AGENTURA OCHRANY PŘÍRODY A KRAJINY ČESKÉ REPUBLIKY

Financováno Evropskou unií
NextGenerationEU

Národní plán obnovy

AGENTURA OCHRANY PŘÍRODY A KRAJINY ČESKÉ REPUBLIKY

HODNOCENÍ KRAJINNÉHO RÁZU ÚZEMÍ

CHKO JIZERSKÉ HORY

OBJEDNATEL:

Česká republika – Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky

Kaplanova 1931/1, 148 00 Praha 11 - Chodov

IČ 62933591

ZPRACOVATEL:

Ing. arch. Simona Vondráčková, Ph.D.

Ortenovo náměstí 1148/24, 170 00 Praha 7

IČ 74501551

Praha – říjen 2025

IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE

ZAKÁZKA:

TVORBA KONCEPČNÍCH DOKUMENTŮ PRO PÉČI O VYBRANÁ CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ – PLÁNY ÚSES A PHKR

CHKO Jizerské hory

Hodnocení krajinného rázu území

Č. sml. 15396/SOPK/24

OBJEDNATEL:

Česká republika – Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky

Kaplanova 1931/1, 148 00 Praha 11 - Chodov

IČ 62933591

ZPRACOVATEL:

Ing. arch. Simona Vondráčková, Ph.D.

Ortenovo náměstí 1148/24, 170 00 Praha 7

IČ 74501551

AUTOŘI:

Ing. arch. Simona Vondráčková, Ph.D.

doc. Ing. arch. Ivan Vorel, CSc.

Mgr. et Ing. Roman Bukáček

prof. Ing. arch. ThLic. Jiří Kupka, Ph.D.

Ing. Lucie Nováková

Ing. Tereza Kubištová

Praha – říjen 2025

OBSAH

IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE **0**

OBSAH **1**

SEZNAM ZKRATEK **3**

1. ÚVOD **5**

1.1. Cíl a účel studie 5

1.2. Řešené území 5

1.3. Rozbor existujícího hodnocení krajinného rázu území 5

1.4. Rozbor nástrojů územního plánování týkajících se území CHKO JH 8

2. ROZBOR CHARAKTERU ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ **12**

2.1. Rozbor přírodní charakteristiky 12

2.2. Rozbor kulturní a historické charakteristiky 13

2.3. Rozbor prostorové charakteristiky 15

3. ČLENĚNÍ ÚZEMÍ Z HLEDISKA KR A NÁVRH OCHRANY KR **17**

3.1. Krajinné celky a krajinné prostory 17

KRAJINNÝ CELEK A NÁHORNÍ POLOHY JIZERSKÝCH HOR **21**

KP/A1 VRCHOLOVÁ ČÁST SMĚDAVSKÉ HORNATINY 23

KRAJINNÝ CELEK B JIŽNÍ SVAHY JIZERSKÝCH HOR – LESNATÁ ÚDOLÍ **25**

KP/B1 HORNÍ TOK ČERNÉ NISY 27

KP/B2 PRAMENNÁ OBLAST KAMENICE 29

KP/B3 ÚDOLÍ JEDLOVÉ 31

KP/B4 ÚDOLÍ BÍLÉ DESNÉ 32

KP/B5 ÚDOLÍ ČERNÉ DESNÉ 33

KP/B6 ÚDOLÍ JIZERKY 34

KP/B7 ZÁMKY 36

KRAJINNÝ CELEK C JIŽNÍ SVAHY JH – OSÍDLENÍ JABLONECKA A TANVALDSKA **37**

KP/C1 ÚDOLÍ ČERNÉ NISY POD PŘEHRADOU 39

KP/C2 RUDOLFOV 40

KP/C3 NOVÝ HARCOV – LUKÁŠOV 41

KP/C4 HARCOVSKÝ LES 42

KP/C5 BEDŘICHOV – JANOV – LOUČNÁ 43

KP/C6 HRABĚTICE – KRÁLOVKA 45

KP/C7 KARLOV 46

KP/C8 HORNÍ MAXOV 47

KP/C9 MŠENO NAD NISOU 49

KP/C10 JINDŘICHOV 50

KP/C11 LUČANY 51

KP/C12 JOSEFŮV DŮL 52

KP/C13 ALBRECHTICE 53

KP/C14 SMRŽOVKA – TANVALD 55

KP/C15 DESNÁ 56

KP/C16 ÚDOLÍ ČERNÉ DESNÉ POD PŘEHRADOU 57

KP/C17 ČERNÁ ŘÍČKA 58

KP/C18 POLUBNÝ 59

KP/C19 PUSTINA – SVĚTLÁ 61

KP/C20 PŘÍCHOVICE 62

KP/C21 TESAŘOV 63

KP/C22 ČESKÝ ŠUMBURK 65

KRAJINNÝ CELEK D OLDŘICHOVSKO **67**

KP/D1 Oldřichov 69

KP/D2 MNÍŠEK 70

KP/D3 K RADČICŮM 71

KP/D4 JIŽNÍ SVAHY ŠPIČÁKU 72

KP/D5 ZÁPADNÍ OKRAJ POLEDNICKÉ HORNATINY 73

KP/D6 KATEŘINSKÝ HŘBET 74

KP/D7 DRAČÍ A JAVOROVÝ VRCH 75

KP/D8 ALBRECHTICE (Albrechtický potok) 76

KP/D9 KATEŘINKY 77

KRAJINNÝ CELEK E SEVERNÍ SVAHY JIZERSKÝCH HOR **79**

KP/E1 ALBRECHTICKÁ VRCHOVINA 81

KP/E2 OLDŘICHOVSKÁ VRCHOVINA 82

KP/E3 OŘEŠNÍK – POLEDNÍ KAMENY 84

KP/E4 KLÍNOVÝ VRCH 85

KRAJINNÝ CELEK F FRÝDLANTSKO **87**

KP/F1 VĚTROV 89

KP/F2 RASPENAVSKO ... 90
KP/F3 DOLNÍ ÚDOLÍ ŠTOLPICHU ... 92
KP/F4 HEJNICKO ... 94
KP/F5 LIBVERDSKÝ POTOK ... 96
KP/F6 BÍLÝ POTOK ... 97
KP/F7 PODSMRČSKO ... 98
KRAJINNÝ CELEK G SMRČSKO ... 99
KP/G1 VÝBĚŽEK VYSOKÉHO JIZERSKÉHO HŘBETU ... 100
KRAJINNÝ CELEK H PRAVÝ BŘEH JIZERY ... 102
KP/H1 RAŠELINIŠTĚ JIZERY ... 103
KP/H2 STŘEDNÍ JIZERSKÝ HŘBET ... 104
RAJINNÝ CELEK I PASECKO A OLEŠNICKO ... 105
KP/I1 ZLATÁ OLEŠNICE – REJDICE ... 107
KP/I2 PASEKY NAD JIZEROU ... 108
KP/I3 ÚDOLÍ HAVÍRENSKÉHO POTOKA ... 109
3.2. Lokality soustředěných hodnot ... 111
4. SAMOSTATNĚ SLEDOVANÉ HODNOTY OBRAZU KRAJINY ... 121
4.1. Významné krajinné dominanty (D) ... 121
4.2. Významné krajinné horizonty (H) ... 124
4.3. Významná vyhlídková místa (V) ... 126
5. ZPŮSOB HODNOCENÍ SÍDEL ... 130
SEZNAM PODKLADŮ ... 275
POZNÁMKY ... 276

SEZNAM ZKRATEK

č.	číslo
ČR	Česká republika
EVL	Evropsky významná lokalita
CHKO	Chráněná krajinná oblast
JH	Jizerské hory
KC	Krajinný celek
KP	Krajinný prostor
LSH	Lokalita soustředěných hodnot
MKR	Místo krajinného rázu
NPP	Národní přírodní památka
NPR	Národní přírodní rezervace
NRBC	Nadregionální biocentrum
NRBK	Nadregionální biokoridor
ObKR	Oblast krajinného rázu
Odst.	odstavec
PO	Ptačí oblast
PP	Přírodní památka
PPk	Přírodní park
PR	Přírodní rezervace
PUPFL	Pozemek určený k plnění funkcí lesa
RBC	Regionální biocentrum
RBK	Regionální biokoridor
Sb.	Sbírka zákonů
ÚAP	Územně analytické podklady
ÚP	Územní plán
ÚPD	Územně plánovací dokumentace
ÚSES	Územní systém ekologické stability
ÚSK	Územní studie krajiny
Tzv.	Tak zvaný/á/é
ZCHÚ	Zvláště chráněné území
ZOPK	zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny
ZPF	Zemědělský půdní fond
ZÚR	Zásady územního rozvoje

1. ÚVOD

Předmětem studie je zpracování „Hodnocení krajinného rázu území CHKO Jizerské hory“ (dále také „studie“ nebo „HKR JH“). Studie je zhotovena na základě veřejné zakázky „Tvorba koncepčních dokumentů pro péči o vybraná chráněná území – plány ÚSES a PHKR“, konkrétně se jedná o část 6 – CHKO Jizerské hory – HKR. Objednatelem je Česká republika – Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky. Studie je zpracována na základě smlouvy o dílo č. 17270/SOPK/24 a Dodatku č. 1 k této smlouvy (dále také „Smlouva o dílo“).

1.1. Cíl a účel studie

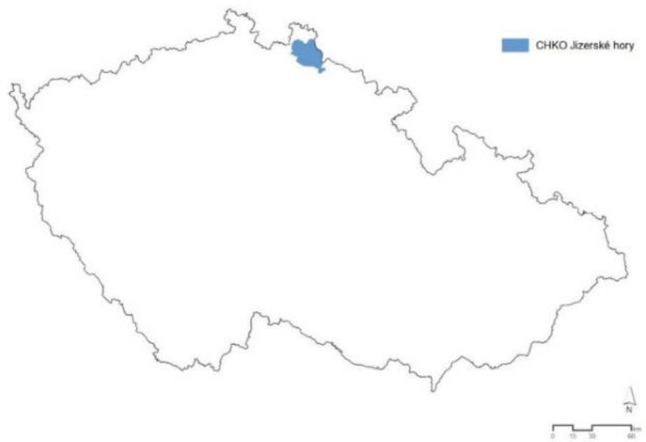
Cílem studie je aktualizace stávajícího hodnocení krajinného rázu území CHKO Jizerské hory ve smyslu Metodiky hodnocení krajinného rázu (Bukáček, Vondráčková a Vorel, 2024) (dále také „metodika“), a to v rozsahu Přílohy č. 1 Smlouvy o dílo. Studie obsahuje část hodnocení krajiny a část hodnocení sídel.

Část hodnocení krajiny obsahuje stanovení (aktualizaci) přírodní, kulturní a historické a prostorové charakteristiky, prostorovou diferenciaci území z hlediska krajinného rázu, identifikaci a klasifikaci hodnot krajinného rázu a způsoby ochrany krajinného rázu. Součástí je i identifikace lokalit soustředěných hodnot a samostatně sledovaných hodnot obrazu krajiny. Část hodnocení sídel obsahuje kategorizaci sídel a případné rozčlenění území sídel na segmenty, stanovení jejich charakteristik, identifikaci hodnot krajinného rázu uvnitř sídel a stanovení způsobů zabezpečení těchto hodnot formou podmínek ochrany či ochranných doporučení.

Účelem je vytvoření odborného podkladu pro diferencovaný přístup při uplatňování podmínek ochrany krajinného rázu v územně plánovací dokumentaci a při posuzování jednotlivých záměrů.

1.2. Řešené území

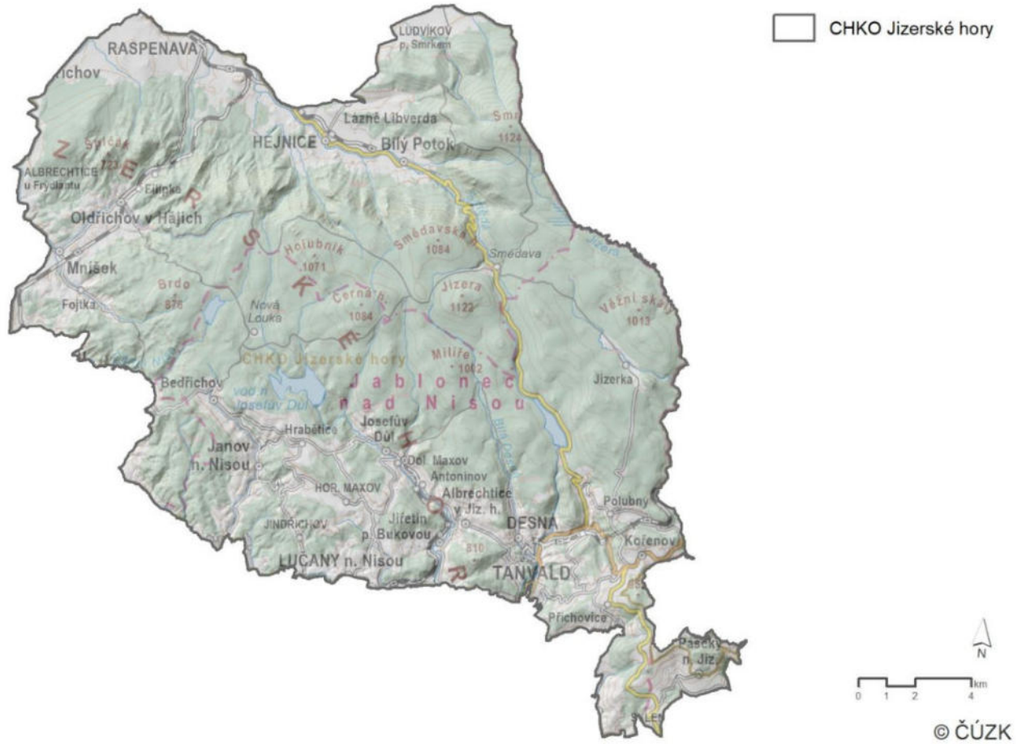
Řešeným územím je území chráněné krajinné oblasti Jizerské hory, která byla vyhlášena 1.1.1968. Území zaujímá rozlohu 374 km^2.[1] Nachází se v Libereckém kraji, ve správních územích obcí s rozšířenou působností Frýdlant, Liberec, Jablonec nad Nisou, Tanvald, Semily a Jilemnice.

Obrázek 1: Řešené území CHKO Jizerské hory

[1] Údaje dle oficiálních internetových stránek CHKO Jizerské hory (https://aopk.gov.cz/web/chko-jizerske-hory)

Oblast tvoří pohoří Jizerské hory a jeho podhůří s charakteristickými tvary kup, plošin a zaoblených hřbetů. Je vymezena na hranici s Polskem, sousedí s Krkonošským národním parkem na východě, na jihozápadě zasahuje do správního území krajského města Liberec. Území je specifické rozmanitou krajinnou strukturou, zahrnuje jak lesní komplexy v centrální části CHKO, cenné prostředí Jizerskohorských bučin, tak poměrně hustě osídlenou krajinu jižního podhůří a členitou krajinnou strukturu kulturní krajiny Frýdlantska.

Obrázek 2: Přehledná mapa CHKO Jizerské hory na podkladu ZTM 1:250 000 (ČUZK)

1.3. Rozbor existujícího hodnocení krajinného rázu území

Na území CHKO jsou k dispozici dvě hodnocení krajinného rázu území CHKO. Nejaktuálnějším je Preventivní hodnocení krajinného rázu území CHKO Jizerské hory z roku 2017, jejímž zpracovatelem je Mgr. Lukáš Klouda. Toto hodnocení je aktualizací dřívější studie Preventivní hodnocení krajinného rázu území CHKO z roku 2008, kterou zpracovala Ing. arch. Jitka Brychtová (obě dále též jako „hodnocení“).

Z hlediska členění území na krajinné jednotky obě hodnocení pracují s víceúrovňovou diferenciací. Základní charakteristika území se od roku 2008 resp. 2017 nezměnila, tudíž je vhodné navázat na stávající vymezení. Avšak pro účely cílené ochrany krajinného rázu je potřeby vymezit takové krajinné jednotky, pro které bude možné stanovit konkrétní zásady ochrany a podmínky ochrany krajinného rázu (viz metodika). Proto jsou krajinné jednotky vymezeny odlišně oproti stávajícímu vymezení, ačkoli ze stávajícího členění vychází.

KRAJINNÉ CELKY

Obě hodnocení pracují s oblastmi krajinného rázu, které zaujímají poměrně velké krajinné jednotky přesahující svými hranicemi za hranici CHKO. Oblast krajinného rázu (OKR) je poměrně „*rozsáhlá část krajiny se specifickou přírodní, kulturní a historickou charakteristikou. Je základní jednotkou individuálního členění krajiny a vychází z typologického členění území. Liší se od jiné oblasti především v zastoupení základních charakteristik, jež jsou dány typologickým členěním území. OKR je vymezena rozhraním, kde vzniká čitelný přechod (nebo kontrast) měnících se charakteristik vůči navazující oblasti. Rozloha OKR se pohybuje v řádu mnoha desítek až stovek km*^{2}“ (Metodika hodnocení území z hlediska krajinného rázu, 2024). Pro hlediska ochrany KR se proto nelze vždy vázat přímo na OKR, ale je nutno vymezit menší prostorové a charakterové jednotky – krajinné celky (KC). V nich je možno identifikaci dominantních rysů provést již v takové míře konkrétnosti, která je využitelná pro potřeby ochrany KR. Hovoříme o krajinných celcích vymezených na úrovni oblastí krajinného rázu.

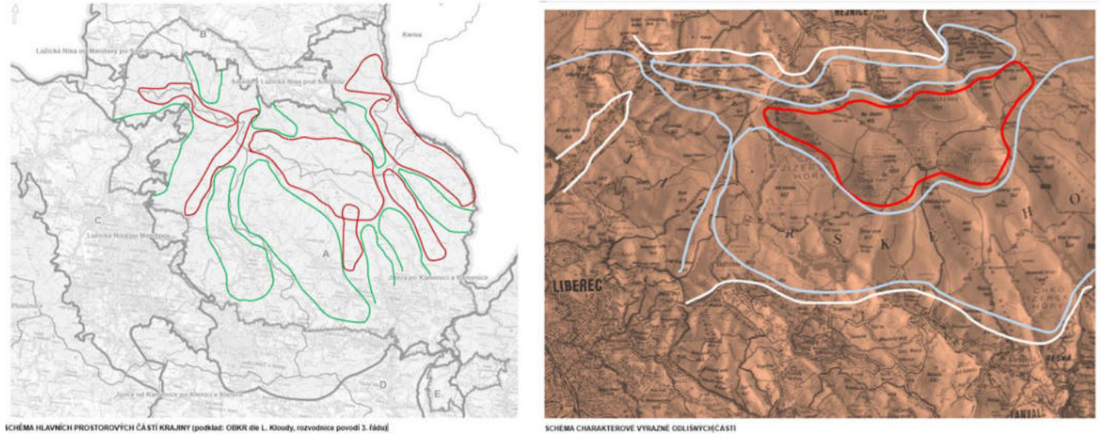
Prvním krokem prostorové a charakterové diferenciace území CHKO je vymezení krajinných celků. Je třeba v krajině CHKO určit souvislé, charakterově a prostorově rozpoznatelné a ohraničené celky, které je možno vzájemně odlišit určitými – specifickými – vlastnostmi krajiny – dominantními rysy krajinného rázu. Rozhraní jednotlivých KC jsou v krajině více či méně zřetelně viditelné, neboť se na nich mění vzhled a charakter krajiny.

Charakter vymezovaných KC je vyjádřen přítomností dominantních (specifických či typických) rysů krajiny – přírodní a historické charakteristiky a jejich vizuálního projevu.

Území CHKO Jizerských hor se vyznačuje neobyčejně výraznými vlastnostmi vzhledu krajiny, které zcela zásadně spoluurčují charakter jednotlivých částí CHKO a vytvářejí dominantní znaky krajinného rázu.

Jedná se o tři zásadní aspekty:

1. Georeliéf a struktura vodotečí, které vytvářejí specifickou prostorovou skladbu. Jedná se o náhorní polohy pramenných oblastí vodotečí s klenbovými vrcholy Smědavské hornatiny, o zlomové svahy spadající k severu a o údolí vodotečí stékajících jihu a vytvářejících široká a k jihu se zahlubující údolí. Prostorové dimenze střední části Jizerských hor se zmenšují do členitějšího georeliéfu Bedřichovské hornatiny s hlubokými údolími, hřbety a vrchy a do Oldřichovské a Albrechtické vrchoviny, které ohraničují výběžek Liberecké kotliny od na severu se prostírající Frýdlantské pahorkatiny. Specifické náhorní polohy Soušské hornatiny pak spadají k hornímu toku Jizery a Jizerky s plochami rašelinišť. Identifikace krajinných předělů mezi jednotlivými – v charakteru, členitosti a prostorové skladbě odlišnými segmenty krajiny je jedním ze základních směrů k rozčlenění území CHKO na KC.

Obrázek 3 Vymezení prostorových a charakterových částí krajiny

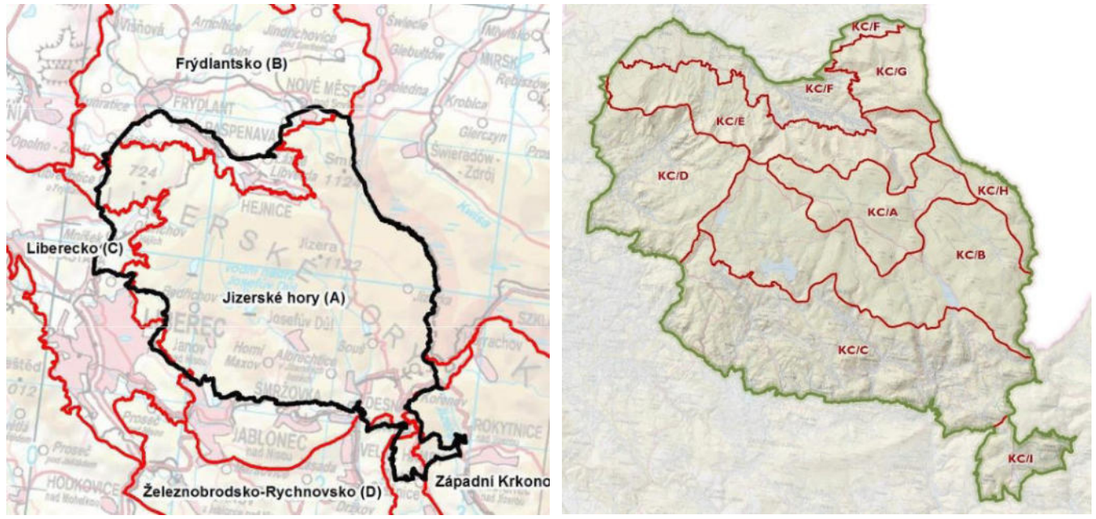
2. Lesnatost území CHKO je zcela zásadní, protože lesy pokrývají i nejvyšší vrcholy Jizerských hor. Souvislý lesní pokryv hor i údolí je zásadním charakterovým rysem krajiny a rozhraní lesních porostů a kulturního bezlesí osídlených enkláv a souvislých území se čitelně a kontrastně projevuje ve vzhledu krajiny.
3. Osídlení hraje v rozčlenění krajiny rovněž zásadní roli, protože okraje zástavby na severním okraji CHKO vytvářejí poměrně souvislou linii pod úpatím severních svahů Jizerských hor. Poněkud jiná situace, je na jižním okraji CHKO, kde lesnatá údolí přechází na okrajích Bedřichovské hornatiny do souvislých pásů urbanizované krajiny v hlubokých údolích a ve svazích mezivodních hřbetů. Podobně i výběžek Liberecké kotliny vybíhá souvislou zástavbou, po okrajích se rozvolňující (Filipka, Fojtka) do svahů Špičáku na severozápadě a do krajiny Olivetské hory na jihovýchodě.

Sledováním hranic měnících se charakterů krajiny a zároveň sledováním prostorových rozhraní docházíme k rámcovému rozdělení území CHKO na charakterové celky, vyjadřující individualitu jednotlivých segmentů krajiny.

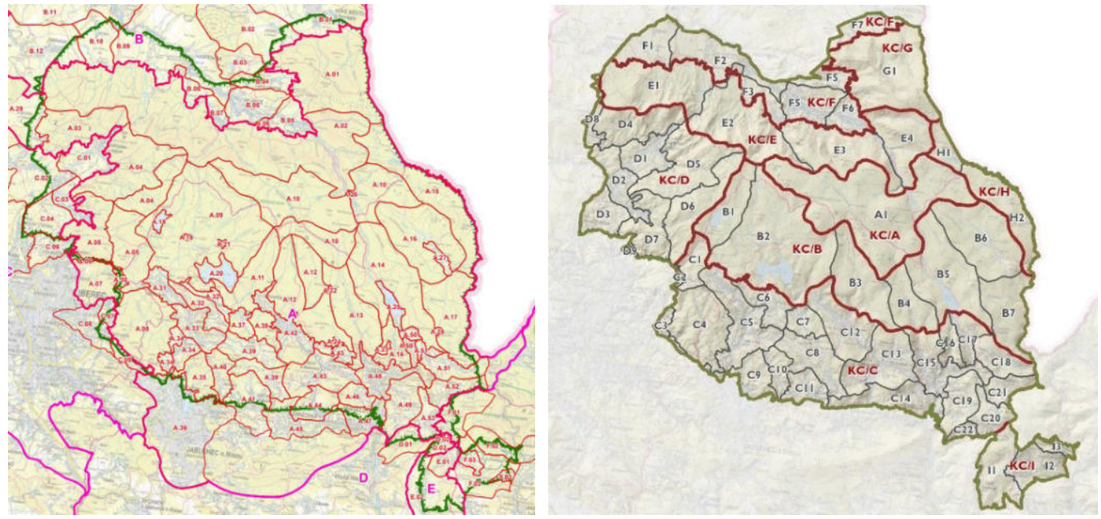

Původní hodnocení (PHKR KLOUDA) vymezuje šest oblastí krajinného rázu, přičemž většinu území CHKO vyplňuje ObKR/A – Jizerské hory a do území CHKO zabíhají okraje dalších OBKR vymezených na území Libereckého kraje v návaznosti na území CHKO JH. Toto členění je aktualizováno výše uvedeným odlišným přístupem zdůrazňujícím prostorovou a charakterovou diferenciaci krajiny na území CHKO Jizerského hory. Krajina na území CHKO JH je studií rozdělena na následující krajinné celky:

KC/A NÁHORNÍ POLOHY JIZERSKÝCH HOR
KC/B JIŽNÍ SVAHY JIZERSKÝCH HOR – LESNATÁ ÚDOLÍ
KC/C JIŽNÍ SVAHY JIZERSKÝCH HOR – OSÍDLENÍ JABLONECKA A TANVALDSKA
KC/D OLDŘICHOVSKO
KC/E SEVERNÍ SVAHY JIZERSKÝCH HOR
KC/F FRÝDLANTSKO
KC/G SMRČSKO
KC/H PRAVÝ BŘEH JIZERY
KC/I PASECKO A OLEŠNICKO

Obrázek 4 Porovnání vymezení oblastí krajinného rázu vlevo (PHKR Klouda), vpravo studii vymezené krajinné celky

Obrázek 5 Porovnání vymezení míst krajinného rázu vlevo (PHKR, Klouda), vpravo studii vymezené krajinné prostory

KRAJINNÉ PROSTORY

Delimitace KP je v obou hodnoceních odlišná, a to co se týká množství a rozčlenění území do jednotlivých KP. V původním hodnocení (PHKR KLOUDA) se uvažuje na úrovni místa krajinného rázu (MKR), zatímco aktualizace pracuje s pojetím krajinného prostoru (KP).

(PHKR KLOUDA) Místo krajinného rázu reprezentuje nižší prostorovou jednotku území vymezenou již na základě vizuálních vlastností. Jedná se o svébytný vizuálně zcela či téměř souvislý prostor, v němž lze plošně sledovat základní charakteristiky či znaky krajinného rázu. Typické ohraničení míst krajinného rázu tvoří pohledové bariéry – terénní horizonty či lesní horizonty (přechody lesní a jiného typu krajiny). Místem krajinného rázu však může být i zcela specifická část území vymezená na základě jiného než vizuálního hlediska – např. významná elevace, souvisle urbanizované území či zcela specifický prostor např. s mimořádným kulturně-historickým významem. Vymezená MKR jsou podle míry zachovalosti přírodních podmínky, resp. jejich přetvoření dělena na MKR přírodního typu a MKR krajinného typu.

(METODIKA) Krajinný prostor je dílčí skladebnou částí vymezeného krajinného celku, kterou je možné v podrobnějším měřítku hodnocení odlišit zastoupením a konfigurací znaků základních charakteristik1. Jako takový zahrnuje řadu různě velkých míst2 nebo může být ve výjimečných případech určitým místem o větší ploše v krajině. Krajinný prostor je vymezován převážně jako pohledově spojitý prostor, nebo prostor obsahující příznačné uspořádání charakteristických znaků přírodní, kulturní a historické charakteristiky, či znaků definujících vztahy a měřítko v krajině, jež pohledově nebo obsahově prostor definují.

Původní hodnocení (PHKR KLOUDA) vymezuje na území CHKO JH 81 míst krajinného rázu (MKR), aktualizované hodnocení pracuje s 54 krajinnými prostory (KP). Nejedná se o pouhou redukci počtu těchto segmentů krajiny, ale o to, že pojetí vymezení KP je jiné, něž vymezení MKR. KP se vymezuje z hlediska prostorového ohraničení a prostorových souvislostí, takže může zahrnout více MKR. V rámci jednoho prostorového a charakterového celku (KP) jsou ochranné podmínky stanoveny pro celý tento KP. Pokud v rámci jednoho prostorově a charakterově vymezeného KP vyskytuje zástavba odlišného charakteru nebo se specifickými znaky a hodnotami v jednotlivých částech KP, tyto jsou řešeny v rámci hodnocení sídel, kde jsou stanoveny odlišné podmínky pro odlišné části zástavby.

Krajinné celky a krajinné prostory jsou popsány v kapitole 3.1.

LOKALITY SOUSTŘEDĚNÝCH HODNOT

Lokality soustředěných hodnot (LSH) nebyly v původním hodnocení (PHKR KLOUDA) vymezeny, protože se tento prvek hodnocení území objevil až v nové Metodice hodnocení krajinného rázu území (BUKÁČEK, VONDRÁČKOVÁ, VOREL – návrh metodiky je v projednávání MŽP a AOPK). LHS jsou vymezeny nově. Lokality soustředěných hodnot jsou popsány v kapitole 3.2.

SAMOSTATNĚ SLEDOVANÉ HODNOTY OBRAZU KRAJINY

Studie obsahuje i samostatně vymezené hodnoty krajinného rázu, které se spolupodílejí na obrazu krajiny a jsou zahrnutelné do územně analytických podkladů jako sledovaný jev při územně plánovací činnosti. Rozbor dosavadních hodnocení prokázal, že obě hodnocení (Klouda, 2017 a Brychtová, 2008) pracují s určitými jevy, které zobrazují v grafické části. V textové části jsou zahrnuté do znaků a hodnot jednotlivých charakteristik krajinných jednotek. Byla provedena jejich analýza a vybrány jevy, které jsou dále popsány v kapitole 4, a to zejména s ohledem na sledované jevy ÚAP. K těmto jevům (hodnotám obrazu krajiny) jsou stanoveny podmínky ochrany, případně ochranná doporučení, která jsou aplikovatelná při územně plánovací činnosti. Sledovanými hodnotami jsou:

- Významný terénní horizont, krajinný předěl
- Krajinná dominanta (přírodní, kulturní, kombinovaná)
- Významné vyhlídkové místo

Ostatní jevy nejsou vymezeny jako samostatně sledované hodnoty obrazu sídla, ale jsou uvedeny v rámci tabulky znaků jednotlivých charakteristik krajinného rázu.

HODNOCENÍ SÍDEL

Studie se zaměřuje na hodnocení sídel. Původní hodnocení (PHKR KLOUDA) obsahoval také podrobné hodnocení sídel. To sloužilo jako podklad, hodnocení a výstupy však byly upraveny a vyhodnoceny dle nové Metodiky hodnocení krajinného rázu území (BUKÁČEK, VONDRÁČKOVÁ, VOREL), a to na základě zadání studie. Hodnocení sídel je uvedeno v kapitole 5.

1.4. Rozbor nástrojů územního plánování týkajících se území CHKO JH

Rozbor územně plánovacích nástrojů je proveden zejména ze dvou důvodů. Jedním z nich je zjištění, zda na území CHKO Jizerské hory existuje individuální členění na individuální krajinné jednotky týkající se krajinného rázu a pro tyto jednotky jsou stanoveny konkrétní podmínky ochrany krajinného rázu, které by měly být zohledněny ve studii. Druhým důvodem je zjištění, zda v daných nástrojích jsou stanoveny konkrétní hodnoty krajinného rázu, které by měla studie zohlednit při sestavování dominantních rysů a znaků a hodnot jednotlivých charakteristik krajinného rázu. Informace zjištěné z jednotlivých nástrojů územního plánování jsou dále využité ve studii při identifikaci hodnot krajinného rázu a sestavování způsobu jejich ochrany.

ZÁSADY ÚZEMNÍHO ORZVOJE

Na úrovni kraje jsou územně plánovací dokumentací Zásady územního rozvoje Libereckého kraje, Úplné znění po vydání aktualizací 1, 2 a 3 (dále také „ZÚR“), které nabyly účinnosti 3.6.2025. V nich jsou vymezeny krajiny a jejich cílové kvality. Ty obsahují jednak charakteristiku krajin (ze kterých lze identifikovat některé znaky týkající se krajinného rázu území) a jednak územní podmínky, kterými se rozumí požadavky na uspořádání a využití území při územně plánovací činnosti. Některé z těchto požadavků se dotýkají ochrany krajinného rázu.

Tabulka 2 Výsledky analýzy územně plánovací dokumentace na úrovni kraje – krajiny a jejich cílové kvality

Seznam cílových kvalit, které se dotýkají KR – emblematické znaky krajiny (upraveno)	**Územní podmínky týkající se ochrany krajinného rázu (upraveno)**
severní lesnatá, homogenní část Jizerských hor s velkými komplexy lesů, tvořená náhorními plošinami, s častými vrcholy a hřebeny, zářezy toků a významnými vodními nádržemi (Josefův Důl, Souš, Bedřichov)	a) chránit obraz sídel v krajině s typickými objekty a dominantami, respektovat pohledové osy na charakteristické objekty krajiny; b) chránit a obnovovat aleje (zejména podél silnic a místních komunikací); chránit přírodní charakter vodních toků; c) zachovat nezastavěné proluky mezi sídly; zachovat harmonický přechod zástavby do volné krajiny (především mezi lesními okraji a sídlem; d) zachovávat výhledy na charakteristická panoramata v území a stavební dominanty v krajině; e) zachovat rozvolněnou urbanistickou strukturu sídel.
jižní podhorská partie v členěném terénu, s mozaikou středních až drobných komplexů lesa, travnatých ploch a menších sídel	
charakter rozptýlené zástavby sídel; zachovaná struktura venkovských sídel s množstvím objektů lidové architektury a kompaktní městská zástavba dominující v historických jádrech s výrazně působícími stavebními dominantami	
harmonický vztah zástavby a volné krajiny za respektování zachovaných přírodních i urbanistických hodnot, s udržovanými významnými a dominantními prvky vzrostlé nelesní zeleně v zástavbě i ve volné krajině	
zachované vizuální charakteristiky krajiny: – dynamicky tvarovaný terén s kulisou hřbetů Jizerských hor – vizuální působení umocňuje krajinný rámec, ve kterém se sídla nachází – kulisa Ještědského hřbetu s dominantním znakem široké oblasti – zachovalý výraz stabilizované zástavby velmi malých sídel a samot – exponované a dominantní lokality (Špičák, Smrk, Bukovec, Jizera, skalní výchozy s vyhlídkami Ořešník, Frýdlanstké cimburí, Pališník atd.) – charakteristická panoramata hřbetů Jizerských hor	

Při sestavování dominantních rysů a znaků a hodnot jednotlivých charakteristik KR jsou zohledňovány stanovené cílové kvality krajin, které se dotýkají KR a řešeného území. Územní podmínky jsou podkladem při stanovení zásad ochrany krajinných celků, případně podmínek ochrany krajinných prostorů.

Zároveň jsou v ZÚR stanoveny hodnoty přírodní a kulturní v kapitole Upřesnění územních podmínek koncepce ochrany a rozvoje přírodních, kulturních a civilizačních hodnot území kraje, ke kterým jsou stanoveny územní podmínky jejich ochrany. Níže jsou vybrány ty, které se dotýkají ochrany krajinného rázu.

Tabulka 1 Výsledky analýzy územně plánovací dokumentace na úrovni kraje – Upřesnění územních podmínek koncepce ochrany a rozvoje přírodních, kulturních a civilizačních hodnot území kraje týkající se ochrany KR

Typ hodnoty	**Územní podmínka týkající se KR (upraveno)**
Ochrana přírody	U velkoplošných zvláště chráněných území je nezbytné dosáhnout souladu mezi potřebami hospodářského využití, rozvoje osídlení, rozvoje turistiky a cestovního ruchu a potřebami ochrany přírody.
Ochrana kulturních památek	Je nutné respektovat zásady ochrany kulturních památek a podmínky ochrany památkově chráněných území (památkové rezervace, památkové zóny, ochranná pásma kulturních památek a památkově chráněných území a území s archeologickými nálezy). Dále je nutno respektovat zásady ochrany urbanistických hodnot území, prostorové uspořádání krajiny a sídel, chránit historický půdorys sídel, v návaznosti na hodnotné soubory staveb respektovat charakter zástavby.

Způsob ochrany krajinného rázu je řešen studií rozdílně, s ohledem na hodnoty krajinného rázu. Studie představuje odborný názor na možnosti rozvoje území v koordinaci s ochranou krajinného rázu. Připouští rozvoj území v částech CHKO, kde veřejný zájem ochrany krajinného rázu výrazně nepřevažuje nad potřebami rozvoje osídlení a rekreace.

Z hlediska Ploch a koridorů nadmístního významu se CHKO nachází v rozvojové oblasti OB7. Vymezena je zde specifická oblast SOB7a, SOB9a, částečně SOB7b a SOB7c. V CHKO se týká obcí Jiřetín pod Bukovou, Bílý Potok, Paseky nad Jizerou, Nová Ves, Dětřichov, Raspenava, Smržovka, Tanvald, Velké Hamry, Hejnice, Frýdlant, Albrechtice v Jizerských horách, Bedřichov, Desná, Janov nad Nisou, Josefův Důl, Kořenov, Jablonec nad Nisou, Lázně Libverda, Mníšek, Nové Město pod Smrkem, Oldřichov v Hájích, Rokytnice nad Jizerou, Vysoké nad Jizerou. Podmínky vymezené v ZÚR se přímo nevztahují k ochraně krajinného rázu, jsou stanoveny obecné podmínky, zachovat specifické hodnoty území CHKO Jizerské hory“, koordinovat a regulovat rekreační využívání území s ohledem na přírodní a krajinné hodnoty CHKO Jizerské hory“ a vytvářet územní podmínky pro rozvoj kvality bydlení a občanského vybavení, nepřipouštět spontánní přístupy k urbanizaci území, chránit přírodní, kulturní, urbanistické a architektonické hodnoty území před nevratnými urbanizačními zásahy“. Studie tyto podmínky vyhodnocuje a zohledňuje při sestavování zásad ochrany a podmínek ochrany krajinného rázu.

ÚZEMNĚ ANALYTICKÉ PODKLADY

Území CHKO Jizerské hory spadá do šesti obcí s rozšířenou působností, pro které jsou pořízeny územně analytické podklady. Pro pět obcí je dostupná 6. aktualizace ÚAP z roku 2024, pro ORP Jilemnice je dostupná 5. aktualizace ÚAP z roku 2020. V nich jsou stanovené hodnoty, z nichž některé se týkají ochrany KR (významný vyhlídkový bod, stavební dominanta, hlavní historická urbanizovaná osa, krajinná dominanta, místo významného pohledu na sídlo, místo dalekého výhledu, zachovalá cenná urbanistická struktura atd.). Tyto hodnoty budou zohledněny při sestavování znaků a hodnot jednotlivých charakteristik krajinných prostorů. V ORP jsou zároveň stanoveny střety a problémy, z nichž některé se týkají ochrany krajinného rázu (např. kolize přírodních limitů atd.). S těmito konstatováními studie pracuje při sestavování podmínek ochrany a ochranných doporučení.

Obrázek 6 Přehled správního členění na území CHKO Jizerské hory

ÚZEMNÍ PLÁNY OBCÍ

Území CHKO Jizerské hory spadá do celkem 27 obcí, pro které je zpracován územní plán. Analýza ÚPD obcí byla provedena v únoru 2025 a poté v září 2025. Územně plánovací dokumentace byla sledována na oficiálních stránkách obcí. Přehled územně plánovací dokumentace obcí, které byly analyzovány, jsou uvedeny v následující tabulce.

Tabulka 2 Přehled analyzovaných územně plánovacích dokumentací obcí na území CHKO Jizerské hory

ÚZEMNÍ PLÁN (NÁZEV)	ÚČINNOST	POZNÁMKA
Územní plán obce Bedřichov	09.11.2012	odkaz na web obce
Územní plán Janov nad Nisou	03.11.2018	odkaz na web obce
Územní plán Josefův Důl po 1. změně	06.12.2024	odkaz na web obce
Úplné znění Územního plánu Lučany nad Nisou po vydání Změny č. 2	17.12.2022	odkaz na web obce
Územní plán Jablonec nad Nisou - úplné znění po Změnách č. 1, 2, 4, 7, a 8	25.09.2024	odkaz na web obce
Úplné znění ÚP Jiřetín p. B. po vydání Změny č. 1	26.07.2017	odkaz na web obce
Územní plán Smržovka	29.12.2020	odkaz na web obce
Úplné znění ÚP Tanvald po vydání Změny č. 3	01.01.2021	odkaz na web obce
Úplné znění ÚP Velké Hamry po vydání Změny č. 1	15.10.2020	odkaz na web obce
Úplné znění ÚP Zlatá Olešnice po vydání Změny č. 2	13.12.2023	odkaz na web obce
Úplné znění ÚP Albrechtice v Jizerských horách po vydání Změny č. 3	11/2024	odkaz na web obce
Úplné znění ÚP Desná po vydání Změny č. 2	24.06.2023	odkaz na web obce
Úplné znění ÚP Kořenov po vydání Změn č. 1, 2 a 3	11/2024	odkaz na web obce
ÚPO Bílý Potok připravuje se nový ÚP	2001	odkaz na web obce
Úplné znění ÚPO Dětřichov po změně č. 3	2021	odkaz na web obce
Územní plán Raspenava	13.03.2021	odkaz na web obce
Úplné znění Územního plánu Hejnice po Změně č. 1	23.01.2021	odkaz na web obce
Územní plán Frýdlant, úplné znění po změnách č. 1 a č. 2	11.11.2022	odkaz na web obce
Úplné znění Územního plánu Libverda po změnách č. 1, 2, 3, 4	12.01.2022	odkaz na web obce
Územní plán Nové Město pod Smrkem v úplném znění po Změně č. 1	28.03.2023	odkaz na web obce
Pořizován nový ÚP (opakované VP) – nevydaný *(původní není k dispozici)*	08/2025	odkaz na web obce
Územní plán Liberec - plné znění k 10. 5. 2025 po vydání změn Z1_B, Z1_C, Z1_G, Z1_A, Z1_H, Z5, Z19, Z6, Z1_F a Z4	10.5.2025	odkaz na web obce
Územní plán Mníšek – Úplné znění územního plánu po změně č. 1, 2 a 3	28.06.2024	odkaz na web obce
Územní plán Oldřichov v Hájích	10/2025	odkaz na web obce
Úplné znění územního plánu Paseky nad Jizerou po změně č. 1 a 2	20.3.2025	odkaz na web obce
Územní plán Rokytnice nad Jizerou - úplné znění po změně č. 4	12.10.2018	odkaz na web obce
Územní plán Vysoké nad Jizerou – úplné vydání po Změně č. 1	08/2025	odkaz na web obce

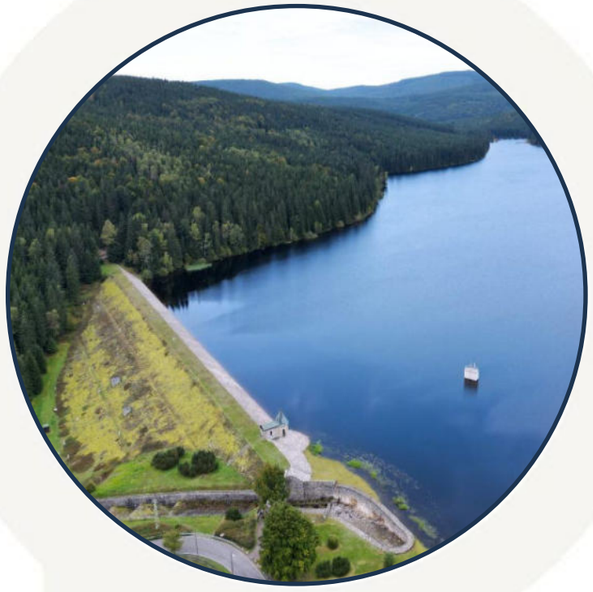
Územní plány byly vyhodnoceny z hlediska možného konfliktu s ochranou krajinného rázu. Vyhodnocení je uvedeno v samostatné Příloze 1 studie. Vyhodnocení slouží pro účely správy CHKO.

SIMONA VONDRÁČKOVÁ

HODNOCENÍ KRAJINY

2. ROZBOR CHARAKTERU ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ

CHKO Jizerské hory se rozkládá v Libereckém kraji, při státní hranici s Polskou republikou. Rozloha CHKO Jizerské činí cca 374 km^2. Územně spadají do správních území obcí s rozšířenou působností Frýdlant, Liberec, Jablonec nad Nisou, Tanvald, Semily a Jilemnice. Jizerské hory reprezentují v rámci celé ČR unikátní a jednoznačně identifikovatelné území. Svébytnost hraničního pohoří je utvářena především specifickou morfologií vysoko položených zarovnaných povrchů (náhorních plošin) s výskytem mrazových forem reliéfu, mimořádně cenných mokřadních stanovišť, velkých souvislých neosídlených ploch a plošným zalesněním. Směrem k jihu reliéf pozvolna klesá k Jablonecku, kde se charakter krajiny mění v různě hustě osídlené vyšší polohy údolích přítoků Lužické Nisy. Unikátním fenoménem je naopak strmý přechod pohoří do severně položené Frýdlantské pahorkatiny. Příroda Jizerských hor je značně ovlivněna žulovým podložím, geografickou polohou, drsnými klimatickými podmínkami a v poslední době i změnou charakteru přírodního prostředí náhorní plošiny.

Specifickou okolností vymezení CHKO Jizerské hory je její překryv se sousedním Krkonošským národním parkem (KRNAP), resp. jeho ochranným pásmem. Jedná se o jihovýchodní část CHKO v okolí Kořenova, Zlaté Olešnice a Pasek nad Jizerou.

2.1. Rozbor přírodní charakteristiky

Z hlediska přírodní charakteristiky je území CHKO Jizerské hory rozmanité. Pro zdejší reliéf jsou charakteristické ploché kupy, plošiny, zaoblené hřbety a široká údolí, na okrajích jsou příkré svahy s mladými údolími vzniklými erozí. Centrem pohoří je náhorní plošina s nadmořskou výškou 900 – 1000 m, nad kterou pouze nevýrazně vystupují jizerské hřebeny. K jihu sestupují hory relativně povlovnými svahy, k severu, směrem k Frýdlantsku, spadají velmi strmými srázy. Na náhorní plošině a severních svazích jsou patrné vlivy mrazového zvětrávání, které dalo vzniknout skaliskům a balvanovým mořím.

Ve starších třetihorách způsobila Saxonská tektonika jednak výzdvih krkonošskojizerského bloku zejména na severu podle starých nebo i nově vzniklých zlomů, jednak tektonické rozdělení bloků na menší části. Vzniklo tak unikátní asymetrické pohoří, severní část se zdvihla až o 700 m, zatímco západní a jižní méně a současná náhorní plošina je tedy skloněna k jihu a částečně i k západu. Zatímco severní svahy jsou příkré a jasně oddělující náhorní plošinu od Frýdlantské pahorkatiny, jižní svahy poměrně pozvolna klesají k Lužické Nise. Důsledkem výzdvihu bylo oživení říční eroze, vznik hlubokých říčních údolí Jizery, Kamenice, Smědé, obou Desných a Černé Nisy, přičemž zejména vodoteče stékající k severu dodnes mají nevyrovnanou spádovou křivku (vodopády).

Současná morfologie povrchu Jizerských hor se vyvíjí již od konce variského vrásnění a obnažení žulového masivu. Při tvorbě reliéfu a sítě vodotečí se výrazně uplatnily tektonické linie. Odplavením většiny zvětralin se obnažilo bohatství reliktních skalních útvarů, které byly zčásti přemodelovány v ledových dobách pleistocénu, kdy jejich mrazovým rozpadem vznikly ostrohranné sutě, mrazové sruby, skalní hradby. Při oteplení se ostré tvary zaoblovaly, vznikaly balvanité sutě nebo i malá skalní města a izolované skály – tory. Specifickým charakterem je výskyt čedičových kup. Tektonické narušení horninového masivu zlomy uvolnilo cestu čedičovým lávám ze svrchního pláště Země, které pronikly do kůry, utuhly těsně pod povrchem a byly později obnaženy erozí. Vedle Bukovce a Bukové jsou menší výchozy rozptýleny zhruba uprostřed CHKO a severně od Liberce.

Geomorfologické členění

Frýdlantská pahorkatina (IVA-5) při severním úpatí Jizerských hor je členitá pahorkatina budovaná převážně rulami a žulami s proniky a příkrovy neogénních čedičů, popř. znělců. Značný je podíl kvartérních sedimentů glacifluviálního původu. Reliéf je mírně zvlněný, s nevysokými vystupujícími vrchy.

Smrčská hornatina (IV A-6B) zaujímá severovýchodní část Jizerských hor. Má charakter členité hornatiny. Tvořena je hlavně ortorulami, fylity a svory. Charakteristický je reliéf kerné stavby s dvěma rozsáhlými hrásťovými stupni (hřbety) směru SZ-JV omezenými vysokými složenými zlomovými svahy.

Jizerská hornatina (IV A-6B) zaujímá centrální část Jizerských hor. Má charakter ploché hornatiny. Je tvořena převážně granitoidy. Charakteristický je nesouměrný kerný reliéf stupňovitě klesající od S k J s rozsáhlými vrcholovými klenbami, žulovými vrchy a suky, strukturně denudačními hřbety, širokými třetihorními údolími a okrajovými svahy rozčleněnými hlubokými údolními zářezy. Vrcholová plošina je členěna poměrně mělkými údolími. S tímto mírným reliéfem nápadně kontrastuje až 600 m vysoký severní sráz členěný divokými roklemi s vodopády (Velký a Malý Štolpich, Černý potok) a mohutnými skalními stěnami a sutěmi při horní hraně.

Liberecká kotlina (IVA-4A) je jižní, výše položenou částí Žitavské pánve. Má charakter tektonické sníženiny mezi Jizerskou hornatinou a Ještědským hřbetem. Tvořena je převážně granitoidy. Vyznačuje se pahorkatinným erozně denudačním reliéfem se zarovnanými povrchy. Typická jsou mělká zahloubená údolí vodních toků. Nejvyšším bodem je vrchol Prosečského hřebene (593 m).

Železnobrodská vrchovina (IVA-8A) je severní částí Krkonošského podhůří. Má charakter členité vrchoviny kerné stavby v mezihorské sníženině. Tvořena je zvrásněnými staropaleozoickými fylity s vložkami odolnějších hornin. Reliéf charakterizují široké rozvodné hřbety, ploché suky a odlehlíky a plošně zarovnané povrchy v různých výškových úrovních a hluboce zařízntá údolí pravoúhlé vodní sítě.

Obrázek 7 Pohled z Frýdlantské pahorkatiny na severní hradbu Jizerských hor (foto Nováková, 2025)

Geologie a pedologie

Převážnou část území CHKO budují žulové horniny krkonošsko-jizerského žulového plutonu prvohorního stáří, a to z více typů dva základní a několik plošně méně významných odrůd. Na okrajích plutonu a pak na plošině hor převládá středně zrnitý výrazně porfyrický biotický granit zvaný jizerský, a na severních, západních a jižních svazích plynule přechází do hlouběji umístěného, hrubě až středně zrnitého porfyrického biotitického granitu zvaný liberecký, s nápadnými červenými vyrostlicemi draselného živce. Větší ostrůvky tvoří několik facií tzv. fojtecké žuly, drobnozrnného porfyrického biotitického granitu, granodioritu až dioritu s rostoucím obsahem amfibolu. Podloží ze žuly, případně přeměněných hornin (ruly, fylitů) ovlivňuje charakteristickým způsobem reliéf (zaoblenější hřbety, široká údolí), vodní režim (nepropustný charakter hornin podmiňuje velkou vlhkost půd a častý výskyt pramenišť) i typy půd (vyskytují se zde převážně kyselejší půdy, chudé na živiny).

Půdy jsou převážně kyselé a málo živné (převažují kambizemní podzoly, často zrašelinělé, jež ve vyšších poloháh přecházejí v typické podzoly, na vrchovištních rašeliništích se vytvářejí organozemě, skalní svahy pokrývají litozemě a rankery). Výjimku tvoří výlevy bazaltických hornin (např. Bukovec), na kterých se vytváří eutrofní kambizemě.

Obrázek 8 Pohled z Jizery směrem k Paličníku se skalními výchozy (foto Nováková, 2025)

Hydrologie

Jizerské hory mají velmi hustou říční síť a mimořádně velké přírodní zdroje povrchové vody. Jizerské hory jsou významnou pramennou oblastí. Pohořím probíhá hlavní evropské rozvodí mezi Severním a Baltským mořem. Ze západních a jihozápadních částí horstva odvádí vodu Lužická Nisa. Sever Jizerských hor odvodňuje do téhož úmoří řeka Smědá se svými přítoky. Východní a jihovýchodní část území je odvodňováno Jizerou a jejími přítoky, z nichž nejvýznamnější je Kamenice do Labe a Severního moře. Jizera je nejvodnatějším vodním tokem Jizerských hor. Území má značný význam pro zásobování liberecko-jablonecké aglomerace pitnou vodou a je vyhlášeno chráněnou oblastí přirozené akumulace vod (CHOPAV). Pro vodní režim oblasti mají zásadní význam rozsáhlé lesní komplexy a spolu s nimi i rašeliniště. V letech 1903 až 1928 byly pro ochranu před povodněmi na tocích v CHKO Jizerské hory vybudovány čtyři vodní nádrže (Bedřichov, Fojtka, Mšeno, Rudolfov) a v roce 1915 byla dokončena stavba dvou zemních hrází na Bílé a Černé Desné (Souš). V současné době slouží nádrže především jako zdroje pitné vody. Později byla také vybudována největší jizerskohorská vodní nádrž Josefův Důl na Kamenici, dokončená v roce 1982. Na styku žuly a krystalických břidlic v severním podhůří se v úzkém pruhu svorů vyskytují i minerální prameny (Lázně Libverda a oblast u Nového Města pod Smrkem). Jejich mineralizace je slabá.

Vegetace

Hlavním přirozeným vegetačním typem na tomto území je les. Přirozená bezlesí se nachází jen na extrémních místech - na sutích nejvyšších vrcholů, na živých rašeliništích, na některých mokřadech a přirozených vodních plochách. Chudý geologický podklad na převažující části území způsobuje, že se lesní i bylinná společenstva skládají z poměrně malého počtu druhů. Původně byly hory pokryty z větší části jedlobukovými pralesy s příměsí jilmu horského, javoru klenu a dalších dřevin. Nejvyšší polohy byly porostlé klimaxovými smrčinami, které se do dnešní doby zachovaly pouze ve fragmentech. Smíšené porosty s převahou buku lesního a s typickou květenou se dochovaly na severních svazích hor. Výjimečnou lokalitou je vrch Bukovec, kde se díky čedičovému podkladu bohatému na živiny a specifickým klimatickým podmínkám, vyskytují jak druhy horské, tak i rostliny teplejších pahorkatin. Unikátní rostlinná společenstva se dodnes zachovala na rašeliništích.

V současné době pokrývá les cca tři čtvrtiny rozlohy CHKO. Zemědělsky využívaná půda se soustřeďuje do okrajových částí CHKO. Naprostou většinu ZPF tvoří travní porosty (louky a pastviny). Řada míst s lučními společenstvy reprezentuje přírodně velmi hodnotné lokality (horské či podhorské louky, často se specifickým vodním režimem). Na jižní straně jsou to převážně louky a pastviny na svazích a nižších částech pozvolných údolí. Zachovaly si relativně přírodě blízký charakter a pestrou druhovou skladbu. V severní části na Frýdlantsku se již některé části území využívají pro zemědělskou činnost.

Ochrana přírody a krajiny dle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

CHKO je rozděleno do čtyř zón **odstupňované ochrany přírody**. Lokality I. zóny tvoří přirozené a málo pozměněné lesní ekosystémy s vysokým stupněm ekologické stability – maloplošná chráněná území a jejich ochranná pásma a vybrané části systému ekologické stability nadregionálního a regionálního významu, téměř výhradně lesní ekosystémy, vyjma přírodní rezervace Malá Strana a přírodní rezervace Bukovec (část), kde jsou zastoupeny podmáčené louky s výskytem chráněných druhů rostlin a živočichů. Do II. zóny (řízené polopřírodní) jsou zařazeny převážně lesní ekosystémy s částečně pozměněnou druhovou skladbou, dále území nezbytná pro uchování hodnot v I. zóně a vybrané enklávy luk a pastvin s dochovanými přírodními hodnotami a hodnotnými objekty lidové architektury (květnaté louky v k. ú. Bílý Potok pod Smrkem, louky v okolí zámečku na Nové louce, enkláva Mariánskohorských bud a především oblast Jizerky). Do III. zóny (kompromisní) jsou zařazeny zejména lesní ekosystémy se značně pozměněnou druhovou skladbou, zemědělská půda s převahou trvalých travních porostů s neúplným systémem ekologické stability a nesouvisle a rozptýleně zastavené části sídel s převahou dochované místně tradiční zástavby. Do IV. zóny (okrajové) jsou zařazena souvisle zastavěná území obcí s územní rezervou (tzv. urbanizační území) a intenzívně obhospodařovaná zemědělská krajina s převahou orné půdy a nedostatečným systémem ekologické stability.

V rámci CHKO je vymezeno dále 28 **maloplošných zvláště chráněných území** na více než 10% území – 3 národní přírodní rezervace (NPR), 13 přírodních rezervací (PR) a 12 přírodních památek (PP). Pokrývají nejcennější přírodní stanoviště a výskyty zvláště chráněných a vzácných druhů rostlin a živo čichů. V několika případech je předmětem ochrany geologický či geomorfologický fenomén. Většina maloplošných ZCHÚ se nachází na lesní půdě, významný je podíl kyselých a květnatých bučin a rašelinných ekosystémů (od otevřených vrchovišť a vrchovišť s klečí až po rašelinné smrčiny). Dalším předmětem ochrany jsou též horské třtinové smrčiny.

V rámci soustavy **Natura 2000** se na území CHKO Jizerské hory nachází také 7 evropsky významných lokalit (EVL): Jizerskohorské bučiny, Jizerské smrčiny, Quarré, Rašeliniště Jizery, Smědava, Bukovec a zasahuje na území část Krkonoš, a ptačí oblast Jizerské hory a část Krkonoš.

Územní systém ekologické stability (ÚSES) je v CHKO Český les vymezen pro celé území ve všech třech úrovních (nadregionální, regionální, místní). Jedná se zejména o lesní porosty a luční a vodní ekosystémy. Na území CHKO se nachází všechny **významnými krajinnými prvky „ze zákona“** - lesy, rašeliniště, vodní toky, rybníky, jezera a údolní nivy. Zároveň se zde nachází celkem 28 **památných stromů**.

2.2. Rozbor kulturní a historické charakteristiky

Kulturní a historická charakteristika oblasti je značně ovlivněna morfologií, klimatickými podmínkami a polohou v pohraničí. Ke specifikům oblasti patří poválečný vývoj spojený s odsunem původního obyvatelstva a následném dosídlení. Tento zásadní demografický aspekt zde díky poloze na hranici s ideologicky spřízněným sousedem nebyl spojen se zánikem osídlení. Na podobu krajiny se hojně podepsala hospodářská činnost, v případě Jizerských hor zejména lesní hospodářství. Změnami v lesním hospodářstvím došlo jednak ke změně složení lesního společenstva a rozloze lesních komplexů, jednak

dochází k postupnému zarůstání bezlesých enkláv a dochází k degradaci původního krajinné struktury s jasnou vazbou sídla na louky, lány, pole a les.

Významný vliv na charakter krajiny má terénní konfigurace (sklony a orientace svahů včetně údolních niv), hydrologie (vodní zdroje, zdroje energie, mokřady a rašeliniště) a klima spolu s nadmořskou výškou. V oblasti jsou patrné stopy krajinného uspořádání lesních lánových vsí se statky v pravidelných odstupech v severním a západním podhůří. Podobně na principu lánů vedoucích od vodního toku se rozvíjely i později zakládané obce v hlouběji zaříznutých údolí ve východní části hor. V údolích je soustředěná převážná část obytné zástavby včetně kapacitní (většinou trvalé bydlení), téměř veškerá občanská vybavenost a výroba, tedy kromě běžné zástavby i stavby větších měřítek. Směrem výše do svahů ubývá hustoty zástavby a ta přechází do typického rozptýleného osídlení s převážně obytnou zástavbou, avšak v současnosti většinou s převažující rekreační funkcí v soukromých i komerčních objektech.

Obrázek 9 Pohled od Bukovce na zástavbu Jizerky (vesnická památková rezervace (foto Nováková, 2025)

Historický vývoj a osídlování území

Vzhledem k charakteru území a klimatickým podmínkám bylo území osidlováno až ve vrcholném středověku. Do vrcholného středověku bylo území CHKO Jizerské hory součástí tzv. pohraničního hvozdu, neprostupného zalesněného území na hranicích státu – součást tzv. Záhvozdí. Ojedinělé archeologické nálezy dokládají dočasný pobyt starších kultur na území CHKO Jizerské hory i v tomto období (např. Hruškové skály). Významnými mezníky v osídlování Jizerských hor bylo zakládání hradů v okolí hor – Frýdlant, Hamrštejn, Navarov, Skály (Vranov) – jejich majitelé podporovali osídlování pohraničního hvozdu. Vývoj území (ekonomický, kulturní, stavební) výrazně ovlivnili vlastníci panství, kteří se podíleli na osidlování a poté na hospodářském rozvoji oblasti – na severu, západě až jihozápadě majitelé Frýdlantského a Libereckého panství (Bíbrštejni, Redernové, Gallasové, Clam-Gallasové) a na jihu až východě majitelé navarovského, semilského a smržovského panství (Smiřičtí, Desfoursové), významné je působení Albrechta z Valdštejna.

Na území CHKO Jizerské hory pronikalo trvalé osídlení od 14. století, zejména ze severu širokým údolím Smědé a jejích přítoků. Vznikl tak pás obcí od Dětřichova přes Větrov, Frýdlant, Raspenavu (Luh a Lužec), Hejnice a Lázně Libverda po Ludvíkov, na západě od Oldřichova přes Mníšek a Krásnou Studánku po Liberec. Na jihovýchodě vznikla osamělá osada Jablonec a dále na východě Sklenařice a hornická Zlatá Olešnice. Na severu a západě byl les postupně mýcen zhruba po dnešní úroveň pod prudkými srázy hor.

Po klidnějším patnáctém století, kdy byly založeny Radčice a Paseky nad Jizerou na opačných koncích hor, nastal v 16. století růst nového podnikání renesanční šlechty a s ním související rozvoj osídlení – na severu hornické Nové Město pod Smrkem a dřevorubecký Bílý Potok, na západě Mlýnice, na jihu lamačská osada Fojtka, textilácké vsi Starý Harcov, Lukášov a Rýnovice a zemědělsko-řemeslnické osady Hraničná, Smržovka, Příchovice, Kořenov. Významně do historie Jizerských hor zasáhlo založení skláren s osadami ve Mšeně, Bedřichově a Rejdicích, které stály na počátku proměny jizerskohorských lesů. Poprvé je uváděna i čihařská osada Jizerka. Rozvíjí se cestní síť, existuje stará stezka (i poutní) z Liberce přes Radčice, Mníšek a Oldřichov na Frýdlantsko a údajně také již poutní cesta ze Semilska přes Smědavu do Hejnic. Spolu s osídlením postupuje odlesňování svahů údolí, v oblasti Příchovic až po hřebeny do nadmořské výšky přes 800 m n. m.

Obrázek 10 Pohled na Příchovice s dominantou kostela sv. Víta (foto Nováková, 2025)

V 17. století pokračovalo zahušťování osídlení a postup do výše položených a nehostinnějších částí hor, vznikly textilácké Kateřinky, Rudolfov a Nový Harcov a typické jizerskohorské obce (tkalcovské, dřevařské, dobytkářské, sklářské) od Loučné přes Janov, Lučany nad Nisou, Jindřichov, Horní Maxov, Antonínov, Albrechtice, Jiřetín, Tanvald, Český a Německý Šumburk po Desnou (včetně Potočné) a Horní Polubný. Hluboko v lesích vznikla enkláva Nová louka. Ve Slezsku, dnešním Polsku, byla založena evangelíky osada Velká Jizera. Vytváří se typická struktura rozptýlené zástavby ve svazích, zprvu vázaná na potok, s pruhy pozemků dělených mezemi a polními cestami. Zemědělství, zejména na jihu ve vyšších polohách, je pouze doplňkovou obživou a pasteveckého charakteru, z řemesel výrazně převažuje dřevařství a zpracování dřeva a domácká textilní výroba. 18. století znamenalo vrchol v zakládání nových obcí v Jizerských horách, posledními jsou Josefův Důl, Dolní Maxov, Karlov, Hrabětice, Mariánská Hora a Dolní Polubný, dále už následovalo zahušťování sídel drobnými osadami (Přebytek, Ferdinandov, Filipov, Na Pilách, Bramberk, Žďár, Novina, Černá Říčka, Nýčovy domky, Souš, Světlá, Pustiny, Havírna a další). V té době vrcholí „sláva" jizerskohorských skláren – založen je Kristiánov, Karlova huť a sklárna na Nové louce. Trvalé osídlení vystoupilo až do nadmořské výšky kolem 850 metrů.

19. století bylo obdobím prudkého průmyslového rozvoje do té doby zemědělských a řemeslnických oblastí a jeho konec začátkem turistického využívání hor. Základní kostra osídlení byla dokončena a postupně se, zejména v údolních polohách, zahušťovala obytnými a výrobními objekty i veřejnou vybaveností (školy, úřady). Krajina byla důsledně využívána a členěna mezemi (včetně kamenných), kamennými hrobkami, cestami s kamennými zídkami, apod. Nelesní zeleň se omezovala na skalní výchozy, místy aleje a menší sady. V první třetině 20. století vznikly protipovodňové přehradní nádrže

a významně se rozvinula turistika spojená s výstavbou rozhleden a turistických chat. Do konce dvacátých let pokračoval průmyslový a stavební rozvoj obcí a sílilo pronikání vnějších stavebních vlivů (slohů i typů), hlavně do center obcí (např. Janov, Josefův Důl, Desná, Smržovka, Raspenava, Libverda), a postupné ovlivňování běžné obytné zástavby (vilky, vily, městské domy). Ve třicátých letech dosahuje maxima počet obyvatel obcí a měst a také rozsah trvalého odlesnění krajiny pro zemědělské obhospodařování (včetně minima nelesní zeleně). Druhá třetina 20. století (nástup fašismu, odsun německého obyvatelstva, nástup a rozvoj socialismu) znamenala významné politické, demografické a ekonomické změny, které ve velmi krátké době ovlivnily i osídlení a ráz krajiny. Poválečný odsun německého obyvatelstva vylidnil krajinu a noví obyvatelé nedokázali navázat na staré tradice. Po nástupu socialismu došlo k cílené likvidaci neobydlených objektů a zániku částí sídel. Do konce 60. let probíhala stagnace zemědělského hospodaření i rozvoje bydlení a rekreace. Poslední třetinu 20. století charakterizuje nejprve výrazný rozvoj individuální (chalupy, chaty) a podnikové rekreace, včetně výstavby nových lyžařských sjezdových areálů (Bedřichov, Severák, Špičák, Paseky), a rozvoje běžeckého lyžování (Jizerská magistrála). Zároveň se projevily vlivy kolektivizovaného zemědělství – scelování pozemků do intenzivních pastevních areálů a opuštění svažitých pozemků, které následně zarůstaly náletem dřevin.

Významným zásahem do přírodního prostředí se stala jinak strategická vodní nádrž Josefů v Důl na pitnou vodu na řece Kamenici. Vyhlášení CHKO zajistilo (v rámci pravomocí) určitou regulaci a kultivaci zástavby a krajiny. Konec 20. století a počátek 21. století ovlivňuje krajinu především rozvojem různých forem cestovního ruchu včetně zvyšování komerčních ubytovacích kapacit (ústup od penzionů k apartmánovému bydlení), zkapacitňování, rozšiřování a propojování lyžařských sjezdových center, zahušťování sítí turistických tras (pěší, cyklo, lyže). Zvyšují se nároky na dopravní kapacity včetně parkování, v okolí větších sídel rostou tlaky na zástavbu volné krajiny obytnými domy a zároveň pokračuje trend zahušťování zástavby v sídlech včetně rozptýlené zástavby.

V současné době má oblast zejména rekreační charakter, je vyhledáván pro různé formy obytné výstavby, ubytování a poskytování krátkodobé rekreace nejen v zimě, ale i v létě (single traily apod.). Území skýtá velký počet rozhleden. Rostou i tlaky na umisťování větrných a fotovoltaických elektráren.

Lidová architektura

Jizerské hory nejsou oblastí jednoho typu lidové architektury, ale na jejich území dochází k mísení několika sousedních typů. Všechny mají společné základní znaky – výrazně obdélný půdorys členěný do hlavních tří částí – roubené obytné světnice, zděné (kamenné, smíšené nebo cihlové, většinou omítané) síně a hospodářské části s chlévy, případně komorami. Stavba je krytá rovnoramennou sedlovou střechu hambalkového krovu většího sklonu (cca 45–50°) s hřebenem v podélné ose půdorysu, vstup do domu je z podélné strany přes síň. Kompozice štítové stěny (uspořádání oken a konstrukčních i zdobných prvků) je osově souměrná.

Ze severu a západu pronikl na bývalé frýdlantské a liberecké panství typ západoevropského domu, který se v území projevuje domy s podstávkou. Roubené domy s hrázděným patrem a podstávkou se na území CHKO ojediněle dochovaly v Bílém Potoce, Hejnicích, Raspenavě, Větrově, Oldřichově. Přízemní dům s podstávkou se vyskytuje častěji – v Bílém Potoce, Lázních Libverda, Ludvíkově, Hejnicích, Albrechticích u F., Oldřichově v H., Mníšku, Fojtce.

Pro východní a jihovýchodní část (bývalé smiřické, později převážně desfourské panství) je typická jizerskohorská podoba roubeného domu slezského pohraničí. Jedná se o přízemní dům s vyšší kamennou podezdívkou a rampou zápraží. Typické jsou okenní šambrány klasicistního, později secesního rázu. Často se vyskytují úzké patrové přístavby rizalitů v místě vstupu nebo kolmé přístavby různých velikostí, většinou dovedně využívající terén, vytvářející mnohotvárné stavby harmonicky zapojené do prostředí. V oblasti Pasek nad Jizerou a Sklenařic do oblasti proniká pojizerský roubený dům vysockého typu se širší štítovou stěnou, se širokou hambalkovou střechou s bohatě vyřezávanou lomenicí s typickou balustrádou tzv. „kočičí procházky“. Tento dům se v území mísí s předchozím typem. Na objektech lidové architektury se na celém území CHKO místy používaly ornamentálně skládané břidlicové, případné kombinované (eternit) obklady štítů. Naopak pouze výjimečně se objevují obklady štítů i stěn šindelem. Na Jablonecku se kromě obytných staveb dochovaly některé hospodářské objekty – ojedinělé samostatně stojící roubené stodoly nebo drobné výrobní objekty – mačkárny. Řemeslná výroba se provozovala v obytných stavbách, typickými jsou brusírny, charakteristické umístěním v blízkosti vodního toku, přístavbou tzv. lednice pro vodní kolo a řadou více oken ve světnici.

Obrázek 11 Lidová architektura v Jizerských horách (foto Vondráčková, 2025)

Typické objekty roubené lidové architektury s hambalkovými krovy vznikaly zhruba do druhé třetiny 19. století, kdy je postupně, zejména na jihu a východě hor začala nahrazovat mladší roubená venkovská zástavba s vaznicovými krovy. Na severu a západě dříve než na jihu a východě nastupuje zděná zástavba, a to ještě v období používání hambalkových krovů. Výsledkem jsou zděné, převážně omítané chalupy se strmými hambalkovými střechami bez přesahů před štít, s profilovanými římsami, jednoduchými šambránami a často kamennými parapety. Štíty jsou buď trámkové konstrukce jednoduše deštěné svislými prkny, nebo zděné omítané. Zajímavé jsou jednoduché kamenné portálky. Významným, i když dosud opomíjeným fenoménem oblasti Frýdlantska jsou areály zděných statků, sledující stopu původního osídlení lesní lánové vsi umístěním na strategických místech nad historickým záplavovým územím. Statky původně dvou až čtyřstranné jsou dochovány většinou ve fragmentech.

Fenoménem Jizerských hor jsou výrobní stavby, z nichž je třeba vyzdvihnout charakteristické stavby skláren z 19. a začátku 20. století (např. Janov nad Nisou, Josefův Důl, Desná, Jizerka) a architektonicky ztvárněné objekty ostatních továren (např. Bílý Potok, Hejnice, Raspenava, Kateřinky, Tanvald). Unikátními architektonickými díly jsou stavby kamenných přehradních hrází z počátku 20. století (Bedřichov, Fojtka). Specifickým typem staveb jsou rozhledny, architektonická díla odpovídající svým ztvárněním době vzniku (konec 19. století, poč. 20. stol., poč. 21. stol.).

Kulturní památky

Území si zachovává místy svou kulturní hodnotu. Jizerka je vesnickou památkovou rezervací, klášter v Hejnicích je národní kulturní památkou. Na území se nachází řada památkově chráněných objektů.

2.3. Rozbor prostorové charakteristiky

Prostorová charakteristika území vychází z celkového obrazu krajiny, jednotlivých krajinných scén a jejich typických scenérií, vnímaných v krajinných panoramatech. Je dána kombinací přírodních prvků, stopami historického vývoje a lidské činnosti. Důraz je kladen na estetickou hodnotu krajiny, která spočívá v přítomnosti, charakteru a konfiguraci krajinných dominant a specifických znaků krajiny, v harmonickém spojení přírodních a kulturních prvků, zachování harmonického měřítka, vztahů a v rozmanitosti krajinné mozaiky.

V CHKO Jizerské hory je prostorová charakteristika dána zejména charakterem reliéfu převážně lesnatého pohoří, s asymetricky tvarovanými svahy a specifickými údolími se zástavbou přecházejícími do nižších poloh v zemědělsky využívanou krajinu a hustě osídlené aglomerace Liberce a Jablonce nad Nisou. Jedná se o specifickou krajinu s rozdílným charakterem, který má různé prostorové skladby. Území dominují jedinečné zalesněné mohutné horizonty Jizerských hor, které vytváří pozadí různorodé zástavbě

okrajových partií oblasti. Jedinečným rysem území je zpravidla harmonické působení přírodního prostředí s rozptýlenou zástavbou ve vyšších polohách pohoří a podhůří. Louky, objekty lidové architektury a četné soliterní stromy a jejich skupiny vytvářejí cenný komplex, kombinující významné kulturní a přírodní prvky krajiny.

Mezi krajinné dominanty CHKO – výrazné prvky, které ovlivňují její celkový vzhled a vytvářejí specifickou hodnotu území, se řadí přírodní krajinné dominanty (masivy a hřbety) – Smrk, Jizera, Věžní Skály, Holubník Špičák, Smědavská hora, Černá hora, Černý vrch Zámky a další. Území je bohaté i na kulturní dominanty, nejvýraznější dominantou je klášter v Hejnicích, rozhledna Smrk, rozhledna Bramberk, Tanvaldský Špičák, Místními dominantami jsou jednotlivé sakrální stavby sídel. Prostorovou charakteristiku dotváří uspořádání liniových a plošných vodních prvků a svou rozlohou významné vodní nádrže.

Obrázek 12 Pohled na prostorovou skladbu Jizerských hor s řazením horizontů a s rozptýlenou formou zástavby (foto Nováková, 2025)

Obrázek 13 Dominantní vrch Buková s charakteristickým tvarem a okolními horizonty (Nováková, 2025)

Obrázek 14 Příklad prostorové skladby jižních svahů Jizerských hor s hustou strukturou osídlení – Janov nad Nisou (foto Nováková, 2025)

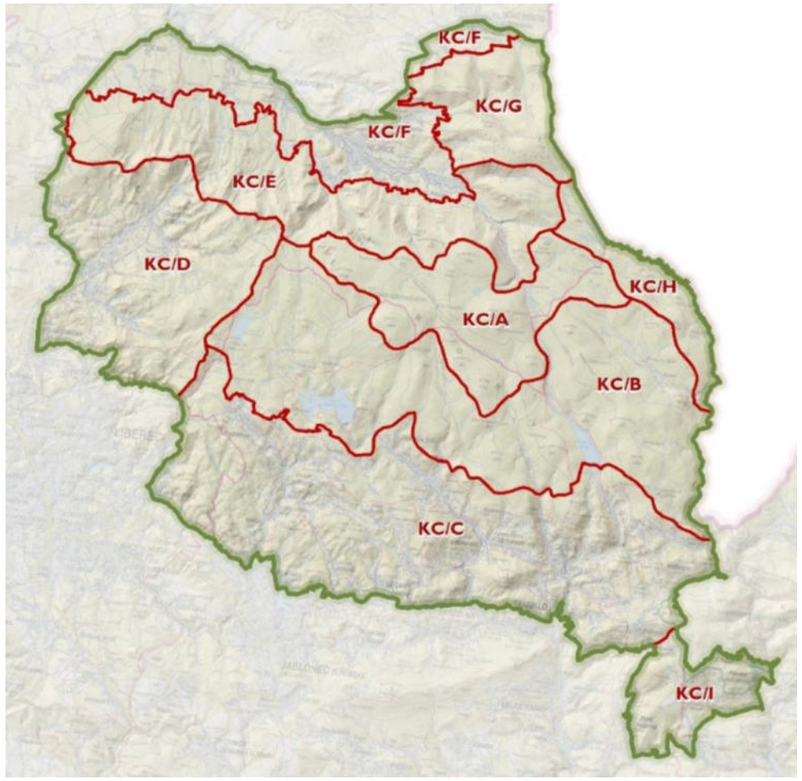
3. ČLENĚNÍ ÚZEMÍ Z HLEDISKA KR A NÁVRH OCHRANY KR

Kapitola představuje členění území CHKO na krajinné celky (KC), krajinné prostory (KP) a lokality soustředěných hodnot (LSH), a to včetně návrhu zásad ochrany dominantních rysů krajinných celků, návrhu podmínek ochrany charakteristických znaků krajinných prostorů včetně ochranných doporučení a návrhu podmínek ochrany lokalit soustředěných hodnot.

3.1. Krajinné celky a krajinné prostory

Způsob členění území CHKO na krajinné celky, krajinné prostory a lokality soustředěných hodnot vychází z dostupných hodnocení (Klouda, 2017, Brychtová, 2008), krajinné jednotky jsou vymezené s ohledem na metodiku. Východiska jsou stanovena v kapitole 1.3.

Na území CHKO Jizerské hory je vymezeno celkem devět krajinných celků a 56 krajinných prostorů. Pro každý krajinný celek jsou stanoveny dominantní rysy a zásady jejich ochrany. Součástí krajinných celků je pak seznam krajinných prostorů, ke kterým jsou identifikovány a klasifikovány znaky a hodnoty jednotlivých charakteristik krajinného rázu a podmínky ochrany a ochranná doporučení.

Obrázek 15 Schéma vymezených krajinných celků na území CHKO Jizerské hory

KC/A Náhorní polohy Jizerských hor

KC/B Jižní svahy Jizerských hor – lesnatá údolí

KC/C Jižní svahy jizerských hor – osídlení Jablonecka a Tanvaldska

KC/D Oldřichovsko

KC/E Severní svahy Jizerských hor

KC/F Frýdlantsko

KC/G Smrčsko

KC/H Pravý břeh Jizery

KC/I Pasecko a Olešnicko

Tabulka 3 Seznam krajinných celků a krajinných prostorů vymezených v CHKO Jizerské hory

Krajinný celek:	**NÁHORNÍ POLOHY JIZERSKÝCH HOR**	**KC/A**
KC/A Krajinný celek A je centrální částí Jizerských hor, zahrnuje vrcholové partie pohoří.		
Krajinné prostory:		
KP/A1	Vrcholová část Smědavské hornatiny	Poměrně rozsáhlý krajinný prostor A1 se řadí do nejcennějších partií CHKO Jizerské hory. Jedná se o náhorní plošinu masivu Jizerských hor se souvislým lesním komplexem s cennými přírodě blízkými partiemi.
Krajinný celek:	**JIŽNÍ SVAHY JIZERSKÝCH HOR – LESNATÁ ÚDOLÍ**	**KC/B**
KC/B je tvořen zejména jižními svahy Jizerských hor, které mají charakter mírně svažujících svahů bez výrazných vrchů členěných poměrně mělkými údolími.		
Krajinné prostory:		
KP/B1	Horní tok Černé Nisy	Protáhlý krajinný prostor B1 zahrnuje pramennou oblast a horní tok říčky Černé Nisy včetně vodní nádrže Bedřichov. Je vymezen horizontem Milíř – Olivetská hora na západě a nevýrazným hřbítkem podél Hejnické cesty na východě.
KP/B2	Pramenná oblast Kamenice	Rozsáhlý krajinný prostor KP/B2 se rozprostírá jihozápadně pod výrazným a cenným hřbetem Ptačí kupy – Holubník – Černá hora s impozantními širokými výhledy. Představuje členitě modelovanou část krajiny Jizerské hornatiny vymezenou na západě Hřbítkem (Hejnická cesta), na východě krátkým výrazným horizontem Dlouhá seč a na jihu zahrnuje okrajové partie zástavby Bedřichova.
KP/B3	Údolí Jedlové	Nevelký krajinný prostor KP/B3 se rozkládá v údolí říčky Jedlová v severovýchodních svazích zástavby Josefova Dolu. Má protáhlý tvar, který se rozkládá od Čihadla (964 m) až po okraje zástavby Josefův Důl. Krajinný prostor je tvořen zalesněnými svahy údolí Jedlové.
KP/B4	Údolí Bílé Desné	Krajinný prostor KP/B4 je tvořen výraznou údolní sníženinou toku Bílé Desné stékající z náhorních plošin po jižních svazích pohoří Jizerských hor. Jedná se o poměrně malý krajinný prostor, který je pohledově uzavřený. Jižní hranici tvoří zalesněný horizont severně nad zástavbou Albrechtic v Jizerských horách s hluboce zařízlým vodním tokem Bílá Desná.
KP/B5	Údolí Černé Desné	Krajinný prostor KP/B5 je vymezen poměrně širokým údolím vodního toku Černé Desné. Je vymezen od pramenné části jihovýchodně pod vrchem Jizera až k vodní nádrži Souš.
KP/B6	Údolí Jizerky	Krajinný prostor KP/B5 je malebnou částí CHKO s výraznými harmonickými vztahy a estetickou atraktivností, představuje mimořádně krajinářsky i přírodovědně hodnotné území, jedinečné v měřítku celé ČR. Je vymezen ve východním okraji jižních svahů Jizerských hor, je tvořen krajinnou osou Jizerky téměř od Krásné louky a jasně vymezen Vlašským a Středním jizerským hřebenem. N jihu do KP zasahuje výrazná (neo)vulkanická elevace Bukovec (1005 m).
KP/B7	Zámky	Krajinný prostor KP/B7 je vymezen na východním okraji CHKO, zaujímá část zařízlého údolí řeky Jizery, která se táhne po státní hranici s Polskem. Do KP náleží pouze západní svahy stoupající vysoko do vrcholových partií Vlašského hřebenu.

Krajinný celek:	JIŽNÍ SVAHY JIZERSKÝCH HOR – OSÍDLENÍ JABLONECKA A TANVALDSKA	KC/C
KC/C zahrnuje jižní okraje území CHKO. Od severně a západně navazujících KC se odlišuje nejenom prostorovým uspořádáním georeliéfu Bedřichovské hornatiny, ale zejména intenzitou osídlení, která vytváří zásadní rys krajiny okraje Jizerských hor.		
Krajinné prostory:		
KP/C1	Údolí Černé Nisy pod přehradou	Krajinný prostor leží v severozápadní části KC a vytváří ohraničení od na západě navazujícího KC OLDŘICHOVSKO. Jedná se o hluboké lesnaté údolí asymetrického profilu se strmými pravobřežními svahy (Panenská stráň) stoupajícími k terénnímu předělu – hřbetu mezi výšinami Milíř (836 m) a Pod Přehradou (742 m).
KP/C2	Rudolfov	Osídlená enkláva západního okraje krajinného celku KC C mez vodní nádrží Rudolfov na severu a křižovatkou se silnicí Bedřichovská na Jihu. Jedná se o odlesněné území protažené v severojižním směru v širokém údolí levostranného přítoku Černé Nisy.
KP/C3	Nový Harcov – Lukášov,	Svažité území na přechodu Jizerských hor a Žitavské pánve na hranici CHKO. Energicky stoupající svahy pokrývá bohatá lesní i mimolesní zeleň s plochami travin, do nichž proniká okrajová zástavba Starého Harcova. Jižní část KP tvoří pravostranné svahy údolí Harcovského potoka se zahuštěnou zástavbou Nového Harcova.
KP/C4	Harcovský les	Rozsáhlý lesní celek Harcovského lesa je součástí Loučenské vrchoviny – okrajové částí Jizerských hor, ohraničujících Bedřichovskou hornatinu vůči Vratislavické a Jablonecké kotlině. Jedná se o souvisle lesnaté území.
KP/C5	Bedřichov – Janov, Loučná	KP/C5 představuje mohutný osídlený prostor uzavřený na severozápadě pod náhorní polohou prameniště Bílé Nisy a ve směru k jihovýchodu směřující k ohybu řeky v Janově nad Nisou a pokračující k jihozápadu přes Loučnou a k Hraničné až k hranici CHKO. Rozkládá se zde zástavba Bedřichova a horní části Janova nad Nisou.
KP/C6	Hrabětice – Královka	KP zaujímá poměrně rozsáhlou náhorní polohu mezi údolími Bílé Nisy a Kamenice (Josefův Důl). Plochý hřbet se táhne od vrcholu Nekras (859 m) s rozhlednou Královka na západě až k Tiché říčce a ke kapli Navštívení Panny Marie Hraběticích na východě. Jedná se o vrcholové území bez souvislejšího výskytu lesní zeleně.
KP/C7	Karlov	Vysoko položené území – vrcholová kotlina na horním toku Tiché říčky (Karlov) a jejího krátkého pravostranného přítoku je součástí mohutného krajinného předělu mezi povodím Bílé Nisy a Kamenice. Převážně lesnatý terén klesá od Maxovského hřbetu a vrcholu Slovanky (82 m).
KP/C8	Horní Maxov	Prostor Horního Maxova a Horních Lučan představuje část významného prostorového předělu mezi údolím Bílé Nisy a povodím Lužické Nisy a údolím Kamenice a povodím Jizery.
KP/C9	Mšeno nad Nisou	Většinu KP tvoří souvislé lesnaté území v jižní části CHKO odvodňované levostrannými přítoky Lužické Nisy (Mšenský potok), jež vtékají pod okrajovými svahy Jizerských hor do vodní nádrže Mšeno. Prakticky neosídlený prostor navazuje na souvisle zastavěné (urbanizované) území Jablonce nad Nisou.
KP/C10	Jindřichov	Neobyčejně zajímavý krajinný prostor dlouhého údolí Jindřichova vymezeného lesnatými svahy Krásného na severovýchodě a Mšenského vrchu na jihozápadě. KP zahrnuje údolí od Jindřichovského sedla až po Lužickou Nisu.
KP/C11	Lučany	Široká členitá kotlina v pramenné oblasti Lužické Nisy v jižní části Jizerských hor. K severu terén stoupá k vrcholu Bramberku.
KP/C12	Josefův Důl	Nejvýše položený úsek souvisle zastavěného hlubokého údolí Kamenice pod vodní nádrží Josefův Důl zahrnuje Josefův Důl, Antonínov a Dolní Maxov. Pouze jižní část KP tvoří zalesněné severovýchodní svahy Bukové (836,3 m n. m.).
KP/C13	Albrechtice	KP zaujímá níže položený úsek hlubokého souvisle zastavěného údolí Kamenice a bočního levostranného údolí Albrechtického potoka. Do KP náleží Albrechtice v Jizerských horách (včetně výše položené části Mariánská hora) a Jiřetín pod Bukovou.
KP/C14	Smržovka – Tanvald	KP zahrnuje jižní okraj CHKO, představovaný lesnatými svahy rozhraní Bedřichovské hornatiny a Tanvaldské vrchoviny s poměrně výraznými terénními dominantami Vyhlídka (678 m) a Bínův vrch (699 m) oddělenými mohutným údolím Kamenice od horského masivu Špičáku (810 m) a Malého Špičáku (678 m).
KP/C15	Desná	Jedná se o plošně nejrozsáhlejší urbanizovaný prostor zaujímající hluboká údolí Černé a Bílé Desné včetně jejich soutokové oblasti. Prostor je členěn terénními hřbety, které sem dobíhají ze severu ze Soušské hornatiny.
KP/C16	Údolí Černé Desné pod přehradou	Krajinný prostor zahrnuje úsek toku Černé Desné od přehradní nádrže Souš po Fuchsův kříž n a okraji Desné. Jedná se o sevřené lesnaté údolí, které má značný spád s kaskádami a vodopády. Projevy říční modelace v zařízlém údolí zde tak formují krajinářsky velmi hodnotný prostor.
KP/C17	Černá Říčka	Svažitá výše položená enkláva horského osídlení navazuje nad levým břehem Černé Desné na hráz vodní nádrže Souš a pokračuje ve svazích. Níže položenou část KP tvoří úzké sevřené údolí Hlubokého potoka pod kratším vysoko vystupujícím zalesněným hřebenem Dlouhého kopce na západní straně.
KP/C18	Polubný	Krajinný prostor je rozložen na svazích Dlouhé skály a v údolí Martinského potoka. Uprostřed horských svahů na mírné plošině nad k východu se táhnoucím údolím Martinského potoka je situován střed vesnice Horní Polubný s dominantou kostela sv. Jana Křtitele.
KP/C19	Pustina – Světlá	Výrazný segment krajiny v západní části Desenské vrchoviny vytváří krajinný prostor ohraničený na jihovýchodě úpatím Příchovického hřbetu, na východě údolím Příchovického potoka, na severozápadě údolím Hlubokého potoka a na severozápadě a západě údolím Černé Desné.
KP/C20	Příchovice	Krajinářsky (vizuálně) exponované území na přechodu Krkonoš (okrajových svahů Hvězdy 959 m), Jizerských hor, popř. i Krkonošského podhůří. V jádru sídla stojí dominanta kostela sv. Víta, jenž se v exponované pozici na horizontu uplatňuje v četných výhledech jako zásadní krajinná dominanta Podkrkonoší.
KP/C21	Tesařov	Specificky utvářené území na pomezí Krkonoš a Jizerských hor, při východní či jihovýchodní hranici CHKO. Větší – východní část prostoru zaujímá široké osídlené údolí Tesařovského potoka vlévajícího se zprava do Jizery, jejíž tok tvoří hranici CHKO.
KP/C22	Český Šumburk	KP/C22 se rozkládá v zajímavé krajinné poloze sídla Český Šumburk, rozloženého v jihovýchodním strmém svahu Příchovického hřbetu nad pravým břehem Rejdického potoka.) Převážně uzavřený nefrekventovaný prostor v okrajové části pohoří Jizerských hor představuje krajinářsky hodnotné území se zachovalým přírodním koloritem.

Krajinný celek:	**OLDŘICHOVSKO**	**KC/D**
KC/D představuje svažitý členitý reliéf Žitavské pánve na západním okraji CHKO Jizerské hory. Tvoří ji sníženina Liberecké kotliny s údolími Jeřice, Fojtky a pramenné oblasti přítoků Lužické Nisy nad Radčicemi, která je na území CHKO sevřena strmými svahy Jizerské hornatiny.		
Krajinné prostory:		
KP/D1	Oldřichov	KP/D1 představuje výběžek odlesněné krajiny Žitavské pánve při toku Jeřice, Malé Jeřice a Lučního poto-ka v západní části CHKO. Ze severu, východu a jihu ho vymezují okraje lesního komplexu Jizerských hor. Při toku Jeřice a Lučního potoka je rozložena nesouvislá zástavba Oldřichova v Hájích a Filipky.
KP/D2	Mníšek	Protáhlý krajinný prostor je tvořen částí kotliny Jeřice a jejích přítoků (soutok s Fojtkou) na západním okraji CHKO. Podél větší části toku Jeřice je lokalizována zástavba Mníšku. Do KP spadá i sídlo Fojtka.
KP/D3	K Radčicům	KP/D3 zaujímá nejzápadnější cíp CHKO na přechodu Žitavské pánve a Jizerských hor. Mírně zvlněný reliéf představuje pramennou oblast kratších toků, resp. rozvodí přítoků Fojteckého potoka a Černé Nisy.
KP/D4	Jižní svahy Špičáku	KP/D4 představuje souvisle lesnaté území se smíšenými porosty v západní části CHKO – okraj souvislé-ho lesního komplexu vrcholové části Jizerských hor, zde již sestupující do nižších nadmořských výšek. Dominantou území je vrchol Špičáku (723 m n. m.) při severní hranici KP.
KP/D5	Západní okraj Poledníckéhornatiny	KP/D5 tvoří pramennou oblast Jeřice, jedná se o souvisle zalesněné území v okrajové (západní) části Jizerských hor jihovýchodně od Oldřichova v Hájích s vrchy Závory a Vřesoviště.
KP/D6	Kateřinský hřbet	KP/D6 je vymezen hřbetem s dominantami Olivetské hory (885 m n. m.) ve východní části a Brda (875,5 m n. m.) ve střední část a dále Kateřinským hřbetem k vrchu Pod přehradou. Jedná se o zalesněné vrcholové partie západních svahů Jizerských hor.
KP/D7	Dračí a Javorový vrch	Zalesněné svahy obklopující Zástavbu Fojtky a Kateřinky na západním okraji Jizerských hor.
KP/D8	Albrechtice	KP/D8 je nejsevernějším KP na území KC Oldřichovsko. Je vymezen pod zalesněnými svahy na severozápadním okraji CHKO JH. Rozkládá se v něm sídlo Albrechtice u Frýdlantu.
KP/D9	Kateřinky	KP/D9 je úzký protáhlý okraj západní části CHKO, nejjižnější část KC Oldřichovsko. Je tvořen sevřenou zástavbou Kateřinky na území CHKO.
Krajinný celek:	**SEVERNÍ SVAHY JIZERSKÝCH HOR**	**KC/E**
KC/E Krajinný celek zaujímá partie severních svahů Jizerských hor, je tvořen rozhraním mezi geomorfologickými celky Jizerské hory a Frýdlantská pahorkatina. Jedná se o protáhlé úzké území s jedinečně utvářenou dynamickou scenérii severního okraje pohoří.		
Krajinné prostory:		
KP/E1	Albrechtická vrcho-vina	Poměrně rozsáhlý krajinný prostor KP/E1 se nachází na západním okraji krajinného celku Severní svahy Jizerských hor. Severní hranici tvoří okraje lesního masivu, jižní horizont s vrchy Kančí (680 m), Špičák (723 m) a Stržový (710 m). Jedná se o k severu a severozápadu ukloněné zalesněné svahy Jizerských hor.
KP/E2	Oldřichovská vrcho-vina	Krajinný prostor KP/E2 se rozkládá jižně od Raspenavy, v okolí severních svahů Poledník. Území má lesní charakter s vysokým podílem listnatých – bukových porostů, členité severní svahy jsou rozřezané vodními toky, které často vytváří bystřiny. Celkově se jedná o krajinářsky (vizuálně) mimořádně hodnotné území zdvihajících se severních svahů Jizerských hor.
KP/E3	Ořešník – Polední kameny	Krajinný prostor KP/E3 je částí hradeb severních svahů Jizerských hor pod Smědavskou horou (mimo území KP). Zaujímá zalesněné svahy nad Hejnicemi a Bílým Potokem od Černého Štolpichu po řeku Smědá. Jedná se o charakteristickou část krajiny se strmými zalesněnými svahy s cennými partiemi skalních útvarů, bystřin a vodopádů.
KP/E4	Klínový vrch	Krajinný prostor KP/E3 je již z převážné části součástí Smrčské hornatiny, zaujímá východní část strmých hradeb severních svahů Jizerských hor pod dominantním vrchem Smrk (1124 m) (mimo KP). KP má charakter členité pahorkatiny. KP uzavírá otevřenou krajinu údolí Smědé na okraji Frýdlantské pahorkatiny.
Krajinný celek:	**FRÝDLANTSKO**	**KC/F**
KC/F Frýdlantsko je krajinným celkem při severní hranici CHKO, které leží na geomorfologickém rozhraní Jizerských hor a Frýdlantské pahorkatiny. Je tvořen údolím Smědé (ve spodní části toku jeho levobřežními svahy), Libverdského potoka a okolím Nového Města pod Smrkem. Jižní hranici tvoří horská hradba Jizerských hor – souvisle zalesněné okraje svahů.		
Krajinné prostory:		
KP/F1	Větrov	Krajinný prosto F1 se nachází na západním okraji krajinného celku Frýdlantsko, na hranici severozápadní hranici CHKO jižně pod obcí Frýdlant. Krajinný prostor tvoří mírně zvlněná zemědělská krajina v severních svazích Kančího vrchu (680 m) a Špičáku (724 m) s vodním tokem Oleška a jeho četných levostranných přítoků.
KP/F2	Raspenavsko	KP/F2 leží na severní hranici CHKO, v jižní části Frýdlantské pahorkatiny navazující na Jizerskou hornatinu. Jedná se o mírně zvlněný reliéf široké kotliny řeky Smědé, zejména jeho levobřežní svahy. Jižními kulisami jsou výrazné strmé severní svahy Jizerských hor, které zcela dominují vizuální scéně.
KP/F3	Dolní údolí Štolpichu	KP/F3 tvoří krajinářsky hodnotné – harmonicky utvářené území v okolí toku Sloupského potoka pod okrajovými lesnatými svahy Jizerských hor.
KP/F4	Hejnicko	KP/F4 je přehledná převážně odlesněná část kotliny Smědé přimykající se severním svahům Jizerských hor. Jedná se o nejvíce zastavěné území KC Frýdlantsko.
KP/F5	Libverdský potok	Území KP/F5 tvoří krajinná osa Libverdského potoka s poměrně hlubokým údolím, s lázeňským komplexem. Nachází se na okraji CHKO, západní část Lázní Libverda se nachází již mimo území CHKO.
KP/F6	Bílý potok	Území KP/F6 tvoří nejvýchodnější úsek osídleného údolí Smědé vystupující výše do svahů v severovýchodní části CHKO. Téměř celý obvod KP ohraničují lesní porosty, pouze v jihozápadní části navazuje zástavba Bílého Potoka na zastavěné území Hejnic.
KP/F7	Podsmrčsko	Území KP/F7 tvoří část údolí říčky Lomnice a jejích levostranných přítoků (Ztracený, Novoměstský, Ludvíkovský, Hradilův potok) pod severními svahy Smrku. Jižní hranici KP tvoří okraje lesního masivu horizontu Závorník – Svinský vrch – Měděnec – Rapická hora, v pozadí s vrcholem Smrku (1124 m). Převážná část KP je odlesněna, louky a pastviny tvoří poměrně rozlehlé enklávy, pokrývají svažitý terén.

Krajinný celek:	**SMRČSKO**	**KC/G**
KC/G Krajinný celek se prostírá v severovýchodním cípu území CHKO Jizerské hory a zahrnuje část Vysokého jizerského hřbetu. Smrčsko představuje lesnatý horský masiv ohraničený na jihu hřbetem Tišiny a sklánějící se k severu. Je ohraničen vůči Novoměstské vrchovině hradbou kopců, rozčleněných údolími potoků Ztracený a Lomnice.		
Krajinné prostory:		
KP/G1	Výběžek Vysokého jizerského hřbetu	Členitý lesnatý horský masiv je výrazně ohraničen vůči krajině kolem Nového města pod Smrkem a Ludvíkova pod Smrkem. Krajina vyniká krajinářsko-estetickými hodnotami lesních interiérů spojenými se scenériemi potoků v hlubokých lesnatých údolích. Atraktivnost krajiny dotváří kulturní a historická hodnota stop historické těžby cínu v severní části KP.
Krajinný celek:	**PRAVÝ BŘEH JIZERY**	**KC/H**
KC/H Krajinný celek zahrnuje okrajové území při severovýchodní hranici CHKO. V severní části v obrazu krajiny vyniká oddělení rašelinišť v náhorních polohách v nadmořské výšce kolem 900 m (v sousedním KC/A) lesnatými srázy od sníženiny údolí Jizery (NPR Rašeliniště Jizery). V jižní části lesnatý Střední jizerský hřeben ohraničuje údolí Jizery, provázené soustavou rašelinišť.		
Krajinné prostory:		
KP/H1	Rašeliniště Jizery	Sníženina Rašeliniště Jizery od evropského rozvodí po pravostranný přítok Jizery – Krásný potok. KP je výrazně ohraničen lesními porosty horských masívů Klínového vrchu, Plochého vrchu a Zeleného kamene. V prostorově ohraničeném segmentu vznikají jedinečné krajinářsko-estetické hodnoty spočívající v přírodě blízkých scenériích a v nerušených harmonických vztazích.
KP/H2	Střední Jizerský hřbet	Jihovýchodní část KC zahrnuje část údolí Jizery (druhá část zahrnuje sníženinu a ohraničující svahy Vysokého jizerského hřbetu na polské straně) s rozsáhlou plochou NPR Rašeliniště Jizery, přecházejícího do lesnatých svahů Středního jizerského hřebene. Krajina vyniká jedinečnými scenériemi toku Jizery v rašeliništních loukách.
Krajinný celek:	**PASECKO A OLEŠNICKO**	**KC/I**
KC/I leží v jihovýchodním výběžku CHKO Jizerské hory. Jedná se o vysoko položené odlesněné polohy s rozptýlenou zástavbou vázanou především na silnici II/290 z Vysokého nad Jizerou na Příchovice a Kořenov. Směrem k západu do povodí Kamenice se jedná o svahové polohy Rejdic a Počátků.		
Krajinné prostory:		
KP/I1	Zlatá Olešnice - Rejdice	KP zaujímá mohutné údolí potoka Zlatník a lesnaté svahy Rejdického kopce a hřbetu Javorníku. Zahrnuje sídla Zlatá Olešnice, Rejdice a Počátky. Území se vyznačuje přítomností dochované tradiční architektury lidového rázu.
KP/I2	Paseky	Krajinný prostor je charakteristický velkou odlesněnou plochou sklánějící se od Javorníku a Bílé skály do údolí Makovského potoka. V této struktuře je rozložena dochovaná struktura rozptýlené zástavby. V krajně je patrné výrazně harmonické měřítko a četné krajinářsko-estetické hodnoty, ve kterých hraje roli tradiční kulturní dominanta kostela sv. Václava.
KP/I3	Údolí Hamerského potoka	Ve východní části KC se rozkládá nevelký krajinný prostor, oddělený od rozlehlých otevřených ploch bezlesí s rozptýlenou zástavbou Pasek nad Jizerou lesnatým hřbetem výšiny Mechovice (799 m) – Borovské skály. Osou prostoru je tok Havírenského potoka.

Obrázek 16 Schéma vymezených krajinných prostorů na území CHKO Jizerské hory

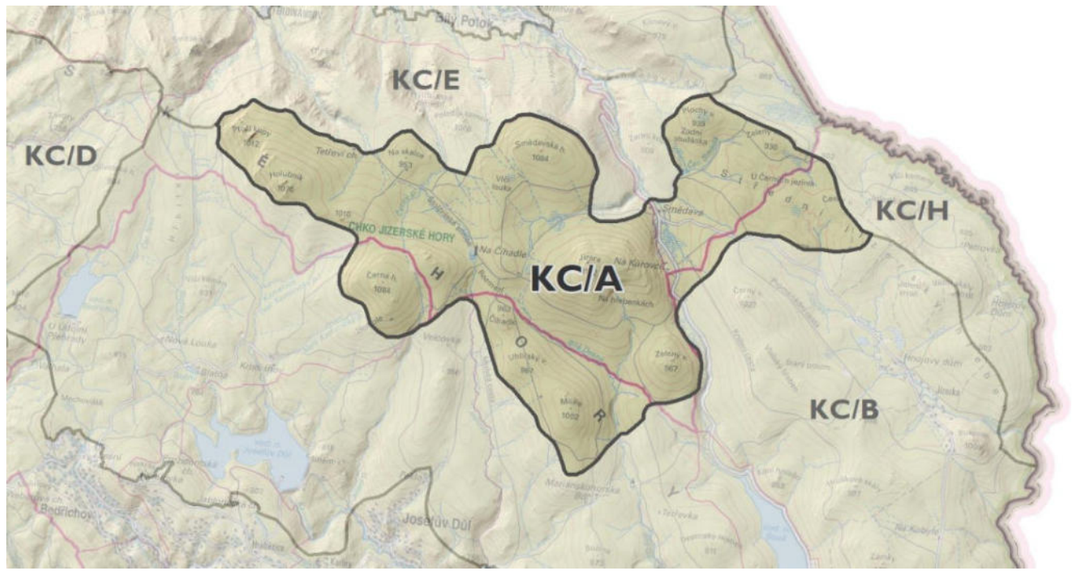
Grafické znázornění rozhraní krajinných celků a krajinných prostorů je součástí Výkresu Hodnocení krajinného rázu území.

Níže je uveden popis jednotlivých krajinných celků od A po F, včetně dominantních rysů a zásad jejich ochrany. Pod každým krajinným celkem je uveden seznam všech krajinných prostorů ležících v daném krajinném celku. Pro tyto krajinné prostory je uvedena stručná charakteristika, znaky a hodnoty jednotlivých charakteristik krajinného rázu a způsob ochrany hodnot krajinného rázu.

KRAJINNÝ CELEK A NÁHORNÍ POLOHY JIZERSKÝCH HOR

Krajinný celek A je centrální částí Jizerských hor, zahrnuje vrcholové partie pohoří. Je vymezen od západní strany vrchy Ptačí kupy (1013 m), Holubník (1071 m), Černá hora (1085 m), Na Skalce (963 m), Čihladlo (967 m), v jižní části pak Uhlířským vrchem (966 m), Milířemi (1002 m) a Zelených vrchem (966 m). Centrální částí je hora Jizera (1122 m), na severu ohraničuje KC Smědavská hora (1084 m) a ve východní části je KC vymezen Středním Jizerským hřebenem Český vrch (918 m) – Zelený kámen (933 m) a zahrnuje vrcholovou partii Plochého vrchu (939 m). Tato náhorní plošina spolu s okrajových svahy (mimo KC) reprezentují typickou přírodně i krajinářsky nejhodnotnější část Jizerských hor.

KC náleží Jizerské hornatině (geomorfologický podcelek), která má charakter ploché hornatiny. Je tvořena granitoidy krkonošsko – jizerského masivu, zčásti rumburského masivu, vzácně hornin krystalinika. Žulové podloží podmiňuje tvary georeliéfu, charakter vodních toků i půdní typy a často vystupuje na povrch v podobě skalek a balvanů. Fenoménem vrcholových částí pohoří jsou vypreparované skalní tvary formované mrazovým zvětráváním (sruby, kryoplanační terasy, izolované skály – tory). Krajinným celkem prochází hlavní evropské rozvodí Severního a Baltského moře. Severní část krajinného celku náleží do povodí Odry, zbylou část odvodňuje Jizera, rovněž s velkým počtem kratších zdrojnic (povodí Labe). KC je pramennou oblastí, vodní toky zde vytvářejí mělká údolí s rašeliništi, v návaznosti na KC B nebo KC E se pak vlivem změny reliéfu jejich charakter mění. Smědá pramení v centrální části Jizerských hor, kde má tři zdrojnice – Bílou, Hnědou a Černou Smědou, které se spojují pod Smědavou. Charakter je proměnlivý, v KC má však přirozený charakter.

Obrázek 17 Schéma krajinného celku KC/A Náhorní polohy Jizerských hor

Téměř celé KC pokrývají lesní porosty. Část porostů je postižena imisním zatížením (druhá polovina 20. století). Vyskytují se zde však rovněž četné fragmenty cenných porostů. Mimořádně hodnotnou nelesní vegetaci tvoří rašeliniště. Nejvýznamnější jsou rašeliniště a vrchoviště na přirozených bezlesích (chráněná v rámci maloplošných chráněných území). Lesní komplexy i rašeliniště mají velký význam nejen jako samotné biotopy, podílejí se na spoluutváření krajinného rázu také prostřednictvím ovlivnění vodního režimu Jizerských hor. V KC/A se nachází 12 maloplošných zvláště chráněných území (NPR Rašeliniště Jizerky, PR Ptačí kupy, PR Černá hora, PR Na Čihadle, PR Klečové louky, PR Prales Jizera, PR Černá Jezírka, PP U posedu, PP Na kneipě, PP Vlčí louka, PP Quarré). Celý KC je zahrnut do ptačí oblasti Jizerské hory a v centrální (středová) části kolem Jizery až po Černou horu je vymezena evropsky významná lokality Jizerské smrčiny, v pramenné části Smědé EVL Smědava, na vrchu Plochého vrchu EVL Quarré a z části do území zasahuje v západní části EVL Jizerskohorské bučiny.

Krajinný celek si díky především náročným klimatickým podmínkám uchoval přírodní či přírodě blízký charakter bez osídlení. Jedinou zástavbou je osada Smědava. KC protíná ne východní části nejvýznamnější dopravní tah silnice č. II/290, protínající území v severojižním směru. Ostatní komunikace mají místní charakter. Vizuální projev plošně rozsáhlého území je z větší části homogenní. Vetší část vrcholových – horských partií tvoří zalesněné polohy s členitou modelací. Kromě výrazných hřbetních struktur se v krajinné scéně uplatňují prostorové dominanty – především vrchol Jizery, Černé hory, sopečný vrchol Bukovce s charakteristickou siluetou. Z okolních KC jsou dominantními další vrchy (Smědavská hora, Černý vrch, Plochý vrch aj.). Výrazné skalní útvary, fungující jako znamenitá výhledová místa, se zde vyskytují v hojném počtu (Ptačí kupy, Jizera, Jelení Stráň, Pytlácké kameny aj.). Tento KC se odlišuje od sousedních KC zejména svým reliéfem. Zatímco směrem na jih se tato náhorní plošina mírně svažuje k jihu, kde je členěna poměrně mělkými údolími a nevýraznými vrchy (KC B), směrem na sever přechází do výrazných strmých svahů severní hradby ukloněné směrem k Frýdlantsku (KC E). Tento KC spolu se sousedními KC reprezentuje unikátní fenomén v celorepublikovém měřítku. Z výrazného horizontu Ptačí Kupy – Holubník se uplatňují výhledy umožňující přehlédnout prakticky celou vrcholovou část pohoří – typickou jizerskohorskou atraktivní scenérii rozsáhlých lesů s nejvýraznějšími dominantami a také dálkové výhledy na západní Krkonoše, Ještědsko-kozákovský hřbet, Lužické hory i do nižších poloh Žitavské pánve či Frýdlantské vrchoviny.

Obrázek 18 Pohled z Jizery (foto Nováková, 2025)

KC/A Náhorní polohy Jizerských hor

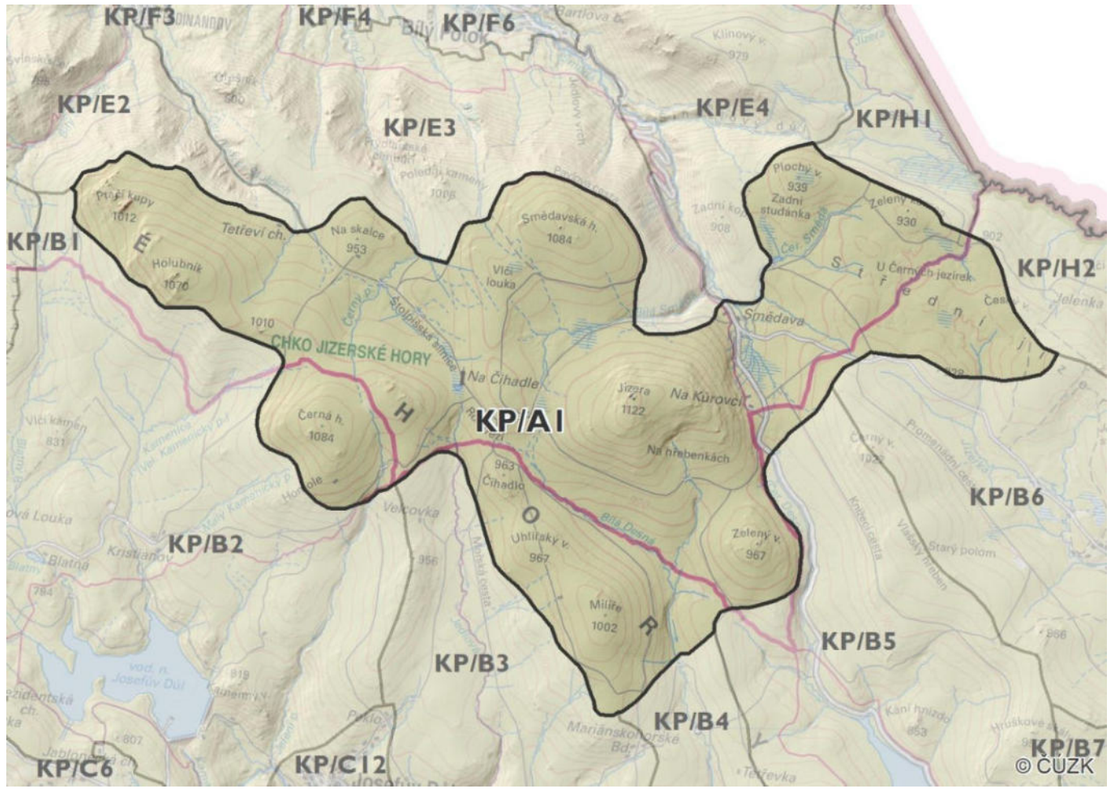
Dominantní rys		Význam hlavní spoluurčující	Projev pozitivní negativní neutrální
A1	Rozlehlý horský reliéf náhorních plošin Jizerských hor s četnými přírodními dominantami (Jizera, Smědavská hora, Černá hora, Černý vrch, Holubník aj.)	hlavní	pozitivní
A2	Plošně zalesněné území s cennějšími segmenty přirozeného lesního společenstva s převažujícím přírodě blízkým charakterem	hlavní	pozitivní
A3	Pramenná oblast s četnými rašeliništi a mokřadními stanovišti	spoluurčující	pozitivní
A4	Esteticky atraktivní území s výskytem tvarů mrazového zvětrávání zejména na vrcholech umožňující charakteristické výhledy	spoluurčující	pozitivní
A5	Neosídlenost území	spoluurčující	pozitivní

Zásady ochrany dominantních rysů		Odůvodnění
ZO/A1	Zachování nenarušeného charakteru horského masivu	Náhorní plošina je unikátním přírodním díle, který je fenoménem Jizerských hor, ale také fenoménem v národním měřítku. Její nenarušený charakter vytváří harmonické vztahy v krajině a estetickou hodnotu. Cílem ochrany krajinného rázu je nenarušenost těchto cenných částí krajiny.
ZO/A2	Zvýšeně chránit přirozený vývoj lesních společenstev, omezení zásahů do území	Lesy mají v KC významnou přírodní hodnotu, která je deklarována vyhlášením maloplošných chráněných území a vymezením soustavy NATURA 2000. Zásahy do tohoto cenného prostředí by znamenaly nezanedbatelné snížení přírodní hodnoty.
ZO/A3	Nezasahovat do pramenných oblastí, podporovat přirozený vývoj území	Tyto enklávy KC vytváří vedle přírodní i mimořádné krajinářsko-estetické hodnoty. Jejich cennost je deklarována i zákonem č. 114/1992 Sb. (VKP). Tyto části spoluvytváří charakter krajinného celku, spoluvytváří harmonické vztahy v krajině.
ZO/A4	Zvýšeně pečovat o skalní útvary a vyhlídková místa, neumožnit umísťování křížů, jiných symbolů či objektů bez historicky odůvodnitelné podstaty, a tím neměnit význam těchto dominant.	Tyto jevy spoluvytváří harmonické vztahy a estetickou hodnotu území, jsou signifikantním znakem Jizerských hor, často jsou chráněny jako maloplošná zvláště chráněná území.
ZO/A5	Neumožnit rozvoj území, omezeně umožnit umístění odpočivných míst nebo výjimečně útulen ve vazbě na hlavní turistické trasy.	V KC se nachází pouze osada Smědava s lokalitou Na Kůrovci, jinak převládá přírodě blízký charakter s vysokou krajinářskou hodnotou (přírodovědnou i estetickou). Tento stav musí zůstat zachován bez umisťování nových staveb.

Krajinný celek zahrnuje pouze jeden krajinný prostor **KP/A1 Vrcholová část Smědavské hornatiny**.

KP/A1 VRCHOLOVÁ ČÁST SMĚDAVSKÉ HORNATINY

Poměrně rozsáhlý krajinný prostor A1 se řadí do nejcennějších partií CHKO Jizerské hory. Jedná se o náhorní plošinu masivu Jizerských hor se souvislým lesním komplexem s cennými přírodě blízkými partiemi. Na náhorní plošině převládají přeměněné lesy (nepůvodní smrčiny) v mozaice s horskými třtinovými smrčinami. Charakter porostů zde odpovídá náročným klimatickým podmínkám ve vrcholové části pohoří a také účinkům imisního zatížení, jímž byly zdejší lesy vystaveny v 70. a 80. letech minulého století. Podél vodních toků a v depresích najdeme rašelinné a podmáčené smrčiny (v mělkých pánvích rašelinišť), většina z nich jsou součástí maloplošných zvláště chráněných území. Na vrcholcích se vyskytují horské třtinové smrčiny, na svazích Smědavské hory fragmenty horských papratkových smrčin. Na vrcholcích vystupují skalní stěny, sutě a balvany, místy se v bezlesích enklávách objevují rašeliniště a jejich cenná společenstva. Lesní společenstva a rašeliniště podporují retenci vody v krajině a podílejí se na vzniku významné pramenné oblasti v celé části náhorní plošiny a četných drobných vodních toků, spadajících do údolí v podobě bystřin s vodopády (na severní straně) nebo meandrující a vytvářející mělká údolí s rašeliništi v horní části plošiny a teprve později se zahlubující (na jižní straně).

Obrázek 19 Schéma krajinného prostoru KP/A1 Vrcholová část Smědavské hornatiny

KP/A1 zahrnuje cenné partie maloplošných zvláště chráněných území (celkem 12). PR Prales Jizera chrání převážně horské klimaxové smrčiny značně poškozené imisemi a kůrovcem, balvanité sutě a vrcholové skalní bloky, PR Černá hora chrání zbytky horských klimaxových smrčin v různém stupni poškození, vrchoviště Vánoční louku a skupinu skal Sněžné věžičky, PR Klečové louky je komplex čtyř vrchovišť s porosty borovice kleče a zakrslých smrků ztepilých, četná rašelinná jezírka, významná společenstva rašelinných druhů rostlin a živočichů, PR Na čihadle je sedlové vrchoviště s porosty zakrslých smrků s významnou flórou a faunou, PP Vlčí louka představuje rašeliniště s mělkými tůňkami, hustým porostem borovice kleče a s významnými společenstvy rostlin, PP U posedu je terasovitá rašelinná louka orientovaná ve směru východ-západ, na většině plochy porostlá borovicí klečí, s drobnými jezírky, PP Na kneipě zahrnuje vrchoviště s nevelkými jezírky, klečovými porosty a zakrslými smrky, s výskytem významných druhů rostlin. Ve východní části KP se nachází vyhlášená PR Černá jezírka, jejímž předmětem ochrany je soustava rašelinišť obklopených podmáčenými smrčinami ve stadiu silného rozpadu nebo již zcela odumřelých vlivem imisí. Rašelinné louky se zachovalými klečovými porosty se vyskytují na čtyřech oddělených plochách: Černá jezírka, Tetřeví louka, Velká Krásná louka, Malá Krásná louka. PP Quarré představuje vrchoviště náhorního typu s charakteristickou květenou vzácných a ohrožených druhů rostlin ve společenstvech.

Území je prakticky neosídlené, nachází se zde pouze několik samot (Tetřeví bouda, dřevařská osada Smědava, Na Kůrovci). V roce 2023 byla původní horská chata Smědava přestavěna na větší novodobou chatu s ubytováním a gastro službami. V území se nachází četné množství turistických a naučných cest a běžeckých tratí a také drobné architektury v krajině (pomníky, kříže). Vyhlídková místa jsou zajištěna zejména z vrcholů hor. Nabízí se z nich malebné výhledy na okolní části mohutného pohoří. Území je krajinářsky cenné s vysokou estetickou hodnotou. V území se nachází četné lokality soustředěných hodnot.

KP/A1 Vrcholová část Smědavské hornatiny									
Charakteristický znak		**Projev** (+)pozitivní (-)negativní (0)neutrální	**Význam** zásadní spoluurčující doplňující	**Cennost** jedinečný cenný běžný	**E**	**P**	**H**	**M**	**D**
Znaky přírodní charakteristiky									
Př1	Horský reliéf náhorní plošiny Smědavské hornatiny	+	zásadní	jedinečný	X	X	X		
Př2	Přírodní dominanty vrchů Ptačí kupy, Holubník, Černá hora, Na Skalce, Čihladlo, Uhlířský vrch, Milíře, Zelený vrch, Jizera, Smědavská hora, Černý vrch a Plochý vrch	+	spoluurčující	cenný	X	X			
Př3	Zalesněné území převážně přeměněných kultur s místy přírodě blízkých partií (prales Jizera)	+	spoluurčující	cenný		X	X		
Př4	Přítomnost četných rašelinišť na odlesněných partiích a pramenišť	+	doplňující	jedinečný	X	X			
Př5	Prameniště četných vodních toků	+							
Znaky kulturní a historické charakteristiky									
Kh1	Novověká sídelní krajina Hercynica bez souvislého osídlení	0	zásadní	běžný			X		
Kh2	Téměř neosídlená lesní krajina se stopami hospodářské činnosti (přeměna druhového složení)	+	zásadní	běžný		X	X		
Kh3	Dochované samoty (Tetřeví bouda, Smědava s přestavěnou horskou chatou, Na Kůrovci)	+	doplňující	běžný	X		X		
Kh4	Četné drobné pomníky a křížky v krajině (zřícená letadla, prameniště Bílého potoka, Hütterův kříž, Bílá smrt, Gackův pomník, Tischerův kříž, Kamenný kruh aj.)	+	doplňující	běžný	X		X		
Kh5	Turistický charakter území (četné turistické trasy, naučné stezky, běžecké tratě)	0	doplňující	běžný					
Kh6	Částečně dochovaná cestní síť (komunikace II/290)	0	doplňující	běžný			X		
Kh7	Linie pohraničního opevnění	0	doplňující	cenný					
Znaky prostorové charakteristiky									
Pr1	Náhorní plošina s jemnou modelací hor, četné přírodní dominanty	+	zásadní	cenný	X	X	X	X	

Pr2	Vizuálně uzavřená lesní krajina s omezenými možnostmi dálkových výhledů	+	zásadní	běžný	X	X	X	X	
Pr3	Smědava – harmonicky působící bezlesá enkláva s původní stopou osídlení při komunikaci	+	doplňující	běžný	X	X	X	X	
Pr4	Drobné uzavřené enklávy rašelinišť a horských luk	+	spoluurču-jící	cenný	X	X	X	X	
Pr4	Působivé scenérie okolí Jizery s přirozeným lesním interiérem a skalními stěnami na vrcholu umožňující výhledy z náhorní plošiny	+	spoluurču-jící	jedi-nečný	X	X	X	X	
Pr5	Esteticky atraktivní části se skalními útvary (stěny, věže, balvany)	+	spoluurču-jící	cenné	X	X	X	X	

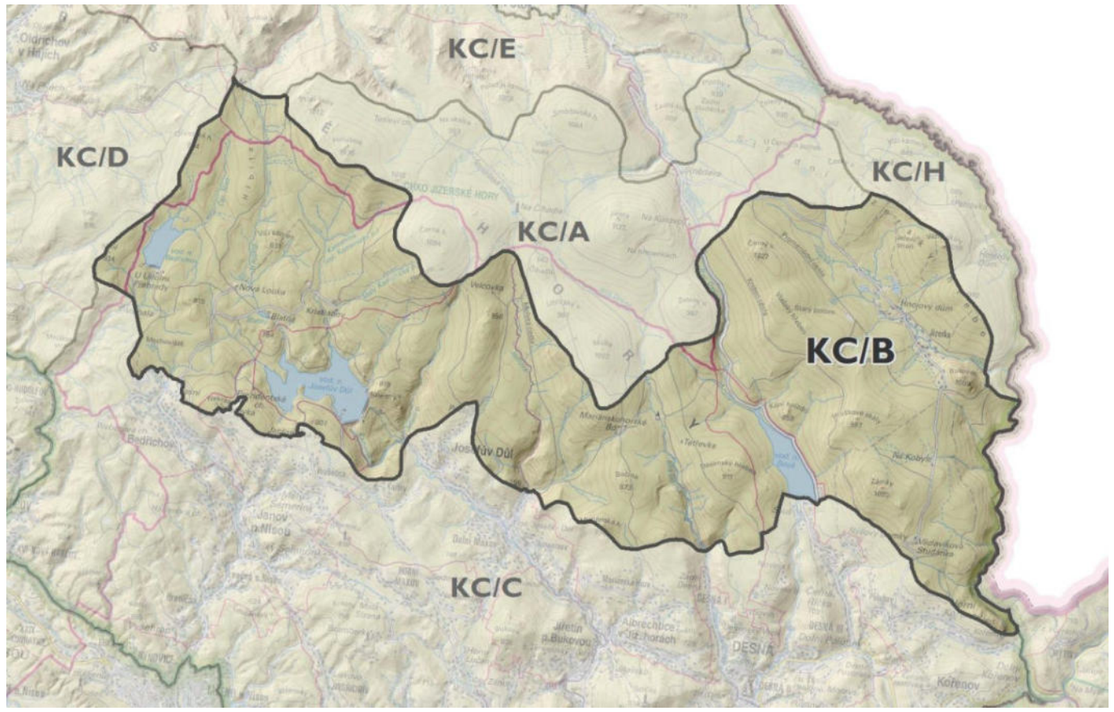
E – znak tvoří estetickou hodnotu
P – znak tvořící přírodní hodnotu
H – znak tvořící harmonické vztahy v krajině
M – znak utvářející harmonické měřítko krajiny
D – znak tvoří kulturní dominantu

Podmínky ochrany		**Odůvodnění**
PO1	Zachovat souvislý lesní pokryv, věnovat pozornost druhové skladbě porostů s vysokým podílem stanovištně odpovídajících dřevin	Lesní komplexy vytvořily specifickou krajinnou matrici Jizerských hor, což se projevuje i v údolí bez osídlení. Tento stav je nutno zachovat, zvláště v centrální části, kde je vysoká přírodní hodnota a která je citlivá z hlediska narušení přírodní hodnoty
PO2	Chránit exponované polohy s vizuálním uplatněním v širším krajinném rámci (horizont Holubník, Černá hora, Milíře, přírodní dominanty Jizera, Smědavská hora, Černý vrch, Plochý vrch), neumožňovat záměry, které by snížily dominantní působení zalesněných vrchů náhorní plošiny	Krajinné dominanty a horizonty jsou charakteristické pro tento krajinný prostor, vytváří jemnou modelaci náhorní plošiny, vytváří klidnou a nenarušenou scenérii. Je důležité udržet tento charakter krajinného segmentu s cennými skalními ochozy a společenstvy ve vrcholových partiích před stavbami a zařízeními, které se budou uplatňovat v krajinných panoramatech.
PO3	Vyloučit další zástavbu bez účelu souvisejícím s ochranou přírody a krajiny	Převládá charakter lesní krajiny s drobnými bezlesými enklávami a samotami, které vytvářejí harmonické vztahy v krajině. Není žádoucí tyto partie s vysokou přírodní hodnotou narušovat.
PO4	Chránit cenné partie bezlesých enkláv s vysokou přírodní hodnotou (rašeliniště, skalní útvary), usměrňovat rekreační využití území, aby nedocházelo k degradaci těchto přírodních hodnot esteticky působících v lesní krajinné scéně	Území je bohaté na cenná společenstva, která vytváří esteticky atraktivní části území (rašeliniště, skalní útvary, lesní interiéry). Tyto segmenty jsou chráněné jako maloplošná chráněná území, ale mají velký význam i pro vzhled krajiny. Vytváří často cenné až jedinečné zapamatovatelné scenérie, které podporují harmonické vztahy v krajině.

Ochranná doporučení	
OD1	Směřovat ke zlepšení druhové a prostorové skladby lesů v místech, které jsou narušeny hospodářskou činností
OD2	Podporovat vzdělání a výchovu budováním naučných a turistických tras, rozvoj musí být však usměrněn tak, aby nenarušoval přírodní hodnotu území, nezvyšovat nadměrně zpevněné cesty
OD3	Rozvoj stávající zástavby musí mít charakter horského osídlení, nenavyšovat neúměrně hmoty a kapacity stávajících objektů, usměrňovat rozvoj v nezastavěném území (neumožňovat stavby a zařízení plnící funkci stavby, které bezprostředně nesouvisí s ochranou přírody a krajiny)
OD4	Pečovat o vyhlídková místa, drobnou architekturu v krajině, bránit nekontrolovatelnému zarůstání v místech, kde není území ponecháno přírodním procesům

KRAJINNÝ CELEK B
JIŽNÍ SVAHY JIZERSKÝCH HOR – LESNATÁ ÚDOLÍ

Krajinný celek KC/B je tvořen zejména jižními svahy Jizerských hor, které mají charakter mírně svažujících svahů bez výrazných vrchů členěných poměrně mělkými údolími. KC/B je součástí geomorfologického podcelku Jizerská hornatina, reprezentující spolu s náhorní plošinou a severní hradbou Jizerských hor typickou přírodně i krajinářsky nejhodnotnější část CHKO. Je vymezen jižně od náhorních poloh Jizerských hor a sahá až po část výrazně urbanizovaného území Tanvaldské vrchoviny, a to od Ptačích kup na západní straně až po východní okraj – Střední Jizerský hřeben nad Jizerkou.

Obrázek 20 Schéma krajinného celku KC/B Jižní svahy Jizerských hor – lesnatá údolí

Jizerská hornatina má charakter ploché hornatiny. Je tvořena granitoidy krkonošsko – jizerského masivu, zčásti rumburského masivu, vzácně hornin krystalinika. V jižní části pak se projevuje stupňovitě klesající kerný reliéf s širokými třetihorními údolími a okrajovými svahy rozčleněnými údolními zářezy. Vytváří se tak poměrně pestré hřbetní struktury reliéfu. Žulové podloží podmiňuje tvary georeliéfu, charakter vodních toků i půdní typy a často vystupuje na povrch v podobě skalek a balvanů. Výjimečným prvkem je výrazná dominanta čedičový vrcholu Bukovce nad soutokem Jizery s Jizerkou, který se nachází na východním okraji KC.

Krajinný celek odvodňují převážně řeky Jizera a Kamenice s velkým počtem kratších zdrojnic (povodí Labe) a severozápadní část Černá Nisa (povodí Odry). V KC se nacházejí tři největší vodní nádrže na území CHKO – Bedřichov, Josefův Důl a Souš, tvořících jedinečné lokality Jizerských hor. V severní části vodní toky pramenící v náhorní plošině meandrují a vytvářející mělká údolí s rašeliništi, teprve později se zahlubují k Tanvaldské vrchovině. Krajinný celek se tak v minulých staletích formoval do dnešní podoby, která je charakteristická pozvolnými hřbety klesajícími k Tanvaldské vrchovině. Tento charakter kontrastuje se severními svahy Jizerských hor, které tvoří strmou hradbu s prudce zaříznutými údolími s roklemi a vodopády.

Velkou část KC pokrývají lesní porosty, přeměněné často na smrkové monokultury, popř. s využitím introduktů (smrk pichlavý). Část porostů je postižena imisním zatížením (druhá polovina 20. století). Vyskytují se však rovněž četné fragmenty cenných porostů. Mimořádně hodnotnou nelesní vegetaci tvoří rašeliniště. Nejvýznamnější jsou rašeliniště a vrchoviště na přirozených bezlesích (chráněná v rámci maloplošných chráněných území), menší přechodová rašeliniště se nacházejí na březích vodních nádrží. Nejvýznamnější luční porosty se nacházejí na Jizerce pod Bukovcem. Lesní komplexy i rašeliniště mají velký význam nejen jako samotné biotopy, podílejí se na spoluutváření krajinného rázu také prostřednictvím ovlivnění vodního režimu Jizerských hor a také vytvářejí esteticky atraktivní části území.

V KC/B se nachází několik maloplošných zvláště chráněných územích (NPR Rašeliniště Jizerky, PR Nová Louka, PR Klikvová louka, PR Jedlový důl, PR Bukovec). Na východě se vyskytuje poměrně velké území EVL Rašeliniště Jizerky a Bukovec a významná část (zejména vyšší polohy) je součástí rozsáhlého území PO Jizerské hory. KC si díky náročným klimatickým podmínkám uchoval přírodní či přírodě blízký charakter (byť s výše uvedeným postižením vegetačního krytu s ním souvisejících dopadů na půdu či vodní režim) bez rozšíření zastavěného území. Cennou izolovanou enklávou starého horského osídlení KC je osada Jizerka (trvalé osídlení od roku 1764). Ta zaujímá krajinářsko – esteticky hodnotné části krajiny KC. I další izolované enklávy (Nová Louka, Václavíkova Studánka aj.) tvoří harmonický celek v uzavřených bezlesých enklávách. Kontrastní enklávy s uplatněním horizontálního měřítka v horském lesnatém terénu tvoří rozlehlé vodní plochy – třech největších vodních nádrží v Jizerských horách (Bedřichov, Josefův Důl a Souš). Ve 2. polovině 20. století došlo k rozvoji rekreace a cestovního ruchu spojeného s rekonstrukcemi původních chalup, budováním lyžařských běžeckých tratí (Jizerská magistrála), parkovišť a doprovodných zařízení. Krajinným celkem probíhá dopravní tah silnice č. II/290 ve východní části, protínající území v severojižním směru, umožňující sezónní spojení jižního podhůří a Frýdlantského výběžku. Ostatní komunikace mají lokální charakter. Krajinný celek má společnou krajinářsky nezřetelnou hranici s krajinným celkem KC/C, který má zcela odlišný charakter – rozkládá se v nižších polohách a je významně zasažen urbanizací území. KC/B si oproti tomuto sousednímu KC uchovává svůj charakter novověké sídelní krajiny Hercynica s přírodě blízkým horským charakterem.

Obrázek 21 Rašeliniště Jizerky s přilehlými horizonty (foto Nováková, 2025)

KC/B Jižní svahy Jizerských hor – lesnatá údolí

Dominantní rys		Význam hlavní spoluurčující	Projev pozitivní negativní neutrální
B1	Krajinářsky atraktivní horský členitý reliéf Jizerských hor s hřbetní strukturou rozříznutou četnými údolími bez výrazného narušení antropogenní činností	hlavní	pozitivní
B2	Zalesněný charakter s pestrou skladbou částečně přirozeně se vyvíjejících lesních společenstev	hlavní	pozitivní
B3	Četná údolí vodních toků s proměnlivým charakterem (mělká údolí zaříznuté části v jižních partiích)	hlavní	pozitivní
B4	Charakteristické enklávy velkých vodních nádrží Bedřichov, Josefův Důl a Souš	spoluurčující	pozitivní
B5	Horský charakter území novověkého osídlení Hecynica s jedinečnou vsí Jizerka s přírodní dominantou Bukovec	spoluurčující	pozitivní

Zásady ochrany dominantních rysů		Odůvodnění
ZO/B1	Zachování nenarušených vrcholových partií jižních svahů Jizerských hor bez viditelných stop antropogenní činnosti	Mohutné hřbety a svahy Jizerských hor jsou spolu s vrcholovou partií náhorní plošiny cenným znakem CHKO představujícím harmonické vztahy v krajině s vysokou krajinářskou hodnotou. Je žádoucí tento horských charakter v co největší míře zachovat a bránit narušením antropogenního charakteru, které by se negativně projevily v krajinné scéně.
ZO/B2	Zvýšeně chránit přirozený vývoj lesních společenstev, omezení zásahů do území	Lesy mají přírodní hodnotu (VKP), zároveň pokrývají exponované části KC, spoluvytváří horský zalesněný charakter území. Zásahy do tohoto cenného prostředí by znamenaly nezanedbatelné snížení přírodní hodnoty, ale i charakteru krajinného celku.
ZO/B3	Zachování působivých partií vodních toků a prostředí jejich údolí	Vodní toky představují přírodní hodnotu území (VKP), některé části údolí disponují zvýšenou estetickou atraktivností, zvláště v částech s přirozeně meandrujícím profilem a bezlesými enklávami, které vytváří krajinářsky zajímavé prostředí. Zásah do těchto částí může znamenat snížení přírodní a estetické hodnoty a potlačení harmonických vztahů v území.
ZO/B4	Zachování příznivého působení vodních nádrží jako specifického fenoménu jižní svahů Jizerských hor	Rozsáhlé vodní nádrže jsou specifickým fenoménem CHKO, mají zvýšenou přírodní hodnotu a vytvářejí esteticky atraktivní části krajinného rázu. Je žádoucí podpora tohoto působení bez výrazného narušení antropogenní činností.
ZO/B5	Usměrňování rozvoje stávajících osídlených částí, zabránění expanze rozvoje urbanizovaného území ze sousedního KC/C	Území má převládají přírodě blízký charakter bez výrazného narušení antropogenní činností, je nutné zachovat tento převládající charakter a omezit stavební činnost.

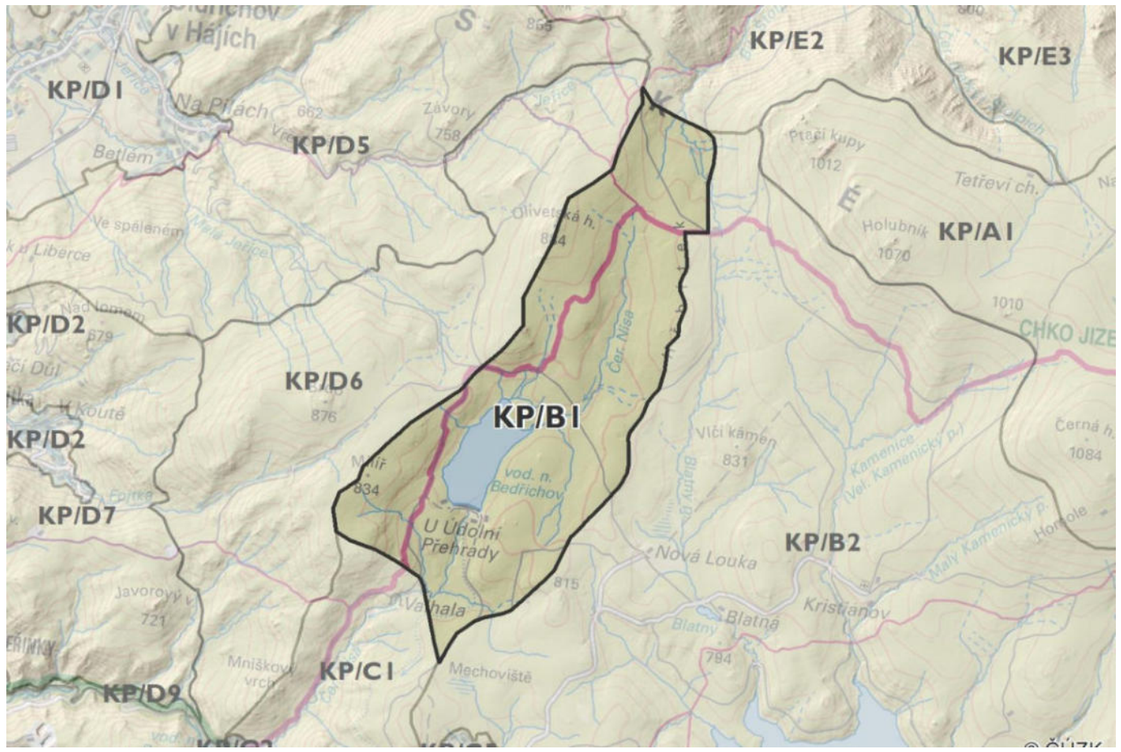
Krajinný celek je rozdělen do celkem sedmi krajinných prostorů, hranice jednotlivých KP tvoří zejména široké hřbety jednotlivých údolí, horizonty a okraje lesních celků. Nejzápadnější část je vymezena jako **KP/B1 Horní tok Černé Nisy**. Na východě hraničí s **KP/B2 Pramenná oblast Kamenice**, která tvoří nejrozsáhlejší krajinný prostor v KC/B. Jihozápadně pod vrchem Milíře se nachází **KP/B3 Údolí Jedlové**, mezi vrchem Bučina a Desenský hřeben je vymezen **KP/B4 Údolí Bílé Desné**. Jižně od Zeleného vrchu v okolí vodní nádrže Souš se rozkládá **KP/B5 Údolí Černé Desné** a v okolí osady Jizerky včetně okolních cenných luk a vrchu Bukovec je vymezen **KP/B6 Údolí Jizerky**. Jihovýchodní část krajinného celku tvoří nevelký **KP/B7 Zámky** uklánějící se částečně již k údolí Jizery.

KP/B1 HORNÍ TOK ČERNÉ NISY

Protáhlý krajinný prostor B1 zahrnuje pramennou oblast a horní tok říčky Černé Nisy včetně vodní nádrže Bedřichov. Je vymezen horizontem Milíř – Olivetská hora na západě a nevýrazným hřbítkem podél Hejnické cesty na východě. Údolí v tomto KP má charakter nehlubokého údolí s četnými postranními krátkými přítoky. V jižní části se rozprostírá vodní nádrž Bedřichov. Území má lesnatý charakter, v dílčích částech jsou patrné dopady imisního poškození lesních porostů.

Souvisle lesnaté území je prosté zástavby, menší sídelní enklávy se nachází v břehových partiích vodní nádrže (včetně objektů Povodí Labe). Území disponuje poměrně hustou sítí zpevněných cest (Hejnická, Uhlířská, Elektrárenská, Vládní, Oldřichovská aj.) – i díky tomu je turisticky vyhledávaným prostorem včetně zimního období, krajinným prostorem prochází NS Černá Nisa, Stezka Českem, po východním okraji běží Jizerská magistrála (v zimním období) aj. V krajině se nachází drobná architektura (Stammelova smrt, Červenkův kříž, Herbert Johne, kříž Dagmar Spinové, Porscheho smrt aj.).

Vymezení KP je tvořeno měkkými mírně vystupujícími horizonty. Území disponuje cennými partiemi s krajinářskou estetickou hodnotou, a to zejména v pramenné části a v okolí vodní nádrže. Rozlehlá vodní hladina představuje v okolní lesní matrici zásadně kontrastní prvek. Vybudování přehrady pozměnilo prostorové vztahy území – vstupem horizontální dimenze (absolutní horizontály). Oba břehy i hráz nádrže umožnují výhledy. Spolu s hrází vybudovanou v na počátku 20. století tvoří krajinářsky atraktivní část území.

Obrázek 22 Schéma krajinného prostoru KP/B1 Horní tok Černé Nisy

KP/B1 Horní tok Černé Nisy

Charakteristický znak		Projev (+)pozitivní (-)negativní (0)neutrální	Význam zásadní spoluurčující doplňující	Cennost jedinečný cenný běžný	E	P	H	M	D
Znaky přírodní charakteristiky									
Př1	K jihu se uklánějící reliéf Jizerské hornatiny	+	zásadní	cenný	X	X	X		
Př2	Široké horizonty Olivetské hory s Hřbítku	+	spoluurču-jící	běžný	X	X	X	x	
Př3	Široké nehluboké údolí horního toku Černé Nisy s pramennou oblastí	+	zásadní	cenný	X	X			
Př4	Vodní plocha nádrž Bedřichov s cennými břehovými porosty	+	spoluurču-jící	jedi-nečný	X	X	X	X	
Př5	Lesní masiv Jizerských hor s místy přeměněnou (narušenou) druhovou skladbou	+	zásadní	běžný		X	X		
Znaky kulturní a historické charakteristiky									
Kh1	Lesnatý charakter krajiny bez souvislého osídlení	0	zásadní	běžný			X		
Kh2	Vodní nádrž Bedřichov jako výrazný zásah antropogenního charakteru s doprovodnými stavbami	0	spoluurču-jící	jedi-nečný	X	X	X	X	X
Kh3	Částečně dochovaná cestní síť	+	doplňující	běžný			X		
Kh4	Přítomnost drobných pomníků a křížků v krajině (Stammelova smrt, Červenkův kříž, Herbert Johne, kříž Dagmar Spinové, Porscheho smrt aj.)	+	doplňující	běžný	X		X		
Kh5	Turistický charakter území (četné turistické trasy, naučné stezky, běžecké tratě)	0	doplňující	běžný					
Znaky prostorové charakteristiky									
Pr1	Jemně modelovaná část krajiny poměrně mělkého údolí horního toku Černé Nisy	+	zásadní	běžný	X	X	X	X	
Pr2	Vizuálně uzavřená lesní krajina s omezenými možnostmi dálkových výhledů	+	zásadní	běžný	X	X	X	X	
Pr3	Výrazná kontrastní horizontála vodní nádrže Bedřichov	+	spoluurču-jící	jedi-nečný	X	X	X	X	X
Pr4	Esteticky atraktivní břehové části vodní nádrže s cennými výhledy na okolní modelaci terénu	+	doplňující	cenný	X	X	X		
Pr4	Drobné měkké horizonty vymezující uzavřený prostor	+	spoluurču-jící	běžný	X	X	X	X	

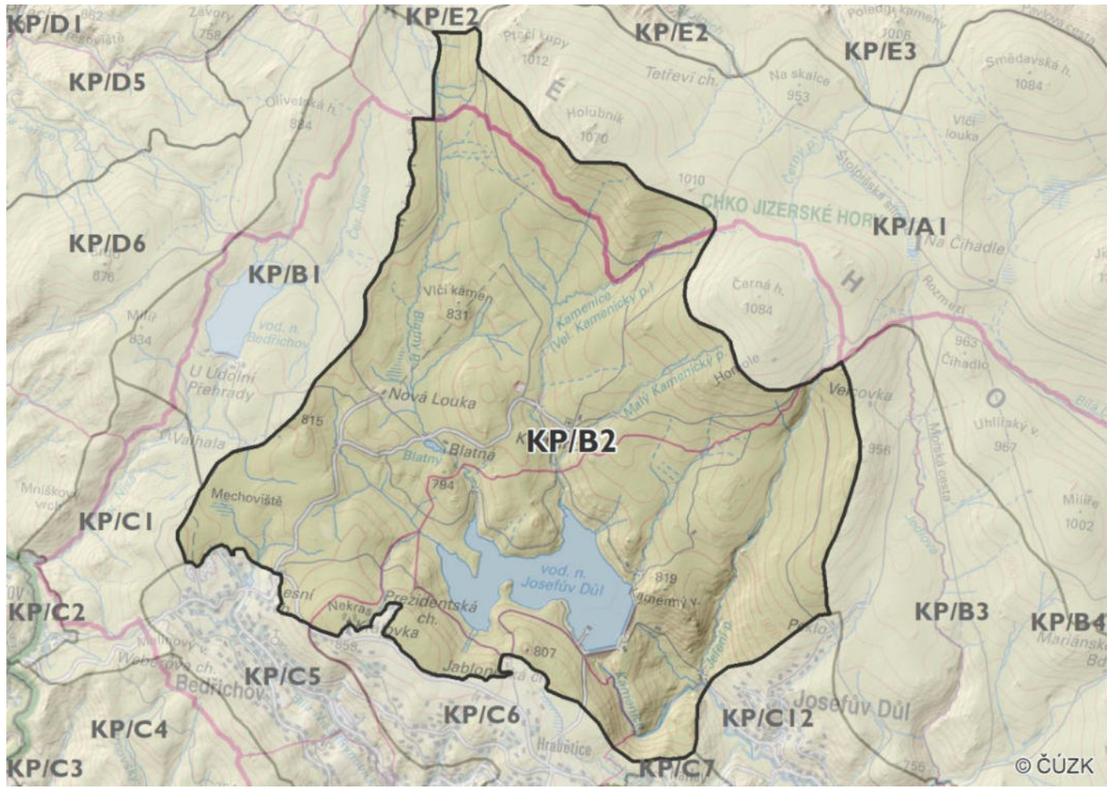
E – znak tvoří estetickou hodnotu
P – znak tvořící přírodní hodnotu
H – znak tvořící harmonické vztahy v krajině
M – znak utvářející harmonické měřítko krajiny
D – znak tvoří kulturní dominantu

Podmínky ochrany		Odůvodnění
PO1	Zachovat souvislý lesní pokryv jako krajinnou matrici; udržet druhovou skladbu porostů s vysokým podílem stanovištně odpovídajících dřevin	Lesní komplexy vytvořily specifickou krajinnou matrici Jizerských hor, což se projevuje i v údolí bez osídlení. Tento stav je nutno zachovat a ochránit před činností snižující tento přírodě blízký stav.
PO2	Chránit exponované polohy s vizuálním uplatněním v širším krajinném rámci	Krajinný prostor je v blízkém kontaktu s nejcennějšími částmi CHKO, s citlivými horizonty (Ptačí kupy, Holubník, Poledník – vše mimo KP), které je nutné chránit z hlediska narušení antropogenní činností. Činnosti, které by se svým uplatněním mohly přesahovat hranici KP, je nutné pečlivě uvážit.
PO3	Vyloučit další zástavbu bez účelu souvisejícím s ochranou přírody a krajiny, výrazně usměrňovat rozvoj při březích vodní nádrže	Převládá charakter lesní krajiny s drobnými bezlesými enklávami, které vytvářejí harmonické vztahy v krajině. Není žádoucí tyto partie s vysokou přírodní hodnotou narušovat. Obzvláště je nutné citlivě usměrňovat rozvoj v okolí nádrže

		Bedřichov, protože se jedná o krajinářsky atraktivní část krajiny, není žádoucí výrazný rozvoj (bydlení, rekreace, občanská vybavenost).
PO4	Zachovat příznivé působení specificky konstituovaného místa včetně dílčího prostoru pod nádrží s uplatněním historického objektu hráze	Vodní nádrž a jeho břehové partie jsou působivým kontrastem v krajinné scéně, spolu s citlivě navrženou hrází vytváří esteticky atraktivní část krajiny. Není žádoucí výrazný rozvoj území, který by potlačil tuto převládající přírodě blízkou scenérii s odkazem na kulturně historický vývoj území (nádrž).
Ochranná doporučení		
OD1	Směřovat ke zlepšení druhové a prostorové skladby lesů v místech, které jsou narušeny hospodářskou činností	
OD2	Pečovat o turistické, běžecké a naučné stezky, zabránit zarůstání vyhlídkových míst (v okolí nádrže), omezeně zpřístupnit vodní plochu	
OD3	Rozvoj území (zejména v břehových partií) je omezen. Je nutné zachovat zejména přírodě blízký charakter území	

KP/B2 PRAMENNÁ OBLAST KAMENICE

Rozsáhlý krajinný prostor KP/B2 se rozprostírá jihozápadně pod výrazným a cenným hřbetem Ptačí kupy – Holubník – Černá hora s impozantními širokými výhledy. Představuje členitě modelovanou část krajiny Jizerské hornatiny vymezenou na západě Hřbítkem (Hejnická cesta), na východě krátkým výrazným horizontem Dlouhá seč a na jihu zahrnuje okrajové partie zástavby Bedřichova. V KP se nachází četné množství vodních toků (Kamenice, Blatný potok, Jelení potok, Hluboký potok aj.), některé z nich v KP pramení. Významnou horizontální dominantou je největší vodní nádrž v CHKO Josefův Důl, která je nemladší přehradou (vybudovanou v letech 1976 – 1982) s rozlohou cca 1,3 km^2. Do vodní nádrže přitékají i další vodní toky – menší přítoky (Červený potok, Blatný potok, Hluboký potok), díky čemuž se vodní plocha vyznačuje členitým obvodem (zatopená údolí). V okolí je vymezeno vodárenské ochranné pásmo I. stupně, nádrž je přístupná pouze v okolí přehrady. Území je z převážní části zalesněné, v lesních prostorech se ve vrcholových partiích vrhů a jejich svazích obnažují skalní útvary.

Obrázek 23 Schéma krajinného prostoru KP/B2 Pramenná oblast Kamenice

V KP/B2 se nachází několik osídlených enkláv, které disponují vysokou estetickou hodnotou a harmonickými vztahy. Jedná se o historicky odlesněnou nevelkou enklávu Nová Louka, někdejší dům huťmistra ze 2. pol. 18. stol. byl později rozšířen pro tehdejšího majitele zdejší sklárny Riedla. Po zániku sklárny byl přestavěn na lovecký zámeček. Areál je památkově chráněný. U zámečku byly vybudovány kompoziční osy (cesty) a doprovodná mimolesní zeleň (aleje). V kontaktu s bezlesou enklávou je přírodní rezervace Nová louka – oblast rašeliniště s rašelinnými smrčinami a vzácnými druhy rostlin. Další přírodní rezervací je Klikvová louka v jihozápadním cípu KP/B2.

Cennou enklávou je Kristiánov – lokalita bývalé sklářské osady Kristiánov (Christiansthal) vybudované mezi lety 1775 – 1776 na clam-gallasovském panství huťmistrem Johannem Leopoldem Riedlem. Sklářské huť zanikla požárem v roce 1877 a Panský dům v roce 1938. V 19. století zde stávaly také škola, mlýn či pila. Jediným dnes dochovaným objektem osady je bývalá brusírna skla zvaná Liščí doupě (Fuchsloch), dnes Liščí bouda, ve které je nyní expozice Sklářská osada Kristiánov Muzea skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou. Zachoval se zde rovněž hřbitov někdejších obyvatel osady. Liščí bouda čp. 52 i hřbitov jsou památkově chráněné. V KP se nachází další solitérní objekty (chata Věčného mlčení, objekty u hráze). Území je protkané hustou cestní sítí, krajinný prostor je hojně využívané pro turistické, cyklistické a běžecké účely, územím prochází mimo jiné Jizerská magistrála.

Území je i přes významný zásah do historické krajinné struktury (zánik sklářské osady, vybudování vodní nádrže) poměrně harmonicky působící část krajiny, která disponuje estetickými hodnotami vizuálně otevřených segmentů krajiny, přírodní hodnotou a stopami historického osídlení. Rozlehlá uměle vzniklá vodní plocha uvnitř horského terénu představuje specifický prostor v rámci horského reliéfu – typický kontrast horizontály a (proměnlivého) barevného působení vodní hladiny vůči členitému reliéfu okolních zalesněných hřbetů. Vizuální působení prostoru je celkově harmonické.

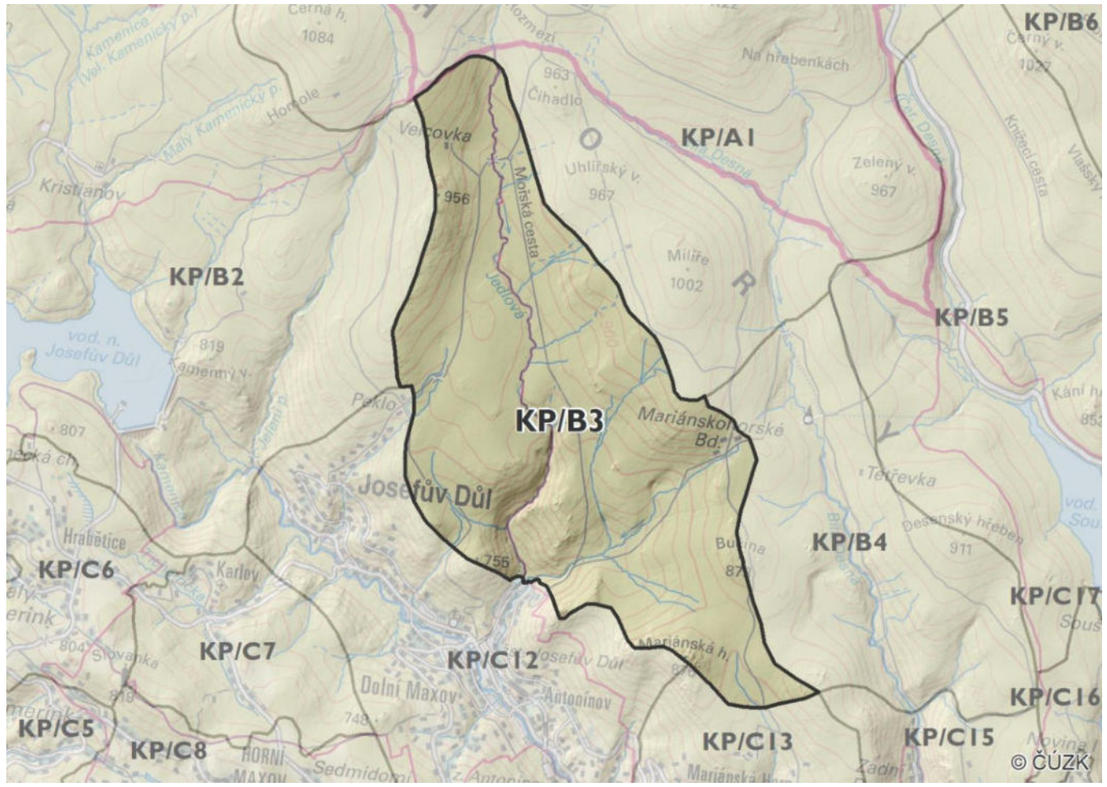
KP/B2 Pramenná oblast Kamenice

Charakteristický znak		Projev (+)pozitivní (-)negativní (0)neutrální	Význam zásadní spoluurčující doplňující	Cennost jedinečný cenný běžný	E	P	H	M	D
Znaky přírodní charakteristiky									
Př1	Zvlněný horský reliéf s drobnými vrchy a hřbety pod významným terénním horizontem Ptačí kupy – Holubník – Černá hora	+	zásadní	cenný	X	X	X	X	
Př2	Lesní masiv částečně narušený imisním poškozením lesních porostů	+	zásadní	běžný	X	X	X		
Př3	Četné vodní toky s kratšími větvenými přítoky	+	spoluurčující	běžný	X	X			
Př4	Vodní plocha nádrže Josefův důl s členitými břehy	+	spoluurčující	jedinečný	X	X	X	X	
Př5	Cenná rašeliniště a nelesní enklávy projevující se v krajině specifickými porosty a skladbou	+	doplňující	cenný	X	X	X		
Znaky kulturní a historické charakteristiky									
Kh1	Lesnatý charakter krajiny bez souvislého osídlení	0	zásadní	běžný		X	X		
Kh2	Vodní nádrž Josefův důl jako výrazný zásah antropogenního charakteru s doprovodnými stavbami	0	spoluurčující	jedinečný	X	X	X	X	
Kh3	Pozůstatky sklářské osady Kristiánov, asociativní krajina	+	doplňující	cenný	X		X		
Kh4	Nová Louka s loveckým zámečkem a kompozičními úpravami okolí	+	doplňující	cenný	X		X		
Kh5	Turistický charakter území, přítomnost drobných pomníků a křížků v krajině	0/+	doplňující	běžný			X		
Znaky prostorové charakteristiky									
Pr1	Členitě, ale měkce modelovaná část krajiny s drobnými lokálními vrchy a širokými hřbety	+	zásadní	běžný	X	X	X	X	
Pr2	Vizuálně uzavřená lesní krajina s omezenými možnostmi dálkových výhledů	+	zásadní	běžný	X	X	X	X	
Pr3	Výrazná kontrastní horizontála vodní nádrže Josefův důl	+	spoluurčující	jedinečný	X	X	X	X	X
Pr4	Harmonicky působící zástavba Nové Louky a Kristiánova	+	doplňující	cenný	X	X	X	X	
Pr5	Působivé partie bezlesých enkláv rašelinišť a vrchovišť	+	doplňující	cenný	X	X	X	X	

E – znak tvoří estetickou hodnotu P – znak tvořící přírodní hodnotu H – znak tvořící harmonické vztahy v krajině		M – znak utvářející harmonické měřítko krajiny D – znak tvoří kulturní dominantu
Podmínky ochrany		**Odůvodnění**
PO1	Zachovat souvislý lesní pokryv jako krajinnou matrici; udržet druhovou skladbu porostů s vysokým podílem stanovištně odpovídajících dřevin	Lesní komplexy vytvořily specifickou krajinnou matrici Jizerských hor, což se projevuje i v údolí bez osídlení. Tento stav je nutno zachovat a ochránit před činností snižující tento přírodě blízký stav.
PO2	Chránit exponované polohy s vizuálním uplatněním v širším krajinném rámci	Krajinný prostor je v blízkém kontaktu s nejcennějšími částmi CHKO, s citlivými horizonty (Ptačí kupy, Holubník, Černá hora – vše mimo KP), které je nutné chránit z hlediska narušení antropogenní činností. Činnosti, které by se svým uplatněním mohly přesahovat hranici KP, je nutné pečlivě uvážit.
PO3	Vyloučit další zástavbu bez účelu souvisejícím s ochranou přírody a krajiny, zejména v enklávách Nová Louka a Kristiánov, výrazně usměrňovat rozvoj při březích vodní nádrže (vyloučit stavby a zařízení, které neslouží pro vodohospodářské účely či ochranu přírody a krajiny)	Převládá charakter lesní krajiny s drobnými bezlesými enklávami, které vytvářejí harmonické vztahy v krajině. Není žádoucí tyto partie s vysokou přírodní, ale v tomto případě i kulturní (historickou) a asociativní hodnotou narušovat.
PO4	Zachovat příznivé působení specificky konstituovaného místa včetně dílčího prostoru pod nádrží s uplatněním historického objektu hráze	Vodní nádrž a jeho břehové partie jsou působivým kontrastem v krajinné scéně, spolu s citlivě navrženou hrází vytváří esteticky atraktivní část krajiny. Není žádoucí výrazný rozvoj území, který by potlačil tuto převládající přírodě blízkou scenérii s odkazem na kulturně historický vývoj území (nádrž).
PO5	Neoplocovat pozemky	Zástavba v KP má charakter rozptýlené zástavby a samot, osad, vytváří harmonické vztahy v krajině a měřítko krajinné scény, oplocení této zástavby je pro území cizorodý prvkem.
Ochranná doporučení		
OD1	Směřovat ke zlepšení druhové a prostorové skladby lesů v místech, které jsou narušeny hospodářskou činností	
OD2	Pečovat o turistické, běžecké a naučné stezky, citlivě doplňovat mobiliář	
OD3	Zachovat dominantní působení loveckého zámečku Nová louka, pečovat o kompoziční osy včetně doprovodné zeleně	

KP/B3 ÚDOLÍ JEDLOVÉ

Nevelký krajinný prostor KP/B3 se rozkládá v údolí říčky Jedlová v severovýchodních svazích zástavby Josefova Dolu. Má protáhlý tvar, který se rozkládá od Čihadla (964 m) až po okraje zástavby Josefův Důl. Na západě je ohraničen hřbetem Dlouhá seč, na severovýchodě svahy horizontu Čihladlo – Uhlířský vrch – Milíře, na jihovýchodě vrchem Bučina (872 m) a jižní okraj tvoří drobný horizont nad vsi Josefův Důl tvořený vrchy Mariánská hora (876 m) a vrchy svírajícími ústí vod. toku Jedlová do vsi.

Obrázek 24 Schéma krajinného prostoru KP/B3 Údolí Jedlové

Krajinný prostor je tvořen zalesněnými svahy údolí Jedlové. Převážnou část prostoru odvodňuje právě tok Jedlová, který má v horním toku mělký charakter, směrem k jihu se strmě zařezává, tvoří hlubokou údolní sníženinu. V této spodní části se nachází několik vodopádů na toku (vodopád Jedlová je 5 m vysoký), tato úzká část údolí je chráněna jako přírodní rezervace Jedlový důl, která je cenná z hlediska hydrologického, ale i geomorfologického.

Území je bez souvislého zastavění, nachází se zde bezlesá enkláva Mariánskohorské Boudy. Jedná se o historicky odlesněnou enklávu v sedle mezi elevacemi Milířů a Bučiny na Mariánskohorském hřebenu. Ve svažitém terénu zde pramení jeden z přítoků Jedlové. Původně se jednalo o pasteveckou enklávu (Krkonošského typu), jež vznikla počátkem 18. století (1705). Původní obyvatelé zde také pálili dřevěné uhlí, provozováno bylo dřevorubectví, čihařství a kamenictví. V současné době zde stojí čtyři objekty. Území je protkáno sítí lesních cest a několika turistických cest. Zpřístupněny jsou i vodopády v přírodní PR Jedlový důl.

KP/B3 Údolí Jedlové

Charakteristický znak		Projev (+)pozitivní (-)negativní (0)neutrální	Význam zásadní spoluurčující doplňující	Cennost jedinečný cenný běžný	E	P	H	M	D
Znaky přírodní charakteristiky									
Př1	Dynamicky se projevující reliéf zalesněných jižních svahů Jizerských hor	+	zásadní	cenný	X	X	X	X	
Př2	Lesní masiv částečně narušený imisním poškozením lesních porostů	+	zásadní	běžný	X	X	X		
Př3	Krajinná osa vodního toku Jedlová s proměnlivých charakterem koryta v jižní části s vodopády a cennými druhými společenstvy	+	spoluurčující	cenný	X	X	X	X	
Znaky kulturní a historické charakteristiky									
Kh1	Lesnatý charakter krajiny bez souvislého osídlení	0	zásadní	běžný		X	X		
Kh2	Původní pastevecká osada Mariánskohorské boudy	+	doplňující	cenný	X		X	X	
Znaky prostorové charakteristiky									
Pr1	Uzavřená část údolí Jedlové ohraničená lokálními vrchy a horizonty	+	zásadní	běžný	X	X	X	X	
Pr2	Lesní krajina s omezenými možnostmi dálkových výhledů	+	zásadní	běžný	X	X	X	X	
Pr4	Působivé partie spodní části toku s četnými vodopády, terénními depresemi a specifickou porostní skladbou	+	spoluurčující	cenný	X	X	X	X	
Pr4	Harmonicky působící bezlesá enkláva Mariánskohorských bud	+	doplňující	cenný	X		X	X	

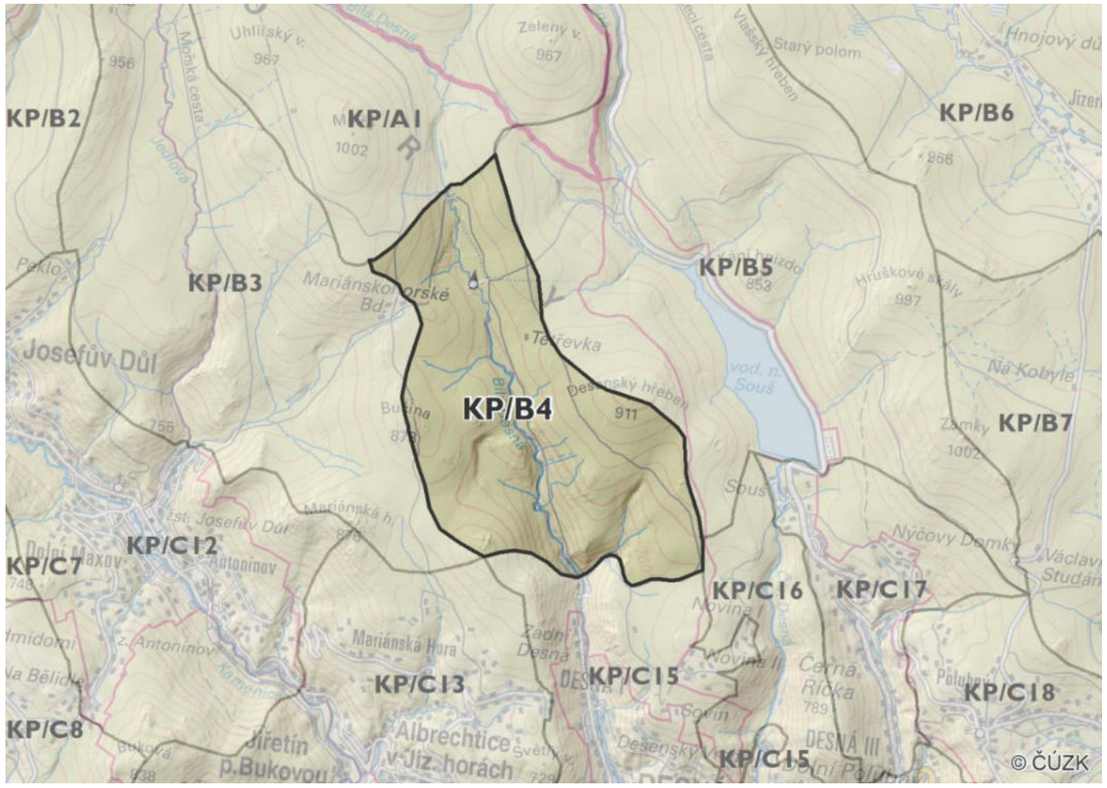
E – znak tvoří estetickou hodnotu
P – znak tvořící přírodní hodnotu
H – znak tvořící harmonické vztahy v krajině
M – znak utvářející harmonické měřítko krajiny
D – znak tvoří kulturní dominantu

Podmínky ochrany		Odůvodnění
PO1	Zachovat souvislý lesní pokryv jako krajinnou matrici; udržet druhovou skladbu porostů s vysokým podílem stanovištně odpovídajících dřevin	Lesní komplexy vytvořily specifickou krajinnou matrici Jizerských hor, což se projevuje i v údolí bez osídlení. Tento stav je nutno zachovat a ochránit před činností snižující tento přírodě blízký stav.
PO2	Chránit exponované polohy jako krajinné prostředí zástavby Josefův Důl	Krajinný prostor ohraničuje vizuálně prostředí zástavby Josefův Důl. Tyto exponované polohy jsou chráněny před činností, které by narušily tento charakter a negativně se uplatňovaly ze sídla.
PO3	Nerozšiřovat stávající zástavu Mariánskohorských bud, neoplocovat pozemky, zachovat stávající krajinotvornou zeleň a skladbu luk a cest	Mariánskohorské boudy disponují vysokou krajinářsko-estetickou hodnotou. Není žádoucí rozvoj této enklávy. Skladba pozemků, luk a krajinné zeleně vytváří harmonické měřítko a vztahy, tento stav je nutný uchovat.
PO4	Vyloučit zástavbu bez účelu souvisejícím s ochranou přírody a krajiny	Krajinářsky cenné lesnaté partie údolí Jedlové a horního toku Šumícího potoka s vysoko položenou lokalitou Mariánskohorských bud jsou působivým segmentem krajiny s přírodními i krajinářsko-estetickými hodnotami.
PO5	Zvýšeně chránit cenné prostředí dolního toku Jedlová se specifickými společenstvy a krajinářsko-esteticky působící prostředí údolí	Území je chráněno zákonem č. 114/1992 Sb., z hlediska krajinného rázu je nutné zachovat harmonické vztahy v krajině a estetickou hodnotu tohoto území.

Ochranná doporučení	
OD1	Směřovat ke zlepšení druhové a prostorové skladby lesů v místech, které jsou narušeny hospodářskou činností
OD2	Citlivě přistupovat ke spodními toku Jedlové, zajistit zpřístupnění vodopádů při zachování přírodních hodnot území, pečovat o turistické cesty
OD3	Citlivě provádět úpravy stávajících objektů Mariánskohorských bud – zachovat charakter horských bud

KP/B4 ÚDOLÍ BÍLÉ DESNÉ

Krajinný prostor KP/B4 je tvořen výraznou údolní sníženinou toku Bílé Desné stékající z náhorních plošin po jižních svazích pohoří Jizerských hor. Bílá Desná pramení na jihozápadním úpatí Jizery (její přítoky také na jihovýchodních svazích). Protéká hlubokým údolí. Tok prošel místy technickými úpravami, níže na toku se nachází objekt úpravny vody. Jedná se o poměrně malý krajinný prostor, který je pohledově uzavřený, vymezený horizonty Bučina – kóta 851 m u Zadní Desné na západě a Desenským hřebenem (911 m) – Novina (804 m) na východě. Jižní hranici tvoří zalesněný horizont severně nad zástavbou Albrechtic v Jizerských horách s hluboce zaříznutým vodním tokem Bílá Desná.

Obrázek 25 Schéma krajinného prostoru KP/B4 Údolí Bílé Desné

Krajinný prostor je souvisle zalesněn, je uzavřený s omezenými dálkovými výhledy. Území je spojováno s historickou katastrofickou událostí. Ve vyšších partiích údolí se nachází památník protržené přehrady. V září roku 1916 zde došlo k protržení sypané hráze o rok dříve dostavěné přehrady, které si vyžádalo velký počet obětí ve vsi Desné nacházející se pod hrází. Do současnosti zde zůstala stát šoupátková věž, zbytky hráze s bezpečnostním přepadem a podzemní štola, kterou byla odváděna voda do sousední nádrže Souš. Jedná se o technickou památku. V její blízkosti je provozován kiosek, území je turisticky dostupné.

KP/B4 Údolí Bílé Desné

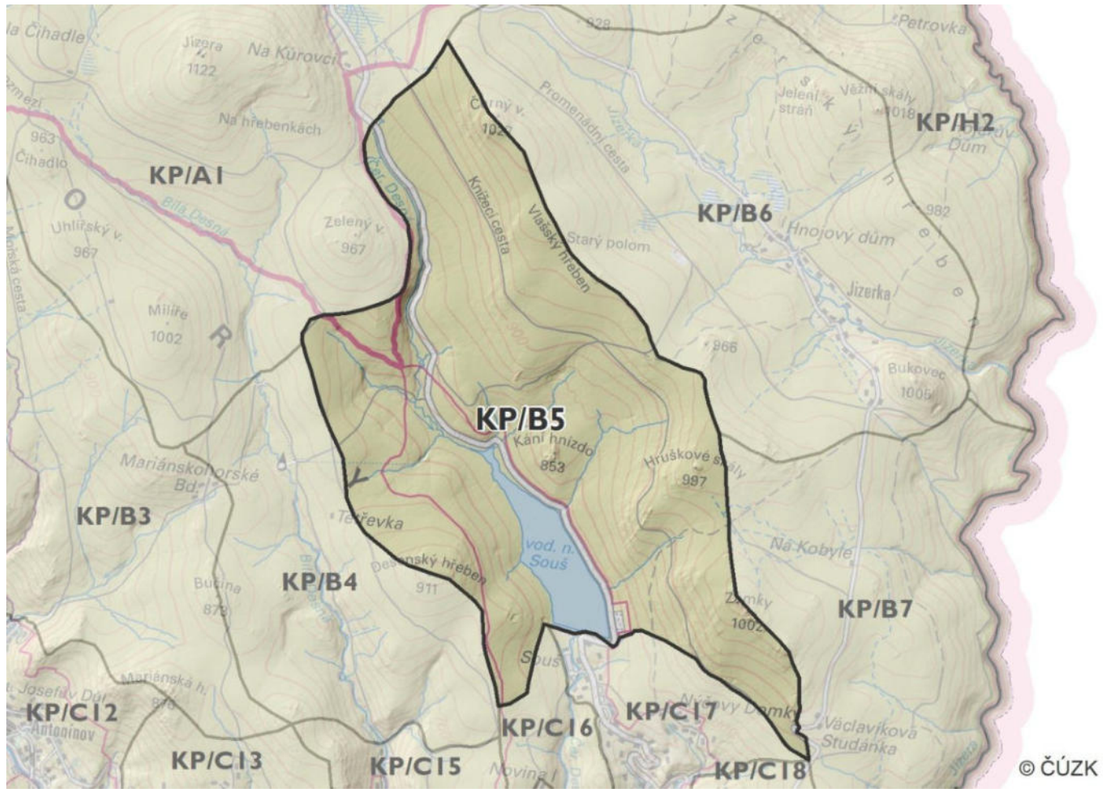
Charakteristický znak		Projev (+)pozitivní (-)negativní (0)neutrální	Význam zásadní spoluurčující doplňující	Cennost jedinečný cenný běžný	E	P	H	M	D
Znaky přírodní charakteristiky									
Př1	Svažující reliéf zaříznutého údolí vodního toku Bílá Desná	+	zásadní	cenný	X	X	X		
Př2	Krajinná osa Bílé Desné s místy upraveným korytem	+	zásadní	běžný	X	X			
Př3	Lesní komplex jižních svahů Jizerských hor	+	zásadní	běžný	X	X	X		
Př4	Přírodní dominanta Desenského hřebene se skalními útvary	+	spoluurču-jící	běžný	X	X	X	X	
Znaky kulturní a historické charakteristiky									
Kh1	Lesnatý charakter krajiny bez osídlení	0	zásadní	běžný		X	X		
Kh2	Asociativní část krajiny spojená s tragickou událostí – Protržená přehrada	+	spoluurču-jící	cenný	X		X	X	
Znaky prostorové charakteristiky									
Pr1	Horizonty vymezená enkláva krajinné osy Bílé Desné	+	zásadní	běžný	X	X	X	X	
Pr2	Lesní krajina s omezenými možnostmi dálkových výhledů	+	zásadní	běžný	X	X	X	X	
Pr4	Působivé partie zaříznutého údolí Bílé Desné	+	doplňující	běžný	X	X	X		

E – znak tvoří estetickou hodnotu
P – znak tvořící přírodní hodnotu
H – znak tvořící harmonické vztahy v krajině
M – znak utvářející harmonické měřítko krajiny
D – znak tvoří kulturní dominantu

Podmínky ochrany		Odůvodnění
PO1	Zachovat souvislý lesní pokryv jako krajinnou matrici; udržet druhovou skladbu porostů s vysokým podílem stanovištně odpovídajících dřevin	Lesní komplexy vytvořily specifickou krajinnou matrici Jizerských hor, což se projevuje i v údolí bez osídlení. Tento stav je nutno zachovat a ochránit před činností snižující tento přírodě blízký stav.
PO2	Chránit exponované polohy Desenského hřebene	Desenský hřeben je přírodní dominantou se skalními tvary ve vrcholové partii, tvoří významnou součást jižních svahů Jizerských hor, které jsou chráněny před činností snižující jejich dominantní postavení v krajinné scéně.
PO3	Zachovat vzpomínkový (pietní) charakter lokality u hráze bývalé přehrady	Jedná se o asociativní krajinu, cennou vzpomínku na tragickou událost, území disponuje hlubokým duchem místa.
PO4	Vyloučit zástavbu bez účelu souvisejícím s ochranou přírody a krajiny	Území je bez zástavby, tento převažující lesní charakter je vhodné zachovat, nepustit zástavbu Zadní Desné dále proti směru vodního toku.
Ochranná doporučení		
OD1	Směřovat ke zlepšení druhové a prostorové skladby lesů v místech, které jsou narušeny hospodářskou činností	
OD2	Citlivě přistupovat k rozvoji pietního místa protržené přehrady, omezeně doplňovat mobiliář	

KP/B5 ÚDOLÍ ČERNÉ DESNÉ

Krajinný prostor KP/B5 je vymezen poměrně širokým údolím vodního toku Černé Desné. Je vymezen od pramenné části jihovýchodně pod vrchem Jizera až k vodní nádrži Souš. Krajinný prostor je z východu a západu vymezen terénními hranami, na západě vymezenými vrchy Desenský hřeben (911 m), Hrázný (876 m) a svahy Zeleného vrchu (967 m), na východě Černým vrchem (1029 m), Vlašským hřebenem, Hruškovými skalami (997 m) a Zámky (1005 m). Jižní hranici tvoří jižní hráz vodní nádrže Souš.

Obrázek 26 Schéma krajinného prostoru KP/B5 Údolí Černé Desné

KP/B5 je rozlehlou terénní sníženinou tvořenou zalesněným územím s protáhlou údolní vodní nádrží Souš z roku 1915. Vodní nádrž má v tomto KP charakter specifické otevřené plochy na dně údolí, která poskytuje výhledy na svažité lesnaté partie a horizonty – velmi harmonickou neporušenou přírodní scenérii horského reliéfu. Okolo ní je vymezeno ochranné pásmo vodárenské nádrže I. stupně.

KP je neosídlen. Do území zasahuje pouze rekreační areál u vodní nádrže Souš. Severní částí KP prochází silnice č. II/290 a několik turistických cest, včetně Stezky Českem. V jihovýchodní části KP začíná úsek linie předválečného opevnění lehkými objekty.

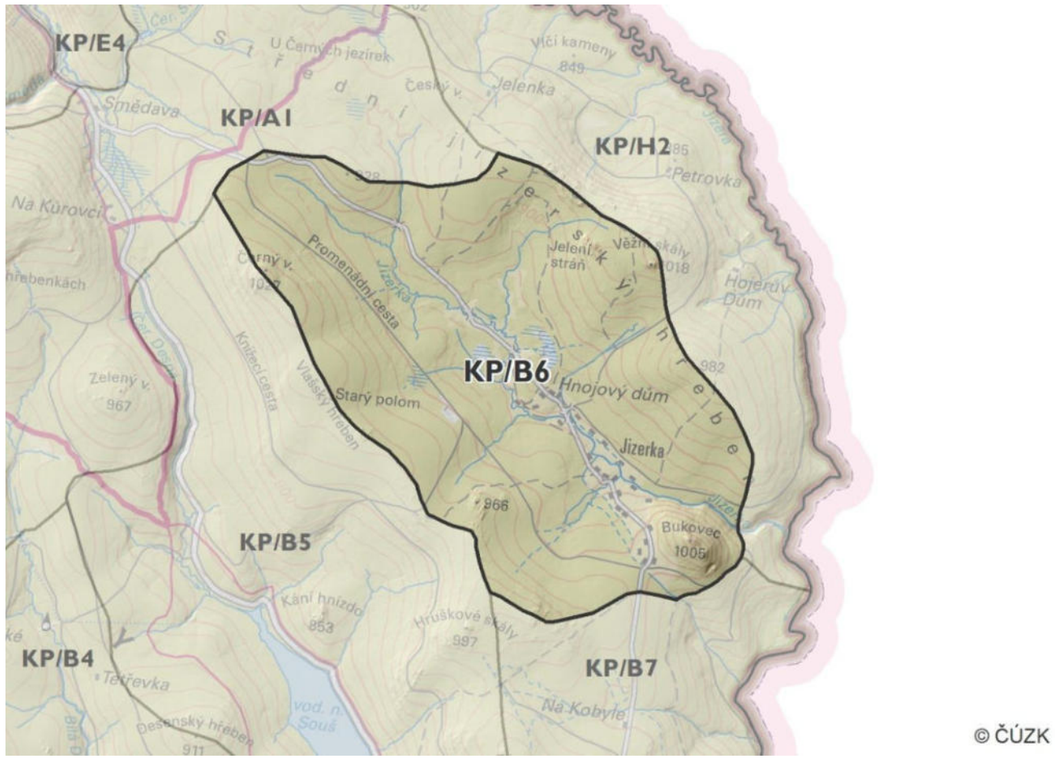
KP/B5 Údolí Černé Desné									
Charakteristický znak		**Projev** (+)pozitivní (-)negativní (0)neutrální	**Význam** zásadní spoluurčující doplňující	**Cennost** jedinečný cenný běžný	**E**	**P**	**H**	**M**	**D**
Znaky přírodní charakteristiky									
Př1	Široké údolí vodního toku Černá Desná	+	zásadní	běžný	X	X	X		
Př2	Lesní masiv částečně narušený imisním poškozením lesních porostů	+	zásadní	běžný	X	X	X		
Př3	Zalesněné horizonty Desenský hřeben a Vlašský hřeben a vrchy Zámky, Hruškovy skály a Černý vrch s místy vystouplými drobnými skalními útvary	+	spoluurčující	běžný	X	X	X		
Př4	Vodní plocha nádrže Souš	+	spoluurčující	jedinečný	X	X	X	X	
Znaky kulturní a historické charakteristiky									
Kh1	Lesnatý charakter krajiny bez souvislého osídlení	0	zásadní	běžný		X	X		
Kh2	Vodní nádrž Souš jako výrazný zásah antropogenního charakteru s doprovodnými stavbami	0	spoluurčující	jedinečný	X	X	X	X	X
Kh3	Rekreační areál u hráze vodní nádrže	0	doplňující	běžný					
Znaky prostorové charakteristiky									
Pr1	Částečně asymetrické údolí krajinné osy Černé Desné sevřené mezi přírodními dominantami a horizonty jižních svahů Jizerských hor	+	zásadní	cenný	X	X	X	X	
Pr2	Vizuálně uzavřená lesní krajina s omezenými možnostmi dálkových výhledů, výhled na Souš z Vlašského hřebene	+	zásadní	běžný	X	X	X	X	
Pr3	Výrazná kontrastní horizontála vodní nádrže Souš	+	spoluurčující	jedinečný	X	X	X	X	X
Pr4	Výrazné terénní horizonty a dominanty spolupodílející se na vizuální dominantnosti jižních svahů Jizerských hor	+	spoluurčující	cenný	X	X	X	X	

E – znak tvoří estetickou hodnotu
P – znak tvořící přírodní hodnotu
H – znak tvořící harmonické vztahy v krajině
M – znak utvářející harmonické měřítko krajiny
D – znak tvoří kulturní dominantu

Podmínky ochrany		**Odůvodnění**
PO1	Zachovat souvislý lesní pokryv jako krajinnou matrici; udržet druhovou skladbu porostů s vysokým podílem stanovištně odpovídajících dřevin	Lesní komplexy vytvořily specifickou krajinnou matrici Jizerských hor, což se projevuje i v údolí a z pohledů od vodní nádrže. Tento stav je nutno zachovat a ochránit před činností snižující tento přírodě blízký stav.
PO2	Chránit exponované polohy s vizuálním uplatněním v širším krajinném rámci	Krajinný prostor je v blízkém kontaktu s nejcennějšími částmi CHKO, s citlivými horizonty (Zelený vrch, Jizera – vše mimo KP), které je nutné chránit z hlediska narušení antropogenní činností. Činnosti, které by se svým uplatněním mohly přesahovat hranici KP, je nutné pečlivě uvážit.
PO3	Vyloučit další zástavbu bez účelu souvisejícím s ochranou přírody a krajiny, zejména při březích vodní nádrže (vyloučit stavby a zařízení, které neslouží pro vodohospodářské účely či ochranu přírody a krajiny)	Převládá charakter lesní krajiny bez zástavby, u vodní nádrže je pouze jeden rekreační areál, který je poměrně zdařile skryt v zeleni a nesnižuje harmonické vztahy v území. Je nutné usměrňování rozvoje pro zachování esteticky atraktivních partií údolní vodní nádrže se zalesněnými svahy a nenarušenými břehovými partiemi.
Ochranná doporučení		
OD1	Směřovat ke zlepšení druhové a prostorové skladby lesů v místech, které jsou narušeny hospodářskou činností	
OD2	Usměrňovat rozvoj rekreačního zázemí vodní nádrže na pohyb po turistických trasách s vyhlídkami na vodní nádrž, citlivě přistupovat k umisťování odpočívek na trasách..	

KP/B6 ÚDOLÍ JIZERKY

Krajinný prostor KP/B5 je malebnou částí CHKO s výraznými harmonickými vztahy a estetickou atraktivností, představuje mimořádně krajinářsky i přírodovědně hodnotné území, jedinečné v měřítku celé ČR. Je vymezen ve východním okraji jižních svahů Jizerských hor, je tvořen krajinnou osou Jizerky téměř od Krásné louky a jasně vymezen Vlašským a Středním jizerským hřebenem. N jihu do KP zasahuje výrazná (neo)vulkanická elevace Bukovec (1005 m n. m.). Má charakteristickou (atypickou) siluetu, jež reprezentuje nejvýše položenou čedičovou kupu východně od Labe. V území se nachází také mnoho přítoků Jizerky ve vrcholové části pohoří – Příčná voda, Pařezový potok, Hlinitý potok, Safírový potok, Sklářský potok). Okolí toku s členitým horizontálním profilem (meandry) má plochý charakter, v němž se vyskytují rozlehlé polohy cenných horských biotopů (rašeliniště, vrchoviště, podmáčené porosty). Údolí je mělké, terén stoupá k horizontům pozvolněji. V prostorových vztazích se zde tedy uplatňuje i horizontální dimenze jednak z otevřených enkláv, jednak z výhledových pozic na hřebenech (Jelení Stráň, Pytlácké kameny).

Obrázek 27 Schéma krajinného prostoru KP/B6 Údolí Jizerky

Značná část plochých partií široké terénní sníženiny s výskytem rašelinišť byla vyhlášená jako NPR. Předmětem ochrany této NPR je komplex podmáčených smrčin, klečových porostů a bezlesých vrchovišť s bohatým výskytem ohrožených druhů rostlin. Mineralogicky významné jsou štěrkopísčité náplavy podél meandrující Jizerky. Na elevaci Bukovce byla vyhlášena stejnojmenná PR – čedičový kužel Bukovce s kamenitými svahy s významnými lesními společenstvy, vlhké louky s výskytem řady vzácných druhů rostlin. Jedná se o nejbohatší botanickou lokalitu v CHKO Jizerské hory a také zoologicky cenné území.

Ve střední části se rozprostírá původní údolní lánová ves Jizerka, která si svou strukturu zřetelně dochovala dodnes, o čem ž svědčí i vyhlášení za památkovou rezervaci v roce 1995. Horská vesnice pozdně středověkého původu (1539) má nepravidelně rozptýlenou zástavbu. Stavební fond VPR tvoří panský dvůr sklářské rodiny Riedlů, sklárna z 2. poloviny 19. století a soubor lidové roubené architektury - domů dělníků z 18. a 19. století. V současné době je zde zejména rekreační využití horské osady, velká část objektů poskytuje ubytování. Rozlehlá odlesněná enkláva horského osídlení při členitém toku Jizerky bez vegetačního doprovodu má zároveň bezprostřední vazbu na jedinečné přírodní hodnoty typické pro celou oblast Jizerských hor. Mělkou odlesněnou sníženinu vyplňují velké souvislé plochy luk, jen místy členěné mimolesní zelení. Protáhlý prostor tak má otevřený charakter umožňují dobrý přehled – v rámci enklávy, tak i výhledy na okolní partie horské krajiny s lesnatými horizonty včetně dálkových výhledů (výše položená jižní část).

Území je protkáno sítí lesních cest. Důležitou je zejména Jizerská cesta, významná spojnice Smědavy s Jizerkou, jež tvoří osu prostoru. V severní části do KP zasahuje linie objektů lehkého opevnění z předválečného období.

KP/B6 Údolí Jizerky

Charakteristický znak		Projev (+)pozitivní (-)negativní (0)neutrální	Význam zásadní spoluurčující doplňující	Cennost jedinečný cenný běžný	E	P	H	M	D
Znaky přírodní charakteristiky									
Př1	Široké údolí vodního toku Jizerka s pozvolnými svahy	+	zásadní	běžný	X	X	X		
Př2	Zalesněné horizonty Vlašského a Středního jizerského hřebene a jejich svahy	+	zásadní	běžný	X	X	X		
Př3	Asymetrická neovulkanická elevace Bukovec v jižní části	+	spoluurču-jící	jedi-nečný	X	X	X	X	
Př4	Meandrující vodní tok Jizerka bez výrazné doprovodné vegetace	+	spoluurču-jící	cenný	X	X	X		
Př5	Vzácné podmáčené louky s výskytem rašelinišť a vzácných druhů rostlin	+	spoluurču-jící	jedi-nečný	X	X	X		
Př6	Mimolesní zeleň v bezlesých enklávách Jizerky	+	doplňující	Běžný	X	X	X	X	
Znaky kulturní a historické charakteristiky									
Kh1	Dochovaná historická krajinná struktura ploch lesů, luk a osídlení	+	zásadní	cenný	X	X	X	X	
Kh2	Jedinečná enkláva horské osady rozptýlené zástavby (bývalá sklářská huť) Jizerka	+	zásadní	jedi-nečný	X		X	X	X
Kh3	Cenná tradiční horská zástavba objektů bez rušivých staveb	+	spoluurču-jící	cenný	X		X	X	
Kh4	Linie pohraničního lehkého opevnění	0	doplňující	cenný					
Kh5	Turistický charakter území	0	doplňující	běžný					
Znaky prostorové charakteristiky									
Pr1	Jasně ohraničená enkláva širokého mělkého údolí Jizerky tvořící závěr masivu Jizerských hor	+	zásadní	cenný	X	X	X	X	
Pr2	Výrazné zalesněné horizonty Vlašského a Středního jizerského hřebene	+	zásadní	běžný	X	X	X	X	
Pr3	Harmonicky utvářená bezlesá enkláva osady Jizerky s výraznou esteticky atraktivní vazbou na přírodní prostředí	+	zásadní	jedi-nečný	X	X	X	X	
Pr4	Pohledově exponovaná unikátní asymetrická přírodní dominanta Bukovec uzavírající jižní stranu KP	+	spoluurču-jící	jedi-nečný	X	X	X	X	

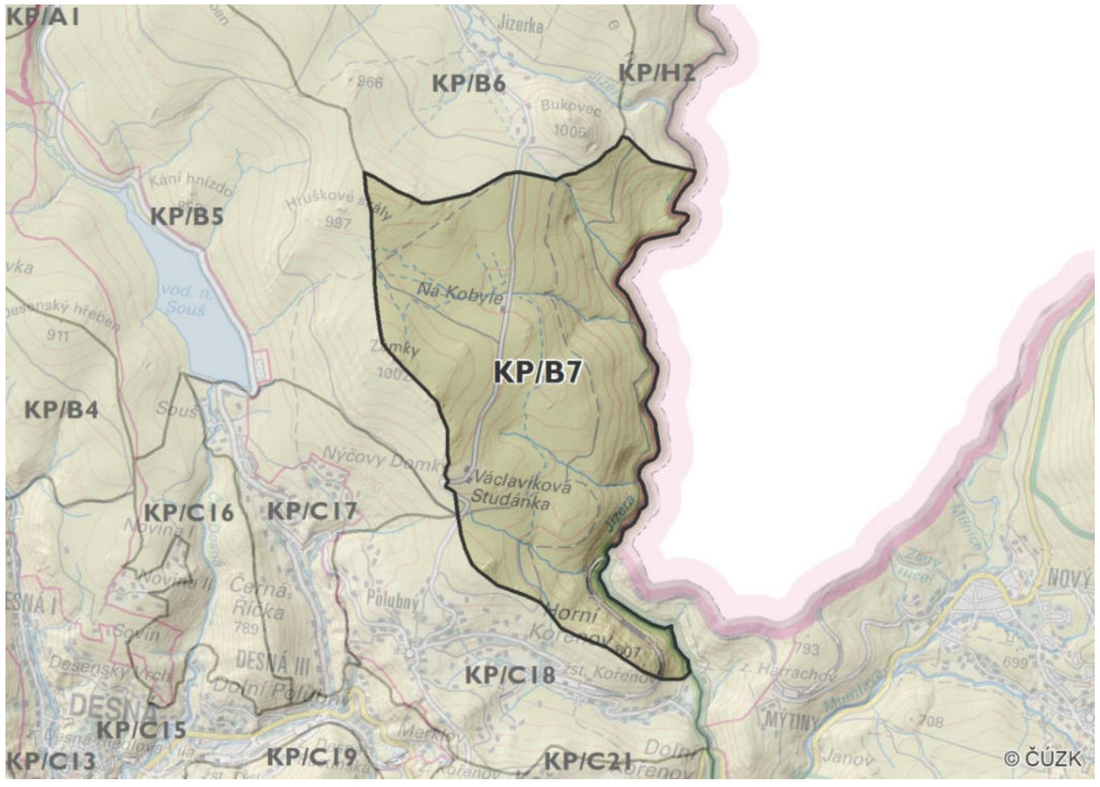
Pr5	Působivá skladba zalesněných svahů a vrcholů, bezlesých enkláv rašelinišť a rozptýlené zástavby původní sklářské osady Jizerka	+	zásadní	jedinečný	X	X	X	X	X

E – znak tvoří estetickou hodnotu
P – znak tvořící přírodní hodnotu
H – znak tvořící harmonické vztahy v krajině
M – znak utvářející harmonické měřítko krajiny
D – znak tvoří kulturní dominantu

Podmínky ochrany		**Odůvodnění**
PO1	Zachovat souvislý lesní pokryv jako krajinnou matrici; udržet druhovou skladbu porostů s vysokým podílem stanovištně odpovídajících dřevin	Lesní komplexy vytvořily specifickou krajinnou matrici Jizerských hor, což se projevuje i v údolí a z pohledů od vodní nádrže. Tento stav je nutno zachovat a ochránit před činností snižující tento přírodě blízký stav.
PO2	Chránit exponované polohy s vizuálním uplatněním v širším krajinném rámci	Krajinný prostor je jednou z nejcennějších částí CHKO, které je nutné chránit z hlediska narušení antropogenní činností. Činnosti, které by se uplatnily pohledově z míst KP, je nutné pečlivě uvážit.
PO3	Zachovat rozptýlený charakter zástavby formující jedinečný charakter horské enklávy, zachovat stávající využití půdy v nezastavěném území – travní porosty a hodnotnou krajinotvornou zeleň, neoplocovat pozemky, nepřipouštět terénní úpravy většího rozsahu v nezastavěném území, vyloučit záměry v nezastavěném území, které bezprostředně nesouvisí s ochranou přírody a krajiny, případně doplněním turistického využití	Charakter krajinné struktury s cennými loukami, rozptýlenou zástavbou a zalesněnými horizonty je jedinečný v širším měřítku, jedná se o jednu z nejcennějších částí CHKO JH. Tento charakter je nutné přísně chránit a nepřipouštět zásahy, který by tento harmonický vztah narušilo. Charakter zástavby je rozptýlený, bez oplocení, jednotlivé stavby jsou harmonicky zasazené v krajině. Tento stav je chráněn, jakékoli narušení znamená snížení estetické hodnoty a narušení harmonického měřítka a harmonických vztahů v území.
PO4	Neumisťovat terénní úpravy většího rozsahu v nezastavěném území	Malé dimenze prostoru a dochované harmonické měřítko a vztahy v krajině neumožňují větší terénní úpravy
Ochranná doporučení		
OD1	Směřovat ke zlepšení druhové a prostorové skladby lesů v místech, které jsou narušeny hospodářskou činností	
OD2	Chránit bezlesé enklávy, nepřipouštět expanzi lesních ploch (náletů) do těchto cenných partií	
OD2	Území považovat za stabilizované, neumožnit rozvoj zástavby, možné individuální doplnění hospodářských objektů s ohledem na charakter osídlení, charakter zástavby, nepřipouštět cizorodé prvky	

KP/B7 ZÁMKY

Krajinný prostor KP/B7 je vymezen na východním okraji CHKO, zaujímá část zaříznutého údolí řeky Jizery, která se táhne po státní hranici s Polskem. Do KP náleží pouze západní svahy stoupající vysoko do vrcholových partií Vlašského hřebenu. Na severu ohraničuje KP vrch Bukovec a Bílé kameny (994 m n. m.), na západě vrchy Zámky (1005 m n. m.) a Zámecké kameny (982 m n. m.), východní hranici tvoří koryto řeky Jizery a na jihu zahrnuje KP/B7 i cíp až k Hornímu Kořenovu.

Obrázek 28 Schéma krajinného prostoru KP/B7 Zámky

Jizera má v této části charakter balvanitého řečiště. Spodní partie údolí se vyznačují značnou sklonitostí, výše do svahů stoupají zřetelně povlovněji (větší část KP). V plochém reliéfu vyšších partií údolí pramení kratší pravostranné přítoky Jizery. Odlehlým souvisle zalesněným územím prochází cesta (jediná veřejná spojnice) do osady Jizerka. Při ní stojí v drobné odlesněné enklávě samota Na Kobyle a osada Václavíkova Studánka, nevelká horská lesní enkláva. Uzavřený esteticky velmi příznivě působící prostor drobného měřítka s lučními porosty je členěn hojnou rozptýlenou zelení (početné solitéry smrků i listnáčů). Při silnici stojí tři stavení odpovídající horské zástavbě Jizerských hor. Území je protkáno sítí lesních cest, zasahuje sem linie pohraničního opevnění. Jižní částí vede přes údolí Jizery železniční trať z Liberce do Harrachova (č. 036, Jizerskohorská železnice).

KP/B6 Údolí Jizerky

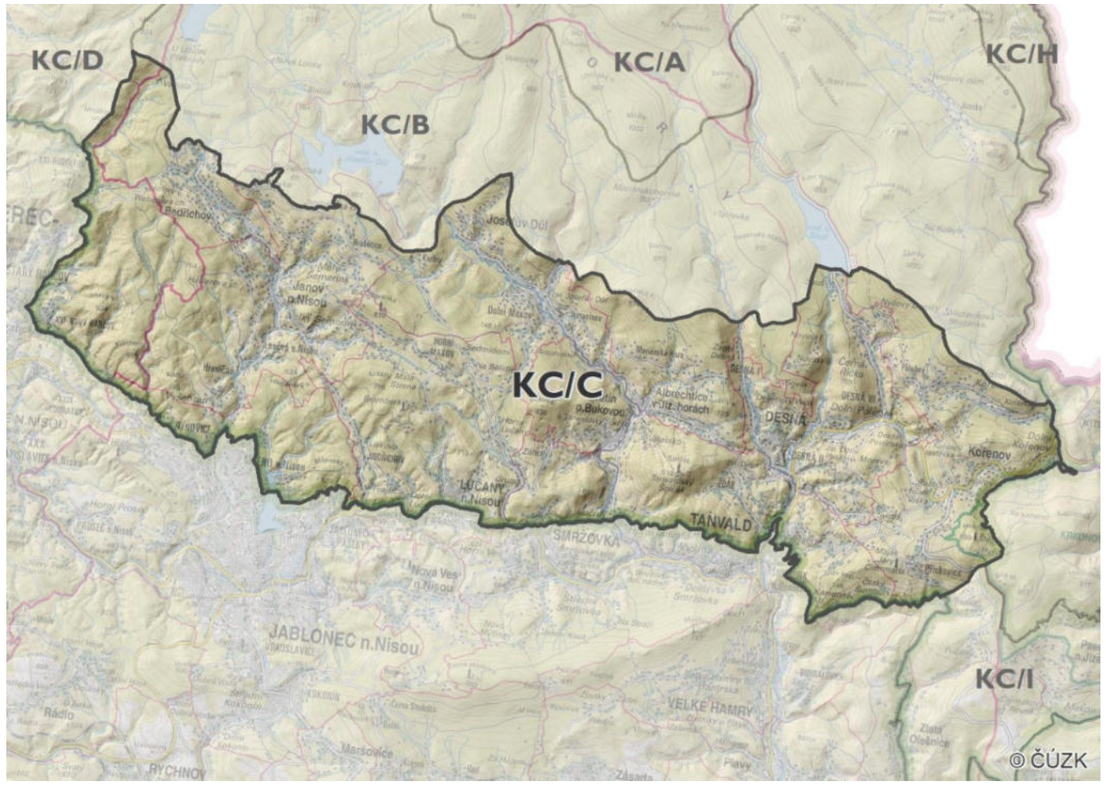
Charakteristický znak		Projev (+)pozitivní (-)negativní (0)neutrální	Význam zásadní spoluurčující doplňující	Cennost jedinečný cenný běžný	E	P	H	M	D
Znaky přírodní charakteristiky									
Př1	Odlehlý segment k řece Jizeře ukloněného horského reliéfu protkaného krátkými údolími přítoků Jizery	+	zásadní	běžný	X	X	X		
Př2	Zalesněné západní svahy řeky Jizery	+	zásadní	běžný	X	X	X		
Př3	Meandrující vodní tok Jizera (balvanité řečiště) na východním okraji KP	+	spoluurču-jící	cenný	X	X	X		
Př4	Drobné skalní útvary v krajině, zejména ve vyšších polohách	+	doplňující	cenný	X	X	X		
Př5	Mimolesní zeleň v bezlesých enklávách	+	doplňující	běžný	X	X	X	X	
Znaky kulturní a historické charakteristiky									
Kh1	Uzavřený zalesněný charakter území bez souvislého osídlení	+	zásadní	běžný	X	X	X	X	
Kh2	Bezlesá enkláva osady Václavíkova Studánka s harmonicky utvářenou krajinnou mozaikou a zástavbou při komunikaci na Jizerku	+	doplňující	cenný	X	X	X		
Kh3	Linie pohraničního lehkého opevnění	0	doplňující	cenný					
Kh4	Železniční trať v jižní části KP	0	doplňující	běžný					
Znaky prostorové charakteristiky									
Pr1	Odlehlá uzavřená enkláva na okraji CHKO s asymetrickou sklonitostí	+	zásadní	běžný	X	X	X		
Pr2	Výrazný horizont tvořený vrchy Zámky a Zámecké kameny, který je součástí jižních svahů Jizerských hor	+	zásadní	cenný	X	X	X	X	
Pr3	Působivá bezlesá enkláva osady Václavíkova Studánka s krajinným bezlesým zázemím	+	doplňující	cenný	X	X	X	X	
Pr4	Esteticky atraktivní spodní část zaříznutého údolí se strmými svahy a přirozeně se vlnící řekou Jizerou	+	spoluurču-jící	cenný	X	X	X	X	

E – znak tvoří estetickou hodnotu
P – znak tvořící přírodní hodnotu
H – znak tvořící harmonické vztahy v krajině
M – znak utvářející harmonické měřítko krajiny
D – znak tvoří kulturní dominantu

Podmínky ochrany		Odůvodnění
PO1	Zachovat lesní pokryv ve svazích a na horizontech, chránit horizonty před antropogenní činností	Lesní komplexy vytvořily specifickou krajinnou matrici Jizerských hor, což se projevuje i v pohledech z bezlesých enkláv. Tento stav je nutno zachovat a ochránit před činností snižující tento přírodě blízký stav, a to i vizuálně (nerušením nenarušenosti zalesněných horizontů)
PO2	Chránit exponované polohy s vizuálním uplatněním v širším krajinném rámci	Krajinný prostor je v blízkém kontaktu s cennějšími částmi CHKO. Činnosti, které by se svým uplatněním mohly přesahovat hranici KP, je nutné pečlivě uvážit.
PO3	Vyloučit další zástavbu bez účelu souvisejícím s ochranou přírody a krajiny, a to i v osadě Václavíkova Studánka	Převládá charakter lesní krajiny bez zástavby, stávající zástavba je v harmonickém spolupůsobení s bezlesými enklávami. Je žádoucí tento stav zachovat, není vhodný rozvoj území, expanze do volné krajiny
Ochranná doporučení		
OD1	Směřovat ke zlepšení druhové a prostorové skladby lesů v místech, které jsou narušeny hospodářskou činností	
OD2	Pečovat o okraje lesních masivů v bezlesých enklávách, bránit zarůstání	

KRAJINNÝ CELEK C
JIŽNÍ SVAHY JH – OSÍDLENÍ JABLONECKA A TANVALDSKA

Krajinný celek tvořící jižní okraj Jizerských hor představuje svébytný a od ostatních částí CHKO odlišný krajinný segment. Odlišuje se nejenom prostorovým uspořádáním georeliéfu Bedřichovské hornatiny, ale zejména intenzitou osídlení, která vytváří zásadní rys krajiny okraje Jizerských hor. Z vysokých poloh Smědavské hornatiny s dominujícím charakterem lesní krajiny se svažuje terén širokými hřbety a údolími lesnaté krajiny až do poloh, kde čitelná struktura údolí Černé Nisy, vějířovité struktury povodí Kamenice nad vodní nádrží Josefův důl, údolí Jeleního potoka, Jedlové, Bílé Desné a Černé Desné přechází do členitější a drobnější struktury okrajů Bedřichovské hornatiny s množstvím drobných lokálních prostorových akcentů.

Obrázek 29 Schéma krajinného celku KC/C Jižní svahy Jizerských hor – osídlení Jablonecka a Tanvaldska

Údolí k jihu stékajících toků (přítoků Lužické Nisy a Jizery) jsou v současné době vyplněna poměrně intenzivní zástavbou, včetně zástavby městského charakteru – zejména údolí Bílé Nisy (Bedřichov, Janov Nad Nisou, Loučná nad Nisou, Hraničná), údolí Kamenice (Josefův Důl, Albrechtice v Jizerských horách, Jiřetín pod Bukovou), Bílé a Černé Desné (Desná, Tanvald). Zástavba je rozšířena i v menších údolích a také ve vyšších polohách plochých mezivodních poloh oddělujících údolí hlavních vodoteče – Bílou Nisu, Kamenici, Bílou Desnou apod. Ve vyšších polohách drobnějších údolí vznikají výrazné pozitivní hodnoty souladu zástavby a krajinného rámce s výrazně harmonickým měřítkem (např. ve východní části KC – Černá říčka, Nyčovy Domky) stejně jako ve vyšších polohách zástavby, dojmově oddělených od vnitřních částí zástavby v hluboké údolí poloze (např. Horní Polubný, Tesařov, Mariánská Hora, Žďár, vyšší polohy Hraničné apod. V náhorních polohách vznikla většinou rozptýlená zástavba, vynikající krajinářsko-estetickými hodnotami (harmonie zástavby a krajinného rámce) (Hrabětice, Horní Maxov, Karlov, Horní Lučany). Rozptýlená zástavba také tvoří pozitivní hodno-ty zástavby ve vyšších polohách údolí při okrajích ohraničujících lesních porostů a vytváří rozvolnění okrajů často souvislé zástavby v údolních polohách.

I v takto členité a osídlené krajině se nacházejí prostorové akcenty horských masivů a výšin, z nichž některé představují krajinné dominanty tohoto KC. Jedná se o Malinový vrch (826 m), Vysoký hřeben (812 m) ohraničující prostor Bedřichova a velké části údolí Bílé Nisy, Severák (804 m) na hřebenu mezi údolími Bílé Nisy a Kamenice, Mariánská hora (874 m) signalizující severní okraj Beřichovské hornatiny a výrazné krajinné dominanty Buková (836 m) a Špičák (810 m) signalizující oddělení Příchovicka a Polubenska souvislou zástavbou Desné a okrajů Tanvaldu v mohutném údolí Černé Desné. Ukončující dominantou na východním okraji CHKO je Hvězda (959 mm).

O členitosti a rozmanitosti krajiny, která se vyznačuje výraznými formami kompaktního údolního i rozvolněné a rozptýleného osídlení svědčí i přítomnost maloplošných ZCHÚ, nacházejících se jak v lesnatých údolích (rašelinné a mokřadní louky PP Tichá říčka, mokřad a mokré louky PP Jindřichovský mokřad, polopřirozená dřevinná skladba, cenná rostlinná a živočišná společenstva PR Jedlový důl, vodopády, peřeje a erozní tvary v návaznosti na acidofilní bučinu PP Černá Desná), tak i v náhorních polohách (mokřady a rašelinné louky PR Malá Strana, zamokřené a rašelinné louky PP Tesařov).

V krajině, která se vyznačuje větší mírou urbanizace, jsou přítomny negativní prvky a dominanty, uplatňující se ve vzhledu a v charakteru krajiny. Jedná se o úpravnu vody v Bedřichově, o sídlištní formy zástavby (Mšeno nad Nisou, Rýnovice, Jiřetín pod Bukovou, Desná) a o průmyslové areály (Mšeno nad Nisou, Lučany nad Nisou, Desná, Kořenov).

Obrázek 30 Typická struktura osídlení v KC/C – zahuštěná původní rozptýlená ves s výraznou vazbou na krajinný rámec (foto Nováková, 2025)

KC/C JIŽNÍ SVAHY JIZERSKÝCH HOR – OSÍDLENÍ JABLONECKA A TANVALDSKA			
Dominantní rys		**Význam** hlavní spoluurčující	**Projev** pozitivní negativní neutrální
A1	Členitost reliéfu Bedřichovské hornatiny a pestrost prostorové struktury s kontrasty zaříznutých údolí a svahových a náhorních poloh	hlavní	pozitivní
A2	Výrazně souvislé osídlení s rozptýlenými i kompaktními formami osídlení, silná urbanizace dílčích částí (zejména údolí Desné)	hlavní	neutrální
A3	Intenzivní rekreační využití krajiny pro turistiku, cykloturistiku, lyžování, individuální ubytování a cestovní ruch	hlavní	pozitivní neutrální
A4	Charakteristické formy tradiční zástavby v údolích polohách a zejména rozptýlených forem zástavby ve vysokých svahových polohách a v náhorních lokalitách	spoluurčující	pozitivní
A5	Početné tradiční kulturně-historické dominanty (kostely a rozhledny)	spoluurčující	pozitivní
A6	Negativní prvky a krajinné dominanty zapojené struktury osídlení	spoluurčující	negativní

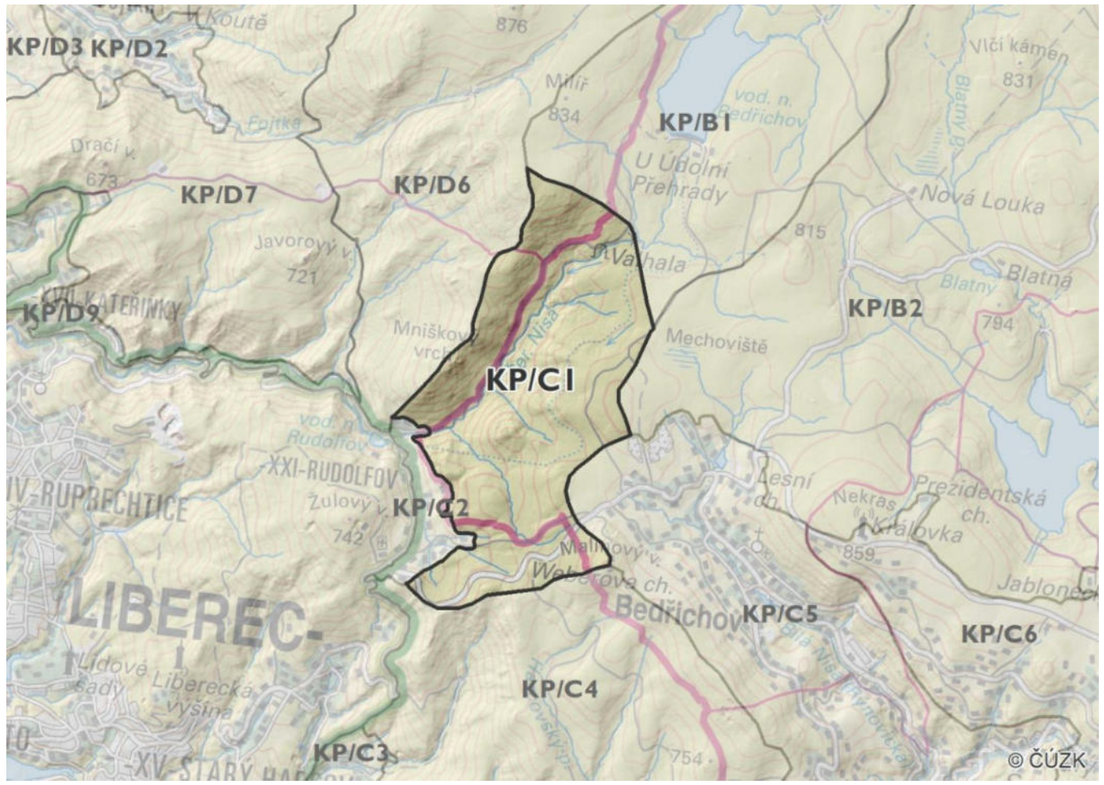
Zásady ochrany dominantních rysů		**Odůvodnění**
ZO/A1	Ochrana (minimalizace zásahů) přírodních zalesněných táhlých horizontů před novodobými výškovými stavbami a technicistními zařízeními (vysílače, větrné elektrárny ad.). Zachování příznivého stavu vizuálního znečištění krajiny	Lesnaté hřbety a vyvýšeniny jsou v Bedřichovské vrchovině členitějším pokračováním mohutných hřbetů Polednické a Soušské hornatiny a jsou velmi důležité pro prostorové vymezení a vizuální identitu jednotlivých údolí krajinného celku KC C. Existují na nich již tradiční kulturní dominanty historických rozhleden, část výrazně architektonicky ztvárněných a z hlediska ochrany krajinného rázu nelze tento vzhled krajiny narušovat.
ZO/A2	Respektovat dochovaný kontrast souvislého zastavění v údolních polohách a rozvolněné a rozptýlené zástavby ve svahových a náhorních polohách	Jedná se o důležitý rys identity krajiny okraje Jizerských hor, související s vývojem osídlení a průmyslové výroby Jablonecka a Tanvaldska.
ZO/A3	Vyvarovat se v krajině intenzivním a soustředěným formám rekreačního využití (např. kapacitních sportovní zařízení) a soustředěným formám rekreačního ubytování	Krajina nevyniká velkým měřítkem ani velkými nezastavěnými odlesněnými polohami, které by umožňovaly umístění kapacitních a dimenzemi rozsáhlých zařízení pro sport a rekreaci. Charakter souvislé zástavby v údolích nebo rozvolněné zástavby ve svahových a náhorních polohách neumožňuje umisťování takových forem, které by existující zástavbu zahušťovaly a vyvářely souvislé kompaktní formy zástavby.
ZO/A4	Zachování rozvolněných struktur zástavby ve vyšších polohách svahů širokých údolí (Bedřichov, Janov, Lučany, Albrechtice) a v náhorních polohách významných mezivodních hřbetů (Hrabětice, Horní Maxov, Horní Lučany Karlov a další.)	Pro charakter krajiny jižní části Jizerských hor je charakteristických rysem kontrast souvisle zastavěných údolních částí krajiny dokonce někdy s charakter městské zástavby s průmyslovými objekty a výše položených lokalit a enkláv ohraničených členitými okraji souvislých lesních porostů. I když v krajině převládá rekreační charakter využití zástavby, většina objektů v cenných rozvolněných a rozptýlených strukturách má tradiční dimenze, formy a měřítko a vyskytují se zde i dochované cenné objekty lidového stavitelství. Tento charakter zástavby patří k významným cennostem krajiny jižního okraje Jizerských hor.
ZO/A5	Respektování tradičních kulturních dominant kostelů a rozhleden	Kostely jsou dominantami v údolí rozložených sídel a nepředstavují většinou (s výjimkou kostela sv. Víta v Příchovicích) proto zdaleka viditelné krajinné dominanty. Přesto tvoří v údolích velmi cenné drobné dominanty dotvářející scenérie zástavby v rámci mohutných svahů a lesnatých kopců (Např. kostel sv. Františka z Pauly na úpatí Špičáku. V lesnaté krajině střední a jižní části Jizerských hor nejsou příliš časté výhledy z terénu – z vrcholů vyvýšenin s výjimkou takových kopců, které mají skalnaté vrcholy. Rozhledny proto vnášejí do krajiny možnost výhledů, což je velmi důležité pro vnímání krajinářsko-estetických hodnot i pro orientaci v krajině. Historické rozhledny jsou tradiční hodnotou Jizerských hor a často jsou architektonicky atraktivně ztvárněny (např. Bramberk). Není nutno další rozhledny doplňovat na hlavních horizontech krajinného celku.
ZO/A6	Nestanovují se	Podmínky pro negativně nebo neutrálně působící prvky krajiny budou stanoveny individuálně v plánovacích a projektových procesech

Krajinný celek je tvořen dvaceti dvěma vizuálně vnímatelnými krajinnými prostory oddělenými zpravidla terénními předěly a zaujímajícími v krajině prostory údolí nebo výrazně oddělených náhorních či svahových poloh. Jedná se o následující krajinné prostory (KP):

KP/C1 Údolí Černé Nisy pod přehradou, KP/C2 Rudolfov, KP/C3 Nový Harcov – Lukášov, KP/C4 Harcovský les, KP/C5 Bedřichov – Janov, Loučná, KP/C6 Hrabětice – Královka, KP/C7 Karlov, KP/C8 Horní Maxov, KP/C9 Mšeno nad Nisou, KP/C10 Jindřichov, KP/C11 Lučany, KP/C12 Josefův Důl, KP/C13 Albrechtice, KP/C14 Smržovka – Tan-vald, KP/C15 Desná, KP/C16 Údolí Černé Desné pod přehradou, KP/C17 Černá Říčka, KP/C18 Polubný, KP/C19 Pustina – Světlá, KP/C20 Příchovice, KP/C21 Tesařov, KP/C22 Český Šumburk

KP/C1 ÚDOLÍ ČERNÉ NISY POD PŘEHRADOU

Krajinný prostor leží v severozápadní části KC a vytváří ohraničení od na západě navazujícího KC LDŘI-CHOVSKO. Jedná se o hluboké lesnaté údolí asymetrického profilu se strmými pravobřežními svahy (Panenská stráň) stoupajícími k terénnímu předělu – hřbetu mezi výšinami Milíř (836 m) a Pod Přehradou (742 m). Zalesněné levobřežní svahy povlovněji stoupají k rozvodí Bílé Nisy. Prostor vyniká přírodě blízkými scenériemi toku Černé Nisy i dalších přírodních hodnot (podzemní prostory jeskyně Valhala). Po pravobřežních stráních vede důležitá pěší cesta – Poutní stezka a Stezka kancléře P. Šámala.

Obrázek 31 Schéma krajinného prostoru KP/C1 Údolí Černé Nisy pod přehradou

KP/C1 Údolí Černé Nisy pod přehradou

Charakteristický znak		Projev (+)pozitivní (-)negativní (0)neutrální	Význam zásadní spoluurčující doplňující	Cennost jedinečný cenný běžný	E	P	H	M	D
Znaky přírodní charakteristiky									
Př1	Souvisle zalesněné území asymetrického údolí Černé Nisy	+	zásadní	běžný	X	X	X	X	
Př2	Přírodě blízký charakter toku Černé Nisy	+	spoluurčující	cenný	X	X	X	X	
Př3	Podzemní prostory jeskyně Valhala	+	doplňující	cenný		X			
Př4	Skalní útvary v lesním masivu Pod Přehradou a v levobřežních svazích údolí	+	doplňující	běžný	X				
Znaky kulturní a historické charakteristiky									
Kh1	Poutní cesta v pravobřežním svahu údolí Černé Nisy	+	doplňující	cenný	X		X	X	
Kh2	Technická památka Vodní zámek a přivaděč vody (kanál)	+	doplňující	cenný	X		X	X	
Znaky prostorové charakteristiky									
Pr1	Výrazný terénní předěl hřbetu výšiny Pod Přehradou	+	zásadní	cenný	X	X	X	X	
Pr2	Působivé scenérie toku Černé Nisy v lesnatém rámci	+	doplňující	cenný	X	X	X	X	
Pr3	Působivé scenérie podél Naučné stezky Černá Nisa podél přivaděče vody	+	doplňující	cenný	X	X	X	X	
Pr4	Volné přírodní horizonty bez rušivých prvků, technických staveb a zařízení	+	zásadní	cenný	X	X	X	X	
Pr7	Vizuálně uzavřená lesní krajina s omezenými možnostmi dálkových výhledů, drobné uzavřené enklávy malého měřítka	0	zásadní	běžný	X	X	X	X	

E – znak tvoří estetickou hodnotu
P – znak tvořící přírodní hodnotu
H – znak tvořící harmonické vztahy v krajině
M – znak utvářející harmonické měřítko krajiny
D – znak tvoří kulturní dominantu

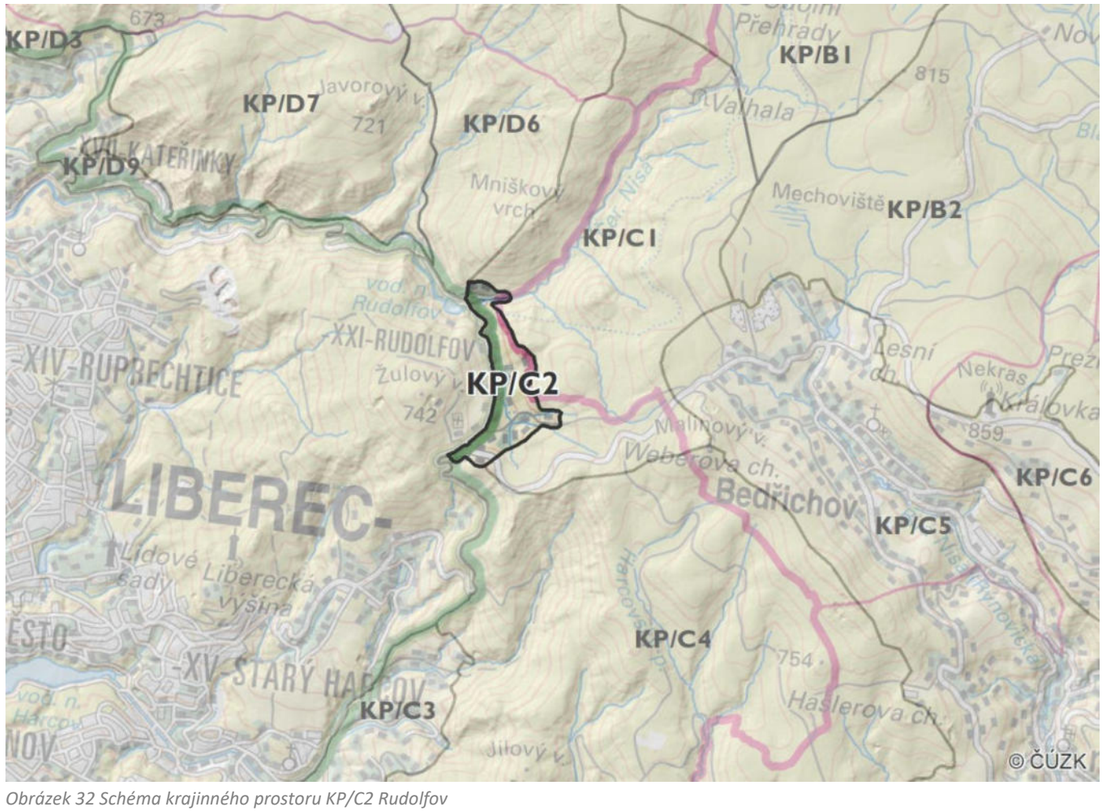
Podmínky ochrany		Odůvodnění
PO1	Zachovat souvislý lesní pokryv, věnovat pozornost druhové skladbě porostů s vysokým podílem stanovištně odpovídajících dřevin	Lesní komplexy vytvořily specifickou krajinnou matrici Jizerských hor, což se projevuje i v údolí bez osídlení. Tento stav údolí vodotečí jakožto krajinných os je nutno zachovat.
PO2	Chránit exponované polohy s vizuálním uplatněním v širším krajinném rámci (horizonty)	Krajinné horizonty po obou stranách údolí Černé Nisy jsou klidné a nenarušené stavbami a zařízeními. Je důležité udržet tento charakter krajinného segmentu, navazujícího na silně urbanizované území okraje Liberce i na charakteristicky osídlené údolí Bílé Nisy v Bedřichově.
PO3	Vyloučit zástavbu bez účelu souvisejícím s ochranou přírody a krajiny	Údolí vodotečí, která nejsou osídlena, vytvářejí kontrast přírodních a osídlených segmentů krajiny.
Ochranná doporučení		
OD1	Drobnou turistickou infrastrukturu (drobné přístřešky, informační tabule, mobiliář) směřovat ke stávající trase poutní cesty a Naučných stezek (Stezka kancléře P. Šámala, NS Černá Nisa), neumisťovat útulny a rozsáhlá odpočinková místa	

KP/C2 RUDOLFOV

Osídlená enkláva západního okraje krajinného celku KC C mezi vodní nádrží Rudolfov na severu a křižovatkou se silnicí Bedřichovská na Jihu. Jedná se o odlesněné území protažené v severojižním směru v širokém údolí levostranného přítoku Černé Nisy. Zcela izolovaná enkláva mezi velkými lesními celky na území CHKO i za jeho hranicí působí harmonicky souladem rozptýlené zástavby a krajinného rámce.

Osídlení prostoru spadá do počátku či poloviny 17. století. V původně lesní lánové vsi se později uchytila textil-ní výroba. V posledním období se rozšiřující zástavba si z větší části uchovala rozvolněný charakter. Luční porosty jsou členěny hojnou tvarově rozmanitou mimolesní zelení (včetně sadů), dokládající někdejší hospodářské členění půdy, více v horní (jižní) části. V současnosti má Rudolfov, nejvýše položená část Liberce, značný rekreační význam.

V severní části sídla na toku Černé Nisy byla ve druhé polovině 20. let 20. století vybudována vodní elektrárna s menší vodní nádrží napájenou z vodní nádrže Bedřichov podzemním kanálem.

Obrázek 32 Schéma krajinného prostoru KP/C2 Rudolfov

KP/C2 Rudolfov

Charakteristický znak		Projev (+)pozitivní (-)negativní (0)neutrální	Význam zásadní spoluurčující doplňující	Cennost jedinečný cenný běžný	E	P	H	M	D
Znaky přírodní charakteristiky									
Př1	Souvislé lesní porosty ohraničující odlesněnou enklávu a ve výrazné terénní konfiguraci	+	zásadní	běžný	X	X	X	X	
Př2	Skladba travních porostů s mimolesní zelení	+	spoluurčující	běžný	X	X	X	X	
Znaky kulturní a historické charakteristiky									
Kh1	Znaky postupného vývoje sídelní enklávy a s rozvolněnou zástavbou	+	doplňující	cenný	X		X	X	
Kh2	Objekty s tradičními formami a architektonickým výrazem	+	doplňující	cenný	X		X	X	
Znaky prostorové charakteristiky									
Pr1	Dochované formy a struktura tradiční zástavby vyznačující se harmonickým měřítkem bez excesivních prvků	+	zásadní	cenný	X		X	X	
Pr2	Partie s výrazně harmonickým zapojením zástavby do krajinného rámce	+	doplňující	cenný	X		X	X	

E – znak tvoří estetickou hodnotu
P – znak tvořící přírodní hodnotu
H – znak tvořící harmonické vztahy v krajině
M – znak utvářející harmonické měřítko krajiny
D – znak tvoří kulturní dominantu

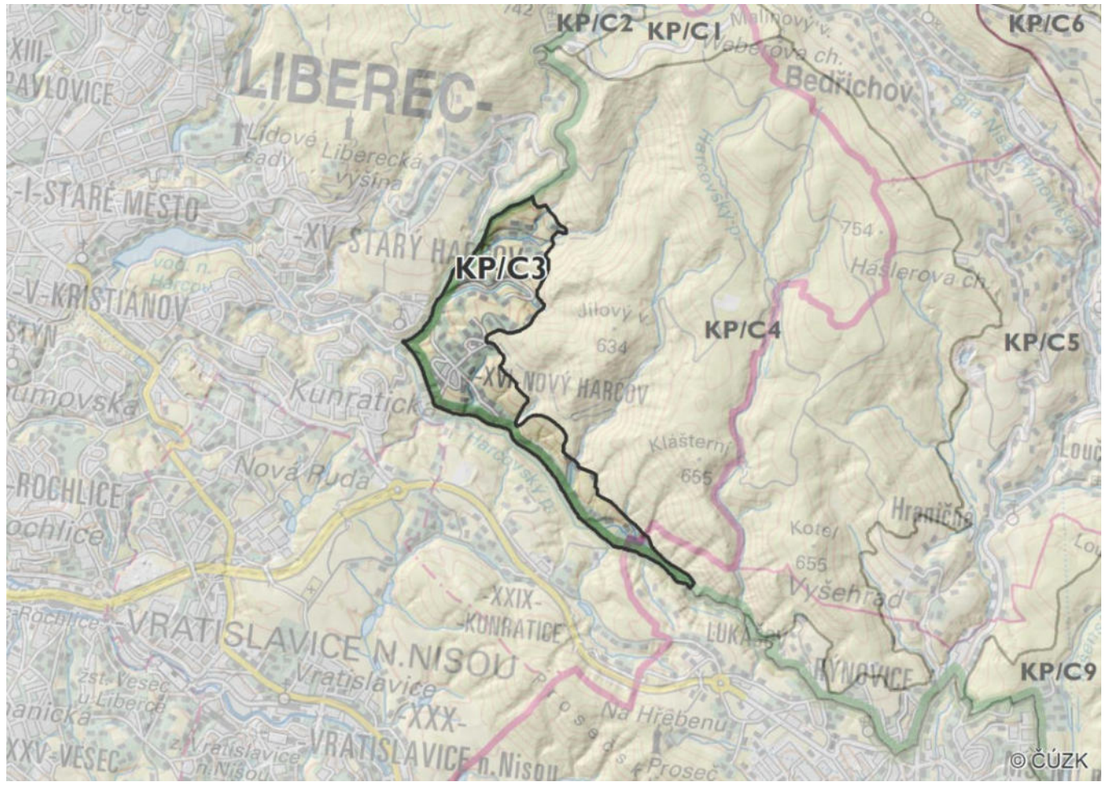
Podmínky ochrany		Odůvodnění
PO1	Zachovat historicky vzniklý rozsah odlesněného území – nepřekračovat dnešní okraje lesních porostů	Lesní komplexy vymezují specifický obraz sídelní enklávy a vytvářejí rysy harmonického měřítka. Není proto vhodné toto ohraničení rozšiřovat směrem do svahů
PO2	Zachovat rozvolněný charakter zástavby	Charakter zástavby se stopami historické urbanistické struktury a jeho rozložení uprostřed luk s množstvím mimolesní zeleně představuje charakteristický rys krajinného rázu, který je třeba chránit
PO3	Neumisťovat terénní úpravy většího rozsahu v nezastavěném území	Malé dimenze prostoru a dochované harmonické měřítko a vztahy v krajině neumožňují větší terénní úpravy
Ochranná doporučení		
OD1	Nejsou stanoveny.	

KP/C3 NOVÝ HARCOV – LUKÁŠOV

Svažité území na přechodu Jizerských hor a Žitavské pánve na hranici CHKO. Energicky stoupající svahy pokrývá bohatá lesní i mimolesní zeleň s plochami travin, do nichž proniká okrajová zástavba Starého Harcova. Rozvolněná zástavba se vyskytuje v jihovýchodní části KP, jež zasahuje do CHKO. KP protékají kratší vodní toky či zde přímo pramení (Křemenný potok), jež tvoří zdrojnice Harcovského potoka.

Jižní část KP tvoří pravostranné svahy údolí Harcovského potoka se zahuštěnou zástavbou Nového Harcova a bohatou lesní i mimolesní zelení v nezastavěných plochách. Část zástavby má zřetelně městský charakter (rezidenční bydlení s řadou novostaveb).

Protáhlý jihozápadní cíp prostoru tvoří údolí Harcovského potoka při jihozápadní hranici CHKO. Protáhlá hluboká sníženina, jež tvoří hranici mezi Jizerskými horami a Žitavskou pánví, se nachází na pomezí Liberce (Starý Harcov) a Jablonce nad Nisou (Lukášov). Odlesněné polohy stoupají místy i výše do svahů. V celém segmentu údolí je přítomna nesouvislá zástavba obou uvedených sídel, jež rovněž místy vystupuje i dále od řeky.

Obrázek 33 Schéma krajinného prostoru KP/C3 Nový Harcov - Lukášov

KP/C3 Nový Harcov - Lukášov

Charakteristický znak		Projev (+)pozitivní (-)negativní (0)neutrální	Význam zásadní spoluurčující doplňující	Cennost jedinečný cenný běžný	E	P	H	M	D
Znaky přírodní charakteristiky									
Př1	Souvislé lesní porosty ohraničující odlesněnou enklávu a ve výrazné terénní konfiguraci	+	zásadní	běžný	X	X	X	X	
Př2	Skladba zeleně zahrad navazujících na plochy travních porostů a členitou skladbu drobných lesních ploch a mimolesní zeleně	+	spoluurčující	běžný	X	X	X	X	
Znaky kulturní a historické charakteristiky									
Kh1	Různorodá skladba tradiční i novodobé zástavby	0	spoluurčující	běžný	X		X	X	
Kh2	Drobnější měřítko převládající individuální obytné zástavby	+	spoluurčující	běžný	X		X	X	
Znaky prostorové charakteristiky									
Pr1	V dílčích partiích dochované formy vyznačující se harmonickým měřítkem bez excesivních prvků	+	spoluurčující	běžný	X		X	X	
Pr2	Partie s výrazně harmonickým zapojením zástavby do krajinného rámce	+	doplňující	cenný	X		X	X	
Pr3	Partie údolí Harcovského potoka u Lukášova a partie výběžku Starého Harcova ve svazích Kateřinsko-harcovského polesí s působivostí scenérií údolních poloh	+	spoluurčující	běžný	X	X	X	X	
Pr4	Atraktivní výhledy na panorama Ještědu z vyšších poloh Nového Harcova	+	doplňující	cenný	X		X		

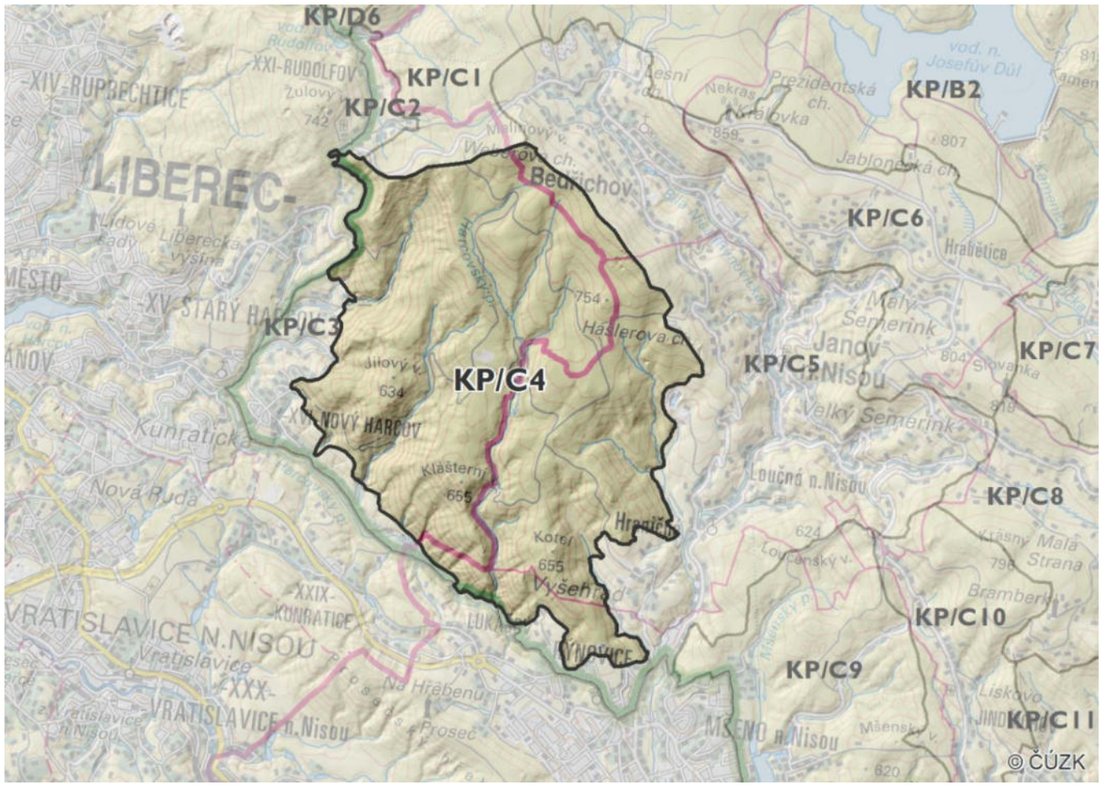
E – znak tvoří estetickou hodnotu
P – znak tvořící přírodní hodnotu
H – znak tvořící harmonické vztahy v krajině
M – znak utvářející harmonické měřítko krajiny
D – znak tvoří kulturní dominantu

Podmínky ochrany		Odůvodnění
PO1	Zachovat historicky vzniklý rozsah odlesněného území – okraje lesních porostů	Lesní komplexy vymezují specifický obraz sídelní enklávy a vytvářejí rysy harmonického měřítka. Není proto vhodné toto ohraničení rozšiřovat směrem do svahů
PO2	Zachovat rozvolněný či rozptýlený charakter zástavby bez výrazného zahušťování zástavby	Charakter zástavby a jeho rozložení uprostřed luk s množstvím mimolesní zeleně představuje charakteristický rys krajinného rázu, který je třeba chránit
PO3	Udržovat tradiční měřítko nízkopodlažní obytné zástavby bez vybočujících dimenzí a objemů	Drobnější měřítko individuální rodinné zástavby ve velkých zahradách je charakteristickým rysem prostoru
PO4	Zachovat rozčleněnou strukturu zástavby bez výrazného zahušťování zástavbou na malých pozemcích	Ačkoli sídlo navazuje na zástavbu Liberce, uchovává si rozvolněnější strukturu zástavby, která je charakteristickým rysem Jizerských hor.
Ochranná doporučení		
OD1	Zachovat možnosti výhledů do Liberecké kotliny přes zástavbu.	

KP/C4 HARCOVSKÝ LES

Rozsáhlý lesní celek Harcovského lesa je součástí Loučenské vrchoviny – okrajové částí Jizerských hor, ohraničujících Bedřichovskou hornatinu vůči Vratislavické a Jablonecké kotlině. Prostor ze severovýchodu vymezuje výrazná struktura Malinového vrchu (825,9 m n. m.) a Vysokého hřebene (809,3 m n. m.), která vytváří prostorový předěl vůči údolí Bílé Nisy a prostoru Bedřichova a Janova Nad Nisou. Souvisle lesnaté území (smíšenými porosty) odvodňuje Harcovský potok, jenž pramení pod vrcholem Malinového vrchu. Jeho údolí tvoří přirozenou (členitou) osu prostoru, k jihu se převážně svažujícího terénu. Nad údolí Harcovského potoka (či sousední kratší údolí jeho pravostranného přítoku) vystupují hřbety s nižšími vrcholy (Prostřední hřbet – 710,5 m. n. m., Klášterní vrch – 654 m n. m., Kotel – 652,2 m n. m. či Jílový vrch – 634,2 m n. m.) vytvářejí západní ohraničení údolí Bílé Nisy v prostoru Loučné a Hraničné. Reliéf lesnatého území je rozčleněný údolími nejenom Harcovského potoka, ale také potoky, stékajícími do Starého a do Nového Harcova. Působivé partie vytvářejí drobné skladní útvary.

Území je protkáno sítí lesních cest. Na vrcholu Malinového vrchu stojí původně Weberova chata z roku 1928, dnes veřejnosti nepřístupná. Cenný prvek kulturně-historického charakteristiky reprezentuje poutní místo Trniště s křížovou cestou přístupnou od Hašlerovy chaty. V této části se rovněž nachází stejnojmenné výhledové místo – skalní vyhlídka, přístupná z Janova nad Nisou.

Obrázek 34 Schéma krajinného prostoru KP/C4 Harcovský les

KP/C4 Harcovský les

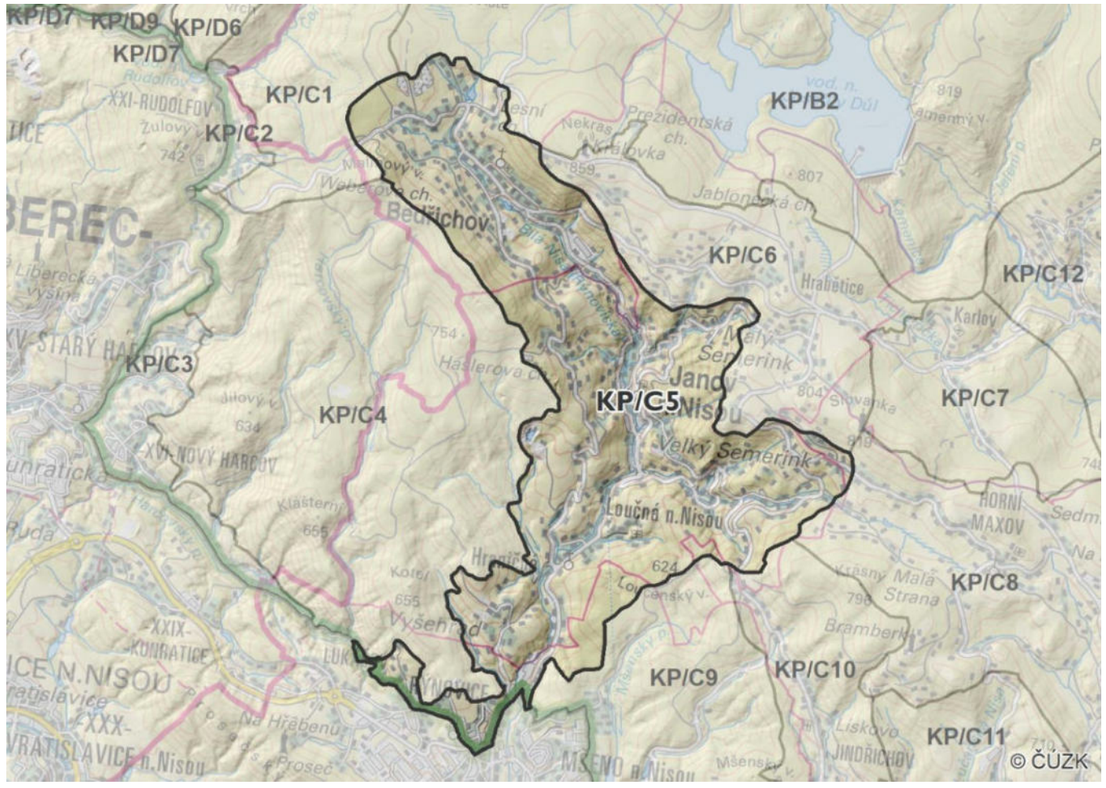
Charakteristický znak		Projev (+)pozitivní (-)negativní (0)neutrální	Význam zásadní spoluurčující doplňující	Cennost jedinečný cenný běžný	E	P	H	M	D
Znaky přírodní charakteristiky									
Př1	Rozsáhlé lesní porosty v členitém reliéfu masivů Malinového vrchu, Prostředního hřebene, Jílového vrchu, Klášterního vrchu a Kotle	+	zásadní	běžný	X	X	X	X	X
Př2	Údolí Harcovského potoka tvořící krajinnou osu s četnými přírodě blízkými scenériemi	+	spoluurčující	běžný	X	X	X	X	
Př3	Skalní útvary v lesních porostech Klášterního vrchu (Klášterní vrch, Židovský dům, Bručoun, Pánská jízda), Jílového vrchu (Andělské kameny, Šedé skály) a další skalní útvary, věže a balvany (Mešní kámen	+	doplňující	cenný	X	X	X	X	
Znaky kulturní a historické charakteristiky									
Kh1	Tradice turistických chat (dnes nepřístupných – na Malinovém vrchu, Hašlerova chata)	+	doplňující	běžný	X		X	X	
Kh2	Poutní místo Křížová cesta Trniště se studánkou	+	doplňující	cenný	X		X	X	
Znaky prostorové charakteristiky									
Pr1	Výrazná prostorová členitost lesnatého segmentu Loučenské vrchoviny s hlubokými údolími a lesnatými hřbety	+	zásadní	běžný	X	X	X	X	
Pr2	Působivost četných míst v lesnatém území – skalních útvarů a vyhlídek	+	doplňující	cenný	X	X	X	X	
Pr3	Působivost přírodě blízkých partií lesnatých údolí Harcovského potoka a dalších drobných vodotečí	+	doplňující	běžný	X	X	X	X	

E – znak tvoří estetickou hodnotu
P – znak tvořící přírodní hodnotu
H – znak tvořící harmonické vztahy v krajině
M – znak utvářející harmonické měřítko krajiny
D – znak tvoří kulturní dominantu

Podmínky ochrany		Odůvodnění
PO1	Zachovat souvislý lesní pokryv jako krajinnou matrici; udržet druhovou skladbu porostů s vysokým podílem stanovištně odpovídajících dřevin	KP představuje významný lesní komplex oddělující okraje Liberce a Jablonce nad Nisou od vnitřních částí krajinného celku – od Bedřichova a Janova nad Nisou a tvořící bezprostřední rekreační zázemí měst a vstup do jižního okraje Jizerských hor
PO2	Vyloučit zástavbu bez účelu souvisejícím s ochranou přírody a krajiny	Nenarušenost zástavbou a ucelenost lesních komplexů představuje významnou hodnotu krajinářsko-estetickou i rekreační.
Ochranná doporučení		
OD1	Věnovat pozornost významu turistických tras zpřístupňujících krajinný segment po pěší turistiku a vycházky v dostupné vzdálenosti od okrajů Liberce a Jablonce nad Nisou.	

KP/C5 BEDŘICHOV – JANOV – LOUČNÁ

Krajinný prostor údolí Bílé Nisy představuje mohutný osídlený prostor uzavřený na severozápadě pod náhorní polohou prameniště Bílé Nisy a ve směru k jihovýchodu směřující k ohybu řeky v Janově nad Nisou a pokračující k jihozápadu přes Loučnou a k Hraničné až k hranici CHKO. Z hlediska charakteru osídlení v měnících se terénních podmínkách je možno popsat tři části tohoto KP.

Obrázek 35 Schéma krajinného prostoru KP/C5 Bedřichov – Janov - Loučná

Hustě osídlený prostor, resp. nejvýše položená část osídleného údolí Bílé Nisy v CHKO se zástavbou Bedřichova a horní části Janova nad Nisou. Území má významnou rekreační funkci (počátek jizerské magistrály), vlastní Bedřichov reprezentuje patrně nejvýznamnější rekreační středisko Jizerských hor. Nižší částí údolí podél příjezdových komunikací vyplňuje souvislejší hmotově diferencovaná obytná i rekreační zástavba. Dominantní prvek tvoří objekt vodárny v dolní části zástavby. Výše do svahů směrem k jihu a k západu má zástavba rozvolněnější charakter. Výše položené partie svahů v pravobřežní části jsou odlesněny (luční porosty), v zimním období slouží jako sjezdařský terén (Ski areál Bedřichov). Lesní porosty se v rámci KP vyskytují omezeně, hojné za-stoupení má rozptýlená zeleň, ve většině s vazbou na zástavbu.

V návaznosti a široké a rozlehlé údolí Bedřichova navazuje v jihozápadní části hustě osídlení hluboké údolí Bílé Nisy včetně bočních údolí (levostranný tok Rábenky v jihovýchodní části KP). Vizuálně velmi hodnotné morfologicky členité území je charakteristické diferencovaným využitím půdy (členitou krajinnou strukturou). Nižší partie údolí v západní části KP vyplňuje souvislá typologicky i hmotově rozmanitá zástavba Janova nad Nisou, v rámci níž se z četných výhledových pozic (ve volné krajině) velmi výrazně uplatňuje dominanta kostela sv. Jana Křtitele. Na katastru Janova se vyskytují četné stavby lidové architektury. Výše položené partie údolí jsou převážně zalesněny, rozvolněná zástavba však při okrajích vystupuje i do vyšších poloh (Velký Semerink v údolí Rábenky, Malý Semerink nad levým břehem Nisy, Vysoký hřeben nad pravým břehem Bílé Nisy).

Území má vysoký a využívaný rekreační potenciál, což dokládá hojné množství ubytovacích zařízení a vybudovaná infrastruktura (mj. bobová dráha na pravostranných svazích nad sklárnou Johann Schorm & Comp. v jižní části KP). Území disponuje hustou sítí cest.

Nejjižnější část KP na hranicích Jablonce nad Nisou je krajinářsky hodnotným prostorem nižšího úseku údolí Bílé Nisy navazující v jižní části na městskou zástavbu Jablonce nad Nisou (v blízkosti hranice CHKO). Nižší partie údolí při toku Bílé Nisy jsou prakticky souvisle zastavěny, zástavba stoupá také výše do svahu (část Hraničná). Oddělenou dílčí část tvoří Vyšehrad s rozvolněnou zástavbou situovaný ve vyšších partiích údolí Bílé Nisy, nad jejím prudce stoupajícím pravým břehem. Východní svahy údolí s elevací Loučenského vrchu (623,5 m n. m.) se vyznačují zřetelně vyšší lesnatostí. Partie na levém břehu řeky jsou, s výjimkou uvedených strmých svahů v jižní části téměř odlesněny. Souvislé nečleněné plochy pastvin pokrývají především severovýchodní část KP (Hraničná). Volná krajina v okolí Loučné a Vyšehradu se naopak vyznačuje poměrně bohatou tvarově rozmanitou mimolesní zelení členící značnou část pastvin či luk. Ve vyšších partiích údolí v severovýchodní části KP (nad Hraničnou) se nachází lom zpracovávající již vytěžený materiál (odval). Jeho uplatnění v krajinné scéně nedosahuje díky zelení v předpolí většího vizuálního účinku.

KP/C5 Bedřichov – Janov, Loučná

Charakteristický znak		Projev (+)pozitivní (-)negativní (0)neutrální	Význam zásadní spoluurčující doplňující	Cennost jedinečný cenný běžný	E	P	H	M	D
Znaky přírodní charakteristiky									
Př1	Výrazné prostorové ohraničení prostoru Bedřichova horizonty masivů Malinového vrchu a Vysokého hřebena na jihozápadě a horského masivu Nekras na severovýchodě	+	zásadní	běžný	X	X	X	X	
Př2	Výrazné prostorové oddělení lokality Vyšehrad od vnitřní části údolí Bíle Nisy	+	spoluurču-jící	běžný	X		X	X	
Př3	Vymezení prostoru Loučné a Hraničené výraznými lesnatými okraji Harcovského lesa a masivu Loučenského vrchu.	+	zásadní	běžný	X	X	X	X	
Př4	Množství mimolesní zeleně vázané na zástavbu, rozsáhlé luční porosty	+	spoluurču-jící	cenný	X	X	X	X	
Př5	Luční porosty ve vyšších polohách s množstvím mimolesní krajinné zeleně	+	spoluurču-jící	běžný	X	X	X	X	
Znaky kulturní a historické charakteristiky									
Kh1	Převažující zástavba s formami tradičních objektů, přítomnost tradičních objektů lidové architektury a památek sklářství. Výrazněji rušivé stavby nesnižují celkovou cennost zástavby.	+	zásadní	cenný	X		X	X	
Kh2	Rozvolněná zástavba ve svazích uprostřed luk s množstvím mimolesní zeleně	+	doplňující	cenný	X		X	X	

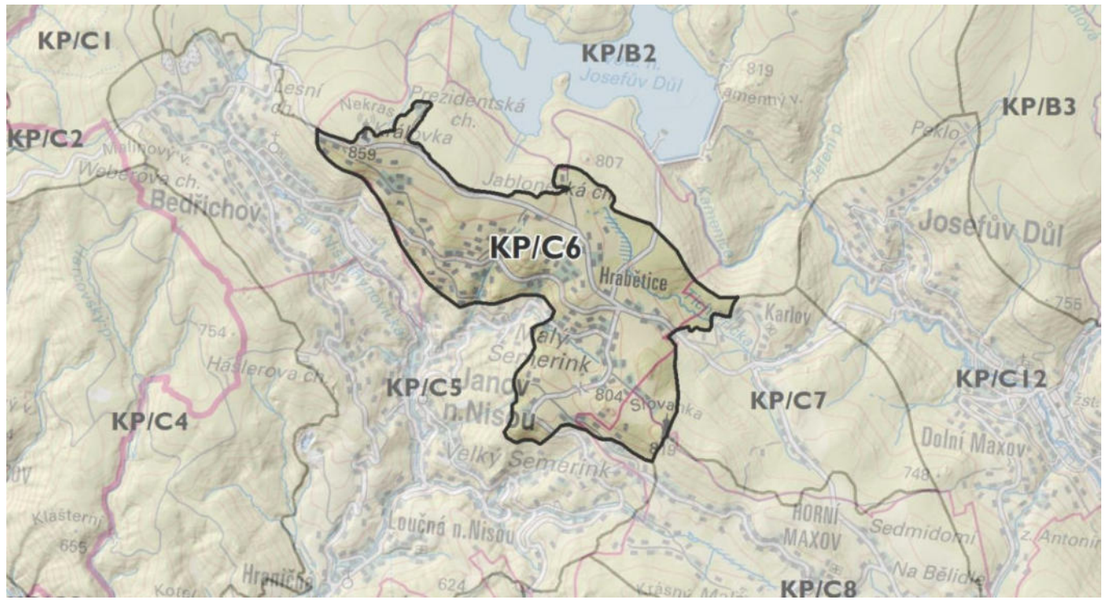
Kh3	Kulturní dominanty kostela sv. Antonína Paduánského, sv. Jana Křtitele a sv. Josefa	+	spoluurču-jící	cenný	X		X	X	X
Kh4	Technická dominanta vodárny v Bedřichově s půdorysnými dimenzemi a hmotou vymykající se měřítku a dimenzím zástavby Bedřichova	-	Doplňující	-					
Kh5	Památkově chráněný areál sklárny Johann Schorm & Comp. V Janově nad Nisou	+	doplňující	cenný	X			X	X
Kh6	Větší počet negativně se projevujících staveb v charakteru sídel i krajiny	-	Doplňující	-					
Znaky prostorové charakteristiky									
Pr1	Přehlednost prostoru z vyšších horizontů a výraznost lesnatých horizontů, ohraničujících KP	+	zásadní	běžný	X		X	X	
Pr2	Harmonické scenérie tradičních forem zástavby (zejména v rozvolněných formách) v krajinném rámci	+	spoluurču-jící	cenný	X		X	X	
Pr3	Průhledy na kulturní dominanty kostelů V Bedřichově a v Janově umístěné ve významných místech terénu	+	doplňující	cenný	X		X	X	X

E – znak tvoří estetickou hodnotu
P – znak tvořící přírodní hodnotu
H – znak tvořící harmonické vztahy v krajině
M – znak utvářející harmonické měřítko krajiny
D – znak tvoří kulturní dominantu

Podmínky ochrany		**Odůvodnění**
PO1	Zachovat historicky vzniklý rozsah odlesněného území – okraje lesních porostů	Lesní komplexy vymezují specifický obraz sídelní enklávy a vytvářejí rysy harmonického měřítka. Není proto vhodné toto ohraničení rozšiřovat směrem do svahů
PO2	Nesnižovat význam pozice dominant kostelů sv. Antonína Paduánského a sv. Jana Křtitele ve výhledech z volné krajiny	Kulturní dominanty kostelů jsou umístěny ve významných místech terénu a dotvářejí rozlišitelnost a individualitu obrazu krajiny v Bedřichově a v Janově nad Nisou
PO3	Zachovat rozvolněný charakter zástavby výše na svazích	Charakter zástavby a jeho rozložení uprostřed luk s množstvím mimolesní zeleně představuje charakteristický rys krajinného rázu, který je třeba chránit
PO4	Zachovat stávající využití půdy v nezastavěném území – travní porosty a hodnotnou krajinotvornou zeleň	Charakter skladby luk, drobných lesů a prvků a struktur mimolesní zeleně představuje charakteristický rys krajiny
PO5	Neoplocovat pozemky v rozptýlené zástavbě	Volné rozmístění chalup v loukách s členěním mimolesní zeleně bez velkých oplocených pozemků je charakteristickým rysem rozptýlené zástavby
PO6	Nerozšiřovat chatovou zástavbu v Bedřichově	Chatová zástavba sice doplňuje skladbu forem individuální rekreace, ale koliduje s formami a charakterem zástavby vycházejí z tradiční podoby zástavby
PO7	Nepřipouštět umístění dalších měřítkově či charakterově vybočujících staveb negativně se projevujících v charakteru sídel	Sídla Janov n. Nisou, Loučná n. Nisou a Bedřichov jsou ovlivněny výraznějším zahuštěním zástavby a rozdílným charakterem zástavby, často bez architektonických kvalit. Zároveň si však uchovávají kvalitu krajinného rámce a vztahy sídla a krajinného rámce. Aby si uchovaly pozitivní hodnoty, je nutné zabránit rozvoji sídel narušující jejich hodnoty.
Ochranná doporučení		
OD1	Zástavbu v údolní poloze měřítkově a rozměrově přizpůsobovat kontextu zástavby s možností současného architektonického výrazu, avšak s vyloučením v tomto prostředí excesivních forem, materiálů nebo barevnosti	
OD2	Zachovat (posílit) prvky mimolesní zeleně snižující potenciálně nepříznivý projev lomu Hraničná	
OD3	Nové cesty řešit v krajině pouze v odůvodněných případech (stávající stavby v krajině) a tradičním způsobem (terénní úpravy, povrch	

KP/C6 HRABĚTICE – KRÁLOVKA

KP zaujímá poměrně rozsáhlou náhorní polohu mezi údolími Bílé Nisy a Kamenice (Josefův Důl). Plochý hřbet se táhne od vrcholu Nekras (859 m) s rozhlednou Královka na západě až k Tiché říčce a ke kapli Navštívení Panny Marie Hraběticích na východě. Jedná se o vrcholové území bez souvislejšího výskytu lesní zeleně – samotný odlesněný hřbet s výskytem rozhlehlých ploch luk či pastvin není hustěji zastavěn, především v západní části. Rozptýlená zástavba s kombinací výrazně solitérních staveb nebo skupin objektů je rozložena v západní části KP v jihozápadně orientovaných svazích sklánějících se k Bedřichovu a je ohraničena okraji lesních porostů ohraničujících níže položenou zástavbu Bedřichova. Ve východní části KP se vyskytuje převážně rozptýlená zástavba usedlostí a novějších objektů a je více zahuštěna – rozložena lineárně podél cesty ke křižovatce u kapličky, kolem silnice do Janova a ve svazích Severáku. Cenným územím je přírodní památka Tichá Říčka – zachovalý fragment rozsáhlejšího komplexu rašelinných a mokřadních luk s dvěma menšími rašeliništi ve střední části s fragmenty rašelinné smrčiny na okrajích. Rozptýlená zástavba s objekty převážně tradičních forem a výrazu jsou velmi harmonicky rozloženy v náhorních polohách v loukách s množstvím lesní i mimolesní zeleně. V jejich rozložení jsou patrné stopy původní struktury rozptýlené zástavby zobrazené v mapě stabilního katastru.

Obrázek 36 Schéma krajinného prostoru KP/C6 Hrabětice – Královka

KP/C6 Hrabětice – Královka									
Charakteristický znak		**Projev** (+)pozitivní (-)negativní (0)neutrální	**Význam** zásadní spoluurčující doplňující	**Cennost** jedinečný cenný běžný	**E**	**P**	**H**	**M**	**D**
Znaky přírodní charakteristiky									
Př1	Charakteristická náhorní poloha na odlesněném hřbetu oddělujícím údolí Bílé Nisy a Kamenice	+	zásadní	jedinečný	X	X	X	X	
Př2	Horský charakter skladby krajiny s loukami a členitou skladbou lesní a mimolesní zeleně v převážně jihozápadních svazích	+	spoluurčující	cenný	X	X	X	X	
Př3	Přírodě blízké partie PP Tichá říčka s rašelinnými a mokřadními loukami	+	spoluurčující	cenný	X	X	X	X	
Znaky kulturní a historické charakteristiky									
Kh1	Charakteristická rozptýlené zástavba solitérních objektů a menších skupin se stopami historické struktury	+	spoluurčující	běžný	X		X	X	
Kh2	Zástavba tradičních dimenzí a měřítka s řadou objektů tradičního architektonického výrazu	+	spoluurčující	běžný	X		X	X	
Kh3	Dominanta rozhledny Královka s charakteristickým architektonickým výrazem	+	doplňující	běžný	X		X		X
Znaky prostorové charakteristiky									
Pr1	Jedinečné výhledy z odlesněného hřbetu jak severu, tak k jihozápadu na panorama Ještědu	+	spoluurčující	jedinečný	X		X	X	
Pr2	Výrazné krajinářsko-estetické hodnoty krajiny s harmonickým zapojením rozptýlené zástavby do krajinného rámce a harmonickými prostorovými vztahy	+	spoluurčující	cenný	X		X	X	
Pr3	Hojná tvarově rozmanitá mimolesní zeleň listnáčů i jehličnanů spoluvytvářející obraz ploché krajiny ve vrcholové části území	+	spoluurčující	cenný	X	X	X	X	
Pr4	Působivé scenérie kulturní dominanty rozhledny Královka	+	zásadní	cenný	X		X	X	X

E – znak tvoří estetickou hodnotu
P – znak tvořící přírodní hodnotu
H – znak tvořící harmonické vztahy v krajině
M – znak utvářející harmonické měřítko krajiny
D – znak tvoří kulturní dominantu

Podmínky ochrany		**Odůvodnění**
PO1	Chránit exponovanou nezalesněnou vrcholovou hřbetní polohu – vyloučit vstup nových prostorových dominant s potenciálem plošného vizuálního účinku	Odlesněný hřbet pokračující od Královka až k Maxovskému hřbetu představuje zásadní krajinný předěl mezi Bedřichovskou a Polednickou hornatinou a tento předěl má prostorovou pointu v nejvyšším bodu hřbetu (Nekras 859 m) s kulturní dominantou rozhledny Královka. Tato situace je zásadní pro vzhled krajiny jak v KP, tak i v KC
PO2	Zachovat historicky vzniklý rozsah odlesněného území – okraje lesních porostů	Okraje lesních porostů vymezují odlesněné plochy se zástavbou jak na severovýchodě, tak i na jihozápadě
PO3	Zachovat rozvolněný charakter zástavby	Charakter zástavby a jeho rozložení uprostřed luk s množstvím mimolesní zeleně představuje charakteristický rys krajinného rázu, který je třeba chránit
PO4	Nerozšiřovat zástavbu měřítkem výrazných objektů cizorodého vzhledu; zejména s potenciálem silného vizuálního uplatnění	Charakteristickým rysem KP je převládající tradiční měřítko a tradiční výraz zástavby bez rušivých a excesivních staveb
PO5	Zachovat stávající využití půdy v nezastavěném území – travní porosty a hodnotnou krajinotvornou zeleň	Struktura travních porostů a vegetačních prvků a struktur je charakteristickým rysem krajiny v KP
PO6	Neoplocovat pozemky v rozptýlené zástavbě	Volné rozmístění chalup v loukách s členěním mimolesní zeleně bez velkých oplocených pozemků je charakteristickým rysem rozptýlené zástavby
PO7	Neumisťovat terénní úpravy většího rozsahu v nezastavěném území	Malé dimenze prostoru a dochované harmonické měřítko a vztahy v krajině neumožňují větší terénní úpravy

Ochranná doporučení	
OD1	Při plánování další výstavby v KP vyloučit možnost prostorového spojování forem rozptýlené zástavby – solitérních objektů a vzájemně oddělených skupin
OD2	Nové cesty řešit v krajině pouze v odůvodněných případech (stávající stavby v krajině) a tradičním způsobem (terénní úpravy, povrch)

KP/C7 KARLOV

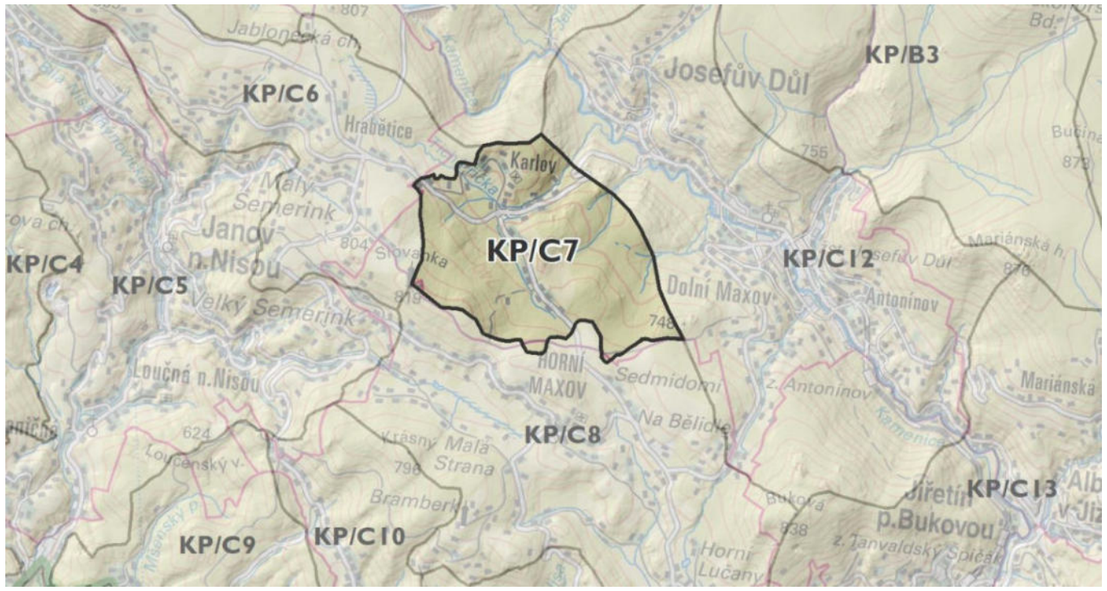
Vysoko položené území – vrcholová kotlina na horním toku Tiché říčky (Karlov) a jejího krátkého pravostranné-ho přítoku (Pláň či Karlovská Pláň) je součástí mohutného krajinného předělu mezi povodím Bílé Nisy a Kamenice. Převážně lesnatý terén klesá od Maxovského hřbetu a vrcholu Slovanky (82 m) s rozhlednou při západní hranici KP převážně k severovýchodu. Prostor kotliny je odlesněn, otevřený segment krajiny vedle rozptýlené zástavby vyplňují luční porosty, v menší míře členěné rozptýlenou zelení.

Podél průjezdních cest z Horního Maxova do Janova Nisou, Josefova Dolu a místní cesty v severním části KP stojí rozvolněná zástavba Karlova se zachovalými dimenzemi, formami a architektonickým vzhledem tradičních horských stavení s památkově cennými objekty lidové architektury. Drobnou dominantu v harmonickém rámci představuje hřbitovní kaple Navštívení Panny Marie v Karlově. Velmi příznivé působení zástavby spoluformuje krajinotvorná mimolesní zeleň v těsné blízkosti staveb. V severní části má obytná i rekreační zástavba bližší vazbu na lesní porost. Podél silnice do Josefova Dolu vybíhá podél Tiché říčky odlesněná historicky osídlená enkláva, s většinou přestavěnými objekty převážně s rekreační funkcí. Zajímavý místem je kaple Navštívení Panny Marie u pramene poblíž zaniklého lázeňského domu při silnici na Hrabětice. Do KP je zahrnuta i část svažitého lesnatého území pravostranné části údolí Kamenice nad Josefovým Dolem. Zalesněný prostor s nejvyšší elevací Maxovského vrchu (747,3 m n. m.) představuje pramennou oblast krátkých přítoků Kamenice a tvoří dílčí úsek lesnatých výše položených partií údolí Kamenice v rámci CHKO.

KP/C7 Karlov									
Charakteristický znak		**Projev** (+)pozitivní (-)negativní (0)neutrální	**Význam** zásadní spoluurčující doplňující	**Cennost** jedinečný cenný běžný	**E**	**P**	**H**	**M**	**D**
Znaky přírodní charakteristiky									
Př1	Odlesněný prostor mýtiny obklopený souvislými lesními porosty s terénním ohraničením Maxovského hřbetu na jihozápadě	+	zásadní	jedi-nečný	X	X	X	X	
Př2	Působivé partie Tiché říčky v lesních porostech i v loukách Karlova	+	spoluurčující	cenný	X	X	X	X	
Př3	Množství lesní i mimolesní zeleně ve vazbě na zástavbu i v loukách Karlova i Pláně	+	spoluurčující	cenný	X	X	X	X	
Znaky kulturní a historické charakteristiky									
Kh1	Rozvolněná zástavba podél cest s objekty většinou tradičních forem a dimenzím, s četnými cennými objekty lidové architektury	+	zásadní	jedi-nečný	X		X	X	
Kh2	Převážně rekreační charakter využití objektů	+	spoluurčující	běžný	X		X	X	
Kh3	Drobná dominanta hřbitovní kaple Navštívení Panny Marie, kaple Navštívení P. Marie u zaniklého lázeňského domu	+	doplňující	cenný	X		X	X	X
Kh4	Dominanta rozhledny Slovanka	+	doplňující	cenný	X		X		X
Znaky prostorové charakteristiky									
Pr1	Jedinečný charakter izolované osídlené enklávy zřetelně ohraničené lesními porosty a terénem	+	zásadní	jedi-nečný	X		X	X	
Pr2	Harmonické měřítko a harmonické vztahy zástavby v krajinném rámci	+	spoluurčující	cenný	X		X	X	
Pr3	Působivá struktura zástavby a mimolesní zeleně v odlesněné enklávě Karlova a Pláně	+	zásadní	jedi-nečný	X	X	X	X	
Pr4	Působivá scenérie Kaple Navštívení Panny Marie a hřbitova u lesního okraje	+	doplňující	cenný	X		X	X	X

E – znak tvoří estetickou hodnotu
P – znak tvořící přírodní hodnotu
H – znak tvořící harmonické vztahy v krajině
M – znak utvářející harmonické měřítko krajiny
D – znak tvoří kulturní dominantu

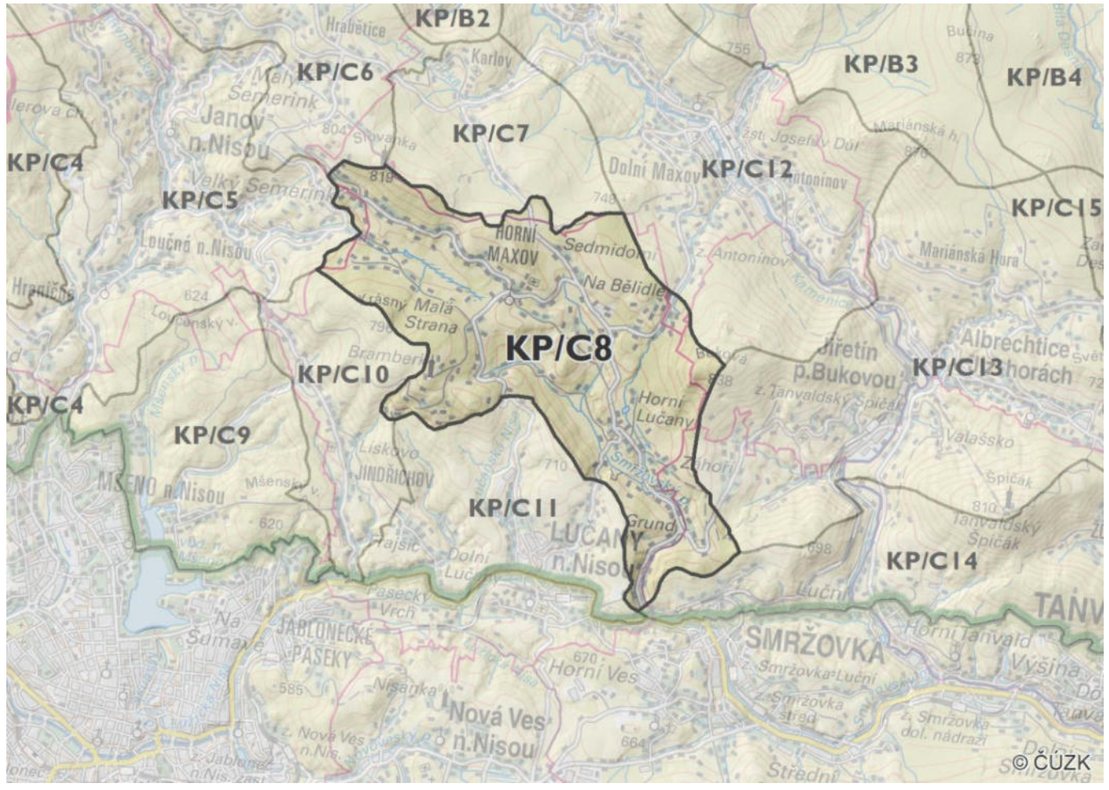
Podmínky ochrany		**Odůvodnění**
PO1	Chránit exponovanou vrcholovou hřbetní polohu (Maxovský hřeben) jakožto tradiční krajinný horizont	Maxovský hřbetu představuje zásadní krajinný předěl mezi krajinnými koridory Bílé Nisy a Kamenice. Jako drobná technická dominanta se na hřbetu uplatňuje historická rozhledna Slovanka. Tento vizuální horizont je zažitým v obrazu krajiny a je třeba zachovat jeho nenarušenost. Tato situace je zásadní pro vzhled krajiny jak v KP, tak i v KC
PO2	Zachovat historicky vzniklý rozsah odlesněného území Karlova a pláně – okraje lesních porostů	Okraje lesních porostů vymezují enklávu odlesněné plochy se zástavbou Karlova Plání a spoluvytvářejí jedinečný obraz tohoto segmentu krajiny
PO3	Zachovat rozvolněný charakter zástavby tradičního výrazu bez zahušťování novou zástavbou	Charakter zástavby a jeho rozložení uprostřed luk s množstvím mimolesní zeleně představuje jedinečný charakteristický rys krajinného rázu, který je třeba chránit. Charakteristickým rysem KP je převládající tradiční měřítko a tradiční výraz zástavby bez rušivých a excesivních staveb
PO4	Neumisťovat terénní úpravy většího rozsahu v nezastavěném území	Malé dimenze prostoru a dochované harmonické měřítko a vztahy v krajině neumožňují větší terénní úpravy
Ochranná doporučení		
OD1	V plánování sídla nenarušit otevřené plochy luk, nezahušťovat rozvolněnou zástavbu	
OD2	Nové cesty řešit v krajině pouze v odůvodněných případech (stávající stavby v krajině) a tradičním způsobem (terénní úpravy, povrch) aby nedošlo k viditelnému narušení historické struktury cest a zástavby	
OD3	Starat se o členité okraje lesního masivu, okraje a jejich okolí nezastavovat	

Obrázek 37 Schéma krajinného prostoru KP/C7 Karlov

KP/C8 HORNÍ MAXOV

Prostor Horního Maxova a Horních Lučan představuje část významného prostorového předělu mezi údolím Bílé Nisy a povodím Lužické Nisy a údolím Kamenice a povodím Jizery. Rozptýlená zástavba je rozložena v širokých údolích horních toků vodotečí – Horní Maxov v údolí Rábenky mezi Maxovským hřebenem na se-veru a Lesnatým masivem kopce Krásný (797 m) na jihu, a Horní Lučany v širokém údolí Smržovského potoka pod lesnatou dominantou Bukové (836 m) a Bramberka.

Obrázek 38 Schéma krajinného prostoru KP/C8 Horní Maxov

Údolí Rábenky v Horním Maxově je krajinářsky velmi atraktivním segmentem krajiny s přírodními hodnotami. Na horním toku Rábenky se nachází přírodní rezervace Malá Strana – nejzachovalejší komplex mokřadů a rašelinných oligotrofních luk v Jizerských horách s množstvím specifických rostlinných společenstev a výskytem řady významných druhů rostlin a živočichů.

Typickým rysem území KP pokrytého převážně lučními porosty či pastvinami je členitost lesních porostů, rozptýlenost mimolesní zeleně a rozvolněnost zástavby zachovalého měřítka (zejména Horní Maxov) s řadou dochovaných objektů tradičního lidového stavitelství. Značná část staveb slouží pro individuální rekreaci a v krajině se objevují i typicky novodobé rekreační ubytovací objekty větších dimenzí. Zatímco v údolí Rábenky je zástavba Horního Maxova rozložena spíše v lineární struktuře podél silnice při severní stra-ně údolí a podél lesního okraje při jižní straně údolí, zástavba východní části směřující k Horním Lučanům je spíše rozptýlena do solitérních poloh objektů. Zástavba Horních Lučan je v rozvolněné struktuře rozložena podél silnice provázející tok Smržovského potoka

Dominantu severní části KP tvoří vrchol Slovanky (820 m n. m.) na Maxovském hřbetu, s rozhlednou (nejstarší železná rozhledna v Čechách) z roku 1887. V jižní části KP pak dominuje vrchol Bramberku (787 m n. m.) s kamennou rozhlednou jen o dva roky mladší. Roztroušená zástavba zasahuje až do vrcholové části Bramberku.

KP/C8 Horní Maxov

Charakteristický znak		Projev (+)pozitivní (-)negativní (0)neutrální	Význam zásadní spoluurčující doplňující	Cennost jedinečný cenný běžný	E	P	H	M	D
Znaky přírodní charakteristiky									
Př1	Charakteristická náhorní poloha na odlesněném hřbetu oddělujícím údolí Bílé Nisy a Kamenice	+	zásadní	jedinečný	X	X	X	X	
Př2	Horský charakter skladby krajiny s loukami a s mimořádně členitou skladbou lesní a mimolesní zeleně v převážně jihozápadních svazích	+	spoluurčující	cenný	X	X	X	X	
Př3	Přírodě blízké partie PR Malá Strana s rašelinnými a mokřadními loukami	+	spoluurčující	jedinečný	X	X	X	X	
Znaky kulturní a historické charakteristiky									
Kh1	Charakteristická rozptýlené zástavba solitérních objektů a menších skupin se stopami historické urbanistické struktury	+	spoluurčující	cenný	X		X	X	
Kh2	Zástavba tradičních dimenzí a měřítka s řadou objektů tradičního architektonického výrazu	+	spoluurčující	cenný	X		X	X	
Kh3	Dominanty rozhleden Slovanka a Bramberk s velmi specifickým a charakteristickým architektonickým výrazem	+	spoluurčující	cenný	X		X	X	X
KH4	Kulturní dominanta kostela Nejsvětějšího srdce Páně v Horním Maxově	+	spoluurčující	cenný	X		X	X	X
Kh5	Křížová cesta k Seibtově studánce v Horním Maxově	+	doplňující	cenný	X		X	X	
Znaky prostorové charakteristiky									
Pr1	Působivý charakter rozsáhlé odlesněné enklávy v náhorní poloze	+	spoluurčující	jedinečný	X		X	X	
Pr2	Výrazné krajinářsko-estetické hodnoty krajiny s harmonickým zapojením rozptýlené zástavby do krajinného rámce a harmonickými prostorovými vztahy	+	spoluurčující	cenný	X		X	X	
Pr3	Hojná tvarově rozmanitá mimolesní zeleň listnáčů i jehličnanů spoluvytvářející obraz ploché krajiny ve vrcholové části území	+	spoluurčující	cenný	X	X	X	X	
Pr4	Působivé scenérie kulturní dominanty rozhleden Královka a Bramberk	+	zásadní	cenný	X		X	X	X
Pr5	Drobná působivá partie křížové cesty v lesnatém svahu pod Slovankou	+	doplňující	cenný	X		X	X	

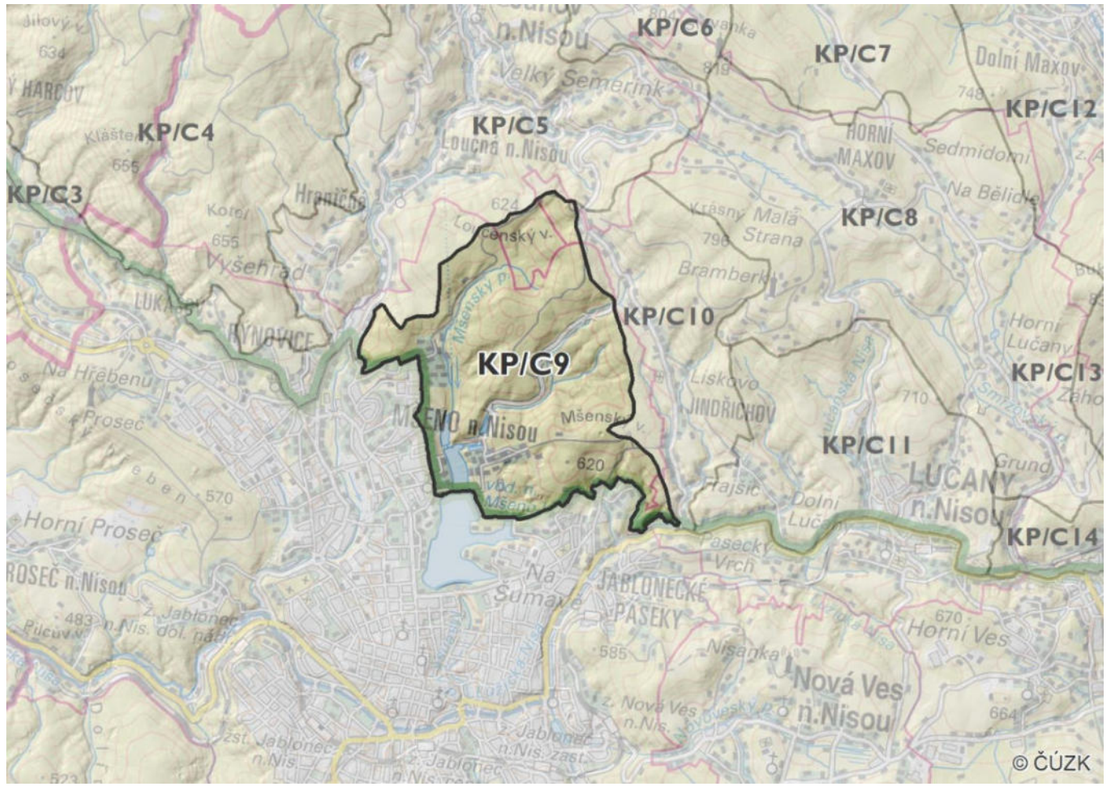
E – znak tvoří estetickou hodnotu
P – znak tvořící přírodní hodnotu
H – znak tvořící harmonické vztahy v krajině
M – znak utvářející harmonické měřítko krajiny
D – znak tvoří kulturní dominantu

Podmínky ochrany		Odůvodnění
PO1	Chránit exponovanou zalesněnou vrcholovou hřbetní polohu (Maxovský hřeben)	Maxovský hřbet představuje součást zásadního krajinného předělu mezi údolími Bílé Nisy a Kamenice tento předěl má prostorovou pointu v nejvyšším bodu hřbetu (Slovanka 820 m) s kulturní dominantou rozhledny Slovanka
PO2	Nesnižovat pozici dominanty kostela Nejsvětějšího Srdce Páně ve výhledech z volné krajiny	Kulturní dominanta kostela představuje v náhorní poloze v blízkosti rozvodí významný bod krajiny
PO3	Zachovat význam dominant v exponovaných polohách (rozhledny Slovanka, Bramberk)	Dominanty rozhleden (zejména architektonicky výrazná stavba na Bramberku) představují významný znak, identity jednotlivých částí této části Jizerských hor
PO4	Zachovat historicky vzniklý rozsah odlesněného území – okraje lesních porostů a zachovat stávající využití půdy v nezastavěném území – travní porosty a hodnotnou krajinotvornou zeleň	Struktura travních porostů a vegetačních prvků a struktur je charakteristickým rysem krajiny v KP Charakteristickým rysem KP je převládající tradiční měřítko a tradiční výraz zástavby bez rušivých a excesivních staveb
PO5	Zachovat rozvolněný charakter zástavby	Charakteristickým rysem KP je rozvolněná struktura zástavby
PO6	Neoplocovat pozemky v rozptýlené zástavbě	Volné rozmístění chalup v loukách s členěním mimolesní zeleně bez velkých oplocených pozemků je charakteristickým rysem rozptýlené zástavby
PO7	Neumisťovat terénní úpravy většího rozsahu v nezastavěném území	Malé dimenze prostoru a dochované harmonické měřítko a vztahy v krajině neumožňují větší terénní úpravy
Ochranná doporučení		
OD1	Při plánování další výstavby v KP vyloučit možnost prostorového spojování forem rozptýlené zástavby – solitérních objektů a vzájemně oddělených skupin	
OD2	Novou výstavbu vázat na existující cesty, nečlenit volné plochy luk dalšími cestami, nové cesty řešit v krajině pouze v nezbytných případech a tradičním způsobem (terénní úpravy, povrch)	

KP/C9 MŠENO NAD NISOU

Většinu KP tvoří souvislé lesnaté území v jižní části CHKO odvodňované levostrannými přítoky Lužické Nisy (Mšenský potok), jež vtékají pod okrajovými svahy Jizerských hor do vodní nádrže Mšeno. Nad mělká údolí toků vystupují nižší hřbety (Loučenský vrch, Mšenský vrh – 631 m n. m., Nad Skokem 619,8 m n. m.). Prakticky neosídlený prostor navazuje na souvisle zastavěné (urbanizované) území Jablonce nad Nisou. V jižní části se menší odlesněné enklávě) se nachází lyžařský běžecký areál.

Jižní část KP zahrnuje okraj urbanizovaného území města Jablonec nad Nisou. Do CHKO zasahuje zástavba města svojí severní okrajovou částí s osmipodlažní bytovou zástavbou, areály školy a školky, rozsáhlými chatovými osadami a sportovním areálem Břízky. Středem této zástavby jsou vodní nádrže Mšeno II. a Mšeno III. Jedná se o typicky městskou – funkčně i hmotově různorodou zástavbu.

Obrázek 39 Schéma krajinného prostoru KP/C9 Mšeno nad Nisou

KP/C9 Mšeno nad Nisou

Charakteristický znak		Projev (+)pozitivní (-)negativní (0)neutrální	Význam zásadní spoluurčující doplňující	Cennost jedinečný cenný běžný	E	P	H	M	D
Znaky přírodní charakteristiky									
Př1	Souvislé lesní porosty s dominantou Loučenského vrchu (623 m)	+	zásadní	běžný	X	X	X	X	
Př2	Lesnaté údolí Mšenského potoka	+	spoluurčující	bežný	X	X	X	X	
Př3	Vodní nádrže Mšeno II. a Mšeno III. na okraji KP	+	doplňující	běžný	X	X	X	X	
Znaky kulturní a historické charakteristiky									
Kh1	Okraj urbanizovaného území Jablonce s různorodou městskou zástavbou, chatovými koloniemi a sportovními areály	-	spoluurčující						
Znaky prostorové charakteristiky									
Pr1	Působivé lesní interiéry a scenérie Mšenského potoka v lesnatém údolí	+	spoluurčující	jběžný	X	X	X	X	
Pr2	Náhodné průhledy na dominantu rozhledny Bramberk	+	doplňující	cenný	X		X	X	
Pr3	Působivé místo vrcholu Mšenského vrchu s jezírkem v opuštěném jámovém lomu	+	doplňující	cenný	X	X	X	X	

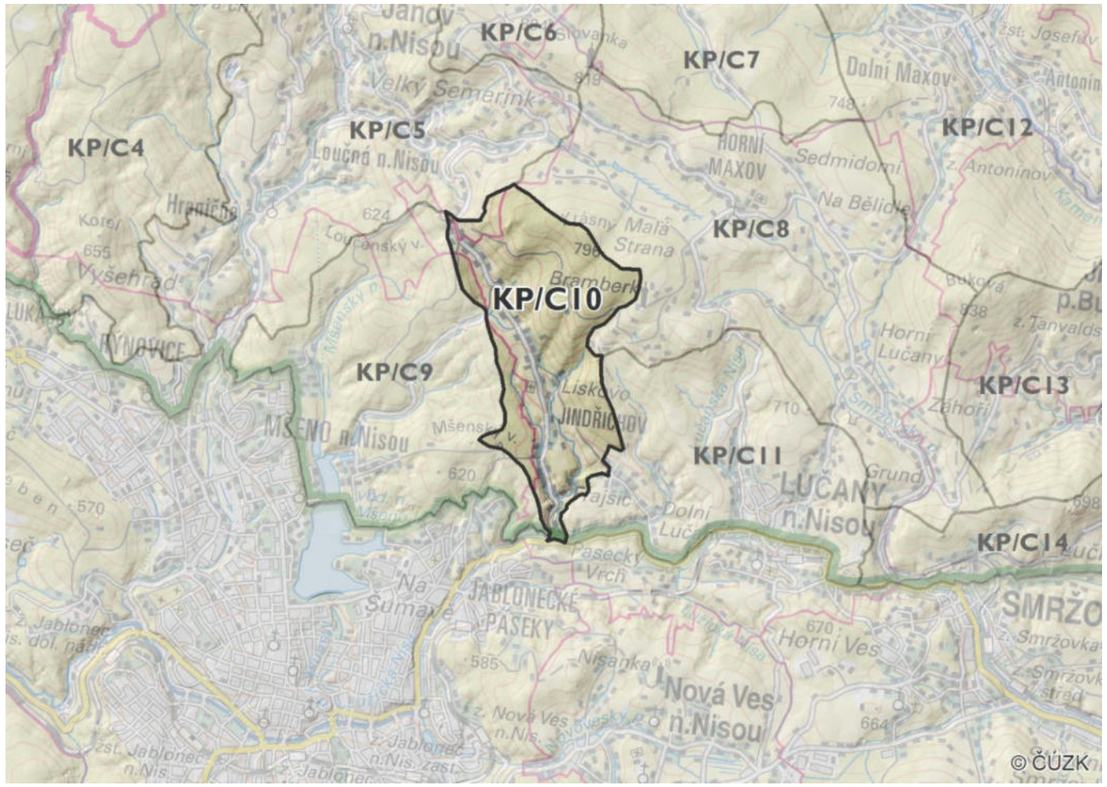
E – znak tvoří estetickou hodnotu
P – znak tvořící přírodní hodnotu
H – znak tvořící harmonické vztahy v krajině
M – znak utvářející harmonické měřítko krajiny
D – znak tvoří kulturní dominantu

Podmínky ochrany		Odůvodnění
PO1	Zachovat souvislý lesní pokryv jako krajinnou matrici	Souvislý lesní porost je zásadním rysem krajinného rázu a představuje v širších souvislostech významnou lesní neosídlenou enklávu na okraji CHKO
PO2	Nerozšiřovat zástavbu do svahů, zachovat zalesněné horizonty (s výjimkou lyžařského areálu)	Viz výše (PO1).
Ochranná doporučení		
OD1	Nestanovuje se.	

KP/C10 JINDŘICHOV

Neobyčejně zajímavý krajinný prostor dlouhého údolí Jindřichova vymezeného lesnatými svahy Krásného na severovýchodě a Mšenského vrchu na jihozápadě. KP zahrnuje údolí od Jindřichovského sedla až po Lužickou Nisu. V horní části je údolí odvodněno vodotečí, která se stáčí k jihozápadu, opouští prostor údolí a stéká vodní nádrže Mšeno. Za plochým rozvodím opět údolí klesá podél Šindelova potoka, ke kterému se níže po proudu připojuje bezejmenný pravostranný přítok, vytvářející krátké boční údolí. V dolní části údolí je patrná hustší a různorodější zástavba, signalizující blízkost Jablonce nad Nisou. Ve vyšších částech údolí převládá rozvolněná zástavba tradičních horských a pohorských forem a měřítka – dochované objekty s výrazem lidové architektu-ry, novostavby a přestavby tradičních forem a měřítka. V krajině vznikají jedinečné scenérie zástavby izolované v sevřeném údolí mezi velkými horskými lesními masivy.

Odlesněný koridor údolí s loukami je bohatě členěn drobnými lesíky a solitérní či skupinovou mimolesní zelení včetně liniových struktur. V dolní části údolí se nachází PP Jindřichovský mokřad vytvářející působivé přírodě blízké scenérie.

Obrázek 40 Schéma krajinného prostoru KP/C10 Jindřichov

KP/C10 Jindřichov

Charakteristický znak		Projev (+)pozitivní (-)negativní (0)neutrální	Význam zásadní spoluurčující doplňující	Cennost jedinečný cenný běžný	E	P	H	M	D
Znaky přírodní charakteristiky									
Př1	Dlouhé údolí protínající lesní porosty Loučenského a Mšenské vrchu a vrchu hřbetu Krásný-Bramberk-Veisův kopec	+	zásadní	cenný	X	X	X	X	
Př2	Úzký odlesněný prostor vymezený členitými okraji lesních porostů	+	spoluurču-jící	cenný	X	X	X	X	
Př3	Množství mimolesní zeleně vázané na rozvolněnou zástavbu a na koridory vodotečí	+	spoluurču-jící	cenný	X	X	X	X	
Př4	Cenné polohy mokřadních luk v dolní části údolí	+	doplňující	cenný	X	X	X	X	
Znaky kulturní a historické charakteristiky									
Kh1	Rozvolněná různorodá zástavba se se skupinami a solitérními objekty tradičních horských a podhorských forem v horní části údolí	+	spoluurču-jící	běžný	X		X	X	
Kh2	Rozmanitá zástavba objektů první poloviny 20. stol s přestavbami a dostavbami příměstského charakteru v dolní části údolí	0	spoluurču-jící	běžný	X		X	X	
Znaky prostorové charakteristiky									
Pr1	Působivé zapojení tradiční zástavby do krajinného rámce lesnatého údolí	+	spoluurču-jící	cenný	X		X	X	
Pr2	Estetické hodnoty přírodě blízkých scenérií PP Jindřichovský mokřad	+	spoluurču-jící	cenný	X		X	X	

E – znak tvoří estetickou hodnotu
P – znak tvořící přírodní hodnotu
H – znak tvořící harmonické vztahy v krajině
M – znak utvářející harmonické měřítko krajiny
D – znak tvoří kulturní dominantu

Podmínky ochrany		Odůvodnění
PO1	Zachovat historicky vzniklý rozsah odlesněného území – okraje lesních porostů	Okraje lesních porostů vymezují v neobyčejně dlouhém údolí odlesněné plochy se zástavbou jak na severovýchodě, tak i na jihozápadě
PO2	Chránit harmonii dimenzí a forem zástavby před excesivními stavbami, narušujícími převládající charakter zástavby	Charakter zástavby bez měřítkově rozměrově vybočujících staveb a jeho rozložení uprostřed luk s množstvím mimolesní zeleně představuje charakteristický rys krajinného rázu, který je třeba chránit
PO3	Zachovat stávající využití půdy v nezastavěném území – travní porosty a hodnotnou krajinotvornou zeleň a chránit mimořádně cenná přírodní stanoviště	Struktura travních porostů a vegetačních prvků a struktur je charakteristickým rysem krajiny v KP
PO4	Neumisťovat terénní úpravy většího rozsahu v nezastavěném území	Malé dimenze prostoru a dochované harmonické měřítko a vztahy v krajině neumožňují větší terénní úpravy
Ochranná doporučení		
OD1	Při umisťování nové zástavby respektovat rozvolněnou strukturu zástavby a měřítka staveb a nerozšiřovat zástavbu do svahů	

KP/C11 LUČANY

Široká členitá kotlina v pramenné oblasti Lužické Nisy v jižní části Jizerských hor. Lužická Nisa pramení na jižní části (svazích Černostudničního hřebene), které již leží vně hranic CHKO. K severu terén stoupá k vrcholu Bramberku. Ze severních svahů Lužická Nisa sbírá pravostranné přítoky tekoucí v kratších údolích. Výraznou elevaci nad těmito okrajovými sníženinami tvoří Hrachový kopec (691,1 m n. m.) s odlesněnými jižními svahy včetně ploché vrcholové části.

Nejnižšími partiemi údolí je vedena trasa silnice č. I/14, hlavní silniční tepna spojující oblast pod Jizerskými horami, která tvoří umělou osu prostoru a hranici CHKO. Okolí silničního tahu je v téměř celém svém úseku v rámci KP souvisle zastavěno, především ve východní části. Typologicky různorodá zástavba zde má městský charakter. V exponované poloze na jižních svazích (vně CHKO) stojí dominanta novorenesančního kostela Navštívení Panny Marie. Výše do bočních údolí i do svahů a částečně již i při hlavní silnici (západní část) je rozšířena převážně obytná (a rekreační) zástavba v rozvolněném uspořádání (Frajšic, Krévinkl). Výše položené partie svahů v severní části KP (v rámci CHKO) mají členitý krajinný pokryv se zastoupením lučních porostů, místy s tvarově rozmanitou mimolesní zelení (Hrachový kopec). Nejvyšší polohy pokrývá souvislý les, jenž svými výběžky zasahuje i do nižších poloh, společně s menšími lesními enklávami.

Obrázek 41 Schéma krajinného prostoru KP/C11 Lučany

KP/C11 Lučany

Charakteristický znak		Projev (+)pozitivní (-)negativní (0)neutrální	Význam zásadní spoluurčující doplňující	Cennost jedinečný cenný běžný	E	P	H	M	D
Znaky přírodní charakteristiky									
Př1	Velmi členité území nad pravým břehem Lužické Nisy v údolími pravostranných přítoků a se střídáním otevřených lučních ploch a lesních porostů	+	zásadní	cenný	X	X	X	X	
Př2	Cenné partie údolí drobných vodotečí v souvislých lesních porostech	+	spoluurčující	cenný	X	X	X	X	
Znaky kulturní a historické charakteristiky									
Kh1	Charakteristické části zástavby s převažující tradiční formou zástavby, s množstvím přestaveb	0	spoluurčující	běžný	X		X	X	
Kh2	Přítomnost různorodé nízkopodlažní zástavby příměstského charakteru	-	spoluurčující	-				X	
Kh3	Historické průmyslové areály s dominantami komínů	0	doplňující	běžný			X		
Znaky prostorové charakteristiky									
Pr1	Působivé výhledy z otevřených náhorních poloh luk do údolí Lužické Nisy a na Černostudniční hřbet, na Špičák i na siluetu Krkonoš	+	spoluurčující	cenný	X		X	X	
Pr2	Harmonicky působící zástavba tradičních forem (tradiční i novodobá) v okrajových částech KP (Zvonkové údolí, Frajšic)	+	doplňující	cenný	X		X	X	
Pr3	Výhledy na kulturní dominantu kostela Navštívení Panny Marie v Lučanech	+	doplňující	cenný	X	X	X	X	X
Pr4	Působivé lesní interiéry s balvanitými scenériemi	+	doplňující	cenný	X		X	X	

E – znak tvoří estetickou hodnotu
P – znak tvořící přírodní hodnotu
H – znak tvořící harmonické vztahy v krajině
M – znak utvářející harmonické měřítko krajiny
D – znak tvoří kulturní dominantu

Podmínky ochrany		Odůvodnění
PO1	Chránit exponované výše položené nezalesněné partie (směrem na Bramberk)	V lesnatých svazích stoupajících k Bramberku je rozložena skladba odlesněných enkláv většinou s rozptýlenou šči solitérní zástavbou. Vzniká tak velmi působivý charakter tohoto segmentu krajiny
PO2	Zachovat rozvolněný charakter zástavby výše na svazích či v okrajových částech sídla s volnějším přechodem zástavby do navazujících volných ploch	Oproti soustředěnější zástavbě Lučan mají okrajové polohy s rozvolněnou zástavbou poměrně harmonickou návaznost na plochy luk a lesní okraje. Jedná se o charakteristický rys jinak málo hodnotné struktury zástavby
PO3	Zachovat stávající využití půdy v nezastavěném území – travní porosty a hodnotnou krajinotvornou zeleň	Charakter skladby luk, drobných lesů a prvků a struktur mimolesní zeleně představuje charakteristický rys krajiny
Ochranná doporučení		
OD1	Ve vyšších polohách území je třeba dodržovat úměrné dimenze a vyloučit excesivní formy při přestavbách a dostavbách zástavby, a tak zachovat převažující měřítko a charakter zástavby	
OD2	Pečovat o okraje lesních porostů, vhodně udržovat zeleň, nepřipouštět zarůstání krajiny nálety	

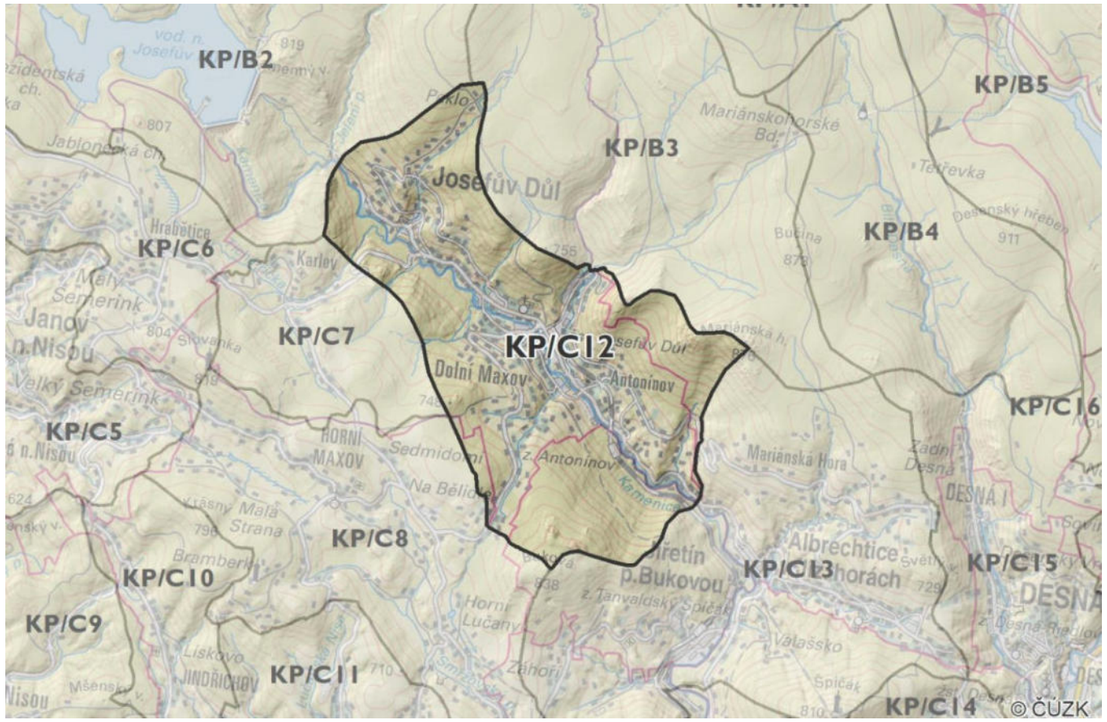
KP/C12 JOSEFŮV DŮL

Nejvýše položený úsek souvisle zastavěného hlubokého údolí Kamenice pod vodní nádrží Josefův Důl zahrnuje Josefův Důl, Antonínov a Dolní Maxov. Pouze jižní část KP tvoří zalesněné severovýchodní svahy Bukové (836,3 m n. m.). Odlesněné části údolí jsou ohraničeny členitými lesními okraji horských svahů – s častými skalními útvary – klesajících od výraznými terénními dominant Dlouhá seč (908 m), Mariánská hora (874 m) na severovýchodě a Maxovský vrch (748 m n. m. a Buková (836 m) na jihozápadě. Kamenice zde přibírá několik přítoků a jejich příčná údolí vynikají jedinečnými krajinářskými hodnotami. Na levém břehu Kamenice se jedná o Šumící potok provázený působivou skladbou rozvolněné zástavby, Červený potok s vodopády. V horní části údolí v rámci KP je převážně rozvolněná zástavba rozšířena téměř pouze na levém břehu (osada Peklo s pozůstatky unikátního systému sklářského vodního systému malých nádrží a náhonů), ve střední a nižší části údolí (Dolní Maxov, Antonínov) vystupuje i výše do svahů a proniká také do některých bočních údolí (Pekelský potok, Jedlová, Listový potok). Zástavba v centrální části vykazuje městský charakter. V zastavěném území je rozšířena velmi hojná mimolesní, popř. i lesní zeleň. Horní část údolí Kamenice má železniční spojení, končí zde lokální trať č. 034 ze Smržovky. V centrální části v polohách u vody se nacházejí rozsáhlé průmyslové objekty, některé již opuštěné.

KP/C12 Josefův Důl									
Charakteristický znak		**Projev** (+)pozitivní (-)negativní (0)neutrální	**Význam** zásadní spoluurčující doplňující	**Cennost** jedinečný cenný běžný	**E**	**P**	**H**	**M**	**D**
Znaky přírodní charakteristiky									
Př1	Výrazné vymezení prostoru údolí Kamenice a příčných údolí okraji lesnatých svahů a lesnatými horizonty	+	zásadní	jedinečný	X	X	X	X	
Př2	Ucelené lesní komplexy s roztroušenými drobnými skalními útvary	+	spoluurčující	cenný	X	X	X	X	
Př3	Přírodě blízké partie na drobných vodotečí přítoků Kamenice	+	doplňující	cenný	X	X	X	X	
Př4	Neobyčejná struktura lesní a mimolesní zeleně v údolí Kamenice vázaná na zástavbu i volně členící otevřené plochy luk	+	doplňující	cenný	X	X	X	X	
Znaky kulturní a historické charakteristiky									
Kh1	Zástavba ve stopách původní struktury a s tradičními formami a výrazem lidových staveb v okrajových částech KP a v solitérních lokalitách	+	spoluurčující	cenný	X		X	X	
Kh2	Kulturní dominanta kostela Proměnění Páně v údolní poloze při Kamenici	+	spoluurčující	cenný	X		X	X	
Kh3	Různorodá a poměrně zahuštěná zástavba tradičních i novodobých objektů	0	spoluurčující	běžný					
Kh4	Přítomnost městské struktury zástavby bez vazby na historickou formu sídla	-	spoluurčující	-					
Znaky prostorové charakteristiky									
Pr1	Působivé lesní interiéry zejména na Mariánské hoře, v údolí Červeného potoka atd.)	+	doplňující	jedinečný	X	X	X	X	
Pr2	Působivé přírodě blízké partie vodotečí v lesnatých údolích (Červený potok s vodopády, Tichá říčka)	+	spoluurčující	cenný	X	X	X	X	
Pr3	Výrazná harmonie tradičních forem a struktury zástavby a krajinného rámce v okrajových částech	+	spoluurčující	cenný	X	X	X	X	
Pr4	Výrazná harmonie zástavby a členité skladby lesní a mimolesní zeleně	+	spoluurčující	cenný	X	X	X	X	

E – znak tvoří estetickou hodnotu
P – znak tvořící přírodní hodnotu
H – znak tvořící harmonické vztahy v krajině
M – znak utvářející harmonické měřítko krajiny
D – znak tvoří kulturní dominantu

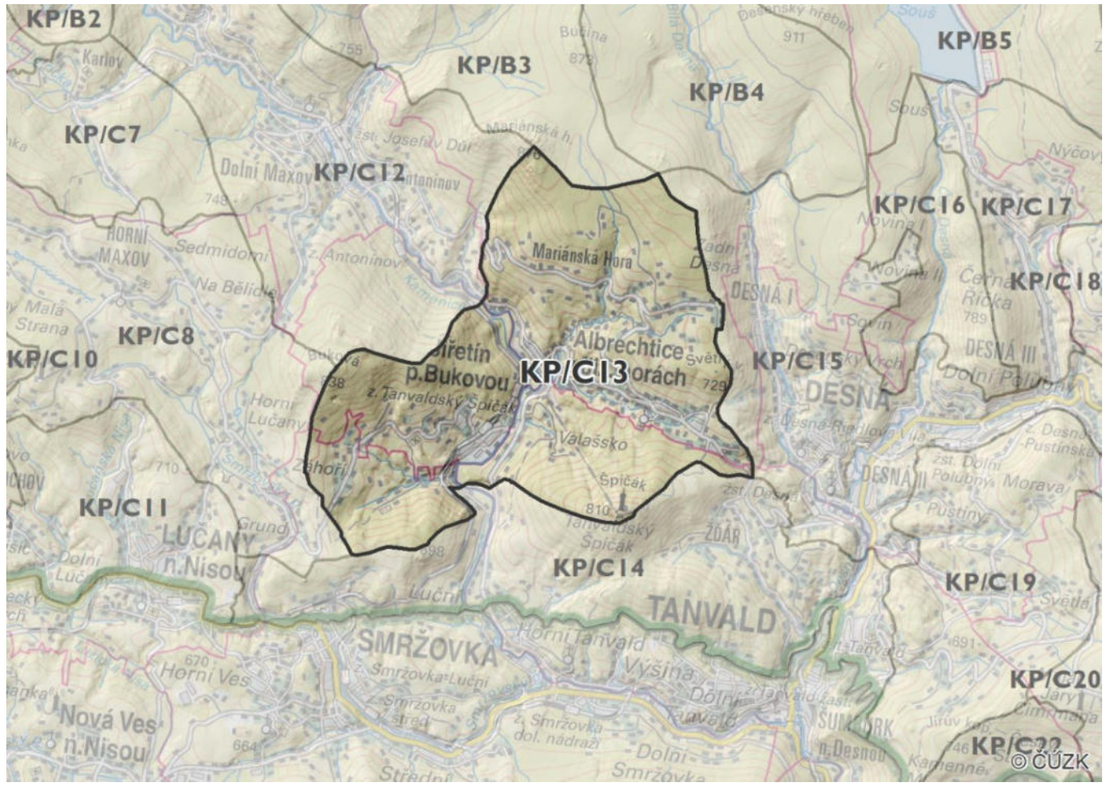
Podmínky ochrany		**Odůvodnění**
PO1	Nesnižovat pozici dominanty kostela Proměnění Páně ve výhledech z volné krajiny	Kostel je situován poměrně nízko v údolí a jeho viditelnost jakožto kulturní dominanty spoluvytvářející identitu KP může být proto snadno degradována další zástavbou
PO2	Zachovat historicky vzniklý rozsah odlesněného území – okraje lesních porostů	Okraje lesních porostů vymezují odlesněné plochy se zástavbou a představují charakteristický rys krajiny
PO3	Zachovat rozvolněný charakter zástavby ve vyšších partiích svahů	Charakter zástavby a jeho vazba na krajinný rámec představuje charakteristický rys krajinného rázu, který je třeba chránit
PO4	Zachovat stávající využití půdy v nezastavěném území – travní porosty a hodnotnou krajinotvornou zeleň	Charakter skladby luk, drobných lesů a prvků a struktur mimolesní zeleně představuje charakteristický rys krajiny
Ochranná doporučení		
OD1	Ve vyšších polohách území je třeba dodržovat úměrné dimenze a vyloučit excesivní formy při přestavbách a dostavbách zástavby, a tak zachovat i v různorodosti staveb specifický charakter zástavby	
OD2	Nové cesty řešit v krajině pouze v odůvodněných případech (stávající stavby v krajině) a tradičním způsobem (terénní úpravy, povrch)	

Obrázek 42 Schéma krajinného prostoru KP/C12 Josefův Důl

KP/C13 ALBRECHTICE

KP zaujímá níže položený úsek hlubokého souvisle zastavěného údolí Kamenice a bočního levostranného údolí Albrechtického potoka. Do KP náleží Albrechtice v Jizerských horách (včetně výše položené části Mariánská hora) a Jiřetín pod Bukovou. Prostoru Albrechtic dominuje hora Špičák (810 m) s lyžařskými areály, lanovkami a sjezdovými tratěmi na jižní straně údolí Albrechtického potoka a Mariánské hora (874 m) na severní straně údolí Kamenice. Z hlediska prostorového členění krajiny jsou zajímavé polohy ve svazích Mariánské hory, členěné drobnými vodotečemi, vytvářející živý reliéf. V tomto reliéfu a v odlesněných enklávách ve svazích se rozkládá rozptýlená zástavba s harmonickým výrazem zástavby a krajinného ráme. Zástavba má harmonický charakter s převládajícími tradičními formami a dimenzemi, a to i u novostaveb. Rovněž zástavba stoupající proti toku Albrechtického potoka se vyznačuje větší měřítkovou jednotou. Na jižních svazích údolí zde dominuje kostel sv. Františka z Pauly, jenž se uplatňuje i v dálkových výhledech. Ve svazích Bukové nad Jiřetínem je v nelesních enklávách rozložena zástavba, která se vyznačuje izolovaností polohy a harmonií s krajinným rámcem.

Obrázek 43 Schéma krajinného prostoru KP/C13 Albrechtice

Zastavěné území při toku Kamenice v Albrechticích i v Jiřetíně se vyznačuje značně funkčně a hmotově diferencovanou zástavbou včetně bytových domů. V Jitřetíně dominuje výrobní areál zaměřený na výrobu hraček, která zde má tradici již od roku 1908. Ve výrobním areálu stojí výrazná vertikála komína, uplatňující se v průhledech údolím. Zástavba stoupající proti toku Albrechtického potoka se vyznačuje větší měřítkovou jednotou. Na jižních svazích údolí zde dominuje kostel sv. Františka z Pauly, jenž se uplatňuje i v dálkových výhledech. Vrcholové partie vysokých údolních svahů pokrývají souvislé lesy. Níže po svahu se porosty rozvolňují a přecházejí v rozptýlenou zeleň – především v severní (Mariánská hora) a západní části KP (nad Jiřetínem). Rozlehlejší plochy luk bez hojnější členící zeleně se vyskytují na severních svazích nad Albrechticemi a na níže v údolí na levém břehu Kamenice.

Nejvyšší části hřebenových poloh formují elevace Tanvaldského Špičáku s rozhlednou (831 m n. m.) nad levým břehem a Bukové nad pravým břehem Kamenice. Na severních svazích Špičáku je provozován lyžařský areál s několika sjezdovkami. Vysokou míru rekreačního využití dokládá rovněž hojný počet objektů využívaných k pobytové či individuální rekreaci. Prostor má železniční spojení tratí mezi Smržovkou a Josefovým Dolem.

KP/C13 Albrechtice

Charakteristický znak		Projev (+)pozitivní (-)negativní (0)neutrální	Význam zásadní spoluurčující doplňující	Cennost jedinečný cenný běžný	E	P	H	M	D
Znaky přírodní charakteristiky									
Př1	Poloha ve výrazném georeliéfu hlubokého údolí Kamenice mezi třemi terénními dominantami – Špičákem, Bukovou a Mariánskou horou	+	zásadní	cenný	X	X	X	X	
Př2	Vymezení prostoru údolí Kamenice a osídlených bezlesých enkláv v příčných údolích a ve svazích členitými okraji souvislých lesních porostů	+	spoluurčující	cenný	X	X	X	X	
Př3	Velmi členitá skladba osídlených údolí a vzájemně izolovaných poloh se zástavbou	+	spoluurčující	cenný	X	X	X	X	
Znaky kulturní a historické charakteristiky									
Kh1	Rekreační charakter zástavby a využití území lyžařskými areály Tanvaldský Špičák I. a II., Selský dvůr, Světlý vrch	0	zásadní	běžný	X		X	X	
Kh2	Harmonické zapojení zástavby s tradičními formami a tradičním architektonickým výrazem do krajinného rámce v okrajových a izolovaných polohách Albrechtic a Jiřetína (Mariánská hora, Záhoří)	+	spoluurčující	cenný	X		X	X	
Kh3	Různorodé formy zástavby nahloučené v údolí Kamenice, v údolí Albrechtického potoka a v údolí (továrna Detoa a bytové domy) a ve svazích Jiřetína	0	zásadní	běžný	X		X	X	
Kh4	Cenné dochované objekty lidového stavitelství v měřítkově a rozměrově různorodé zástavbě	+	doplňující	cenný	X		X	X	
Kh5	Kulturní dominanta kostela sv. Františka z Pauly ve svahu Špičáku	+	spoluurčující	cenný	X		X	X	X
Znaky prostorové charakteristiky									
Pr1	Výrazný dojem vnímání ohraničení prostoru výraznými lesnatými terénními dominantami.	+	zásadní	jedinečný	X	X	X	X	
Pr2	Působivé výhledy z vyšších otevřených míst terénu	+	spoluurčující	cenný	X		X	X	
Pr3	Působivé harmonické scenérie tradiční zástavby v krajinném rámci okrajových poloh prostoru	+	doplňující	cenný	X		X	X	

E – znak tvoří estetickou hodnotu
P – znak tvořící přírodní hodnotu
H – znak tvořící harmonické vztahy v krajině
M – znak utvářející harmonické měřítko krajiny
D – znak tvoří kulturní dominantu

Podmínky ochrany		Odůvodnění
PO1	Nesnižovat pozici dominanty kostela sv. Františka z Pauly ve výhledech z volné krajiny	Kostel sv. Františka z Pauly tvoří na úpatí svahu Špičáku spolu s výše lžícím hřbitovem se Schowankovou hrobkou působivou scenérii, dominující celému údolí Albrechtického potoka
PO2	Chránit exponované polohy s vizuálním uplatněním v širším krajinném rámci (horizonty) a exponované polohy (bezlesí) výše nad zástavbou – severně od Albrechtic v Jiz. horách	Plochy bezlesí se skupinami rozptýlené a rozvolněné zástavby stoupají vysoko do svahů Mariánské hory a pravostranného hřbetu údolí Bílé Desné a vytvářejí charakteristický vizuální kontrast lesnatému masivu Špičáku
PO3	Zachovat rozvolněný charakter zástavby v dílčích částech prostoru (Mariánská hora, Záhoří)	Charakter zástavby a jeho rozložení uprostřed luk s množstvím soliterní a skupinové mimolesní zeleně představuje charakteristický rys krajinného rázu, který je třeba chránit
PO4	Neoplocovat pozemky v rozptýlené zástavbě	Rozložení rozptýlené zástavby bez oplocení v lučních porostech svahů v okrajových polohách představuje charakteristický rys krajinného rázu,
PO5	Zachovat stávající využití půdy v nezastavěném území – travní porosty a hodnotnou krajinotvornou zeleň	Struktura travních porostů a vegetačních prvků a struktur je charakteristickým rysem krajiny v KP
Ochranná doporučení		
OD1	Novou zástavbou nezahušťovat existující výrazně rozptýlené formy zástavby v některých částech KP	
OD2	Nerozšiřovat zástavbu bytových domů	
OD3	Ve vyšších polohách území je třeba dodržovat úměrné dimenze a vyloučit excesivní formy při přestavbách a dostavbách zástavby, a tak zachovat i v různorodosti staveb specifický charakter zástavby	

KP/C14 SMRŽOVKA – TANVALD

KP zahrnuje jižní okraj CHKO, představovaný lesnatými svahy rozhraní Bedřichovské hornatiny a Tanvaldské vrchoviny s poměrně výraznými terénními dominantami Vyhlídka (678 m) a Bínův vrch (699 m) oddělenými mohutným údolím Kamenice od horského masivu Špičáku (810 m) a Malého Špičáku (678 m). Vysoko do svahů vystupují odlesněné otevřené plochy, ze kterých se otevírají výhledy do údolí Kamenice, na kostel sv. Michaela Archanděla a na Černostudniční hřbet. Prostor tím získává značnou otevřenost. Strmější pravobřežní svahy údolí Kamenice (Bínova vrchu) jsou téměř souvisle zalesněny, je zde však trasována železniční trať ze Smržovky do Josefova Dolu. Působivý architektonický prvek, identifikovatelný i z dálkových pohledů, reprezentuje vysoký železniční viadukt při západní hranici KP.

Na území CHKO zasahuji v západní části KP okraje zástavby Smržovky plochami volnější nízkopodlažní zástavby stejně jako plochami jiných než obytných funkcí – Technické služby, zemědělský areál. Ve východní části KP se nachází velmi různorodá zástavba okraje Tanvaldu nejenom téměř městského charakteru (objektem nemocnice a objekty v jejím okolí), ale také zástavba rodinnými domy a chatami. Samostatnou lokalitou je Žďár na okraji Tanvaldu, kde je kvalitativně různorodá rodinná zástavba rozložena v rozvolněné formě ve vzájemně oddělených skupinách v členitém terénu ohraničeném lesnatým svahy Špičáku, Malého Špičáku a hranou svahu, spadajícího do údolí Desné. Luční plochy jsou kromě obytné (rekreačně využívané) zástavby členěny hojnou lesní (menší celky) i mimolesní zelení.

Po úpatí svahů jsou vedeny trasy VN do rozvodny Tanvald ležící za hranicí CHKO. Ve svazích Malého Špičáku jsou vedeny značené turistické trasy a speciální cyklistické trasy (Bikepark Bobovka Tanvaldský Špičák).

KP/C14 Smržovka – Tanvald

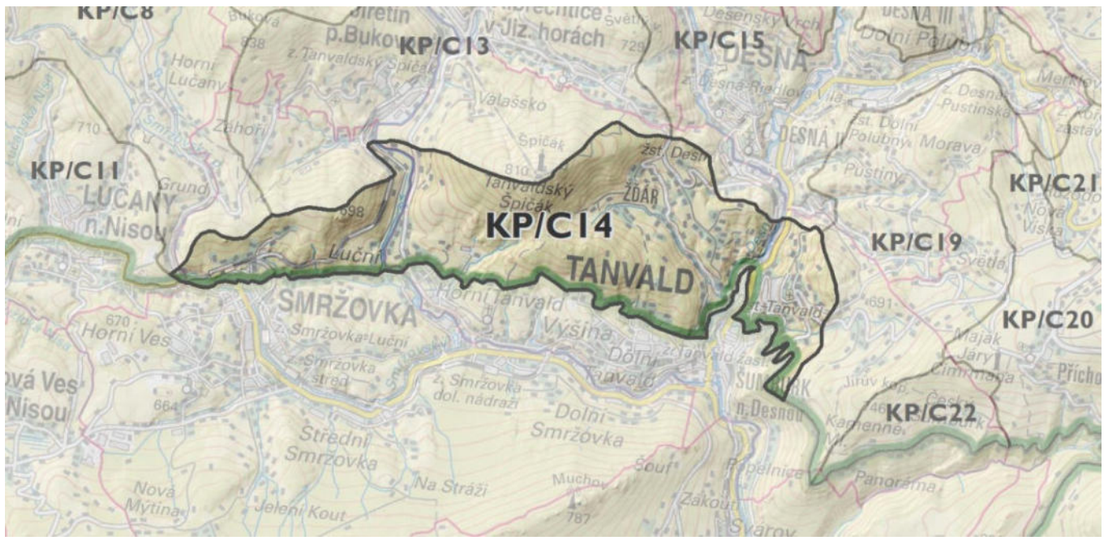
Charakteristický znak		Projev (+)pozitivní (-)negativní (0)neutrální	Význam zásadní spoluurčující doplňující	Cennost jedinečný cenný běžný	E	P	H	M	D
Znaky přírodní charakteristiky									
Př1	Výrazné ohraničení KP výšinami a horizonty Tanvaldské vrchoviny	+	zásadní	cenný	X	X	X	X	
Př2	Lesnaté svahy se segmenty bezlesí vysoko ve svazích	+	spoluurču-jící	cenný	X	X	X	X	
Př3	Louky, pastviny a doprovodná zeleň Údolí Kamenice a Horního Tanvaldu, i Žďáru	+	spoluurču-jící	běžný	X	X	X		
Znaky kulturní a historické charakteristiky									
Kh1	Různorodá zástavba okrajů Smržovky a Tanvaldu nabývající městského charakteru	0	spoluurču-jící	běžný	X		X	X	
Kh2	Soubory s rozvolněným charakterem zástavby v okrajových polohách výše ve svazích ve skupinách oddělených vzájemně malými lesními porosty a mimolesní zelení (Žďár) nebo v izolovaných solitérních polohách v lesních porostech	+	spoluurču-jící	cenný	X		X	X	
Kh3	Převažující charakter tradičních forem a měřítka většiny zástavby včetně novostaveb a přestaveb	+	zásadní	běžný	X		X	X	
Kh4	Přítomnost dochovaných objektů lidového stavitelství	+	doplňující	cenný	X		X	X	
Kh5	Jedinečná technická dominanta viaduktu ve Smržovce	+	doplňující	jedi-nečný	X		X	X	X
Kh6	Moderní vyhlídková plošina na Malém Špičáku	+	doplňující	cenný	X		X	X	X

Znaky prostorové charakteristiky									
Pr1	Působivé výhledy z terénních dominant okraje Tanvaldské vrchoviny (Vyhlídka, okolí Bínova vrchu, Malý Špičák, Finkenstein)	+	spoluurču-jící	cenný	X		X	X	
Pr2	Harmonické scenérie některých partií rozvolněné zástavby s některými dochovanými tradičními objekty	+	spoluurču-jící	cenný	X		X	X	
Pr3	Výrazné uplatnění Smržovského viaduktu v průhledech i v celkových panoramatech krajiny vnímaných z vyšších horizontů	+	spoluurču-jící	jedi-nečný	X	X	X	X	

E – znak tvoří estetickou hodnotu
P – znak tvořící přírodní hodnotu
H – znak tvořící harmonické vztahy v krajině
M – znak utvářející harmonické měřítko krajiny
D – znak tvoří kulturní dominantu

Podmínky ochrany		Odůvodnění
PO1	Chránit exponovanou nezalesněnou vrcholovou hřbetní polohu – vyloučit vstup nových prostorových dominant s potenciálem plošného vizuálního účinku	Okraj Bedřichovské hornatiny vystupující nad Smržovkou a Tanvaldem je provázen výraznými dominantami. Naproti Černostudničnímu hřbetu tak vznikl výrazný terénní horizont, který je cenný v obrazu krajiny
PO2	Zachovat historicky vzniklý rozsah odlesněného území – okraje lesních porostů	Okraje lesních porostů vymezují odlesněné plochy a vytvářejí charakteristický tradiční obraz krajiny
PO3	Zachovat rozvolněný charakter zástavby	Charakter zástavby a jeho rozložení uprostřed luk s množstvím mimolesní zeleně v okrajových polohách KP představuje charakteristický rys krajinného rázu
PO4	Nerozšiřovat zástavbu měřítkem výrazných objektů cizorodého vzhledu; zejména s potenciálem silného vizuálního uplatnění	Charakteristickým rysem KP je převládající tradiční měřítko a tradiční výraz poměrně různorodé zástavby bez rušivých a excesivních staveb

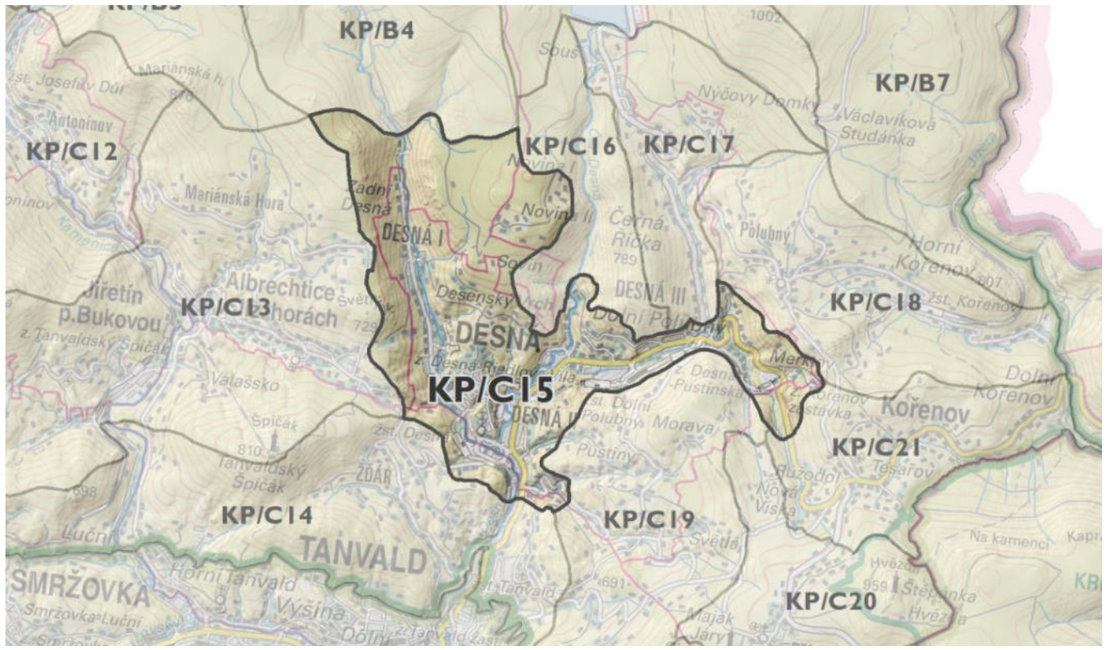
Ochranná doporučení	
OD1	Chránit exponované polohy s vizuálním uplatněním v širším krajinném rámci (horizonty) a exponované polohy (bezlesí) výše nad zástavbou
OD2	Zachovat rozvolněný charakter zástavby
OD3	Ve vyšších polohách území je třeba dodržovat úměrné dimenze a vyloučit excesivní formy při přestavbách a dostavbách zástavby, a tak zachovat i v různorodosti staveb specifický charakter zástavby

Obrázek 44 Schéma krajinného prostoru KP/C14 Smržovka - Tanvald

KP/C15 DESNÁ

Jedná se o plošně nejrozsáhlejší urbanizovaný prostor zaujímající hluboká údolí Černé a Bílé Desné včetně jejich soutokové oblasti. Ve východní části KR se zástavba táhne vysoko proti proudu Hlubokého potoka až k toku Příchovického potoka. Prostor je členěn terénními hřbety, které sem dobíhají ze severu ze Soušské hornatiny a které jsou zakončeny výraznými vyvýšeninami a ostrohy vystupujícími vysoko nad údolní dno. V západní části se jedná o Světlý vrch (729 m n. m.), v severní části Desenský vrch (732,4 m n. m.), Dlouhý kopec (788,5 m n. m.), na jihovýchodě Hutní vrch (762 m n. m.).

Obrázek 45 Schéma krajinného prostoru KP/C15 Desná

Jádro sídla s dominantou kostela Nanebevstoupení Páně se nachází v blízkosti soutoku. Urbanizované území pak pokračuje níže po toku směrem k Tanvaldu (souvisle navazuje). Městská zástavba s vícepodlažními bytovkami a rozlehlými průmyslovými areály se pak rozšiřuje proti proudu Černé Desné, Černé Říčky (při silnici I/10) a Hlubokého potoka. Výše do údolních svahů se zástavba rozvolňuje (Dolní Polubný, Desenský vrch aj.) Vyšší partie svahů jsou zalesněny, stejně tak i některé nižší polohy, jako např. svahy nad pravým břehem Bílé Desné či výrazný erozní svah nad levým břehem Černé Desné před soutokem s Bílou Desnou. Souvisle lesnatá je východní výše položená část KP podél toku Příchovického potoka.

Menší sídelní horská enkláva tvořená dvěma lesním porostem oddělenými částmi situovaná ve vyšších partiích v pravobřežní části údolí Černé Desné, na východních a jižních svazích elevace Novina (796,2 m n. m.), menší samostatná enkláva je pak Sovín. Ne-jedná se o typický otevřený prostor uvnitř souvislého lesního porostu, i vnitřní prostor enklávy (obou částí) má převážně uzavřený charakter. Převážná většina svažitého KP je vyplněna lesní i mimolesní zelení, která má přímou vazbu na zástavbu. Tu reprezentují rozptýlené usedlosti převážně dochovaného výrazu lidového stavitelství. V jižní části enklávy zástavbě dominuje větší hmota (rekonstrukce) rekreačního objektu – Hotel Amantis.

Údolím Černé Desné, následně Bílé Desné a posléze po překonání toku Černé Nisy údolím Hlubokého potoka a Příchovického potoka je trasována železniční trať z Liberce do Harrachova.

KP/C15 Desná

Charakteristický znak		Projev (+)pozitivní (-)negativní (0)neutrální	Význam zásadní spoluurčující doplňující	Cennost jedinečný cenný běžný	E	P	H	M	D
Znaky přírodní charakteristiky									
Př1	Výrazný georeliéf členitého údolí na soutoku Černé a Bílé Desné, provázených lesnatými horskými hřebeny ukončenými terénními dominantami	+	zásadní	cenný	X	X	X	X	
Př2	Množství mimolesní zeleně a drobných lesních porostů v lokalitách zástavby v okrajových částech sídla	+	doplňující	cenný	X	X	X	X	
Znaky kulturní a historické charakteristiky									
Kh1	Zahuštěná různorodá zástavba městského charakteru včetně vícepodlažních bytových domů na dně údolí	0	zásadní	běžný	X		X	X	
Kh2	Velké průmyslové závody skláren v údolí Černé Desné a Hlubokého potoka	0	spoluurčující	běžný	X		X	X	
Kh3	Cenné kulturní dominanty kostelů Nanebevzetí Panny Marie a Nanebevstoupení Páně v údolí Bílé Desné, Riedelova hrobka	+	doplňující	cenný	X		X	X	X
Kh4	Rozvolněná zástavba tradičních forem v okrajových částech sídla (Desenský vrch, Novina, Sovín, Výletní, Na Malé Straně, Údolní)	+	doplňující	cenný	X		X	X	
Znaky prostorové charakteristiky									
Pr1	Působivé dominanty kostelů vynikajících v husté zástavbě v pohledech z vyšších horizontů	+	spoluurčující	jedinečný	X		X	X	X
Pr2	Harmonické zapojení zástavby s tradičními formami a dimenzemi a s tradičním výrazem lidového stavitelství v okrajových polohách severní části sídla (Novina, Desenský vrch)	+	doplňující	cenný	X		X	X	

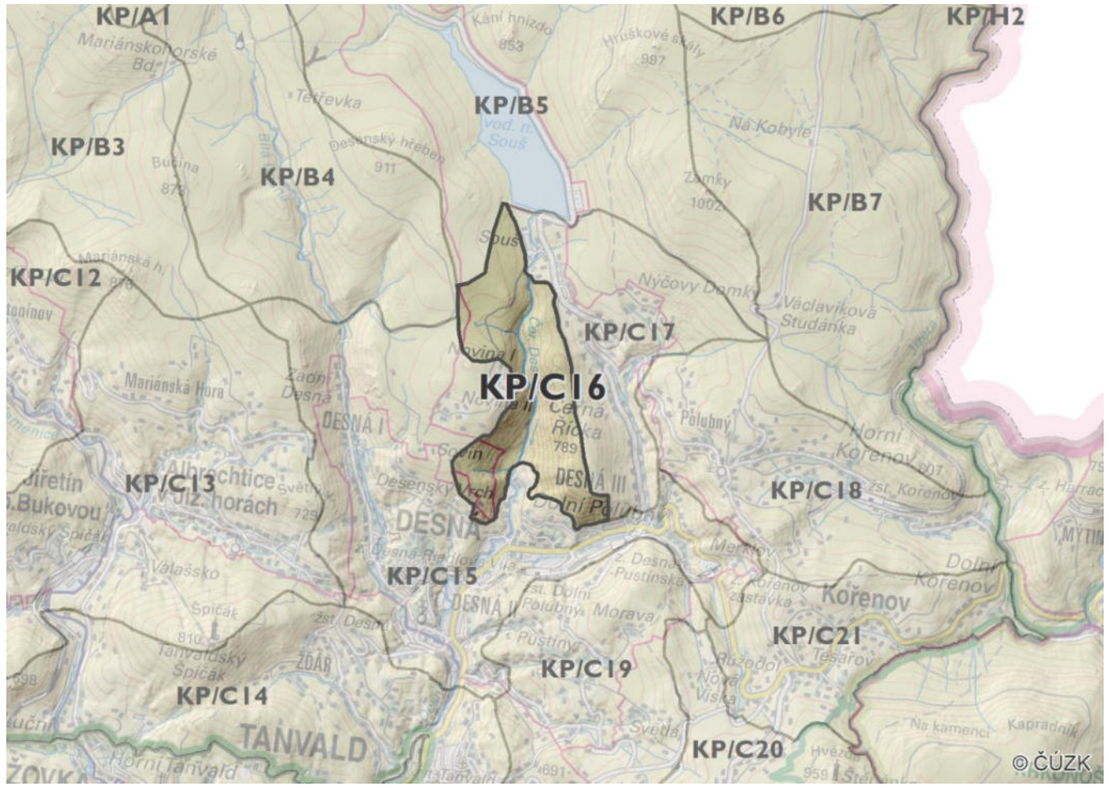
E – znak tvoří estetickou hodnotu
P – znak tvořící přírodní hodnotu
H – znak tvořící harmonické vztahy v krajině
M – znak utvářející harmonické měřítko krajiny
D – znak tvoří kulturní dominantu

Podmínky ochrany		Odůvodnění
PO1	Nesnižovat pozici dominant kostela Nanebevzetí Panny Marie a kostela Nanebevstoupení Páně v zástavbě sídla i ve výhledech z volné krajiny	Oba kostely hrají v poměrně kompaktní zástavbě významnou roli a každý z nich má rozdílnou polohu. Dominance kostela Nanebevstoupení Páně je podpořena polohou na terénní vyvýšenině
PO2	Zachovat rozvolněný charakter zástavby v dílčích (okrajových) segmentech zástavby	Charakter zástavby a jeho rozložení uprostřed luk s množstvím mimolesní zeleně v okrajových polohách KP představuje charakteristický rys krajinného rázu
PO3	Zachovat stávající využití půdy v nezastavěném území (enklávy bezlesí) – travní porosty a hodnotnou krajinotvornou zeleň	Struktura travních porostů a vegetačních prvků a struktur je charakteristickým rysem krajiny v KP
Ochranná doporučení		
OD1	Při plánování nové výstavby a dostaveb chránit rozvolněný charakter zástavby v okrajových segmentech sídla a respektovat tradiční charakter zástavby (dimenze, formy)	

KP/C16 ÚDOLÍ ČERNÉ DESNÉ POD PŘEHRADOU

Krajinný prostor zahrnuje úsek toku Černé Desné od přehradní nádrže Souš po Fuchsův kříž na okraji Desné. Jedná se o sevřené lesnaté údolí, které má značný spád s kaskádami a vodopády. Projevy říční modelace v zařízlém údolí zde tak formují krajinářsky velmi hodnotný prostor. Území je protkáno sítí lesních cest (Lyžařská cesta, modrá značka Hřebenovka.

Spodní úsek údolí Černé Desné (v rámci KP) byl vyhlášen přírodní památkou chránící údolí horského potoka se soustavou vodopádů, peřejí, skalních ploten a evorzních útvarů – obřích hrnců až kotlů a na tok navazující svahový les charakteru acidofilní bučiny s ohroženými bylinnými druhy.

Obrázek 46 Schéma krajinného prostoru KP/C16 Údolí Černé Desné pod přehradou

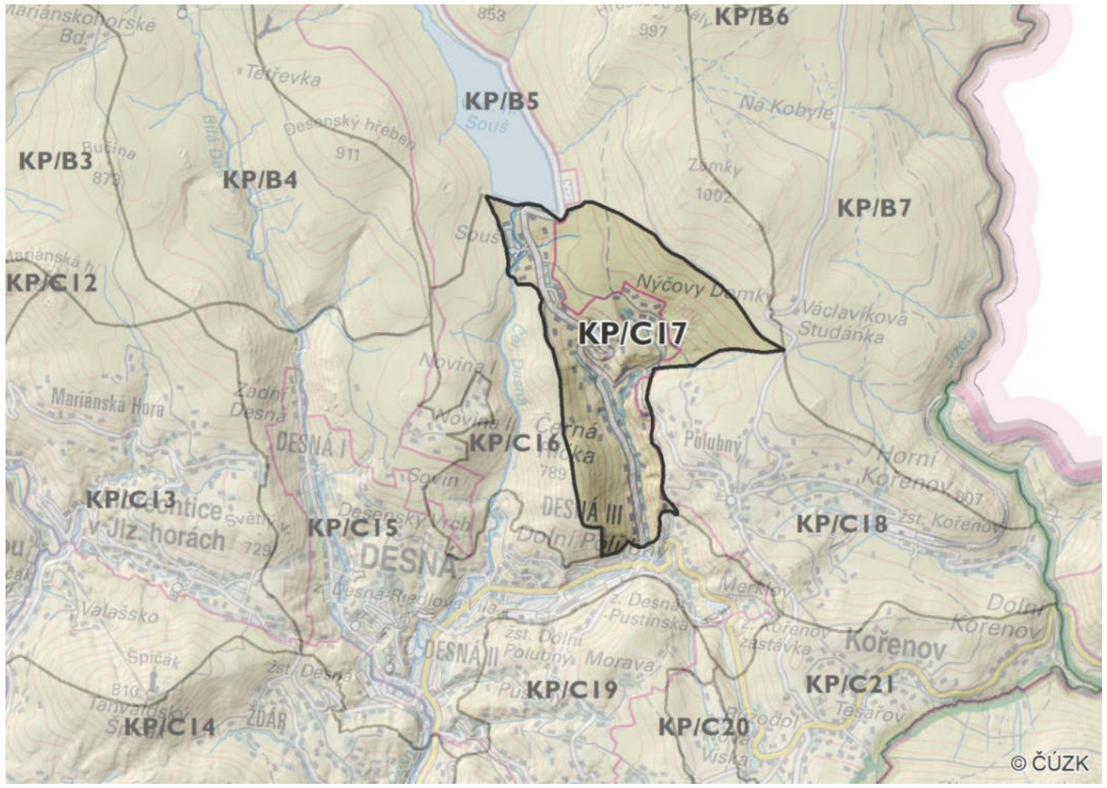
KP/C16 Údolí Černé Desné pod přehradou									
Charakteristický znak		**Projev** (+)pozitivní (-)negativní (0)neutrální	**Význam** zásadní spoluurčující doplňující	**Cennost** jedinečný cenný běžný	**E**	**P**	**H**	**M**	**D**
Znaky přírodní charakteristiky									
Př1	Hluboký zářez lesnatého údolí Černé Desné s přírodě blízkými hodnotami PP Černá Desná	+	zásadní	jedi-nečný	X	X	X	X	
Př2	Souvislé lesní porosty pokrývající celé území krajinného prostoru	+	spoluurču-jící	cenný	X	X	X	X	
Znaky kulturní a historické charakteristiky									
Kh1	Síť cest zpřístupňujících území krajinného prostoru a spo-jujících Desnou a vodní nádrž Souš	0	spoluurču-jící	běžný	X				
Znaky prostorové charakteristiky									
Pr1	Uzavřený koridorový prostor řeky v lesnatém údolí	+	spoluurču-jící	jedi-nečný	X	X	X	X	
Pr2	Jedinečné přírodní a estetické hodnoty vodopádů	+	spoluurču-jící	cenný	X	X	X	X	
E – znak tvoří estetickou hodnotu P – znak tvořící přírodní hodnotu H – znak tvořící harmonické vztahy v krajině			M – znak utvářející harmonické měřítko krajiny D – znak tvoří kulturní dominantu						
Podmínky ochrany			**Odůvodnění**						
PO1	Zachovat souvislý lesní pokryv jako krajinnou matrici		Souvislý lesní porost je zásadním rysem krajinného rázu pro vzhled krajiny jak v KP, tak i v KC						
PO2	Vyloučit zástavbu bez účelu souvisejícím s ochranou pří-rody a krajiny		Lesnaté údolí uprostřed souvislých lesních porostů neu-možňuje umisťování zástavby						
Ochranná doporučení									
OD1	Věnovat pozornost zpřístupnění vodopádů s ohledem na přírodní hodnoty a v návaznosti na existující síť cest								

KP/C17 ČERNÁ ŘÍČKA

Svažitá výše položená enkláva horského osídlení navazuje nad levým břehem Černé Desné na hráz vodní nádrže Souš a pokračuje ve sazích Zámků (1002 m) a v pramenné oblasti (pod svahy Zámků) či horním úseku Hlubokého potoka. KP prochází silnice č. II/290. Dobrá dopravní dostupnost se podílí na rekreačním využití území (ubytovací služby, sjezdovka – Skiareál Černá Říčka).

Výše položená část (Nýčovy Domky) představuje esteticky hodnotný odlesněný prostor s velmi rozvolněnou až rozptýlenou zástavbou organicky usazenou v terénu. Zásadním činitelem celkového projevu převážně otevřeného prostoru je harmonické měřítko a architektonický výraz staveb a rozvolněné struktury s cennými objekty lidového stavitelství a zároveň bohatá rozmanitá mimolesní zeleň (mj. početné vzrostlé listnaté solitéry) tvořící zástavbě jedinečný krajinný rámec.

Níže položenou část KP tvoří úzké sevřené údolí Hlubokého potoka pod kratším vysoko vystupujícím zalesněným hřebenem Dlouhého kopce (788,5 m n. m.) na západní straně. Východní lesnaté svahy severojižně orientovaného údolí nedosahují takových výšek, resp. volněji stoupají přes Polubný (sousední KP). Úzký odlesněný koridor podél toku a silnice č. II/290 se vyznačuje rovněž většinou rozvolněnou zástavbou podél silnice vybíhající místy i do levobřežních svahů a působivý vzhled tohoto segmentu krajiny spoluvytváří bohatá struktura mimolesní zeleně.

Obrázek 47 Schéma krajinného prostoru KP/C17 Černá říčka

KP/C17 Černá Říčka

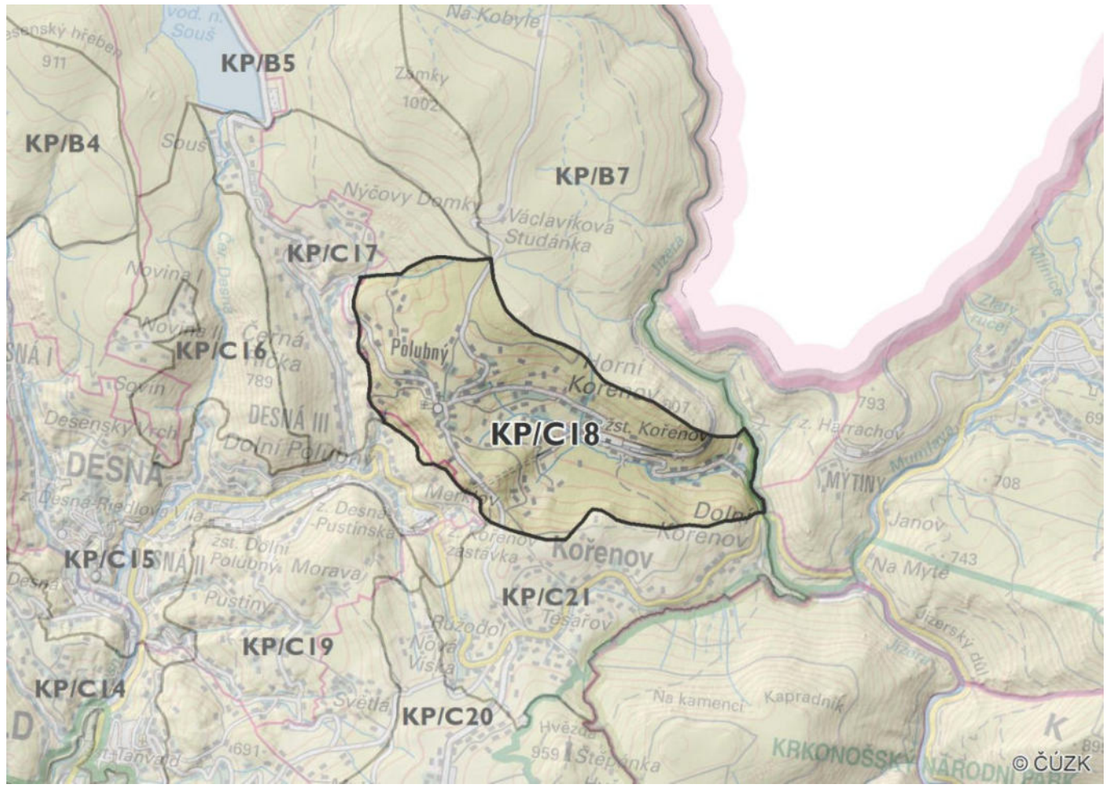
Charakteristický znak		Projev (+)pozitivní (-)negativní (0)neutrální	Význam zásadní spoluurčující doplňující	Cennost jedinečný cenný běžný	E	P	H	M	D
Znaky přírodní charakteristiky									
Př1	Souvislé lesní komplexy koridoru Černé Desné v jihozápadní části prostoru a Vlašského hřbetu a Zámků v severovýchodní části.	+	zásadní	jedinečný	X	X	X	X	
Př2	Charakteristická poloha částí odlesněných porostů ve svazích Zámků v levobřežních svazích Černé Desné a části v údolí Hlubokého potoka	+	spoluurčující	cenný	X	X	X	X	
Př3	Mimořádná členitost lesních okrajů a specifické struktury mimolesní zeleně v odlesněných a osídlených segmentech krajiny	+	spoluurčující	cenný	X	X	X	X	
Znaky kulturní a historické charakteristiky									
Kh1	Cenné skupiny rozvolněné zástavby chalup s neobyčejným množstvím mimolesní zeleně ve struktuře solitérních stromů i stromových skupin	+	zásadní	jedinečný	X		X	X	
Kh2	Rekreační charakter jednotlivých lokalit, zejména v okolí Skiareálu Černá Říčka	0	spoluurčující	běžný	X		X	X	
Znaky prostorové charakteristiky									
Pr1	Estetické hodnoty a harmonické vztahy vzniklé zapojením zástavby s tradičním charakterem do působivého krajinného rámce (Nyčovy Domky, některé partie Černé Říčky)	+	spoluurčující	jedinečný	X		X	X	
Pr2	Působivost kontrastu sevřeného údolí Hlubokého potoka a otevřenějších poloh svahů Zámků	+	spoluurčující	cenný	X		X	X	

E – znak tvoří estetickou hodnotu
P – znak tvořící přírodní hodnotu
H – znak tvořící harmonické vztahy v krajině
M – znak utvářející harmonické měřítko krajiny
D – znak tvoří kulturní dominantu

Podmínky ochrany		Odůvodnění
PO1	Zachovat rozvolněný charakter zástavby	Rozvolněná struktura zástavby horských chalup je rozložena v odlesněných plochách s neobyčejně působivou strukturou mimolesní zeleně – v lokalitě Nyčovy Domky nebo ve vyšších nelesních enklávách levobřežních svahů Hlubokého potoka. Jedná se o cenný rys charakteru krajiny.
PO2	Neoplocovat pozemky v rozptýlené zástavbě	Volné rozmístění chalup v loukách s členěním mimolesní zeleně bez velkých oplocených pozemků je charakteristickým rysem rozptýlené zástavby
PO3	Zachovat stávající využití půdy v nezastavěném území – travní porosty a hodnotnou krajinotvornou zeleň	Struktura travních porostů a vegetačních prvků a struktur je charakteristickým rysem krajiny v KP
Ochranná doporučení		
OD2	Při plánování další výstavby v KP vyloučit možnost prostorového spojování forem rozptýlené zástavby – solitérních objektů a vzájemně oddělených skupin	
OD3	Nové cesty řešit v krajině pouze v odůvodněných případech (stávající stavby v krajině) a tradičním způsobem (terénní úpravy, povrch)	

KP/C18 POLUBNÝ

Neobyčejně zajímavě vymezený krajinný prostor je rozložen na svazích Dlouhé skály (868 m) a v údolí martinského potoka. Uprostřed horských svahů na mírné plošině nad k východu se táhnoucím údolím Martinského potoka je situován střed vesnice Horní Polubný s dominantou kostela sv. Jana Křtitele. V jeho blízkosti prochází linie lehkých objektů předválečného opevnění (podúsek CH2 – Polubný). Odtud směřuje plochý terénní hřbet k jihu až na Tesařov a dále až pak k horskému masivu Hvězdy (959 m). K jihozápadu spadají od Horního Polubného strmé lesnaté svahy až do údolí Hlubokého a Příchovického potoka. Velmi působivé je široké údolí prameniště Martinského potoka, které se rychle zahlubuje směrem k východu d Kořenova.

Obrázek 48 Schéma krajinného prostoru KP/C18 Polubný

Okraje lesů na svazích Dlouhé skály vymezují odlesněné plochy rozptýlené zástavby Horního Polubného a pronikají až do údolí Martinského potoka. Zástavba svahů je poměrně různorodá a zahrnuje jak dochované objekty lidového stavitelství, tak i novodobé přestavby, dostavby a novostavby. Většina objektů má tradičních formy, dimenze a měřítko a je velmi působivě zapojena do krajinného rámce luk a množství mimolesní zeleně ve struktuře solitérních stromů a stromových skupin. Tyto partie krajiny vynikají estetickými hodnotami a harmonickým měřítkem a vztahy.

Východní část KP je z většiny zalesněna (pravostranné svahy údolí Martinského potoka). Odlesněné partie se zde nacházejí v užším pásu, více na levém břehu toku. Odlesněný pás je takřka souvisle zastavěn typologicky i hmotově rozmanitou (poválečná výstavba) zástavbou zahrnující areál nádraží Kořenova s muzeem ozubnicové dráhy. Proti proudu potoka směrem k západu se zástavba podél cest zpřístupňujících údolí stává rozvolněnou. V architektonicky různorodé zástavbě horní části údolí Martinského potoka převládají objekty tradičních forem a měřítka zapojené do živé struktury mimolesní zeleně i malých lesních porostů. Celý prostor vyniká izolovaností a uzavřeností rozlehlého údolí Martinského potoka a osídlených enkláv v horských svazích s výraznou harmonií zástavby a krajinného rámce. Tato harmonie se vytrácí směrem do Kořenova a do lokality Martinské údolí, a to vlivem větší různorodosti zástavby.

KP/C18 Polubný

Charakteristický znak		Projev (+)pozitivní (-)negativní (0)neutrální	Význam zásadní spoluurčující doplňující	Cennost jedinečný cenný běžný	E	P	H	M	D
Znaky přírodní charakteristiky									
Př1	Charakteristické rozložení KP ve svazích Dlouhé skály spadajících do údolí Hlubokého potoka v západní části a ve východní části s mělkém údolí pramenné části Martinského potoka zahlubujícím se dále k východu do Kořenova	+	zásadní	jedinečný	X	X	X	X	
Př2	Cenná krajinná situace středu Horního Polubného ve svahu Dlouhé skály na terénním předělu mezi povodím Desné a Jizery	+	spoluurčující	cenný	X	X	X	X	
Př3	Souvislé lesní porosty ohraničující KP jak v horských svazích Dlouhé skály a jejího hřbetu vybíhajícího do ostrožní polohy nad údolím Jizery, ve svazích údolí Hlubokého potoka, tak i v pravobřežních svazích Martinského potoka	+	spoluurčující	cenný	X	X	X	X	
Př4	Neobyčejně živá struktura mimolesní zeleně drobných ploch lesní zeleně a členitých okrajů souvislých lesních porostů, luk a pastvin	+	spoluurčující	cenný	X	X	X	X	
Znaky kulturní a historické charakteristiky									
Kh1	Cenná rozptýlená zástavba ve svazích Dlouhé skály, Michlovým kopcem, západní enkláva k Nýčovým domkům a jižní enkláva pod Zvonicí s převládajícími tradičními formami a měřítkem, s dochovanými cennými objekty lidového stavitelství a s harmonickými zapojením do krajinného rámce	+	spoluurčující	cenný	X		X	X	
Kh2	Dominanta kostela sv. Jan Křtitele v jedinečné krajinné poloze	+	spoluurčující	jedinečný	X		X	X	X
Kh3	Různorodá zástavba s tradičními formami a měřítkem v rozvolněné zástavbě horního toku a pramenné oblasti Martinského potoka	+	spoluurčující	běžný	X		X	X	
Kh4	Zahuštěná zástavba různorodých forem a výrazu v údolí Kořenova	0	spoluurčující	běžný	X		X	X	
Kh5	Linie předválečného opevnění s dochovanými bunkry	+	doplňující	cenný			X		
Kh6	Ozubnicová dráha s portálem tunelu, nádražím a muzeem v Kořenově	+	doplňující	jedinečný	X		X		
Znaky prostorové charakteristiky									
Pr1	Působivé výhledy z vyšších poloh svahu Dlouhé skály k dominantě Hvězdy	+	doplňující	cenný	X		X	X	
Pr2	Cenná harmonie měřítka a prostorových vztahů tradiční zástavby v krajinném rámci svahů Dlouhé skály	+	spoluurčující	jedinečný	X		X	X	

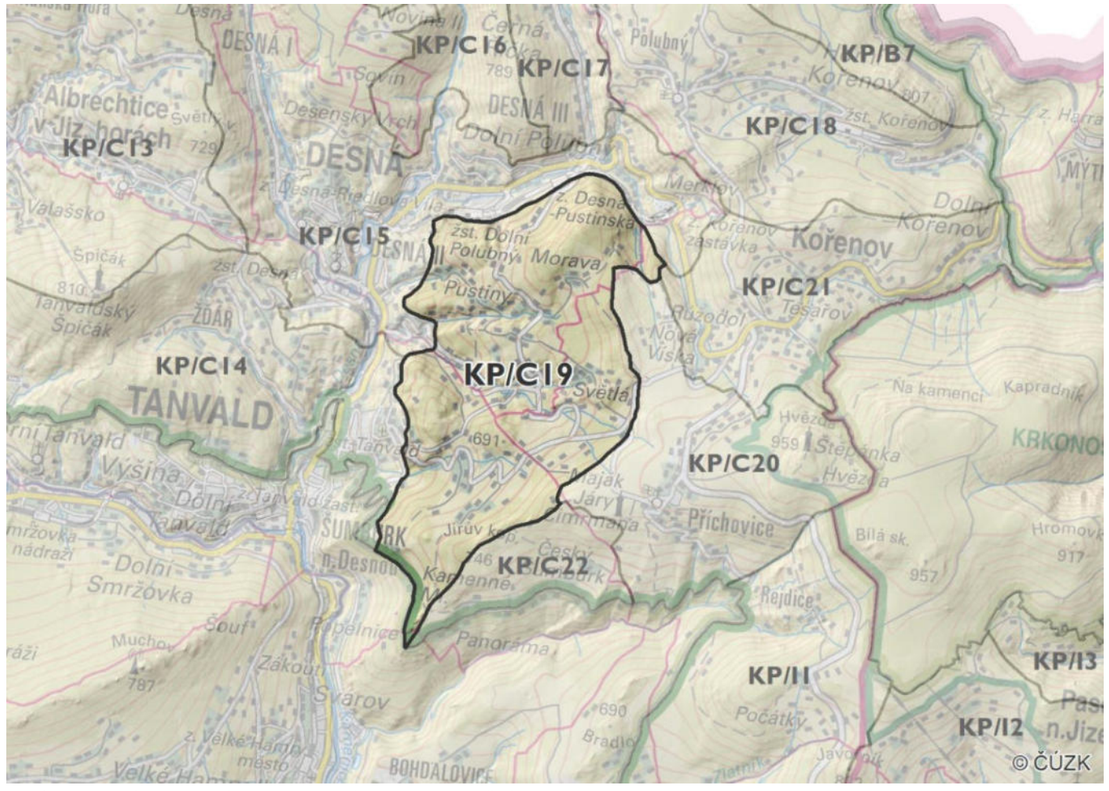
Pr3	Působivý kontrast lesnatého masivu Dlouhé skály a idylického výrazu pramenné oblasti Martinského potoka v rozlehlé části údolí	+	spoluurču-jící	cenný	X	X	X	X	
Pr4	Jedinečné působení kulturní dominanty kostela sv. Jana Křtitele v Horním Polubném	+	zásadní	jedi-nečný	X		X	X	X

E – znak tvoří estetickou hodnotu
P – znak tvořící přírodní hodnotu
H – znak tvořící harmonické vztahy v krajině
M – znak utvářející harmonické měřítko krajiny
D – znak tvoří kulturní dominantu

Podmínky ochrany		**Odůvodnění**
PO1	Chránit exponované polohy s vizuálním uplatněním v širším krajinném rámci (horizonty)	Lesnaté horizonty masivů Zámků a Dlouhé skly ohraničené na východě hlubokým zářezem údolí Jizery spoluvytvářejí charakter KP
PO2	Zachovat historicky vzniklý rozsah odlesněného území – okraje lesních porostů	Členité okraje lesních porostů charakteristicky vymezují odlesněné plochy se zástavbou ve svazích Dlouhé skály
PO3	Nesnižovat pozici dominanty kostela sv. Jana Křtitele ve výhledech z volné krajiny	Poloha kostela je v krajině jedinečná a představuje zásadní znak panoramat i dílčích scenérií
PO4	Zachovat rozvolněný či rozptýlený charakter zástavby	Charakteristickým rysem KP je urbanistická struktura bez kompaktních shluků zástavby.
PO5	Zachovat stávající využití půdy v nezastavěném území – travní porosty a hodnotnou krajinotvornou zeleň	Struktura travních porostů a vegetačních prvků a struktur je charakteristickým rysem krajiny v KP
PO6	Neoplocovat pozemky v rozptýlené zástavbě	Volné rozmístění chalup v loukách s členěním mimolesní zeleně bez velkých oplocených pozemků je charakteristickým rysem rozptýlené zástavby
PO7	Neumisťovat terénní úpravy většího rozsahu v nezastavěném území	Malé dimenze prostoru a dochované harmonické měřítko a vztahy v krajině neumožňují větší terénní úpravy
Ochranná doporučení		
OD1	Z hlediska ochrany krajinného rázu není vhodné uvažovat s větším rozvojem zástavby, přičemž je třeba vyloučit záměry zahušťující rozptýlenou nebo rozvolněnou zástavbu, zejména výstavby skupin objektů (více než dva objekty) v soustředěných formách zástavby s malými vzájemnými odstupy a s opakovanými projekty	

KP/C19 PUSTINA – SVĚTLÁ

Výrazný segment krajiny v západní části Desenské vrchoviny vytváří krajinný prostor ohraničený na jihovýchodě úpatím Příchovického hřbetu, na východě údolím Příchovického potoka, na severozápadě údolím Hlubokého potoka a na severozápadě a západě údolím Černé Desné. Oproti hlubokým ohraničujícím údolím vystupují dominantně lesnaté a skalnaté masivy Hutní hora (762 m) a Jírův kopec (746 m). Území se celkově sklání k západu a je rozčleněno údolími Huťskho potoka a dalších drobných vodotečí, stékajících do Černé Desné. Výrazným hraničením vzniká izolovaná vyvýšená poloha, ve které odlesněné části s rozvolněnou a rozptýlenou zástavbou jsou vzájemně odděleny lesními porosty. V odlesněných částech vynikají vegetační struktury s liniovou zelení ve stopách členění plužiny, rovněž se solitérními stromy a stromovými skupinami i v dalšími vegetačními liniemi. Zástavba je poměrně rozmanitá s výskytem dochovaných objektů lidového stavitelství, s četnými poválečnými domky, s novodobými přestavbami a novostavbami, většinou však zachovává tradiční měřítko a formy. Její zapojení do krajinného rámce je vlivem struktury zástavby a vegetačních struktur harmonické.

Obrázek 49 Schéma krajinného prostoru KP/C19 Pustina – Světlá

KP/C19 Pustina - Světlá

Charakteristický znak		Projev (+)pozitivní (-)negativní (0)neutrální	Význam zásadní spoluurčující doplňující	Cennost jedinečný cenný běžný	E	P	H	M	D
Znaky přírodní charakteristiky									
Př1	Výrazně ohraničený krajinný segment s lesnatými terénními dominantami a výrazným rozčleněním vějířovitě uspořádanými údolími	+	zásadní	cenný	X	X	X	X	
Př2	Neobyčejná členitost vegetačních prvků a struktur v odlesněných enklávách krajiny	+	spoluurčující	cenný	X	X	X	X	
Znaky kulturní a historické charakteristiky									
Kh1	Rozvolněná a v některých partiích rozptýlená zástavba rozmanitého architektonického výrazu bez excesivních dimenzí a forem	0	spoluurčující	běžný	X		X	X	
Kh2	Přítomnost dochovaných cenných objektů lidového stavitelství	+	spoluurčující	cenný	X		X	X	
Kh3	Stopy členění historické plužiny ve struktuře mimolesní vegetace	+	doplňující	cenný	X	X	X	X	
Znaky prostorové charakteristiky									
Pr1	Působivé oddělení jednotlivých odlesněných enkláv do izolovaných prostorů v údolních i v náhorních polohách	+	spoluurčující	cenný	X		X	X	
Pr2	Výrazně harmonické zapojení zástavby do struktury mimolesní vegetace	+	spoluurčující	cenný	X		X	X	

E – znak tvoří estetickou hodnotu
P – znak tvořící přírodní hodnotu
H – znak tvořící harmonické vztahy v krajině
M – znak utvářející harmonické měřítko krajiny
D – znak tvoří kulturní dominantu

Podmínky ochrany		Odůvodnění
PO1	Chránit exponované polohy s vizuálním uplatněním v širším krajinném rámci (horizonty)	Jihovýchodní ohraničení KP Příchovickým hřbetem s ostrožní dominantou Jírova kopce představuje zásadní horizont na rozhraní krajinných celků. Rovněž lesnaté oblé kopce s dominantou Hutní hory oddělují osídlené části KP v údolních i ve svažitých polohách a spoluvytvářejí harmonické a nenarušené scenérie
PO2	Zachovat historicky vzniklý rozsah odlesněného území – okraje lesních porostů	Okraje lesních porostů vymezují odlesněné plochy v podobě malých enkláv a uzavřených drobných prostorů i v podobě velkých souvislých enkláv bezlesí. Členité lesní okraje spoluvytvářejí charakter jednotlivých těchto osídlených segmentů krajiny.
PO3	Zachovat rozvolněný či rozptýlený charakter zástavby	Charakter zástavby a jeho rozložení uprostřed luk s množstvím mimolesní zeleně představuje charakteristický rys krajinného rázu, který je třeba chránit
PO4	Neumisťovat terénní úpravy většího rozsahu v nezastavěném území	Malé dimenze prostoru a dochované harmonické měřítko a vztahy v krajině neumožňují větší terénní úpravy
Ochranná doporučení		
OD1	Při plánování další výstavby v KP vyloučit možnost prostorového spojování forem rozptýlené zástavby – solitérních objektů a vzájemně oddělených skupin	
OD2	Ve vyšších polohách území je třeba dodržovat úměrné dimenze a vyloučit excesivní formy při přestavbách a dostavbách zástavby, a tak zachovat i v různorodosti staveb specifický charakter zástavby	

KP/C20 PŘÍCHOVICE

Krajinářsky (vizuálně) exponované území na přechodu Krkonoš (okrajových svahů Hvězdy 959 m), Jizerských hor, popř. i Krkonošského podhůří. Území, ležící na Příchovickém hřbetu, je v severozápadní části odlesněné, v jihovýchodní části je zalesněné a souvislé lesní porosty pokračují přes masiv Hvězdy k východu do Kapradnické hornatiny. Severní část KP mimo zastavěné území má převážně homogennější charakter s rozlehlými plochami lučních porostů slabě členěných liniovou zelení, popř. solitéry. Jižní nejvíce svažitá část KP pod zástavbou Příchovic disponuje naopak velmi početnou krajinotvornou tvarově rozmanitou zelení.

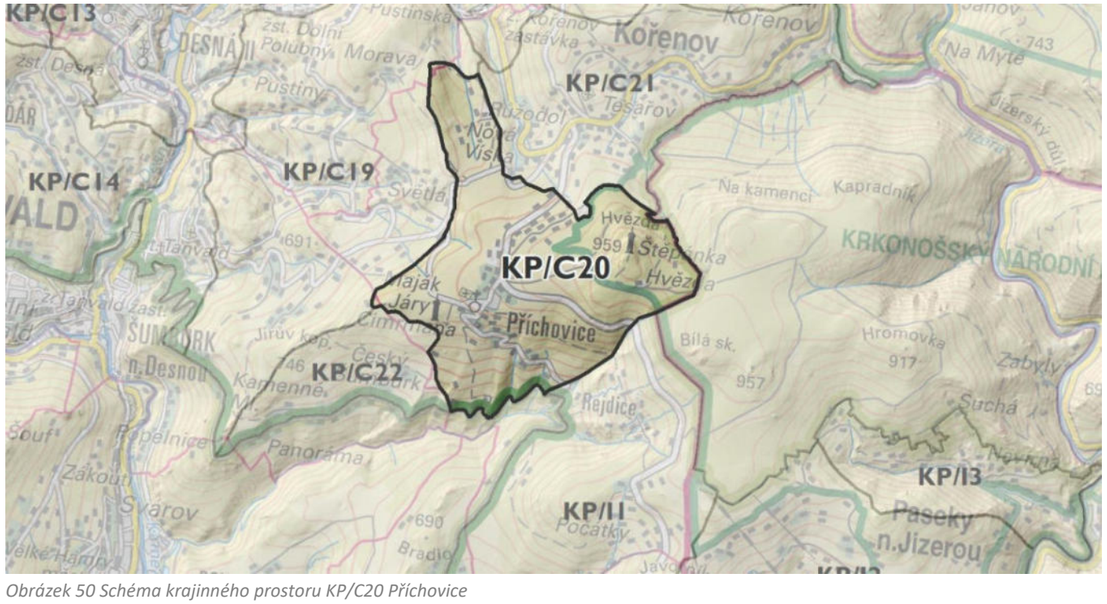
Ve velmi exponované poloze se nachází jádrová zástavba Příchovic, na území CHKO Jizerské hory ojedinělé sídlo s návsí, od níž se zástavba rozšířila především do severních směrů. V jádru sídla stojí dominanta kostela sv. Víta, jenž se v exponované pozici na horizontu uplatňuje v četných výhledech jako zásadní krajinná dominanta Podkrkonoší. Strmé jižní svahy s rozptýlenou zástavbou usedlostí představují sjezdařský terén. Celé území má výrazně rekreační charakter, čemuž nasvědčuje architektonicky rozmanitá zástavba s objekty tradičních forem a výrazu, řada přestaveb a novostaveb. V okrajových polohách zástavba většinou respektuje tradiční dimenze formy a jak v blízkých ohledech, tak i v dálkových pohledech na horizontu působí příznivě. V některých polohách se projevuje negativně zemědělský areál umístěný na severu sídla a skiareál U Čápa.

KP/C20 Příchovice

Charakteristický znak		Projev (+)pozitivní (-)negativní (0)neutrální	Význam zásadní spoluurčující doplňující	Cennost jedinečný cenný běžný	E	P	H	M	D
Znaky přírodní charakteristiky									
Př1	Jedinečná poloha na Příchovickém hřbetu na rozhraní Jizerských hor a Krkonoš	+	zásadní	jedinečný	X	X	X	X	
Př2	Kontrast odlesněného prostoru sídla a lesnatých horských masivů Jírova kopce a Hvězdy	+	spoluurčující	cenný	X	X	X	X	
Př3	Bohatá mimolesní zeleně ve svazích údolí Rejdického potoka	+	doplňující	cenný	X	X	X	X	
Znaky kulturní a historické charakteristiky									
Kh1	Architektonicky různorodá zástavba tradičních forem a dimenzí s výrazně sportovně-rekreačním charakterem	0	spoluurčující	běžný	X		X	X	
Kh2	Zástavba tradičních dimenzí a měřítka s řadou objektů tradičního architektonického výrazu	+	spoluurčující	cenný	X		X	X	
Kh3	Dominanta kostela sv. Víta ovlivňující široká krajinná panoramata a projevující se jako zásadní charakteristický rys zástavby Příchovic	+	zásadní	jedinečný	X		X	X	X
Kh4	Drobná dominanta rozhledy Maják Járy Cimrmana	+	spoluurčující	jedinečný					
Kh5	Přítomnost zemědělského areálu v dominantní poloze	-	doplňující	-					
Znaky prostorové charakteristiky									
Pr1	Jedinečné výhledy z odlesněné části Příchovického hřbetu k jihu přes údol Rejdického potoka, k severozápadu na Jizerské hory, od kostela k jihozápadu na Podkrkonoší	+	zásadní	jedinečný	X		X	X	
Pr2	Výrazné krajinářsko-estetické hodnoty krajiny na jižním a jihovýchodním okraji s harmonickým zapojením rozptýlené zástavby do krajinného rámce a harmonickými prostorovými vztahy	+	spoluurčující	cenný	X		X	X	
Pr3	Bohatá mimolesní zeleň v liniových strukturách v náhorní poloze a v rozptýlené struktuře v jižních svazích	+	doplňující	cenný	X	X	X	X	
Pr4	Jedinečné scenérie kulturní dominanty kostela sv. Víta v scenériích sídla a v krajinných panoramatech	+	zásadní	jedinečný	X		X	X	X

E – znak tvoří estetickou hodnotu
P – znak tvořící přírodní hodnotu
H – znak tvořící harmonické vztahy v krajině
M – znak utvářející harmonické měřítko krajiny
D – znak tvoří kulturní dominantu

Podmínky ochrany		Odůvodnění
PO1	Chránit krajinářsky (vizuálně) mimořádně exponovanou polohu – Příchovický horizont s dominantou kostela sv. Víta s vizuálním uplatněním v širším krajinném rámci	Jedinečný krajinný předěl na rozraní Jizerských hor, Krkonoš a Podkrkonoší uplatňující se v krajinných panoramatech s pointou kulturní dominanty kostela sv. Víta
PO2	Zachovat převažující rozvolněný charakter různorodé i tradiční zástavby	Rozvolněný charakter zástavy jak středu sídla, tak i okrajových částí je charakteristickým rysem, který je nutno respektovat
PO3	Zachovat stávající využití půdy v nezastavěném území – travní porosty a hodnotnou krajinotvornou zeleň	Charakter prostředí náhorní polohy Příchovic je mimo zástavbu sídla dotvářen liniovou zelení podél cesta a na hranicích pozemků a v jižních a jihovýchodních svazích pak bohatou rozptýlenou zelení
PO4	Neumisťovat terénní úpravy většího rozsahu v nezastavěném území	Dochované harmonické měřítko a exponovanost území v dálkových pohledech z okolní krajiny neumožňují větší terénní úpravy
Ochranná doporučení		
OD1	Je třeba dodržovat úměrné dimenze a vyloučit excesivní formy při přestavbách a dostavbách zástavby, a tak zachovat specifický charakter zástavby, nezvyšovat měřítko zástavby	
OD2	Nenavrhovat vizuálně nápadné objekty, které by v dálkových panoramatech ovlivnily tradiční siluety sídla s dominantou kostela sv. Víta	
OD3	Neumisťovat terénní úpravy většího rozsahu v nezastavěném území	

Obrázek 50 Schéma krajinného prostoru KP/C20 Příchovice

KP/C21 TESAŘOV

Specificky utvářené území na pomezí Krkonoš a Jizerských hor, při východní či jihovýchodní hranici CHKO. Větší – východní část prostoru zaujímá široké osídlené údolí Tesařovského potoka vlévajícího se zprava do Jizery, jejíž tok tvoří hranici CHKO. Údolí je vymezené na severozápadě lesnatým hřbetem oddělujícím údolí Horního Kořenova, přičemž až k vrcholovým polohám tohoto hřbetu vybíhají plochy bezlesí členěné fragmenty liniové vegetace – stopami členění historické plužiny. Na jihovýchodní straně je údolí ohraničeno okraji lesních porostů masivu Kapradníku (mimo hranice CHKO). Údolí Tesařovského potoka stoupá do významného místa krajiny – do rozvodní polohy Kořenovského sedla, za nímž se reliéf sklání do mělkého údolí Příchovického potoka stékajícího do Černé Desné.

Obrázek 51 Schéma krajinného prostoru KP/C21 Tesařov

Převážně otevřená krajina v morfologicky členitém území se vyznačuje i členitou krajinnou strukturou s hojným zastoupením vegetačních prvků. Převažují odlesněné polohy, jež zasahují místy až do vrcholových částí okrajových hřbetů. Odlesněno je i vlastní Kořenovské sedlo – prostorově velmi exponovaný segment území s koncentrovanou zástavbou s objekty výraznějších proporcí (rekreace), jež tvoří centrum sídla. Zároveň před-stavuje dopravně velmi frekventované místo (křižovatka) a nástupní místo do okolí. Většina zástavby má rozptýlený charakter s převahou objektů zachovalého výrazu tradičního lidového stavitelství. Drobnou působivou dominantou krajiny je Tesařovská kaple s motivem hrázdění.

Zástavba sleduje trasu silnice č. I/10 a její odbočky, od nichž se více či méně rozšiřuje do svahů či ze svahů. Dominantní prvek zástavby tvoří výrobní areál (Cutisin) lokalizovaný v nejnižší části území při toku Jizery ve východní části KP. Vrcholovými partiemi KP (po Kořenovském sedle) prochází linie lehkých objektů předválečného opevnění.

Na levostranných svazích Tesařovského potoka byla vyhlášena přírodní památka Tesařov, jejímž předmětem ochrany jsou podmáčené pcháčové a rašelinné louky s bohatým výskytem zvláště chráněného druhu prstnatce májového.

KP/C21 Tesařov

Charakteristický znak		Projev (+)pozitivní (-)negativní (0)neutrální	Význam zásadní spoluurčující doplňující	Cennost jedinečný cenný běžný	E	P	H	M	D
Znaky přírodní charakteristiky									
Př1	Charakteristická morfologie údolí Tesařovského potoka zahlubujícího se od rozvodí na Kořenovském sedle hluboko do údolí Jizery	+	zásadní	běžný	X	X	X	X	
Př2	Lesnaté hřbety horského masivu Kapradníku ohraničující údolí na jihovýchodě	+	zásadní	cenný	X	X	X	X	
Př3	Bohatá skladba mimolesní zeleně v odlesněných plochách, vybíhajících vysoko do svahů – zejména n levobřežních na svazích	+	spoluurčující	cenný	X	X	X	X	
Př4	Cenná lokalita podmáčených luk PP Tesařov	+	doplňující	cenný	X	X	X	X	
Znaky kulturní a historické charakteristiky									
Kh1	Soustředění zástavby v blízkosti křižovatky na Tesařově s různorodou zástavbou rodinných domů, chalup, hotelů a ubytovacích zařízení	0	spoluurčující	běžný	X		X	X	
Kh2	Tradiční formy a výraz zástavby rozptýlené ve svazích podél Příchovického potoka	+	spoluurčující	cenný	X		X	X	
Kh3	Velký podíl novodobých objektů a přestaveb v prostoru Tesařova s nečetnými dochovanými objekty s regionálními rysy tradičního lidového stavitelství	0	spoluurčující	běžný	X		X	X	
Kh4	Drobná kulturní dominanta Tesařovské kaple	+	doplňující	cenný	X		X	X	X
Kh5	Výhledy z vyšších odlesněných poloh nad kaplí až na siluety Západních Krkonoš	+	doplňující	cenný	X		X		
Znaky prostorové charakteristiky									
Pr1	Působivý charakter krajiny Kořenovského sedla v levobřežních svazích údolí Tesařovského potoka s dominantou Tesařovské kaple	+	spoluurčující	cenný	X		X	X	X
Pr2	Krajinářsko-estetické hodnoty tvořené členitou strukturou mimolesní vegetace se stopami členění plužiny	+	spoluurčující	cenný	X		X	X	
Pr3	Působivé scenérie zástavby tradičního charakteru ve svazích údolí Příchovického potoka, zapojené harmonicky do krajinného rámce.	+	spoluurčující	cenný	X		X	X	

E – znak tvoří estetickou hodnotu
P – znak tvořící přírodní hodnotu
H – znak tvořící harmonické vztahy v krajině
M – znak utvářející harmonické měřítko krajiny
D – znak tvoří kulturní dominantu

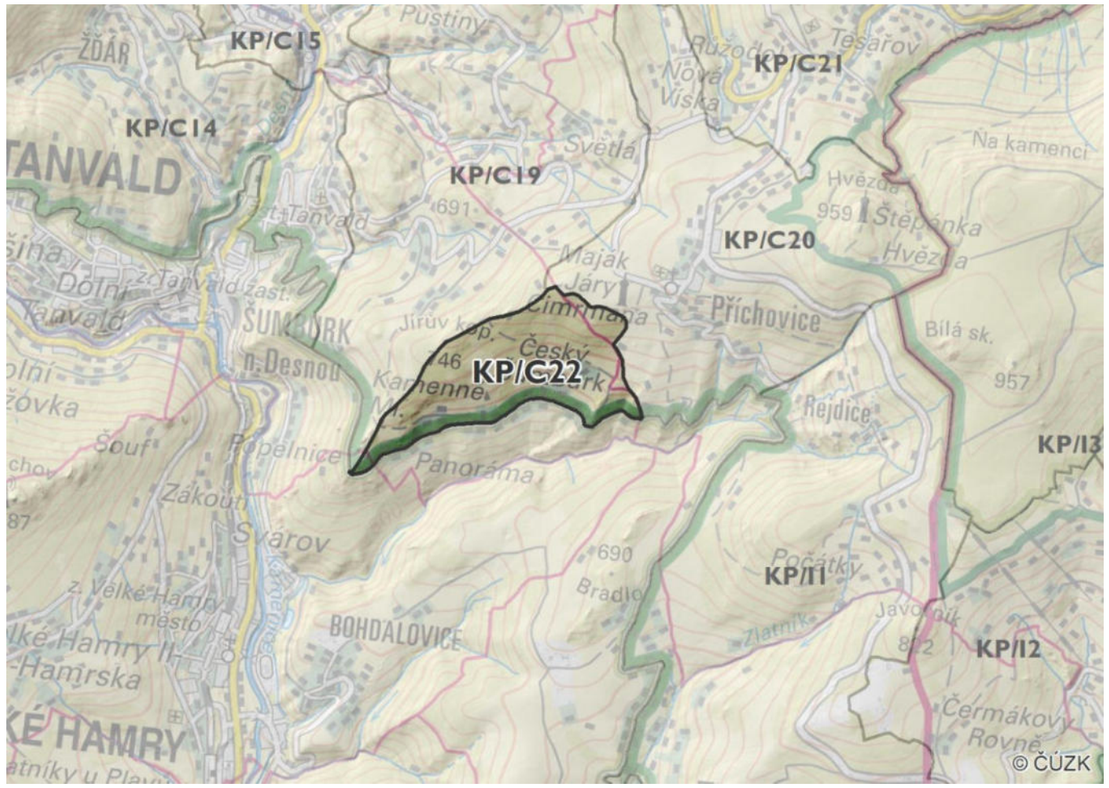
Podmínky ochrany		Odůvodnění
PO1	Chránit krajinářsky (vizuálně) exponovanou polohu – Kořenovské sedlo a okolí s vizuálním uplatněním v širším krajinném rámci (horizont)	Rozvodní poloha Kořenovského sedla s terénem stoupajícím k severu otevřenými polohami Tesařova k lesnatému horizontu a k jihu stoupajícím k lesnatému masivu Hvězdy představuje v krajině významné místo a krajinu předěl, který je třeba chránit před vizuálním znečištěním
PO2	Nesnižovat pozici dominanty Tesařovské kaple ve výhledech z volné krajiny	Tesařovská kaple představuje drobnou, ale architektonicky neobvyklou dominantu v otevřených plochách luk Tesařova
PO3	Zachovat historicky vzniklý rozsah odlesněného území – okraje lesních porostů	Vymezení otevřených odlesněných prostorů sídla a jednotlivých jeho částí je charakteristickým rasem KP
PO4	Zachovat rozvolněný charakter zástavby	Převažující rozvolněný charakter zástavby v okrajových částí je charakteristickým rysem, který je nutno respektovat
PO5	Zachovat stávající využití půdy v nezastavěném území – travní porosty a hodnotnou krajinotvornou zeleň (relikty bývalého členění zemědělské půdy, meze), chránit mimořádně cenná přírodní stanoviště	Struktura travních porostů a vegetačních prvků a struktur je charakteristickým rysem krajiny v KP
PO6	Neoplocovat pozemky v rozptýlené zástavbě	Volné rozmístění chalup v loukách s členěním mimolesní zeleně bez velkých oplocených pozemků je charakteristickým rysem rozptýlené zástavby
Ochranná doporučení		
OD1	Novou výstavbu plánovat v rozvolněných urbanistických formách bez soustředěných skupin	
OD2	Rozptýlené formy v údolí Příchovického potoka a v některých okrajových polohách Kořenova doplňovat obezřetně s ohledem na dostatečné vzájemné odstupy staveb a zabránění srůstání a neúměrné zahušťování zástavby, nepřipouštět opakující se projekty objektů	

KP/C22 ČESKÝ ŠUMBURK

Neobyčejně zajímavá krajinná poloha sídla, rozloženého v jihovýchodním strmém svahu Příchovického hřbetu nad pravým břehem Rejdického potoka při silnici z Tanvaldu na Rejdice. Poloha na hranici CHKO vedené podél silnice uprostřed svahu vytváří lokalitu s jedinečnými výhledy do údolí Rejdického potoka a na protější svahy Bradla (690 m), kam dobíhají velké odlesněné plochy. Současně tato poloha umožňuje panoramatické pohledy z vysoko položených levobřežních poloh údolí.

Hluboká terénní sníženina, jež tvoří rozhraní Jizerských hor a Krkonošského podhůří, je z většiny zalesněna. Níže položené partie nad tokem s četným výskytem skalních tvarů a levobřežní část údolí jsou zalesněny téměř souvisle. Vyšší partie svahů nad pravým břehem Rejdického potoka (Ještrabce) mají naopak odlišný charakter. Podél silnice je rozložena zástavba Českého Šumburku, místy vystupující i výše do svahu. Odlesnění pak sahá místy (výběžky) ještě výše, téměř až k hřbetní linii (sjezdovka). Svažité luční polohy jsou členěny bohatou mimolesní zelení (často náletovou zelení na loukách). Převážně uzavřený nefrekventovaný prostor v okrajové části pohoří Jizerských hor představuje krajinářsky hodnotné území se zachovalým přírodním koloritem.

Zástavba má výrazně rekreační charakter a je rozmanitá – s převahou přestaveb, dostaveb a novostaveb. Je za-pojená do živé struktury mimolesní zeleně a do velmi členitých lesních okrajů. V území se vyskytují i nečetné objekty s dochovanými tradičními formami.

Obrázek 52 Schéma krajinného prostoru KP/C22 Český Šumburk

KP/C22 Český Šumburk

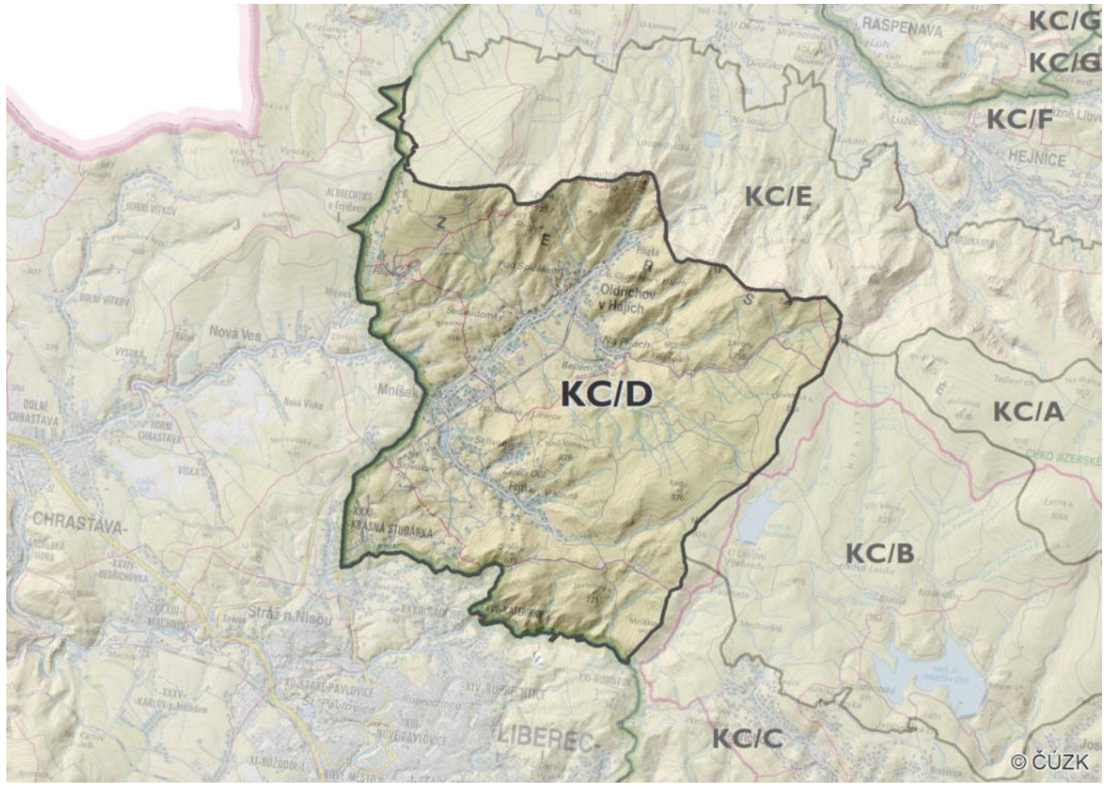
Charakteristický znak		Projev (+)pozitivní (-)negativní (0)neutrální	Význam zásadní spoluurčující doplňující	Cennost jedinečný cenný běžný	E	P	H	M	D
Znaky přírodní charakteristiky									
Př1	Charakteristická poloha sídla v pravobřežních svazích mohutného údolí Rejdického potoka	+	zásadní	cenný	X	X	X	X	
Př2	Lesnaté údolí se skalnatými výchozy v dolní části a s odlesněnými partiemi stoupajícími do svahů Příchovického hřbetu a Jírova kopce	+	zásadní	cenný	X	X	X	X	
Př3	Neobyčejně členité lesní okraje vymezující odlesněné plochy	+	spoluurču-jící	cenný	X	X	X	X	
Př4	Množství mimolesní zeleně vázané na zástavbu i rozložené v plochách luk	+	spoluurču-jící	cenný	X	X	X	X	
Znaky kulturní a historické charakteristiky									
Kh1	Rozmanitá zástavba rodinných domů a chalup převážně v úměrných formách a dimenzích s množstvím novodobých přestaveb, dostaveb a novostaveb	0	spoluurču-jící	běžný	X		X	X	
Kh2	Přítomnost dochovaných tradičních objektů	+	spoluurču-jící	cenný	X		X	X	
Kh3	Rekreační charakter lokality	+	spoluurču-jící	běžný	X		X	X	
Znaky prostorové charakteristiky									
Pr1	Velmi působivá poloha lokality v prudkém svahu s výhledy do údolí Rejdického potoka	+	zásadní	jedi-nečný	X		X	X	
Pr2	Krajinářsko-estetické hodnoty otevřených ozeleněných prostorů mezi členitými lesními okraji, stoupajících vysoko do svahů a umožňujících proměnlivé výhledy	+	spoluurču-jící	cenný	X	X	X	X	
Pr3	Převážně harmonické zapojení zástavby do krajinného rámce	+	spoluurču-jící	cenný	X		X	X	

E – znak tvoří estetickou hodnotu
P – znak tvořící přírodní hodnotu
H – znak tvořící harmonické vztahy v krajině
M – znak utvářející harmonické měřítko krajiny
D – znak tvoří kulturní dominantu

Podmínky ochrany		Odůvodnění
PO1	Chránit exponované polohy s vizuálním uplatněním v širším krajinném rámci (horizonty)	Ohraničení KP Příchovickým hřbetem s ostrožní dominantou Jírova kopce představuje zásadní horizont na rozhraní krajinných celků. Pohledově významné jsou i odlesněné plochy stoupají v KP vysoko místy až k terénnímu horizontu. Tato situace je zásadní pro vzhled krajiny jak v KP, tak i v KC
PO2	Zachovat rozvolněný charakter zástavby	Převažující rozvolněný charakter zástavby v okrajových částí je charakteristickým rysem, který je nutno respektovat
PO3	Zachovat stávající využití půdy v nezastavěném území – travní porosty a hodnotnou krajinotvornou zeleň	Struktura travních porostů a vegetačních prvků a struktur je charakteristickým rysem krajiny v KP
Ochranná doporučení		
OD1	Při umisťování nové zástavby využívat proluk mezi objekty podél silnice a nerozvíjet zástavbu v kolmém směru k ose toku mimo zastavěné území sídla (výše do svahů)	
OD2	Novou zástavbu umisťovat pouze v kontaktu s existující zástavbou – nevytvářet nové izolované lokality zástavby	

KRAJINNÝ CELEK D OLDŘICHOVSKO

Krajinný celek představuje svažitý členitý reliéf Žitavské pánve na západním okraji CHKO Jizerské hory. Tvoří ji sníženina Liberecké kotliny s údolími Jeřice, Fojtky a pramenné oblasti přítoků Lužické Nisy nad Radčicemi, která je na území CHKO sevřena strmými svahy Jizerské hornatiny. Nižší polohy mají charakter tektonické sníženiny mezi Jizerskou hornatinou a Ještědským hřbetem. Je tvořena převážně granitoidy krkonošsko-jizerského masivu, méně horninami krystalického pláště. Vyznačuje se pahorkatinným erozně denudačním reliéfem se zarovnanými povrchy. Okrajové partie tvoří již Jizerská hornatina, která tvoří krajinné pozadí tohoto výběžku Liberecké kotliny. Spadají sem svahy Jizerských hor ukloněné ke krajinné ose Jeřice a jejím hlavním přítokům. Krajinný celek tak vytváří zajímavou konfiguraci pohledově převážně uzavřeného krajinného segmentu vymezeného vizuálními horizonty a otevřeného směrem k Liberecké kotlině.

Obrázek 53 Schéma krajinného celku KC/D Oldřichovsko

Území leží v povodí Baltského moře. Oblast odvodňuje několik pravostranných přítoků Lužické Nisy – Jeřice s pravostrannými přítoky (Včelí potok, Albrechtický potok), levostrannými přítoky (Malá Jeřice, Fojtka) a Černá Nisa s přítoky Radčickým potokem (zprava). Nachází se zde významná vodní nádrž – Fojtka. Na území se nachází nevelká PP Fojtecký mokřad. Vyšší polohy tvoří zalesněné svahy a horizonty, při severním okraji se nachází NPR Jizerskohorské bučiny.

Osídlení území se připomíná od 14. století založením dlouhých lánových vsí podél vodních toků (Albrechtice, Oldřichov, Mníšek, Krásná Studánka) s usedlostmi v pravidelných odstupech a polnostmi a loukami v pruzích kolmých k toku podobného charakteru jako na Frýdlantsku. Tyto okrajové části Liberce se původně vyvíjely jako samostatné obce. Ačkoli zde byly místně založeny menší manufaktury a později továrny (Mníšek, Fojtka, Na Pilách), území si až do 20. století uchovalo vesměs zemědělský charakter. Výše položené sídla – Fojtka, Radčice a Kateřinky živilo dřevařství, těžba kamene a textilní řemeslo. V 19. století byla do oblasti zavedena železnice Liberec – Frýdlant s tunelem na sousední Frýdlantsko v násilně napřímeném koridoru. Významnou dopravní trasu reprezentuje především silnice č. I/13, jež propojuje Frýdlantsko přes Albrechtické sedlo s vnitrozemím. Uvedená silnice tvoří ve velké části své trasy západní hranici CHKO. V průběhu 20. století byla sídla připojena k Liberci a rozvíjela se zde převážně obytná zástavba rodinných domů. Velkou část území v západním cípu CHKO zaujímá golfový areál.

Krajinný celek na území CHKO reprezentuje vizuálně značně diferencované území se zřetelným ohraničením – přechodem do sousední oblasti Jizerských hor (pohledová vazba na okrajové elevace). Členitá krajinná struktura – s bohatým výskytem střídajících ploch travin, menších lesních celků a dalších formací mimolesní zeleně utváří harmonický projev, kulturní krajinu v západním a jihozápadním podhůří Jizerských hor. Celistvější charakter travních porostů je patrný v levostranné části údolí Jeřice (podél železniční trati). Osa území – tok Jeřice s nivou je prakticky v celém svém úseku lemován rozvolněnou zástavbou, podobná situace je i v případě toku Fojtky, kde osídlení stoupá v enklávách i výše do svahů. Více koncentrovaná zástavba provází silnici I/14 (západní okraj CHKO) v Mníšku.

Obrázek 54 Pohled na přechod z Liberecké kotliny a Jizerských hor (nahoře Krásná Studánka, dole Oldřichov (foto Vondráčková, 2025)

KC/D Oldřichovsko

Dominantní rys		Význam hlavní spoluurčující	Projev pozitivní negativní neutrální
D1	Kontrastní scenérie na rozhraní Žitavské pánve a Jizerských hor, kontrast sníženiny Liberecké kotliny sevřené v krajinném rámci masivu Jizerské hornatiny	hlavní	pozitivní
D2	K Jeřici a jejím přítokům svažité území s proměnlivým dynamickým charakterem spádnic s charakteristickou krajinnou strukturou bezlesých enkláv se zástavbou, loukami, poli a zalesněnými svahy Jizerských hor	hlavní	pozitivní
D3	Libercem ovlivněné poměrně hustě osídlené údolní partie s čitelnou původní urbanistickou strukturou a významnou vazbou na krajinné prostředí	spoluurčující	pozitivní
D4	Zalesněné vyšší polohy s výraznými terénními horizonty a přírodními dominantami tvořícími krajinné zázemí údolním partiím	spoluurčující	pozitivní

Zásady ochrany dominantních rysů		Odůvodnění
ZO/D1	Respektovat vizuální vazbu údolní sníženiny a zalesněných svahů, záměry posuzovat v kontextu krajinného rámce	V KC/D je významná vazba údolních partií a zvedajících se svahů Jizerských hor. Krajinné prostředí je zde významné z hlediska vizuálních vazeb. Je zde přítomný harmonický vztah sídel a krajinného rámce. Tyto vazby vytváří charakteristický rys území, narušením těchto harmonických vztahů dochází ke snížení hodnot krajinného rázu. Jakékoli záměry je proto potřeba posuzovat s ohledem na krajinnou vazbu, kterou spoluvytváří.
ZO/D2	Chránit krajinnou strukturu, respektovat harmonické vztahy v území, nevytvářet novotvary a cizorodé prvky v území	Ačkoli je terén dynamický a proměnlivý, v KC/D jsou přítomny znaky krajinného rázu, které ho charakterizují. Jedním z nich je charakter osídlení, krajinná struktura a vztah sídla a krajinného rámce. Oto rozložení je žádoucí z hlediska KR zachovat a podporovat rozvoj v duchu tohoto charakteru.
ZO/D3	Chránit původní strukturu zástavby sídel, podporovat rozvoj v návaznosti na tuto strukturu a zachovat přítomnou přirozenou vazbu sídel a krajinného rámce	I přesto, že KC leží v bezprostřední vazbě na statutární město Liberec, zachovala si sídla v této části původní charakter. Je žádoucí směřovat další rozvoj v souladu s touto strukturou (převážně) rozptýlených vsí a usměrňovat rozvoj v dosud nezastavěných částech a vyšších polohách.
ZO/D4	Zachování nenarušenosti zalesněného horizontu a péče o významná vyhlídková místa	Horizont představuje estetickou hodnotu území, vytváří krajinný rámec svahů Jizerských hor, nabízí cenné výhledy údolních částí Liberecké kotliny. Rys představuje estetickou atraktivnost a harmonické vztahy v krajině, jeho přírodní hodnota je zvýšeně chráněna (VKP, NATURA 2000, MZCHÚ).

Krajinný celek je rozdělen do sedmi krajinných prostorů. Krajinný prostor **KP/D1 Oldřichov** je vymezen v okolí sídel Oldřichov v Hájích a Filipka. Krajinný prostor **KP/D2 Fojtka** se rozkládá v krajinném prostředí obcí Mníšek a Fojtka. Východně od Krásné Studánky je vymezen **KP/D3 K Radčicům**, severně od Oldřichova v Hájích je v jižních svazích vymezen **KP/D4 Jižní svahy Špičáku**, jižní svahy jsou zase vymezeny jako **KP/D5 Západní okraj Polednické hornatiny**, vrcholové partie **KP/D6 Kateřinský hřbet**. Nad Fojtkou a Kateřinkami se rozprostírá **KP/D7 Dračí a Javorový vrch**. Nejsevernější část KC/D tvoří **KP/D8 Albrechtice**, naopak nejjižnější úzkou část tvoří **KP/D9 Kateřinky**.

KP/D1 Oldřichov

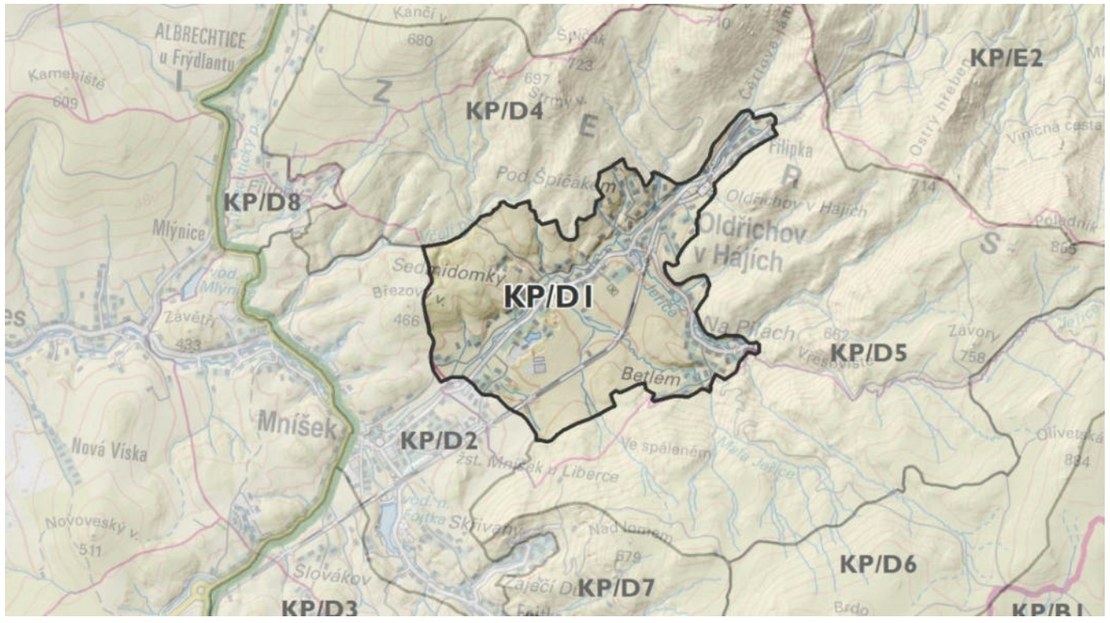
KP/D1 představuje výběžek odlesněné krajiny Žitavské pánve při toku Jeřice, Malé Jeřice a Lučního potoka v západní části CHKO. Ze severu, východu a jihu ho vymezují okraje lesního komplexu Jizerských hor. Severní svahy kotliny jsou strmější a členitější, částečně pokryty nekompaktními drobnými plochami zeleně. Jižní povlovnější svahy pokrývají rozlehlé louky a drobná pole, jen místy dělené mimolesní zelení. Většina zeleně v této jižnější části je vázaná na krátké vodní toky (Malá Jeřice), jež se vlévají zleva do Jeřice.

Při toku Jeřice a Lučního potoka je rozložena nesouvislá zástavba Oldřichova v Hájích a Filipky převážně obytnou zástavbou. V horní části údolí zástavba rozvolněně stoupá i dále od toku do svahů. Oldřichov v Hájích je původní dlouhou lánovou vsí, která si tento charakter i přes četné dostavby zachovala, Filipka a zástavba Na Pilách je původní rozptýlenou parcelační vsí. Přítomna je i průmyslová zástavba (mj. v prostoru bývalé pískovny ve spodní části KP). V levostranné části kotliny je trasována železnice – trať č. 037 (Liberec – Černousy). Území vzhledem ke krajinnému zázemí přiléhajících svahů Jizerských hor a částečně dochovanou krajinnou strukturu představuje harmonickou část krajiny se zajímavou modelací krajiny. Narušení v území jsou lokálního charakteru a celkově nenarušují obraz krajiny.

KP/D1 Oldřichov									
Charakteristický znak		**Projev** (+)pozitivní (-)negativní (0)neutrální	**Význam** zásadní spoluurčující doplňující	**Cennost** jedinečný cenný běžný	**E**	**P**	**H**	**M**	**D**
Znaky přírodní charakteristiky									
Př1	Zvlněný reliéf sníženiny Žitavské pánve (Liberecké kotliny)	+	zásadní	cenný	X	X	X	X	
Př2	Asymetrické údolí říčky Jeřice s četnými přítoky	+	zásadní	běžný	X	X	X		
Př3	Členité lesní okraje vymezující odlesněné plochy	+	spoluurčující	cenný	X	X	X		
Př4	Množství mimolesní zeleně vázané na zástavbu i rozložené v plochách luk	+	doplňující	běžný	X	X	X	X	
Př5	Drobné lesní plochy v severní části KP	+	doplňující	běžný	X	X	X	X	
Znaky kulturní a historické charakteristiky									
Kh1	Poměrně dochovaná krajinná struktura, odlišná v severní (členitější, s množstvím lesní i mimolesní zeleně) a jižní (pozvolnější s menším množstvím mimolesní zeleně) části	+	zásadní	cenný	X	X	X	X	
Kh2	Částečně dochovaná urbanistická struktura dlouhé lánové vsi Oldřichov v Hájích a rozptýlený charakter zástavby Filipka a Na Pilách	+	spoluurčující	cenný	X		X	X	
Kh3	Rozmanitá zástavba rodinných domů a chalup převážně v úměrných formách a dimenzích s množstvím novodobých přestaveb, dostaveb a novostaveb	0	spoluurčující	běžný	X		X	X	
Kh4	Přítomnost narušení železnicí a některými areály průmyslové výroby	-	doplňující						
Znaky prostorové charakteristiky									
Pr1	Velmi působivá poloha lokality v sevření svahů Jizerských hor	+	zásadní	cenný	X		X	X	
Pr2	Krajinářsko-estetické hodnoty lesní a mimolesní zelení modelovaných otevřených prostorů v severní části, stoupajících do prudkých svahů	+	spoluurčující	cenný	X	X	X	X	
Pr3	Převážně harmonické zapojení zástavby do krajinného rámce	+	spoluurčující	cenný	X		X	X	

E – znak tvoří estetickou hodnotu
P – znak tvořící přírodní hodnotu
H – znak tvořící harmonické vztahy v krajině
M – znak utvářející harmonické měřítko krajiny
D – znak tvoří kulturní dominantu

Podmínky ochrany		**Odůvodnění**
PO1	Zachovat historicky konstituovaný rozsah odlesněného území – okraje lesních porostů	Tato kulturní enkláva si zachovala historickou krajinnou strukturu, které vytváří harmonické měřítko a vztahy v území, je krajinným zázemím přítomných sídel. Členité okraje lesa vytváří působivé partie s krajinářsko-estetickými hodnotami, jsou na exponovaném místě, a tedy přispívají i estetické hodnotě území.
PO2	Zachovat rozvolněný charakter zástavby, zejména v okrajových částech sídla	I přes značné přestavby a dostavby převažuje rozvolněný charakter zástavby v okrajových částech, jedná se o charakteristický rys, který je nutno respektovat.
PO3	Zachovat stávající využití půdy v nezastavěném území – travní porosty a hodnotnou krajinotvornou zeleň	Struktura travních porostů a vegetačních prvků a struktur je charakteristickým rysem krajiny v KP.
PO4	Neumisťovat stavby a zařízení, které by svým uplatněním negativně narušovaly významně svahy Jizerských hor	Krajinný prostor přiléhá k cenným partiím svahů Jizerských hor, je tedy citlivý z hlediska umisťování záměrů, které naruší tuto přírodní dominantu, která vytváří estetickou atraktivnost, zapamatovatelnost a harmonické vztahy v krajině.
Ochranná doporučení		
OD1	Doplnit výsadby zeleně v okolí zemědělského areálu v jižní části	
OD2	Podporovat doplnění mimolesní zeleně v jižní část KP (levostranné svahy Jeřice), zjemnění stávajícího měřítka	

Obrázek 55 Schéma krajinného prostoru KP/D1 Oldřichov

KP/D2 MNÍŠEK

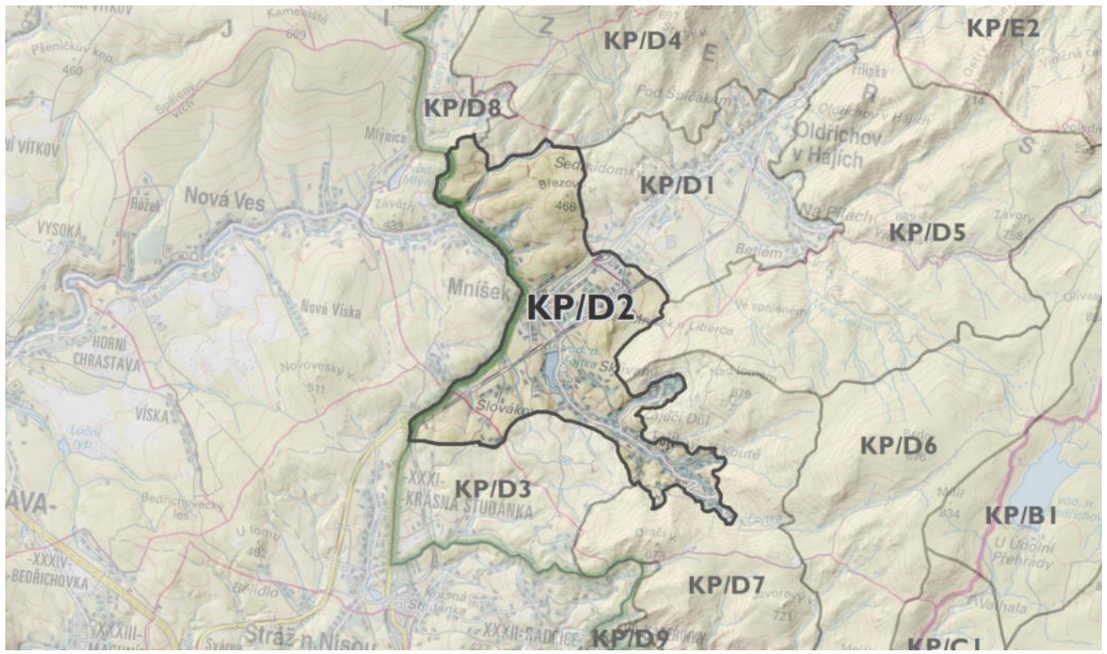
Protáhlý krajinný prostor je tvořen částí kotliny Jeřice a jejích přítoků (soutok s Fojtkou) na západním okraji CHKO. Území náležející geomorfologicky do Žitavské pánve se vyznačuje zvlněným reliéfem a členitou krajinnou strukturou s četnými tvarově rozmanitými lesními enklávami a plochami travin. Zatímco střední část KP je otevřenou krajinou širokého údolí Jeřice, jižní segment zaujímá sevřené údolí vodního toku Fojtka s převážně zalesněnými strmými svahy a v severní části se Jeřice dostává do výrazné terénní deprese na území CHKO a krajina je v této části sevřená strmějšími svahy, které vytváří horizont Březový vrch. Sevřené údolí Fojtky je vymezeno vrchy Ostrý, Brdo, Javorový vrch a Dračí vrch (vše mimo KP). Podél větší části toku Jeřice je lokalizována zástavba Mníšku. Původně lánová ves, dnes již se zahuštěnou a značně typologicky rozmanitou zástavbou, nabývá charakteru předměstské čtvrti. Dominantou sídla je kostel sv. Mikuláše v jádrové části nad křižovatkou hlavní silnice (I/13) a odbočky do Oldřichova (a dále do Raspenavy). Do KP spadá i sídlo Fojtka, které má nevyhraněnou urbanistickou strukturu, rozkládá se ve zmiňovaném údolí stejnojmenného vodního toku. Má charakter rozvolněné zástavby s hojnou zelení pronikající do zástavby, prostor má zde sevřenější charakter. Rozvolněná zástavba sídla vystupuje místy i výše do svahu (Zaječí důl). Volná krajina v severní části Fojtky s plochami luk má naopak homogennější ráz. Krajinným prostorem prochází železniční trať č. 037 (Liberec – Černousy) s železniční zastávkou a menší nádrž Fojtka.

KP/D2 Mníšek

Charakteristický znak		Projev (+)pozitivní (-)negativní (0)neutrální	Význam zásadní spoluurčující doplňující	Cennost jedinečný cenný běžný	E	P	H	M	D
Znaky přírodní charakteristiky									
Př1	Zvlněný reliéf sníženiny Žitavské pánve (Liberecké kotliny)	+	zásadní	cenný	X	X	X	X	
Př2	Údolí vodního toku Jeřice a Fojtky s proměnlivým charakterem svahových partií	+	spoluurčující	běžný	X	X	X		
Př3	Členité lesní okraje vymezující odlesněné plochy	+	spoluurčující	cenný	X	X	X		
Př4	Přítomnost drobných přírodních dominant (bezejmenných – v severní části KP na pravém břehu Jeřice a poblíž soutoku Fojtky a Jeřice) se zalesněnými vrcholovými partiemi	+	doplňující	běžný	X	X	X		
Př5	Četná mimolesní zeleň vázaná zpravidla na vodní toky a zástavbu	+	doplňující	běžný	X	X	X	X	
Znaky kulturní a historické charakteristiky									
Kh1	Poměrně dochovaná krajinná struktura se skladbou luk a polí a mimolesní zeleně	+	zásadní	cenný	X	X	X	X	
Kh2	Částečně dochovaná urbanistická struktura Fojtky, dochovaný charakter zástavby Slovákov a některých okrajových částí	+	spoluurčující	cenný	X		X	X	
Kh3	Kostel sv. Mikuláše	+	doplňující	běžný	X		X		X
Kh4	Narušení zástavby Mníšku (místy příměstská zástavba) a zavedením výrazného liniového prvku železnice	-	doplňující						
Znaky prostorové charakteristiky									
Pr1	Velmi působivá poloha KP v krajinném zázemí Jizerských hor	+	zásadní	cenný	X		X	X	
Pr2	Krajinářsko-estetické hodnoty ve svazích s krajinářskou zelení	+	spoluurčující	cenný	X	X	X	X	
Pr3	Převážně harmonické zapojení zástavby do krajinného rámce	+	spoluurčující	cenný	X		X	X	

E – znak tvoří estetickou hodnotu
P – znak tvořící přírodní hodnotu
H – znak tvořící harmonické vztahy v krajině
M – znak utvářející harmonické měřítko krajiny
D – znak tvoří kulturní dominantu

Podmínky ochrany		Odůvodnění
PO1	Zachovat historicky konstituovaný rozsah odlesněného území – okraje lesních porostů	Tato kulturní enkláva si zachovala historickou krajinnou strukturu, které vytváří harmonické měřítko a vztahy v území, je krajinným zázemím přítomných sídel. Členité okraje lesa vytváří působivé partie s krajinářsko-estetickými hodnotami, jsou na exponovaném místě, a tedy přispívají i estetické hodnotě území.
PO2	Zachovat rozvolněný charakter zástavby Fojtka, nezahušťovat nadměrně zástavbu v sídlech	I přes značné přestavby a dostavby převažuje původní rozložení a rozvolněný charakter zástavby s významnou vazbou na krajinné zázemí, jedná se o charakteristický rys, který je nutno respektovat.
PO3	Nesnižovat dominantní působení kostela sv. Mikuláše v Mníšku	Kostel je kulturní dominantou, charakteristickým znakem, který vytváří harmonické vztahy v krajině. Je chráněn před činností snižující hodnoty jeho vizuálního projevu.
PO4	Neumisťovat stavby a zařízení, které by svým uplatněním negativně narušovaly významně svahy Jizerských hor	Krajinný prostor přiléhá k cenným partiím svahů Jizerských hor, je tedy citlivý z hlediska umisťování záměrů, které naruší tuto přírodní dominantu, která vytváří estetickou atraktivnost, zapamatovatelnost a harmonické vztahy v krajině.
Ochranná doporučení		
OD1	Při umisťování nové zástavby využívat proluk mezi objekty podél silnice a nerozvíjet zástavbu v kolmém směru k ose toku mimo zastavěné území sídla (výše do svahů)	
OD2	Nepodporovat rozvoj příměstského charakteru zástavby Mnišku, usměrňovat výstavbu s ohledem na citlivou polohu v předhůří Jizerských hor, vyloučit excesivní záměry	
OD3	Podporovat doplnění doprovodné vegetace podél vodních toků	

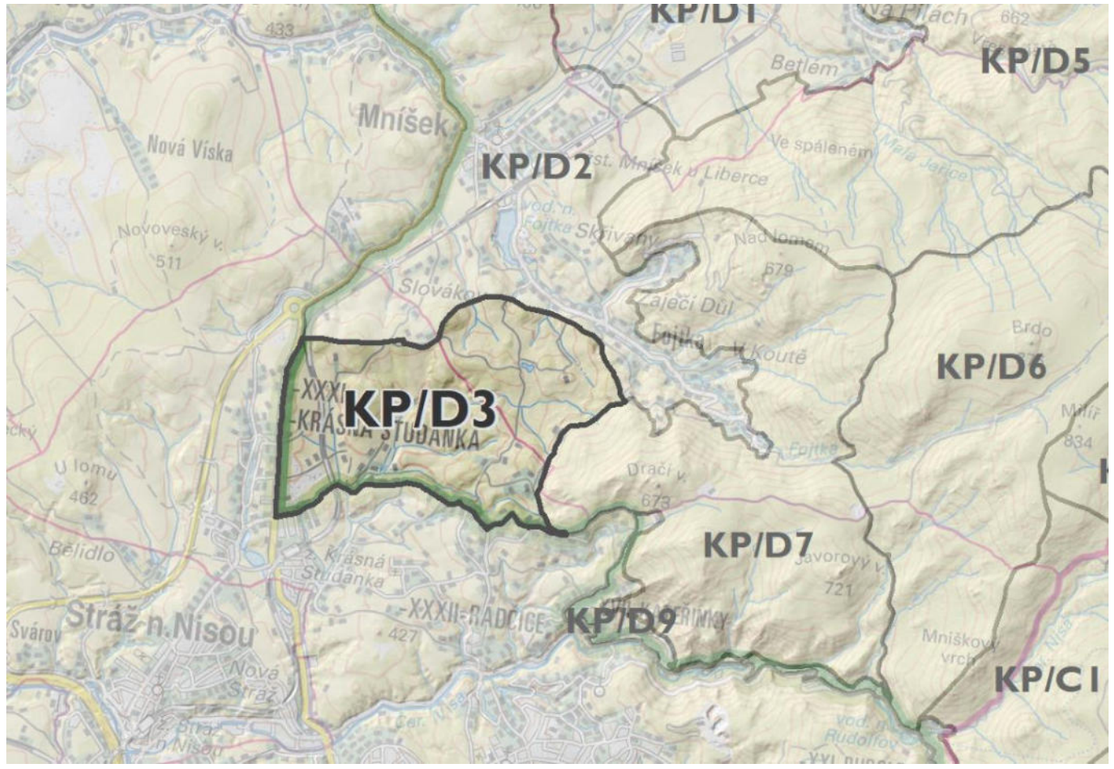

Obrázek 56 Schéma krajinného prostoru KP/D2 Mníšek

KP/D3 K RADČICŮM

KP/D3 zaujímá nejzápadnější cíp CHKO na přechodu Žitavské pánve a Jizerských hor. Mírně zvlněný reliéf představuje pramennou oblast kratších toků, resp. rozvodí přítoků Fojteckého potoka a Černé Nisy (Radčický potok, povodí Lužické Nisy) s výskytem podmáčených poloh. Krajina v KP má členitou strukturu s tvarově velmi členitými lesními okraji. Téměř ve středu se nachází drobný vrch K Radčicům. Rovnocenně či mírně převažující odlesněné luční polohy utváření dílčí uzavřené či polouzavřené prostory. Početná je i mimolesní zeleň (solitéry, liniové formace). V KP se nenachází samostatné sídlo. Do okrajových částí KP zasahuje převážně rozptýlená či roztroušená zástavba (usedlostí) okolních sídel (Krásná Studánka, Radčice, Fojtka, Mníšek). Ve východní části se nachází golfového hřiště včetně související infrastruktury a s charakteristickými úpravami terénu a herními prvky. Při západní a severní hranici KP prochází železniční trať č. 037 (Liberec – Černousy).

Na horním toku Radčického potoka byla vyhlášena přírodní památka Fojtecký mokřad, jejímž předmětem ochrany je mokřadní vegetace vzniklá pravděpodobně zazemňováním bývalého rybníčku s výskytem vitálních populací vzácných druhů rostlin.

Obrázek 57 Schéma krajinného prostoru KP/D3 K Radčicům

KP/D3 K Radčicům

Charakteristický znak		Projev (+)pozitivní (-)negativní (0)neutrální	Význam zásadní spoluurčující doplňující	Cennost jedinečný cenný běžný	E	P	H	M	D
Znaky přírodní charakteristiky									
Př1	Zvlněný reliéf závěru Žitavské pánve s členitým rozložením lesní a mimolesní zeleně	+	zásadní	cenný	X	X	X	X	
Př2	Drobná údolí s navazující doprovodnou vegetací	+	spoluurčující	běžný	X	X	X		
Př3	Četné množství lesních ploch uvnitř KP vytvářejících svými členitými okraji uzavřené či polouzavřené segmenty krajiny	+	spoluurčující	cenný	X	X	X		
Př4	Mimolesní zeleň vázaná zejména na vodní toky, okrajovou zástavbu a golfové hřiště	+	doplňující	běžný	X	X	X		
Př5	PPFojtecký mokřad se svou charakteristickou vegetací	+	doplňující	cenný	X	X			
Znaky kulturní a historické charakteristiky									
Kh1	Dynamická krajinná struktura bez souvislé zástavby, zástavba na okrajích KP v těchto částech se spíše rozvolněnou zástavbou	+	zásadní	běžný	X	X	X	X	
Kh2	Rozvolněná zástavba tradičních objektů a měřítkově nevybočujících staveb	+	spoluurčující	cenný	X		X	X	
Kh3	Přítomnost rozlehlého golfového hřiště	-	spoluurčující	běžný					
Znaky prostorové charakteristiky									
Pr1	Krajina drobného měřítka s dynamickým reliéfem a krajinnou strukturou vytvářející drobné měřítko s krajinným zázemím Jizerských hor	+	zásadní	cenný	X	X	X	X	
Pr2	Uzavřená poloha golfového hřiště s omezeným vizuálním uplatněním v krajinné scéně	0	doplňující	běžný	X		X	X	
Pr3	Převážně harmonické zapojení zástavby do krajinného rámce	+	spoluurčující	cenný	X		X	X	

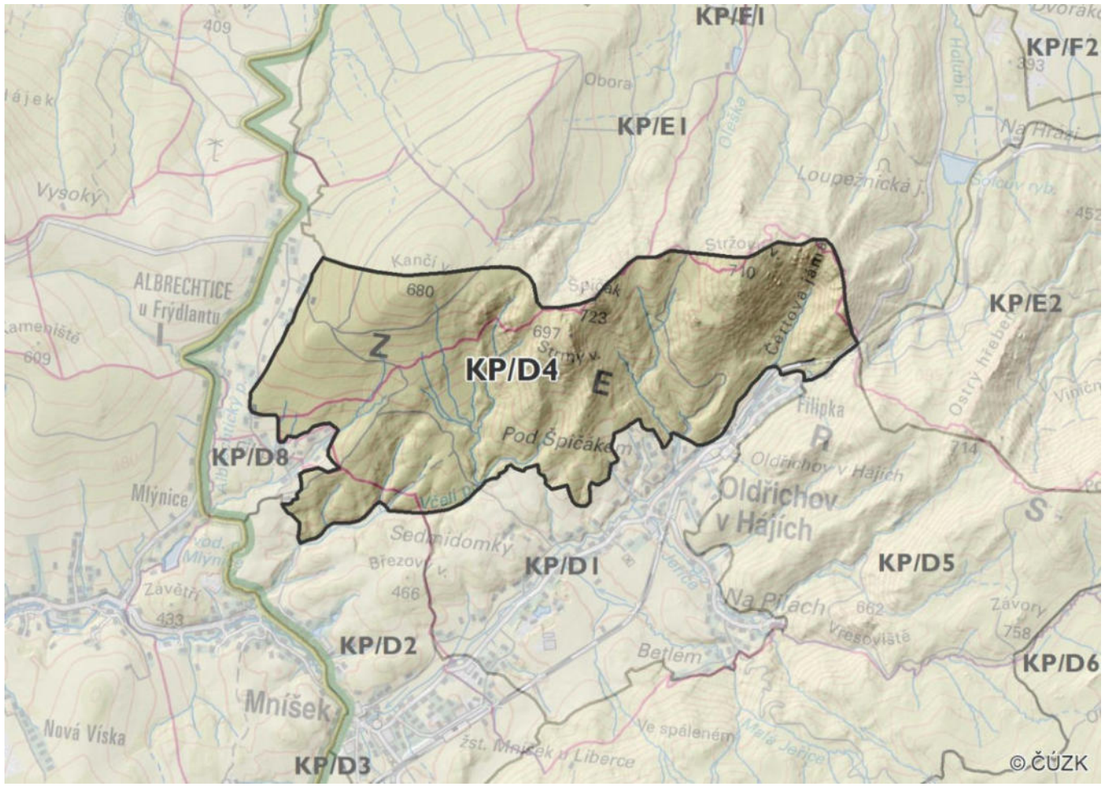
E – znak tvoří estetickou hodnotu
P – znak tvořící přírodní hodnotu
H – znak tvořící harmonické vztahy v krajině
M – znak utvářející harmonické měřítko krajiny
D – znak tvoří kulturní dominantu

Podmínky ochrany		Odůvodnění
PO1	Zachovat členitou krajinnou strukturu s výskytem četných lesních enkláv a mimolesní zeleně	Tato členitá krajinná struktura vytváří harmonické měřítko a vztahy v území. Členité okraje lesa vytváří působivé partie s krajinářsko-estetickými hodnotami, uzavřené a polouzavřené prostory vytváří harmonické drobné měřítko krajiny.
PO2	Nerozšiřovat významně zástavbu do volné krajiny, nezahušťovat stávající strukturu, omezeně rozvíjet zástavbu související s golfovým hřištěm	I přes značné přestavby převažuje původní rozložení a rozvolněný charakter zástavby s významnou vazbou na krajinné zázemí, jedná se o charakteristický rys, který je nutno respektovat a nekoncentrovat do těchto partií rozvoj sídel. Golfové hřiště nepředstavuje hodnotu krajinného rázu, je vhodné nepodporovat takový rozvoj souvisejících staveb, který se bude negativně projevovat v krajinné scéně.
PO3	Neumisťovat stavby a zařízení, které by svým uplatněním negativně narušovaly významně svahy Jizerských hor	Krajinný prostor přiléhá k cenným partiím svahů Jizerských hor, je tedy citlivý z hlediska umisťování záměrů, které naruší tuto přírodní dominantu, která vytváří estetickou atraktivnost, zapamatovatelnost a harmonické vztahy v krajině. Ačkoli je území již citelně narušeno antropogenní činností (golf), není žádoucí zvyšovat antropogenní zásahy a je nutné uchovat v maximálním míře harmonické měřítko a vztahy v území.
Ochranná doporučení		
OD1	Nejsou stanovena.	

KP/D4 JIŽNÍ SVAHY ŠPIČÁKU

KP/D4 představuje souvisle lesnaté území se smíšenými porosty v západní části CHKO – okraj souvislého lesního komplexu vrcholové části Jizerských hor, zde již sestupující do nižších nadmořských výšek. Dominantou území je vrchol Špičáku (723 m n. m.) při severní hranici KP. Prostor mezi Špičákem a Oldřichovským sedlem se vyznačuje s bohatým výskytem skalních útvarů. Přírodně hodnotné k jihu se sklánějící území představuje pramennou oblast pravostranných přítoků Jeřice (Včelí potok, Hřebenový potok). V západní části KP je situován úsek obranné linie objektů lehkého opevnění. Území je neosídlené. KP je protkáno sítí lesních cest. Při severní a severovýchodní hranici (elevace Špičáku a Stržového vrchu) zasahuje do KP dvěma segmenty vyhlášená NPR Jizerskohorské bučiny. Předmětem ochrany tohoto ZCHÚ je komplex smíšeného, převážně bukového lesa přirozeného charakteru, s geomorfologicky významnými útvary a s dochovanými přirozenými rostlinnými a živočišnými společenstvy vázanými na toto prostředí.

Ve východním okraji u Mníšeckého tunelu se nachází odkaz na Clam-Gasovskou oboru, která byla postavena v polovině 19. století. Oplocovala velkou část Jizerských hor, sloužila pro honitbu šlechtického rodu. V současné době jsou v lesích dochované fragmenty původního dřevěného oplocení (zbytky kamenných sloupků).

Obrázek 58 Schéma krajinného prostoru KP/D4 Jižní svahy Špičáku

KP/D4 Jižní svahy Špičáku

Charakteristický znak		Projev (+)pozitivní (-)negativní (0)neutrální	Význam zásadní spoluurčující doplňující	Cennost jedinečný cenný běžný	E	P	H	M	D
Znaky přírodní charakteristiky									
Př1	K jihu ukloněný reliéf poměrně strmých svahů Jizerských hor	+	zásadní	cenný	X	X	X		
Př2	Pramenná oblast pravostranných přítoků Jeřice	+	doplňující	běžný	X	X	X		
Př3	Lesní masiv svahů Jizerských hor s členitými okraji lesa vytvářejícími působivé krajinné prostředí	+	zásadní	běžný	X	X	X		
Př4	Přítomnost četných skalních útvarů (NPR Jizerskohorské bučiny, UNESCO)	+	spoluurčující	jedinečný	X	X	X		
Znaky kulturní a historické charakteristiky									
Kh1	Linie pohraničního opevnění	+	doplňující	cenný					
Kh2	Drobná architektura v krajině (Wanderův pomník, Geislerova smrt, Kříž na Scheibe, U Zelených buků, Pojerova památka aj.)	+	doplňující	cenný	X		X	X	
Kh3	Clam-Gasovská obora a její fragmenty v krajině	+	doplňující	cenný	X		X		
Znaky prostorové charakteristiky									
Pr1	Horizont Kančí vrch – Špičák – Stržový vrch bez rušivých prvků, technických staveb a zařízení	+	zásadní	cenný	X	X	X	X	
Pr2	Vizuálně uzavřená lesní krajina s výhledy z vrcholových partií (Špičák), zejména na Žitavskou pánev	+	zásadní	běžný	X	X	X	X	
Pr3	Působivé scenérie okolí Špičáku a Stržového vrchu se skalními útvary	+	spoluurčující	jedinečný	X	X	X	X	

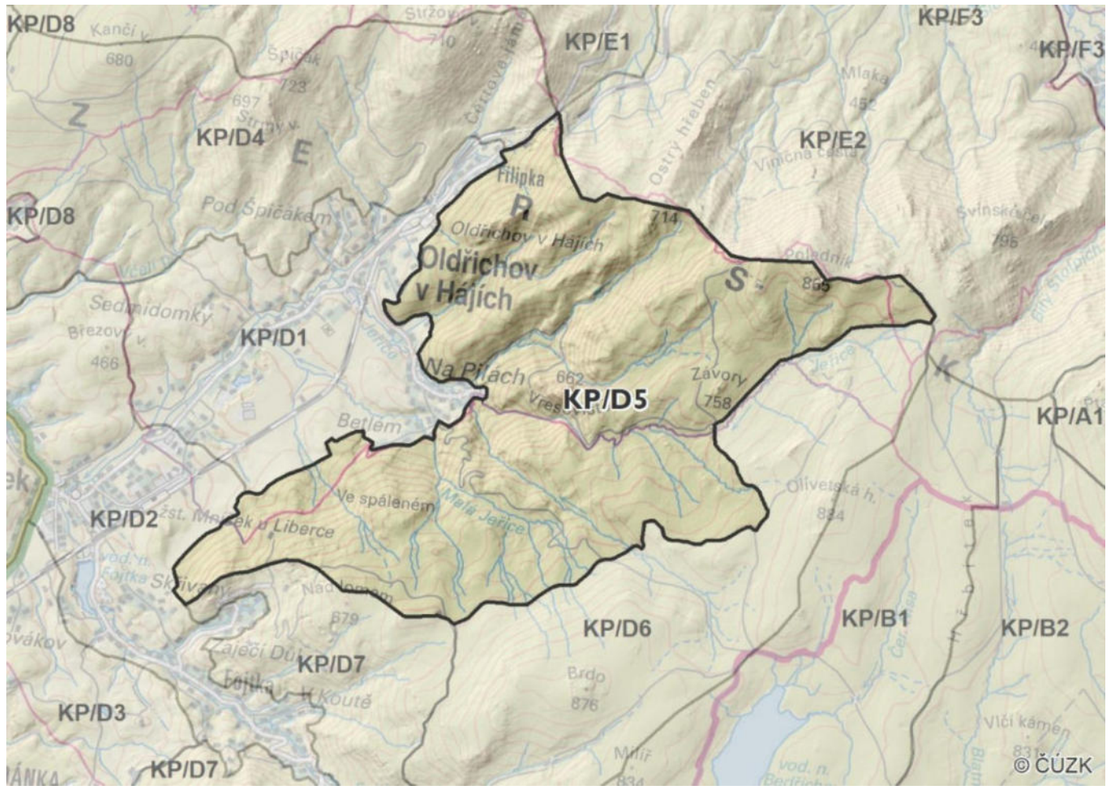
E – znak tvoří estetickou hodnotu
P – znak tvořící přírodní hodnotu
H – znak tvořící harmonické vztahy v krajině
M – znak utvářející harmonické měřítko krajiny
D – znak tvoří kulturní dominantu

Podmínky ochrany		Odůvodnění
PO1	Zachovat členité okraje lesního masivu, chránit přirozenou druhovou skladbu porostů	Okraje lesního komplexu vytváří zajímavou konfiguraci prostředí KP/D1, KP/D2 a KP/D8. Rozvojem sídel v Liberecké kotlině směrem do svahů a narušením ekotonu lesa může dojít ke snížení přírodní, ale i estetické hodnoty území a harmonických vztahů v území.
PO2	Zachovat přírodní či přírodě blízký lesní charakter území bez osídlení, vyloučit zástavbu bez účelu souvisejícím s ochranou přírody a krajiny	Lesní krajina s přírodě blízkým charakterem a cennými enklávami přírodní hodnoty bez osídlení je specifickým znakem území. Území disponuje přírodní hodnotou s cennými enklávami Jizerskohorských bučin.
PO3	Neumisťovat stavby a zařízení, které by svým uplatněním negativně narušovaly horizonty Jizerských hor	Krajinný prostor je součástí cenných partií svahů Jizerských hor, je tedy citlivý z hlediska umisťování záměrů, které naruší tuto přírodní dominantu, která vytváří estetickou atraktivnost, zapamatovatelnost a harmonické vztahy v krajině.
PO4	Ochrana drobných památek a zbytků obory v krajině	Jedná se o znak kulturní a historické charakteristiky, který je specifický v KP, jedná se o hodnotu, kterou je nutné chránit
Ochranná doporučení		
OD1	Udržet a vytvářet druhovou skladbu porostů s vysokým podílem stanovištně odpovídajících dřevin	
OD2	Chránit mimořádně cenná přírodní stanoviště	
OD3	Drobný mobiliář (lavičky, odpočívadla, info tabule atd.) umisťovat podél stávajících značených cest	

KP/D5 ZÁPADNÍ OKRAJ POLEDNICKÉ HORNATINY

KP/D5 se nachází jihovýchodně od Oldřichova v Hájích, Filipky a zástavby Na Pilách. Představuje souvisle lesnaté území se smíšenými porosty v západní části CHKO v přec hodové části Liberecké kotliny a Jizerské hornatiny. Tvoří ji poměrně prudké zejména severní a západní svahy, které se táhnou od okrajových částí zástavby Oldřichov v Hájích a Filipky až po hřbetní partie Jizerských hor. Vrcholový horizont tvoří vrchy Ostrý (557 m), Nad Lomem (679 m) Skalky (713 m), Závory (758 m) a Poledník (865 m). Blízko KP je pramenní vodní tok Jeřice, KP je souvisle zalesněný, reliéf tvoří členitá kotlina s několika dílčími údolími. Zatímco v severní části KP jsou vodní toky zahloubeny a tvoří hluboká údolí rozčleněná výraznými hřbety, v jihozápadní části mají vodní toky (Malá Jeřice) větevnatý charakter s nevýrazným údolním profilem. Nezastavěné území s homogenním pokryvem se vyznačuje přítomností přírodních hodnot – hodnotnými lesními porosty, výskytem skalních tvarů, především ve vrcholových partiích. V severovýchodním okraji do KP zasahuje rozlehlé území NPR Jizerskohorské bučiny.

Při silnici do Raspenavy se nachází opuštěný žulový lom využívaný k lezeckým sportům. KP je protkán sítí lesních cest, stojí zde rovněž několik loveckých chat. Východně od vrcholu Poledníku lze nalézt několik objektů lehkého opevnění.

Obrázek 59 Schéma krajinného prostoru KP/D5 Západní okraj Polednické hornatiny

Charakteristický znak		Projev (+)pozitivní (-)negativní (0)neutrální	Význam zásadní spoluurčující doplňující	Cennost jedinečný cenný běžný	E	P	H	M	D
Znaky přírodní charakteristiky									
Př1	Severní a západní prudké svahy Jizerské hornatiny členité několika údolími	+	zásadní	cenný	X	X	X		
Př2	Výrazné hřbety, zejména v severní části (Vřesoviště, Ostrý hřeben)	+	spoluurčující	cenný	X	X	X		
Př3	Lesní masiv svahů Jizerských hor	+	zásadní	běžný	X	X	X		
Př4	Přítomnost cenných skalních útvarů ve vrcholových partiích (NPR a CHKO)	+	doplňující	jedinečný	X	X	X		
Př5	Četná drobná údolí vodních toků (Jeřice, Malá Jeřice a jejich přítoky)	+	spoluurčující	běžný	X	X	X		
Znaky kulturní a historické charakteristiky									
Kh1	Linie pohraničního opevnění ve východním cípu KP	+	doplňující	cenný					
Kh2	Území bez souvislého osídlení	+	zásadní	cenný	X	X	X		
Znaky prostorové charakteristiky									
Pr1	Zajímavá konfigurace výrazných horizontů a hřbetů protkaných údolími vodních toků směřujícími k údolní sníženině Liberecké kotliny	+	zásadní	cenný	X	X	X	X	
Pr2	Vizuálně uzavřená lesní krajina s omezenými výhledy do krajiny	+	zásadní	běžný	X	X	X	X	
Pr3	Působivý kontrast sníženiny s rozptýlenou zástavbou v KP/D1 a KP/D2 a strmých zalesněných svahů Jizerských hor	+	spoluurčující	cenný	X	X	X	X	

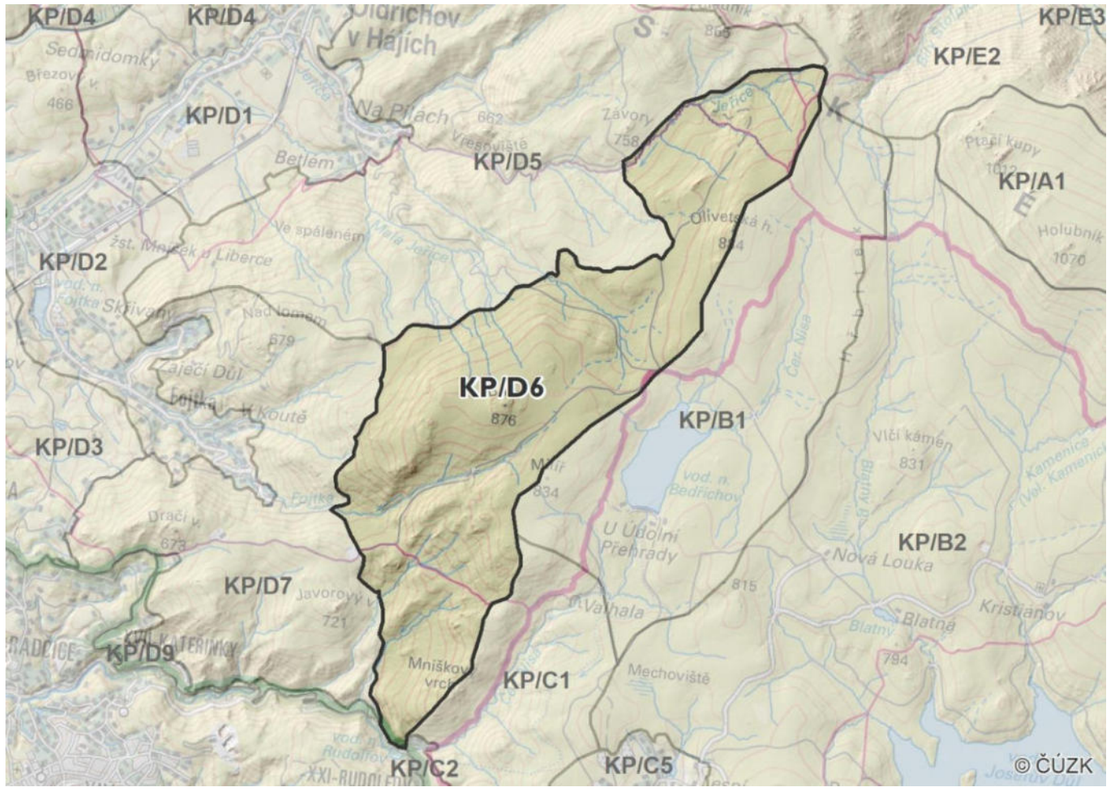
E – znak tvoří estetickou hodnotu
P – znak tvořící přírodní hodnotu
H – znak tvořící harmonické vztahy v krajině
M – znak utvářející harmonické měřítko krajiny
D – znak tvoří kulturní dominantu

Podmínky ochrany		Odůvodnění
PO1	Zachovat členité okraje lesního masivu, chránit přirozenou druhovou skladbu porostů	Okraje lesního komplexu vytváří zajímavou konfiguraci prostředí KP/D1 a KP/D2. Rozvojem sídel v Liberecké kotlině směrem do svahů a narušením ekotonu lesa může dojít ke snížení přírodní, ale i estetické hodnoty území a harmonických vztahů v území.
PO2	Zachovat přírodní či přírodě blízký lesní charakter území bez osídlení, vyloučit zástavbu bez účelu související s ochranou přírody a krajiny	Lesní krajina s přírodě blízkým charakterem a cennými enklávami přírodní hodnoty bez osídlení je specifickým znakem území. Do území zasahuje enkláva s přírodní hodnotou NPR Jizerskohorských bučin.
PO3	Neumisťovat stavby a zařízení, které by svým uplatněním negativně narušovaly horizonty Jizerských hor (vysílače, VTE, nadzemní vedení VVN aj.)	Krajinný prostor je součástí cenných partií svahů Jizerských hor, je tedy citlivý z hlediska umisťování záměrů, které naruší tuto přírodní dominantu, která vytváří estetickou atraktivnost, zapamatovatelnost a harmonické vztahy v krajině.
Ochranná doporučení		
OD1	Nové cesty řešit v krajině pouze v odůvodněných případech (stávající stavby v krajině)	
OD2	Pečovat o okraje lesních porostů	

KP/D5 Západní okraj Polednické hornatiny

KP/D6 KATEŘINSKÝ HŘBET

KP/D6 zaujímá vrcholové partie Jizerské hornatiny na přechodu do Žitavské pánve. Jedná se o protáhlý severojižně orientovaný krajinný prostor, který se táhne od Jizerskohorských bučin pod Svinským čelem přes Kateřinský hřbet až téměř po okraj zástavby Rudolfov. Východní okraj je vymezen hřbetem s dominantami Olivetské hory (886 m n. m.), Milíř (834 m) a Pod Přehradou (743 m). Ve střední části se nachází hřbet tvořený vrchem Brdo (876 m). Jedná se o geomorfologicky členité území, pramennou oblast vodních toků vlévajících se do Jeřice. Je souvisle zalesněné, s absencí souvislé zástavby. Území je protkáno sítí lesních cest. Krajinný prostor je cenným exponovaným územím, které vytváří rozhraní mezi krajinným celkem KC/D a KC/B – Jižními svahy Jizerských hor.

Obrázek 60 Schéma krajinného prostoru KP/D6 Kateřinský hřbet

KP/D6 Kateřinský hřbet

Charakteristický znak		Projev (+)pozitivní (-)negativní (0)neutrální	Význam zásadní spoluurčující doplňující	Cennost jedinečný cenný běžný	E	P	H	M	D
Znaky přírodní charakteristiky									
Př1	Zejména západně a jihozápadně orientované svahy Jizerské hornatiny	+	zásadní	cenný	X	X	X		
Př2	Výrazný východní horizont Olivetská hora – Milíř – Pod Přehradou (Mniškový vrch)	+	spoluurčující	cenný	X	X	X		
Př3	Lesní masiv svahů Jizerských hor	+	zásadní	běžný	X	X	X		
Př4	Přítomnost skalních útvarů ve vrcholových partiích	+	doplňující	cenný	X	X	X		
Př5	Krátká údolí vodních toků, pramenná oblast	+	doplňující	běžný	X	X	X		
Znaky kulturní a historické charakteristiky									
Kh1	Přítomnost četných lesních cest, často s turistickými trasami	+	doplňující	cenný	X		X		
Kh2	Území bez souvislého osídlení	0	zásadní	cenný	X	X	X		
Znaky prostorové charakteristiky									
Pr1	Vrcholová exponovaná partie svahů Jizerských hor	+	zásadní	cenný	X	X	X	X	
Pr2	Vizuálně uzavřená lesní krajina s omezenými výhledy do krajiny	+	zásadní	běžný	X	X	X	X	

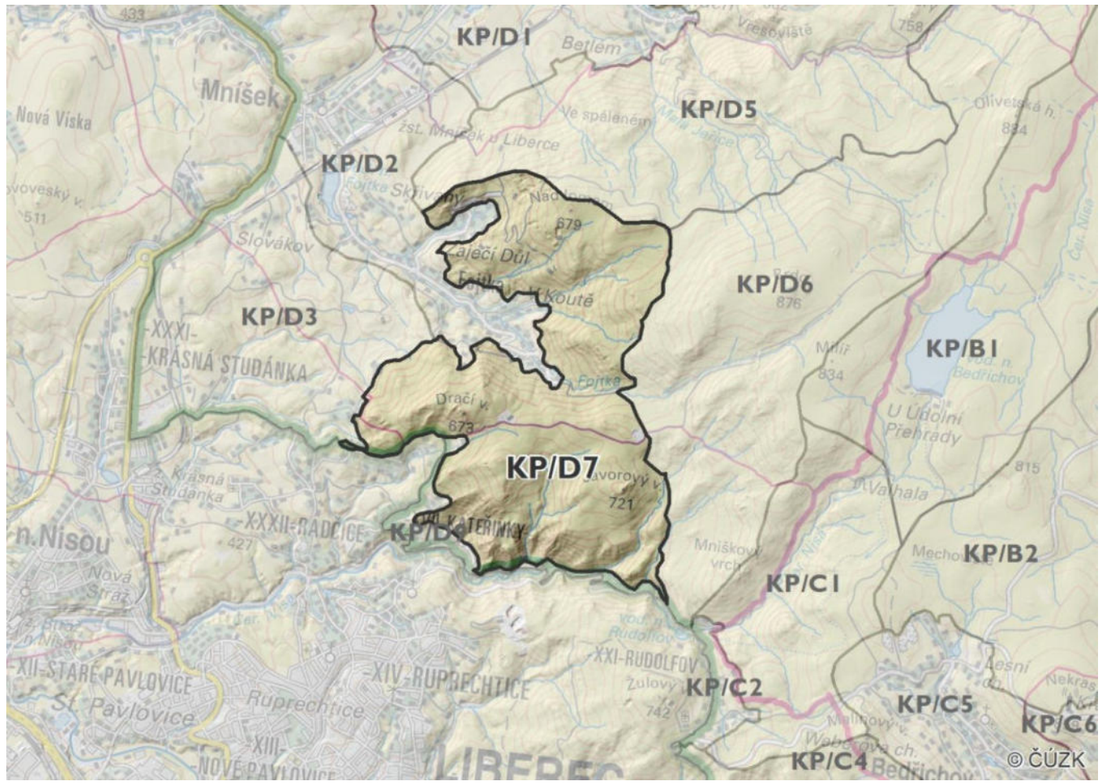
E – znak tvoří estetickou hodnotu
P – znak tvořící přírodní hodnotu
H – znak tvořící harmonické vztahy v krajině
M – znak utvářející harmonické měřítko krajiny
D – znak tvoří kulturní dominantu

Podmínky ochrany		Odůvodnění
PO1	Zachovat přírodní či přírodě blízký lesní charakter území bez osídlení, vyloučit zástavbu bez účelu souvisejícímu s ochranou přírody a krajiny	Lesní krajina s přírodě blízkým charakterem a cennými enklávami přírodní hodnoty bez osídlení je specifickým znakem území.
PO2	Neumisťovat stavby a zařízení, které by svým uplatněním negativně narušovaly horizonty Jizerských hor (vysílače, VTE, nadzemní vedení VVN aj.)	Krajinný prostor je součástí cenných partií svahů Jizerských hor, je tedy citlivý z hlediska umisťování záměrů, které naruší tuto přírodní dominantu, která vytváří estetickou atraktivnost, zapamatovatelnost a harmonické vztahy v krajině.
Ochranná doporučení		
OD1	Podporovat druhovou skladbu lesních porostů	
OD2	Vytvářet předpoklady pro edukaci společnosti, podpora vytváření naučných stezek	
OD3	Citlivě rozvíjet turistickou infrastrukturu (přístřešky)	

KP/D7 DRAČÍ A JAVOROVÝ VRCH

Morfologicky členité území v západní části Jizerských hor. Tvoří ho dominanty Brdo k jihozápadu klesající souvisle zalesněný terén. V KP vystupují výrazné elevace – Javorový vrch (723 m n. m.) a Dračí vrch (676 m n. m.). Území se vyznačuje bohatostí erozních – skalních útvarů, ve zřetelně větší míře v západní části (Dračí vrch, Martinská stěna, Mordová rokle). Krajinným prostorem protéká Fojtka (levostranný přítok Jeřice) a přítoky Černé Nisy. Území je protkáno sítí lesních cest, je nezastavěné, s četnou drobnou architekturou. Je souvisle zalesněné, západní okraje lesního masivu jsem působivě členité a dramaticky obtékají zástavbu sídel Fojtka a Kateřinky. V území se nachází několik drobných bezlesých enkláv a solitérní zástavba v údolních partiích. Na jihu se terén prudce svažuje do údolí Černé Nisy (mimo KP). V místě u Dračího vrchu se nachází místo s odkazem na třicetiletou válku (mnoho obyvatel utíkalo do hor, kde zakopávali cenné věci do zemních skrýší, okolní sídla byla drancována, a částečně vypálena).

V západní části KP byla vyhlášena přírodní památka Pod Dračí Skálou, jež chrání svahový lesní porost se souvislým výskytem tisu červeného. Jihozápadně se nacházející skalnatý vrchol Dračí vrch poskytuje výhledy do podhůří.

Obrázek 61 Schéma krajinného prostoru KP/D7 Dračí a Javorový vrch

KP/D7 Dračí a Javorový vrch

Charakteristický znak		Projev (+)pozitivní (-)negativní (0)neutrální	Význam zásadní spoluurčující doplňující	Cennost jedinečný cenný běžný	E	P	H	M	D
Znaky přírodní charakteristiky									
Př1	Členitý reliéf s drobnými údolími a různou dynamikou svahů	+	zásadní	cenný	X	X	X		
Př2	Výrazné elevace Dračího a Javorového vrchu	+	spoluurčující	cenný	X	X	X		
Př3	Závěr lesního masivu svahů Jizerských hor přiléhajícího k Liberecké kotlině	+	zásadní	běžný	X	X	X		
Př4	Přítomnost skalních útvarů ve vrcholových partiích (Dračí vrch, Martinská stěna, Mordová rokle)	+	doplňující	cenný	X	X	X		
Př5	Strmě klesající svahy k Černé Nise při jižní hranici KP	+	doplňující	běžný	X	X	X		
Znaky kulturní a historické charakteristiky									
Kh1	Přítomnost četných lesních cest	+	doplňující	běžný	X		X		
Kh2	Souvisle zalesněné území bez souvislého osídlení, drobné nelesní enklávy zejména v údolních partiích	+	zásadní	cenný	X	X	X		
Kh3	Četná drobná architektura v krajině (smírčí kříže, lesní divadlo, kámen U červeného srdce aj.)	+	doplňující	cenný	X		X		
Znaky prostorové charakteristiky									
Pr1	Působivá dramatická scenérie vlněného reliéfu s přírodními dominantami Dračí a Javorový vrch	+	zásadní	cenný	X	X	X	X	
Pr2	Vrchy se skalními útvary a atraktivními výhledy do předhůří (Martinská stěna, Dračí vrch)	+	doplňující	Cenný	X		X	X	
Pr3	Dramaticky působivé okraje lesního masivu, v západní části vytvářející členité okraje v návaznosti na zástavbu Fojtky, v jižní části dramatický závěr KP s prudkými svahy sklánějícími se k Černé Nise obepínající zástavbu Kateřinky	+	doplňující	běžný	X	X	X	X	

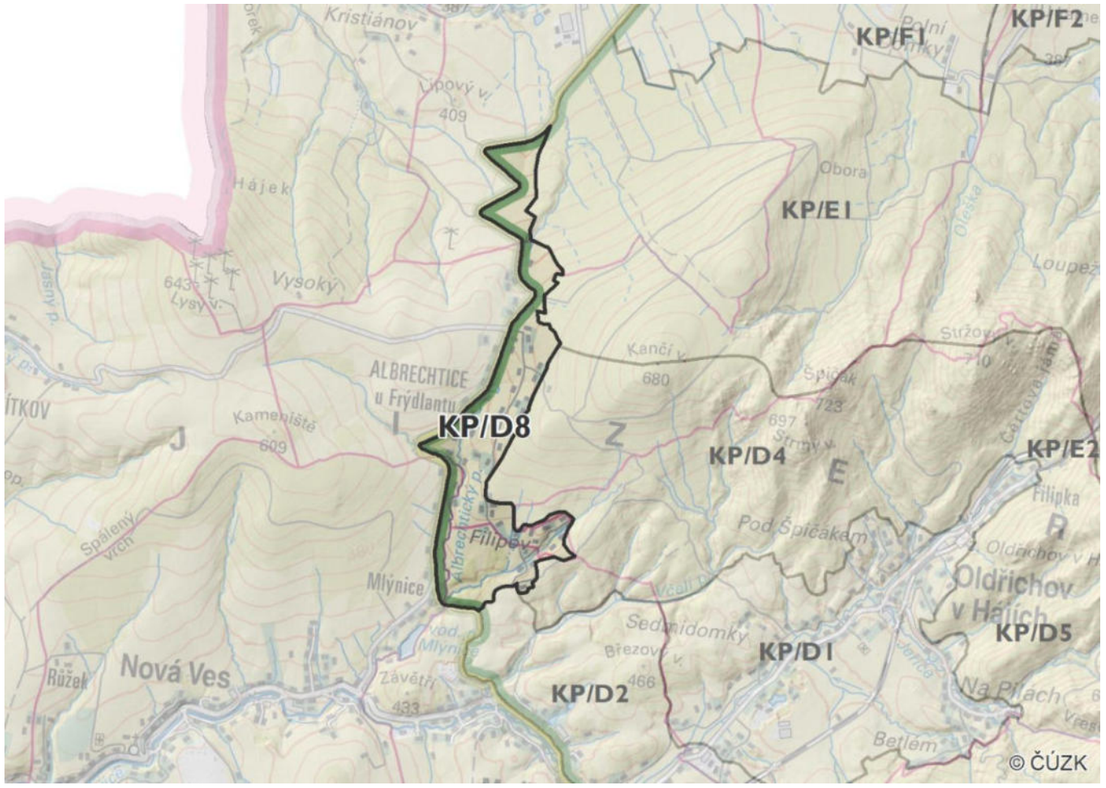
E – znak tvoří estetickou hodnotu
P – znak tvořící přírodní hodnotu
H – znak tvořící harmonické vztahy v krajině
M – znak utvářející harmonické měřítko krajiny
D – znak tvoří kulturní dominantu

Podmínky ochrany		Odůvodnění
PO1	Zachovat přírodní či přírodě blízký lesní charakter území bez osídlení, omezit zástavbu bez účelu souvisejícímu s ochranou přírody a krajiny	Lesní krajina s přírodě blízkým charakterem a cennými enklávami přírodní hodnoty bez osídlení je specifickým znakem území. V území je možné umisťovat nové stavby pouze v odůvodněných případech a za účelem ochrany přírody a krajiny, aby se zachoval nenarušený přírodní ráz území s harmonicky působivými lesními scenériemi.
PO2	Neumisťovat stavby a zařízení, které by svým uplatněním negativně narušovaly horizonty Jizerských hor, nenarušovat vrchy a horizonty antropogenní činností	Krajinný prostor je součástí cenných partií svahů Jizerských hor, je tedy citlivý z hlediska umisťování záměrů, které naruší tuto přírodní dominantu, která vytváří estetickou atraktivnost, zapamatovatelnost a harmonické vztahy v krajině.
PO3	Chránit cenné okraje lesního masivu	Členité okraje jsou charakteristickým rysem krajinného prostoru. Je žádoucí ochrana této pestrosti, která vytváří estetické hodnoty a harmonické vztahy v krajině, bránit rozvoji zástavby v bezprostřední (i vizuální) vazbě na tyto cenné segmenty.
Ochranná doporučení		
OD1	Podporovat druhovou skladbu lesních porostů	
OD2	Pečovat o vyhlídková místa, bránit zarůstání, umisťovat vhodný mobiliář při stávajících cestách a vyhlídkových míst	

KP/D8 ALBRECHTICE (Albrechtický potok)

KP/D8 je součástí z větší části odlesněného prostorově velmi exponovaného území Albrechtického hřbetu při západní hranici CHKO. Úzký prostor, který náleží CHKO, z většiny vyplňují kompaktní plochy travních porostů a členitých polí s rozptýlenou zástavbou Albrechtic u Frýdlantu s proměnlivou vazbou na cestní síť. Původně se jednalo o lesní lánovou ves, její charakter se víceméně dochoval dodnes, proběhla pouze místy dostavba této rozptýlené struktury. V jižním cípu se rozkládá v sevření lesního masivu původní parcelační ves Filipov, která si dochovala svou rozptýlenou strukturu dodnes. Zástavba si zachovala převážně svůj tradiční výraz venkovské zástavby i přes množství novostaveb, dostaveb a přestaveb. Celkové působení sídel v krajině je harmonické, se silnou vazbou na krajinný rámec. V území se nachází dvě kaple, jejich projev v krajině je ale zanedbatelný. Západní okraj KP (a zároveň okraj CHKO) tvoří silnice I. třídy č. 13, která se vine v členité krajině. Je vedena ve stopě původní historické cesty do Frýdlantu. Krajinnou osu tvoří Albrechtický potok, který na sebe váže bohatou doprovodnou vegetaci a omezuje tak jak výhledy do KP, tak z něj. V jižní části běží linie pohraničního opevnění. Východní okraj vymezují členité lesní okraje masivu západních svahů Jizerských hor, které tvoří krajinné zázemí krajinnému prostoru.

Prostor je otevřený na západní stranu Albrechtického hřbetu a umožňuje dálkové výhledy do předhůří. Z KP je vizuálně vnímatelný větrný park u Lysého vrchu, který je vzdálen necelých 2,5 km od hranic CHKO, a 1 VTE nad Dětřichovem (cca 500 m od hranice CHKO).

Obrázek 62 Schéma krajinného prostoru KP/D8 Albrechtice (Albrechtický potok)

KP/D8 Albrechtice (Albrechtický potok)

Charakteristický znak		Projev (+)pozitivní (-)negativní (0)neutrální	Význam zásadní spoluurčující doplňující	Cennost jedinečný cenný běžný	E	P	H	M	D
Znaky přírodní charakteristiky									
Př1	Krajová část Žitavské pánve v nárazníkové zóně Jizerských hor	+	zásadní	cenný	X	X	X	X	
Př2	Albrechtický potok s bohatou doprovodnou vegetací	+	spoluurčující	běžný	X	X	X		
Př3	Četná mimolesní zeleň vázana zejména na vodní tok, cesty a sídla	+	doplňující	běžný	X	X	X	X	
Znaky kulturní a historické charakteristiky									
Kh1	Dochovaná historická krajinná struktura s členěním luk, polí a jednotlivých usedlostí v krajinném rámci uzavřeném na východě svahy Jizerských hor	+	zásadní	cenný	X	X	X	X	
Kh2	Dochovaná urbanistická struktura rozptýlené zástavby lánové vsi Albrechtice u Frýdlantu a rozptýlené vsi Filipov.	+	spoluurčující	cenný	X		X	X	
Kh3	Rozmanitá zástavba rodinných domů a chalup převážně v úměrných formách a dimenzích s množstvím novodobých přestaveb, místy dochovaná tradiční architektura	+	spoluurčující	běžný	X		X	X	
Kh4	Linie pohraničního opevnění	0	doplňující	cenný					
Znaky prostorové charakteristiky									
Pr1	Harmonicky utvářená kulturní krajina Albrechtického hřbetu s krajinnou vazbou na svahy Jizerských hor	+	zásadní	cenný	X		X	X	
Pr2	Harmonické zasazení sídla do krajiny s četnou sídelní zelení a členitými plochami luk a polí	+	spoluurčující	cenný	X	X	X	X	
Pr3	Krajinná osa Albrechtického potoka s bohatou zelení vytvářející působivé partie uzavřených a polouzavřených segmentů s omezenými průhledy	+	spoluurčující	cenný	X	X	X	X	

E – znak tvoří estetickou hodnotu
P – znak tvořící přírodní hodnotu
H – znak tvořící harmonické vztahy v krajině
M – znak utvářející harmonické měřítko krajiny
D – znak tvoří kulturní dominantu

Podmínky ochrany		Odůvodnění
PO1	Zachovat historicky konstituovaný rozsah odlesněného území – okraje lesních porostů	Tato kulturní enkláva si zachovala historickou krajinnou strukturu, které vytváří harmonické měřítko a vztahy v území, je krajinným zázemím přítomných sídel. Členité okraje lesa vytváří působivé partie s krajinářsko-estetickými hodnotami, jsou v severní části na exponovaném místě, a tedy přispívají i estetické hodnotě území.
PO2	Zachovat rozvolněný charakter zástavby Albrechtic u Frýdlantu a Filipova, neumisťovat terénní úpravy většího rozsahu (vhodně zasazovat stavby do terénu)	Jedná se o exponovanou polohu s výhledy do krajiny Albrechtického hřbetu. Pro zachování charakteru území není vhodné nadměrné zahušťování, je žádoucí regulace hmot jednotlivých objektů, které se dostávají do pohledové exponovanosti a spolupodílí se tak na vzhledu krajinné scény.
PO3	Neumisťovat stavby a zařízení, které by svým uplatněním negativně narušovaly horizonty Jizerských hor	Krajinný prostor je nárazníkovou zónou cenných partií svahů Jizerských hor, je tedy citlivý z hlediska umisťování záměrů, které naruší tuto přírodní dominantu, která vytváří estetickou atraktivnost, zapamatovatelnost a harmonické vztahy v krajině
Ochranná doporučení		
OD1	Působit na rozvoj v bezprostředním okolí KP, zejména u staveb, které by významně narušily vizuální účinek svahů Jizerských hor v krajině (VTE, vysílače atd.)	

KP/D9 KATEŘINKY

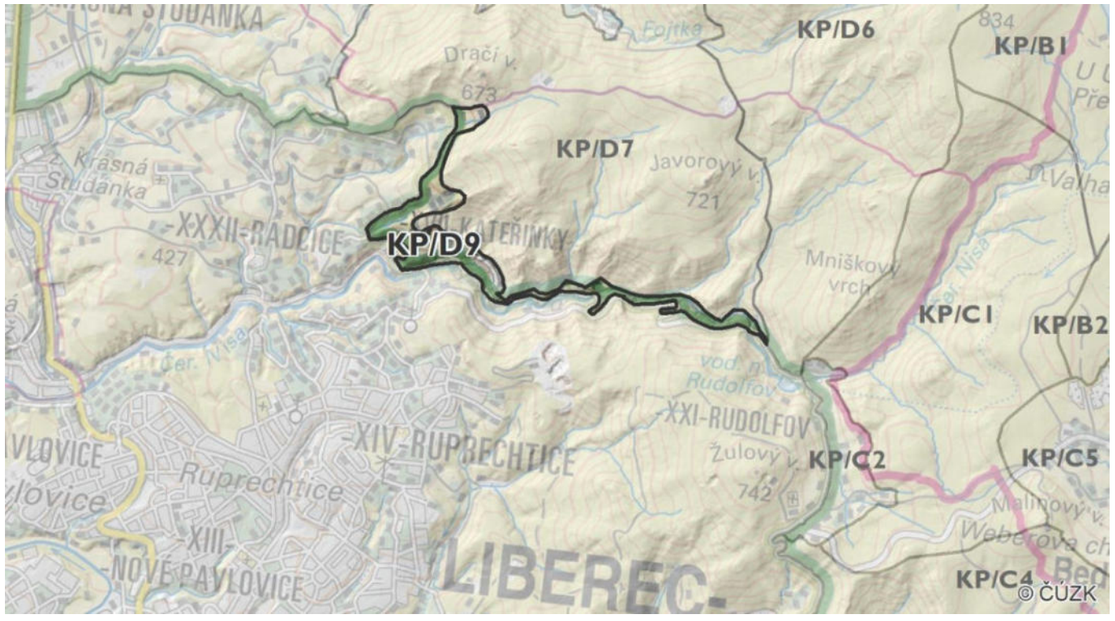
KP/D9 je úzký táhlý KP, který je tvořen zaříznutým údolím Černé Nisy ve svém nejspodnějším úseku v CHKO ve svažité území na přechodu Jizerských hor a Žitavské pánve. Zde je v členitém terénu svahů Dračího vrchu a Martinské stěny rozložena zástavba Kateřinek, původní údolní neorganizovaná ves. Okrajové svahy Jizerských hor, resp. přechod do méně členitého terénu Žitavské pánve formuje bohatá mimolesní zeleň.

Údolí je značně urbanizováno (soustředění průmyslu v 19. století). Vyskytuje se zde typologicky i hmotově rozmanitá zástavba, zahrnující obytné stavby, budovy veřejných institucí a zejména výrobní areály (dřívější textilní průmysl). Vzhledem k uzavřenosti prostoru, spoluutvářenou souvislým zalesněním vyšší partií údolních svahů, nedosahují výrazné hmoty průmyslových či dalších staveb většího vizuálního uplatnění. Údolím Černé Nisy prochází silnice spojující Liberec s Rudolfovem využívaná i pro veřejnou dopravu. Historicky cenný je systém starých vodních děl (jezy, náhony, nádrže), využívající bystřinný tok Černé Nisy.

KP/D9 Kateřinky									
Charakteristický znak		**Projev** (+)pozitivní (-)negativní (0)neutrální	**Význam** zásadní spoluurčující doplňující	**Cennost** jedinečný cenný běžný	**E**	**P**	**H**	**M**	**D**
Znaky přírodní charakteristiky									
Př1	Přechodová partie závěru svahů Jizerských hor a Žitavské pánve	+	zásadní	cenný	X	X	X	X	
Př2	Údolí vodního toku Černá Nisa s upravovaným korytem a doprovodnou zelení	+	zásadní	běžný	X	X			
Př3	Členité lesní okraje vymezující odlesněné plochy	+	spoluurčující	cenný	X	X	X		
Znaky kulturní a historické charakteristiky									
Kh1	Poměrně dochovaná krajinná struktura lesních a odlesněných partií	+	zásadní	cenný	X	X	X	X	
Kh2	Zčásti dochovaná struktura původní údolní neorganizované vsi Kateřinky se stopami průmyslového využívání území, v severní části zástavba ve strmých svazích umožňující působivé výhledy do krajiny	+	spoluurčující	cenný	X		X	X	
Kh3	Rozmanitá zástavba rodinných domů a chalup převážně v úměrných formách a dimenzích s množstvím novodobých přestaveb, dostaveb a novostaveb,	0	spoluurčující	běžný	X		X	X	
Kh4	Objekty průmyslové výroby větších dimenzí, avšak zpravidla vhodně zasazených do interiéru sídla	0	doplňující	běžný	X		X		
Znaky prostorové charakteristiky									
Pr1	Stísněný prostor závěru údolí Černé Nisy v CHKO s dramaticky strmými okraji svahů KP/D7	+	zásadní	cenný	X		X	X	
Pr2	Krajinářsko-estetické hodnoty ve zvlněném reliéfu při okraji lesního masivu	+	spoluurčující	cenný	X	X	X	X	
Pr3	Omezené vizuální uplatnění částí sídel v krajinném kontextu, uzavřené prostory	+	spoluurčující	běžný	X		X		

E – znak tvoří estetickou hodnotu
P – znak tvořící přírodní hodnotu
H – znak tvořící harmonické vztahy v krajině
M – znak utvářející harmonické měřítko krajiny
D – znak tvoří kulturní dominantu

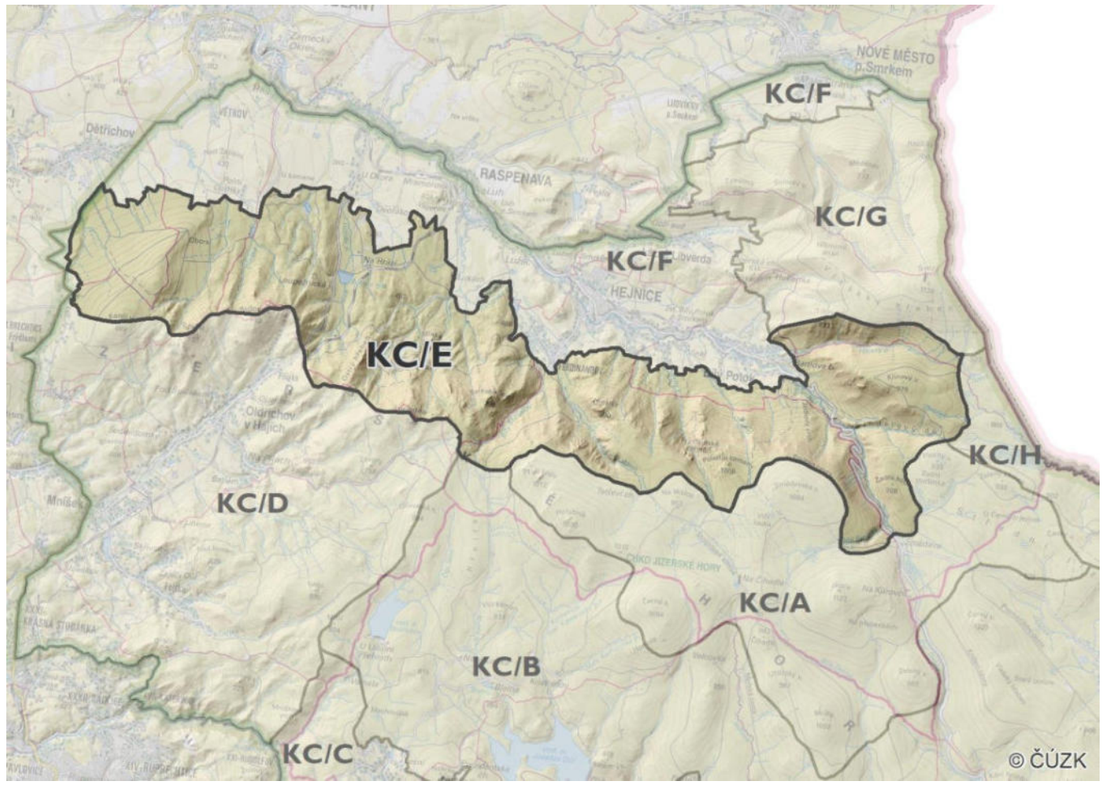
Podmínky ochrany		**Odůvodnění**
PO1	Zachovat historicky konstituovaný rozsah odlesněného území – okraje lesních porostů v severní části KP	Tato kulturní enkláva si zachovala historickou krajinnou strukturu, které vytváří harmonické měřítko a vztahy v území, je krajinným zázemím přítomných sídel. Členité okraje lesa vytváří působivé partie s krajinářsko-estetickými hodnotami, jsou v severní části na exponovaném místě, a tedy přispívají i estetické hodnotě území.
PO2	Zachovat rozvolněný charakter zástavby v severní části (Ladova), neumisťovat terénní úpravy většího rozsahu (vhodně zasazovat stavby do terénu)	Jedná se o exponovanou polohu s malebnými výhledy do krajiny Liberecké kotliny. Pro zachování charakteru území není vhodné nadměrné zahušťování, je žádoucí regulace hmot jednotlivých objektů, které se dostávají do pohledové exponovanosti a spolupodílí se tak na vzhledu krajinné scény.
PO3	Usměrňovat rozvoj v údolní sevřené části Černé Nisy, nenavyšovat nadměrně kapacity území, neměnit výrazně terén (při svazích hor)	Území má omezené prostorové podmínky, je citlivé z hlediska přírodních hodnot (vliv na vodní tok, prudké svahy Jizerských hor). Vliv na tyto hodnoty může vést ke snížení přírodních hodnot a narušení harmonických vztahů
Ochranná doporučení		
OD1	Podporovat doplnění doprovodné vegetace podél Černé Nisy, vhodně revitalizovat vodní tok	
OD2	Při zásazích do průmyslových objektů cílit na redukci stávajících objektů, zachování architektonicky hodnotných částí, pokud jsou přítomny a na nahrazování trvalejší architekturou (např. stavby, které jsou v současné době s jednoduchým oplechováním, přístřešky pro volné skladování atd.)	

Obrázek 63 Schéma krajinného prostoru KP/D9 Kateřinky

KRAJINNÝ CELEK E SEVERNÍ SVAHY JIZERSKÝCH HOR

Krajinný celek zaujímá partie severních svahů Jizerských hor, které jsou signifikantním znakem CHKO Jizerské hory. Mají odlišný charakter oproti jižním svahům uklánějícím se k Jablonecku a Liberecku. Hranici tvoří v severní části kraje lesního masivu, který se prudce zvedá směrem k jihu a tvoří přírodní hradby a rozhraní mezi geomorfologickými celky Jizerské hory a Frýdlantská pahorkatina. Tento přechod představuje jedno z nejvýraznějších rozhraní krajinných typů na území celé ČR. Jižní hranici tvoří krajinný předěl – horizont s dominantami Špičák (724 m) – Stržový vrch (710 m) –Poledník (864 m) – Na Skalce (963 m) – Smědavská hora (1084 m, na území KC A) – Zadní kopec (905 m) – Plochý vrch (939 m) – kóta 923 m u hranic s Polskem, jedná se o horizont oddělující náhorní plošiny od severních svahů směrem k Frýdlantské pahorkatině. Jedná se o protáhlé úzké území s jedinečně utvářenou dynamickou scenérii severního okraje pohoří.

Obrázek 64 Schéma krajinného celku E – Severní svahy Jizerských hor

Území spadá do geomorfologického podceku Jizerská hornatina, která má charakter ploché hornatiny. Je tvořena granitoidy krkonošsko – jizerského masivu, zčásti rumburského masivu, vzácně hornin krystalinika. Podloží je převážně nepropustné. Území krajinného celku tvoří až 600 metrů vysoký sráz členěný divokými roklemi s vodopády (Velký a Malý Štolpich, Černý potok) a mohutnými skalními stěnami a sutěmi při horní hraně. Žulové podloží podmiňuje tvary georeliéfu, charakter vodních toků i půdní typy a často vystupuje na povrch v podobě skalek a balvanů. Táhlé vrcholové partie (hrana) je charakteristická výskytem četných skalních tvarů formovaných mrazovými procesy (pásmo od Špičáku k Oldřichovskému sedlu, Ostrý hřeben, údolí Štolpichu, Ořešník, Frýdlantské cimburří, Paličník, Tišina, aj.), jejichž vizuální uplatnění nastává i z podhůří (Ořešník, Frýdlantské cimburří). Unikátní prostorová struktura reprezentuje jeden z krajinářsky nejhodnotnějších prostorů v rámci CHKO, zapamatovatelnou a snadno se vybavující scenérii identifikující pohoří Jizerských hor v celorepublikovém měřítku.

Obrázek 65 Severní hradba Jizerských hor v pohledech z Frýdlantska (foto Nováková, 2025)

Dominantní struktura – hradba prudce stoupajícího reliéfu představuje rovněž pramennou oblast řady kratších toků (západní část KP), resp. horních úseků toků pramenících ve vrcholových částech pohoří (náhorní plošině). Krajinný celek spadá do povodí Odry. Nejvýznamnějším vodním tokem je Smědá s mnoha kratšími zde pramenícími přítoky. Smědá pramení v centrální části Jizerských hor, kde má tři zdrojnice – Bílou, Hnědou a Černou Smědou (částečně mimo KC), které se spojují pod Smědavou. Hranici CHKO JH překračuje v Raspenavě - Luhu. Charakter toku se, zejména na území CHKO JH, výrazně mění podle morfologie terénu, na území KC mezi Smědavou a Bílým Potokem překonává výškový rozdíl cca 300 metrů. Vzhledem k charakteru reliéfu zde většina vodních toků má charakter bystřin s vodopády.

Drtivou část KC pokrývají lesní porosty, přeměněné často na smrkové monokultury, popř. s využitím introduktů (smrk pichlavý). V KC se však vyskytují četné fragmenty cenných porostů, a to zejména na strmých svazích, kde je nejvýznamnější výskyt přírodě blízkých společenstev listnatých a smíšených lesů s převahou buku, díky jejich nedostupnosti zde nedošlo k tak významné přeměně druhové skladby. Jedná se o fragmenty květnatých bučin, dále acidofilní a horské klenové bučiny, místy suťové lesy. Lesní komplexy i rašeliniště mají velký význam nejen jako samotné biotopy, podílejí se na spoluutváření krajinného rázu také prostřednictvím ovlivnění vodního režimu Jizerských hor. Území je spojeno s klimatem bohatým na srážky.

Na území KC se nachází převážná část NPR Jizerskohorské bučiny. Jizerskohorské bučiny jsou národní přírodní rezervací, která je chráněná již od roku 1960 (samostatné státní přírodní rezervace), národní přírodní rezervací je od roku 1999. Celé území se rozprostírá mezi obcemi Oldřichov v Hájích, Raspenava, Hejnice, Bílý Potok a Lázně Libverda. Unikátnost rezervace je dána nejenom její rozlohou, ale také důvodem ochrany. Jedná se o největší komplex přírodě blízkého lesa s převahou buků v Čechách, který je navíc vázán na unikátní horský reliéf s četnými výchozy žulového podloží. Jizerskohorské bučiny jsou začleněny do soustavy chráněných území Natura 2000 a jsou součástí ptačí oblasti Jizerské hory. Zachovalost lesního ekosystému je dána především kvůli obtížně schůdnému terénu. Nebyla zde možná intenzivní těžba dřeva a tím se tato část vyhnula všem negativním dopadům na původní les. Jedinečný charakter zdejší krajiny formuje geologické podloží, které je až na drobné výjimky tvořeno mohutným žulovým tělesem. Příkré svahy Jizerskohorských bučin, přirozený proces

zvětrávání a odnosu stojí za výskytem významných skalních útvarů, balvanů, převisů, hřibů, věží, skalních hradeb i suťových polí. Strmé svahy člení rokle s potoky vytvářejícími takřka velehorské scenérie s peřejemi a vodopády. V roce 2021 byla jádrová část NPR jako první přírodní lokalita České republiky zapsána na vysoce prestižní Seznam světového dědictví Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu (UNESCO). Krajinný celek zahrnuje nejen převážnou část tohoto území NPR, ale i rozsáhlé ochranné pásmo, které je vymezené zejména v těchto severních svazích Jizerských hor jižně od KC Frýdlantsko.

Převážná část KC je součástí rozsáhlého území ptačí oblasti Jizerské hory a evropsky významné lokality Jizerskohorské bučiny.

Území není vzhledem k nehostinným podmínkám reliéfu osídleno, nenachází se zde žádné sídlo, pouze několik samot v krajině. Krajinný celek je komunikačně málo dostupný. Nejvýznamnější dopravní tah, protínající území v severojižním směru, představuje silnice č. II/290 ve východní části, umožňující sezónně spojení jižního podhůří a Frýdlantského výběžku. V západní části oblasti je trasována silnice č. III/2904 z Mníšku do Raspenavy přes Oldřichovské sedlo. V koridoru vede i železniční trať. Rozlehlý krajinný celek je protkán bohatou sítí historických lesních cest (Stará poutní cesta, Nová poutní cesta, Štolpišská cesta, Kozí stezka, Vinična cesta). V méně morfologicky členité východní části se nacházejí menší vodní plochy – rybníky (Šolcák, Zátiší, Pustý). Poblíž rybníka Zátiší stojí stará hájovna dnes využívaná pro rekreační účely. V území je přítomno několik loveckých chat.

KC/E Severní svahy Jizerských hor

Dominantní rys		**Význam** hlavní spoluurčující	**Projev** pozitivní negativní neutrální
E1	Jedinečně utvářená dynamická scenérie severního okraje pohoří bez osídlení, unikátní rozhraní krajinných typů	hlavní	pozitivní
E2	Zalesněný charakter se skladbou přirozeně se vyvíjejících lesních společenstev	hlavní	pozitivní
E3	Výrazný horizont tvořící jižní hranici KC s přírodními dominantami a skalními útvary ve vrcholových partiích s cennými výhledy do krajiny	hlavní	pozitivní
E4	Pramenná oblast mnoha drobných vodních toků s bystřinami a vodopády	spoluurčující	pozitivní
E5	Neosídlenost území	spoluurčující	pozitivní

Zásady ochrany dominantních rysů		**Odůvodnění**
ZO/E1	Zachování dominantního působení severní hradby Jizerských hor bez narušení antropogenní činností	Pro celé CHKO jsou severní svahy Jizerských hor signifikantním znakem, který spoluvytváří jedinečné scenérie a výhledy do krajiny, je kulisou pro frýdlantskou část CHKO. Z hlediska ochrany krajinného rázu je nutná ochrana tohoto vizuálního efektu, a to zejména před činnostmi, které by narušily toto dominantní postavení (nové dominanty krajiny).
ZO/E2	Zvýšeně chránit přirozený vývoj lesních společenstev, omezení zásahů do území	Lesy mají v KC významnou přírodní hodnotu, která je deklarována vyhlášením NPR Jizerskohorské bučiny a rozsáhlých ochranným pásmem, soustavou NATURA 2000 a zapsáním na seznam světového dědictví UNESCO. Zásahy do tohoto cenného prostředí by znamenaly nezanedbatelné snížení přírodní hodnoty.
ZO/E3	Zachování nenarušenosti zalesněného horizontu a péče o významná vyhlídková místa, neumožnit umísťování křížů, jiných symbolů či objektů bez historicky odůvodnitelné podstaty, a tím neměnit význam těchto dominant	Horizont představuje estetickou hodnotu území, vytváří krajinný rámec severních svahů Jizerských hor, nabízí cenné výhledy do okolních částí Jizerských hor a Frýdlantské pahorkatiny. Tvar horizontu je místy zapamatovatelný, zejména v částech se skalními výchozy. Rys představuje estetickou atraktivnost a harmonické vztahy v krajině. Jedná se o signifikantní charakteristický znak CHKO Jizerských hor, většina z nich je součástí národní i mezinárodní ochrany (NPR, NATURA 2000, UNESCO), mají zvýšenou přírodní hodnotu.
ZO/E4	Nenarušovat přirozená koryta vodních toků, pramenné oblasti, pečovat o vodopády, zachovat jejich přirozené prostředí. Podporovat zpřístupnění těchto atraktivních částí při zachování přírodní hodnoty těchto partií.	Bystřiny a vodopády jsou specifikou hodnotou krajinného rázu území, nejen z hlediska přírodní hodnoty, vytváří také estetickou hodnotu území. Vzhledem k cennosti těchto partií je vhodné uchovat jejich přírodní hodnotu a nenarušovat nadměrně koryta vodních toků. Zároveň je vhodné zpřístupňovat tyto části krajiny, zejména pro vzdělávání společnosti v přírodních hodnotách krajiny CHKO, a to v mezích, které nenarušují přírodní hodnotu těchto území.
ZO/E5	Usměrňovat rozvoj území, zvýšeně chránit nezastavěné území, omezit rozvoj turistické infrastruktury včetně horolezecké infrastruktury	Území má vysokou přírodní a estetickou hodnotu. Charakteristickým rysem je právě minoritní vliv antropogenní činnosti. Tento charakter je nutné udržet, a to i s ohledem na možnosti umisťování staveb v nezastavěném území dle stavebního zákona. Zalesněné nenarušené svahy severní hradby Jizerských hor je signifikantním znakem krajinného rázu a jeho projev v krajině musí zůstat zachován bez narušení antropogenní činností (a to i v sousedních KC).

Krajinný celek je tvořen čtyřmi krajinnými prostory oddělenými od sebe převážně geomorfologickými okrsky a koryty vodních toků. Západní prostor (**KP/E1 Albrechtická vrchovina**) zahrnuje pramennou oblast vodního toku Oleška v severních svazích Špičáku a Stržového vrchu, navazuje krajinný prostor (**KP/E2 Oldřichovská vrchovina**) tvoří severní svahy Jizerských hor nad Raspnavou, na něj navazuje k Hejnicím ukloněný krajinný prostor (**KP/E3 Ořešník – Polední kameny**) a úplně na východě uzavírá KC krajinný prostor (**KP/E4 Klínový vrch**).

KP/E1 ALBRECHTICKÁ VRCHOVINA

Poměrně rozsáhlý krajinný prostor KP/E1 se nachází na západním okraji krajinného celku Severní svahy Jizerských hor. Severní hranici tvoří okraje lesního masivu, jižní horizont s vrchy Kančí (680 m), Špičák (723 m) a Stržový (710 m). Jedná se o k severu a severozápadu ukloněné zalesněné svahy Jizerských hor. K severozápadu se reliéf uklání pozvolna k Albrechticím u Frýdlantu, směrem k severu má reliéf podobu strmých svahů ve vrcholových partiích. Území odvodňuje vodní tok Oleška, který zde pramenní, a několik dalších drobných vodních toků (přítoků Olešky a Smědé). Do území zasahuje zčásti NPR Jizerskohorské bučiny, na jihovýchodě do území zasahuje ptačí oblast Jizerské hory a EVL Jizerskohorské bučiny.

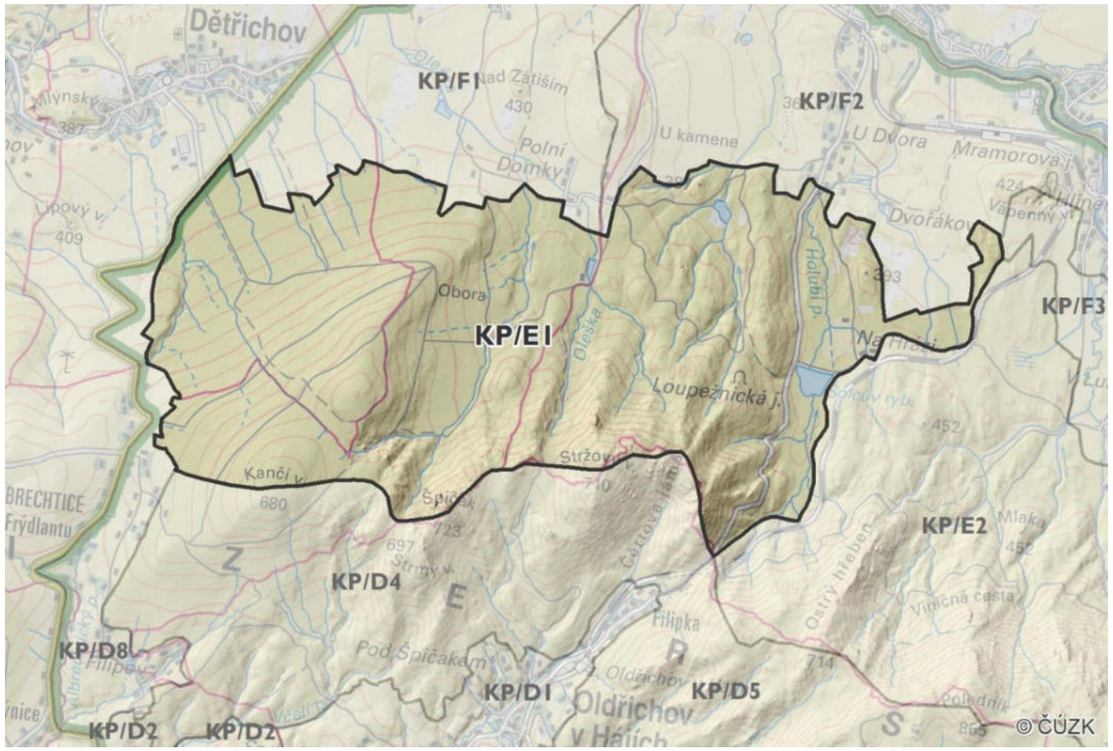
Území je neosídleno, pouze na východě se nachází několik samot u Šolcova rybníku (Na Hrázi, lesní chata Zátiší). V krajině jsou přítomno drobné památky (kříže, pomníky). Po jižním okraji území probíhá linie pohraničního opevnění. Ze skalních ochozů jsou cenné pohledy na svahy Jizerských hor a Frýdlantsko. Lokalita v Oldřichovském sedle historicky označovaná Hemmrich s hostincem a parkovištěm představuje důležité nástupní místo do hor. Severně od Stržového vrchu (709,8 m n. m.) se nachází skalní hrad – skalní útvar, na němž byl ve 14. století založen hrádek střežící obchodní stezku vedoucí horami. Jeho zánik nastal pravděpodobně v 16. století.

KP/E1 Albrechtická vrchovina

Charakteristický znak		Projev (+)pozitivní (-)negativní (0)neutrální	Význam zásadní spoluurčující doplňující	Cennost jedinečný cenný běžný	E	P	H	M	D
Znaky přírodní charakteristiky									
Př1	K severu a severozápadu ukloněné strmé svahy vrchů Špičák, Kančí a Stržový tvořící horizont tvořící severní hradbu Jizerských hor	+	zásadní	jedinečný	X	X	X		
Př2	Četně množství drobných vodních toků ve strmých svazích	+	spoluurčující	cenný	X	X			
Př3	Téměř zcela zalesněné území s drobnými enklávami bezlesí	+	spoluurčující	cenný		X	X		
Př4	Charakteristické skalní útvary a společenstva Jizerskohorských bučin při jižním okraji	+	spoluurčující	jedinečný	X	X			
Znaky kulturní a historické charakteristiky									
Kh1	Linie pohraničního opevnění v jižní části území	+	doplňující	cenný					
Kh2	Četné drobné pomníky a křížky v krajině (Vojenské kameny, smírčí kříž, Macháčkův, Köhlerův pomník, Málkův kříž, Hubův a Součkův pomník aj.), historické cesty	+	doplňující	běžný	X		X		
Kh3	Drobné samoty skryté v lese, Oldřichovské sedlo jako nástupní místo pro rekreační vyžití	0	doplňující	běžný	X		X	X	
Znaky prostorové charakteristiky									
Pr1	Horizont Kančí vrch – Špičák – Stržový vrch bez rušivých prvků, technických staveb a zařízení	+	zásadní	cenný	X	X	X	X	
Pr2	Vizuálně uzavřená lesní krajina s omezenými možnostmi dálkových výhledů, drobné uzavřené enklávy malého měřítka	0	zásadní	běžný	X	X	X	X	
Pr3	Působivé scenérie okolí Špičáku a Stržového vrchu se skalními útvary a výhledem u Skalního hradu	+	spoluurčující	jedinečný	X	X	X	X	

E – znak tvoří estetickou hodnotu
P – znak tvořící přírodní hodnotu
H – znak tvořící harmonické vztahy v krajině
M – znak utvářející harmonické měřítko krajiny
D – znak tvoří kulturní dominantu

Podmínky ochrany		Odůvodnění
PO1	Zachovat souvislý lesní pokryv, věnovat pozornost druhové skladbě porostů s vysokým podílem stanovištně odpovídajících dřevin	Lesní komplexy vytvořily specifickou krajinnou matrici Jizerských hor, což se projevuje i v údolí bez osídlení. Tento stav je nutno zachovat.
PO2	Chránit exponované polohy s vizuálním uplatněním v širším krajinném rámci (horizonty)	Krajinný horizont v jižní části KP je klidný a nenarušený stavbami a zařízeními. Je důležité udržet tento charakter krajinného segmentu s cennými skalními ochozy společenstvy ve vrcholových partiích.
PO3	Vyloučit další zástavbu bez účelu souvisejícím s ochranou přírody a krajiny	Převládá charakter lesní krajiny s drobnými samotami, které vytvářejí harmonické vztahy v krajině. Není žádoucí tyto partie s vysokou přírodní hodnotou narušovat.
PO4	Chránit nejcennější partie Jizerskohorských bučin se skalními ochozy, stěnami a balvany a cenným lesním společenstvem	Území v okolí Poledníku a Svinského čela až k východnímu okraji KP je součástí NRP Jizerskohorské bučiny, soustavy Natura 2000, seznamu světového dědictví UNESCO. Má vysokou přírodní hodnotu chráněnou zákonem, navíc vytvoří působivé partie vrcholových částí severních svahů Jizerských hor.
Ochranná doporučení		
OD1	Pečovat o naučné stezky a drobnou architekturu v krajině	
OD2	Starat se o členité okraje lesního masivu jako cenného ekotonu, nezastavovat je	

Obrázek 66 Schéma krajinného prostoru KP/E1 Albrechtická vrchovina

KP/E2 OLDŘICHOVSKÁ VRCHOVINA

Krajinný prostor E2 se rozkládá jižně od Raspenavy, v okolí severních svahů Poledník. Severní hranici tvoří okraje lesního masivu, jižní horizont od Oldřichovského sedla přes Poledník (864 m) až k Ptačím kupám (1013 m). Na západě a východě tvoří hranici vodní toky Černý (Velký) Štolpich a Holubí potok. Území má lesní charakter s vysokým podílem listnatých – bukových porostů, členité severní svahy jsou rozřezané vodními toky, které často vytváří bystřiny. Na vodních tocích jsou často tvořeny vodopády způsobené velkými výškovými rozdíly mezi pramennou oblastí a závěrem Jizerských hor. Vznikají tak působivé scenérie v údolích vodních toků Malý (Bílý) Štolpich a Velký (Černý) Štolpich. Celkově se jedná o krajinářsky (vizuálně) mimořádně hodnotné území zdvihajících se severních svahů Jizerských hor. Táhlé vrcholové partie (hrana) je charakteristická výskytem četných skalních tvarů formovaných mrazovými procesy (Ostrý hřeben, údolí Štolpichu). Unikátní prostorová struktura reprezentuje jeden z krajinářsky nejhodnotnějších prostorů v rámci CHKO, zapamatovatelnou a snadno se vybavující scenérii identifikující pohoří Jizerských hor v celorepublikovém měřítku.

Území je z hlediska přírodního jednou z nejcennější částí CHKO, velká část KP zasahuje do NPR Jizerskohorské bučiny. Předmětem ochrany tohoto ZCHÚ je komplex smíšeného, převážně bukového lesa přirozeného charakteru, s geomorfologicky významnými útvary a s dochovanými přirozenými rostlinnými a živočišnými společenstvy vázanými na toto prostředí; balvanité svahy s roklemi potoků s kaskádami a vodopády. Téměř celé území je pak (až na nejsevernější nízko položené partie) součástí soustavy NATURA 2000 (EVL a PO). Nachází se zde i část náležející Seznamu světového dědictví UNESCO.

Obrázek 67 Schéma krajinného prostoru KP/E2 Oldřichovská vrchovina

Území je neosídleno, v krajině jsou přítomny drobné památky (kříže, pomníky), územím probíhá linie pohraničního opevnění. V KP se nachází vyhlídka Krásná Máří s výhledy na severní svahy, Hejnicko a širší krajinu Frýdlantské pahorkatiny. U horního Černého Štolpichu se nachází Rudá jáma, jedno z mála pozůstatků těžby železné rudy v 16. a 17. století v Jizerských horách (dnes zavalena). V KP vede několik historických cest (Stará poutní cesta, Nová poutní cesta aj.).

KP/E2 Oldřichovská vrchovina

Charakteristický znak		Projev (+)pozitivní (-)negativní (0)neutrální	Význam zásadní spoluurčující doplňující	Cennost jedinečný cenný běžný	E	P	H	M	D
Znaky přírodní charakteristiky									
Př1	Poměrně dramatický terén severních svahů Jizerských hor s dominantním vrchem Poledník	+	zásadní	jedinečný	X	X	X		
Př2	Rozřezané svahy prudkými profily vodních toků s výskytem vodopádů	+	spoluurčující	cenný	X	X	X		
Př3	Lesnatý charakter s cennými skalními útvary	+	spoluurčující	cenný		X	X		
Př4	Charakteristické skalní útvary a společenstva Jizerskohorských bučin při jižním okraji	+	doplňující	jedinečný	X	X			
Znaky kulturní a historické charakteristiky									
Kh1	Neosídlená část krajiny	0	spoluurčující	běžný					
Kh2	Přítomnost drobné architektury v krajině (Emauzský obrázek, Kámen republiky, Patzeltův kříž, Svobodova smrt, Hasmannova smrt, Maiwaldova smrt aj.)	+	doplňující	běžný	X		X		
Kh3	Rudná jáma u Černého Štoplichu – pozůstatek hornické činnosti	+	doplňující	cenný	X				
Kh4	Historická cestní síť (Stará poutní cesta, Nová poutní cesta), staré dráhy pro svoz dřeva (Kasperova smrt pod Krásnou Maří, Rackaweg), Riegelweg, Štolpišská silnice, Vinična cesta	+	doplňující	cenný	X				
Znaky prostorové charakteristiky									
Pr1	Vizuálně výrazné severní hradby tvořící významný krajinný předěl	+	zásadní	jedinečný	X	X	X	X	
Pr2	Vizuálně uzavřená lesní krajina s omezenými možnostmi dálkových výhledů	0	zásadní	běžný	X	X	X		
Pr3	Působivé scenérie okolí Poledníku a Svinského vrchu se skalními útvary, esteticky atraktivním prostředím s lesními společenstvy	+	spoluurčující	jedinečný	X	X	X	X	
Pr4	Působivé partie údolí Bílého a Černého Štoplichu s vodopády	+	spoluurčující	cenný	X	X	X		

E – znak tvoří estetickou hodnotu
P – znak tvořící přírodní hodnotu
H – znak tvořící harmonické vztahy v krajině
M – znak utvářející harmonické měřítko krajiny
D – znak tvoří kulturní dominantu

Podmínky ochrany		Odůvodnění
PO1	Respektovat dominantní působení přirozených hradeb severních svahů Jizerských hor, neumisťovat dominantní stavby a záměry narušující účinek této vizuální scény	Krajinný prostor je součástí charakteristických severních svahů Jizerských hor, je tedy citlivý z hlediska umisťování záměrů, které naruší tuto přírodní dominantu, která vytváří estetickou atraktivnost, zapamatovatelnost a harmonické vztahy v krajině.
PO2	Zachovat souvislý lesní pokryv, věnovat pozornost druhové skladbě porostů s vysokým podílem stanovištně odpovídajících dřevin	Lesní komplexy vytvořily specifickou krajinnou matrici Jizerských hor, což se projevuje i v údolí bez osídlení. Tento stav je nutno zachovat.
PO3	Chránit nejcennější partie Jizerskohorských bučin se skalními ochozy, stěnami a balvany a cenným lesním společenstvem	Území v okolí Poledníku a Svinského čela až k východnímu okraji KP je součástí NRP Jizerskohorské bučiny, soustavy Natura 2000, seznamu světového dědictví UNESCO. Má vysokou přírodní hodnotu chráněnou zákonem, navíc vytvoří působivé partie vrcholových částí severních svahů Jizerských hor.
PO4	Vyloučit zástavbu bez účelu souvisejícím s ochranou přírody a krajiny	Převládá charakter lesní krajiny bez historického osídlení. Není žádoucí tyto partie s vysokou přírodní hodnotou narušovat.
Ochranná doporučení		
OD1	Pečovat o naučné stezky a drobnou architekturu v krajině, obnovovat staré poutní cesty, kříže a kapličky	
OD2	Starat se o členité okraje lesního masivu jako cenného ekotonu a nezastavovat je	
OD3	Zachovat charakter historických vyhlídek (Krásná Máří)	

KP/E3 OŘEŠNÍK – POLEDNÍ KAMENY

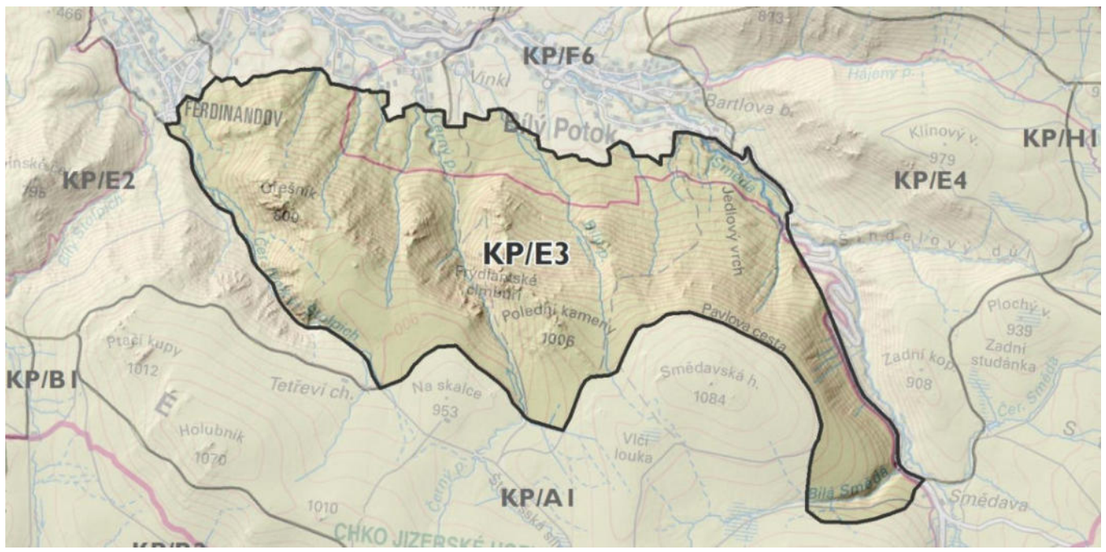
Krajinný prostor E3 je částí hradeb severních svahů Jizerských hor pod Smědavskou horou (mimo území KP). Zaujímá zalesněné svahy nad Hejnicemi a Bílým Potokem od Černého Štolpichu po řeku Smědá. Jedná se stejně jako v sousedních KP náležejících KC E o charakteristickou část krajiny se strmými zalesněnými svahy s cennými partiemi skalních útvarů, bystřin a vodopádů. Nejvýraznější a zapamatovatelnou dominantou je Ořešník (800 m) a Polední kameny (1007 m) s tzv. Frýdlantských cimbuřím – soustavou skalních útvarů s množstvím výhledů. Území je převážně odvodněno řekou Smědou a jejími přítoky - Černý potok, který zdolává v KP výrazné převýšení a místy vytváří cenné partie s vodopády, Bílý potok aj. Údolí jsou zde převážně úzká a hluboká (zaříznutá), nachází se zde pramenné oblasti drobných přítoků (Černá říčka aj.). Krajinný prostor je prakticky celý pokryt lesním masivem, nachází se zde cenná lesní společenstva, převaha listnatých stromů. Území vytváří působivé partie s dramatickým reliéfem, které jsou charakteristické pro obraz Jizerských hor a jsou jejich zapamatovatelným znakem. V KP se nachází části NRP Jizerskohorské bučiny, území je prakticky celé pokryto Ptačí oblastí Jizerských hor a převážná část náleží i EVL Jizerskohorské bučiny. Do KP zasahuje i území Jizerskohorských bučin zapsané na seznam světové dědictví. Území je neosídlené, nachází se zde četné turistické a naučné stezky, území je protkáno četnou drobnou architekturou (kříže, pomníky). Z Frýdlantského cimbuří se naskýtají cenné výhledy do okolní krajiny. Polední kameny jsou nejvýše položeným bodem národní přírodní rezervace Jizerskohorské bučiny. Nacházejí se na hřebeni, který leží mezi údolím Černého a Bílého potoka. Z těchto skalních věžiček je výhled Frýdlantské cimbuří, Smrk, Jizeru, Černou horu a další části.

KP/E3 Ořešník – Polední kameny

Charakteristický znak		Projev (+)pozitivní (-)negativní (0)neutrální	Význam zásadní spoluurčující doplňující	Cennost jedinečný cenný běžný	E	P	H	M	D
Znaky přírodní charakteristiky									
Př1	Dynamický terén severních svahů Jizerských hor s dominantním vrchem Smědavská hora (mimo území KP)	+	zásadní	jedinečný	X	X	X		
Př2	Rozřezané svahy prudkými profily vodních toků s výskytem vodopádů (Černý potok, Černý Štolpich, Smědá)	+	spoluurčující	cenný	X	X	X		
Př3	Lesnatý charakter území	+	spoluurčující	cenný		X	X		
Př4	Charakteristické skalní útvary a společenstva Jizerskohorských bučin (Ořešník, Frýdlantské cimbuří) (NPR, UNESCO)	+	doplňující	jedinečný	X	X			
Př5	Přítomnost charakteristických mur ve strmých svazích	0	doplňující	cenný		X			
Znaky kulturní a historické charakteristiky									
Kh1	Neosídlená část krajiny s turistickými a naučnými cestami	0	spoluurčující	běžný					
Kh2	Přítomnost drobné (historické) architektury v krajině (Hölzerova smrt, Morávkův kříž, Wildnerova smrt, U Pánaboha, Krauseho kříž, Richtorův kříž aj.)	+	doplňující	cenný	X		X		
Kh3	Historická cestní síť - Štolpiššská silnice, Kozí stezka, Richterova cesta, Čínská cesta, dráhy pro svoz dřeva - Černá říčka; vyhlídky - Ořešník, Hajní kostel, Frýdlantské cimbuří	+	spoluurčující	cenný	X		X		
Znaky prostorové charakteristiky									
Pr1	Vizuálně výrazné severní hradby tvořící významný krajinný předěl	+	zásadní	jedinečný	X	X	X	X	
Pr2	Vizuálně uzavřená lesní krajina se zaříznutými údolími	0	zásadní	běžný	X	X	X		
Pr3	Působivé scenérie Ořešníku a Poledních kamenů s Frýdlantským cimbuřím se skalními útvary (stěny, balvany, věže) vytvářející esteticky atraktivní prostředí s cennými výhledy do okolní krajiny	+	zásadní	jedinečný	X	X	X	X	
Pr4	Působivé partie údolí Černého potoka a Černého Štoplichu s vodopády	+	spoluurčující	cenný	X	X	X		

E – znak tvoří estetickou hodnotu
P – znak tvořící přírodní hodnotu
H – znak tvořící harmonické vztahy v krajině
M – znak utvářející harmonické měřítko krajiny
D – znak tvoří kulturní dominantu

Podmínky ochrany		Odůvodnění
PO1	Respektovat dominantní působení přirozených hradeb severních svahů Jizerských hor, neumisťovat dominantní stavby a záměry narušující účinek této vizuální scény	Krajinný prostor je součástí charakteristických severních svahů Jizerských hor, je tedy citlivý z hlediska umisťování záměrů, které naruší tuto přírodní dominantu, která vytváří estetickou atraktivnost, zapamatovatelnost a harmonické vztahy v krajině
PO2	Zachovat souvislý lesní pokryv, věnovat pozornost druhové skladbě porostů s vysokým podílem stanovištně odpovídajících dřevin	Lesní komplexy vytvořily specifickou krajinnou matrici Jizerských hor, což se projevuje i v úbočí bez osídlení. Tento stav je nutno zachovat.
PO3	Chránit nejcennější partie Jizerskohorských bučin se skalními ochozy, stěnami a balvany a cenným lesním společenstvem	Území v okolí Ořešníku a Poledních kamenů je součástí NRP Jizerskohorské bučiny, soustavy Natura 2000, částečně na seznamu světového dědictví UNESCO. Má vysokou přírodní hodnotu chráněnou zákonem, navíc vytvoří působivé partie vrcholových částí severních svahů Jizerských hor.
PO4	Vyloučit zástavbu bez účelu souvisejícím s ochranou přírody a krajiny	Převládá charakter lesní krajiny bez historického osídlení. Není žádoucí tyto partie s vysokou přírodní hodnotou narušovat.
Ochranná doporučení		
OD1	Pečovat o naučné stezky a drobnou architekturu v krajině, citlivé doplnění a zpřístupnění esteticky atraktivních částí údolí s ohledem na zachování přírodní hodnoty těchto působivých částí KP	
OD2	Starat se o členité okraje lesního masivu jako cenného ekotonu, nezastavovat jejich bezprostřední okolí	
OD3	Respektovat vyhlídková místa ze skalních ochozů Frýdlantského cimbuří a Ořešníku, Hajní kostel. Výhledy poskytují možnost vnímání krajiny a vytváří působivé scenérie, harmonické vztahy v krajině	

Obrázek 68 Schéma krajinného prostoru KP/E3 Ořešník – Polední kameny

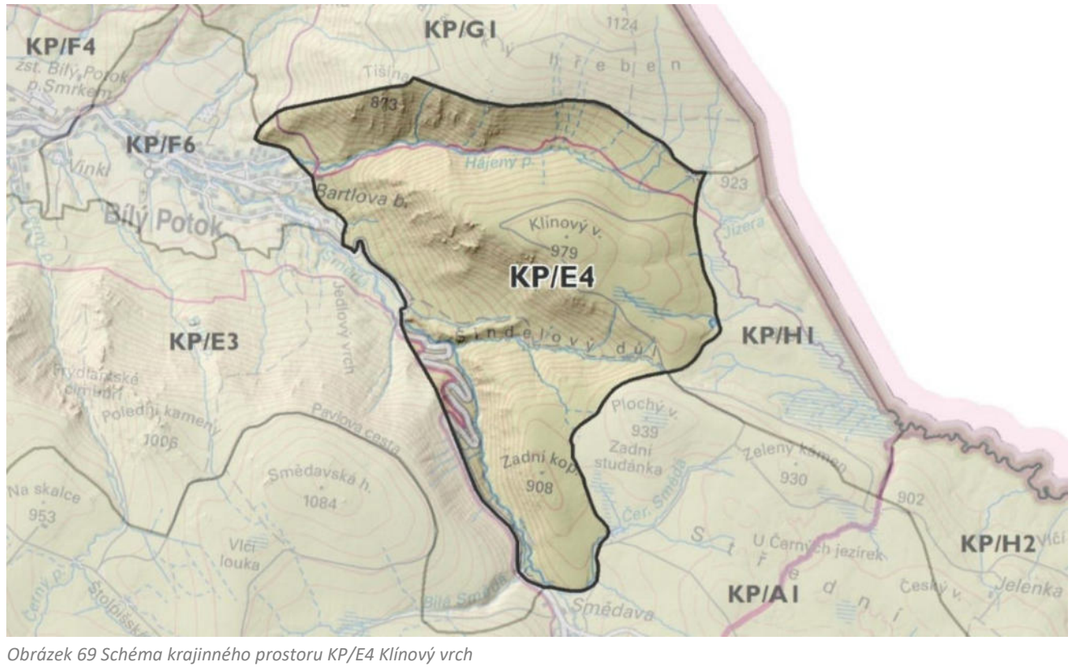
KP/E4 KLÍNOVÝ VRCH

Krajinný prostor E3 je již z převážné části součástí Smrčské hornatiny, zaujímá východní část strmých hradeb severních svahů Jizerských hor pod dominantním vrchem Smrk (1124 m) (mimo KP). KP má charakter členité pahorkatiny. Krajinnému prostoru dominuje Klínový vrch (972 m) s nedalekými skalními výchozy Paličníku. Severní hranici tvoří horizont severního svahu Hájeného potoku s vrchem Tišina (873 m) s četnými skalnímu útvary v prudkých svazích. Na jihu KP zasahuje cípem až na rozcestí Smědava (Zadní kopec, 905 m), na západě zasahuje až k okrajům lesního masivu u Bílého potoka. KP tak uzavírá otevřenou krajinu údolí Smědé na okraji Frýdlantské pahorkatiny. Krajinnou osou je Hájený potok s hluboce zaříznutým údolím, pravostranným přítokem Smědé.

Území strmých svahů pod Paličníkem a Tišinou jsou nejvýchodnějšími částmi soustavy území NPR Jizerskohorské bučiny. Pás podél západní hranice KP je součástí EVL Jizerskohorské bučiny a drtivá většina území KP spadá do PO Jizerské hory. V Šindelově dolu se nachází významný strom Jedle Veroniky Lahrové (jedle bělokorá).

Území je zalesněné, téměř neosídlené, v nižších polohách v závěrech úpatí se nachází několik chalup v návaznosti na Bílý Potok. Území je obklopeno sítí turistických tras, podél jihozápadní hranice podél vodního toku Smědá se vine významná silnice II/290.

Území disponuje působivými partiemi jednak zaříznutých údolí vodních toků (Hájený potok, Šindelový důl, Smědá), jednak skalními věžemi ve vrcholových partiích Tišiny a Paličníku. Z obou vrchů se otevírají malebné výhledy do údolí Smědé se zástavbou Bílého Potoka a Hejnic ve Frýdlantském výběžku.

Obrázek 69 Schéma krajinného prostoru KP/E4 Klínový vrch

KP/E4 Klínový vrch

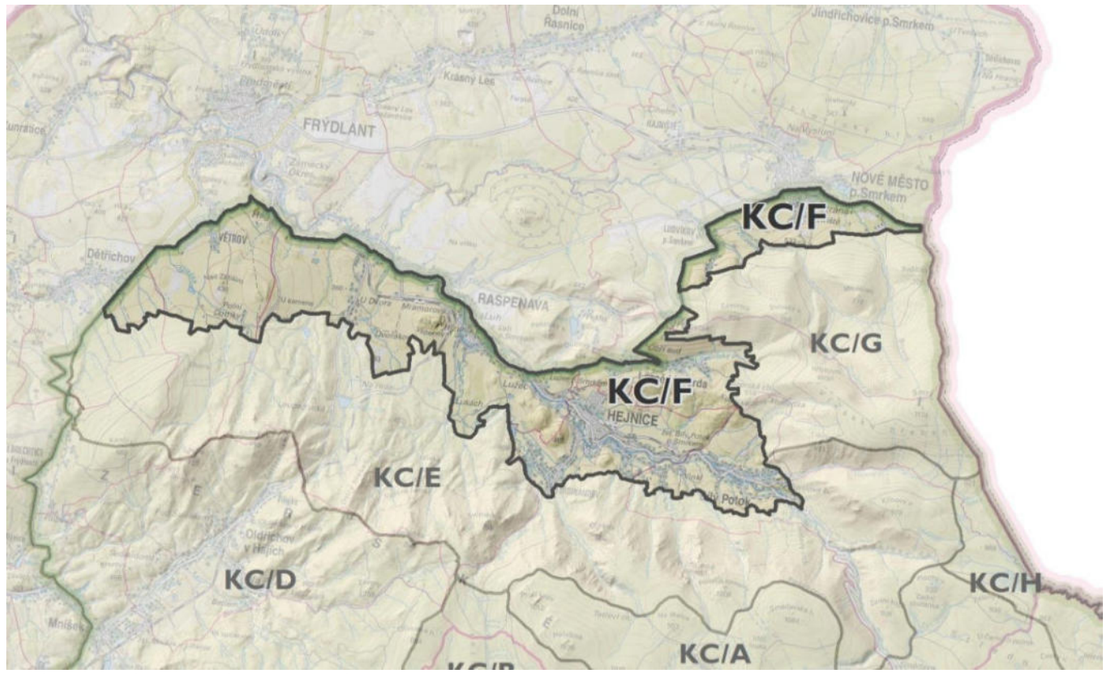
Charakteristický znak		Projev (+)pozitivní (-)negativní (0)neutrální	Význam zásadní spoluurčující doplňující	Cennost jedinečný cenný běžný	E	P	H	M	D
Znaky přírodní charakteristiky									
Př1	Závěr severních svahů Jizerských hor ve východní části území CHKO	+	zásadní	jedinečný	X	X	X		
Př2	Smrčská hornatina s členitým reliéfem	+	zásadní	cenný	X	X	X		
Př3	Zaříznuté údolí krajinné osy Hájeného potoka s vodopádem, Šindelový důl a další drobné vodní toky	+	doplňující	cenný	X	X			
Př4	Lesnatý charakter se zastoupením druhově cenných společenstev s vysokou přírodní hodnotou	+	spoluurčující	cenný		X	X		
Př5	Charakteristické skalní útvary a společenstva Jizerskohorských bučin (Tišina, Paličník) (NPR, UNESCO)	+	doplňující	jedinečný	X	X	X		
Znaky kulturní a historické charakteristiky									
Kh1	Neosídlená část krajiny s turistickými cestami	0	spoluurčující	běžný					
Znaky prostorové charakteristiky									
Pr1	Vizuálně výrazné zakončení severních hradeb tvořících významný krajinný předěl	+	zásadní	jedinečný	X	X	X	X	
Pr2	Vizuálně uzavřená lesní krajina se zaříznutými údolími Hájeného potoka, Šindelový důl	0	zásadní	běžný	X	X	X		
Pr3	Působivé scenérie Tišiny a Paličníku se skalními útvary (stěny, balvany, věže) vytvářející esteticky atraktivní prostředí, zapamatovatelnou siluetu a cenné výhledy do okolní krajiny	+	zásadní	jedinečný	X	X	X	X	

E – znak tvoří estetickou hodnotu
P – znak tvořící přírodní hodnotu
H – znak tvořící harmonické vztahy v krajině
M – znak utvářející harmonické měřítko krajiny
D – znak tvoří kulturní dominantu

Podmínky ochrany		Odůvodnění
PO1	Respektovat dominantní působení přirozených hradeb severních svahů Jizerských hor, neumisťovat dominantní stavby a záměry narušující účinek této vizuální scény	Krajinný prostor je součástí charakteristických severních svahů Jizerských hor, je tedy citlivý z hlediska umisťování záměrů, které naruší tuto přírodní dominantu, která vytváří estetickou atraktivnost, zapamatovatelnost a harmonické vztahy v krajině.
PO2	Zachovat souvislý lesní pokryv, věnovat pozornost druhové skladbě porostů s vysokým podílem stanovištně odpovídajících dřevin	Lesní komplexy vytvořily specifickou krajinnou matrici Jizerských hor, což se projevuje i v údolí bez osídlení. Tento stav je nutno zachovat.
PO3	Chránit nejcennější partie Jizerskohorských bučin se skalními ochozy, stěnami a balvany a cenným lesním společenstvem	Území v okolí Paličníku a Tišiny je součástí NRP Jizerskohorské bučiny, soustavy Natura 2000. Má vysokou přírodní hodnotu chráněnou zákonem, navíc vytvoří působivé partie vrcholových částí severních svahů Jizerských hor.
PO4	Vyloučit zástavbu bez účelu souvisejícím s ochranou přírody a krajiny	Převládá charakter lesní krajiny bez historického osídlení. Není žádoucí tyto partie s vysokou přírodní hodnotou narušovat.
Ochranná doporučení		
OD1	Péče o turistické cesty, citlivé doplnění a zpřístupnění esteticky atraktivních částí údolí s ohledem na zachování přírodní hodnoty těchto působivých částí KP	
OD2	Starat se o členité okraje lesního masivu jako cenného ekotonu a nezastavovat jeho bezprostřední okolí	
OD3	Respektovat vyhlídková místa ze skalních ochozů Tišiny a Paličníku. Výhledy poskytují možnost vnímání krajiny a vytváří působivé scenérie, harmonické vztahy v krajině	

KRAJINNÝ CELEK F FRÝDLANTSKO

Frýdlantsko je krajinným celkem při severní hranici CHKO, které leží na geomorfologickém rozhraní Jizerských hor a Frýdlantské pahorkatiny. Je tvořen údolím Smědé (ve spodní části toku jeho levobřežními svahy), Libverdského potoka a okolím Nového Města pod Smrkem. Jižní hranici tvoří horská hradba Jizerských hor – souvisle zalesněné okraje svahů. Reliéf krajiny je mírně zvlněný s nevysokými vystupujícími vrchy (Podlesí 446 m, Vápenný vrch 424 m, Na Chatkách 465 m, U Spálené hospody 533 m, Kočičí kameny 611 m a další bezejmenné vrchy v okolí Hejnic). Charakter toku Smědá se v krajinném celku výrazně mění, mezi Smědavou a Bílým Potokem překonává výškový rozdíl cca 300 m, od Bílého potoku meandruje ve zvlněné krajině přes Hejnice a Raspenavu, kde opouští CHKO Jizerské hory. V KC se nachází několik menších vodních ploch. Na území KC se nachází PR Vápenný vrch, nepatrnou částí zasahuje do KC EVL Jizerskohorské bučiny a PO Jizerské hory a několik památných stromů (dub u Větrova, Buk na Kopečku, Linda v Raspenavě, Lužecký klen, Buk u Obřího sudu, Lípa v Hejnicích). Převážná část až na okrajové partie je součástí Žitavského bioregionu.

Obrázek 70 Schéma krajinného celku F - Frýdlantsko

Krajinný celek F je z hlediska reliéfu rovinatější, níže položené než náhorní plošiny Jizerských hor, a tedy vhodnější k zemědělskému využití. Z důvodů příznivějších podmínek bylo osídleno dříve a vyvinul se zde lánový způsob hospodaření. Dnes jsou zde mozaiky luk a polí, místy jsou patrné zbytky původního členění plužiny mezemi a remízky. Toto členění ještě podporují četné drobné vodní toky s doprovodnými dřevinnými porosty. Tyto klimaticky a terénně příznivé podmínky říčních niv na Frýdlantsku podmínily vznik dlouhých lánových vsí se záhumenicovou plužinou – vnější německou kolonizací pravděpodobně již od 13. století (Frýdlant, Větrov, Raspenava, Hejnice, Bílý Potok, Lázně Libverda). Od jedno- či oboustranných řad usedlostí, zakládaných na vyvýšeninách nad zaplavovanou nivou řeky, se táhly lány polí, luk a pastvin k okrajům lesů na úpatí strmých svahů. Volný prostor na dně údolí se s rostoucím počtem obyvatel zahušťoval chalupami. To postupně měnilo vnitřní prostor obcí, zatímco krajina tvořená zemědělskými pozemky zůstávala nezastavěná. V KC se nachází národní kulturní památka baziliky Navštívení Panny Marie v Hejnicích. S poutním městem se záměrnou kompozicí k dominantě chrámu Navštívení Panny Marie se jedná o významný hodnotný urbanistický celek. Vedly k němu historické poutní cesty, artefakty se dochovaly dodnes (Neumannův kříž, Resslova kaplička aj.). Významným je i klasicistně-empírový lázeňský areál Libverda. V KC se dále zahrnuje Nové Město pod Smrkem se svou pravidelnou strukturou renesančního hornického města a původně podhorskou dřevorubeckou osadu Bílý Potok jako pozdně novověké sídlo a další drobné osady. S rozvojem průmyslu na konci 19. a v 1. polovině 20. století došlo k zahuštění zástavby, ale nedošlo k rozvoji do volné krajiny. Do území byla přivedena železnice. V 2. polovině 20. století došlo k výraznějším přestavbám a zahuštění zástavby, bylo vybudování vedení VN a VVN z rozvodny ve Větrově, plužiny byly nahrazeny scelenými lány zemědělských pozemků, místy byly rozšířeny lesní pozemky.

I tak si sídla převážně zachovala svou historickou urbanistickou strukturu a tvoří s krajinnou hradbou Jizerských hor, která jednoznačně ovládá území údolí Smědé, harmonický celek kulturní krajiny. Ve volné krajině se střídá mozaika luk a polí, místy (okolí Bílého Potoka a Větrova) jsou patrné zbytky původního členění plužiny mezemi a remízky. Toto členění ještě podporují četné drobné vodní toky s doprovodnými dřevinnými porosty. V západní části kolem Větrova a ve východní části kolem Nového Města pod Smrkem je krajina přehlednější, má otevřený charakter. Celkově je tento KC i přes některá narušení (průmyslové areály, bytová výstavba, zahuštěná zástavba) harmonickým krajinným celkem otevřené zemědělské krajiny v pohledové návaznosti na severní svahy Jizerských hor.

Obrázek 71 Charakteristické rysy krajiny Frýdlantska (Větrov) (foto Nováková, 2025)

KC/F Frýdlantsko

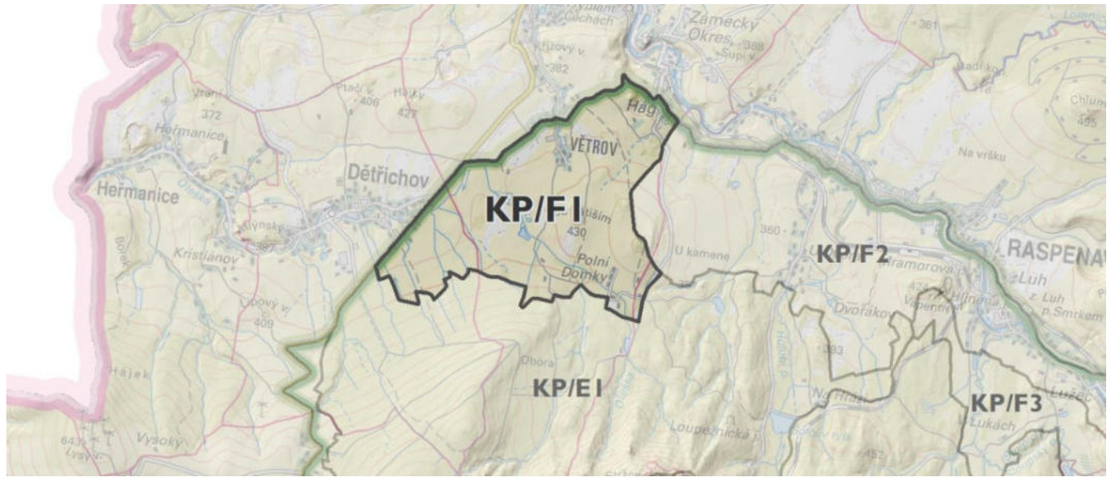
Dominantní rys		Význam hlavní spoluurčující	Projev pozitivní negativní neutrální
F1	Mírně zvlněný reliéf s nevysokými vystupujícími vrchy lokálního charakteru vytvářející přehlednou otevřenou krajinu	hlavní	pozitivní
F2	Výrazný kontrast severní hrany zalesněného horského masivu Jizerských hor s nižšími údolními partiemi řeky Smědé a Libverdského potoka.	hlavní	pozitivní
F3	Převažující zemědělský charakter území s fragmenty dochované plužiny a mimolesní zeleně, zejména v okolí Bílého potoka, Větrova a Hejnic	hlavní	pozitivní
F4	Harmonická kulturní krajina s pozdně středověkou až novověkou sídelní strukturou s dochovanými harmonickými vztahy sídla a krajinného rámce	spoluurčující	pozitivní
F5	Areál kláštera v Hejnicích s dominantou kostela k němu vázaná poutní krajina s historickou cestní sítí a dorbnou architekturou v krajině	spoluurčující	Pozitivní
F6	Specifický ráz Lázní Libverda	doplňující	pozitivní

Zásady ochrany dominantních rysů		Odůvodnění
ZO/F1	Zachování otevřeného charakteru této části Frýdlantské pahorkatiny s přehledným uspořádáním krajinné struktury (zachování nezalesněných partií, zabránění výrazné expanzi sídel do krajiny)	Pro KC je typický mírně zvlněný reliéf s drobnými lokálními nevýraznými vrchy, který vytváří harmonickou přehlednou zejména zemědělskou krajinu. Dolesňování dílčích partií nebo výrazný rozvoj zástavby, zejména extenzivního charakteru, či srůstání sídel by vedlo k omezení přehlednosti krajiny. Je žádoucí zachovat krajinnou strukturu ve stávajícím složení pouze s drobnými lokálními změnami (rozvojem, změnou využití území), které nezmění ráz krajinné struktury jako celku.
ZO/F2	Zachování nenarušenosti severní hrany Jizerských hor, neumisťování dominantních staveb v přímých pohledových vazbách s těmito svahy	Severní hrana Jizerských hor je unikátním rysem CHKO, narušení jeho dominantního působení v krajinné scéně by znamenalo zásadní změnu v charakteru krajiny.
ZO/F3	Zachování a péče o struktury mimolesní zeleně, zejména v návaznosti na sídla, respektování převažujícího zemědělského charakteru	Mimolesní zeleň, jako je doprovodná zeleň podél vodotečí, fragmenty plužiny, remízy, terasy a solitérní stromy v krajině se podílí na estetické atraktivnosti území a harmonických vztazích. Zemědělský charakter krajiny je dominantním rysem území, vytváří kontrast lesní krajině horských partií Jizerských hor.
ZO/F4	Respektování dochovaných částí urbanistické struktury jednotlivých sídel, omezená možnost rozšiřování stávající zástavby do krajiny. Nutnost zachování harmonických vazeb sídla a krajinného rámce, zajištění harmonického přechodu sídel do krajiny, rozvoj s ohledem na strukturu původních lánových vsí a osad	Struktura osídlení, charakter zástavby s harmonickým měřítkem, tradičními formami řady staveb a často s dochovaným architektonickým výrazem je třeba zachovat jako významný rys krajiny a součást kulturního významu krajinného celku. Překotný rozvoj nerespektující původní založení sídel by narušilo kulturní hodnotu krajinného rázu a harmonické vztahy území.
ZO/F5	Zachovat urbanistickou kompozici sídla Hejnice s dominantním areálem kláštera a navazujícími ulicemi a cestami, poutní charakter území	Hejnice jsou dokladem původní pozdně středověké ulicové zástavby v kompozičním uspořádání směrem k areálu kláštera, je dokladem historického vývoje kulturní krajiny Frýdlantska, jedinečným rysem, kulturní dominantou a poutním místem (asociativní krajina).
ZO/F6	Zachovat lázeňský charakter Lázní Libverda, nepodporovat nadměrný rozvoj sídla	Lázně Libverda představují jedinečný celek klasicistně-empírové zástavby centrální části sídla. Jsou unikátní svým charakterem pro celé Jizerské hory.

Krajinný celek je tvořen sedmi krajinnými prostory oddělenými od sebe převážně drobnými hřbety a terénními hranami a vytvářejícími ucelené vizuálně vnímatelné a charakterově odlišné segmenty krajiny. Západní prostor (**KP/F1 Větrov**) zahrnuje krajinné prostředí vodního toku Oleška v okolí Dětřichovic a Větrova, navazující krajinný prostor (**KP/F2 Raspenavsko**) tvoří území levobřežních svahů údolí Smědé od Hejnic až po Frýdlant, na něj navazuje esteticky atraktivní krajinný prostor (**KP/F3 Dolní údolí Štolpichu**) tvořen údolím Sloupského potoka (Štolpichu) s Královým hájem a s dolním údolím Bílého a Černého Štolpichu. Krajinný prostor u Hejnic (**KP/F4 Hejnicko**) je jihovýchodě oddělen od krajinného prostoru (**KP/F6 Bílý potok**) rozvodnicí Bílého a Černého potoka a hřbetem Kočičích kameny, a od Lázní Libverda (**KP/F5 Libverdský potok**) západovýchodním hřbetem Kočičí kameny – bezejmenný vrch 491 m Poslední krajinný prostor (**KP/F7 Podsmrčsko**) se rozprostírá jižně od Nového Města pod Smrkem a Ludvíkovem pod Smrkem, tvoří oddělenou část krajinného celku Frýdlantsko (v rámci CHKO).

KP/F1 VĚTROV

Krajinný prosto KP/F1 se nachází na západním okraji krajinného celku Frýdlantsko, na hranici severozápadní hranici CHKO jižně pod obcí Frýdlant. Krajinný prostor tvoří mírně zvlněná zemědělská krajina v severních svazích Kančího vrchu (680 m) a Špičáku (724 m) s vodním tokem Oleška a jeho četných levostranných přítoků. Na východě je krajinný prostor oddělen od sousedního krajinného prostoru nevýrazným vrchem Podlesí (446 m). Do území zasahuje sídlo Větrov (jehož část se nachází i mimo hranice CHKO) a zcela omezeně sídlo Dětřichov a město Frýdlant. Území je takřka bezlesé, avšak bohaté na mimolesní zeleň (fragmenty plužiny, doporovdná zeleň podél vodních toků a struh). Větrov byla původně dlouhá lánová lineární ves, dnes je její struktura zahuštěná, lineární charakter si však zachovala včetně přechodu sídla do krajiny. V KP prochází nadzemní vedení VN a VVN, rozvodna Frýdlant.

Obrázek 72 Schéma krajinného prostoru KP/F1 Větrov

KP/F1 Větrov									
Charakteristický znak		**Projev** (+)pozitivní (-)negativní (0)neutrální	**Význam** zásadní spoluurčující doplňující	**Cennost** jedinečný cenný běžný	**E**	**P**	**H**	**M**	**D**
Znaky přírodní charakteristiky									
Př1	Mírně ukloněný reliéf Frýdlantské pahorkatiny tvořící severní svahy Kančího vrchu	+	zásadní	cenný	X	X	X		
Př2	Drobné nevýrazné lokální vrchy Na Zátiším a Podlesí, s vrcholovými partiemi pokrytými remízy s převahou listnantých stromů	+	doplňující	běžný	X	X		X	
Př3	Mělké údolí Olešky vinoucí se v plochách zemědělské krajiny s četnými drobými levobřežními přítoky	+	spoluurčující	běžný	X	X	X		
Př4	Plochy kulturního bezlesí s loukami a polemi a množstvím mimolesní zeleně	+	zásadní	cenný	X	X	X	X	
Znaky kulturní a historické charakteristiky									
Kh1	Zemědělský charakter krajinné struktury ve vazbě na sídla s dochovanou historickou cestní sítí	+	zásadní	cenný	X		X	X	
Kh2	Částečně dochovaná struktura dlouhé lineární lánové vsi sídla Větrov s dochovanou vazbou na volnou krajinu	+	spoluurčující	cenný	X		X		
Kh3	Částečně dochované zbytky plužin ve vazbě na sídla Větrov a Dětřichov.	+	spoluurčující	cenný	X		X	X	
Kh4	Drobné osady a samoty (Polní Domky, Větrov – Zátiší, u Hágu)	+	doplňující	běžný					
Kh5	Převažující venkovský charakter zástavby, i přes četné přestavby a různou architektonickou kvalitu	+	doplňující	běžný			X		
Kh6	Přítomnost rozvodny Frýdlant a četné množství vedení VN a VVN	-	doplňující	-					
Znaky prostorové charakteristiky									
Pr1	Harmonický otevřený segment krajiny opřený o severní svahy Jizerských hor tvořící výrazný krajinný rámec krajinného prostoru	+	zásadní	jedinečný	X		X	X	
Pr2	Střední měřítko krajinné matice s převažujícím zemědělským charakterem v úzké vazbě na sídla	+	zásadní	běžný	X		X	X	
Pr3	Harmonicky zapojená sídla do krajinné rámce četnou sídelní zelení, přirozený přechod sídla do krajiny	+	spoluurčující	cenný/jedinečný	X		X		
Pr4	Esteticky atraktivní partie doprovodného vegetačního doprovodu vodního toku Oleška s podmáčenými loukami a Hronovým rybníkem	+	doplňující	běžný	X	X			
Pr5	Četnost mimolesní zeleně různých forem určující pro území charakteristický vzhled krajiny	+	spoluurčující	cenný	X	X	X	X	

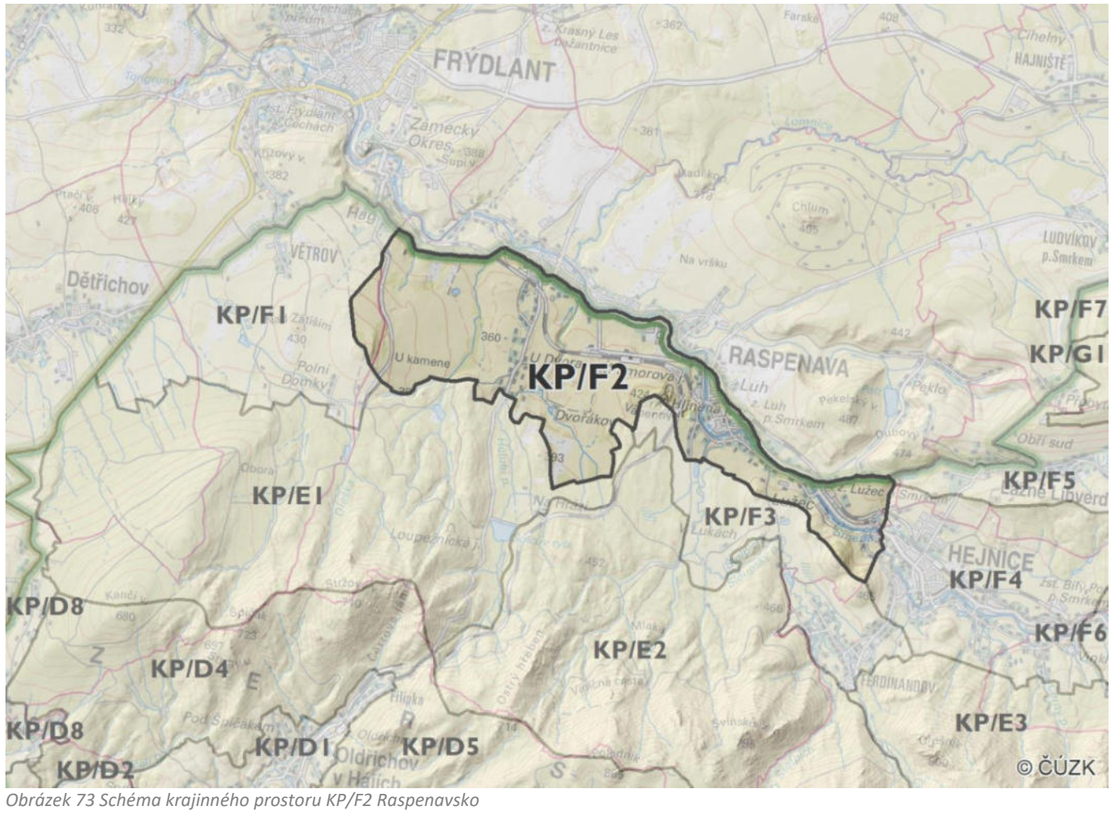
E – znak tvoří estetickou hodnotu
P – znak tvořící přírodní hodnotu
H – znak tvořící harmonické vztahy v krajině
M – znak utvářející harmonické měřítko krajiny
D – znak tvoří kulturní dominantu

Podmínky ochrany		**Odůvodnění**
PO1	Respektovat dominantní působení kulisy Jizerských hor, neumisťovat dominantní stavby a záměry narušující účinek této vizuální scény	Krajinný prostor je nárazníkovou zónou charakteristických horizontů Jizerských hor (centrální část CHKO), je tedy citlivý z hlediska umisťování záměrů, které naruší pohledovou vazbu horské zalesněné krajiny Jizerských hor v krajinných panoramatech přes KP/F1.
PO2	Zachovat členitou krajinnou strukturu s výskytem polí a luk, četné mimolesní zeleně, s absencí lesních ploch	Struktura mimolesní zeleně je určujícím rysem krajinného prostoru, zachovává harmonické měřítko krajiny a harmonické vztahy. Je nutná důsledná ochrana těchto prvků zeleně ve vazbě na vodoteče a na sídla (fragmenty plužin).
PO3	Chránit nivu vodního toku Oleška i ostatních přítoků včetně navazujících podmáčených půd a doprovodné vegetace	Jedná se o VKP ze zákona, projev nivy vodního toku v krajině je nezanedbatelný, spoluvytváří ráz krajiny, její měřítko a estetickou hodnotu.
PO4	Neposilovat negativní vliv antropogenní činnosti výstavbou záměrů technického charakteru, neumisťovat do území nové dominanty (plošné, liniové i výškové)	Území je již narušeno technickou infrastrukturou, kapacita území z hlediska dalších antropogenních vlivů tohoto typu je téměř vyčerpaná. Ačkoli se jedná o okrajovou polohu CHKO, jedná se o harmonicky působící egment krajiny, který je z hlediska vzhledu krajiny významný – posiluje majestátnost centrální části Jizerských hor.
PO5	Respektovat a chránit charakter původních lineárních lánových vsí Větrov a Dětřichov, nevytvářet nové formy zástavby bez vazby na tuto strukturu, zachovat venkovský charakter zástavby	Sídla jsou v současné době harmonicky zapojena do krajiny, vytváří tradiční venkovský ráz bez hmotově nebo charakterově vybočujících staveb na území CHKO. Není vhodná jakákoli výstavba, která by nerespektovala půdorysné uspořádání vsi.
Ochranná doporučení		
OD1	Posílit krajinnou mimolesní zeleň podél vodotečí, obnovit částečně fragmenty mimolesní zeleně v podobě plužin, remízků a solitérní zeleně v krajině.	
OD2	Citlivě směřovat rozvoj sídel s ohledem na původní strukturu lánových vsí, nezakládat nové formy zástavby, podporovat přirozený přechod zeleně do volné krajiny, posilovat význam sídelní zeleně (i prostřednictvím ÚPD)	
OD3	Zabránit rozšiřování lesních ploch nedůslednou péčí o porosty, zabránit vzniku větších ploch náletů, zachovat otevřenost a přehlednost krajiny péčí o zeleň.	

KP/F2 RASPENAVSKO

KP/F2 leží na severní hranici CHKO, v jižní části Frýdlantské pahorkatiny navazující na Jizerskou hornatinu. Jedná se o mírně zvlněný reliéf široké kotliny řeky Smědé, zejména jeho levobřežní svahy. Jižními kulisami jsou výrazné strmé severní svahy Jizerských hor, které zcela dominují vizuální scéně. Krajinnou scénu dotváří i menší lokální dominanty (kupy) – Vápenný vrch (424 m) a Podlesí (446 m) a členitý okraj lesního komplexu Jizerských hor. V krajinném prostoru se nachází mimolesní zeleň vázaná zpravidla na vodní toky – Smědá a její přítoky. Nachází se zde vystupující elevace – PR Vápenný vrch (cenný geologický jev odkrytý staletou těžbou karbonátů a železných rud, bohatá geologická lokalita se zbytky přirozených listnatých stromů a starými lomy, v nichž se uchytila zajímavá flóry a fauna), v současné době zarůstá náletem.

Na okraji krajinného prostoru se rozkládá sídlo Raspenava, původně lineární jednořadá lánová ves, která byla značně zahuštěna a doplněna, svůj původní lineární charakter si však dochovala dodnes. Celkově se jedná o otevřenou převážně zemědělskou krajinu s mozaikou polí a luk umožňující výhledy na horskou hradbu Jizerských hor. Krajinný prostor má i vizuální vazbu na sousední přírodní park Peklo s atraktivně uspořádanou krajinnou mozaikou zalesněných svahů, hřbetů, luk a polí s přírodní dominantou kopce Chlum (495 m) a na zámek ve Frýdlantu.

Obrázek 73 Schéma krajinného prostoru KP/F2 Raspenavsko

KP/F2 Raspenavsko

Charakteristický znak		Projev (+)pozitivní (-)negativní (0)neutrální	Význam zásadní spoluurčující doplňující	Cennost jedinečný cenný běžný	E	P	H	M	D
Znaky přírodní charakteristiky									
Př1	Krajinný segment široké kotliny řeky Smědá ve Frýdlantské kotlině s mírně zvlněným reliéfem	+	zásadní	běžný	X	X	X		
Př2	Lokální přírodní dominanta Vápenný vrch s cennou skladbou vegetace a stopami těžební činnosti	+	spoluurčující	cenný	X	X			
Př3	Drobné přítoky řeky Smědá vinoucích se v zemědělské krajině s doprovodnou vegetací	+	doplňující	běžný		X			
Př4	Členité okraje lesního masivu a mimolesní zeleň vázaná zejména na vodní toky a plochy	+	spoluurčující	cenný	X	X	X		
Znaky kulturní a historické charakteristiky									
Kh1	Převážně zemědělský charakter území s významným zastoupením pastvin a luk	+	zásadní	běžný	X	X			
Kh2	Lokální dominanta kostela Nanebevzetí Panny Marie v Raspenavě s novogotickou Richterovou hrobkou	+	doplňující	cenný	X		X		X
Kh3	Různorodý charakter zástavby – s objekty tradičních forem na půdorysu lánové vsi nebo rozvolněné zástavby, s mohutnou budovou staré továrny, s hodnotnou částí zástavby v centru s dominantou kostela	+	spoluurčující	běžný			X		
Kh4	Přítomnost železnice Liberec – Frýdlant - Polsko	0	doplňující	běžný					
Znaky prostorové charakteristiky									
Pr1	Otevřený segment krajiny opřený o severní hradbu Jizerských hor tvořící výrazný krajinný rámec krajinného prostoru	+	zásadní	jedinečný	X	X	X		
Pr2	Převažující zemědělský charakter území s místy velkými půdními bloky s běžným zastoupením doprovodné vegetace	0	zásadní	běžný				X	
Pr3	Esteticky atraktivní partie okrajů lesního masivu	+	spoluurčující	cenný	X	X	X	X	
Pr4	Zástavba sídla Raspenava převážně skryta v údolí Smědé hustou sídelní zelení, do otevřeného segmentu krajiny se dostává poměrně rozvolněným charakterem zástavby harmonických měřítek	+	zásadní	běžný			X	X	
Pr5	Jedinečné pohledy z krajinného prostoru na zámek Frýdlant a přírodní park Peklo (mimo CHKO)	+	doplňující	jedinečný	X		X		

E – znak tvoří estetickou hodnotu
P – znak tvořící přírodní hodnotu
H – znak tvořící harmonické vztahy v krajině
M – znak utvářející harmonické měřítko krajiny
D – znak tvoří kulturní dominantu

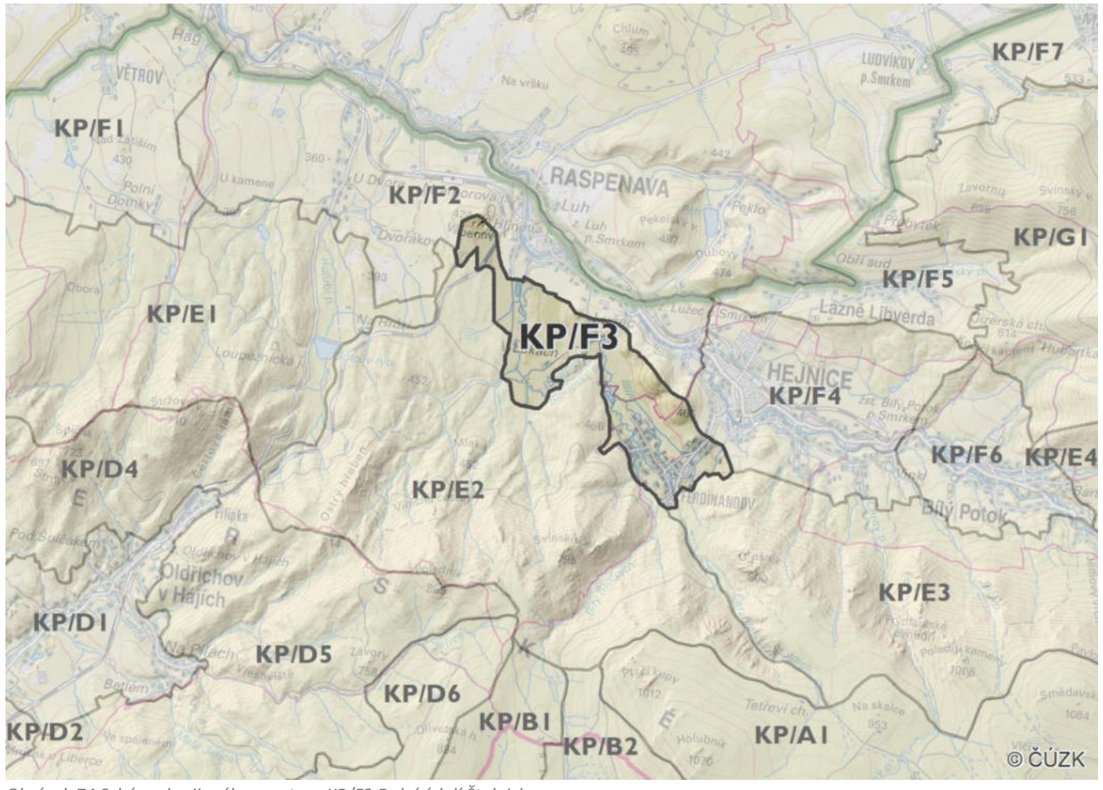
Podmínky ochrany		Odůvodnění
PO1	Chránit exponované polohy s vizuálním uplatněním v širším krajinném rámci (horizonty Jizerských hor), nepřipouštět činnosti, které by vedly ke snížení dominantního uplatnění zalesněných svahů a okolních přírodních dominant a horizontů.	Krajinný prostor je přilehlým segmentem hradeb Jizerských hor, které jsou unikátním krajinným obrazem místa. Je tedy citlivý z hlediska umisťování záměrů, které naruší pohledovou scénu horské zalesněné krajiny Jizerských hor v krajinných panoramatech přes KP/F2.
PO2	Zachovat stávající využití půdy v nezastavěném území – travní porosty a hodnotnou krajinotvornou zeleň	Krajinné uspořádání a přítomná mimolesní zeleň vytváří v harmonické měřítko a vztahy v krajině, estetickou hodnotu.
PO3	Chránit členité okraje lesního masivu	V krajinném prostoru jsou ekotony lesního masivu významnou přírodní, ale i estetickou hodnotou území, jejich

		členitost je cenná a vytváří esteticky atraktivní partie krajiny.
PO4	Nenarušovat projev přírodní dominanty Vápenného vrchu	Vápenný vrch je jednak přírodní lokální dominantou, jednak i přírodní rezervací, má tedy zvýšenou přírodní hodnotu. Jeho projev v krajinné scéně je významný a je tedy chráněn před činností narušující jeho dominantní postavení
PO5	Zachovat místní krajinné prostředí lokální dominanty kostela Nanebevzetí Panny Marie	Kostel je drobnou kulturní krajinou, která se projevuje místy v krajinné scéně, jedná se o nemovitou kulturní památku, hrobka má historickou hodnotu.
PO6	Zachovat rozptýlený charakter navazujících prostor údolní části vsi Raspenava, nerozvíjet výrazně zástavbu v kolmém směru na údolí	Sídlo Raspenava se výrazně v minulých letech rozrostlo, avšak stále si zachovává lineární charakter a zástavba na území CHKO je převážně skryta v sídelní zeleni, tedy vytváří harmonický celek s krajinou. Nadměrný rozvoj do volné krajiny by vedlo k potlačení kulturní hodnoty původního půdorysného uspořádání sídla. A k narušení harmonických vztahů v krajině.
Ochranná doporučení		
OD1	Rozvoj sídla koncentrovat v návaznosti na lineární uspořádání, podporovat začlenění zástavby do krajiny formou sídelní zeleně	
OD2	Důsledně pečovat o zeleň v krajině – zabránit nevhodným náletům na Vápenném vrchu a v ekotonu lesního komplexu, podporovat členité okraje lesa	
OD3	Podporovat krajinné vazby s přírodním parkem Peklo (edukativní prvky v krajině, turistické trasy) a se zámkem Frýdlant.	

KP/F3 DOLNÍ ÚDOLÍ ŠTOLPICHU

KP/F3 tvoří krajinářsky hodnotné – harmonicky utvářené území v okolí toku Sloupského potoka pod okrajovými lesnatými svahy Jizerských hor. Tok protékající plochým či mírně zvlněným reliéfem v podhůří se vyznačuje členitostí horizontálního profilu (četnými zákruty). Na východě vytváří měřítkem menší prostor pod okrajovými zalesněnými svahy Jizerských hor – na soutoku Černého a Bílého Štolpichu. Na západě je prostor tvořen neosídlenou částí meandrujícího toku Štolpich (Sloupský potok) s Královým hájem. Nachází se zde louky, drobná pole mezi menšími lesními porosty vytvářející dílčí uzavřené prostory. Zároveň se vyskytují i menší formace mimolesní zeleně v podobě solitérů a skupin. Homogennější charakter s rozlehlými lučními porosty má severozápadní část, kde do KP zasahuje vyhlášená PR Vápenný vrch. Na severovýchodě je ohraničen horizontem vrchu Na Chatkách, odkud se naskýtají malebné pohledy do krajinného prostoru Hejnicko.

Výše položenou jihovýchodní část KP vyplňuje zástavba Ferdinandova, jež dnes tvoří součást Hejnic (s přímou návazností zástavby). Původně se jednalo o parcelační jednořadou ves. Na podobě nižších partií v severovýchodní části KP se podílejí lesní plochy a ucelené plochy pastvin, krajinářsky významné jsou vegetační doprovody v celém profilu vodního toku.

Obrázek 74 Schéma krajinného prostoru KP/F3 Dolní údolí Štolpichu

KP/F3 Dolní údolí Štolpichu

Charakteristický znak		Projev (+)pozitivní (-)negativní (0)neutrální	Význam zásadní spoluurčující doplňující	Cennost jedinečný cenný běžný	E	P	H	M	D
Znaky přírodní charakteristiky									
Př1	Zvlněný reliéf podhůří Jizerských hor	+	zásadní	běžný	X	X			
Př2	Krajinná osa dolního toku Sloupského potoka (Štolpich) s výrazně meandrujícím profilem	+	zásadní	cenný	X	X			
Př3	Nivní společenstva při vodním toku, různorodá krajinná zeleň s travními porosty	+	spoluurču-jící	cenný	X	X	X		
Př4	Drobné přírodní dominanty Vápenný vrch a Na Chatkách se svahy převážně pokrytými vzrostlou zelení	+	doplňující	běžný	X	X	X		
Př5	Dobíhající zalesněné svahy Svinského čela na jižním okraji KP	+	doplňující	běžný	X	X	X		
Př6	Drobné lesní porosty v lokalitě Králův háj vytvářející uzavřené segmenty luk a polí	+	spoluurču-jící	běžný	X	X	X	X	
Znaky kulturní a historické charakteristiky									
Kh1	Dochovaná historická krajinná struktura, členění luk a mimolesní a lesní zeleně	+	zásadní	běžný	X	X	X	X	
Kh2	Čitelně dochované půdorysné uspořádání jednořadé vsi Ferdinandov, v současné době zástavba navazuje bezprostředně na hranu Jizerských hor	+	spoluurču-jící	běžný					
Kh3	Zástavba si zachovává venkovský charakter, bez výrazného množství výrazem vybočujících staveb	+	doplňující	běžný			X	X	
Kh4	Přítomnost četných pomníků a křížů v krajině se symbolickým významem (buk Marie Gierové, Wildnerův kříž, symbolický hřbitov jizerskohorských horolezců, kříž Kamila Webera apod.)	+	doplňující	běžný					
Znaky prostorové charakteristiky									
Pr1	Částečně uzavřený segment krajiny opřený o severní hradbu Jizerských hor tvořící výrazný krajinný rámec krajinného prostoru	+	zásadní	jedi-nečný	X	X	X		
Pr2	Esteticky atraktivní členitá krajinná struktura formovaná meandrujícím Sloupským potokem, lesní a mimolesní zelení a travními porosty	+	zásadní	cenný	X	X	X	X	
Pr3	Esteticky atraktivní partie okrajů lesního masivu	+	spoluurču-jící	cenný	X	X	X	X	
Pr4	Harmonické zasazení sídla Ferdinandov do krajinného rámce sídelní zelení bez výrazného narušení	+	doplňujcící	běžný			X	X	
Pr5	Esteticky působivé scenérie meandrujícího toku Štolpichu	+	spoluurču-jící	cenný	X	X	X	X	

E – znak tvoří estetickou hodnotu
P – znak tvořící přírodní hodnotu
H – znak tvořící harmonické vztahy v krajině
M – znak utvářející harmonické měřítko krajiny
D – znak tvoří kulturní dominantu

Podmínky ochrany		Odůvodnění
PO1	Důsledně chránit hradby severních svahů Jizerských hor před činností narušujících jejich dominantní postavení	Severní hradby Jizerských hor jsou unikátním znakem této části CHKO. Krajinný prostor tvoří předpolí, nárazníkovou zónu, je tedy citlivé z hlediska umisťování záměrů, které by narušily dominantní a nenarušený účinek těchto horizontů.
PO2	Chránit přirozené koryto vodního toku Sloupský potok s meandrujícím profilem a rozmanitou doprovodnou vegetací včetně travního porostu	Jedná se o VKP ze zákona, v krajinném prostoru vykazuje vodní tok zvýšenou estetickou hodnotu. S doprovodnou rozmanitou vegetací vytváří harmonické vztahy v krajině a ovlivňuje měřítko krajiny (uzavřenost).

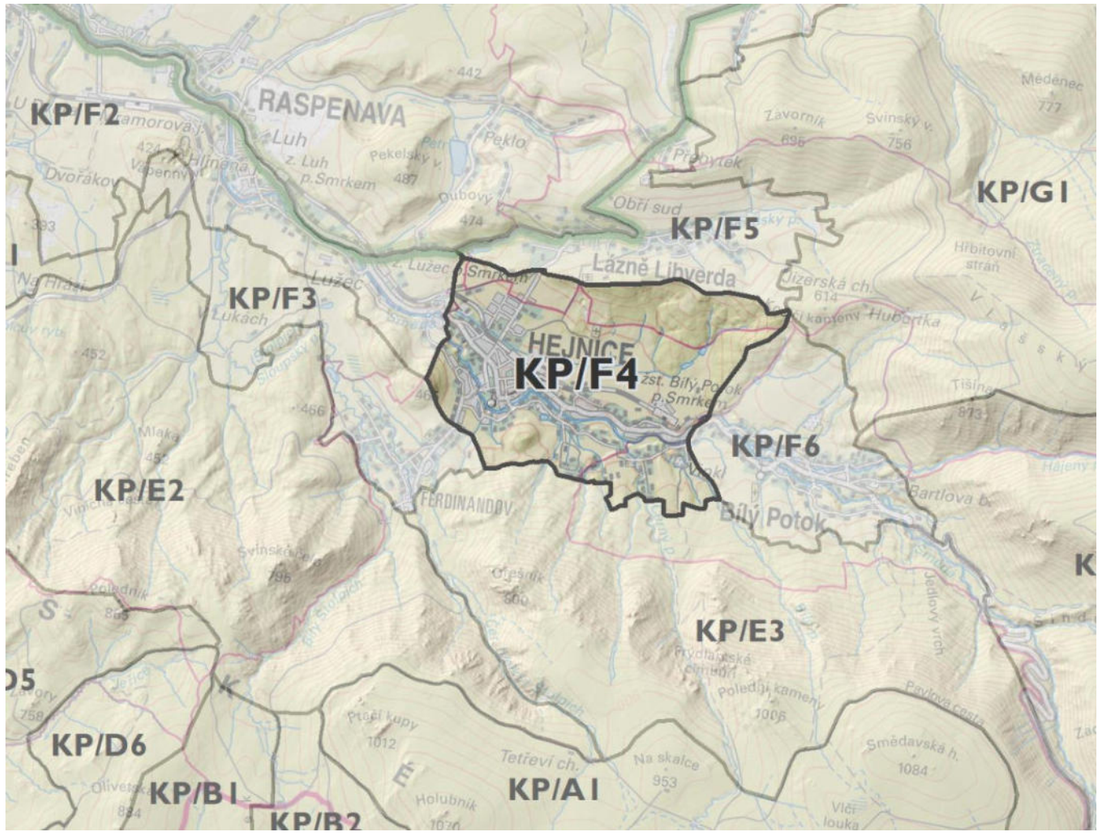
PO3	Nerozšiřovat významně plochy polí, zachovat krajinnou strukturu území	Krajinné uspořádání a přítomná mimolesní i lesní zeleň vytváří v harmonické měřítko a vztahy v krajině, krajinná struktura je výrazně dochovaná, jedná se o segment historické krajinné struktury.
PO4	Chránit členité okraje lesního masivu	V krajinném prostoru jsou ekotony lesního masivu významnou přírodní, ale i estetickou hodnotou území, jejich členitost je cenná a vytváří esteticky atraktivní partie krajiny.
PO5	Nenarušovat projev přírodní dominanty Vápenného vrchu a horizontu Na Chatkách	Vápenný vrch je jednak přírodní lokální dominantou, jednak i přírodní rezervací, má tedy zvýšenou přírodní hodnotu. Vrch Na Chatkách je prostorovým ohraničením KP. Na jeho vrcholu se nachází malebná vyhlídka (na Hejnice). Projev těchto přírodních dominant v krajinné scéně je významný z hlediska čitelnosti krajinné scény.
PO6	Nerozšiřovat zástavbu Ferdinandova do krajiny	Rozložení sídla v koridoru Velkého a Malého Štolpichu se stopou řadové vsi podél historické cesty a s volnější tradiční i novodobou zástavbou podél Černého Štolpichu i na úpatí lesnatých svahů je nutno považovat nejvýše přijatelný rozsah prolnutí zástavby do krajiny.
Ochranná doporučení		
OD1	Upřednostnit intenzivní rozvoj sídla před expanzí do volné krajiny	
OD2	Důsledně pečovat o zeleň v krajině – zabránit nevhodným náletům na Vápenném vrchu a v ekotonu lesních ploch a zejména v nivních polohách Sloupského potoka	
OD3	Pečovat o vyhlídkové místo Poustevníkův kámen jako cenný doklad kulturní krajiny Hejnic (zabránit zarůstání)	

KP/F4 HEJNICKO

KP/F4 je přehledná převážně odlesněná část kotliny Smědé přimykající se severním svahům Jizerských hor. Do Smědé se zde vlévají kratší toky přitékající z okolních svahů. Severní hranici KP tvoří mírně vystupující z větší části lesnatý hřbet oddělující údolí Smědé a Libverdského potoka. Při západní hranici KP se zvedá nad plochý terén zalesněná elevace Na Chatkách (465 m n. m.), jižní hranici tvoří okraje lesních porostů jizerských svahů. Na východě je od sousedního KP oddělen mírným kolmým hřbetem (spočinkem) tvořeným dvěma přítoky s rybníky Bohuněk I, Zavřelův a Lesní, v místě přítoku Bílého potoka.

Jedná se o nejvíce zastavěné území KC Frýdlantsko. Původně lánová ves Hejnice dnes tvoří urbanizované souvisle zastavěné území s diferencovanou zástavbou (včetně výrobních areálů) po celé délce toku (v rámci KP), rozvolněný charakter má jihovýchodní část sídla na levém břehu Smědé (Zátiší). Dominantou zástavby i okolní krajiny, překračujícím měřítko KP, je areál kostela Navštívení Panny Marie s přilehlým františkánským klášterem.

Partie volné otevřené krajiny tvoří rozlehlé plochy luk či pastvin a liniovými vegetačními prvky – doprovody toků. Svažitější partie nad levým břehem Smědé (svahy Jizerských hor) jsou naopak členěny hojnou lesní (menší lesní celky) i mimolesní zelení. V území se nachází dvě významné vyhlídky – Poustevníkův kámen a vyhlídka Hejnické Madony.

Obrázek 75 Schéma krajinného prostoru KP/F4 Hejnicko

KP/F4 Hejnicko

Charakteristický znak		Projev (+)pozitivní (-)negativní (0)neutrální	Význam zásadní spoluurčující doplňující	Cennost jedinečný cenný běžný	E	P	H	M	D
Znaky přírodní charakteristiky									
Př1	Zvlněný reliéf pod severními svahy Jizerských hor	+	zásadní	běžný	X	X			
Př2	Krajinná osa řeky Smědé s místy regulovaným profilem	+	zásadní	běžný	X	X			
Př3	Nivní společenstva při řece, různorodá krajinná zeleň s travními porosty	+	spoluurču-jící	běžný	X	X	X		
Př4	Drobná přírodní dominanta Na Chatkách se svahy převážně pokrytými vzrostlou zelení	+	doplňující	běžný		X	X		
Př5	Převážně zalesněný Hejnický hřbet při severní hranici KP		spoluurču-jící	běžný	X	X	X		
Př6	Drobná lesní i mimolesní zeleň podél komunikací a vodních toků, členité okraje lesního masivu	+	spoluurču-jící	běžný	X	X	X	X	
Znaky kulturní a historické charakteristiky									
Kh1	Poměrně hustě osídlená část krajiny s částečně pozměněnou historickou krajinnou strukturou	0	zásadní	běžný					
Kh2	Původní lánová ves čitelná fragmentálně na okrajích zástavby	0	doplňující	běžný			X		
Kh3	Poměrně dochovaná vazba sídla na krajinu v jižní části sídla přimykající se ke svahům Jizerských hor	+	spoluurču-jící	cenný	X		X		
Kh4	Jedinečný areál kláštera s dominantou kostela Navštívení Panny Marie s dochovanou kompozicí ulic Jizerská, Lázeňská, P. Bezruče	+	zásadní	jedi-nečný	X		X	X	X
Kh5	Diferencovaná zástavba, která si v obytných částech zachovává převážně venkovský charakter	+	spoluurču-jící	běžný			X	X	
Znaky prostorové charakteristiky									
Pr1	Otevřená kotlina údolí řeky Smědé opřený o severní hradbu Jizerských hor tvořící výrazný krajinný rámec krajinného prostoru	+	zásadní	jedi-nečný	X	X	X		
Pr2	Ohraničený segment krajiny ze severu zalesněným Hejnickým hřbete, ze západu vrchem Na Chatkách (s malebnou vyhlídkou)	+	spoluurču-jící	běžný	X	X	X		
Pr3	Esteticky atraktivní partie okrajů lesního masivu s okraji zástavby Hejnice	+	spoluurču-jící	cenný	X	X	X	X	
Pr4	Výrazná silueta kostela Navštívení Panny Marie s areálem kláštera v zástavbě Hejnic	+	spoluurču-jící	jedi-nečný	X		X		X

E – znak tvoří estetickou hodnotu
P – znak tvořící přírodní hodnotu
H – znak tvořící harmonické vztahy v krajině
M – znak utvářející harmonické měřítko krajiny
D – znak tvoří kulturní dominantu

Podmínky ochrany		Odůvodnění
PO1	Důsledně chránit hradby severních svahů Jizerských hor před činností narušujících jejich dominantní postavení	Severní hradby Jizerských hor jsou unikátním znakem této části CHKO. Krajinný prostor tvoří předpolí, nárazníkovou zónu, je tedy citlivé z hlediska umisťování záměrů, které by narušily dominantní a nenarušený účinek těchto horizontů.
PO2	Nesnižovat pozici dominant kostela Navštívení Panny Marie s přilehlým františkánským klášterem ve výhledech z volné krajiny i v zástavbě sídla	Komplex kostela a kláštera je kulturní dominantou celého KC Frýdlantsko i sousedních KC, jedná se o jedinečný znak území, signifikantní hodnotu krajiny, zároveň národní kulturní památkou, silueta je zapamatovatelná, spolu s pozadím Jizerských hor vytváří harmonickou a esteticky atraktivní krajinnou scénu.

PO3	Zachovat stávající využití půdy v nezastavěném území – převažující travní porosty a hodnotnou krajinotvornou zeleň, zejména v jižní části KP	Krajinné uspořádání a přítomná mimolesní i lesní zeleň vytváří v harmonické měřítko a vztahy v krajině, krajinná struktura je v jižní části poměrně dochovaná a vytváří přirozený přechod sídla do krajiny (estetická hodnota).
PO4	Chránit členité okraje lesního masivu	V krajinném prostoru jsou ekotony lesního masivu významnou přírodní, ale i estetickou hodnotou území, jejich členitost je cenná a vytváří esteticky atraktivní partie krajiny.
PO5	Nenarušovat projev přírodní dominantu Na Chatkách a Hejnický hřbet	Na Chatkách je přírodní lokální dominantou, prostorovým ohraničením KP. Na jeho vrcholu se nachází malebná vyhlídka (na Hejnice). Projev těchto přírodních dominant v krajinné scéně je významný z hlediska čitelnosti krajinné scény.
PO6	Chránit dochované partie původní lánové vsi zejména v jižní části sídla (Zátiší), rozvolněnou strukturu zástavby s harmonickým přechodem do krajiny	Sídlo Hejnice se výrazně v minulých letech rozrostlo, avšak nachází se v KP části, ve kterých je patrná dochovaná struktura rozptýlené zástavby, s harmonickou vazbou na krajinu. Nadměrné zahuštění nebo rozvoj do volné krajiny by vedlo k potlačení kulturní hodnoty původního půdorysného uspořádání sídla. A k narušení harmonických vztahů v krajině.
Ochranná doporučení		
OD1	Snižovat projevy negativních dominant v krajině (výrobní areály funkční i opuštěné, bytové domy projevující se v krajinných panoramatech s klášterním komplexem, zahuštěná zástavba ve svazích)	
OD2	Rozvoj sídla směřovat do zastavěného území, zejména využitím opuštěných domů, případně v návaznosti na stávající kompaktní zástavbu podél komunikací, chránit okraje sídla, kde je dochovaná rozptýlená struktura zástavby	
OD3	Pečovat o vyhlídkové místo na vrchu Na Chatkách (Poustevníkův kámen) a vyhlídka Hejnické Madony, pečovat o zeleň, aby nedocházelo k zarůstání vyhlídek.	
OD4	Pečovat o vodní tok Smědá, podporovat revitalizaci vodního toku s přirozenými břehy a jejich porosty	

KP/F5 LIBVERDSKÝ POTOK

Území KP/F5 tvoří krajinná osa Libverdského potoka s poměrně hlubokým údolím, s lázeňským komplexem s minimálním zastoupením lesní zeleně. Jeho hranice tvoří převážně okraje lesních porostů na svazích Hejnického hřbetu (v jižní části) a svahy vrchů Závorník (695 m), Svinský (756 m). Nachází se na okraji CHKO, západní část Lázní Libverda se nachází již mimo území CHKO. Většinu svažitých poloh otevřené kotliny tvoří travní porosty ve velkých plochách, poskytující dobré výhledy v rámci KP i na okrajové svahy pohoří Jizerských hor. Zastoupení mimolesní zeleně je oproti ostatním KP menší, vyskytuje se převážně podél komunikací, potok je ve velké části bez doprovodné vegetace.

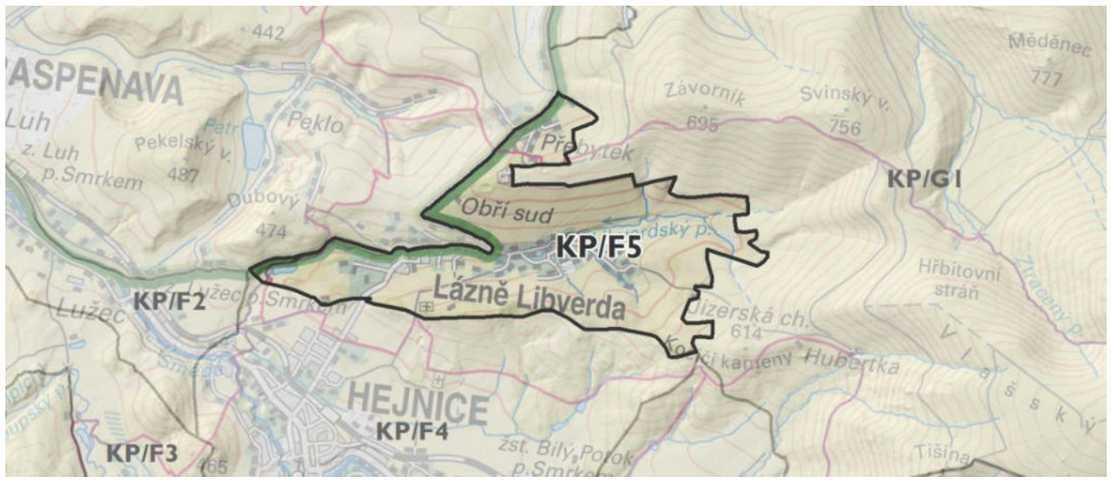
V KP se harmonicky rozprostírá část sídla Lázně Libverda zaujímající partie při toku. Vyznačuje se dochovanou urbanistickou strukturou lánové vsi. Specifický charakter v rámci celé CHKO má západní část sídla s lázeňským centem a parkem (v CHKO pouze částečně). Počátky zdejšího lázeňství sahají do druhé poloviny 18. století. Výraznou (architektonickou i krajinářskou) singularitu představuje vícepodlažní hotelový objekt Nový dům. Specifickým místem je také lokalita Obří sud s rekreačním využitím v exponované poloze při severní hranici KP, kde se nachází i vyhlídkové místo Dobrého ducha MUHU. Další vyhlídkové místo se nachází při východním cípu KP – vyhlídka Hájníkova Kohouta. Prostorově oddělenou částí je osada Přebytek v severní část KP, která je od Lázní Libverda oddělena zalesněným hřbetem Přebytek. Jedná se o původní parcelační rozptýlenou ves, která si dochovala své půdorysné uspořádání v části CHKO. Území KP je obklopeno sítí single tracků. Území sousedí s přírodním parkem Peklo.

KP/F5 LIBVERDSKÝ POTOK

Charakteristický znak		Projev (+)pozitivní (-)negativní (0)neutrální	Význam zásadní spoluurčující doplňující	Cennost jedinečný cenný běžný	E	P	H	M	D
Znaky přírodní charakteristiky									
Př1	Údolní kotlina Libverského potoka	+	zásadní	běžný	X	X			
Př2	Libverdský potok s nízkým zastoupením doprovodné zeleně	+	spoluurču-jící	běžný		X			
Př3	Zalesněné okraje tvořící krajinný rámec prostoru	+	spoluurču-jící	běžný	X	X			
Př4	Horizont Hejnický hřbet, Přebytek a vrchy Závorník (695 m), Svinský (756 m)	+	spoluurču-jící	běžný	X	X	X		
Př5	Nízké zastoupení mimolesní zeleně	o	doplňující	běžný		X			
Znaky kulturní a historické charakteristiky									
Kh1	Specifický lázeňský a rekreační charakter Lázní Libverda s památkově chráněným lázeňským areálem	+	zásadní	cenný	X		X		
Kh2	Zástavba různorodého charakteru podél Libverdského potoka s částečně dochovanou půdorysnou stopou lánové vsi	0	spoluurču-jící	běžný	X		X	X	
Kh3	Dochované půdorysné uspořádání sídla Přebytek s četnou sídelní zelení a vazbou na krajinu a s tradičními formami objektů	+	spoluurču-jící	cenný	X		X	X	
Kh4	Síť single trailů v lesních porostech	0	doplňující	běžný					
Kh5	Nečleněná krajina, množství nedochovaných historických cest	0	spoluurču-jící	běžný					
Kh6	Různorodá novodobá zástavba většího měřítka a výrazných hmot v návaznosti na památkově chráněný lázeňský areál	0	spoluurču-jící	běžný					
Znaky prostorové charakteristiky									
Pr1	Otevřená kotlina Libverdského potoka obklopená zalesněnými hřbety a svahy okolních vrchů	+	zásadní	cenný	X	X	X		
Pr2	Uzavřený segment krajiny s cennými průhledy na svahy Jizerských hor a do přírodního parku Peklo s četnými vyhlídkovými místy	+	spoluurču-jící	cenný	X		X		
Pr3	Harmonické zasazení lázeňského komplexu do krajinného rámce včetně lázeňského parku	+	doplňující	cenný	X		X	X	

E – znak tvoří estetickou hodnotu
P – znak tvořící přírodní hodnotu
H – znak tvořící harmonické vztahy v krajině
M – znak utvářející harmonické měřítko krajiny
D – znak tvoří kulturní dominantu

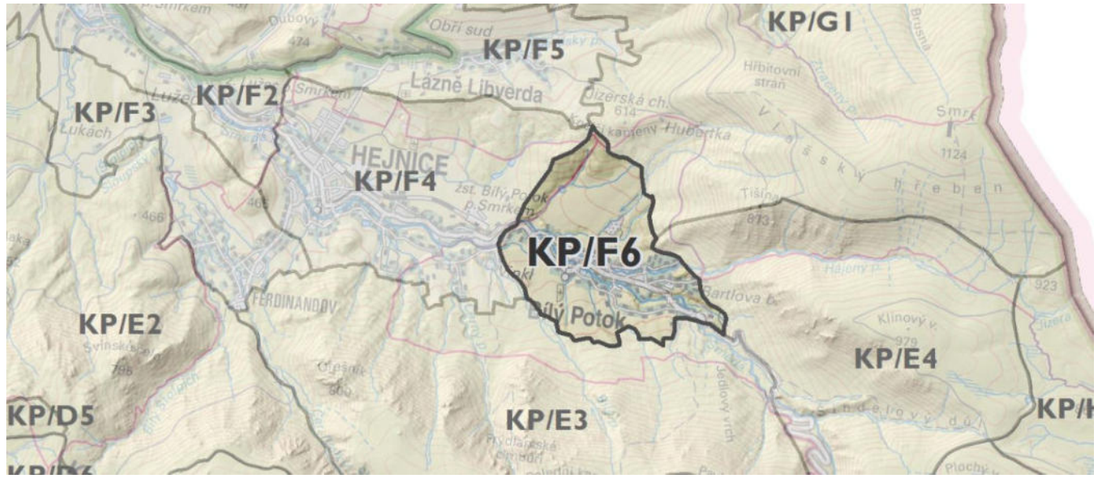
Podmínky ochrany		Odůvodnění
PO1	Zachovat harmonické zasazení sídla Lázně Libverda i Přebytek v krajinném rámci, při rozvoji respektovat půdorysné založení sídel	Sídla jsou významně dochovaná s dochovanou vazbou na krajinný rámec. Ačkoli se v sídle nachází několik nevhodných přestaveb objektů a staveb větších hmot (Nový Dům, zemědělský areál na východě ad.), sídlo si zachovává svůj ráz v krajině s úzkou vazbou na krajinu. Vytváří se tak harmonické vazby. Nevhodná zástavba nenavazující svým půdorysným uspořádáním na stávající charakter tyto hodnoty snižuje, stejně jako rozvoj sídla do vyšších poloh údolí.
PO2	Zachovat charakter sídla s určující specifickou funkcí (ojedinělou v rámci CHKO)	Specifický lázeňský charakter je unikátní v rámci celého CHKO. Jedná se kulturní znak vytvářející esteticky atraktivní znak v krajině.
PO3	Zachovat a chránit zalesněné svahy na hranici KP s množstvím výhledů do okolní krajiny, nepřipouštět činnosti, které by vedly ke snížení dominantního uplatnění zalesněných svahů	Zalesněné horizonty tvoří okraje KP a vymezují prostor, čímž přispívají k harmonickým vztahům a estetické hodnotě.
Ochranná doporučení		
OD1	Posílit výrazně mimolesní zeleň, zejména v návaznosti na Libverdský potok	
OD2	Rozvoj sídla řešit v nižších polohách údolí v návaznosti na stávající strukturu, rozvoj sídla Přebytek je velmi omezený vzhledem k terénní konfiguraci a charakteru zástavby	
OD3	Pečovat o vyhlídková místa, pečovat o zeleň, aby nedocházelo k zarůstání vyhlídek, vhodně doplňovat mobiliářem	
OD4	Případné doplnění cest řešit obnovou historických cest v původních stopách, podporovat rekreační charakter území, který se nebude negativně projevovat v harmonické krajině	

Obrázek 76 Schéma krajinného prostoru KP/F5 Libverdský potok

KP/F6 BÍLÝ POTOK

Území KP/F6 tvoří nejvýchodnější úsek osídleného údolí Smědé vystupující výše do svahů v severovýchodní části CHKO. Téměř celý obvod KP ohraničují lesní porosty, pouze v jihozápadní části navazuje zástavba Bílého Potoka na zastavěné území Hejnic. V okolí se nachází několik přírodních dominant, (Tišina, Paličník, Smědavká hora, Frýdlantské cimburší, v pozadí Smrk), které se tyčí nad uzavřeným krajinným segmentem Smědé v okolí Bílého potoka. Tok Smědá zde přibírá několik kratších toků přitékajících z okolních strmě stoupajících okrajových svahů Jizerských hor (Hájený potok, Velká Rybí voda, Bílý potok). K západu ukloněné území nese zřetelné stopy plužin. Ve východní části KP je v hojné míře zastoupena liniová zeleň stoupající do údolních svahů – relikt někdejší parcelace zemědělské půdy (lánů). Plochy mezi pásy liniové zeleně na více místech ve druhé polovině 20. století zarostly. Nižší část údolí již má homogennější strukturu s velkými plochami travin a mimolesní zelení podél vodotečí a při okrajích (přechodu do lesních porostů). Sídlo Bílý potok má čitelnou původní strukturu zástavby lineární lánové dlouhé vsi, ačkoli byla v pozdějších obdobích ve značné míře doplněna. V širším okolí se silně uplatňují kostel Nejsvětější Trojice a tovární budova bývalé přádelny.

Obrázek 77 Schéma krajinného prostoru KP/F6 Bílý potok

KP/F6 BÍLÝ POTOK									
Charakteristický znak		**Projev** (+)pozitivní (-)negativní (0)neutrální	**Význam** zásadní spoluurčující doplňující	**Cennost** jedinečný cenný běžný	**E**	**P**	**H**	**M**	**D**
Znaky přírodní charakteristiky									
Př1	K západu ukloněný reliéf pod hradbami severních svahů Jizerských hor	+	zásadní	běžný	X	X			
Př2	Osa řeky Smědé s místy upraveným korytem s doprovodnou zelení	+	spoluurčující	běžný	X	X			
Př3	Četné drobné strmé přítoky	+	doplňující	běžný	X	X			
Př4	Členité okraje lesů tvořící hranici KP	+	spoluurčující	cenný	X	X	X		
Př5	Významné zastoupení mimolesní zeleně (fragmenty plužin, zeleň podél potoků	+	spoluurčující	běžný	X	X	X	X	
Znaky kulturní a historické charakteristiky									
Kh1	Výrazně dochovaná krajinná struktura se zastoupení fragmentů původního členění půdy (plužiny)	+	zásadní	cenný	X	X	X	X	
Kh2	Původní lánová ves Bílý potok s dochovaným půdorysným uspořádáním s četnými tradičními objekty chalup a usedlostí	+	zásadní	cenný	X		X	X	
Kh4	Různorodá zástavba v dolní části sídla s historickými továrnami i s bytovými domy	0	spoluurčující	běžný			X	X	
Kh4	Dominanta kostela Nejsvětější Trojice	+	spoluurčující	cenný	X		X		X
Znaky prostorové charakteristiky									
Pr1	Mírně ukloněný segment krajiny opřený o severní hradbu Jizerských hor tvořící výrazný krajinný rámec krajinného prostoru	+	zásadní	jedinečný	X	X	X		
Pr2	Krajinný prostor jasně vymezený výraznými přírodními dominantami se zalesněnými svahy (za hranicemi KP, nicméně spolupůsobení)	+	spoluurčující	cenný	X	X	X		
Pr3	Harmonické vztahy v krajině vlivem fragmentů plužin a členitostí okrajů lesních masivů vytvářející drobné měřítko krajiny	+	spoluurčující	cenný	X	X	X	X	
Pr4	Harmonické vztahy sídla a krajinného rámce vlivem dochovanosti půdorysného uspořádání a četné sídelní zeleně a navazující krajinné zeleně	+	spoluurčující	cenný	X	X	X	X	
Pr5	Uplatnění kostela Nejsvětější Trojice v krajinných panoramatech	+	doplňující	cenný	X		X		X

E – znak tvoří estetickou hodnotu
P – znak tvořící přírodní hodnotu
H – znak tvořící harmonické vztahy v krajině
M – znak utvářející harmonické měřítko krajiny
D – znak tvoří kulturní dominantu

Podmínky ochrany		**Odůvodnění**
PO1	Důsledně chránit pohledové uplatnění KP v návaznosti na hradby severních svahů Jizerských hor, nepřipouštět činnosti, které by vedly ke snížení dominantního uplatnění zalesněných svahů a okolních přírodních dominant a horizontů.	Severní hradby Jizerských hor jsou unikátním emblematickým znakem severní části Jizerských hor, vytváří výraznou estetickou atraktivnost území, harmonické vztahy v krajině. Jejich působení v krajině je nutné důsledně chránit.
PO2	Nesnižovat pozici dominanty kostela Nejsvětější Trojice ve výhledech z volné krajiny i v zástavbě sídla	Kostel je kulturní dominantou, zároveň nemovitou kulturní památkou, je signifikantním znakem území uplatňujících se z výhledů z širšího okolí. Snížení jejího uplatnění vede ke snížení hodnot krajinného rázu.
PO3	Chránit fragmenty původní plužiny	Jedná se o doklad historické krajinné struktury, která je vzácná v rámci ČR, zároveň tato mimolesní zeleň přispívá k estetické atraktivnosti a harmonickému měřítku a harmonickým vztahům sídla a krajinného rámce
PO4	Důsledně chránit rozvolněný charakter zástavby Bílého potoka v místech, kde je čitelně dochované původní půdorysné uspořádání lineární lánové vsi (zejména ve vyšších polohách)	Jedná se o kulturně historický znak krajiny, který přispívá k harmonickým vztahům a harmonickému měřítku v území.
PO5	Zachovat členění nezastavěného území, stávající využití těchto pozemků (převažující travní porosty)	Výrazně dochovaná krajinná struktura je cenným znakem, který spoluvytváří kulturní hodnotu a harmonické vztahy v krajině.
Ochranná doporučení		
OD1	Rozvoj sídla řešit v návaznosti na stávající strukturu, nevytvářet půdorysné novotvary, nezahušťovat výrazně stávající strukturu v místech, kde převládá rozvolněný charakter	
OD2	Pečovat o okraje lesních porostů, bránit zarůstání krajiny nálety (včetně ochrany zbytků plužiny)	
OD3	Rekreační využití území udržet v komorní podobě, s ohledem na dochovanou krajinnou strukturu a estetickou hodnotu území, nevytvářet nové formy rekreace (hromadná, individuální), rozvoj pobytové rekreace v omezené podobě	

KP/F7 PODSMRČSKO

Území KP/F7 tvoří část údolí říčky Lomnice a jejích levostranných přítoků (Ztracený, Novoměstský, Ludvíkovský, Hradilův potok) pod severními svahy Smrku. Jižní hranici KP tvoří okraje lesního masivu horizontu Závorník – Svinský vrch – Měděnec – Rapická hora, v pozadí s vrcholem Smrku (1124 m). Převážná část KP je odlesněna, louky a pastviny tvoří poměrně rozlehlé enklávy, pokrývají svažitý terén. Členící zeleň se vyskytuje v menší míře, hojněji v blízkosti zástavby nebo při cestní síti.

V KP se nachází části sídel Nové město pod Smrkem a Ludvíkov pod Smrkem. Nové Město pod Smrkem je bývalé hornické město založené na pravidelném ortogonálním půdorysu, do CHKO zasahuje svou jižní části tvořenou ulicovým systémem s rodinnou zástavbou. Ludvíkov pod Smrkem je původní lineární lánová ves, má dochovanou urbanistikou strukturu. Ve výhledech z volné krajiny (především výše položených svahů) se uplatňuje dominanta sídla – gotický kostel sv. Petra a Pavla, který však leží mimo území CHKO. Území je spjato s rodinou Klingerů, zakladatele zdejších textilních továren. Na území CHKO se nachází rodinná hrobka, další stavby jsou v blízkosti CHKO. KP sousedí vně CHKO s přírodním parkem Peklo.

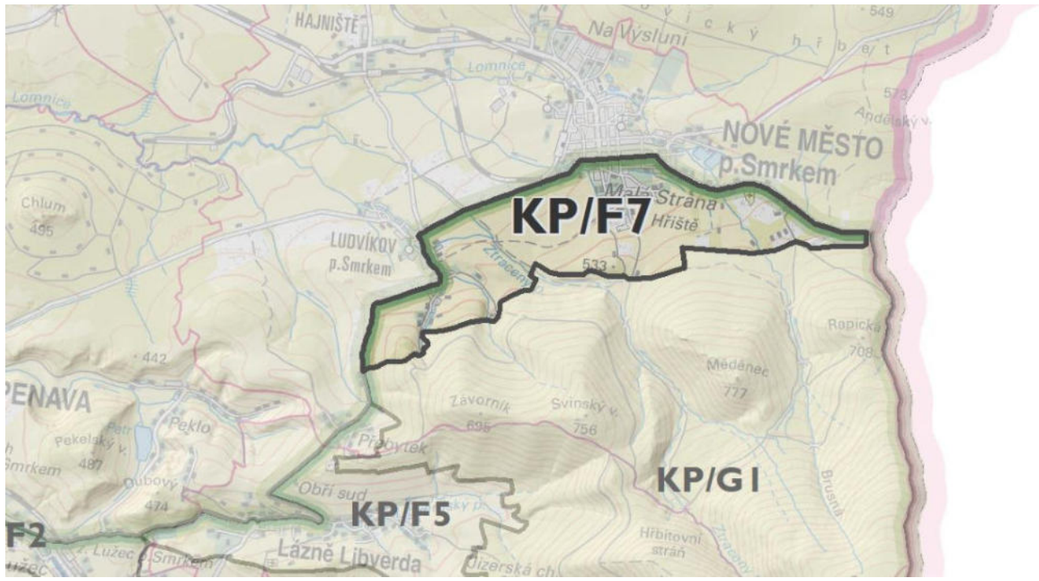
KP/F7 PODSMRČSKO

Charakteristický znak		Projev (+)pozitivní (-)negativní (0)neutrální	Význam zásadní spoluurčující doplňující	Cennost jedinečný cenný běžný	E	P	H	M	D
Znaky přírodní charakteristiky									
Př1	Zvlněný ukloněný reliéf přechodu Frýdlantské kotliny a Jizerských hor	+	zásadní	běžný	X	X			
Př2	Několik vodních toků protékajících ze svahů Jizerských hor do údolí říčky Lomnice s doprovodnou zelení	+	spoluurču-jící	běžný	X	X			
Př3	Plochy polí a luk ve svažitém terénu s nízkým zastoupe-ním mimolesní zeleně vyskytující se zejména v návaz-nosti na vodní toky a podél cest	+	doplňující	běžný	X	X		X	
Př4	Členité okraje lesního masivu	+	doplňující	běžný	X	X	X		
Znaky kulturní a historické charakteristiky									
Kh1	Částečně dochovaná krajinná struktura tvořená poměrně rozlehlými enklávami polí a luk s menším podílem členící zeleně	+	zásadní	běžný	X	X		X	
Kh2	Původně hornické město Nové Město pod Smrkem, na území CHKO jeho jižní část s nepravidelnou sítí ulic s ro-dinnou zástavbou	0	spoluurču-jící	běžný			X	X	
Kh3	Dochované půdorysné uspořádání sídla Ludvíkov pod Smrkem	+	spoluurču-jící	cenný	X		X	X	
Kh4	Rodinná hrobka Klingerovo mauzoleum v novoklasicist-ním stylu	+	Doplňující	cenný					
Znaky prostorové charakteristiky									
Pr1	Svažitý zvlněný reliéf po lesním masivem Jizerských hor	+	zásadní	běžný	X	X	X		
Pr2	Krajinný prostor v jižní části jasně vymezený výrazným horizontem a dominantou Smrk v pozadí (za hranicemi KP)	+	spoluurču-jící	cenný	X	X	X		
Pr3	Harmonicky zasazená sídla v krajinném rámci s pře-vážně přirozeným přechodem sídla do krajiny	+	spoluurču-jící	cenný	X		X	X	
Pr4	Cenné průhledy do okolní krajiny (mimo CHKO) s domi-nantami kostelů a přírodním parkem Peklo	+	spoluurču-jící	cenný	X		X		
Pr5	Esteticky působivé části v jižních partiích v návaznosti na okraje lesních porostů s mimolesní zelení	+	doplňující	cenný	X	X	X	X	

E – znak tvoří estetickou hodnotu
P – znak tvořící přírodní hodnotu
H – znak tvořící harmonické vztahy v krajině
M – znak utvářející harmonické měřítko krajiny
D – znak tvoří kulturní dominantu

Podmínky ochrany		Odůvodnění
PO1	Důsledně chránit pohledové uplatnění KP s pozadím zalesněných svahů Jizerskch hor, nepřipouštět čin-nosti, které by vedly ke snížení dominantního uplat-nění zalesněných svahů a okolních přírodních domi-nant a horizontů.	Severní svahy Jizerských hor jsou unikátním emblematickým znakem severní části Jizerských hor, vytváří výraznou este-tickou atraktivnost území, harmonické vztahy v krajině. Jejich působení v krajině je nutné důsledně chránit.
PO2	Zachovat historicky konstituovaný rozsah odlesně-ného území – okraje lesních porostů, rozsah luk a pastvin	Jedná se jednak o přírodní hodntu, jednak o estetickou hod-notu vytvářející harmonické vztahy v krajině. Krajinná struk-tura je hontoná zejména svou strukturou luk a pastvin ve sva-žitém terénu v kontaktu s lesním masivem
PO3	Respektovat prostředí hrobky rodiny Klingerů, jejího pietního charakteru	Jedná se o nemovitou kulturní památku a asociativní krajinný znak území.
PO4	Chránit rozvolněný charakter zástavby Ludvíkova pod Smrkem	Jedná se o kulturně historický znak krajiny, který přispívá k harmonickým vztahům a harmonickému měřítku v území.
PO5	Zachovat členění nezastavěného území, stávající vy-užití těchto pozemků (převažující travní porosty)	Výrazně dochovaná krajinná struktura je cenným znakem, který spoluvytváří kulturní hodnotu a harmonické vztahy v krajině.

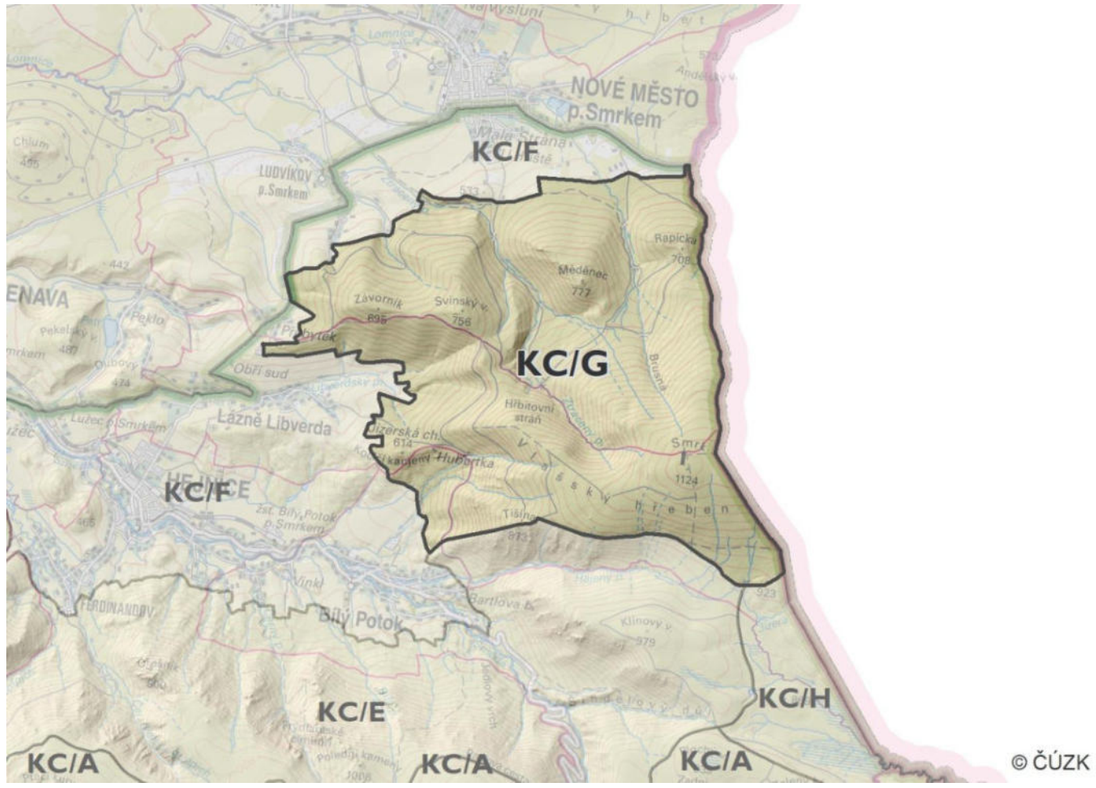
Ochranná doporučení	
OD1	Dbát o doprovodnou zeleň podél vodních toků, prořezávat nálety a vhodně doplňovat
OD2	Při rozvoji území nesnižovat pozici dominanty kostela kostel sv. Petra a Pavla ve výhledech z volné krajiny i v zá-stavbě sídla, území řešit i ve vazbě na sousední přírodní park Peklo
OD3	Pečovat o okraje lesních porostů, bránit zarůstání krajiny nálety
OD4	Rozvoj soustředit zejména s funkcí obytnou, nerozvíjet jiné formy zástavby

Obrázek 78 Schéma krajinného prostoru KP/F7 Podsmrčsko

KRAJINNÝ CELEK G SMRČSKO

Smrčsko je nejvýše položeným krajinným celkem při severní hranici CHKO, východně vymezeným státní hranicí. Jedná se o část masivu Jizerských hor. Krajinný celek leží v západní části Smrčské hornatiny, v geomorfologickém okrsku Vysoký jizerský hřbet a na rozhraní Vlašského hřebenu s Libverdskou vrchovinou. Reliéf je členěný s vysokými výraznými vrcholy. Severní hranici tvoří souvisle zalesněné okraje svahů vrcholů Závorník 697 m, Svinský vrch 757 m, Měděnec 777 m, a Rapická hora 708 m Výše položený reliéf je poznamenán ledovcovou modelací. Významnou dominantou krajinného celku a českou stranou Jizerských hor je robustní vrchol Smrk 1124 m (s rozhlednou). Jednoznačně představuje identifikovatelný prvek krajinné scény s výrazným vizuálním plošným uplatněním. To nastává jak z exponovaných vrcholových horských poloh, tak především ze severního podhůří v rámci více vzdálených dálkových pohledů. Okrajové severní a západní svahy se vyznačují mimořádnou energií reliéfu tak, jako téměř celý severní okraj pohoří. Celkové převýšení přesahuje hranici 600 m. Údolními partiemi zalesněných svahů vrcholů prochází drobné vodní toky. Na severu říčka Lomnice, Brusná, Ztracený potok, Ludvíkovský potok, na západě Libverdský potok, Hájený potok, Malá rybí voda, Velká rybí voda, s prameništi pod vrcholem Smrk. Dalšími prameništi jsou český pramen Jizery na jihovýchodní hranici krajinného celku, na severu pramen mládí nebo pramen hraběnky Marie. V údolí Ztraceného potoka vyvěrá Novoměstská kyselka. Krajinný celek tak tvoří přirozenou pramennou oblast. KC je hustě zalesněný s drobnými enklávami bezlesí, lesní porosty jsou převážně přeměněné na smrkové monokultury. V jižní části směrem k vrcholu Tišina se nachází žulovité skály Kočičí kameny 570 m a Francouzské kameny.

Obrázek 79 Schéma krajinného celku KC/G Smrčsko

Na území KC se nachází PP Pod Smrkem, PP Klečoviště na Smrku a severní část EVL Jizerskohorské bučiny. PP Pod Smrkem se nachází na severním svahu Smrku (severní úpatí Svinského vrchu) s významnými dochovanými fragmenty přirozené jedlobučiny s mohutnými exempláři jedle bělokoré. Na jihozápadním úbočí Smrku byla vyhlášena PP Klečoviště na Smrku s porosty kleče na suťovém poli ve vrcholových partiích Smrku. Na západním svahu Smrku se nachází turistická chata Hubertka z roku 1906. Na území celku se nenachází žádná sídla či zástavba. Je protkán hustou cestní sítí, částečně zpevněnou. Na severních svazích Měděnce jdou dochovány štoly po těžbě rud, především cínu a drahých kovů.

KC/G Smrčsko

Dominantní rys		**Význam** hlavní spoluurčující	**Projev** pozitivní negativní neutrální
G1	Zvlněný reliéf s vysokými výraznými vrchy Smrčské hornatiny, Vlašského hřebenu a Libverdské vrchoviny vytvářející mimořádnou energii reliéfu	hlavní	pozitivní
G2	Elevace nejvyššího vrcholu české části Jizerských hor Smrk (1124 m) na jihovýchodě, uplatňující se ve vzdálených pohledech především ze severního podhůří	hlavní	pozitivní
G3	Výrazně, téměř souvisle zalesněné území s převládajícími smrkovými monokulturami s cennými fragmenty jedlobučin a porostů kleče, s drobnými enklávami bezlesí	spoluurčující	pozitivní
G4	Převažující přírodní a přírodě blízký kolorit území bez sídel, s krajinářsko-estetickými hodnotami	spoluurčující	pozitivní

Zásady ochrany dominantních rysů		**Odůvodnění**
ZO/G1	Ochrana (minimalizace zásahů) přírodních zalesněných horizontů a vrcholových partií před novodobými výškovými stavbami a technickými zařízeními (vysílače, větrné elektrárny ad.). Zachování příznivého stavu vizuálního znečištění krajiny.	KC/G je výrazně zalesněný. Území z interiéru umožňuje jen omezeně vnímat krajinné scenérie, proto jsou významné dálkové pohledy, jak z poloh okrajů území, tak především ze vzdálenějších lokalit CHKO a blízkého podhůří. Právě výrazné, souvisle zalesněné svahy a dominanty s přírodními lesnatými horizonty jsou jedním ze symbolů a hlavním znakem severní části Jezerských hor.
ZO/G2	Ochrana terénních dominant Jizerských hor, nejvyšší hory české části Jizerských hor Smrk uplatňující se v dálkových pohledech, před novodobými výškovými stavbami a technickými zařízeními (vysílače, větrné elektrárny ad.).	Terénní dominanty, souvisle zalesněné, s přírodním či přírodně blízkých charakterem, vnímatelné pouze z dálkových pohledů, patří jako takové k emblematickým znakům a symbolům Jizerských hor.
ZO/G3	Nestanovují se.	Ochrana souvislých lesních porostů je předmětem ochrany v rámci ZCHÚ a není třeba stanovovat specifické zásady z hlediska krajinného rázu.
ZO/G4	Zachování přírodě blízkého charakteru, omezit antropogenní vlivy, omezit výstavbu	Nezastavěnost je charakteristický rys území, převládá přírodní hodnota. Narušením tohoto KC antropogenní činností, která se bude uplatňovat v krajinných panoramatech, může dojít k narušení vzhledové harmonie (harmonických vztahů) a ke snížení přírodní a estetické hodnoty.

Krajinný celek je tvořen jedním krajinným prostorem. Krajinný prostor (**KP/G1 Výběžek Vysokého jizerského hřbetu**) zahrnuje celý krajinný celek KC G – Smrčsko s charakteristickým zvlněným reliéfem, zalesněnými vrcholy, terénní dominantou vrcholu Smrk 1124 m a přirozenou pramennou oblastí. Nachází se na severu území CHKO, v těsné blízkosti města Nové Město pod Smrkem, obce Lázně Libverda a Bílý Potok, východně od města Hejnice.

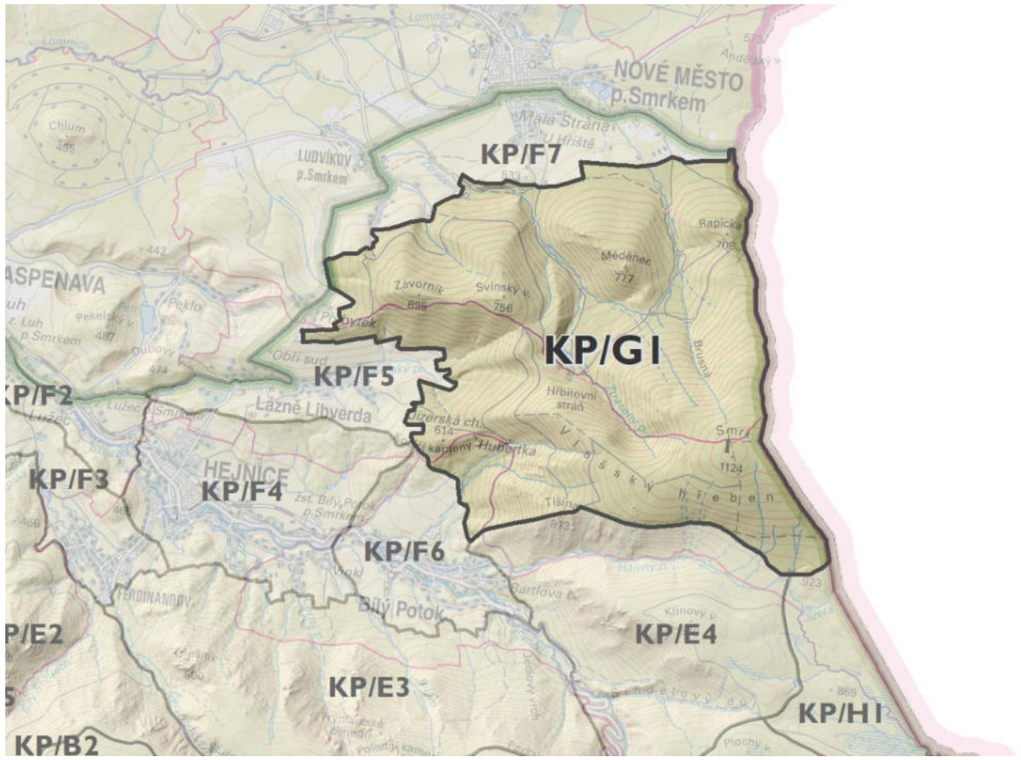
KP/G1 VÝBĚŽEK VYSOKÉHO JIZERSKÉHO HŘBETU

Krajinný prostor G1 je totožný s krajinným celkem Smrčsko. Nachází se na severní hranici CHKO severovýchodně nad městem Hejnice, v těsné blízkosti obce Lázně Libverda a Bílý Potok. Východní část krajinného prostoru tvoří státní hranice. Krajinný prostor tvoří zvlněný reliéf zalesněné krajiny ve svazích Závorníku (697 m), Svinského vrchu (757 m), Měděnce (777 m), Rapické hory (708 m) a Smrku (1124 m) s řadou drobných vodních toků a jejich prameništi. Na severu a západu je hranice krajinného prostoru vedena po hranici lesa, rozlišující charakterově rozdílný vedlejší krajinný celek KC/F. Jižní část hranice krajinného prostoru je vedena po Francouzské cestě přes vrchol Tišina a dále po horizontu. Území je neosídleno.

KP/G1 Výběžek Vysokého jizerského hřbetu										
Charakteristický znak		**Projev** (+)pozitivní (-)negativní (0)neutrální	**Význam** zásadní spoluurčující doplňující	**Cennost** jedinečný cenný běžný	**E**	**P**	**H**	**M**	**D**
Znaky přírodní charakteristiky									
Př1	Zvlněný zalesněný reliéf Smrčské hornatiny s vrcholy Závorník, Svinský vrch, Měděnec, Rapická hora, Smrk, Tišina a Kočičí kameny	+	zásadní	cenný	X	X	X		
Př2	Drobné vodní toky procházející údolními partiemi zalesněných svahů vrcholů s množstvím prameništ (Novoměstská kyselka, český pramen Jizery, pramen mládí, pramen hraběnky Marie ad.)	+	spoluurčující	cenný	X	X	X		
Př4	Plochy rozsáhlých lesních porostů s převládajícími smrkovými monokulturami s cennými fragmenty jedlobučin a porostů kleče	+	zásadní	cenný	X	X	X	X	
Př5	Skalní žulovité útvary Kočičí kameny a Francouzské kameny v blízkosti vrcholu Tišina	+	doplňující	běžné		X			
Znaky kulturní a historické charakteristiky									
Kh1	Dochovalý charakter převážně zalesněného území s menšími enklávami	+	zásadní	cenný	X	X	X	X	
Kh2	Absence sídel a zástavby jako znak historického vývoje území	+	zásadní	cenný			X		
Znaky prostorové charakteristiky									
Pr1	Působivá scenérie krajiny opřená o vysoké a zalesnění vrcholy Jizerských hor tvořící výrazný krajinný rámec krajinného prostoru	+	zásadní	jedinečný	X		X	X	
Pr2	Dálkové pohledy na terénní dominantu vrcholu Smrk (1124 m)	+	zásadní	jedinečný	X		X	X	
Pr3	Výhledy z nejvyššího vrcholu Smrk (1124 m) na krajinný celek i na a vzdálenější celky	+	zásadní	jedinečný	X		X	X	X
Pr4	Výrazně přírodní či přírodě blízký charakter scenérií lesní krajiny a údolí lesních potoků s krajinářsko-estetickými hodnotami	+	zásadní	cenný	X	X	X		
Pr5	S výjimkou drobné technické dominanty rozhledny na oblém temeni Smrku jsou charakteristické volné přírodní horizonty bez rušivých prvků, technických staveb a zařízení	+	zásadní	cenný	X	X	X		

E – znak tvoří estetickou hodnotu
P – znak tvořící přírodní hodnotu
H – znak tvořící harmonické vztahy v krajině
M – znak utvářející harmonické měřítko krajiny
D – znak tvoří kulturní dominantu

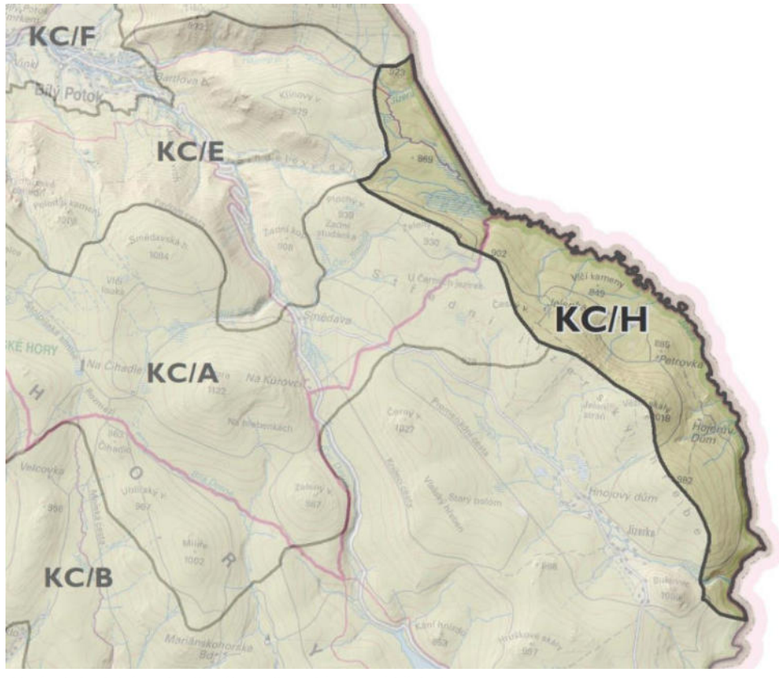
Podmínky ochrany		Odůvodnění
PO1	Zachovat přírodní či přírodě blízký charakter území s nízkou hustotou osídlení	Krajina s velkými komplexy lesů s drobným výskytem enkláv bezlesí, s přírodě blízkým charakterem bez osídlení je specifickým znakem území.
PO2	Zachovat zalesněné horizonty bez výrazných novodobých technických dominant vč. VTE, vysílačů atd. jako typického znaku této části Jizerských hor	Krajinný prostor je vzhledem k rozsáhlému zalesnění výrazně vnímán především v dálkových pohledech, často i z území mimo CHKO, jeho charakteristickým rysem jsou volné, přírodě blízké zalesněné horizonty. Jedná se o specifický a podstatný rys, jehož zachování je podstatnou podmínkou zachování charakteru a identity území.
Ochranná doporučení		
OD1	Zabránit odlesňování a narušení cenných zalesněných lokalit	
OD2	Turistickou infrastrukturu (přístřešky, informační tabule, odpočívky) směřovat ke stávající cestní síti a turistickým cestám	

Obrázek 80 Schéma krajinného prostoru KP/G1 Výběžek Vysokého Jizerského hřbetu

KRAJINNÝ CELEK H PRAVÝ BŘEH JIZERY

Krajinný celek pravý břeh Jizery se nachází v severovýchodní části Soušské hornatiny, na území Velké Jizerské kotliny. Jedná se o krajinářsky a přírodovědně o zcela unikátní území v odlehlé poloze při státní hranici a východní hranici CHKO. Větší část hranice je tvořena meandrujícím tokem Jizery ve svém nejvyšším úseku, těsně pod prameny. Celek vymezuje pravý břeh Jizery v délce po křížení s Jizerkou cestou pod vrcholem Bukovec. Tok Jizery je přirozený. Území je převážně vizuálně spojité. Západní stranu celku vymezuje výrazný Střední jizerský hřeben s typickými skalnatými Pytlácké kameny 974 m , Věžní skály 1018 m či svah vrcholu Zelený kámen 932 m, které nabízejí jedinečné pohledy do vrcholového údolí Jizery, dálkové výhledy na vrcholové partie Jizerských hor na české i polské straně a také západní Krkonoše. Souvisle lesnaté území se vyznačuje hojným výskytem mimořádně hodnotných přírodních stanovišť (podmáčené polohy, rašeliniště, horské smrčiny ad.) s celkově nízkou mírou antropického zatížení.

Obrázek 81 Schéma krajinného celku KC/H Pravý břeh Jizery

Mimořádně hodnotnou nelesní vegetaci tvoří rašeliniště na přirozených bezlesích (chráněná v rámci maloplošných území). Lesní porosty i rašeliniště mají velký význam nejen jako samotné biotopy, podílejí se na spoluutváření rázu krajiny Jizerských hor také prostřednictvím vlivu na vodní režim. Podporují retenci vody v krajině či vyrovnanost průtoků a utváří dílčí esteticky velmi příznivě působící otevřené prostory polohy vrcholových mokřadů (rašeliniště při horním toku Jizery). Na území KC se nachází NPR Rašeliniště Jizery, PR Rybí loučky, EVL Rašeliniště Jizery a v I. zóně CHKO Jizerské hory. NPR Rašeliniště Jizery zaujímá značnou část protáhlého příhraničního území s lidskou činností poměrně málo dotčeného komplexu klečových porostů, vrchovišť, horských a podmáčených smrčin a společenstev štěrkopísčitých náplavů meandrujícího toku Jizery, unikátními společenstvy rostlin a živočichů. Nejvýše položená část území NPR Rašeliniště Jizery představuje unikátní fenomén náhorního meandrujícího toku s výraznými štěrkovitými náplavy obklopenými největším rašeliništním komplexem v Jizerských horách, východně od osady Jizerka tok nabývá bystřinný charakter s balvanitým řečištěm. PR Rybí loučky pod východními svahy Pytláckých kamenů chrání vývojově jedno z nejstarších rašelinišť v Jizerských horách, s odumřelými porosty smrku z části přirozeně, z části vlivem imisí. Vyskytují se zde významná rostlinná společenstva.

KC/H Pravý břeh Jizery			
Dominantní rys		**Význam** hlavní spoluurčující	**Projev** pozitivní negativní neutrální
H1	Přirozené krajinářsko-estetické hodnoty přírodě blízkých partií zalesněné krajiny (skalní útvary mrazového zvětrávání, vrcholová mokřadní stanoviště, rašeliniště) s harmonickým měřítkem a harmonickými vztahy v krajině	hlavní	pozitivní
H2	Výrazný horizont Střední Jizerský hřeben tvořící hranici KC s přírodními dominantními a skalními útvary ve vrcholových partií s cennými výhledy do krajiny	hlavní	pozitivní
H3	Hojný výskyt unikátních vrcholových mokřadních stanovišť velkého rozsahu, s esteticky a přírodně hodnotnými polohami.	spoluurčující	pozitivní
H4	Unikátní přírodní charakter horního toku Jizery (meandry, podmáčené polohy v okolí)	spoluurčující	pozitivní
H5	Převažující přírodní a přírodě blízký kolorit území s absencí osídlení a zástavby	hlavní	pozitivní
Zásady ochrany dominantních rysů		**Odůvodnění**	
ZO/H1	Ochrana (minimalizace zásahů) přírodních zalesněných horizontů a terénních dominant před novodobými stavbami a technickými zařízeními (vysílače, větrné elektrárny ad.). Zachování příznivého stavu vizuálního znečištění krajiny	KC H disponuje rozsáhlými plochami rašelinišť s okolními zalesněnými plochami utvářející krajinné scenérie významné pro vnímání Jizerských hor. Právě tyto zalesněné svahy a odlesněná podmáčená území jsou symbolem a znakem Jizerských hor.	
ZO/H2	Zachování nenarušenosti zalesněného horizontu a péče o významná vyhlídková místa.	Pro KC H je typický vystupující horizont Středního jizerského hřebene. Představuje estetickou hodnotu území a nabízí cenné výhledy do okolních částí Jizerských hor. Tvar horizontu je místy zapamatovatelný, zejména v částech se skalními vrchy a žulovými útvary. Je žádoucí zachovat krajinnou strukturu ve stávajícím složení.	
ZO/H3	Zvýšeně chránit přirozený vývoj unikátních vrcholových mokřadních stanovišť, omezení zásahů do území.	Mokřadní stanoviště mají významnou přírodní i krajinářskou hodnotu, která je deklarována vyhlášením EVL a NPR Rašeliniště Jizerky. Zásahy do tohoto cenného prostředí by znamenaly nezanedbatelné snížení přírodní hodnoty.	
ZO/H4	Ochrana horních partií břehu Jizery před novodobými stavbami a technickými zařízeními	Meandrující břehy Jizery s unikátním podmáčeným územím je významnou přírodní i krajinářskou hodnotu, která je deklarována vyhlášením EVL a NPR Rašeliniště Jizerky. Zásahy do tohoto cenného prostředí by znamenaly nezanedbatelné snížení přírodní hodnoty.	
ZO/H5	Vyloučit zástavbu bez účelu souvisejícím s ochranou přírody a krajiny	Přírodě blízký kolorit je nedílným charakterem KC H, bez osídlení či větších staveb (s výjimkou drobné sakrální architektury a loveckých chat). Další stavební zásahy by znamenaly snížení přírodní hodnoty území.	

Krajinný celek je tvořen dvěma krajinnými prostory oddělenými od sebe mírně zaříznutým korytem Krásného potoka. Severní prostor (**KP/H1 Rašeliniště Jizery**) zahrnuje unikátní podmáčenou oblast rašelinišť a část NPR Rašeliniště Jizery. Na něj navazuje zapamatovatelný zalesněný horizont **KP/H2 Střední Jizerský hřbet** s rovinatými územími vrcholových podmáčených partií mokřadů, skalnatými vrchy a tvary mrazového zvětrávání.

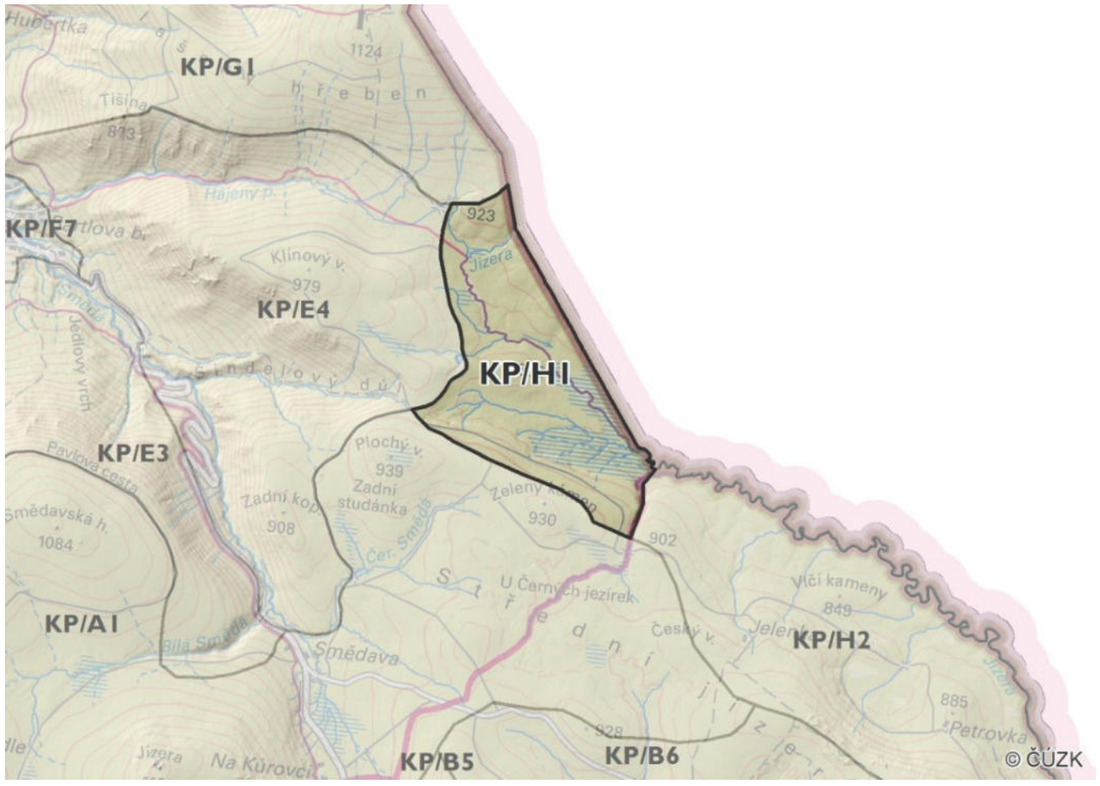
KP/H1 RAŠELINIŠTĚ JIZERY

Území KP/H1 tvoří krajinná osa Jizery, od svého nejvyššího úseku, až k zařízntutému toku Krásného potoka. Přirozeně meandrující koryto Jizery a nelesní vegetace tvoří unikátní rašeliniště na přirozených bezlesích (chráněná v rámci maloplošných území). Rašeliniště mají velký význam nejen jako samotné biotopy, podílejí se na spoluutváření rázu krajiny Jizerských hor také prostřednictvím vlivu na vodní režim. Na většině území krajinného prostoru se nachází NPR Rašeliniště Jizery a I. zóna CHKO Jizerské hory. Rašeliniště Jizery se nachází v širokém údolí Jizery mezi Vysokým a Středním jizerským hřbetem. Jedná se o nejrozsáhlejší rašelinný komplex v Sudetech s unikátní pestrou mozaikou rašelinných bezlesí, rašelinných a podmáčených smrčin a klečových porostů. Území je od roku 2012 zařazeno mezi ramsarské mokřady pod názvem „Horní Jizera“.

KP/H1 RAŠELINIŠTĚ JIZERY									
Charakteristický znak		**Projev** (+)pozitivní (-)negativní (0)neutrální	**Význam** zásadní spoluurčující doplňující	**Cennost** jedinečný cenný běžný	**E**	**P**	**H**	**M**	**D**
Znaky přírodní charakteristiky									
Př1	Otevřené údolí Jizery mezi Vysokým a Středním jizerským hřbetem	+	zásadní	cenný	X		X		
Př2	Četné množství mimořádně hodnotné nelesní vegetace rašelinišť na přirozených bezlesích (chráněná v rámci vyhlášené NPR Rašeliniště Jizery, EVL Rašeliniště Jizery)	+	zásadní	jedinečný	X	X	X		
Př3	Náhorní meandrující tok Jizery ve své nejvyšší poloze (prameništi) s výraznými štěrkovitými náplavy	+	spoluurčující	cenný		X	X		
Znaky kulturní a historické charakteristiky									
Kh1	Neosídlená část krajiny s množstvím turistických a naučných cest	+	spoluurčující	běžný					
Znaky prostorové charakteristiky									
Pr1	Otevřené údolí meandrující Jizery	+	zásadní	cenný	X	X	X	X	
Pr2	Odlehlá poloha oblasti	+	spoluurčující	běžný			X		
Pr3	Převážně vizuálně spojité území	+	běžný	běžný			X		
Pr4	Pestrá mozaika rašelinných bezlesí, rašelinných a podmáčených smrčin a klečových porostů	+	zásadní	jedinečný	X	X	X	X	

E – znak tvoří estetickou hodnotu
P – znak tvořící přírodní hodnotu
H – znak tvořící harmonické vztahy v krajině
M – znak utvářející harmonické měřítko krajiny
D – znak tvoří kulturní dominantu

Podmínky ochrany		**Odůvodnění**
PO1	Zachovat hodnotná rašelinová bezlesí, rašelinných a podmáčených smrčin a klečových porostů	Komplexy rašelinišť vytvořily specifickou krajinou matrici Jizerských hor, což se projevuje v údolí bez osídlení. Tento stav je nutno zachovat.
PO2	Vyloučit zástavbu bez účelu souvisejícím s ochranou přírody a krajiny	Komplexy rašelinišť vytvořily specifickou kra-jinou matrici Jizerských hor, což se projevuje v údolí bez osídlení. Tento stav je nutno zachovat a chránit jeho vysokou přírodní hodnotu.
PO3	Chránit nivu vodního toku Jizera i ostatních přítoků včetně navazujících podmáčených půd a doprovodné vegetace	Jedná se o VKP ze zákona, projev nivy vodního toku v krajině je nezanedbatelný, spoluvytváří ráz krajiny, její měřítko a estetickou hodnotu.
PO4	Neumožnit negativní vliv antropogenní činnosti výstavbou nesouvisejících záměrů, neumisťovat do území nové dominanty (plošné i výškové)	Jedná se o harmonicky působící segment krajiny, který je z hlediska vzhledu krajiny významný.
Ochranná doporučení		
OD1	V rámci druhové skladby upřednostnit původní dřeviny, s tím souvisí i nebezpečí znehodnocení genetického potenciálu domácí jizerskohorské kleče.	
OD2	Nezalesňovat přirozená bezlesí (výsadbami na přirozených bezlesí a podél řeky).	

Obrázek 82 Schéma krajinného prostoru KP/H1 Rašeliniště Jizery

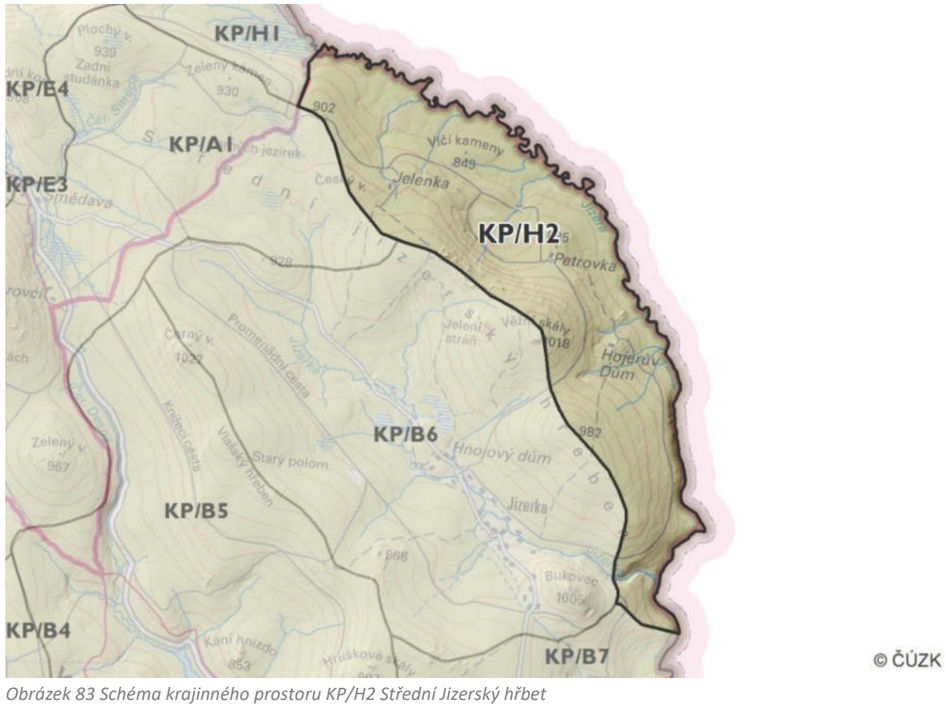
KP/H2 STŘEDNÍ JIZERSKÝ HŘBET

Západní hranici KP/H2 dominuje výrazný Střední Jizerský hřbet. Východní část území zaujímají rozsáhlé plochy unikátních rašelinišť s meandrujícími břehy Jizery v odlehlé poloze při státní hranici. Prostor vymezuje pravý břeh Jizery od zářezu Krásného potoka na severu po křížení s Jizerkou cestou pod vrcholem Bukovec. Typické skalnaté vrchy Pytlácké kameny 974 m, Věžní skály 1018 m či svah vrcholu Zelený kámen 932 m, nabízí jedinečné pohledy do vrcholového údolí Jizery, dálkové výhledy na vrcholové partie Jizerských hor na a také západní Krkonoše. Souvisle lesnaté území se vyznačuje hojným výskytem mimořádně hodnotných přírodních stanovišť (podmáčené polohy, rašeliniště, horské smrčiny ad.) v bezlesém území. Na území KC se nachází NPR Rašeliniště Jizery, PR Rybí loučky, EVL Rašeliniště Jizery a I. zóna CHKO Jizerské hory. Nejvýše položená část území NPR Rašeliniště Jizery představuje unikátní fenomén náhorního meandrujícího toku s výraznými štěrkovitými náplavy obklopenými největším rašelinništním komplexem v Jizerských horách, východně od osady Jizerka tok nabývá bystřinný charakter s balvanitým řečištěm. PR Rybí loučky pod východními svahy Pytláckých kamenů chrání vývojově jedno z nejstarších rašelinišť v Jizerských horách, včetně organismů vázaných na tento typ stanoviště. Pramení zde Rybí potok, pravostranný přítok Jizery. Rašeliniště se vyvinulo ve sníženině, která představuje zbytky po vyhaslém vulkánu skrytém pod mocnou vrstvou písku a štěrku v Pytlácké jámě.

KP/H2 STŘEDNÍ JIZERSKÝ HŘBET									
Charakteristický znak		**Projev** (+)pozitivní (-)negativní (0)neutrální	**Význam** zásadní spoluurčující doplňující	**Cennost** jedinečný cenný běžný	**E**	**P**	**H**	**M**	**D**
Znaky přírodní charakteristiky									
Př1	Plocha přechodového rašeliniště PR Rybí loučky s přirozenými ekosystémy aktivního vrchoviště	+	spoluurčující	cenný	X	X	X		
Př2	Reliéf Středního jizerského hřbetu tvořící zalesněný horizont	+	zásadní	cenný	X	X		X	
Př3	Náhorní meandrující, přirozený tok Jizery s výraznými štěrkovitými náplavy, na jihu nabývající bystřinného charakteru s balvanitým řečištěm	+	zásadní	cenný	X	X		X	
Př4	Typické skalnaté vrchy Pytlácké kameny 974 m , Věžní skály 1018 m či svah vrcholu Zelený kámen 932 m	+	doplňující	jedinečný	X	X			
Př5	Mimořádně hodnotná nelesní vegetace rašelinišť na přirozených bezlesích (chráněná v rámci vyhlášené NPR Rašeliniště Jizery, PR Rybí loučky, EVL Rašeliniště Jizery)	+	zásadní	jedinečný	X	X	X	X	
Znaky kulturní a historické charakteristiky									
Kh1	Neosídlená část krajiny přírodního či přírodě blízkého charakteru	+	spoluurčující	běžný					
Kh2	Pozůstatky Hojerova domu, bývalé boudy u staré Celní cesty z konce 17. stolení	+	doplňující	běžný	X		X		
Kh3	Přítomnost drobné sakrální architektury (kříže)	+	doplňující	běžný	X		X		
Kh4	Drobné samoty skryté v lese	+	doplňující	běžný	X		X	X	
Znaky prostorové charakteristiky									
Pr1	Otevřené údolí Jizery s rozsáhlými plochami rašelinišť	+	zásadní	jedinečný	X	X	X	X	
Pr2	Odlehlá poloha oblasti	+	doplňující	běžný					
Pr3	Jedinečné scenérie balvanitého koryta Jizery	+	zásadní	jedinečný	X	X	X	X	
Pr4	Jedinečné pohledy do vrcholového údolí Jizery, dálkové výhledy na vrcholové partie Jizerských hor na české i polské straně a také západní Krkonoše	+	zásadní	cenný	X				

E – znak tvoří estetickou hodnotu
P – znak tvořící přírodní hodnotu
H – znak tvořící harmonické vztahy v krajině
M – znak utvářející harmonické měřítko krajiny
D – znak tvoří kulturní dominantu

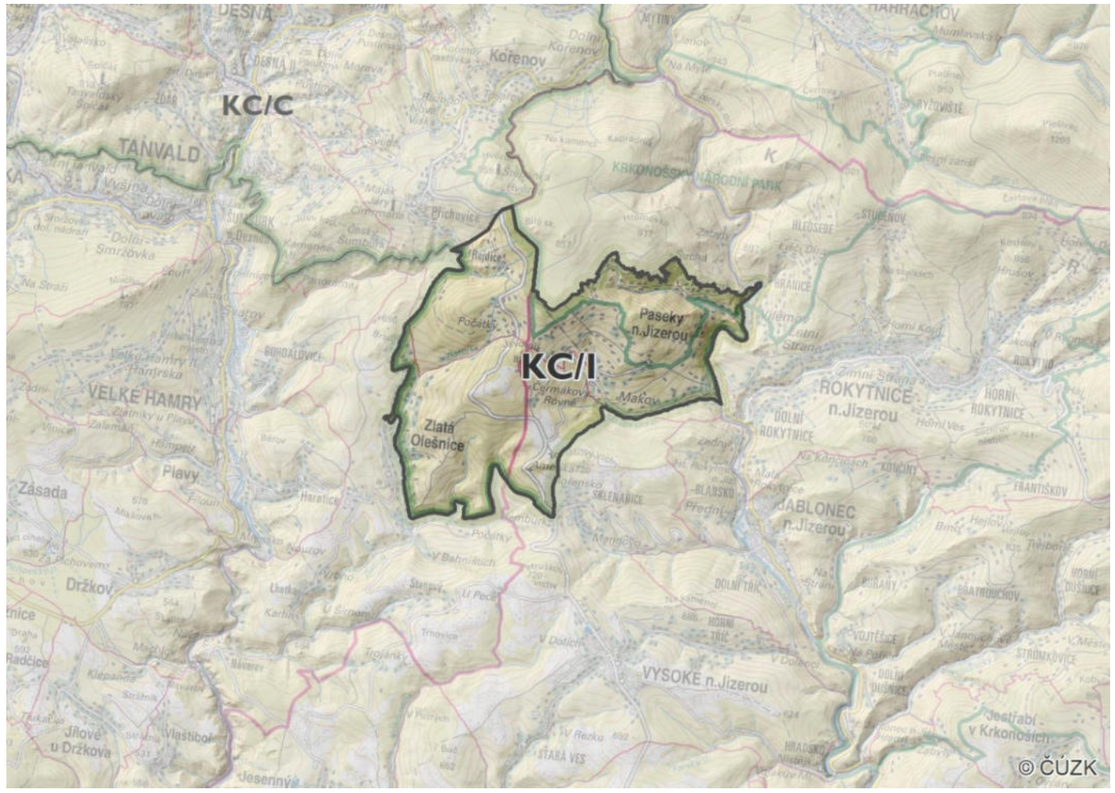
Podmínky ochrany		**Odůvodnění**
PO1	Zachovat a chránit hodnotná rašelinová bezlesí, rašelinných a podmáčených smrčin a klečových porostů	Komplexy rašelinišť vytvořily specifickou kra-jinou matrici Jizerských hor, což se projevuje v údolí bez osídlení. Tento stav je nutno zachovat a chránit jeho vysokou přírodní hodnotu.
PO2	Chránit exponované polohy Středního jizerského hřbetu s vizuálním uplatněním v širším krajinném rámci (horizonty), neumožnit negativní vliv antropogenní činnosti výstavbou nesouvisejících záměrů	Krajinný horizont v západní části KP je klidný a nenarušený stavbami a zařízeními. Je důležité udržet tento charakter krajinného segmentu s cennými skalními útvary ve vrch. partiích.
PO3	Vyloučit další zástavbu bez účelu souvisejícím s ochranou přírody a krajiny	Krajina rašelinišť se zalesněnými svahy vytváří harmonické vztahy v krajině. Není žádoucí tyto partie s vysokou přírodní hodnotou narušovat.
PO4	Chránit nivu vodního toku Jizera i ostatních přítoků včetně navazujících podmáčených půd a doprovodné vegetace	Jedná se o VKP ze zákona, projev nivy vodního toku v krajině je nezanedbatelný, spoluvytváří ráz krajiny, její měřítko a estetickou hodnotu.
PO5	neumožnit umísťování křížů, jiných symbolů či objektů bez historicky odůvodnitelné podstaty, a tím neměnit význam těchto dominant	Jedná se o harmonicky působící segment krajiny, který je z hlediska vzhledu krajiny významný.
Ochranná doporučení		
OD1	Respektovat odlehlost prostoru a neposilovat možnosti zpřístupnění krajinného segmentu novými turistickými trasami	

Obrázek 83 Schéma krajinného prostoru KP/H2 Střední Jizerský hřbet

RAJINNÝ CELEK I PASECKO A OLEŠNICKO

Krajinný celek leží v jihovýchodním výběžku CHKO Jizerské hory. Pod horským masivem Hvězdy (959 m), Kapradníku (954 m) a Bílé skály (968 m) se nachází rozvodí Jizery a Kamenice a stýkají se zde krajiny poměrně odlišného charakteru. Jedná se o vysoko položené odlesněné polohy s rozptýlenou zástavbou vázanou především na silnici II/290 z Vysokého nad Jizerou na Příchovice a Kořenov. Směrem k západu do povodí Kamenice se jedná o svahové polohy Rejdic a Počátků. Velkou část KP v návaznosti na enklávy se zástavbou vyplňují lesní porosty masivu Rejdického kopce (816 m). Dílčí části jsou využívány jako louky (v okolí zá-stavby). Otevřené polohy luk jsou členěny výběžky lesních okrajů, hojně se zde vyskytují solitérní stromy a další rozptýlená zeleň. Území je rekreačně využíváno (druhé bydlení, zimní rekreace). Zdejší kulturní krajina se celkově vyznačuje velmi harmonickým působením a vizuální atraktivností.

Obrázek 84 Schéma krajinného celku I Pasecko a Olešnicko

V charakteru krajiny západní části krajinného celku je patrný přechod do krajiny Krkonošského podhůří. Svahy zde jsou poměrně výrazně modelované. Na severu oblast vymezuje dominanta Rejdického kopce, pod jehož vrcholem pramení potok Zlatník. Jedná se o podhorský typ krajiny s relativně vyváženým poměrem lesů a zemědělské půdy (luk a pastvin). Plošně rozlehlé traviny jsou většinou členěné na menší celky drobnými lesíky a remízy, místy se stopami původního členění zemědělské půdy (meze). Osídlení je zde vázáno na údolí potoka Zlatníku – obec Zlatá Olešnice s lánovým uspořádáním zástavby a množstvím dochovaným objektů tradičního lidového výrazu. Ve vyšších polohách oblasti (v rámci CHKO) se v dílčí odlesněné enklávě pak nachází rozptýlená zástavba Rejdic (výše položená část sídla). Exponované partie na členitých převážně odlesněných východních svazích údolí Zlatníku poskytují dálkové výhledy do podhůří (Vysocko, Černostudniční hřeben).

Velmi cennou částí krajiny je východní část KC, která již náleží charakterově Krkonoším. Je to část oblasti v okolí Pasek nad Jizerou (jihovýchodní cíp CHKO) – z naprosté většiny v překryvu s národním parkem Krkonoše. Krajina je charakteristická výraznou morfologií v pravostranné části hlubokého údolí Jizery, jež zde tvoří zásadní krajinnou osu (a hranici CHKO v jejím jihovýchodním cípu). Pravobřežní svahy jsou členěny bočními údolí Havírenského a Makovského potoka. Svažité území z velké části vyplňují luční porosty, doplněné větším počtem menších lesních celků a bohatou mimolesní zelení. Území již náleží k Vysocku – oblasti s kontinuitou českého osídlení. Je specifické výrazným zachováním řady hodnotných objektů lidové architektury, tradic a nářečí. Pa-seky nad Jizerou s typickou zástavbou rozptýlenou po svazích si do současnosti uchovaly ve značné míře ráz lidového stavitelství – vysockého roubeného domu. V současné době obec patří k celoročně vyhledávaným horským střediskům, nachází se zde sjezdové areály. Velká část objektů je využívána rekreačně. Níže v údolí je přítomen i průmysl (papírna). Vyšší partie krajinářsky velmi hodnotného území umožňují výhledy na jedinečnou scenérii západních Krkonoš. Esteticky hodnotné a atraktivní jsou i vlastní svahy jizerského údolí s bohatou tvarově diferencovanou lesní i mimolesní zelení členící plochy luk a uvedenou rozptýlenou zástavbou. Z tohoto koloritu se odlišují nejnižší polohy při toku Jizery se zahuštěnou zástavbou a domin. areálem papírny.

Obrázek 85 Pohled do krajinného celku I s charakteristickým členěním zvlněné krajiny

KC/I Pasecko a Olešnicko

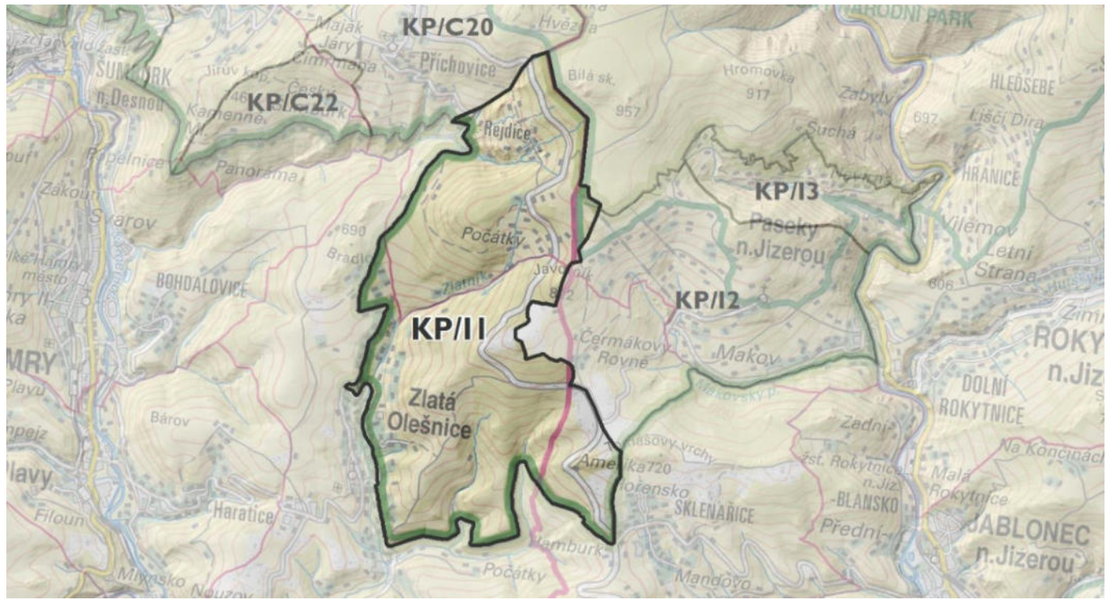
Dominantní rys		Význam hlavní spoluurčující	Projev pozitivní negativní neutrální
I1	Tok Jizery – výrazná krajinná osa (na okraji CHKO) zaříznutého údolí toku Jizery ohraničujícího území CHKO z východu	hlavní	pozitivní
I2	Dynamické utváření krajinné scény – hluboce zaříznuté údolí Jizery a údolí bočních přítoků, vytvářející na horních tocích přítoků široce rozevřené prostory s rozptýlenou zástavbou a dalekými výhledy do krajiny západních Krkonoš a Krkonošského podhůří, za hřbetem Rejdického kopce a Javorníku mohutné údolí potoka Zlatník – přítoku Kamenice	hlavní	pozitivní
I3	Převažující dochovanost urbanistické struktury Pasek nad Jizerou; četné stavby dochovaného výrazu lidového stavitelství	hlavní	pozitivní
I4	Zahuštěná urbanistická struktura zástavby Zlaté Olešnice v údolí Zlatníka	spoluurčující	neutrální
I5	Zachovalé harmonické vztahy a harmonické měřítko v převážné části území	spoluurčující	pozitivní
I6	Významný podíl rekreačně využité zástavby s tradičními formami v Pasekách,	spoluurčující	pozitivní
I7	Areály sjezdovek se sedačkovými lanovkami rušivě vnímané v obrazu krajiny	spoluurčující	negativní

Zásady ochrany dominantních rysů		Odůvodnění
ZO/I1	Nestanovují se	Ochrana vodních toků je předmětem ochrany v rámci VKP a není třeba stanovovat specifické zásady z hlediska krajinného rázu.
ZO/I2	Nestanovují se.	Nepředpokládají se takové zásahy ani rozvoj území, které by zasáhly do výraznosti uspořádání georeliéfu v charakteru krajiny
ZO/I3	Nutnost respektování charakteru dochované tradiční zástavby jakožto významného rysu krajiny	Charakter zástavby s harmonickým měřítkem, tradičními formami řady staveb a dochovaným architektonickým výrazem je třeba zachovat jako významný rys krajiny a součást kulturního významu krajinného celku.
ZO/I4	Respektovat převažující tradiční měřítko zástavby Zlaté Olešnice bez výrazných změn v tradičním uspořádání urbanistické struktury	Osluněné levobřežní svahy zahrnuté do CHKO mají dochované stopy urbanistické struktury lánové vsi zasazené do krajiny. Je vhodné situovat novou zástavbu v souladu s touto strukturou.
ZO/I5	Zachování harmonie zástavby Pasek v krajinném rámci údolí Makovského potoka a zachování harmonických vztahů	Nutnost zachování é základních rysů harmonie stop kulturního a historického vývoje krajiny v krajinném rámci okraje západních Krkonoš.
ZO/I6	Omezená možnost rozšiřování kapacit ubytovacích zařízení v Pasekách	Zástavba lyžařsky využívaných svahů má charakter většinou přestavěných chalup často charakteru pensionů a ubytovacích zařízení. Tento charakter prostředí je třeba zachovat
ZO/I7	Omezená možnost rozšiřování množství a kapacit lanovek, vleků a sjezdových tratí	Lanovky a vleky Ski areálu Paseky nad Jizerou jsou částečně skryty ve skladbě drobných lesíků a v množství mimolesní zeleně provázející rozptýlenou zástavby.

Krajinný celek je rozdělen na západní a východní část terénním horizontem sbíhajícím od Bílé skály (968 m) přes Javorník (822 m) k jihu až k hranici CHKO u Tomášova kříže. V západní části se rozkládá rozhlehlý prostor s hlubokým údolím Zlaté Olešnice a ohraničujícím lesnatými horskými masivy na východní straně (**KP/I1 Zlatá Olešnice – Rejdice).** Ve východní části leží dva krajinné prostory – otevřený prostor Pasek **(KP/I2 Paseky nad Jizerou)** a uzavřený koridorový prostor údolí Havírenského potoka (**KP/I3 Údolí Havírenského potoka)**.

KP/I1 ZLATÁ OLEŠNICE – REJDICE

KP zaujímá mohutné údolí potoka Zlatník a lesnaté svahy Rejdického kopce a hřbetu Javorníku Morfologicky členité území na přechodu Krkonoš (jihozápadní části) a Krkonošského podhůří pod svahy Rejdického kopce a Javorníku. Území odvodňuje potok Zlatník, jenž v jižní části přibírá zleva Dračí potok. V dřívějších dobách se v potoce rýžovalo zlato. V rámci CHKO se nachází pouze severní část údolí. V zařízlé údolní sníženině Zlatníku, v západní části KP je situována Zlatá Olešnice typická údolní ves s rozvolněnou, celkově však kompaktní zástavbou. Živý krajinný obraz a estetická atraktivnost území na okraji pohoří je zde kromě členitosti reliéfu význam-ně formována členitostí krajinné struktury. Svahy pokrývá tvarově diferencovaná lesní zeleň (souvislejší ve východní části KP), luční porosty místy v rozlehlých enklávách, jinde naopak členěné bohatou mimolesní zelení (doprovody cest, zachovalé meze, skupinové formace, solitéry). V CHKO se vyskytují i fragmenty zachovalé pluziny. Výrazně se uplatňuje lesní i mimolesní zeleň na přechodu zástavby do volné krajiny. V zástavbě sídla se zčásti dochovala tradiční architektura včetně stodol. Otevřené polohy pastvin ve vyšších partiích pak nabízejí dálkové výhledy do podhůří Krkonoš.

Obrázek 86 Schéma krajinného prostoru KP/I1 Zlatá Olešnice – Rejdice

Lokalita Rejdic s dochovanou urbanistickou – rozptýlenou strukturou usedlostí je rekreačně i krajinářsky atraktivním segmentem krajiny KP. Navazující odlesněná enkláva slouží zimním sportům (sjezdový areál), poskytovány jsou zde rovněž ubytovací služby. Výše položené odlesněné partie (sjezdovky) nabízejí dálkové výhledy do údolí Kamenice. Část rozptýlené zástavby Rejdic je situována podél silnice do Zlaté Olešnice v severním výběžku rozlehlejší luční enklávy (západní svahy Rejdického kopce). Území se vyznačuje přítomností dochované tradiční architektury lidového rázu.

Zajímavou a krajinářsky atraktivní lokalitou Je široce rozevřený odlesněný prostor zástavby Počátek na levo-stranném přítok Zlatníku ve svazích Rejdického kopce. Tato enkláva horského osídlení se vyznačuje rozptýleným charakterem zástavby i hojné mimolesní zeleně a celkově velmi příznivým vizuálním působením (přítomnost dochované tradiční architektury lidového rázu). Větší část KP, jež tvoří pramennou oblast potoka Zlatník (přítok Kamenice), je zalesněna.

KP/I1 Zlatá Olešnice - Rejdice

Charakteristický znak		Projev (+)pozitivní (-)negativní (0)neutrální	Význam zásadní spoluurčující doplňující	Cennost jedinečný cenný běžný	E	P	H	M	D
Znaky přírodní charakteristiky									
Př1	Výrazná morfologie mohutného údolí potoka Zlatník a ohraničujících lesnatých horských masivů Rejdického kopce a Javorníku	+	zásadní	cenný	X	X	X		
Př2	Množství lesní i liniové a rozptýlené mimolesní zeleně včetně stop členění pluziny původní lánové vsi Zlatá Olešnice	+	spoluurču-jící	cenný	X	X	X		
Př3	Množství rozptýlené mimolesní zeleně v lokalitě Počátky	+	spoluurču-jící	cenný	X	X	X		
Př4	Množství lesní i mimolesní zeleně vázané na zástavbu Zlaté Olešnice	+	doplňující	běžný	X	X	X	X	
Př5	Přírodě blízké lesní partie toku Zlatníka pod Rejdickým kopcem	+	doplňující	cenný	X	X	X		
Znaky kulturní a historické charakteristiky									
Kh1	Různorodá – většinou novodobá (novostavby a přestavby) zástavba Zlaté Olešnice se stopami struktury lánové vsi v potočním uspořádání po obou stranách potoka Zlatník	+	zásadní	cenný			X	X	
Kh2	Dochovaná struktura rozptýlené zástavby Rejdic a Počátek s častým tradičním měřítkem a architektonickým výrazem objektů	+	spoluurču-jící	cenný	X		X	X	
Znaky prostorové charakteristiky									
Pr1	Jedinečné výhledy z vyšších poloh údolí, zejména z lokality Rejdic	+	spoluurču-jící	cenný	X		X	X	
Pr2	Působivé scenérie zástavby harmonického výrazu v krajinném rámci v okrajových polohách Zlaté Olešnice	+	zásadní	cenný	X	X	X		
Pr3	Výrazná harmonie zástavby a krajinného rámce v lokalitě Počátky a ve vysoké poloze Rejdic	+	doplňující	cenný	X	X	X	X	
Pr4	Působivé scenérie toku Zlatníka (např. Lípy v Rejdicích)	+	doplňující	cenný	X	X	X		

E – znak tvoří estetickou hodnotu
P – znak tvořící přírodní hodnotu
H – znak tvořící harmonické vztahy v krajině
M – znak utvářející harmonické měřítko krajiny
D – znak tvoří kulturní dominantu

Podmínky ochrany		Odůvodnění
PO1	Chránit exponované polohy s vizuálním uplatněním v širším krajinném rámci	Lesnaté horizonty horských masivů Rejdického kopce a Javorníku tvoří významný krajinný předěl a ohraničení KP a je třeba tento horizont chránit před vizuálním znečištěním
PO2	Zachovat členitou krajinnou strukturu – členitost lesních okrajů, zachovat stávající využití půdy v nezastavěném území – travní porosty a hodnotnou krajinotvornou zeleň	Struktura lesní, liniové a rozptýlené mimolesní zeleně patří k důležitým rysům rázu krajiny, které spoluvytvářejí estetické hodnoty, harmonické měřítko a harmonické vztahy v krajině tohoto prostoru
PO3	Zachovat rozptýlený charakter zástavby v lokalitách Rejdice a Počátky a vedle urbanistické struktury respektovat tradiční formy a měřítko zástavby horských chalup spoluvytvářejících harmonický charakter obrazu jednotlivých částí prostoru	Charakter zástavby (urbanistická struktura a formy objektů) ve vysokých polohách KP (Počátky, Rejdice) představuje velmi cenný rys krajinného rázu, který je třeba zachovat
Ochranná doporučení		
OD1	Při plánování nové zástavby nerozvíjet zástavbu v kolmém směru k ose toku mimo zastavěné území sídla (výše do svahů) ve Zlaté Olešnici	
OD2	Neumožňovat zahušťování rozptýlené zástavby okrajových částí KP	

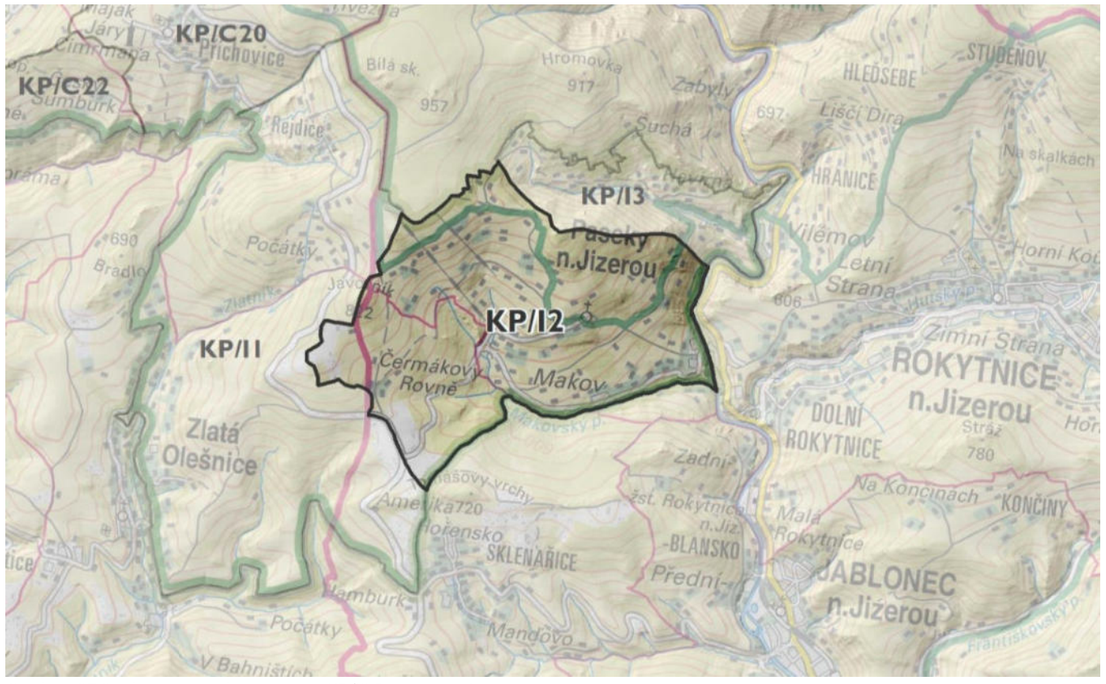
KP/I2 PASEKY NAD JIZEROU

Krajinný prostor je charakteristický velkou odlesněnou plochou sklánějící se od Javorníku a Bílé skály do údolí Makovského potoka. Tato plocha je mimořádně bohatá nejenom členitými okraji lesních prostorů, které vymezují její obvod, ale také strukturou drobných lesních porostů a rozptýlené mimolesní zeleně. V této struktuře je rozložena dochovaná struktura rozptýlené zástavby. I když zástavba vyjadřuje rekreační charakter, podpořený lanovkou a lyžařskými vleky Ski areálu Paseky nad Jizerou, je rozložena ve stopách původních horských usedlostí. Zástavba po úpravách a přestavbách (i novostavby) dodržuje charakter – měřítko, formy, rozměry, materiály – tradiční zástavby a některé objekty je možno považovat za dochované objekty lidového stavitelství, zejména v dolní části Pasek v lokalitě Makov u Makovského potoka. V krajně je patrné výrazně harmonické měřítko a četné krajinářsko-estetické hodnoty, ve kterých hraje roli tradiční kulturní dominanta kostela sv. Václava.

KP/I2 Paseky nad Jizerou									
Charakteristický znak		**Projev** (+)pozitivní (-)negativní (0)neutrální	**Význam** zásadní spoluurčující doplňující	**Cennost** jedinečný cenný běžný	**E**	**P**	**H**	**M**	**D**
Znaky přírodní charakteristiky									
Př1	Krajinný segment povodí Makovského potoka s otevřenými plochami kulturního bezlesí s rozptýlenou zástavbou, stoupajícího vysoko do svahů nad pramennými polohami Makovského potoka a do oslunění levobřežních svahů na středním a dolním toku potoka	+	zásadní	cenný	X	X	X		
Př2	Bohatá krajinotvorná zeleň – menší lesní celky a četná mimolesní zeleň vytvářející charakteristickou prostorovou strukturu území vymezeného velkými lesními celky	+	spoluurčující	cenný	X	X	X	X	
Př3	Převažující zastoupení travních porostů (luk) v otevřených prostorech s rozptýleným osídlením	+	spoluurčující	cenný	X	X	X	X	
Znaky kulturní a historické charakteristiky									
Kh1	Dochovaná urbanistická struktura rozptýlené zástavby části Jindrovka a zástavby sledující levý břeh potoka v části Makov zásadně ovlivňující obraz krajiny	+	zásadní	cenný	X		X	X	
Kh2	Zástavba s převažujícími tradičními formami a s úměrným měřítkem charakteristickým pro krajinný prostor Pasek	+	spoluurčující	jedinečný	X		X	X	
Kh3	Drobná kulturní dominanta kostela sv. Václava ve střední poloze svahu	+	zásadní	cenný	X		X	X	X
Znaky prostorové charakteristiky									
Pr1	Zřetelné prostorové ohraničení lesními okraji a nenarušenými lesnatými horizonty horských masivů Javorníku, Rejdického kopce, Bílé skály a Hromovky	+	zásadní	cenný	X	X	X	X	
Pr2	Exponovanost výše položených partií; dálkové výhledy na jedinečnou scenérii západních Krkonoš a do Podrkonoší	+	spoluurčující	cenný	X		X		
Pr3	Výrazně harmonické měřítko souladu rozptýlené zástavby a krajinného rámce	+	spoluurčující	cenný	X		X	X	
Pr4	Negativní krajinná dominanta papírny v Pasekách nad Jizerou v hlubokém údolí Jizery při hranici CHKO (v rámci CHKO)	-	doplňující						

E – znak tvoří estetickou hodnotu
P – znak tvořící přírodní hodnotu
H – znak tvořící harmonické vztahy v krajině
M – znak utvářející harmonické měřítko krajiny
D – znak tvoří kulturní dominantu

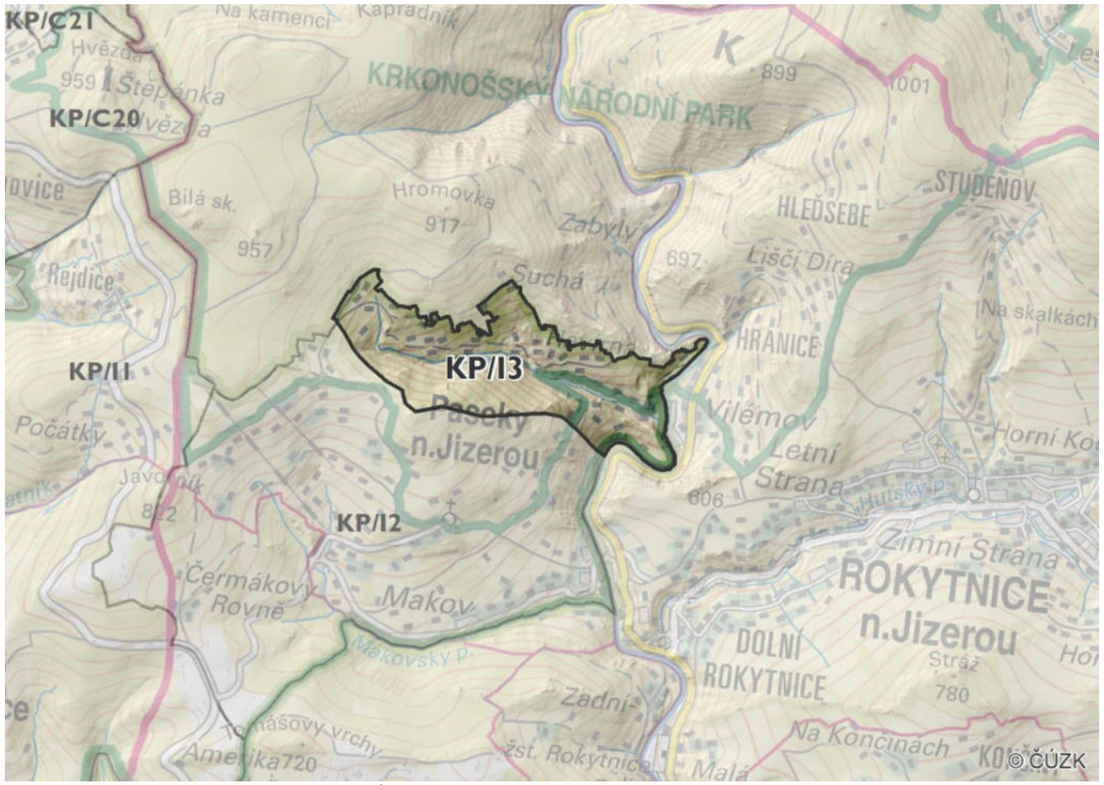
Podmínky ochrany		**Odůvodnění**
PO1	Chránit exponované polohy s vizuálním uplatněním v širším krajinném rámci (horizonty)	Ohraničující horizonty Javorníku, Bílá skály (mimo CHKO) a Mechovice se podílejí svoji nenarušeností na harmonickém výrazu prostoru Pasek
PO2	Zachovat stávající využití půdy v nezastavěném území – travní porosty a hodnotnou krajinotvornou zeleň	Struktura lesní, liniové a rozptýlené mimolesní zeleně patří k důležitým rysům rázu krajiny, které spoluvytvářejí estetické hodnoty, harmonické měřítko a harmonické vztahy v krajině tohoto prostoru
PO3	Nesnižovat prostorový význam dominanty kostela sv. Václava v zástavbě sídla i ve výhledech z širšího okolí	Kostel sv. Václava je důležitým kulturním místem a znakem identity tohoto prostou. Projevuje se i v dílčích scenériích jako kulturní dominanta a součást cenných scenérií krajiny
Ochranná doporučení		
OD1	Zachovat rozptýlený charakter zástavby, omezit možnost nové výstavby v horní části (nad silnicí k Hermíně včetně Čermákových Rovní), rozvoj nové zástavby připustit pouze v dolní části sídla (dolní část Makova)	
OD2	Nové cesty řešit v krajině pouze v odůvodněných případech (stávající stavby v krajině) a tradičním způsobem (terénní úpravy, povrch)	

Obrázek 87 Schéma krajinného prostoru KP/I2 Paseky nad Jizerou

KP/I3 ÚDOLÍ HAVÍRENSKÉHO POTOKA

Ve východní části KC se rozkládá nevelký krajinný prostor, oddělený od rozlehlých otevřených ploch bezlesí s rozptýlenou zástavbou Pasek nad Jizerou lesnatým hřbetem výšiny Mechovice (799 m) – Borovské skály. Osou prostoru je tok Havírenského potoka, jehož lesnaté údolí pravobřežními svahy stoupá k Mechovici a levobřežními svahy k horskému lesnatému masivu Hromovka (916 m). V levobřežních svazích se nacházejí drobné enklávy bezlesí s otevřenější odlesněnou plochou v pramenné oblasti Havírenského potoka. Zde je ve formě solitérních objektů nebo drobných skupin rozložena zástavba tradičních forem a měřítka s často dochovaným výrazem staveb lidového stavitelství. Jedná se o lokality původních usedlostí (Na Dančici, Závršek, U Boháčků, U Červenů, Lomnička). V izolovanosti jednotlivých prvků a struktur zástavby a v jejich harmonickém zapojení do drobných lesíků a množství rozptýlené mimolesní zeleně spočívají cenné krajinářsko-estetické hodnoty.

Obrázek 88 Schéma krajinného prostoru KP/I3 Údolí Havírenského potoka

KP/I3 Údolí Havírenského potoka

Charakteristický znak		Projev (+)pozitivní (-)negativní (0)neutrální	Význam zásadní spoluurčující doplňující	Cennost jedinečný cenný běžný	E	P	H	M	D
Znaky přírodní charakteristiky									
Př1	Údolí Havírenského potoka rychle se zařezávající od otevřených poloh pramenných luk usedlostí Na Dančici a Závrší směrem k toku Jizery a rozčleňuje pravobřežní svah krajinné osy údolí Jizery	+	zásadní	cenný	X	X	X		
Př2	Plochy kulturního bezlesí s loukami a množstvím mimolesní zeleně v pramenné oblasti potoka v jižních levobřežních svazích údolí	+	spoluurčující	cenný	X	X	X	X	
Př3	Přírodě blízké partie Havírenského potoka v zařízntém lesnatém údolí	+	spoluurčující	cenný	X	X	X	X	
Znaky kulturní a historické charakteristiky									
Kh1	Dochovaná urbanistická struktura rozptýlené zástavby shluků chalup a usedlostí v sevřeném krajinném rámci údolí Havírenského potoka	+	spoluurčující	cenný	X		X	X	
Kh2	Harmonické měřítko tradičních forem zástavby v lokalitách kulturního bezlesí ve stopách historických usedlostí	+	spoluurčující	cenný	X		X	X	
Znaky prostorové charakteristiky									
Pr1	Harmonické vztahy zástavby, částí historické plužiny a výrazného lesnatého krajinného rámce	+	spoluurčující	cenný	X		X	X	
Pr2	Výrazné estetické hodnoty otevřené části pramenných luk Havírenského potoka a uzavřených scenérií údolí na středním a dolním toku potoka	+	zásadní	cenný	X	X	X	X	
Pr3	Působivé scenérie luk v nelesních enklávách se solitérními stromy a skupinami mimolesní zeleně	+	doplňující	cenný	X	X	X	X	

E – znak tvoří estetickou hodnotu
P – znak tvořící přírodní hodnotu
H – znak tvořící harmonické vztahy v krajině
M – znak utvářející harmonické měřítko krajiny
D – znak tvoří kulturní dominantu

Podmínky ochrany		Odůvodnění
PO1	Zachovat členitou krajinnou strukturu s výskytem četných lesních enkláv, luk, rozptýlené zástavby	Neobyčejná členitost krajinné struktury s harmonickým vztahem zástavby, lesní a rozptýlené mimolesní zeleně je výrazným charakteristickým rysem krajiny
PO2	Zachovat charakteristickou strukturu lesních okrajů a mimolesní zeleně	Členité lesní okraje ohraničující nevelké plochy kulturního bezlesí s rozptýlenou zástavbou a představují výrazný rys harmonických vztahů, který je třeba zachovat
PO3	Výstavbu směřovat k přestavbám a rekonstrukcím existujících objektů nebo novostavbám na místě odstraněných objektů	Dochovanost urbanistické struktury, forem a měřítka zástavby je cenných rysem charakteru krajiny a je třeba ji zachovat jakožto hodnotu krajinného rázu
Ochranná doporučení		
OD1	Respektovat rozptýlenou urbanistickou strukturu, doplňovat zástavbu v horní části pramenné oblasti údolí	

3.2. Lokality soustředěných hodnot

Lokality soustředěných hodnot KR (LSH) jsou charakteristické tím, že jsou v nich ve větší míře přítomny, resp. soustředěny takové znaky krajinného rázu, které z hlediska významu a cennosti představují zásadní a jedinečné znaky, nebo o soustředění takových znaků v určité části krajiny. Cílem ochrany těchto lokalit je zachovat význam přítomných či soustředěných znaků a hodnot, které se projevují v jedinečném vzhledu krajiny, a to zdůrazněním cennosti a rázovitosti těchto lokalit v hodnoceném území. Podmínky ochrany LSH mohou upřesňovat podmínky ochrany KR stanovených v jednotlivých krajinných prostorech či zásady ochrany krajinných celků, nebo mohou stanovit další podmínky ochrany, nezbytné pro přítomné a kumulované hodnoty lokalit soustředěných hodnot KR, které nejsou uvedeny v rámci ochrany krajinných celků nebo prostorů. Pro LSH se mohou stanovit i ochranná doporučení. Vzhledem k charakteru krajiny v jednotlivých částech CHKO Jizerské hory spočívá soustředění hodnot krajinného rázu:

a) v jedinečných přírodních hodnotách spoluvytvářejících estetické hodnoty určitých lokalit a vyjadřujících harmonii přírodě blízkých scenérií, které mohou být vizuálně nápadné (skalní útvary, vodopády), nebo málo nápadné, avšak vytvářející jedinečné scenérie harmonického a nenarušeného prostředí (např. rašeliniště);

b) v kulturně-historických hodnotách určitých lokalit – převážně rozptýlené – zástavby, vyznačující se nejenom dochovanou urbanistickou strukturou zástavby a tradičními formami, měřítkem, dimenzemi a výrazem jednotlivých staveb v krajinném rámci. Tento krajinný rámec je většinu tvořen u enkláv bezlesí členitými lesními okraji a loukami s množstvím solitérní a skupinové mimolesní zeleně.

Na území CHKO Jizerské hory bylo vymezeno 31 lokalit soustředěných hodnot (LSH), které představují tři odlišné typy:

I. soustřeďují hodnoty přírodní charakteristiky a hodnoty prostorové charakteristiky, vyjádřené estetickými hodnotami harmonickým měřítkem a harmonickými vztahy v krajině

II. soustřeďují hodnoty kulturní a historické charakteristiky a hodnoty prostorové charakteristiky, vyjádřené estetickými hodnotami harmonickým měřítkem a harmonickými vztahy v krajině

III. soustřeďují jak přírodní, tak i kulturní a historické hodnoty s estetickými hodnotami a rysy harmonického měřítka a vztahů v krajině

Obrázek 89 Příklad lokality se soustředěnými hodnotami – Frýdlantské cimburí

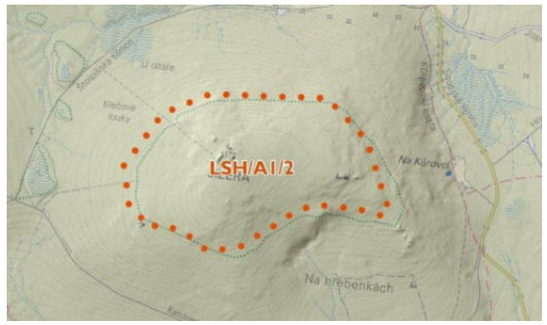
Tabulka 4 Seznam vymezených lokalit soustředěných hodnot

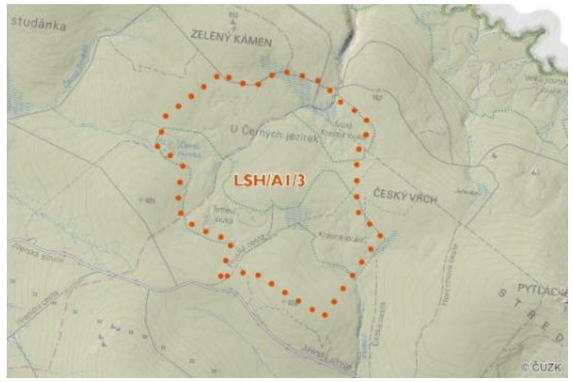
KC A		**KC C**	
LSH/A1/1	Klečové louky	LSH/C7/1	Karlov
LSH/A1/2	Jizera	LSH/C8/1	Horní Lučany
LSH/A1/3	Černá jezírka	LSH/C12/1	Peklo
		LSH/C13/1	Šeflek
KC B		LSH/C15/1	Desenský vrch
LSH/B1/1	Vodní nádrž Bedřichov	LSH/C15/2	Novina
LSH/B2/1	Nová louka	LSH/C16/1	Černá Desná
LSH/B2/2	Kristiánov	LSH/C17/1	Nyčovy Domky
LSH/B2/3	Vodní nádrž Josefův důl	LSH/C17/2-C18/1/1	Polubný
LSH/B3/1	Jedlový důl		
LSH/B4/1	Protržená přehrada	**KC D**	
LSH/B5/1	Vodní nádrž Souš	LSH/D4/1-E1/1	Špičák
LSH/B6/1-B7/1	Jizerka	LSH/D4/2	Kopřivník
LSH/B3/2	Mariánskohorské boudy		
		KC H	
KC E3		LSH/H1/1-H2/1	Rašeliniště Jizery
LSH/E2/1	Ostrý hřeben		
LSH/E2/2	Svinské čelo	**KC I**	
LSH/E2/3-E3/1	Ořešník – Údolí Velkého Štolpichu	LSH/I1/1	Počátky
LSH/E3/2	Frýdlantské cimburí	LSH/I3/1	Údolí Havírenského potoka
LSH/E4/1	Tišina – Paličník		

V krajinném celku F nebyly vymezeny žádné LSH (poutní kostel Navštívení Panny Marie v Hejnicích je součástí urbanizovaného území města).

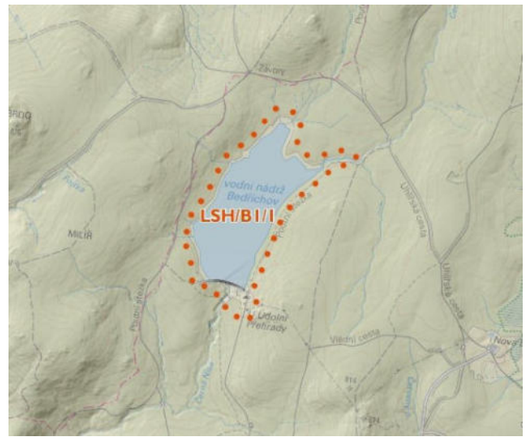
LOKALITY SOUSTŘEDĚNÝCH HODNOT

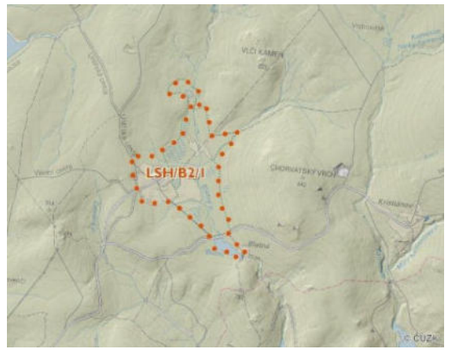
ID (kód)	Název LSH	Lokalizace	Schéma
LSH/A1/1	**Klečové louky**	KC/A, KP/A1	
Charakteristika	V prostoru mezi čtyřmi klenbovými vrcholy střední části Jizerských hor – Na Skalce, Černou horou, Smědavskou horou a Jizerou – se rozkládá segment krajiny, ve kterém přírodní hodnoty a přírodě blízké scenérie vytvářejí jedinečné estetické hodnoty a nerušenou harmonii vzhledu krajiny. Jedná se o cenný obraz krajiny vrchovištní krajiny s porosty kleče, rašelinnými jezírky a tůněmi.		
Podmínky ochrany	Zachovat jedinečné estetické hodnoty přírodě blízkých scenérií bez dalších viditelných technických opatření (dřevěné chodníky, vyhlídkové plošiny apod.) Vycházet z podmínek ochrany MZCHÚ PP Vlčí louka, PR Klečové louky, PR Na Čihadle, PP Na Knejpě		
Ochranná doporučení	Neumisťovat další vyhlídkové plošiny nebo rozhledny, některá odpočinková místa na Hřebenovce lze v kontaktu s lesním porostem vybavit přístřeškem		
ID (kód)	**Název LSH**	**Lokalizace**	**Schéma**

LSH/A1/2	Jizera	KC/A, KP/A1	
Charakteristika	V LSH jsou soustředěny neobyčejně atraktivní přírodní hodnoty, které se projevují ve scenériích klimaxových smrčin pralesu Jizera a balvanitých sutí a vrcholových skalních bloků. Součástí soustředěných hodnot přírodních a estetických je samotný lesnatý masiv Jizery, projevující se v krajinných panoramatech a vyznačující se jedinečnými výhledy do krajiny. Zásadní hodnotou krajinného rázu lokality jsou přírodní hodnoty a jejich projev v estetických hodnotách přírodě blízkých scenériích a v krajinných panoramatech.		
Podmínky ochrany	Zachovat jedinečné estetické hodnoty přírodě blízkých scenérií pralesních porostů a vrcholu Jizery bez dalších viditelných technických prvků Vycházet z podmínek ochrany MZCHÚ PR Jizera		
Ochranná doporučení	Nerozšiřovat stávající turistickou infrastrukturu		

ID (kód)	Název LSH	Lokalizace	Schéma
LSH/A1/3	**Černá jezírka**	KC/A, KP/A1	
Charakteristika	V náhorní poloze mezi oblými kopci Zelený kámen, Český vrch a Černý vrch se rozkládají rašelinné louky se zachovalými klečovými porosty. Tyto plochy jsou obklopeny podmáčenými smrčinami. V poměrně otevřené krajině pramenišť několika vodotečí vznikají jedinečné scenérie dílčích prostorů s jezírky a tůněmi. Zásadními rysy krajinného rázu lokality jsou přírodní hodnoty zvláště chráněných území a jejich prostředí, které se promítají do estetických hodnot přírodě blízkých scenérií.		
Podmínky ochrany	Zachovat jedinečné estetické hodnoty přírodě blízkých scenérií bez dalších viditelných technických opatření Vycházet z podmínek ochrany MZCHÚ PR Černá jezírka		
Ochranná doporučení	Nezřizovat prvky rekreační vybavenosti (sezení, přístřešky apod.) mimo hlavní trasu Jizerské silnice		

ID (kód)	Název LSH	Lokalizace	Schéma

LSH/B1/1	Vodní nádrž Bedřichov	KC/B, KP/B1	
Charakteristika	Rozlehlá vodní hladina představuje v okolí souvislých lesních porostech zásadně kontrastní prvek. Vybudování přehrady pozměnilo prostorové vztahy území – vstupem horizontální dimenze vodní hladiny. Oba břehy i hráz nádrže umožnují výhledy na okolní lesnaté hřbety – měkké mírně vystupující horizonty. Vizuální působení prostoru představuje nespornou estetickou hodnotu a harmonické prostorové vztahy jakožto soustředění kulturní hodnoty (technické dílo) a krajinného rámce. Napomáhá i tomu i stavební provedení hráze vybudované na počátku 20. století (1902 – 06).		
Podmínky ochrany	Chránit prostředí hráze a její vizuální projev v krajině před zřizováním drobných staveb a drobných zařízení pro turistiku. Zachovat vizuální nenarušenost břehů s výjimkou stávajících vyhlídkových míst na východním břehu vodní nádrže		
Ochranná doporučení	Nezřizovat vyhlídková místa na hladinu na západním ani na východním břehu vodní nádrže		

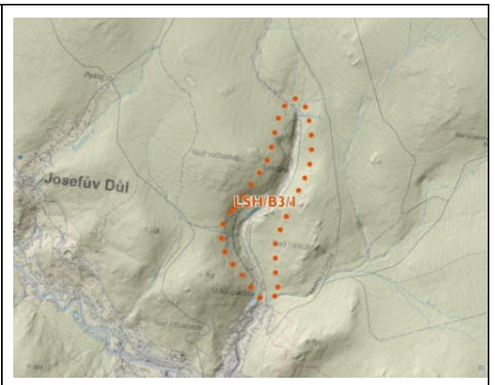
ID (kód)	Název LSH	Lokalizace	Schéma
LSH/B2/1	**Nová louka**	KC/B, KP/B2	
Charakteristika	Působivá odlesněná uprostřed lesních porostů v mírně zvlněné poloze mělkého rozlehlého údolí Blatného potoka vznikají překvapivé scenérie loveckého zámečku v prostředí parkového charakteru s alejemi a solitérními vzrostlými stromy. Vizuální napojení Zámeckou cestou na dominantu Holubníku a krátkým přímým spojení k romantické partii rybníku Blatný. Rozšiřují rozmanitost atraktivních scenérií spojujících kulturně historické hodnoty v estetickou působivost a harmonii staveb a krajinného rámce. Krajinný rámec je částečně tvořen jedinečnými přírodními hodnotami rašelinných smrčin a luk PR Nová louka.		
Podmínky ochrany	Ochránit existující projev loveckého zámečku v krajinných scenériích odlesněného prostoru s výraznými prvky alejí a solitérních stromů Zachovat jedinečné estetické hodnoty přírodě blízkých scenérií PR Nová louka, vycházet z podmínek ochrany MZCHÚ PR Černá jezírka		
Ochranná doporučení	Neumisťovat odpočinková místa s lavičkami do prostoru Nové louky		

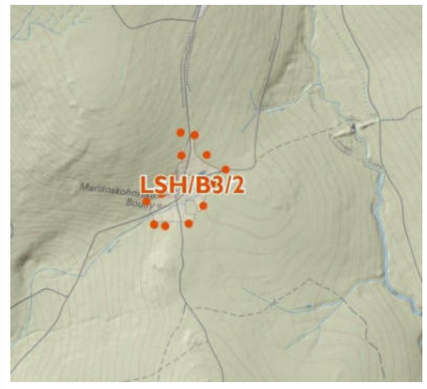
ID (kód)	Název LSH	Lokalizace	Schéma
LSH/B2/2	**Kristiánov**	KC/B, KP/B2	

Charakteristika	Překvapivá scenérie se otevírá v malé enklávě souvislých lesních porostů nad vodní nádrží Josefův důl. Enkláva velmi nepravidelném tvaru se rozkládá nad soutokem Kamenice a Malé Kamenice a její působivost a estetická hodnota spočívá v jedinečném souladu bývalé sklářské osady, na kterou upomíná poslední nedávno rekonstruovaná usedlost (Liščí bouda) ve spodní části enklávy, v současnosti využitá jako muzeum (památník sklářství). Zachoval se zde rovněž hřbitov někdejších obyvatel osady. Soustředění kulturního významu místa, cenné stavby a krajinného rámci je důvodem vzniku jedinečných harmonických vztahů a harmonického měřítka krajiny.	
Podmínky ochrany	Vyloučit umístění nových staveb do lokality, bez možnosti zásadních přestaveb existujících objektů, neměnit skladbu využití území	
Ochranná doporučení	Je nutno zachovat existující stav lokality Neumisťovat odpočinková místa do prostoru nelesní enklávy Kristiánova	

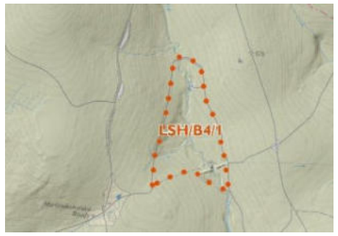
ID (kód)	Název LSH	Lokalizace	Schéma
LSH/B2/3	**Vodní nádrž Josefův důl**	KC/B, KP/B2	
Charakteristika	Velká vodní plocha obklopená souvislými lesními porosty představuje nezpochybnitelnou estetickou hodnotu krajiny. Největší z vodních nádrží Jizerských hor nacházející se na toku Kamenice severně od Janova nad Nisou. Do vodní nádrže přitékají i další vodní toky – menší přítoky (Červený potok, Blatný potok, Hluboký potok), díky čemuž se vodní plocha vyznačuje členitým obvodem (zatopená údolí). Rozlehlá uměle vzniklá vodní plocha uvnitř horského terénu představuje specifický prostor v rámci horského reliéfu – typický kontrast horizontály a (proměnlivého) barevného působení vodní hladiny vůči členitému reliéfu okolních zalesněných hřbetů. Spolu s estetickou hodnotou se jedná o harmonické působení vodního prvku a soulad technické stavby v krajinném rámci.	
Podmínky ochrany	Chránit prostředí hráze a její vizuální projev v krajině před zřizováním drobných staveb a drobných zařízení pro turistiku. Zachovat vizuální nenarušenost břehů v souladu s ochranným pásmem I. stupně.	
Ochranná doporučení	Vzhledem k významu vodárenské nádrže neposilovat atraktivitu okružní trasy kolem nádrže odpočinkovými místy ani jinými zařízeními	

ID (kód)	Název LSH	Lokalizace	Schéma
LSH/B3/1	**Jedlový důl**	KC/B, KP/B3	

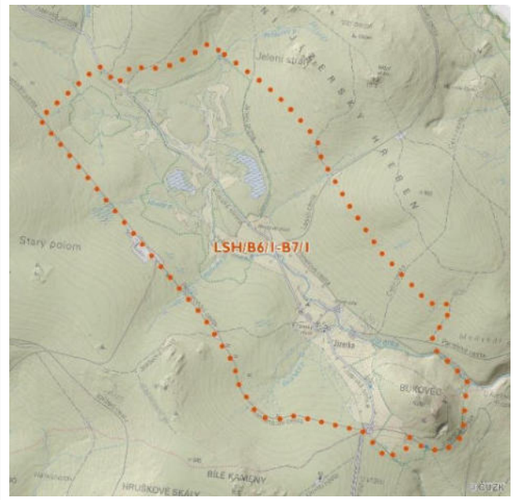
Charakteristika	Mimořádně atraktivní partie krajiny poskytuje působivé scenérie vodopádů na potoku Jedlová v hlubokém lesnatém údolí s částečně přirozenou dřevinnou skladbou porostů. Jedná se o soustředění přírodních a estetických hodnot a o výrazně harmonické vztahy projevující se v krajinné scéně. Zásadním rysem krajinného rázu, který bude předmětem ochrany, jsou přírodní hodnoty, soustředěné v PR Jedlový důl, které vytvářejí jedinečné estetické hodnoty nenarušených přírodě blízkých scenérií.	
Podmínky ochrany	Chránit jedinečné estetické hodnoty přírodě blízkých scenérií toku Jedlové a kaskády vodopádů Vycházet z podmínek ochrany MZCHÚ PR Jedlový důl	
Ochranná doporučení	Nezřizovat na trase NS v blízkosti PR Jedlový důl odpočinková místa ani jiná zařízení pro turistiku, ponechat soulad dramatických scenérií potoka s vodopády, skalních útvarů ve svahu nad stezkou a přirozeně působící stezky	

ID (kód)	Název LSH	Lokalizace	Schéma
LSH/B3/2	**Mariánskohorské boudy**	KC/B, KP/B3	
Charakteristika	Překvapivé scenérie poskytuje uprostřed lesních porostů Mariánskohorského hřbetu a blízkého údolí Bílé Desné enkláva Mariánskohorských bud. Ve svažitém terénu zde pramení jeden z přítoků Jedlové. Původně se jednalo o pasteveckou enklávu (Krkonošského typu), jež vznikla počátkem 18. století (1705). Původní obyvatelé zde také pálili dřevěné uhlí, provozováno bylo dřevorubectví, čihařství a kamenictví. V současné době zde stojí čtyři objekty různého architektonického výrazu, avšak tradičních rozměrů forem a měřítka. Vzniklé scenérie se vyznačují harmonií zástavby a krajinného rámce a estetickou atraktivností.	
Podmínky ochrany	Zachovat harmonii charakteru zástavby a lesnatého krajinného rámce, neměnit skladbu využití území Při přestavbách a rekonstrukcích existujících objektů dodržovat základní vlastnosti tradičního výrazu staveb – formy, dimenze půdorysů a hmot, měřítko	
Ochranná doporučení	Neměnit počet a rozložení staveb v prostoru odlesněné enklávy, z nich některé leží ve stopách historické struktury, ani jejich tradiční výraz, zejména formy, rozměry a měřítko	

ID (kód)	Název LSH	Lokalizace	Schéma
LSH/B4/1	**Protržená přehrada**	KC/B, KP/B4	

Charakteristika	Velmi působivá scenérie místa zaniklé přehrady na Bílé Desné se zbytky přehrady vyjadřuje historický význam místa tragické události v roce 1916 a zároveň jedinečné a působivé scenérie zbytků přehrad s rámci lesních porostů a krajinného rámce a estetickou atraktivností.	
Podm. ochr.	Zachování vizuální projevu stop protržené přehrady v lesním krajinném rámci bez rušivých prvků	
Ochranná doporučení	Soustředit vybavení pro turisty kolem Krömerovy boudy. Druhým pohledovým místem je odpočinkové místo s informační tabulí na západní straně. Neumisťovat další odpočinková místa ani přístřešky.	

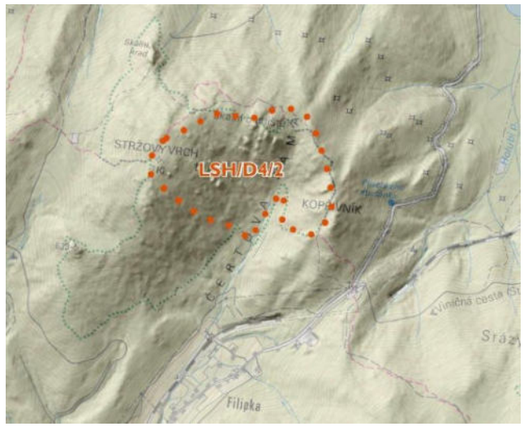
ID (kód)	Název LSH	Lokalizace	Schéma
LSH/B5/1-C17/3	**Vodní nádrž Souš**	KC/B, KP/B5, KC/C, KP/C17	
Charakteristika	Vodní nádrž Souš vytváří na toku Černé Desné rozlehlý prostor, ohraničený vizuálně lesnatými horskými masivy Desenského hřebenu na západní straně a Vlašského hřebenu (s přesunutou lesnatou dominantou Kání hnízdo) na východní straně. Podobně jako u ostatních velkých vodních nádrží v Jizerských horách představuje rozlehlá vodní hladina uzavřená v okolních souvislých lesních porostech působivý kontrastní prvek. Vybudování přehrady pozměnilo prostorové vztahy území – vstupem horizontální dimenze vodní hladiny. Oba břehy nádrže umožnují výhledy na okolní lesnaté hřbety a vzhledem k převýšení okolních hřbetů (cca 140-250 m) umožňují i pohledy shora na vodní nádrž uprostřed lesů. Pohledy z hráze umožňují průhled až na nezaměnitelnou dominantu Jizery. Vizuální působení prostoru v krajinných panoramatech i v dílčích scenériích představuje nespornou estetickou hodnotu a harmonické prostorové vztahy. Stavba přehrady byla realizována současně s přehradou na Bílé Desné v letech 1911-1915 a novou podobu získala hráz po přestavbě v letech 1924-1927. Věžový objekt sloužící k odběru vody pro úpravnu pochází z roku 1915 a dává hrázi charakteristickou podobu. V letech 1969-1974 proběhla rekonstrukce pro vodárenské účely. Významným rysem KR je proto také přítomnost kulturní hodnoty (technické dílo) a krajinného rámce.		
Podmínky ochrany	Chránit prostředí hráze a její vizuální projev v krajině Zachovat vizuální nenarušenost břehů v souladu s ochranným pásmem I. stupně a omezit možnosti přístupu k vodárenské nádrži		
Ochranná doporučení	Vzhledem k významu vodárenské nádrže neposilovat atraktivitu Soušské silnice odpočinkovými místy ani jinými zařízeními		

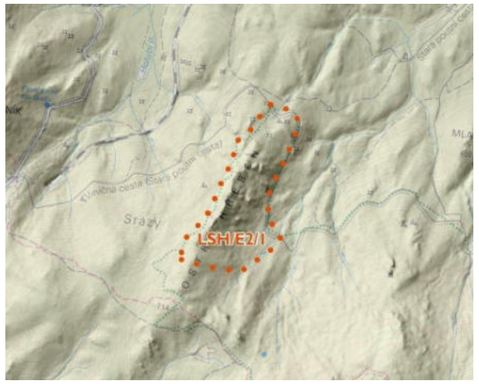
ID (kód)	Název LSH	Lokalizace	Schéma
LSH/B6/1-B7/1	**Jizerka**	KC/B, KP/B6, B7	
Charakteristika	Krajinářsky unikátní území ve vrcholových partiích vnitřní části Soušské hornatiny. Jedinečná poloha rozlehlého údolí toku Jizerky se táhne od rašelinišť Jizerky k úzkému údolí, kterým se Jizerka prosmýká mezi lesnatými svahy Bukovce a Prostředního jizerského hřebene do údolí Jizery. Ústřední částí prostoru je odlesněná enkláva s rozptýlenou zástavbou tradičního charakteru a cennými památkovými hodnotami. Právě harmonie velmi řídké zástavby s krajinným rámcem tvořeném Vlašským hřebenem na západě a Středním Jizerským hřeben na východě. Rozlehlá odlesněná enkláva horského osídlení při členitém toku Jizerky bez vegetačního doprovodu má zároveň bezprostřední vazbu na jedinečné přírodní hodnoty typické pro celou oblast Jizerských hor. Mělkou odlesněnou sníženinu vyplňují velké souvislé plochy luk, jen místy členěné mimolesní zelení. Protáhlý prostor tak má otevřený charakter umožňují dobrý přehled – v rámci enklávy, tak i výhledy na okolní partie horské krajiny s lesnatými horizonty včetně dálkových výhledů (výše položená jižní část). Soulad kulturně-historických hodnot a přírodních hodnot vytváří estetické hodnoty a rysy harmonie měřítka a vztahů v krajině. Významnými rysy krajinného rázu jsou též přírodní hodnoty, chráněné v rámci NPR Rašeliniště Jizerky a PR Bukovec vytvářející jedinečné estetické hodnoty přírodě blízkých scenérií.	
Podmínky ochrany	Zachovat jedinečné kulturní hodnoty sídla Jizerka a vycházet přitom z požadavků památkové péče na ochranu Vesnické památkové rezervace Jizerka Chránit jedinečné estetické hodnoty přírodě blízkých scenérií provázejících území kolem toku Jizerky Vycházet z podmínek ochrany MZCHÚ NPR Rašeliniště Jizerky a PR Bukovec		
Ochranná doporučení	Nezřizovat prvky rekreační vybavenosti (sezení, přístřešky apod.) mimo hlavní trasu Jizerské silnice		

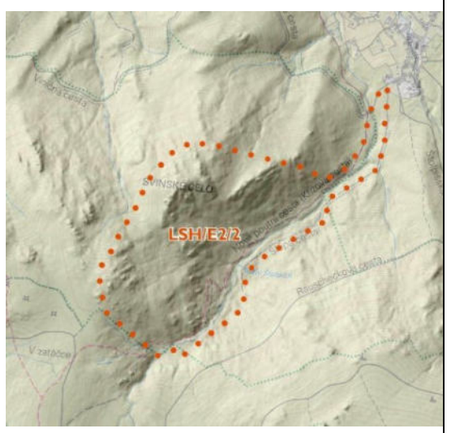

Obrázek 90 LSH Jizerka a bezlesá enkláva s osadou Jizerka (foto Nováková, 2025)

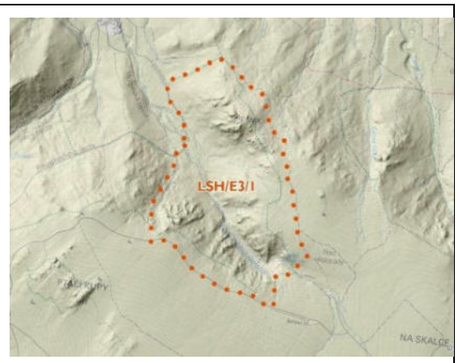
ID (kód)	Název LSH	Lokalizace	Schéma
LSH/D4/1-E1/1	**Špičák**	KC/D, KC/E KP/D4, KP/E1	
Charakteristika	Hřbet Špičáku a Strmého vrchu se skalními útvary na hřebeni a ve svazích vytváří výrazné krajinné ohraničení vnitřní části kotliny Oldřichova – výběžku Liberecké kotliny a zároveň představuje jedinečnou krajinářsko-estetickou hodnotu vnímanou v souladu cenných lesních porostů NPR Jizerskohorské bučiny a skalních scenérií.		
Podmínky ochrany	Chránit jedinečné estetické hodnoty přírodě blízkých scenérií NPR Jizerskohorské bučiny, scenérií skalních útvarů zapojených v lesních porostech a lesních interiérů okolních lesů Vycházet z podmínek ochrany MZCHÚ NPR Jizerskohorské bučiny		
Ochranná doporučení	Nezřizovat prvky rekreační vybavenosti (sezení, přístřešky, útulny apod.) v LSH, vyloučit budování zajištěných cest (feraty) či umístění jiných prvků pro outdoorové aktivity na území NPR		

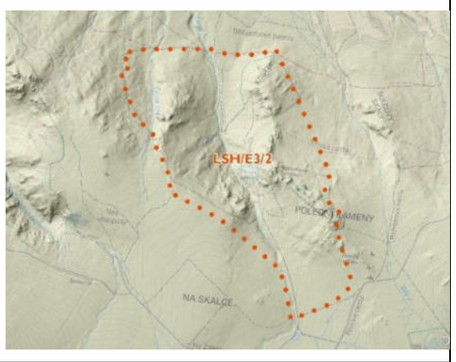
ID (kód)	Název LSH	Lokalizace	Schéma
LSH/D4/2	**Kopřivník**	KC/D, KP/D4	
Charakteristika	Prostorový uzávěr rozvodí nad Čertovou jámou mezi Stržovým vrchem a Kopřivníkem je významným krajinným horizontem. Skalní útvary na hřebeni i ve svazích spolupůsobí s cennými lesními porosty NPR Jizerskohorské bučiny. Z vizuálního projevu přírodních hodnot vznikají estetické hodnoty spojené s harmonií přírodě blízkých scenérií a působivých krajinných panoramat.		
Podmínky ochrany	Chránit jedinečné estetické hodnoty podivuhodných scenérií skalních útvarů vytvářejících tvarově kuriózní dominanty v interiérech lesních porostů NPR Jizerskohorské bučiny Při ochraně přírodních hodnot krajinného rázu vycházet z podmínek ochrany MZCHÚ NPR Jizerskohorské bučiny		
Ochranná doporučení	Nezřizovat prvky rekreační vybavenosti (sezení, přístřešky, útulny apod.) v LSH, vyloučit budování zajištěných cest (feraty) či umístění jiných prvků pro outdoorové aktivity na území NPR		

ID (kód)	Název LSH	Lokalizace	Schéma
LSH/E2/1	**Ostrý hřeben**	KC/E KP/E2	
Charakteristika	Ostrý hřeben, vybíhající k severu od rozvodí, vymezuje spolu s Poledníkem a Mlakou členité lesnaté území vějířovitě uspořádaných mělkých údolí levostranného přítoku Štolpichu. Ostrý hřeben se skalními útvary představuje jeden z vizuálně významných prvků na rozvodí a projevuje se v krajinných panoramatech i v dílčích scenériích jako prvek vytvářející estetické hodnoty a harmonické vztahy v krajině.		
Podmínky ochrany	Chránit jedinečné estetické hodnoty podivuhodných scenérií skalních útvarů vytvářejících tvarově kuriózní dominanty v interiérech lesních porostů NPR Jizerskohorské bučiny Při ochraně přírodních hodnot krajinného rázu vycházet z podmínek ochrany MZCHÚ NPR Jizerskohorské bučiny		
Ochranná doporučení	Nezřizovat prvky rekreační vybavenosti (sezení, přístřešky, útulny apod.) v LSH, vyloučit budování zajištěných cest (feraty) či umístění jiných prvků pro outdoorové aktivity na území NPR		

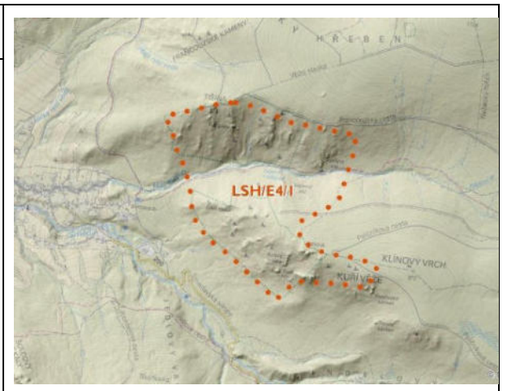
ID (kód)	Název LSH	Lokalizace	Schéma
LSH/E2/2	**Svinské čelo**	KC/E KP/E2	
Charakteristika	Údolí Malého Štolpichu je nad levým břehem ohraničeno vysokým skalnatým srázem se svahovými lesními porosty NPR Jizerskohorské bučiny a ukončeným skalnatým hřbetem s dominantou Svinského čela. Výškové rozdíly jsou v této partii krajiny velké – téměř 300 m mezi dnem údolí a Svinským čelem. Nad pravým břehem stoupají sice méně strmé svahy se skalními výchozy, ale až k hoře Ptačí kupy, kde převýšení nade dnem údolí je až 700 m. V takto dynamické krajině hraje sráz Svinského čela nad zářezem údolí Malého Štolpichu zásadní - vizuálně dramatický prvek obrazu krajiny. Krajinářsko estetické hodnoty potoka a skalnatého hřebene a svahu jsou patrné v přírodě blízkých scenérií s výrazem harmonie cenného přírodního prostředí		
Podmínky ochrany	Chránit jedinečné estetické hodnoty působivých lesních interiérů se skalními útvary v prudkých srázech a ve vrcholových polohách hřbetu Svinského čela Při ochraně přírodních hodnot krajinného rázu vycházet z podmínek ochrany MZCHÚ NPR Jizerskohorské bučiny		
Ochranná doporučení	Nezřizovat prvky rekreační vybavenosti (sezení, přístřešky, útulny apod.) v LSH, vyloučit budování zajištěných cest (feraty) či umístění jiných prvků pro outdoorové aktivity na území NPR		

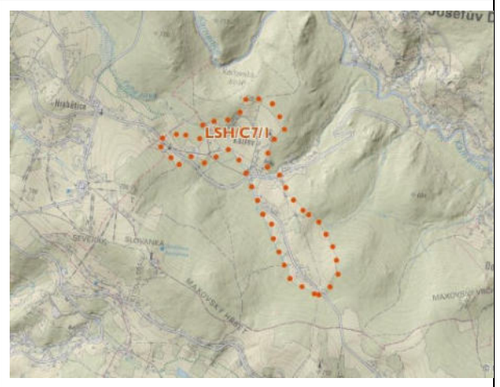
ID (kód)	Název LSH	Lokalizace	Schéma

LSH/E2/3-E3/1	Ořešník – Údolí Velkého Štolpichu	KC/E, KP/E2, KP/E3	
Charakteristika	Hluboké údolí Velkého Štolpichu je zaříznuto mezi skalnaté srázy, vytvářející dramatické prostorové ohraničení potoka s vodopády. K severu je nad pravým břehem potoka vysunuta skupina skal s dominantou Ořešníku. V LSH vznikají jedinečné estetické hodnoty vzniklé vizuálním projevem jedinečných přírodních hodnot skalních útvarů a porostů NPR Jizerskohorských bučin.		
Podmínky ochrany	Chránit jedinečné estetické hodnoty působivých lesních interiérů s dramatickými scenériemi skalních útvarů v prudkých srázech údolí Velkého Štolpichu Chránit přírodě blízký charakter toku Velkého Štolpichu s dynamickými a spektakulárními scenériemi četných vodopádů ve skalnatém a balvanitém rámci Při ochraně přírodních hodnot krajinného rázu vycházet z podmínek ochrany MZCHÚ NPR Jizerskohorské bučiny		
Ochranná doporučení	Nezřizovat prvky rekreační vybavenosti (sezení, přístřešky) ve svazích a ve vrcholových polohách LSH, vyloučit budování zajištěných cest (feraty) či umístění jiných prvků pro outdoorové aktivity na území NPR		

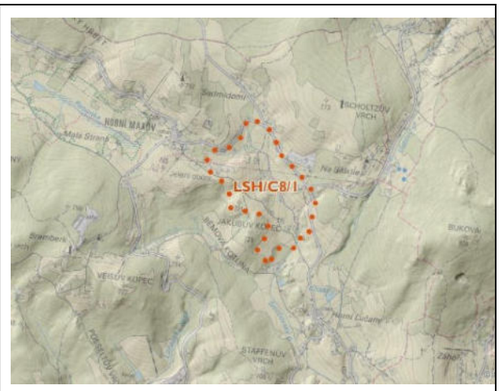
ID (kód)	Název LSH	Lokalizace	Schéma
LSH/E3/2	**Frýdlantské cimbuří**	KC/E KP/E3	
Charakteristika	LSH zahrnuje prostor dramatického údolí Černého potoka, zahloubeného mezi pravobřežní skalnaté srázy Frýdlantského cimbuří a levobřežní skalnaté srázy. Zásadní atraktivní estetickou hodnotou lokality je výrazná siluety skalnatého hřebene a skalních útvarů ve svazích údolí. Samotný tok Černého potoka je atraktivní zapojením do lesnatých svahů NPR Jizerskohorské bučiny i vodopádem Černého potoka a Poledním vodopádem. LSH se vyznačuje soustředěním estetických hodnot vytvářených přírodními hodnotami a výraznou harmonií, patrnou v přírodě blízkých scenériích.		
Podmínky ochrany	Chránit jedinečné estetické hodnoty působivých lesních interiérů s dramatickými scenériemi skalních útvarů v prudkých svazích nad oběma břehy Černého potoka, zejména pak dramatických skalních útvarů v hřebenové poloze Frýdlantského cimbuří Chránit přírodě blízký charakter toku Černého potoka s dynamickými až spektakulárními scenériemi vodopádu ve skalnatém a balvanitém rámci Při ochraně přírodních hodnot krajinného rázu vycházet z podmínek ochrany MZCHÚ NPR Jizerskohorské bučiny		
Ochranná doporučení	Nezřizovat prvky rekreační vybavenosti (sezení, přístřešky) ve svazích a ve vrcholových polohách LSH, vyloučit budování zajištěných cest (feraty) či umístění jiných prvků pro outdoorové aktivity na území NPR		

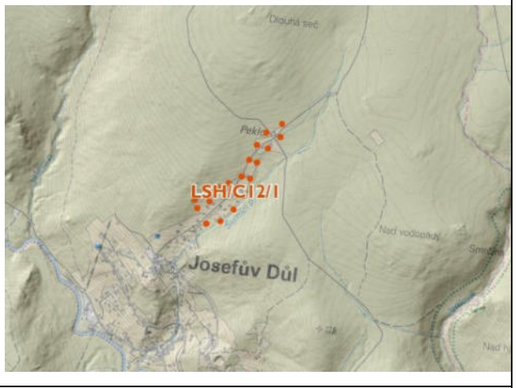
ID (kód)	Název LSH	Lokalizace	Schéma

LSH/E4/1	Tišina – Paličník	KC/E KP/E4	
Charakteristika	Působivý obraz krajiny je vytvářen vizuálně atraktivními scenériemi hlubokého údolí Hájeného potoka, pravobřežního svahu hřbetu Tišiny s četnými skalními útvary a terénního ostrohu Paličníku se skalními útvary. Samotné lesnaté údolí potoka, zpřístupněné turistickou trasou, je atraktivní přírodě blízkými scenériemi a atraktivní scenerií vodopádu. Cenné lesní porosty ve svahových polohách, ukrývající skalní útvary, představují významnou krajinářsko-estetickou hodnotu a výraz harmonie přírodě blízkých scenérií.		
Podmínky ochrany	Chránit jedinečné estetické hodnoty působivých lesních interiérů s dramatickými scenériemi skalních útvarů v prudkém pravobřežním svahu Hájeného potoka, ve svazích Paličníku a zejména ve vrcholových partiích Tišiny a Paličníku Chránit přírodě blízký charakter toku Hájeného potoka s působivými scenériemi vodopádu a tůní ve skalnatém a balvanitém rámci Při ochraně přírodních hodnot krajinného rázu vycházet z podmínek ochrany MZCHÚ NPR Jizerskohorské bučiny		
Ochranná doporučení	Nezřizovat prvky rekreační vybavenosti (sezení, přístřešky) ve svazích a ve vrcholových polohách LSH, vyloučit budování zajištěných cest (feraty) či umístění jiných prvků pro outdoorové aktivity na území NPR		

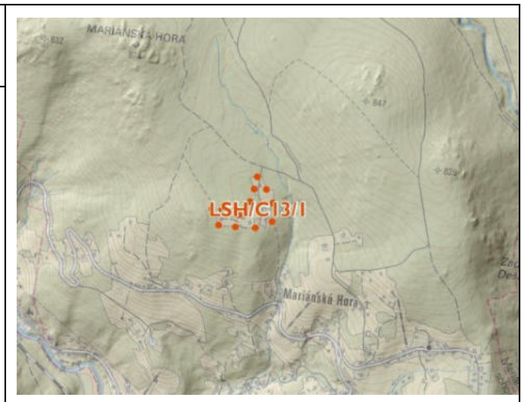
ID (kód)	Název LSH	Lokalizace	Schéma
LSH/C7/1	**Karlov**	KC/C, KP/C7	
Charakteristika	Protáhlá odlesněná enkláva Karlova je obklopena souvislými lesními prostory s poměrně pravidelnými okraji. V loukách je podél cest rozložena rozvolněná zástavba, na kterou je vázáno množství mimolesní zeleně. Vzniká tak výrazně harmonický obraz tohoto segmentu krajiny s chalupami tradičních forem a rozměrů, některé z nich jsou cenné z hlediska památkové jakožto příklady lidové ho stavitelství. V zástavbě vynikají kaple – hřbitovní kaple Navštívení Panny Marie v loukách u lesního okraje v Karlově a další kaple u silnice v blízkosti někdejších lázni. Soustředění hodnot spočívá v harmonii a prolnutí hodnot kulturních a historických s hodnotami přírodními a v jejich projevu v obrazu krajiny a ve vzniku estetických hodnot.		
Podmínky ochrany	Z hlediska nejcennějších rysů krajinného rázu chránit strukturu rozložení zástavby ve vztahu k rozloze nezastavěné části odlesněné enklávy Vyloučit možnost umístění staveb, přestaveb či dostaveb vymykajících se půdorysnou formou, hmotou, dimenzemi a měřítkem z rysů tradičních a regionálně typických staveb, a to zejména v kontaktu s dochovanými objekty lidové architektury či jiných, pro tuto lokalitu typických staveb		
Ochranná doporučení	Zásadně omezit možnosti doplňování zástavby, zejména s ohledem na její zahušťování či narušení tradiční historické urbanistické struktury		

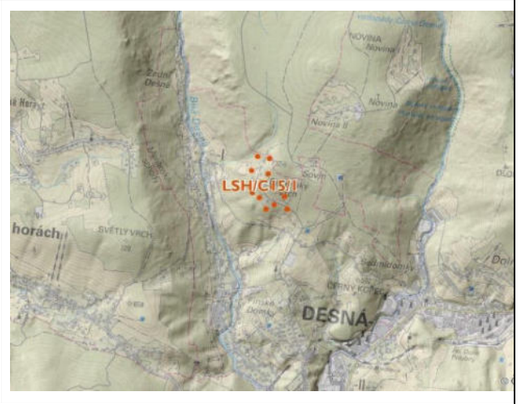
ID (kód)	Název LSH	Lokalizace	Schéma

LSH/C8/1	Horní Lučany	KC/C, KP/C8	
Charakteristika	Mělké údolí pramenné části a horního toku Smržovského potoka zaujímá prostor mezi cestou na jihozápadní straně a silnicí z Lučan na Horní Maxov na severovýchodní straně. Tato mělká sníženina je vyplněna loukami a bohatou skladbou drobných lesíků a soliterní a skupinové mimolesní zeleně, která skrývá rozptýlenou zástavbu objektů většinou s tradičními formami a měřítkem, s několika objekty dochovaného tradičního výrazu. Vzniká výrazně harmonický obraz části krajiny s drobným měřítkem a bohatou členitostí a s harmonií zástavy krajinného rámce.		
Podmínky ochrany	Chránit hlavní rysy jedinečnosti krajinného rázu prostředí lokality – souladu tradičních forem staveb, jejich rozložení v krajině a jejich zasazení do krajinného rámce Zásadně vyloučit možnosti staveb, přestaveb a dostaveb, které by vybočovaly z dochovaného souladu zástavby a krajiny		
Ochranná doporučení	Jedinečná harmonie rozložení zástavby v mírném terénu s množstvím mimolesní zeleně zásadně omezuje možnosti doplňování zástavby		

ID (kód)	Název LSH	Lokalizace	Schéma
LSH/C12/1	Peklo	KC/C, KP/C12	
Charakteristika	Mělké údolí Šumícího potoka v úseku od Čertových kamenů po hájovnu Peklo vyniká jedinečnou harmonií a estetickou působivostí zástavby chalup s tradičními formami a výrazem, rozložených v rozvolněné struktuře ve dvou řadách podél cesty a podél potoka v jižním svahu hory Dlouhá seč. Okraje souvislých lesních porostů výrazně vymezují protáhlý prostor a přecházejí do prvků a struktur mimolesní zeleně.		
Podmínky ochrany	Chránit hlavní rysy jedinečnosti krajinného rázu prostředí lokality – rozložení zástavby v krajině a její zasazení do krajinného rámce Vyloučit možnosti staveb, přestaveb a dostaveb, které by vybočovaly z dochovaného souladu zástavby a krajiny		
Ochranná doporučení	Jedinečná harmonie rozložení zástavby v úzkém koridorovém prostoru údolí Šumícího potoka s množstvím mimolesní zeleně zásadně omezuje možnosti doplňování zástavby		

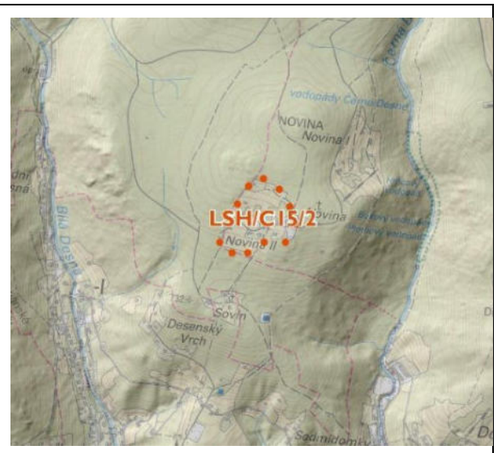
ID (kód)	Název LSH	Lokalizace	Schéma

LSH/C13/1	Šeflek	KC/C, KP/C13	
Charakteristika	Velmi nepravidelně vymezené enklávy bezlesí skrývají v lesnatých svazích Mariánské hory osm chalup, vzájemně odděleních výběžky lesních okrajů a mohutnou mimolesní zelení. Vzniká jedinečná harmonie zástavby s tradičními formami, měřítkem a výrazem a krajinného rámce. Krajinářsko-estetické hodnoty jsou vnímatelné v proměnlivých a překvapivých scenériích při průchodu celým prostorem.		
Podmínky ochrany	Chránit hlavní rysy jedinečnosti krajinného rázu prostředí lokality – souladu tradičních forem staveb, jejich rozložení v krajině a jejich zasazení do krajinného rámce malých, od sebe oddělených lokalit bezlesí s množstvím mimolesní zeleně Zásadně vyloučit možnosti staveb, přestaveb a dostaveb, které by vybočovaly z dochovaného souladu zástavby a krajiny		
Ochranná doporučení	Jedinečná harmonie rozložení zástavby v mírném terénu s množstvím mimolesní zeleně zásadně omezuje, resp. vylučuje možnosti doplňování zástavby		

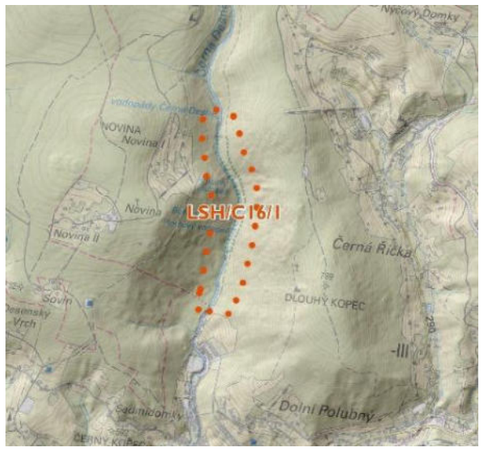
ID (kód)	Název LSH	Lokalizace	Schéma
LSH/C15/1	Desenský vrch	KC/C, KP/C15	
Charakteristika	Výběžek odlesněných a osídlených enkláv vybíhá vysoko do svahu Desenského vrchu a je vymezen členitými okraji souvislých lesních porostů. Podél stoupající cesty tak vzniká koridor drobných prostorů, kde okraje lesů přecházejí do struktury skupinové a soliterní a mimolesní zeleně. Vzniká jedinečná harmonie zástavby s tradičními formami a měřítkem, a bohatého krajinného rámce. Překvapivost scenérií při průchodu územím vytváří působivé estetické hodnoty.		
Podmínky ochrany	Chránit harmonickou dochovanost vztahu zástavby tradičních forem a krajinného rámce vzájemně oddělených lokalit bezlesí s množstvím mimolesní zeleně v prudkém jihozápadním svahu Desenského vrchu Vyloučit možnosti staveb, přestaveb a dostaveb, které by vybočovaly z dochovaného souladu zástavby a krajiny		
Ochranná doporučení	Jedinečná harmonie rozložení zástavby v prudkém svahu s množstvím mimolesní zeleně omezuje možnosti doplňování zástavby		

ID (kód)	Název LSH	Lokalizace	Schéma
LSH/C15/2	Novina	KC/C, KP/C15	

Charakteristika	V jižním svahu výšiny Novina se nachází původně pravidelně vymezená a dnes již částečně zalesněná enkláva s několika objekty v rozptýlené struktuře. Na lesní okraje navazují další drobné lesní lochy a množství mimolesní zeleně harmonicky zapojující zástavbu s tradičními formami a měřítkem do krajinného rámce. Vznikají jedinečné estetické hodnoty dílčích scenérií vyjadřujících harmonii vizuálních prostorových vztahů a měřítka krajiny.
Podmínky ochrany	Chránit dochovanou harmonii vztahu zástavby převážně tradičního výrazu a krajinného rámce mírného svahu temene vrchu Novina nad prudkým pravobřežním svahem Černé Desné Vyloučit možnosti přestaveb a dostaveb, které by vybočovaly z dochovaného souladu zástavby a krajiny
Ochranná doporučení	Jedinečná harmonie rozložení zástavby v prudkém svahu s množstvím mimolesní zeleně omezuje, resp. vylučuje možnosti doplňování zástavby

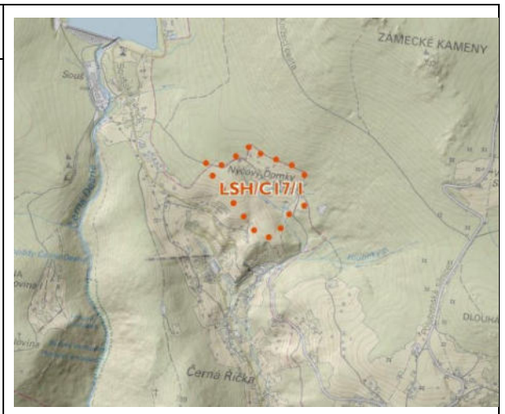

ID (kód)	Název LSH	Lokalizace	Schéma
LSH/C16/1	**Černá Desná**	KC/C, KP/C16	
Charakteristika	Jedinečná partie krajiny je tvořena hlubokým lesnatým údolím Černé Desné se soustavou vodopádů. Atraktivní scenérie skalnatého dna údolí jsou dotvořeny cennými lesními svahovými porosty acidofilních bučin. Výrazné přírodní hodnoty vytvořily jedinečné hodnoty estetické a harmonii vizuálních vztahů.		
Podmínky ochrany	Chránit přírodě blízký charakter toku Černé Desné s působivými scenériemi kaskády vodopádů a tůní ve skalnatém a balvanitém rámci ¨ Při ochraně přírodních hodnot krajinného rázu vycházet z podmínek ochrany MZCHÚ PP Černá Desná		
Ochranná doporučení	Nezřizovat na území LSH odpočinková místa ani jiná zařízení pro turistiku, ponechat soulad dramatických scenérií potoka s vodopády, skalních útvarů ve svahu a přirozeně působící cesty (červená značka)		

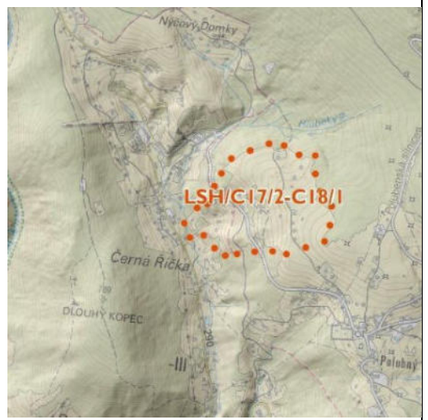

ID (kód)	Název LSH	Lokalizace	Schéma

LSH/C17/1	**Nýčovy Domky**	KC/C, KP/C17
Charakteristika	Vysoko nad tokem Černé Desné je ve svahu rozložena podél silnice Desné zástavba Černé říčky a v jihozápadním svahu Zámků v enklávě pravidelně vymezené lesním okrajem pak lokalita rozptýlené zástavby Nýčovy Domky. Zástavba s tradičními formami, měřítkem a výrazem je zapojena do jedinečné struktury soliterní a skupinové mimolesní zeleně. Vzniká tak výrazná harmonie kulturních a přírodních hodnot s čitelným harmonickým měřítkem.	
Podmínky ochrany	Chránit dochovanou harmonii vztahu zástavby převážně tradičního výrazu a krajinného rámce mělkého údolí pravostranného přítoku Hlubokého potoka a svahu Zámků Vyloučit možnosti přestaveb a dostaveb, které by vybočovaly z dochovaného souladu zástavby a krajiny	
Ochranná doporučení	Omezit možnosti doplňování zástavby, respektovat dochovanou strukturu zástavby	

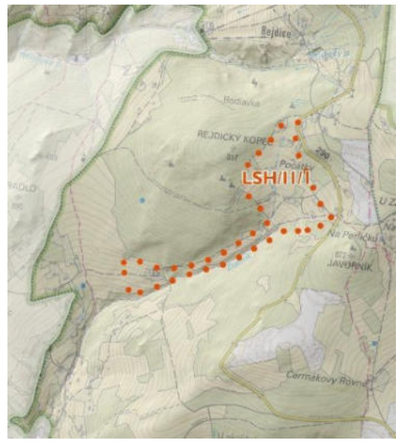

ID (kód)	Název LSH	Lokalizace	Schéma
LSH/C17/2-C18/1/1	**Polubný**	KC/C, KP/B17, KP/B18	
Charakteristika	Nevelká nelesní enkláva v jihozápadních lesnatých svazích Dlouhé skály navazuje na louky severně od středu Horního Polubného. Členitý okraj lesa vymezuje prostor s rozptýlenou zástavbou horských chalup. Většina objektů má tradiční výraz, formy a měřítko, některé z objektů mají dochovanou podobu cenných objektů lidové architektury. V lokalitě hraje jedinečnou úlohu rozptýlená a liniová mimolesní zeleň, která zapojuje zástavbu do velmi harmonické podoby. Soulad struktury a výrazu staveb a krajinného rámce lesní i mimolesní zeleně vytváří estetické hodnoty, výraznou harmonii měřítka a prostorových vztahů, vnímaných v dílčích scenériích.		
Podmínky ochrany	Chránit dochovanou jedinečnou harmonii vztahu řídké zástavby převážně tradičního výrazu a krajinného rámce velkého prostoru bezlesí s působivou strukturou solitérní mimolesní zeleně v mírném svahu nad ohbím Hlubokého potoka Vyloučit možnosti přestaveb a dostaveb, které by vybočovaly z dochovaného souladu zástavby a krajiny		
Ochranná doporučení	Omezit možnosti doplňování zástavby, respektovat dochovanou strukturu zástavby		

ID (kód)	Název LSH	Lokalizace	Schéma

LSH/H1/1-H2/1	**Rašeliniště Jizery**	KC/H, KP/H1, KP/H2	
Charakteristika	Jedinečný silně protáhlý prostor vzniká ohraničením údolí horního toku Jizery lesnatými svahy a horizonty Středního jizerského hřbetu a Vysokého jizerského hřbetu (na polské straně). Velké plochy vrchovišť, rozsáhlých porostů borovice kleče, podmáčených smrčin, rašelinných luk a společenstev štěrkopískových náplavů meandrující Jizery vytvářejí neobyčejně působivé a neobvyklé přírodě blízké scenérie. Vznikají výrazné krajinářsko-estetické hodnoty a harmonie civilizací málo dotčených partií krajiny.		
Podmínky ochrany	Zachovat jedinečné estetické hodnoty přírodě blízkých scenérií bez dalších viditelných technických opatření Vycházet z podmínek ochrany MZCHÚ NPR Rašeliniště Jizery a PR Rybí loučky		
Ochranná doporučení	Nezřizovat prvky rekreační vybavenosti (sezení, přístřešky, útulny apod.) v prostoru LSH		

ID (kód)	Název LSH	Lokalizace	Schéma
LSH/I1/1	**Počátky**	KC/I, KP/I1	
Charakteristika	Lokalita nepravidelného tvaru zahrnuje louku v široce rozevřeném prostoru pravostranného přítoku potoka Zlatník pod východním lesnatým svahem Rejdického kopce. Zde je v od sebe značně vzdálených drobných skupinách rozložena rozptýlená zástavba objektů tradičních forem, rozměrů a měřítka, některé objekty chalup s tradičním výrazem. Krajinný rámec lesních okrajů rozptýlené mimolesní zelně a luk vytváří harmonii měřítka krajiny a v estetické hodnoty dících scenérií. Lokalita zahrnuje i lesnaté údolí Zlatníku, směřující k solitérnímu objekt na západním okraji lesa, kde vniká harmonická scenérie sochy sv. Jana Nepomuckého, chráněných stromů Lípy v Rejdicích) a výrazné ohraničení drobného prostoru v klínu lesa. Jedná se o soustředění estetických hodnot a výrazné harmonie vzniklé vizuálním projevem kulturně-historických hodnot a přírodních hodnot krajinného rámce.		
Podmínky ochrany	Chránit dochovanou harmonii vztahu rozptýlené zástavby převážně tradičních forem a krajinného rámce velkého prostoru bezlesí s bohatou strukturou mimolesní zeleně v mělkém terénním amfiteátru pramenné oblasti potoka Zlatník a jeho pravostranného přítoku Vyloučit možnosti přestaveb a dostaveb, které by vybočovaly z dochovaného souladu zástavby a krajiny		
Ochranná doporučení	Omezit možnosti doplňování a zahušťování zástavby ve volných plochách luk, respektovat dochovanou strukturu zástavby se shluky objektů ve stopách původních usedlostí		

ID (kód)	Název LSH	Lokalizace	Schéma
LSH/I3/1	**Údolí Havírenského potoka**	KC/I, KP/I3	

Charakteristika	Lokalita zahrnuje odlesněné enklávy horní části a levého břehu údolí Havírenského potoka s velmi řídkou rozptýlenou zástavbou chalup, zapojených do luk a níže po toku do bohaté skladby lesní, soliterní i skupinové mimolesní zeleně. V lokalitě vzniká soustředění výrazných krajinářsko-estetických hodnot tkvících v harmonii zástavby s tradičními formami a výrazem a živého krajinného rámce s výrazným ohraničením lesnatými svahy a členitými okraji lesních porostů.	
Podmínky ochrany	Chránit dochovanou harmonii vztahu zástavby převážně tradičních forem a výrazu ve vzájemně vizuálně oddělených lokalitách bezlesí s bohatou mimolesní zelení v některých částech údolí Havírenského potoka Vyloučit možnosti přestaveb a dostaveb, které by vybočovaly z dochovaného souladu zástavby a krajiny	
Ochranná doporučení	Jedinečná harmonie rozložení zástavby ve shlucích v oddělených menších prostorech omezuje, resp. vylučuje možnosti doplňování zástavby	

4. SAMOSTATNĚ SLEDOVANÉ HODNOTY OBRAZU KRAJINY

Zejména pro účely územního plánování byly na základě rozboru krajiny identifikovány důležité jevy, které spoluvytváří obraz krajiny a které jsou samostatně sledovanými jevy územně analytických podkladů. Jedná se o významné horizonty, významné krajinné dominanty a vyhlídková místa. Pro tyto jevy jsou stanoveny obecné cíle ochrany a ochranná doporučení, která jsou součástí datové části těchto jevů. Pro účely rozhodování v území je většina těchto jevů konkrétněji vyjádřena v jednotlivých znacích charakteristik krajinného rázu krajinný prostorů.

4.1. Významné krajinné dominanty (D)

Významné krajinné dominanty jsou prostorovými akcenty krajinné scény, ovlivňují řadu obrazů krajiny, uplatňují se v panoramatech, jsou orientačními body; jsou ikonou daného území, spoluurčují jeho jedinečnost a rozlišitelnost. Mnohdy jde zároveň o pohledové i významové póly v krajině, které často slouží jako cílová místa nejen pohledů z mnoha míst, ale i v rámci návštěvnosti. Ochrana významných dominant v krajině je deklarována cíli ochrany, které směřují případný rozvoj nebo změny využití v území, jež je s dominantou v určitém kontaktu nebo vizuální interakci.

Cíle ochrany		**Odůvodnění**
CO1	Zachovat charakter přírodních dominant jakožto charakteristických prvků spoluvytvářejících vzhled krajiny, estetickou hodnotu, identitu a orientaci a také jako míst s cennými přírodními hodnotami.	Přírodní dominanty lesnatých a skalnatých vrcholů střední části Jizerské hornatiny vytvářejí charakteristická panoramata a siluety Jizerských hor s jedinečnými nenarušenými scenériemi náhorních poloh a mohutných kupovitých dominant. Přírodní dominanty lesnatých a skalnatých vrcholů se uplatňují i v okrajových částech CHKOL – v Oldřichovské a Albrechtické vrchovině a v Bedřichovské hornatině, kde představují prostorové akcenty hřbetů vymezujících údolí vodotečí stékajících z Jizerských hor a ukončují v mohutných ostrožních polohách tyto hřbety (např. Světlý vrch, Desenský vrch, Dlouhý kopec a další výšiny) nebo se objevují jako samostatné výrazné dominanty (např. Buková, Špičák). Narušení vizuálního významu těchto dominant by představovalo narušení charakteristických (v některých případech ikonických) panoramat, snížení estetických hodnot a narušení harmonických vztahů v krajině.
CO2	Respektovat význam kulturních dominant ve vzhledu krajiny a v její estetické hodnotě a zachovat jejich prostředí bez zásahů, které by ovlivnily jejich vizuální uplatnění a snižovaly jejich kulturní hodnotu.	Kulturní dominanty jsou v krajině Jizerských hor významnými body ve vzhledu krajiny, které zásadně odlišují střední část Jizerských hor s významnými přírodními hodnotami od okrajových částí osídlené krajiny s množstvím sídel, s plochami rozptýlené zástavby i kompaktní až městské zástavby, často s kulturními dominantami kostelů, významnými budovami a rozhlednami. Jedná se o součást kulturní charakteristiky území, dokládající jeho vývoj a vytvářející drobné prostorové akcenty podílející se na vzniku estetických hodnot, harmonického měřítka a harmonických vztahů v krajině.
CO3	Neumožnit umísťování křížů, jiných symbolů či objektů bez historicky odůvodnitelné podstaty, a tím neměnit význam těchto dominant.	Existující kříže a jiné symboly na významných místech krajiny – terénních dominantách a vyhlídkových místech – spoluvytvářejí identitu krajiny a zdůrazňují ikonický význam určitých bodů a výhledů. Mají zpravidla kulturně a historicky doložený význam. Jejich zmnožení může tyto významy oslabit a vytvořit dokonce vizuální a významové znečištění krajiny.
Ochranná doporučení		
OD1	Chránit přírodní dominanty před zásahy, které by ovlivnily jejich vizuální projev ve vzhledu krajiny – v krajinných panoramatech a dílčích scenériích. To se týká odlesnění a budování staveb jakýchkoliv staveb, např. technické infrastruktury a dalších technických zařízení, a to i ve vizuálním kontextu s přírodními dominantami.	
OD2	Omezit či vyloučit takové záměry, které by mohly zasáhnout vizuálně do významu kulturních dominant v krajinných panoramatech a v dílčích scenériích a věnovat pozornost i podobě prostředí, ve kterém je kulturní dominanta umístěna, aby nedocházelo k takovým změnám, které by konkurovaly významu dominanty v estetických hodnotách krajiny.	

Obrázek 91 Schéma významných krajinných dominant

Tabulka 5 ***Seznam významných krajinných dominant (D):***

Kód (ID)	**Název**	**Typ**	**Charakteristika**
D/D4/E1/01	Kančí vrch (680 m)	Přírodní	Široký hřbet s kuželovitým či mírně zaobleným tvarem, s objekty lehkého opevnění, tyčící se na východ od Albrechtic u Frýdlantu.
D/D4/E1/02	Špičák (724 m)	Přírodní	Kuželovitý vrchol s vystupujícími skalními útvary (zejména SZ-JV osa svahu) na sever od Strmého vrchu (698 m), dominující západní části Jizerských hor nad Oldřichovem v Hájích. Součástí NPR Jizerskohorské bučiny. Pod severním svahem pásmo objektů lehkého opevnění.
D/D4/E1/03	Stržový vrch (710 m)	Přírodní	Kuželovitý vrchol severně od Oldřichova v Hájích, JV-V svah pokryt skalními masivy. Součástí NPR Jizerskohorské bučiny. Severní svahy pramennou oblastí Olešky či Pustého potoka. Pod severním svahem pásmo objektů lehkého opevnění.
D/F2/F3/01	Vápenný vrch (424 m)	Přírodní	Soliterní vrch kuželovitého tvaru jižně od Raspenavy na severním úbočí Jizerských hor. Vrcholové partie zalesněny, součástí PR Vápenný vrch s krasovými jevy.

D/F2/01	Kostel Nanebevzetí Panny Marie v Raspenavě	Kulturní	Novobarokní kostel přestavěný dle projektu firmy Gustav Sachers Söhne ve středové části obce Raspenava. Kulturní památka. Viditelný zejména z nezalesněných partií kolem Raspenavy.
D/F3/F4/01	Na Chatkách (465 m n.m),	Přírodní	Dvouvrcholový kopec spolu s bezejmenným vrcholem (D/F2/F3/02, 457 m n.m). V 19. století zde žil poustevník, který si zde zřídil chýši a modlitebnu. V lokalitě taktéž kříž, není jasné, zda ho zřídil také on či bývalé lesní divadlo. Zcela zalesněn, výrazně se projevující v jinak otevřené nezalesněné krajině na úpatí severních svahů Jizerských hor. Vnímatelný z Hejnic, Ferdinandova,
D/F2/F3/02	Bezejmenný vrchol na sever od vrcholu Na Chatkách (457 m n.m)	Přírodní	Dvouvrcholový kopec spolu s vrcholem Na Chatkách (D/F3/F4/01, 465 m n.m). Zcela zalesněn, výrazně se projevující v jinak otevřené nezalesněné krajině na úpatí severních svahů Jizerských hor. Vnímatelný z Hejnic, Ferdinandova,
D/F4/01	Poutní kostel Navštívení Panny Marie v Hejnicích	Kulturní	Barokní, původně klášterní kostel vybudovaný na místě středověkého poutního místa podle plánů Thomase Haffenckera. V těsné blízkosti kostela stojí bývalý františkánský klášter. Klášter se výrazně uplatňuje v panoramatu zástavby, zejména z vyhlídky Poustevníkům kámen Areál vč. barokních božích muk a silničního mostu u kostela jsou chráněny jako národní kulturní památka.
D/F5/01	Lázně Libverda	Kulturní	Lázně Libverda s historickou kolonádou s klasicistními a empírovými lázeňskými pavilony či zámkem podle návrhu A. Otta představují klíčovou kulturní dominantu obce, která nese jejich jméno; tvoří kompoziční i identitotvorné centrum sídla a jsou nedílně spjaty s jeho historickým, urbanistickým i krajinářským vývojem.
D/F7/01	Klingerovo mauzoleum	Kulturní	Památkově chráněná rodinná hrobka v Novém městě pod Smrkem vystavěná potomky zakladatele zdejších textilních továren. Kulturní památka. Plošná dominanta ve vzrostlé zeleni, výrazněji se neuplatňuje v panoramatech.
D/F6/01	Kostel Nejsvětější Trojice v Bílém Potoce	Kulturní	Historizující kostel Nejsvětější Trojice postavený stavitelem J. Neusserem na místě barokní kaple koncem 19, století ve středu obce Bílý Potok. Kulturní památka, tvořící charakteristickou dominantu obce a okolní krajiny.
D/G1/01	Smrk (1124 m)	Přírodní	Nejvyšší hora české části Jizerských hor s plochým dvojvrcholem na české a polské straně. Na vrcholu rozhledna. Drobnou partii západního svahu pokrývá PP Klečoviště na Smrku s borovicemi klečemi.
D/E4/G1/01	Tišina (873 m)	Přírodní	Nižší vrchol ostrého hřbetu pozvolna stoupajícího směrem k vrcholu Smrk (1124 m). Jižní svahy pokrývá NPR Jizerskohorské bučiny s vystupujícími skalními útvary.
D/D5/E2/01	Poledník (864 m)	Přírodní	Dominanta západní části Jizerských hor. Větší část plochy svahů pokrývá NPR Jizerskohorské bučiny, na jižním svahu s vystupujícími skalními útvary. Součástí rozvodního hřebene XXX.
D/E2/01	Svinské čelo (781 m)	Přírodní	Vrchol s ostře řezanými svahy/hřbety a četnými vystupujícími skalními útvary. Plošně zcela pokryt NPR Jizerskohorské bučiny, zcela zalesněn. Vnímatelné především z údolí potoka Bílého a Černého Štolpichu.
D/B1/D6/01	Olivetská hora (886 m)	Přírodní	Rozvolněný vrchol, na sever od v. n. Bedřichov. Z východu jej obtéká Černá Nisa. Zcela zalesněn.
D/D6/01	Brdo (876 m)	Přírodní	Protáhlý vrchol na západ od v. n. Bedřichov. Mezi vrcholy Skalky 711 m) a Milíře - D/A1/08. Součástí Kateřinského hřbetu, zcela zalesněn.
D/D2/01	Kostel sv. Mikuláše v Mníšku	Kulturní	Památkově chráněný drobná stavba s barokními úpravami podle Johanna Fogenauera z Nového Města.
D/D7/01	Dračí vrch vrch (676 m)	Přírodní	Ostře řezaný vrchol, součástí ostrého hřebenu, zvedající se na jih od vesnice Fojtka. Hřeben klesající k Radčicím. Drobnou plochu severního svahu pokrývá lokalita PP Pod Dračí skalou s tisem červeným.
D/D7/02	Javorový vrch (723 m)	Přírodní	Kuželovitý vrchol, zcela zalesněný, zvedající se nad údolím řeky Černá Nisa při jižní hranici CHKO Jizerské hory nad obcí Kateřinky. Pozorovatelný z vrchu Pod Přehradou.
D/C1/D6/01	Pod Přehradou (742 m)	Přírodní	Táhlý vrchol, ohraničující údolí Černé Nisy. Východní svahy pokryty skalními útvary. Pozorovatelný z Javorového vrchu.
D/C1/C4/C5	Malinový vrch (826 m)	Přírodní	Vrchol, tyčící se jihozápadně od Bedřichova, nedaleko sedla Maliník. Na vrcholu stojí Weberova chata.
D/C5/01	Kostel sv. Antonína Paduánského v Bedřichově	Kulturní	Novogotický kostel na stráni jihozápadně pod vrcholem Nekras. Na okraji zástavby Bedřichova. Od silnice vede ke kostelu krátká křížová cesta.
D/C5/02	Kostel sv. Jana Křtitele v Janově nad Nisou a objekt knihovny	Kulturní	Památkově chráněný kostel sv. Jana Křtitele z počátku 19. století postaven na místě staršího dřevěného kostela podle plánů libereckého stavitele Würfla, umístěný ve středu Janova nad Nisou. Vedle stojí obecní knihovna se svou charakteristickou hmotou. Spolu s kostelem tvoří jedinečnou siluetu – kompozici hmot, jež je pro území charakteristická.
D/B2/C6/01	Nekras (859 m)	Přírodní	Plochý vrchol s rozhledna Královka, restaurací a chatou na severovýchod od Bedřichova. Vrchol odlesněn.
D/A1/01	Ptačí kupy (1013 m)	Přírodní	Vrchol, tvořený skalní skupinou tří skalních masivů pod vrcholem Holubník - D/A1/02. Na severozápadním svahu PR Ptačí kupy, chránící smíšené vrcholové lesy a skalní útvary. Na vrcholu a v okolí polomy.
D/A1/02	Holubník (1071 m)	Přírodní	Skalnatý vrchol, součástí táhlého hřebene spojujícího vrcholy Ptačí kupy - D/A1/01 a Černou horu - D/A1/03. Zcela zalesněn.
D/A1/03	Černá hora (1085 m)	Přírodní	Dvojvrchol Černá hora Kristiánovská (1085) a Černá hora Hejnická (1066) se skalními útvary Sněžné věžičky (1063 m). Zcela zalesněn.
D/B2/01	Chorvatský vrch (842 m)	Kombinovaný	Plošší vrchol mezi v.n. Josefův Důl a v.n. Bedřichov. Na východním svahu drobný lom, u západní paty PR Nová louka s rašeliništi, rašelinnými loukami a rašelinnými smrčinami. Pod vrcholem v odlesněném sedle bývalý lovecký zámeček – nyní Šámalova chata, jenž je kulturní památkou.
D/E3/02	Ořešník (800 m)	Přírodní	Nesouměrný skalnatý vrchol Smědavské hornatiny jižním směrem od Hejnic, zvedající se na severozápadním konci plochého hřbetu mezi údolím Velkého Sloupského potoka a okrajovými svahy Jizerských hor. Severozápadní až jihovýchodní svahy pokryty četnými skalními útvary. Téměř celá plocha v NPR Jizerskohorské bučiny.
D/A1/04	Smědavská hora (1084 m)	Přírodní	Táhlý vrchol, pod jižním svahem lokalita rašelinišť. Pod vrcholem se nachází horská enkláva a chata Smědava. Na svazích skalní útvary, jihovýchodně od vrcholu se rozkládá PP Vlčí louka s mělkými rašelinnými tůněmi a podmáčenými smrčinami. Pod jižním svahem PR Klečové louky s porosty borovice kleče, rašelinnými jezírky a zakrslými smrky ztepilými či PP U posedu s původními porosty.
D/E3/03	Polední kameny (1007 m)	Přírodní	Vrcholové skalisko se samostatnými skálami pod Smědavskou horou - D/A1/04. Při vrcholovém hřebeni rostou porosty jeřábu. Součástí NPR Jizerskohorské bučiny.
D/B6/H2/01	Pytlácké kameny (975 m)	Přírodní	Výrazně dominantní skalní útvar představuje vyvýšený bod na táhlém Středním jizerském hřbetu. Jsou patrné především jako výrazný bod na horizontu z protějších poloh za údolím Jizerky z promenádní cesty a z Vlašského hřebene.
D/E3/02	Frýdlantské cimbuří (900 m)	Přírodní	Skalní skupina ve střední části hřebene Poledních kamenů. Součástí NPR Jizerskohorské bučiny.
D/A1/05	Jizera (1122 m)	Přírodní	Kuželovitý vrchol se skalnatými vrcholovými partiemi. Nejvyšší hora české části Jizerských hor a také nejvyšší vrchol Hejnického hřebene a celé Jizerské hornatiny. Horní polovinu

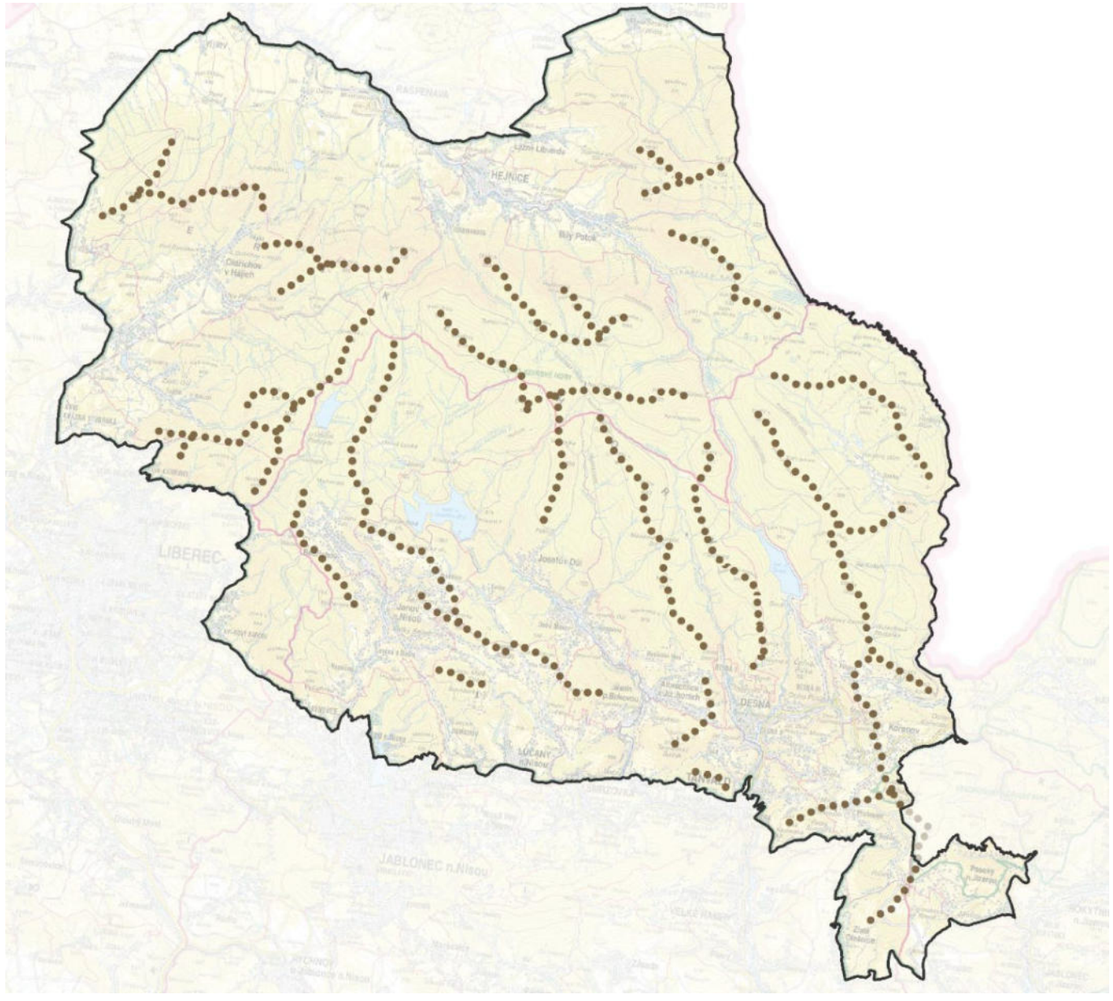
			vrcholu pokrývá PR Prales Jizera s horskými smrčinami balvanitými sutěmi a skalní bloky na vrcholu, jenž je nejstarší PR v Jizerských horách. Pod jejími jižními svahy pramení potoky Černá a Bílá Desná.
D/A1/06	Zelený vrch (966 m)	Přírodní	Kuželovitý vrchol na jihovýchod od vrcholu Jizera D/A1/05. Jihovýchodně od vrcholu se rozprostírá v. n. Souš. Z východní strany obtéká vrchol potok Černá Desná, ze západní strany potok Bílá Desná.
D/E4/01	Klínový vrch (972 m)	Přírodní	Plochý vrchol se strmými jižními svahy, z východní strany uzavírající údolí Bílého Potoka. Západní hřeben pokrývá NPR Jizerskohorské bučiny, východní svahy NPR Rašeliniště Jizery s klečovými porosty, vrchovišti, podmáčenými smrčinami, rašelinnými loukami, štěrkopísčitými náplavami řeky Jizery.
D/A1/07	Plochý vrch (939 m)	Přírodní	Plochý vrchol na jih od Klínového vrchu - D/E4/01 Vrchol součástí PP Quarré - oblast vrchoviště náhorního typu, pod jehož patami svahů pramení potok Černá Smědá či přítoky Smědé.
D/B5/B6/01	Černý vrch (1025 m)	Přírodní	Koncový vrchol Vlašského hřebenu. Na svazích pramení přítoky Jizerky – Hlinitý, Safírový potok, pod patami svahů obtékán Jizerkou či Černou Desnou. Severovýchodní svah z části pokrývá NPR Rašeliniště Jizery.
D/B6/H2/01	Věžní skály (1018 m)	Přírodní	Součástí Středního jizerského hřebenu. Na vrcholové plošině se nacházejí žulová skaliska. Na jeho svazích pramení přítoky Jizerky. Pod svahy PR Rybí loučky či NPR Rašeliniště Jizerky.
D/B6/H2/02	Bezejmenný vrch (982 m)	Přírodní	Plochý vrchol severně od obce Jizerka, tvořící východní koncovou partii Středního jizerského hřebenu na hranici CHKO Jizerské hory. Obtékán z východní strany Jizerou, ze západu Jizerkou.
D/C6/01	Severák (804) m)	Přírodní	Částečně zalesněný vrchol jižně nad Hraběticemi s průseky pro množství lyžařských vleků a sjezdovek. Na vrcholu stejnojmenná horská chata., Na sousedním vrcholu Slovanka, odděleném pouze mělkým sedlem, nalézá stejnojmenná rozhledna.
D/C6/C7/C8/01	Slovanka (820 m)	Kombinovaný	Zalesněný vrch v Maxovském hřbetu nad Hraběticemi nedaleko lyžařského střediska Severák. Na vrcholu stejnojmenná rozhledna a chata. Na jižní svahu realizována křížová cesta, vedoucí k Seibtově studánce severně od vrcholu.
D/C8/C10/01	Krásný (797 m)	Přírodní	Plochý vrchol mezi Jindřichovem a Horním Marxovem. Zcela zalesněn. Pod severním svahem PR Malá Strana s rašelinnými loukami, mokřady, rybníkem a drobnými remízy.
D/C8/01	Kostel Nejsvětějšího Srdce Páně v Horním Maxově.	Kulturní	Novogotický kostel navržený stavitelem Josefem Turnwaldem z počátku 20. století, tvořící dominantu obce.
D/C12/01	Kostel Proměnění Páně v Josefově Dole	Kulturní	Novogotický kostel z poloviny 19. století tvořící dominantu obce.
D/B3/C12/C13/01	Mariánská hora (874 m)	Přírodní	Vrchol se skalnatými útvary na svazích severovýchodně od Antonínova a severozápadně od vsi Mariánská Hora na jih od vrcholu Bučina - D/B3/B4/01. Zcela zalesněn.
D/B3/B4/01	Bučina (868 m)	Přírodní	Plošší vrchol na sever od vrcholu Mariánská hora - D/B3/C12/C13/01. Zcela zalesněn. Z východní stray obtékán Bílou Desnou.
D/A1/08	Milíře (1002 m)	Přírodní	Táhlý plochý, zcela zalesněný vrchol jihovýchodně od Uhlířského vrchu 966 m, součástí Mariánskohorského hřebene jižně od Jizery. Vrchol pokryt skalnými útvary a mladými smrčinami. Prameniště přítoků Jedlové a Bílé Desné.
D/B2/B3/01	Bezejmenný vrch (966 m)	Přírodní	Táhlý, zcela zalesněný vrchol mezi Černým vrchem 885 m a vrchem Milíře - D/A1/08, severně od vrcholu Dlouhá seč (908 m)
D/B4/B5/01	Desenský hřeben (908 m)	Přírodní	Táhlý, zcela zalesněný vrchol, tyčící se na západ nad v. n. Souš. Na vrcholu čtyři skály. Ze západu vrchol obtéká Bílá Desná.

D/C15/C16	Novina (804 m)	Přírodní	Plochý, tabulovitý, zcela zalesněný vrchol se strmými západními a východními svahy. Pod vrcholem na jih a východ stejnojmenná osada. Z východu vrchol obtéká Černá Desná, která na úrovni vrcholu Novina zahrnuje PP Černá Desná.
D/C8/C12/C13/01	Buková (836 m)	Přírodní	Zalesněný solitérní vrchol, tyčící se mezi Smržovkou na jihu, Jiřetínem pod Bukovou na východě, Horním Maxovem na západě a Josefovým Dolem na severu. Na vrcholu a v jeho blízkém okolí je roztroušeno několik skalních útvarů.
D/B5 /01	Hruškové skály (997 m)	Přírodní	Táhlý vrchol se skalními útvary, ohraničený na jihozápadě v. n. Souš, na severovýchodě obcí Jizerka. Součástí Vlašského hřebene.
D/B5/B7/01	Zámky (1002 m)	Přírodní	jižně od osady Jizerka a vypínající se nad vodní nádrží Souš. Jsou nejnižší a nejjižnější tisícovkou v Jizerských horách. Sousedními vrcholy jsou o něco nižší Hruškové skály a Bílé kameny. Celý tento hřeben je východní rozsochou Vlašského hřebene. Vrchol je pokryt mladými smrčinami.
D/B6/01	Bukovec (1005 m)	Přírodní	Výrazný kuželovitý čedičový vrch na východním okraji Jizerských hor, tvořící dominantu horské osadě Jizerka a uzavírající ji z jihovýchodu. Součástí PR Bukovec s nejbohatší botanickou lokalitou v Jizerských horách.
D/B6/02	Areál Panského domu	Kulturní	Areál Panského domu v centrální části obce Jizerka, skládá se z Panského domu (patrový dům skelmistra Franze Antona Riedela ze 30. let 19. století), sklárny (bývalá Nová Huť z poloviny 19. století) a pomníku Pyramida. Jedná se o památkově chráněnou technickou památku. Součástí vesnické památkové zóny Jizerka.
D/B7/C18/01	Dlouhá skála (868 m)	Přírodní	Táhlý vrchol nad Jizerským údolím, tyčící se na sever od vesnice Polubný. Pod západním svahem se táhne pásmo objektů lehkého opevnění.
D/C18/01	Kostel sv. Jana Křtitele v Kořenově - Polubný	Kulturní	Památkově chráněný areál sestávající z klasicistně řešeného kostela z konce 18, století od stavitele Franze Theumertema, domku s márnicí, sochou sv. Jana Nepomuckého z 19. století a ohradní zdi.
D/C8/C10/02	Bramberk (796 m)	Kombinovaný	Táhlý vrchol mezi Jindřichovem a Horním Maxovem. Mezi vrcholy Veissův kopec (777 m) a Krásný (797 m) Na vrcholu stejnojmenná rozhledna, která je památkově chráněna, dále chata.
D/C13/C14/01	Špičák (810 m)	Přírodní	Dominantní vrchol, mezi městy Tanvald, Jiřetín pod Bukovou Albrechtice v Jizerských horách. Na vrcholu kamenná rozhledna a turistická chata. Částečně zalesněný vrchol, na severních svazích průseky se sjezdovkami a vleky.
D/C13/01	Kostel sv. Františka z Pauly v Albrechticích v Jizerských horách	Kulturní	Památkově chráněný pozdně barokní kostel z konce 18. století, přestavěný na konci 19. století do klasicistní podoby. Dominanta obce.
D/C15/01	Kostel Nanebevzetí Panny Marie Desná	Kulturní	Památkově chráněný novoogotický kostel vystavěný stavitelem Karlem Pekárkem.
D/C15/02	Kostel Nanebevstoupení Páně v Desné	Kulturní	Památkově chráněný novogotický kostel na říční terase Bílé Desné, zasvěcený Nanebevzetí Páně z konce 19. století, který vystavěl podnikatel Stephan Umann z Dolního Polubného. Areál doplňuje jednoduchá fara, která leží severovýchodně od kostela. Dominanta obce,
D/C14/01	Kostel sv. Františka z Assisi v Šumburku nad Desnou, Tanvald	Kulturní	Památkově chráněný areál novogotického kostela svatého Františka z Assisi z počátku 20. století. K vlastnímu kostelu patří přístupové schodiště překonávající svah stavební parcely kostela. Dominanta obce.
D/I1/I2/01	Javorník (822 m)	Přírodní	Částečně zalesněný táhlý vrchol mezi Zlatou Olešnicí a Pasekami nad Jizerou na jihovýchod od Rejdického kopce - D/I1/01.
D/I1/01	Rejdický kopec (816 m)	Přírodní	Táhlý kopec mezi Rejdicemi a Pasekami nad Jizerou. Na východě odlesněn pro zástavbu osady Počátky. Na severozápad od vrcholu Javorník - D/I1/I2/01.

D/C20/01	Kostel sv. Víta v Příchovicích	Kulturní	Památkově chráněný novorománský kostel z poloviny 19, století. Podle plánů knížecího stavebního správce Josefa Pruvota. V jižní části obci, tvoří její dominantu.
D/C19/C22/01	Jírův kopec (746 m)	Přírodní	Ostrý vrchol, součástí XX hřbetu, mezi Příchovicemi a Tanvaldem. Částečně odlesněn pro průseky vleků či zastavěn zástavbou.
D/C20/02	Hvězda (959 m)	Kombinovaná	Pozvolný vrchol východně od Tanvaldu, na katastru Příchovic, místní části obce Kořenov. Překrývají se zde CHKO Jizerské hory a Krkonošský národní park. Na vrcholu památkově chráněná kamenná rozhledna Štěpánka Pod severním a východním svahem pásmo lehkého pohraničního opevnění.
D/C19/01	Hutní hora (762 m)	Přírodní	Převážně zalesněný vrchol s osadou Morava na jižním svahu, jihovýchodně od hory Dlouhý kopec mezi Kořenovem, Desnou.
D/C18/C21/01	Bezejmenný vrchol (825 m)	Přírodní	Vrchol severozápadně od Kořenova, částečně zalesněn, na jižním svahu sjezdovka a rozvolněná zástavba Kořenova, vč. PP Tesařov s podmáčenými a rašelinnými loukami. Západní svah pokryt objekty lehkého opevnění.
D/C21/01	Tesařovská kaple v Kořenově	Kulturní	Modernistická kaple z počátku 20. století podle zhotovena berlínským architektem prof. Otto Bartningem Dominanta obce. Umístěna na vyvýšenině ve střední části Kořenova, uprostřed pásma objektů lehkého opevnění, na jih od Pod PP Tesařov.

4.2. Významné krajinné horizonty (H)

Pro vizuální atraktivnost krajiny je významná nejenom její relativní výšková členitost (maximální rozdíl nadmořských výšek), ale též její terénní členitost, vyjádřená prostorovou bohatostí a dynamikou krajiny. Prostorová bohatost krajiny spočívá především v jejím rozčlenění na rozlehlé nebo drobnější prostory sníženin, oddělených vzájemně terénními hřbety, hřebeny a výraznými terénními vyvýšeninami georeliéfu. Tyto jevy jsou označeny jako významné krajinné horizonty. Ochrana významných krajinných horizontů je soustředěna především na zachování jejich vlastností, siluety, znaků, které je utváří (zalesnění, skalní stěny, vrchy apod.). Významné pohledové horizonty (včetně krajinných předělů) jsou vymezeny linií, jež určuje jejich průběh.

Obrázek 92 Schéma významných krajinných horizontů

Cíle ochrany		Odůvodnění
CO1	Zachovat charakter krajinných pohledových horizontů a jejich návaznosti jakožto charakteristických prvků prostorové struktury spoluvytvářejících vzhled krajiny	Významné pohledové horizonty svým lesnatým charakterem podtrhují typický vzhled lesnaté krajiny Jizerských hor, ohraničují náhorní polohu Smědavské hornatiny spolu se zalesněnými a skalnatými terénními dominantami vytvářejí hlavní rysy vzhledu krajiny. Horizonty táhlých lesnatých hřbetů oddělují jednotlivá údolí vodotečí, stékajících z Jizerských hor k jihu. Horizonty vytvářejí v krajně charakteristickou liniovou strukturu prostorových předělů a změny v jejich vizuálním projevu mohou ovlivnit estetické hodnoty a harmonické vztahy v krajině.
CO2	Zachovat siluetu Příchovického hřbetu a ochránit vizuální dominanci kostela sv. Víta.	Horizont Příchovického hřbetu, propojující horizont Černé studnice a Hvězdu je nejenom významným krajinným předělem, ale také vlivem umístění zástavby Příchovic s dominantou kostela sv. Víta i kulturním symbolem, viditelným z části Podkrkonoší i z části Jizerských hor.
Ochranná doporučení		
OD1	Chránit významné horizonty před zásahy, které by ovlivnily jejich vizuální projev ve vzhledu krajiny – v krajinných panoramatech a dílčích scenériích. To se týká především umisťování staveb a technických zařízení. Týká se to také ochrany změny siluety na významném horizontu Příchovického hřbetu vlivem zástavby.	

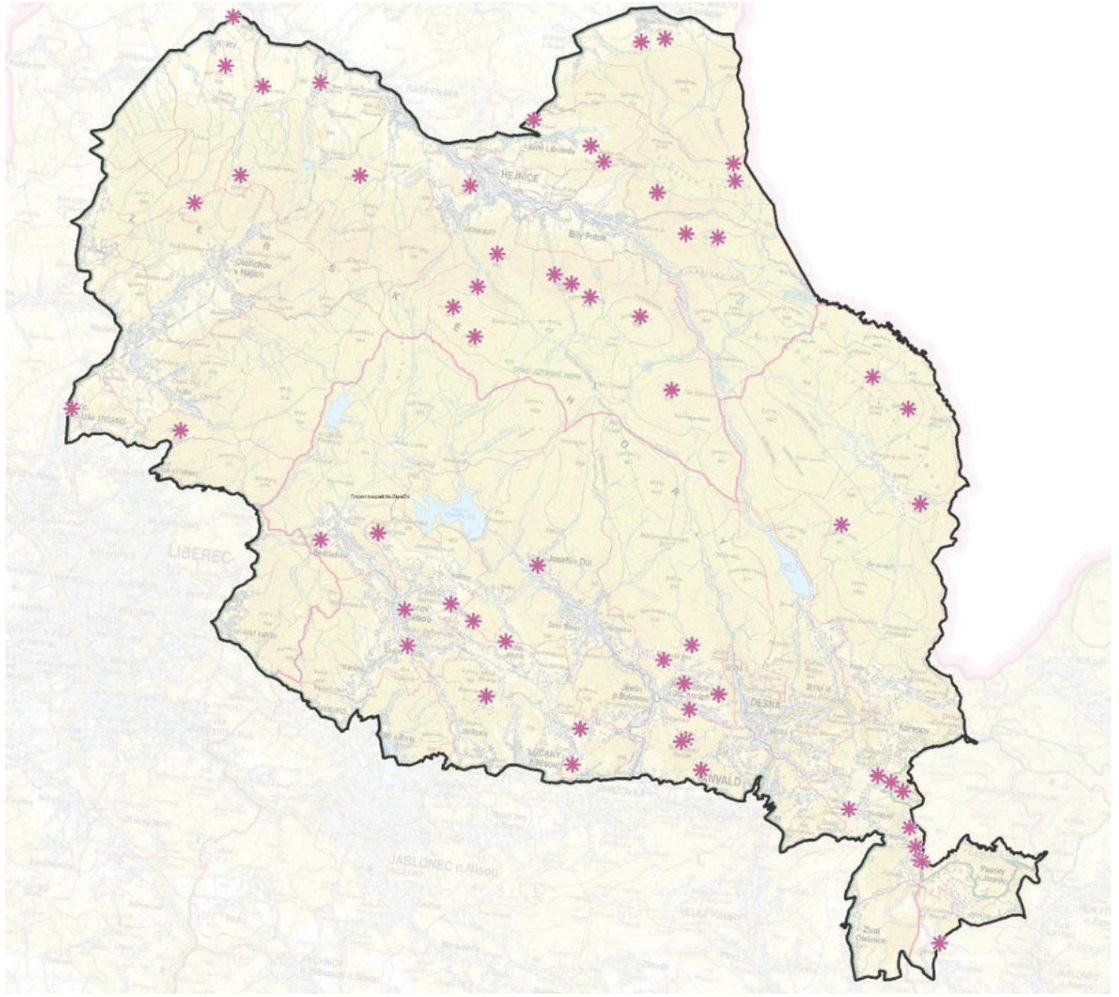
Tabulka 6 ***Seznam významných pohledových horizontů (H)***

Kód (ID)	Název	Lokalizace	Charakteristika
H/D4/E1/01	Kančí horizont	KP/D4 KP/E1	Tvořen vrcholy Kančí vrch (680 m.n.m) – D/D4/E1/01 a bezejmenným vrcholem s nadmoř. Výškou 662 m, na východ od Albrechtic u Frýdlantu. Ze severozápadu uzavírá táhlé pásmo horizontů Jizerských hor. Vnímatelný především z Oldřichova v Hájích, z Mníšku či z okrajových osad Frýdlantu. Horizont je nenarušený, v současné době zcela pokryt lesním pokryvem. Přes hřeben se táhne pásmo objektů lehkého opevnění.
H/D4/E1/02	Horizont Oldřichovský Špičák	KP/D4 KP/E1	Ostrý hřeben, tvořený vrcholy Kančí vrch (680 m.n.m) – D/D4/E1/01, Špičák (724 m) - D/D4/E1/02, Stržový vrch (710 m) – D/D4/E1/01, Kopřivník (598 m). Součástí NPR Jizerskohorské bučiny. Krajinný předěl mezi prostory D4/E1. Vnímatelný především z Oldřichova v Hájích (zejména osady Filipka) či ze severních odlesněných okrajových partií Jizerských hor. Na východě navazuje na Kančí horizont. V současné době zcela zalesněn. Ze severu a východu částečně uzavírá pramenné údolí říčky Jeřice.
H/G1/01	Vlašský hřeben	KP/G1	Rozvodní hřeben s plochými vrcholy Smrk (1124 m) - D/G1/01 a bezejmenným vrcholem v nadmořské výšce cca 930 m vedoucí ke Hřbitovní stráni. Vnímatelný především z Bílého Potoka.
H/G1/02	Tišinný horizont	KP/G1	Rozvodní hřeben s plochým vrcholem Tišina (873 m), napojující se na Vlašský hřeben. Částečně tvoří krajinný předěl mezi krajinnými prostory E4/G1 či mezi krajinnými celky E/G. Jižní svahy pokrývá NPR Jizerskohorské bučiny.
H/D5/E2/01	Poledníkový horizont	KP/D5 KP/E2	Rozvodní ostrý hřeben s vrcholy Poledník (864 m) - D/D5/E2/01, Svinské čelo (781 m) - D/E2/01, táhnoucí se směrem k vrcholu Vřesoviště. Součástí NPR Jizerskohorské bučiny. Částečně krajinný předěl mezi prostory D5/E2. Vnímatelný především z XXXX. V současné době zcela zalesněn. Ze západu i východu obtékán přítoky Jeřice.
H/B1/D6/01	Olivetský horizont	KP/B1 KP/D6	Rozvodný ostrý hřeben s vrcholy Svinské čelo (781 m) - D/E2/01, Olivetská hora (886 m) - D/B1/D6/01, Milíř (836 m) táhnoucí se k západnímu bezejmennému vrcholu nad osadou Filipka (součást Oldřichova v Hájích). Součástí NPR Jizerskohorské bučiny. Částečně krajinný předěl mezi prostory D5/E2.
H/A1/B2/01	Černohorský horizont	KP/A1 KP/B2	Rozvodní hřbet, tvořený vrcholy Ptačí kupy (1013 m) - D/A1/01, Holubník (1071 m) - D/A1/02, Černá hora (1085 m) - D/A1/03.Vnímatelný z Hejnic
H/A1/B5/B6/E4	Vlašský horizont	KP/A1 KP/B5 KP/B6 KP/E4	D/E4/01 Klínový vrch (972 m) D/A1/07 Plochý vrch (939 m) D/B5/B6/01 Černý vrch (1025 m)
H/D5/E2/02	Horizont Filipka	KP/D5 KP/E2	Zalesněný hřeben, spojující bezejmenné vrcholy nad osadou Filipika (645m), bezejmenný vrchol nad Staříkovými kameny (714 m .n.m) s Poledníkovým horizontem - H/D5/E2/01. Tvoří krajinný předěl mezi krajinnými prostory D5/E2 či mezi krajinnými celky D/E. Severní svahy pokrývá NPR Jizerskohorské bučiny.
H/B1/C1/D6/01	Olivetský horizont	KP/B1 KP/C1 KP/D6	Rozvodný ostrý hřeben s vrcholy Olivetská hora (886 m) - D/B1/D6/01, Milíř (836 m), klesající přes vrchol Pod Přehradou (742 m) - D/C1/D6/01. Tvoří krajinný předěl mezi prostory B1/D6, C1/D6 a krajinnými celky B/D a C/D.
H/D6/01	Brdský horizont	KP/D6	Ostrý hřeben, částečně tvořený Kateřinským hřbetem, spojující vrchol Brdo - D/D6/01 s Olivetským horizontem. Rozvodní hřeben pro Malou Jeřici. Vnímatelný z Oldřichova v Hájích.
H/D6/D7/01	Dračí horizont	KP/D6 KP/D7	Ostrý zalesněný horizont, spojující vrchol Dračí vrch - D/D7/01 s bezejmennými plochými vrcholy, táhnoucí se kolem na sever od Javorového vrchu, stoupajícího směrem k vrcholu Milíř, napojující se na Olivetský horizont - H/B1/C1/D6/01 v jeho jižní části. Ohraničující z jihovýchodu Fojtku, část obce Mníšek či údolí potoka Fojtka.
H/D7/01	Kateřinský horizont	KP/D7	Ostrý hřeben, spojující Kateřinský vrch (664 m) s Dračím horizontem - H/D6/D7/01.
H/B1/B2/01	Horizont Hřbítek	KP/B1 KP/B2	Hřeben, spojující bezejmenné vrcholy v nadrmoř. Výšce cca 814 m s vrcholem Nekras (859 m) D/B2/C6/01, táhnoucí se na východ od údolí Černé Nisy. Tvoří krajinný předěl mezi prostory B1/B2.
H/B2/C1/C4/C5/01	Malinový horizont	KP/B2 KP/C1 KP/C4 KP/C5	Horizont, spojující bezejmenné vrcholy (779 m), (806 m) a (787 m), Malinový vrch (826 m), bezejmenný vrch (804 m), Vysoký hřeben (812 m) k Hašlerově chatě, obklopující Bedřichov ze západu a jihu. Tvoří částečně krajinný předěl mezi KP B1/B2, C1/C5 a C4/C5.
H/A1/03	Černohorský horizont	KP/A1	Rozvodní hřbet, tvořený vrcholy Ptačí kupy (1013 m) - D/A1/01, Holubník (1071 m) - D/A1/02, Černá hora (1085 m) - D/A1/03. Navazuje na Smědavský horizont - H/A1/01. Vnímatelný z Hejnic
H/A1/01	Smědavský horizont	KP/A1	Plochý hřeben, spojující vrcholy Holubník (1071 m) - D/A1/02, Na Skalce (963 m .n.m) přes Vlčí louku na Smědavskou horu (1084 m) - D/A1/04. Navazuje na Černohorský horizont - H/A1/03.
H/A1/02	Jizerský horizont	KP/A1	Hřeben, spojující vrcholy Černá hora (1085 m) - D/A1/03, a Jizera (1122 m) - D/A1/05 skrze sedlo I Knejpy. Součástí PR Černá hora a PR Prales Jizera. Navazuje na Černohorský horizont H/A1/B2/01.
H/A1/E3/01	Ořešníkový horizont	KP/A1 KP/E3	Skalnatý rozvodní hřeben, spojující vrchol Ořešník (800 m) – D/E3/02, plošší vrchol Na Skalce (963 m) se Smědavským horizontem - H/A1/01. Severní svahy pokrývá NPR Jizerskohorské bučiny.
H/A1/E3/02	Polednokamenský horizont	KP/A1 KP/E3	Skalnatý hřeben, spojující Frýdlantské cimburí (cca 912 m n.m, vrchol Polední kameny – D/E3/01, Sedlo Vlčí louka a navazuje na Smědavský horizont - H/A1/01. Severní svahy pokrývá NPR Jizerskohorské bučiny.
H/A1/B2/B3/01	Dlouhosečský horizont	KP/A1 KP/B2 KP/B3	Hřbet, spojující bezejmenný vrchol (956 m) - D/B2/B3/01, Dlouhá seč (908 m)., poté klesá k Josefovu Dolu. Navazuje na Jizerský horizont - H/A1/02.
H/A1/B2/B3/01	Milířský horizont	KP/A1 KP/B2	Rozvodní hřeben, spojující vrcholy Čihladlo (967 m), Uhlířský vrch (966 m), Milíře (1002 m) - D/A1/08, Bučina (868 mm) –

		KP/B3	D/B3/B4/01, Bezejmenný vrchol (847 m) na východ od Mariánské hory. Navazuje na Jizerský horizont - H/A1/02. Částečně tvoří krajinný předěl mezi krajinnými prostory B3/B4 a C13/C15.
H/C13/C14/C15/01	Albrechtický horizont	KP/C13 KP/C14 KP/C15	Horizont, spojující vrcholy Světlý vrch (729 m a) a Špičák (810 m) D/C13/C14/01.
H/C14/01	Horizont Špička	KP/C14	Horizont vrcholu Malý Špičák (678 m), klesajícího ze západní strany k zástavbě Tanvaldu.
H/A1/B3/B4/C13/C15/01	Zelenovršský horizont	KP/A1 KP/B3 KP/ B4 KPC13 KP/C15	Rozvodní hřeben, spojující vrcholy Jizera (1122 m) - D/A1/05, Zelený vrch (966 m) – D/A1/06, Desenský hřeben (908 m)- D/B4/B5/01, Novina (804 m) - D/C15/C16. Navazuje na Jizerský horizont - H/A1/02. Částečně tvoří krajinný předěl mezi krajinnými prostory B4/B5 a C15/C16.
H/B5/B6/B7/C18/01	Vlašský hřeben	KP/B5 KP/B6 KP/B7 KP/C18	Hřeben, spojující vrcholy Černý vrch (1025 m) - D/B5/B6/01, Hruškové skály (997 m)– D/B5/01, Zámky (1002 m) – D/B5/B7/01, Dlouhá skála (868 m) - D/B7/C18/01 a bezejmenný vrchol (807 m) nad Kořenovem. Tvoří krajinný předěl mezi KPB5/B6, B5/B7, B7/C18 a částečně krajinný předěl mezi celky B/C.
H/B6/01	Bukovecký horizont	KP/B6	Horizont vrcholů Bukovec (1005 m) – D/B6/01, Bílé kameny (993 m). Napojuje se na horizont Vlašského hřebene.
H/B7/C18/C20/C21/01	Horizont Hvězda	KP/B7 KP/C18 KP/C20 KP/C21	Plošší horizont, táhnoucí se skrze vrchol Dlouhá skála (868 m) - D/B7/C18/01 přes hřbet s pásmem objektů lehkého opevnění k vrcholu Hvězda (959 m) - D/C20/02.
H/C19/C20/C22/01	Bíloskalský horizont	KP/C19 KP/C20 KP/C22	Horizont, spojující vrcholy Hvězda (959 m) - D/C20/02, Bílá Skála (968 m), Javorník (822 m) - D/I1/I2/01 Bezejmenný vrchol (cca 760 m).
H/C19/C20/C22/01	Jírův horizont	KP/C19 KP/C20 KP/C22	Horizont, spojující vrchol Hvězda (959 m) - D/C20/02 a Jírův kopec (746 m). Tvoří předěl mezi krajinnými prostory KPC19/22.
H/A1/E4/H1/01	Střední jizerský hřeben	KP/A1 KP/E4 KP/H1	Rozvodní hřeben, spojující vrcholy Klínový vrch (972 m) - D/E4/01, Plochý vrch (939 m) - D/A1/07, Zelený kámen (933 m), Český vrch (918 m), Pytlácké kameny (975 m), Věžní skály (1018 m) - D/B6/H2/01 a bezejmenný vrchol (982 m) – D/B6/H2/02. Tvoří krajinný předěl mezi krajinnými prostory A1/H1, B6/H2 a krajinnými celky A/H a B/H.
H/B2/C6/C7/C8/C13/01	Maxovský horizont	KP/B2 KP/C6 KP/C7 KP/C8 KP/C13	Horizont, spojující vrcholy Nekras (859 m) D/B2/C6/01, hřeben pod v.n. Josefův Důl, bezejmenný vrchol (780 m), vrchol Slovanka (820 m)- D/C6/C7/C8/01, přes Maxovský hřbet vrchol Buková (836 m)- D/C8/C12/C13/01. Tvoří krajinný předěl mezi KP/B2/C6, částečně mezi C6/C7, C8/C12 a částečně mezi krajinnými celky B/C.
H/C8/C10/01	Krásný horizont	KP/C8 KP/C10	Hřeben, spojující vrchol Krásný (797 m) D/C8/C10/01 s Maxovským horizontem.
H/A1/B6/H2/01	Střední Jizerský hřeben	KP/A1 KP/B6 KP/H2	Významný hřeben oddělují KC/B a KC/H.

4.3. Významná vyhlídková místa (V)

Vyhlídková místa jsou významná z hlediska vnímání krajiny, poznání krajiny. Jedná se o místa, ze kterých je možný panoramatický pohled na krajinu, ukotvuje vztah člověka s krajinou, přispívá k edukaci, souná-ležitosti, poznání (významný vztah dle Úmluvy Rady Evropy o krajině). Jizerské hory jsou specifické na přítomnost přírodních vyhlídkových míst (skalních ochozů) i na kulturní (rozhledny a jiný mobiliář). Jedná se o místa, která jsou hojně navštěvovaná turisty i místními obyvateli. Z těchto pozic je důležité hodnotit některé zásahy, které se v krajině posuzují, aby zůstaly pohledy nenarušené nebo aby nebyly setřeny.

Obrázek 93 Schéma významných vyhlídkových míst

Cíle ochrany		Odůvodnění
CO1	Zachovat přítomnost a charakter významných vyhlídkových bodů včetně jejich prostředí a respektovat podmínky viditelnosti z těchto bodů.	Vyhlídkové body jsou v krajině zásadní pro vnímání krajinného rázu, přírodních a estetických hodnot a harmonických vztahů v krajině. V prostorově členité krajině je pozitivním rysem přítomnost většího počtu vyhlídkových míst, ze kterých je vzhled krajiny vnímatelný jak v celkových panoramatech, tak i v dílčích scenériích. Vyhlídková místa, kterými jsou dominantní polohy krajiny v nejcennějších částech CHKO (např. Jizera, Holubník a další) nebo kterými jsou historické rozhledny (Královka, Bramberk a další) nejenom umožňují zásadní pohledy na krajinu Jizerských hor, ale sama o sobě představují ikonická místa krajiny.
CO2	Neumožnit umísťování křížů, jiných symbolů či objektů bez historicky odůvodnitelné podstaty, a tím neměnit význam těchto vyhlídkových míst.	Existující kříže a jiné symboly na významných místech krajiny – terénních dominantách a vyhlídkových místech – spoluvytvářejí identitu krajiny a zdůrazňují ikonický význam určitých bodů a výhledů. Mají zpravidla kulturně a historicky doložený význam. Jejich zmnožení může tyto významy oslabit a vytvořit dokonce vizuální a významové znečištění krajiny.
Ochranná doporučení		
OD1	Je třeba zachovat nerušený výhled z vyhlídkových bodů a omezit zástavbu nebo vegetační úpravy, které by podmínky viditelnosti redukovaly	
OD2	Doporučuje se nerozšiřovat okruh viditelnosti výstavbou takových rozhleden nebo vyhlídkových plošin v těchto místech, které by vytvářely nové stavební dominanty.	
OD3	Doporučuje se záměry, které by mohly významně ovlivnit vzhled krajiny, posuzovat z vybraných vyhlídkových míst dle situace záměru	

Tabulka 7 ***Seznam významných vyhlídkových míst (V)***

Kód (ID)	Název	Lokalizace	Charakteristika
V/C12/01	Čertovy kameny	KP/C12	Skalní vyhlídka na stejnojmenném vrchu v severní části Josefova dolu, v nadmořské výšce cca 703 m Z vyhlídky je výhled na část zástavby Josefova Dolu a protější zalesněné svahy Maxovského vrchu a Bukové, částečně Jiřetín pod Bukovou, Albrechtice v Jizerských horách, Špičák či okolní svahy Jizerských hor. Vyhlídka je v současné době zarostlá, výhled je velmi omezený.
V/E1/01	Skalní hrad	KP/E1	Vyhlídka na severním svahu Stržového vrchu, v nadm. v. cca 635 m Z vyhlídky je výhled na Frýdlantsko a okolní krajinu.
V/E1/02	Špičák	KP/E1	Vyhlídka na stejnojmenném vrcholu Špičák v nadm. v. cca 724 m Z vyhlídky je výhled na bučinové svahy, Nové Město pod Srmkem, Kryštofovo údolí, Frýdlant, Polsko (elektrárna Turów) či Ještěd. Vyhlídka v současné době zarůstá a pohledy se ztrácejí.
V/F2/01	U Kamene	KP/F2	Bezejmenná vyhlídka v lokalitě U Kamene, v mírném svahu na poli, otevírající se V a JV směrem na krajinu v okolí Raspenavy – přechod k severní hradbě Jizerských hor.
V/F2/02	U Dvora	KP/F2	Bezejmenná vyhlídka pod lokalitou U Dvora, v mírném svahu na pěší polní zkratce od železnice k autobusové zastávce. Z vyhlídky je výhled na přírodní dominantu Vápenný vrch, v pozadí horizonty Přírodního parku Peklo, horizonty v okolí Smrku.
V/F1/01	Na Křížovém vrchu	KP/F1	Bezejmenná vyhlídka pod PR Křížový vrch v. cca 380 m na sever do Větrova. Z vyhlídky je výhled na Jizerské panorama.
V/F1/02	Nad Zátiším	KP/F1	Bezejmenná vyhlídka pod vrcholem Nad Zátiším (427 m n.m). Z vyhlídky je výhled na Andělský vrch či Pekelský vrch.
V /F3/F4/01	Poustevníkův kámen	KP/F3/F4	Vyhlídka pod vrcholem Na Chatkách v nadm. v. cca 458 m Z vyhlídky je výhled na Hejnice, v pozadí Vlašský hřeben.
V/E2/01	Nad Farskou loukou	KP/E2	Vyhlídka nad údolím Farské louky v nadm. v. cca 385 m V místě četné viklany, výhled směrem na Hejnici, v pozadí Vlašský hřeben.
V/G1/01	Smrk	KP/G1	Vyhlídka z rozhledny v. cca 1124 m
			Rozhledna, dálkové výhledy v okruhu 150 m na Krkonoše, Lužické hory, Ještěd, Bezděz, Říp či Polsko.
V/G1/02	Bezejmenná vyhlídka pod vrcholem Smrku	KP/G1	Výhled na vrchy krajinného prostoru KP/A1 – Jizerskohorská plošina
V/F7/01	Bezejmenná vyhlídka pod Měděncem	KP/F7	Výhled na Nové Město pod Smrkem
V/F7/02	Vyhlídka U Spálené hospody	KP/F7	Výhled na Nové Město pod Smrkem, v pozadí Jindřichovický hřeben
V/G1/03	Tišina	KP/G1	Vyhlídka pod stejnojmenným vrcholem v nadmořské výšce cca 855 m Z vyhlídky je výhled na část zástavby Lázní Libverda, v pozadí Pekelský vrch.
V/G1/02	Kočičí kameny	KP/G1	Vyhlídka pod stejnojmenným vrcholem v nadmořské výšce cca 605 m Z vyhlídky je výhled na zástavbu Bílého Potoka, v pozadí Hejnický hřeben a severní svahy Jizerských hor s NPR Jizerskohorské bučiny. V současné době značně zarostlá.
V/F5/01	Vyhlídka Dobrého ducha MUHU	KP/F5	Vyhlídka na západním úpatí hřebene Přebytek v nad.v. cca 495 m (Dřevěná socha dobrého ducha MUHU, který je ochránce Jizerských hor). Z vyhlídky je výhled na část zástavby Lázní Libverda, vrchol Smrk s rozhlednou.
V/F5/02	Vyhlídka Hájníkova kohouta	KP/F5	Vyhlídka na západním úpatí hřebene Přebytek v nad.v. cca 500 m (Dřevěná socha kohouta). Z vyhlídky je výhled na část zástavby Lázní Libverda, vrchol Smrk s rozhlednou, NPR Jizerskohorské bučiny, úpatí Jizerských hor.
V/E4/02	Paličník	KP/E4	Vyhlídka na stejnojmenném vrcholu v nadmořské výšce cca 944 m na úbočí Klínového vrchu. Na vrcholu dřevěný kříž. Z vyhlídky je výhled na Bílý Potok, Hejnice, severní svahy Jizerských hor.
V/E4/01	Klínový vrch	KP/E4	Výhledy na okolní daleké zalesněné horizonty
V/E3/03	Frýdlantské cimbuří	KP/E3	Vyhlídka na stejnojmenném vrcholu v nadmořské výšce cca 912 m Na vrcholu dřevěný kříž. Z vyhlídky je výhled na Bílý Potok, Hejnici či okolní hřebeny Jizerských hor.
V/E3/01	Polední kameny	KP/E3	Vyhlídka pod stejnojmenným vrcholem v nadmořské výšce cca 993 m Na vrcholu dřevěný kříž. Z vyhlídky je výhled na Bílý Potok, Hejnici, vrchol Ořešník či okolní hřebeny Jizerských hor se skalními masivy.
V/E3/04	Hajní kostel	KP/E3	Vyhlídka pod stejnojmenným vrcholem v nadmořské výšce cca 694 m Na vrcholu dřevěný kříž. Z vyhlídky je výhled na Bílý Potok, Hejnice, vrchol Ořešník či okolní svahy Jiz. hor. NPR Jizerskohorské bučiny
V/E3/02	Ořešník	KP/E3	Skalnatá vyhlídka na stejnojmenném vrcholu v nadmořské výšce cca 795 m Na vrcholu dřevěný kříž. Z vyhlídky je výhled na Bílý Potok, Hejnici či okolní hřebeny Jizerských hor.
V/A1/03	Smědavská hora	KP/A1	Vyhlídka na stejnojmenném vrcholu v nadmořské výšce cca 1084 m Z vyhlídky je výhled na okolní hřebeny Jizerských hor.
V/E3/05	Krásná Máří	KP/E3	Skalnatá vyhlídka v polovině severního svahu vrcholu Holubník v nadmořské výšce cca 901 m Z vyhlídky je výhled na zástavbu Hejnice, do údolí horního toku řeky Smědé a severní svahy Jizerských hor. Součástí NPR Jizerskohorské bučiny.
V/A1/01	Ptačí kupy	KP/A1	Skalnatá vyhlídka na stejnojmenném vrcholu v nadmořské výšce cca 901 m Z vyhlídky je výhled na zástavbu Hejnice a okolní hřebeny Jizerských hor se skalními masivy. Součástí PR Ptačí kupy se smíšeným lesem a skalními útvary. Vrcholové partie mají charakter původního pralesu. Dálkový pohled na Ještěd.
V/A1/04	Jizera	KP/A1	Skalnatá vyhlídka na stejnojmenném vrcholu v nadmořské výšce cca 1122 m Na vrcholu kříž. Součástí PR Prales Jizera s poškozenými horskými smrčinami, balvanitými sutěmi a skalními bloky na vrcholu. Z vyhlídky je výhled na okolní hřebeny Jizerských ho, svahy NPR Jizerskohorské bučiny, horizonty Krkonoš.
V/B6/H2/01	Pytlácké kameny	KP/B6/H2	Skalnatá vyhlídka pod vrcholem stejnojmenného vrcholu v nadmořské výšce cca 960 m Z vyhlídky je výhled na okolní hřebeny Jizerských hor a údolí Jizerky. Součástí Středního jizerského hřebene.

V/B6/H2/02	Jelení stráň	KP/B6/H2	Skalnatá vyhlídka na vrcholu Věžní skály v v nadmořské výšce cca 1018 m, která je součástí Středního jizerského hřebene. Z vyhlídky je výhled na Jizerku, Pytlácké kameny, Jizeru či okolní hřebeny Jizerských hor.
V/A1/02	Holubník	KP/A1	Skalnatá vyhlídka na stejnojmenném vrcholu v nadmořské výšce cca 1065 m Na vrcholu kříž. Z vyhlídky je výhled na okolní hřebeny Jizerských hor. Dálkový pohled na Ještěd, v. n. Bedřichov či hřebeny NPR Jizerskohorské bučiny.
V/B6/01	Bukovec	KP/B6	Vyhlídka na stejnojmenném vrcholu v nadmořské výšce cca 1003 m Na vrcholu Bukovce se nachází území přírodní rezervace Bukovec, která chrání jeho nejhodnotnější přírodní stanoviště. Z vyhlídky je výhled na zástavbu Jizerky a okolní hřebeny Jizerských hor (Střední jiz. hřeben).
V/B5/01	Bezejmenná vyhlídka na Souš	KP/B5	Vyhlídka pod Vlašským hřebenem mezi vrcholy Hruškové skály a Černým vrcholem v nadmořské výšce cca 951 m Z vyhlídky je výhled na vodní nádrž Souš a Tanvaldský Špičák.
V/C20/01	Rozhledna Štěpánka	KP/C20	Vyhlídka na vrcholu Hvězda v nadmořské výšce cca 958 m n. m. V rámci vrcholu nejstarší rozhledna Jizerských hor. Postavena podle projektu profesora Brausenwettera z Liberce, je kulturní památkou. Západní Krkonoše, Z rozhledny je vidět údolí Desné a Kamenice, roztroušenou zástavbu horských chalup, přehradu Souš a v pozadí horu Jizeru
V/C20/02	Pod Hvězdou	KP/C20	Vyhlídka pod stejnojmenným vrcholem v nadmořské výšce cca 896 m n. m. Z vyhlídky je výhled na zástavbu Příchovic, okrajové partie Kořenova, Tanvald, v pozadí Ještěd.
V/C20/03	Fotorám lesopark Na Sluneční	KP/C20	Dvojitá vyhlídka pod bezejmenným vrcholem v nadmořské výšce cca 795 m n. m. Z vyhlídky je výhled na zástavbu Příchovic, Maják Járy Cimrmana. V pozadí vrchol Hvězda.
V/C20/04	Bezejmenná vyhlídka na cestě z Příchovic do Kořenova	KP/C20	Vyhlídka v nadmořské výšcevýšce 805 m Z vyhlídky je výhled na okrajové partie Kořenova, v pozadí hřebeny Jizerských hor.
V/C20/05	Rozhledna Maják Járy Cimrmana	KP/C20	Vyhlídka ve formě rozhledny podle návrhu prof. architekta Martina Rajniše na jižním okraji Příchovic. Z vyhlídky je vidět rozhledna Štěpánka, zástavba Příchovic, Pasek nad Jizerou Desenský hřeben, vrch Jizera a okolní jizerskohorské hřebeny.
V/I1/01	Parkoviště u horní stanice lanovky Morávka - Štěpánka	KP/I1	Vyhlídka z parkoviště u horní stanice lanovky v nadmořské výšce 843 m Z vyhlídky je výhled na část zástavby Rejdic a okrajové partie Příchovic, v pozadí hřebeny Jizerských hor.
V/I1/02	Penzion u Pašeráka	KP/I1	Vyhlídka ze soukromé příjezdové cesty pod Penzionem u Pašeráka v nadmořské výšce cca 835 m Z vyhlídky je výhled na okrajové partie Příchovic, v pozadí hřebeny Jizerských hor. V současné době vyhlídka zarůstá vzrostlou zelení.
V/I1/03	Horní stanice lanovky Leitner	KP/I1	Vyhlídka nad horní stanicí lanovky Leitner nadmořské výšce cca 862 m Z vyhlídky je výhled na zástavbu obce Paseky nad Jizerou a okolní svahy Jizerských hor.
V/I1/04	Odpočinkové místo Vystrkov	KP/I1	Vyhlídka z odpočinkového místa u osady Vystrkov v nadmořské výšce cca 851 m Z vyhlídky je výhled na zástavbu Příchovic a okolní svahy Jizerských hor.
V/I1/I2/01	Čermákovy Rovně	KP/II/I2	Vyhlídka u rozcestí Čermákovy Rovně u BUS zastávky Paseky nad Jizerou, rozc., ve v. cca 670 m Z vyhlídky je výhled na zástavbu osady Čermákovy Rovně. Či další osady Pasek n. Jizerou na svazích Jiz. hor.
V/C14/01	Špička na Malém Špičáku	KP/C14	Vyhlídka na stejnojmenném vrcholu v nadmořské výšce cca 678 m V rámci vyhlídky drobná rozhledna. Z vyhlídky je výhled na zástavbu Ždáru, Tanvald, Velký Špičák či okolní svahy Jizerských hor.
V/C13/01	Tanvaldský Špičák	KP/C13	Rozhledna
V/C13/02	Skalní vyhlídka Fanterova skála na Špičáku	KP/C13	Skalní vyhlídka pod stejnojmenným vrcholem v nadmořské výšce cca 804 m Z vyhlídky je výhled na zástavbu Albrechtic v Jizerských horách, Jiřetín pod Bukovem či okolní svahy Jizerských hor.
V/C13/03	Světlý vrch	KP/C13	Vyhlídka na stejnojmenném vrcholu v nadmořské výšcevýšce cca 729 m Na vrcholu rozhledna. Z vyhlídky je výhled na zástavbu Jiřetína pod Bukovou, Albrechtice v Jizerských Horách, Desnou, Tanvald, Špičák, Desenský hřeben či okolní svahy Jizerských hor.
V/C13/04	Bezejmenná vyhlídka	KP/C13	Bezejmenná vyhlídka na horní cestě/cyklotrase 3022 z Albrechtic pod Bukovou do Josefova Dolu. Výška cca 650 m. Z vyhlídky je výhled na zástavbu Jiřetína pod Bukovou či okolní svahy Jizerských hor.
V/C13/05	Bezejmenná vyhlídka	KP/C13	Bezejmenná vyhlídka pod Mariánskou horou na cestě /cyklotrase 3022 z Albrechtic pod Bukovou do Josefova Dolu v nadmořské výšcevýšce cca 680 m Z vyhlídky je výhled na zástavbu Jiřetína pod Bukovou, Albrechtice v Jizerských horách či okolní svahy Jizerských hor.
V/C13/06	Přístřešek Mariánská hora	KP/C13	Vyhlídka od turistického přístřešku na rozcestí Mariánská hora v nadmořské výšce cca 750 m Z vyhlídky je výhled na zástavbu Albrechtice v Jizerských horách, částečně Jiřetín pod Bukovou, Špičák či okolní svahy Jizerských hor.
V/C13/07	Skalní vyhlídka pod Špičákem	KP/C13	Skalní vyhlídka na západním svahu Špičáku, výhled na Jiřetín pod Bukovou a část Albrechtic s okolní krajinou
V/C13/08	Záhoří	KP/C13	Vyhlídkové místo nad zástavbou Záhoří s výhledy na Špičák, Bínův vrch a zástavbu Záhoří a Horních Lučan
V/C15/01	Vyhlídka na vodojemu	KP/C15	Vyhlídka pod stejnojmenným vrcholem v nadmořské výšce cca 666 m Pod vrcholem dřevený kříž. Z vyhlídky je výhled na zástavbu Albrechtic v Jizerských horách, Špičák, Desná, Lysá hora či okolní svahy Jiz. hor.
V/C6/C7/C8/01	Slovanka	KP/C6/C7/C8	Vyhlídka na stejnojmenném vrcholu v nadmořské výšce cca 820 m Na vrcholu rozhledna. Z rozhledny je výhled na zalesněné hřebeny Jizerských hor, v průsecích Bedřichov.
V/C8/02	Bezejmenná vyhlídka nad Horním Maxovem	KP/C8	Bezejmenná vyhlídky z louky nad Horním Maxovem na polní cestě u soliterního balvanu v nadmořské výšce cca 780 m Z vyhlídky je vidět zástavba Horního Maxova, v pozadí PR Malá Strana, vrchol Krásný, rozhledna Bramberk a svahy Jizerských hor.
V/C6/01	Parkoviště Skiareál Severák	KP/C6	Vyhlídka z plošiny vedle parkoviště Skiareálu Severák, v nadmořské výšce cca 750 m Z vyhlídky je vidět část zástavby Hrabětic (Janov nad Nisou) a svahy Jizerských hor.
V/C8/01	Bramberk	KP/C8	Vyhlídka ze stejnojmenného vrcholu v nadmořské výšce cca 787 m Na vrcholu rozhledna. Z vyhlídky je vidět zástavba Lučan nad Nisou.
V/C8/C14/01	Skalní vyhlídka Finkstein	KP/C8/C14	Skalní vyhlídka pod vrcholem Vyhlídka u Finkova kamene nad městem Smržovka v nadmořské výšce cca 684 m Z vyhlídky je výhled na zástavbu Smržovky, Černostudniční hřeben, Jižní svahy Jizerských hor.
V/C4/C5/01	Přístřešek pod Webrovkou	KP/C4/C5	Vyhlídka pod Malinovým vrchem v místě přístřešku pod Webrovkou v nadmořské výšce cca 802 m Z vyhlídky je vidět zástavba Bedřichova, vrch Nekras s rozhlednou Královka, částečně Hrabětice a okolní svahy Jizerských hor.
V/C6/02	Královka	KP/C6	Vyhlídka na vrcholu Nekras v nadmořské výšce cca 858 m. Na vrcholu rozhledna, ze které je vidět část zástavby Bedřichova, Janova nad Nisou, protější Malinový vrch a Vysoký hřeben, okolní svahy Jizerských hor, Krkonoše, Polsko i Německo, Český ráj, Ještěd a Jablonec nad Nisou.
V/C5/01	Pylon s vrtulí	KP/C5	Vyhlídka, na které se nachází socha pylonu s vrtulí je umístěna na bezejmenném vrchu pod Loučenským vrchem, na ploše RC letiště Bohumíra Hořeního v nadmořské výšce cca 589 m Z vyhlídky je částečně vidět zástavba Loučné nad Nisou, Janova nad Desnou,
V/C5/02	Bezejmnenná vyhlídka na Janov nad Nisou	KP/C5	Vyhlídka pod turistickým rozcestníkem Janov n. N. - M. Semerink v nadmořské výšce cca 603 m n.m Z vyhlídky je vidět údolní zástavba Janova nad Nisou a okolní zalesněné horizonty Jizerských hor.
V/D7/01	Dračí vrch	KP/D7	Skalní vyhlídka na stejnojmenném vrcholu v nadmoř. V. cca 667 m Z vyhlídky je vidět zástavba Mníšku, Fojtky, Liberce a okolní svahy JH.
V/D3/01	Krásná Studánka	KP/D3	Bezejmenná vyhlídka na silnici u autobusové zastávky Krásná Studánka v nadmořské výšce cca 415 m Z vyhlídky je vidět zástavba Krásné Studánky, Dračí vrch a okolní svahy Jizerských hor.

SIMONA VONDRÁČKOVÁ

HODNOCENÍ SÍDEL

5. ZPŮSOB HODNOCENÍ SÍDEL

V obklopení horské krajiny Jizerských hor se rozprostírají sídla, která mají vlastní kvality, závislé na urbanistické struktuře, na přítomnosti architektonicky cenných objektů a kulturních dominant, na obrazu sídla v krajině a na rozvojových možnostech sídla. Proto byla provedena analýza všech sídel na území CHKO, pro která byly stanoveny cíle a podmínky ochrany a ochranná doporučení. Hodnocení sídel vždy předchází rozbor, jehož výsledkem je stručná charakteristika osídlení řešeného území s určitým přesahem souvislostí. Tato charakteristika je částečně již vypracována v rámci hodnocení krajinného rázu na úrovni krajinných celků a krajinných prostorů. Smyslem stručné charakteristiky na úrovni hodnocení sídel je především konkretizace prvků a jevů, jež jsou pro sídla v dané části hodnoceného území (KC, KP) typické a sídla charakterizují.

Sídla jsou hodnocena každé samostatně do tzv. karet sídel, hodnocení je uspořádáno dle krajinných celků a krajinných prostorů. Zjištěné hodnoty nebo narušení jsou základním vstupem k provedení kategorizace. Smyslem kategorizace je rozdělení sídel řešeného území do kategorií dle kvality jejich obrazu v krajině a vztahů k jejich krajinnému rámci, dle kvality urbanistické struktury a zástavby. Cílem kategorizace je přehledná interpretace kvality sídel v řešeném území na základě předložené hodnotící škály a jejích vzájemné porovnání. Je souhrnným výsledkem základního hodnocení sídel. Sídla na území CHKO jsou zařazena do těchto kategorií:

Tabulka 8 Tabulka způsobu zařazení sídel do kategorií

KATEGORIE SÍDLA	KVALITY SÍDLA, ZDŮVODŇUJÍCÍ ZAŘAZENÍ DO KATEGORIE
Sídla kategorie **A**	▪ všechna hlavní kritéria jsou hodnocena převážně kladně a jen výjimečně neutrálně ▪ jedinečná sídla, často s památkovým potenciálem, vyznačující se jedním nebo více cennými soubory staveb vysoké architektonické kvality/urbanistické kvality ▪ bez rušivých komponent či s ojedinělými narušeními ▪ zanedbatelná míra úprav a změn původního sídla (intaktně dochovaná sídla) ▪ tvořící jedinečný obraz v krajině vysoké hodnoty
Sídla kategorie **B**	▪ hlavní kritéria hodnocena převážně kladně (nadpoloviční většina) a jen minoritní zastoupení negativních hodnocení ▪ cenná sídla s některými rušivými jevy či prvky ▪ dochované historické jádro a/nebo historické soubory staveb ▪ významná míra úprav a změn ▪ převážně tvoří hodnotný obraz v krajině
Sídla kategorie **C**	▪ hlavní kritéria jsou hodnocena převážně neutrálně, kladná a záporná hodnocení jsou zastoupena minimálně ▪ sídla bez výrazných pozitivních hodnot, s rušivými znaky ▪ s narušenou urbanistickou strukturou a/nebo s řadou rušivých prvků, objektů či vlivů rozvoje ▪ s ojedinělými historickými objekty v původním prostorovém uspořádání ▪ bez zřetelného pozitivního obrazu v krajině, může tvořit částečně rušivý obraz v krajině
Sídla kategorie **D**	▪ převažuje záporné a neutrální hodnocení hlavních hodnotících kritérií ▪ sídla významně narušená, s vysokým podílem rušivých komponent ▪ bez dochované urbanistické struktury a bez architektonicky cenné zástavby, přeměněná novou zástavbou ▪ tvoří rušivý obraz v krajině

Některým sídlům je navíc přiřazeno znaménko „+“ nebo „-„, podle toho, zda se vyskytuje v sídle nějaká (lokální) výrazně pozitivní vlastnost, která zlepšuje hodnotu krajinného rázu sídla (+), nebo zda se naopak v sídle vyskytuje (lokálně) rušivý jev, který se uplatňuje v obrazu sídla a narušuje ho. Pokud je z hlediska ochrany krajinného rázu potřeba sídlo segmentovat, je kategorizace provedena až pro jednotlivé segmenty, sídlo celkově kategorii nemá.

Sídla jsou řazena dle umístění v krajinných celcích a krajinných prostorech. V jednotlivých kartách sídel je obsaženo zařazení do obce a katastru, zařazení do KC a do KP, informace o přítomnosti vizuálně otevřeného segmentu krajiny nebo lokality soustředěných hodnot, charakteristika sídla, hodnocení sídel (hlavní a vedlejší hodnotící kritéria), celkové zhodnocení, segmentace a ochrana krajinného rázu a mapy sídla a fotodokumentace.

Tabulka 9 Úvodní informace v kartě sídla

Obec:		**Katastr:**		**Kategorie:**	
KÓD SÍDLA	**NÁZEV SÍDLA**				
Poloha:	**KC**	**KP**	**VOSK**	**LSH**	
Charakteristika:					
Základní mapa s vyznačením řešeného území			*Stabilní katastr (císařský otisk), 1838*		

Ochrana krajinného rázu sídel je stanovena formou cílů ochrany, podmínek ochrany a tzv. ochranných doporučeních. Cíle ochrany KR na základní úrovni definují rámcové směrování péče o krajinný ráz sídla, o jeho hodnoty, tj. ochranu podstatných hodnot krajinného rámce, urbanistické struktury, zástavby, zeleně, nezastavěných ploch a památek. Na základě uvedených cílů jsou pro každé sídlo vypracovány konkrétní podmínky ochrany KR, které směřují k jejich dosažení. Podmínky ochrany tak navazují na případnou kategorizaci sídel. Podmínky ochrany jsou formulovány tak, aby byla zajištěna ochrana zjištěných podstatných pozitivních hodnot a v rámci rozvoje sídla nedocházelo k dalšímu zhoršení rušivých jevů. Pro jednotlivá sídla je možné vypracovat seznam tzv. ochranných doporučení, jejichž smyslem je návrh zlepšování obrazu sídla v krajině, a tedy i kvalit krajinného rázu oproti současnému stavu. Ochranná doporučení mohou předkládat návrhy, možnosti apod.

Segmentace se provádí u těch sídel, kde je třeba detailně konkretizovat podmínky ochrany krajinného rázu. Pokud je sídlo segmentováno, jsou podmínky ochrany a ochranná doporučení stanovena konkrétně pro každý segment.

Tabulka 10 Způsob zajištění ochrany krajinného rázu na území sídel segmentu v kartě sídla

Kód	**Název segmentu**	**kategorie**
Charakter, hodnoty a narušení:		
Popis, kde je segment vymezen, co ho tvoří a jaké má specifické hodnoty či narušení, případně fotodokumentace		
Cíl(e) ochrany:		
•		
Podmínky ochrany:		
•		
Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:		
•		

Vzhledem k charakteru většiny sídel na území CHKO Jizerské hory, kdy se jedná v drtivé většině případů o charakter původně rozptýlených vsí, která místy vzájemně srostla, jsou sídla a jejich segmentace v grafické části vymezena plošně tak, aby byl zřejmý rozsah řešené části. Nejedná se o plochu zastavěného území nebo potenciální zastavitelné plochy! Jedná se o krajinný rámec sídla, který je zpravidla vymezen okraji lesních a mimolesních porostů, horizontů a jiných bariér v krajině. Karty sídel jsou pak vztaženy k této ploše, která zahrnuje zpravidla i navazující krajinnou zeleň.

Na území CHKO Jizerské hory bylo popsáno celkem 54 sídel.

Tabulka 11 Tabulka hodnocených sídel na území CHKO Jizerské hory

Sídlo a jeho zařazení				**Hlavní hodnotící kritéria** *Hodnoceno znaménky (+/-/o)*											**Doplňující hodnotící kritéria** *Hodnoceno (ANO - x)*														**celkové zhodnocení**	
							Urban. struktura		Zástavba			Zeleň, veřejná prostranství			**Krajinný rámec** Pozitivní vlastnosti					**Sídlo** Pozitivní vlastnosti						Negativní vlastnosti				**Kategorie**	**Segmentace**
Název sídla *(řazeno abecedně)*	**Kód sídla**	**Obec**	**Katastrální území**	Kvalita kraj. rámce	Vizuální projev sídla	Zasazení sídla	Půdorys sídla	Prostorové uspoř. sídla	Charakter zástavby	Měřítko zástavby	Arch. kvalita	Vzrostlá zeleň	Nezastavěné plochy	Zeleň na okraji	Komponované části	Historické členění kraj.	Přítomnost KPZ	Krajinná dominanta	Přítomnost ZCHÚ	cenná urb. struktura	Přítomnost PR/PZ	kult. památky	Přítomnost přír. prvků	Kulturní dominanta	Ikonické panorama	Rušivé objekty	Rušivé dominanty	Snížení přír. a est. hodn.	Rušivé VP	*(A, B, C, D, případně se znaménky (+/-)*	*ANO/ NE*
Albrechtice u Frýdlantu	S/D8/1	Frýdlant, Nová Ves	Albrechtice u Frýdlantu, Mlýnice	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+				x				x	x		x	x				B+	NE
Albrechtice v Jizerských horách	S/C13/2	Albrechtice v Jizerských horách	Albrechtice v Jiz. horách, Tanvald	+	+/o	o	o	o	o	+	o	+	o	+		x						x		x		x		x	x	C B	ANO
Bedřichov	S/C5/1	Bedřichov	Bedřichov u Jablonce nad Nisou	+	+/o	+/o	+	+/o	o	+/o	o	+	o/-	+				x				x	x	x		x	x			B- C B+	ANO
Bílý Potok	S/F7/1	Bílý Potok	Bílý Potok pod Smrkem	+	o	+	o	+	o	o	o	+	+	+		x		x	x			x	x		x	x				B-	NE
Černá Říčka	S/C17/1	Desná	Desná III.	+	o	+	+/o	+/o	+/o	+	o	+	o	+																A B- B	ANO
Český Šumburk	S/C22/1	Tanvald	Šumburk nad Desnou	+	o	+	o	o	o	+	o	+	o	+												x				C+	NE
Desná	S/C15/1	Desná	Desná I., II., III.	+	o	+	o	o	o/+	o/+	o/+	+	o	+				x				x	x	x		x		x	x	D A-	ANO
Dětřichov	S/F1/1	Frýdlant, Dětřichov	Dětřichov u Frýdlantu	+	-	o	o	o	o	+	o	+	+	+		x		x					x			x	x		x	C+	NE
Fojtka	S/D2/2	Mníšek	Fojtka, Mníšek u Liberce	+	+	+	+	+	o	+	o	+	o	+				x				x	x			x				B-	NE
Havírna	S/I2/2	Paseky nad Jizerou	Paseky nad Jizerou	+	+	+	o	+/o	+/o	+	+/o	+	+	+								x				x				A C	ANO
Hejnice	S/F3/F4/1	Henice	Hejnice	+	o	+	-	o	o	o	-	+	o	+	x	x		x		x		x	x	x	x	x		x	x	C B- A-	ANO
Horní Lučany	S/C8/2	Lučany nad Nisou, Smržovka	Lučany nad Nisou, Smržovka	+	+	+	+/o	+/o	o	+	o	+	o	+								x	x	x		x				B-	NE
Horní Maxov	S/C8/1	Lučany nad Nisou	Horní Maxov, Lučany nad Nisou	+	+	+	o/+	o	+	+	o/+	+	o	+				x	x				x	x		x				B A-	ANO
Horní Tanvald - Žďár	S/C14/2	Smržovka, Tanvald	Smržovka, Tanvald, Šumburk nad Desnou	+	+/0	+	+/o	+/o	o	+/o	o	+	+	+				x				x	x	x		x				C-	NE
Hrabětice	S/C6/1	Janov n. N., Lučany n. N., Josefův Důl	Janov nad Nisou, částečně Horní Maxov, Karlov u Jos. Dol.	+	+	+	o	+	+/o	+	o/o	+	o/-	+				x	x			x	x	x		x			x	A- B	ANO
Hraničná	S/C5/2	Janov nad Nisou	Hraničná nad Nisou	+	+	+	+	+	+	+	+	+	o	+				x					x			x				B	NE
Janov nad Nisou	S/C5/3	Janov nad Nisou	Janov n. Nisou, Hraničná n. N.	+	o	o	-	o	o	o	-/o	+	o	+								x		x		x				C	NE
Jiřetín pod Bukovou	S/C13/1	Jiřetín pod Bukovou, Tanvald	Jiřetín pod Bukovou, Tanvald	+	o	o	-/o	o	+/-	+/-	o	+	o	+				x				x		x		x	x	x		C- B	ANO
Jinřichov nad Nisou	S/C10/1	Lučany nad Nisou	Jindřichov nad Nisou	+	+	+	+	o	+	+	o	+	o	+					x				x			x				B	NE
Jizerka	S/B6/1	Kořenov	Jizerka	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+				x	x	x	x	x	x	x	x					A+	NE
Josefův Důl	S/C12/1	Josefův Důl	Josefův Důl u Jablonce nad Nisou, Antonínov, Dolní Maxov	+	+	+	+	+	o	o	o	+	o	+				x					x	x		x			x	C B B B+	ANO
Karlov	S/C7/1	Josefův Důl	Karlov u Josefova Dolu	+	+	+	o	+	+	+	+	+	+	+								x	x							B+	NE
Kateřinky	S/D9/1	Liberec	Kateřinky u Liberce	+	o	+	o	+	o	o	o	o	o	+				x								x			x	C	NE
Kořenov	S/C21/1	Kořenov	Polubný, Příchovice u Kořenova	+	+/o	+	+	+/o	+/o	+/o	+/o	+	+	+		x		x	x				x	x		x				C	NE
Krásná Studánka	S/D3/1	Liberec	Krásná Studánka	+	o	+	o	+/-	o	o	o	+	+	+								x				x				B-	NE
Kristiánov	S/B2/2	Bedřichov	Bedřichov u Jablonce n. Nisou	+	+	+	o	+	+	+	+/o	+	+	+								x	x							A-	NE
Lázně Libverda	S/F6/1	Lázně Libverda	Lázně Libverda	+	+	+	o	o	-	-	o	+	o	+	x					x		x	x	x	x	x				B-	NE

Sídlo a jeho zařazení				Hlavní hodnotící kritéria *Hodnoceno znaménky (+/-/o)*												Doplňující hodnotící kritéria *Hodnoceno (ANO - x)*												celkové zhodnocení	
							Urban. struktura		Zástavba				Zeleň, veřejná prostranství			**Krajinný rámec** Pozitivní vlastnosti					**Sídlo** Pozitivní vlastnosti						Negativní vlastnosti				**Kategorie**	**Segmentace**
Název sídla *(řazeno abecedně)*	**Kód sídla**	**Obec**	**Katastrální území**	Kvalita kraj. rámce	Vizuální projev sídla	Zasazení sídla	Půdorys sídla	Prostorové uspoř. sídla	Charakter zástavby	Měřítko zástavby	Arch. kvalita	Vzrostlá zeleň	Nezastavěné plochy	Zeleň na okraji	Komponované části	Historické členění kraj.	Přítomnost KPZ	Krajinná dominanta	Přítomnost ZCHÚ	cenná urb. struktura	Přítomnost PR/PZ	kult. památky	Přítomnost přír. prvků	Kulturní dominanta	Ikonické panorama	Rušivé objekty	Rušivé dominanty	Snížení přír. a est. hodn.	Rušivé VP	*(A, B, C, D, případně se znaménky (+/-)*	*ANO/ NE*
Loučná nad Nisou	S/C5/4	Janov nad Nisou	Janov nad Nisou, Hraničná nad Nisou	+	o	+	o	+/o	o	o/+	-/o	+	o	+								x		x		x				C+	NE
Lučany nad Nisou	S/C11/1	Lučany nad Nisou	Lučany nad Nisou	+	+	o	o	o/+	o	o/+	o	o	o	+		x						x	x			x				C	NE
Ludvíkov p. Smrkem	S/F7/2	Nové Město p. Smrk.	Ludvíkov pod Smrkem	+	o	+	+	o	o	+	o	+	o	+				x				x		x		x		x		B-	NE
Mariánská Hora	S/C13/3	Albrechtice v Jizerských horách	Albrechtice v Jizerských horách	+	+	+	+	+	+	+	o	+	+	+												x				A	NE
Mariánské Boudy	S/B3/1	Albrechtice v Jizerských horách	Albrechtice v Jizerských horách	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+																A-	ANO
Mníšek	S/D2/1	Mníšek, Oldřichov v Hájích	Mníšek u Liberce, Oldřichov v Hájích	+	+	o	-	o	o	o	-	+	o	+								x		x		x				C-	NE
Mšeno nad Nisou	S/C9/1	Jablonec nad Nisou, Janov nad Nisou	Mšeno nad Nisou	+	-	-	-	-	-	-	-	+	+	o				x				x				x	x	x		D	NE
Nová Louka	S/B2/1	Bedřichov	Bedřichov u Jablonce nad Nisou	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	x				x			x	x		x					A	NE
Nové Město pod Smrkem	S/F7/1	Nové Město pod Smrkem	Nové Město pod Smrkem	+	o	o	-	-	o	o	o	+	o	+		x		x		x		x	x	x		x	x	x	x	C+ B	ANO
Nový Harcov	S/C3/1	Liberec, Jablonec nad Nisou	Starý Harcov, Kunratice u Liberce, Lukášov	+	o	+	o	o/+	o	+	o	+	o	+												x				C+	NE
Smědava	A/A1/1	Bílý Potok, Hejnice	Bílý Potok, Hejnice	+	+	+	o	+	+	+	+	+	o	+									x							B	NE
Smržovka	S/C14/1	Smržovka	Smržovka	+	o	o	o	o	o	+	o	o	o	+								x		x		x				C	NE
Světlá - Pustiny	S/C19/1	Tanvald, Desná, Kořenov	Desná II., Šumburk nad Desnou, Příchovice u Kořenova	+	o	+	o	o/+	o/+	+	o/+	+	o/+	+		x						x				x				B-	NE
Oldřichov v Hájích	S/D1/1	Oldřichov v Hájích	Oldřichov v Hájích	+	+	+	o	+/o	o	+	o	+	o	+				x				x	x			x				C B+ B-	ANO
Paseky nad Jizerou	S/I2/1	Paseky nad Jizerou	Paseky nad Jizerou	+	+	+	+/o	+/o	+/o	+	+/o	+	+	+						x		x	x	x						A C+	ANO
Polubný	S/C18/1	Kořenov	Polubný	+	+	+	o	o	o	+	o	+	+	+				x				x	x	x	x	x				B+ C	ANO
Přebytek	S/F6/2	Nové Město p. Smrk.	Ludvíkov pod Smrkem	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+				x						x		x				A-	NE
Příchovice	S/C20/1	Kořenov	Příchovice u Kořenova	+	+	+	+	+	+/o	+	+/o	+	+	+		x		x		x		x	x	x	x	x				A B+ C	ANO
Radčice	S/D3/2	Liberec	Radčice u Krásné Studánky	+	o	o	o	o	+	+	o	+	+	+																B	NE
Raspenava	S/F2/F3/1	Raspenava	Raspenava	+	o	+	-	-	-	-	o	+	o	+				x	x			x	x	x	x	x			x	C+ B B+ A-	ANO
Rejdice	S/I1/1	Kořenov	Rejdice	+	+	+	+	+	+/o	+	+/o	+	+	+				x		x		x	x			x				B- B- A-	ANO
Rudolfov	S/C2/1	Liberec	Rudolfov	+	+	+	+	o	+	+	+	+	o	+				x					x	x						B+	NE
Rýnovice	S/C5/6	Jablonec nad Nisou, Janov nad Nisou	Rýnovice, Mšeno nad Nisou, Hraničná nad Nisou, Lukášov	o	-	o	-	-	-	-	-	+	o	o								x				x	x	x	x	D	NE
Václavíkova Studánka	S/B7/1	Kořenov	Polubný	+	+	+	o	+	+	+	+	+	+	+						x			x							A	NE
Větrov	S/F1/2	Frýdlant	Frýdlant	+	+	+	+	+	o	+	o	+	o	+		x		x				x	x				x			B+ B+ B-	ANO
Vyšehrad	S/C5/5	Janov nad Nisou	Hraničná nad Nisou	+	+	+	+	o	+	+	o	+	o	+																B	NE
Zlatá Olešnice	S/I1/2	Zlatá Olešnice	Zlatá Olešnice Semilská, Zlatá Olešnice Navarovská	+	o	+	o	o	o	+	o	+	o	+		x				x				x		x				C	NE

Obec:	Bílý Potok, Hejnice	**Katastr:**	Bílý Potok, Hejnice
S/A1/1	**SMĚDAVA** (Wittighaus)		
Poloha:	**KC/A**		**KP/A1**

Charakteristika:

Drobná výše položená horská enkláva situovaná při silnici II/290 v blízkosti horního toku Černé Smědé, resp. nad jejím soutokem s Bílou Smědou. Toto sedlo pod Smědavskou horou je vrcholem jediné silnice protínající Jizerské hory a propojující Bílý Potok a Desnou. Jedná se o širší kotlinu vymezenou dominantou Jizery na západně a Střední Jizerským hřebenem na východě. Vznik osady byl pravděpodobně na počátku 19. století, jednalo se o osadu dřevařů, uhlířů a pastevců. Původně se jednalo o širší protáhlou odlesněnou enklávu s několika chalupami, dnes je enkláva značně zarostlá, mnoho chlapu se nedochovalo. Jedná se o významný výchozí bod turistických a běžeckých tras. Původní horský objekt ubytovny s občerstvením byl v nedávných letech přestavěn v moderní horskou budovu se zázemím restaurace a ubytování.

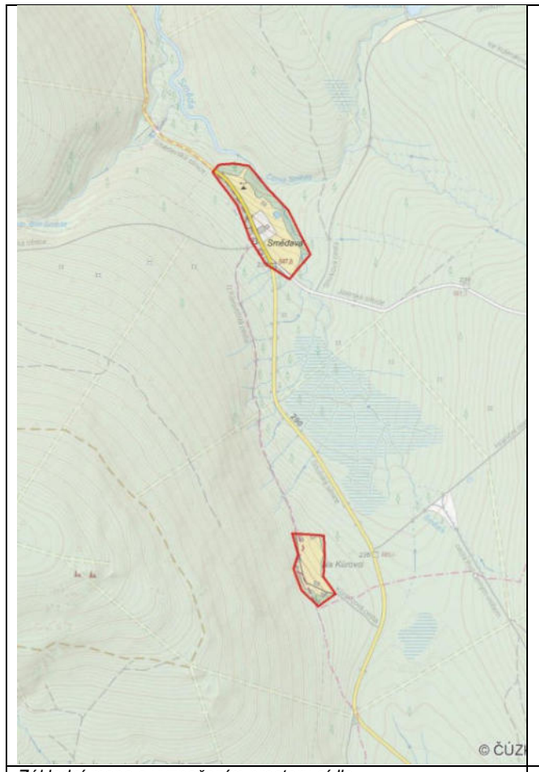
KATEGORIZACE	**B**
SEGMENTACE	**NE**

Hlavní hodnotící kritéria			**Vedlejší hodnotící kritéria**			
Krajinný rámec	Kvalita krajinného rámce	+	Pozitivní			
	Vizuální projev sídla	+	Krajinná rámec		Sídlo	
	Zasazení sídla	+	Komponované části	NE	Cenná urbanistická struktura	NE
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	0	Historické členění krajiny	NE	Přítomnost památkových zón či rezervací	NE
	Prostorové uspořádání sídla	+	Přítomnost krajinné památkové zóny	NE	Kulturní památky (KP, NKP)	NE
Zástavba	Charakter zástavby	+			Přítomnost přírodních prvků akcentující obraz sídla	ANO
	Měřítko zástavby	+	Krajinná dominanta	NE	Kulturní dominanta	NE
	Architektonická kvalita objektů	+	Přítomnost ZCHÚ (maloplošných)	NE	Ikonické panorama/silueta	NE
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	+	Negativní			
	Charakteristické nezastavěné plochy	0	Rušivá dominanta	NE	Rušivé objekty	NE
	Zeleň na okraji sídla	+	Snížení přírodní a estetické hodnoty	NE	Rušivá veřejná prostranství, zanedbanost	NE

Komentář:

Celkové zhodnocení:

Kvalita sídla spočívá v jeho krajinném prostředí, přírodní hodnotě, historické hodnotě a harmonickém zapojení sídla do krajinného rámce. Smědava je jedinečná odlesněná enkláva s bohatou historií a duchem místa, turistickou tradicí. Nová budova setřela původní charakter horské chaty, nicméně se jedná o dnes již soliterní objekt, jehož novodobá architektonická kvalita nestírá harmonické vztahy v krajině. Ty jsou do určité míry narušeny trubkovým železobetonovým stožárem GSM. Celkově se jedná o jedinečnou enklávu s vysokou přírodní, kulturní a historickou hodnotou. Lokalita Na Kůrovci představuje izolovanou drobnou lokalitu bezlesí s harmonickým prostředím, avšak bez hodnotných staveb.

Základní mapa s vyznačením prostoru sídla

2. vojenské mapování 1842 - 1853

Pozn. Historická vyobrazení Smědavy vpravo nahoře z roku cca 1920 – zdroj: https://www.bily-potok.cz

Odůvodnění		
Krajinný rámec sídla	Kvalita krajinného rámce	Jedná se o širší kotlinu vymezenou dominantou Jizery na západně a Střední Jizerským hřebenem na východě. Enkláva je do značné míry zalesněna, okraje tvoří lesní porosty.
	Vizuální projev sídla	Zdejší horská chata se uplatňuje v průhledech mezi okolními lesními porosty, díky umístění ve svahu je objekt chaty rozpoznatelný i ze vzdálenějších míst a tvoří jeden z orientačních bodů v terénu.
	Zasazení sídla	Sídlo je harmonicky zasazeno v krajině, kopíruje původní usazení.
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	Původní sídlo se v rozsahu z 19. století nedochovalo, dnes je tvořena pouze horskou chatou a několika objekty Na Kůrovci.
	Prostorové uspořádání sídla	Zástavbu tvoří dnes pouze známá horská chata a několik drobných okolních objektů na malé ploše bezlesí.
Zástavba	Charakter zástavby	Horská chata byla kompletně přestavěna, jedná se o moderní podobu horské chaty bez přímé vazby na charakter původního objektu. Objekty na Kůrovci mají různorodý charakter v tradičních formách, ale bez hodnot regionálně typické architektury.
	Měřítko zástavby	Měřítko zástavby je harmonické.
	Architektonická kvalita objektů	Architektonická kvalita je hodnocena převážně pozitivně hodnocena. V lokalitě Na Kůrovci bez hodnoty.
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	Obě enklávy bezlesí leží v lesních porostech, v plochách luk se objevují solitérní stromy.
	Charakteristické nezastavěné plochy	Charakteristické nezastavěné plochy nejsou přítomny.
	Zeleň na okraji sídla	Sídlo je obklopeno lesními pozemky.

Ochrana krajinného rázu:
Cíl(e) ochrany:
• Udržet ráz odlesněné enklávy Smědavy uprostřed jizerskohorských lesů s charakterem izolovanosti a s harmonickými vztahy • Usměrňovat turistické využití území
Podmínky ochrany:
• Zachovat stávající rozložení luk, cestní sítě a lesních porostů • Nerozšiřovat zástavbu v horské enklávě Smědava • U případných přestaveb v lokalitě Na Kůrovci směřovat k použití tradičních forem a výrazu staveb – jednoduché hmoty, tvary (půdorys, tvar střechy, ap.) a proporce staveb (např. výšky podlaží), vyloučit možnost pevného oplocení a nepůvodních výsadeb na pozemcích • Vyloučit možnost novostaveb a budování vedlejších staveb v lokalitě na Kůrovci • U terénních úprav respektovat původní/typickou modelaci terénu • Vyloučit doprovodný mobiliář a reklamní zařízení bez souvislostí k místu, který by se negativně projevoval přístupových tras • Vyloučit oplocení u pozemků existujících staveb
Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:
• Volit vhodné materiály pro úpravu cestní sítě, volit šetrnější formy povrchových úpravy (např. mlat), zabránit městským detailům (obrubníky apod.) • Usměrňovat turistické využití, volit vhodný materiál a vzhled mobiliáře, vyhýbat se městským formám úprav veřejných prostranství (povrchová úprava, skladby) • V ÚPD usilovat o odstranění zastavěného území v enklávě Smědava na správním území obce Hejnice, případně požadovat stanovení koeficientu zastavění, regulovat stavby vedlejší (nesmí rozsahem překročit stavbu hlavní)

Obec:	Bedřichov	**Katastr:**	Bedřichov u Jablonce nad Nisou
S/B2/1	**NOVÁ LOUKA** (Neuwiese)		
Poloha:	**KC/B**		**KP/B2**

Charakteristika:

Nová Louka se nachází přibližně 4 km severně od Bedřichova, v odlesněné enklávě s významnou přírodní hodnotou. Rozkládá se na pravém břehu v pánvi Blatného potoka, který nedaleko pramení. Východní oblast sídla je součástí přírodní rezervace Nová Louka. Ta zahrnuje hluboká rašeliniště. Území je jasně ohraničeno okraji lesních a rašeliništních porostů.

Jedinou stavbou je Šámalova chata. V roce 1630 vznikla na tomto místě nad rašeliništěm paseka, odkud bylo vytěženo dřevo. Vzniklá louka se nejprve používala pro pastvu dobytka, roku 1756 na ní byla postavena sklářská huť, kterou provozoval sklář Riedel. Tato huť byla uzavřena roku 1817 a o dvacet let později byla její budova stržena. Panský dům majitele bývalé sklárny odkoupili roku 1844 Clam-Gallasové a přestavěli jej na lovecký zámeček. V období mezi světovými válkami jej užíval tehdejší kancléř Přemysl Šámal, v této době byl „Zámeček“ rekonstruován, většina jeho místností byla obložena modřínem. Nad Šámalovou chatou se nachází rybník Nová Louka, ve kterém byla instalována v polovině 19. století vodní turbína pro zavedení elektrického proudu do chaty. Dnes objekt slouží jako restaurace a horská chata s možností ubytování. Území je významnou křižovatkou turistických, cyklistických a běžeckých tras. Nedaleko se nachází rybník Blatný, který sloužil pro panskou pilu a později pro účely Nové louky. Do konce 19. století se jednalo o jedinou vodní nádrž v Jizerských horách.

KATEGORIZACE	**A**
SEGMENTACE	**NE**

Hlavní hodnotící kritéria			**Vedlejší hodnotící kritéria**			
Krajinný rámec	Kvalita krajinného rámce	+	Pozitivní			
	Vizuální projev sídla	+	Krajinná rámec		Sídlo	
	Zasazení sídla	+	Komponované části	ANO	Cenná urbanistická struktura	NE
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	+	Historické členění krajiny	NE	Přítomnost památkových zón či rezervací	NE
	Prostorové uspořádání sídla	+	Přítomnost krajinné památkové zóny	NE	Kulturní památky (KP, NKP)	ANO*
Zástavba	Charakter zástavby	+			Přítomnost přírodních prvků akcentující obraz sídla	ANO
	Měřítko zástavby	+	Krajinná dominanta	NE	Kulturní dominanta	NE
	Architektonická kvalita objektů	+	Přítomnost ZCHÚ (maloplošných)	ANO**	Ikonické panorama/silueta	ANO
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	+	Negativní			
	Charakteristické nezastavěné plochy	+	Rušivá dominanta	NE	Rušivé objekty	NE
	Zeleň na okraji sídla	+	Snížení přírodní a estetické hodnoty	NE	Rušivá veřejná prostranství, zanedbanost	NE

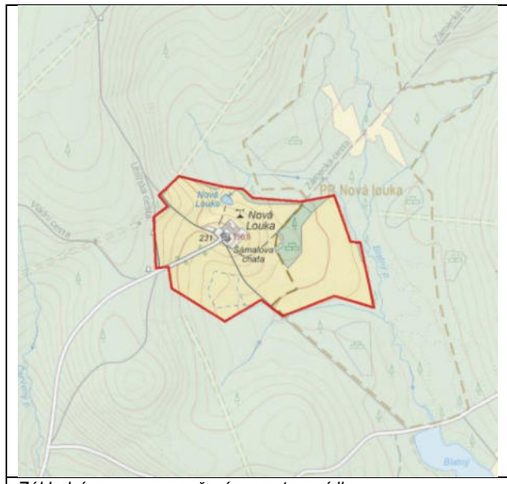
Komentář:

* lovecký zámeček

** PR Nová Louka

Celkové zhodnocení:

Kvalita sídla spočívá v jeho krajinném prostředí, přírodní hodnotě, harmonickém zapojení sídla do krajinného rámce a kompozici loveckého zámečku. Nová louka je jedinečná odlesněná enkláva s bohatou historií a duchem místa. Bývalé sídlo zaniklo, dnes se v enklávě nachází pouze jeden objekt – lovecký zámeček, který je kompozičně vázán na přiléhající cesty. Jeho hmotové uspořádání je většího měřítka oproti tradičním obytným stavením, vzhledem k jeho dominantní solitérní poloze se jedná o měřítko zachovávající harmonii prostředí. Siluetu sídla dotváří přírodní i komponovaná zeleň v odlesněné enklávě, některé části byly vysázeny v nedávné době. Celkově se jedná o jedinečnou enklávu s vysokou přírodní, kulturní a historickou a estetickou hodnotou. Jedná se o lokalitu soustředěných hodnot.

Základní mapa s vyznačením prostoru sídla

2. vojenské mapování 1842 - 1853

FOTODOKUMENTACE:

Pozn. Historická fotografie vpravo – zdroj: https://www.samalova-chata.cz/samalova-chata/

Odůvodnění		
Krajinný rámec sídla	Kvalita krajinného rámce	Horská enkláva na jižních svazích Jizerských hor severně od Bedřichova, pramenná oblast přítoků Blatného potoka. Kvalita krajinného rámce je vysoká, jsou přítomné harmonické vztahy v krajině, estetická atraktivnost území.
	Vizuální projev sídla	Odlesněný prostor je ze všech stran obklopen lesními porosty, které limitují jeho vizuální uplatnění. Území nabízí pohledy z přítomných cest, které vedou kompozičně k bývalému loveckému zámečku.
	Zasazení sídla	Horská chata je harmonicky zasazena v krajině, v kompozičních osách lesních cest. Tvoří jedinečnou siluetu enklávy Jizerských hor.
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	V krajinářsky jedinečném prostoru uvnitř okolních rozlehlých lesů stojí jediný objekt – architektonická dominanta zámečku (Šámalovy chaty). Půdorys sídla je mimořádně zachován, a to včetně cestní sítě a okraje lesních porostů. Z původní sklářské huti nejsou v sídle dochované žádné objekty.
	Prostorové uspořádání sídla	Sídlo tvoří jeden objekt v loukách odlesněné enklávy v prostorách bývalé sklářské huti. Objekt (lovecký zámeček) leží v kompozičních osách přilehlých cest. V okolí stavby stojí několik vzrostlých listnáčů. Podél dvou příjezdových cest byla vysázena alej. Cestní síť je převážně zachována, jedna z cest vede k rybníku Blatný, který sloužil pro pilu. Z původního prostorového uspořádání je lovecký zámeček vybudován v poloze bývalé sklářské huti. Prostorové uspořádání loveckého zámečku je
Zástavba	Charakter zástavby	Jedná se horskou chatu s roubením v autentické původní podobě. Někdejší dům huťmistra ze 2. pol. 18. stol. byl později rozšířen pro tehdejšího majitele zdejší sklárny Riedla. Po zániku sklárny, která byla v provozu v letech 1756–1817, ho koupil hrabě Clam–Gallas a dal jej přestavět na lovecký zámeček. Objekt byl v nedávně době citlivě zrekonstruován.
	Měřítko zástavby	Měřítko zástavby je harmonické, ačkoli se jedná o robustní hmotu. Vzhledem k solitérní poloze se jedná o harmonické spojení přírodního rámce a kulturní dominanty.
	Architektonická kvalita objektů	Stavba byla chata citlivě přestavěna, představuje rekonstrukci, která zachovává autentický vzhled horské stavby. Stavba je památkově chráněná. Kvalita architektury je vysoká.
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	Louka je obklopena vzrostlou zelení, zejména solitérů, případně shluků jednotlivých stromů, a to i v lučních porostech. Podél části cest byla vysázena nová alej stromů, která dotváří kompozici krajiny. Významnou roli v harmonických vztazích hrají členité okraje lesních porostů.
	Charakteristické nezastavěné plochy	Charakteristickými jsou louky, které obklopují chatu, místy mají vysokou přírodní hodnotu (vyhlášená přírodní rezervace).
	Zeleň na okraji sídla	Segment sídla je obklopen lesními a rašeliništními porosty. Jsou patrné výjimečné harmonické vztahy v krajině.

Ochrana krajinného rázu:
Cíl(e) ochrany:
• Udržet výjimečně dochovaný ráz odlesněné enklávy uprostřed jizerskohorských lesů s loveckým zámečkem v kompozičních osách lesních cest • Zachovat autentické místo s vysokou přírodní, kulturní a historickou a estetickou hodnotou
Podmínky ochrany:
• Zachovat stávající rozložení luk, cestní sítě a lesních porostů, neměnit funkční uspořádání území • Zachovat jedinečné působení dominanty loveckého zámečku; prostřednictvím vhodných oprav a údržby udržet její historický ráz • Vyloučit novou výstavbu • Omezit rozvoj mobiliáře v území, zahradnické úpravy a takové úpravy veřejných prostranství, které budou narušovat historickou hodnotu území, její autenticitu a vzhled enklávy (včetně příslušenství k restauračnímu zařízení) • Zachovat krajinářsky hodnotnou lesní i mimolesní zeleň spoluformující příznivé působení sídla
Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:
• Pečovat o cennou krajinnou zeleň vytvářející příznivé vizuální uplatnění enklávy v krajině, novou výsadbu provádět s respektem k původnímu rozložení • Volit vhodné materiály pro úpravu cestní sítě, volit šetrnější formy povrchových úpravy (např. mlat), zabránit městským detailům (obrubníky apod.) • Pečovat o vzhled loveckého zámečku, zejména jeho průčelí, a to s ohledem na funkční využití přízemní části. Doprovodný mobiliář (deštníky, posezení) volit s ohledem na horské prostředí (přírodní materiály, neutrální barvy)

Obec:	Bedřichov	**Katastr:**	Bedřichov u Jablonce nad Nisou
S/B2/2	**KRISTIÁNOV** (Christiansthal)		
Poloha:	**KC/B**		**KP/B2**

Charakteristika:

Kristiánov je menší horská enkláva uzavřená v lesním prostoru na horním toku řeky Kamenice nad vodní nádrží Josefův důl, na úpatí Černé hory, v nadmořské výšce cca 800 m. Enkláva je ze všech stran obklopena jizerskohorskými lesy, necelý kilometr od osady se nachází vodní nádrž Josefův Důl.

Osada vznikla v polovině 70. let 18. století. Zahrnovala sklárnu, panský dům, několik chalup, hřbitov a školu. Sklárna fungovala do konce 19. století. Z původní osady se pouze dochovala původně tzv. Liščí bouda, což je domek skláře Fuchse (č. p. 52). Byla postupně zrekonstruována (naposledy v roce 2016), sídlí v ní muzeum. Dochovaný je i hřbitov, kde jsou hroby bohatých sklářů i obyčejných dělníků. Hřbitov je v současné době značně zarostlý. Místo má vysokou kulturní a historickou hodnotu, ducha místa. Tato uzavřená odlesněná enkláva disponuje vysokou estetickou hodnotou a harmonickými vztahy.

KATEGORIZACE	**A-**
SEGMENTACE	**NE**

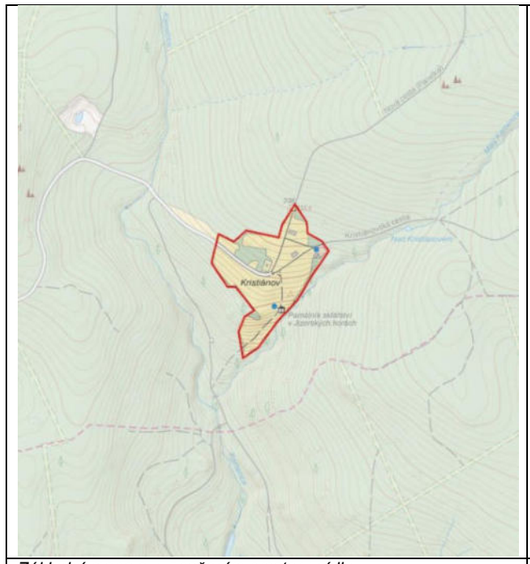
Hlavní hodnotící kritéria			**Vedlejší hodnotící kritéria**			
Krajinný rámec	Kvalita krajinného rámce	+	Pozitivní			
	Vizuální projev sídla	+	Krajinná rámec		Sídlo	
	Zasazení sídla	+	Komponované části	NE	Cenná urbanistická struktura	NE
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	0	Historické členění krajiny	NE	Přítomnost památkových zón či rezervací	NE
	Prostorové uspořádání sídla	+	Přítomnost krajinné památkové zóny	NE	Kulturní památky (KP, NKP)	ANO*
Zástavba	Charakter zástavby	+			Přítomnost přírodních prvků akcentující obraz sídla	ANO
	Měřítko zástavby	+	Krajinná dominanta	NE	Kulturní dominanta	NE
	Architektonická kvalita objektů	+/0	Přítomnost ZCHÚ (maloplošných)	NE	Ikonické panorama/silueta	NE
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	+	Negativní			
	Charakteristické nezastavěné plochy	+	Rušivá dominanta	NE	Rušivé objekty	NE
	Zeleň na okraji sídla	+	Snížení přírodní a estetické hodnoty	NE	Rušivá veřejná prostranství, zanedbanost	NE

Komentář:

* dům (č. p. 52 – Fuchhaus), hřbitov

Celkové zhodnocení:

Kvalita sídla spočívá v jeho krajinném prostředí, přírodní hodnotě, kulturní a historické hodnotě (odkaz na tradici sklářství v Jizerských horách) a harmonickém zapojení sídla do krajinného. Kristiánov je jedinečná odlesněná enkláva s bohatou historií a duchem místa. Bývalé sídlo zaniklo, zůstal zachován pouze hřbitov a Liščí bouda. Ta připomíná tradici sklářství. Objekty v odlesněné enklávě mají mimořádně harmonické vztahy v krajině, tradičních hmot objektů (tradičního měřítka). Architektonická kvalita je různorodá, převládá však pozitivní hodnocení celkové architektonické kvality. Celkově sídlo působí malebným, klidným harmonickým dojmem v obrazu horské krajiny. Jedná se o lokalitu soustředěných hodnot.

Základní mapa s vyznačením prostoru sídla

2. vojenské mapování 1842 - 1853

FOTODOKUMENTACE:

Pozn. Historická vyobrazení sklárny dole – zdroj: info tabule Cestou jizerskohorských sklářů

Odůvodnění		
Krajinný rámec sídla	Kvalita krajinného rámce	Menší horská enkláva uzavřená v lesním prostoru na horním toku řeky Kamenice nad vodní nádrží Josefův důl. Sídlo je ze všech stran obklopeno okraji jizerskohorských lesů, krajinný rámec ohraničují zalesněné vrchy Chorvatský (842 m n. m.) a Vzdálenější Černá hora (1085 m n. m.).
	Vizuální projev sídla	Vizuální uplatnění místní zástavby je omezeno na otevřený prostor luční enklávy. Pohledy jsou klidné, harmonické.
	Zasazení sídla	Terén enklávy je ukloněný k jihu, místy tvoří prudké svahy. Sídlo je harmonicky zasazeno v krajině, v rozptýlené formaci. Nejcennějším je Liščí bouda v nejnižších polohách sídla.
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	Původní sklářská huť se až na jeden objekt nedochovala. Zástavbu v enklávě reprezentují čtyři objekty, mezi nimiž vyniká rekonstruovaná usedlost (Liščí bouda) ve spodní části, poslední stavba dochovaná z původní sklářské osady. Výše ve svahu stojí bývalá panská hájovna aktuálně s rekreačním využitím. Uprostřed luk stojí přízemní rekreační objekt.
	Prostorové uspořádání sídla	Původní sídlo se nedochovalo. Sídlo je v současné době tvořeno čtyřmi objekty, které jsou rozmístěny v drobné bezlesé enklávě. Původní cestní síť je částečně dochovaná. Nejcennější objekt se nachází v jižní spodní části enklávy. Ostatní rekreační objekty jsou ve vyšších polohách. Ve střední části při komunikaci se nachází dnes poměrně zarostlý hřbitov. Uspořádání nese stopy harmonických vztahů sídla a krajinného rámce, s omezenými vazbami na historické uspořádání.
Zástavba	Charakter zástavby	Charakter zástavby je tvořen přízemními objekty s případným podkrovím, s rekreační funkcí. Výjimkou je Liščí bouda, která slouží jako muzeum. Kvalita zástavby je převážně pozitivně hodnocena, zachovává měřítko a charakter horské zástavby.
	Měřítko zástavby	Měřítko zástavby je harmonické, ačkoli se v drtivé většině nejedná o původní stavení. Přízemní objekt ve střední části je hodnocen mírně negativně, a to vzhledem k nízké výšce a nevhodnému sklonu střechy.
	Architektonická kvalita objektů	Architektonická kvalita Liščí boudy je jedinečná. Ostatní objekty mají převážně neutrální architektonickou kvalitu. Přízemní objekt uprostřed je z hlediska prvků architektury hodnocen spíše negativně.

Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	Sídlo je bohaté na vzrostlou zeleň, která je vázaná zejména na původní sídlo, částečně na hřbitov. Zeleň je rozložena v enklávě v závislosti na terénních podmínkách. Zeleň se spolupodílí na harmonickém utváření sídla v krajině.
	Charakteristické nezastavěné plochy	Charakteristickými jsou louky, které obklopují objekty, a původní hřbitov. Tyto plochy jsou významné z hlediska vzhledu sídla v krajině a kulturních hodnot území.
	Zeleň na okraji sídla	Segment sídla je obklopen lesními porosty. Jsou patrné výjimečné harmonické vztahy v krajině.

Ochrana krajinného rázu:

Cíl(e) ochrany:

- Udržet ráz odlesněné enklávy Kristiánova uprostřed jizerskohorských lesů s harmonickými vztahy a četnou mimolesní zelení
- Uchovat odkaz na sklářskou tradici Kristiánova jako historickou hodnotu krajinného rázu

Podmínky ochrany:

- Zachovat stávající rozložení luk, cestní sítě a lesních porostů, neměnit funkční uspořádání území
- Zachovat krajinářsky hodnotnou lesní i mimolesní zeleň spoluformující příznivé působení sídla
- Nerozšiřovat zástavbu v horské enklávě
- U případných přestaveb respektovat místně typický ráz objektů a bohatou historii území, vhodně navázat formami staveb - jednoduché hmoty, tvary (půdorys, tvar střechy, ap.) a proporce staveb (např. výšky podlaží), orientaci a osazení v terénu, typické (přírodní) materiály a barevnost fasády a střešní krytiny; jsou vyloučeny fotovoltaické panely na objektech v pohledově exponovaných (střešních i fasádních) polohách
- Bránit nevhodným architektonickým zásahům především u obytných staveb (přístavby narušující hmotu, s cizorodými prvky)
- U terénních úprav respektovat původní/typickou modelaci terénu
- Neoplocovat pozemky v rozptýlené zástavbě, nevytvářet zahradnické úpravy, které nejsou typické pro původní horskou zástavbu
- Chránit místní hřbitov se vzrostlou zelení a oplocením

Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:

- Pečovat o cennou krajinnou zeleň vytvářející příznivé vizuální uplatnění enklávy v krajině, novou výsadbu provádět s respektem k původnímu rozložení
- Volit vhodné materiály pro úpravu cestní sítě, volit šetrnější formy povrchových úpravy (např. mlat), zabránit městským detailům (obrubníky apod.)
- Přestavby objektů v severní části přizpůsobit tradiční lidové architektuře, usilovat o zlepšení stávajícího stavu objektů

Obec:	Albrechtice v Jizerských horách	**Katastr:**	Albrechtice v Jizerských horách
S/B3/1	**MARIÁNSKOHORSKÉ BOUDY** (Bauden)		
Poloha:	**KC/B**		**KP/B3**

Charakteristika:

Mariánskohorské boudy (dříve Fritzovy boudy) je malá osada v Jizerských horách, v pramenné oblasti levostranného přítoku Jedlové, v sedle mezi vrchy Miliře (1002 m n. m.) a Bučina (686 m n. m.), nad protrženou přehradou. Samota byla původně pasteveckou osadou založenou roku 1705. Postupně zde vznikly čtyři chalupy. Během 19. století, s rozvojem průmyslu v podhůří (sklářství) a úpadkem horských řemesel (čihařství, uhlířství) budaři postupně odcházejí do údolí a prázdné příbytky skupuje majitel panství. Boudy potom sloužily pro ubytovávání lesních dělníků, především ze Šumavy, kteří sem jezdili sezónně vypomáhat s těžbou a zpracováním dřeva v tamějších lesích. Sídlo je ze všech stran obklopeno lesními porosty, je pohledově uzavřené. Prochází tudy turistické a cyklistické trasy.

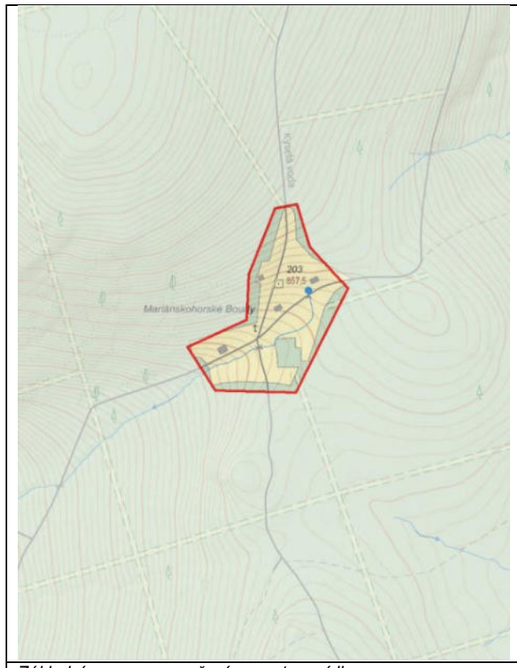
KATEGORIZACE	**A-**
SEGMENTACE	**NE**

Hlavní hodnotící kritéria			**Vedlejší hodnotící kritéria**			
Krajinný rámec	Kvalita krajinného rámce	+	Pozitivní			
	Vizuální projev sídla	+	Krajinná rámec		Sídlo	
	Zasazení sídla	+	Komponované části	NE	Cenná urbanistická struktura	NE
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	+	Historické členění krajiny	NE	Přítomnost památkových zón či rezervací	NE
	Prostorové uspořádání sídla	+	Přítomnost krajinné památkové zóny	NE	Kulturní památky (KP, NKP)	NE
Zástavba	Charakter zástavby	+			Přítomnost přírodních prvků akcentující obraz sídla	NE
	Měřítko zástavby	+	Krajinná dominanta	NE	Kulturní dominanta	NE
	Architektonická kvalita objektů	+	Přítomnost ZCHÚ (maloplošných)	NE	Ikonické panorama/silueta	NE
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	+	Negativní			
	Charakteristické nezastavěné plochy	+	Rušivá dominanta	NE	Rušivé objekty	NE
	Zeleň na okraji sídla	+	Snížení přírodní a estetické hodnoty	NE	Rušivá veřejná prostranství, zanedbanost	NE

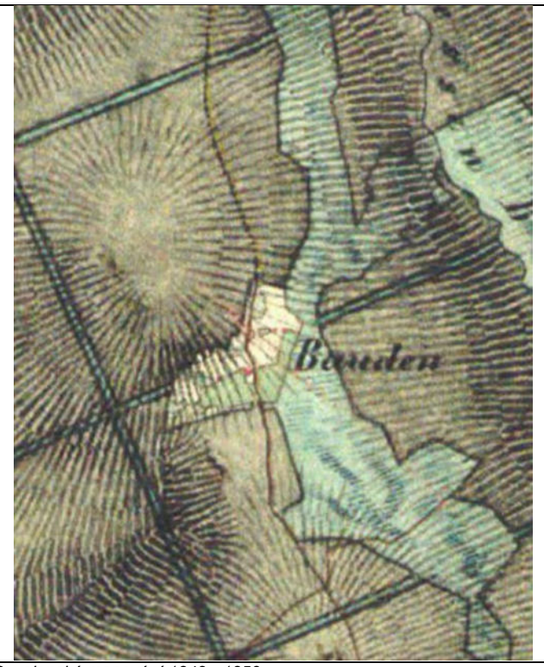
Komentář:

Celkové zhodnocení:

Kvalita sídla spočívá v jeho krajinném prostředí, přírodní hodnotě, harmonickém zapojení sídla do krajinného rámce. V současné době zde stojí čtyři objekty různého architektonického výrazu, avšak tradičních rozměrů forem a měřítka. Vzniklé scenérie se vyznačují harmonií zástavby a krajinného rámce a estetickou atraktivností. Celkově sídlo vyniká jedinečným harmonickým měřítkem, estetickou hodnotou a harmonickými vztahy v krajině. Jedná se o lokalitu soustředěných hodnot. Hodnota tkví v odloučenosti a uzavřenosti této lokality a ve volném rozložení staveb v původních polohách.

Základní mapa s vyznačením prostoru sídla

2. vojenské mapování 1842 - 1853

Odůvodnění		
Krajinný rámec sídla	Kvalita krajinného rámce	Menší horská enkláva nacházející v sedle mezi vrchy Bučina a Milíře, v pramenné oblasti kratšího levostranného přítoku Jedlové, jihozápadně od Protržené přehrady. Kvalita krajinného rámce je vysoká.
	Vizuální projev sídla	Sídlo se díky poloze uprostřed lesů vizuálně uplatňuje pouze lokálně, z bezprostřední blízkosti z odlesněných partií.
	Zasazení sídla	Sídlo je harmonicky usazeno v sedle v horské krajiny, jednotlivé stavby jsou rozloženy v odlesněné enklávě, která má dochovaný rozsah (viz 2. vojenské mapování)
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	Sídlo si dochovalo intaktně půdorysné uspořádání včetně navazujících luk. Cestní síť byla později doplněna.
	Prostorové uspořádání sídla	Zástavbu v enklávě reprezentují čtyři přízemní objekty běžných měřítek, rozložených harmonicky (nepravidelně) v bezlesé enklávě.
Zástavba	Charakter zástavby	Charakter zástavby je převážně tradiční. Přestavba východního objektu zachovala víceméně tradiční hmotové řešení, ačkoli měřítko je větší.
	Měřítko zástavby	Převládá tradiční měřítko zástavby.
	Architektonická kvalita objektů	Vzhledem k přítomnosti zástavby tradičního charakteru bez excesivních úprav je architektonická kvalita celé enklávy vysoká.
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	Louka je obklopena lesy, uvnitř odlesněné enklávy se nachází solitérní a shluková zeleň spoluvytvářející charakter sídla.
	Charakteristické nezastavěné plochy	Charakteristickými jsou louky, které obklopují objekty, jsou významné pro estetické hodnoty sídla.
	Zeleň na okraji sídla	Jsou patrné výjimečné harmonické vztahy v krajině vzhledem k poloze v jádrové oblastí zalesněných partií Jizerských hor.

Ochrana krajinného rázu:
Cíl(e) ochrany:
• Udržet výjimečně dochovaný ráz odlesněné enklávy uprostřed jizerskohorských lesů
Podmínky ochrany:
• Zachovat stávající rozložení luk, cestní sítě a lesních porostů, neměnit funkční uspořádání území • Vyloučit novou výstavbu • U případných přestaveb či rekonstrukcí staveb řešit/respektovat místně typický ráz objektů - jednoduché hmoty, tvary (půdorys, tvar střechy, ap.) a proporce staveb (např. výšky podlaží), orientaci a osazení v terénu, typické (přírodní) materiály a barevnost fasády a střešní krytiny • Omezit rozvoj mobiliáře v území, zahradnické úpravy a takové úpravy veřejných prostranství, které budou narušovat vzhled enklávy • Zachovat krajinářsky hodnotnou lesní i mimolesní zeleň spoluformující příznivé působení sídla • Neoplocovat pozemky, nevytvářet zahradnické úpravy, které nejsou typické pro původní horskou zástavbu
Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:
• Pečovat o cennou krajinnou zeleň vytvářející příznivé vizuální uplatnění enklávy v krajině, novou výsadbu provádět s respektem k původnímu rozložení • Volit vhodné materiály pro úpravu cestní sítě, volit šetrnější formy povrchových úpravy (např. mlat), zabránit městským detailům (obrubníky, nevhodné materiály apod.)

Obec:	Kořenov	**Katastr:**	Jizerka
S/B6/1	**JIZERKA** (*Klein Iser/ Wilhelmshöhe*)		
Poloha:	**KC/B**		**KP/B6**

Charakteristika:

Sídlo v severní části správního území obce Kořenov, v katastru Jizerka. Rozptýlená zástavba raně novověké kolonizace je rozložena v mělkém údolí Jizerky, jejíž tok tvoří osu sídla. Lesnaté svahy a výrazné horskými hřebeny ohraničující spolu s rašeliništi osídlenou nelesní enklávu původně dřevařské a sklářské osady. Území bylo osidlováno od 17. stol, větší rozvoj nastal v 19. stol. Nejstarší využití území souviselo s nálezy drahých kamen na Safírovém potoce.

Zástavba je rozptýlena v plochách luk. Na jihovýchodním okraji sídla u Bukovce byla situována hájovna a kolem ní několik chalup. V nižší poloze je situována sklářská huť s panským domem rodiny Riedlů. V návaznosti na panský dům leží bývalá škola a dále pak pila. Zástavba je většinou tvořena sklářskými a dřevařskými domy, jejichž roubení je kryto svislým bedněním (deštěním). Z hlediska kvality, dochovanosti forem, měřítka a výrazu zástavby se jedná o mimořádně harmonický a cenný celek, chráněný jako vesnická památková rezervace. Její rozložení v krajinném rámci s dominantou Bukovce představuje z hlediska krajinného rázu jedinečnou hodnotu estetickou, vyjadřující harmonii krajiny a stop postupného vývoje sídla. První písemná zmínka pochází z roku 1539. Správní zařazení: panství Návarovské, později Frýdlantské.

KATEGORIZACE	**A+**
SEGMENTACE	**NE**

Hlavní hodnotící kritéria			Vedlejší hodnotící kritéria			
Krajinný rámec	Kvalita krajinného rámce	+	Pozitivní			
	Vizuální projev sídla	+	Krajinná rámec		Sídlo	
	Zasazení sídla	+	Komponované části	NE	Cenná urbanistická struktura	ANO
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	+	Historické členění krajiny	NE	Přítomnost památkových zón či rezervací	ANO
	Prostorové uspořádání sídla	+	Přítomnost krajinné památkové zóny	NE	Kulturní památky (KP, NKP)	ANO
Zástavba	Charakter zástavby	+			Přítomnost přírodních prvků akcentující obraz sídla	ANO
	Měřítko zástavby	+	Krajinná dominanta	ANO	Kulturní dominanta	ANO
	Architektonická kvalita objektů	+	Přítomnost ZCHÚ (maloplošných)	ANO*	Ikonické panorama/silueta	ANO
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	+	Negativní			
	Charakteristické nezastavěné plochy	+	Rušivá dominanta	NE	Rušivé objekty	NE
	Zeleň na okraji sídla	+	Snížení přírodní a estetické hodnoty	NE	Rušivá veřejná prostranství, zanedbanost	NE

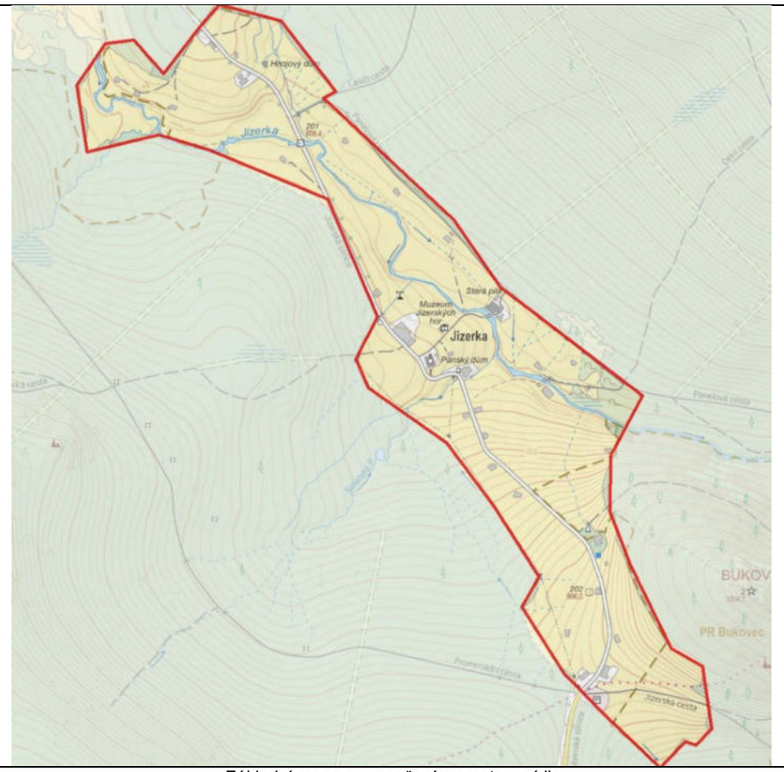
Komentář:

Severozápadní uzávěr prostoru sídla tvoří NPR Rašeliniště Jizerky a jihovýchodní uzávěr pak PR Bukovec. Za Prostředním Jizerských hřbetem se rozkládá NPR Rašeliniště Jizery. Panoramata Jizerky jsou považována za ikonická a t z důvodu jedinečného souznění rozptýlené zástavby s významnými památkovými hodnotami a krajinného rámce s cennými přírodními prvky a strukturami.

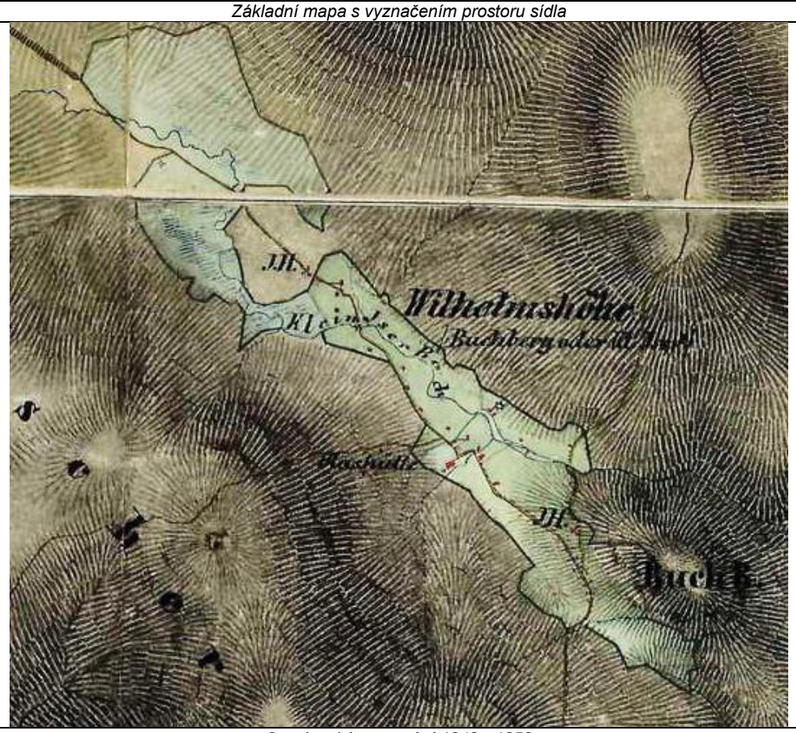
* NPR Rašeliniště Jizerky, PR Bukovec

Celkové zhodnocení:

Sídlo Jizerka vyniká jedinečným souladem cenné zástavby s dochovanou urbanistickou strukturou, cennými památkově chráněnými stavbami a souborem staveb lidové architektury a zcela charakteristického krajinného rámce mělkého údolí uprostřed lesnatých masivů a luk, vrchovišť a rašelinišť horního toku Jizerky. Jedná se o sídlo s jedinečným významem pro ráz krajiny.

Základní mapa s vyznačením prostoru sídla

2. vojenské mapování 1842 - 1853

	Prostorové uspořádání sídla	Prostorová skladba zástavby představuje působivý rys krajinného rázu s objekty tradičních forem a tradičního výrazu. V zástavbě sídla převažují rekreačně využívané objekty, nezřídka větších hmot. Zhruba ve střední části enklávy stojí dominantní areál – Panský dům se sklárnou. Zástavba celkově i jednotlivé individuální stavby působí velmi harmonicky, i po rekonstrukcích si zachovává přirozené působení ve výsostně horském prostředí. Projev či vizuální uplatnění většiny staveb v krajinářsky jedinečném prostoru posiluje absence či omezené množství zeleně v jejich bezprostředním okolí. Prostý doprovodné zeleně je i tok Jizerky.
Zástavba	Charakter zástavby	Jedinečná harmonie památkově chráněné zástavby sídla s Panským domem, sklárnou, školou, pilou a souborem objektů lidové architektury vytváří jedinečné hodnoty kulturně historické, spojené s hodnotami krajinářsko-estetickými.
	Měřítko zástavby	Měřítkem i výrazově se zástavba sídla projevuje v prostoru Jizerky harmonicky s hmotově dominujícími historickými objeikty sklárny a Panského domu. V rozptýlené zástavbě nejsou objekty, které by výrazně narušovaly tradiční měřítko sídla.
	Architektonická kvalita objektů	Architektonická kvalita objektů je v Jizerce výrazně nadprůměrná, v sídle se nachází architektonicky cenná objekty i objekty památkově chráněné, celé sídlo je vesnickou památkovou rezervací. Je definované v Památkovém katalogu jako *„Horská vesnice pozdně středověkého původu (1539) má nepravidelně rozptýlenou zástavbu. Stavební fond VPR tvoří panský dvůr sklářské rodiny Riedlů, sklárna z 2. poloviny 19. století a soubor lidové roubené architektury - domů dělníků z 18. a 19. století*.
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	Okraje lesních porostů vymezujících prostor dna údolí jsou poměrně souvislé a málo členité, v loukách se vyskytuje málo mimolesní rozptýlené zeleně. Mimolesní zeleň je parná v okolí jednotlivých objektů rozptýlené zástavby. Tok Jizerky na většině úseku nemá doprovodnou stromovou a keřovou zeleň. Tyto skutečnosti umožňují vizuální vnímání sídla v jeho prostorových souvislostech.
	Charakteristické nezastavěné plochy	Nezastavěné plochy sídla představují louky, ve kterých se vine tok Jizerky. Jejich charakter bez mimolesní zeleně podtrhuje izolovanost jednotlivých objektů a vyjadřuje charakter sídla.
	Zeleň na okraji sídla	Okraje souvislých lesních porostů horských hřbetů a specifické luční a rašelinné partie navazující na severozápadní okraj sídla jsou pro charakter Jizerky typické.

Odůvodnění		
Krajinný rámec sídla	Kvalita krajinného rámce	Krajinný rámec odlesněného prostoru sídla v údolí potoka Jizerky a jejích přítoků, stékajících z okolních lesnatých svahů (Sklářský, Safírový potok a Hlinitý na levém břehu a Pařezový na pravém) je tvořen jak lesnatými svahy a poměrně klidnými horizonty se skalnatými akcenty (Věžní skály, Pytlácké kameny, Černý vrch, Bílé kameny), tak i výraznou terénní dominantou izolovaného neovulkanického kužele Bukovce čnícího nad zářezem údolí Jizerky a uzavírajícího celý prostor Jizerky na jihovýchodě. Zcela odlišné jsou partie krajinného rámce na severozápadě, kde otevřený prostor přechází postupně do rašelinišť.
	Vizuální projev sídla	Viditelnost osady, nacházející se v odlesněném prostoru – v loukách vyplňujících prostor mělkého údolí potoka Jizerky a jejích přítoků je limitována souvislými lesními porosty svahů Středního jizerského hřebene na severovýchodě a Vlašského hřebene na jihozápadě. Z těchto svahů se otevírají náhodné průhledy, významnější pohledy se otevírají místy z červené turistické stezky vedoucí po terénním horizontu. Důležité hledy se otevírají z Bukovce. Další pohledy jsou možné z vlastního prostoru sídla, kde jsou pozorovatelné např. jedinečné scenérie vazby okraje bezlesí na rašeliniště Jizerky a celková panoramata s dominantu Bukovce.
	Zasazení sídla	Sídlo je mimořádně harmonicky zasazeno do krajinného rámce, bez rušivých objektů či struktur.
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	Sídlo zachovává charakter rozptýlené zástavby, roztroušené v prostoru mělkého údolí Jizerky. Ve zdánlivě neorganizovaném řádu zástavby je patrné pravidelné rozložení staveb na levém břehu Jizerky podél lesních okrajů Prostředního Jizerského hřebene s pravidelnými odstupy mezi 170 – 200 m. V zástavbě je také patrné určité soustředění objektů kolem Panského domu a sklárny, Pešákovny a Hnojového domu a Jeřábkovny.

Ochrana krajinného rázu:
Cíl(e) ochrany:
• Udržení jedinečného charakteru horského sídla s drobnými kulturními dominantami sklárny a Panského domu a se souborem objektů lidové architektury v rozptýlené struktuře dominantou kostela, s tradiční rozptýlenou strukturou zástavby, s množstvím nelesní zeleně, nenarušeným měřítkem. Udržení harmonického vztahu k atraktivnímu přírodě blízkému krajinnému rámci. Respektování podmínek památkové ochrany.
Podmínky ochrany:
• Zachovat a chránit charakter urbanistické struktury rozptýleného sídla bez většího podílu mimolesní zeleně • Nenarušovat dosud dochované tradiční měřítko a harmonický vztah zástavby sídla a krajinného rámce • Respektovat požadavky památkové péče v případě rekonstrukcí a obnovy jednotlivých objektů • V celém prostoru sídla vyloučit výstavbu oplocení pozemků narušujícího charakter volné zástavby, nevytvářet zahradnické úpravy netradiční místním podmínkám • Omezit vedlejší stavby, které by se mohly negativně projevit v krajinné scéně a narušit urbanistickou hodnotu území (kulturní znak krajinného rázu)
Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:
• U rekonstrukcí a přestaveb respektovat požadavky státní památkové péče, a to zejména s ohledem na omezení možnosti změn hmot a půdorysu jednotlivých objektů. Takové změny jsou možné pouze u odstranění nevhodných částí staveb nebo při změnách, vracejících dle pokynů památkové péče objekt do původní historické podoby. • Není vhodné doplňovat výsadby stromové zeleně kolem jednotlivých objektů v podobě, která by zakrývala viditelnost staveb v celkových panoramatech sídla • Volit vhodné materiály pro úpravu cestní sítě, volit šetrnější formy povrchových úpravy (např. mlat), zabránit městským detailům (obrubníky, nevhodné materiály apod.) • Usměrňovat turistické využití, volit vhodný materiál a vzhled mobiliáře • V ÚPD regulovat stavby vedlejší (rozsah, umístění) a oplocení, podporovat pořízení ÚPD s prvky regulačního plánu

Obec:	Kořenov	**Katastr:**	Polubný
S/B7/1	**VÁCLAVÍKOVA STUDÁNKA** (*Wazelsbrunn*)		
Poloha:	**KC/B**		**KP/B7**

Charakteristika:

Nevelká nelesní enkláva na Polubenské silnici z Horního Polubného na Jizerku je osídlena čtyřmi objekty chalup ve stopách části historického osídlení. Jedná se o rozptýlený charakter zástavby, vázané na silnici. Silnice stoupá lesnatým úbočím výšiny Zámecké kameny /982 m). Prostor je výrazně prostorově ohraničen okraji lesích porostů, které podstatně zmenšily původní rozlohu odlesněného prostoru. Rozložení zástavby a její zapojení do bohaté soliterní mimolesní zeleně představuje z hlediska krajinného rázu jedinečnou hodnotu estetickou, vyjadřující harmonii krajiny a reliktu sídla. První písemná zmínka o obci Polubný pochází z roku 1700. Správní zařazení: panství Semilské.

KATEGORIZACE	**A**
SEGMENTACE	**NE**

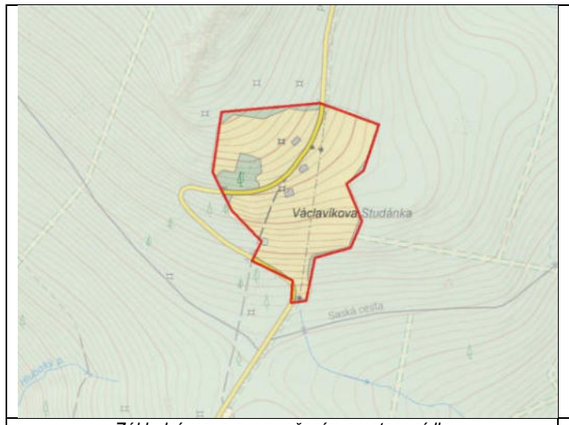
Hlavní hodnotící kritéria			Vedlejší hodnotící kritéria			
Krajinný rámec	Kvalita krajinného rámce	+	Pozitivní			
	Vizuální projev sídla	+	Krajinná rámec		Sídlo	
	Zasazení sídla	+	Komponované části	NE	Cenná urbanistická struktura	ANO
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	0	Historické členění krajiny	NE	Přítomnost památkových zón či rezervací	ANO
	Prostorové uspořádání sídla	+	Přítomnost krajinné památkové zóny	NE	Kulturní památky (KP, NKP)	ANO
Zástavba	Charakter zástavby	+			Přítomnost přírodních prvků akcentující obraz sídla	ANO
	Měřítko zástavby	+	Krajinná dominanta	NE	Kulturní dominanta	NE
	Architektonická kvalita objektů	+	Přítomnost ZCHÚ (maloplošných)	NE	Ikonické panorama/silueta	NE
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	+	Negativní			
	Charakteristické nezastavěné plochy	+	Rušivá dominanta	NE	Rušivé objekty	NE
	Zeleň na okraji sídla	+	Snížení přírodní a estetické hodnoty	NE	Rušivá veřejná prostranství, zanedbanost	NE

Komentář:

Krajinný se nevyznačuje snížením přírodních a estetických hodnot. Cennost urbanistické struktury spočívá v zachování stop historické struktury v lokalitě. Přírodními prvky akcentujícími obra sídla v krajně jsou četné solitérní listnaté a jehličnaté stromy v prostoru trvalých travních porostů.

Celkové zhodnocení:

Sídlo Václavíkova studánka představuje drobnou lokalitu, zcela odloučenou od zástavby Polubného. Její obraz s tradičním výrazem zástavby v působivém krajinném rámci představuje velmi cennou hodnotu krajinného rázu.

Základní mapa s vyznačením prostoru sídla

Stabilní katastr (pol. 19. století)

Odůvodnění		
Krajinný rámec sídla	Kvalita krajinného rámce	Krajinný rámec odlesněného prostoru drobného sídla na Polubenské silnici přestavují souvislé lesní porosty výšiny Zámecké kameny. Z jihovýchodního svahu enklávy se otevírají pohledy na lesnatý hřbet nad levým břehem Jizery. Jedinečná je osamělost a překvapivost umístění osídlené lokality při cestě na Jizerku.
	Vizuální projev sídla	Osadu je možno pozorovat pouze v rámci odlesněného prostoru. Ohraničení souvislým lesním porostem viditelnost neumožňuje. Dálkové pohledy z lesnatých horských hřbetů jsou nereálné.
	Zasazení sídla	Sídlo tvořené několika chalupami a zbytky opevnění (řopíky) je mimořádně harmonicky zasazeno do krajinného rámce nevelkého odlesněného prostoru s množstvím mimolesní solitérní zeleně, bez rušivých objektů či struktur.
Urbanistická Struktura	Půdorys sídla	Sídlo zachovává charakter rozptýlené zástavby s neorganizovaným řádem, avšak vázané na průjezdní Polubenskou silnici. Roztroušené v prostoru mělkého údolí Jizerky. Zástavbu v jihovýchodním svahu tvoří čtyři roubená stavení tradičních půdorysů a hmot. Hojná mimolesní zeleň na loukách je doplněna dvěma řopíky.
	Prostorové uspořádání sídla	Zásadním rysem prostorové skladby je vztah čtyř objektů, rozptýlené mimolesní zeleně a výrazného prostorového vymezení.
Zástavba	Charakter zástavby	Objekty tradičních forem, měřítka a výrazu jsou obnoveny (roubená novostavba čp. 957 na místě původních objektů) a zachovávají harmonický soulad výrazu tradičních lidových staveb a krajinného rámce.
	Měřítko zástavby	Měřítkem i výrazově se zástavba sídla projevuje v prostoru Václavíkovy studánky výrazně harmonicky. Ve skupině rozptýlené zástavby nejsou objekty, které by výrazně narušovaly tradiční měřítko sídla.
	Architektonická kvalita objektů	Architektonická kvalita objektů (novostavba i objekty po rekonstrukcích a obnově) je nadprůměrná. Celá lokalita představuje hodnotu nikoliv v dochovanosti a památkové hodnotě objektů, ale v celkové harmonii zástavby.
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	V ploše nelesní enklávy se nachází velké množství solitérní mimolesní zeleně – listnáčů i jehličnanů.
	Charakteristické nezastavěné plochy	Nezastavěné plochy sídla představují trvalé travní porosty s rozptýlenou solitérní stromovou zelení.
	Zeleň na okraji sídla	Okraje souvislých lesních porostů, které postupně zmenšily rozlohu nelesní enklávy. přecházejí směrem k zástavbě do struktury solitérních stromů v plochách luk.

Ochrana krajinného rázu:
Cíl(e) ochrany:
• Udržení zachovalého charakteru drobné horské lokality odloučené v poloze samoty s čtyřmi objekty tradičních hmot, měřítka a výrazu. Udržení tradičního charakteru staveb a harmonického vztahu k atraktivnímu krajinnému rámci
Podmínky ochrany:
• Zachovat a chránit charakter urbanistické struktury rozptýleného sídla vázané na stopy historické zástavby, nerozšiřovat zástavbu • Nenarušovat dosud dochované tradiční měřítko a harmonický vztah zástavby sídla a krajinného rámce • V celém prostoru sídla vyloučit oplocení pozemků a stavby vedlejších objektů • Nedoplňovat výsadby stromové zeleně kolem jednotlivých objektů v podobě, která by narušovala charakter solitérní a skupinové zeleně v prostoru nelesní enklávy. Není vhodné upravovat okolí jednotlivých objektů zahradními úpravami a výsadbami • Nedoplňovat výsadby stromové zeleně kolem jednotlivých objektů v podobě, která by zakrývala viditelnost staveb v celkových panoramatech sídla
Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:
• Sídlo nemá potenciál k další výstavbě, která by rozvíjela existující půdorys sídla. To se týká i výstavby drobnějších užitkových staveb. • U rekonstrukcí a přestaveb jsou omezeny možnosti změn hmot a půdorysu jednotlivých objektů.

- Volit vhodné materiály pro úpravu cestní sítě, volit šetrnější formy povrchových úpravy (např. mlat), zabránit městským detailům (obrubníky, nevhodné materiály apod.)
- V ÚPD regulovat zástavbu a stavby vedlejší (rozsah, umístění) a oplocení, podporovat pořízení ÚPD s prvky regulačního plánu

Obec:	Liberec	**Katastr:**	Rudolfov
S/C2/1	**RUDOLFOV** (*Rudolfsthal*)		
Poloha:	**KC/C**		**KP/C2**

Charakteristika:

Sídlo Rudolfov se rozkládá v kratším údolí levostranného přítoku Černé Nisy, v odlesněné enklávě obklopené zalesněnými svahy Jizerských hor. Do CHKO spadá pouze území východně od ulice Rudolfovská (komunikace z Liberce – Starého Harcova). Sídlo je jasně ohraničeno okraji lesních porostů, jedná se o v pramennou oblast přítoku Černé Nisy. V jižní části se nachází křižovatka s odbočkou Do Bedřichova, u ní stojí ubytovací a občerstvovací větší objekt – Česká chalupa. V severní části se nachází drobná vodní nádrž Rudolfov. Zástavba má rozptýlený charakter, mnoho objektů si zachovalo tradiční výraz. V severní části se nachází chatová osada. Ačkoli do CHKO patří pouze pravá strana údolí, i zástavba mimo hranice CHKO si zachovává tradiční ráz a harmonické měřítko. Jedná se o malebnou nelesní enklávu. První písemná zmínka o obci pochází z roku 1657.

KATEGORIZACE	**B+**
SEGMENTACE	**NE**

Hlavní hodnotící kritéria			**Vedlejší hodnotící kritéria**			
Krajinný rámec	Kvalita krajinného rámce	+	Pozitivní			
	Vizuální projev sídla	+	Krajinná rámec		Sídlo	
	Zasazení sídla	+	Komponované části	NE	Cenná urbanistická struktura	NE
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	+	Historické členění krajiny	NE	Přítomnost památkových zón či rezervací	NE
	Prostorové uspořádání sídla	0	Přítomnost krajinné památkové zóny	NE	Kulturní památky (KP, NKP)	ANO
Zástavba	Charakter zástavby	+			Přítomnost přírodních prvků akcentující obraz sídla	ANO*
	Měřítko zástavby	+	Krajinná dominanta	ANO**	Kulturní dominanta	NE
	Architektonická kvalita objektů	+	Přítomnost ZCHÚ (maloplošných)	NE	Ikonické panorama/silueta	NE
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	+	Negativní			
	Charakteristické nezastavěné plochy	0	Rušivá dominanta	NE	Rušivé objekty	NE
	Zeleň na okraji sídla	+	Snížení přírodní a estetické hodnoty	NE	Rušivá veřejná prostranství, zanedbanost	NE

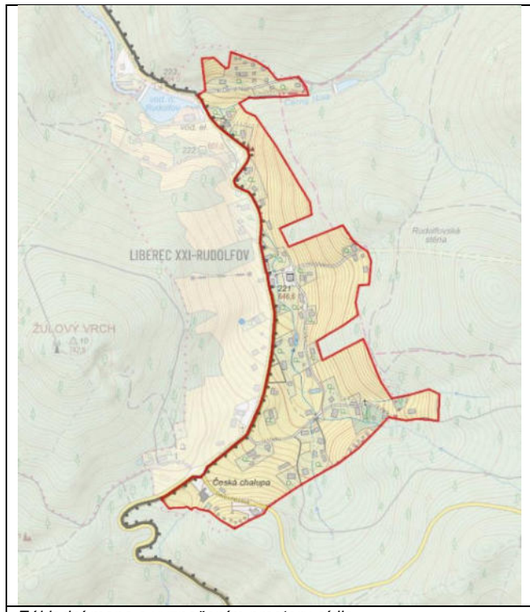
Komentář:

* vodní dílo Rudolfov (již vně CHKO)

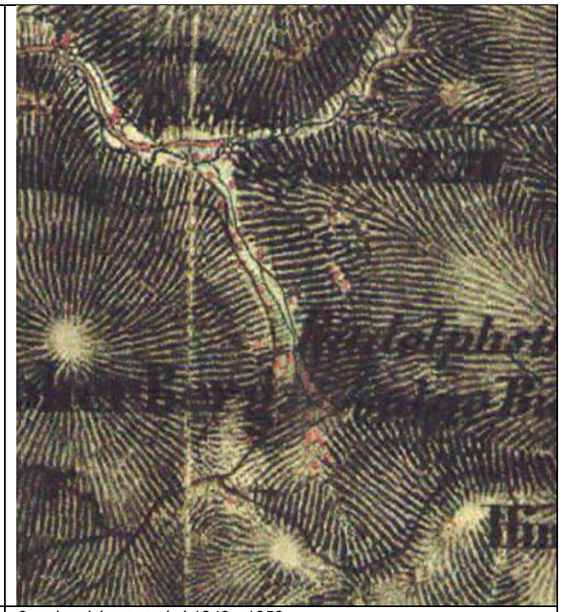
** Žulový vrch, Pod přehradou

Celkové zhodnocení:

Sídlo si zachovává svůj harmonický výraz, a to zejména vysokou kvalitou krajinného rámce, harmonickým zasazením sídla do drobného údolí s četnou sídelní zelení a převážně rozptýleným rozptýleným charakterem zástavby. Jednotlivé objekty si zachovávají svůj tradiční výraz, i přes drobné přestavby a dostavby se jedná o hodnotné sídlo. Chatová osada v severní části je skryta v množství vzrostlé zeleně, jednotlivé objekty zachovávají harmonické měřítko zástavby. Celkově se jedná o pozoruhodné sídlo s harmonickým měřítkem a vztahy v krajině, ačkoli se nachází na okraji CHKO, v dojezdové vzdálenosti od Liberecké aglomerace.

Základní mapa s vyznačením prostoru sídla

2. vojenské mapování 1842 - 1853

Odůvodnění		
Krajinný rámec sídla	Kvalita krajinného rámce	Sídlo je rozprostřeno v bezlesé enklávě drobného údolí přítoku Černé Nisy. Sídlo je obklopeno svahy Jizerských hor – Žulový vrch (743 m), Pod Přehradou (742 m), bezejmenný vrch (787 m) u Bedřichovského sedla. Vrchy mají zalesněné svahy. Sídlo je tak jasně ohraničeno okraji lesních porostů. Kvalita krajinného rámce je vysoká.
	Vizuální projev sídla	Vizuální uplatnění zástavby sídla nepřekračuje rozsah odlesněné enklávy vymezené okraji lesních porostů.
	Zasazení sídla	Sídlo se rozkládá podél komunikace Rudolfovská, která se táhne v nejnižších polohách údolí. Samotná zástavba je zasazena ve svazích drobného údolí, místy poměrně strmých a ve vyšších polohách (zejména v jižní širší části). Zasazení sídla do krajiny je harmonické.
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	Zástavba sídla na půdorysu lesní lánové vsi. Struktura je částečně dochovaná, čitelná v krajině. Novostavby jsou situované při hlavní cestě v horní části enklávy, respektují měřítko okolní zástavby.
	Prostorové uspořádání sídla	Zástavba vsi sleduje průjezdní cestu, od níž z většiny stoupá do východních svahů (při místní komunikaci). Ve střední části dominuje patrový objekt hotelu Rudolf (bývalá škola), jenž se však díky okolní zeleni a dalším stavbám v zástavbě sídla příliš neuplatňuje. Ve spodní části se nachází architektonicky hodnotná dominantní stavba elektrárny při menší vodní nádrži (již vně CHKO). Na horním konci pak dominuje na křižovatce cest (Bedřichov, Liberec) složená hmota rekreačního objektu (Česká Chalupa). V jeho blízkosti se nachází opuštěný táborový areál s chatkami. V severní části sídla se nachází segment rekreačních staveb menšího měřítka. Ačkoli je patrná původní parcelace, došlo k rozvoji zástavby
Zástavba	Charakter zástavby	Zástavba je převážně obytná a rekreační, v severní části se nachází drobné hmoty chatové osady. Na území se nachází i několik staveb větších hmot (Česká chalupa, penzion Rudolfov, Jizerská chata č. p. 65). Většina zástavby prošla rekonstrukcemi, v některých případech citlivě provedenými. Nachází se zde i objekty tradiční architektury, zejména ve vyšších polohách.
	Měřítko zástavby	Měřítko zástavby je harmonické, ačkoli se v sídle nachází několik staveb, které jsou většího měřítka. Zároveň je částečně patrný trend zvětšování hmot nových/přestavěných objektů.

	Architektonická kvalita objektů	V sídle se nachází několik staveb lidové architektury (roubenky) typické pro horskou krajinu. Některé přestavby jsou citlivě provedeny s architektonickou kvalitou. Celkově si sídlo zachovává svůj tradiční ráz.
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	V sídle se nachází velké množství nelesní zeleně, vázaná zejména na jednotlivé usedlosti. Vzrostlá zeleň ovlivňuje vizuální působení sídla v krajině. Volné plochy luk v okolí zástavby jsou členěný bohatou mimolesní zelení, v kontextu nevelkého krajinného prostoru s významným podílem zeleně upomínající na někdejší parcelaci. V okolí mladších staveb je zeleň zastoupena méně.
	Charakteristické nezastavěné plochy	Charakteristické nezastavěné plochy se v sídle nenachází.
	Zeleň na okraji sídla	Na okraji sídla se nachází četná mimolesní zeleň, zejména vázaná na původní lánové uspořádání (výběžky zeleně na okrajích pozemků dosahující místy až k lesnímu masivu). Jedná se o cennou hodnotu, pro území CHKO neobvyklou.

Ochrana krajinného rázu:

Cíl(e) ochrany:

- Zachovat dochovaný ráz venkovského sídla s rozptýlenou formou zástavby, harmonickými vztahy a s převažujícím dochovaným charakterem zástavby s vysokým podílem roubených staveb

Podmínky ochrany:

- Nenarušovat dosud dochované měřítko a harmonický vztah zástavby a krajinného rámce
- Nezahušťovat výrazně zástavbu, nevytvářet nové (kompaktní, shlukové) formy zástavby, nezastavovat charakteristické partie luk ve zvlněné krajině, zachovat odstup jednotlivých objektů, nepřipouštět nadměrné zastavování zahrad stávajících objektů, nepřipouštět rozvoj zástavby až k okrajům lesa, zachovat v maximální míře stávající nezastavěné louky
- U novostaveb, přestaveb, rekonstrukcí obytných staveb připouštět takové formy, které respektují místně typický ráz objektů - jednoduché hmoty, tvary (půdorys, tvar střechy, ap.) a proporce staveb (např. výšky podlaží), orientaci a osazení v terénu, typické (přírodní) materiály a barevnost fasády a střešní krytiny
- Vyloučit výstavbu dalších bytových domů, vícepodlažních objektů a jinou účelovou zástavbu vybočující výrazně měřítkem z charakteru existující zástavby
- vyloučit fotovoltaické panely na objektech v pohledově exponovaných fasádních polohách, zejména z veřejných prostranství a krajiny
- Zachovat hodnotnou krajinotvornou zeleň upomínající na někdejší parcelaci zemědělské půdy; zachovat stávající rozsah (okraje) lesních porostů a rozlehlých lučních ploch, nerozšiřovat zahradnické úpravy, zejména netradičního charakteru
- U terénních úprav respektovat původní/typickou modelaci terénu, nepřipouštět výrazné úpravy terénu, stavby vhodně zasazovat do terénu, omezeně připouštět doprovodné vedlejší stavby
- Bránit nevhodným architektonickým zásahům především u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys především starší obytné zástavby)
- Udržet převažující tradiční formu oplocení zahrad, požadovat pohledově prostupné formy oplocení, vyloučit oplocování ploch v krajině mimo zahrady navazující bezprostředně na usedlosti, vyloučit souvislé oplocení živými ploty
- Omezit rozvoj mobiliáře a takové úpravy veřejných prostranství, které budou narušovat harmonické vztahy a venkovský horský charakter území, omezit vizuální smog (reklamní panely, nevhodná příslušenství gastronomických a ubytovacích služeb)

Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:

- Možné jsou pouze přestavby, dostavby a novostavby dle ÚP (úplné změní k 10.5.2025) a to v rozsahu a formě, které nesníží harmonické měřítko a cenný dochovaný charakter staveb. Usilovat o údržbu stávajících staveb s dochovanými tradičními prvky lidové architektury
- Regulovat v územně plánovací dokumentaci omezit vymezení dalších zastavitelných ploch, podporovat pořízení ÚPD v podrobnosti regulačního plánu
- Pečovat o cennou sídelní a krajinnou zeleň vytvářející příznivé vizuální uplatnění sídla v krajině
- Uplatňovat ochranu staveb s dochovaným výrazem tradičního lidového stavitelství; usilovat o vhodné opravy a údržbu a zachovat jejich historický ráz
- Novou zástavbu vhodně koncipovat s ohledem na přechod do nezastavěného území – doplnit o diferencované výsadby stanovištně odpovídající zeleně
- Usilovat o zachování rázu sídla na západní straně komunikace, zvážit a podporovat rozšíření CHKO o bezlesou enklávu pod Žulovým vrchem

Obec:	Liberec, Jablonec nad Nisou	**Katastr:**	Starý Harcov, Kunratice u Liberce, Lukášov
S/C3/1	**NOVÝ HARCOV** (*Neu Harzdorf*)		
Poloha:	**KC/C**		**KP/C3**

Charakteristika:

Část Liberce ležící na východním okraji města na okrajových svazích Jizerských hor v údolí Harcovského potoka, východně od vodní nádrže Starý Harcov. Zástavba městské části zasahující do CHKO navazuje na zastavěné území města, jihovýchodní část je situována v lesnatém údolí. Původně se jednalo o údolní neorganizovanou ves. První písemná zmínka o obci pochází z roku 1681.

KATEGORIZACE	**C+**
SEGMENTACE	**NE**

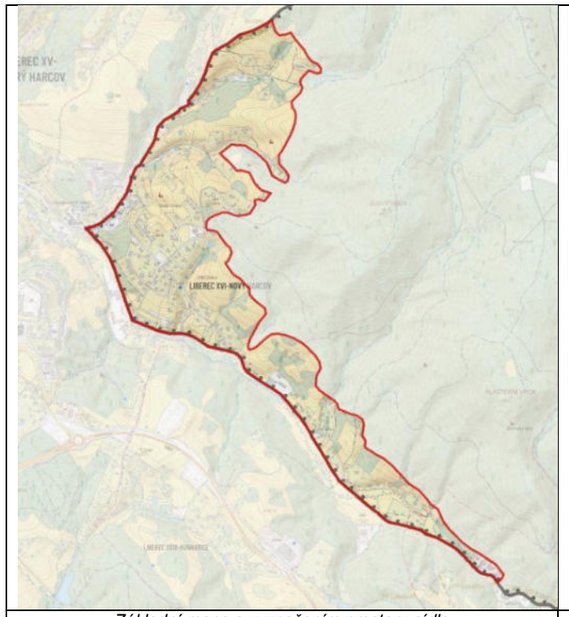
Hlavní hodnotící kritéria			**Vedlejší hodnotící kritéria**			
Krajinný rámec	Kvalita krajinného rámce	+	Pozitivní			
	Vizuální projev sídla	0	Krajinná rámec		Sídlo	
	Zasazení sídla	+	Komponované části	NE	Cenná urbanistická struktura	NE
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	0	Historické členění krajiny	NE	Přítomnost památkových zón či rezervací	NE
	Prostorové uspořádání sídla	0/+	Přítomnost krajinné památkové zóny	NE	Kulturní památky (KP, NKP)	NE
Zástavba	Charakter zástavby	0			Přítomnost přírodních prvků akcentující obraz sídla	NE
	Měřítko zástavby	+	Krajinná dominanta	NE	Kulturní dominanta	NE
	Architektonická kvalita objektů	0	Přítomnost ZCHÚ (maloplošných)	NE	Ikonické panorama/silueta	NE
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	+	Negativní			
	Charakteristické nezastavěné plochy	0	Rušivá dominanta	NE	Rušivé objekty	ANO*
	Zeleň na okraji sídla	+	Snížení přírodní a estetické hodnoty	NE	Rušivá veřejná prostranství, zanedbanost	NE

Komentář:

* některé rušivé objekty městských forem ve vyšších polohách poblíž okrouhlice (Osiková)

Celkové zhodnocení:

Sídlo je do značné míry poznamenáno blízkostí Liberecké aglomerace. Sídlo vyniká kvalitou krajinného rámce a udržuje si harmonické vztahy v krajině zasazením sídla do krajiny. Prostorové uspořádání sídla je již poměrně narušeno, nachází se zde kompaktnější formy zástavby. V odlehlejších okrajových částech si však sídlo zachovává tradiční venkovský rozptýlený ráz sídla (hodnoceno pozitivně). Charakter zástavby je různorodý, v sídle se nachází jak tradiční architektura, tak městské formy zástavby bez historické vazby na území. Celkově působí sídlo díky krajinnému rámci a četné mimolesní i lesní zeleni harmonicky. Ze sídla jsou malebné výhledy do okolní krajiny.

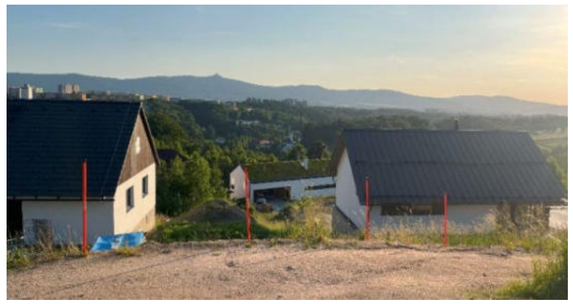

Základní mapa s vyznačením prostoru sídla

2. vojenské mapování 1842 - 1853

Odůvodnění		
Krajinný rámec sídla	Kvalita krajinného rámce	Krajinný rámec sídla je hodnotný, jedná se o dynamický reliéf ve svazích Jílového vrchu protkaného drobnými vodotečemi a údolím Harcovského potoka. Síla krajinného rámce ve obrazu sídla je vysoká.
	Vizuální projev sídla	Exponovaná severní část sídla je rozložena v hojné mimolesní zelení. Vizuální uplatnění sídla je tak nízké. Ze sídla se však uplatňují mimořádně malebné výhledy přes Libereckou kotlinu až k ještědskému hřebenu.
	Zasazení sídla	Jedná se o přechodovou část Jizerských hor do Liberecké kotliny, reliéf této části, kde se rozprostírá sídlo, je specifické. Jedná se o údolní část v jižní části sídla (uvnitř CHKO), kde se vine zástavba podél ulice Lukášovská, převážná část zástavby se však rozprostírá ve svazích, místy poměrně strmých. Zasazení je převážně harmonické.
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	Půdorys sídla je částečně dochovaný (zástavba podél ulice Lukášova), ve vyšších polohách došlo k výraznějšímu zahuštění zástavba, zástavba je ve shlucích poměrně nahloučených staveb.
	Prostorové uspořádání sídla	Zachovalejší ráz zástavby má především severní část ve svažitějším terénu (část Malý cíp) s rozptýlenou zástavbou, větší počet starších objektů (včetně renovovaných) se nachází níž v údolí Harcovského potoka směrem k Lukášovu. Pří hranici CHKO stojí školní areál s dominantním objektem hlavní budovy s výraznou novodobou dostavbou. Dominanta kostela Navštívení Panny Marie v exponované pozici nad Harcovským potokem se nachází již vně hranic CHKO.
Zástavba	Charakter zástavby	Charakter zástavby je různorodý. Sídlo (jeho část v CHKO) reprezentuje typickou okrajovou část velkého města se zastoupením starší zástavby s větší či menší (po renovacích) dochovaností znaků venkovského osídlení, jež je doplněna velkou měrou pozdější – poválečnou i nejmladší zástavbou, jež se od těchto znaků poměrně výrazně odklání. Místy se nachází tradiční lidová architektura.
	Měřítko zástavby	Sídlo si zachovává tradiční měřítko zástavby, toto měřítko je částečně narušeno v okolí ulice Osiková a Vřesová, je patrné postupné zvětšování hmot obytné zástavby – městských forem. Měřítkově vybočují i některé stavby v nižších polohách (ZŠ, skladové objekty), které se ale neuplatňují v krajinných panoramatech.
	Architektonická kvalita objektů	Architektonická kvalita zástavby je různorodá, je patrný vliv Liberecké aglomerace, nachází se zde velký počet městských prvků obytných objektů. Hodnotné objekty lidové architektury jsou přítomny v Kadlické ulici.
	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	Exponovaná severní část sídla je rozložena v hojné mimolesní zelení. Zástavba je obklopena loukami, ale také okraji lesních porostů a mimolesní zelení, která prostupuje i do intravilánu.
Zeleň, veřejná prostranství	Charakteristické nezastavěné plochy	V sídle se nenachází charakteristické nezastavěné plochy.
	Zeleň na okraji sídla	Vzhledem k lesnaté krajině je okraj sídla vymezen lesním masivem v částech je sídlo součástí lesních porostů. Sídlo si vzhledem ke krajinnému zázemí a vzrostlé zeleni zachovává harmonický přechod do krajiny.

Ochrana krajinného rázu:
Cíl(e) ochrany:
• Ochrana exponovaných poloh svahů Jílového vrchu • Udržení charakteru a projevu sídla v krajině, zejména v jeho exponovaných polohách, kde je částečně dochovaná struktura a charakter zástavby
Podmínky ochrany:
• Zachovat rozvolněný či rozptýlený charakter zástavby v okrajových částech sídla, nerozšiřovat zástavbu v polohách bez zástavby, nerozšiřovat zástavbu na okraji lesních porostů, nepropojovat vzájemné shluky zástavby, nevytvářet kompaktní formy zástavby podél ulic, vyloučit městské formy zástavby, nerozšiřovat zástavbu k okrajům lesa • V okrajových částech sídla u novostaveb, přestaveb, rekonstrukcí obytných staveb řešit/respektovat místně typický ráz objektů - jednoduché hmoty, tvary (půdorys, tvar střechy, ap.) a proporce staveb, orientaci a osazení v terénu, typické (přírodní) materiály a barevnost fasády a střešní krytiny, tradičních měřítek • v ostatních částech, kde již narušen tradiční charakter zástavby, vyloučit stavební úpravy, které by se negativně projevily v krajinné scéně (vyloučit objemově výrazné stavby) • Vyloučit stavby hromadného bydlení a rekreace ve vyšších polohách svahů (bytové, apartmánové domy apod.), zachovat měřítko obytné zástavby • U terénních úprav respektovat původní/typickou modelaci terénu • Neoplocovat pozemky v rozptýlené zástavbě, v částech s kompaktnější formou regulovat vzhled oplocení (nepřípustné městské formy vysokých neprůhledných oplocení) • Vyloučit městské formy úprav veřejných prostranství (nevhodné skladby, materiály, mobiliář) ve vyšších polohách sídla
Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:
• Novou obytnou výstavbu připustit v omezené míře za předpokladu dodržení přítomné hustoty zástavby a v lokalitách, kde se nebude nepříznivě projevovat v krajinných panoramatech • Kultivovat bohatou vnitřní zeleň a zachovat na sídlo navazující zeleň se značnou krajinotvornou funkcí • Přestavby nebo event. novostavby mohou mít současný architektonický výraz při respektování dimenzí, hmot a barevnosti tradičních lidových staveb • Regulovat v ÚPD oplocení dle podmínek ochrany (viz výše), podporovat pořízení ÚPD v podrobnosti regulačního plánu

Obec:	Bedřichov	**Katastr:**	Bedřichov u Jablonce nad Nisou
S/C5/1	**BEDŘICHOV** (*Friedrichswald*)		
Poloha:	**KC/C**		**KP/C5**

Charakteristika:

Bedřichov je rozlehlé horské sídlo v bezlesé enklávě horního toku Bílé Nisy (Rýnovická), pod pramennou oblastí. Rozprostírá se severovýchodně od Liberce a severně od Jablonce nad Nisou v jihozápadní části CHKO Jizerské hory. Tok Bílé Nisy tvoří přírodní osu sídla. Sídlo je ohraničeno okraji lesních porostů, v jihovýchodní části přechází zástavba do katastru sídla Janov nad Nisou. Prostor je jasně ohraničen.

Zástavba je diferencovaná, zatímco v jihozápadní části jsou fragmenty dochované rozptýlené vsi, v nižších polohách při hlavní komunikaci dochází k postupnému výraznému zahušťování a zvětšování měřítka staveb. V jižní části se nachází objekt úpravny vody, který svou hmotou excesivně překračuje měřítko a charakter staveb. V severovýchodním sektoru se nachází sportovně-rekreační zázemí (běžecký lyžařský areál Bedřichov), lyžařské sjezdovky se nachází i na volných loukách v jihozápadní části sídla. Sídlo má dominantní rekreační funkci. První písemná zmínka o obci pochází z roku 1602.

KATEGORIZACE	**B-**	**B+**	**C**
SEGMENTACE		**ANO**	

Hlavní hodnotící kritéria			**Vedlejší hodnotící kritéria**			
Krajinný rámec	Kvalita krajinného rámce	+	Pozitivní			
	Vizuální projev sídla	+/0	Krajinná rámec		Sídlo	
	Zasazení sídla	+/0	Komponované části	NE	Cenná urbanistická struktura	NE
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	+	Historické členění krajiny	NE	Přítomnost památkových zón či rezervací	NE
	Prostorové uspořádání sídla	+/0	Přítomnost krajinné památkové zóny	NE	Kulturní památky (KP, NKP)	ANO**
Zástavba	Charakter zástavby	0			Přítomnost přírodních prvků akcentující obraz sídla	ANO
	Měřítko zástavby	+/0	Krajinná dominanta	ANO*	Kulturní dominanta	ANO*
	Architektonická kvalita objektů	0	Přítomnost ZCHÚ (maloplošných)	NE	Ikonické panorama/silueta	NE
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	+	Negativní			
	Charakteristické nezastavěné plochy	o/-	Rušivá dominanta	ANO***	Rušivé objekty	ANO***
	Zeleň na okraji sídla	+	Snížení přírodní a estetické hodnoty	NE	Rušivá veřejná prostranství, zanedbanost	ANO

Komentář:

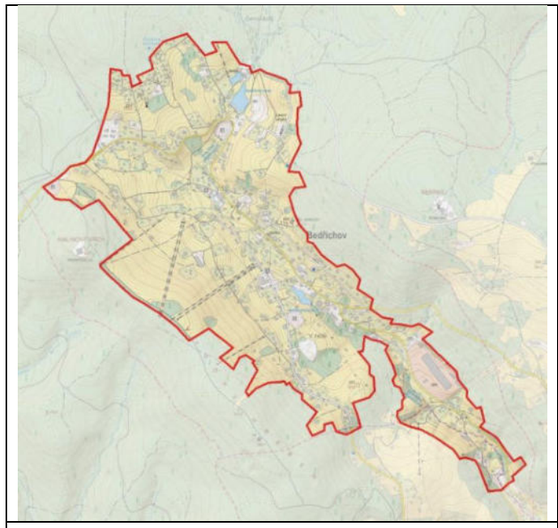
* Krajinná dominanta – Nekras, Malinový vrch, kulturní dominanta – kostel sv. Antonína Paduánského

** Památky - sklářská huť, hřbitov, hrobka rodiny Pilzovy

*** Rušivá dominanta – úpravna vody v jihovýchodní části směrem na Janov nad NIsou, rušivé objekty – rušivé objekty v centru města (netradiční architektonické ztvárnění, městské formy)

Celkové zhodnocení:

Kvalita sídla spočívá v jeho krajinném prostředí a harmonickém zapojení do krajinného rámce, zejména jeho okrajové části (jihozápadní část). Zatímco jeho středová část táhnoucí se podél hlavní komunikace z Jablonce nad Nisou má již setřené původní půdorysné uspořádání rozptýlené vsi a zástavba je značně diferencovaná, s rozdílnou architektonickou kvalitou a měřítkem zástavby, jeho okrajové partie ve svahu vykazují vysokou míru harmonického zapojení do krajiny, měřítko zástavby je harmonické a vizuální projev zástavby je převážně tradičně horský venkovský. Z tohoto důvodu je sídlo členěno na segmenty, které reflektují rozdílné hodnoty krajinného rázu dílčích částí sídla. Celkový projev sídla zřetelně poukazuje na jeho dominantní rekreační funkci.

Základní mapa s vyznačením prostoru sídla

2. vojenské mapování 1842 - 1853

FOTODOKUMENTACE:

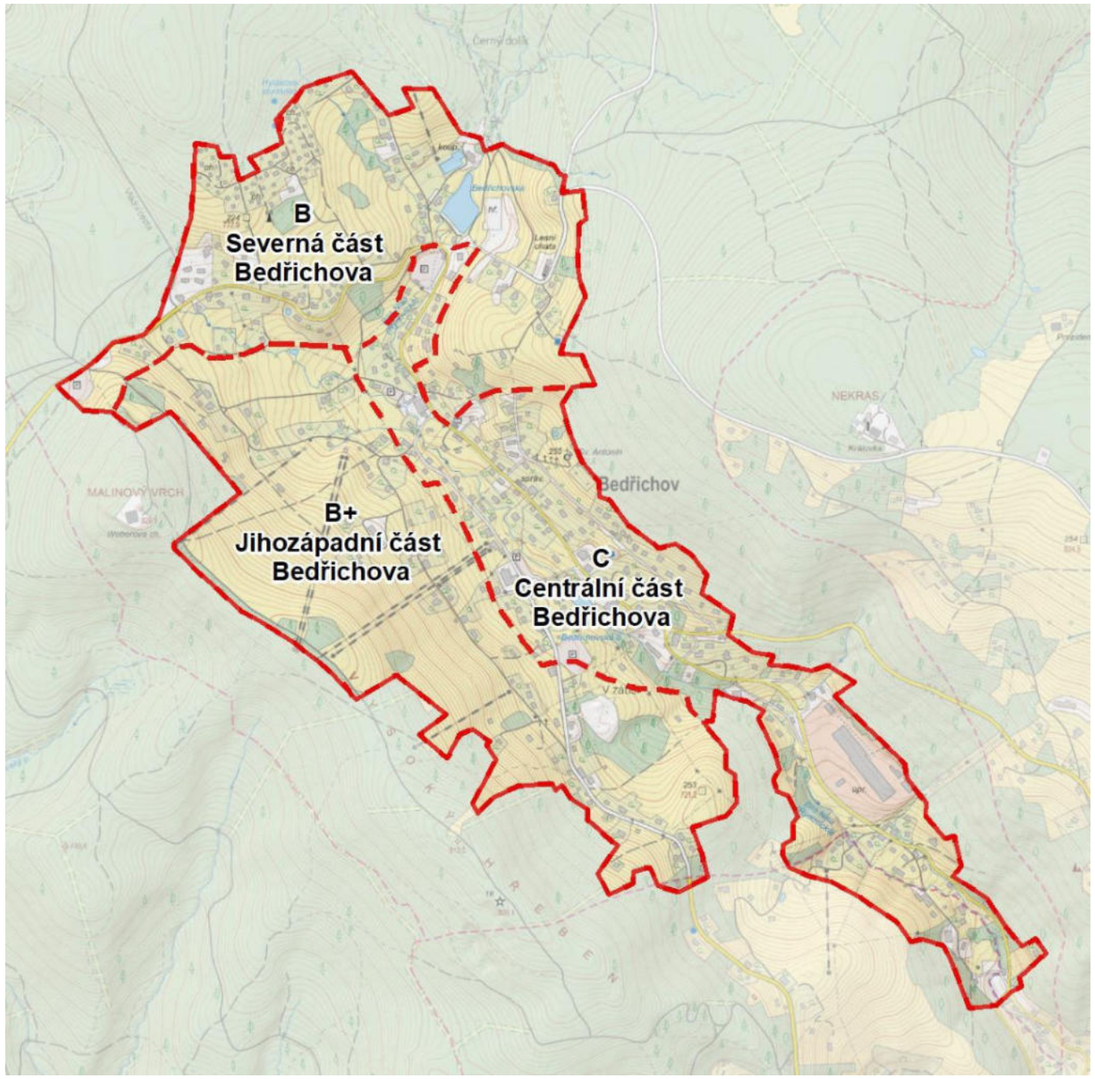

Pozn. Nahoře pohled na sídlo na z okraje lesa pod Malinovým vrchem – s dominantou kostela sv. Antonína Paduánského, vlevo dole pohled na excesivní objekt úpravny vody

Odůvodnění		
Krajinný rámec sídla	Kvalita krajinného rámce	Rozlehlé horské sídlo zaujímající širokou odlesněnou kotlinu Bílé Nisy pod její pramennou oblastí. Sídlo je jasně ohraničeno okraji lesních porostů, dominantně se uplatňují vrchy Nekras a Malinový vrch. Zvlněná krajina rozvětveného údolí horního toku Bílé Nisy vytváří působivé krajinářsky atraktivní partie.
	Vizuální projev sídla	Jedná se o vizuálně uzavřenou enklávu, vizuální uplatnění zástavby je omezeno okolními hřbetními partiemi (elevace Malinového vrchu, Nekrasu). Dálkové pohledy jsou možné pouze z vrchu Nekras (s rozhlednou Královka). Sídlo se uplatňuje v krajinné scéně z okrajových částí odlesněné enklávy, zejména z nezastavěných luk. Zástavba se vizuálně uplatňuje většinou pouze lokálně v dílčích scenériích. Projev rozptýlené zástavby je výrazně harmonický v jihozápadní části prostoru. Specificky se projevuje severovýchodní sektor sportovně-rekreačního areálu se stadionem běžeckého lyžařského areálu.
	Zasazení sídla	Zatímco střední část sídla v údolí táhnoucí se podél komunikace z Jablonce k lyžařského běžeckému areálu ztratila četnými dostavbami svou původní rozptýlenou organizaci, ve vyšších polohách je dochované harmonické zapojení části sídla do krajinného rámce. Celkově sídlo nepůsobí výrazně negativně v krajině.
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	Původní rozptýlená parcelační ves, původní půdorysné uspořádání je čitelné pouze ve vyšších polohách při jihozápadním okraji lesa. Nižší údolní partie při toku a podél cest vyplňuje souvislejší zástavba. Na jižních a západních svazích (při cestě do Bedřichovského sedla a nad koupalištěm) má zástavba rozvolněnější charakter.
	Prostorové uspořádání sídla	Zástavba si zachovává převážně nekompaktní charakter, dochází však ke značnému zahušťování zástavby, zejména při hlavní komunikaci. V západní části se nachází zde lyžařský stadion a rozlehlé parkoviště. Výše k západu pod lesem je situována chatová kolonie, zástavba se zde mění z menších objektů na velikost klasické rodinné zástavby. Při severovýchodním okraji zástavby v blízkosti lesa stojí dominanta kostela sv. Antonína Paduánského, k němuž vede křížová cesta.
Zástavba	Charakter zástavby	Sídlo se vyznačuje nekompaktní strukturou a značně diferencovanou zástavbou. Nižší údolní partie se vyznačují pestrou škálou obytných i rekreačních staveb, přízemních i patrových. U řady objektů jsou patrné znaky původní lidové zástavby, větší část tvoří mladší domy (první polovina 20. století a období socialismu), rekreační i obytné stavby z posledního období. V zástavbě se místy vyskytují velké hmoty rekreačních staveb neodpovídající architektonickým zvyklostem horské zástavby. Na jižních a západních svazích (při cestě do Bedřichovského sedla a nad koupalištěm) má zástavba rozvolněnější charakter a vyznačuje se větší výrazovou jednotou (podporovanou vhodným usazením v terénu a bohatou mimolesní zelení v okolí staveb). Zástavba v této části je charakteristická absencí oplocení.
	Měřítko zástavby	I přes rozmanitost zástavby si sídlo zachovává převažující harmonické měřítko zástavby. Postupně však dochází ke zvětšování měřítka, zvláště u rekreačních objektů v blízkosti lyžařského areálu.
	Architektonická kvalita objektů	Architektonická kvalita zástavby je různorodá. Nachází se zde stavby tradiční horské lidové architektury, i novodobé objekty bez regionálních prvků. Celkově sídlo nedisponuje vysokou hodnotou architektonického výrazu staveb.
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	Mimolesní zeleň doprovází zástavbu v celém sídle. Severozápadní okraj zástavby přechází v lesní porost, svahy na jižní straně jsou pokryty lučními porosty (sjezdovky).
	Charakteristické nezastavěné plochy	V sídle se nachází specifická veřejná prostranství, zejména kapacitní parkoviště, sjezdovky a běžecký stadion. Kvalita těchto prostranství je nízká. Celkové působení veřejných prostranství je spíše negativní (výjimkou jsou přístupové cesty v lučních loukách ve vyšších polohách.
	Zeleň na okraji sídla	Zástavba zpravidla volně přechází do volné krajiny, v severovýchodní a východní části doléhá místy až k okraji lesního porostu. V severní části doléhá chatová kolonie až k okraji lesa. Celkově je přechod sídla do krajiny spíše harmonický.

Segmentace a ochrana krajinného rázu:

Vzhledem k rozdílnému charakteru sídla ve střední části v nižších polohách, v závěru bezlesé enklávy údolí a jihozápadních svazích pod Malinovým vrchem je sídlo rozděleno do třech segmentů.

S/C5/1-1	Severní část Bedřichova	B-

Charakter, hodnoty a narušení:

Segment se rozkládá v závěru odlesněné části údolí Bílé Nisy, pod pramennou částí. Úsek zahrnuje zástavbu podél komunikace z Bedřichovského sedla, chatovou osadu v severní části u lesa a běžecký lyžařský areál Bedřichov. Území je charakteristické vysokou hodnotou krajinného rámce. Prostorové uspořádání segmentu je různorodé, je jen částečně dochované půdorysné uspořádání části sídla (podél komunikace z Bedřichovského sedla), v minulých letech došlo k částečnému zahuštění zástavby. V severní části při okraji lesa vznikla chatová osada, k výrazným změnám došlo i v okolí běžeckého lyžařského areálu (volní plochy, zástavba, stadion). Zástavba zejména podél komunikace si dochovala částečně tradiční charakter, mnoho staveb je přestavěno, nacházejí se zde i novostavby, které si zachovávají tradiční měřítko venkovské horské zástavby. Je tedy dochované harmonické měřítko, architektonická kvalita je spíše pozitivně hodnocena (nachází se zde množství roubených stavení), ačkoli se zde nacházejí stavby, které jsou bez architektonických kvalit. Harmonické vztahy jsou částečně narušeny vlivem dostaveb a turistickému vlivu. Chatová osada je nepůvodní, v krajinné scéně se však projevuje omezeně vzhledem k četné zeleni a tedy není hodnocena výrazně negativně.

Cíl(e) ochrany:

- Udržení měřítka a charakteru zástavby bez rušivé zástavby a nadměrného zahušťování zástavby, uchování částečné dochovanosti prostorového uspořádání sídla s rozptýlenou formou zástavby

Podmínky ochrany:

- Zachovat částečně dochovaný rozptýlený charakter zástavby a tradiční výraz staveb, nepřipouštět zahušťování zástavby a rozvoj zástavby v kompaktních formách
- Nenarušovat dosud dochované měřítko zástavby chalup a chat, vyloučit výstavbu bytových domů, vícepodlažních objektů a jinou účelovou zástavbu vybočující výrazně měřítkem z charakteru okolní zástavby
- U novostaveb, přestaveb, rekonstrukcí obytných staveb řešit/respektovat místně typický ráz objektů – jednoduché hmoty, tvary (půdorys, tvar střechy, ap.) a proporce staveb (např. výšky podlaží), orientaci a osazení v terénu, typické (přírodní) materiály a barevnost fasády a střešní krytiny; měřítko přizpůsobit hodnotné okolní zástavbě
- Nerozšiřovat chatovou zástavbu, nepřipustit srůst chatové osady s okolní zástavbou podél komunikace, objekty rekreace v chatové osadě regulovat (výška, hmota), aby nedocházelo k nadměrnému zahušťování zástavby a k excesivním přestavbám
- Udržet převažující tradiční formu oplocení zahrad, požadovat pohledově prostupné formy oplocení, vyloučit oplocování ploch v krajině mimo zahrady navazující bezprostředně na usedlosti, vyloučit souvislé oplocení živými ploty
- U terénních úprav respektovat původní/typickou modelaci terénu, při zahradních úpravách neosazovat zahrady cizorodými (exotickými) rostlinami a stromy, zachovat množství a hodnotu sídelní zeleně
- Vedlejší doplňkové stavby ke stavbám hlavním umisťovat mimo exponované polohy, neumisťovat před objekty směrem ke komunikaci
- vyloučit fotovoltaické panely na objektech v pohledově exponovaných (fasádních) polohách, zejména z veřejných prostranství a krajiny

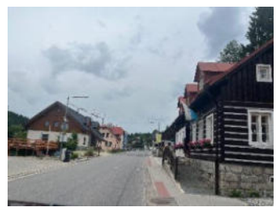
Ochranná doporučení:

- Jsou možné částečné dostavby proluk podél cest při respektování rozvolněného charakteru zástavby
- Uplatňovat ochranu staveb s dochovaným výrazem tradičního lidového stavitelství; usilovat o vhodné opravy a údržbu a zachovat jejich historický ráz
- Omezit výstavbu oplocení v ÚPD, zejména formy oplocení (nepřípustné formy plnostěnných materiálů), regulovat charakter zástavby, podporovat pořízení ÚPD v podrobnosti regulačního plánu v segmentu
- Usilovat o minimalizaci zahradních úprav netradičního uspořádání (vysoké živé ploty, ostrovy exotických záhonů apod.)
- Podporovat kultivaci okolí stadionu, možné jsou dostavby, které respektují měřítko okolních staveb, s architektonickým novodobým výrazem
- Zastavitelné plochy většího rozsahu v ÚPD omezit, zregulovat, aby nedocházelo k nadměrnému navyšování hmot objektů a hustotě zástavby

S/C5/1-2	Centrální část Bedřichova	C

Segment se rozkládá ve východní a jižní části sídla, zejména podél komunikace z Janova nad Nisou až k parkovišti u Běžeckého lyžařského areálu. Území je charakteristické polohou zejména v nižších polohách údolí Bílé Nisy a zahrnuje nezalesněnou část západních svahů Nekrasu spolu s kostelem sv. Antonína. Původní půdorysné uspořádání sídla je značně pozměněno, došlo k výraznému zahuštění zejména podél komunikace. Ve vyšších polohách svahů je zástavba rozvolněnější. Z hlediska charakteru zástavby se jedná o sídlo s rozmanitou zástavbou s různým stářím i architektonickou kvalitou objektů. Nachází se zde větší množství původních roubených staveb, převažuje však novodobější zástavba s výrazně se projevujícím rekreačním (turistickým) charakterem staveb. V posledních letech došlo k rozvoji tzv. apartmánových domů a kapacitních ubytovacích objektů, měřítko objektů se zvyšuje. Ačkoli si segment sídla nedochoval svůj rozptýlený charakter a je značně poznamenán turistickým ruchem střediska zimních sportů, dochází k zahušťování a zvětšování měřítka, segment si zachovává harmonické vztahy v krajině, a to svou polohou a rozsahem a hmotou převažující části staveb. Nachází se zde některé stavby s nízkou architektonickou kvalitou, v jižní části sídla se nachází excesivní stavba úpravny vody, která se svým měřítkem vymyká tradičnímu a převažujícímu rázu staveb. Celkově se jedná o segment s vysokou hodnotou krajinného rámce, s prostorovým uspořádáním v původních stopách (nedošlo k výrazné expanzi do krajiny), se stopami původní formy osídlení.

Cíl(e) ochrany:

- Udržení výrazu rekreačního turistického střediska, se zástavbou převážně podél hlavní komunikace respektující harmonické vztahy v krajině bez negativního projevu v krajinné scéně
- Zachování stop původního osídlení (rozptýlené formy ve vyšších polohách) a ochrana objektů lidové architektury s dominantním působením kostela sv. Antonína v průhledech

Podmínky ochrany:

- Strukturu a charakter zástavby diferencovat v souladu s urbanistickou strukturou sídla, zachovat vizuální působení segmentu v krajině, nezahušťovat zástavbu ve vyšších polohách svahů, kde je částečně dochovaný rozvolněný charakter (zejména ve východní části), koncentrovat rozvoj do nižších poloh údolí ke komunikaci
- V bezprostředním vizuálním kontextu s dochovanými hodnotnými objekty lidové architektury musí přestavby a event. nová výstavba respektovat tradiční půdorysné rozměry, tradiční hmoty a barevnost, musí být ochráněno prostředí objektů lidové architektury, neumisťovat novou výstavbu do vizuálního prostředí kostela sv. Antonína
- Objekty podél komunikace nesmí svou hmotou a výškou narušovat vizuální uplatnění sídla, jsou možné pouze takové formy zástavby, které se nebudou svou hmotou nebo výškou výrazně negativně projevovat v krajinné scéně, nejsou přípustné opakující se uniformní formy zástavby
- U terénních úprav ve vyšších polohách segmentu respektovat původní/typickou modelaci terénu, pro úpravy terénu v nižších polohách využívat přírodní materiály, neosazovat zahrady cizorodými (exotickými) rostlinami a stromy
- vyloučit výstavbu výrazného oplocení pozemků narušujícího charakter volné zástavby, v částech s rozptýlenou zástavbou a v kontaktu s nezastavěným územím omezit výstavbu oplocení (tradičních materiálů, zejména laťové provedení) na bezprostřední okolí stavby, zachovat prostupnost územím
- vyloučit fotovoltaické panely na objektech v pohledově exponovaných (fasádních) polohách, zejména z veřejných prostranství a krajiny
- Zachovat množství a hodnotu sídelní zeleně spoluformující příznivé působení sídla v krajině, neměnit zásadně funkční využití nezastavěných ploch, zejména omezit rozšiřování lesních pozemků a parkových úprav městského charakteru

Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:

- U rekonstrukcí a přestaveb bránit nevhodným architektonickým zásahům u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys především starší obytné zástavby), zejména ve vyšších polohách, stavby a přestavby staveb řešit s respektem k okolní zástavbě, jsou přípustné novodobé architektonické detaily při zachování tradičního hmotového řešení
- Podporovat intenzivní rozvoj zástavby při komunikaci, přípustné jsou apartmánové domy a jiné formy kapacitní rekreační a obytné zástavby v horském prostředí, nevhodné jsou městské formy bytových domů
- V územně plánovací dokumentaci regulovat charakter zástavby ve vyšších polohách, včetně barevného řešení, regulovat oplocení (vyloučit oplocení v částech s rozptýleným charakterem zástavby, vyloučit nevhodné formy oplocení)
- Dbát o úpravu veřejných prostranství, vyhýbat se městským formám veřejných prostranství (chodníky se zámkovou dlažbou), omezit zahradní úpravy v okolí zástavby (nepřiměřeně vysoké živé ploty omezující výhledy),

S/C5/1-3	Jihozápadní část Bedřichova	B+

Charakter, hodnoty a narušení:

Segment se rozprostírá při západní a jihozápadní hranici sídla Bedřichov. Zahrnuje lyžařský Ski areál Bedřichov a přilehlou zástavbu zejména ve svazích Malinového vrchu a Vysokého hřebene. Zástavba si zachovala převážně rozptýlený charakter, charakter zástavby je různorodý, jsou přítomné četné přestavby a dostavby, část s nízkou architektonickou kvalitou. V území však převažuje tradiční forma zástavby s úzkou vazbou s krajinným prostředím, v segmentu se nachází i několik staveb tradiční lidové architektury. Ačkoli se jedná o území turisticky vytížené, jedná se o segment s nejvyšší hodnotu krajinného rázu v sídle Bedřichov, právě pro dochovanou strukturu zástavby. Ze segmentu jsou malebné výhledy na protější svahy údolí. K mírnému narušení dochází v jižní části segmentu, kde se zástavba již výrazně zahušťuje, celkově se však tento exponovaný segment projevuje v krajinném rámci harmonicky. Pozitivně je také hodnocena dochovanost forem zástavby v dílčích částech segmentu.

Cíl(e) ochrany:

- Zachování charakteru sídla s dochovanou rozptýlenou formou zástavby s přítomným harmonickým měřítkem a vztahy v krajině bez hmotově, charakterově a měřítkově se vymykající zástavby chalup a chat

Podmínky ochrany:

- Zachovat a chránit charakter rozptýlené struktury zástavby, nezahušťovat výrazně zástavbu, udržet volné plochy mezi objekty (vzájemné odstupy), nerozšiřovat zástavbu k okraji lesa
- Nenarušovat dosud dochované měřítko a harmonický vztah zástavby chalup a chat a krajinného rámce
- U novostaveb, přestaveb, rekonstrukcí obytných staveb řešit/respektovat místně typický ráz objektů –
- jednoduché hmoty, tvary (půdorys, tvar střechy, ap.) a proporce staveb (např. výšky podlaží), orientaci a osazení v terénu, typické (přírodní) materiály a barevnost fasády a střešní krytiny; měřítko přizpůsobit hodnotné okolní zástavbě, stavby obytného charakteru (bydlení, rekreační bydlení, penziony, apod.) pouze přízemní, vyloučeny jsou stavby kapacitní obytné či rekreační funkce (apartmánové domy, bytové domy, hotely apod.)
- Neoplocovat pozemky volně stojících chalup rozptýlené zástavby, zahradní úpravy řešit v místně typickém rázu, neosazovat zahrady cizorodými (exotickými) rostlinami a stromy, nepřipustit plnostěnné skladby oplocení
- Zachovat výhledy do protějších svahů z okrajů lesního porostu
- Zachovat množství a hodnotu sídelní mimolesní zeleně, nerozšiřovat lyžařský areál (sjezdovky, vleky)
- Vedlejší doplňkové stavby ke stavbám hlavním umisťovat mimo exponované polohy, neumisťovat před objekty směrem ke komunikaci
- vyloučit fotovoltaické panely na objektech v pohledově exponovaných (fasádních) polohách, zejména z veřejných prostranství a krajiny

Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:

- Novou obytnou výstavbu situovat s ohledem na rozptýlený charakter, přípustný je rozvoj jednotlivých staveb volně ve svahu, který zachovává odstup od okolní zástavby, nerozšiřovat stávající formy kompaktní zástavby (zejména v jižní části)
- Uplatňovat ochranu staveb s dochovaným výrazem tradičního lidového stavitelství; usilovat o vhodné opravy a údržbu a zachovat jejich historický ráz
- Při realizaci nové výstavby dbát základních architektonických pravidel či forem venkovské zástavby (sedlová střecha, obdélný půdorys, orientace, podlažnost, barevnost), bránit rozšiřování nehodnotné katalogové zástavby
- Uplatňovat ochranu staveb s dochovaným výrazem tradičního lidového stavitelství; usilovat o vhodné opravy a údržbu a zachovat jejich historický ráz
- V územně plánovací dokumentaci regulovat charakter zástavby ve vyšších polohách, včetně barevného řešení, regulovat oplocení (vyloučit oplocení v částech s rozptýleným charakterem zástavby, vyloučit nevhodné formy oplocení), podporovat pořízení ÚPD v podrobnosti regulačního plánu v segmentu

Obec:	Janov nad Nisou	**Katastr:**	Hraničná nad Nisou
S/C5/2	**HRANIČNÁ** (*Gränzendorf*)		
Poloha:	**KC/C**		**KP/C5**

Charakteristika:

Hraničná je původní rozptýlená novověká ves rozprostírající se ve svazích Vysokého hřebene (812 m) nad zástavbou Janova nad Nisou. Sídlo se rozprostírá pod vrcholem Vysokého hřebene, je obklopeno bohatou zelení. Poloha nabízí výhledy do údolí Bílé Nisy a na protější svahy Nekrasu. Vyvýšená poloha ve zvlněných strmých svazích vytváří působivé scenérie rozptýlené zástavby a harmonické vztahy v krajině. Na svazích jsou v severní části umístěné lyžařské vleky a sjezdovky (Ski areál U Vodárny). V nejvyšších polohách se nachází křížová cesta ke studánce s údajně léčivou vodou a stopy bývalé Hašlerovy chata z počátku 20. století (nyní zavřená po nedokončené rekonstrukci). Zástavba si dochovala rozptýlenou strukturu s vysokým podílem roubených staveb. První písemná zmínka o obci pochází z roku 1597.

KATEGORIZACE	**B**
SEGMENTACE	**NE**

Hlavní hodnotící kritéria			**Vedlejší hodnotící kritéria**			
Krajinný rámec	Kvalita krajinného rámce	+	Pozitivní			
	Vizuální projev sídla	+	Krajinná rámec		Sídlo	
	Zasazení sídla	+	Komponované části	NE	Cenná urbanistická struktura	NE
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	+	Historické členění krajiny	NE	Přítomnost památkových zón či rezervací	NE
	Prostorové uspořádání sídla	+	Přítomnost krajinné památkové zóny	NE	Kulturní památky (KP, NKP)	NE
Zástavba	Charakter zástavby	+			Přítomnost přírodních prvků akcentující obraz sídla	ANO
	Měřítko zástavby	+	Krajinná dominanta	ANO*	Kulturní dominanta	NE
	Architektonická kvalita objektů	+	Přítomnost ZCHÚ (maloplošných)	NE	Ikonické panorama/silueta	NE
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	+	Negativní			
	Charakteristické nezastavěné plochy	0	Rušivá dominanta	NE	Rušivé objekty	ANO**
	Zeleň na okraji sídla	+	Snížení přírodní a estetické hodnoty	NE	Rušivá veřejná prostranství, zanedbanost	NE

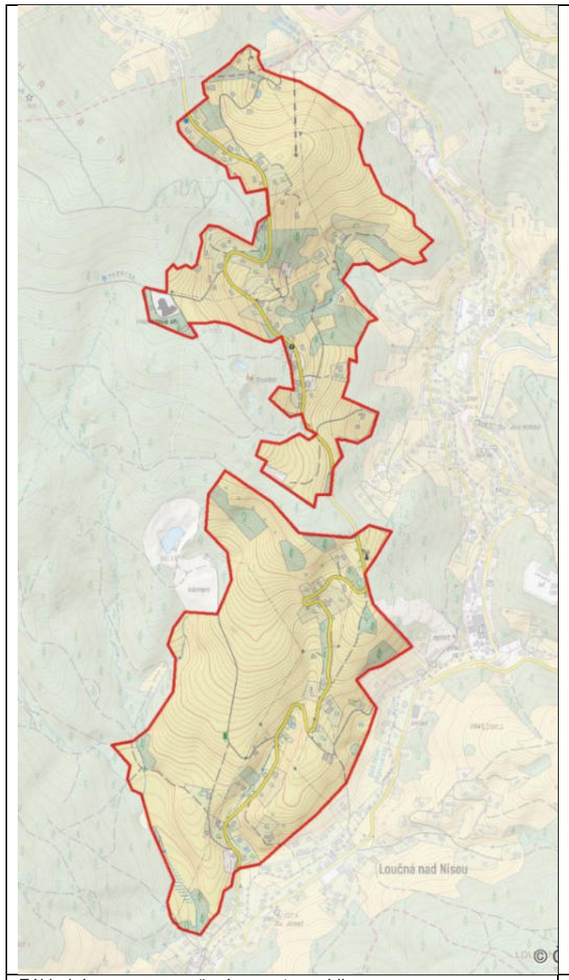
Komentář:

* Krajinná dominanta – Vysoký hřeben

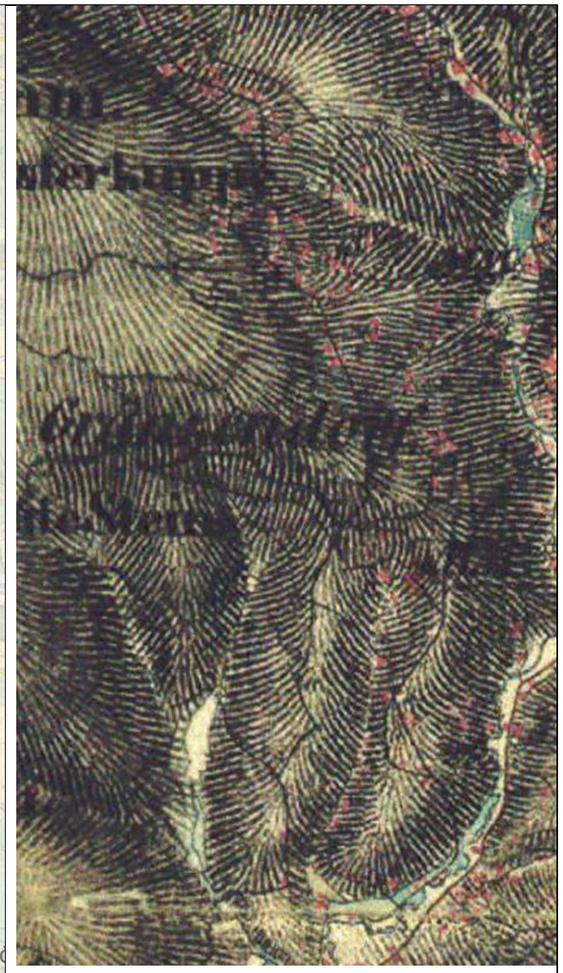
** Rušivý objekt, který se projevuje na horizontu – Hašlerova chata (přestavba z 90. let 20. století)

Celkové zhodnocení:

Kvalita sídla spočívá v jeho krajinném prostředí, harmonickém zapojení sídla do krajinného rámce a dochované rozptýlené formě zástavby. Měřítko zástavby je harmonické, sídlo vyniká vysokým podílem vzrostlé zeleně a přítomností původních roubených staveb. Rušivým objektem je přestavba Hašlerovy chaty, která se projevuje v krajinných panoramatech z protějších svahů Bílé Nisy. Vzhledem ke vzdálenosti vyhlídkových míst tento objekt nepůsobí dominantně, ačkoli je umístěn na horizontu. Celkově působí sídlo výrazně harmonicky, jak měřítkem zástavby, tak vztahy v krajině a vyniká dochovaností charakteru zástavby. Nevhodné přestavby jsou pouze ojediněle.

Základní mapa s vyznačením prostoru sídla

2. vojenské mapování 1842 - 1853

FOTODOKUMENTACE:

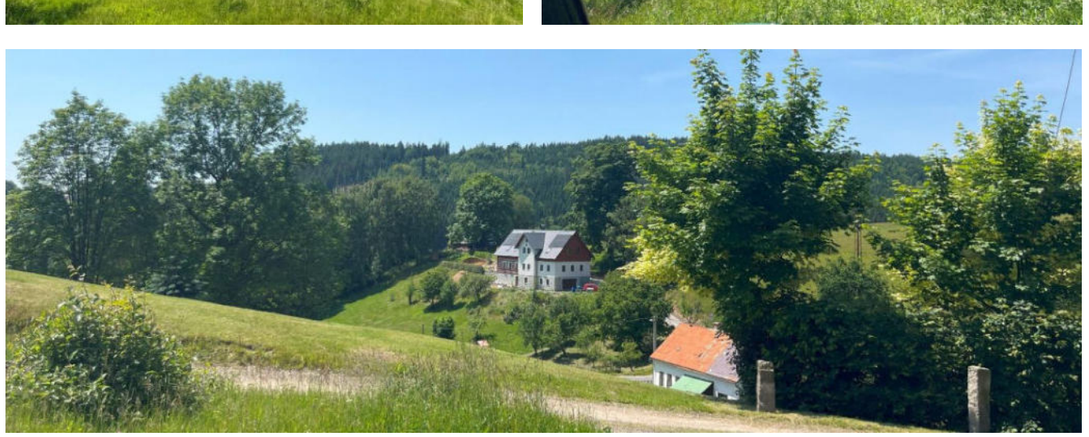
Pozn. Zástavba Janova nad Nisou, v pozadí na horizontu skrytá zástavba Hraničné a Hašlerova chata

Odůvodnění		
Krajinný rámec sídla	Kvalita krajinného rámce	Zástavba sídla se rozkládá na východních svazích údolí Bílé Nisy, v členitém terénu ve vyšších partiích v pravostranné části údolí nad Janovem nad Nisou.
	Vizuální projev sídla	Jednotlivé části sídla se díky uvedené členitosti a mimolesní zeleni vizuálně uplatňují spíše lokálně. Sídlo si zachovává svůj rozptýlený charakter, je harmonicky zapojen do krajinné scény.
	Zasazení sídla	Sídlo je svou polohou specifické, nachází se ve vyšších nadmořských výškách, v horní části svahů údolí Bílé Nisy. Vzhledem ke strmosti svahů je zasazení sídla charakteristické, jednotlivé objekty jsou zasazeny do svahu volnou formou, zpravidla svou podélnou stranou rovnoběžně s vrstevnicí. S četnou mimolesní zelení vytváří sídlo působivé scenérie v dramatickém terénu.
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	Jedná se o výrazně dochovanou rozptýlenou ves volně organizovaných objektů podél členité cesty pod Vysokým hřebenem.
	Prostorové uspořádání sídla	Samotná zástavba je rozptýlená či nesouvisle rozložená, členěná bohatou mimolesní zelení či plochami luk a pastvin. Stavby jsou organicky usazené v členitém terénu. Zástavba si zachovává rozptýlený charakter. V jižní části stojí kaple se zvoničkou s datací 1813 krytá šindelem. Na západě se nachází křížová cesta ke studánce s léčivým účinkem.
Zástavba	Charakter zástavby	Harmonicky působící zástavba je tvořena ve většině přízemními objekty zděnými i roubenými. Ty stojí ponejvíce při místní komunikaci (rovněž dosti členité). Zástavba je charakteristická absencí oplocení a svým zasazením do terénu podélnou stranou rovnoběžně s vrstevnicí. Převažuje zde charakter horských roubených či částečně zděných objektů se sedlovou střechou. Převládá dochovaný charakter zástavby.
	Měřítko zástavby	Měřítko zástavby je harmonické, ačkoli dochází k postupnému zvětšování hmot objektů.
	Architektonická kvalita objektů	Sídlo se vyznačuje vysokým podílem staveb lidové architektury (roubenky) typické pro horskou krajinu, místy se zdobnými prvky.
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	Svahy jsou členěny četnou mimolesní zelení, západní část zaujímá lesní komplex Vysokého hřebene. Drobné lesní plochy jsou na východní straně mezi zástavbou Hraničné a Janova nad Nisou.
	Charakteristické nezastavěné plochy	Charakteristické nezastavěné plochy se v sídle nenachází.
	Zeleň na okraji sídla	Svahy jsou členěny četnou mimolesní zelení. Od zástavby Janova je zástavba oddělena drobnými a členitými plochami lesní zeleně, na západě se rozprostírá lesní masiv. Sídlo je tak harmonicky zapojeno do krajinného rámce.

Ochrana krajinného rázu:

Cíl(e) ochrany:

- Zachovat výjimečně dochovaný ráz sídla s rozptýlenou formou zástavby, harmonickými vztahy a s převažujícím dochovaným charakterem zástavby s vysokým podílem roubených staveb

Podmínky ochrany:

- Nenarušovat dosud dochované měřítko a harmonický vztah zástavby a krajinného rámce
- Nezahušťovat zástavbu, nevytvářet nové formy zástavby, nezastavovat charakteristické partie luk ve zvlněné krajině, zachovat odstup jednotlivých objektů, bránit srůstání se sídly Janov n. Nisou, Bedřichov a Loučná n. Nisou
- U novostaveb, přestaveb, rekonstrukcí obytných staveb připouštět takové formy, které respektují místně typický ráz objektů - jednoduché hmoty, tvary (půdorys, tvar střechy, ap.) a proporce staveb (např. výšky podlaží), orientaci a osazení v terénu, typické (přírodní) materiály a barevnost fasády a střešní krytiny; nejsou přípustné hmotově výraznější formy zástavby (apartmánové domy, kapacitní rekreační domy apod.)
- Objekt bývalé Hašlerovy chaty nerozšiřovat, případné přestavby se nesmí projevovat v krajinných panoramatech negativně
- vyloučit fotovoltaické panely na objektech v pohledově exponovaných (fasádních) polohách, zejména z veřejných prostranství a v dálkových pohledech z krajiny
- Zachovat krajinářsky hodnotnou lesní i mimolesní zeleň spoluformující příznivé působení sídla
- U terénních úprav respektovat původní/typickou modelaci terénu, nepřipouštět výrazné úpravy terénu, stavby vhodně zasazovat do terénu, omezeně připouštět doprovodné vedlejší stavby
- Bránit nevhodným architektonickým zásahům především u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys především starší obytné zástavby), omezit vedlejší stavby ke stavbám hlavním (rozsah, umístění) – nesmí narušovat vizuální uplatnění obytných objektů v krajině
- Neoplocovat pozemky
- Nerozšiřovat vleky

Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:

- Možné jsou pouze přestavby a dostavby a to v rozsahu a formě, které nesníží harmonické měřítko a cenný dochovaný charakter staveb. Usilovat o údržbu stávajících staveb s dochovanými tradičními prvky lidové architektury
- Regulovat v územně plánovací dokumentaci charakter staveb (hmotové uspořádání), materiálové a barevné provedení a oplocení pozemků, podporovat pořízení ÚPD v podrobnosti regulačního plánu
- Pečovat o cennou sídelní a krajinnou zeleň vytvářející příznivé vizuální uplatnění sídla v krajině
- Uplatňovat ochranu staveb s dochovaným výrazem tradičního lidového stavitelství; usilovat o vhodné opravy a údržbu a zachovat jejich historický ráz
- Hašlerovu chatu obnovit pouze při přestavbě respektující tradiční ráz horské chaty

Obec:	Janov nad Nisou	**Katastr:**	Janov nad Nisou, Hraničná nad Nisou
S/C5/3	**JANOV NAD NISOU** (*Johannesberg)*		
Poloha:	**KC/C**		**KP/C5**

Charakteristika:

Janov nad Nisou je rozlehlé sídlo převážně v dolních partiích údolí Bílé Nisy (Rýnovická) a bočních údolních menších přítoků (Rábenka). Jedná se o původní rozptýlenou ves, která se postupně rozrostla v poměrně hustě osídlené město s bohatou historií (první brusírny již v polovině 18. století, sklářské hutě, textilní továrna, později papírna). Město má členitou strukturu kopírující členitý reliéf horských masivů rozřezaných údolími přítoků Bílé Nisy. Sídlo se rozprostírá jednak v sevřených částech údolí, jednak zasahuje i do vyšších údolních poloh (Velký Semerink, Malý Semerink). V jižní části srůstá zástavba se sídlem Loučná nad Nisou, na východní straně zasahuje zástavba až do vyšších poloh zástavby Hrabětic. Svahy jsou místy prudší, převážně zalesněné. První písemná zmínka o obci pochází z roku 1654.

KATEGORIZACE	**C**
SEGMENTACE	**NE**

Hlavní hodnotící kritéria			**Vedlejší hodnotící kritéria**			
Krajinný rámec	Kvalita krajinného rámce	+	Pozitivní			
	Vizuální projev sídla	0	Krajinná rámec		Sídlo	
	Zasazení sídla	0	Komponované části	NE	Cenná urbanistická struktura	NE
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	-	Historické členění krajiny	NE	Přítomnost památkových zón či rezervací	NE
	Prostorové uspořádání sídla	0	Přítomnost krajinné památkové zóny	NE	Kulturní památky (KP, NKP)	ANO*
Zástavba	Charakter zástavby	0			Přítomnost přírodních prvků akcentující obraz sídla	NE
	Měřítko zástavby	0	Krajinná dominanta	NE	Kulturní dominanta	ANO**
	Architektonická kvalita objektů	-	Přítomnost ZCHÚ (maloplošných)	NE	Ikonické panorama/silueta	NE
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	+	Negativní			
	Charakteristické nezastavěné plochy	0	Rušivá dominanta	NE	Rušivé objekty	ANO***
	Zeleň na okraji sídla	+	Snížení přírodní a estetické hodnoty	NE	Rušivá veřejná prostranství, zanedbanost	NE

Komentář:

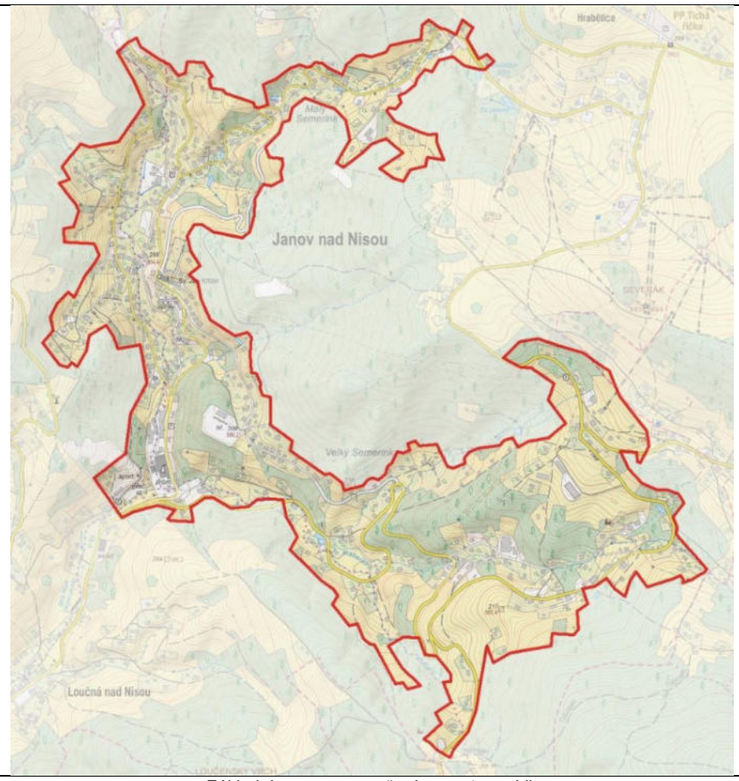
* kostel sv. Jana Křtitele, sklárna Johann Schorm & Comp., brusírna skla, socha sv. Jana Nepomuckého, hrobka rodin Franze Pfeifera a Josefa Tischera, náhrobek Johanna Friedricha Hütmanna

** Kulturní dominanta – kostel sv. Jana Křtitele, obecní úřad

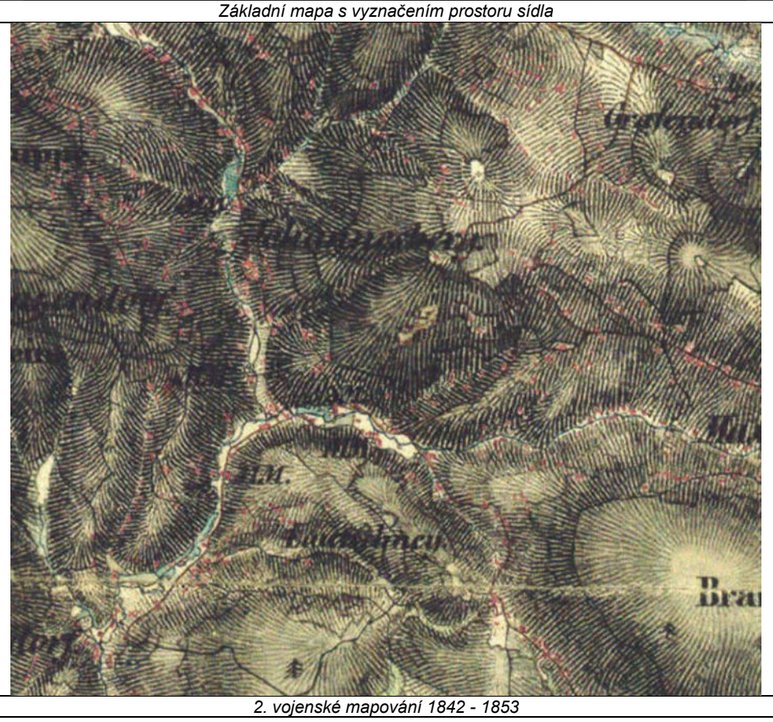
*** četné rušivé objekty v centru města (netradiční architektonické ztvárnění, městské formy bez regionálních prvků a kvalit)

Celkové zhodnocení:

Sídlo je hodnotné zejména svou polohou v horském údolí Bílé Nisy, uspořádání sídla je značně determinováno přírodními podmínkami. Vzhledem k četným dostavbám a rozvoji sídla v městské formy sídlo nevyniká vysokou architektonickou hodnotou zástavby ani dochovaností půdorysného uspořádání sídla, zástavba se dostává i do vyšších partií krajiny, v nižších polohách je setřeno původní rozptýlené rozložení sídla. Vzhledem k morfologii terénu se sídlo uplatňuje vizuálně pouze lokálně. Zástavba je velmi různorodá, od tradičních forem po městské typy zástavby (městské vily). Je zde výrazná stopa historického vývoje továren. Celkově sídlo nevyniká výraznými hodnotami krajinného rázu, a to zejména v nejnižších polohách údolí. Směrem do vyšších poloh si zástavba udržuje částečně rozptýlený charakter včetně převažujících tradičních forem zástavby, nicméně i tak je již původní tradiční uspořádání a forma zástavby narušena, poměštěna. Zachovává si však převažující měřítko obytné zástavby a místy harmonické vztahy s přírodním prostředím. V sídle jsou přítomny četné rušivé objekty. Vzhledem k poloze sídla v dynamické krajině je však účinek negativních vizuálních vlivů omezen.

Základní mapa s vyznačením prostoru sídla

2. vojenské mapování 1842 - 1853

Odůvodnění		
Krajinný rámec sídla	Kvalita krajinného rámce	Sídlo je výrazně ovlivněno morfologií terénu a přírodními podmínkami území. Jedná se členitý dynamický reliéf poměrně hlubokého údolí Bílé Nisy s postranními přítoky. Sídlo obklopují zalesněné horizonty a nevýrazné vrchy, významně se uplatňuje krajinná zeleň v lokálních pohledech. Krajinný rámec je výrazný, harmonický.
	Vizuální projev sídla	Díky členitosti terénu se vizuálně uplatňují z přilehlých svahů pouze dílčí segmenty zástavby, více pak spodní část s dominantou kostela sv. Jana Křtitele (z okolních odlesněných návrší). V pohledech nevynikají významné charakteristické pohledy, celkově působí území uzavřeným charakterem.
	Zasazení sídla	Sídlo se rozprostírá v sevřeném údolí Bílé Nisy a postranních přítoků. Vzhledem k přírodním podmínkám je zástavba vázaná zejména na komunikace podél vodních toků v nejnižších polohách údolí (pata údolí), pouze lokálně se zástavba dostává do otevřených lučních poloh.
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	Sídlo je původní rozptýlenou vsí, jejích rozvolněný charakter je v současné době na větší části sídla setřen, a to zejména rozvojem sídla v 19. a 20. století (rozvoj továren, statut města).
	Prostorové uspořádání sídla	Jádro sídla (města) se nachází nad levým břehem řeky v níže položené části. Zde vynikají kostel sv. Jana Křtitele (rozpoznatelný i ve výhledech z volné krajiny) a také hodnotná budova městského úřadu, rovněž s věží a ochozem. V exponované poloze ve svahu za kostelem se nachází hřbitov. K samotné obci, jejíž centrum se nachází kolem kostela sv. Jana Křtitele, náleží další místní části (Velký Semerink, Malý Semerink). Uspořádání těchto sídel je ovlivněn městskou strukturou v centrální části. Tyto apendixy jsou poměrně hustě osídlené s převahou nepůvodních objektů bez výrazných architektonických kvalit. Místy se nahází v území oplocení či nevhodné formy zástavby (rušivé). Výjimkou jsou dorbné enklávy s dosud rozptýlenou formou zástavby, zpravidla ve vyšších polohách drobných vodních přítoků.
Zástavba	Charakter zástavby	Sídlo obklopující členitý terén v hlubokém údolí se vyznačuje značně diferencovanou (smíšenou) zástavbou – typologicky i vzhledově, odpovídající městskému osídlení. V jádrové části sídla se vyskytují i vícepodlažní budovy – měšťanských domů. Větší hmoty obytných (rekreačních, městských vil) stojí rovněž níže v údolí při toku. Dominantu v zástavbě tvoří také areál sklárny Vitrum, spol. s r. o. (dříve Johann Schorm & Comp.) s vertikálou komína (rovněž rozpoznatelnou z vnějších pohledů) níže v údolí. V zástavbě výše do svahů přibývají objekty lidového stavitelství, jež jsou však zastoupeny i jádrové části. Celkově převažují rekonstruované usedlosti či mladší (zděné) objekty rodinných domů či vilek – výše proti proudu směrem k Bedřichovu či v bočním údolí pravostranného přítoku směrem na Hrabětice. Stavby s nepříznivým projevem se v rámci početné výrazově rozmanité zástavby vyskytují zřídka (hotel Achát, bytový dům nad Sokolovnou, hotel Semerink).
	Měřítko zástavby	Měřítko zástavby je různorodé, v centrální části se nachází jak nízkopodlažní objekty se sedlovou střechou, tak vícepodlažní kapacitní objekty. V okrajových částech je harmonické měřítko zástavby zachováno. V sídle se nachází několik hmotově rušivých objektů (úpravna vody, halové objekty v lokalitě Velký Semerink, některá ubytovací zařízení a obytné domy).
	Architektonická kvalita objektů	Sídlo má převažující městský charakter, pouze v okrajových částí, většinou ve vyšších polohách, se nachází stavby tradičního výrazu. V centru města je několik staveb s dochovanými formami tradiční lidové architektury, nicméně převažuje různorodá zástavby bez architektonických kvalit.
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	Vlastní zastavěné území sídla je velmi bohaté na mimolesní zeleň, a to jak lokální, tak plošnou (drobné lesní celky oddělující jednotlivé části). Vysoký podíl zeleně se podílí i na vizuálním uplatnění sídla v krajinném rámci. Celkový obraz sídla v morfologicky členitém (atraktivním) území formuje navazující lesní zeleň, oklopující prakticky celé sídlo a pronikající do zástavby.
	Charakteristické nezastavěné plochy	Charakteristické nezastavěné plochy se v sídle nenachází.
	Zeleň na okraji sídla	Svahy jsou členěny četnou lesní i mimolesní zelení. Sídlo je v okrajových částech harmonicky zasazené do krajiny.

Ochrana krajinného rázu:
Cíl(e) ochrany:
• Udržení stávajícího vizuálního uplatnění sídla v krajinné scéně, potlačení městského charakteru sídla • Ochrana přírodního prostředí a vizuálního účinku kulturních dominant
Podmínky ochrany:
• Strukturu a charakter zástavby diferencovat v souladu s urbanistickou strukturou sídla, zachovat částečné nenarušení exponovaných poloh v krajině; nezahušťovat zástavbu ve vyšších polohách svahů, kde je částečně dochovaný rozvolněný charakter (Velký Semerink, zástavba pod Hraničnou a vrchem Krásný) • Zachovat stávající dominantní pozici a vizuální uplatnění kostela sv. Jana Křtitele a radniční budovy v zástavbě sídla i v pohledech z volné krajiny • V exponovanějších a rozvolněnějších polohách omezit zahušťování, jsou možné dostavby a přestavby stávajících objektů při zachování měřítka zástavby, nezvětšovat měřítko zástavby, zachovat převažující formy obytných objektů o výšce 1NP plus podkroví, zachovat tradiční výrazy staveb (sedlové střechy, podélný půdorys) • V nižších polohách údolí, které mají omezený vizuální účinek v krajině, omezit výškovou hladinu zástavby tak, aby se negativně neprojevovala v krajinných panoramatech, nepřipouštět městské formy zástavby, nerozšiřovat plochy výroby, zachovat stávající architektonicky hodnotné detaily průmyslových objektů • vyloučit fotovoltaické panely na objektech v pohledově exponovaných (fasádních) polohách, zejména z veřejných prostranství • U terénních úprav respektovat typickou modelaci terénu, ve vyšších polohách nepřipouštět městské formy úprav veřejných prostranství a zároveň omezit výstavbu výrazného oplocení pozemků narušujícího charakter volné zástavby • Zachovat krajinářsky hodnotnou lesní i mimolesní zeleň spoluformující příznivé působení sídla v krajině • Bránit nevhodným architektonickým zásahům u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys především starší obytné zástavby), vyloučit katalogovou či uniformní formu zástavby
Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:
• Rozvoj sídla směřovat do nižších poloh údolí, kde je možné navýšení hmot objektů při zachování tradičního horského charakteru zástavby (nepřipouštět městské formy), kultivovat prostředí továrních objektů v jižní části sídla • Omezit výstavbu oplocení v ÚPD, zejména formy oplocení (nepřípustné formy plnostěnných materiálů a skladeb) ve vyšších polohách sídla, regulovat charakter zástavby (diferencovaně v nižších a vyšších polohách), podporovat pořízení ÚPD v podrobnosti regulačního plánu

Obec:	Janov nad Nisou	**Katastr:**	Janov nad Nisou, Hraničná nad Nisou
S/C5/4	**LOUČNÁ NAD NISOU** (*Lautschnei)*		
Poloha:	**KC/C**		**KP/C5**

Charakteristika:

Sídlo se nachází v jihozápadní části CHKO, mezi Janovem nad Nisou a Rýnovicemi. Rozkládá se pod Loučeňským vrchem (623 m) a drobnými bezejmennými vrchy (598 m, 581 m, 559 m) . Krajinný rámec je uzavřený s absencí dálkových pohledů. Od sídla Hraničná je odděleno mírným hřbete, os sídla Vyšehrad terénním zlomem. Loučná nad Nisou se nachází oproti těmto sídlům v nižších polohách údolí. Od zástavby Janova nad Nisou je odděleno sídlo zúženým hrdlem údolí v severní části, kde se do Bílé Nisy vlévá Rábenka.

Jedná se o původní rozptýlenou ves, která se táhne podél proměnlivého údolí Bílé Nisy. Původní rozptýlený charakter byl v pozdějších dobách postupně zahušťován. Zástavba je nesourodá, převážně nepůvodní. Na severu navazuje zástavba na zástavbu Janova nad Nisou, v jižní části na zástavbu Rýnovic. Je patrný tradiční tovární charakter nivních poloh údolí, směrem do vyšších poloh se mění zástavba v rozptýlenou formu obytných budov.

První písemná zmínka o obci pochází z roku 1608.

KATEGORIZACE	**C+**
SEGMENTACE	**NE**

Hlavní hodnotící kritéria			**Vedlejší hodnotící kritéria**			
Krajinný rámec	Kvalita krajinného rámce	+	Pozitivní			
	Vizuální projev sídla	0	Krajinná rámec		Sídlo	
	Zasazení sídla	+	Komponované části	NE	Cenná urbanistická struktura	NE
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	0	Historické členění krajiny	NE	Přítomnost památkových zón či rezervací	NE
	Prostorové uspořádání sídla	0/+	Přítomnost krajinné památkové zóny	NE	Kulturní památky (KP, NKP)	ANO*
Zástavba	Charakter zástavby	0			Přítomnost přírodních prvků akcentující obraz sídla	NE
	Měřítko zástavby	0/+	Krajinná dominanta	NE	Kulturní dominanta	ANO**
	Architektonická kvalita objektů	-/0	Přítomnost ZCHÚ (maloplošných)	NE	Ikonické panorama/silueta	NE
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	+	Negativní			
	Charakteristické nezastavěné plochy	0	Rušivá dominanta	NE	Rušivé objekty	ANO***
	Zeleň na okraji sídla	+	Snížení přírodní a estetické hodnoty	NE	Rušivá veřejná prostranství, zanedbanost	NE

Komentář:

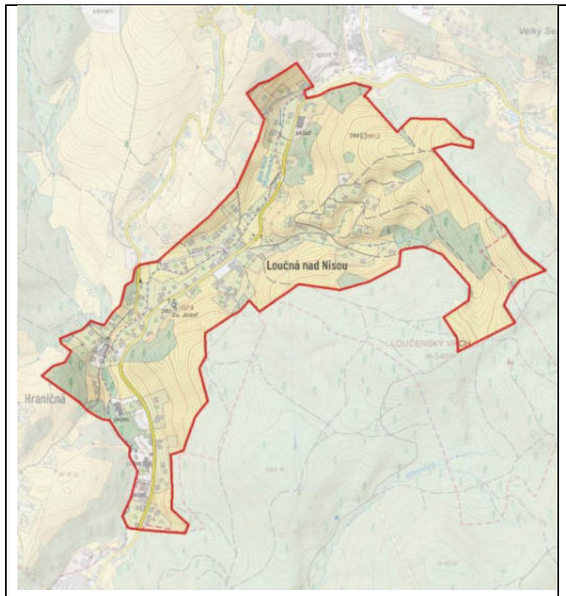
* boží muka

** kostel sv. Josefa – neuplatňuje se v krajinných panoramatech, jedná se o kulturně historickou dominantu

*** Rušivé objekty – četné rušivé objekty v sídle (netradiční architektonické ztvárnění, městské formy bez regionálních prvků)

Celkové zhodnocení:

Sídlo je hodnotné zejména svou polohou v horském údolí Bílé Nisy, v prostorově uzavřené bezlesé enklávě s proměnlivým charakterem. Vizuální projev sídla je omezený absencí turistických tras ve vrcholových partiích a četnou mimolesní i lesní zelení v sídle. Původní půdorysné uspořádání rozptýlené vsi je patrné pouze omezeně. Vzhledem k četným dostavbám a rozvoji sídla v městské formy sídlo nevyniká vysokou architektonickou hodnotou zástavby ani dochovaností půdorysného uspořádání sídla, pouze ve vyšších polohách je patrná rozptýlená forma zástavby. Kostel sv. Josefa má kulturně historický význam, nicméně se v krajině projevuje minimálně vzhledem ke vzrostlé zeleni, která ho obklopuje. V sídle se nachází rozmanitá a různorodá zástavba, často příměstského nebo městského charakteru. Celkově však převládá tradiční hmoty staveb, bez výrazných hmotových excesů. V sídle se však nachází i několik dochovaných původních staveb, či s citlivými přestavbami.

Základní mapa s vyznačením prostoru sídla

2. vojenské mapování 1842 - 1853

FOTODOKUMENTACE:

Odůvodnění		
Krajinný rámec sídla	Kvalita krajinného rámce	Sídlo se rozprostírá v údolní části Bílé Nisy. Je jasně ohraničeno okraji lesních porostů a drobnými vrchy a hřbety. Nejvýraznějším vrchem je Loučenský vrch (623 m) na východní straně sídla. Na západě je sídlo odděleno od zástavby Hraničné drobnou elevací mezi údolími Bílé Nisy a jejího pravostranného přítoku. Na severu a severovýchodě tvoří vizuální předěl nenápadný hřbet táhnoucí se z Jindřichovského sedla, na kterém je situované letiště Bohumíra Hořejšího. Na jihu přechází tato bezlesá široká enkláva do úzkého hrdla údolí Bílé Nisy mezi bezejmennými vrchy s kótou 559 m a 581 m Reliéf je členitý, v prostoru sídla proměnlivý a tak vznikají zajímavé krajinné konfigurace, které vytváří krajinné prostředí sídla.
	Vizuální projev sídla	Vizuální uplatnění sídla (jeho dílčích segmentů) nastává nesouvisle v údolí toku, zejména v jeho výše položených odlesněných partiích na obou stranách a z procházející komunikace. Sídlo je jinak prostorově uzavřené, s absencí výrazných dálkových pohledů.
	Zasazení sídla	Zástavba sídla je situována v údolí Bílé Nisy pod Janovem nad Nisou a v bočním údolí krátkého levostranného přítoku pod Loučenským vrchem. Zasazení sídla převážně respektuje původní rozložení, je harmonické. Z konfigurace vybočují některé stavby položené výše ve svazích.
Urbanistická Struktura	Půdorys sídla	Sídlo je původní rozptýlenou vsí, v současné době je zástavba zahuštěná v dolních partiích údolí. Výše od údolí kratšího levostranného přítoku Bílé Nisy zástavba stoupá v rozvolněnější struktuře.
	Prostorové uspořádání sídla	Zástavba je rozložena v údolí Bílé Nisy při průjezdní cestě do Janova nad Nisou, od níž místy vybočuje v kratších ulicích. Při levostranném přítoku Bílé Nisy je zástavba více rozvolněná. Dominantou zástavby je kostel sv. Josefa v izolované poloze (bez sousední zástavby) při hlavní cestě. Jeho vizuální uplatnění v krajině je minimální, nejedná se o krajinnou dominantu. Jádro sídla (města) se nachází nad levým břehem řeky v níže položené části. Zde vynikají kostel sv. Jana Křtitele (rozpoznatelný i ve výhledech z volné krajiny) a také hodnotná budova městského úřadu, rovněž s věží a ochozem. V exponované poloze ve svahu za kostelem se nachází hřbitov. K samotné obci, jejíž centrum se nachází kolem kostela sv. Jana Křtitele, náleží další místní části (Velký Semerink, Malý Semerink). Uspořádání těchto sídel
		je ovlivněn městskou strukturou v centrální části. Tyto apendixy jsou poměrně hustě osídlené s převahou nepůvodních objektů bez výrazných architektonických kvalit. Místy se nachází v území oplocení či nevhodné formy zástavby (rušivé). Výjimkou jsou drobné enklávy s dosud rozptýlenou formou zástavby, zpravidla ve vyšších polohách drobných vodních přítoků.
Zástavba	Charakter zástavby	Charakter zástavby je různorodý. Většina zástavby je tvořena přízemními objekty zděnými i roubenými a vilami městského charakteru. Při levostranném přítoku se nachází zpravidla zděná stavení po rekonstrukcích. Níže po proudu stojí menší výrobní provoz s větší hmotou provozní budovy a vertikálou komína. Většina pozemků je neoplocených.
	Měřítko zástavby	I přes různorodý charakter zástavby si sídlo zachovává převažující měřítko zástavby, které je možné považovat za harmonické z hlediska krajinného rázu, jednotlivé hmoty výrazně nevybočují z měřítka typické zástavby. Výjimkou je kostel a továrna v jižní části.
	Architektonická kvalita objektů	Architektonická kvalita je různorodá. Převažují stavby bez výrazných architektonických kvalit. V sídle se však nachází i několik dochovaných původních staveb, či s citlivými přestavbami. Některé objekty jsou svým ztvárněním naopak považovány za rušivé.
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	Travnaté svahy jsou členěny hojnou mimolesní zelení, jež se v hojné míře vyskytuje i v intravilánu, zejména při vodních tocích.
	Charakteristické nezastavěné plochy	Charakteristické nezastavěné plochy se v sídle nenachází.
	Zeleň na okraji sídla	Sídlo je ve většině okrajových částech harmonicky zasazené do krajiny četnou mimolesní zelení. Některé novodobější stavby mají absenci zeleně v okrajových částech.

Ochrana krajinného rázu:
Cíl(e) ochrany:
• Zachování charakteru a projevu sídla v krajině, uchování prostorového uspořádání části sídla s rozptýlenou formou zástavby podél levostranného přítoku Bílé Nisy v severovýchodním sektoru • neumocňovat narušení hodnot krajinného rázu (hustota zástavby, rušivé objekty)
Podmínky ochrany:
• Zachovat částečně dochovaný rozptýlený charakter zástavby a tradiční výraz staveb, nepřipouštět zahušťování zástavby a rozvoj zástavby v kompaktních formách • Chránit venkovský ráz veřejných prostranství, nepřipouštět městské formy úprav veřejných prostranství, vyloučit fotovoltaické panely na objektech v pohledově exponovaných (fasádních) polohách, zejména z veřejných prostranství • Nenarušovat dosud dochované měřítko zástavby chalup a chat, nezvětšovat hmoty zástavby (např. stavby hromadného bydlení, hromadné rekreace, apartmánové domy) • Zachovat solitérní polohu kostela sv. Josefa, nepřipouštět rozvoj sídla do poloh v blízkosti kostela • U novostaveb, přestaveb, rekonstrukcí obytných staveb ve vyšších polohách řešit/respektovat místně typický ráz objektů – jednoduché hmoty, tvary (půdorys, tvar střechy, ap.) a proporce staveb (např. výšky podlaží), orientaci a osazení v terénu • U terénních úprav respektovat původní/typickou modelaci terénu, ve vyšších polohách (zejména podél levostranného přítoku Bílé Nisy) nepřipouštět oplocení celých pozemků, zachovat krajinářsky hodnotnou lesní i mimolesní zeleň spoluformující příznivé působení sídla
Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:
• Rozvoj sídla je možný zejména podél hlavní komunikace při respektování rozvolněnější formy zástavby, v údolí levostranného přítoku je rozvoj omezený, možný pouze individuálně s respektem ke stávajícímu charakteru zástavby, okolí kostela nezastavitelné • Při realizaci nové výstavby dbát základních architektonických pravidel či forem venkovské zástavby, bránit rozšiřování nehodnotné katalogové zástavby, nenavyšovat objem staveb • Omezit výstavbu oplocení v ÚPD, zejména formy oplocení (nepřípustné formy plnostěnných materiálů) ve vyšších polohách sídla, regulovat zastavitelné plochy, podporovat pořízení ÚPD v podrobnosti regulačního plánu • Usilovat o minimalizaci zahradních úprav netradičního uspořádání (vysoké živé ploty, ostrovy exotických záhonů apod.) • Pečovat a kultivovat okolí kostela sv. Josefa, je přípustná částečná redukce vzrostlé zeleně za účelem větší vizuální exponovanosti kostela

Obec:	Janov nad Nisou	**Katastr:**	Hraničná nad Nisou
S/C5/5	**VYŠEHRAD** (Keule)		
Poloha:	**KC/C**		**KP/C5**

Charakteristika:

Vyšehrad je menší sídlo v členitém terénu na levostranných svazích údolí bezejmenného levostranného přítoku Bílé Nisy, je součástí sídla Hraničné. Leží nad údolím Bílé Nisy obklopené zejména zalesněnými vrchy, z nichž nejvyšší je Kotel (655 m). Sídlo je z východu ohraničeno hřbetem bezejmenného vrchu (561 m), který odděluje prostor sídla od zářezné části údolí Bílé Nisy při ústí do Liberecké kotliny. Vyšší partie svahů poskytují výhledy do této Liberecké kotliny (na Jablonec nad Nisou). Sídlo si částečně dochovalo rozptýlený charakter, došlo však v některých částech k četným dostavbám, které stírají rozvolněný pro horskou krajinu typický charakter. Zástavba je rozložena podél vřetenovitě uspořádaných cest a nabízí cenné výhledy do horské krajiny. Převládají tradiční formy zástavby, bez výrazně vybočujících staveb. Sídlo je bohaté na mimolesní zeleň.

KATEGORIZACE	**B**
SEGMENTACE	**NE**

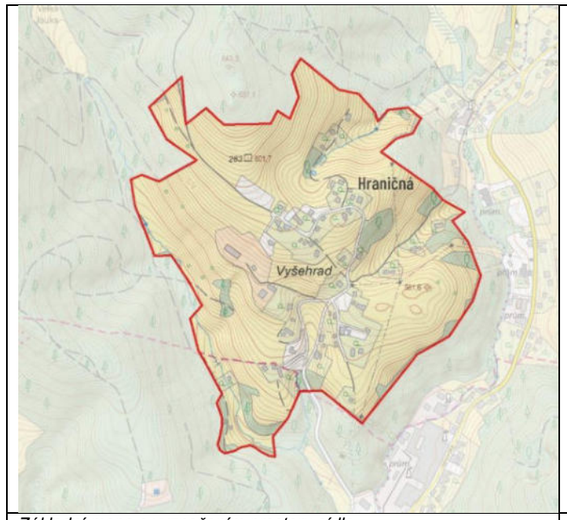
Hlavní hodnotící kritéria			Vedlejší hodnotící kritéria			
Krajinný rámec	Kvalita krajinného rámce	+	Pozitivní			
	Vizuální projev sídla	+	Krajinná rámec		Sídlo	
	Zasazení sídla	+	Komponované části	NE	Cenná urbanistická struktura	NE
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	+	Historické členění krajiny	NE	Přítomnost památkových zón či rezervací	NE
	Prostorové uspořádání sídla	0	Přítomnost krajinné památkové zóny	NE	Kulturní památky (KP, NKP)	NE
Zástavba	Charakter zástavby	+			Přítomnost přírodních prvků akcentující obraz sídla	NE
	Měřítko zástavby	+	Krajinná dominanta	NE	Kulturní dominanta	NE
	Architektonická kvalita objektů	0	Přítomnost ZCHÚ (maloplošných)	NE	Ikonické panorama/silueta	NE
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	+	Negativní			
	Charakteristické nezastavěné plochy	0	Rušivá dominanta	NE	Rušivé objekty	NE
	Zeleň na okraji sídla	+	Snížení přírodní a estetické hodnoty	NE	Rušivá veřejná prostranství, zanedbanost	NE

Komentář:

V území se nenachází kulturní památky, pozitivní ani negativní dominanty, ani MZCHÚ.

Celkové zhodnocení:

Kvalita sídla spočívá v krajinném rámci sídla a jeho vizuálním projevu. Sídlo je harmonicky zasazeno v krajině se značným podílem mimolesní zeleně a průhledy do krajiny. Samotná zástavba v sobě nese stopy původního půdorysného uspořádání rozptýlené vsi, nicméně se zde nachází značná část dostaveb. I přes tyto dostavby a četné přestavby si sídlo zachovává harmonické měřítko a vztahy v krajině. Architektonická kvalita objektů je různorodá, převládá však tradiční forma zástavby venkovského charakteru. Celkově sídlo působí harmonickým dojmem.

Základní mapa s vyznačením prostoru sídla

2. vojenské mapování 1842 - 1853

FOTODOKUMENTACE:

Odůvodnění		
Krajinný rámec sídla	Kvalita krajinného rámce	Sídlo je rozloženo ve vyvýšené poloze ve zvlněné krajině nad údolím Bílé Nisy. Je ohraničeno vrchy Kotel (655 m) a bezejmennými s kótou 643 m a 562 m Jedná se o uzavřenou enklávu ve vyšších partiích s průhledy do okolní krajiny. Terén je zvlněný.
	Vizuální projev sídla	Lokalita se zástavbou je vizuálně oddělena od údolí Bílé Nisy, a tak se zástavba vizuálně uplatňuje pouze z nejbližších přilehlých výše položených lokalit. Vyšších partie svahů poskytují výhledy do Liberecké kotliny (na Jablonec nad Nisou). Celkový projev sídla je harmonický.
	Zasazení sídla	Sídlo je situováno ve vyšších polohách, ve zvlněném terénu uklánějícím se do údolí drobných vodních toků (přítoků Bílé Nisy).
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	Původně se stejně jako sídlo Hraničná jedná o sídlo s rozptýlenou zástavbou. Ve východní části je toto uspořádání dochované, v ostatních částech vlivem četných dostaveb pouze částečně.
	Prostorové uspořádání sídla	Zástavba je rozložena podél vřetenovitě uspořádaných cest ve volné formaci, v nekompaktní formě v určitých segmentech. Zástavba je místy s oplocením.
Zástavba	Charakter zástavby	Rozvolněnou zástavbu v členitém tvoří převážně obytné přízemní stavby jednotného měřítka. Mírně převažují mladší objekty, některé novostavby jsou inspirovány tradičním vzhledem horské zástavby. Novostavby cizorodého výrazu jsou přítomny v menší míře. Hospodářský objekt při západním okraji nemá výraznější rušivý dopad.
	Měřítko zástavby	Je přítomno tradiční (harmonické) měřítko zástavby.
	Architektonická kvalita objektů	Architektonická kvalita je různorodá. V sídle se však nachází i několik dochovaných původních staveb, či s citlivými přestavbami. Některé objekty jsou svým ztvárněním bez architektonických kvalit.
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	V zástavbě sídla se vyskytuje velmi hojná zeleň (včetně zahrad), která se dále rozšiřuje do volné krajiny – svahů s loukami, pastvinami, popř. přechází do lesních porostů.
	Charakteristické nezastavěné plochy	Charakteristické nezastavěné plochy se v sídle nenachází.
	Zeleň na okraji sídla	Sídlo je harmonické přechodem zástavby do krajiny četnou zelení. Přítomnost zeleně na okraji sídla přispívá k harmonickému zapojení sídla do krajiny.

Ochrana krajinného rázu:
Cíl(e) ochrany:
• Zachování charakteru rozptýlené vsi udržující harmonické měřítko a vytvářející harmonické vztahy v krajině, bez cizorodých prvků a s množstvím mimolesní zeleně
Podmínky ochrany:
• Nenarušovat dosud dochované měřítko a harmonický vztah zástavby a krajinného rámce • Zachovat a chránit rozptýlený charakter zástavby, nepřipouštět zahušťování zástavby a rozvoj zástavby v kompaktních formách na okraji sídla, neumisťovat stavby do vyvýšených poloh na lokální hřbety (ochrana vizuálního uplatnění sídla v dálkových pohledech) • Zachovat charakter a uspořádání stávajících objektů venkovské zástavby, jejich hmot, výrazu, sedlových střech, oplocení a charakteru zeleně • U novostaveb, přestaveb, rekonstrukcí obytných staveb řešit/respektovat místně typický ráz objektů - jednoduché hmoty, tvary (půdorys, tvar střechy, ap.) a proporce staveb (např. výšky podlaží), orientaci a osazení v terénu, typické (přírodní) materiály a barevnost fasády a střešní krytiny, bránit rozšiřování nehodnotné katalogové zástavby; • stavby obytného charakteru (bydlení, rekreační bydlení, penziony, apod.) pouze přízemní s možným využitím podkroví, jsou vyloučeny měřítkově vybočující stavby a přestavby (apartmánové domy atd.) • vyloučit fotovoltaické panely na objektech v pohledově exponovaných (fasádních) polohách, zejména z veřejných prostranství • Nerozšiřovat výrazně stávající cestní síť, zachovat krajinářsky hodnotnou lesní i mimolesní zeleň spoluformující příznivé působení sídla • U terénních úprav respektovat původní/typickou modelaci terénu, jsou vyloučeny výrazné terénní úpravy uplatňující se v rázu sídla negativně • Oplocení řešit pouze v provedení laťkovém, omezit jiné formy oplocení včetně pravidelného a celistvého uspořádání živých plotů
Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:
• Novou obytnou výstavbu připustit v omezené míře za předpokladu dodržení rozptýlené formy zástavby a v lokalitách, kde nebude stavba na pozemku převyšovat hřbet na východní straně sídla, neumisťovat stavby do blízkosti okrajů lesního masivu • Kultivovat bohatou vnitřní zeleň a zachovat na sídlo navazující zeleň se značnou krajinotvornou funkcí • Přestavby nebo event. novostavby mohou mít současný architektonický výraz při respektování dimenzí, hmot a barevnosti tradičních lidových staveb • Regulovat v ÚPD charakter zástavby a oplocení dle podmínek ochrany (viz výše), podporovat pořízení ÚPD v podrobnosti regulačního plánu

Obec:	Jablonec nad Nisou, Janov nad Nisou	**Katastr:**	Rýnovice, Mšeno nad Nisou, Hraničná nad Nisou, Lukášov
S/C5/6	**RÝNOVICE** (*Reinowitz*)		
Poloha:	**KC/C**		**KP/C5**

Charakteristika:

Sídlo se rozkládá na jihozápadní hranici CHKO, v místě, kde Bílá Nisa vytéká ze zařízlého údolí do Liberecké kotliny. Nachází v jihozápadní části CHKO, mezi Janovem nad Nisou a Rýnovicemi. V CHKO se nachází pouze část Rýnovic severně od ulic Pod Vodárnou (resp. Československé armády) a západně od ulice Janovská na jižním svahu masivu s vrchem Kotel. Jedná se o část, kde terén již pozvolně stoupá až k vrchu Kotel (655 m). Prostorové uspořádání sídla je značně ovlivněno blízkostí města Jablonec nad Nisou. Původní sídlo bylo nelokační, nevyhraněné tvořené shlukem rozvolněné zástavby podél vřetenovitě uspořádaných cest. Na západním okraji stál kostel sv. Ducha. Dnes je původní sídlo pohlceno zástavbou Jablonce nad Nisou. Z této původní zástavby je součástí CHKO pouze severovýchodní část vsi (bez kostela). Zástavba je nesourodá, převážně nepůvodní.

První písemná zmínka o obci pochází z roku 1559. V severní části při ústí Nové Nisy do Liberecké kotliny se nachází původní textilní továrna (Spinnfabrik), ze které se dochovala původní stavba s klasicistním průčelím. Dnes se zde nachází GB BEADS - Muzeum korálků.

KATEGORIZACE	**D**
SEGMENTACE	**NE**

Hlavní hodnotící kritéria			Vedlejší hodnotící kritéria			
Krajinný rámec	Kvalita krajinného rámce	0	Pozitivní			
	Vizuální projev sídla	-	Krajinná rámec		Sídlo	
	Zasazení sídla	0	Komponované části	NE	Cenná urbanistická struktura	NE
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	-	Historické členění krajiny	NE	Přítomnost památkových zón či rezervací	NE
	Prostorové uspořádání sídla	-	Přítomnost krajinné památkové zóny	NE	Kulturní památky (KP, NKP)	ANO*
Zástavba	Charakter zástavby	-			Přítomnost přírodních prvků akcentující obraz sídla	NE
	Měřítko zástavby	-	Krajinná dominanta	NE	Kulturní dominanta	NE
	Architektonická kvalita objektů	-	Přítomnost ZCHÚ (maloplošných)	NE	Ikonické panorama/silueta	NE
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	+	Negativní			
	Charakteristické nezastavěné plochy	0	Rušivá dominanta	ANO**	Rušivé objekty	ANO**
	Zeleň na okraji sídla	0	Snížení přírodní a estetické hodnoty	ANO	Rušivá veřejná prostranství, zanedbanost	ANO

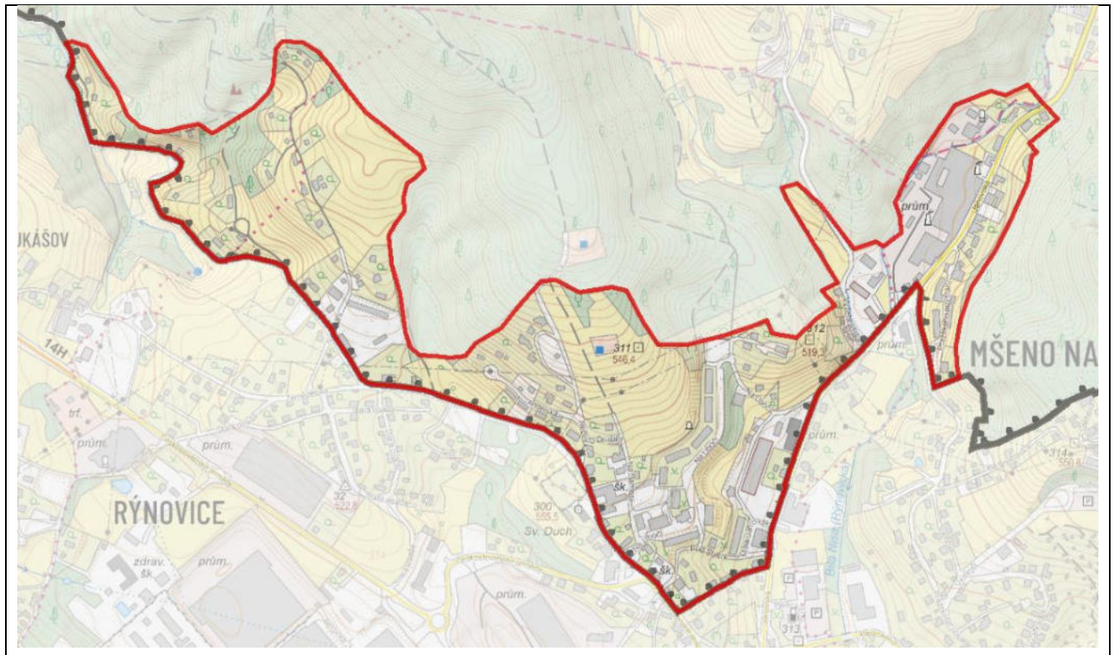
Komentář:

* kostel sv. Ducha (na hranici CHKO), hrobka rodiny Ulbrichovy, socha sv. Jana Nepomuckého, dům – ulice Československé arm. č. p. 24/15

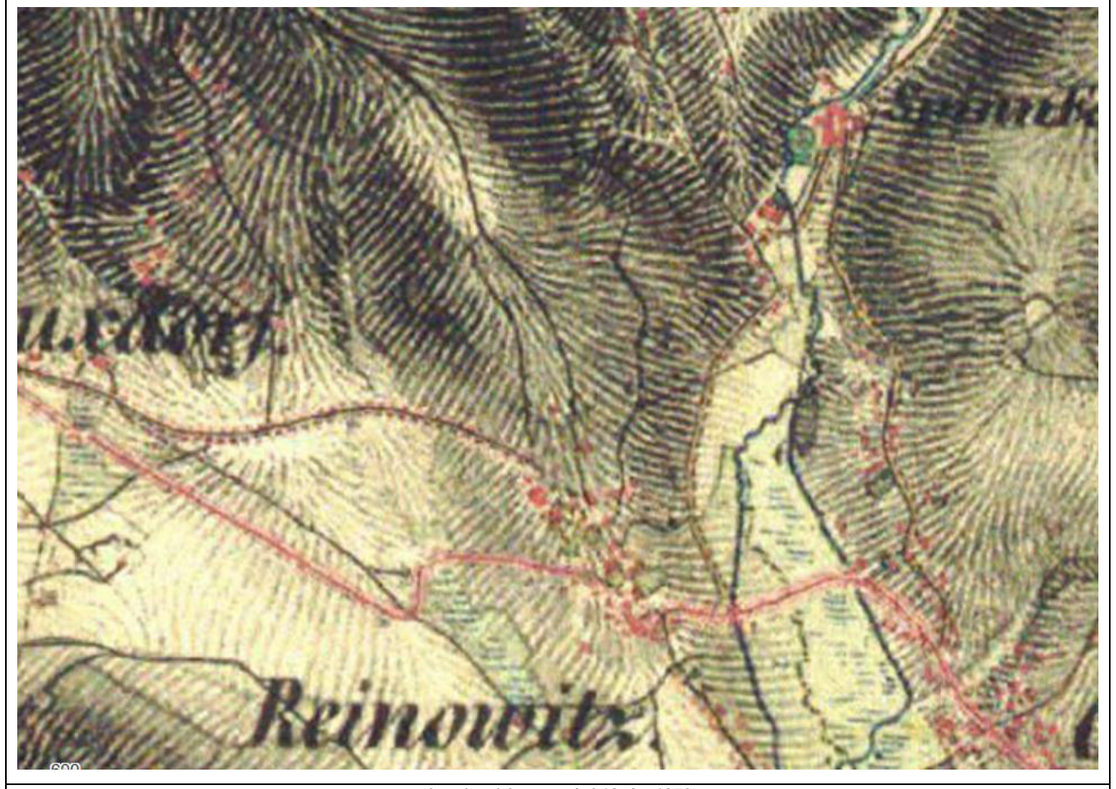
** Rušivé dominanty – panelová zástavba, průmyslové objekty, rušivé objekty – rušivé dominanty a četná nekvalitní zástavba bez regionálních prvků, cizorodá v horském prostředí

Celkové zhodnocení:

Sídlo je hodnotné zejména svou polohou v horském údolí Bílé Nisy, v prostorově uzavřené bezlesé enklávě s proměnlivým charakterem. Vizuální projev sídla je omezený absencí turistických tras ve vrcholových partiích a četnou mimolesní i lesní zelení v sídle. Původní půdorysné uspořádání rozptýlené vsi je patrné pouze omezeně. Vzhledem k četným dostavbám a rozvoji sídla v městské formy sídlo nevyniká vysokou architektonickou hodnotou zástavby ani dochovaností půdorysného uspořádání sídla. Kostel sv. Josefa má kulturně historický význam, nicméně se v krajině projevuje minimálně, nejedná se krajinnou dominantu. V sídle se nahází rozmanitá a různorodá zástavba, často příměstského nebo městského charakteru. Celkově však převládá tradiční hmoty staveb, bez výrazných hmotových excesů. V sídle se však nachází i několik dochovaných původních staveb, či s citlivými přestavbami. Sídlo nevyniká harmonickým měřítkem ani harmonickými vztahy.

Základní mapa s vyznačením prostoru sídla

2. vojenské mapování 1842 - 1853

Pozn. Bývalá textilní továrna s dochovanou klasicistní stavbou, vpravo zdroj: https://www.gbkoralky.cz/cz/nas-pribeh#&gid=1&pid=1

Odůvodnění		
Krajinný rámec sídla	Kvalita krajinného rámce	Krajinný rámec je tvořen okrajovými svahy Jizerských hor v prostoru, kde Bílá Nisa vytéká ze zařízlého údolí do Liberecké kotliny. Severozápadní část sídla je ohraničena zakončením hřbetu táhnoucím se ve směru severozápad – jihovýchod zahrnující vrch Kotel. V severovýchodní části je zástavba sevřena v koridoru úzkého údolí Bílé Nisy. Krajinný rámec se nevyznačuje výrazovostí a vysokými harmonickými vztahy.
	Vizuální projev sídla	Sídlo se vizuálně projevuje ve spojení s přilehlými částmi Jablonce nad Nisou, a to pouze lokálně, v průhledech mezi zástavbou.
	Zasazení sídla	Zástavba sídla je situována v severozápadní části v údolí Bílé Nisy v úzkém koridoru údolí Bílé Nisy, zbytek části sídla ležícího v CHKO se rozkládá na svazích dobíhajících hřbetů Jizerských hor.
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	Původní nelokační nevyhraněná ves situována zejména vně CHKO, nyní pohlcena zástavbou Jablonce nad Nisou.
	Prostorové uspořádání sídla	Jedná se o okrajovou část Jablonce zasahující na území CHKO s atributy městského sídla. Sídlo je tvořeno hustou různorodou zástavbou zejména městského charakteru. Sídlo nedisponuje harmonickými vztahy. Na historické souvislosti poukazuje dochovaná část původní textilní fabriky v blízkosti Loučné nad Nisou s částečně dochovanou architekturou.
Zástavba	Charakter zástavby	Dominantou zástavby v členitém terénu (i v segmentu sídla v rámci CHKO) je několik mnohapodlažních panelových domů, které zcela determinují prostorové vztahy v sídle. Sídliště doplňuje průmyslová zástavba, vícepodlažní objekty občanské vybavenosti, vilová zástavba z předválečného období také novostavby rodinných domů nesourodého vzhledu ve svahu nad dominantou kostela sv. Ducha, jenž leží již vně hranic CHKO. Z uvedeného charakteru se vymyká ojedinělý (i na Jablonecku) dům s hrázděným patrem.
	Měřítko zástavby	Měřítko zástavby je různorodé, od tradičních forem přes vysokopodlažní panelové objekty až po průmyslové a halové objekty.
	Architektonická kvalita objektů	Architektonická kvalita je různorodá. Převažují však stavby bez architektonických kvalit.
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	Výše ve svazích na zástavbu sídla navazuje lesní zeleň, místy jsou patrné drobné segmenty mimolesní zeleně.
	Charakteristické nezastavěné plochy	Charakteristické nezastavěné plochy se v sídle nenachází.
	Zeleň na okraji sídla	Zeleň na okraji sídla se nachází v území pouze úsekově, v sídle nejsou patrné harmonické vztahy sídla a krajinného rámce.

Ochrana krajinného rázu:
Cíl(e) ochrany:
• Uchování nezastavěných partiích části sídla uvnitř CHKO, neumocňování negativního působení objektů v krajině
Podmínky ochrany:
• Zástavbu nerozšiřovat do stabilizovaných lesních ploch navazujících na zastavěné území • Zachovat výrazné prvky mimolesní zeleně (vegetační doprovod Bílé Nisy) • Důsledně chránit dochované prvky zástavby v sídle, zachovat architektonickou kvalitu objektu bývalé textilní továrny s historickou hodnotou
Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:
• Usilovat o zachování tradičního továrenského charakteru úzkého krčku údolí Bílé Nisy s dochovanou částí bývalé textilní továrny, podporovat tovární tradici, kultivovat prostředí továrny, zejména z hlavní komunikace • U staveb negativně se projevujících v krajinné scéně vyžadovat minimalizaci negativního působení (barevnost, stavební úpravy, zeleň)

Obec:	Janov nad Nisou, částečně Lučany nad Nisou, Josefův Důl	**Katastr:**	Janov nad Nisou, částečně Horní Maxov, Karlov u Josefova Dolu
S/C6/1	**HRABĚTICE** (*Grafendorf*)		
Poloha:	**KC/C**		**KP/C6**

Charakteristika:

Část obce Janov nad Nisou, která se rozprostírá mezi hřbety s vrchy Nekras (859 m) a Severák (808 m) ve vyšších až vrcholových polohách zejména jižních svahů údolí Nisy, nad zástavbou Janova nad Nisou. Poloha sídla umožňuje malebné výhledy do zalesněné krajiny jihozápadní části CHKO a Liberecké kotliny. Svahy jsou členité, rozřezané drobnými vodními toky. Na vrchu Nekras se nachází rozhledna Královka.

Zástavba původní rozptýlené vsi je dochovaná, objekty jsou harmonicky zapojeny do krajinného rámce. Zástavba si zachovává převážně tradiční výraz. V současné době plní sídlo zejména rekreační funkci, nachází se zde několik kapacitních objektů se službami (Královka, Prezidentská chata, ubytovací zařízení u lyžařského areálu). V jižní části se rozprostírá Ski areál Severák s doprovodnými službami, územím prochází turistické trasy a běžkařské tratě. V severní části se nachází na vrcholcích Maxovského hřbetu rozhledna Slovanka s nejstarším využitím ocelové nýtované konstrukce pro tento účel v Čechách (kulturní památka).

První písemná zmínka o obci pochází z roku 1748.

KATEGORIZACE	**A-**	**B**
SEGMENTACE	**ANO**	

Hlavní hodnotící kritéria			Vedlejší hodnotící kritéria			
Krajinný rámec	Kvalita krajinného rámce	+	Pozitivní			
	Vizuální projev sídla	+	Krajinná rámec		Sídlo	
	Zasazení sídla	+	Komponované části	NE	Cenná urbanistická struktura	NE
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	0	Historické členění krajiny	NE	Přítomnost památkových zón či rezervací	NE
	Prostorové uspořádání sídla	+	Přítomnost krajinné památkové zóny	NE	Kulturní památky (KP, NKP)	ANO*
Zástavba	Charakter zástavby	0/+			Přítomnost přírodních prvků akcentující obraz sídla	ANO
	Měřítko zástavby	+	Krajinná dominanta	ANO*	Kulturní dominanta	ANO**
	Architektonická kvalita objektů	0/+	Přítomnost ZCHÚ (maloplošných)	ANO***	Ikonické panorama/silueta	NE
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	+	Negativní			
	Charakteristické nezastavěné plochy	0/-	Rušivá dominanta	NE	Rušivé objekty	ANO
	Zeleň na okraji sídla	+	Snížení přírodní a estetické hodnoty	NE	Rušivá veřejná prostranství, zanedbanost	ANO

Komentář:

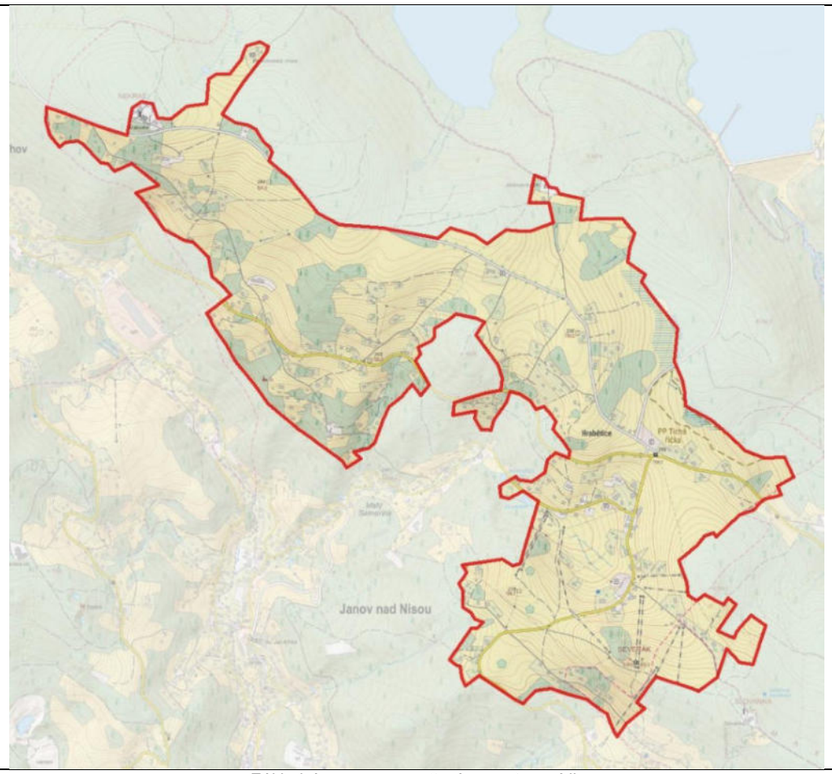
* Kulturní památka – rozhledna Slovanka

** Krajinná dominanta – Nekras, Severák, kulturní dominanta – rozhledna Královka

*** Přírodní památka Tichá říčka

Celkové zhodnocení:

Kvalita sídla spočívá v jeho krajinném prostředí, prostorovém uspořádání sídla zachovávajícím si svůj roztpýlený charakter a v podílu vzrostlé zeleně. Pozice sídla ve vrcholových partiích údolí vyniká harmonickými vztahy a malebnými výhledy do okolní horské krajiny. Sídlo si zachovalo svůj roztýlený charakter a i přes četné přestavby a dostavby si zachovala tradiční měřítko a formy zástavby. V území se nachází několik solitérních objektů služeb, zejména ubytovacích zařízení (Královka, Prezidentská chata, hotel Premiér ad., některé prošly v posledních letech rekonstrukcí (přestavbou). Celkově se sídlo vzhledem k roztýlenosti zástavby a četné mimolesní zeleni uplatňuje v krajinných panoramatech pouze lokálně, převážně harmonicky. Celkový projev sídla zřetelně poukazuje na jeho dominantní rekreační funkci.

Základní mapa s vyznačením prostoru sídla

2. vojenské mapování 1842 - 1853

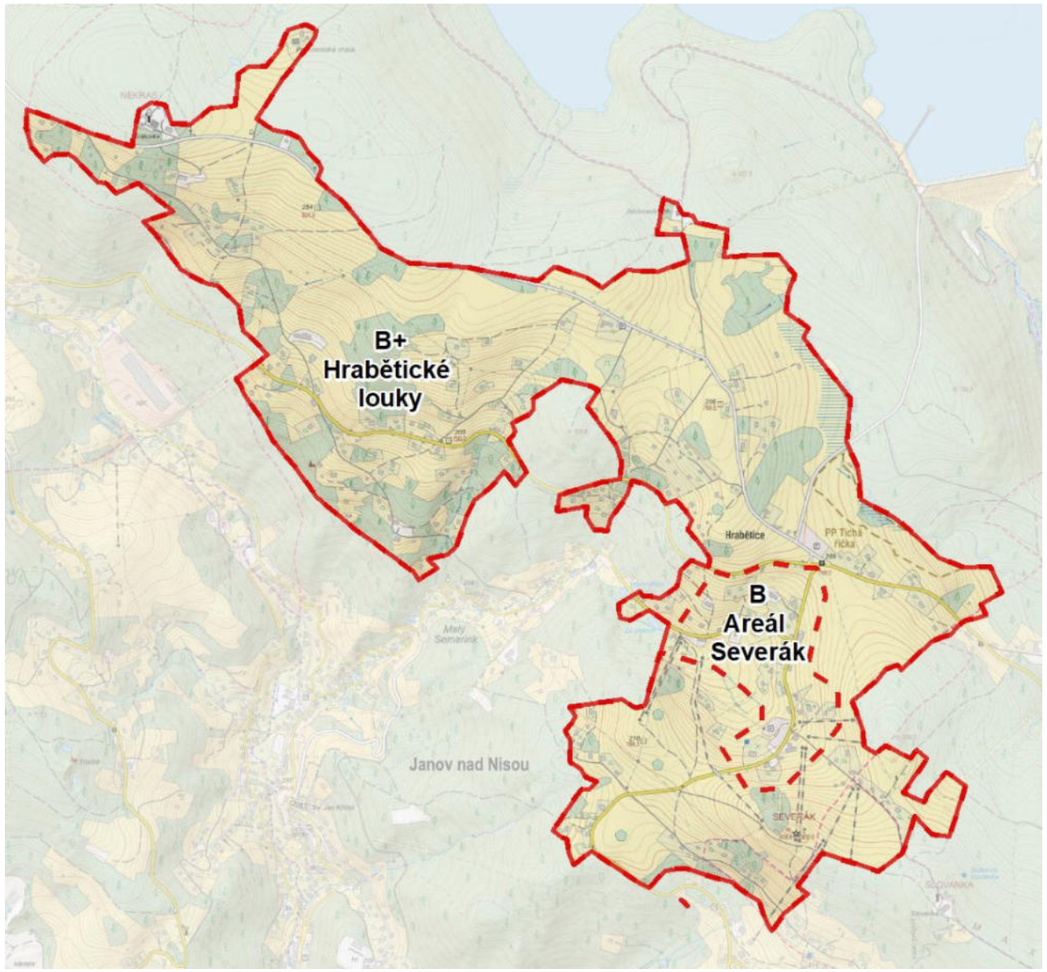

Odůvodnění		
Krajinný rámec sídla	Kvalita krajinného rámce	Zástavba sídla se nachází v mírně svažitém terénu severně od vrchu Severák (Maxovského hřebene), v pramenné oblasti či rozvodí Bílé Nisy (Nisy) a Tiché Říčky (Jizery).
	Vizuální projev sídla	Vizuální uplatnění sídla v plošším terénu obklopeného loukami a pastvinami okolo zástavby je omezeno okolními hřbety a okraji lesních celků, sídlo se v krajinných panoramatech projevuje lokálně, převážně harmonicky.
	Zasazení sídla	Sídlo je zasazeno v členitém terénu ve svazích Nekrasu, bezejmenných vrchů (807 m) a (782 m) a Severákem (808 m). Zasazení sídla je převážně harmonické, rušivé pouze v centrální části lyžařského areálu.
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	Jedná se o původně rozptýlenou ves, tento charakter zůstal převážně zachován. Sídlo má novodobé centrum v jihovýchodní části, kde jsou lokalizovány hlavní plochy či objekty související lyžařským areálem Severák.
	Prostorové uspořádání sídla	Zástavba si zachovává převážně nekompaktní charakter, pouze v jihovýchodní části u lyžařského areálu dochází k zahušťování a zvětšování forem zástavby. V severozápadní části představuje dominantní prvek rozhledna Královka z roku 1907 na vrcholu Nekrasu. Při rozhledně stojí nově vybudovaný ubytovací komplex Královka na místě původní chaty.
Zástavba	Charakter zástavby	Výraznější prvky zástavby v západní části reprezentují Královka, Prezidentská chata a také Hotel Premiér postavený v 90. letech minulého století, v posledních letech prošel rekonstrukcí. Níže do údolí či směrem ke kapličce již převažují rozptýlené objekty obvyklejších proporcí, přízemní I patrové stavby, místy zachovalého původního výrazu i s velmi příznivým působením v krajině (v případě nižšího zastoupení zeleně v okolí). Tento charakter zástavby převažuje směrem k severozápadu na výše položených severních svazích údolí Bílé Nisy. Zástavba je charakteristická absencí oplocení. Ve střední části je lokalizována drobná chatová osada, charakter zástavby je příznivý.
	Měřítko zástavby	Měřítko zástavby je převážně harmonické, převládají objekty tradičních forem, zejména v nižších polohách údolí a u kapličky při komunikaci na Karlov. V exponované pozici v blízkosti hlavního parkoviště stojí výrazné hmoty rekreačních objektů tvořící rušivé objekty sídla. Jejich charakteristický vzhled upomíná na období jejich vzniku (Arnika, Maruška; 70. – 80. léta minulého století).
	Architektonická kvalita objektů	Architektonická kvalita zástavby si zachovává formu a tradiční výraz, převažuje tradiční forma zástavby. Výjimkou jsou některé kapacitní ubytovací zařízení a doprovodné stavby v rámci lyžařského areálu Severák.
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	Mimolesní zeleň doprovází zástavbu v celém sídle. Sídlo je obklopeno lesními masivy vrchů a hřbetů a nižších poloh údolí.
	Charakteristické nezastavěné plochy	V sídle se nachází specifická veřejná prostranství, zejména kapacitní parkoviště a sjezdovky. Rušivě působí centrální prostor lyžařského areálu Severák.
	Zeleň na okraji sídla	Zástavba zpravidla volně přechází do volné krajiny, místy doléhá k okrajům lesního porostu či je přímo skryta v zeleni. Okraje lesních porostů jsou členité. Převládá harmonický přechod sídla do volné krajiny.

Segmentace a ochrana krajinného rázu:

Vzhledem k rozdílnému charakteru sídla v centrální části pod vrchem Severák s lyžařským areálem a okolních částí (hrabětické louky) je sídlo rozděleno z hlediska ochrany krajinného rázu do dvou segmentů – Areál Severák a Hrabětické louky.

S/C6/1-1	Areál Severák	B

Charakter, hodnoty a narušení:

Malý segment se rozkládá v centru Ski areálu Severák. Je tvořen již poměrně zahuštěnou zástavbou větších hmot zejména rekreačních objektů, vázaných na ski areál. Segment tvoří jak zástavba tradičních hmot a materiálů, tak zástavba hotelových objektů pro Jizerské hory netypických, až excesivních tvarů a hmot. V loukách se objevují nové objekty rekreačního využití větších hmot, zachovávající si tradiční tvarosloví, dochází k zahušťování zástavby. Krajinný rámec je cenný, přilehlé louky s četnou mimolesní zelení příznivě ovlivňují vnější vzhled segmentu v krajinných panoramatech.

Cíl(e) ochrany:

- Udržení měřítka a charakteru zástavby bez rušivé zástavby a nadměrného zahušťování zástavby, uchování částečné dochovanosti prostorového uspořádání sídla s rozptýlenou formou zástavby

Podmínky ochrany:

- Zachovat částečně dochovaný rozptýlený charakter zástavby a tradiční výraz staveb, nepřipouštět zahušťování zástavby a rozvoj zástavby v kompaktních formách
- Nenarušovat dosud dochované měřítko zástavby chalup a chat, omezit rozvoj větších forem zástavby
- U novostaveb, přestaveb, rekonstrukcí obytných staveb řešit/respektovat místně typický ráz objektů – jednoduché hmoty, tvary (půdorys, tvar střechy, ap.) a proporce staveb (např. výšky podlaží), orientaci a osazení v terénu; měřítko přizpůsobit hodnotné okolní zástavbě
- vyloučit fotovoltaické panely na objektech v pohledově exponovaných (fasádních) polohách, zejména z veřejných prostranství
- U terénních úprav respektovat původní/typickou modelaci terénu, při zahradních úpravách neosazovat zahrady cizorodými (exotickými) rostlinami a stromy, zachovat množství a hodnotu sídelní zeleně
- Vedlejší doplňkové stavby ke stavbám hlavním umisťovat mimo exponované polohy, neumisťovat před objekty směrem ke komunikaci

Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:

- Rozvoj sídla je omezený, jsou možné částečné dostavby proluk podél cest při respektování rozvolněného charakteru, větší hmoty (tradičního horského charakteru) možno situovat v izolovaných enklávách
- Při realizaci nové výstavby dbát základních architektonických pravidel či forem venkovské zástavby, bránit rozšiřování nehodnotné katalogové zástavby, nenavyšovat objem staveb
- Omezit výstavbu oplocení v ÚPD, zejména formy oplocení (nepřípustné formy plnostěnných materiálů)
- Usilovat o minimalizaci zahradních úprav netradičního uspořádání (vysoké živé ploty, exotické záhony apod.)
- Podporovat kultivaci okolí ski areálu, možné jsou dostavby, které respektují měřítko okolních staveb, s architektonickým novodobým výrazem
- Podporovat pořízení ÚPD v podrobnosti regulačního plánu v segmentu

S/C6/1-2	Hrabětické louky	A-

Charakter, hodnoty a narušení:

Segment má náhorní charakter, s otevřenými scenériemi a s výhledem do údolí Kamenice. Jedná se o segment převážně dochované rozptýlené zástavby v prudkých pravostranných svazích údolí Kamenice pod Maxovským vrchem. Zástavba je převážně dochovaná v původních polohách, s drobnými dostavbami. Mimořádně působivé jsou segmenty rozptýlené zástavby v loukách a v nejvyšších polohách segmentu. Je přítomná výrazná harmonie zástavby a krajinného rámce. Krajinnou scénu mírně narušují lyžařské vleky ve Ski areálu Severák. Charakter zástavby je převážně tradiční, tvořen (až na přítomné horské stavby ve vyšších polohách) drobnými chalupami podélného tvaru se sedlovými střechami, mnoho staveb je roubených (původní i novostavby). Celkově působí sídlo harmonicky v krajinném rámci.

Cíl(e) ochrany:

- Udržení horského charakteru segmentu s rekreačním využitím, s rozptýlenou formou zástavby, množstvím sídelní zeleně a harmonickým zapojením do krajiny, bez hmotově a měřítkově se vymykající zástavby chalup a chat

Podmínky ochrany:

- Nenarušovat dosud dochované měřítko a harmonický vztah zástavby a krajinného rámce
- Zachovat a chránit rozptýlený charakter zástavby, nepřipouštět zahušťování zástavby a rozvoj městských a kompaktních forem zástavby, omezeně připouštět doprovodné vedlejší stavby
- V jihovýchodní části a v nevyšších polohách segmentu s dochovanou strukturou zástavby harmonicky zasazenou v krajině, vyloučit další rozvoj, chránit stávající objekty před nevhodnými formami přestavby vymykajícími se tradičnímu výrazu horských chalup
- Nenarušovat dosud dochované měřítko a harmonický vztah zástavby chalup a chat a krajinného rámce, u terénních úprav respektovat původní/typickou modelaci terénu
- U novostaveb, přestaveb, rekonstrukcí obytných staveb řešit/respektovat místně typický ráz objektů –
- jednoduché hmoty, tvary (půdorys, tvar střechy, ap.) a proporce staveb (např. výšky podlaží), orientaci a osazení v terénu, typické (přírodní) materiály a barevnost fasády a střešní krytiny; měřítko přizpůsobit hodnotné okolní zástavbě, stavby obytného charakteru (bydlení, rekreační bydlení, penziony, apod.), vyloučit hmotově objemnější stavby (apartmánové domy, hotelové komplexy apod.) v kontaktu se stávající zástavbou, vyloučit fotovoltaické panely na objektech v pohledově exponovaných (fasádních) polohách, zejména z veřejných prostranství a z krajiny
- Neoplocovat pozemky volně stojících chalup rozptýlené zástavby
- Zachovat stávající využití půdy v nezastavěném území – travní porosty

Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:

- V částech, kde není vyloučen rozvoj, podporovat rozvoj zástavby rozvolněnou formou venkovské zástavby. Novou obytnou výstavbu situovat ve vazbě na strukturu stávající zástavby, nezahušťovat nepřiměřeně
- Při realizaci nové výstavby dbát základních architektonických pravidel či forem venkovské zástavby, bránit rozšiřování nehodnotné katalogové zástavby
- V ÚPD regulovat oplocení dle podmínek ochrany, specifikovat přípustné formy oplocení

Obec:	Josefův Důl	Katastr:	Karlov u Josefova Dolu
S/C7/1	**KARLOV** (*Karlsberg*)		
Poloha:	**KC/C**		**KP/C7**

Charakteristika:

Menší sídlo se nachází ve vyšší poloze, na severovýchodním úbočí Maxovského hřbetu či v sedle a na náhorní plošině mezi Janovem nad Nisou, Josefovým Dolem a Horním Maxovem. Území je sevřeno svahy Karlovské stráně pod vodní nádrží Josefův Důl s lokálními bezejmennými vrchy na severovýchodním okraji sídla. Jihozápadní část je vymezena svahy Maxovského hřbetu. Sídlo je tak vymezeno zalesněnými svahy. Samotné sídlo se rozprostírá volně podél komunikací na Hrabětice, Josefův Důl a Horní Maxov. V severozápadní části se nachází kaple Navštívení Panny Marie, která je drobnou dominantou sídla.

Zástavba si zachovává tradiční měřítko, nachází se zde převážně objekty s vysokým podílem objektů pobytové a individuální rekreace. V území je několik ubytovacích zařízení, které převyšují tradiční charakter zástavby. První písemná zmínka o obci pochází z roku 1701.

KATEGORIZACE	**B+**
SEGMENTACE	**NE**

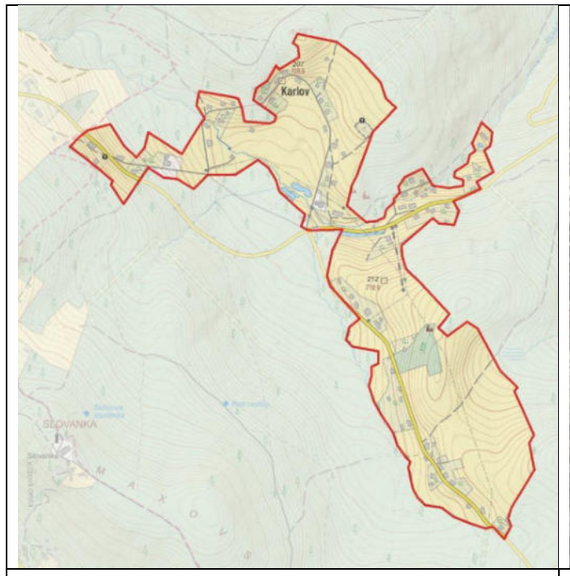
Hlavní hodnotící kritéria			**Vedlejší hodnotící kritéria**			
Krajinný rámec	Kvalita krajinného rámce	+	Pozitivní			
	Vizuální projev sídla	+	Krajinná rámec		Sídlo	
	Zasazení sídla	+	Kompono-vané části	NE	Cenná urbanistická struktura	NE
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	0	Historické členění kra-jiny	NE	Přítomnost památkových zón či rezervací	NE
	Prostorové uspořádání sídla	+	Přítomnost krajinné pa-mátkové zóny	NE	Kulturní památky (KP, NKP)	ANO*
Zástavba	Charakter zástavby	+			Přítomnost přírodních prvků ak-centující obraz sídla	ANO
	Měřítko zástavby	+	Krajinná do-minanta	NE	Kulturní dominanta	NE
	Architektonická kvalita ob-jektů	+	Přítomnost ZCHÚ (ma-loplošných)	NE	Ikonické panorama/silueta	NE
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	+	Negativní			
	Charakteristické nezasta-věné plochy	+	Rušivá do-minanta	NE	Rušivé objekty	NE
	Zeleň na okraji sídla	+	Snížení pří-rodní a este-tické hod-noty	NE	Rušivá veřejná prostranství, za-nedbanost	NE

Komentář:

* kaple Navštívení Panny Marie, hrobka rodiny Roberta Pilze, náhrobek Wilhelma Predigera, bývalá panská myslivna č. p. 2

Celkové zhodnocení:

Kvalita sídla spočívá v jeho krajinném rámci, prostorovém uspořádání a v harmonickém měřítku zástavby, vzhledu a zasazení staveb do krajiny včetně navazující zeleně. Je pohledově uzavřeno, je zde absence dálkových pohledů do krajiny. Zástavba je dochovaná, pouze komunikace na Horní Maxov je v současné době v jiné poloze blíže k zástavbě. Sídlo vyniká harmonickými vztahy v krajině, je patrný výrazný podíl dochovaných forem zástavby (roubené, poloroubené domy).

Základní mapa s vyznačením prostoru sídla

2. vojenské mapování 1842 - 1853

Pozn. Charakteristická nezastavěná část uprostřed okružní cesty v Karlově vyniká harmonickými vztahy a estetickou kvalitou.

Odůvodnění		
Krajinný rámec sídla	Kvalita krajinného rámce	Krajinný rámec sídla je tvořen vyvýšenou polohou mezi zalesněnými svahy Maxovského hřbetu a Karlovské stráni. Sídlo je situováno na náhorní plošině mezi Janovem nad Nisou, Josefovým Dolem a Horním Maxovem.
	Vizuální projev sídla	Samotné sídlo se díky své poloze obklopené zalesněnými svahy projevuje omezeně, převážně z interiéru, popř. v rozsahu odlesněného území (enkláv) v okolí.
	Zasazení sídla	Sídlo se rozprostírá v odlesněné enklávě, zejména podél komunikací, jednotlivé objekty jsou harmonicky zasazené v krajině.
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	Sídlo si převážně dochovalo své původní půdorysné uspořádání. Jedná se o původní parcelační jednořadou ves, kde došlo pouze ke změně trasy komunikace, zástavba je v původní formaci.
	Prostorové uspořádání sídla	Zástavba sídla je rozložena podél průjezdní silnice, v severní části podél místní okružní cesty. Lokální dominantu reprezentuje kaple Navštívení Panny Marie v severozápadní části sídla, jejíž projev poškozuje sloup elektrovodu v bezprostřední blízkosti. Zástavba je rozptýlená, pouze ve východním cípu směrem na Josefův Důl je zástavba v drobném shluku pod komunikací.
Zástavba	Charakter zástavby	Sídlo si zachovává svůj původní charakter zástavby. Zástavbu tvoří z větší části usedlosti s vysokým podílem objektů lidového architektury. Větší hmoty s rekreačním využitím se nachází při cestě do Josefova Dolu.
	Měřítko zástavby	Měřítko zástavby je až na objemnější objekty ubytovacích zařízení při cestě do Josefova Dolu harmonické, objekty si zachovávají svůj tradiční ráz. Objekty při komunikaci na Josefův Důl mají větší měřítko, tato část netvoří harmonické měřítko a vztahy.
	Architektonická kvalita objektů	Sídlo je hodnotné zejména svým vysoký podílem staveb tradičního architektonického vzhledu s regionálními prvky, a to zejména při komunikaci do Horního Maxova. Některé přestavby jsou bez architektonických kvalit, ale celkový výraz sídla nenarušují.
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	Harmonický projev sídla s roztroušenou zástavbou dováří hojná vnitřní zeleň, navazující plochy luk a blízké okraje lesních porostů.
	Charakteristické nezastavěné plochy	V sídle se nachází nezastavěná část u vodní plochy uvnitř okružní cesty. Která dotváří charakter sídla. Tato formace je charakteristická pro sídlo Karlov, jedná se o cennou nezastavěnou část s lučními porosty a solitérní vzrostlou zelení.
	Zeleň na okraji sídla	Zeleň je vázaná zejména na zástavbu, ale nachází se i mimolesní zeleň na bezlesých enklávách luk a pastvin, která dotváří harmonické zapojení sídla a krajinného rámce.

Ochrana krajinného rázu:

Cíl(e) ochrany:

- Udržet dochovaný harmonický ráz odlesněné enklávy s harmonicky zasazeným sídlem s rozptýlenou formou zástavby bez rušivých prvků negativně se projevujících v krajinné scéně

Podmínky ochrany:

- Nenarušovat dosud dochované měřítko a harmonický vztah zástavby a krajinného rámce
- Zachovat rozptýlený charakter sídla, nezahušťovat výrazně stávající zástavbu, nepřipustit vytvoření souvislé zástavby podél komunikací
- Zachovat cennou nezastavenou část uvnitř okružní cesty i Tiché říčky a mezi jednotlivými částmi sídla, zachovat stávající využití půdy v nezastavěném území – travní porosty a hodnotnou členící krajinotvornou zeleň; v ostatních částech sídla zachovat rozptýlený charakter
- V části podél okružní cesty a podél komunikace na Horní Maxov u novostaveb, přestaveb, rekonstrukcí obytných staveb řešit/respektovat místně typický ráz objektů - jednoduché hmoty, tvary (půdorys, tvar střechy, ap.) a proporce staveb (např. výšky podlaží), orientaci a osazení v terénu, typické (přírodní) materiály a barevnost fasády a střešní krytiny;
- vyloučit objekty nerespektující měřítko zástavby, hmotově převyšující okolní zástavbu (kapacitní apartmánové domy, bytové domy)
- vyloučit fotovoltaické panely na objektech v pohledově exponovaných (fasádních) polohách, zejména z hlavních komunikací
- U terénních úprav respektovat původní/typickou modelaci terénu
- Neoplocovat pozemky v rozptýlené zástavbě, omezit živé ploty s výškou převyšující výšku člověka, řešit zahradní úpravy s respektem k tradičním formám bez cizorodých (městských) prvků

Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:

- Novou obytnou výstavbu připustit v omezené míře při průjezdní komunikaci za předpokladu dodržení zachovalé urbanistické struktury sídla s rozptýlenou strukturou
- Podél komunikace na Josefův Důl a od kaple na Bedřichov, zejména v solitérních polohách jsou možné objemnější stavby/přestavby (jednopodlažní s obytným podkrovím), které však svým výrazem respektují tradiční zástavbou v okolí, jsou přípustné novodobé architektonické detaily
- Uplatňovat ochranu staveb s dochovaným výrazem tradičního lidového stavitelství; usilovat o vhodné opravy a údržbu a zachovat jejich historický ráz
- Kultivovat prostředí kaple Navštívení Panny Marie
- Podporovat pořízení ÚPD v podrobnosti regulačního plánu

Obec:	Lučany nad Nisou	**Katastr:**	Horní Maxov, Lučany nad Nisou
S/C8/1	**HORNÍ MAXOV** (*Maxdorf*)		
Poloha:	**KC/C**		**KP/C8**

Charakteristika:

Sídlo se nachází v poměrně členité krajině v odlesněné části údolí Rábenky a pramenné části Smržovského a Listového potoka. Sídlo se rozkládá v dílčích od sebe vizuálně oddělených částech zástavby (Horní Maxov, Malá Strana, Sedmidomí, Na Bělidle) mezi Maxovským hřbetem, vrchem Buková (836 m), Jakubovým kopcem (721 m) a Krásným (797 m). V západní části srůstá osídlení Horního Maxova se zástavbou Janova nad Nisou, v sedle mezi Maxovským vrchem a Bukovou přechází zástavba k Dolnímu Maxovu a v jihovýchodní části pokračuje zástavba podél Smržovského potoka k Lučanům nad Nisou a Smržovce. V centrální části Horního Maxova se nachází místní dominanta kostela Nejsvětějšího Srdce Páně pozorovatelná z okolní krajiny. Poloha sídla umožňuje malebné výhledy do zalesněné krajiny jihozápadní části CHKO a Liberecké kotliny. Svahy jsou členité, rozřezané drobnými vodními toky.

Zástavba původní rozptýlené vsi je dochovaná, objekty jsou harmonicky zapojeny do krajinného rámce. Zástavba si zachovává převážně tradiční výraz. První písemná zmínka pochází z roku 1687.

KATEGORIZACE	**B**	**A-**
SEGMENTACE	**ANO**	

Hlavní hodnotící kritéria			Vedlejší hodnotící kritéria			
			Pozitivní			
			Krajinná rámec		Sídlo	
Krajinný rámec	Kvalita krajinného rámce	+				
	Vizuální projev sídla	+				
	Zasazení sídla	+	Komponované části	NE	Cenná urbanistická struktura	NE
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	0/+	Historické členění krajiny	NE	Přítomnost památkových zón či rezervací	NE
	Prostorové uspořádání sídla	0	Přítomnost krajinné památkové zóny	NE	Kulturní památky (KP, NKP)	NE
Zástavba	Charakter zástavby	+			Přítomnost přírodních prvků akcentující obraz sídla	ANO
	Měřítko zástavby	+	Krajinná dominanta	ANO*	Kulturní dominanta	ANO*
	Architektonická kvalita objektů	0/+	Přítomnost ZCHÚ (maloplošných)	ANO**	Ikonické panorama/silueta	NE
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	+	Negativní			
	Charakteristické nezastavěné plochy	0	Rušivá dominanta	NE	Rušivé objekty	ANO***
	Zeleň na okraji sídla	+	Snížení přírodní a estetické hodnoty	NE	Rušivá veřejná prostranství, zanedbanost	NE

Komentář:

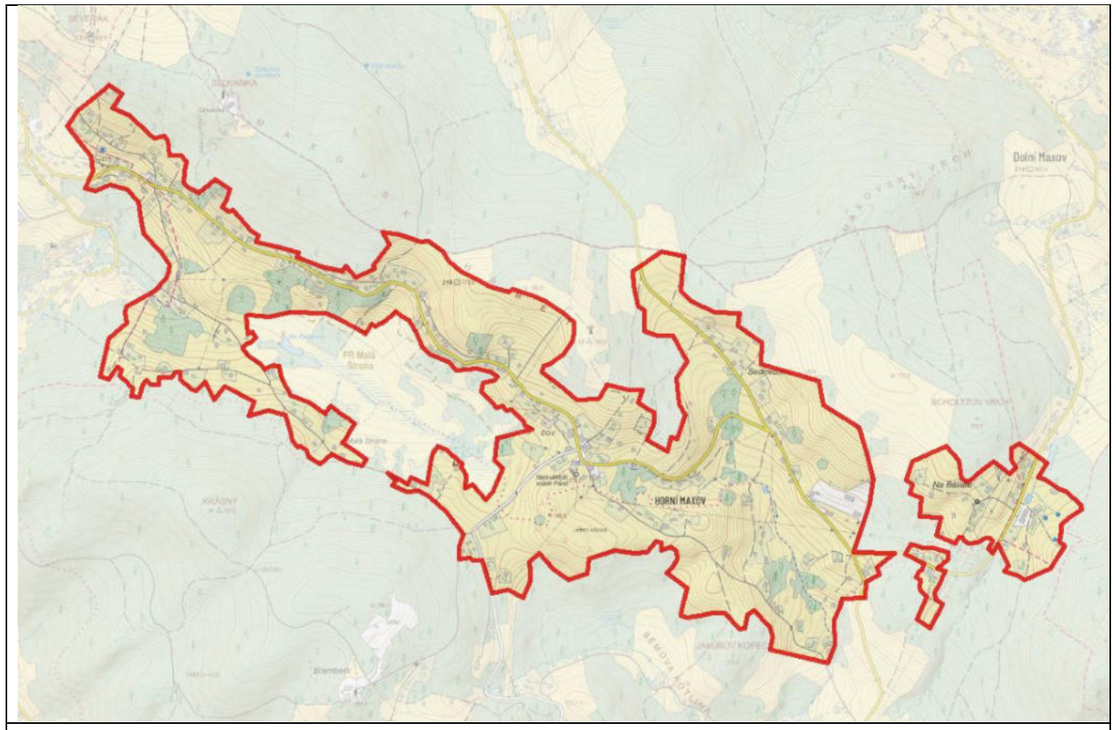
* Krajinná dominanta – Buková, kulturní dominanta – kostel Nejsvětějšího Srdce Páně

** Přírodní rezervace Malá Strana

*** Stavby v centru sídla u kostela Nejsvětějšího Srdce Páně, několik ubytovacích zařízení (např. hotel Sport a hotel Maxov)

Celkové zhodnocení:

Sídlo je vysokou kvalitu krajinného rámce, je harmonicky zasazené do krajinné scény, skryto v členitém reliéfu v uzavřené enklávě údolí Rábenky a Smržovského potoka. Území disponuje vysokou přírodní hodnotou (PR Malá Strana), která se projevuje četnou mimolesní zelení, vázanou nejen na sídlo, ale i na partie vodních toků, Sídlo si převážně zachovalo svůj rozptýlený charakter a i přes četné přestavby a dostavby si zachovala tradiční měřítko a formy zástavby. Výjimkou je centrální část území s kostelem Nejsvětější Srdce Páně, kde se nachází zahuštěná zástavba i objemnějších kapacitních staveb. Celkově se sídlo vzhledem k rozptýlenosti zástavby a četné mimolesní zeleni uplatňuje v krajinných panoramatech pouze lokálně, převážně harmonicky. Krajinnou (kulturní) dominantou je kostel Nejsvětějšího Srdce Páně, který se uplatňuje v krajinných panoramatech.

Základní mapa s vyznačením prostoru sídla

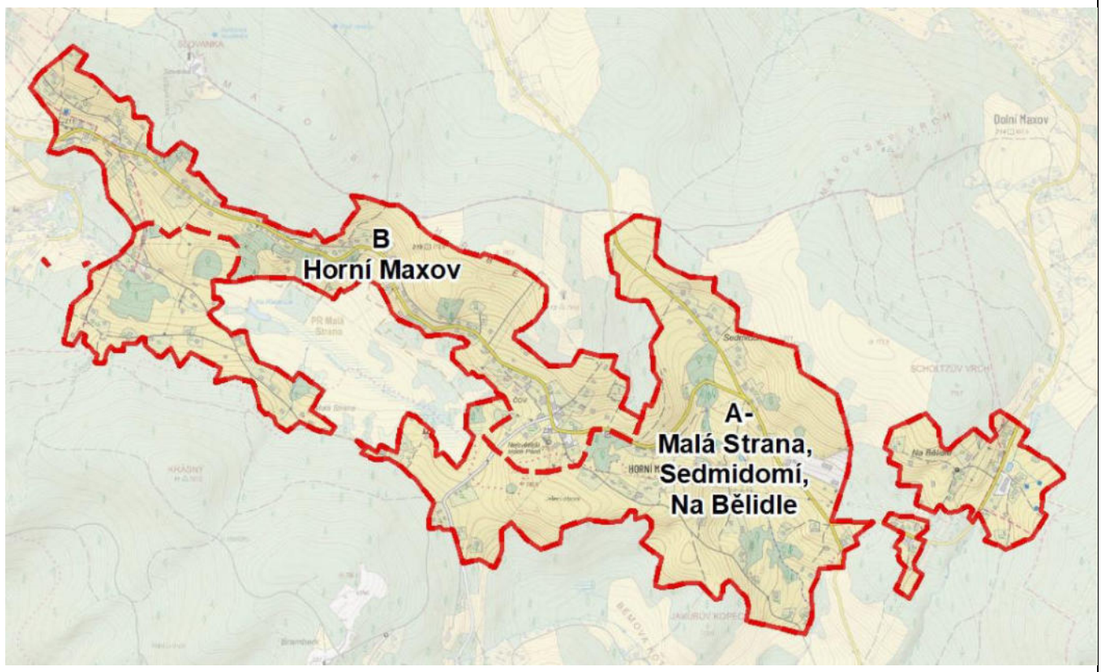

2. vojenské mapování 1842 - 1853

Odůvodnění		
Krajinný rámec sídla	Kvalita krajinného rámce	Sídlo se rozprostírá v poměrně členité a zajímavě konfigurované krajině na rozvodí dvou toků (Rábenky a Smržovského potoka). Členitý reliéf je ohraničen lesními porosty na svazích vrchů – v severní části Maxovský hřbet (Slovanka 820 m) a Maxovský vrch (748 m), v jižní části vrch Krásný (797 m), Veisův kopec (777 m) a Jakobův kopec (721 m). Východně je sídlo ohraničeno vrchem Buková (836 m). Sídlo je tak jasně ohraničeno zalesněnými horizonty. Jedná se o z pohledu krajinného rázu hodnotu sídla.
	Vizuální projev sídla	Vizuální uplatnění sídla nastává vhledem k členitému terénu omezeně (v dílčích úsecích), a to zejména z blízkých pohledů. Z blízké rozhledny Slovanka se sídlo vzhledem ke vzrostlé zeleni neuplatňuje. Z jednotlivých částí se nabízí pohledy na navazující enklávy zástavby (zejména přes PR Malá Strana). Vizuální projev je převážně harmonický.
	Zasazení sídla	Sídlo je rozprostřeno v protáhlé enklávě údolí Rábenky a horního toku Smržovského potoka. Samotné sídlo se rozprostírá zejména podél komunikace z Janova nad Nisou na Lučany nad Nisou, nachází se zde však četné drobné izolované enklávy na okrajích lesních porostů a uvnitř lesů (Malá Strana). Zasazení sídla je převážně harmonické.
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	Horní Maxov je původní rozptýlená ves. Podél severní komunikace pod Maxovským hřbetem byla zástavba více zahuštěná, jižnější paralelní komunikace (NMalá Strana) měla rozptýlenější charakter. Komunikační síť je částečně dochována, byla pozměněna cestní síť na Janov a Karlov.
	Prostorové uspořádání sídla	Větší část harmonicky působící – rozvolněné, místy souvislejší zástavby je situována při členité cestě (silnici) z Lučan nad Nisou do Janova nad Nisou, silnici do Karlova a silnici do Dolního Maxova. Zástavba je značně zahuštěna, stopy původního založení jsou však zřetelně čitelné. V jižní (protější břeh Rábenky) a jihovýchodní části je zástavba rozptýlena. Zhruba ve střední části se nachází centrum sídla s dominantou novogotického kostela Nejsvětějšího Srdce Páně postaveného roku 1910. V jeho blízkosti stojí větší hmoty patrových zděných staveb (bývalá školní budova, pohostinství s přístavbou společenského sálu). Ve vrcholové části elevace Slovanka byla v roce 1886 postavena stejnojmenná rozhledna (nejstarší železná konstrukce na našem území), později také horská chata. V lokalitě Na Bělidle stojí měřítkem výrazný hotel Maxov.
Zástavba	Charakter zástavby	Jedná se o převážně podélně orientované udržované usedlosti. Objekty organicky usazené ve svažitém terénu si z velké části zachovaly prvky tradičního místního tvarosloví – roubené konstrukce s rizality, vikýři, zdobením štítů, popř. i obvodových stěn. Větší hmoty (rušivé) se nacházejí v centrální části.
	Měřítko zástavby	Měřítko zástavby je převážně harmonické, převládají objekty tradičních forem. V centrální části se nachází několik staveb větších hmot, celkové měřítko však nenarušuje.
	Architektonická kvalita objektů	Architektonická kvalita zástavby si zachovává ve většině částí sídla formu a tradiční výraz. Podél komunikace se nachází vlivem dostaveb a přístaveb několik staveb neutrálního až negativního architektonického vzhledu.
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	Přítomná četná mimolesní zeleň podporuje příznivé působení sídla v krajině. Je vázaná zejména na jednotlivé stavby. Významný vliv na harmonické vztahy v krajině je přírodní rezervace Malá Strana, která vytváří přírodě blízký charakter prostředí.
	Charakteristické nezastavěné plochy	V sídle se nenachází specifická veřejná prostranství. V sídle je patrná vzhledem k rozptýlenému charakteru vsi přítomnost volných nezastavěných luk, které spoluvytváří charakter sídla.
	Zeleň na okraji sídla	Zástavba zpravidla volně přechází do volné krajiny, místy doléhá k okrajům lesního porostu či je přímo skryta v lesní zeleni. Okraje lesních porostů jsou členité. Převládá harmonický přechod sídla do volné krajiny.

Segmentace a ochrana krajinného rázu:

Vzhledem k rozdílnosti dochované formy prostorového uspořádání sídla a projevu sídla v krajině je sídlo rozděleno do dvou segmentů – Horní Maxov, který se rozprostírá podél komunikace pod Maxovským hřbetem, a části Malá Strana, Sedmidomí, Na Bělidle, tři oddělené enklávy, které jsou hodnotné svou rozptýlenou formou zástavby.

S/C8/1-1	Horní Maxov	B

Charakter, hodnoty a narušení:

Segment se rozkládá při komunikaci z Hrabětic do Dolního Maxova, pod Maxovským hřbetem, a zahrnuje i centrální část kolem kostela. Zástavba je rozptýlená, se stopami zahuštění, v centrální části se nachází několik negativně působících staveb. Měřítko i charakter staveb je převážně harmonické. Západní část segmentu je skryta ve vzrostlé zeleni, východní část je exponovaná zejména z jižních pohledů. Zeleň příznivě ovlivňuje vizuální uplatnění sídla v krajině. V segmentu převládá harmonické měřítko a vztahy v krajině.

Cíl(e) ochrany:

- Udržení měřítka a charakteru zástavby bez rušivé zástavby a nadměrného zahušťování zástavby, uchování částečné dochovanosti prostorového uspořádání sídla s rozptýlenou formou zástavby

Podmínky ochrany:

- Zachovat částečně dochovaný rozptýlený charakter zástavby, vyloučit další výrazné zahuštění zástavby, nepřipustit souvislé zastavění komunikace, nevytvářet novou uliční síť (přípustné jsou jednotlivé přístupové cesty k objektům), omezit výstavbu v blízkosti lesa, do odlehlých partií luk v severní části
- Zachovat – nesnižovat dominantní pozici kostela v zástavbě sídla, siluetu sídla z jižních pohledů (omezit rozvoj jižním směrem a v centrální části v okolí kostela)
- Respektovat rozložení zástavby podél komunikace s absencí uliční čáry, omezit stavby vedlejších staveb, které by se negativně projevily v charakteru veřejných prostranství
- Nenarušovat dosud dochované měřítko a výškovou hladinu zástavby chalup a chat, nezvětšovat hmoty zástavby (např. stavby hromadného bydlení, hromadné rekreace, apartmánové domy), nepřipouštět přístavby a nástavby rušivě působících objektů
- U novostaveb, přestaveb, rekonstrukcí obytných staveb řešit/respektovat místně typický ráz objektů – jednoduché hmoty, tvary (půdorys, tvar střechy, ap.) a proporce staveb (např. výšky podlaží), orientaci a osazení v terénu, typické (přírodní) materiály a barevnost fasády a střešní krytiny
- U terénních úprav respektovat původní/typickou modelaci terénu, při zahradních úpravách neosazovat zahrady cizorodými (exotickými) rostlinami a stromy
- Vedlejší doplňkové stavby ke stavbám hlavním umisťovat mimo exponované polohy, neumisťovat před objekty směrem ke komunikaci

Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:

- Při realizaci nové výstavby dbát základních architektonických pravidel či forem venkovské zástavby (sedlová střecha, obdélný půdorys, orientace, podlažnost, barevnost), bránit rozšiřování nehodnotné katalogové zástavby, nenavyšovat objem staveb
- V ÚPD omezit rozsah přestaveb, aby nedocházelo k navyšování hmot zástavby,
- Omezit v ÚPD výstavbu oplocení, zejména v odlehlejších částech a při hlavní komunikaci (nepřípustné formy plnostěnných materiálů a skladeb), podporovat pořízení ÚPD v podrobnosti regulačního plánu
- Usilovat o minimalizaci zahradních úprav netradičního uspořádání (vysoké živé ploty, ostrovy exotických záhonů apod.)
- Podporovat kultivaci veřejného prostranství kolem kostela
- Podporovat přestavby rušivých objektů, jejich nahrazení vhodnějšími formami zástavby, včetně kultivace navazujících ploch

S/C8/1-2	Malá Strana, Sedmidomí, Na Bělidle	A-

Segment tvoří tři samostatně oddělné enklávy Horního Maxova. Malá Strana je vymezena v jihozápadní části sídla, podél paralelní komunikace ke komunikaci hlavní severně pod vrchem Krásný. Od segmentu Horního Maxova je oddělen přírodní rezervací PR Malá strana. Zástavbě je mimořádně dochovaná, je tvořena rozptýlenou zástavbou tradičních usedlostí, pouze s mírnými dostavbami. Sedmidomí je zástavba podél komunikace od Karlova a v lokalitě Jelení obora, která má výrazně tradiční charakter, je zde vysoké zastoupením tradičních (roubených) staveb. Východní část je mírně narušeno nevhodnou obytnou zástavbou s cizorodými úpravami okolí. Nejvýchodnější enklávou segmentu je lokalita Na Bělidle, která je téměř uzavřenou enklávou uvnitř lesního a mimolesního porostu pod Scholtzovým vrchem, v údolí Listového potoka. Zástavba je harmonicky rozložena v bezlesé enklávě. V sedle stojí měřítkem výrazný hotel Maxov.

Cíl(e) ochrany:

- Udržení charakteru horského sídla s mimořádně dochovanou tradiční rozptýlenou strukturou zástavby, s množstvím tradiční lidové architektury a mimolesní zeleně, pouze lokálně narušeným měřítkem a harmonickým vztahem

Podmínky ochrany:

- Nenarušovat dosud dochované měřítko a harmonický vztah zástavby a krajinného rámce
- Možnosti doplňování rozptýlené zástavby v segmentu není vhodné, zejména nelze propojovat enklávy (skupiny objektů) další výstavbou, Hotel Maxov nerozšiřovat, jsou vhodné pouze drobné úpravy pozitivně ovlivňující charakter stavby
- Rozšiřování části sídla v lokalitě Malá Strana, u Jelení obory a Na Bělidle není žádoucí
- V bezprostředním vizuálním kontextu s dochovanými hodnotnými objekty lidové architektury musí přestavby a event. nová výstavba respektovat tradiční půdorysné rozměry, tradiční hmoty a barevnost, musí být ochráněno prostředí objektů lidové architektury
- U ostatních novostaveb, přestaveb a rekonstrukcí obytných staveb řešit/respektovat místně typický ráz objektů – jednoduché hmoty, tvary (půdorys, tvar střechy, ap.) a proporce staveb (jednopodlažní objekty s podkrovím), orientaci a osazení v terénu, typické (přírodní) materiály a barevnost fasády a střešní krytiny, není přípustné navyšování hmot objektů
- Vedlejší doplňkové stavby ke stavbám hlavním nesmí negativně ovlivnit charakter veřejného prostranství (ulice), neumisťovat je do exponovaných poloh, před objekty směrem ke komunikaci
- U terénních úprav respektovat původní/typickou modelaci terénu, zachovat množství a hodnotu sídelní zeleně spoluformující příznivé působení sídla v krajině
- Neoplocovat pozemky v rozptýlené zástavbě, vyloučit fotovoltaické panely na objektech v pohledově exponovaných (fasádních) polohách

Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:

- Bránit nevhodným architektonickým zásahům u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys především starší obytné zástavby)
- V územně plánovací dokumentaci regulovat charakter zástavby (tradiční hmotové řešení, výška, měřítko), včetně barevného řešení (prvky regulačního plánu), vyloučit oplocení
- Usilovat o minimalizaci zahradních úprav netradičního uspořádání (vysoké živé ploty, ostrovy exotických záhonů apod.)
- Podporovat přestavby rušivých objektů, jejich nahrazení vhodnějšími formami zástavby, včetně kultivace navazujících ploch

Obec:	Lučany nad Nisou, Smržovka	**Katastr:**	Lučany nad Nisou, Smržovka
S/C8/2	**HORNÍ LUČANY** (Ober *Wiesenthal*)		
Poloha:	**KC/C**		**KP/C8**

Charakteristika:

Menší sídlo se rozkládá na jihozápadním svahu vrchu Buková a v sedle mezi vrchy Buková a Hrachový kopec.

Sídlo se rozprostírá v několika enklávách od zástavby Smržovka až po Horní Maxov. V jižní části se sídlo vine podél Smržovského potoka úzkým hrdlem po vrchem Vyhlídka (678 m), směrem k severu se táhne proti proudu až k Jakubovému kopci (721 m). Na západě dominuje krajinnému rámci Hrachový kopec (691 m n. m.). Severovýchodní okraj zástavby determinuje přírodní dominanta vrchu Buková (836 m) se svými zalesněnými svahy. Zástavba se dále větví do bočních cest a rozkládá se v rozptýlené formě i ve vyšších polohách. V severní části se nachází několik odloučených částí sídla, zejména kolem Veisova kopce (777 m) – Bramberk. V lokalitě Bramberk se nachází kamenná rozhledna, která nahradila dřevěnou věž z konce 19. století.

Zástavba si zachovává tradiční měřítko, nachází se zde převážně objekty s vysokým podílem objektů pobytové a individuální rekreace. První písemná zmínka o obci (Lučany nad Nisou) pochází z roku 1634.

KATEGORIZACE	**B-**
SEGMENTACE	**NE**

Hlavní hodnotící kritéria			**Vedlejší hodnotící kritéria**			
Krajinný rámec	Kvalita krajinného rámce	+	Pozitivní			
	Vizuální projev sídla	+	Krajinná rámec		Sídlo	
	Zasazení sídla	+	Komponované části	NE	Cenná urbanistická struktura	NE
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	+/0	Historické členění krajiny	NE	Přítomnost památkových zón či rezervací	NE
	Prostorové uspořádání sídla	+/0	Přítomnost krajinné památkové zóny	NE	Kulturní památky (KP, NKP)	ANO*
Zástavba	Charakter zástavby	0			Přítomnost přírodních prvků akcentující obraz sídla	ANO
	Měřítko zástavby	+	Krajinná dominanta	NE	Kulturní dominanta	ANO*
	Architektonická kvalita objektů	0	Přítomnost ZCHÚ (maloplošných)	NE	Ikonické panorama/silueta	NE
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	+	Negativní			
	Charakteristické nezastavěné plochy	0	Rušivá dominanta	NE	Rušivé objekty	ANO**
	Zeleň na okraji sídla	+	Snížení přírodní a estetické hodnoty	NE	Rušivá veřejná prostranství, zanedbanost	NE

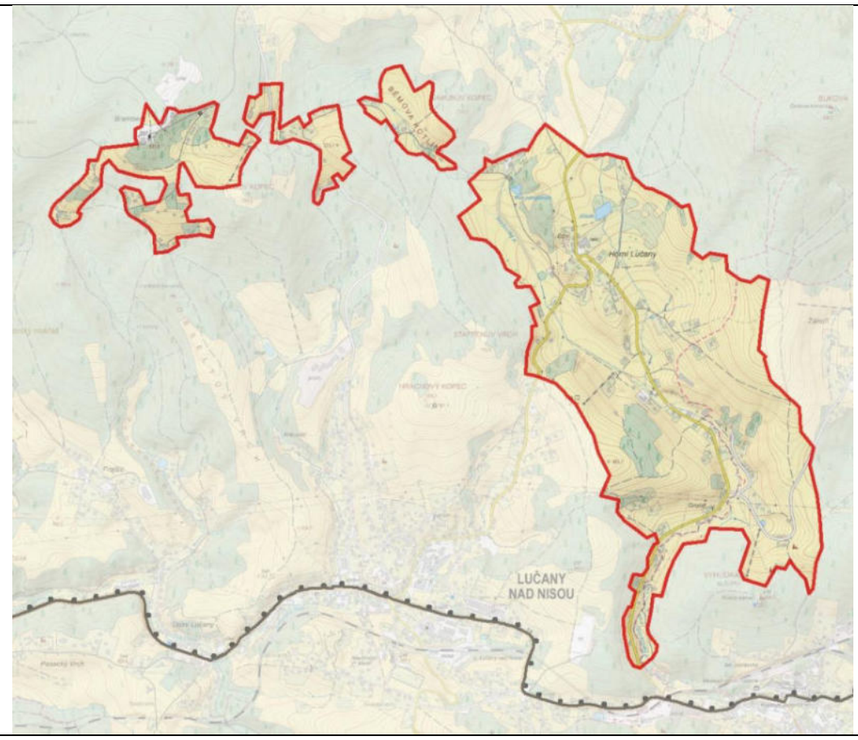
Komentář:

* Rozhledna Bramberk

** zemědělský objekt ve střední části sídla ve vyvýšené poloze nad sídlem, hotel Avicenum, několik obytných a rekreačních staveb v jižní části v sevřeném údolí Smržovského potoka pod vrchem Vyhlídka

Celkové zhodnocení:

Kvalita sídla spočívá v jeho krajinném rámci, prostorovém uspořádání a v harmonickém měřítku zástavby, vzhledu a zasazení staveb do krajiny včetně navazující zeleně. Zástavba je dochovaná, pouze komunikace na Horní Maxov je v současné době v jiné poloze blíže k zástavbě. Sídlo vyniká harmonickými vztahy v krajině. Charakter zástavby je různorodý, nicméně v sídle je výrazný podíl dochovaných forem zástavby (roubené, poloroubené domy). Sídlo je pohledově uzavřeno, dálkové pohledy se nabízí ve východní části sídla z turistických tras (na sídlo a východně do údolí Kamenice – Mar. Hora, Špičák, Albrechtice). Celkově působí sídlo harmonickým dojmem, venkovským charakterem s rozptýlenou formou zástavby, v jižní části podél Smržovského potoka v sevřeném údolí pod vrchem Vyhlídka dochází již k narušení klidně působícího rozvolněného sídla, zástavba přechází do poměštělých forem bez architektonických kvalit.

Základní mapa s vyznačením prostoru sídla

2. vojenské mapování 1842 - 1853

Odůvodnění		
Krajinný rámec sídla	Kvalita krajinného rámce	Sídlo Horní Lučany jsou výše položeným sídlem na městskou zástavbou Lučany nad Nisou. Sídlo je rozprostřeno ve zvlněné odlesněné části svahů vrchu Buková a Ferdinandův kopec. Součástí sídla jsou odloučené části zástavby pod vrchem Veisův kopec, kde se nachází rozhledna Bramberk. Krajinný rámec je tvořen zejména zalesněnými horizonty.
	Vizuální projev sídla	Sídlo se vizuálně uplatňuje v rámci uzavřeného prostoru tvořeného loukami, pastvinami a rozptýlenými dřevinami, ohraničeného blízkými svahy a lesními porosty. Výše položené odloučené části zástavby pod rozhlednou Bramberk jsou skryty v lesní zeleni.
	Zasazení sídla	Sídlo se rozprostírá v odlesněné enklávě, zejména podél komunikací, jednotlivé objekty jsou harmonicky zasazené v krajině.
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	Jedná se o původní rozptýlenou ves, která si zachovala až na několik dostaveb svou formu. Zástavba je rozprostřena podél větvených komunikací.
	Prostorové uspořádání sídla	Zástavba dílčí části Lučan nad Nisou situovanou v údolí Smržovského potoka tvoří roztroušená až rozptýlená zástavba. Stavby stojí při místních cestách i více volné krajině. Rozptýlená zástavba v údolí s bohatou mimolesní zelení působí převážně velmi harmonicky. Ve vrcholové části území (vedlejší vrchol Krásného) byla roku 1889 vybudována známá rozhledna s charakteristickým vzhledem pro sudetskou oblast. Při rozhledně stojí turistická chata. Níže ve svahu směrem k Lučanům se v lesním porostu nacházejí rekreačně využívané stavby.
Zástavba	Charakter zástavby	Zástavba je tvořena převážně přízemními zděnými usedlostmi. Větší objekt reprezentuje rekreační zařízení (hotel) u křižovatky výše v údolí pocházející z poválečného období. U části staveb jsou zachovány znaky lidového stavitelství (zdobné členění štítů, roubení). V jižní části se vyskytují příměstské formy a necitlivé přestavby stávajících usedlostí. I přesto si sídlo zachovává převážně tradiční charakter zástavby.
	Měřítko zástavby	Měřítko zástavby je převážně harmonické. Rušivým objektem je zemědělský objekt ve střední části nad zástavbou. Vzhledem k nízké výšce objektů netvoří výraznou negativní dominantu. V jižní části jsou jednotlivé usedlosti větších forem, což mírně snižuje harmonické měřítko zástavby.
	Architektonická kvalita objektů	Architektonická kvalita je různorodá, nachází se zde však hojný počet staveb s tradiční lidovou architekturou. V jižní části se nachází již přímětské formy a měřítkem větší hmoty staveb.
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	Sídlo je obklopeno lesní zelení a mimolesní zeleň se nachází v hojném zastoupení i v prostorách luk a pastvin.
	Charakteristické nezastavěné plochy	V sídle se nenachází specifická veřejná prostranství.
	Zeleň na okraji sídla	Sídlo je harmonicky zasazené do krajiny zejména vzrostlou zelení vázanou na jednotlivé objekty a podél cest.

Ochrana krajinného rázu:
Cíl(e) ochrany:
• Udržení harmonicky působící horské rozptýlené formy zástavby, bez hmotově, měřítkově a charakterově se vymykající zástavby negativně se uplatňující v krajinné scéně
Podmínky ochrany:
• Zachovat a chránit částečně dochovaný rozptýlený charakter zástavby, nepřipouštět zahušťování zástavby a rozvoj zástavby v kompaktních formách, nepřipouštět zástavbu v dosud nedotčených otevřených polohách luk, nevytvářet nové komunikace za účelem výstavby (výrazně dlouhé), omezeně připouštět doprovodné vedlejší stavby v exponovaných částech sídla • Nerozšiřovat zástavbu v podvrcholových partiích Bramberku • Nenarušovat dosud dochované měřítko a harmonický vztah zástavby sídla a krajinného rámce, zejména ve východní části sídla ve výrazně dochované rozptýlené formě zástavby, nerozšiřovat příměstské formy zástavby • U novostaveb, přestaveb, rekonstrukcí obytných staveb řešit/respektovat typický ráz horských objektů - jednoduché hmoty, tvary (půdorys, tvar střechy, ap.) a proporce staveb (např. výšky podlaží), orientaci a osazení v terénu, a to zejména v kontaktu s dochovanou tradiční architekturou • Vyloučit výstavbu výrazného oplocení pozemků narušujícího charakter volné formy zástavby s vazbou na krajinu (vysoké neprůhledné živé ploty, netradiční materiály, plnostěnné oplocení apod.) • vyloučit fotovoltaické panely na objektech v pohledově exponovaných (fasádních) polohách, zejména z veřejných prostranství a v pohledech z krajiny • Jsou vyloučeny stavby kapacitní obytné či rekreační funkce (apartmánové domy, bytové domy, hotely apod.) v částech s dochovanou rozptýlenou formou zástavby a přítomností tradičních hmot staveb • Zachovat stávající využití půdy v nezastavěném území – travní porosty a hodnotnou členící krajinotvornou zeleň
Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:
• Novou obytnou výstavbu připustit omezeně, zejména v dolní části sídla – údolí Smržovky ve vazbě na stávající cestní síť • Citlivě upravovat stávající veřejná prostranství, zejména v okolí hotelu, upřednostňovat přírodní materiály povrchů, omezeně zpevněné cesty, nepoužívat městské formy úprav veřejných prostranství (obrubníky, nevhodná skladba) • Bránit nevhodným architektonickým zásahům především u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys především starší obytné zástavby) • Uplatňovat ochranu staveb s dochovaným výrazem tradičního lidového stavitelství; usilovat o vhodné opravy a údržbu a zachovat jejich historický ráz

Obec:	Jablonec nad Nisou, Janov nad Nisou	**Katastr:**	Mšeno nad Nisou
S/C9/1	**MŠENO NAD NISOU** (*Grünwald*)		
Poloha:	**KC/C**		**KP/C9**

Charakteristika:

Mšeno je místní část Jablonce nad Nisou, která se nachází na severním okraji města při Mšenském potoku a vodní nádrži Mšeno. Do CHKO náleží pouze zástavba ležící východně od ulice Arbesovy a severně od ulice Průběžná. Krajinné zázemí představují vrchy Nad Skokem (620 m), Mšenský vrch (633 m n.n.) a bezejmenný nad nádrží s kótou 557 m Vrchy jsou zalesněny a tvoří krajinné zázemí sídla. Zástavba sídla v CHKO tvoří přechod mezi městským a přírodním prostředím, zasahuje až na okraj lesního masivu, z převážné části zástavbou rekreačních objektů. V části CHKO se nachází dvě poměrně velké chatové osady a rozsáhlé sportoviště. Součástí sídla je vodní nádrž Mšeno Mšeno II a Mšeno III). První písemná zmínka o obci pochází z roku 1567, původně zde stála sklářská huť. Mšenská nádrž byla postavena v roce 1910.

KATEGORIZACE	**D**
SEGMENTACE	**NE**

Hlavní hodnotící kritéria			**Vedlejší hodnotící kritéria**			
Krajinný rámec	Kvalita krajinného rámce	+	Pozitivní			
	Vizuální projev sídla	-	Krajinná rámec		Sídlo	
	Zasazení sídla	-	Komponované části	NE	Cenná urbanistická struktura	NE
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	-	Historické členění krajiny	NE	Přítomnost památkových zón či rezervací	NE
	Prostorové uspořádání sídla	-	Přítomnost krajinné památkové zóny	NE	Kulturní památky (KP, NKP)	ANO*
Zástavba	Charakter zástavby	-			Přítomnost přírodních prvků akcentující obraz sídla	NE
	Měřítko zástavby	-	Krajinná dominanta	ANO**	Kulturní dominanta	NE
	Architektonická kvalita objektů	-	Přítomnost ZCHÚ (maloplošných)	NE	Ikonické panorama/silueta	NE
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	+	Negativní			
	Charakteristické nezastavěné plochy	+	Rušivá dominanta	ANO***	Rušivé objekty	ANO***
	Zeleň na okraji sídla	0	Snížení přírodní a estetické hodnoty	ANO	Rušivá veřejná prostranství, zanedbanost	NE

Komentář:

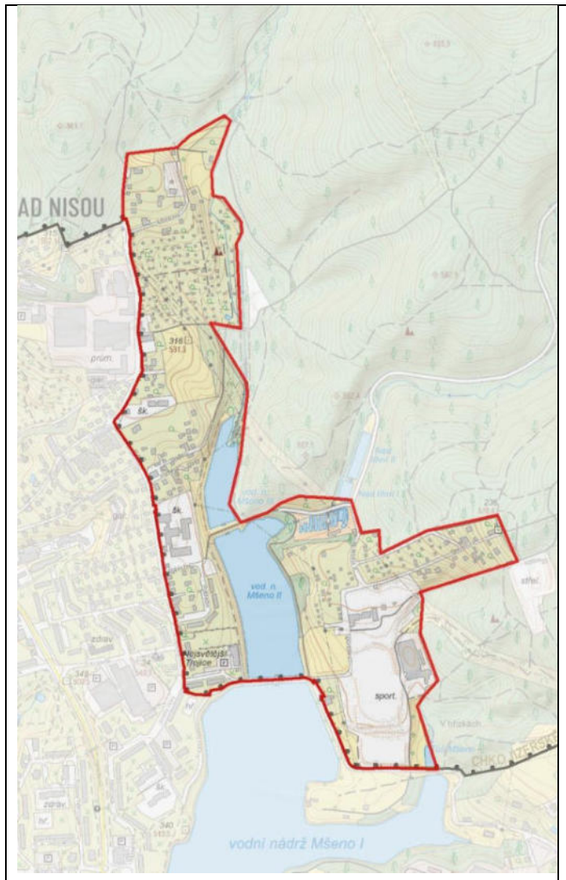
* kaple, sousoší Piety, přehrada, vila – Průběžná ulice č. p. 449

** Krajinná dominanta – plošná – vodní nádrž Mšeno

*** Rušivé dominanty – panelová zástavba; rušivé objekty – rušivé dominanty a četná nekvalitní zástavba bez regionálních prvků, cizorodá v horském prostředí, městského charakteru

Celkové zhodnocení:

Sídlo je hodnotné z hlediska krajinného rázu přítomností zalesněných horizontů jižních svahů Jizerských hor. Prostorovým uspořádání, které není založeno na historických souvislostech, a charakterem zástavby, která je různorodá a bez architektonických kvalit, nevyniká harmonickým měřítkem ani harmonickými vztahy. Zástavba zasahuje až do citlivých míst na okraj lesního masivu, výhledy do krajiny jsou pouze omezeně v průhledech, převládá městský charakter prostředí bez hodnot krajinného rázu.

Základní mapa s vyznačením prostoru sídla

2. vojenské mapování 1842 - 1853

Odůvodnění		
Krajinný rámec sídla	Kvalita krajinného rámce	Sídlo se rozkládá na pomezí Jizerských hor a Liberecké kotliny. Zatímco západní a jižní část přechází do poměrně ploché Liberecké kotliny, severní a východní okraj sídla je tvořen přírodními zalesněnými pozvolnými jižními svahy Jizerských hor členěnými údolími drobných vodotečí. Tento krajinný rámec představuje pozitivní hodnoty krajinného rázu.
	Vizuální projev sídla	Sídlo se vizuálně uplatňuje v blízkém okolí či přes hladinu vodní nádrže, nedisponuje charakteristickými pohledy ani harmonickými vztahy.
	Zasazení sídla	Zástavba sídla je situována v dobíhajících svazích Jizerských hor k Liberecké kotlině. Sídlo je součástí města Jablonce nad Nisou. Části chatových osad zasahují do svahových partií až k okraji lesního masivu. Harmonické vztahy nejsou přítomny.
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	Původně se jednalo o nelokační nevyhraněnou ves podél dnešní ulice Palackého západně od nádrže Mšeno. Historické jádro je lokalizováno mimo CHKO. V 80. letech 20. století bylo centrum zbouráno a v místě bylo postaveno panelové sídliště. Území nenese stopy historického založení.
	Prostorové uspořádání sídla	Jedná se o okrajovou část Jablonce zasahující na území CHKO s atributy městského sídla. Dominantní část zástavby (v rámci CHKO) představují vícepodlažní bytové domy (8 či 9 NP) – okraj největšího jabloneckého sídliště na pravém břehu vodní nádrže. Severně na něj navazuje městská rodinná zástavba s občanskou vybaveností a dále proti proudu Mšenského potoka pak rozlehlá zahrádkářská kolonie. V levobřežní části údolí nachází sportovně rekreační areál s větší hmotou sportovní haly. Na levém břehu nádrže směrem k severu je rovněž zahrádkářská kolonie, jež výše do svahu přechází do obytné – rezidenční zástavby v okrajové části města.

Zástavba	Charakter zástavby	Charakter zástavby je různorodý. Nachází se zde v menší míře rodinné domy, ve větší panelové vícepodlažní objekty, halové objekty a sportoviště. V okrajových částech v návaznosti na lesní komplexy pak rozsáhlé zahrádkářské kolonie s drobnou zástavbou chat.
	Měřítko zástavby	Měřítko zástavby je různorodé, od tradičních forem přes vysokopodlažní panelové objekty až po průmyslové a halové objekty. Území nedisponuje harmonickým měřítkem zástavby.
	Architektonická kvalita objektů	Převažují stavby bez architektonických kvalit.
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	Prostřední a horní nádrž vodního díla Mšeno má po obvodech vyvinut výrazný vegetační doprovod.
	Charakteristické nezastavěné plochy	Dominantní nezastavěnou plochou je Mšenská nádrž, která má tři vodní plochy. Jedná se plošnou krajinnou dominantu území.
	Zeleň na okraji sídla	Zástavba na levém břehu navazuje na lesní celek. V sídel není výrazná mimolesní zeleň na okrajích zástavby.

Ochrana krajinného rázu:

Cíl(e) ochrany:

- Uchování nezastavěných partiích části sídla uvnitř CHKO, zachování převažující funkce rekreačního zázemí města
- Nezvyšovat nadměrně zástavbu v území

Podmínky ochrany:

- Zástavbu nerozšiřovat do stabilizovaných lesních i nelesních ploch navazujících na zastavěné území
- U přestaveb, případně novostaveb zachovat měřítko tradiční obytné (individuální) zástavby, neumožňovat funkce hromadného bydlení či rekreace, plochy výroby
- Nepřipustit výstavbu, která se bude negativně projevovat v krajinné scéně, zejména v exponovaných polohách svahů
- Nerozšiřovat chatové osady
- Zachovat výrazné prvky mimolesní zeleně v okolí vodních ploch

Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:

- Usilovat o minimalizaci negativních vlivů současných staveb na krajinný ráz, apelovat na výsadbu zeleně, neutrální barevné řešení fasád objektů
- Podporovat rekreační funkci vodních ploch, včetně doprovodných prvků mobiliáře

Obec:	Lučany nad Nisou	**Katastr:**	Jindřichov nad Nisou
S/C10/1	**JINDŘICHOV NAD NISOU** (*Hennersdorf*)		
Poloha:	**KC/C**		**KP/C10**

Charakteristika:

Sídlo je situované ve svažitém terénu – úzké protáhlé sníženiny na jižní straně Jizerských hor mezi vrchy Mšenský vrch (633 m) a Krásný (797 m), podél cesty z Jablonce nad Nisou na Severák (do Hrabětic). Terénní modelace je rozmanitá, zvlněná údolími drobných vodotečí. Krajinné prostředí je jasně vymezeno terénními zalesněnými horizonty. V jižní části se nachází přírodní památka Jindřichovský mokřad. Tato bezlesá enkláva lineárního charakteru je téměř souvisle zastavěna rozvolněnou až rozptýlenou zástavbou s vysokým podílem objektů pobytové a individuální rekreace. První písemná zmínka o obci pochází z roku 1694.

KATEGORIZACE	**B**
SEGMENTACE	**NE**

Hlavní hodnotící kritéria			Vedlejší hodnotící kritéria			
Krajinný rámec	Kvalita krajinného rámce	+	Pozitivní			
	Vizuální projev sídla	+	Krajinná rámec		Sídlo	
	Zasazení sídla	+	Komponované části	NE	Cenná urbanistická struktura	NE
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	+	Historické členění krajiny	NE	Přítomnost památkových zón či rezervací	NE
	Prostorové uspořádání sídla	0	Přítomnost krajinné památkové zóny	NE	Kulturní památky (KP, NKP)	NE
Zástavba	Charakter zástavby	+			Přítomnost přírodních prvků akcentující obraz sídla	ANO
	Měřítko zástavby	+	Krajinná dominanta	NE	Kulturní dominanta	NE
	Architektonická kvalita objektů	0	Přítomnost ZCHÚ (maloplošných)	ANO*	Ikonické panorama/silueta	NE
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	+	Negativní			
	Charakteristické nezastavěné plochy	0	Rušivá dominanta	NE	Rušivé objekty	ANO**
	Zeleň na okraji sídla	+	Snížení přírodní a estetické hodnoty	NE	Rušivá veřejná prostranství, zanedbanost	NE

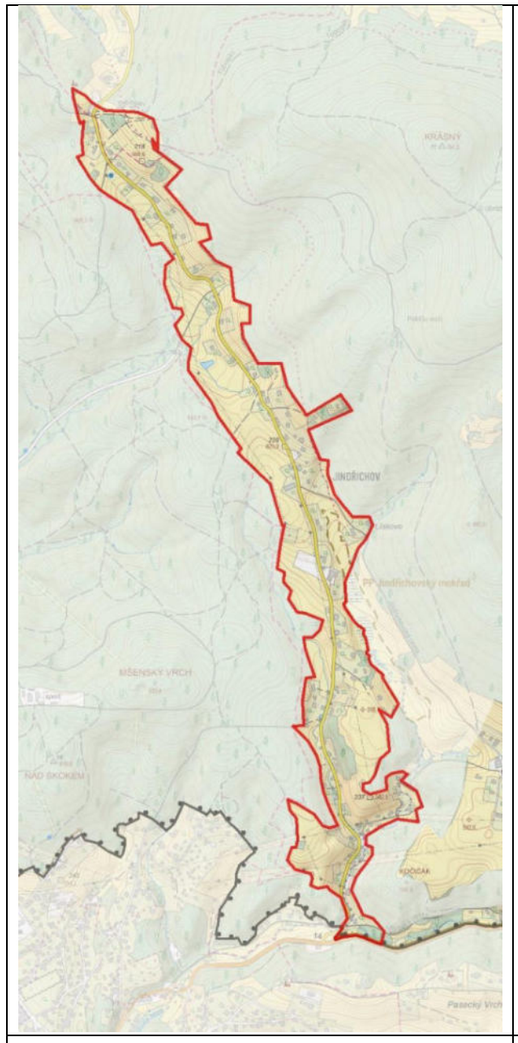
Komentář:

* Přírodní památka Jindřichovský mokřad

** chata Javor, některé objekty v sídle

Celkové zhodnocení:

Kvalita sídla spočívá v jeho krajinném rámci, dochovanosti rozptýlené zástavby, v zachování měřítka zástavby a v podílu vzrostlé zeleně uvnitř i na okraji sídla. Pozice sídla v krajinné sníženině nese harmonické vztahy, sídlo má jasně vymezený krajinný rámec. I přes četné přestavby a dostavby si sídlo zachovalo tradiční měřítko a formy zástavby. V území se nachází minimum hmotově výrazných staveb. Celkově se sídlo vzhledem ke své poloze, zvlněnému reliéfu a četné mimolesní zeleni uplatňuje v krajinných panoramatech pouze lokálně, převážně harmonicky.

Základní mapa s vyznačením prostoru sídla

2. vojenské mapování 1842 - 1853

Odůvodnění		
Krajinný rámec sídla	Kvalita krajinného rámce	Sídlo je obklopeno ze všech stran zalesněnými kopci a mírnými sklony jižních svahů Jizerských hor. Úzká protáhlá bezlesá enkláva vytváří esteticky atraktivní krajinný rámec s úzkou vazbou sídla a krajiny.
	Vizuální projev sídla	Vizuální uplatnění sídla (jeho dílčích úseků) nastává pouze v nejbližším okolí, zejména z východní cesty (Jindřišská cesta).
	Zasazení sídla	Sídlo se rozprostírá ve svažitém terénu – úzké protáhlé sníženiny na jižní straně Jizerských hor. Zasazení sídla je determinováno morfologií terénu, sídlo má lineární charakter od Jindřichovského sedla po okraj Liberecké kotliny. Zasazení sídla je harmonické.
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	Původně se jednalo o rozptýlenou ves, do značné míry se původní půdorysné jednořadé uspořádání zachovalo, došlo pouze k lokálním dostavbám.
	Prostorové uspořádání sídla	Jedná se o táhlou rozvolněnou zástavbu ve stoupající sníženině při průjezdní silnici k Jindřichovskému sedlu. Pouze v jižní (dolní) části odbočuje kratší větev do užšího bočního údolí (směrem na Frajšic). Prostorové uspořádání zachovává půdorysné uspořádání, z hlediska forem došlo ke změnám, nejedná se o výraznou hodnotu sídla.
Zástavba	Charakter zástavby	Zástavbu tvoří převážně podélně orientované přízemní usedlosti. Velká část objektů (s roubením) si uchovala původní ráz (zejména ve vyšších polohách). Velký podíl staveb prošel rekonstrukcemi, místy velmi zdařilými. Charakter zástavby v jižní části je více rozmanitý. Ačkoli některé stavby doznaly značné přestavby, ne vždy zdařilé, celkový charakter zůstává zachován, je přítomné harmonické měřítko.
	Měřítko zástavby	Mladší domy, až na ojedinělé výjimky, respektuje běžné měřítko a proporce místní zástavby. Je přítomno harmonické měřítko zástavby, převládají objekty tradičních forem.
	Architektonická kvalita objektů	Architektonická kvalita zástavby je proměnná. Zatímco v jižní části je patrný vliv městských forem zástavby (Jablonec nad Nisou), směrem hlouběji do svahů Jizerských hor převládá architektonická kvalita zástavby respektujících regionální prvky zástavby, a to jak původní, tak novodobé objekty. Díky vzrostlé zeleni a nízké formě se v krajinných panoramatech projevuje minimálně.
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	Důležitou hodnotou sídla je vazba na blízkou okolní (lesní) zeleň a i bohaté zastoupení sídelní zeleně (zahrady, živé ploty).
	Charakteristické nezastavěné plochy	V sídle se nenachází specifická veřejná prostranství.
	Zeleň na okraji sídla	Zástavba zpravidla volně přechází do volné krajiny, místy doléhá k okrajům lesního porostu či je přímo skryta v zeleni. Okraje lesních porostů jsou členité. Převládá harmonický přechod sídla do volné krajiny.

Ochrana krajinného rázu:

Cíl(e) ochrany:

- Zachování harmonicky působícího charakteru zástavby podél komunikace s částečně dochovanou rozvolněnou strukturou zástavby, tradičním měřítkem zástavby a vazbou na krajinný rámec

Podmínky ochrany:

- Nenarušovat částečně dochované měřítko a harmonický vztah zástavby a krajinného rámce
- Novou obytnou výstavbu připustit v omezené míře při průjezdní komunikaci za předpokladu dodržení urbanistické struktury sídla s částečně rozptýlenou zástavbou; vyloučit potenciální výrazné zahuštění zástavby, zabránit vzniku kompaktní zástavby nebo nepřerušené linie zástavby podél komunikace, nevytvářet nové urbanizované formy zástavby
- Respektovat absenci uliční čáry, nepřipouštět uniformní typy, opakující se, katalogové městské zástavby
- U novostaveb, přestaveb, rekonstrukcí obytných staveb řešit/respektovat místně typický ráz objektů - jednoduché hmoty, tvary (půdorys, tvar střechy, ap.) a proporce staveb (např. výšky podlaží), orientaci a osazení v terénu, typické (přírodní) materiály a barevnost fasády a střešní krytiny; ve vyšších polohách měřítko přizpůsobit hodnotné okolní zástavbě
- Vyloučit novou účelovou zástavbu překračující obvyklé měřítko obytné zástavby na území sídla, vyloučit stavby kapacitní obytné či rekreační funkce (apartmánové domy, bytové domy, hotely apod.)
- U terénních úprav respektovat původní/typickou modelaci terénu
- Vyloučit výrazné oplocení celých pozemků, zejména směrem ke komunikaci zabránit plnostěnným formám oplocení, souvislými pásy vysokých (nezastřihávaných) živých plotů
- Bránit nevhodným architektonickým zásahům především u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys především starší obytné zástavby)
- vyloučit fotovoltaické panely na objektech v pohledově exponovaných (fasádních) polohách, zejména z veřejných prostranství
- Vedlejší doplňkové stavby ke stavbám hlavním umisťovat mimo exponované polohy, neumisťovat před objekty směrem ke komunikaci

Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:

- U rekonstrukcí a přestaveb bránit nevhodným architektonickým zásahům u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys především starší obytné zástavby), které se negativně projevují v krajinné scéně, jsou možné novodobé architektonické detaily
- Regulovat oplocení, zejména výšku, formu a vzhled
- Podporovat pořízení ÚPD v podrobnosti regulačního plánu

Obec:	Lučany nad Nisou	Katastr:	Lučany nad Nisou
S/C11/1	**LUČANY NAD NISOU** *(Wiesenthal)*		
Poloha:	**KC/C**		**KP/C11**

Charakteristika:

Město nacházející se mezi Jabloncem nad Nisou a Smržovkou. V CHKO leží pouze zástavba ležící severně od silnice I. třídy č. 14, která spojuje výše uvedená města (resp. vzdálenější města Liberec a Tanvald). Zástavba v CHKO je soustředěna na jižním svahu zvedajícím se od zmíněné komunikace a v boční údolí přítoku Lužické Nisy, která pramení na protějších svazích Černostudničního hřbetu. Ne severu obtéká zástavba Hrachový kopec (692 m) a Staffenův vrch (710 m). Součástí sídla je lokalita Frajšic, která navazuje na zástavbu Jindřichova. Na východě je zástavba oddělena drobným hřbítkem od zástavby Horních Lučan.

Jedná se o původní rozptýlenou ves, která byla postupem času zahušťována, první písemná zmínka o obci pochází z roku 1634. Dnes ji v nejnižších polohách (na území CHKO) značně zahuštěna, s převažujícím městským charakterem. Směrem do svahů se ale charakter sídla mění a postupně přechází do volnější formy rozložení objektů. Vzhledem k členitému terénu jsou přítomny malebné výhledy na protější svahy, zástavba je místy harmonicky zasazena do krajiny. Zástavba je nesourodá, převážně nepůvodní. Dominantou města je kostel Navštívení Panny Marie, který se nachází již mimo hranice CHKO.

KATEGORIZACE	**C**
SEGMENTACE	**NE**

Hlavní hodnotící kritéria			**Vedlejší hodnotící kritéria**			
Krajinný rámec	Kvalita krajinného rámce	+	Pozitivní			
	Vizuální projev sídla	+	Krajinná rámec		Sídlo	
	Zasazení sídla	0	Komponované části	NE	Cenná urbanistická struktura	NE
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	0	Historické členění krajiny	ANO	Přítomnost památkových zón či rezervací	NE
	Prostorové uspořádání sídla	0/+	Přítomnost krajinné památkové zóny	NE	Kulturní památky (KP, NKP)	ANO*
Zástavba	Charakter zástavby	0			Přítomnost přírodních prvků akcentující obraz sídla	ANO
	Měřítko zástavby	0/+	Krajinná dominanta	NE	Kulturní dominanta	NE
	Architektonická kvalita objektů	0	Přítomnost ZCHÚ (maloplošných)	NE	Ikonické panorama/silueta	NE
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	0	Negativní			
	Charakteristické nezastavěné plochy	0	Rušivá dominanta	NE	Rušivé objekty	ANO**
	Zeleň na okraji sídla	+	Snížení přírodní a estetické hodnoty	NE	Rušivá veřejná prostranství, zanedbanost	NE

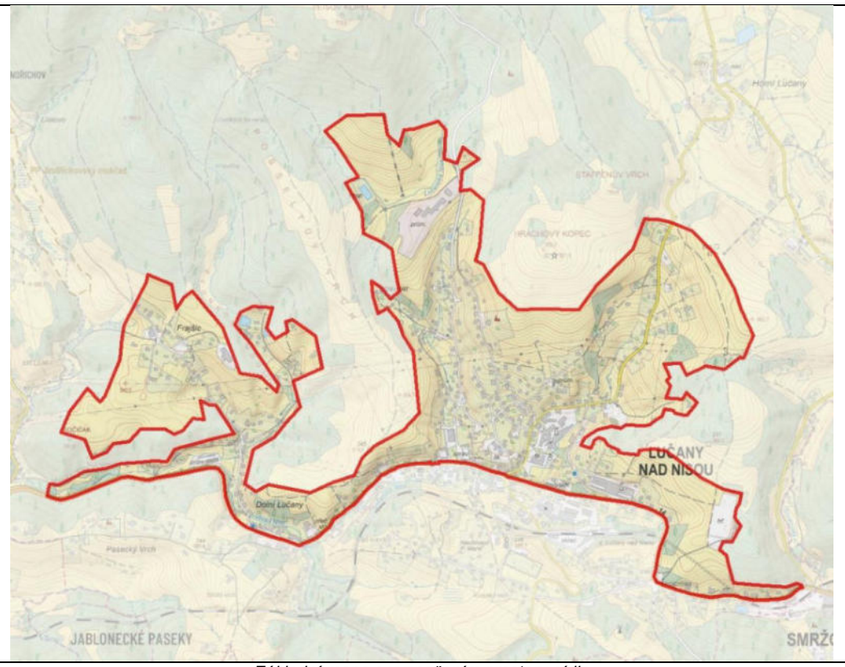
Komentář:

* kostel Navštívení Panny Marie, sklárna L. Breit čp. 430 tzv. Dolní, brusírna skla, památník sklářské Pozdvižky, sloup se sochou sv. Františka z Assisi, usedlost (č. ev 148), rozcestník (některé mimo CHKO)

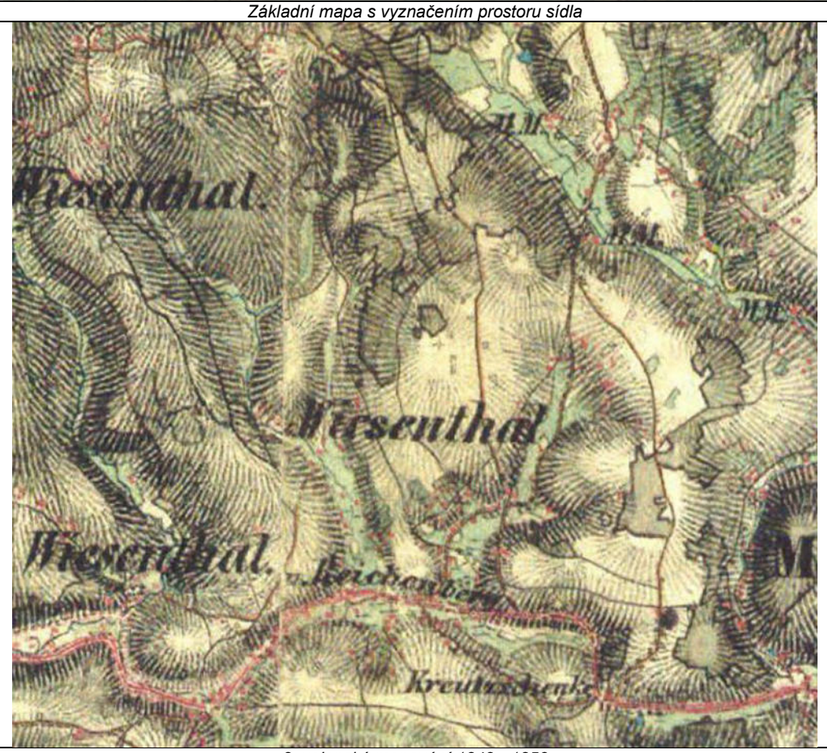
** četné rušivé objekty v centru sídla, některé objekty komerční vybavenosti, areál pily, autoservis a některé objekty v lokalitě Frajšic

Celkové zhodnocení:

Sídlo je hodnotné zejména svou polohou v členitém okraji jižních svahů Jizerských hor. Je obklopeno drobnými vrchy (Hrachový kopec, Ferdinandův ad.), v údolí Lučanské Nisy. Vizuální projev sídla je omezený dramaticky utvářeným reliéfem. Z vyšších poloh se nabízí panoramatické výhledy na okolní kopce s často harmonicky utvářenou strukturou zástavby. Z okolních kopců jsou charakteristické výhledy na kostel Navštívení Panny Marie, který se nachází mimo CHKO. Na okrajích sídla je vysoký podíl zeleně, což spoluvytváří harmonické vztahy v krajině. Vzhledem k četným dostavbám a rozvoji sídla v městské formy sídlo nevyniká vysokou architektonickou hodnotou zástavby ani dochovaností půdorysného uspořádání sídla, pouze ve vyšších polohách je patrná rozptýlená forma zástavby. V sídle se nahází rozmanitá a různorodá zástavba, často příměstského nebo městského charakteru. Charakter sídla je proměnlivý dle nadmořské výšky, směrem k okrajům zástavby ve vyšších polohách se hustota zástavby snižuje. Celkově však převládají však tradiční hmoty staveb, bez výrazných měřítkových excesů.

Základní mapa s vyznačením prostoru sídla

2. vojenské mapování 1842 - 1853

Odůvodnění		
Krajinný rámec sídla	Kvalita krajinného rámce	Krajinný rámec vytváří charakter a rozvoj sídla, je obklopeno drobnými vrchy, některé jsou zalesněné. Drobné vodní toky vytváří zvlněný reliéf, ve kterém je rozloženo sídlo od nižších poloh až po vrcholové partie. Krajinný rámec je hodnocen pozitivně, jedná se o hodnotné krajinné prostředí.
	Vizuální projev sídla	Vizuálně se sídlo projevuje z údolí a navazujících svahů. Vzhledem k členitosti reliéfu jsou z vyšších poloh průhledy do části zástavby. Často se jedná o harmonické pohledy na sídlo v krajině.
	Zasazení sídla	Sídlo se vine podél Lučanského potoka a drobných přítoků a zasahuje i do vyšších poloh sídla svou rozvolněnou strukturou. Vzhlede k četným dostavbám v sídle nepřevládá harmonické zapojení sídla do krajiny.
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	Původně se jednalo o rozptýlenou ves, která se táhla podél hlavní komunikace z Jablonce nad Nisou do Tanvaldu (dnes I/14). Odtud se dostávala zástavba podél jednotlivých údolí směrem na sever v drobných řetízkách zástavby. V současné době se zástavba nachází i ve vyšších polohách svahů. Cestní síť je částečně dochovaná.
	Prostorové uspořádání sídla	Sídlo je rozloženo v nižších polohách údolí Lučanské Nisy a drobných vodních toků vřetenovitě navazujících, vine se v úpatí Hrachového kopce a místa se dostává až do vrcholových partií drobných lokáních kopců. Hustota zástavby a charakter zástavby se mění (rozmělňuje směrem do vyšších poloh). Na východním okraji sídla se nachází rozlehlý průmyslový areál s vysokou vertikálou komína. Průmyslová zástavba – (areál bývalé sklárny) je zastoupena i uvnitř sídla (CHKO), za školní budovou. Směrem k západu přibývá i při hlavní silnici starších objektů lidové architektury. I přes hmotově výrazné stavby při hlavním silničním tahu si postavení klíčové dominanty zástavby udržuje neorenesanční kostel Navštívení Panny Marie situovaný v exponované pozici na návrší nad železnicí na protější straně údolí. Působení dominanty kromě uvedené pozice posiluje nízká zastavěnost v sousedství – svahů pod hřbitovem. V exponované poloze stojí výrobní objekt, krytý okolní zelení.
Zástavba	Charakter zástavby	Charakter zástavby odpovídá městskému sídlu. Při hlavní průjezdní silnici (1/14) – vysoce frekventovaném prostoru, stojí převážně výrazné hmoty typologicky rozmanitých objektů. Jedná se o patrové i dvoupatrové převážně obytné budovy (mj. vily) zřetelně definující městský charakter sídla. Směrem do severních svahů více rozvolněná zástavba zmenšuje své měřítko. Převažuje zde rodinná zástavba (rekonstrukce starších usedlostí i poválečná výstavba) s početnými novostavbami, místy aktuálně rozšiřovaná. V nejvyšší části zástavby se nachází výrobní areál (pila) rozpoznatelný i ve výhledu od kostela (bez silnějšího negativního účinku). Hodnotnější zástavba se nachází v severozápadní části sídla (Frajšic) a v
		údolí kratšího přítoku Lužické Nisy. Je tvořena převážně zděnými usedlostmi, jež často prošly renovacemi, zachovávajícími běžné měřítko. Vyskytuje se i objekty lidové architektury s příznivým estetickým působením.
	Měřítko zástavby	I přes různorodý charakter zástavby si sídlo zachovává převažující měřítko zástavby, které je možné považovat za harmonické z hlediska krajinného rázu, jednotlivé hmoty výrazně nevybočují z měřítka typické zástavby. Výjimkou je občanská a komerční vybavenost v sídle a výrobní areály.
	Architektonická kvalita objektů	Architektonická kvalita je různorodá. Převažují stavby bez výrazných architektonických kvalit. V sídle se však nachází i několik dochovaných původních staveb, či s citlivými přestavbami. Některé objekty jsou svým ztvárněním naopak považovány za rušivé. Rušivým prvkem je autoservis ve vyšších polohách lokality Frajšic. Výrobní areály v centru města mají poměrně zdařilé architektonické ztvárnění. Z bývalé sklárny je dnes citlivě zrekonstruované muzeum.
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	Sídlo disponuje bohatou (vnitřní) zelení. V dílčích částech na něj navazuje souvislý les, v plochách navazující luk jsou patrné relikty dřívější zemědělské parcelace (plužiny).
	Charakteristické nezastavěné plochy	Charakteristické nezastavěné plochy se v sídle nenachází.
	Zeleň na okraji sídla	Sídlo je ve většině okrajových částech harmonicky zasazené do krajiny četnou mimolesní zelení. Některé novodobější stavby mají absenci zeleně v okrajových částech.

Ochrana krajinného rázu:
Cíl(e) ochrany: • Zachování prostorového uspořádání části sídla s rozptýlenou formou zástavby ve svazích (Frajšic, východně od Ferdinandova kopce) • Udržet rozsah sídla s převažujícím harmonickým měřítkem a vztahy v krajině, nerozšiřovat zástavbu k horizontům
Podmínky ochrany: • Nezastavovat vrcholové partie přilehlých kopců a horizontů, zachovat prostorovou uzavřenost sídla, nerozšiřovat vizuální uplatnění sídla v krajině (nerozšiřívat zástavbu ve vyšších polohách sídla s vizuálním účinkem do protějších údolí) • Zachovat částečně dochovaný rozptýlený charakter zástavby na okrajích sídla, nepřipouštět zahušťování zástavby ve vyšších polohách, nepřipouštět rozvoj zástavby v kompaktních formách, městských forem • Nenarušovat dosud dochované měřítko zástavby chalup a chat, nezvětšovat hmoty zástavby (např. stavby hromadného bydlení, hromadné rekreace, apartmánové domy) ve vyšších polohách s dochovanou rozptýlenou formou zástavby, omezit rozsah vedlejších staveb • Nerozšiřovat nevhodný, místně netypický charakter zástavby zejména v lokalitě Frajšic • Vyloučit fotovoltaické panely na objektech v pohledově exponovaných (fasádních) polohách, zejména z veřejných prostranství • U novostaveb, přestaveb, rekonstrukcí obytných staveb řešit/respektovat místně typický ráz objektů – jednoduché hmoty, tvary (půdorys, tvar střechy, ap.) a proporce staveb (např. výšky podlaží), orientaci a osazení v terénu • U terénních úprav respektovat původní/typickou modelaci terénu, ve vyšších polohách nepřipouštět vizuálně výrazné a netradiční oplocení pozemků, zachovat krajinářsky hodnotnou lesní i mimolesní zeleň spoluformující příznivé působení sídla
Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost: • Rozvoj sídla zejména podél stávajících komunikací při respektování rozvolněnější formy zástavby, omezit výstavbu nových komunikačních sítí • Při realizaci nové výstavby dbát základních architektonických pravidel či forem venkovské zástavby, bránit rozšiřování nehodnotné katalogové zástavby • Omezit výstavbu oplocení v ÚPD, zejména formy oplocení (nepřípustné formy plnostěnných materiálů) ve vyšších polohách sídla, regulovat charakter sídla, v okrajových částech sídla podporovat pořízení ÚPD v podrobnosti regulačního plánu (včetně řešení zeleně na okraji sídel), redukovat zastavitelné plochy vymezené v ÚP (úplné znění po Změně č. 2) • Pečovat o veřejná prostranství, zejména předprostory před vybaveností a výrobními areály

Obec:	Josefův Důl	**Katastr:**	Josefův Důl u Jablonce nad Nisou, Antonínov, Dolní Maxov
S/C12/1	**JOSEFŮV DŮL** (*Josefsthal*)		
Poloha:	**KC/C**		**KP/C12**

Charakteristika:

Josefův Důl je rozsáhlé sídlo ve střední části jižních svahů Jizerských hor, rozkládající se pod vodní nádrží Josefův Důl. Výše položené sídlo má protáhlý tvar podél vodního toku Kamenice, v místních částech Dolní Maxov a Antonínov a v závěru odlesněné části údolí se zástavba rozkládá výše ve svazích přilehlých vrchů. Sídlo má charakter původní rozptýlené vsi, která byla postupně zahušťována, v současné době je struktura i charakter zástavby různorodý. V centrální části má až městský charakter, ve vyšších polohách je rozptýlená forma více dochovaná. Sídlo je jasně ohraničeno krajinnými zalesněnými horizonty. Vzhledem k velikosti sídla se sídlo projevuje v krajinném rámci omezeně, pouze v určitých segmentech. Kulturní dominantou je kostel Proměny Páně. Významnou stavbou je i Josefodolský zámeček, který je v dominantní poloze, ale nevytváří vzhledem ke vzrostlé zeleni, která ho obklopuje, krajinnou dominantu. První písemná zmínka o obci pochází z roku 1701.

KATEGORIZACE				**C** / **B** / **B** / **B+**
SEGMENTACE				**ANO**

Hlavní hodnotící kritéria		
Krajinný rámec	Kvalita krajinného rámce	+
	Vizuální projev sídla	+
	Zasazení sídla	+
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	+
	Prostorové uspořádání sídla	+
Zástavba	Charakter zástavby	0
	Měřítko zástavby	0
	Architektonická kvalita objektů	0
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	+
	Charakteristické nezastavěné plochy	0
	Zeleň na okraji sídla	+

Vedlejší hodnotící kritéria			
Pozitivní			
Krajinná rámec		Sídlo	
Komponované části	NE	Cenná urbanistická struktura	NE
Historické členění krajiny	NE	Přítomnost památkových zón či rezervací	NE
Přítomnost krajinné památkové zóny	NE	Kulturní památky (KP, NKP)	ANO*
		Přítomnost přírodních prvků akcentující obraz sídla	ANO
Krajinná dominanta	ANO*	Kulturní dominanta	ANO**
Přítomnost ZCHÚ (maloplošných)	NE	Ikonické panorama/silueta	NE
Negativní			
Rušivá dominanta	NE	Rušivé objekty	ANO***
Snížení přírodní a estetické hodnoty	NE	Rušivá veřejná prostranství, zanedbanost	ANO***

Komentář:

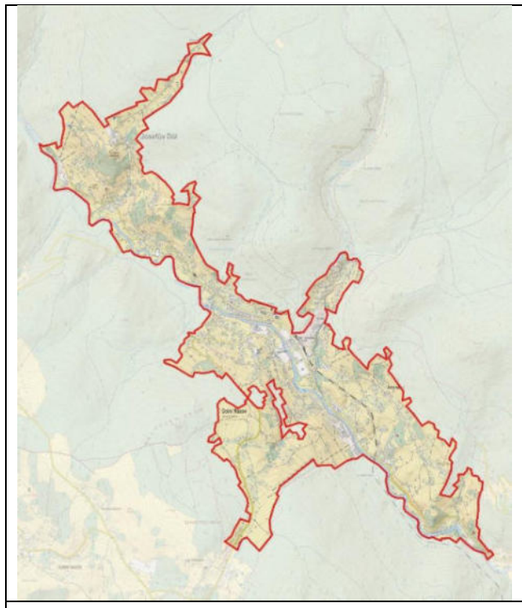
* Brusírna skla č. p. 63

** Krajinná dominanta – Dlouhá seč, Maxovský vrch, Mariánská hora, Buková; kulturní dominanta – kostel Proměnění Páně

*** Objekty – některé přidružené stavby průmyslových areálů podél Kamenice, některé objekty v podél hlavní komunikace (ubytovací zařízení, panelové domy), rušivá veřejná prostranství – skladiště materiálů, prostor kolem železniční zastávky, některá parkoviště, častá zanedbanost objektů

Celkové zhodnocení:

Sídlo má vysokou kvalitu krajinného rámce, je převážně harmonicky zasazené do krajinné scény podél vodního toku Kamenice. Původní rozptýlená ves má v současné době rozdílnou strukturu zástavby i charakter jednotlivých staveb. Hodnota krajinného rázu je tak rozdílná a sídlo se i rozdílně projevuje v krajinné scéně. Na hodnotě krajinného rázu se podílí i přítomná četná zeleň jak v sídle, tak na jeho okraji. V sídle se nachází řada rušivých objektů, jak obytného charakteru, tak výrobního. Celkový vzhled ke převážně harmonický. Sídlo je z hlediska rozdílného charakteru jednotlivých částí a vizuálnímu působení v krajině segmentováno.

Základní mapa s vyznačením prostoru sídla

2. vojenské mapování 1842 - 1853

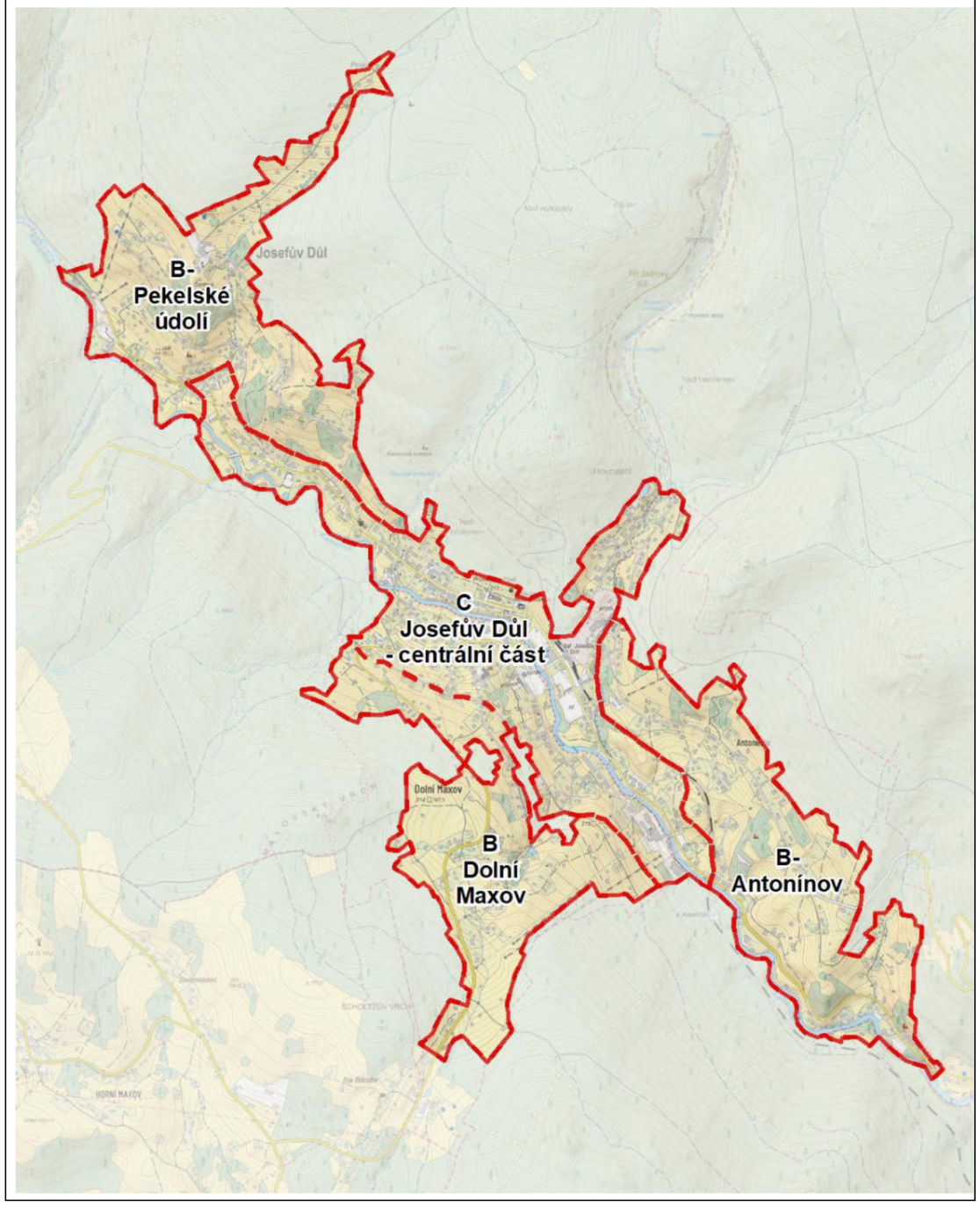

Odůvodnění		
Krajinný rámec sídla	Kvalita krajinného rámce	Krajinný rámec sídla ohraničují přilehlé zalesněné svahy a vrcholy prořezanými údolími vodotečí, např. Maxovský vrch, Dlouhá seč, Mariánská hora (krajinné dominanty). Sídlo je tak jasně ohraničeno zalesněnými svahy. Kvalita krajinného rámce je hodnotou sídla.
	Vizuální projev sídla	Vizuální uplatnění sídla je omezeno sevřeným údolím řeky, mimolesní zelení a odlesněností enklávy. Výhledy jsou umožněny z vrcholových partií na okrajích lesa a z výše položených komunikací. Z jihozápadní části (Dolní Maxov) jsou patrné průhledy na dominantu kostela Proměnění Páně. Na severu se nachází Skalní vyhlídka (u Čertových kamenů). Vyhlídka je zarostlá, výhledy jsou omezené. Celkový vizuální projev je převážně harmonický, a to zejména ve vyšších polohách sídla.
	Zasazení sídla	Sídlo se rozkládá v údolí řeky Kamenice, která teče od severozápadu (od vodní nádrže Josefův důl) k jihovýchodu, a na přilehlých odlesněných svazích. Zasazení sídla historické, rozkládá se jednak na dně údolí Kamenice a podél drobných příčných vodních toků, jednak ve svazích okolních vrchů a hřbetů.
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	Původně se jednalo o rozptýlenou ves. V současné době je sídlo značně diferencované, podél vodního toku Kamenice je zástavba zahuštěna, místy až městského charakteru, ve vyšších polohách je patrná výraznější dochovanost historického půdorysného uspořádání. Ve vyšších polohách byla zástavba situována v zalesněných svazích, nyní se jedná o odlesněné segmenty.
	Prostorové uspořádání sídla	Jádrová část zástavby se nachází na levém břehu řeky nad křižovatkou místních silnic. Zde stojí dominanta novogotického kostela Proměnění Páně (blízké vzrostlé smrky částečně potlačují jeho projev). V jeho blízkosti se nachází uvnitř zástavby menší otevřený prostor s parkovou úpravou lemovaný většími hmotami obytných domů včetně bytovek. Směrem výše do údolí je zástavba rozšířena téměř výhradně na levém břehu řeky. Tu tvoří vzhledově rozmanité převážně stavby, městské domy, vily, zastoupena je i lidová architektura. V severní (horní) části sídla dominuje skalní vyhlídka Čertovy kameny, závěr odlesněné části údolí pod nádrží Josefův Důl vyplňuje skiareál. V pekelském údolí zástavba vystupuje až do 800 metrů nad mořem. V blízkosti železniční stanice – konečné železniční trati ze Smržovky stojí výrobní zástavba, níže po proudu pak areál bývalých skláren, aktuálně ve značně neutěšeném stavu. V místní části Dolní Maxov na pravém břehu řeky zástavba vystupuje výše na svahy (Maxovského vrchu). Tvoří ji zástavba městských vil z 1. pol. 20. století, výše pak původních usedlostí (zčásti renovovaných) doplněná mladší i stavbami, již ve větším rozvolnění. Na protější straně údolí – Antonínov, boční údolí (Jedlová – Hujerův kout, Peklo) má zástavba podobný charakter s převahou staveb běžných proporcí. V sevřenějších údolí bočních přítoků je více koncentrována (s menšími odstupy) oproti svahům širšího údolí Kamenice – Antonínov, kde sleduje výše položenou paralelní cestu s hlavní silnicí níže v údolí.
Zástavba	Charakter zástavby	Charakter zástavby Josefova Dolu je značně rozmanitý a rozdílné hodnoty. Zatímco v nejvýše položených místech se zpravidla nachází původní formy usedlostí jednopodlažních podélných objektů se sedlovou střechou, v místní části Dolní Maxov se nachází městské vily, na dně údolí pak i tovární objekty. Centrální část u kostela má městský charakter, nachází se zde větší objekty (vily), ale i nízké bytové domy (panelového typu). Jsou přítomné jak původní stavby, tak novostavby.
	Měřítko zástavby	Měřítko zástavby je různorodé. V centrální části je patrné spíše větší měřítko staveb, včetně dostaveb původních chalup. Ve vyšších polohách má zástavba převážně harmonické měřítko tradičních usedlostí.
	Architektonická kvalita objektů	Architektonická kvalita zástavby je značně rozdílná. Zpravidla ve vyšších polohách je výraznější (cennější) než v nižších zahuštěnějších polohách.
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	Zástavba sídla se nachází v blízké vazbě na lesní zeleň (výše ve svazích, na levém břehu Kamenice ve vyšší části sídla), velmi hojně je zastoupena rozmanitá zeleň v sídle, mj. v zahradách. To ovlivňuje i vizuální uplatnění sídla a přispívá k harmonickému vztahu sídla a krajinného rámce.
	Charakteristické nezastavěné plochy	V sídle se nachází několik veřejných prostranství, která jsou vázaná zejména na železnici a průmyslové objekty. Mnoho těchto ploch je v zanedbaném, až rušivém stavu.
	Zeleň na okraji sídla	Zástavba ve vyšších polohách zpravidla volně přechází do volné krajiny, místy doléhá k okrajům lesního porostu či je přímo skryta v lesní zeleni. Okraje lesních porostů jsou členité. Převládá harmonický přechod sídla do volné krajiny.

Segmentace a ochrana krajinného rázu:

Vzhledem k členitosti sídla, rozdílným přírodním podmínkám, struktuře sídla a charakteru zástavby v centrální části podél vodního toku Kamenice a ve vyšších až vrcholových polohách sídla ve střední části v nižších polohách je sídlo z hlediska ochrany krajinného rázu rozděleno do čtyř segmentů.

S/C12/1-1	Josefův Důl – centrální část	C

Charakter, hodnoty a narušení:

Segment se rozprostírá podél vodního toku Kamenice a jeho bočního přítoku a zahrnuje poměrně zahuštěnou zástavbu Josefova Dolu. Zástavba má kompaktní, místy až městský charakter, jsou patrné výrazné stopy tovární činnosti. Území je ovlivněnou i zavedením železnice. Od ostatních segmentů se liší svou polohou na dně údolí, hranice přechází volně do okolních segmentů, není zcela zřetelná hranice mezi segmenty. Zástavba je rozmanitá – s tradičními i novodobými objekty chalup, rekreačními chatami, městskými vilami (secesní hotel Central) a průmyslovými objekty (zejména u vodního toku), přičemž v charakteru zástavby se uplatňují výrazně pouze některé – zejména bytové domy panelového typu a pozitivně kostel. Měřítko staveb je spíše větší, zpravidla je setřen rozptýlený charakter zástavby. Negativně se projevují některé veřejné prostory, zejména kolem železnice. Díky mohutné a četné vzrostlé zeleni je celkový projev segmentu neurální. Skryt v zeleni je i dominantně postavený Josefodolský zámeček, který se v krajinných panoramatech neuplatňuje.

Cíl(e) ochrany:

- Udržení stávajícího vizuálního uplatnění sídla v krajinné scéně, neumocňovat narušení hodnot krajinného rázu (hustota zástavby, rušivé objekty a veřejná prostranství)

Podmínky ochrany:

- Zachovat stávající vizuální uplatnění v krajinné scéně, neumožňovat rozvoj hmotově výrazných (excesivních) staveb, které by se výrazně negativně projevily v krajinném rámci (krajinných panoramatech)
- Neumožňovat rozvoj nevhodných forem zástavby (panelové domy, bytové domy bez tradičního výrazu, velkoplošné halové objekty mimo kontext původních areálů)
- Zachovat dominantní pozici kostela Proměnění Páně z v zástavbě sídla i vnějších pohledech (exteriéru sídla), zachovat prostředí bývalého zámečku
- Nerozšiřovat nadměrně zástavbu k lesním okrajům
- V částech, kde je částečně dochovaný rozvolněný charakter zástavby, nezahušťovat zástavbu, jsou možné pouze přestavby a částečné dostavby stávajících objektů
- Zachovat množství a hodnotu sídelní zeleně spoluformující příznivé působení sídla v krajině, včetně doprovodné zeleně podél vodních toků
- Neumožňovat rozvoj stávajících ploch výroby (v původních stopách tovární činnosti) bez historického kontextu (respektování původního využití území) a narušující krajinná panoramata území, záměry v těchto plochách posuzovat individuálně

Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:

- Při rozvoji dbát na měřítko staveb, jsou možné přestavby a novostavby, které respektují současné měřítko zástavby, bránit nevhodným architektonickým zásahům především u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys především starší obytné zástavby)
- uplatňovat ochranu staveb s dochovaným výrazem tradičního lidového stavitelství; usilovat o vhodné opravy a údržbu a zachovat jejich historický ráz
- Stavby a přestavby ostatních staveb řešit s respektem k okolní zástavbě, jsou přípustné novodobé architektonické detaily při zachování tradičního hmotového řešení
- Usilovat o úpravu nevhodně využívaných prostranství, zejména v blízkosti vlakového nádraží a obecního úřadu a výrobních areálů, asanaci nevyužívaných areálů (areál bývalých skláren) a objektů s přiměřenou formou náhrady nenarušující vzhled sídla v krajině
- Pečovat o stávající veřejná prostranství, omezit úpravy těchto prostranství a zahradní úpravy v okolí zástavby (nepřiměřeně vysoké živé ploty omezující výhledy), které omezí přehlednost území a tradiční výraz horského sídla (plnostěnné ploty, nadměrně využívání reklamních zařízení, detailů povrchů městského charakteru aj.)
- Usilovat o důstojný rozvoj zámečku s respektováním stávajícího vzhledu stavby, dostavbu areálu řešit s dominantním působením objektu zámečku, úprava okolní zeleně, při které se zámeček bude příznivě promítat do panorama sídla, je přípustná

S/C12/1-2	Antonínov	B-

Charakter, hodnoty a narušení:

Místní část Antonínov je vymezen v jihovýchodní části sídla Josefův Důl, převážně na levém břehu Kamenice. Segment se rozprostírá na odlesněných svazích Mariánské hory, v členitém terénu s bohatou mimolesní i lesní zelení. Zástavba se vizuálně uplatňuje z protějších svahů údolí, vzhledem k četnosti vzrostlé zeleně pouze lokálně. Segment je tvořen převážně rozptýlenou formou zástavby s místy intaktně dochovaným uspořádáním chalup (zejména v jižní části segmentu). Samotná zástavba je různorodá, je patrné množství přestaveb, nicméně je celkový ráz i měřítko staveb zachováno a tvoř hodnotný celek v krajině s úzkou vazbou na volné části krajiny. Charakter jižní části sídla vyniká velmi působivými scenériemi s absencí výrazněji rušivých vlivů.

Cíl(e) ochrany:

- Zachování harmonického měřítka a harmonických vztahů sídla a krajinného rámce s množstvím mimolesní zeleně, a částečně dochovanou rozptýlenou formou zástavby bez rušivých prvků negativně se propisujících na tradičním uspořádání

Podmínky ochrany:

- Nenarušovat částečně dochované měřítko a harmonický vztah zástavby a krajinného rámce
- Zachovat a chránit rozptýlený charakter zástavby, nepřipouštět zahušťování zástavby a rozvoj zástavby v kompaktních formách, omezeně připouštět doprovodné vedlejší stavby
- U novostaveb, přestaveb, rekonstrukcí obytných staveb řešit/respektovat místně typický ráz objektů - jednoduché hmoty, tvary (půdorys, tvar střechy, ap.) a proporce staveb (např. výšky podlaží), orientaci a osazení v terénu
- Nezahušťovat rozptýlenou zástavbu chalup v údolí drobného vodního přítoku Kamenice v jižní části segmentu, v dalších částech nepropojovat nahloučené skupiny objektů další výstavbou
- U rozptýlené zástavby chalup vyloučit výstavbu výrazného oplocení pozemků narušujícího charakter volné formy zástavby s vazbou na krajinu
- Jsou vyloučeny stavby kapacitní obytné či rekreační funkce (rozsáhlé apartmánové domy, bytové domy, hotely apod.) v kontaktu s tradičními formami zástavby, nepřiměřeně zahušťující zástavbu
- Vedlejší doplňkové stavby ke stavbám hlavním umisťovat mimo exponované polohy, neumisťovat před objekty směrem ke komunikaci, vyloučit fotovoltaické panely na objektech v pohledově exponovaných (fasádních) polohách, zejména z veřejných prostranství

Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:

- U rekonstrukcí a přestaveb bránit nevhodným architektonickým zásahům u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys především původní obytné zástavby), bránit městským formám, ve větších zastavitelných plochách nepřipouštět uniformní typy
- Případné novostavby umisťovat s ohledem na zachování prostorového uspořádání zástavby – rozestupy a orientaci objektů
- Podporovat pořízení ÚPD v podrobnosti regulačního plánu (zejména ve vztahu k umístění staveb a oplocení)

S/C12/1-3	Dolní Maxov	B

Charakter, hodnoty a narušení:

Segment má náhorní charakter, s otevřenými scenériemi a s výhledem do údolí Kamenice. Jedná se o segment převážně dochované rozptýlené zástavby v prudkých pravostranných svazích údolí Kamenice pod Maxovským vrchem. Zástavba je převážně dochovaná v původních polohách, s drobnými dostavbami. Mimořádně dochovaná část je v jihovýchodní části v okolí lyžařských vleků podél Listového potoku a v nejvyšších polohách segmentu. Z této časti se vyskytují cenné výhledy do okolní krajiny, naskýtají se časté průhledy na dominantu kostela. Je přítomná výrazná harmonie zástavby a krajinného rámce. Krajinnou scénu mírně narušují lyžařské vleky ve Ski areálu Josefův Důl. Charakter zástavby je převážně tradiční, tvořen drobnými chalupami podélného tvaru se sedlovými střechami, mnoho staveb je roubených (původní i novostavby). Celkově působí sídlo harmonicky v krajinném rámci.

Cíl(e) ochrany:

- Udržení horského charakteru segmentu s rekreačním využitím, s rozptýlenou formou zástavby, množstvím sídelní zeleně a harmonickým zapojením do krajiny, bez hmotově a měřítkově se vymykající zástavby chalup a chat

Podmínky ochrany:

- Zachovat a chránit rozptýlený charakter zástavby, nepřipouštět zahušťování zástavby a rozvoj městských a kompaktních forem zástavby, omezeně připouštět doprovodné vedlejší stavby
- V jihovýchodní části a v nevyšších polohách segmentu s dochovanou strukturou zástavby harmonicky zasazenou v krajině vyloučit další rozvoj, chránit stávající objekty před nevhodnými formami přestavby vymykajícími se tradičnímu výrazu horských chalup
- Nenarušovat dosud dochované měřítko a harmonický vztah zástavby chalup a chat a krajinného rámce, u terénních úprav respektovat původní/typickou modelaci terénu, neoplocovat pozemky rozptýlené zástavby
- U novostaveb, přestaveb, rekonstrukcí obytných staveb řešit/respektovat místně typický ráz objektů – jednoduché hmoty, tvary (půdorys, tvar střechy, ap.) a proporce staveb (např. výšky podlaží), orientaci a osazení v terénu, typické (přírodní) materiály a barevnost fasády a střešní krytiny; měřítko přizpůsobit hodnotné okolní zástavbě
- Vyloučit výstavbu bytových domů, kapacitních ubytovacích zařízení (apartmánové domy, hotely) a jinou účelovou zástavbu vybočující měřítkem z charakteru existující zástavby
- vyloučit fotovoltaické panely na objektech v pohledově exponovaných (fasádních) polohách, zejména z veřejných prostranství

Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:

- V částech, kde není vyloučen rozvoj, podporovat rozvoj zástavby rozvolněnou formou venkovské zástavby. Novou obytnou výstavbu situovat ve vazbě na strukturu stávající zástavby, nezahušťovat nepřiměřeně, nerozšiřovat kompaktní a městské struktury zástavby
- Při realizaci nové výstavby dbát základních architektonických pravidel či forem venkovské zástavby, bránit rozšiřování nehodnotné katalogové zástavby
- V ÚPD regulovat oplocení dle podmínek ochrany, specifikovat přípustné formy oplocení, podporovat pořízení ÚPD v podrobnosti regulačního plánu (zejména ve vztahu k umístění staveb a oplocení)

S/C12/1-4	Pekelské údolí	B-

Charakter, hodnoty a narušení:

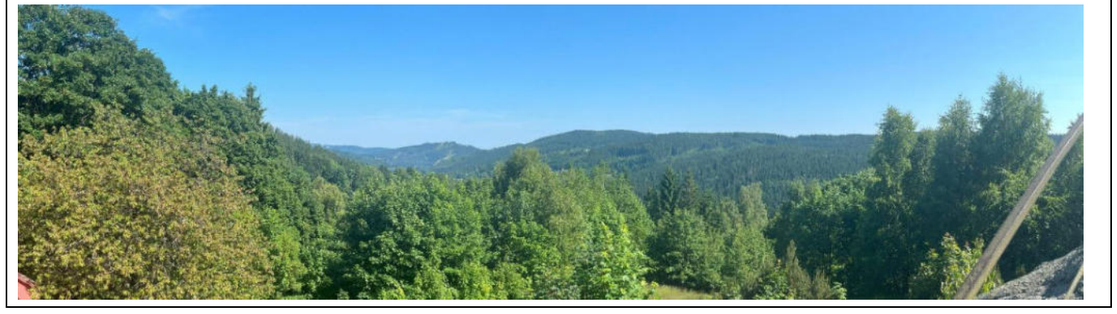
Segment tvoří závěr odlesněné části údolí Kamenice pod nádrží Josefův Důl, územím protéká Šumící potok. Segment je sevřen v zalesněných svazích, je vizuálně uzavřen. Výhledy na segment jsou omezené z Dolního Maxova. V segmentu se nachází vyhlídka Čertovy kameny, ze které v současné době je vzhledem k vzrostlé zeleni omezený výhled. Struktura zástavby je částečně dochovaná, je tvořena rozptýlenou formou zástavby, lokálně zahuštěnou. Charakter staveb je převážně v tradičních formách venkovské zástavby, nachází se zde množství roubených stavení. Lokálně dochází k narušení rozptýlené formy, zejména ve spodní serpentině a u Čertových kamenů. Zde se nachází i plošně rozsáhlejší objektu hotelu Peklo. Na okrajích segmentu se rozkládá Ski areál Josefův Důl. Celkový vizuální účinek sídla je velmi příznivý.

Cíl(e) ochrany:

- Zachování částečně tradičního charakteru rozptýlené zástavby v dramatickém prudkém terénu s množstvím mimolesní zeleně, udržení harmonických vztahů sídla a jedinečného krajinného rámce

Podmínky ochrany:

- Zachovat a chránit rozptýlený charakter zástavby, nepřipouštět zahušťování zástavby a rozvoj městských a kompaktních forem zástavby, omezeně připouštět doprovodné vedlejší stavby
- U terénních úprav respektovat původní/typickou modelaci terénu
- Nenarušovat dosud dochované měřítko a harmonický vztah zástavby chalup a chat a krajinného rámce, vyloučit chatovou výstavbu
- U novostaveb, přestaveb, rekonstrukcí obytných staveb řešit/respektovat místně typický ráz objektů – jednoduché hmoty, tvary (půdorys, tvar střechy, ap.) a proporce staveb (např. výšky podlaží), orientaci a osazení v terénu; měřítko přizpůsobit hodnotné okolní zástavbě, vyloučit výstavbu bytových domů, vícepodlažních objektů a jinou účelovou zástavbu vybočující měřítkem z charakteru existující zástavby
- Nerozšiřovat dále hmotově výrazné stavby (např. hotel Peklo), omezit turistickou infrastrukturu v okolí
- vyloučit fotovoltaické panely na objektech v pohledově exponovaných (fasádních) polohách, zejména z veřejných prostranství
- Omezit umístění oplocení, neoplocovat objekty v rozptýlené zástavbě
- Zachovat množství a hodnotu sídelní zeleně

Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:

- U rekonstrukcí a přestaveb bránit nevhodným architektonickým zásahům u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys především starší obytné zástavby), které se negativně projevují v krajinné scéně
- V ÚPD regulovat oplocení dle podmínek ochrany, specifikovat přípustné formy oplocení, podporovat pořízení ÚPD s prvky regulačního plánu
- Usilovat o zlepšení stavu v okolí hotelu Peklo, rozvoj turistické infrastruktury je již významně omezený (naplněn stávající infrastrukturou)
- Pečovat o vyhlídku Čertovy kameny, pravidelně udržovat zeleň, aby byl umožněn výhled z vyhlídky

Obec:	Jiřetín pod Bukovou, Tanvald	**Katastr:**	Jiřetín pod Bukovou, Tanvald
S/C13/1	**JIŘETÍN POD BUKOVOU** (*Georgenthal*)		
Poloha:	**KC/C**		**KP/C13**

Charakteristika:

Sídlo leží v údolí řeky Kamenice a v níže položených partiích jihovýchodního svahu vrchu Buková (836 m n. m.). Východně od obce se nachází dominantní vrch Tanvaldský špičák (812 m) s rozhlednou a skiareálem. Z jihu je sídlo obklopeno svahy Bínova vrchu (698 m). Pod vrchem Buková je odlesněná partie svahů zvlněná a tvoří dynamicky tvarovaný terén, ve kterém je zasazena část Záhoří s rozptýlenou formou zástavby podél komunikace z Lučan nad Nisou do Albrechtic v Jizerských horách. V nižších polohách Kamenice (nivních polohách) se rozkládá rozsáhlý průmyslový areál s velkými hmotami výrobních objektů – továrny na výrobu dřevěných hraček situovaný na pravém břehu řeky. V rámci areálu se nachází vila zakladatele továrny, v níž je dnes umístěno muzeum. V okolí továrny se nachází různorodá nepůvodní zástavba, zejména městského charakteru bez architektonických kvalit. Sídlo si v této části nedochovalo rozptýlený horský charakter. Ve východní části přechází tato forma zástavby již do tradičních forem zástavby ve svazích pod Špičákem, která navazuje na skiareál. Sídlo je tak různorodé s proměnlivým charakterem. První písemná zmínka o obci pochází z roku 1687.

KATEGORIZACE	**C-**	**B**
SEGMENTACE	**ANO**	

Hlavní hodnotící kritéria			**Vedlejší hodnotící kritéria**			
Krajinný rámec	Kvalita krajinného rámce	+	Pozitivní			
	Vizuální projev sídla	0	Krajinná rámec		Sídlo	
	Zasazení sídla	0	Komponované části	NE	Cenná urbanistická struktura	NE
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	-/0	Historické členění krajiny	NE	Přítomnost památkových zón či rezervací	NE
	Prostorové uspořádání sídla	0	Přítomnost krajinné památkové zóny	NE	Kulturní památky (KP, NKP)	ANO*
Zástavba	Charakter zástavby	+/-			Přítomnost přírodních prvků akcentující obraz sídla	NE
	Měřítko zástavby	+/-	Krajinná dominanta	ANO**	Kulturní dominanta	ANO**
	Architektonická kvalita objektů	0	Přítomnost ZCHÚ (maloplošných)	NE	Ikonické panorama/silueta	NE
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	+	Negativní			
	Charakteristické nezastavěné plochy	0	Rušivá dominanta	ANO***	Rušivé objekty	ANO***
	Zeleň na okraji sídla	+	Snížení přírodní a estetické hodnoty	ANO***	Rušivá veřejná prostranství, zanedbanost	NE

Komentář:

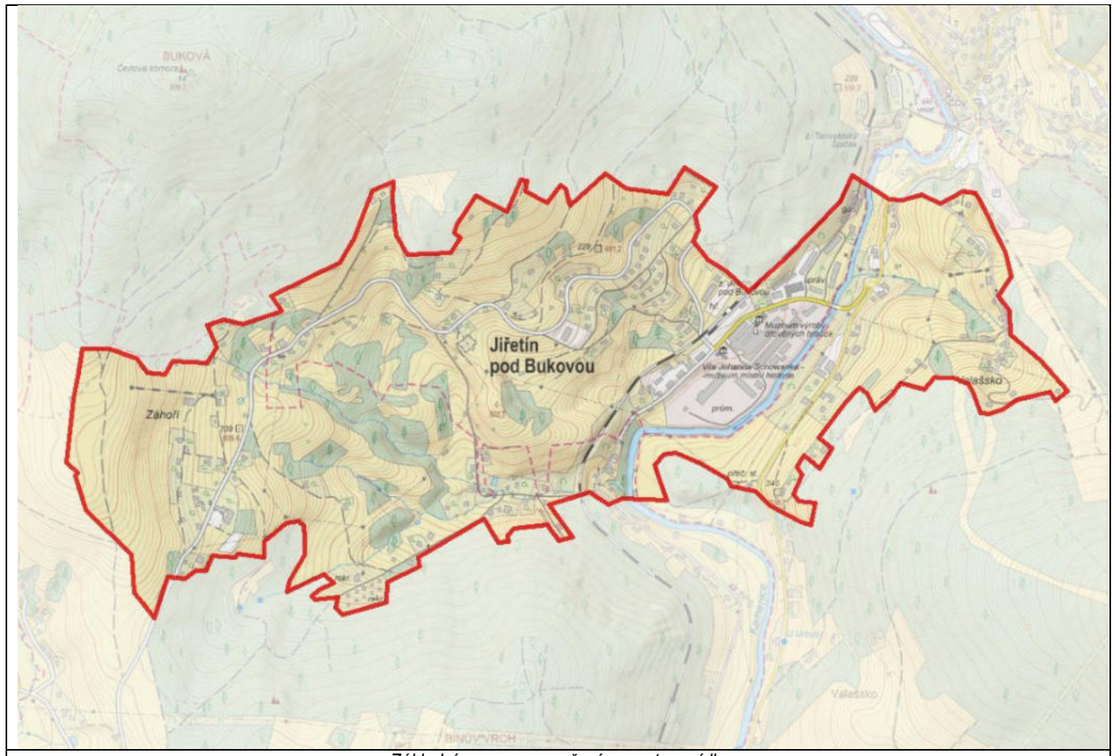
* vila Johanna Schowanka

** Krajinné dominanty – vrch Buková, vrch Špičák, Kulturní dominanta – vila zakladatele továrny a komín továrny s historickými základy a evropským věhlasem – ikona sídla

*** četné rušivé objekty v centru města (panelová výstavba, netradiční architektonické ztvárnění, městské formy bez regionálních prvků a kvalit); rušivá dominanta – panelová výstavba, která snižuje přírodní horské prostředí, plošná dominanta výrobního areálu

Celkové zhodnocení:

Sídlo je hodnotné zejména svou polohou v horském údolí Kamenice a ve svazích okolních vrchů. Uspořádání sídla je značně determinováno přírodními podmínkami. V nižších polohách při vodním toku vznikla na počátku 20. století továrna, která se rozrostla do dnešních rozměrů. Je patrný kutlurně historický kontext továrny, nicméně v současné době je rušivou dominantou, ačkoli je místo s továrnou historicky spojeno. Vzhledem k četným dostavbám a rozvoji sídla v městské formy sídlo nevyniká vysokou architektonickou hodnotou zástavby ani dochovaností půdorysného uspořádání sídla. Vzhledem k morfologii terénu se sídlo uplatňuje vizuálně pouze lokálně, zejména z vyšších poloh a ze Špičáku. Je zde výrazná stopa historického vývoje továren. Celkově sídlo nevyniká výraznými hodnotami krajinného rázu, a to zejména v nejnižších polohách údolí. Směrem do vyšších poloh si zástavba udržuje částečně rozptýlený charakter včetně převažujících tradičních forem zástavby. V sídle jsou přítomny četné rušivé objekty. Vzhledem k poloze sídla v dynamické krajině je však účinek negativních vizuálních vlivů omezen.

Základní mapa s vyznačením prostoru sídla

2. vojenské mapování 1842 - 1853

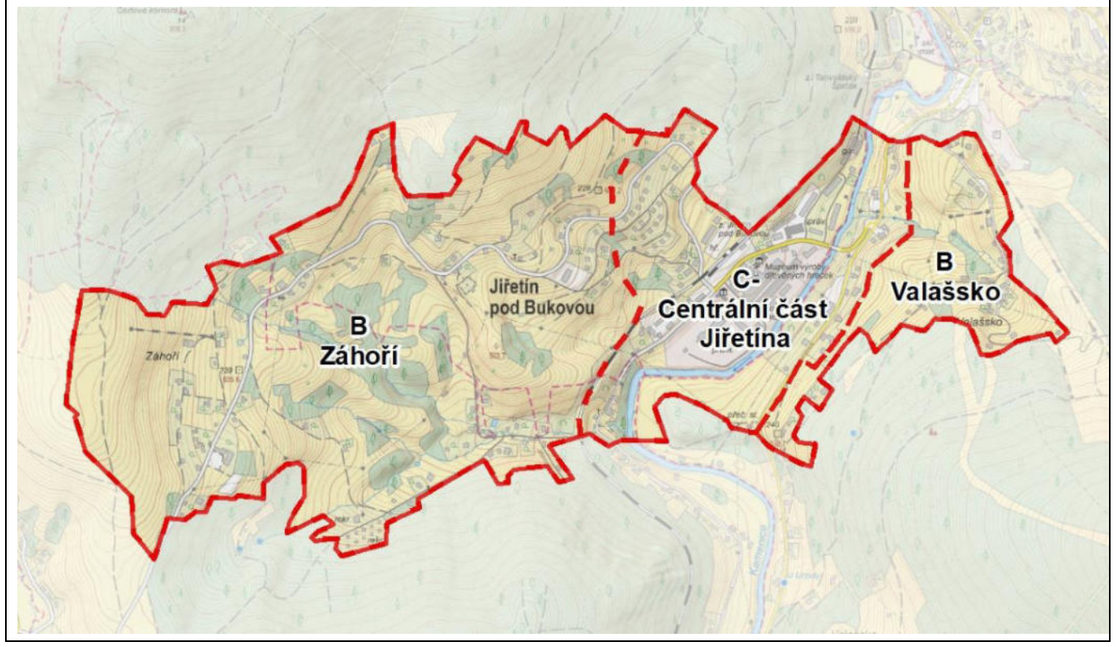

Pozn. Dole archivní foto (zdroj: https://www.vila-schowanek.cz)

Odůvodnění		
Krajinný rámec sídla	Kvalita krajinného rámce	Sídlo leží ve střední části jižních svahů Jizerských hor, je obklopeno vrchy Špičák, Buková a Bínův kopec. Sídlo je tak jasně ohraničeno, kvalita krajinného rámce je vysoká, příznivě ovlivňuje vzhled sídla.
	Vizuální projev sídla	Celé sídlo se výrazně vizuálně uplatňuje ze svahu Tanvaldského špičáku, také z výše položených míst proti proudu Kamenice (od Albrechtic).
	Zasazení sídla	Sídlo je rozloženo jak v údolní části Kamenice a navazujících svahů, tak ve zvlněné krajině pod Bukovou (část Záhoří). Harmonické zasazení sídla je částečně narušeno rozvojem kompaktnější zástavby do vyšších partií a v nivní části.
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	Jedná se o původně rozptýlenou horskou ves. Místy je původní půdorysné uspořádání setřeno. V okrajových částech si zachovává částečně svůj ráz.
	Prostorové uspořádání sídla	V zástavbě sídla s diferencovanou zástavbou má naprosto dominantní postavení průmyslový areál s velkými hmotami výrobních objektů – továrny na výrobu dřevěných hraček situovaný na pravém břehu řeky. V rámci areálu se nachází vila zakladatele továrny, v níž je dnes umístěno muzeum. V širším krajinném měřítku se uplatňuje vertikála továrního komína překračující výšku 60 metrů. Severně na průmyslový areál navazují bytovky (6 NP). Starší bytové domy stojí rovněž níže po proudu (naproti venkovnímu skladišti továrny). Výraznou dominantou zástavby je rovněž vícepodlažní dům sociálních služeb v severní části sídla střechou přesahující celou hmotu. Výše do svahu tvoří větší část zástavby pravidelně uspořádaná až uniformní zástavba rodinných domů a orientací hřebene po spádnici a vily. Výše do svahu (Bukové) směrem k jihozápadu při cestě do Smržovky (Záhoří) se zástavba rozvolňuje. Zdejší stavení se často vyznačují tradičním výrazem místního venkovské architektury (roubení). Roztroušenou zástavbu v otevřenější části Záhoří doplňuje bohatá mimolesní zeleň. Níže na svazích Bukové se nachází menší areál (dětského) tábora.
	Charakter zástavby	Charakter zástavby je různorodý, od tradičních forem (zejména v částech Záhoří a Valašsko), přes nehodnotné městské formy obytné zástavby, až po excesivní pro horskou oblast cizorodé prvky panelové výstavby. V sídle je dominantní areál továrny na výrobu hraček, která má výrazný hmotově rušivý charakter zástavby vymykající se běžnému měřítku zástavby.
	Měřítko zástavby	Měřítko zástavby je různorodé, v centrální části se nachází jak nízkopodlažní objekty se sedlovou střechou, tak vícepodlažní kapacitní objekty. V okrajových částech je harmonické měřítko zástavby zachováno. V sídle se nachází několik hmotově rušivých objektů.
	Architektonická kvalita objektů	Sídlo má v centrální části převažující městský charakter, pouze v okrajových částí, většinou ve vyšších polohách, se nachází stavby tradičního výrazu. V centru je několik staveb s dochovanými formami tradiční lidové architektury, nicméně převažuje různorodá zástavby bez architektonických kvalit.
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	Sídlo je zejména ve svazích doplněno četnou mimolesní zelení, zejména v oblasti Záhoří tvoří tato zeleň harmonické vztahy v krajině.
	Charakteristické nezastavěné plochy	Charakteristické nezastavěné plochy se v sídle nenachází.
	Zeleň na okraji sídla	Svahy jsou členěny četnou lesní i mimolesní zelení. Sídlo je v okrajových částech harmonicky zasazené do krajiny.

Segmentace a ochrana krajinného rázu:

Vzhledem k členitosti sídla, rozdílným přírodním podmínkám, struktuře sídla a charakteru zástavby v centrální části podél vodního toku Kamenice a ve vyšších až vrcholových polohách sídla je sídlo z hlediska ochrany krajinného rázu rozděleno do dvou segmentů – první zahrnuje centrální část podél Kamenice, druhý je tvořen dvěma samostatnými enklávami Záhoří a Valašsko.

S/C13/1-1	Centrální část Jiřetína	C-

Charakter, hodnoty a narušení:

Segment se rozprostírá podél vodního toku Kamenice, zejména v jeho nižších polohách, severně zahrnuje i zástavbu v nižších polohách svahu Buková s kompaktnější až uniformní obytnou zástavbou. Na levém břehu Kamenice zahrnuje segment zástavbu podél hlavní ulice z Horního Tanvaldu do Albrechtic a Josefova Dolu. Součástí je zmiňovaný areál muzea a továrny na výrobu hraček. Sídlo nevyniká významnou hodnotou krajinného rázu, kladně je hodnocen krajinný rámec, zástavba však doznala výrazných změn, není přítomno harmonické měřítko. I tak se jedná o historický odkaz na původní horskou rozptýlenou ves s bohatou průmyslovou historií a vzhledem k přítomnosti bohaté vzrostlé zeleni má sídlo částečně dochované harmonické vztahy v krajině.

Cíl(e) ochrany:

- Udržení stávajícího vizuálního uplatnění sídla v krajinné scéně, neumocňovat narušení hodnot krajinného rázu (hustota zástavby, rušivé objekty a výšková hladina)

Podmínky ochrany:

- Zachovat stávající rozsah průmyslové zástavby v sídle, nerozšiřovat výrazně areál, nenavyšovat stávající objekty, zachovat ráz cenných částí
- Nerozšiřovat zástavbu vícepodlažních bytových domů, nepřipouštět chatovou výstavbu, nerozvíjet sídlo mimo kontakt se stávají komunikační sítí
- Zachovat stávající vizuální uplatnění v krajinné scéně, neumožňovat rozvoj hmotově výrazných staveb, které by se negativně projevily v krajinném rámci
- Nezahušťovat více zástavbu ve svahových partiích Bukové, nerozšiřovat zástavbu směrem k lesním okrajům
- V zástavbě podél komunikace nevytvářet nové negativně působící objekty jako jsou stavby vedlejší, nevhodné rekonstrukce nerespektující horský charakter zástavby, vedlejší doplňkové stavby ke stavbám hlavním umisťovat mimo exponované polohy, neumisťovat před objekty směrem ke komunikaci
- U novostaveb, přestaveb, rekonstrukcí obytných staveb řešit/respektovat místně typický ráz objektů - jednoduché hmoty, tvary (půdorys, tvar střechy, ap.) a proporce staveb (např. výšky podlaží), orientaci a osazení v terénu
- Zachovat množství a hodnotu sídelní zeleně spoluformující příznivé působení sídla v krajině, včetně doprovodné zeleně podél vodních toků

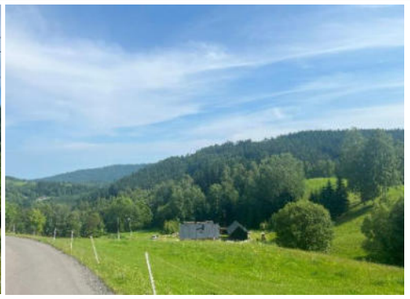
Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:

- Stavby a přestavby ostatních staveb řešit s respektem k okolní zástavbě, jsou přípustné novodobé architektonické detaily při zachování tradičního hmotového řešení
- Usilovat o úpravu nevhodně využívaných prostranství, zejména v blízkosti obecního úřadu, panelových domů a průmyslového areálu

S/C13/1-2	Záhoří, Valašsko	B

Charakter, hodnoty a narušení:

Segment je složen ze dvou samostatných enkláv navazujících na centrální části Jiřetína pod Bukovou. Záhoří je původní rozptýlená část, která si do značné míry zachovala své půdorysné uspořádání. Segment místy vyniká malebnou scénou obytných staveb v krajině s rozptýlenou mimolesní zelení, zejména ve vyšších polohách hřbetu mezi Záhořím a Horními Lučany. Směrem k centrální části ztrácí částečně enkláva své mimořádně hodnotné harmonické vztahy, zástavba je se značnými přestavbami a dostavbami. Valašsko je část na protějším svahu údolí Kamenice, kde je dochovaná rozptýlená formace zástavby.

Cíl(e) ochrany:

- Zachování harmonického měřítka a harmonických vztahů sídla a krajinného rámce s množstvím mimolesní zeleně, a částečně dochovanou rozptýlenou formou zástavby bez rušivých prvků negativně se propisujících na tradičním uspořádání

Podmínky ochrany:

- Zachovat a chránit rozptýlený charakter zástavby, harmonické vztahy v krajině a vizuální účinek sídla v krajině, nepřipouštět zahušťování zástavby a rozvoj zástavby v kompaktních formách, nepřipouštět chatovou výstavbu, nerozvíjet sídlo mimo kontakt se stávají komunikační sítí, omezeně připouštět doprovodné vedlejší stavby
- U novostaveb, přestaveb, rekonstrukcí obytných staveb řešit/respektovat místně typický ráz objektů - jednoduché hmoty, tvary (půdorys, tvar střechy, ap.) a proporce staveb (např. výšky podlaží), orientaci a osazení v terénu
- Nezahušťovat rozptýlenou zástavbu chalup v Záhoří, v dalších částech nepropojovat nahloučené skupiny objektů další výstavbou
- Nerozšiřovat do segmentu kompaktní formy zástavby vedlejšího segmentu (S/C13/1-1), dále neumožňovat projekty uniformních, opakujících se staveb (viz závěr údolí v k. ú. Smržovka)
- U rozptýlené zástavby chalup vyloučit výstavbu výrazného oplocení pozemků narušujícího charakter volné formy zástavby s vazbou na krajinu
- Jsou vyloučeny stavby kapacitní obytné či rekreační funkce (apartmánové domy, bytové domy, hotely apod.)
- Vyloučit fotovoltaické panely na objektech v pohledově exponovaných (fasádních) polohách, zejména z veřejných prostranství a z krajiny

Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:

- U rekonstrukcí a přestaveb bránit nevhodným architektonickým zásahům u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys především původní obytné zástavby)
- Případné novostavby umisťovat s ohledem na zachování prostorového uspořádání zástavby – rozestupy a orientaci objektů
- Podporovat pořízení ÚPD s prvky regulačního plánu v segmentu

Obec:	Albrechtice v Jizerských horách, Tanvald	**Katastr:**	Albrechtice v Jiz. horách, Tanvald
S/C13/2	**ALBRECHTICE V JIZERSKÝCH HORÁCH** (*Albrechtsdorf, Lichtenberg)*		
Poloha:	**KC/C**		**KP/C13**

Charakteristika:

Jedná se o protáhlé sídlo ve střední části jižních svahů Jizerských hor, situované v údolí Albrechtického potoka, jeho pravostranného přítoku včetně soutokové oblasti s Kamenicí. Krajinný rámec tvoří Světlý vrch (729 m), Špičák (810 m) a vzdálenější Buková (836 m) a Mariánská hora (874 m). Dominantu sídla tvoří kostel sv. Františka z Pauly, zasvěcený původně sv. Vavřinci. Byl vystavěn v letech 1779 až 1784, do klasicistní podoby byl upraven v závěru 19. století. Při kostele se nachází hřbitov s výrazným architektonickým prvkem hrobky rodiny Johana Schowanka. Negativní dominantou je lyžařský areál Špičák, který se svými sjezdovkami narušuje přírodní rámec krajiny. I vzhledem k jeho přítomnosti se sídlo v minulých letech rozrostlo do současné podoby, kdy převládá už poměrně zahuštěná zástavba, místy s městskými architektonickými detaily, bez odkazu k tradiční horské zástavbě. V sídle se nachází i několik budov větších forem, zejména občanské vybavenosti. Z okolí sídla se nachází malebné výhledy do krajiny, v okolí je několik významných vyhlídkových míst. Charakter zástavby je převážně různorodý. Celkové vizuální uplatnění sídla ovlivňuje četná vzrostlá zeleň, která se v sídle a v jejích okrajích nachází. První písemná zmínka o obci pochází z roku 1674.

KATEGORIZACE	**C**	**B**
SEGMENTACE	**ANO**	

Hlavní hodnotící kritéria			**Vedlejší hodnotící kritéria**			
Krajinný rámec	Kvalita krajinného rámce	+	Pozitivní			
	Vizuální projev sídla	+/0	Krajinná rámec		Sídlo	
	Zasazení sídla	0	Komponované části	NE	Cenná urbanistická struktura	NE
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	0	Historické členění krajiny	NE	Přítomnost památkových zón či rezervací	NE
	Prostorové uspořádání sídla	0	Přítomnost krajinné památkové zóny	NE	Kulturní památky (KP, NKP)	ANO*
Zástavba	Charakter zástavby	0			Přítomnost přírodních prvků akcentující obraz sídla	NE
	Měřítko zástavby	+	Krajinná dominanta	NE	Kulturní dominanta	ANO**
	Architektonická kvalita objektů	0	Přítomnost ZCHÚ (maloplošných)	NE	Ikonické panorama/silueta	NE
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	+	Negativní			
	Charakteristické nezastavěné plochy	0	Rušivá dominanta	NE	Rušivé objekty	ANO***
	Zeleň na okraji sídla	+	Snížení přírodní a estetické hodnoty	ANO	Rušivá veřejná prostranství, zanedbanost	ANO***

Komentář:

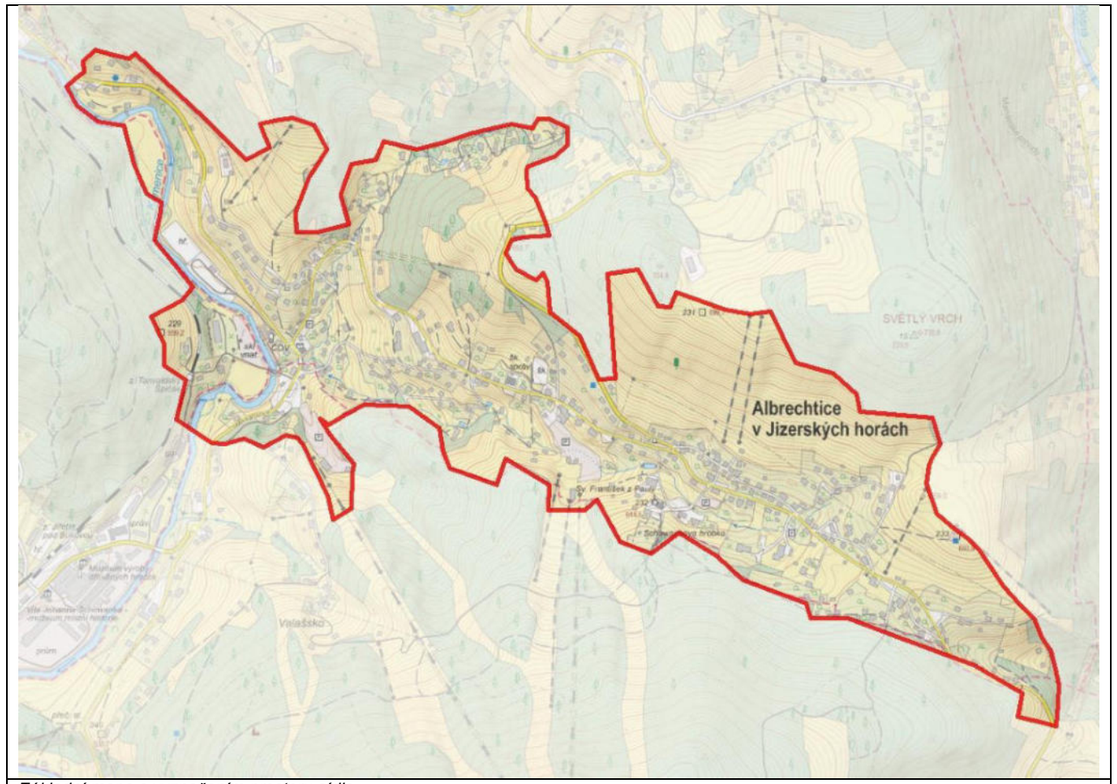
* kostel sv. Františka z Pauly, hrobka rodiny Johanna Schowanka, areál protržené přehrady

** Kulturní dominanta – kostel sv. Františka z Pauly

*** četné rušivé objekty zejména podél komunikace; rušivá prostranství – rozsáhlá prostranství u lyžařského vleku (sjezdovky, parkoviště)

Celkové zhodnocení:

Sídlo je hodnotné zejména svou polohou v horském údolí Albrechtického potoka a Kamenice, uspořádání sídla je značně determinováno přírodními podmínkami. Vzhledem k četným dostavbám a rozvoji sídla sídlo nevyniká vysokou architektonickou hodnotou zástavby ani dochovaností půdorysného uspořádání sídla. Vzhledem k morfologii terénu se sídlo uplatňuje vizuálně pouze lokálně, avšak v cenných panoramatických pohledech. Celkově sídlo nevyniká výraznými hodnotami krajinného rázu. Směrem do vyšších poloh a v okrajových částech si zástavba udržuje částečně rozptýlený charakter včetně převažujících tradičních forem zástavby. V sídle jsou přítomny četné rušivé objekty. Vzhledem k poloze sídla v dynamické krajině je však účinek negativních vizuálních vlivů omezen.

Základní mapa s vyznačením prostoru sídla

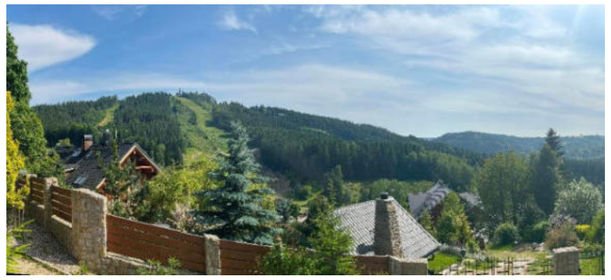

2. vojenské mapování 1842 - 1853

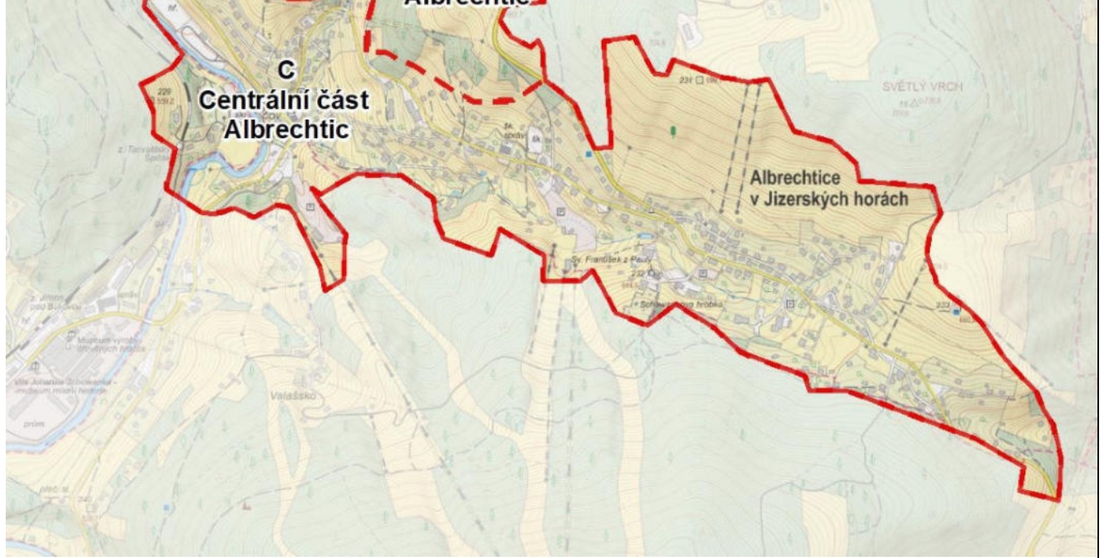

Odůvodnění		
Krajinný rámec sídla	Kvalita krajinného rámce	Sídlo je rozloženo v údolní části levostranného přítoku Kamenice (Albrechtický potok) a částečně v údolní části toku Kamenice. Je obklopeno svahy přilehlých kopců (Špičák, Světlý vrch, vzdálenějších Buková a Mariánská hora. Svahy jsou ve vyšších polohách zalesněné. Z exponovaných veřejných komunikací jsou malebné výhledy na okolní svahy. Krajinný rámec je hodnocen pozitivně.
	Vizuální projev sídla	Vizuální uplatnění zástavby nastává z přilehlých svahů údolí. Významný bodem výhledovým bodem je rozhledna na Tanvaldském Špičáku (jižně nad sídlem). Dominantu kostela sv. Františka lze identifikovat rovněž v dálkových výhledech od Příchovic či z rozhledny na vrcholu Hvězda. Negativně se projevuje lyžařský areál Špičák, zejména odlesněné sjezdovky.
	Zasazení sídla	Sídlo se rozprostírá v údolní část a místy se dostává do vyšších poloh odlesněných partií. Zástavba je převážně harmonicky zasazena v krajinném rámci.
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	Sídlo je původní rozptýlenou vsí, která se koncentrovala podél přítoku Kamenice a na soutoku s Kamenicí. Současné sídlo je ve stopách původního, nicméně se zástavba rozšířila i do vyšších partiích, zejména směrem k Mariánské Hoře.
	Prostorové uspořádání sídla	Zástavba rozlehlejšího protáhlého sídla ve stoupajícím členitém terénu má poměrně kompaktní uspořádání, byť s četnými prolukami. Jednotlivé objekty jsou rozloženy podél hlavní průjezdní cesty a místních odboček, z většiny na pravém břehu Albrechtického potoka. Hodnotnější část více rozvolněné zástavby se nachází v okolí kostela sv. Františka z Pauly na levém břehu Albrechtického potoka. Výrazně se uplatňuje dominanta pozdně barokního kostela sv. Františku z Pauly. Nižší partie kotliny Albrechtického potoka jsou odlesněny. Zástavba na levém břehu a v údolí pravostranného přítoku (severozápadní část sídla) prakticky navazuje na svahové porosty, výše do svahů na pravém břehu na zástavbu navazují louky.
Zástavba	Charakter zástavby	Charakter zástavby sídla s velmi zřetelnou rekreační funkcí je vzhledově dosti rozmanitý (promísený). Starší (roubená) již méně zastoupená zástavba si udržuje obvyklou podlažnost, měřítko, příznivé usazení ve svažitém terénu a mnohdy i původní výraz. Celkově však převažují rekonstrukce starších staveb včetně přístaveb a dostaveb. V rámci mladší zděné zástavby (20. století) se vyskytují výraznější hmoty školy, pošty, ubytovací zařízení (patrové, dvoupatrové) i atypické konstrukce z poválečného období (nízké sklony střech, asymetrické střechy). Tyto objekty jednotlivě ani jako celek však netvoří výrazně negativní dominantu poškozující celkový obraz sídla.
	Měřítko zástavby	Přes různorodost charakteru zástavby si sídlo zachovává převažující tradiční měřítko zástavby. V sídle se nachází příměstské formy zástavby (zejména při hlavní komunikaci na Desnou), objekty občanské vybavenosti a původní tovární objekty, nevytváří však negativní dominantu.
	Architektonická kvalita objektů	Sídlo nedisponuje výraznou architektonickou hodnotou staveb. V sídle se nachází několik staveb tradiční architektury, převažuje však různorodý charakter s místy městskými architektonickými detaily.
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	Sídlo je bohaté na vzrostlou zeleň, ta se nachází jak na okraji, tak uvnitř sídla (při potoce, časté solitéry či skupiny stromů). Zeleň spoluvytváří vizuální uplatnění sídla v krajině.
	Charakteristické nezastavěné plochy	Pod Špičákem se rozprostírá lyžařský areál, který se negativně projevuje v krajinné scéně. V sídle jsou některá rozsáhlá veřejná prostranství, která nejsou architektonicky ztvárněna a působí negativně. Pozitivně jsou vnímané nezastavěné prostory nivní části vodních toků.
	Zeleň na okraji sídla	Zástavba na levém břehu a v údolí pravostranného přítoku (severozápadní část sídla) prakticky navazuje na svahové porosty, výše do svahů na pravém břehu na zástavbu navazují louky. Sídlo je převážně harmonicky zasazeno do krajiny. Negativně se uplatňuje lyžařský areál ve svazích Špičáku.

Segmentace a ochrana krajinného rázu:

Vzhledem k rozdílné dochovanosti půdorysného uspořádání a forem zástavby, které se rozdílně uplatňují v krajinné scéně je sídlo segmentováno. Střední centrální část významně ovlivněná lyžařských areálem je z hlediska ochrany krajinného rázu řešena v rozdílném segmentu oproti poměrně dochovaných okrajovým částem, zejména v západní a severní části sídla.

S/C13/2-1	Centrální část Albrechtic	C

Charakter, hodnoty a narušení:

Segment zahrnuje převažující část sídla, poměrně zahuštěnou formu zástavby při hlavní komunikaci při vodních tocích. Segment je značně ovlivněn přítomností lyžařského areálu Špičák. Zástavba je nesourodá, místy jsou sníženy až setřeny tradiční formy horské venkovské zástavby. Segment nevyniká výraznou architektonickou hodnotou a harmonickými vztahy. Převažuje však harmonické měřítko zástavby.

Cíl(e) ochrany:

- Udržení stávajícího vizuálního uplatnění sídla v krajinné scéně, neumocňovat narušení hodnot krajinného rázu (hustota zástavby, rušivé objekty a veřejná prostranství)

Podmínky ochrany:

- Zachovat stávající vizuální uplatnění v krajinné scéně, neumožňovat rozvoj hmotově výrazných staveb, které by se negativně projevily v krajinném rámci
- Zachovat dominantní pozici kostela s Františka z Pauly v zástavbě sídla i ve vnějších pohledech (exteriéru sídla), nejsou přípustná kapacitní ubytovací zařízení, apartmánové domy a jiné objekty o větších hmotách či vyšším počtu bytových jednotek, které by se negativně projevovaly v krajině, ovlivnily dominantní působení kostela
- Omezit výrazně zástavbu v nivních polohách, a to včetně staveb vedlejších u stávající zástavby
- Nerozšiřovat rozsáhle zástavbu k lesním okrajům, u terénních úprav respektovat původní/typickou modelaci terénu
- Neumožnit rozvoj s nevhodnými architektonickými zásahy především u obytných staveb, respektovat převažující charakter staveb v bezprostředním okolí (proporce, tvary), nepřipouštět rozvoj nehodnotné katalogové zástavby (zejména opakované použití projektů)
- Zachovat množství a hodnotu sídelní zeleně spoluformující příznivé působení sídla v krajině, včetně doprovodné zeleně podél vodních toků, nepřipouštět výstavu oplocení netradičního provedení, chránit venkovský charakter veřejných prostranství
- Vyloučit fotovoltaické panely na objektech v pohledově exponovaných (fasádních) polohách
- Nerozšiřovat sjezdovky

Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:

- Stavby a přestavby staveb řešit s respektem k okolní zástavbě, jsou přípustné novodobé architektonické detaily při zachování tradičního hmotového řešení – zejména tvarosloví střech (přípustné formy – sedlová a polovalbová střecha větších sklonů)
- Jsou možné větší formy staveb pro individuální formy bydlení v návaznosti na hlavní komunikaci, avšak při zachování dominantního působení kostela (viz podmínky ochrany)
- Dbát o úpravu veřejných prostranství, vyhýbat se městským formám veřejných prostranství (chodníky se zámkovou dlažbou), usilovat u kultivaci veřejných prostranství, zejména s ohledem na horský a rekreační charakter území
- Podporovat pořízení ÚPD s prvky regulačního plánu, zejména regulovat vzhled oplocení a střešní krajinu

S/C13/2-2	Okrajové části Albrechtic	B

Charakter, hodnoty a narušení:

Segment je složen ze dvou dílčích částí zástavby Albrechtic, a to zástavbu v horní části v úzkém údolí levostranného přítoku Kamenice pod zástavbou Mariánské Hory a zástavbu při severozápadním okraji podél komunikace na Josefův Důl. Tento segment je oproti centrální části Albrechtic poměrně dochovanými částmi s převažující rozvolněnou strukturou zástavby s místy tradičními formami staveb. Zástavba v tomto segmentu vykazuje harmonické měřítko a vztahy.

Cíl(e) ochrany:

- Zachovat harmonické vztahy sídla a krajinného rámce s měřítkově nevybočujícím charakterem zástavby
- Udržet rozvoj zástavby v exponovaných polohách nenarušující obraz krajinného rámce

Podmínky ochrany:

- Nenarušovat dosud dochované měřítko a harmonický vztah zástavby sídla a krajinného rámce, achovat a chránit rozptýlený charakter zástavby neumožňovat rozvoj hmotově výrazných staveb, které by se negativně projevily v krajinném rámci, vyloučit nepřiměřený rozvoj staveb vedlejších
- Nepřipouštět rozvoj zástavby v kompaktních formách a nehodnotné katalogové zástavby (zejména opakované použití projektů)
- Novou účelovou zástavbu překračující obvyklé měřítko obytné zástavby na území sídla vyloučit
- Vyloučit fotovoltaické panely na objektech v pohledově exponovaných (fasádních) polohách, zejména z veřejných prostranství
- U novostaveb, přestaveb, rekonstrukcí obytných staveb řešit/respektovat místně typický ráz objektů - jednoduché hmoty, tvary (půdorys, tvar střechy, ap.) a proporce staveb (např. výšky podlaží), orientaci a osazení v terénu, nepřipouštět městské formy zástavby
- Vyloučit výstavbu výrazného oplocení pozemků narušujícího charakter volné formy zástavby s vazbou na krajinu
- Zachovat množství a hodnotu sídelní zeleně spoluformující příznivé působení sídla v krajině

Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:

- U rekonstrukcí a přestaveb bránit nevhodným architektonickým zásahům u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys především původní obytné zástavby), v ÚPD regulovat množství doprovodných vedlejších staveb (optimálně jedna stavba (garáž, zahradní domek atd.) ke stavbě hlavní)
- Případné novostavby umisťovat s ohledem na zachování prostorového uspořádání zástavby – rozestupy a orientaci objektů
- Podporovat pořízení ÚPD s prvky regulačního plánu

Obec:	Albrechtice v Jizerských horách	**Katastr:**	Albrechtice v Jiz. horách
S/C13/3	**MARIÁNSKÁ HORA** *(Marienberg)*		
Poloha:	**KC/C**		**KP/C13**

Charakteristika:

Mariánská hora je původní mladší osadou Albrechtic v Jizerských horách. Jedná se o sídlo ve vyšších nadmořských výškách, nad zástavou Albrechtic. Jedná se o původní rozptýlenou ves podél komunikace do Josefova Dolu (Antonínov). V sídle je přítomna četná mimolesní i lesní zeleň, které ovlivňuje působení sídla v krajinném rámci. Výhledy na sídlo i z něj jsou vzhledem k této zeleni omezené. Charakter zástavby je výjimečně dochovaný, sídlo je tvořeno usedlostmi horských chalup v tradičních formách, materiálovém i barevném řešení. Zástavba místy doznala novodobých přestaveb, místy až kompletních, které však respektují původní tvarosloví a charakter. V sídle se nachází pouze výjimečně měřítkově či charakterově vybočující stavby (např. ev. 777, ev. 765, příslušenství vleků). První písemná zmínka o obci pochází z roku 1702.

KATEGORIZACE	**A**
SEGMENTACE	**NE**

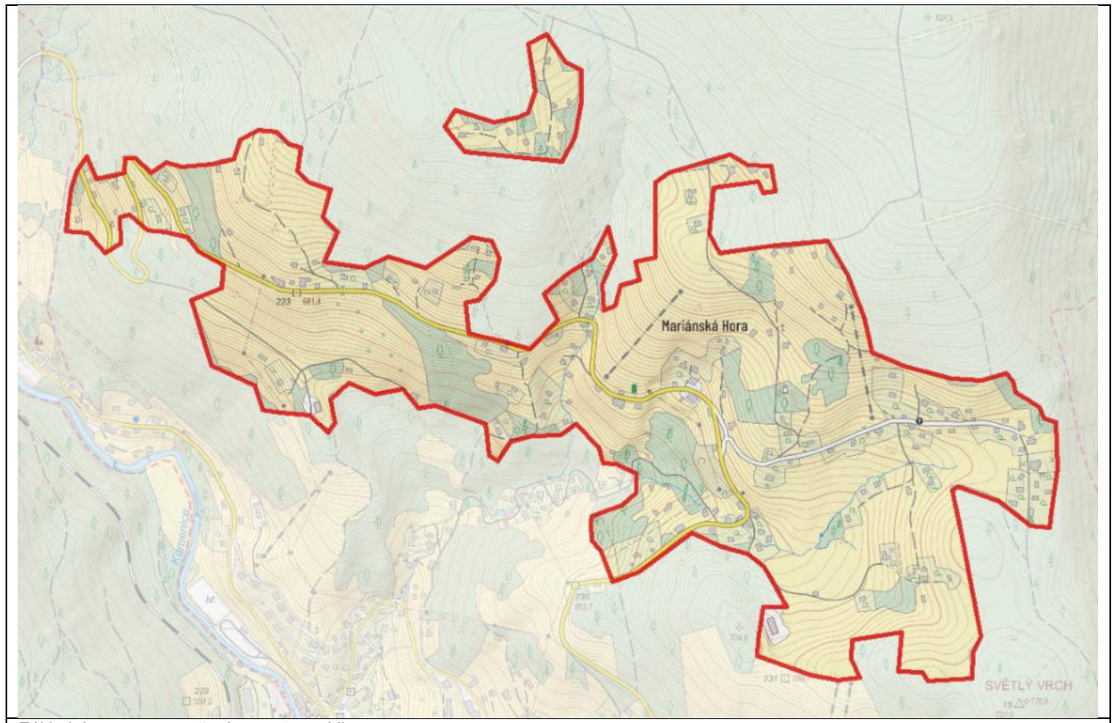
Hlavní hodnotící kritéria			**Vedlejší hodnotící kritéria**			
Krajinný rámec	Kvalita krajinného rámce	+	Pozitivní			
	Vizuální projev sídla	+	Krajinná rámec		Sídlo	
	Zasazení sídla	+	Komponované části	NE	Cenná urbanistická struktura	NE
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	+	Historické členění krajiny	NE	Přítomnost památkových zón či rezervací	NE
	Prostorové uspořádání sídla	+	Přítomnost krajinné památkové zóny	NE	Kulturní památky (KP, NKP)	NE
Zástavba	Charakter zástavby	+			Přítomnost přírodních prvků akcentující obraz sídla	NE
	Měřítko zástavby	+	Krajinná dominanta	NE	Kulturní dominanta	NE
	Architektonická kvalita objektů	0	Přítomnost ZCHÚ (maloplošných)	NE	Ikonické panorama/silueta	NE
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	+	Negativní			
	Charakteristické nezastavěné plochy	+	Rušivá dominanta	NE	Rušivé objekty	ANO*
	Zeleň na okraji sídla	+	Snížení přírodní a estetické hodnoty	NE	Rušivá veřejná prostranství, zanedbanost	NE

Komentář:

* č. ev. 777, č.ev. 765, příslušenství vleků (vč. občerstvení)

Celkové zhodnocení:

Sídlo je hodnotné jak svou polohou v horské vyvýšené poloze pod Mariánskou horou, tak dochovaností půdorysného uspořádání sídla a charakteru zástavby. Kvalita sídla spočívá v jeho krajinném prostředí, harmonickém zapojení sídla do krajinného rámce a dochované rozptýlené formě zástavby. Měřítko zástavby je harmonické, sídlo vyniká vysokým podílem vzrostlé zeleně a přítomností původních roubených staveb. Celkově působí sídlo výrazně harmonicky, jak měřítkem zástavby, tak vztahy v krajině a vyniká dochovaností charakteru zástavby. Jedná se o z hlediska krajinného rázu hodnotné sídlo v Jizerských horách.

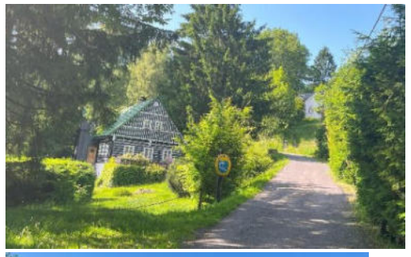

Základní mapa s vyznačením prostoru sídla

2. vojenské mapování 1842 - 1853

	Vizuální projev sídla	Sídlo se díky bohaté lesní i mimolesní zeleni, i přes exponovanou pozici výše v údolí, vizuálně uplatňuje pouze z interiéru sídla, v dálkových pohledech se uplatňuje pouze lokálně, zejména z vrcholu Špičák.
	Zasazení sídla	Sídlo se rozprostírá ve svazích mariánské hory, v původních polohách, Zasazení odpovídá mladší době vzniku, jsou patrné harmonické vztahy sídla a krajinného rámce.
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	Sídlo si zachovalo svůj rozptýlený charakter mladší vsi z počátku 18. století. Došlo pouze k nepatrným dostavbám.
	Prostorové uspořádání sídla	Rozptýlená zástavba sídla je z větší části dislokována při výše položené vrstevnicové komunikaci spojující Albrechtice v Jizerských horách a Josefův Důl. Od ní se rozšiřuje zástavba v menších různě početných souborech výše do svahů (i níže) a především k východu směrem k Mariánským schodům, resp. na hranu údolí Bílé Desné. Ve východní části stojí pod lipami udržovaná kaplička, ke které se váže historie sídla. Vysoko ve svazích se nachází oddělená enkláva Šeflek s roztýlenou formou tradiční rekreační zástavby.
Zástavba	Charakter zástavby	Zástavbu z velké části tvoří horská či podhorská zástavba usedlostí zachovalého tradičního vzhledu – lidové architektury. Objekty po renovacích či novostavby respektují obvyklé měřítko a z větší části i tvarosloví. V sídle je velké zastoupení nových objektů tvarově a materiálově se přizpůsobujících původní zástavbě.
	Měřítko zástavby	Měřítko zástavby je dochované v tradičních venkovských formách, v sídle se nenachází měřítkově vybočující objekt.
	Architektonická kvalita objektů	Architektonická kvalita objektů je ovlivněna novodobými přestavbami a novostavbami. Ve většině případů si sídlo zachovává tradiční výraz objektů, je zde patrné velké zastoupení těchto přestaveb, architektonická kvalita je tedy hodnocena neutrálně.
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	Zásadní aspektem harmonického začlenění sídla je vedle usazení ve svažitém terénu hojná mimolesní zeleň v bezprostředním okolí staveb i volně v menších plochách luk.
	Charakteristické nezastavěné plochy	Charakteristickými plochami jsou nezastavěné části luk s hojnou mimolesní zelení. Spoluvytváří charakter sídla.
	Zeleň na okraji sídla	Svahy jsou členěny četnou lesní i mimolesní zelení. Sídlo je v okrajových částech harmonicky zasazené do krajiny.

Odůvodnění		
Krajinný rámec sídla	Kvalita krajinného rámce	Rozlehlá rozptýlená zástavba se rozkládá na jižních lesní i mimolesní zelení pokrytých svazích stejnojmenného vrchu. Sídlo má bezprostřední vazbu na Mariánskou horu. Kvalita krajinného rámce je jedinečná.

Ochrana krajinného rázu:

Cíl(e) ochrany:

- Udržení charakteru sídla s rozptýlenou strukturou zástavby pod Mariánskou horou bez rozvoje do otevřených ploch luk, zachování množstvím sídelní zeleně a harmonického zapojení do krajiny, bez hmotově, charakterově a měřítkově se vymykající zástavby

Podmínky ochrany:

- Nenarušovat výrazně dochované měřítko a harmonický vztah zástavby a krajinného rámce, charakter zástavby a krajinotvornou zeleň
- Nezahušťovat zástavbu, nevytvářet nové formy zástavby, nezastavovat charakteristické partie luk ve zvlněné krajině, zachovat odstup jednotlivých objektů, bránit srůstání Albrechticemi v Jizerských horách a Antonínovem (Josefův Důl), nepřipouštět souvislé zastavěné komunikací
- U novostaveb, přestaveb, rekonstrukcí obytných staveb připouštět takové formy, které respektují místně typický ráz objektů - jednoduché hmoty, tvary (půdorys, tvar střechy, ap.) a proporce staveb (např. výšky podlaží), orientaci a osazení v terénu, typické (přírodní) materiály a barevnost fasády a střešní krytiny; nejsou přípustné hmotově výraznější formy zástavby (apartmánové domy, kapacitní rekreační domy apod.)
- Bránit nevhodným architektonickým zásahům u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys především starší obytné zástavby)
- Vyloučit fotovoltaické panely na objektech v pohledově exponovaných (fasádních) polohách, zejména z veřejných prostranství (komunikací) a z krajiny
- U terénních úprav respektovat původní/typickou modelaci terénu, nepřipouštět výrazné úpravy terénu, stavby vhodně zasazovat do terénu s absencí uliční čáry, omezeně připouštět doprovodné vedlejší stavby
- Zachovat krajinářsky hodnotnou lesní i mimolesní zeleň spoluformující příznivé působení sídla v krajině
- Neoplocovat pozemky, při zahradních úpravách neosazovat zahrady cizorodými (exotickými) rostlinami a stromy, nepřipouštět zahradní úpravy netradičních forem, omezit živé ploty ovlivňující výrazně vizuální uplatnění zástavby v krajině
- Omezit rozvoj vedlejších staveb (omezený rozsah ke stavbě hlavní)

Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:

- Novou obytnou výstavbu připustit ve velmi omezené míře při stávající cestní síti za předpokladu dodržení zachovalé urbanistické struktury sídla s rozptýlenou formou zástavby, při respektování typického usazení v krajině a ve vztahu k veřejnému prostoru
- Uplatňovat ochranu staveb s dochovaným výrazem tradičního lidového stavitelství; usilovat o vhodné opravy a údržbu a zachovat jejich historický ráz
- Podporovat pořízení ÚPD s prvky regulačního plánu, v ÚPD vyloučit oplocení, regulovat charakter zástavby včetně tvarů a materiálového řešení, omezit stavby doplňkové (přípustný rozsah)
- Usilovat o zachování vizuálního uplatnění hodnotné zástavby v krajině

Obec:	Smržovka	**Katastr:**	Smržovka
S/C14/1	**SMRŽOVKA** (*Morchenstern*)		
Poloha:	**KC/C**		**KP/C14**

Charakteristika:

Smržovka je město na okraji CHKO Jizerské hory, mezi Černostudničním hřbetem a Jizerskými horami. Sídlo má pozoruhodný krajinný rámec. Vznik Smržovky je spjat s počátky kolonizace Jizerských hor v 1. polovině 16. století. První písemná zmínka o obci pochází z roku 1568. Jedná se o původní rozptýlenou ves, podél západovýchodní komunikace z Jablonce do Tanvaldu. Zástavba byla koncentrována podél této komunikace. V centrální části se nachází pravidelné obdélníkové náměstí s radnicí. Hranice CHKO prochází centrem města, do CHKO tak spadá jeho severní část nad náměstím, okolí železničního nádraží, rozvolněná zástavba výše ve svazích nad železniční tratí a nad silniční do Tanvaldu (Údolní ulice). Dominantou sídla je žulový viadukt Smržovka postavený v závěru 19. století z žuly přes údolí na východním okraji města, s výškou okolo 25 metrů a délkou přes 100 metrů. Zrekonstruován byl v roce 2008.

KATEGORIZACE	**C**
SEGMENTACE	**NE**

Hlavní hodnotící kritéria			**Vedlejší hodnotící kritéria**			
Krajinný rámec	Kvalita krajinného rámce	+	Pozitivní			
	Vizuální projev sídla	0	Krajinná rámec		Sídlo	
	Zasazení sídla	0	Komponované části	NE	Cenná urbanistická struktura	NE
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	0	Historické členění krajiny	NE	Přítomnost památkových zón či rezervací	NE
	Prostorové uspořádání sídla	0	Přítomnost krajinné památkové zóny	NE	Kulturní památky (KP, NKP)	ANO*
Zástavba	Charakter zástavby	0			Přítomnost přírodních prvků akcentující obraz sídla	ANO
	Měřítko zástavby	+	Krajinná dominanta	NE	Kulturní dominanta	ANO**
	Architektonická kvalita objektů	0	Přítomnost ZCHÚ (maloplošných)	NE	Ikonické panorama/silueta	NE
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	0	Negativní			
	Charakteristické nezastavěné plochy	0	Rušivá dominanta	NE	Rušivé objekty	ANO***
	Zeleň na okraji sídla	+	Snížení přírodní a estetické hodnoty	NE	Rušivá veřejná prostranství, zanedbanost	NE

Komentář:

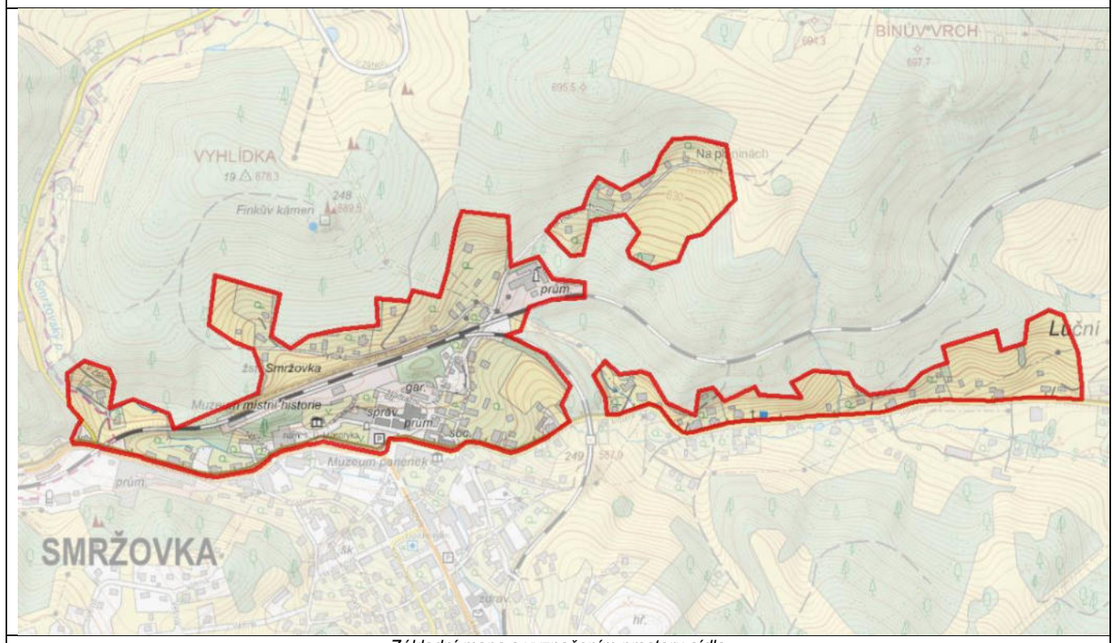
* avšak mimo CHKO – kostel Archanděla Michaela, usedlost (Hlavní ulice, č.ev. 24), kříž

** žulový viadukt

*** některé rušivé objekty v centru sídla (v CHKO)

Celkové zhodnocení:

Kvalita sídla spočívá v jeho krajinném prostředí a dochovaném měřítku zástavby. Oproti zbytku sídla část v CHKO si zachovává tradiční měřítko zástavby, ačkoli velký počet objektů je městského charakteru. Zástavba je zahuštěná, rozptýlená forma je zachována pouze fragmentárně, podíl hlavní komunikace v okrajových částech a v nejvyšších polohách sídla. Vzhledem k rozptýlené zeleni na okrajích sídla si udržuje sídlo částečně harmonické vztahy sídla a krajinného rámce. Zástavba je různorodá, bez výrazných architektonických kvalit.

Základní mapa s vyznačením prostoru sídla

2. vojenské mapování 1842 - 1853

Odůvodnění

Krajinný rámec sídla	Kvalita krajinného rámce	Sídlo se rozkládá v kotlinovém terénu mezi Jizerskými horami a severní větví Černostudničního hřbetu, při toku Smržovského potoka (přítok Kamenice). Severní část, která je součástí CHKO, je sevřena pozvolně stoupajícím terénem jižních svahů Jizerských hor. Krajině dominuje vrch Vyhlídka a bezejmenný vrch s kótou 697 m Sídlo je přehledné ze skalní vyhlídky Finkenstein. Svahy jsou převážně zalesněné, sídlo (část v CHKO) má ze severu jasně ohraničeno krajinné prostředí, jižně se otevírá do úzké kotliny s výhledy na Černostudniční hřbet. Sídlo má silnou vazbu na krajinný rámec.
	Vizuální projev sídla	Zástavba sídla (její části v CHKO) figuruje ve výhledech z otevřených poloh na okolních svahů (Černostudničního hřbetu, vyhlídky Finkenstein) a také v dálkových výhledech (rozhledna na Černé Studnici či vrchu Hvězda – Štěpánka, resp. od Příchovic).
	Zasazení sídla	Sídlo je rozloženo při údolí Smržovky, místy vystupuje do okolních svahů. Centrum sídla je na hranici CHKO (náměstí T. G. Masaryka), těžiště jižněji. Sídlo se rozrůstalo excentricky, převážně jižním směrem k úpatí Černostudničního hřbetu. Část sídla v CHKO představuje zástavbu podél hlavní komunikace z Lučan nad Nisou do Tanvaldu, odtud jde pár větví zástavby vázané na komunikace do svahů Jizerských hor. Zasazení sídla nevykazuje významné hodnoty.
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	Původně se jedná o rozptýlenou ves, původní půdorysné uspořádání je v převážné části sídla (na území CHKO) narušeno, dochovalo se pouze fragmentálně.
	Prostorové uspořádání sídla	Centrum sídla tvoří náměstí T. G. Masaryka, pravidelné obdélné náměstí s dominantou zámečku a kompaktní zástavbou městských forem zástavby (vily, činžovní domy). Na náměstí je navázáno několik ulic s různorodou formou zástavby, v bezprostřední blízkosti příměstských kompaktnějších forem, směrem výše do svahů se zástavba postupně rozvolňuje. V Údolní ulici je většina zdejší zástavby situována při jižní straně cesty (mimo CHKO), od níž místy vystupuje až za tok bezejmenného přítoku Kamenice. Na severní straně k zástavbě sestupují svahové porosty. Severně nad náměstím je půdorys sídla násilně přetnut železniční tratí se zastávkou Dominantním prvkem zástavby je velmi zdařilý viadukt. Tato robustní, avšak krajinářsky citlivě zakomponovaná, je dobře rozpoznatelná i v dálkových výhledech z východních směrů (rozhledna Štěpánka). Prostorové uspořádání je pouze v omezené míře dochované, došlo k výrazné dostavbě, která respektuje terénní podmínky, historickou hodnotu má nízkou. Kladně je hodnocena přítomnost rozvolněnější zástavby ve vyšších polohách.
Zástavba	Charakter zástavby	V okolí náměstí a železničního nádraží se vyskytují městské domy rozmanité typologie, doplněné objekty odpovídající měřítkem venkovské zástavbě. Výše nad tratí již stojí měřítkem jednotnější zástavba tvořená rodinnou zástavbou rozličného vzhledu a staršími usedlostmi s dobrým umístěním v terénu (údolí Smržovského potoka – V Záhoří). Při severní straně železniční tratí je umístěn menší výrobní provoz s vertikálou zděného komína. Zástavba podél Údolní ulice směrem má rovněž poměrně rozmanitý charakter bez měřítkově vybočujících objektů. Tvoří ji původní usedlosti, často renovované, nezřídka také se zachovalým výrazem lidového stavitelství i předválečné vily.
	Měřítko zástavby	Měřítko zástavby je různorodé, na okraji CHKO se vyskytuje zejména větší měřítko zástavby, směrem do vyšších poloh je přítomné tradiční měřítko obytné a rekreační zástavby.
	Architektonická kvalita objektů	Architektonická kvalita zástavby je různorodá, od průmyslových objektů až po rodinnou zástavbu. Nachází se zde velký počet městských prvků obytných objektů.
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	Harmonické vztahy jsou přítomny mohutnou vzrostlou zelení, která obklopuje sídlo, a ve které samotné sídlo leží. Má příznivé vizuální účinky.
	Charakteristické nezastavěné plochy	V sídle se nenachází charakteristické nezastavěné plochy.
	Zeleň na okraji sídla	Sídlo si vzhledem ke krajinnému zázemí a vzrostlé zeleni zachovává harmonický přechod do krajiny.

Ochrana krajinného rázu:

Cíl(e) ochrany:

- Zachování charakteru a projevu sídla v krajině, uchování prostorového uspořádání části sídla s rozptýlenou formou zástavby podél komunikace (ulice Údolní) a ve vyšších polohách
- neumocňovat narušení hodnot krajinného rázu (hustota zástavby, rušivé objekty)

Podmínky ochrany:

- Zachovat stávající vizuální uplatnění sídla v krajině, neumocňovat negativní působení částí sídla v krajině

• Vyloučit výrazné zahuštění zástavby v odsud rozvolněné struktuře, zabránit souvislému zastavění podél ulice Údolní, nerozšiřovat zastavěné území výrazně do svahových partií (v CHKO) • Ochránit krajinné prostředí viaduktu, nerozšiřovat zástavbu mimo kontakt se stávající cestní sítí • Při realizaci nové obytné výstavby a při rekonstrukcích v okrajových částech sídla (na území CHKO) dbát základních architektonických pravidel či forem místní zástavby – usazení v terénu, půdorys, orientace, podlažnost, neumožňovat stavby městského charakteru bez respektování tradičních forem zástavby, nezvětšovat měřítko zástavby, zachovat převažující formy obytných objektů o výšce 1NP plus podkroví • v centrální části nepodporovat nadměrné zvětšování stávajících hmot • U terénních úprav respektovat původní/typickou modelaci terénu, omezit oplocení při hlavní komunikaci a ve vyšších partiích sídla (severní část) • Bránit nevhodným architektonickým zásahům především u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys především starší obytné zástavby)
Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:
• Novou obytnou výstavbu v části sídla severně od železniční trati a při cestě do Tanvaldu (Údolní ulice) lze připustit omezeně při respektování rozvolněné struktury zástavby • Usilovat o kultivaci náměstí, okolí železniční zastávky a viaduktu • V ÚPD regulovat diferencovaně zástavbu s částečně dochovanou rozptýlenou formou a městskou zástavbou ve vazbě na náměstí, regulovat oplocení, podporovat pořízení ÚPD s prvky regulačního plánu na území CHKO

Obec:	Smržovka, Tanvald	Katastr:	Smržovka, Tanvald, Šumburk nad Desnou
S/C14/2	**HORNÍ TANVALD - ŽĎÁR** (Ober *Tannwald,Morchenstern, Brand, Schumburg)*		
Poloha:	**KC/C**		**KP/C14**

Charakteristika:

Zástavba jižního okraje CHKO zahrnuje části Tanvaldu, ležící v území CHKO – severní okraj Dolního Tanvaldu, severní část Horního Tanvaldu vybíhající do otevřených jihozápadních svahů Špičáku a do údolí Kamenice a dále pak části města, vystupující vysoko do svahů údolí Desné. Jedná se o Žďár v poměrně izolované poloze a o Šumburk nad Desnou severně od ulice Vítězná. Zástavba vytváří přechod zástavby Tanvaldu do svahů Špičáku formami, které jsou rozvolněné a přirozeného charakteru s různorodou zástavbou převažujících tradičních forem zděných (místy i roubených) objektů úměrných dimenzí a měřítka. Jedná se ve svazích o rozvolněnou zástavbu, ve Žďáru ve svazích nad Tanvaldech uspořádanou do vzájemně oddělených skupin v členitých okrajích lesních porostů prudkého svahu Špičáku. Do krajinného prostoru (KP) patří i část Šumburka nad Desnou. Jedná se o nízkopodlažní zástavbu v prudkém svahu, rozloženou podél vrstevnicových cest v lokalitě Na Balkáně s různorodých charakterem zástavby solitérních rodinných domů a řadových domů v oplocených zahradách. Volněji jsou rozloženy rodinné domy podél serpentin ulic Vítězná a Českošumburská. Zástavbě Šumburka dominuje vysoká štíhlá věž kostela sv. Františka z Assisi.

KATEGORIZACE	**C-**
SEGMENTACE	**NE**

Hlavní hodnotící kritéria			**Vedlejší hodnotící kritéria**			
Krajinný rámec	Kvalita krajinného rámce	+	Pozitivní			
	Vizuální projev sídla	+/0	Krajinná rámec		Sídlo	
	Zasazení sídla	+	Komponované části	NE	Cenná urbanistická struktura	NE
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	+/0	Historické členění krajiny	NE	Přítomnost památkových zón či rezervací	NE
	Prostorové uspořádání sídla	+/0	Přítomnost krajinné památkové zóny	NE	Kulturní památky (KP, NKP)	ANO*
Zástavba	Charakter zástavby	0			Přítomnost přírodních prvků akcentující obraz sídla	ANO
	Měřítko zástavby	+/0	Krajinná dominanta	ANO	Kulturní dominanta	ANO
	Architektonická kvalita objektů	0	Přítomnost ZCHÚ (maloplošných)	NE	Ikonické panorama/silueta	NE
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	+	Negativní			
	Charakteristické nezastavěné plochy	+	Rušivá dominanta	NE	Rušivé objekty	ANO
	Zeleň na okraji sídla	+	Snížení přírodní a estetické hodnoty	NE	Rušivá veřejná prostranství, zanedbanost	NE

Komentář:

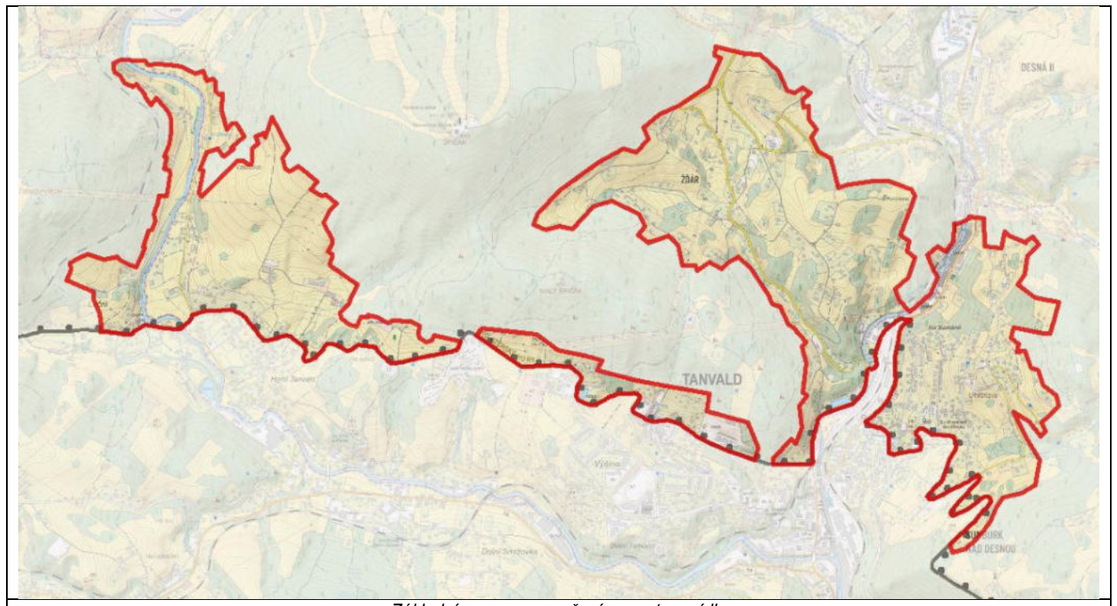
Výrazný krajinný rámec svahů přírodní dominanty hory Špičák. Hluboké údolí Kamenice, která zde proráží hřbet Lučanské vrchoviny, vytváří působivý krajinný prostor a rámec zástavbě. V obrazu sídla v prostoru Žďáru se významně uplatňuje množství lesní i mimolesní zeleně. Rušivým jsou objekty zemědělského areálu ve svahu nad Horním Tanvaldem, VVN, panelové objekty (ačkoli jsou mimo CHKO). Kulturní dominantou a zároveň kulturní památkou je kostel sv. Františka z Assisi v Šumburku nad Desnou

* kostel sv. Františka Serafinského

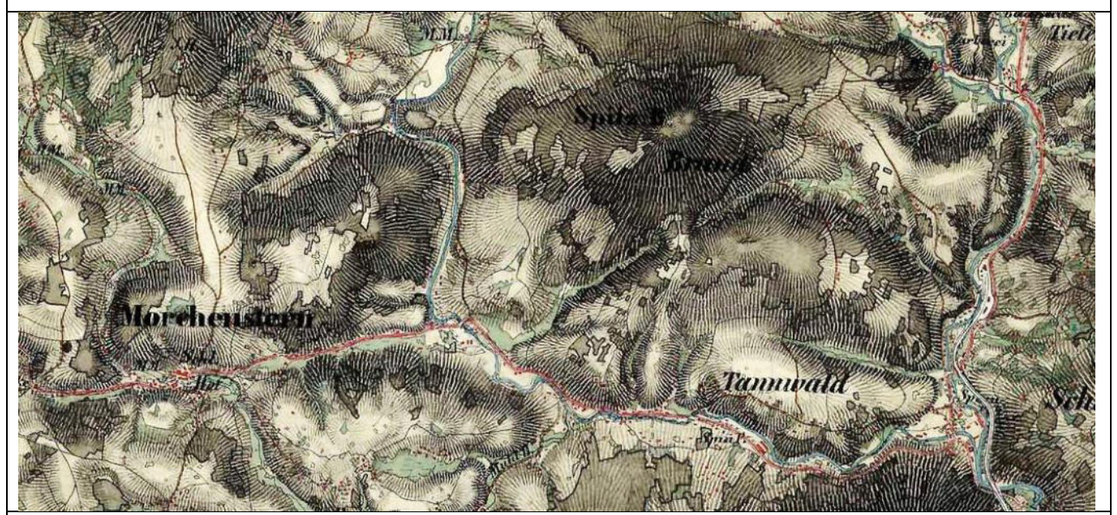
Celkové zhodnocení:

Severní okraj sídla Tanvald (Dolní Tanvald, Horní Tanvald) je rozložen na úpatí lesnatých svahů Špičáku a tvoří přechod z urbanizovaných poloh do otevřenějších a volně zastavěných výše položených segmentů zástavby. Působivá je zástavba Žďáru, oddělená od údolí Desné lesnatými strmými svahy. Tato zástavba se příliš neuplatňuje v krajinných panoramatech. Vyznačuje se různorodostí, avšak se zachovaným harmonickým výrazem sídla v bohaté lesní a mimolesní zeleni. Zástavba Šumburku nad Desnou je rovněž velmi různorodá s převládajícími novodobými objekty, avšak s výrazným středem kolem kostela sv. Františka z Assisi. Panorama údolí Desné s dominantou kostela a harmonicky zapojenou zástavbou Šumburku je působivé.

Různorodý charakter zástavby s poměrně harmonickým zapojením do krajinného rámce. Partie rozvolněné zástavby rodinných domů poskytuje prostředí s možností výhledů a s hodnotami těžícími z kvality krajinného rámce lesnatých svahů a množství lesní i mimolesní zeleně. Některé partie zástavby se již vyznačují městským či příměstským charakterem s příznivým zapojením do krajiny (areál nemocnice, areál kostela sv. Františka z Assisi, zástavba Šumburku nad Desnou.

Základní mapa s vyznačením prostoru sídla

2. vojenské mapování 1842 - 1853

Odůvodnění		
Krajinný rámec sídla	Kvalita krajinného rámce	Krajinný rámec zástavbě vytvářejí lesnaté svahy Špičáku v polohách nad Tanvaldem. Svahy Špičáku jsou v dolních částech povlovnější a vznikají zde velké otevřené plochy luk nad údolím Kamenice a poskytují působivé lesní partie a výhledy z otevřených poloh. Působivým prostorem je část údolí Kamenice zahloubené mezi horské lení masivy Lučanské vrchoviny.
	Vizuální projev sídla	Jednotlivé části okrajů Tanvaldu se výrazněji neprojevují v dálkových pohledech a krajinných panoramatech, v některých partiích se vyskytují působivé dílčí scenérie (Žďár). V pohledech přes údolí Desné se dominantně uplatňuje kostel sv. Františka z Assisi
	Zasazení sídla	Jednotlivé části okrajů Tanvaldu jsou převážně nekonfliktně harmonicky zasazeny do krajinného rámce. Nápadněji vystupují v krajině větší objekty nemocnice ve svahu nad středem města či zemědělského areálu nad Horním Tanvaldem.
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	Zástavba okraje měst má většinou rozvolněný půdorys, který ale není jednotný, protože sem zasahují okraje různorodých funkčních ploch okrajů obou měst.
	Prostorové uspořádání sídla	Charakteristickým rysem prostorového uspořádání je kontrast rozvolněné zástavby vůči zástavbě obou měst, která pokračuje jižním směrem (sídliště Výšina, rozvodna, autokemp) do zástavby Tanvaldu. Poměrně hustá městská zástavba
		rodinných domů Šumburku pokrývá svah nad levým břehem Desné rozložená podél cest v prudkém svahu.
Zástavba	Charakter zástavby	Charakter zástavby je velmi různorodý, jedná se však převážně o rodinné domy přestavěné či dostavěné a o množství novostaveb. Tradiční dochované objekty se objevují spíše výjimečně.
	Měřítko zástavby	Měřítko zástavby je převážně drobnější a vyjadřuje charakter zástavby rodinnými domy přestavěnými, novostavbami a ojediněle i tradičními dochovanými objekty. Vymyká se několik rozměrově mnohem větších objektů – zemědělská farma nad Horním Tanvaldem či areál nemocnice. V zástavbě Šumburka vyniká kostel sv. Františka z Assisi s několika většími hmotami okolních budov.
	Architektonická kvalita objektů	Architektonická kvalita objektů je většinou nezajímavá, vynikají objekty předválečné – vilky a vily.
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	Vzhledem k tomu, že se jedná o okraj města Tanvald s volnější zástavbou a množstvím nezastavěných ploch, je podíl vzrostlé zeleně představován nejenom mohutným koridorem Kamenice, pronikajícím mezi lesní horské masivy, ale též drobnou lesní a mimolesní zelení Žďáru a zemědělskými plochami nad Horním Tanvaldem navazujícími na zeleň zahrad rozvolněné zástavby.
	Charakteristické nezastavěné plochy	Nezastavěné plochy sídla odpovídají charakteru rozvolněné zástavby se zahradami u domů a velkými otevřenými plochami místy člennými solitérní a liniovou vegetací nad Horním Tanvaldem a bohatou členící lesní a mimolesní zelení v prostoru Žďáru.
	Zeleň na okraji sídla	Bohatá mimolesní zeleň a drobné lesíky v rozptýlené struktuře Žďáru harmonicky navazuje na okraje souvislých lesních porostů Špičáku. Nad Horním Tanvaldem navazuje okraj zástavby zemědělskými plochami s méně bohatým členěním na krajinnou zelení na okraje lesů. Zástavba Šumburku navazuje přímo na členité okraje lesních porostů oddělujících výše položenou Světlou a Pustiny.

Ochrana krajinného rázu:
Cíl(e) ochrany:
• Udržení charakteru zástavby okraje sídel s rozvolněnou venkovskou zástavbou bez staveb vymykajících se dimenzemi, hmotami nebo měřítkem. Zachování dominantního významu kostela sv. Františka z Assisi v harmonickém obrazu zástavby na levém břehu Desné
Podmínky ochrany:
• Uchovat stávající měřítko a charakter zástavby, bránit nevhodnému rozvoji negativně se projevujícímu v krajinné scéně, zachovat harmonické vztahy zástavby Žďáru • Novostavby rodinných domů, přestavby a dostavby v rozvolněné zástavbě musí respektovat základní rysy tradiční venkovské zástavby (půdorysné rozměry, sedlové střechy, tradiční barevnost) při tradičním nebo současném architektonickém výrazu • Neumisťovat městské formy zástavby rodinných domů na malých pozemcích v kompaktních pravidelných nebo kobercových půdorysných formách uspořádání, vyloučit formy řadových domů, neumisťovat bytové domy v okrajových partiích zástavby ve svazích masivu Špičáku, ve vyšších polohách vyloučit stavby netradičního měřítka (bytové, apartmánové doby, hotely apod.), nerozšiřovat zástavbu na vrcholu Špičáku • Nezahušťovat zástavbu tak, aby docházelo k prostorovému spojení existujících vzájemně oddělených skupin objektů, zejména v prostoru Žďáru; v západním cípu lokality Žďár v kontextu s dochovanými objekty tradičních forem a výrazu respektovat při přestavbách, dostavbách a novostavbách tradiční výraz staveb • Zachovat dominantní uplatnění kostela sv. Františka z Assisi v Šumburku nad Desnou • Neoplocovat pozemky v rozptýlené zástavbě, regulovat oplocení v ostatních částech (vyloučit zcela neprůhledné skladby, nevhodné městské materiály, vysoké živé ploty) • Vyloučit vedlejší stavby v pohledově exponovaných polohách (zejména před objekty, u veřejných prostranství), kde snižují hodnotu obrazu části sídla • vyloučit fotovoltaické panely na objektech v pohledově exponovaných (fasádních) polohách, zejména z veřejných prostranství a krajiny
Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:
• Je možné uvažovat o doplnění rodinné zástavby a respektovat rozvolněný charakter zástavby Horního Tanvaldu nad levobřežními svahy Kamenice, bránit nehodnotné katalogové zástavby, (zejména opakované použití projektů) • Podporovat pořízení ÚPD s prvky regulačního plánu – regulovat oplocení, umístění staveb na pozemku, charakter zástavby

Obec:	Desná	Katastr:	Desná I., II., III.
S/C15/1	**DESNÁ** *(Dessendorf, HinterWinkel, Neustück)*		
Poloha:	**KC/C**		**KP/C5**

Charakteristika:

Sídlo má neobyčejně složitou strukturu, která je ovlivněna jak postupným vývojem urbanizace tohoto prostoru, tak zejména přírodními podmínkami – georeliéfem a vodotečemi. Sídlo je historicky rozloženo v údolí Bílé Desné až k soutoku s Černou Desnou a již v minulosti mělo charakter rozptýlené zástavby vystupující vysoko do svahů. Strukturu sídla změnilo pozdější zahuš-ťování dolní části údolí, hlavně rozvojem textilního a sklářského průmyslu. V rozšířené ploché části údolí Bílé Desné stojí novo-gotický kostel Nanebevzetí Panny Marie, na vyvýšeném ostrohu (na historických mapách Dessner Berg) nad souto-kem Bílé a Černé Desné se nachází další novogotický kostel Nanebevstoupení Páně, který tvoří v nepřehledném prostoru s množstvím zeleně štíhlou působivou dominantu. Dalšími dominantními objekty však jsou nejenom vysoké bytové domy vyme-zující prostor novodobého středu náměstí – osmipodlažní deskové domy a desetipodlažní bodové domy, ale také rozsáhlé průmyslové areá-ly. Vyšší polohy svahů (Finské domky, ulice Na Sedmidomky) a mnohé jiné jsou urbanizovány hustou nízko-podlažní zástavbou rodinných domů. Údolí Bílé Desné, Černé Desné, Hlubokého potoka (Černé Říčky) jsou silně urbanizovaná a industrializovaná s neobyčejně různorodou zástavbou. Na okrajích této struktury se vyskytují jednotlivé objekty nebo drobné skupiny s tradičními formami a měřítkem. Ve vyšších polohách svahů v kontaktu s lesními okraji ohraničujícími prostor sídla se prostírají části roz-ptýlené zástavby často ve stopách původní urbanistické struktury. Tyto lokality (Desenský vrch, Černý kopec, Novina) se vy-značují harmonickými vztahy ke krajinnému rámci, dochovanou urbanistickou strukturou a tradičními formami a dimenzemi zástavby. První písemná zmínka: 1691 (Desná).

KATEGORIZACE	D	A-
SEGMENTACE	ANO	

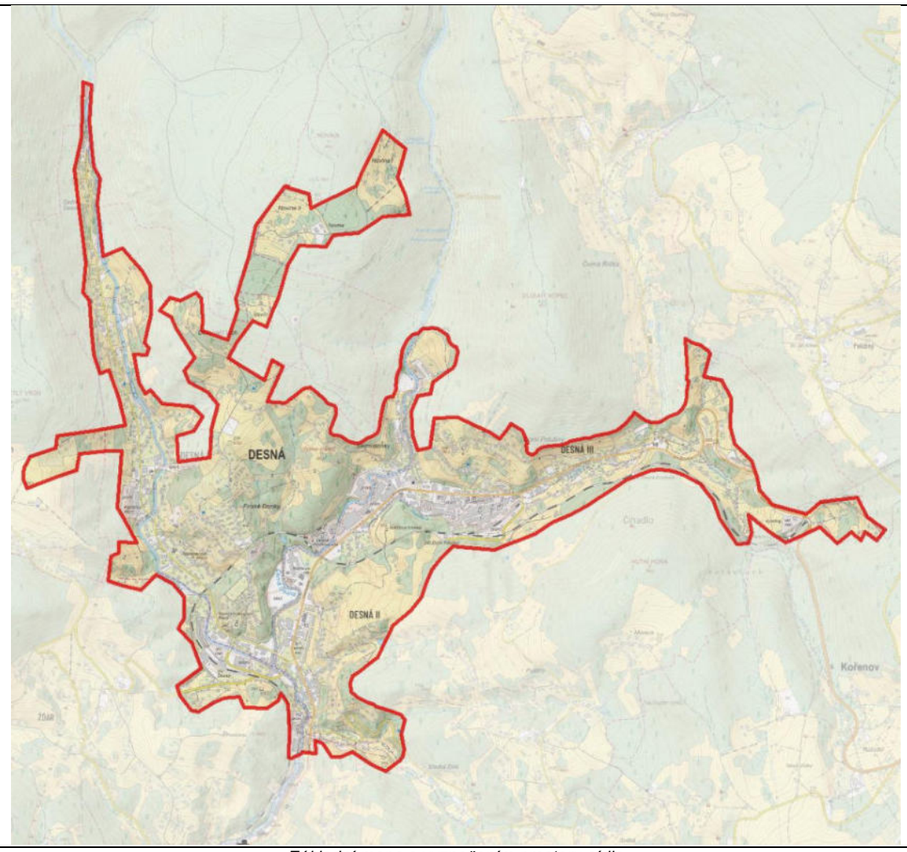
Hlavní hodnotící kritéria			Vedlejší hodnotící kritéria			
Krajinný rámec	Kvalita krajinného rámce	+	Pozitivní			
	Vizuální projev sídla	0	Krajinná rámec		Sídlo	
	Zasazení sídla	+	Komponované části	NE	Cenná urbanistická struktura	NE
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	0	Historické členění krajiny	NE	Přítomnost památkových zón či rezervací	NE
	Prostorové uspořádání sídla	0	Přítomnost krajinné památkové zóny	NE	Kulturní památky (KP, NKP)	ANO
Zástavba	Charakter zástavby	0/+			Přítomnost přírodních prvků akcentující obraz sídla	ANO
	Měřítko zástavby	0/+	Krajinná dominanta	ANO	Kulturní dominanta	ANO
	Architektonická kvalita objektů	0/+	Přítomnost ZCHÚ (maloplošných)	NE	Ikonické panorama/silueta	NE
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	+	Negativní			
	Charakteristické nezastavěné plochy	0	Rušivá dominanta	NE	Rušivé objekty	ANO
	Zeleň na okraji sídla	+	Snížení přírodní a estetické hodnoty	ANO	Rušivá veřejná prostranství, zanedbanost	ANO

Komentář:

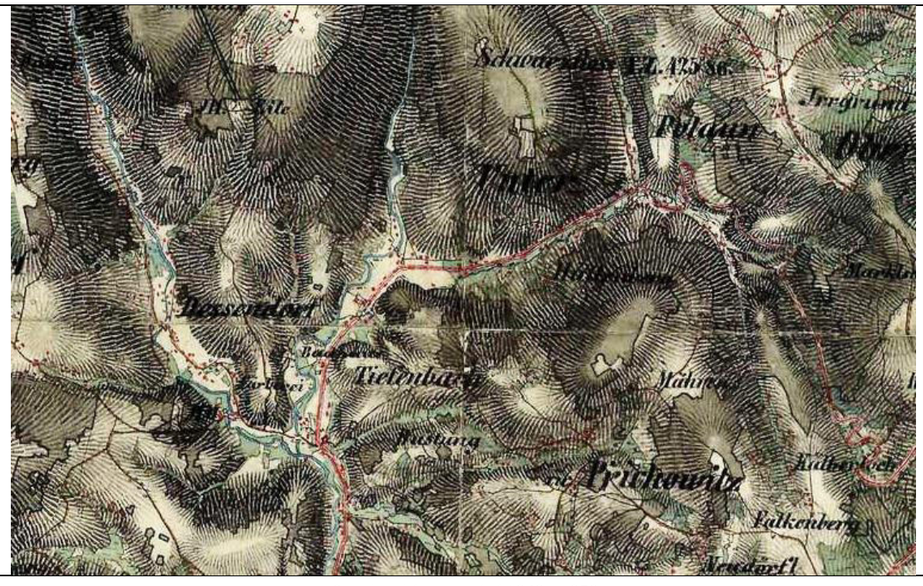
Ve struktuře krajiny zanikly stopy někdejší kultivace a hospodářského využití krajiny v údolí Bílé Desné. V krajinném rámci jsou však patrné terénní dominanty okolních výšin – čel dobíhajících hřbetů Jizerských hor (Bedřichovské hornatiny) na severu stejně jako masivu Špičáku na jihozápadě. Sídlo samotné nemá výrazné a vnímatelné panorama, vnímatelné jsou spíše dílčí scenérie částí sídla nebo části sídla z vyso-kých horizontů některých míst v okolí. Významnými součástmi zástavby jsou kulturní domi-nanty kostelů Nanebevzetí Panny Marie a Nane-bevstoupení Páně, z nichž druhý představuje i prostorovou dominantu. Ve velmi různorodé a složité urbanistické struktuře bez jednotné kon-cepce a s rysy chaotického postupného vývoje lze nelézt řadu zanedbaných či rušivých objektů. Lze nalézt i řadu zanedbaných (zejména menších a „zapomenutých“) míst ve skladbě veřejných prostranství.

Celkové zhodnocení:

Sídlo je rozloženo v dynamickém terénu několika údolí vodotečí – Bílé Desné, Černé Desné, Černé říčky (Hlubokého potoka) a Příchovického potoka s množstvím zeleně těchto údolí a jejich svahů stejně jako v lesních porostech horských masivů ohraniču-jících prostor města. Zástavba, vznikající postupně a měnící zemědělské drobné sídlo v průmyslové městečko, s továrnami a dalšími výrobními objekty a areály z různého období a s odpovídajícím rozvojem různých podob bydlení a vybavenosti je mimo-řádně nesourodá. Vynikají v ní okrajové partie vysoko ve svazích Desenského vrchu a Noviny.

Základní mapa s vyznačením prostoru sídla

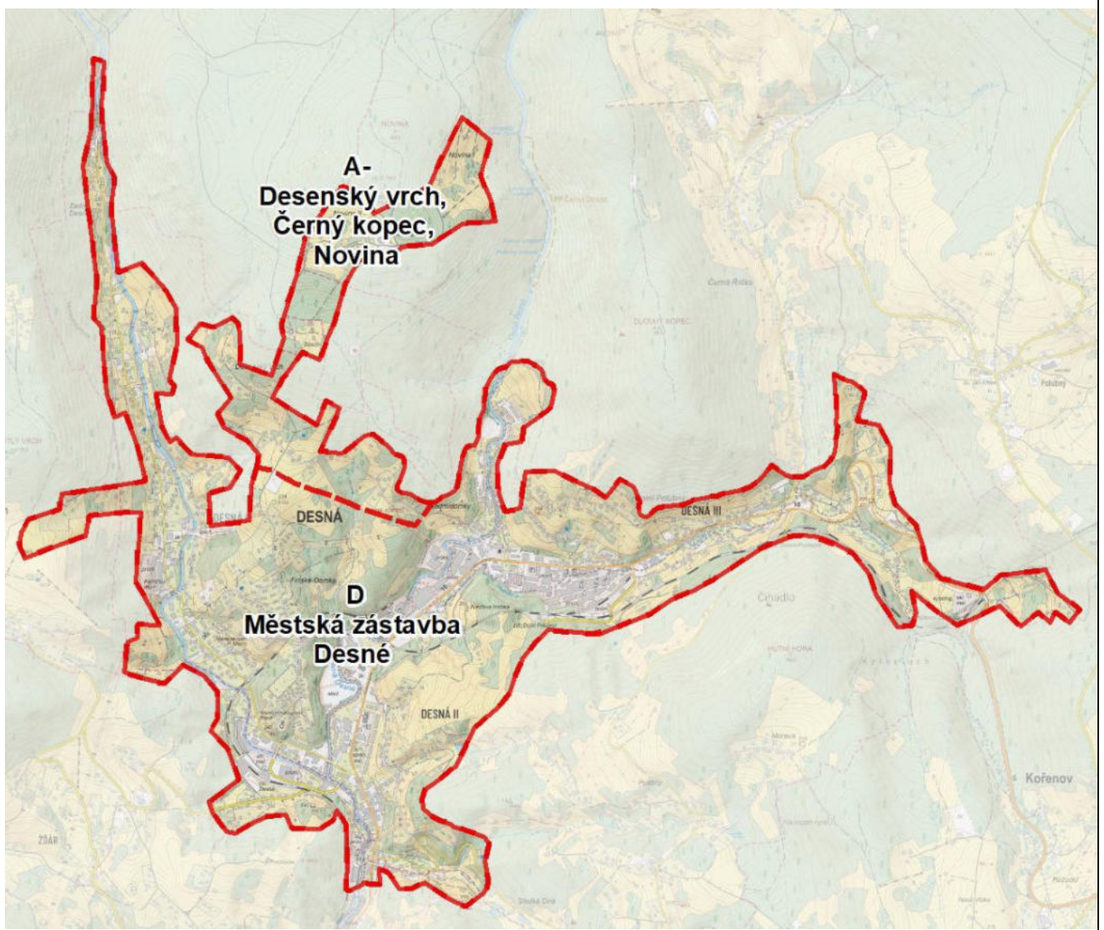

2. vojenské mapování 1842 - 1853

Odůvodnění		
Krajinný rámec sídla	Kvalita krajinného rámce	Krajinný rámec je velmi dynamický, protože ze severu sem dobíhají jižní svahy Jizerských hor (okraj Bedřichovské hornatiny) s hřbety, oddělujícími lesnatá údolí vodotečí – Bílé a Černé Desné a Černé Říčky. Od Příchovického hřebene se sem zahlubuje údolí Příchovického potoka. Tím vzniká neobyčejně členitý terén, kde v poměrně hlubokých údolích i ve svazích je rozloženo členité a velmi různorodé sídlo. Výrazné ohraničení souvislými lesními porosty a velkým podílem mimolesní rozptýlené zeleně prostorově člení plochy luk vytváří atraktivní krajinný rámec.
	Vizuální projev sídla	Vlivem členitého terénu hlubokých údolí řek a potoků se strmými a lesnatými svahy a množstvím zeleně uvnitř různorodé a poměrně chaotické struktury sídla se sídlo vizuálně projevuje omezeně – spíše v dílčích blízkých pohledech a málo v celkových panoramatických pohledech, kde bývá vidět vždy jenom část sídla. Drobnou dominantou je kostel Nanebevstoupení Páně nad středem města.
	Zasazení sídla	Sídlo je rozloženo v dolních částech údolí Bílé a Černé Desné, Černé Říčky a Příchovického potoka bez vnímatelné harmonie chaoticky působící promísené a různorodé zástavby. Harmonicky působí některé partie s dochovanou strukturou, dimenzemi a měřítkem vysoko ve svazích na okrajích lesních porostů.
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	Sídlo je uspořádáno v sevřených prostorech údolí a na zastavitelných svazích. Struktura města byla předurčena omezenými možnostmi rozvoje. Původní struktura zemědělské obce založené v 17. století je setřena, v dnešní urbanistické struktuře se promítají stopy jednotlivých fází vývoje města – zahuštění původní struktury, rozvoje průmyslu a dostavba města ve 20. století.
	Prostorové uspořádání sídla	Charakteristickým rysem prostorového uspořádání je rozložení sídla v údolí Bílé a Černé Desné a vybíhání jednotlivých částí zástavby nejenom hluboko do údolí vodotečí, ale také do svahů.
Zástavba	Charakter zástavby	Charakter zástavby je velmi různorodý jak po stránce forem a výrazu jednotlivých objektů, tak i funkčního využití objektů a areálů. Průmyslové areály sledují toky vodotečí, dominanty kostelů (kostel Nanebevzetí Panny Marie však zaniká ve skupině bytových domů) provázejí tok Bílé Desné a zdůrazňují střed sídla, který je novodobě dostavěn ortogonální formou bytových domů v sousedství honosných vil v historizujících stylech. Ve vysokých polohách svahů v některých lokalitách se objevují roubené chalupy, přestavěné objekty a občas i novodobé objekty stejně jako zděné domky z přelomu 19. a 20. stol. a z první třetiny 20. stol. Vzniká zde velmi harmonický charakter zástavby a harmonické vztahy ke krajinnému rámci.
	Měřítko zástavby	Měřítko zástavby je různorodé – vedle sebe se nacházejí pozůstatky historické zástavby drobných domků a chalup, pozdější obytné a výrobní objekty, tovární areály, vily a kostely, novodobé bytové domy. Výšky objektů a jejich půdorysné rozměry přinášejí různorodost měřítka zástavby. Harmonické měřítko zástavby se vyskytuje v lokalitách dochované tradiční zástavby vysoko ve svazích, často v odloučených nelesních enklávách.
	Architektonická kvalita objektů	Architektonická kvalita objektů je rozdílná – v zástavbě se nachází řada dochovaných tradičních roubených zděných objektů, většinou však po rekonstrukcích a přestavbách. Některé tradiční objekty a vily ve středu města jsou zapsány jako kulturní památky stejně jako oba kostely. Zajímavé jsou některé části industriálních areálů, ale celkově architektonická kvalita zástavby není hodnotná.
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	Sídlo se vyznačuje množstvím lesní i nelesní zeleně, které doprovází jednotlivé vodoteče, prudké nezastavitelné svahy, člení zástavbu a spolu s množstvím mimolesní zeleně a rámcem souvislých lesních porostů vytváří specifický charakter zástavby.
	Charakteristické nezastavěné plochy	Sídlo je natolik různorodé v urbanistické struktuře, že nemá nezastavěné plochy, které by tuto strukturu charakterizovaly.
	Zeleň na okraji sídla	V některých částech tvoří okraje zástavby přímo doprovodná zeleň vodotečí nebo lesní porosty nezastavitelných svahů jednotlivých údolí, jinde je zástavba provázena množstvím mimolesní zeleně. Zejména partie volnější struktury zástavby ve vazbě na lesnatý krajinný rámec se vyznačují bohatou mimolesní rozptýlenou zelení.

Segmentace a ochrana krajinného rázu:

Území sídla je třeba z hlediska charakteru zástavby a její polohy v krajinném rámci a z hlediska potřeby ochranných podmínek rozdělit na dvě části – „Městská zástavba Desné“ ležící v údolních polohách a na okrajích svahových poloh a na rozvolněnou zástavbu vysoko ve svazích „Desenský vrch, Černý kopec, Novina“.

S/C15/1-1	Městská zástavba Desné	D

Charakter, hodnoty a narušení:

Postupně urbanizované a zahušťované území hlavně dolních částí údolí Bílé a Černé Desné, Černé říčky (Hlubokého potoka) a Příchovického potoka bez jednotné koncepce a s rysy chaotického postupného vývoje, s velmi různorodým charakterem. Rysem organizujícím prostorovou skladbu je uspořádání průmyslových areálů a objektů podél vodotečí a podél hlavní komunikace Krkonošské.

Cíl(e) ochrany:

- Zachování prvků a struktur zeleně v prostoru města
- Zachování dominance cenných památkově chráněných objektů kostela Nanebevstoupení Páně a Riedlovy hrobky
- Ochránit partie ve vyšších polohách s částečně dochovanou rozvolněno strukturou zástavby, potlačit rozvoj městských struktur

Podmínky ochrany:

- Chránit a event. doplňovat koridory doprovodné vegetace vodotečí tvořících krajinné osy struktury města, aby byl zachován prostorový význam doprovodné vegetace koridorů vodotečí, zachovat plochy vegetace na svazích a plochy, členící jednotlivé části zástavby, event. aby byly tyto vegetační struktury doplněny a posíleny
- Chránit ozeleněné svahy říčních údolí před rozšiřování zástavby
- Nevytvářet novou obytnou zástavbu, nové výškové dominanty ani měřítkově excesivní objekty
- Zachovat dominanci kostela Nanebevstoupení Páně v prostorové struktuře zástavby středu města
- Chránit dominanci Riedlovy hrobky před novou zástavbou v okolí nebo před změnami ve využití území, nedoplňovat zástavbu v dílčím prostoru viditelnosti Riedlovy hrobky nad ulicí K Parlamentu ani v ploše mezi Krkonošskou a K Parlamentu
- vyloučit fotovoltaické panely na objektech v částečně dochovaných částech sídla (zejména ve vyšších polohách) v pohledově exponovaných (fasádních) polohách
- U terénních úprav respektovat původní/typickou modelaci terénu, vyloučit výstavbu výrazného oplocení pozemků
- Vedlejší doplňkové stavby ke stavbám hlavním umisťovat mimo exponované polohy, neumisťovat před objekty směrem ke komunikaci
- Při řešení novostaveb vyloučit městské formy zástavby ve vyšších polohách a opakující se projekty, nezhoršovat současný vzhled zástavby

Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:

- Doporučuje se novou výstavbu situovat ve vazbě na strukturu stávající zástavby v údolní poloze zejména formou přestaveb a transformace včetně prostorového uvolnění existující urbanistické struktury, obytnou výstavbu v dolních částech svahů údolí navrhovat ve volnějších půdorysných formách především rodinné zástavby, bytovou zástavbu pojmout v menších dimenzích a hmotách jako bodové bytové domy (viladomy)

S/C15/1-2	Desenský vrch, Černý kopec, Novina	A-

Charakter, hodnoty a narušení:

Vysoko ležící polohy zástavby při okrajích lesních porostů Desenského vrchu (732 m), Černého kopce (592 m) a Noviny (804 m) jsou dochovanými lokalitami rozptýlené zástavby v plochách původního bezlesí, které se dnes nacházejí v nelesních enklávách a v členitých okrajích lesních porostů. Zástavba se vyznačuje hodnotami, tkvícími v dochovanosti dimenzí, forem a často i výrazu tradičních staveb a v harmonii jejich zapojení do lesního rámce ve svažitém terénu. Estetickou působivost posiluje izolovaná poloha jednotlivých částí zástavby s odstupy jednotlivých objektů a s množstvím mimolesní zeleně dotvářející působivost scenérií.

Cíl(e) ochrany:

- Udržení jedinečného charakteru vzájemně izolovaných částí horského sídla v s tradiční rozptýlenou strukturou zástavby s množstvím mimolesní zeleně, nenarušeným měřítkem a harmonickým vztahem k atraktivnímu přírodě blízkému krajinnému rámci

Podmínky ochrany:

- Zachovat a chránit charakter zástavby s dochovanosti chalup a zděných domků tradičního výrazu
- Nenarušovat dosud dochované měřítko a harmonický vztah zástavby sídla a krajinného rámce
- Nezahušťovat rozptýlenou zástavbu objektů, možnosti doplňování rozptýlené zástavby v celém segmentu jsou omezené, v lokalitě Novina jsou možné pouze přestavby a dostavby existujících objektů
- Případné novostavby umisťovat s ohledem na zachování prostorového uspořádání zástavby – rozestupy a orientaci objektů
- V bezprostředním vizuálním kontextu s dochovanými objekty lidové architektury musí přestavby a event. nová výstavba respektovat tradiční půdorysné rozměry, tradiční hmoty a barevnost
- vyloučit fotovoltaické panely na objektech v pohledově exponovaných (fasádních) polohách, zejména z veřejných prostranství a z krajiny
- Neoplocovat pozemky volně stojících chalup rozptýlené zástavby
- Zachovat stávající využití půdy v nezastavěném území – travní porosty, při zahradních úpravách neosazovat zahrady cizorodými (exotickými) rostlinami a stromy, nepřipouštět zahradní úpravy netradičních forem, omezit živé ploty ovlivňující výrazně vizuální uplatnění zástavby v krajině
- Omezit stavby vedlejší ke stavbám hlavním, nesmí se negativně projevovat v obrazu sídla

Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:

- Doporučuje se výrazně omezit možnosti doplnění zástavby, která by mohla zahuštěním ohrozit působivost charakteru rozptýlené zástavby
- U rekonstrukcí a přestaveb bránit nevhodným architektonickým zásahům u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys především starší obytné zástavby)
- Při realizaci nové výstavby dbát základních architektonických pravidel či forem venkovské zástavby, bránit rozšiřování nehodnotné katalogové zástavby
- V ÚPD regulovat charakter zástavby, včetně staveb vedlejších (rozsah, případně umístění) a oplocení dle podmínek ochrany, podporovat pořízení ÚPD v podrobnosti regulačního plánu

Obec:	Desná	**Katastr:**	Desná III.
S/C17/1	**ČERNÁ ŘÍČKA (vč. enklávy Nyčovy Domky)** *(Dessendorf, Schwarzfluss,Nitschehäuser, Därre*		
Poloha:	**KC/C**		**KP/C17**

Charakteristika:

Sídlo je rozloženo v údolí Hlubokého potoka a jeho levobřežního přítoku a v severní části zasahuje až ke hrázi přehradní vodní nádrže Souš. Údolí se táhne rovnoběžně s mnohem mohutnějším údolím Černé Desné a zařezává se k jihu k soutoku s Příchovickým potokem. Tato krajinná situace vytváří podmínky pro různorodost struktury zástavby v jednotlivých částech území. Vzniká odlišný charakter zástavby v nejvyšší poloze u hráze vodní nádrže, partie rozptýlené zástavby ve svazích kolem Staré cesty a v samostatně ležící enklávě Nyčovy Domky, odlišný charakter sídla kolem lyžařského areálu Černá říčka a dále pak charakteristická lineární zástavba kolem Hlubokého potoka. S výjimkou několika větších objektů v horní části sídla je zástavba tvořena objekty tradičních forem a měřítka. První písemná zmínka: 1691 (Desná)

KATEGORIZACE	**A**	**B-**	**B**
SEGMENTACE	**ANO**		

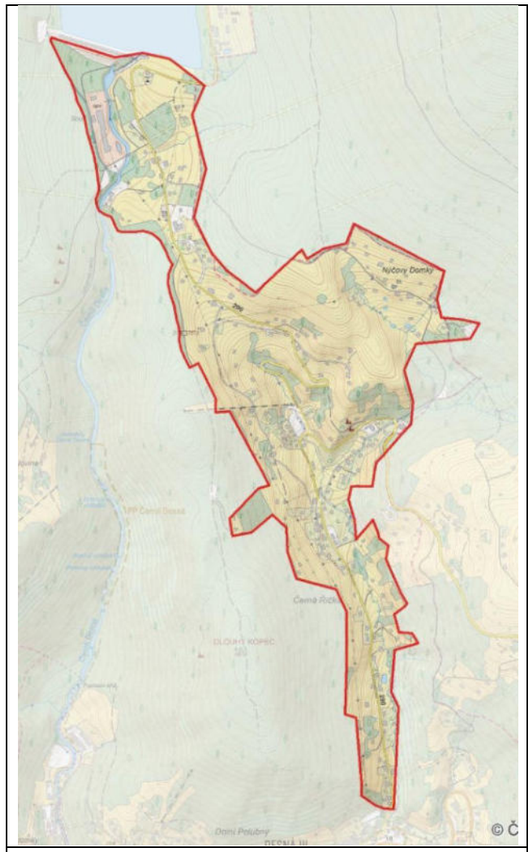
Hlavní hodnotící kritéria			**Vedlejší hodnotící kritéria**			
			Pozitivní			
			Krajinná rámec		Sídlo	
Krajinný rámec	Kvalita krajinného rámce	+	Komponované části	NE	Cenná urbanistická struktura	NE
	Vizuální projev sídla	0	Historické členění krajiny	NE	Přítomnost památkových zón či rezervací	NE
	Zasazení sídla	+	Přítomnost krajinné památkové zóny	NE	Kulturní památky (KP, NKP)	NE
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	+/o			Přítomnost přírodních prvků akcentující obraz sídla	NE
	Prostorové uspořádání sídla	+/o	Krajinná dominanta	NE	Kulturní dominanta	NE
Zástavba	Charakter zástavby	+/o	Přítomnost ZCHÚ (maloplošných)	NE	Ikonické panorama/silueta	NE
	Měřítko zástavby	+	Negativní			
	Architektonická kvalita objektů	0	Rušivá dominanta	NE	Rušivé objekty	NE
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	+	Snížení přírodní a estetické hodnoty	NE	Rušivá veřejná prostranství, zanedbanost	NE
	Charakteristické nezastavěné plochy	0				
	Zeleň na okraji sídla	+				

Komentář:

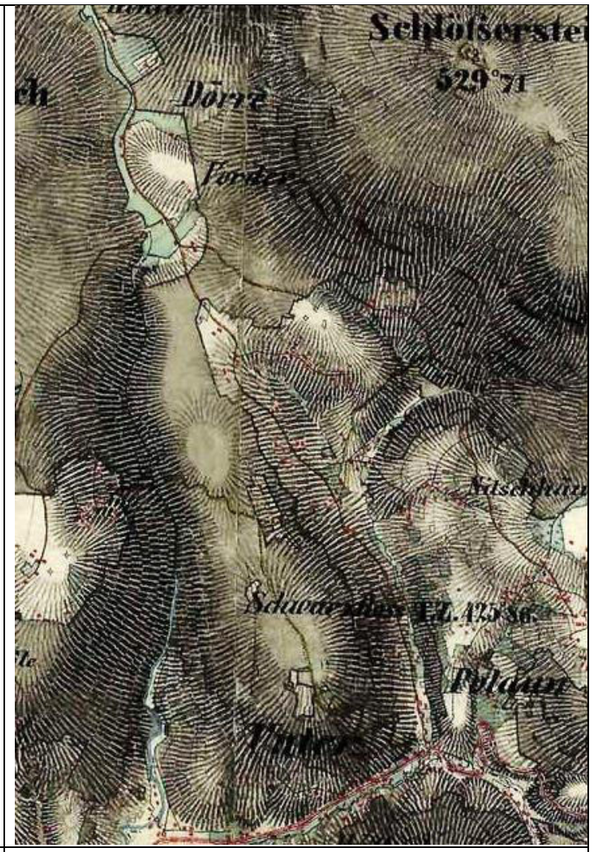
Sídlo samotné nemá vnímatelná panoramata, vnímatelné jsou pouze dílčí scenérie částí sídla. Za ikonické panorama je možno považovat panorama hladiny vodní nádrže Souš v lesnatém rámci, nejedná se však o panorama sídla.

Celkové zhodnocení:

Sídlo je působivě rozloženo v údolí Hlubokého potoka a ve svahu Zámků, což umožňuje proměnlivé scenérie na měnící se urbanistickou strukturu zástavby – od rozvolněné zástavby podél silnice k rozptýlené zástavba ve svazích podél Staré cesty a v lokalitě Nyčovy Domky až k náhorní mu charakteru krajiny pod hrází vodní nádrže Souš. Všechny tyto části sídla vynikají působivostí a harmonií zástavby a krajinného rámce.

Základní mapa s vyznačením prostoru sídla

2. vojenské mapování 1842 - 1853

Odůvodnění		
Krajinný rámec sídla	Kvalita krajinného rámce	Krajinný rámec je velmi specifický, protože v nejvyšší poloze se jedná o náhorní charakter široké sníženiny vodní nádrže Souš a k jihu se postupně zahlubuje údolí ve svazích Zámků, oddělené lesnatým hřbetem Dlouhého vrchu. Výrazné ohraničení souvislými lesními porosty a velkým podílem mimolesní rozptýlené zeleně prostorově členící plochy luk vytváří atraktivní krajinný rámec horského sídla.
	Vizuální projev sídla	Protáhlé sídlo v údolí Černé říčky, jehož zástavba lemuje silnici č. II/290 od vodní nádrže Souš na severu až po silnici č. I/10 na jihu. Jedná se o údolí severojižní orientace obklopené lesními porosty, které se směrem k severu rozevírá. Vizuální uplatnění zástavby je minimální, a to vzhledem k údolní poloze a četné zeleni. Proměnlivé jsou scenérie jednotlivých částí sídla vnímané z vlastního prostoru údolí Hlubokého potoka.
	Zasazení sídla	Sídlo je převážně harmonicky zasazeno do krajinného rámce, bez výrazně rušivých objektů či struktur. Lyžařský areál dává střední části sídla v otevřenější poloze při soutoku Hlubokého potoka a jeho levobřežního přítoku rekreační charakter.
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	Sídlo je organizováno na základě historické rozptýlené struktury, která byla volně uspořádaná podél cest. Setkáváme se zde tak s volně rozloženými chalupami ve strmém východním svahu Dlouhého kopce i s nepravidelně rozloženou zástavbou s většími odstupy i s určitými skupinami podél silnice II/290 v zahloubené části údolí Hlubokého potoka. Ve stopách historické půdorysné struktury leží i zahuštěná skupina chalup v ulici Obecní domky. Novodobé prvky půdorysu sídla se objevují v severní části ve vazbě na hráz vodní nádrže Souš.
	Prostorové uspořádání sídla	Charakteristickým rysem prostorového uspořádání je rozptýlené a rozvolněné prostorové uspořádání chalup, domků – včet-ně novostaveb a několik větších objektů. Odstupy jednotlivých objektů jsou poměrně volné, pouze v některých částech zá-stavby vznikají soustředěnější skupiny, vytvářející charakter určitých těžišť zástavby. Struktura zástavby je doplněna boha-tou mimolesní rozptýlenou zelení i menšími plochami lesní zeleně provázejícími tok Hlubokého potoka.
Zástavba	Charakter zástavby	Charakter zástavby připomíná někdejší hospodářský charakter sídla s objekty, rozloženými volně podél silnice na Frýdlant a podél dalších cest. Zásadním rysem charakteru je převaha objektů tradičních dimenzí, měřítka a tradičních forem. Ani novostavby a přestavby nenarušují působivost zástavby v jejím krajinném rámci. Převažují roubené chalupy a objekty s dřevěným svislým bedněním na fasádách, zděné domky z přelomu 19. a 20. stol. a z první třetiny 20. stol.
	Měřítko zástavby	Jednotlivé objekty jsou měřítkem poměrně jednotné, až na výjimky se jedná o přízemní stavby převážně obdélného půdorysu, avšak sčetnými dostavbami. Tyto tradiční formy zachovávají i novostavby chalup. V zástavbě pak hmotově vynikají některé rozměrnější budovy (Penzion Černá říčka, Penzion U kocoura, Penzion Beránek, objekt čp. 117 na ulici Soušské, Penzion Na Souši a objekt U Raka), ale ani ty nenarušují charakter horské zástavby. Výjimku tvoří velký objekt úpravny vody, ale ten je skryt v bohaté zeleni a váže se na technické dílo hráze vodní nádrže.
	Architektonická kvalita objektů	Architektonická kvalita objektů je rozdílná – v zástavbě se nachází řada dochovaných tradičních roubených nebo částečně zděných objektů, většinou však po rekonstrukcích a přestavbách. Žádná z chalup není zapsána mezi kulturní nemovité památky. Novostavby rekreačních chalup se přizpůsobují většinou tradiční podobě a regionálnímu typu zástavby. Větší ubytovací objekty mají průměrnou architektonickou kvalitu. Areál hotelu Montanie je zapojen do lesního okraje a je částečně skryt v mimolesní zeleni a objemy, formami a materiálovým řešením vytváří rekreační charakter zástavby ve vazbě na otevřenou velkou plochu vodní nádrže. Zásadní hodnotu představuje technická stavba hráze vodní nádrže Souš.
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	V sídle i jeho blízkém okolí se vyskytuje bohatá zeleň s významnou krajinotvornou funkcí. V rámci sídla s výraznou zelení zahrad je však stav zeleně místy neuspokojivý.
	Charakteristické nezastavěné plochy	Nezastavěné plochy sídla odpovídají charakteru rozptýlené zástavby, kdy se mezi objekty a k nim přiléhající zelení objevují louky a zahrady. Zástavbu tvoří i solitérní objekty či jejich skupiny obklopené loukami. Jde o charakteristický rys a pozitivní hodnotu struktury sídla.
	Zeleň na okraji sídla	Odpovídá volnější struktuře zástavby a přírodě blízkému krajinnému rámci s bohatou nelesní krajinnou zelení s bohatou mimolesní rozptýlenou zelení.

Segmentace a ochrana krajinného rázu:

Území sídla tvoří tři na sebe navazující enklávy, které se liší charakterem zástavby a jejími vazbami na krajinu. Jedná se o severní část „Pod přehradou“, střední část „Stará cesta, Luční, Nýčovy Domky“ a jižní část „Polubenská“.

S/C17/1-1	Pod přehradou	B-

Charakter, hodnoty a narušení:

Segment Pod přehradou se nachází v severní části sídla v levobřežním svahu údolí Černé Desné. Od středního segmentu je oddělen rozvodím údolí Hlubokého potoka a jeho přítoku. Má tudíž oproti ostatním částem sídla náhorní charakter, s široce otevřenými scenériemi a s jedinečným a překvapivým otevřeným krajinné scény do prostoru vodní nádrže Souš se vzdáleným horizontem Jizery. Zástavba je rozmanitá – s tradičními i novodobými objekty chalup, rekreačními chatami (zejména skupina chat u Chaty Na Souši), přičemž v charakteru zástavby se neuplatňují výrazně nevhodné či excesivní objekty. Novodobá zástavba i přestavby jsou měřítkově i tvarově úměrné a nevybočují z charakteru zástavby celého sídla. V blízkosti přehrady hmotově vybočují objekty Chata Na Souši a provozní objekt úpravny vody, oba prostorově již vázané na hráz vodní nádrže a na další objekty tohoto zařízení. V nejsevernější poloze leží areál hotelu Montanie Rezort, jehož úměrné architektonické řešení je dobře zapojeno do prostředí lesního okraje, mimo přímý vizuální kontakt s hladinou nádrže.

Cíl(e) ochrany:

- Udržení charakteru sídla s rekreačním využitím, s volnější urbanistickou strukturou, množstvím sídelní zeleně a harmonickým zapojením do krajiny, bez hmotově, charakterově a měřítkově se vymykající zástavby chalup a chat s dominantním ubytovacím objektem Chata Na Souši.

Podmínky ochrany:

- Zachovat a chránit charakter okolí hráze vodní nádrže Souš s otevřeností panoramatických pohledů přes hladinu nádrže
- Nenarušovat dosud dochované měřítko a harmonický vztah zástavby chalup a chat a krajinného rámce
- Novou obytnou zástavbu realizovat ve vazbě na strukturu zástavby stávající při stávající cestní síti, nerozšiřovat zástavbu v exponovaných polohách a v okolí vodní nádrže Souš
- U novostaveb, přestaveb, rekonstrukcí obytných staveb řešit/respektovat místně typický ráz objektů – jednoduché hmoty, tvary (půdorys, tvar střechy, ap.) a proporce staveb (např. výšky podlaží), orientaci a osazení v terénu; měřítko přizpůsobit hodnotné okolní zástavbě, výrazně nezvyšovat měřítko staveb
- Zachovat rozptýlený charakter zástavby
- Vedlejší doplňkové stavby ke stavbám hlavním umisťovat mimo exponované polohy, neumisťovat před objekty směrem ke komunikaci
- vyloučit fotovoltaické panely na objektech v pohledově exponovaných (fasádních) polohách, zejména z veřejných prostranství a z krajiny
- Neoplocovat rozsáhlé pozemky volně stojících chalup, oplocení volit tradiční laťkové, nepřipustit plnostěnné skladby oplocení
- Zachovat množství a hodnotu sídelní zeleně

Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:

- Novou obytnou výstavbu situovat ve vazbě na strukturu stávající zástavby
- Při realizaci nové výstavby dbát základních architektonických pravidel či forem venkovské zástavby (sedlová střecha, obdélný půdorys, orientace, podlažnost, barevnost), bránit rozšiřování nehodnotné katalogové zástavby
- Uplatňovat ochranu staveb s dochovaným výrazem tradičního lidového stavitelství; usilovat o vhodné opravy a údržbu a zachovat jejich historický ráz
- V ÚPD regulovat charakter oplocení dle podmínek ochrany, podporovat pořízení ÚPD v podrobnosti regulačního plánu

S/C17/1-2	Stará cesta, Luční, Nyčovy Domky	A

V široce rozevřeném údolí levostranného přítoku Hlubokého potoka a v mělkém údolí severněji ležícího dalšího přítoku vznikla situace, ve které je dobře pozorovatelná rozptýlená zástavba chalup v loukách s množstvím mimolesní rozptýlené zeleně ve svazích terénního amfiteátru s komunikacemi Stará cesta a Soušská (silnice II/290). Samostatně ležící lokalita Nyčovy Domky je rozprostřena převážně nad levým břehem drobné vodoteče, tvořící mělké údolí a stupá svahy s množstvím rozptýlené zeleně až k okraji souvislého lesního porostu výšin Vlašského hřebene – Zámky a Zámecké kameny. V celém segmentu vyniká jedinečná harmonie rozptýlené zástavby s řadou dochovaných tradičních objektů (většinou po přestavbách a rekonstrukcích), a krajinného rámce luk se solitérní a skupinovou mimolesní zelení. Charakter prostorově oddělené části sídla vyniká velmi působivými scenériemi s absencí výrazněji rušivých vlivů.

Cíl(e) ochrany:

- Udržení jedinečného charakteru části horského sídla v s tradiční rozptýlenou strukturou zástavby s množstvím mimo-lesní zeleně, nenarušeným měřítkem a harmonickým vztahem k atraktivnímu přírodě blízkému krajinnému rámci.

Podmínky ochrany:

- Zachovat a chránit rozptýlený charakter zástavby, nepřipouštět zahušťování zástavby a rozvoj zástavby v kompaktních, městských formách
- Nenarušovat výrazně dochované měřítko a harmonický vztah zástavby sídla a krajinného rámce, jsou vyloučeny stavby větších měřítek (apartmánové, bytové domy, hotely apod.)
- Nezahušťovat rozptýlenou zástavbu chalup ve svahu kolem Staré cesty, v dalších částech (Luční, Nyčovy Domky) nepropojovat nahloučené skupiny objektů další výstavbou, případné novostavby umisťovat s ohledem na zachování prostorového uspořádání zástavby – rozestupy a orientaci objektů
- V bezprostředním vizuálním kontextu s dochovanými objekty lidové architektury musí přestavby a event. nová výstavba respektovat tradiční půdorysné rozměry, tradiční hmoty a barevnost
- Omezit vedlejší doplňkové stavby ke stavbám hlavním (rozsah, umístění)
- vyloučit fotovoltaické panely na objektech v pohledově exponovaných (fasádních) polohách, zejména z veřejných prostranství a z krajiny
- Neoplocovat pozemky, při zahradních úpravách neosazovat zahrady cizorodými (exotickými) rostlinami a stromy, nepřipouštět zahradní úpravy netradičních forem, omezit živé ploty ovlivňující výrazně uplatnění zástavby v krajině a z veřejných prostranství

Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:

- U rekonstrukcí a přestaveb bránit nevhodným architektonickým zásahům u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys především starší obytné zástavby)
- V ÚPD regulovat charakter zástavby včetně staveb vedlejších a oplocení dle podmínek ochrany, podporovat pořízení ÚPD v podrobnosti regulačního plánu v segmentu

S/C17/1-3	Polubenská	B

Charakter, hodnoty a narušení:

Rozvolněná zástavba podél historické cesty z Tanvaldu a Desné na Frýdlant má vlivem blízkosti sídel městského charakteru promísený charakter zástavby, ve kterém objevují četné roubené chalupy a objekty horského charakteru s tradičním dřevěným bedněním a rovněž objekty zděné. Tato tradiční zástavba je promísena novějšími objekty rodinných domů a novodobými novostavbami chalup a rušivými objekty garáží. Charakter zástavby si však zachovává příznivé tradiční měřítko i formy a hmoty objektů, i když pocházejí z různých období výstavby v sídle. Rozvolněná zástavba je místy soustředěna do skupin podél silnice. Zajímavé jsou partie rozptýlené zástavby – zejména v levobřežním svahu Hlubokého potoka.

Cíl(e) ochrany:

- Udržení charakteru údolní části sídla v s tradiční rozvolněnou strukturou poměrně různorodé zástavby s množstvím mimolesní zeleně, bez měřítkových a tvarových excesů, nerozvíjet městské formy zástavby

Podmínky ochrany:

- Udržet částečně dochovanou rozptýlenou formu struktury zástavby, nezahušťovat výrazně stávající shluky objektů, nerozšiřovat zástavbu do svahových partií v kompaktních formách
- U novostaveb, přestaveb, rekonstrukcí obytných staveb řešit/respektovat místně typický ráz objektů; jednoduché hmoty, tvary (půdorys, tvar střechy, ap.) a proporce staveb (např. výšky podlaží), orientaci a osazení v terénu, typické (přírodní) materiály a barevnost fasády a střešní krytiny; měřítko přizpůsobit hodnotné okolní zástavbě
- V bezprostředním vizuálním kontextu s dochovanými objekty lidové architektury musí přestavby a event. nová výstavba respektovat tradiční půdorysné rozměry, tradiční hmoty a barevnost
- Zachovat mimolesní zeleň
- Neoplocovat rozsáhlé pozemky volně stojících chalup, oplocení volit tradiční laťkové, nepřipustit plnostěnné skladby oplocení
- vyloučit fotovoltaické panely na objektech v pohledově exponovaných (fasádních) polohách, zejména z veřejných prostranství a z krajiny
- Vedlejší doplňkové stavby ke stavbám hlavním umisťovat mimo exponované polohy, neumisťovat před objekty směrem ke komunikaci

Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:

- Novou obytnou zástavbu realizovat ve vazbě na strukturu zástavby stávající při stávající cestní síti
- Mimo kontext s dochovanými objekty lidové architektury, zejména v solitérních polohách je možné, aby přestavby nebo event. novostavby měly současný architektonický výraz při respektování dimenzí, hmot a barevnosti tradičních lidových staveb
- U rekonstrukcí a přestaveb bránit nevhodným architektonickým zásahům u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys především starší obytné zástavby)
- Při realizaci nové výstavby dbát základních architektonických pravidel či forem venkovské zástavby (sedlová střecha, obdélný půdorys, orientace, podlažnost, barevnost), bránit rozšiřování nehodnotné katalogové zástavby
- Uplatňovat ochranu staveb s dochovaným výrazem tradičního lidového stavitelství; usilovat o vhodné opravy a údržbu a zachovat jejich historický ráz
- V ÚPD regulovat charakter oplocení dle podmínek ochrany, podporovat pořízení ÚPD v podrobnosti regulačního plánu

Obec:	Kořenov	**Katastr:**	Polubný
S/C18/1	**POLUBNÝ** (*Ober Polaun*)		
Poloha:	**KC/C**		**KP/C18**

Charakteristika:

Sídlo v severní části katastru Polubného. Rozptýlená zástavba leží v oblasti novověké kolonizace. Území bylo osidlováno převážně od 18. stol. Důležitým datem je vysvěcení kostela sv. Jana Křtitele v roce 1793.

Zástavba je v jednotlivých částech údolí Martinského potoka odlišná. Na terénní planině rozvodí Martinského a Hlubokého potoka se nachází historický střed sídla s kostelem, školou a dalšími objekty. Zástavba ve svazích lesnatého vrchu Dlouhá skála (869 m) má charakter tradiční rozptýlené zástavby chalup navazující na původní historickou strukturu Horního Polubného (Ober Pollaun), podobně je tomu v působivé nelesní enklávě ve svahu jižně od ústí Polubenského tunelu.

Nižší část rozevřeného údolí zahrnuje rovněž rozptýlenou zástavbu více různorodého charakteru s novějšími objekty z počátku 20. stol., vázanými již na ozubnicovou železniční trať, zprovozněnou v roce 1902 a na dále vybudovaný areál nádraží s výtopnou a na rozvíjející se dřevozpracující závod – pilu. Od Horního Kořenova – mírně svažitého dna údolí Martinského potoka spadá terén k východu strměji do údolí Jizery do lokality Martinské údolí s charakteristickou dělnickou zástavbou počátku 20. stol.

První písemná zmínka: První zmínka o Polubném (Pollaun), který patří pod obec Kořenov (Kořenov zahrnuje více sídel) pochází z roku 1700, první písemná zmínka o sídlu Rejdice patřícímu rovněž pod obec Kořenov pochází z roku 1577.

KATEGORIZACE	**B+**	**C**
SEGMENTACE	**ANO**	

Hlavní hodnotící kritéria			**Vedlejší hodnotící kritéria**			
Krajinný rámec	Kvalita krajinného rámce	+	Pozitivní			
	Vizuální projev sídla	+	Krajinná rámec		Sídlo	
	Zasazení sídla	+	Komponované části	NE	Cenná urbanistická struktura	NE
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	0	Historické členění krajiny	NE	Přítomnost památkových zón či rezervací	NE
	Prostorové uspořádání sídla	0	Přítomnost krajinné památkové zóny	NE	Kulturní památky (KP, NKP)	ANO
Zástavba	Charakter zástavby	0			Přítomnost přírodních prvků akcentující obraz sídla	ANO
	Měřítko zástavby	+	Krajinná dominanta	ANO*	Kulturní dominanta	ANO
	Architektonická kvalita objektů	0	Přítomnost ZCHÚ (maloplošných)	NE	Ikonické panorama/silueta	ANO
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	+	Negativní			
	Charakteristické nezastavěné plochy	+	Rušivá dominanta	NE	Rušivé objekty	ANO
	Zeleň na okraji sídla	+	Snížení přírodní a estetické hodnoty	NE	Rušivá veřejná prostranství, zanedbanost	NE

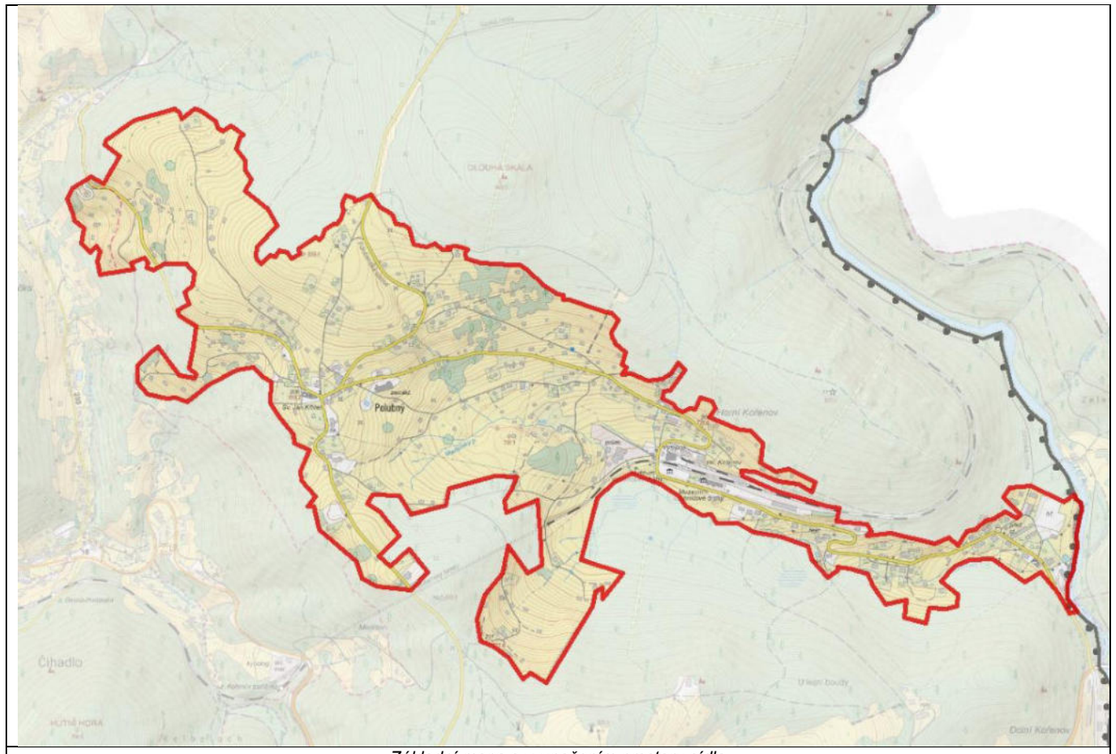
Komentář:

* Krajinná dominanta – Přírodní dominanta Dlouhé skály (868 m)

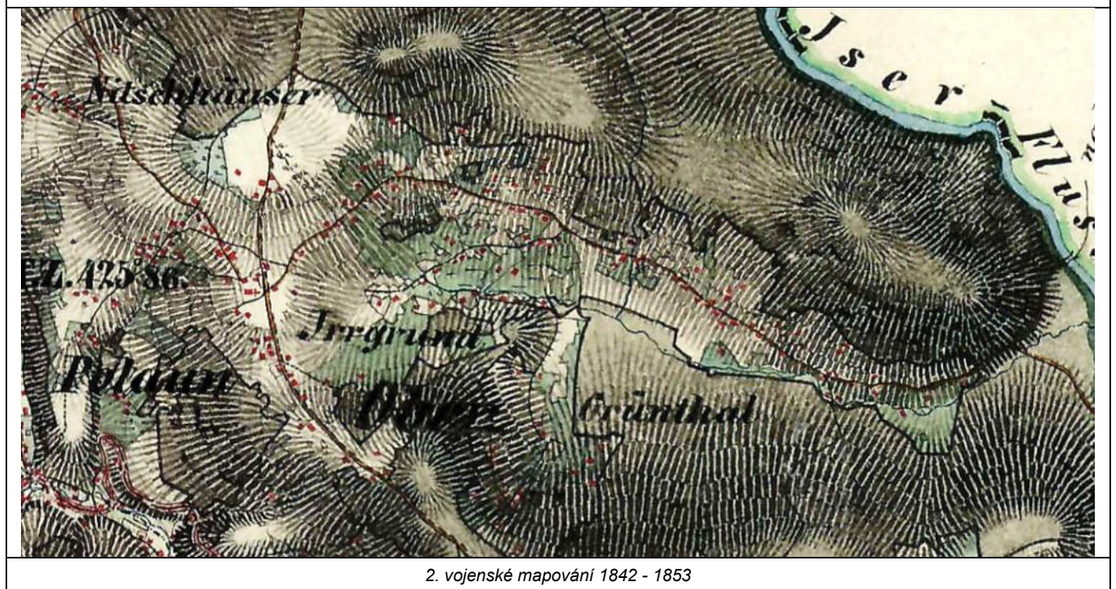
Kulturní dominanta (nemovitá památka) kostela sv. Jana Křtitele se projevuje v ikonické scenérii v pohledu ze zástavby ve svazích Dlouhé skály a z bližších pohledů (od větrného mlýna atd.). V rozptýlené různorodé zástavbě se vyskytují náhodně i rušivé objekty (dostavby, přístavby, garáže, řadové objekty), které však dimenzemi nevybočují z dimenzí a měřítka zástavby. Areál pily a areál nádraží jsou tradičními znaky podoby zástavby Horního Kořenova.

Celkové zhodnocení:

Poměrně rozsáhlé území Polubného je charakterově sjednoceno polohou v širokém a k východu se zužujícím a zahlubujícím údolí Martinského potoka a výrazným prostorovým ohraničením lesnatými svahy Dlouhé skály. Západní část prostoru a svahy pod jižním okrajem lesního porostu Dlouhé skály se vyznačuje velmi harmonicky působící dochovanou zástavbou vázanou často na historickou strukturu zástavby se středem sídla s dominantou kostela sv. Jana Křtitele. Zajímavou drobnou dominantou v zástavbě je bývalý větrný mlýn čp. 1261. Další části rozptýlené zástavby mají harmonický výraz, avšak četné cenné a dochované objekty jsou rozptýleny v zástavbě různorodé kvality. Východní část (Horní Kořenov) má odlišný charakter zástavby. Sídlo je z hlediska kvality zástavby a nutnosti ochrany krajinného rázu členěno na tři segmenty. Přes různorodou zástavbu není měřítkově či hmotově výrazně narušena harmonie zástavby.

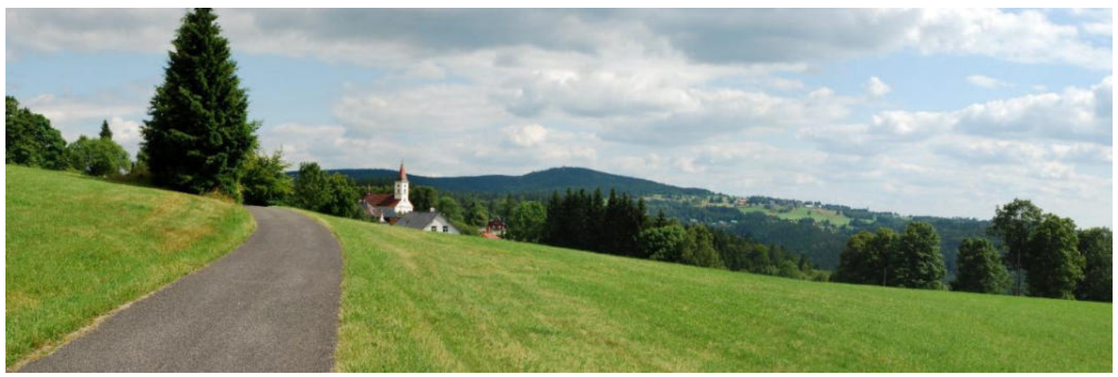

Základní mapa s vyznačením prostoru sídla

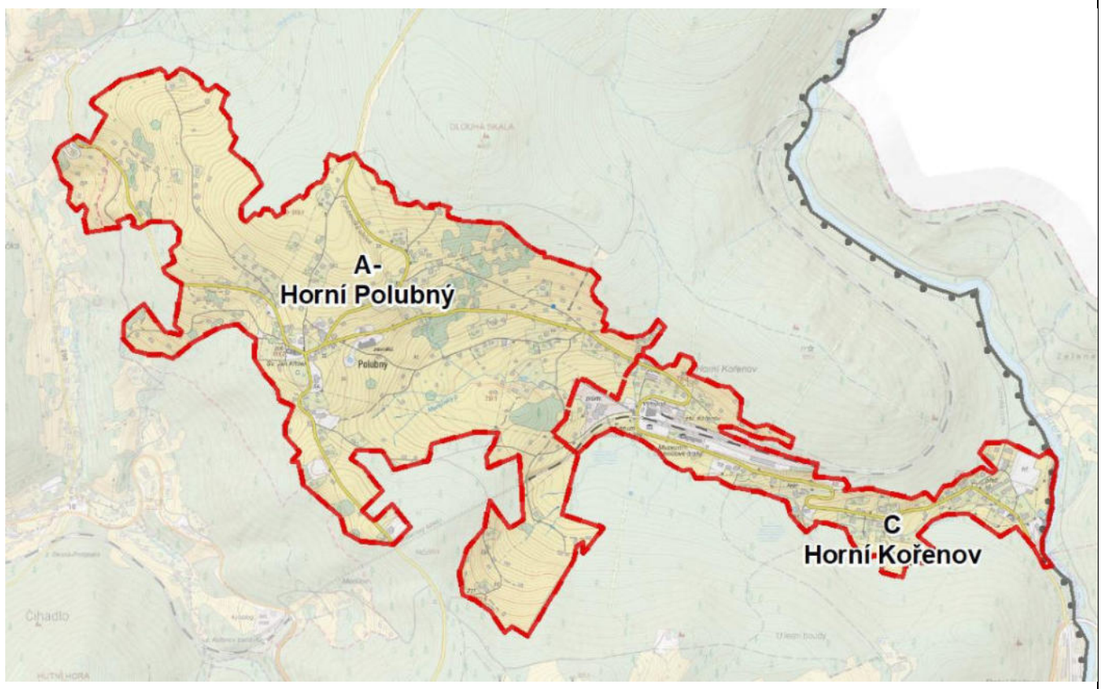

2. vojenské mapování 1842 - 1853

Odůvodnění		
Krajinný rámec sídla	Kvalita krajinného rámce	Plošně poměrně rozsáhlé sídlo v jižních svazích Dlouhé skály a údolí Martinského potoka je výrazně ohraničeno lesnatými svahy a lesnatými horizonty jak na severu, tak i na jihu. Prostorové uzavření a členitost vlastního prostoru sídla představuje jedinečné kvality krajinného rámce.
	Vizuální projev sídla	Viditelnost sídla je limitováno terénním ohraničením a ohraničením lesními porosty. Dálkové pohledy jsou možné ze silnic – zejména při příjezdu ze severu (z Jizerky) a z jihu (z Kořenova). Zástavba se vizuálně uplatňuje většinou pouze lokálně v dílčích scenériích. Projev rozptýlené zástavby je výrazně harmonický v západní části prostoru a v lokalitě nad ústím Polubenského tunelu. Specificky se v charakteru východní části území projevují areály nádraží a pily a zástavba Martinského údolí. V dílčích scenériích Horního Polubného se nevýrazně projevují bunkry pásu opevnění.
	Zasazení sídla	Sídlo je harmonicky zasazeno do krajinného rámce, bez výrazně rušivých objektů či struktur
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	Rozptýlená zástavba situovaná ve svazích Dlouhé skály i v nižších polohách údolí Martinského potoka se ve východní části (Horní Kořenov) zužuje do prostoru podél silnice na Dolní Kořenov. Zde je urbanistická struktura částečně dochovaná v partiích s dochovanými objekty lidové architektury.
	Prostorové uspořádání sídla	Sídlo zachovává charakter rozptýlené vsi prostírající se v celém prostoru údolí Martinského potoka a ve svazích Dlouhé skály.
Zástavba	Charakter zástavby	V západní části sídla nízkopodlažní rodinná zástavba se šikmými střechami. Většina objektů zachovává tradiční hmotové řešení. Charakter zástavby je z hlediska architektonického různorodý s množstvím dochovaných tradičních cenných objektů (roubené a poloroubené chalupy) a s četnými přestavbami i novostavbami a s výrazně rekreačním charakterem. Východní část sídla v Horním Kořenově se vyznačuje různorodostí zástavby s objekty tradičního výrazu, se zděnými domy z první pol. 20. století i s novodobými objekty a s výraznými objekty areálu nádraží a pily.
	Měřítko zástavby	Měřítkem i výrazově se zástavba sídla projevuje v prostoru Horního Polubného harmonicky s historickými dominantami kostela a větrného mlýna. V rozptýlené zástavbě nejsou objekty, které by výrazně narušovaly tradiční měřítko venkovské zástavby.
	Architektonická kvalita objektů	Architektonická kvalita objektů je v Horním Polubném výrazně nadprůměrná, v sídle se nachází architektonicky cenná chráněná architektura (i památkově chráněná), I přestavby a novostavby zde zachovávají tradiční formy a měřítko. V Horním Kořenově se vedle tradičních a památkově chráněných objektů vyskytují i novodobé přestavby a novostavby, vybočující z převažujícího charakteru zástavby.
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	Celkový obraz sídla vedle zřetelně vymezujících lesních okrajů dotváří vnitřní zeleň, vázaná často bezprostředně na jednotlivé objekty.
	Charakteristické nezastavěné plochy	Nezastavěné plochy sídla odpovídají charakteru rozptýlené zástavby, kdy se mezi objekty a k nim přiléhající zelení objevují louky a pastviny s bohatou nelesní zelení (solitéry, remízky i liniová zeleň). Jde o charakteristický rys a pozitivní hodnotu struktury sídla.
	Zeleň na okraji sídla	Odpovídá rozptýlené struktuře zástavby. Části zástavby bezprostředně navazují na členitý okraj lesa.

Segmentace a ochrana krajinného rázu:

Území sídla je z hlediska charakteru krajinného rámce a charakteru zástavby rozčleněno na dva segmenty – Horní Polubný v západní části sídla a Horní Kořenov v jeho východní části. Hranice mezi segmenty vede po východním okraji lesa se skalním útvarem Polubenský hřib a dále pak podél severní hranice areálu pily k levostrannému přítoku Martinského potoka a po jeho toku k severu až k chatě pod vodopádem.

S/C18/1-1	Horní Polubný	B+

Charakter, hodnoty a narušení:

Sídlo s převažující rozptýlenou zástavbou chalup v cenném krajinném rámci údolí Martinského potoka a jeho přítoků a ve svazích Dlouhé skály. Sídlo má výrazný střed s dominantou kostela sv. Jana Křtitele obklopenou prostorově soustředěnější zástavbou včetně patrových zděných objektů. Sídlo vyniká působivou harmonií zástavby v krajinném rámci ohraničeném lesnatými horizonty a členitými lesními okraji. Působivý charakter zástavby je lokálně narušen přítomnost novodobých dostaveb a přestaveb, které však nedegradují celkový charakter zástavby. Cennost zástavby snižuje velmi intenzivní rekreační využití včetně charakteru intenzivní péče o objekty a jejich okolí (nevhodné zahrádkářské úpravy).

Cíl(e) ochrany:

- Udržení charakteru horského sídla s drobnou kulturní dominantou kostela, s tradiční rozptýlenou strukturou zástavby, s množstvím nelesní zeleně, nenarušeným měřítkem a harmonickým vztahem k atraktivnímu přírodě blízkému krajinnému rámci

Podmínky ochrany:

- Nenarušovat dochované měřítko a harmonický vztah zástavby a krajinného rámce, nepropojovat nahloučené skupiny objektů, nezahušťovat rozptýlenou zástavbu chalup v západním cípu sídla v lokalitě Pod skalou
- V bezprostředním vizuálním kontextu s dochovanými objekty lidové architektury musí přestavby a event. nová výstavba musí respektovat tradiční půdorysné rozměry, tradiční hmoty a barevnost
- Omezit a v nejcennějších partiích zástavby vyloučit výstavbu výrazného oplocení pozemků narušujícího charakter volné zástavby, výjimečně řešit pohledově prostupné oplocení z tradičních materiálů (laťkové)
- vyloučit fotovoltaické panely na objektech v pohledově exponovaných (fasádních) polohách, zejména z veřejných prostranství a z krajiny
- Omezit vedlejší doplňkové stavby ke stavbám hlavním (rozsah, umístění) tak, aby nerušily obraz sídla
- při zahradních úpravách neosazovat zahrady cizorodými (exotickými) rostlinami a stromy, nepřipouštět zahradní úpravy netradičních forem, omezit živé ploty ovlivňující výrazně uplatnění zástavby v krajině

Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:

- Případnou novou obytnou výstavbu situovat jednotlivě při průjezdní cestě s adekvátním odstupem od stávající zástavby (dostavba a doplnění stávající struktury), novou zástavbu vhodně koncipovat s ohledem na přechod do nezastavěného území, event. novostavby umisťovat s ohledem na zachování prostorového uspořádání zástavby – rozestupy a orientaci objektů
- bránit rozšiřování nehodnotné katalogové zástavby, nenavyšovat objem staveb
- Uplatňovat ochranu staveb s dochovaným výrazem tradičního lidového stavitelství; usilovat o vhodné opravy a údržbu a zachovat jejich historický ráz
- Omezit výstavbu oplocení v ÚPD, zejména formy oplocení (nepřípustné formy plnostěnných materiálů), regulovat charakter zástavby, podporovat pořízení ÚPD v podrobnosti regulačního plánu

S/C18/1-2	Horní Kořenov	C

Od areálu pily k východu se charakter rozptýlené zástavby údolí rychle mění. V rázu krajiny se uplatňuje různoro-dost zástavby – výrobní plochy pily s halou, areál nádraží s historickou výtopnou a zástavba, provázející silnici na Dolní Kořenov po jižní straně, kde se jedná o objekty větších rozměrů se šikmými střechami. Severně od nádraží je podél cesty a podél silnice rozložena různorodější zástavba chalup a rodinných domů s tradičními formami a rozmě-ry bez výraznějších a hodnot. Východně od serpentiny silnice se v lokalitě Martinské údolí již převažuje různorodá zástavba bytových a jiných objektů včetně areálu sportovního hřiště

Cíl(e) ochrany:

- Zachování areálu historické výtopny, zachování měřítka zástavby podél silnice, respektování charakteru existujících staveb bez dostaveb a novostaveb, které by vybočovaly svými rozměry a architektonickou nápadností z charakteru zástavby

Podmínky ochrany:

- Udržet pohledové uplatnění sídla v krajině, neumožňovat rozvoj, který by se nepříznivě projevil v krajinných panoramatech (ve vyšších polohách na svazích)
- Zachovat pohledy na památkově chráněnou budovu výtopny v areálu nádraží
- Zachovat charakter zástavby severně od nádraží, event. dostavby nebo novostavby nesmí vybočovat z charakteru, forem a rozměrů existující zástavby, zejména v kontaktu s dochovanými tradičními objekty
- Vyloučit výstavbu bytových domů, vícepodlažních objektů a jinou účelovou zástavbu vybočující měřítkem z charakteru existující zástavby (apartmánové, bytové domy apod.)
- V dolní části martinského údolí respektovat vztah k harmonicky působícímu koridoru Jizery pod strmým lesnatým levobřežním svahem, respektovat mimolesní zeleň
- U terénních úprav ve vyšších polohách segmentu respektovat původní/typickou modelaci terénu, neosazovat zahrady cizorodými (exotickými) rostlinami a stromy
- Zachovat množství a hodnotu sídelní zeleně spoluformující příznivé působení sídla v krajině
- Nepřipouštět oplocení, které by negativně ovlivnilo působení zástavby v krajině a z veřejných prostranství

Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:

- Přestavby a dostavby jsou možné zejména v dolní části martinského údolí s vazbou na sportovní areál a na lyžařský vlek
- V územně plánovací dokumentaci regulovat charakter zástavby ve vyšších polohách, včetně barevného řešení, regulovat oplocení (vyloučit oplocení v částech s rozptýleným charakterem zástavby, vyloučit nevhodné formy oplocení), podporovat pořízení ÚPD v podrobnosti regulačního plánu
- Dbát o úpravu veřejných prostranství, vyhýbat se městským formám veřejných prostranství (chodníky se zámkovou dlažbou), omezit zahradní úpravy v okolí zástavby (nepřiměřeně vysoké živé ploty omezující výhledy)

Obec:	Tanvald, Desná, Kořenov	**Katastr:**	Desná II., Šumburk nad Desnou, Příchovice u Kořenova
S/C19/1	**SVĚTLÁ – PUSTINY** *(Schumburg, Przichowitz,Tiefenbach, Hüttendorf, Mähren, Wüstung)*		
Poloha:	**KC/C**		**KP/C19**

Charakteristika:

Sídlo je rozloženo v krajině Desenské vrchoviny, výrazně ohraničené hlubokými údolími na severu a západě a Příchovickým hřbetem na jihovýchodě. V krajně, bohatě rozčleněné reliéfem v povodí Huťského potoka a jeho přítoků a dále členěné množstvím souvislých lesních porostů, drobných lesíků a množstvím mimolesní zeleně vzniká v k západu sklonitém terénu charakter rozptýlené zástavby se vzájemně oddělenými lokalitami. Rekreační atraktivnost území a zároveň jeho blízkost urbanizovanému území Desné a Tanvaldu přispěla k měřítkově a hmotově sice jednotnému, avšak architektonickým výrazem různorodému charakteru zástavby s množstvím roubených chalup, zděných tradičních domků, novostaveb chalup i novodobých objektů rodinných domů. Převažujícím rysem je zachované měřítko a dimenze staveb a jejich formy se sedlovými střechami. Výrazným rysem sídla je mimolesní zeleň se stopami členění historické plužiny v lokalitě Pustiny. První písemná zmínka: Desná 1691, Šumburk nad Desnou 1611, Příchovice 1577.

KATEGORIZACE	**B-**
SEGMENTACE	**NE**

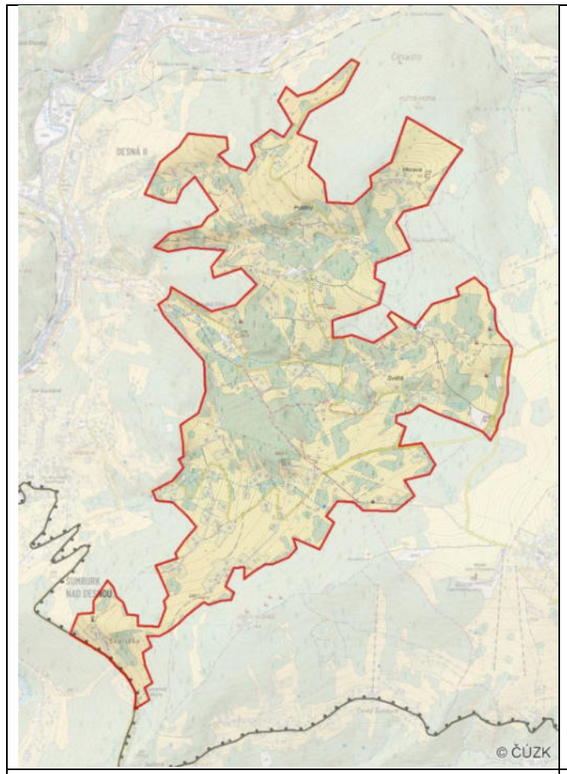
Hlavní hodnotící kritéria			**Vedlejší hodnotící kritéria**			
Krajinný rámec	Kvalita krajinného rámce	+	Pozitivní			
	Vizuální projev sídla	0	Krajinná rámec		Sídlo	
	Zasazení sídla	+	Komponované části	NE	Cenná urbanistická struktura	NE
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	0	Historické členění krajiny	ANO	Přítomnost památkových zón či rezervací	NE
	Prostorové uspořádání sídla	0/+	Přítomnost krajinné památkové zóny	NE	Kulturní památky (KP, NKP)	ANO
Zástavba	Charakter zástavby	0/+			Přítomnost přírodních prvků akcentující obraz sídla	NE
	Měřítko zástavby	+	Krajinná dominanta	NE	Kulturní dominanta	NE
	Architektonická kvalita objektů	0/+	Přítomnost ZCHÚ (maloplošných)	NE	Ikonické panorama/silueta	NE
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	+	Negativní			
	Charakteristické nezastavěné plochy	0/+	Rušivá dominanta	NE	Rušivé objekty	ANO
	Zeleň na okraji sídla	+	Snížení přírodní a estetické hodnoty	NE	Rušivá veřejná prostranství, zanedbanost	NE

Komentář:

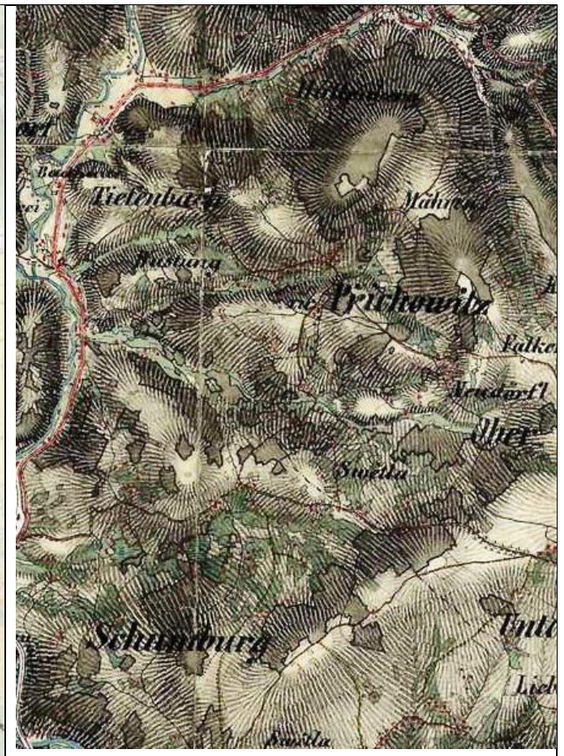
V mimolesní zeleni lokality Pustiny jsou patrné fragmenty liniové zeleně na stopách členění historické plužiny. Sídlo samotné nemá vnímatelná panoramata, vnímatelné jsou pouze dílčí scenérie částí sídla. Kulturními památkami jsou sochy sv. Josefa (ul. Příchovická) a sv. Jana Nepomuckého (při staré cestě z Příchovic do Světlé). V sídle jsou patrné některé stavby rušivého vzhledu.

Celkové zhodnocení:

Sídlo je poměrně harmonicky rozloženo v krajinném rámci mírně zvlněného terénu s údolími drobných vodotečí a s neobyčejně členitou skladbou lesních porostů, lesíků a mimolesní zeleně – liniové, skupinové i solitérní. Charakter zástavby má převážně příznivé měřítko s řadou objektů tradičního měřítka a forem. Na různorodosti charakteru zástavby se podílí řada novostaveb, přestaveb a dostaveb, které však nestírají celkovou harmonii sídla v krajinném rámci.

Základní mapa s vyznačením prostoru sídla

2. vojenské mapování 1842 - 1853

Odůvodnění		
Krajinný rámec sídla	Kvalita krajinného rámce	Krajinný rámec je velmi specifický: Jedná se o výrazně prostorově ohraničenou část krajiny, jejíž bohatě členitý reliéf se sklání převážně k západu, kam d Desné a do Černé Desné stékají potoky, jejichž údolí člení krajinu spolu s bohatou lesní i mimolesní zelení na strukturu s proměnlivými scenériemi a vzájemně oddělenými lokalitami. Horizont Příchovického hřbetu s dominantou Jírova kopce ohraničuje sídlo na jihovýchodě. Krajinný rámec je poměrně harmonický s ohledy, otevírajícími se z vyšších poloh k západu.
	Vizuální projev sídla	Vlivem terénní členitosti a lesních porostů není sídlo vizuálně přehledné a není pozorovatelné jako celek, ani ve větších ucelených částech. Sídlem hojně prostupuje zeleně, a přestože se v několika místech zeleň rozvolňuje a umožňuje dálkové pohledy západním směrem, sídlo se významně pohledově neuplatňuje a ani nemá žádnou výškovou či hmotově výraznou dominantu.
	Zasazení sídla	Sídlo je harmonicky zasazeno do terénu, bez výrazně rušivých objektů či struktur. Množství lesní i mimolesní zeleně vytváří harmonické vztahy mezi zástavbou a krajinným rámcem
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	Sídlo je organizováno na základě historické rozptýlené struktury, která byla vázána na cesty stoupající z hlubokého údolí Desné (Příkrá, Ve Sladké Díře, Vítězná) a Hlubokého potoka (Pustinská) a dále pak na vrstevnicové cesty, které sledovaly členění historické plužiny, patrné i dnes v některých stopách uspořádání liniové zeleně. Struktura zástavby je velmi nepřehledná a je v zásadě uspřádána do určitých volně organizovaných skupin uprostřed luk, Nemá těžiště, důležitými místy jsou křižovatky cest (silnic).
	Prostorové uspořádání sídla	V nepřehledné struktuře rozptýlené zástavby je možno vymezit lokalitu Pustiny a lokalitu Světlá. Zatímco Pustiny jsou vázány na povodí Huťské potoka a jeho pravostranného přítoku, Světlá leží ve vyšší poloze na hranici s prostorem Příchovic a zaujímá též severně orientované svahy Příchovického hřbetu, přičemž tato zástavba pak klesá do údolí bezejmenného levostranného přítoku Desné, sledovaného serpentinami ulice Vítězné. Pustiny – určité těžiště zástavby vzniklé shlukem objektů se nachází v místě křížení ulic Příkrá a Pustinská (Desná) u požární zbrojnice. Zástavba Pustin je rozptýlená a s převahou roubených chalup, zastoupeny jsou i novostavby i novodobé objekty (zejm. západně od uvedeného křížení). Hmotově výraznějším je objekt Penzionu Pustiny, dnes po rekonstrukci fasády. Samostatnou enklávou je výše položená část Morava na severovýchodě s působivou scenérií skupiny rekonstruovaných roubených objektů. Celým sídlem hojně prostupuje zeleně, a přestože se v několika místech zeleň rozvolňuje a umožňuje dálkové pohledy západním směrem, sídlo se významně pohledově neuplatňuje a ani nemá žádnou výškovou či hmotově výraznou dominantu. Světlá – ještě více rozptýlená zástavba rovněž v západním svahu v pramenné oblasti Huťského potoka, bez výrazného těžiště. Četná je liniová zeleň na loukách a podél komunikací s velmi příznivým projevem. Ani tato část sídla se významně pohledově neuplatňuje.
Zástavba	Charakter zástavby	Charakter zástavby už jenom vzdáleně připomíná někdejší hospodářský charakter sídla s objekty, rozloženými volně podél cest v zemědělských plochách. Množství přestaveb a novostaveb vytváří již výrazně novodobý charakter zástavby jak s rekreační funkcí, tak i s trvalým bydlením. Zásadním rysem charakteru je převaha objektů tradičních dimenzí, měřítka a tradičních forem. Ani novostavby a přestavby nenarušují harmonii zástavby v jejím krajinném rámci. V lokalitě Pustiny jsou objekty orientovány pro vrstevnici ve svahu stoupajícím k východu, vůči ulici pak okapově ale i pro řešené území poněkud atypicky i štítově, mají
		obdélníkový půdorys, četné jsou přístavby, střechy jsou sedlově. Ve Světlé je charakter zástavby obdobný jako v Pustinách, větší je zastoupení novodobých objektů s užitkovými či okrasnými zahradami. V blízkosti kapličky se nachází menší hospodářský areál. Jedním z mála větších objektů je Penzion Světlá
	Měřítko zástavby	Jednotlivé objekty jsou měřítkem poměrně jednotné, povětšinou se jedná o přízemní stavby převážně obdélného půdorysu, avšak sčetnými dostavbami. Z takových forem se však vymyká řada novostaveb přestaveb a dostaveb. V zástavbě pak hmotově vynikají některé rozměrnější budovy (Penzion Pustiny, Penzion Světlá), Celkově však převládá úměrné měřítko bez výrazně excesivních či rušivých staveb.
	Architektonická kvalita objektů	Architektonická kvalita objektů je rozdílná – v zástavbě se nachází řada dochovaných tradičních roubených nebo částečně zděných objektů, většinou však po rekonstrukcích a přestavbách. Žádná z chalup není zapsána mezi kulturní nemovité památky. Novostavby rekreačních chalup se přizpůsobují většinou tradiční podobě a regionálnímu typu zástavby, některé novostavby či dostavby však vlastnosti tradičních staveb nerespektují. Tím vzniká vizuálně se projevující různorodost zástavby bez převažujících architektonických hodnot, avšak s určitými skupinami či partiemi nahloučených objektů tradičních forem a výrazu, vytvářejících v obrazu krajiny velmi harmonické scenérie.
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	V sídle i jeho blízkém okolí se vyskytuje bohatá zeleň s významnou krajinotvornou funkcí. V rámci sídla je přítomno množství mimolesní zeleně včetně fragmentů liniové zeleně ve stopách historické plužiny.
	Charakteristické nezastavěné plochy	Nezastavěné plochy sídla odpovídají charakteru rozptýlené zástavby, ve které převažují objekty bez oplocení, využívající soliterní a skupinové mimolesní zeleně na svých pozemcích. Vyskytují se zde však také objekty s oplocením nebo s živými ploty a výjimečně i s úpravami zahrad odpovídajícími spíše předměstskému prostředí.
	Zeleň na okraji sídla	Odpovídá volnější struktuře zástavby a přírodě blízkému krajinnému rámci s bohatou nelesní krajinnou zelení s bohatou mimolesní rozptýlenou zelení.

Ochrana krajinného rázu:
Cíl(e) ochrany:
• Udržení charakteru sídla s rozptýlenou strukturou zástavby bez výraznějších soustředění objektů, s množstvím sídelní zeleně a harmonickým zapojením do krajiny, bez hmotově, charakterově a měřítkově se vymykající zástavby
Podmínky ochrany:
• Nenarušovat dochované měřítko a harmonický vztah zástavby a krajinného rámce • Neumisťovat novou výstavbu v polohách vyžadující založení nové cestní sítě, zamezit zástavbě v solitérních exponovaných polohách • U novostaveb, přestaveb, rekonstrukcí obytných staveb řešit/respektovat místně typický ráz objektů - jednoduché hmoty, tvary (půdorys, tvar střechy, ap.) a proporce staveb (např. výšky podlaží), orientaci a osazení v terénu; měřítko přizpůsobit hodnotné okolní zástavbě • Jsou vyloučeny měřítkově objemné stavby (bytové, apartmánové domy, hotely apod.) • Zachovat krajinářsky hodnotnou lesní i mimolesní zeleň spoluformující příznivé působení sídla • Bránit nevhodným architektonickým zásahům u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys především starší obytné zástavby) • zachovat stávající využití půdy v nezastavěném území – travní porosty a hodnotnou členící krajinotvornou zeleň • vyloučit fotovoltaické panely na objektech v pohledově exponovaných (fasádních) polohách, zejména z hlavních komunikací • U terénních úprav respektovat původní/typickou modelaci terénu, omezit stavby vedlejší (jejich rozsah) tak, aby nenarušil obraz cenných částí sídla • Neoplocovat pozemky v rozptýlené zástavbě, omezit živé ploty s výškou převyšující výšku člověka, řešit zahradní úpravy s respektem k tradičním formám bez cizorodých (městských) prvků
Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:
• Novou obytnou zástavbu realizovat ve vazbě na strukturu zástavby stávající – proluky při stávající cestní síti • U rekonstrukcí a přestaveb bránit nevhodným architektonickým zásahům u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys především starší obytné zástavby) • Podporovat zástavbu za využití tradičních materiálů, barevného řešení fasád a střešní krytiny • Uplatňovat ochranu staveb s dochovaným výrazem tradičního lidového stavitelství; usilovat o vhodné opravy a údržbu a zachovat jejich historický ráz • V ÚPD regulovat charakter zástavby včetně tvarosloví a velikosti, a to včetně staveb vedlejších, regulovat oplocení dle podmínek ochrany, podporovat pořízení ÚPD v podrobnosti regulačního plánu

Obec:	Kořenov	**Katastr:**	Příchovice u Kořenova
S/C20/1	**PŘÍCHOVICE** (*Přichowitz, Przichowitz, Neudörfl*)		
Poloha:	**KC/C**		**KP/C20**

Charakteristika:

Sídlo je rozloženo v jedinečné poloze na Příchovickém hřbetu vybíhajícím z lesnatého masivu Hvězdy a prostorově navazujícím za hlubokým zářezem Kamenice na Černostudniční hřbet. Tento terénní horizont je klíčovým prostorovým rozhraním Podkrkonoší (Krkonošského podhůří) a Jizerských hor a v severovýchodní části i rozhraním Jizerských hor a Krkonoš. Kulturní dominanta kostela sv. Víta je významnou krajinnou dominantou, patrnou především z Podkrkonoší. Sídlo je rozloženo jak přímo na hřbetu (střední část sídla), tak i v prudkém jižním svahu spadajícím do údolí Rejdického potoka, a tak i v povlovném svahu klesajícím k Nové Vísce do mělkého údolí levostranného přítoku Příchovického potoka. Sídlo se vyznačuje partiemi rozptýlené zástavby horských chalup a usedlostí, středem sídla s dominantou kostela sv. Víta a hustou, převážně historickou zástavbou uspořádanou kolem cest na Rejdice a na Desnou, vymezujících volný prostor návsi s kostelem v jeho nižší poloze. Na tuto centrální část sídla navazuje ve vyšší poloze plocha novodobé rekreační zástavby v tradičních hmotách. První písemná zmínka pochází z roku 1577.

KATEGORIZACE	**A**	**B+**	**C**
SEGMENTACE	**ANO**		

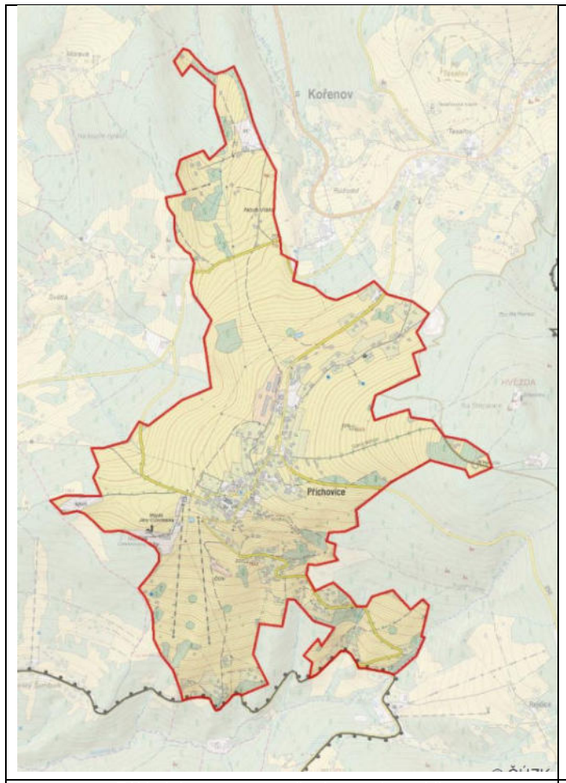
Hlavní hodnotící kritéria			**Vedlejší hodnotící kritéria**			
Krajinný rámec	Kvalita krajinného rámce	+	Pozitivní			
	Vizuální projev sídla	+	Krajinná rámec		Sídlo	
	Zasazení sídla	+	Komponované části	NE	Cenná urbanistická struktura	ANO
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	+	Historické členění krajiny	ANO	Přítomnost památkových zón či rezervací	NE
	Prostorové uspořádání sídla	+	Přítomnost krajinné památkové zóny	NE	Kulturní památky (KP, NKP)	ANO
Zástavba	Charakter zástavby	+/o			Přítomnost přírodních prvků akcentující obraz sídla	ANO
	Měřítko zástavby	+	Krajinná dominanta	ANO	Kulturní dominanta	ANO
	Architektonická kvalita objektů	+/o	Přítomnost ZCHÚ (maloplošných)	NE	Ikonické panorama/silueta	ANO
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	+	Negativní			
	Charakteristické nezastavěné plochy	+	Rušivá dominanta	NE	Rušivé objekty	ANO
	Zeleň na okraji sídla	+	Snížení přírodní a estetické hodnoty	NE	Rušivá veřejná prostranství, zanedbanost	NE

Komentář:

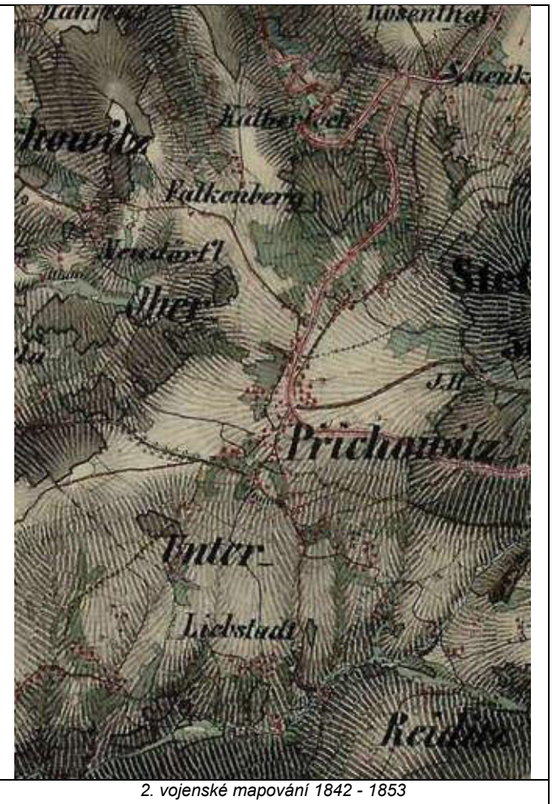
Je patrné historické členění krajiny v partiích rozptýlené zástavby. Přírodní dominanta masivu Hvězdy zakončuje Příchovický hřbet. Sídlo je význačné jedinečným uplatněním v krajinných panoramatech a působivostí rozptýlené zástavby tradičního charakteru v dochovaných stopách historické zástavby v Dolních Příchovicích a v Nové Vísce. Kulturní dominanta novorománského kostela v citlivém místě krajiny.

Celkové zhodnocení:

Sídlo je rozloženo v jedinečných polohách Příchovického hřbetu a jeho jižních svahů spadajících k Rejdickému potoku. Vzniká tak ikonické panorama části zástavby v náhorní poloze s kulturní dominantou kostela sv. Víta. Působivé scenérie Dolních Příchovic s tradičními formami zástavby, skryté v množství mimolesní zeleně jižního svahu a s výhledy do Podkrkonoší vyniká harmonickým měřítkem a harmonickými vztahy. Rekreační charakter sídla s novodobou zástavbou a novodobou kulturní dominantou rozhledny a lyžařským areálem.

Základní mapa s vyznačením prostoru sídla

2. vojenské mapování 1842 - 1853

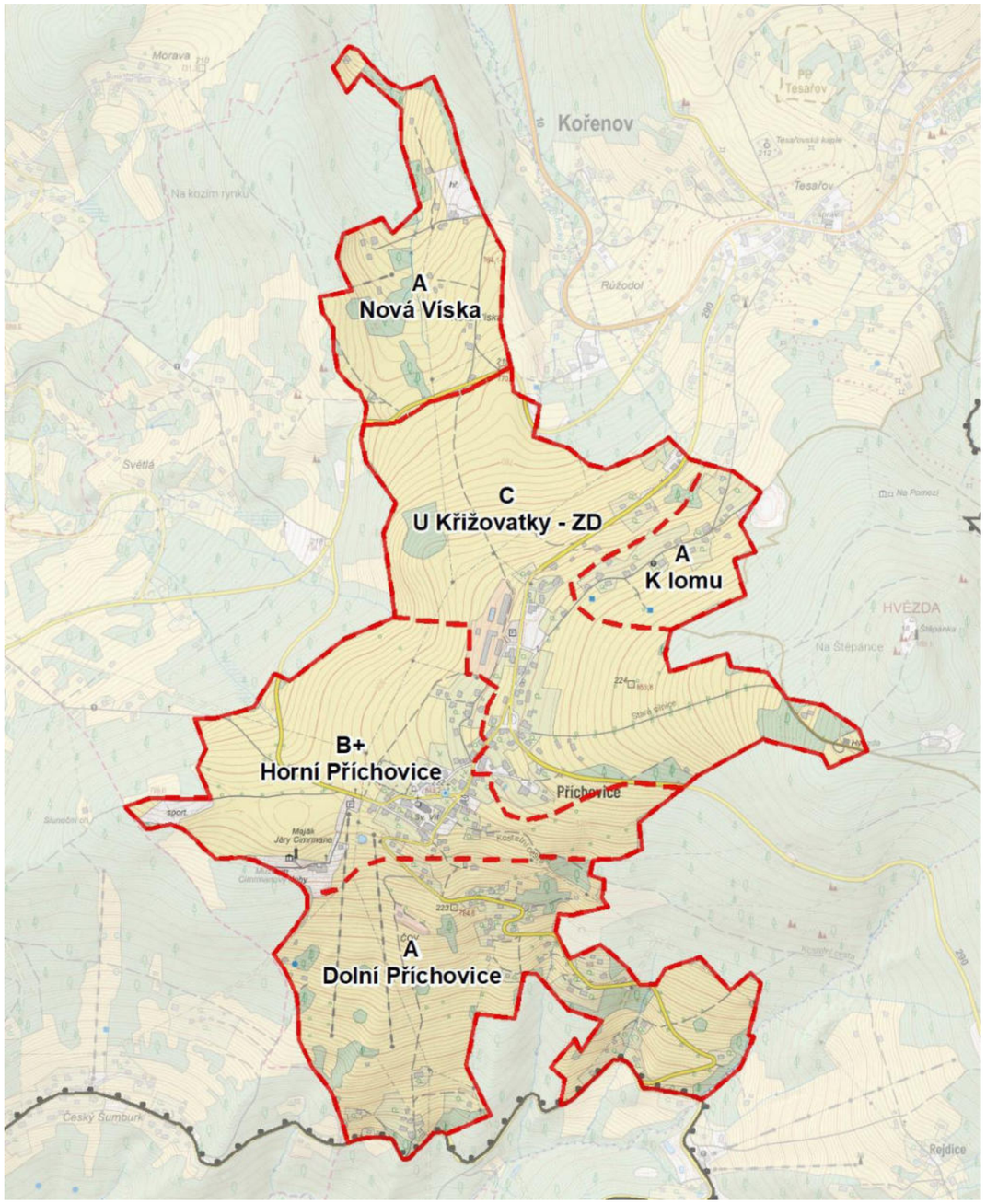

Odůvodnění		
Krajinný rámec sídla	Kvalita krajinného rámce	Krajinný rámec náhorní polohy asymetrické části Příchovického hřbetu se strmými jižními a povlovnými severním svahy vytváří specifický krajinný rámec. V něm se uplatňují nejenom okraje souvislých lesních porostů, ale též velké otevřené plochy trvalých travních porostů v náhorní poloze a mozaika travních porostů a struktury solitérních liniových prvků mimolesní zeleně v jižních svazích.
	Vizuální projev sídla	Vizuální projev sídla představuje hlavní znak jedinečnosti sídla v širším krajinném rámci. Jedná se o viditelnost zástavby náhorní polohy středu sídla s pseudorománským kostelem sv. Víta na návsi. Silueta zástavby s kostelní věží je patrná z širokého okruhu Podkrkonoší. Zástavba chalup, rozložená v jižním svahu Dolních Příchovic je skryta v množství mimolesní zeleně a v dálkových pohledech se projevuje omezeně, stejně jako zástavba Nové Vísky, která není vnímána v dálkových pohledech a v siluetárních vztazích.
	Zasazení sídla	Sídlo je převážně harmonicky zasazeno do krajinného rámce. Nápadně vystupují v krajině novostavby ve vyšší části sídla, kde je zatím nedostatek mimolesní zeleně, která by novou zástavbu zapojila do krajiny. Problémový je zemědělský areál Farma Příchovice při silnici II/290 v severní části obce. Naopak jedinečně jsou zasazeny do krajiny partie rozptýlené zástavby tradičních forem v jižním svahu nad tokem Rudického potoka. Lyžařský areál, novodobá rozhledna a řada ubytovacích a stravovacích objektů dávají sídlu výrazně rekreační charakter.
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	Sídlo je organizováno v rozptýlené struktuře ve vazbě na cesty a silnice tak, že v náhorní poloze kolem kostela je zástavba soustředěna a vytváří zřetelný střed sídla. Dolní Příchovice představují rozptýlenou zástavbu chalup v prudkém jižním (jihovýchodním) svahu, vázanou na serpentiny silnice z Rejdic do Příchovic a na navazují vrstevnicové cesty. Vznikají zde určité – vzájemně oddělené – skupiny chalup. Určitá zahuštěná skupina vzniká v prudkém svahu při spádnicové cestě navazující na silnici z Tanvaldu do Rejdic (historický název Liebstadt). Do určitých skupin je organizována v mírně svažitém terénu rozptýlená zástavba Nové Vísky, přičemž volně uspořádané skupiny mají vzájemně dosti velké vzdálenosti – cca 100 – 200 m.
	Prostorové uspořádání sídla	Charakteristickým rysem prostorového uspořádání je rozvolněné prostorové uspořádání větších objektů ve středu sídla kolem návsi a kostela včetně výše umístěných novostaveb obytných a rekreačních objektů. Rozptýlená zástavba chalup je rozmístěna v prudkém jižním i povlovném severním svahu asymetrického hřbetu ve značných odstupech volně uspořádaných skupin. Struktura rozptýlené zástavby je doplněna bohatou mimolesní rozptýlenou zelení i menšími plochami lesní zeleně.
Zástavba	Charakter zástavby	Charakter zástavby sídla je různorodý, přičemž však žádný druh zástavby (s výjimkou zemědělského areálu a některý objektů) nepředstavuje rušivý vliv na podobu sídla. Zásadním rysem charakteru je převaha objektů tradičních dimenzí, měřítka a tradičních forem. Ani novostavby a přestavby nenarušují působivost zástavby v jejím krajinném rámci.
	Měřítko zástavby	Střed sídla v náhorní poloze terénního hřbetu se vyznačuje větším měřítkem objektů a jejich odlišným charakterem od chalup rozptýlené zástavby ve svazích. Celkově se zástavba vyznačuje harmonickým měřítkem, ze kterého se nevymykají ani novostavby a nové přestavby. Výjimku představuje zemědělský areál Farma Příchovice. V zástavbě pak hmotově vynikají některé půdorysně nebo hmotově rozměrnější Objekty, které však nepředstavují excesivní prvky zástavby.
	Architektonická kvalita objektů	Architektonická kvalita objektů je rozdílná – v zástavbě se nachází řada dochovaných tradičních roubených nebo částečně zděných objektů, většinou však po rekonstrukcích a přestavbách. Žádná z chalup není zapsána mezi kulturní nemovité památky. Novostavby rekreačních chalup se přizpůsobují většinou tradičním formám, i když s novodobým architektonickým výrazem. Nevymykají se se harmonickému měřítku a některé jsou architektonicky hodnotné. To se týká i mimo zástavbu sídla ležící areál rozhledny Maják Járy Cimrmana. Památkově chráněný kostel sv. Víta představuje ústřední bod zástavby středu sídla – významný svým architektonickým ztvárněním, výškou a hmotou.
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	V sídle je zastoupení mimolesní zeleně rozdílné – bohaté je v rozptýlené zástavbě svahových poloh, méně zeleně je ve střední části sídla v náhorní poloze. Plochy trvalých travních porostů, navazujících na sídlo v náhorních a mírně svažitých polohách jsou pohledově otevřené a málo členěné nesouvislými liniovými vegetačními strukturami.
	Charakteristické nezastavěné plochy	Nezastavěné plochy sídla odpovídají charakteru rozptýlené zástavby, kdy se mezi objekty a k nim přiléhající zelení objevují louky a místy i zahrady (Nová Víska). Jednoduše je upravena rozlehlá trojúhelná náves s kostelem.
	Zeleň na okraji sídla	Je rozdílná v návaznosti náhorních a mírně svažitých poloh na sídlo a v prudkých svazích. Náhorní polohy jsou členěny málo, umožňují přehlednost ploch luk a viditelnost kostela a rozhledny a v panoramatech vynikají spíše okraje souvislých lesních porostů. Působivá je rozptýlená zástavba a ve svahu s bohatou mimolesní rozptýlenou zelení.

Segmentace a ochrana krajinného rázu:

Území sídla tvoří pět částí, které jsou odlišné polohou v terénu (krajinným rámcem) a charakterem zástavby. Jedná se o střední část sídla na terénním hřbetu „Horní Příchovice“, výše položenou část novější a zcela nové zástavby a areálu ZD „U křižovatky – ZD“, zástavbu podél cesty „K lomu“, odtrženou polohu „Nová Víska“ a lokalitu rozptýlené zástavby v jižním svahu „Dolní Příchovice“. Z hlediska cennosti krajinného rázu, péče o krajinný ráz a stanovení ochranných podmínek jsou však vymezeny tři segmenty – „Horní Příchovice“, „Dolní Příchovice/Nová Víska, K lomu“ a „U křižovatky – ZD“.

S/C20/1-1	Horní Příchovice	B+

Charakter, hodnoty a narušení:

Centrální část sídla se zástavbou uspořádanou podél cest a zahuštěnou kolem trojúhelné návsi s kostelem sv. Víta. Charakter zástavby se vyznačuje různorodou zástavbou s přestavbami a dostavbami, avšak s tradičními formami a hmotami – většinou přízemí a podkroví se sedlovou střechou. Do této části sídla patří i k jihu vybíhající cíp s areálem rozhledny Maják Járy Cimrmana, s penzionem U Čápa v jedinečné poloze a s lyžařskými vleky (Ski areálu U Čápa). Hlavní dominanta sídla – kostel sv. Víta – se společně se siluetou zástavy projevuje jako jedinečná dominanta krajinných panoramat.

Cíl(e) ochrany:

- Udržení charakteru sídla s rekreačním využitím, se zahuštěnou urbanistickou strukturou a převažující tradičním výrazem staveb, množstvím sídelní zeleně a jedinečným zapojením do krajiny, bez hmotově, charakterově a měřítkově se vymykající zástavby

Podmínky ochrany:

- Zachovat charakter venkovského sídla, respektovat exponovanost sídla, zachovat harmonické měřítko a vztahy v krajině, nezahušťovat výrazně zástavbu, nevytvářet nové formy zástavby vyžadující založení cestní sítě, vyloučit kompaktní formy zástavby
- Měřítkově větší stavby jsou vyloučeny v polohách s dochovanou tradiční formou zástavby a partií u kostela
- Při realizaci nových staveb, přestavbách a dostavbách dbát základních architektonických pravidel či forem venkovské zástavby (sedlová střecha, obdélný půdorys, orientace, podlažnost, barevnost), vyloučit možnost použití nehodnotné katalogové zástavby, (zejména opakované použití projektů)
- Zachovat význam dominanty kostela sv. Víta v zástavbě sídla, neoslabovat její působení v dálkových výhledech
- Omezit a v nejcennějších partiích zástavby vyloučit výstavbu výrazného oplocení pozemků narušujícího charakter volné zástavby, výjimečně řešit pohledově prostupné oplocení z tradičních materiálů (laťkové)
- vyloučit fotovoltaické panely na objektech v pohledově exponovaných (fasádních) polohách, zejména z veřejných prostranství a z krajiny (zejména z dálkových pohledů)
- Omezit vedlejší doplňkové stavby ke stavbám hlavním (rozsah, umístění) tak, aby nerušily obraz sídla, neumisťovat směrem do veřejného prostoru před hlavní objekty
- při zahradních úpravách neosazovat zahrady cizorodými (exotickými) rostlinami a stromy, nepřipouštět zahradní úpravy netradičních forem, omezit živé ploty ovlivňující výrazně uplatnění zástavby v krajině

Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:

- Možnosti situování nové zástavby v této centrální části sídla jsou zásadně omezené, event. nové objekty situovat ve vazbě na strukturu stávající zástavby, výjimečné umístění novostaveb mimo pohledově exponované polohy je možné jenom ve vazbě na strukturu zástavby stávající při stávající cestní síti
- bránit rozšiřování nehodnotné katalogové zástavby, nenavyšovat objem staveb, mimo kontext s dochovanými objekty lidové architektury, zejména v solitérních polohách je možné, aby přestavby nebo event. Novostavby měly současný architektonický výraz při respektování dimenzí, hmot a barevnosti tradičních lidových staveb
- Uplatňovat ochranu staveb s dochovaným výrazem tradičního lidového stavitelství; usilovat o vhodné opravy a údržbu a zachovat jejich historický ráz
- Podporovat rekreační charakter území, volit vhodné formy mobiliáře tak, aby nenarušily venkovský charakter místa, dbát o úpravu veřejných prostranství, vyhýbat se městským formám veřejných prostranství (chodníky se zámkovou dlažbou), omezit zahradní úpravy v okolí zástavby (nepřiměřeně vysoké živé ploty omezující výhledy),
- Omezit výstavbu oplocení v ÚPD, zejména formy oplocení (nepřípustné formy plnostěnných materiálů), regulovat charakter zástavby, podporovat pořízení ÚPD v podrobnosti regulačního plánu

S/C20/1-2	Dolní Příchovice, Nová Víska, K lomu	A

Lokalita Dolní Příchovice má hranici vůči Horním Příchovicím u chalupy ev.č. 1168, ležící při silnici z Rejdic na Příchovice. Zahrnuje pak celý jižní svah spadající k silnici, provázející v dolní části údolí Rejdický potok. Nová Víska zahrnuje lokalitu s volně rozloženými, resp. nahloučenými chalupami na výběžku plochého hřbetu, vybíhajícího k severu od Příchovic k severu až severozápadu. Lokalita K lomu zahrnuje zástavbu chalup podél cesty od Javorové aleje ke kapličce a dále k bývalému lomu.

Ve všech třech lokalitách vyniká jedinečná harmonie rozptýlené zástavby s řadou dochovaných tradičních objektů (většinou po přestavbách a rekonstrukcích), a krajinného rámce luk se solitérní a skupinovou mimolesní zelení. Charakter prostorově oddělených části sídla vyniká velmi působivými scenériemi s absencí výrazněji rušivých vlivů.

Cíl(e) ochrany:

- Udržení jedinečného charakteru části horského sídla v s tradiční rozptýlenou strukturou zástavby s množstvím mimolesní zeleně, nenarušeným měřítkem a harmonickým vztahem k atraktivnímu přírodě blízkému krajinnému rámci

Podmínky ochrany:

- Zachovat a chránit charakter segmentu „Dolní Příchovice“ s dochovanosti chalup tradičního výrazu, zachovat výrazně dochované měřítko a charakter tradiční zástavby ve všech částech segmentu a harmonické vztahy v krajině
- Zachovat charakter rozptýlené zástavby chalup, nepropojovat nahloučené skupiny objektů další výstavbou, případné novostavby umisťovat v kontaktu s nahloučenými skupinami existujících staveb s ohledem na zachování prostorového uspořádání zástavby – rozestupy a orientaci objektů
- V bezprostředním vizuálním kontextu s dochovanými objekty lidové architektury musí přestavby a event. nová výstavba respektovat tradiční půdorysné rozměry, tradiční hmoty a barevnost
- Vyloučit výstavbu bytových domů, vícepodlažních objektů a jinou účelovou zástavbu vybočující měřítkem z charakteru existující zástavby, omezit vedlejší stavby ke stavbám hlavním (rozsah, umístění) – nesmí narušovat vizuální uplatnění obytných objektů v krajině
- Nerozšiřovat sjezdovky a vleky
- U terénních úprav respektovat původní/typickou modelaci terénu, neosazovat zahrady cizorodými (exotickými) rostlinami a stromy, respektovat charakter okolí tradiční zástavby
- vyloučit fotovoltaické panely na objektech v pohledově exponovaných (fasádních) polohách, zejména z veřejných prostranství a z krajiny (zejména z dálkových pohledů)
- Vyloučit výstavbu výrazného oplocení pozemků narušujícího charakter zástavby
- Zachovat množství a hodnotu sídelní zeleně spoluformující příznivé působení sídla v krajině

Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:

- Doporučuje se zásadně omezit možnosti doplnění zástavby
- Mimo kontext s dochovanými objekty lidové architektury, zejména v solitérních polohách je možné, aby přestavby nebo event. novostavby měly současný architektonický výraz při respektování dimenzí, hmot a barevnosti tradičních lidových staveb, a to v lokalitě K lomu, event. Nová Víska
- V územně plánovací dokumentaci regulovat charakter zástavby, včetně materiálového a barevného řešení, regulovat oplocení (vyloučit oplocení v částech s rozptýleným charakterem zástavby), podporovat pořízení ÚPD v podrobnosti regulačního plánu

S/C20/1-3	U křižovatky – ZD	C

Rozvolněná zástavba v okolí křižovatky silnice II/209 a silnic na Desnou a na Rejdice. K Hvězdě odbočuje tzv. Stará cesta s novou alejí, která rozděluje plochu nových rekreačních objektů. Různorodá zástavba chalup, rodinných domů a bytových domů pak pokračuje podél silnice na Tesařov, po jejíž západní straně je umístěn zemědělský areál Farma Příchovice. Charakter zástavby v této lokalitě je různorodý a zahrnuje jak starší přestavby, tak objekty tradičních forem, a tak i novodobé objekty, dodržující většinou dimenze a měřítko tradiční zástavby.

Cíl(e) ochrany:

- Udržení charakteru různorodé zástavby bez měřítkových a tvarových excesů

Podmínky ochrany:

- Omezit další rozšiřování zástavby ve směru Staré cesty do luk ve svazích, nevytvářet nové formy bydlení, nezahušťovat výrazně stávající zástavbu, omezit formu a hmoty objektů
- U novostaveb, přestaveb, rekonstrukcí obytných staveb řešit/respektovat místně typický ráz objektů; jednoduché hmoty, tvary (půdorys, tvar střechy, ap.) a proporce staveb (např. výšky podlaží), orientaci a osazení v terénu; měřítko přizpůsobit hodnotné okolní zástavbě, respektovat dominantní působení kostela v segmentu S/C20/1-1
- Vyloučit výstavbu bytových domů, vícepodlažních objektů a jinou účelovou zástavbu vybočující výrazně měřítkem z charakteru existující zástavby, omezit vedlejší stavby ke stavbám hlavním (rozsah, umístění) – nesmí narušovat vizuální uplatnění obytných objektů v krajině
- U terénních úprav respektovat původní/typickou modelaci terénu, zachovat množství a hodnotu sídelní zeleně spoluformující příznivé působení sídla v krajině, novostavby situovat s orientací zahrady do volné krajiny
- vyloučit fotovoltaické panely na objektech v pohledově exponovaných (fasádních) polohách, zejména z veřejných prostranství a z krajiny
- vyloučit výstavbu výrazného oplocení pozemků narušujícího charakter volné zástavby

Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:

- Novou obytnou zástavbu realizovat ve vazbě na strukturu zástavby stávající při stávající cestní síti
- V územně plánovací dokumentaci regulovat charakter zástavby, regulovat oplocení (vyloučit oplocení v částech s rozptýleným charakterem zástavby), zregulovat harmonický přechod do volné krajiny, podporovat pořízení ÚPD v podrobnosti regulačního plánu
- Zemědělský areál je možné využít pro jiné účely při respektování měřítka okolní zástavby, možné jsou větší formy nepřesahující rozsah stávajícího areálu

Obec:	Kořenov	Katastr:	Polubný, Příchovice u Kořenova
S/C21/1	**KOŘENOV** *(Wurzelsdorf, Pollaun, Rosenthal)*		
Poloha:	**KC/C**		**KP/C21**

Charakteristika:

Sídlo je rozloženo v zajímavé poloze podél silnice I/10 (E65) směřující na Harrachov. Od nejvyššího místa silnice v terénním sedle v lokalitě Tesařova klesá údolí poměrně rychle k jihozápadu do údolí Příchovického potoka do Růžodolu a povlovněji se zahlubuje k severovýchodu do údolí Tesařovského potoka – pravostranného přítoku Jizery – do Dolního Kořenova. Od silnice stoupají otevřené svahy s rozptýlenou zástavbou k severu a severozápadu k okrajům lesa (rozhraní vůči Polubnému) a k jihovýchodu k okrajům souvislých lesních porostů Hvězdy (959 m) a Kapradníku (954 m). V různorodé zástavbě se objevují skupiny chalup s dochovanými formami, ležícími ve stopách historické urbanistické struktury. Oproti tomu se při hlavní silnici objevují větší novodobé nebo přestavěné ubytovací a stravovací objekty a velký objekt Obecního úřadu. Celkově má sídlo rekreační charakter s převažujícími rysy horské zástavby a signalizuje – v sousedství průmyslového charakteru k západu ležících sídel Tanvald a Desná – vstup do rekreačního území a do Harrachova. V takto promísené rozmanité zástavbě území nelze vymezit prostorově a charakterově ucelené segmenty, ve kterých by bylo možno stanovit specifické ochranné podmínky.

KATEGORIZACE	**C**
SEGMENTACE	**NE**

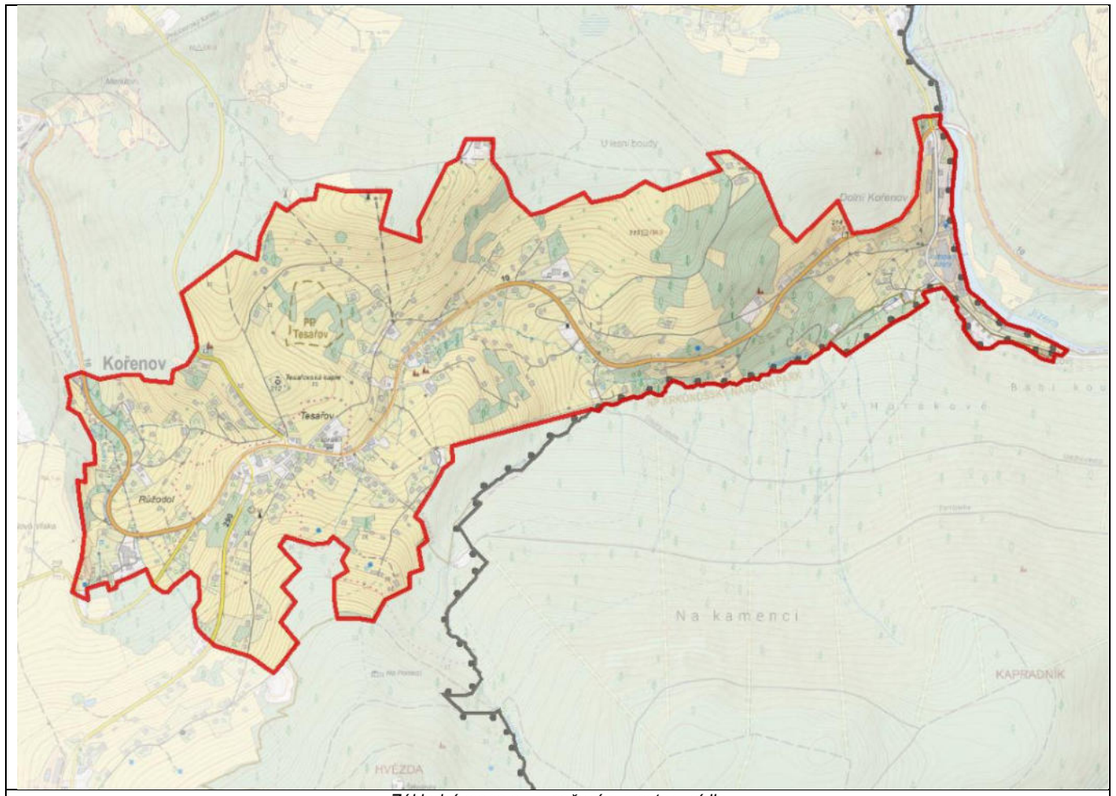
Hlavní hodnotící kritéria			**Vedlejší hodnotící kritéria**			
Krajinný rámec	Kvalita krajinného rámce	+	Pozitivní			
	Vizuální projev sídla	+/0	Krajinná rámec		Sídlo	
	Zasazení sídla	+	Komponované části	NE	Cenná urbanistická struktura	NE
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	+	Historické členění krajiny	ANO	Přítomnost památkových zón či rezervací	NE
	Prostorové uspořádání sídla	+/0	Přítomnost krajinné památkové zóny	NE	Kulturní památky (KP, NKP)	NE
Zástavba	Charakter zástavby	+/0			Přítomnost přírodních prvků akcentující obraz sídla	ANO
	Měřítko zástavby	+/0	Krajinná dominanta	ANO	Kulturní dominanta	ANO
	Architektonická kvalita objektů	+/0	Přítomnost ZCHÚ (maloplošných)	ANO	Ikonické panorama/silueta	NE
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	+	Negativní			
	Charakteristické nezastavěné plochy	+	Rušivá dominanta	NE	Rušivé objekty	ANO
	Zeleň na okraji sídla	+	Snížení přírodní a estetické hodnoty	NE	Rušivá veřejná prostranství, zanedbanost	NE

Komentář:

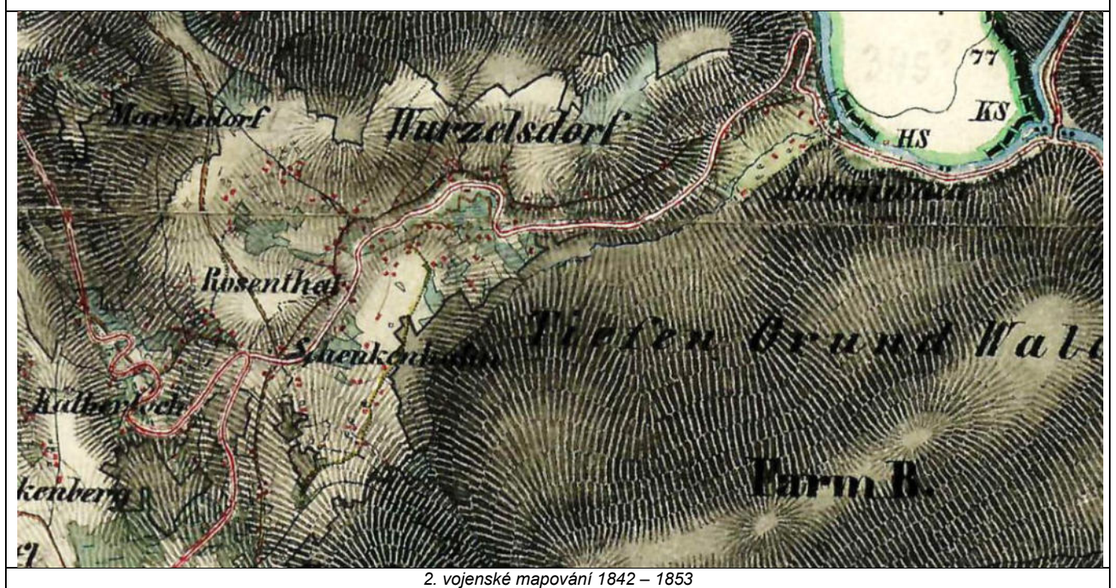
Je patrné historické členění krajiny v partiích rozptýlené zástavby. Přírodní dominanta masivu Hvězdy zakončuje Příchovický hřbet. PP Tesařov představuje cennou polohu a přítomnost přírodních estetických hodnot. V obrazu sídla se významně uplatňuje množství lesní i mimolesní zeleně. Některé rozměrově mohutné novodobé objekty působí rušivě, oproti nim vyniká v otevřeném prostoru luk drobná dominanta Tesařovské kaple.

Celkové zhodnocení:

Sídlo je rozloženo v důležitém místě krajiny a představuje rozhraní zahloubených poloh krajiny Černé Desné a Kamenice a horských poloh povodí Jizery. Sídlo se příliš neuplatňuje v krajinných panoramatech a jeho charakter je rekreační – s různorodostí zástavby, avšak se zachovaným harmonickým výrazem sídla v bohaté lesní a mimolesní zeleni. Různorodý charakter zástavby s poměrně harmonickým zapojením do krajinného rámce důležitého místa v krajině. Hodnoty krajinného rázu tkví v dochovaných partiích rozptýlené zástavby s množstvím mimolesní zeleně a drobné lesní zeleně, s přítomností cenných přírodě blízkých partií zamokřených luk PP Tesařov a s vymezením prostoru okraji lesních porostů a lesnatým horizonty s kulturní dominantou Štěpánky. Harmonii zástavby narušují velké objekty hotelů a objekt Obecního úřadu.

Základní mapa s vyznačením prostoru sídla

2. vojenské mapování 1842 – 1853

Odůvodnění		
Krajinný rámec sídla	Kvalita krajinného rámce	Krajinný rámec polohy terénního sedla se svahy stoupajícími k severozápadu k okrajům esa a k jihovýchodu k okrajům lesů Hvězdy a Kapradníku vytvářejí po výstupu z hlubokého údolí Černé Desné, Hlubokého potoka a Příchovického potoka působivý charakter náhorní otevřené polohy s na obě strany se zahlubujícími údolími. Krajinný rámec s lesnatými svahy a horizonty a s horskými dominantami a s mírnými svahy sídla se stopami členění historické pluziny působí příznivě a vytváří rysy neopakovatelnosti.
	Vizuální projev sídla	Sídlo se projevuje vizuálně nikoliv v krajinných panoramatech, ale spíše v dílčích scenériích, a to dvěma způsoby – jako projev zástavby uspřádané podél hlavní silnice I/10 a jako projev rozptýlené zástavby chalup a rodinných domů v množství mimolesní zeleně povlovných svahů jak v Růžodole, tak i v údolí Tesařovského potoka
	Zasazení sídla	Sídlo je převážně harmonicky zasazeno do krajinného rámce. Nápadně vystupují v krajině novostavby ve vyšší poloze sídla na Tesařově, Množství ubytovacích a stravovacích objektů, lyžařský vlek Bavorák a množství rekreačních chalup dávají sídlu výrazně rekreační charakter.
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	Sídlo je převážně organizováno v rozptýlené struktuře – ve stopách historické struktury – nad lokalitou PP Tesařov, ve svazích k objektu Horská chata Zvonice, ve svazích nad školou. Podobně je zástavba chalup volně rozložena podél cest nad pravým břehem Tesařovského potoka mezi hotelem Čert a čerpací stanicí. Velké soustředění zástavby se nachází nejenom při křižovatce na Tesařově, ale také ve vazbě na továrnu Cutisin při toku Jizery na východním okraji sídla.
	Prostorové uspořádání sídla	Charakteristickým rysem prostorového uspořádání je kontrast rozptýlené a rozvolněné struktury chalup ve svazích Tesařovského a Příchovického potoka a naproti tomu zástavby sledující silnici I/10 a vytvářející soustředěné formy na Tesařově a v Dolním Kořenově.
Zástavba	Charakter zástavby	Charakter zástavby je velmi různorodý – ve vazbě na křižovatku na Tesařově vznikly velké objekty hotelů a restaurací Hotelu Příchovice, které navzdory velkým dimenzím mají horský charakter. Další ubytovací a stravovací objekty jsou rozloženy podél silnice (např. hotel Kořínek v Růžodole, restaurace d´Artagnan). Velkým objektem je též obecní úřad s poštou. V Dolním Kořenově leží průmyslová zástavba se zajímavými industriálními objekty, dělnickými domy a rozmanitou novodobou zástavbou. I když toto jsou ze silnice nejvíce viditelné objekty, převaha zástavba tkví v rodinných domech a chalupách. Jedná se jak o přestavěné tradiční objekty, tak o novostavby.
	Měřítko zástavby	Střed sídla v náhorní poloze terénního sedla a některé polohy podél silnice I/10 které leží na západ i na východ, vybočují dimenzemi a měříkem z rysů tradiční zástavby. Oproti tomu je měřítko drobných objektů chalup, rodinných domů a malých penziónů harmonické, bez výrazněji vybočujících staveb.
	Architektonická kvalita objektů	Architektonická kvalita objektů je rozdílná – v zástavbě se nachází několik dochovaných tradičních roubených nebo zděných objektů, většinou jsou však chalupy po rekonstrukcích a přestavbách. Žádná z chalup není zapsána mezi kulturní nemovité památky. Novostavby rodinných domů a rekreačních chalup se přizpůsobují většinou tradičním formám, i když s novodobým architektonickým výrazem, avšak bez výraznějších architektonických hodnot. Nevymykají se harmonickému měřítku. Zajímavým a v krajině velice působivým objektem je Tesařovská kaple z roku 1908.
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	V sídle je zastoupení mimolesní zeleně rozdílné – bohaté je v rozptýlené zástavbě svahových poloh v Růžodole a v jihovýchodním svahu nad levým břehem Tesařovského potoka, kde jsou patrné stopy členění plužiny. Otevřená plocha, umožňující výhledy na okraj Krkonoš, se prostírá kolem Tesařovské kaple. Významnou plochou z hlediska přírodních hodnot a jejich prostorového uplatnění je partie podmáčených luk PP Tesařov.
	Charakteristické nezastavěné plochy	Nezastavěné plochy sídla odpovídají charakteru rozptýlené zástavby, kdy se mezi objekty a k nim přiléhající zelení objevují louky a místy i zahrady.
	Zeleň na okraji sídla	Bohatá mimolesní zeleně a drobné lesíky v rozptýlené struktuře sídla a koridor doprovodné vegetace Tesařovského a Příchovického potoka zprostředkují harmonickou návaznost sídla na okolní krajinu.

Ochrana krajinného rázu:

Cíl(e) ochrany:

- Udržení charakteru sídla s rekreačním využitím, se zahuštěnou urbanistickou strukturou v těžišti prostoru při křižovatce silnic a s převažující harmonickým zapojením staveb do krajiny.

Podmínky ochrany:

- Nenarušovat dosud dochované měřítko a harmonický vztah zástavby a krajinného rámce
- U novostaveb, přestaveb, rekonstrukcí obytných staveb v kontextu s partiemi hodnotné tradiční zástavby řešit/respektovat místně typický ráz; měřítko přizpůsobit hodnotné okolní zástavbě
- Strukturu a charakter zástavby diferencovat v souladu s urbanistickou strukturou sídla, zachovat částečné nenarušení exponovaných poloh v krajině; nezahušťovat zástavbu ve vyšších polohách svahů, kde je částečně dochovaný rozvolněný charakter (Východní a severovýchodní část, okolí PP Tesařov)
- Zachovat stávající dominantní pozici a vizuální uplatnění Tesařovy kaple, nerozšiřovat zástavbu směrem ke kapli
- V exponovanějších a rozvolněnějších polohách omezit zahušťování, jsou možné dostavby a přestavby stávajících objektů při zachování měřítka zástavby, nezvětšovat měřítko zástavby, zachovat převažující formy obytných objektů o výšce 1NP plus podkroví, zachovat tradiční výrazy staveb (sedlové střechy, podélný půdorys)
- V polohách již kompaktnějších forem zástavby, které mají omezený vizuální účinek v krajině, omezit výškovou hladinu zástavby tak, aby se negativně neprojevovala v krajinných panoramatech, nepřipouštět městské formy zástavby, Vyloučit výstavbu bytových domů, vícepodlažních objektů a jinou účelovou zástavbu vybočující měřítkem z charakteru existující zástavby
- Vyloučit možnost použití nehodnotné katalogové zástavby, (zejména opakované použití projektů)
- vyloučit fotovoltaické panely na objektech v pohledově exponovaných (fasádních) polohách, zejména z veřejných prostranství a krajiny
- U terénních úprav respektovat typickou modelaci terénu, nepřipouštět městské formy úprav veřejných prostranství
- Zachovat krajinářsky hodnotnou lesní i mimolesní zeleň spoluformující příznivé působení sídla v krajině
- Bránit nevhodným architektonickým zásahům u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys především starší obytné zástavby)
- V rozptýlených formách vyloučit oplocení, v ostatních částech připouštět oplocení tradičních forem (laťové)

Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:

- Výjimečné umístění novostaveb mimo pohledově exponované polohy je možné jenom ve vazbě na strukturu zástavby při stávající cestní síti
- Omezit výstavbu oplocení v ÚPD, zejména formy oplocení (nepřípustné formy plnostěnných materiálů a skladeb), podporovat pořízení ÚPD v podrobnosti regulačního plánu

Obec:	Tanvald	Katastr:	Šumburk nad Desnou
S/C22/1	**ČESKÝ ŠUMBURK** *(Böhmisch Schumburg)*		
Poloha:	**KC/C**		**KP/C22**

Charakteristika:

Hluboká terénní sníženina, jež tvoří rozhraní Jizerských hor a Krkonošského podhůří, je tvořeno mohutným předělem mezi elevacemi Příchovického hřbetu a Kapradnické hornatiny a hluboké sníženiny, která je již výběžkem Zásadské vrchoviny. Zástavba Českého Šumburku je rozložena v tomto krajinářsky významném segmentu krajiny s možnostmi výhledů i s možnostmi vizuálního vnímání z protějších svahů. Místy vystupující i výše do svahu. Charakter sídla je dán jeho velmi omezenými možnostmi rozložení ve strmém jižním svahu Příchovického hřbetu. Zástavba v husté formě oboustranně provází silnici z Tanvaldu na Rejdice a Příchovice a místy vybíhá výše do svahu. Zástavba má výrazně rekreační charakter a je rozmanitá – s převahou přestaveb, dostaveb a novostaveb. Je zapojená do živé struktury mimolesní zeleně a do velmi členitých lesních okrajů. V území se vyskytují i četné objekty s dochovanými tradičními formami. Dimenze, měřítko i formy staveb jsou příznivé a respektují rysy tradiční zástavby. První písemná zmínka: Šumburk nad Desnou 1611.

KATEGORIZACE	**C+**
SEGMENTACE	**NE**

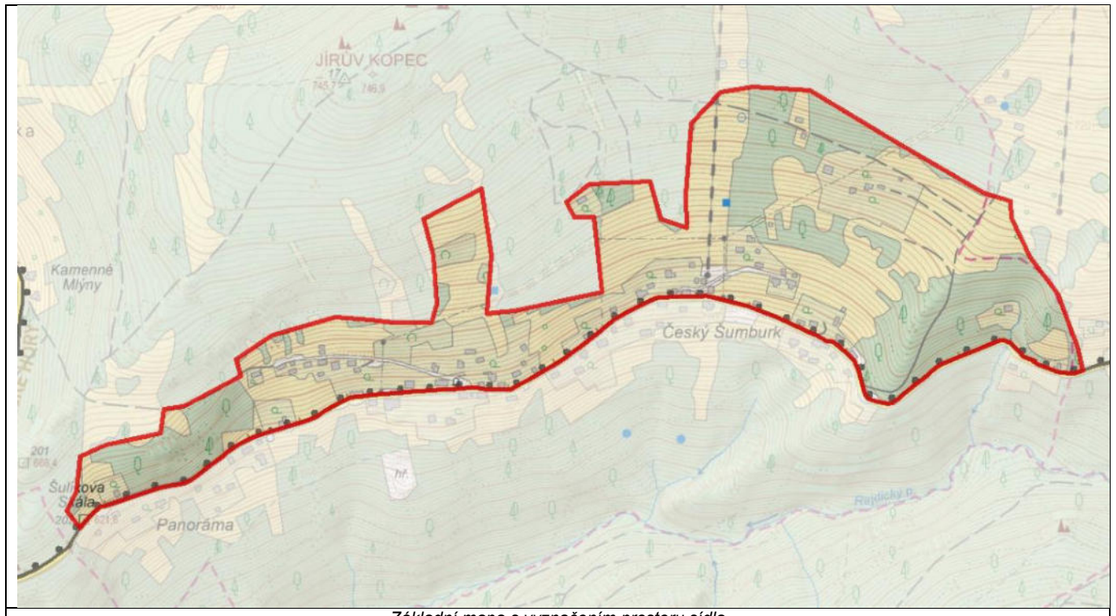
Hlavní hodnotící kritéria			Vedlejší hodnotící kritéria			
Krajinný rámec	Kvalita krajinného rámce	+	Pozitivní			
	Vizuální projev sídla	0	Krajinná rámec		Sídlo	
	Zasazení sídla	+	Komponované části	NE	Cenná urbanistická struktura	NE
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	0	Historické členění krajiny	NE	Přítomnost památkových zón či rezervací	NE
	Prostorové uspořádání sídla	0	Přítomnost krajinné památkové zóny	NE	Kulturní památky (KP, NKP)	NE
Zástavba	Charakter zástavby	0			Přítomnost přírodních prvků akcentující obraz sídla	NE
	Měřítko zástavby	+	Krajinná dominanta	NE	Kulturní dominanta	NE
	Architektonická kvalita objektů	0	Přítomnost ZCHÚ (maloplošných)	NE	Ikonické panorama/silueta	NE
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	+	Negativní			
	Charakteristické nezastavěné plochy	0	Rušivá dominanta	NE	Rušivé objekty	ANO
	Zeleň na okraji sídla	+	Snížení přírodní a estetické hodnoty	NE	Rušivá veřejná prostranství, zanedbanost	NE

Komentář:

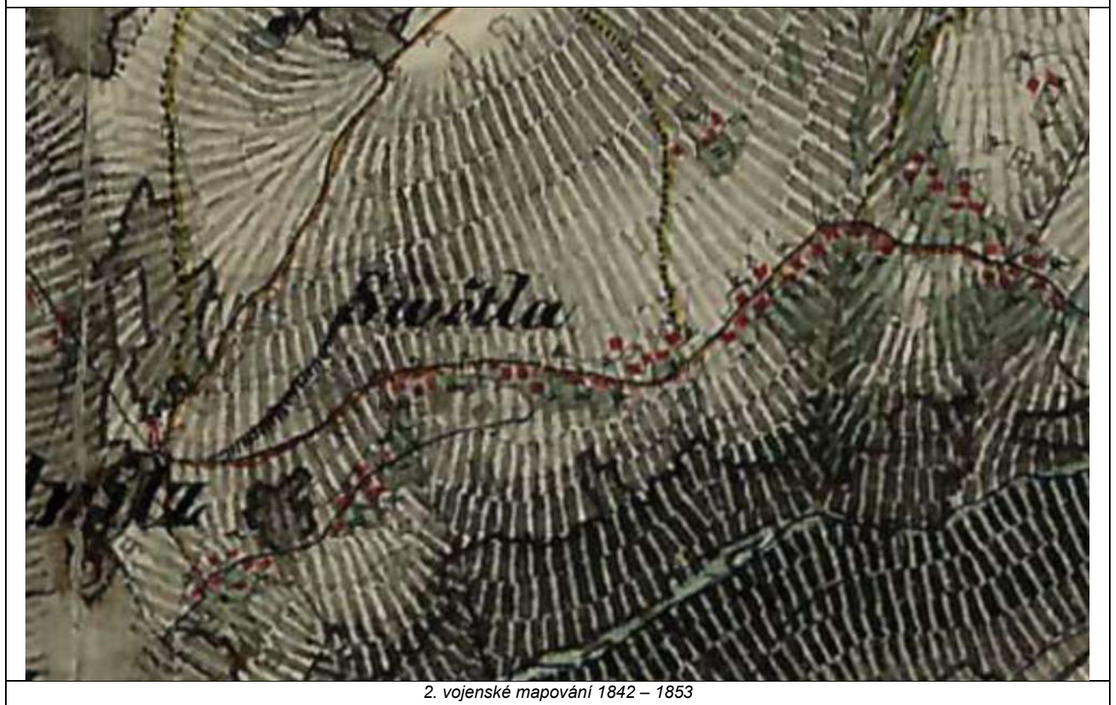
Některé přestavby a novostavby nerespektují tradiční formy zástavby a narušují charakter sídla.

Celkové zhodnocení:

I když je sídlo charakteristické poměrně rozmanitou zástavbou zahuštěnou podél silnice z Velkých Hamrů na Rejdice, vyniká jedinečnou polohou ve svažitém terénu a zasazením do krajinného rámce lesích porostů, luk a mimolesní zeleně. Charakter zástavby má sice různorodou hmotovou skladbu, avšak má převážně příznivé měřítko s řadou objektů tradičního měřítka a forem. Na různorodosti charakteru zástavby se podílí řada novostaveb, přestaveb a dostaveb, které však nestírají celkovou harmonii sídla v krajinném rámci.

Základní mapa s vyznačením prostoru sídla

2. vojenské mapování 1842 – 1853

	Prostorové uspořádání sídla	V nepřehledné struktuře rozvolněné zástavby je možno nalézt určitý řád v hmotovém výrazu jednotlivých staveb a jejich poloze okapové hrany po vrstevnici a v historické návaznosti jednotlivých usedlostí na role, stoupající kolmo do svahu – v historii byl celý svah Příchovického hřbetu odlesněn a zemědělsky využíván (členění pluziny je patrné na pozemkových hranicích, vizuálně se však projevuje minimálně).
Zástavba	Charakter zástavby	Charakter zástavby je velmi různorodý – převládají přestavby a dostavby objektů s tradičními formami a dimenzemi a mezi nimi se nachází celá řada objektů s dochovaným výrazem tradičních staveb. Charakter zástavby v prudkém svahu působí místy velmi malebně.
	Měřítko zástavby	Jednotlivé objekty jsou měřítkem poměrně jednotné, povětšinou se jedná o přízemní nebo patrové stavby převážně obdélného půdorysu, avšak s četnými dostavbami. Z takových forem se vymykají objekty sokolovny a školy. Celkově však převládá úměrné měřítko bez výrazně excesivních či rušivých staveb.
	Architektonická kvalita objektů	Architektonická kvalita objektů je rozdílná – v zástavbě se nachází řada dochovaných tradičních roubených nebo částečně zděných objektů, většinou však po rekonstrukcích a přestavbách. Žádná z chalup není zapsána mezi kulturní nemovité památky. Novostavby se přizpůsobují většinou tradičním hmotám, řada novostaveb či dostaveb však vlastnosti tradičních staveb nerespektuje. Tím vzniká vizuálně se projevující různorodost zástavby bez převažujících architektonických hodnot.
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	V sídle i jeho blízkém okolí se vyskytuje bohatá zeleň s významnou krajinotvornou funkcí. V rámci sídla je přítomno množství mimolesní zeleně.
	Charakteristické nezastavěné plochy	Nezastavěné plochy sídla jsou vlivem terénu minimální a odpovídají charakteru původně zemědělského sídla, změněného jak blízkostí průmyslových podniků v Desné a Tanvaldu, tak i v důsledku novodobé rekreační funkce.
	Zeleň na okraji sídla	Odpovídá volnější struktuře zástavby a přírodě blízkému krajinnému rámci s bohatou nelesní krajinnou zelení s bohatou mimolesní rozptýlenou zelení.

Odůvodnění		
Krajinný rámec sídla	Kvalita krajinného rámce	Krajinný rámec je velmi specifický: Jedná se o mohutné lesnaté údolí Rejdického potoka sklánějícího se od Rejdic k Velkým Hamrům – do údolí Kamenice. Jedinečná poloha vysoko ve svahu ukončeném horizontem Příchovického hřbetu s lukami a členitými okraji lesa nad sídlem a skalními útvary ve svahu pod sídlem představují jedinečný krajinný rámec.
	Vizuální projev sídla	Poloha vysoko ve svahu umožňuje vnímání sídla jednak z dílčích scenérií při pohybu po silnici na Rejdice a jednak z protějších svahů ze svahů Bradla (630 m)
	Zasazení sídla	Sídlo je harmonicky zasazeno do terénu, bez výrazně rušivých objektů či struktur. Enkláva bezlesí v prudkém svahu Příchovického hřbetu působí sice odloučeně a nepřístupně, ale umožňuje pohledové vazby jak na horské hřbety nad Rejdicemi, tak i do Podkrkonoší.
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	Sídlo je organizováno na základě historické struktury v území novověké kolonizace, avšak zástavba je v rozvolněné formě organizována podél silnice, která stoupala z Velkých Hamrů k Rejdicím a odtud na spojku ze Zlaté Olešnice na Příchovice. Struktura zástavby je dnes poměrně nepřehledná a zahuštěná do určitých na sebe navazujících skupin. Určitým těžištěm je skupina staveb, kde s na silnici napojuje historická cesta od Příchovic (pod lyžařským vlekem). Za další těžiště zástavby lze označit území okolo sokolovny a bývalé školy, od které severozápadním směrem vybíhá kratší ulice do jižního svahu.

Ochrana krajinného rázu:

Cíl(e) ochrany:

- Udržení charakteru sídla s rozvolněnou strukturou zástavby v pásu podél silnice bez rozvoje do otevřených ploch luk, zachování množstvím sídelní zeleně a harmonického zapojením do krajiny, bez hmotově, charakterově a měřítkově se vymykající zástavby

Podmínky ochrany:

- Nenarušovat dosud dochované měřítko a harmonický vztah zástavby a krajinného rámce
- Nerozšiřovat a nezahušťovat výrazně stávající zástavbu, zamezit zástavbě v solitérních exponovaných polohách
- Zachovat dominantní pozici školní budovy v zástavbě sídla
- U novostaveb, přestaveb, rekonstrukcí obytných staveb řešit/respektovat místně typický ráz objektů - jednoduché hmoty, tvary (půdorys, tvar střechy, ap.) a proporce staveb (např. výšky podlaží), orientaci a osazení v terénu; měřítko přizpůsobit hodnotné okolní zástavbě
- Zachovat krajinářsky hodnotnou lesní i mimolesní zeleň spoluformující příznivé působení sídla
- Bránit nevhodným architektonickým zásahům u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys především starší obytné zástavby)
- Nezvětšovat měřítko zástavby, zachovat převažující formy obytných objektů o výšce 1NP plus podkroví, neumožňovat stavby měřítkově vybočující (bytové, apartmánové domy)
- vyloučit fotovoltaické panely na objektech v pohledově exponovaných (fasádních) polohách, zejména z veřejných prostranství a krajiny
- U terénních úprav respektovat typickou modelaci terénu, a to i v případě umisťování staveb vedlejších, ty nesmí být umístěny v exponovaných místech negativně se projevujícího v pohledech z jihu
- Zachovat krajinářsky hodnotnou lesní i mimolesní zeleň spoluformující příznivé působení sídla v krajině
- Výrazně omezit oplocení v sídle, zabránit rozsáhlým a nevhodným formám oplocení (netradičního charakteru, skladby)

Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:

- Novou obytnou zástavbu realizovat ve vazbě na strukturu zástavby stávající – proluky při stávající cestní síti
- Omezit výstavbu oplocení v ÚPD, zejména formy oplocení (nepřípustné formy plnostěnných materiálů a skladeb), charakter staveb a vedlejší stavby, podporovat pořízení ÚPD v podrobnosti regulačního plánu

Obec:	Oldřichov v Hájích	Katastr:	Oldřichov v Hájích
S/D1/1	**OLDŘICHOV V HÁJÍCH** (*Bushullersdorff*)		
Poloha:	**KC/D**		**KP/D1**

Charakteristika:

Oldřichov v Hájích je rozsáhlé sídlo na okraji Liberecké kotliny v apendixu údolí Jeřice a Malé Jeřice, v krajině dramaticky přecházející do strmých svahů Jizerských hor. Krajinný rámec sídla je jasně vymezen okraji lesních porostů a horizonty západní části Jizerských hor. Současná podoba sídla je značně ovlivněna blízkostí liberecké aglomerace. Výrazným zásahem do krajinné struktury bylo zavedení železnice do území.

Jedná se o původní lánovou lineární ves, lokality Filipka a Na Pilách byla parcelační řadová ves. První písemná zmínka o obci pochází z roku 1381. Prostorové uspořádání je ve stávající struktuře zástavby patrné, došlo však k výraznému zastavění, zejména spodních údolních partií. V současné době dochází k postupnému zahušťování i vyšších poloh sídla. Dominantním prvkem je areál historické továrny na okraji sídla při toku Jeřice (skryt v navazujícím lesním porostu). Charakter zástavby si i přes značné přestavby zachovává harmonické měřítko, je přítomna harmonie sídla a krajinného rámce.

KATEGORIZACE	C	B+	B-
SEGMENTACE	ANO		

Hlavní hodnotící kritéria			Vedlejší hodnotící kritéria			
Krajinný rámec	Kvalita krajinného rámce	+	Pozitivní			
	Vizuální projev sídla	+	Krajinná rámec		Sídlo	
	Zasazení sídla	+	Komponované části	NE	Cenná urbanistická struktura	NE
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	0	Historické členění krajiny	NE	Přítomnost památkových zón či rezervací	NE
	Prostorové uspořádání sídla	+/0	Přítomnost krajinné památkové zóny	NE	Kulturní památky (KP, NKP)	ANO*
Zástavba	Charakter zástavby	0			Přítomnost přírodních prvků akcentující obraz sídla	ANO
	Měřítko zástavby	+	Krajinná dominanta	ANO**	Kulturní dominanta	NE
	Architektonická kvalita objektů	0	Přítomnost ZCHÚ (maloplošných)	NE	Ikonické panorama/silueta	NE
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	+	Negativní			
	Charakteristické nezastavěné plochy	0	Rušivá dominanta	NE	Rušivé objekty	ANO***
	Zeleň na okraji sídla	+	Snížení přírodní a estetické hodnoty	NE	Rušivá veřejná prostranství, zanedbanost	NE

Komentář:

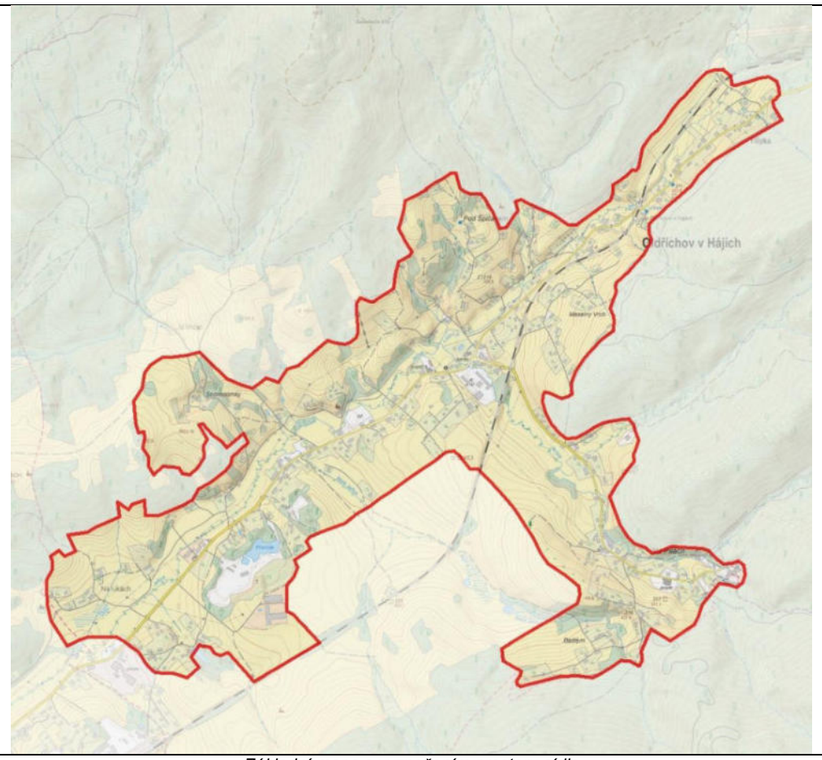
* zájezdní hostinec (č. p. 5)

** Stržový vrch, Špičák,

*** některé objekty při hlavní ulici, zemědělské a výrobní areály, novostavby nerespektující tradiční formy zástavby

Celkové zhodnocení:

Sídlo si i přes četné dostavby a přestavby zachovalo tradiční charakter rozptýlené lánové vsi, je výrazné harmonické působení sídla a krajinného rámce. Působivé jsou zejména vyšší partie sídla, zástavba ve zvlněné odlesněné krajině na úpatí Jizerských hor. Kvalita sídla spočívá také v krajinném prostředí. Měřítko zástavby je převážně harmonické, sídlo vyniká vysokým podílem vzrostlé zeleně, přechod sídla do krajiny je harmonický. Měřítko zástavby ve většině případů je zachované, v nižších polohách sídla je patrná určitá míra narušení, v zástavbě ve vyšších svazích je patrný trend zvětšování měřítka jednotlivých staveb.

Základní mapa s vyznačením prostoru sídla

2. vojenské mapování 1842 - 1853

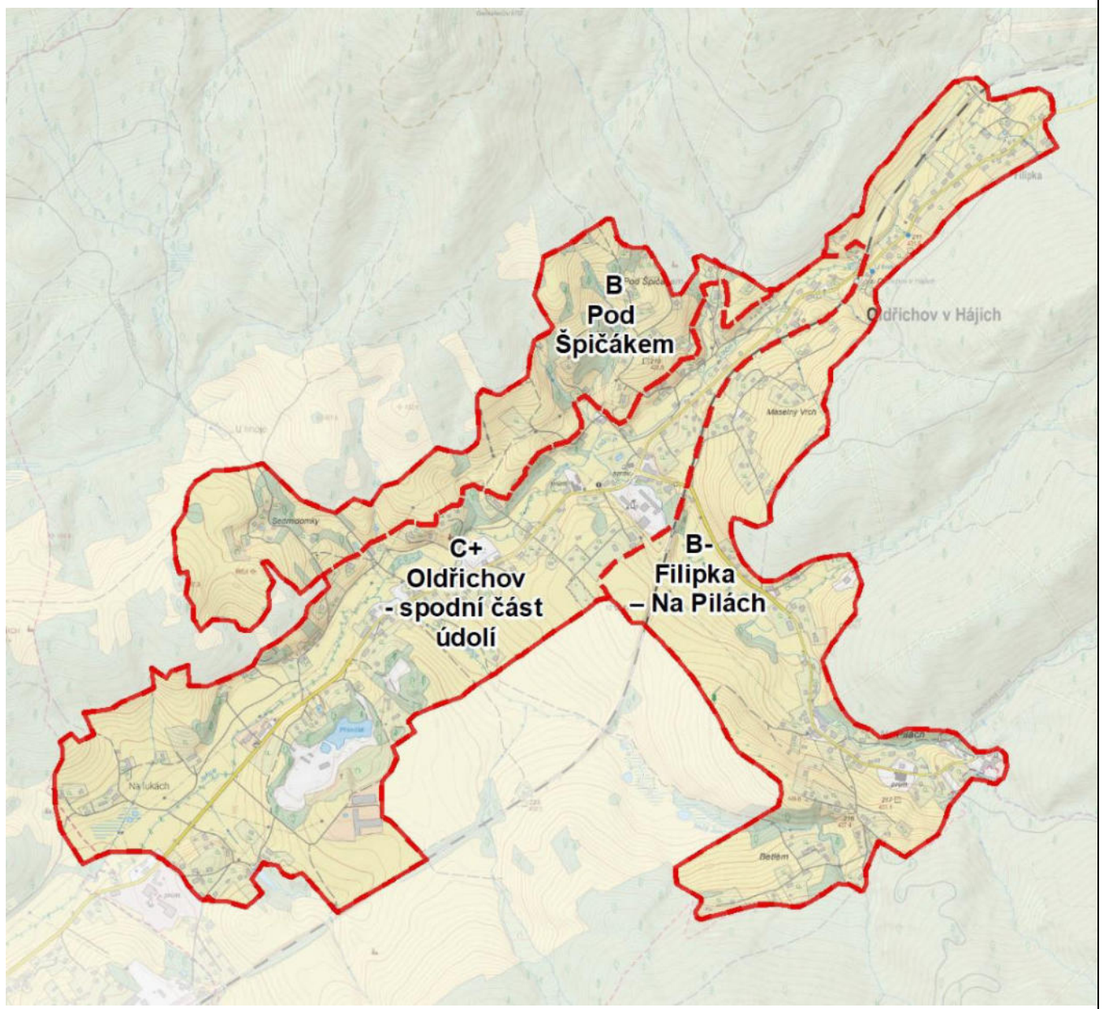

Odůvodnění		
Krajinný rámec sídla	Kvalita krajinného rámce	Dnes rozlehlé sídlo leží v údolí na horním toku říčky Jeřice a jejího pravostranného přítoku. Jižní část sídla se rozkládá v otevřeném prostoru na mírně zvlněném terénu, směrem k severu prostor uzavírají svahy Jizerských hor. Kvalita krajinného rámce je vysoká.
	Vizuální projev sídla	Sídlo se díky členitému terénu prakticky neuplatňuje jako celek, avšak jednotlivé lokality se zástavbou jsou z prostoru údolí dobře viditelné. V těchto pohledech se sídlo projevuje převážně pozitivně o se týká zasazení sídla do krajiny, a to zejména díky krajinnému rámci, kdy se na pozadí objevují vrcholy kopců Jizerských hor. Místy je pohled narušen nekvalitní zástavbou.
	Zasazení sídla	Ačkoli došlo k významné expanzi sídla do krajiny a zástavba se nachází i ve vyšších polohách svahů, sídlo je převážně harmonicky zasazené v krajině, rozkládá se v polouzavřeném prostoru údolí Jeřice a jejího přítoku, pohledy na sídlo jsou omezené.
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	Sídlo je složeno ze třech částí rozdílného založení – lineární lánové vsi Oldřichova, části Na Pilách, která v části nese stopy jednořadé parcelační vsi, a řadové parcelační vsi Filipka. Původní půdorysné uspořádání z částečně dochované a patrné ve struktuře sídla, nicméně došlo k výrazných dostavbám.
	Prostorové uspořádání sídla	Převážně rozvolněná zástavba sídla (původně lesní lánová ves) je soustředěna při komunikaci spojující Mníšek a Raspenavu až pod Oldřichovské sedlo, místy vystupuje i do přilehlých svahů. Rozlehlé sídlo s početnou zástavbou postrádá tradiční dominantu. Dominantním prvkem je areál historické továrny na okraji sídla při toku Jeřice (skryt v navazujícím lesním porostu) a také patrová provozní budova s pultovou střechou u hlavní cesty.
Zástavba	Charakter zástavby	V zástavbě převažují rekonstruované usedlosti a mladší stavby. Objekty se zachovalejším výrazem lidové architektury jsou přítomné omezeně, zejména ve svazích údolí. V nižších polohách údolí je patrné větší zahuštění zástavby původní lánové vsi. V sídle je zastoupena i výrobní zástavba (v blízkosti křižovatky u obecního úřadu), v dolní části (Na Pilách) se nachází větší areál pily. Nedaleko pískovny stojí v izolované pozici zemědělský areál. Zástavba v jihovýchodní části (Na Pilách, Betlem) má podobný rozvolněný charakter jako na protějších svazích údolí (Pod Špičákem) s početnými renovacemi. Obytná zástavba si i přes přestavby zachovává ve vyšších polohách tradiční charakter, ačkoli dochází k postupném zvětšování objektů. V nižších polohách jsou patrné i městské formy zástavby.
	Měřítko zástavby	Měřítko zástavby ve většině případů je zachované, v nižších polohách sídla je patrná určitá míra narušení, v zástavbě ve vyšších svazích je patrný trend zvětšování měřítka jednotlivých staveb.
	Architektonická kvalita objektů	Sídlo nedisponuje výrazným zastoupením roubených staveb, architektonická hodnota je různorodá, v sídle se nachází jak architektonicky kvalitní novostavby, tak objekty bez architektonické kvality nebo s negativně hodnoceným výrazem z hlediska hodnot krajinného rázu.
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	Zástavba je obklopena loukami, pastvinami členěnými velmi bohatou rozmanitou mimolesní zelení. Tato vzrostlá zeleň ovlivňuje vizuální uplatnění zástavby v krajině.
	Charakteristické nezastavěné plochy	Charakteristickými nezastavěnými plochami jsou luční porosty mezi jednotlivými částmi sídla a nivní partie Jeřice a Malé Jeřice. Jsou hodnocena pozitivně.
	Zeleň na okraji sídla	Sídlo je převážně ohraničeno okraji lesních porostů. V sídle se nachází četná mimolesní zeleň vázaná na jednotlivé usedlosti. Přechod sídla do krajiny je harmonický.

Segmentace a ochrana krajinného rázu:

Vzhledem k členitosti sídla, rozdílným přírodním podmínkám, struktuře sídla je sídlo z hlediska ochrany krajinného rázu rozděleno do tří segmentů.

S/D1/1-1	Oldřichov – spodní část údolí	C+

Charakter, hodnoty a narušení:

Segment se rozprostírá podél vodního toku Jeřice, ve spodní části údolí, zahrnuje nivní partie a nižší polohy svahů údolí. Segment je charakteristicky plochou nivou s četnou doprovodnou mimolesní zelení a okraje svahů údolí Jeřice. Zástavba je charakteristická rozvolněnou strukturou s místy zahuštěnou formou zástavby. Charakter zástavby je rozmanitý, převážně bez významných architektonických kvalit. Do segmentu spadají i výrobní objekty. Ty jsou skryty v množství zeleně a v krajinné scéně se uplatňují velmi omezeně. Oproti vedlejšímu Mníšku si však tento segment zachovává převažující rozvolněnou formu a dochované měřítko venkovské zástavby, bez výrazného zastoupení měřítkově, či výrazově atypických objektů. Z tohoto důvodu je sídlo hodnoceno jako C+.

Cíl(e) ochrany:

- Udržení stávajícího vizuálního uplatnění sídla v krajinné scéně, neumocňovat narušení hodnot krajinného rázu (hustota zástavby, rušivé objekty a veřejná prostranství)

Podmínky ochrany:

- Nenarušovat částečně dochované měřítko a harmonický vztah zástavby a krajinného rámce
- Zachovat dochovaný charakter zástavby s čitelnou původní rozptýlenou formou zástavby, neumožnit rozvoj, který by představoval souvislé zastavění podél komunikace a v její blízkosti
- Omezit výrazně zástavbu v nivních polohách, a to včetně staveb vedlejších u stávající zástavby, u terénních úprav respektovat původní/typickou modelaci terénu
- Neumožnit rozvoj s nevhodnými architektonickými zásahy především u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys především starší obytné zástavby)
- Nezvětšovat měřítko zástavby, zachovat převažující formy obytných objektů o výšce 1NP plus podkroví, zachovat tradiční výrazy staveb (sedlové střechy, podélný půdorys)
- Nerozšiřovat stávající výrobní areály, včetně přilehlých ploch, jsou přípustné změny využití území těchto areálů za předpokladu, že se nebudou negativně uplatňovat v krajinné scéně
- Zachovat množství a hodnotu sídelní zeleně spoluformující příznivé působení sídla v krajině, včetně doprovodné zeleně podél vodních toků
- Vedlejší doplňkové stavby ke stavbám hlavním umisťovat mimo exponované polohy, neumisťovat před objekty směrem ke komunikaci
- V kontaktu s cenou zástavbou vyloučit fotovoltaické panely na objektech v pohledově exponovaných (fasádních) polohách

Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:

- Je možné připustit jednotlivé stavby zejména u stávajících shluků staveb, a to v rozsahu odpovídajícímu struktuře zástavby (neumožňovat rozsáhlé zastavitelné plochy), za předpokladu zachování cenných nivních partií a nezastavěných ploch vizuálně oddělujících jednotlivé usedlosti
- Stavby a přestavby staveb řešit s respektem k okolní zástavbě, jsou přípustné novodobé architektonické detaily při zachování tradičního hmotového řešení – vhodné řešit regulací v ÚPD, zejména tvarosloví střech
- Jsou možné větší formy staveb pro bydlení, avšak při zachování výškové hladiny (viz podmínky ochrany), nejsou přípustné kapacitní ubytovací zařízení či apartmánové domy o vyšším počtu bytových jednotek
- Dbát o úpravu veřejných prostranství, vyhýbat se městským formám veřejných prostranství (chodníky se zámkovou dlažbou), omezit zahradní úpravy v okolí zástavby (nepřiměřeně vysoké živé ploty omezující výhledy), regulovat (optimálně v územně plánovací dokumentaci) oplocení (nepřípustné formy neprůhledné skladby, omezit výšku oplocení), podporovat pořízení ÚPD v podrobnosti regulačního plánu

S/D1/1-2	Pod Špičákem	B

Charakter, hodnoty a narušení:

Segment se nachází ve strmějších svazích vrchu Špičák a Strmého vrchu protkanými drobnými přítoky vodního toku Jeřice. Jedná se o odlesněnou enklávu vyšších poloh údolí. Zástavby v této části sídla si dochovala výrazněji svůj rozptýlený charakter, ačkoli místy dochází k postupnému zahušťování. V jihovýchodní části se nachází chatová osada s postupným rozšiřování velikosti staveb. Ačkoli zde jsou tradiční objekty zastoupeny minimálně, charakter zástavby si zachovává měřítko a formu, segment je charakteristický harmonickým měřítkem a vztahy v krajině.

Cíl(e) ochrany:

- Zachovat harmonické vztahy sídla a krajinného rámce s měřítkově nevybočujícím charakterem zástavby
- Udržet rozvoj zástavby v exponovaných polohách nenarušující obraz krajinného rámce

Podmínky ochrany:

- Zachovat a chránit rozptýlený charakter zástavby, nepřipouštět zahušťování zástavby a rozvoj zástavby v kompaktních formách
- Nenarušovat dosud dochované měřítko a harmonický vztah zástavby sídla a krajinného rámce, neumožňovat rozvoj hmotově výrazných staveb, které by se negativně projevily v krajinném rámci, vyloučit nepřiměřený rozvoj staveb vedlejších, vyloučit fotovoltaické panely na objektech v pohledově exponovaných (fasádních) polohách, zejména z veřejných prostranství a z krajiny
- U novostaveb, přestaveb, rekonstrukcí obytných staveb řešit/respektovat místně typický ráz objektů - jednoduché hmoty, tvary (půdorys, tvar střechy, ap.) a proporce staveb (např. výšky podlaží), orientaci a osazení v terénu, nepřipouštět městské formy zástavby
- U rozptýlené zástavby chalup vyloučit výstavbu výrazného oplocení pozemků narušujícího charakter volné formy zástavby s vazbou na krajinu
- Nerozšiřovat nadměrně zástavbu k lesním okrajům, vyloučit zástavbu mimo stávající zastavěné území, v lesích a na okraji lesních porostů, zachovat množství a hodnotu sídelní zeleně spoluformující příznivé působení sídla v krajině

Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:

- U rekonstrukcí a přestaveb bránit nevhodným architektonickým zásahům u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys především původní obytné zástavby), v ÚPD regulovat množství doprovodných vedlejších staveb (optimálně jedna stavba (garáž, zahradní domek atd.) ke stavbě hlavní)
- Případné novostavby umisťovat s ohledem na zachování prostorového uspořádání – rozestupy a orientaci objektů
- Zahrnout do podmínek funkčního využití a prostorového uspořádání ÚPD podmínky ochrany (regulace oplocení, tvarosloví obytných staveb)

S/D1/1-3	Filipka – Na Pilách	B-

Charakter, hodnoty a narušení:

Segment se skládá ze dvou oddělených částí – zástavby původní parcelační vsi v závěru odlesněné části údolí – Filipka a rozvolněné formy zástavby Na Pilách a Betlém, která v sobě nese stopy jednořadé parcela v centrální část u pily. Obě sídla mají částečně dochované půdorysné uspořádání, v sídle Na Pilách jednořadá parcelace se dochovala pouze ve fragmentech, jsou patrné stopy dostaveb a četných přestaveb. Charakter zástavby je různorodý, ačkoli si sídlo zachovává převažující tradiční měřítko zástavby a harmonické vztahy v krajině. K narušení dochází zejména v centrální části sídla Na Pilách a částečně podél hlavní komunikace k Oldřichovskému sedlu. V lokalitě Na Pilách se nachází původní tovární objekty, s nevhodnými přestavbami a dostavbami. Některé objekty jsou opuštěné.

Cíl(e) ochrany:

- Zachovat harmonické vztahy sídla a krajinného rámce s dochovanými formami venkovského osídlení
- Omezit negativní účinky staveb v lokalitě Na Pilách

Podmínky ochrany:

- Zachovat a chránit rozvolněný venkovský charakter zástavby, nepřipouštět rozvoj zástavby v kompaktních formách
- V lokalitě Filipka zachovat řadovou parcelaci, nezahušťovat zástavbu podél komunikace, nepřipouštět další rozvoj v nivních polohách dále od komunikace a na západní straně železnice
- V lokalitě mezi Betlémem a Na Pilách nezahušťovat zástavbu, udržet volnou formu uliční čáry
- V odloučené části Betlém vyloučit kompaktní pravidelné formy zástavby
- Nenarušovat dosud dochované měřítko a harmonický vztah zástavby sídla a krajinného rámce, neumožňovat rozvoj hmotově výrazných staveb
- U novostaveb, přestaveb, rekonstrukcí obytných staveb řešit/respektovat místně typický ráz objektů - jednoduché hmoty, tvary (půdorys, tvar střechy, ap.) a proporce staveb (např. výšky podlaží), orientaci a osazení v terénu, nepřipouštět městské formy zástavby, vyloučit fotovoltaické panely na objektech v pohledově exponovaných (fasádních) polohách, zejména v pohledech z krajiny
- Nerozšiřovat nadměrně zástavbu k lesním okrajům, vyloučit zástavbu mimo stávající zastavěné území, v lesích a na okraji lesních porostů, zachovat množství a hodnotu sídelní zeleně spoluformující příznivé působení sídla v krajině
- Nerozšiřovat původní tovární objekty, jsou přípustné změny využití území těchto areálů, avšak za předpokladu, že dojde k přizpůsobení formy a charakteru zástavby okolní zástavbě

Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:

- Při rozvoji dbát na měřítko staveb, v lokalitě Betlém a Na Pilách jsou možné větší formy zástavby, avšak pouze obytných individuálních staveb, neumožnit formy hromadné rekreace a bydlení (apartmánové, bytové domy, hotely apod.)
- Zahrnout do podmínek funkčního využití a prostorového uspořádání ÚPD podmínky ochrany (regulace oplocení, tvarosloví obytných staveb)
- Stavby a přestavby ostatních staveb řešit s respektem k okolní zástavbě, jsou přípustné novodobé architektonické detaily při zachování tradičního hmotového řešení
- Usilovat o úpravu stávajících negativně působících objektů (např. č. p. 22, 185, 187, 249), zejména v centrální části, usilovat o kultivace území, možná náhrada objektů s formou objektu respektující okolní cennou zástavbu, nesmí dojít k narušení harmonických vztahů v krajině
- Podporovat přírodě blízká území, pečovat o mimolesní zeleň

Obec:	Mníšek, Oldřichov v Hájích	**Katastr:**	Mníšek u Liberce, Oldřichov v Hájích
S/D2/1	**MNÍŠEK** (*Einsiedel*)		
Poloha:	**KC/D**		**KP/D2**

Charakteristika:

Sídlo se rozkládá na přechodu Jizerských hor do Žitavské pánve, převážně v údolí říčky Jeřice a jejího soutoku s Fojtkou a dalších dvou menších levostranných přítoků. Geomorfologické rozhraní významně ovlivňuje obraz sídla. Uvnitř CHKO leží pouze část sídla severně a východně od silnice I/13 spojující Liberec a Frýdlant. Sídlo je tedy situované do zvlněné krajiny s pozadím mohutných kopců Jizerských hor. Krajinné zázemí Mníšku je silné, včetně přítomné mimolesní zeleni.

Sídlo je původní lánovou lineární vsí, která se však postupně zahušťovala. Dnes má Mníšek v centrální části již setřenou původní strukturu, ta je patrná pouze místy na okrajích sídla. První písemná zmínka o sídle je z roku 1381. Kulturní dominantou je kostel sv. Mikuláše, který se místy projevuje v krajinné scéně. Vliv na prostorové uspořádání mělo zavedení železnice do území. Dráha má v této části nepřirozený napřímený charakter a zástavba k ní ze severu dobíhá. V jižní části je směrem k Fojtce vodní nádrž Fojtka. Sídlo má místy až městský charakter, je významně poznamenáno blízkostí města Liberce.

KATEGORIZACE	**C-**
SEGMENTACE	**NE**

Hlavní hodnotící kritéria			Vedlejší hodnotící kritéria			
Krajinný rámec	Kvalita krajinného rámce	+	Pozitivní			
	Vizuální projev sídla	+	Krajinná rámec		Sídlo	
	Zasazení sídla	0	Komponované části	NE	Cenná urbanistická struktura	NE
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	-	Historické členění krajiny	NE	Přítomnost památkových zón či rezervací	NE
	Prostorové uspořádání sídla	0	Přítomnost krajinné památkové zóny	NE	Kulturní památky (KP, NKP)	ANO*
Zástavba	Charakter zástavby	0			Přítomnost přírodních prvků akcentující obraz sídla	NE
	Měřítko zástavby	0	Krajinná dominanta	NE	Kulturní dominanta	ANO**
	Architektonická kvalita objektů	-	Přítomnost ZCHÚ (maloplošných)	NE	Ikonické panorama/silueta	NE
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	+	Negativní			
	Charakteristické nezastavěné plochy	0	Rušivá dominanta	NE	Rušivé objekty	ANO***
	Zeleň na okraji sídla	+	Snížení přírodní a estetické hodnoty	NE	Rušivá veřejná prostranství, zanedbanost	NE

Komentář:

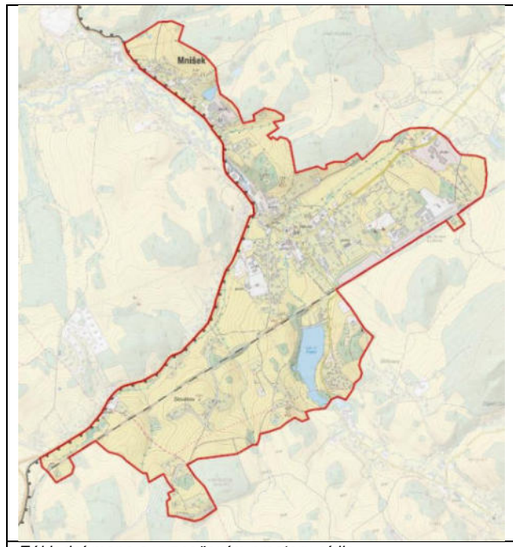
* kostel sv. Mikuláše, fara, socha sv. Jana Nepomuckého

** kostel sv. Mikuláše

*** četné rušivé objekty v centrální části sídla (prodejna potravin, některé objekty městských forem, bytové domy, ubytovací zařízení)

Celkové zhodnocení:

Hodnota krajinného rázu sídla je průměrná, sídlo má pozitivní krajinné prostředí, nicméně změnami v prostorovém uspořádání, vlivem železnice a přítomností nepůvodních staveb v území je zasazení sídla do krajiny narušeno. Podíl vzrostlé zeleně je výrazný, zejména drobné plošky zeleně jsou pozitivní hodnotou krajinného rázu. Ačkoli sídlo doznalo výrazných změn v prostorovém uspořádání, přestaveb a dostaveb, zachovává si v drtivé většině tradiční měřítko. Kulturní dominantou je kostel sv. Mikuláše, naopak se v území nachází četné množství rušivých objektů, od obytných budov, přes komerční objekty až po výrobní a skladovací areály. Některé formy objektů se vymykají tradičním formám horské zástavby. Sídlo je bez zřetelného pozitivního prostorového uspořádání, s mírnými rušivými prvky, s ojedinělými historickými objekty v původním prostorovém uspořádání. Pozitivně se projevuje jihozápadní části Slovákov, která si zachovává harmonické vztahy v krajině.

Základní mapa s vyznačením prostoru sídla

2. vojenské mapování 1842 - 1853

Pozn. Nejspodnější fotografie jsou z části Slovákov (ulice Slovákov, Spojovací) – části sídla Mníšek s vysokým harmonickým měřítkem a vztahy v krajině

Odůvodnění		
Krajinný rámec sídla	Kvalita krajinného rámce	Sídlo je ovlivněno polohou na okraji Jizerských hor. Na pozadí sídla se tedy projevují svahy Jizerských hor, samotné sídlo leží na okraji Žitavské pánve. Území je charakteristická mírnou modelací terénu a drobnými plochami lesní zeleně. Sídlo disponuje kvalitou krajinného rámce.
	Vizuální projev sídla	Vizuálně se díky poloze v Žitavské pánvi a v ohybu řeky a komunikace uplatňují pouze jednotlivé části sídla samostatně. Věž kostela se uplatňuje z více průhledů. Sídlo nemá výraznou siluetu.
	Zasazení sídla	Zasazení sídla kopíruje původní půdorysné uspořádání, na jihovýchodě se však dostává i do nepůvodních poloh vlivem zavedení železnice. Zasazení sídla je tedy mírně narušeno.
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	Původně se jednalo o lineární lánovou ves. Ten to charakter je v současné době převážně setřen, původní uspořádání je vizuálně patrné pouze v okrajových částech sídla.
	Prostorové uspořádání sídla	Zástavba je soustředěna podél zmíněné hlavní silnici I. třídy, mezi ní a tokem Fojtky a výše k severovýchodu proti proudu Jeřice, převážně mezi jejím levým břehem a železniční tratí do Frýdlantu/Hejnic. V klíčové pozici na mírné vyvýšenině nad soutokem Jeřice a Fojtky a křižovatkou stojí dominanty kostela sv. Mikuláše. Výše nad ním je u silnice do Oldřichova situována patrová školní budova. Lánový charakter uspořádání je v dnešní době setřen, nachází se pouze v okrajových partiích zástavby. V jižní části sídla má zástavba pravidelné (kobercové) uspořádání. Zastoupena je rovněž výrobní zástavba – areál pily na horním konci (směrem na Oldřichov), sklady u železniční stanice a také níže u hlavní křižovatky či ve svahu nad silnicí dále směrem na Frýdlant, kde se rovněž rozšiřuje novodobá obytná zástavba.

Zástavba	Charakter zástavby	Celkově se zástavba sídla vyznačuje značnou rozmanitostí, resp. nesourodostí – ve hmotách, tvarech a rozličných funkcích, patrná je v tomto blízkost a dobrá dostupnost Liberce (významný rozvoj zástavby po roce 2000). Níže v údolí převažují rekonstrukce starších domů a stavby z I. poloviny minulého století. Na levém břehu Jeřice (vně CHKO) se nachází větší hodnotný segment či skupina původních lidových staveb – roubenek dochovaného vzhledu. Významný podíl mají vily, vyskytují se však i řadové a bytové domy a také četné množství katalogové zástavby a městských forem zástavby. Nachází se zde mnoho rušivých objektů.
	Měřítko zástavby	Měřítko zástavby je běžné, v území se nachází několik částí, které mají větší hmoty (výrobní a skladové areály, bytové domy), vyskytuje se v hojném počtu městská forma zástavby.
	Architektonická kvalita objektů	Architektonická kvalita objektů je převážně nízká. Hodnotnou část představuje část Slovákov.
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	Sídlo je protkáno bohatou mimolesní zelení, výrazné jsou nesouvislé vegetační doprovody podél toků a drobné plochy lesa.
	Charakteristické nezastavěné plochy	Charakteristické nezastavěné plochy nejsou přítomny.
	Zeleň na okraji sídla	Zeleň se vyskytuje podél železnice (která tvoří částečně okraj sídla) a v okolí původních objektů. U novodobé zástavby je patrná absence výraznějších forem zeleně. Harmonický přechod sídla do volné krajiny je tak snížen.

Ochrana krajinného rázu:
Cíl(e) ochrany:
• Zachování krajinné prostředí sídla s mimolesní a lesní zelení, s eliminací staveb výrazně negativně působících v krajině, zachování dominanty kostel sv. Mikuláše • Udržení rozsahu a forem zástavby podhorského sídla s místy dochovanými prvky prostorového uspořádání a charakteru staveb (zejména lokalita Slovákov)
Podmínky ochrany:
• Zachovat dominantní pozici sv. Mikuláše v zástavbě sídla • Ochranu směřovat zejména na okrajové partie sídla, vyšší polohy s úzkou vazbou na volnou krajinu, zabránit excesivnímu rozvoji a změnám v charakteru staveb, usilovat o dochovanost tradičního uspořádání podhorského sídla v částech, kde tradiční měřítko a harmonické vztahy nejsou setřeny (zejména Slovákov) • Nerozšiřovat zástavbu výše do svahů nad stávající úroveň zástavby, nezahušťovat stopy dochované rozvolněné formy zástavby v lokalitě Slovákova v dalších částech (např. ulice Spojovací za železnicí, Dubová, Třešňová, Školní), nepřipouštět plošně rozsáhlý rozvoj, nerozšiřovat městské formy zástavby, zejména v lokalitě Na Kopečku, Okružní, Ke Střelnici výše k lesům • Nezvyšovat stávající hladinu zástavby, nepřipouštět neúměrné zvětšování měřítka zástavby, omezit výstavbu měřítkově vybočujících staveb, omezit vedlejší stavby, které by narušovaly harmonické vztahy v krajině • vyloučit fotovoltaické panely na objektech v pohledově exponovaných (střešních i fasádních) polohách, zejména z veřejných prostranství a z krajiny, a to zejména v lokalitě Slovákov a na okrajích sídla • Chránit stavby s dochovaným výrazem tradičního lidového stavitelství • Zachovat krajinářsky hodnotnou lesní i mimolesní zeleň v sídle (vegetační doprovody toků a podél železnice)
Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:
• Rozvoj sídla řešit v nižších polohách sídla, a to pouze jednotlivě, bez plošně rozsáhlého rozvoje, bez městských forem struktury zástavby, nezasahovat do vyšších poloh a okrajových částí • Usilovat o údržbu stávajících staveb s dochovanými tradičními prvky lidové architektury • Regulovat v územně plánovací dokumentaci charakter staveb – prostorové uspořádání a hmotové řešení, a to i v plochách výroby a skladování • Pečovat o cennou sídelní a krajinnou zeleň vytvářející příznivé vizuální uplatnění sídla v krajině, a to i podél železnice, kde je vhodné vytvořit přirozenější formy izolační zeleně eliminující negativní napřímený tvar dráhy

Obec:	Mníšek	**Katastr:**	Fojtka, Mníšek u Liberce
S/D2/2	**FOJTKA** (*Voigtsbach*)		
Poloha:	**KC/D**		**KP/D2**

Charakteristika:

Drobné sídlo je lokalizované v údolí Fojtky nad stejnojmennou vodní nádrží. Ve východní části je obklopeno mohutnými svahy Dračího vrchu (676 m), Brdo (876 m), Nad Lomem (681 m) a Ostrý (552 m). Západní část plynule přechází do Mnišku, od Mníšku je sídlo oddělené pro účely hodnocení dráhou. V západní části se nachází drobnější vodní nádrž Fojtka. Výše nad pravým břehem toku Fojtka se podél menšího bezejmenného přítoku nachází oddělená část (Zaječí Důl). Na jihu sousedí sídlo s golfovým areálem, který se nachází již v krajinném prostoru KP/D3. Sídlo má výrazný krajinný rámec. Jedná se o původní rozptýlenou ves, ačkoli došlo k výraznějšímu zahuštění v závěru údolí, je původní půdorysné uspořádání stále čitelné. První písemná zmínka o sídle je z roku 1559. Charakter zástavby je tvořen převážně obytnou zástavbou (rodinné a rekreační domy), v tradičním měřítku, i když ve většině případů s nepůvodním (novodobým) architektonickým ztvárněním. U vodní nádrže se nachází chatová osada.

KATEGORIZACE	**B-**
SEGMENTACE	**NE**

Hlavní hodnotící kritéria			Vedlejší hodnotící kritéria			
Krajinný rámec	Kvalita krajinného rámce	+	Pozitivní			
	Vizuální projev sídla	+	Krajinná rámec		Sídlo	
	Zasazení sídla	+	Komponované části	NE	Cenná urbanistická struktura	NE
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	+	Historické členění krajiny	NE	Přítomnost památkových zón či rezervací	NE
	Prostorové uspořádání sídla	+	Přítomnost krajinné památkové zóny	NE	Kulturní památky (KP, NKP)	ANO*
Zástavba	Charakter zástavby	0			Přítomnost přírodních prvků akcentující obraz sídla	ANO
	Měřítko zástavby	+	Krajinná dominanta	ANO**	Kulturní dominanta	NE
	Architektonická kvalita objektů	0	Přítomnost ZCHÚ (maloplošných)	NE	Ikonické panorama/silueta	NE
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	+	Negativní			
	Charakteristické nezastavěné plochy	0	Rušivá dominanta	NE	Rušivé objekty	ANO**
	Zeleň na okraji sídla	+	Snížení přírodní a estetické hodnoty	NE	Rušivá veřejná prostranství, zanedbanost	NE

Komentář:

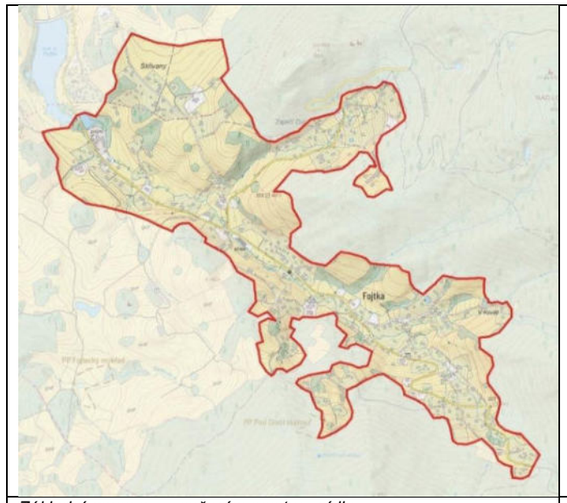
* zvonice; dům – V Úvoze č. ev. 4

** vrch Ostrý

*** továrna, RD č. p. 55, bývalá přádelna

Celkové zhodnocení:

Sídlo je hodnotné zejména svým krajinným rámcem, zasazením sídla v něm a harmonickým působením v krajinné scéně. Sídlo nedisponuje excesivními stavbami, je harmonicky zasazeno do krajinné scény. Ačkoli došlo k výrazným dostavbám, sídlo si uchovalo částečně svůj původní rozptýlený charakter. Narušením je míra přestaveb a dostaveb a architektonická kvalita objektů. Z hlediska charakteru zástavby si sídlo dochovalo měřítko objektů, ale výraz staveb je značně rozdílný, nerespektující tradiční charakteristiky.

Základní mapa s vyznačením prostoru sídla

2. vojenské mapování 1842 - 1853

Odůvodnění		
Krajinný rámec sídla	Kvalita krajinného rámce	Kvalita krajinného rámce je vysoká, sídlo je sevřeno zalesněnými mohutnými svahy Jizerských hor (Brdo, Dračí vrch, Ostrý ad.), je rozloženo podél vodních toků.
	Vizuální projev sídla	Vizuální uplatnění zástavby sídla (dílčích částí) je nízké, vázáno na údolní sníženinu, resp. její odlesněné partie. Projev sídla (vždy pouze jeho dílčích částí) zásadně determinuje velmi hojná tvarově diferencovaná lesní i mimolesní zeleň. Jsou možné pouze blízké pohledy.
	Zasazení sídla	Zasazení sídla je harmonické, sídlo je rozloženo v původní poloze podél vodního toku v úzkém sevření zalesněných strmých svahů.
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	Jedná se o původní rozptýlenou parcelační ves. Ačkoli došlo k zahuštění zástavby, stopy původního rozložení jsou patrné. Blíže k Mníšku je původní struktura narušena (vodní nádrž, chatová osada).
	Prostorové uspořádání sídla	Zástavba sídla proniká proti proudu Fojteckého potoka hlouběji do pohoří (lesů) Jizerských hor. Sídlo si doposud, i přes aktuální zahušťování, udržuje rozvolněnou strukturu. Větší koncentrace staveb je přirozeně v blízkosti toku, resp. přístupové cesty, od níž vystupuje nesouvisle do svahů. Dominantním prvkem zástavby je třípodlažní objekt bývalého mlýna, níže pod ním hlavní cesty stojí kaple se zvonicí. V dolní části stojí průmyslový areál, výše nad levým břehem vodní nádrže Fojtka pak byla postavena chatová osada. Výše na severních svazích údolí Fojtky se nacházejí menší oddělená enkláva se zástavbou – Zaječí důl s některými dochovanými objekty lidové architektury. Celkově je výraz sídla částečně dochovaný.
Zástavba	Charakter zástavby	Zástavba obytného či rekreačního typu se vyznačuje měřítkovou jednotou, výrazově je naopak dosti rozmanitá. Převažují renovace starších objektů. Objevují se i novostavby, místy viditelně nerespektující zvyklosti venkovské zástavby. Právě rozmanitost charakteru zástavby a výraz většiny staveb snižuje hodnotu krajinného rázu sídla. V Zaječím dole si část objektů (vyšší partie enklávy) zachovala hodnotný výraz včetně prvků tradičního stavitelství (podstávky, roubení, typické usazení v terénu). Rozšiřují se zde rovněž novostavby, místy zřetelně abstrahující od zvyklostí venkovského stavitelství.
	Měřítko zástavby	Měřítko zástavby je jednotné, tradiční, nenachází se zde měřítkově výrazně vybočující stavby. V chatové osadě je patrné menší měřítko zástavby, v poslední době dochází i zde k narůstání objemu staveb.
	Architektonická kvalita objektů	Architektonická kvalita objektů je převážně nízká.
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	V sídle se nachází hojná lesní i mimolesní zeleň, která determinuje vizuální uplatnění sídla v krajině. Zeleň je hodnotná. Některé objekty (zejména rekreační) mají upravenou zahradní část- V dílčích případech se vyskytuje řešení zahradních úprav netypicky pro lokalitu (městské formy včetně vysokých živých plotů a estrovů exotických dřevin a bylin.
	Charakteristické nezastavěné plochy	Charakteristickou nezastavěnou plochou je vodní nádrž Fojtka. V současné době je z jedné stran obestavěna chatovou osadou. Plánuje se zde rozšíření zástavby resortními (ubytovacími) objekty větších rozměrů (typ apartmánových domů). Vodní nádrž spolu s vedlejším golfovým areálem je magnetem pro rekreační využívání území.
	Zeleň na okraji sídla	Zeleň je vázaná zpravidla na stávající objekty. Členité okraje lesního porostu vytvářejí harmonické vazby.

Ochrana krajinného rázu:

Cíl(e) ochrany:

- Zachování krajinné prostředí sídla s mimolesní a lesní zelení, bez staveb výrazně negativně působících v krajině, zachování dominanty kostel sv. Mikuláše
- Udržení rozsahu a forem zástavby podhorského sídla s místy dochovanými prvky prostorového uspořádání a charakteru staveb
- Nerozšiřovat negativní trend přestaveb a novostaveb nerespektujících tradiční formy zástavby včetně tradičních materiálů a barevného řešení, usilovat o zlepšení stavu architektonické kvality objektů

Podmínky ochrany:

- Zachovat rozptýlený charakter zástavby, vyloučit potenciální zahuštění zástavby – zejména výše ve svazích, nepřibližovat se zástavbou lesnímu porostu
- Nepřipouštět srůstání sídla se sídlem Mníšek, nepřipouštět městské formy zástavby
- U novostaveb, přestaveb, rekonstrukcí obytných staveb řešit/respektovat místně typický ráz objektů - jednoduché hmoty, tvary (půdorys, tvar střechy, ap.) a proporce staveb (např. výšky podlaží), orientaci a osazení v terénu; zachovat měřítko tradiční zástavby, nepřipouštět další formy hmotově výraznějších staveb (včetně apartmánových domů), omezit osazování střech fotovoltaickými panely na objektech tradičních forem s lidovou architekturou
- Zachovat stávající využití půdy v nezastavěném území – travní porosty a hodnotnou členící krajinotvornou zeleň
- U terénních úprav respektovat původní/typickou modelaci terénu
- Neoplocovat pozemky v rozptýlené zástavbě
- Nerozšiřovat chatovou zástavbu
- Chránit stavby s dochovaným výrazem tradičního lidového stavitelství, bránit nevhodným architektonickým zásahům především u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys především starší obytné zástavby)

Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:

- Rozvoj sídla řešit omezeně, nepodporovat negativní trend zahušťování. Rozvoj je možný zejména v nižších polohách sídla, a to pouze jednotlivě, bez plošně rozsáhlého rozvoje, bez městských forem struktury zástavby, při respektování a zachování ucelených plochy nezastavěného území (louky)
- Usilovat o údržbu stávajících staveb s dochovanými tradičními prvky lidové architektury
- Regulovat v územně plánovací dokumentaci charakter staveb – prostorové uspořádání a hmotové řešení, vyloučit oplocení u rozptýlené formy zástavby
- Asanovat území opuštěných objektů (zejména továrních) s přiměřenou formou náhrady nenarušující vzhled sídla v krajině

Obec:	Liberec	**Katastr:**	Krásná Studánka
S/D3/1	**KRÁSNÁ STUDÁNKA** *(Schönborn)*		
Poloha:	**KC/D**		**KP/D3**

Charakteristika:

Sídlo je situované v mělké odlesněné údolní sníženině na rozhraní Liberecké kotliny a Jizerských hor. Krajinná struktura je tvořena plochami luk, polí a mimolesní zeleně vytvářející v krajině působivé partie. Z odlehlých částí jsou výhledy do okolní krajiny.

Krásná Studánka je původní lánová lineární ves podél vodního toku, který se vlévá do rybníka Kačák. V 19. století byl pouze horní rybník s hrází. Východně od vsi se nachází původní královská stezka, dnes komunikace Hejnická, která vedla z Liberce do Frýdlantu. V současné době je hlavní komunikace vedena silnicí I. třídy I/13 – západně od sídla (mimo CHKO). První písemná zmínka o obci pochází z roku 1381. Sídlo (část v území CHKO) si částečně dochovalo rozptýlený charakter, jsou patrné narušení zejména v blízkosti stávajícího hřiště. V částech mimo CHKO má sídlo již různorodý charakter značně poznamenán zástavbou Liberce.

KATEGORIZACE	**B-**
SEGMENTACE	**NE**

Hlavní hodnotící kritéria			Vedlejší hodnotící kritéria			
Krajinný rámec	Kvalita krajinného rámce	+	Pozitivní			
	Vizuální projev sídla	0	Krajinná rámec		Sídlo	
	Zasazení sídla	+	Komponované části	NE	Cenná urbanistická struktura	NE
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	0	Historické členění krajiny	NE	Přítomnost památkových zón či rezervací	NE
	Prostorové uspořádání sídla	+/-	Přítomnost krajinné památkové zóny	NE	Kulturní památky (KP, NKP)	ANO
Zástavba	Charakter zástavby	0			Přítomnost přírodních prvků akcentující obraz sídla	NE
	Měřítko zástavby	0	Krajinná dominanta	NE	Kulturní dominanta	NE
	Architektonická kvalita objektů	0	Přítomnost ZCHÚ (maloplošných)	NE	Ikonické panorama/silueta	NE
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	+	Negativní			
	Charakteristické nezastavěné plochy	+	Rušivá dominanta	NE	Rušivé objekty	ANO**
	Zeleň na okraji sídla	+	Snížení přírodní a estetické hodnoty	NE	Rušivá veřejná prostranství, zanedbanost	NE

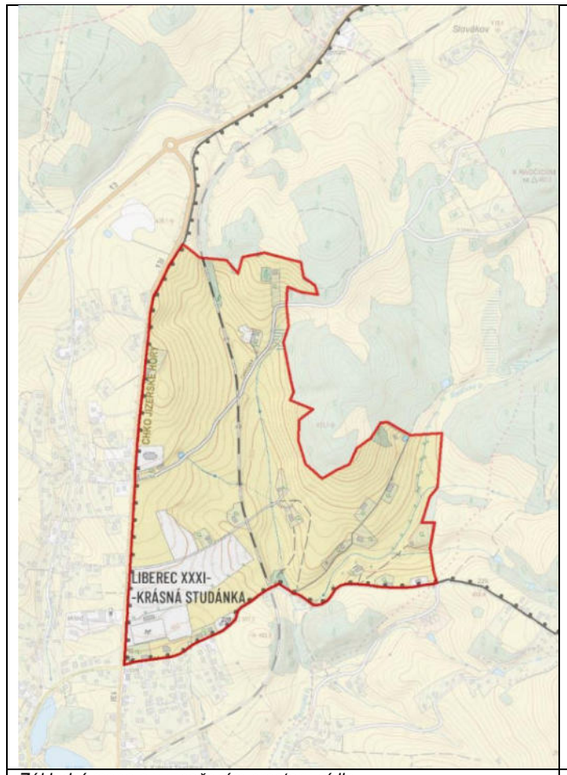
Komentář:

* kříž u křižovatky Hejnická/Švestková

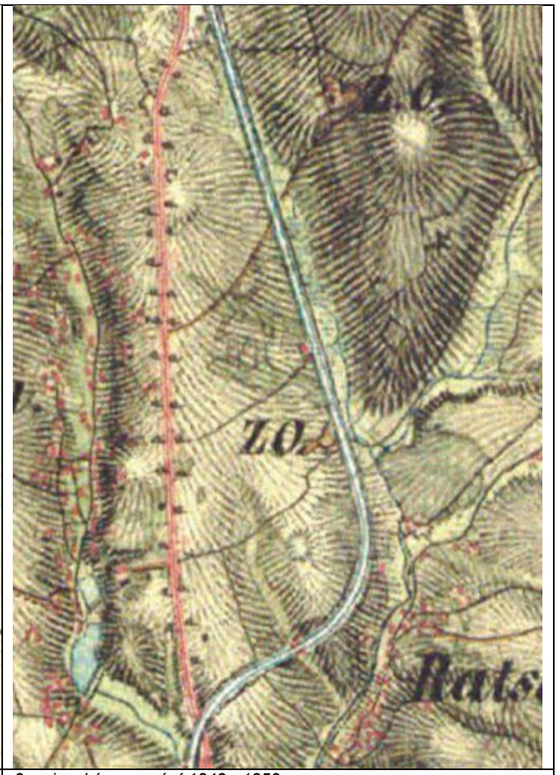
** rušivými objekty jsou stavby sportovního zařízení v jihozápadním okraji CHKO a prodejna stavebnin na západním okraji CHKO

Celkové zhodnocení:

Kvalita sídla spočívá v krajinném rámci sídla a zasazením zástavby do krajiny. Prostorové uspořádání v převážné části je pozitivně hodnoceno, harmonické, zachovává si svůj rozptýlený ráz. Výjimku tvoří zástavba podél komunikací Hejnická a Švestková, kde se nachází cizorodá zástavba, která narušuje harmonické měřítko zástavby a harmonické vztahy v krajině. Sídlo vyniká četným zastoupením mimolesní zeleně. Architektonická kvalita objektů je různorodá, převládá však tradiční forma zástavby venkovského charakteru. Celkově sídlo působí harmonickým dojmem. Negativně je hodnocena právě zástavba na okraji CHKO.

Základní mapa s vyznačením prostoru sídla

2. vojenské mapování 1842 - 1853

Odůvodnění		
Krajinný rámec sídla	Kvalita krajinného rámce	Zástavba sídla se nachází z větší části v mělké odlesněné údolní sníženině. Na území CHKO sídlo zasahuje pouze okrajově východně od ulice Hejnická a rozvolněná či rozptýlená zástavba východně (údolí Radčického potoka). Území obklopující zástavbu je charakterizováno mírně zvlněným terénem, loukami, pastvinami, fragmentovanými lesními porosty i mimolesními dřevinami.
	Vizuální projev sídla	Díky mírně zvlněnému terénu je území vizuálně otevřené zejména směrem k západu či jihozápadu. Sídlo se uplatňuje zejména z bezprostřední blízkosti, částečně z komunikace Hejnická a Švestková.
	Zasazení sídla	Sídlo je harmonicky zasazeno ve zvlněné krajině s četnou mimolesní zelení.
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	Krásná Studánka je původní lánová lineární ves podél vodního toku, který se vlévá do rybníka Kačák. V 19. století byl pouze horní rybník s hrází. Východně od vsi se nachází původní královská stezka, dnes komunikace Hejnická, která vedla z Liberce do Frýdlantu. V současné době je hlavní komunikace vedena silnicí I. třídy I/13 – západně od sídla (mimo CHKO). Cestní síť na území CHKO je zachována.
	Prostorové uspořádání sídla	Krásná Studánka reprezentuje rezidenční čtvrť Liberce se starší rozvolněnou zástavbou v severní části a pravidelnějším uspořádáním mladších domů v jižní části. Severněji do CHKO nevhodně zasahuje komerční plocha (stavebniny) bez většího množství obvodové zeleně a dále k severu ojedinělý dům. Hodnotnější část sídla tvoří rozptýlená či roztroušená zástavba zděných domů, převážně renovovaných, z většiny s vegetačním doprovodem. Mezi těmito částmi prochází železniční trať spojující Liberec s Frýdlantem (a Hejnicemi) zaříznutá v terénu.
Zástavba	Charakter zástavby	Současný charakter zástavby je dosti různorodý poznamenaný poválečným rozvojem a zahušťováním v posledních dvaceti letech (katalogová výstavba). Za hranici CHKO přesahuje zástavba vil a novodobých typových až excesivních domů, na níž navazuje sportovní areál oddělný vysokým stromořadím topolů. Rozptýlená zástavba podél Radčického potoka a v loukách a polích si zachovává tradiční ráz, směrem ke komunikaci Hejnická se vyskytují charakterově vybočující stavby.
	Měřítko zástavby	Ve většině území převládá tradiční měřítko zástavby. Výjimku tvoří objekty u komunikace Hejnická a podél ulice Švestková u sportovního areálu.
	Architektonická kvalita objektů	Architektonická kvalita je různorodá, není přítomna vysoká architektonická kvalita objektů. Některé objekty jsou svým architektonickým ztvárněním negativní.
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	Území je charakterizováno mírně zvlněným terénem, loukami, pastvinami, fragmentovanými lesními porosty i mimolesními dřevinami.
	Charakteristické nezastavěné plochy	V sídle je patrná vzhledem k rozptýlenému charakteru zástavby přítomnost volných nezastavěných luk, které spoluvytváří charakter sídla.
	Zeleň na okraji sídla	Sídlo je harmonicky zasazené do krajiny přechodem s četnou zelení. Mírně negativně je hodnocen přechod zástavby podél ulic Hejnická a Švestková do krajiny.

Ochrana krajinného rázu:
Cíl(e) ochrany:
• Zachování charakteru rozptýlené vsi udržující harmonické měřítko a vytvářející harmonické vztahy v krajině, s množstvím mimolesní zeleně • Udržení rozsahu zástavby, nezvyšování negativního účinku zástavby při komunikaci Hejnická, Švestková
Podmínky ochrany:
• Zachovat a chránit rozptýlený charakter zástavby, nepřipouštět zahušťování zástavby a rozvoj zástavby v kompaktních formách, umožnit pouze funkce obytné a rekreační • Nepřipustit účelovou výstavbu podél komunikace Hejnická a Švestková, nezakládat nové formy zástavby, zachovat odstup od centrální části sídla Krásná Studánka (mimo CHKO) • Zachovat charakter a uspořádání stávajících objektů venkovské zástavby, jejich hmot, výrazu, sedlových střech, oplocení a charakteru zeleně, bránit rozšiřování nehodnotné katalogové zástavby • jsou vyloučeny měřítkově vybočující stavby a přestavby • Zachovat krajinářsky hodnotnou lesní i mimolesní zeleň spoluformující příznivé působení sídla • U terénních úprav respektovat původní/typickou modelaci terénu, jsou vyloučeny výrazné terénní úpravy uplatňující se v rázu sídla negativně • Oplocení řešit v omezeném rozsahu, v provedení laťovém, omezit jiné formy oplocení včetně pravidelného uspořádání živých plotů
Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:
• Novou obytnou výstavbu připustit v omezené míře za předpokladu dodržení rozptýlené formy zástavby a v lokalitách, kde se nebude nepříznivě projevovat v krajinných panoramatech • Kultivovat bohatou vnitřní zeleň a zachovat na sídlo navazující zeleň se značnou krajinotvornou funkcí • Doplnit zeleň u rušivě působících areálů, volit zeleň typickou místním podmínkám • Přestavby nebo event. novostavby mohou mít současný architektonický výraz při respektování dimenzí, hmot a barevnosti tradičních lidových staveb • Regulovat v ÚPD charakter zástavby a oplocení dle podmínek ochrany (viz výše), podporovat pořízení ÚPD v podrobnosti regulačního plánu na území CHKO

Obec:	Liberec	**Katastr:**	Radčice u Krásné Studánky
S/D3/2	**RADČICE** (*Ratschendorf*)		
Poloha:	**KC/D**		**KP/D3**

Charakteristika:

Radčice je původní ves, která postupně srostla s Libercem, nicméně si zachovala svůj venkovský charakter. Rozkládá se na okraji CHKO, na rozhraní Liberecké kotliny a Jizerských hor. Jedná se o mírně zvlněnou krajinu s lokálními nevysokými vrchy. V krajině se vine Radčický potok s jeho přítoky. Samotná ves byla lokalizována jižněji, mimo současné hranice CHKO. V CHKO se nachází pouze zástavba severně od ulic Švestková, Nad Slují a V Rokli. Na území CHKO docházelo k zástavbě postupně v pozdějších letech. Na mapě 2. vojenského mapování je patrná minimální zastavěnost území. V současné době tvoří sídlo na území CHKO několik usedlostí rozptýlených ve zvlněné krajině v nepravidelné formaci. Nejvíce zastavěná je část podél komunikace tvořící hranici CHKO (Švestková). Zástavba je převážně tvořena obytnou tradiční zástavbou. Je zde minimum staveb tradičního stavitelství.

První písemná zmínka o obci pochází z roku 1444.

KATEGORIZACE	**B**
SEGMENTACE	**NE**

Hlavní hodnotící kritéria			Vedlejší hodnotící kritéria			
Krajinný rámec	Kvalita krajinného rámce	+	Pozitivní			
	Vizuální projev sídla	0	Krajinná rámec		Sídlo	
	Zasazení sídla	0	Komponované části	NE	Cenná urbanistická struktura	NE
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	0	Historické členění krajiny	NE	Přítomnost památkových zón či rezervací	NE
	Prostorové uspořádání sídla	0	Přítomnost krajinné památkové zóny	NE	Kulturní památky (KP, NKP)	NE
Zástavba	Charakter zástavby	+			Přítomnost přírodních prvků akcentující obraz sídla	NE
	Měřítko zástavby	+	Krajinná dominanta	NE	Kulturní dominanta	NE
	Architektonická kvalita objektů	0	Přítomnost ZCHÚ (maloplošných)	NE	Ikonické panorama/silueta	NE
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	+	Negativní			
	Charakteristické nezastavěné plochy	+	Rušivá dominanta	NE	Rušivé objekty	NE
	Zeleň na okraji sídla	+	Snížení přírodní a estetické hodnoty	NE	Rušivá veřejná prostranství, zanedbanost	NE

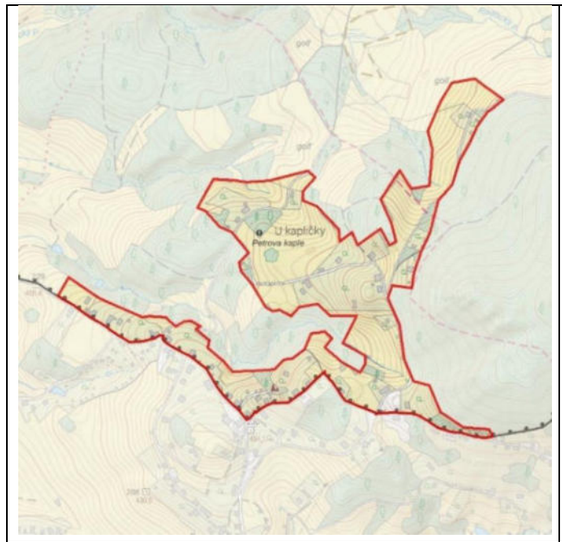
Komentář:

V území se nenachází kulturní památky, pozitivní ani negativní dominanty, ani MZCHÚ.

Celkové zhodnocení:

Zástavba má převládající venkovský charakter a tradiční měřítko, je převážně harmonicky zasazené v krajině.

Kvalita sídla spočívá v krajinném rámci sídla a jeho vizuálním projevu. Sídlo je harmonicky zasazeno v krajině se značným podílem mimolesní zeleně a průhledy do krajiny. Samotná zástavba v sobě nese stopy původního půdorysného uspořádání rozptýlené vsi, nicméně se zde nachází značná část dostaveb. I přes tyto dostavby a četné přestavby si sídlo zachovává harmonické měřítko a vztahy v krajině. Architektonická kvalita objektů je různorodá, převládá však tradiční forma zástavby venkovského charakteru. Celkově sídlo působí harmonickým dojmem.

Základní mapa s vyznačením prostoru sídla

2. vojenské mapování 1842 - 1853

FOTODOKUMENTACE:

Odůvodnění		
Krajinný rámec sídla	Kvalita krajinného rámce	Místní (severní) část Liberce ležící ve svažitém terénu okrajových svahů Jizerských hor, na rozhraní s Libereckou kotlinou. Působivé jsou partie zvlněné krajiny s pozadím kopců Jizerských hor. Ze sídla jsou malebné výhledy.
	Vizuální projev sídla	Zástavba sídla v exponované poloze (s výhledy do Liberecké kotliny) se vizuálně uplatňuje do jižního a jihozápadního směru. Je vždy patrná pouze lokálně vzhledem k morfologii a četné vzrostlé zeleni.
	Zasazení sídla	Sídlo je harmonicky zasazeno ve zvlněné krajině s četnou mimolesní zelení.
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	Území v CHKO bylo osídleno převážně až v pozdějších dobách než samotné sídlo Radčice (situované jižněji mimo CHKO). Zástavba byla rozptýlena ve zvlněné krajině. Na území je částečně dochovaná cestní síť. V rozvolněné až rozptýlené, v nižších partiích svahů zahuštěné zástavbě převažuje zástavba rekonstruovaných usedlostí a mladší objekty rodinného bydlení. Původní vzhled lidové architektury zachovalo pouze pár staveb. Především starší domy jsou dobře usazeny v členitém terénu. Sídlo má zřejmý příměstský charakter (oplocené zahrady s okrasnou zelení). Sídlo lokalizované na výrazném krajinném přechodu disponuje bohatou vnitřní zelení (sady). Výše položené části zástavby obklopuje – skrývá lesní či mimolesní zeleň prakticky úplně. Níže po svahu (vně CHKO) se rozšiřují větší nepříliš členěné plochy travin oddělující dílčí segmenty zástavby sídla.
	Prostorové uspořádání sídla	Zástavba má rozptýlený charakter, v nižších polohách svahů při hranici CHKO je zástavba více zahuštěna. Především starší domy jsou harmonicky zasazeny v členitém terénu. Je patrný vliv města v úpravách okolí domů.
Zástavba	Charakter zástavby	Charakter zástavby je různorodý. Původní vzhled lidové architektury zachovalo pouze pár staveb. Sídlo má zřejmý příměstský charakter (oplocené zahrady s okrasnou zelení).
	Měřítko zástavby	Je přítomno převažující tradiční (harmonické) měřítko zástavby.
	Architektonická kvalita objektů	Architektonická kvalita je různorodá. V sídle se nachází minimum staveb tradičního stavitelství, převládá průměrná architektonická kvalita, některé stavby mají výrazně městský charakter.
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	Sídlo má zřejmý příměstský charakter (oplocené zahrady s okrasnou zelení). Sídlo lokalizované na výrazném krajinném přechodu disponuje bohatou vnitřní zelení (sady). Výše položené části zástavby obklopuje – skrývá lesní či mimolesní zeleň prakticky úplně. Níže po svahu (vně CHKO) se rozšiřují větší nepříliš členěné plochy travin oddělující dílčí segmenty zástavby sídla.
	Charakteristické nezastavěné plochy	V sídle je patrná vzhledem k rozptýlenému charakteru vsi přítomnost volných nezastavěných luk, které spoluvytváří charakter sídla.
	Zeleň na okraji sídla	Sídlo je harmonicky zasazené krajiny přechodem zástavby do krajiny četnou zelení. Přítomnost zeleně na okraji sídla přispívá k harmonickému zapojení sídla do krajiny.

Ochrana krajinného rázu:
Cíl(e) ochrany:
• Zachování rozptýleného venkovského charakteru s harmonickým měřítkem a vztahy v krajině, bez cizorodých prvků a s množstvím mimolesní zeleně, bez rozvoje městských forem uspořádání a charakteru zástavby
Podmínky ochrany:
• Zachovat a chránit rozptýlený charakter zástavby, nepřipouštět zahušťování zástavby a rozvoj zástavby v kompaktních formách, zejména na okraji CHKO, neumisťovat stavby do vyvýšených poloh na lokální vrchy (ochrana vizuálního uplatnění sídla v dálkových pohledech) • Zachovat charakter a uspořádání stávajících objektů venkovské zástavby, jejich hmot, výrazu, sedlových střech, oplocení a charakteru zeleně, bránit rozšiřování nehodnotné katalogové zástavby • jsou vyloučeny měřítkově vybočující stavby a přestavby • Zachovat krajinářsky hodnotnou lesní i mimolesní zeleň spoluformující příznivé působení sídla • U terénních úprav respektovat původní/typickou modelaci terénu, jsou vyloučeny výrazné terénní úpravy uplatňující se v rázu sídla negativně • Oplocení řešit v omezeném rozsahu, v provedení laťkovém, omezit jiné formy oplocení včetně pravidelného uspořádání živých plotů • vyloučit fotovoltaické panely na objektech v pohledově exponovaných (fasádních) polohách, zejména z veřejných prostranství
Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:
• Novou obytnou výstavbu připustit v omezené míře za předpokladu dodržení rozptýlené formy zástavby a v lokalitách, kde se nebude nepříznivě projevovat v krajinných panoramatech • Kultivovat bohatou vnitřní zeleň a zachovat na sídlo navazující zeleň se značnou krajinotvornou funkcí • Kultivovat veřejná prostranství zejména na okraji CHKO v blízkosti křižovatky Švestková a Nad Slují • Přestavby nebo event. novostavby mohou mít současný architektonický výraz při respektování dimenzí, hmot a barevnosti tradičních lidových staveb • Regulovat v ÚPD charakter zástavby a oplocení dle podmínek ochrany (viz výše)

Obec:	Frýdlant, Nová Ves	Katastr:	Albrechtice u Frýdlantu, Mlýnice
S/D8/1	**ALBRECHTICE U FRÝDLANTU** (*Olbersdorf*)		
Poloha:	**KC/D**		**KP/D8**

Charakteristika:

Albrechtice u Frýdlantu jsou drobnou vsí na západním okraji CHKO Jizerských hor. Sídlo leží v odlesněném sedle, v nižších polohách svahů Jizerských hor pod Kančím vrchem (680 m), při vodním toku Albrechtický potok, v rozvodí přítoků Lužické Nisy (Oleška, Jeřice). Jihovýchodní část nazvaná Filipov se rozprostírá v drobném údolí levostranného přítoku Albrechtického potoka. Sídlo leží na rozhraní Jizerských hor a Albrechtické vrchoviny.

Jedná se o původní lánovou lineární ves, Filipov byla parcelační řadová ves. První písemná zmínka o obci pochází z roku 1381. Původní rozložení zůstalo zachované, pouze došlo k lokálním dostavbám. Charakter zástavby si i přes značné přestavby drží svůj tradiční výraz, je přítomna výrazná harmonie sídla a krajinného rámce, krajinná scéna působí klidně, nenarušeně. K narušení dochází vně CHKO, a to vlivem výstavby VTE a přítomností silnice I. třídy.

KATEGORIZACE	B+
SEGMENTACE	NE

Hlavní hodnotící kritéria			Vedlejší hodnotící kritéria			
Krajinný rámec	Kvalita krajinného rámce	+	Pozitivní			
	Vizuální projev sídla	+	Krajinná rámec		Sídlo	
	Zasazení sídla	+	Komponované části	NE	Cenná urbanistická struktura	NE
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	+	Historické členění krajiny	NE	Přítomnost památkových zón či rezervací	NE
	Prostorové uspořádání sídla	+	Přítomnost krajinné památkové zóny	NE	Kulturní památky (KP, NKP)	ANO*
Zástavba	Charakter zástavby	+			Přítomnost přírodních prvků akcentující obraz sídla	ANO
	Měřítko zástavby	+	Krajinná dominanta	ANO**	Kulturní dominanta	NE
	Architektonická kvalita objektů	+	Přítomnost ZCHÚ (maloplošných)	NE	Ikonické panorama/silueta	ANO
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	+	Negativní			
	Charakteristické nezastavěné plochy	+	Rušivá dominanta	NE	Rušivé objekty	ANO***
	Zeleň na okraji sídla	+	Snížení přírodní a estetické hodnoty	NE	Rušivá veřejná prostranství, zanedbanost	NE

Komentář:

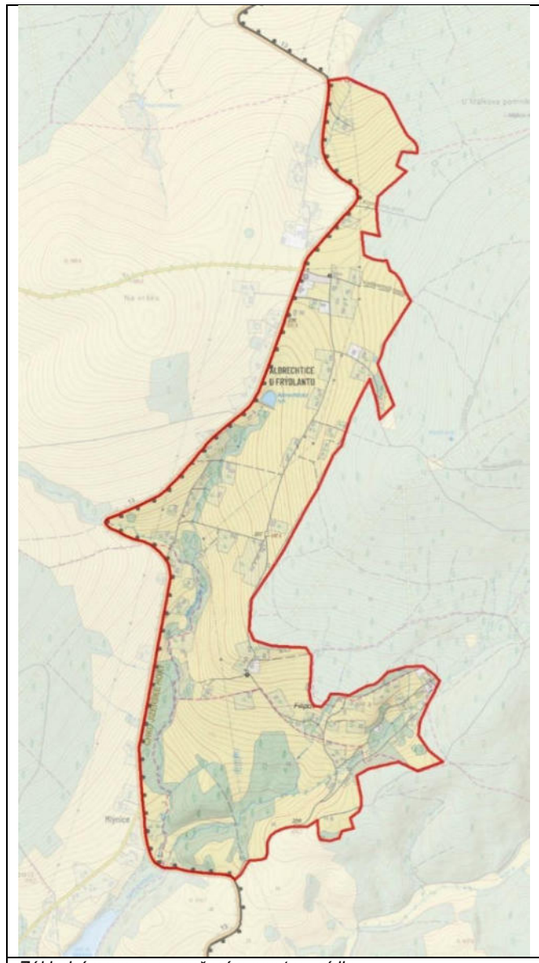
* dům č. p. 1, milník

** Kančí vrch

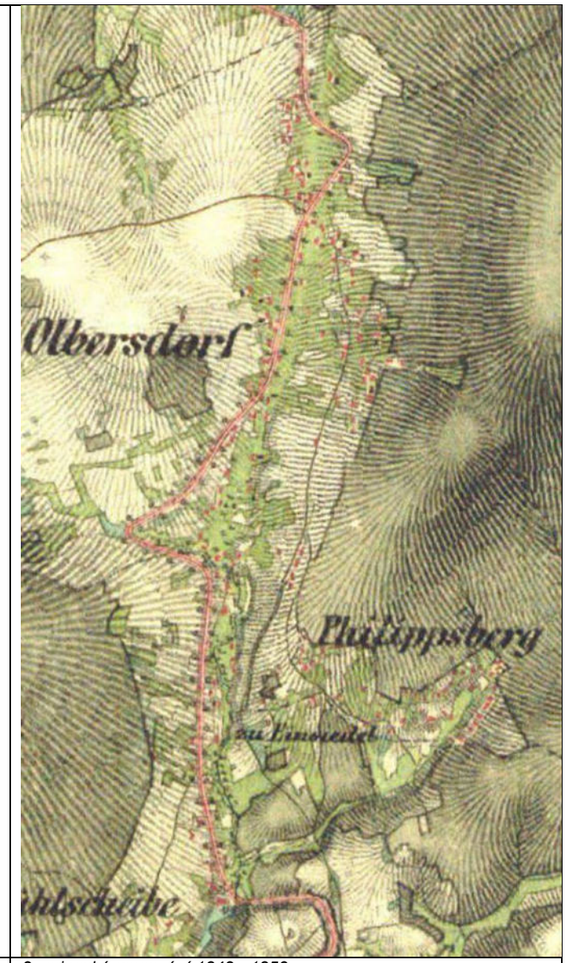
*** rušivé objekty vně CHKO, vzhledem k úzké vizuální vazbě s Albrechtickou vrchovinou ovlivňují sídlo (VTE, komunikace I. třídy)

Celkové zhodnocení:

Sídlo vyniká harmonickými vztahy sídla a krajinného rámce a dochovanou rozptýlenou formou zástavby. Měřítko zástavby je harmonické, sídlo vyniká vysokým podílem vzrostlé zeleně. Působivé jsou výhledy do Albrechtické vrchoviny. Je tedy od západu exponované, tvoří nárazníkovou zónu Jizerských hor, jedná se o citlivé místo z hlediska vizuálního narušení.

Základní mapa s vyznačením prostoru sídla

2. vojenské mapování 1842 - 1853

Odůvodnění		
Krajinný rámec sídla	Kvalita krajinného rámce	Sídlo je jasně ohraničeno z východu okraji lesního masivu Jizerských hor. Území dominují vrchy a hřbety Kančího vrchu. Směrem na západ sousedí sídlo se zvlněnou krajinou Albrechtické vrchoviny. Krajinný rámec spoluvytváří harmonické vztahy v krajině.
	Vizuální projev sídla	Vizuální uplatnění sídla (jeho dílčích částí) nastává v odlesněných polohách v blízkém okolí, zejména vně CHKO. Sídlo má úzkou vizuální vazbu na západní část zvlněné krajiny směrem k Albrechtické vrchovině. Sídlo je od západu exponované, tvoří nárazníkovou zónu Jizerských hor.
	Zasazení sídla	Sídlo je svou polohou specifické, leží v nárazníkové exponované poloze na přechodu Albrechtické vrchoviny do Jizerských hor. Sídlo je rozloženo podél vodního toku Albrechtický potok a v nezalesněných svazích Kančího vrchu. Filipov je zasazen do údolí přítoku Albrechtického potoka, jeho vizuální uplatnění z okolní krajiny je omezené, je pohledově exponované pouze z blízkého okolí. Celkové zasazení sídla je mimořádně harmonické, a to i díky mimolesní zeleni, která se rozprostírá podél vodního toku i ve svazích.
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	Sídlo se vyznačuje dochovaností urbanistické struktury zástavby – původně lesní lánové vsi pod západním okrajem rozlehlého lesního komplexu Jizerských hor. Ve Filipově se vyskytuje původní parcelační řada, v současné době pouze částečně dochovaná.
	Prostorové uspořádání sídla	Sídlo je dochované svou rozptýlenou formou prostorového uspořádání. Luční porosty mezi cestami tak vytvářejí otevřený nezastavěný prostor. V nejvyšší části sídla (sedle) s mírně nahloučenou zástavbou stojí kaple sv. Jana Nepomuckého. Jihovýchodní část sídla (Filipov) je situována ve snažitějším terénu – údolí levostranného přítoku Albrechtického potoka. V současné době má tato zástavba podobný charakter. Má však těsnější vazbu s lesní i mimolesní zelení, resp. proniká do (okraje) lesního komplexu Jizerských hor.
Zástavba	Charakter zástavby	Zástavbu tvoří většinou přízemní zděné usedlosti situované podél cestní sítě, převážně s podélnou orientací. Větší část objektů prošla renovacemi, několik stavení si však uchovalo původní výraz (roubení, podstávky). Převládá dochovaný charakter zástavby.
	Měřítko zástavby	Měřítko zástavby je harmonické, i novodobé přestavby a novostavby si uchovávají tradiční měřítko zástavby.
	Architektonická kvalita objektů	Sídlo nedisponuje výrazným zastoupením roubených staveb, nicméně architektonická kvalita objektů je převážně pozitivně hodnocena.

Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	Sídlo disponuje hojnou velmi diferencovanou zelení (zejména podél Albrechtického potoka). Bohatá zeleň se vyskytuje i ve vazbě na zástavbu, místy zásadně dotváří celkové působení usedlosti v otevřeném prostoru osídlené luční enklávy (výrazné solitéry). V části Filipov je užší vazba sídla na lesní komplex. Sídelní zeleň výrazně přispívá k harmonickým vztahům v krajině.
	Charakteristické nezastavěné plochy	Charakteristickými nezastavěnými plochami lze označit nezastavěné luční porosty mezi jednotlivými usedlostmi, které se v tomto případě významně podílí na hodnotě krajinného rázu. Výrazně se uplatňují v krajinné scéně a tvoří ráz sídla.
	Zeleň na okraji sídla	Východní okraj sídla je tvořen členitými okraji lesního masivu, v části Filipov je zástavba situována až na okraj lesa. Důležitá z hlediska ochrany KR je zeleň ve vazbě na jednotlivá stavení.

Ochrana krajinného rázu:

Cíl(e) ochrany:

- Udržet výjimečně dochovaný ráz exponovaného venkovského sídla s rozptýlenou lánovou formou zástavby, bez patrného negativního urbanistického vlivu Liberce a Mníšku
- Zachovat harmonické vztahy a s převažujícím dochovaným charakterem zástavby a architektonickou kvalitou staveb

Podmínky ochrany:

- Zachovat urbanistickou strukturu sídla, nezahušťovat výrazně stávající zástavbu, nevytvářet nové formy zástavby, nesituovat novou výstavbu mimo kontext původního uspořádání (zejména podél komunikace I. třídy), omezeně připouštět doprovodné vedlejší stavby
- Ochránit volné luční plochy mezi zástavbou a okraje lesních porostů, nezasahovat zástavbou do lesa, nepropojovat stávající hnízda zástavby, nevytvářet souvislou řadu zástavby podél stávajících komunikací
- U novostaveb, přestaveb, rekonstrukcí obytných staveb připouštět takové formy, které respektují místně typický ráz objektů - jednoduché hmoty, tvary (půdorys, tvar střechy, ap.) a proporce staveb (např. výšky podlaží), orientaci a osazení v terénu, typické (přírodní) materiály a barevnost fasády a střešní krytiny; nejsou přípustné hmotově výraznější formy zástavby (apartmánové domy, kapacitní rekreační domy apod.)
- vyloučit fotovoltaické panely na objektech v pohledově exponovaných (fasádních) polohách, zejména z veřejných prostranství a z okolní krajiny
- Zachovat krajinářsky hodnotnou lesní i mimolesní zeleň spoluformující příznivé působení sídla
- U terénních úprav respektovat původní/typickou modelaci terénu, nepřipouštět výrazné úpravy terénu, stavby vhodně zasazovat do terénu, omezit zahradní úpravy, které nejsou místně typické
- Omezit výstavbu oplocení u rozptýlených forem zástavby
- Uplatňovat ochranu staveb s dochovaným výrazem tradičního lidového stavitelství; usilovat o vhodné opravy a údržbu a zachovat jejich historický ráz

Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:

- Rozvoj sídla je možný, je možné připustit jednotlivé stavby u stávajících shluků, a to v rozsahu odpovídajícímu stávající struktuře zástavby (neumožňovat rozsáhlé zastavitelné plochy), za předpokladu zachování cenných lučních partií vizuálně oddělujících jednotlivé usedlosti (shluky usedlostí), zachovat rozptýlený charakter
- V lokalitě Filipov jsou mimo vazbu na hodnotné dochované tradiční objekty možné stavby tradičních tvarů a objemu s novodobým architektonickým ztvárněním, pokud se nebudou negativně projevovat v krajinné scéně
- Usilovat o údržbu stávajících staveb s dochovanými tradičními prvky lidové architektury
- Regulovat v územně plánovací dokumentaci charakter staveb (hmotové uspořádání) a oplocení pozemků (materiálové řešení, výška, a v rozsahu pouze nezbytně nutné mezi jednotlivými vedle sebe stojícími stavbami nebo v případě potřeby oplocení bezprostředního okolí, neumožnit oplocení v nezastavěném území)
- Pečovat o cennou sídelní a krajinnou zeleň vytvářející příznivé vizuální uplatnění sídla v krajině, a to zejména podél Albrechtického potoka
- Usilovat o ochranu i vnějšího prostředí CHKO – za účelem eliminace negativního vizuálního účinku staveb v blízkosti CHKO (zejména dopravní a technická infrastruktura, rozvoj netradičních (městských) forem zástavby v kontaktu s CHKO

Obec:	Liberec	**Katastr:**	Kateřinky u Liberce
S/D9/1	**KATEŘINKY** (*Katharinberg*)		
Poloha:	**KC/D**		**KP/D9**

Charakteristika:

Sídlo je místní část Liberce zasahující do CHKO pouze částí zástavby, která se nachází východně od Ladovy a severně od Kateřinské ulice. Jedná se o svažité území na rozhraní Liberecké kotliny a Jizerských hor, krajinnou osou je Černá Nisa. Zástavba je situována zejména na hranici CHKO, v mírnějších částech svahů ve spodní části údolí Nisy, do vyšších poloh se dostává drobnými výběžky a severně podél stezky kancléře P. Šámala. Směrem hlouběji do Jizerských hor stoupají poté svahy ke Kateřinskému vrchu (664 m) a Javorovému vrchu (723 m). Oba vrchy jsou zalesněné. Mezi vrchy se nachází tzv. Mordová rokle, která má v jižní části dramaticky utvářený profil se skalními útvary. Zajímavým skalním útvarem je i Martinská stěna, z níže je výhled na daleké polohy Liberecké kotliny a na přírodní park Ještěd. Vyhlídka má vzhledem ke vzrostlé zeleni omezený výhled. Sídlo je okrajovou částí Liberce. Ačkoli se zde nevyskytuje čistě kompaktní městská zástavba, je zde patrný vliv navazující Liberecké aglomerace. Ačkoli se vyskytuje zejména v původních polohách, zástavba je smíšená, s významnými přestavbami a dostavbami.

První písemná zmínka o obci pochází z roku 1681.

KATEGORIZACE	**C**
SEGMENTACE	**NE**

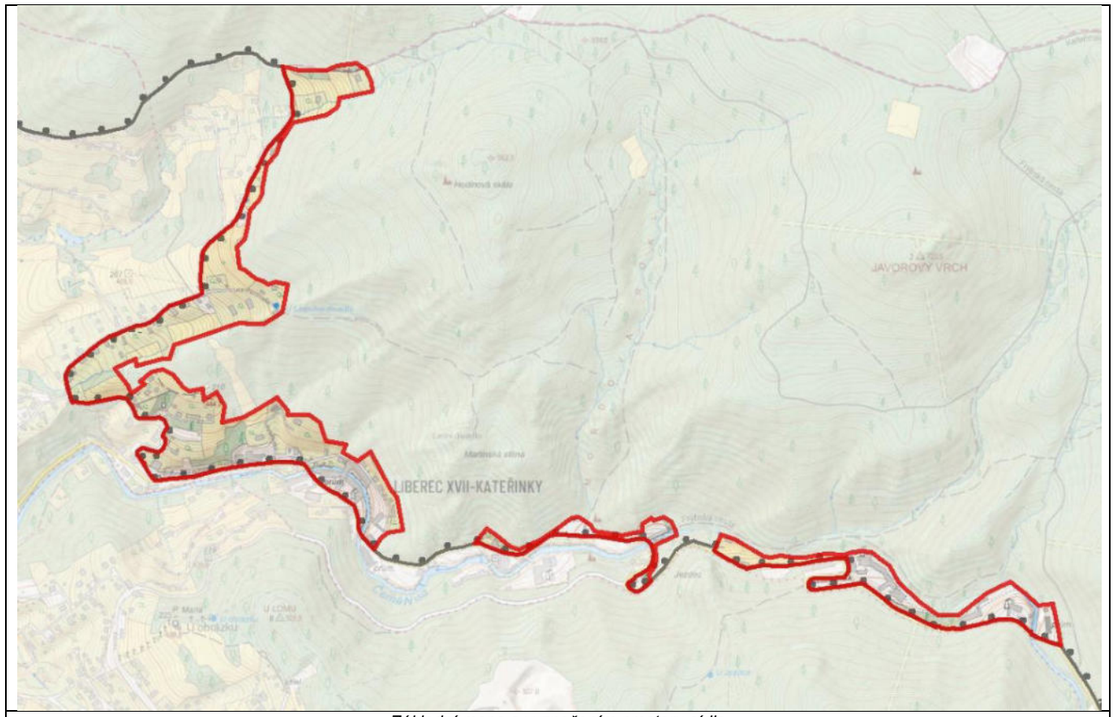
Hlavní hodnotící kritéria			**Vedlejší hodnotící kritéria**			
Krajinný rámec	Kvalita krajinného rámce	+	Pozitivní			
	Vizuální projev sídla	0	Krajinná rámec		Sídlo	
	Zasazení sídla	+	Komponované části	NE	Cenná urbanistická struktura	NE
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	0	Historické členění krajiny	NE	Přítomnost památkových zón či rezervací	NE
	Prostorové uspořádání sídla	+	Přítomnost krajinné památkové zóny	NE	Kulturní památky (KP, NKP)	NE
Zástavba	Charakter zástavby	0			Přítomnost přírodních prvků akcentující obraz sídla	NE
	Měřítko zástavby	0	Krajinná dominanta	ANO*	Kulturní dominanta	NE
	Architektonická kvalita objektů	0	Přítomnost ZCHÚ (maloplošných)	NE	Ikonické panorama/silueta	NE
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	0	Negativní			
	Charakteristické nezastavěné plochy	0	Rušivá dominanta	NE	Rušivé objekty	ANO
	Zeleň na okraji sídla	+	Snížení přírodní a estetické hodnoty	NE	Rušivá veřejná prostranství, zanedbanost	ANO

Komentář:

* Krajinná dominanta – Dračí vrch, Hodinová skála

Celkové zhodnocení:

Jedná se o sídlo na okraji CHKO, s výrazným ovlivněním zástavby Liberce. Sídlo je skryto v úzkém údolí říčky Černé Nisy, pohledově exponované jsou pouze partie ve vyšších polohách svahů hřbetu Kateřinského vrchu. Zástavba je různorodá, z větší části bez architektonických hodnot. Kvalita sídla spočívá zejména v jeho krajinném rámci.

Základní mapa s vyznačením prostoru sídla

2. vojenské mapování 1842 - 1853

Odůvodnění		
Krajinný rámec sídla	Kvalita krajinného rámce	Východní část zástavby je situována v lesnatém údolí Černé Nisy, západní či severozápadní část zástavby pak na okrajových svazích Jizerských hor. Sídlo má vysokou kvalitu krajinného rámce ve východní a severovýchodní části území se zalesněnými svahy Kateřinského a Javorového vrchu.
	Vizuální projev sídla	Vizuální uplatnění sídla ve spodní části údolí Černé Nisy je vzhledem k lesnatému charakteru území omezené. Sídlo je patrné lokálně v bezprostředního okolí a z okolních ulic na druhém břehu řeky (např. ulice Jedlová, Smrková, Horská). Z vyhlídky na Martinské stěně či na Dračím vrchu se sídlo neuplatňuje. Vizuální uplatnění této části zástavby snižuje hojná mimolesní zeleň. Sídlo si i přes blízkost zástavby Liberce uchovalo převažující harmonický výraz (zejména ve vyšších polohách sídla.
	Zasazení sídla	Jedná se o přechodovou část Jizerských hor do Liberecké kotliny, reliéf této části, kde se rozprostírá sídlo, je specifické. Sídlo se ve východní části rozprostírá v poměrně úzkém zalesněném údolí, v západní a severní části se dostávají jednotlivé objekty i do vyšších poloh podél do svahů vybíhajících ulic. Poloha sídla kopíruje historické rozložení sídla.
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	Půdorys sídla je převážně dochovaný, sídlo je zastavěné zejména v údolní část podél Černé Nisy, a vstupuje do svahů ulicí Ladova a menšími ulicemi. Cestní síť je dochovaná.
	Prostorové uspořádání sídla	V západní části sídla situované v členitém svažitém terénu se nachází obytná (často rekreační) zástavba bez výskytu zásadněji rušivých (měřítkem zásadně vybočujících) prvků. Tato část zástavby disponuje hojnou mimolesní zelení. Obytná zástavba se zde v malé míře rozšiřuje. Údolí Černé Nisy je prostorové uspořádání odlišné. Stojí zde několik výrobních areálů (částečně využitých), jejichž součástí je větší počet provozních budov velkého měřítka (vyšší podlažnosti) na obou březích toku a také komíny. Z krajinářského hlediska je pozice těchto areálů velmi příznivá. Zástavbu zde doplňují domy či vily městského typu, více v dolní části údolí. Výše v údolí na levém břehu říčky se pak nachází školní areál Střední školy umělecko řemeslné a oděvní rovněž s dominantní školní budovou. Komunikace kopírují terén, údolí je klikatá ulice Kateřinská podél Černé Nisy, kolmo na ní navazují ulice do svahu Jizerských hor.
Zástavba	Charakter zástavby	V západní části převažují rekonstruované usedlosti či mladší domy z poválečného období se štítovou orientací rozmanitého vzhledu (místy patrný příměstský charakter). V údolí Černé Nisy má zástavba převažující průmyslový ráz. Objekty mají větší měřítko i podlažnost. Nachází se zde i několik městských vil. Sídlo nedisponuje výraznými prvky tradiční architektury.
	Měřítko zástavby	Měřítko zástavby je různorodé ve východní části v údolí Černé Nisy a v ostatních částech sídla, kde je měřítko zástavby zpravidla tradiční. V sídle se nevyskytují výrazně rušivé stavby, některé objekty v údolí jsou opuštěné.
	Architektonická kvalita objektů	Architektonická kvalita zástavby je různorodá, od průmyslových objektů až po rodinnou zástavbu. Je patrný vliv Liberecké aglomerace, nachází se zde velký počet městských prvků obytných objektů.
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	Harmonické vztahy jsou přítomny i mohutnou vzrostlou zelení, která obklopuje sídlo, a ve které samotné sídlo leží. Má příznivé vizuální účinky.
	Charakteristické nezastavěné plochy	V sídle se nenachází charakteristické nezastavěné plochy
	Zeleň na okraji sídla	Vzhledem k lesnaté krajině je okraj sídla vymezen lesním masivem v částech je sídlo součástí lesních porostů. Sídlo si vzhledem ke krajinnému zázemí a vzrostlé zeleni zachovává harmonický přechod do krajiny.

Ochrana krajinného rázu:
Cíl(e) ochrany:
• Ochrana krajinného prostředí Černé Nisy a nenarušenosti svahových partií • Zachování charakteru a projevu sídla v krajině, výrazné nerozšiřování zástavby a jejího projevu v krajině
Podmínky ochrany:
• Cíleně chránit nižší polohy údolí Černé Nisy, nerozšiřovat zástavbu v těchto polohách, stávající zástavbu stabilizovat, nepodporovat rozšiřování výrobních funkce území • Výrazně nerozvíjet zástavbu ve svahových partiích, zejména ve vyšších polohách, která by se mohla negativně projevit v krajinné scéně při pohledech z opačných svahů údolí Černé Nisy, nepropojovat vzájemné shluky zástavby, nevytvářet kompaktní formy zástavby podél ulic • U novostaveb, přestaveb, rekonstrukcí obytných staveb řešit/respektovat místně typický ráz objektů - jednoduché hmoty, tvary (půdorys, tvar střechy, ap.) a proporce staveb, orientaci a osazení v terénu, zachovat tradiční měřítko v obytných lokalitách • Vyloučit stavby hromadného bydlení a rekreace ve vyšších polohách svahů, zachovat měřítko obytné zástavby • U terénních úprav respektovat původní/typickou modelaci terénu
Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:
• Revitalizovat (odstranit) nevyužívané a chátrající průmyslové objekty, je možná přiměřená náhrada vhodnou funkcí (obytná, rekreační, sportovní) v rozsahu stávající zástavby

Obec:	Frýdlant, Dětřichov	**Katastr:**	Dětřichov u Frýdlantu
S/F1/1	**Dětřichov** (*Dittersbach*)		
Poloha:	**KC/F**		**KP/F1**

Charakteristika:

Dětřichov u Frýdlantu, ves u města Frýdlant na severním okraji CHKO Jizerské hory. Do území CHKO zasahuje východním okrajem několika domy soustředěnými podél hlavní komunikace č. 13 na Frýdlant. Sídlo je rozloženo v horní části údolí Olešky podél potoční osy v zemědělské krajině Raspenavské pahorkatiny pod Jizerskými horami při úpatí Kančího vrchu. Prostor sídla vymezují především svahy údolí Olešky, na severní straně poměrně jednoznačně omezené dílčím horizontem, na jižní straně především okraji lesů severního svahu Kančího vrchu.

První písemná zmínka o obci pochází z roku 1381-1409. Založením se jedná o sídlo založeném na půdorysu lánové lineární vsi, současná podoba je významně ovlivněna změnami ve vazbě na rozvoj tkalcovství a textilního průmyslu (cca od druhé poloviny 19. stol.), kdy došlo k postupné proměně charakteristické struktury zástavby. Původní rozložení zemědělských usedlostí a chalup zůstalo částečně čitelné především v severním okraji sídla, v sídle se dochovalo několik tradičních domů vyšší historické hodnoty. Centrum vsi se vyvinulo v okolí kostela sv. Anny, který sídlu dominuje, nachází se zde obchod, budova staré školy, ale také a historický tovární areál s nápadně se uplatňujícím komínem. Charakter zástavby je různorodý, vrství se zde přes sebe původní zástavba lánové vsi, zástavba domů z období změn souvisejících s rozvojem textilního průmyslu a pozdější zástavba z druhé pol. minulého století a současnosti. Sídlo trpí místy až značnou přestavěností a četnými dostavbami.

Na území CHKO dominují volné prostory původní plužiny s převahou sečením udržovaných luk rozdělených úvozovými cestami a potoky s doprovodnou vzrostlou zelení. K narušení obrazu krajinného rámce přispívá přítomnost frekventované silnice I. třídy, vedení VN 110 kV, vně území VTE na Lysém vrchu a u Albrechtic.

KATEGORIZACE	**C+**
SEGMENTACE	**NE**

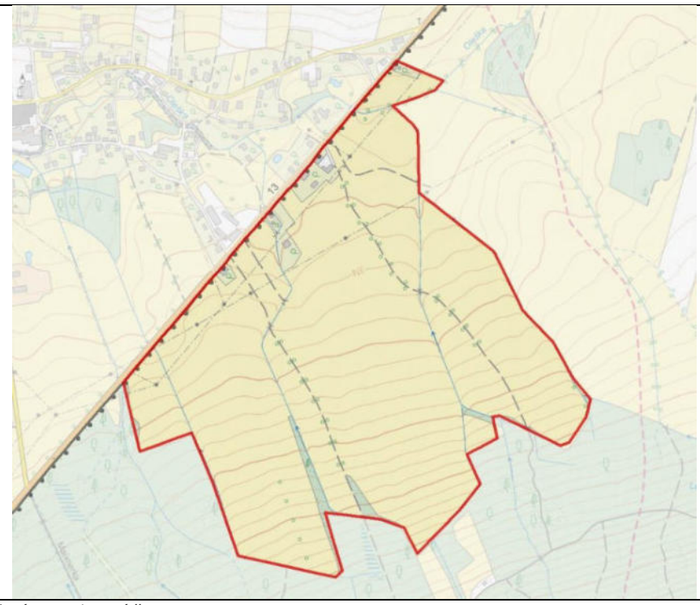
Hlavní hodnotící kritéria			**Vedlejší hodnotící kritéria**			
Krajinný rámec	Kvalita krajinného rámce	+	Pozitivní			
	Vizuální projev sídla	-****	Krajinná rámec		Sídlo	
	Zasazení sídla	0	Komponované části	NE	Cenná urbanistická struktura	NE
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	0	Historické členění krajiny	ANO	Přítomnost památkových zón či rezervací	NE
	Prostorové uspořádání sídla	0	Přítomnost krajinné památkové zóny	NE	Kulturní památky (KP, NKP)	NE
Zástavba	Charakter zástavby	0			Přítomnost přírodních prvků akcentující obraz sídla	ANO
	Měřítko zástavby	+	Krajinná dominanta	ANO**	Kulturní dominanta	ANO*
	Architektonická kvalita objektů	0	Přítomnost ZCHÚ (maloplošných)	NE	Ikonické panorama/silueta	NE
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	+	Negativní			
	Charakteristické nezastavěné plochy	+	Rušivá dominanta	ANO	Rušivé objekty	ANO***
	Zeleň na okraji sídla	+	Snížení přírodní a estetické hodnoty	NE	Rušivá veřejná prostranství, zanedbanost	ANO

Komentář:

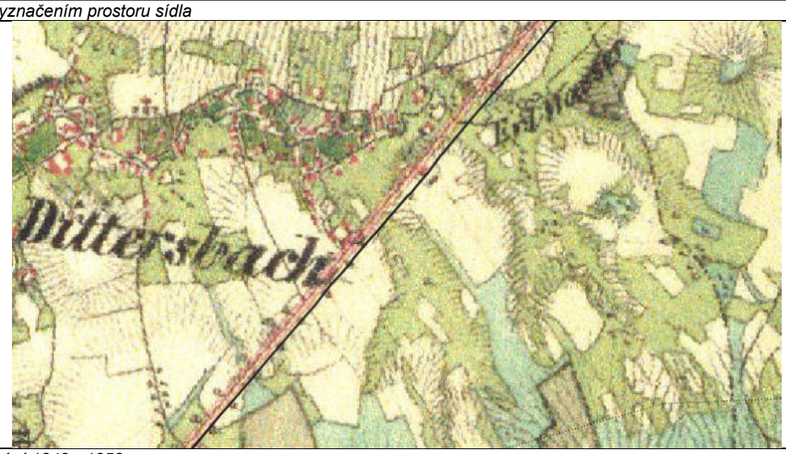
* kostel sv. Anny vně CHKO | ** Kančí vrch (spíše nenápadně) | *** rušivé objekty vně CHKO, zejména okraje sídla se zemědělskými a výrobními areály bez začlenění do krajiny, tovární komín, komunikace I. třídy | **** zejména v kontextu navazujících prostorů sídla s četnými rušivými objekty

Celkové zhodnocení:

Kvalita části sídla na území CHKO je poměrně významně ovlivněna frekventovanou komunikací I. tř. č. 15 a místy až nápadnou zanedbaností jednotlivých domů. spočívá v jeho krajinném prostředí, harmonickém zapojení sídla do krajinného rámce a dochované rozptýlené formě zástavby. Měřítko zástavby je harmonické, sídlo vyniká vysokým podílem vzrostlé zeleně a přítomností původních roubených staveb. Rušivým objektem je přestavba Hašlerovy chaty, která se projevuje v krajinných panoramatech z protějších svahů Bílé Nisy. Vzhledem ke vzdálenosti vyhlídkových míst tento objekt nepůsobí dominantně, ačkoli je umístěn na horizontu. Celkově působí sídlo rozkládající převážnou většinu vně CHKO výrazně harmonicky, jak měřítkem zástavby, tak vztahy v krajině a vyniká dochovaností charakteru zástavby. Nevhodné přestavby jsou pouze ojediněle. Fragment zástavby podél silnice, která je hranicí CHKO, je prakticky bez hodnoty, působivé jsou plochy zemědělské půdy členěné zbytky liniové zeleně ve stopách členění plužiny.

Základní mapa s vyznačením prostoru sídla

2. vojenské mapování 1842 - 1853

Odůvodnění		
Krajinný rámec sídla	Kvalita krajinného rámce	Prostor části sídla zasahující do CHKO je poměrně jednoznačně vymezen lesnatými okraji Jizerských hor. Odlesněná část si zachovává harmonický obraz především díky krajinné zeleni doprovázející paralelně uspořádanou síť drobných přítoků Olešky a dochované úvozové cesty. V obrazu širšího prostoru se poměrně rušivě projevují VE na Lysém vrchu a VE u Albrechtic.
	Vizuální projev sídla	Vizuální uplatnění sídla (dílčí části zasahující do CHKO v kontextu celkového obrazu sídla patrného z území CHKO) se odehrává především podél současné komunikace I. tř. č. 15 (císařská silnice). Sporadická zástavba okraje sídla zasahujícího do území CHKO je díky zeleni poměrně málo nápadná. Celkový obraz sídla patrný z území CHKO doprovází řada rušivých objektů (dominanta komína poblíž kostela sv. Anny, zemědělský areál, halové objekty výrobních areálů).
	Zasazení sídla	Zastavěné území sídla si i přes řadu zásahů a změn zachovává lineární podobu a uspořádání zástavby podél potoční osy. Částečně se tomuto konceptu vymyká prostor u hlavní silnice do Frýdlantu (část sídla na okraji CHKO) a v místě zemědělského areálu, který je situován mimo hlavní sídelní osu.
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	Sídlo bylo založeno na půdorysu lánové vsi, současná podoba se však již od původní půdorysné struktury liší především četnými dostavbami a změnami vnitřního uspořádání (zahušťování, orientace a rozmístění dostaveb apod.). Zástavba domů na území CHKO odpovídá okrajovým částem s rozvolněnou zástavbou, i zde však došlo ke změnám, které tradiční uspořádání sídla příliš nerespektují. Změny však nelze chápat jako negativní.
	Prostorové uspořádání sídla	Původní uspořádání sídla vycházelo z tradiční prostorové skladby lánové vsi, tato formace je však z velké části v sídle již narušena a místy spíše těžko čitelná díky zahušťování zástavbou domů, které svou orientací a umístěním původní charakter sídla nectí, místy zástavba připomíná spíše kobercovou formu prostorového uspořádání zástavby. Pro celkový obraz sídla je zásadní udržení výrazně protáhlého tvaru podél hlavní osy a zamezení zásahů do prostorů humen do volné krajiny. Na území CHKO je zásadní orientace podél komunikace a výrazně rozvolněný charakter uspořádání zástavby.
Zástavba	Charakter zástavby	Současnou zástavbu sídla tvoří především zděné domy z různého období rozvoje sídla, dominují objekty továren, a patrové zděné domy v centru sídla. Většina tradičních domů prošla řadou nepříliš citlivých úprav, což se projevuje především v interiérech sídla. V prostoru zasahujícím do území CHKO dominuje zděný přízemní dům a dům s polopatrem a několik nevýznamných dostaveb menších domků. Objekty se vyznačují místy až nápadnou zanedbaností.
	Měřítko zástavby	Měřítko zástavby odpovídá převrstvení významných etap rozvoje sídla (tradiční domy, usedlosti, chalupy, pozdější dělnické domky, rodinné domy a bytovky), v centrální části se projevuje značný nesoulad měřítek zástavby především díky objektům výrobních a skladovacích areálů, včetně areálu staré továrny uplatňující se významně v celkovém obrazu sídla. Na území CHKO převažuje měřítko tradičních domů, v kontextu celého místa, se i zde projevuje nesoulad.
	Architektonická kvalita objektů	Architektonická kvalita objektů na území CHKO je spíše nižší.
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	Sídelní zeleň významným způsobem (zejména v okrajích) potlačuje uplatnění rušivých objektů v obrazu sídla v krajině. Zeleň doprovází především Olešku, tradiční objektu a dochované části humen se zahradami a drobnými sady. Na území CHKO zeleň doprovází jednotlivé domy a jejich zahrady a sleduje úvozové cesty zpřístupňující prostory polí ve volné krajině, spoluurčuje tak obraz okrajů sídla.
	Charakteristické nezastavěné plochy	Nezastavěné plochy tvoří na území CHKO především sečením udržované louky. V návaznosti na prostor se rušivě uplatňuje plocha zpevněná plocha u patrového domu při silnici čp. 180.
	Zeleň na okraji sídla	Zástavba zasahující do území CHKO tvoří zároveň okraj sídla, zeleň spoluurčuje její obraz a významně zmírňuje uplatnění rušivých projevů některých domů (zejména zanedbanost).

Ochrana krajinného rázu:
Cíl(e) ochrany:
• U stávajícího okraje sídla zasahujícího do území CHKO neprohlubovat hmotovou a architektonickou různorodost zástavby • Zachovat dochované tradiční formy některých staveb podél silnice, podporovat snahy zlepšení zapojení sídla (části za hranicí CHKO) do krajinného rámce
Podmínky ochrany:
• Zachovat stávající strukturu zástavby při hlavní komunikaci, nezahušťovat (nebo jen výjimečně s důrazem na kvalitu začlenění okraje sídla do krajiny), nerozvíjet zástavbu ve druhé řadě na území CHKO, omezeně připouštět doprovodné vedlejší stavby s důrazem na jejich zapojení do krajinného rámce i daného místa • Respektovat měřítko i výšku zástavby na území CHKO • vyloučit fotovoltaické panely na objektech v pohledově exponovaných (fasádních) polohách, zejména z veřejných prostranství a krajiny • Chránit nezastavěnost zemědělských ploch stoupajících k okraji lesních porostů s liniovou vegetací ve stopách členění pluziny. U případných novostaveb, přestaveb, rekonstrukcí obytných staveb připouštět takové formy, které respektují místně typický ráz objektů – jednoduché hmoty, tvary (půdorys, tvar střechy, ap.) a proporce staveb (např. výšky podlaží), nejsou přípustné hmotově výraznější formy zástavby (apartmánové domy, kapacitní rekreační domy apod.) • Zachovat krajinářsky hodnotnou lesní i mimolesní zeleň spoluformující příznivé působení okrajů sídla
Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:
• Zamezit další rozvoj sídla v části zasahující do území CHKO, stabilizovat ve stávajícím zastavění • Usilovat o údržbu stávajících staveb s důrazem na formu a měřítko tradičních zděných objektů odpovídající velikosti • Usilovat o ochranu krajiny CHKO s cílem eliminace negativního vizuálního účinku staveb v blízkosti CHKO (zejména zemědělský areál v okraji sídla, obraz zpevněné plochy při silnici u čp. 180, dopravní a technická infrastruktura, rozvoj netradičních (městských) forem zástavby v kontaktu s CHKO – kobercová zástavba apod.)

Obec:	Frýdlant	**Katastr:**	Frýdlant
S/F1/2	**Větrov**		
Poloha:	**KC/F**		**KP/F1**

Charakteristika:

Město Frýdlant je rozloženo převážně mimo řešené území, do prostoru CHKO Jizerské hory zasahuje zástavbou horní části Větrova a osadou Hág a dále prostory Větrov-Zátiší a Polní Domky. Obraz města se z výhledových míst na území CHKO významně neuplatňuje, z dílčích pohledů je dobře patrná malebná až ikonická dominanta frýdlantského zámku. Větrov představuje malou ves zasahující jižní částí do území CHKO pod návrším Nad Zátiším, Větrov-Zátiší a Polní Domky osamocenou osadu s několika usedlostmi v okraji lesa pod Kančím vrchem a Špičákem, Hág (Háj) představuje drobnou osadu při severní hranici CHKO nad údolím Smědé.

Ves Větrov je připomínána od roku 1381, založením jde o lánovou ves situovanou do mělkého závěru údolíčka Větrovského potoka s typickými selskými grunty uspořádanými podél potoční osy, na něž navazovala stále zřejmá záhumenicová plužina, jejíž tvar je v jižní části výrazně ovlivněn modelaci terénu. Větrov-Zátiší tvoří rozptýlená zástavba několika zemědělských usedlostí a chalup, Polní Domky samota na okraji lesa při úpatí masivu Kančího vrchu a Špičáku. Osada Hág je situována do svahu údolí Smědé pod návršími Podlesí a Nad Zátiším, jde pravděpodobně o sídlo novověkého založení, čemuž odpovídá jeho kompaktní uspořádání i charakter zástavby. Do území zasahuje ochranné pásmo frýdlantského hradu.

KATEGORIZACE	**B+**	**B+**	**B-**
SEGMENTACE	**ANO**		

Hlavní hodnotící kritéria			**Vedlejší hodnotící kritéria**			
Krajinný rámec	Kvalita krajinného rámce	+	Pozitivní			
	Vizuální projev sídla	+	Krajinná rámec		Sídlo	
	Zasazení sídla	+	Komponované části	NE	Cenná urbanistická struktura	NE
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	+	Historické členění krajiny	ANO	Přítomnost památkových zón či rezervací	NE
	Prostorové uspořádání sídla	+	Přítomnost krajinné památkové zóny	NE	Kulturní památky (KP, NKP)	ANO**
Zástavba	Charakter zástavby	0			Přítomnost přírodních prvků akcentující obraz sídla	ANO
	Měřítko zástavby	+	Krajinná dominanta	ANO*	Kulturní dominanta	NE***
	Architektonická kvalita objektů	0	Přítomnost ZCHÚ (maloplošných)	NE	Ikonické panorama/silueta	NE
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	+	Negativní			
	Charakteristické nezastavěné plochy	0	Rušivá dominanta	ANO****	Rušivé objekty	NE
	Zeleň na okraji sídla	+	Snížení přírodní a estetické hodnoty	NE	Rušivá veřejná prostranství, zanedbanost	NE

Komentář:

* ikonická dominanta frýdlantského zámku, přírodní dominanty Špičáku a Kančího vrchu

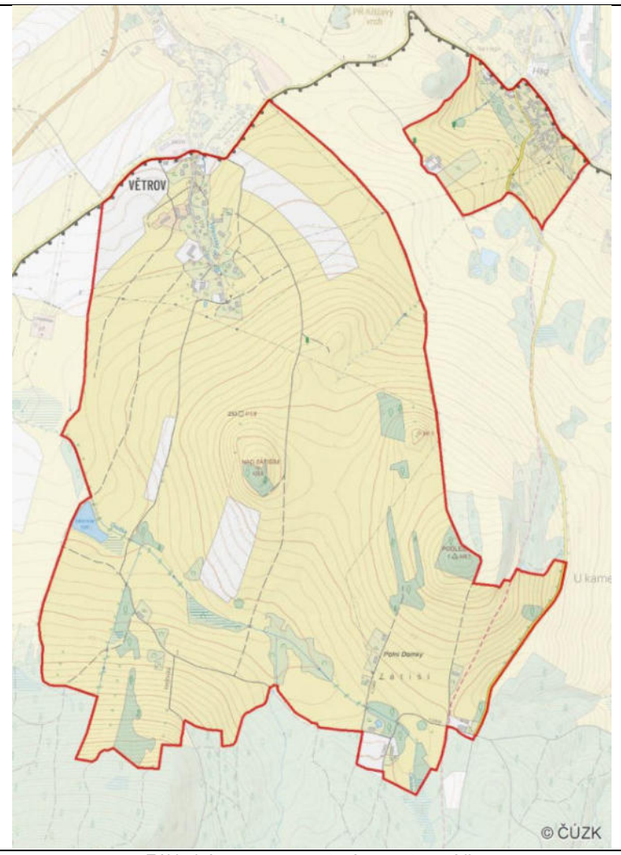
** socha sv. Máří Magdaleny v okraji lesa v prostoru Větrov-Zátiší

*** dominanta zámku se projevuje v krajinném rámci, není součástí částí uvedených sídel na území CHKO

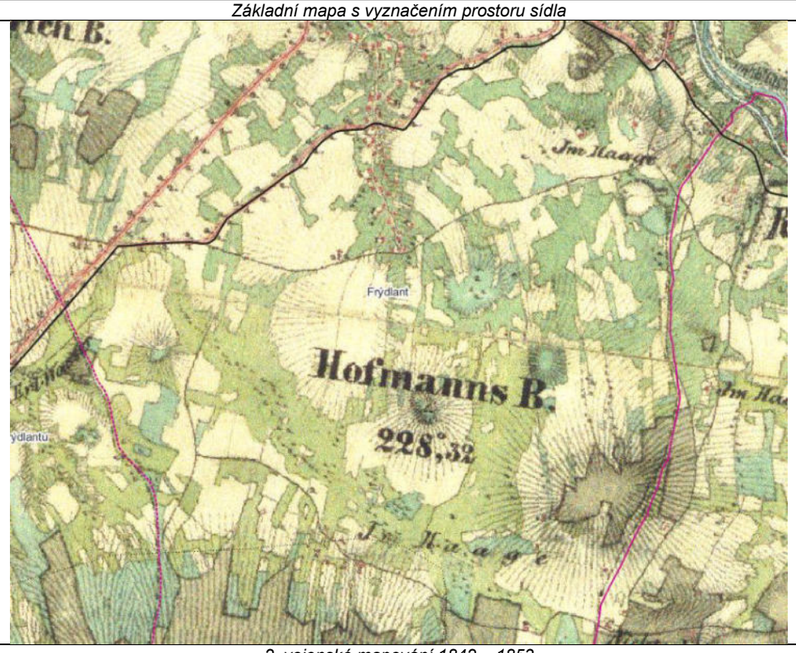
**** projevující se obraz Lysého vrchu s větrnými elektrárnami z navazující krajiny

Celkové zhodnocení:

Kvalita sídla spočívá v jeho harmonicky utvářeném krajinném prostředí i harmonickém zapojení sídla do krajinného rámce, v dochovaných objektech zemědělských usedlostí v prostoru Větrova a v dochované rozptýlené formě zástavby Větrov-Zátiší a v prostoru Polní Domky. Krajinný rámec sídla představuje harmonicky utvářený venkovský prostor charakteristický mozaikou polí, luk a pastvin s drobnými lesíky, zelení doprovázející Olešku, rybníček v krajině, polní cesty a dochované fragmenty úvozů a mezí. Vysokou hodnotou území je nerušený obraz panoramatu lesnatých vrchů okrajů Jizerskohorské hornatiny. Dalším důležitým aspektem krajiny je i její venkovský ráz, a to navzdory faktu, že se nachází na okraji města. Jediným narušením krajinného rámce je objekt rozvodny v západní části prostoru.

Základní mapa s vyznačením prostoru sídla

2. vojenské mapování 1842 – 1853

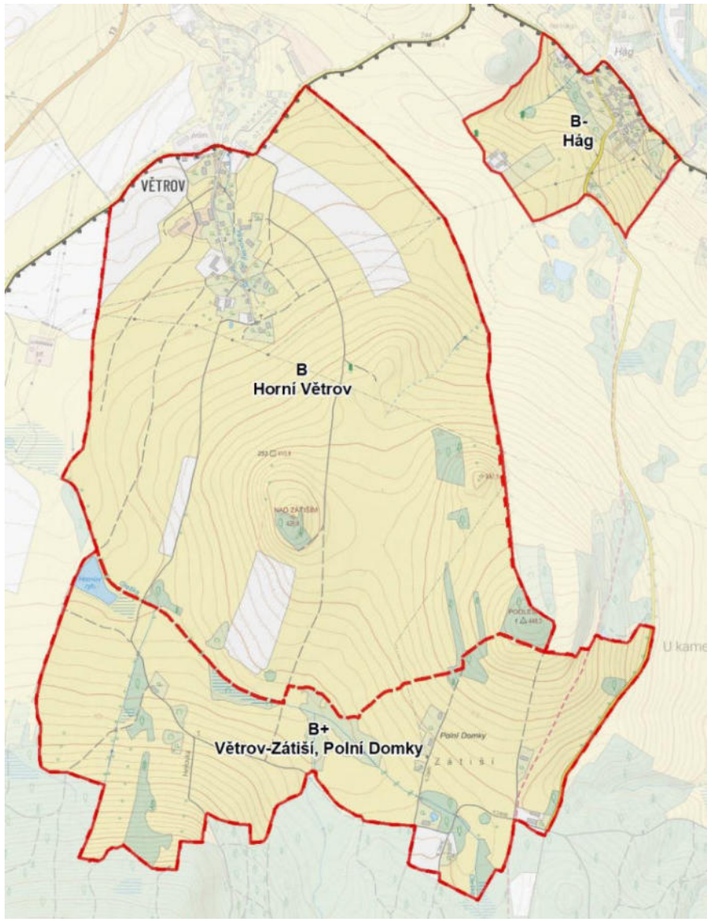

Odůvodnění		
Krajinný rámec sídla	Kvalita krajinného rámce	Všechny části sídla leží v malebném harmonicky utvářeném prostoru krajiny jižně od Frýdlantu na okraji a nad údolím Smědé pod zalesněnými vrchy severního okraje Jizerskohorské hornatiny (rozhraní Oldřichovské a Albrechtické vrchoviny) s typickým dominantami Špičáku a Kančího vrchu.
	Vizuální projev sídla	Zástavba Větrova na území CHKO je do navazujícího krajinného rámce začleněna zeleni doprovázející zemědělské usedlosti, Zástavba Větrova-Zátiší a Polních domků je identickou harmonicky zapojenou součástí krajiny, prostor Hágu se v krajině díky zeleni v okrajích neuplatňuje. V krajině je několik samot (historických usedlostí), které jsou díky zeleni a dochovanému architektonickému výrazu staveb malebným doplňkem daného místa.
	Zasazení sídla	Všechny části sídla jsou poměrně harmonicky zasazené do krajiny, bez významných rušivých projevů.
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	Sídlo je složeno ze tří samostatně hodnocených částí rozdílného založení. Větrov je založen na půdorysu lánové vsi, Větrov-Zátiší a Polní Domky tvoří rozptýlené samoty, osada Hág, která vznikla v prostoru s rozptýlenou zástavbou samostatně stojících zemědělských usedlostí (doposud jsou přítomné) je založena na pravidelném plošném půdorysu při silnici do Raspenavy.
	Prostorové uspořádání sídla	Všechny tři části se uspořádáním značně liší. Větrov si zachovává charakter lineární lánové vsi rozložené podél potoční osy s typickými objekty selských gruntů ve výhodných polohách a chalupami a domy uvnitř sídla. Prostor Větrov-Zátiší a Polní Domky tvoří rozptýlené samostatné usedlosti. Osadu Hág tvoří kompaktní celek v plošném kobercovém uspořádání. Žádná z uvedených formací netrpí zásadními necitlivými zásahy.
Zástavba	Charakter zástavby	Tradiční zástavba jednotlivých částí se poměrně liší. Pro Větrov jsou charakteristické domy dvou měřítek, domky a chalupy (některé necitlivě upravované) a selské grunty (vyznačující se místy až značnou zanedbaností). Rozptýlenou zástavbu v prostorů Větrov-Zátiší a Polní Domy tvoří samostatně stojící tradiční převážně přízemní usedlosti a chalupy, zástavbu osady Hág tvoří především přízemní chalupy a domky, částečně upravované, ojediněle přestavěné. Právě v prostoru Hágu je několik dostaveb bez kontextu, avšak díky zeleni v okrajích sídla se projevují lokálně. Tradiční původní zemědělské usedlosti původní rozptýlené formace si v hrubých rysech zachovaly původní tvář.
	Měřítko zástavby	Měřítko zástavby ve většině případů je zachované, pro Větrov je typické dvojí měřítko selských gruntů a ostatních domů, v prostorech s rozptýlenou zástavbou převládá měřítko vycházející z tradiční chalupy. Pro osadu Hág je měřítkem přízemní domek na obdélníkovém půdorysu.
	Architektonická kvalita objektů	Architektonická kvalita stavebních objektů jednotlivých částí se liší. K nejkvalitnějším patří domy v prostoru Větrov-Zátiší, Polní Domky, kde se dochovaly tradiční usedlosti a dochované selské grunty ve Větrově (např. hrázděný dům, většina však trpí zanedbaností. Zástavba Hágu se vyznačuje místy zanedbaností a četnými nevhodnými úpravami fasád a místy přestavbami.
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	Vzrostlá zeleň významně ovlivňuje obraz všech tří částí. Pro Větrov je zeleň doprovázející původní selské grunty v okrajích sídla spoluurčuje celkový obraz slída v krajině, v prostoru Větrova-Zátiší, Polních Domků dochází k prolínání krajinné zeleně a zeleně doprovázející jednotlivé usedlosti, osada Hág je uzavřena ze všech stran v zeleni a v krajině se z území CHKO prakticky neprojevuje.
	Charakteristické nezastavěné plochy	Nezastavěné plochy ve Větrově vytváří především volné prostory luk typické pro danou formaci, které jsou místy zarostlé vzrostlou zelení, v prostoru s rozptýlenou zástavbou tvoří nezastavěné prostory zahrady a navazující pole a louky, nezastavěné plochy Hágu tvoří výhledně zahrady, ale také louky v okrajích sídla, kde byly dnes již nevyužívané záhumenky.
	Zeleň na okraji sídla	Zeleň v okrajích Větrova zásadním způsobem utváří obraz vsi v krajině, osada Hág je zelení prakticky celá uzavřena do vlastní enklávy, zeleň v prostorech s rozptýlenou zástavbou je součástí krajinné zeleně a akcentuje malebnost celého prostoru.

Segmentace a ochrana krajinného rázu:

Vzhledem k členitosti sídla, rozdílným přírodním podmínkám, struktuře sídla je sídlo z hlediska ochrany krajinného rázu rozděleno do tří segmentů.

S/F1/2-1	Horní Větrov	B

Charakter, hodnoty a narušení:

Segment zahrnuje horní část Větrova zasahující do území CHKO Jizerské hory se zástavbou rozloženou podél potoční osy v závěru mělkého údolí Větrovského potoka pod návrším Nad Zátiším. Pro celou část je charakteristické stále dobře čitelné lineární uspořádání zástavby na půdorysu lánové vsi s charakteristickými dvory (selskými grunty patrovými nebo s polopatrem a hospodářskými samostatně stojícími budovami) poměrně velkého měřítka na okrajích po obou stranách potoka, na něž navazují jednotlivá pole záhumenicové plužiny. Vnitřní část je dostavěna přízemními chalupami a pozdějšími domy. Zatímco orientace hlavních budova je podřízena specifiku daného místa, domy uvnitř vsi jsou orientovány podélnou stranou k potoční ose. Záhumenicová plužina je tvarována do podkovy, což vychází z modelace terénu. Část domů ve vnitřní části sídla je přestavěna nebo nevhodně upravena, objekty selských gruntů často trpí zanedbaností. V interiéru sídla a v ojediněle v okrajích se místy rušivě projevují zelené ploty. Obraz sídla v krajině je díky zeleni doprovázející dvory v okrajích, zeleni v dochovaných prostorech humen a navazující krajinné zeleni poměrně malebný, sídlo je harmonicky začleněno do krajiny a posiluje tak ráz jeho krajinného rámce.

Cíl(e) ochrany:

- Udržení stávajícího obrazu sídla v krajině
- Zachování dobře čitelného prostorového uspořádání sídla a členění jeho zástavby a udržení kvality jednotlivých usedlostí (zejména selských gruntů) – rozvíjení jejich kvality v duchu tradičního architektonického obrazu

Podmínky ochrany:

- Zachovat obraz i charakter urbanistické formace lánové vsi, zamezit nevhodným dostavbám uvnitř i v okrajích sídla mimo tuto formaci
- Neumožnit rozvoj s nevhodnými architektonickými zásahy především u dochovaných objektů selských gruntů (přístavby narušující hmotu a půdorys především starší obytné zástavby), podporovat jejich revitalizaci, dbát na kvalitu jejich obrazu v sídla i v krajině
- Chránit a udržet obraz hrázděného domu čp. 3076 včetně navazujícího prostoru humen i zahrady.
- Případné úpravy domů uvnitř sídla vést v duchu tradiční (i když mírně modernizované) formy s důrazem na proporce, měřítko a výšku hmot vycházející z tradiční zástavby, zachovat tradiční výrazy staveb (sedlové střechy, podélný půdorys)
- Zachovat množství a hodnotu sídelní zeleně spoluformující příznivé působení sídla v krajině, včetně doprovodné zeleně podél Větrovského potoka a zeleně v okrajích sídla

Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:

- Případný rozvoj směřovat mimo formaci (např. Dětřichovské ulici) s důrazem na začlenění do krajiny zahradami a zelení.
- Dbát o úpravu volných prostorů v sídle, vyhýbat se městským formám veřejných prostranství (chodníky se zámkovou dlažbou), omezit zahradní úpravy v okolí zástavby (nepřiměřeně vysoké živé ploty omezující výhledy), regulovat (optimálně v územně plánovací dokumentaci) oplocení (nepřípustné formy neprůhledné skladby, omezit výšku oplocení), podporovat pořízení ÚPD v podrobnosti regulačního plánu

S/F1/2-2	Větrov-Zátiší, Polní Domky	B+

Charakter, hodnoty a narušení:

Segment se nachází v malebném koutě na okraji lesa při úpatí Špičáku a Kančího vrchu v mělkém širokém závěru údolí Olešky. Jedná o uzavřenou část krajiny pod návršími Podlesí a Nad Zátiším tvořenou loukami členěnými Oleškou a jejími krátkými přítoky, drobnými lesíky, remízky, drobnými fragmenty mezí a polními cestami. Oleška vytváří přirozenou osu celého prostoru, jejíž obraz posiluje pás zeleně. Sídelní prostor tvoří rozptýlená forma zástavby samostatně stojících usedlostí doprovázených zahradami, zbytky sadů a zelení. V západní části se nachází ojedinělý Hronův rybník vybudovaný na Olešce. Z hlediska krajinného rázu jde o poměrně hodnotné místo. Obraz celého prostoru je uzavřen zalesněnými svahy Špičáku a Kančího vrchu. Místo doplňují kamenná boží muka, na okraji lesa se zde nachází památkově chráněná socha sv. Máří Magdaleny. I přesto, že jednotlivé usedlosti zachovávají tradiční historický ráz, trpí místy až značnou zanedbaností.

Cíl(e) ochrany:

- Zachovat harmonické vztahy samostatných usedlostí a krajinného rámce daný jejich začleněním do krajiny sady, zelení zahrad a doprovodnými často věkovitými stromy.
- Udržet harmonický obraz celého místa bez narušení.

Podmínky ochrany:

- Zachovat a chránit rozptýlený charakter zástavby, nepřipouštět zahušťování zástavby a rozvoj zástavby v kompaktních formách, stabilizovat prostor a zamezit dalšímu stavebnímu rozvoji.
- Zachovat charakter, měřítko a harmonický vztah zástavby a krajinného rámce.
- Zamezit nevhodným přestavbám a dostavbám, udržet kvalitu jednotlivých usedlostí, jejich obrazu v krajině s důrazem na zachování proporcí, měřítka, orientace a formy jednotlivých usedlostí, udržet jejich historický ráz, klást důraz na citlivé nenápadné barvení fasád.
- Vyloučit výstavbu oplocení pozemků narušujícího charakter volné formy zástavby s vazbou na krajinu, udržet pohledově prostupné formy oplocení s upřednostněním tradičních materiálů.
- Zachovat množství a hodnotu krajinné zeleně spoluformující obraz sídla v krajině.
- vyloučit fotovoltaické panely na objektech v pohledově exponovaných (fasádních) polohách, zejména z veřejných prostranství a krajiny
- Zachovávat charakter a měřítko zpevněných cest.

Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:

- U rekonstrukcí a přestaveb bránit nevhodným architektonickým zásahům u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys především původní obytné zástavby), v ÚPD regulovat množství doprovodných vedlejších staveb (optimálně jedna stavba (garáž, zahradní domek atd.) ke stavbě hlavní)
- Doplňovat zeleň k místním komunikacím, zejména příjezdové komunikaci.
- Zahrnout do podmínek funkčního využití a prostorového uspořádání ÚPD podmínky ochrany (regulace oplocení, tvarosloví obytných staveb)

S/F1/3	Hág (Háj)	B-

Charakter, hodnoty a narušení:

Segment tvoří kompaktní plošná zástavba osady ve svahu údolí Smědé uzavřená v zeleni. Zástavbu tvoří domky a chalupy podélnou stranou orientované k silnici a paralelní cestě, uvnitř podélnou stranou k vrstevnici čelem ke svahovým cestám propojujícím paralelní komunikace v drobné parcelaci. Měřítko zástavby je spíše menší, domy jsou převážně přízemní, výjimečně s polopatrem, řada z nich je nevhodně upravena (fasády, dostavby, přestavby). V jihovýchodním okraji sídla jsou dvě moderní dostavby moderních domů. Původně na sídlo navazovaly záhumenky s drobnými zahradami a sady (ty se zachovaly v severní části). Zahrady v okolí domů jsou poměrně různorodé, místy nesou spíše městský výraz a jsou vymezeny zelenými ploty. Sídlo vzniklo v části širšího krajinného prostoru, pro který byla původně charakteristická rozptýlena zástavba samostatně stojících usedlostí, ty se v okolí sídla v různé kvalitě zachovaly. Obraz sídla se v navazující krajině CHKO neprojevuje.

Cíl(e) ochrany:

- Zachovat zeleň uzavírající zastavěné území sídla a udržet zástavbu v tomto uzavřeném prostoru
- Udržet měřítko, výšku a převažující charakter zástavby

Podmínky ochrany:

- Nerozšiřovat zástavbu mimo rámec vytvořený krajinnou zelení, případný rozvoj směřovat k ulici K Zátiší maximálně však po novostavbu čp. 3326
- Jsou možné dostavby a přestavby stávajících objektů při zachování orientace, měřítka zástavby, zachovat převažující formy obytných objektů o stávající výšce plus podkroví, zachovat převažující výraz staveb (sedlové střechy, podélný půdorys)
- Respektovat a udržet převažující měřítko a výšku zástavby a měřítko parcelace
- Zachovat množství a hodnotu zeleně v okrajích sídla spoluformující příznivé působení sídla v krajině
- Nerozvíjet prostory samot zemědělských usedlostí ve volné krajině, udržet jejich začlenění do krajiny zelení, sady a otevřenými plochami polí a luk, chránit jejich obraz v krajině (čp. 3135, 3163, 3171, 3114, 562), při jejich revitalizaci klást důraz na zachování tradičního výrazu stavby
- vyloučit fotovoltaické panely na objektech v pohledově exponovaných (fasádních) polohách, zejména z veřejných prostranství a krajiny

Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:

- Podporovat vhodné rekonstrukce samot zemědělských usedlostí v historizujícím duchu a revitalizace jejich prostoru s důrazem na zachování obrazu v krajině (např. u čp. 3114 a ev. 47)
- Upřednostňovat pohledově prostupná oplocení, vhodné úpravy fasád původních objektů

Obec:	Raspenava	**Katastr:**	Raspenava
S/F2/F3/1	**Raspenava** (*Raspenau*)		
Poloha:	**KC/F**		**KP/F2**

Charakteristika:

Raspenava zaujímá střed jižní části Frýdlantského výběžku a je jednou z částí souvislého osídlení táhnoucího se podél řeky Smědé od Frýdlantu přes Raspenavu, Hejnice až do Bílého Potoka. Převážná část zástavby města Raspenava se rozkládá na dně údolí střední části vodního toku Smědá v jihovýchodním okraji Raspenavské pahorkatiny na okraji pod Jizerskými horami. Délka zastavěného území dosahuje 7 km. Sídlo bylo založeno na půdorysu údolní lánové vsi při levém břehu Smědé, první zmínka pochází z roku 1343. Do tradičního obrazu sídla zasáhl především bouřlivý rozvoj textilního a zpracovatelského průmyslu (železná ruda, kámen, vápno) v 19. a na počátku 20. století, který charakter tradiční zemědělské vsi výrazně změnil, výstavbou továren, domů s veřejnou a správní funkcí a výstavbou nových obytných částí. Již v 16. století byla Raspenava známá díky železárně a zpracování železa. Průmyslový rozvoj města přerušila především II. světová válka a následný odsun německého obyvatelstva. Městem byla Raspenava vyhlášena spojením okolních obcí až v roce 1962. Do prostoru CHKO Jizerské hory spadá levobřežní část sídla a zahrnuje části U Dvora, zástavbu v severozápadní části u řeky (V Tamplu) a prostor nad řekou (nad Valchou), centrální část Raspenavy a prostor původní obce Lužec v jihovýchodním okraji. Zachovalá pásová zástavba uspořádaná lineárně podél silnic a místních komunikací, zejména uvnitř nivy Smědé obsahuje množství zachovaných staveb lidové architektury. V zastavěném území města se nachází řada architektonicky cenných staveb, které významnou měrou dotvářejí celkový obraz sídla v krajině, zejména jde o malebný soubor zástavby v okolí kostela patrný ze severního svahu Vápenného vrchu. Město na území CHKO obklopuje atraktivní, poměrně členitá a malebná krajina údolí Smědé rámována zalesněnými hřbety Jizerských hor a Frýdlantské pahorkatiny s charakteristickými dominantami vrchů. Krajinná zeleň má v celém prostoru mimořádný význam, vytváří intimitu míst, zásadně ovlivňuje zapojení sídla do krajiny.

KATEGORIZACE	**C+**	**B**	**B+**	**A-**
SEGMENTACE	**ANO**			

Hlavní hodnotící kritéria			**Vedlejší hodnotící kritéria**			
Krajinný rámec	Kvalita krajinného rámce	+	Pozitivní			
	Vizuální projev sídla	0	Krajinná rámec		Sídlo	
	Zasazení sídla	+	Komponované části	NE	Cenná urbanistická struktura	NE
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	-*	Historické členění krajiny	NE	Přítomnost památkových zón či rezervací	NE
	Prostorové uspořádání sídla	-*	Přítomnost krajinné památkové zóny	NE	Kulturní památky (KP, NKP)	ANO
Zástavba	Charakter zástavby	-			Přítomnost přírodních prvků akcentující obraz sídla	ANO
	Měřítko zástavby	-	Krajinná dominanta	ANO**	Kulturní dominanta	ANO
	Architektonická kvalita objektů	0	Přítomnost ZCHÚ (maloplošných)	ANO	Ikonické panorama/silueta	ANO
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	+	Negativní			
	Charakteristické nezastavěné plochy	0	Rušivá dominanta	NE	Rušivé objekty	ANO***
	Zeleň na okraji sídla	+	Snížení přírodní a estetické hodnoty	NE	Rušivá veřejná prostranství, zanedbanost	ANO

Komentář:

* značí především prostor sídla s významnými zásahy do půdorysu lánové vsi a architektury tradiční zástavby

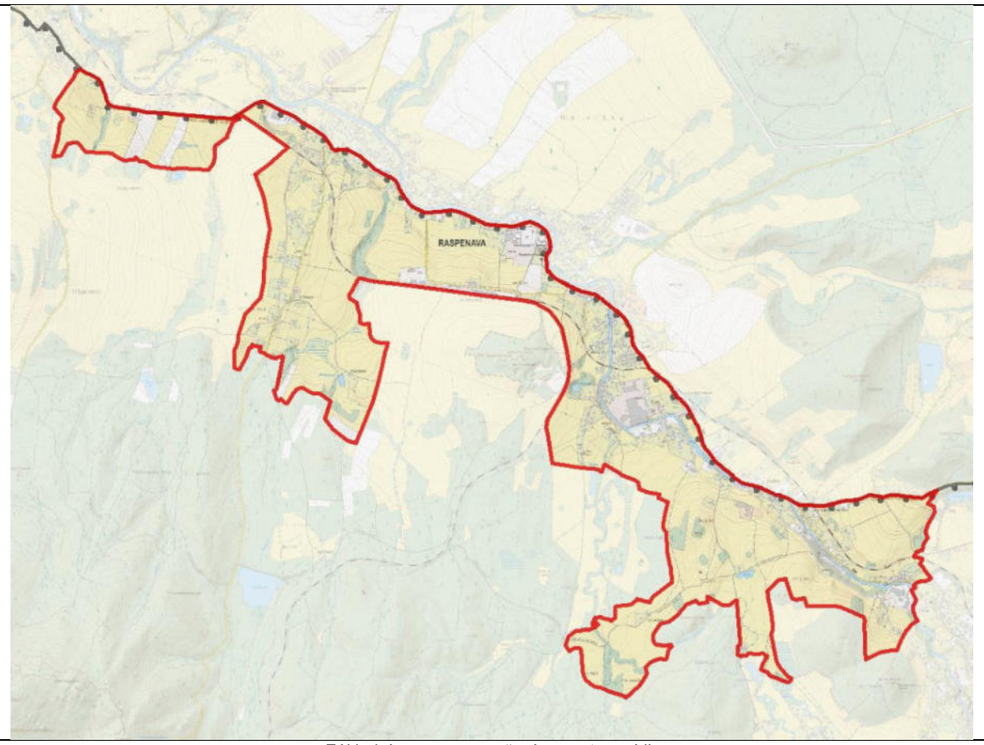
** vrchy Jizerských hor a Hejnické pahorkatiny

*** četné přestavby zejména podél hlavní komunikace

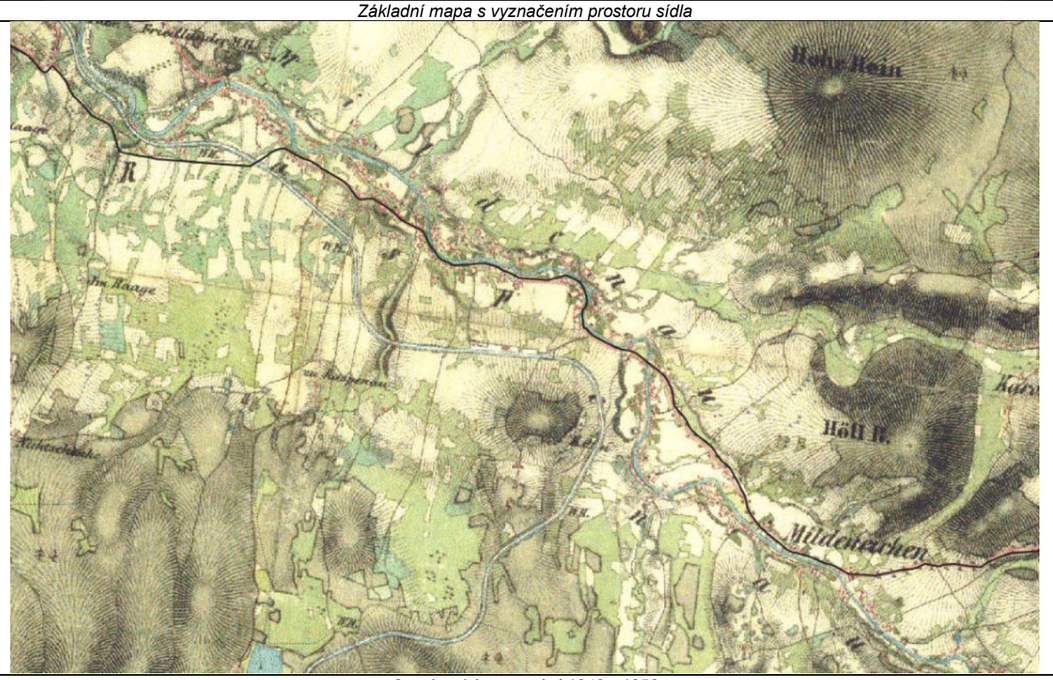
Celkové zhodnocení:

Celkovou kvalitu sídla lze jen těžko oddělit od obrazu krajiny, do níž je zasazeno a jejíž je neoddělitelnou součástí. Tento vztah jednoznačně vyplývá z výrazné a stále respektované podřízenosti zastavěného prostoru a jeho uspořádání modelaci terénu, dominantní přírodní ose v krajině. Na tom nic nemění zásahy, které působí rušivě, avšak zejména v dílčích obrazech interiéru města. Raspenava, ale i další sídla na Smědé tvoří první plán krajiny při dně údolí, ve druhém plánu se nachází prostory původní pluziny a ve třetím monumentální panorama severních okrajů Jizerských hor a členitých okrajů Hejnické pahorkatiny. V obrazu Raspenavy se silně projevuje překrytí poměrně rozdílných etap rozvoje projevující se v některých částech značně kontrastně a rušivě, v některých naopak vytváří poměrně hodnotné soubory zástavby. Za významný hodnotný pohled na sídlo z navazujícího krajinného rámce v okolí nádraží je třeba považovat výhledy na kostel s okolní zástavbou. Obraz sídla není ve všech částech jednotný, zatímco v dolní části převažuje dochovaná formace lánové vsi v harmonickém vztahu s krajinným rámcem, centrální část působí rozporuplně (měřítkem, vnitřními harmonickými vztahy i estetickou hodnotou), jihovýchodní okraj tvoří zástavba původně samostatné vsi Lužec, zachovávající si charakter rozvolněné zástavby v původním historickém půdorysu s mohutnou budovou staré továrny.

Mimo dominantní strukturu sídla se nachází rozvolněná nepravidelná řada domů vystupující nad ves podél ulic Liberecké a Lesní (U Dvora). Sídlo se díky svému založení na dno údolí a díky členité krajinné zeleni, která jej z mnoha stran obklopuje v krajinném rámci, projevuje především z dílčích průhledů. K nejhodnotnějším částem patří soubor zástavby v centru s dominantou kostela.

Základní mapa s vyznačením prostoru sídla

2. vojenské mapování 1842 - 1853

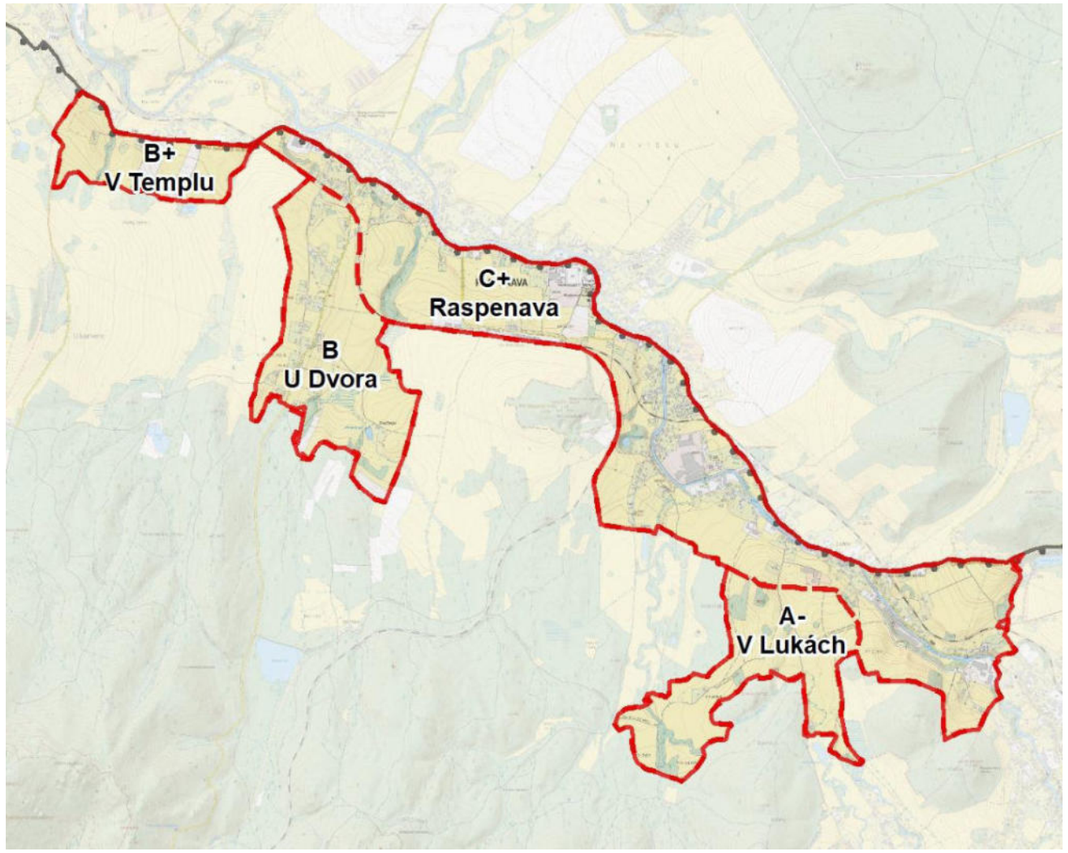

Odůvodnění		
Krajinný rámec sídla	Kvalita krajinného rámce	Krajinný rámec tvoří poměrně členitá krajina údolí Smědé sevřená Jizerskými horami a kopci Hejnické pahorkatiny. Tvoří ji mozaika zeleně, lesíků, luk, pastvin a polí (místy scelených do bloků). Podíl krajinné zeleně je v obrazu území spoluurčující. Významným návrším je zalesněný Vápenný nad Smědou, ovlivňující vnímatelný prostor velké části sídla i charakter obrazu velké části krajinného rámce. Kvalita krajinného rámce je vysoká.
	Vizuální projev sídla	Sídlo se díky umístění na dno údolí, modelaci terénu a díky krajinné a sídelní zeleni, která má pro harmonické zapojení sídla do krajiny mimořádný význam, v krajinném rámci projevuje v dílčích průhledech především z bližších míst (např. prostor v okolí nádraží Raspenava). V těchto průhledech se uplatňuje minimum rušivých prvků, zejména jde o panelové domy při Moskevské na opačném břehu Smědé (území mimo CHKO), nekvalitní zástavba se v krajinném rámci rušivě projevuje ojediněle.
	Zasazení sídla	I přes uváděný rozvoj sídla se zastavěné území drží vymezení půdorysu daném prostorem původní lánové vsi. Rozvoj se odehrával především uvnitř údolí, zástavba mimo tento prostor vystupuje jen ojediněle (zejména v prostoru pod znělcovým kopcem Chlum při Moskevské ulici). Zástavba původní formaci drží stále čitelnou v severozápadní části sídla, uspořádání části U Dvora si zachovalo původní půdorys.
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	Původní půdorys sídla (údolní lánová ves) se zachoval čitelný v severozápadní části Raspenavy a do určité míry v prostoru Lužec, centrální část se díky rozvoji v 19. a 20. století poměrně významně proměnila; v původním výrazně rozvolněném uspořádání se zachovala část chalup vystupující do krajiny při Liberecké ulici v lokalitě U Dvora s nedalekou samotou Dvořákov. Do krajiny mírně vstupuje uliční zástavba při Vápenné ulici pod Vápenným vrchem.
	Prostorové uspořádání sídla	Převážně rozvolněná zástavba sídla je soustředěna v severozápadní části sídla a v prostoru při lesní a Liberecké ulici, centrum představuje plošnou zástavbu bez jednoznačného plánu, jihovýchdoní okraj sídla v prostoru obce Lužec se uspořádáním sídlo drží původního prostorového uspořádání, tradiční rozvolněná forma je však i zde poměrně významně zahušťována.
Zástavba	Charakter zástavby	Tradiční domy zemědělských usedlostí a chalup jsou soustředěny především do okrajových částí při Smědé pod Supím vrchem a v prostoru U Dvora. V centru a navazujících částech lze pozorovat nejen původní zemědělské usedlosti (dvory) a chalupy, často však přestavěné, nebo nahrazené novodobější architekturou, ale i řadu cenných městských budov (škola, budova bývalé spořitelny, vily). Specifickém města jsou staré tovární budovy, mnohdy architektonicky cenné, avšak značně zanedbané. Moderní dostavby a architektura běžných rodinných domů většinou nese obecný výraz bez vyšších architektonických hodnot. Bytové domy při Moskevské ulici se nevhodně projevují svou hmotou a unifikovaným výrazem právě v ose na panorama s dominantou kostela. Nejde však o projev stírající kvalitu tohoto obrazu.
	Měřítko zástavby	Měřítko tradiční zástavby dané zemědělskými usedlostmi přízemními, s polopatrem nebo patrovými na výrazně protáhlém půdorysu a tradičními menšími chalupami si zachovává především severozápadní část sídla pod Supím vrchem a v části vystupující do krajiny v lokalitě u Dvora. Dále se měřítko mění v závislosti na převažujícím typu staveb, v centru města převažuje do jisté míry měřítko městského domu do jisté míry akcentované továrními budovami, jednoznačně však měřítko lze stanovit pouze v ojediněle díky překrývání zástavby z různých období rozvoje sídla.
	Architektonická kvalita objektů	Architektonická kvalita centrální části a navazujících okrajů je poměrně rozporuplná. Dochovala se zde řada cenných staveb, avšak mnohdy zanedbaných, mezi ně je třeba řadit i staré tovární budovy. Převážná většina novodobější zástavby architektonickou kvalitu spíše postrádá. I přesto lze říci, že jde o sídlo s poměrně dobrým potenciálem zlepšení v této oblasti. Okrajové části pod Supím vrchem a U Dvora zachovávají do jisté míry obraz původní historické zástavby tradičních zemědělských usedlostí a chalup. I tyto části však trpí nevhodnými přestavbami, úpravami fasád nebo zanedbaností či nevhodně situovanými dostavbami bez kontextu k dané části sídla.
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	Okrajové části jsou typické prolínáním krajinné zeleně a zeleně doprovázející jednotlivé usedlosti. V centru a na centrum navazujících okrajích je zeleň soustředěna do zahrad ke Smědé a okrajů zastavěného území.
	Charakteristické nezastavěné plochy	Charakteristickými nezastavěnými plochami v okrajových částech sídla jsou volné vyplývající z dané rozvolněné urb. formace, v současné době převážně zatravněné, často zarůstající náletovými dřevinami, převážně udržované sečením. V zastavěném prostoru centrální části sídla ani navazujících částech se nevyvinuly veřejné prostory (do jisté míry lze jako veřejný prostor přijmout prostor u Fučíkovy ulice v okolí kostela), volné plochy jsou tak soustředěny především do zahrad jednotlivých staveb.
	Zeleň na okraji sídla	Zeleň v okraji města hraje poměrně významnou až zásadní roli v obrazu sídla v krajině a zejména z jižní strany právě na území CHKO je hlavním činitelem pozitivního zapojení sídla do krajinného rámce.

Segmentace a ochrana krajinného rázu:

Vzhledem k členitosti sídla, rozdílným přírodním podmínkám, struktuře sídla je sídlo z hlediska ochrany krajinného rázu rozděleno do tří segmentů.

S/F2/F3/1-1	V Tamplu (Frýdlantská ulice)	B+

Charakter, hodnoty a narušení:

Segment tvoří zástavba v severozápadním okraji sídla a skládá se ze dvou odlišných částí: zástavby sledující Frýdlanstkou silnici a zástavby položené k řece podél ulice V Údolí. Převážná část segmentu se nachází mimo území CHKO, kam zasahuje jediným hospodářským dvorem čp. 566, 563, 564, č.ev. 42 při Frýdlantské ulici. Celý segment je poměrně hodnotný vzhledem k malebnosti krajinné scenérie, ale zároveň prosto, že si tato část města zachovává historickou podobu prostorového uspořádání původní údolní lánové vsi. Zástavbu tvoří hospodářské dvory doplněné na různých místech v ose údolí chalupami a dostavbami domů z mladšího období. Značná část tradičních objektů je poměrně poničena nevhodnými úpravami fasád, oken, přestavbami či dostavbami nebo zanedbaností. Hospodářský dvůr na území CHKO je značně zanedbaný, zachovává si však potenciál pro kvalitní a citlivou rekonstrukci. Celý prostor se v uspořádání drží půdorysu původní vsi a je jedinečný nejen modelací terénu, ale zároveň přírodním rámcem s vysokým podílem mimolesní zeleně.

Rozvoj celého prostoru nedává příliš smysl, pakliže by je cílem zachovat hodnotu obrazu této cenné části města.

Cíl(e) ochrany:

- Zachovat obraz a hodnotu celého prostoru, udržet lánový charakter sídla se specifickou strukturou zástavby hospodářských dvorů
- Udržet přírodní charakter krajinné scenérie

Podmínky ochrany:

- Stabilizovat a dále nerozvíjet segment
- Rekonstrukce tradičních objektů vést citlivě k zachování jejich historické podoby, připouštět takové formy, které respektují místně typický ráz objektů - jednoduché hmoty, tvary (půdorys, tvar střechy, ap.) a proporce staveb (např. výšky podlaží), orientaci a osazení v terénu, typické (přírodní) materiály a barevnost fasády a střešní krytiny; nejsou přípustné hmotově výraznější formy zástavby (apartmánové domy, kapacitní rekreační domy apod.)
- Vyloučit fotovoltaické panely na objektech v pohledově exponovaných (střešních i fasádních) polohách, zejména z veřejných prostranství (komunikací)
- Omezit rozvoj vedlejších staveb (omezený rozsah ke stavbě hlavní), neoplocovat rozsáhlé pozemky volně stojících chalup, oplocení volit tradiční laťkové, nepřipustit plnostěnné skladby oplocení
- Respektovat a zachovat obraz přírodního prostředí celého prostoru

Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:

- V ÚPD vyloučit oplocení pozemků, regulovat oplocení, charakter staveb, včetně vedlejších staveb, podporovat pořízení ÚPD s prvky regulačního plánu

S/F2/F3/1-2	Raspenava	C+

Charakter, hodnoty a narušení:

Segment zahrnuje centrum města a jeho navazující části, kde proběhla zásadní změna v uspořádání zástavby, dále okraje navazující na toto centrum, v nichž probíhaly dostavby rodinných a ojediněle bytových domů. Raspenava nemá jednoznačné centrum, chybí zde čitelný prostor náměstí, zástavba a její uspořádání je i v této části ovlivněno lineárním uspořádáním původní vsi. V prostoru města se rozvinulo několik soustředěných středisek, zejména prostory v okolí kostela Nanebevzetí Panny Marie. Zástavba je v celém prostoru poměrně různorodá, dochází zde k překryvu staveb z několika období rozvoje sídla (původní chalupy a hospodářské dvory, městské domy, objekty továren, novodobá zástavba rodinných a bytových domů aj.). Za nejcennější z hlediska ochrany krajinného rázu je třeba považovat prostor v okolí kostela, jehož poměrně hodnotný obraz si zachovává harmonii a historickou podobu a je patrný především z otevřených ploch v okolí nádraží Raspenava. V sídle je několik kulturních památek a za cenné je třeba považovat i architektonicky řešené historické budovy starých továren. Uspořádání zástavby města nemá jednoznačnou pravidelné prostorové členění, původní charakter lineární vsi je v této části města setřen. Pod Vápenným vrchem pod železniční tratí se nachází zahrádkářská kolonie.

Důležitým aspektem zastavěného území je jeho výlučné situování na dno údolí bez výrazně se uplatňujících částí vystupujících do svahů. Tento aspekt vytváří jeden z důležitých znaků spoluurčujících charakter obrazu sídla v krajině i jeho kvalitu. V pravobřežní části vystupuje zástavba rodinných domů v kobercovém uspořádání podél ulic Moskevská a U Stadionu mírně do svahu pod vrchem Peklo až na hranici stejnojmenného přírodního parku, v dolní části navazují bytové domy, pod Vápenným vrchem se rozvinula uliční formace sledující vrstevnicovou cestu nad bočním údolím Sloupského potoka. Základem urbanizovaného území je osa Smědé, která je až na několik výjimek doposud respektována. Obraz této části sídla zásadním způsobem ovlivňuje sídelní a krajinná zeleň v okrajích sídla, která vytváří harmonickou vazbu zastavěného území a navazující volné krajiny.

Pohled na prostor Raspenavy, v popředí prostor zástavby U Dvora, na pozadí hora Smrk

Cíl(e) ochrany:

- Udržení stávajícího vizuálního uplatnění sídla v krajinné scéně, neumocňovat narušení hodnot krajinného rázu (hustota zástavby, rušivé objekty a veřejná prostranství)
- Udržení zastavěného území této části sídla podél hlavní sídelní osy dané Smědou na dně údolí bez zásahů do svažitých částí nad říční terasou
- Zachování zeleně v okrajích sídla spoluurčující jeho obraz

Podmínky ochrany:

- Omezit zástavbu v nivních polohách v okolí Příčné ulice, a to včetně staveb vedlejších u stávající zástavby s důrazem na zachování obrazu s převahou tradičních usedlostí
- Zachovat stávající převažující výškovou hladinu zástavby v dané části sídla
- Zamezit výstavbě dominantně se uplatňujících objektů svou výškou obecně v celém prostoru sídla, nebo plochou oproti navazující zástavbě
- Zachovat a chránit obraz sídla v okolí kostela Nanebevzetí Panny Marie patrný z prostorů v okolí nádraží
- Jsou možné dostavby a přestavby v okrajových částech s převahou zástavby rodinných domů při zachování měřítka zástavby, zachovat převažující formy obytných objektů o výšce 1NP plus podkroví, zachovat tradiční výrazy staveb (sedlové střechy, podélný půdorys) v okrajových částech, nerozšiřovat městské formy zástavby
- Zachovat a chránit množství a hodnotu sídelní zeleně spoluformující příznivé působení sídla v krajině, včetně doprovodné zeleně podél Smědé a jejích přítoků, chránit lokality vyznačující se přírodní charakteristikou, při cestách v okrajích sídla zachovávat a rozvíjet stromořadí, u terénních úprav respektovat původní/typickou modelaci terénu
- Zachovávat a chránit zeleň v okrajích sídla a její zmírňující funkci ve vztahu k rušivým prvkům obrazu sídla v krajině
- Respektovat nerušený prostor a odstup zástavby od Vápenného vrchu a zatopeného lomu Vápenky

Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:

- Stavby a přestavby staveb řešit s respektem k okolní zástavbě, jsou přípustné novodobé architektonické detaily při zachování tradičního hmotového řešení – vhodné řešit regulací v ÚPD, v ÚPD regulovat oplocení a charakter zástavby

Pozn. Pohled na Raspenavu od západu (Větrov) se zachycením prostorové skladby krajiny

S/F2/F3/1-3	U Dvora	B

Charakter, hodnoty a narušení:

Segment se nachází v prostoru mírně zvlněné oblé sníženiny na severovýchodní straně krajinného rámce pod vrchy Stržový a Kopřivník oddělující paralelní mělké zářezy přítoků Smědé, Holubího a Pustého potoka. Prostor se mírně svažuje do údolí Smědé. Prostor je od zástavby Raspenavy oddělen na severní straně železniční tratí a na straně jižní zasahuje až k okrajům lesa. K prostoru náleží samostatně stojící usedlost počátku dvacátého století Dvořákov. Zástavbu představuje několik shluků rozvolněné formace tradičních zemědělských usedlostí při paralelně vedených ulicích Liberecká a Lesní a jejich propojkách orientovaných okapovou stranou ke komunikacím. Plošná struktura prostorového uspořádání zástavby nasvědčuje spíše novověkému založení (v dostupných podkladech není uvedena doba vzniku, osada je však již na originální mapě stabilního katastru). Původní domy přestavují zděné přízemní chalupy a zemědělské usedlosti s polopatrem či patrem. V prostoru se dochovala celá řada tradičních zemědělských usedlostí, chalup a několik hospodářských dvorů, velká část z nich prošla nevhodnými úpravami oken, fasád, či jinými úpravami. K nejcennějším objektům patří dům čp. 599, částečně roubený patrový dům čp. 610, čp. 609 chalupy čp. 598, 549, 592, 587, i ty však v detailu prošly buď nevhodnými úpravami, nebo jsou zanedbané. V současné době dochází nepříliš vhodném zahušťování zástavby měřítkem i pojetím odlišnými rodinnými domy. Celý prostor je v poměrně pohledově exponované poloze, neboť jde o část sídla, která je pohledově nápadná z okolních vyvýšených míst.

Cíl(e) ochrany:

- Zachovat celkový obraz osady daný rozvolněným charakterem prostorového uspořádání, orientací, měřítkem i proporcemi tradičních domů doprovázených zahradami, sady a zelení často s věkovitými stromy
- Udržet celkový harmonický projev zástavby i kontakt s krajinným rámcem

Podmínky ochrany:

- Zachovat a chránit rozptýlenou formu a charakter prostorového uspořádání zástavby, nepřipouštět zahušťování zástavby a rozvoj zástavby v kompaktních formách, nerozvíjet, stabilizovat prostor samoty Dvořákov
- Respektovat charakter tradiční zástavby, respektovat způsob parcelace a členění pozemku, nerozvíjet kompaktní zástavbou nebo vně stávající formace, neumožnit souvislé zastavění podél páteřní cesty
- Zachovat a nenarušovat dosud dochované měřítko a harmonický vztah zástavby sídla a krajinného rámce, neumožňovat rozvoj hmotově odlišných staveb, které by se negativně projevily v obrazu osady nebo navazujícím krajinném rámci, vyloučit nepřiměřený rozvoj staveb vedlejších
- U novostaveb, přestaveb, rekonstrukcí obytných staveb řešit/respektovat místně typický ráz objektů – jednoduché hmoty, tvary (půdorys, tvar střechy, ap.) a proporce staveb (např. výšky podlaží), orientaci a osazení v terénu, nepřipouštět městské formy zástavby
- Oplocení zahrad řešit pohledově prostupnými formami oplocení s upřednostněním tradičních forem, zástavbu a zahrady doplňovat autochtonními druhy vzrostlé zeleně – respektovat venkovský charakter zahrad
- Zachovat množství a hodnotu sídelní zeleně spoluformující příznivé působení sídla v krajině

Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:

- rozvoj vést a cílit citlivě do jednotlivých shluků tak, aby se neprojevoval nápadně v obrazu dané části osady
- V ÚPD regulovat množství doprovodných vedlejších staveb, oplocení a charakter staveb, podporovat pořízení ÚPD v podrobnosti regulačního plánu

S/F2/F3/1-4	V Lukách	A-

Charakter, hodnoty a narušení:

Segment tvoří zástavba několika samot u Staré poutní cesty nad Raspenavou v malebném koutě na okraji lesa s mnoha drobnými místy oddělenými lesíky a prostor mezi lesy severním úpatí Svinského čela s objekty bývalé továrny na trhání textilu a vily upravenými na penzion Hubert na okraji katastru Raspenava. Celý prostor je z jižní strany efektně rámován zalesněnými hřbety Jizerských hor s charakteristickými dominantami z východní strany, jeho osu tvoří asymetrický zářez Sloupského potoka. Odlesněné části tvoří louky s remízy udržované sečením. Jde o místo, které si zachovalo vysokou krajinářskou i přírodní hodnotu s poměrně hodnotnou dochovanou zástavbou (jen mírně pomístně zanedbanou).

Rozvoj v rámci tohoto cenného místa se jeví jako nevhodný.

Cíl(e) ochrany:

- Zachovat obraz a vysokou hodnotu přírodní i krajinářskou celého prostoru, s harmonickými vztahy v krajině
- Udržet přírodní charakter krajinné scenérie

Podmínky ochrany:

- Nenarušovat výrazně dochované měřítko a harmonický vztah zástavby a krajinného rámce
- Stabilizovat a dále nerozvíjet, udržet charakter sídla volných chalup v krajině, vyloučit kompaktní formy zástavby, městské formy
- Rekonstrukce tradičních objektů vést citlivě k zachování jejich historické podoby
- Bránit nevhodným architektonickým zásahům u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys především starší obytné zástavby)
- Při přestavbách a rekonstrukcích dodržovat dimenze, měřítko a formy souznějící s tradičním charakterem zástavby
- Udržet dochovanou kvalitu venkovského prostředí v přírodním rámci, zamezit oplocování pozemků v krajině, vyjma navazujících zahrad, jejich oplocení volit z tradičních materiálů a v tradiční formě
- Vedlejší doplňkové stavby ke stavbám hlavním umisťovat mimo exponované polohy, neumisťovat před objekty směrem ke komunikaci
- U terénních úprav respektovat původní/typickou modelaci terénu, neosazovat zahrady cizorodými (exotickými) rostlinami a stromy
- Respektovat a zachovat obraz přírodního prostředí celého prostoru, chránit stávající mimolesní zeleň, zachovat stávající využití půdy v nezastavěném území – travní porosty a hodnotnou členící krajinotvornou zeleň
- vyloučit fotovoltaické panely na objektech v pohledově exponovaných (fasádních) polohách, zejména z veřejných prostranství a krajiny

Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:

- Prostor penzionu udržet v harmonickém vztahu s navazujícím prostředím, zamezit nevhodným rozvojovým aktivitám, které by harmonický vztah místa a jeho krajinného rámce narušily – zejména udržet venkovský charakter i obraz místa
- V ÚPD regulovat oplocení a charakter zástavby

Obec:	Hejnice	**Katastr:**	Hejnice
S/F3/F4/1	**Hejnice** (*Haindorf*)		
Poloha:	**KC/F**		**KP/F3 | KP/F4**

Charakteristika:

Město Hejnice se nachází v údolí Smědé na rozhraní Frýdlantské pahorkatiny a Smědavské hornatiny při severním úbočí Jizerských hor a je pokračování frýdlantské sídelní aglomerace. Město tvoří dvě základní poměrně odlišné části Hejnice a Ferdinandov.

Zástavba Hejnic je rozložena především na dně údolí podél Smědé, převážně při jejím pravém břehu, kde se na říční terase nachází nejstarší část města. Hejnice jsou městem, které vznikalo postupně na místě původní osady drobných zemědělců a lesních dělníků v okolí později vystavěného Františkánského kláštera s dominantou poutního kostela vystavěného na místě dřevěné kaple připomínající zázrak uzdravení. První písemná zmínka se v urbáři Frýdlantského panství datuje 1352. Postupný rozvoj (mj. spjatý především s existencí poutního místa) byl zpočátku spjat s těžbou dřeva, ale také železné rudy a jejím zpracováním (hamr v Raspenavě), akceleroval především v 19. a na počátku 20. století. V tomto období zde vznikala řada průmyslových podniků (přádelna, porcelánka, tkalcovna, papírna) a v návaznosti na to i rozvoj zástavby. Významný podíl na rozvoji měla i železnice, končící v nedalekém Bílém potoce. Základem Hejnice je uliční formace sledující Jizerskou ulici a v centru Klášterní ulici, na jejímž konci ve specifické poloze se nad ohbím řeky vypíná poutní kostel Navštívení Panny Marie obklopený kruhovým ambitem a navazující klášter se zahradou. Sídlo se rozvíjelo v návaznosti na historickou část především podél břehů Smědé a ve svahu nad železnicí v lokalitě Skřivánek a zástavbou sledující Klášterní ulici, která spojuje město s Ferdinandovem pod granitovým vrchem Na Chatkách, v jehož vrcholové části bylo v roce 1914 vybudováno lesní divadlo pro 2000 diváků (v současné době poměrně zanedbané).

Ves Ferdinandov (Ferdinandsthal) byla založena roku 1783 na volném pozemku v prostoru odlesněné enklávy pod Jizerskými horami při úpatí vrchů Svinské čelo a Ořešník. Ves je v současné době oddělenou částí města Hejnice, nachází se ve specifické poloze na rozhraní Frýdlantské pahorkatiny a Jizerských hor oddělující mělké zářezy potoků Velký (Černý) a Malý (Bílý) Štolpich. Základem vsi je řada domů rozložená podél centrální komunikace, na níž navazují nepravidelné shluky zástavby rozložené uspořádání podél vedlejších komunikací (především v údolíčku Malého Štolpichu). Střední část vsi tvořila papírna (v současné době CUBE CZ). Ferdinandov je s městem spojený Klášterní ulici, podél níž se rozvinula kobercová zástavba (v dolní části na území Hejnice uliční) s dostavbami moderních rodinných domů. Původní zástavbu Ferdinandova tvořily především chalupy a domky na nápadně protáhlém obdélníkovém půdorysu orientované okapovou stranou k cestě, avšak menšího měřítka, než je tomu u tradičních zemědělských usedlostí. Tradiční zemědělské dvory či usedlosti jsou v území spíše výjimkou.

KATEGORIZACE	**C**	**B-**	**A-**
SEGMENTACE	**ANO**		

Hlavní hodnotící kritéria			**Vedlejší hodnotící kritéria**			
Krajinný rámec	Kvalita krajinného rámce	+	Pozitivní			
	Vizuální projev sídla	0	Krajinná rámec		Sídlo	
	Zasazení sídla	+	Komponované části	ANO	Cenná urbanistická struktura	ANO
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	-*	Historické členění krajiny	ANO	Přítomnost památkových zón či rezervací	NE
	Prostorové uspořádání sídla	0*	Přítomnost krajinné památkové zóny	NE	Kulturní památky (KP, NKP)	ANO
Zástavba	Charakter zástavby	0			Přítomnost přírodních prvků akcentující obraz sídla	ANO
	Měřítko zástavby	0	Krajinná dominanta	ANO	Kulturní dominanta	ANO
	Architektonická kvalita objektů	-	Přítomnost ZCHÚ (maloplošných)	NE	Ikonické panorama/silueta	ANO
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	+	Negativní			
	Charakteristické nezastavěné plochy	0	Rušivá dominanta	NE	Rušivé objekty	ANO**
	Zeleň na okraji sídla	+	Snížení přírodní a estetické hodnoty	ANO	Rušivá veřejná prostranství, zanedbanost	ANO***

Komentář:

* ač je půdorys čitelný, je významně narušený jak v Hejnicích, tak ve Ferdinandově, obraz prostorového uspořádání místy stírá nevhodně řešená zástavba bez kontextu (bytové domy v návaznosti na centrum, dostavby kobercové zástavby u Ferdinandova, bytovky u Lázeňské ulice apod.)

** bytové domy v prostoru navazujícím na centrum, četné dostavby bez kontextu k dané části sídla, zanedbané objekty továren

*** zejména plochy v okolí nádraží, prostory s garážemi, prostory sídliště s bytovými domy

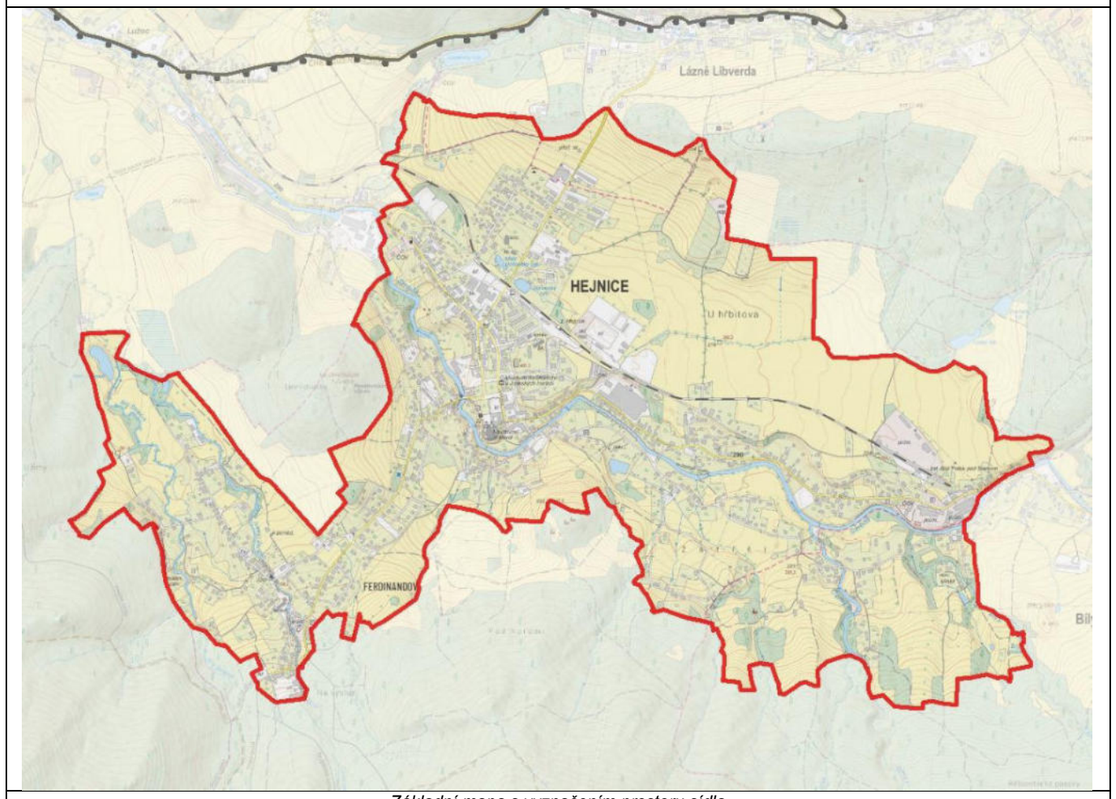
Celkové zhodnocení:

Celková kvalita sídla je dána jednak jeho krajinným rámcem, který je efektně rámován Jizerskými horami a poměrně specifickou polohou údolí Smědé, které se zde dělí na dvě části, samotné údolí Smědé a paralelní mělké údolí Bílého a Čeného Štolpichu, která jsou oddělena masivem dvou granitových vrchů Na Chatkách. Malebnost území je dána především jeho sevřením v dramatickém reliéfu okrajů Jizerských hor, které prostor sídla jednoznačně vymezují a zároveň v jeho obrazu tvoří efektní a krajinářsky hodnotný horizont. Nezastavěné odlesněné části údolí tvoří harmonicky utvářený krajinný rámec města Hejnice i oddělené vsi Ferdinandov. Přirozenou a poměrně výraznou osou prostoru je řeka Smědava, která zde vytvořila asymetricky modelovaný údolní zářez. Na Smědou, zejména ze severní strany navazuje terasa, do níž je umístěno historické jádro města Hejnice, kterému dominuje nad ohbím řeky ikonická dominanta poutního kostela Navštívení Panny Marie, kterou doplňuje uzavřený františkánský klášter se zahradou.

Svahy údolí jsou ponechány volné, vyjma prostoru Skřivánek, kde byla vybudována zástavba domků v kobercovém uspořádání později doplněná bytovými domy při Lázeňské ulici. Klášterní ulice, která vychází s centra směrem k Fredinandovu je lemována rozvlněnou a v současné době zahušťovanou zástavbou domů pod vrchem Na Chatkách až na okraj Ferdinandova. V údolí bylo již v minulosti zbudováno několik továrních objektů, jejichž typická architektura dominuje dané části sídla. Na malebné a cenné centrum navazuje plocha sídliště s bytovými domy oddělenými volnými zatravněnými plochami s nahodilou zelení. Obraz města v krajině je především dán uplatněním dominanty poutního kostela, kterému do jisté míry konkurují objekty bytových domů. Za významné je třeba vnímat z dílčích pohledů z vyvýšených poloh objekty historických domů pří ulicích Klášterní a Jizerská.

Obraz Ferdinandova je dán především nepříliš přehlednou zástavbou domů a chalup v zeleni, která doprovází zahrady a lemuje potoky Černý a Bílý Štolpich. Obě sídla místy trpí četnými dostavbami moderních rodinných domů, které především umístěním narušují urbanistickou strukturu dané části sídla (např. při cestě Zátiší, v prostoru mezi Ferdinandovem a Hejnicemi u hřbitova. Nejde však o rozvoj vymykající se historickým formám rozvoje, plošná zástavba bez čitelného urbanistického plánu se až na výjimky uplatňuje v sídle již od počátků 20. stol.

Celkový obraz města i přes řadu narušení se z krajiny jeví poměrně malebně, a to především díky sídelní zeleni a krajinné zeleni a obrazu historického jádra s výrazně se uplatňující dominantou poutního kostela, která jej doprovází. V krajinném rámci se místy dochovaly zelení doprovázené fragmenty mezí.

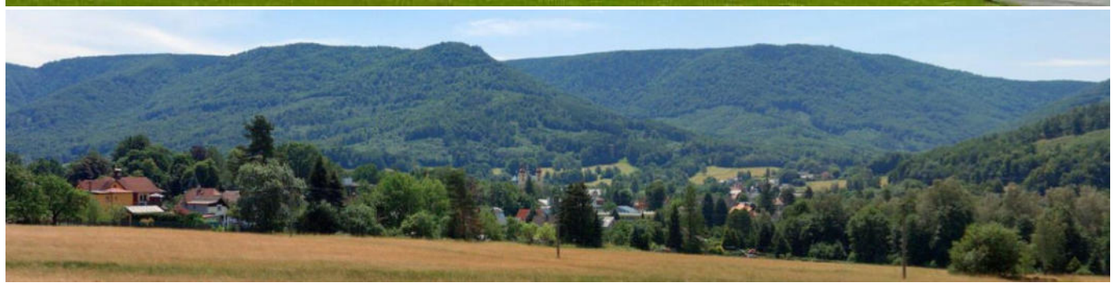

Základní mapa s vyznačením prostoru sídla

2. vojenské mapování 1842 - 1853

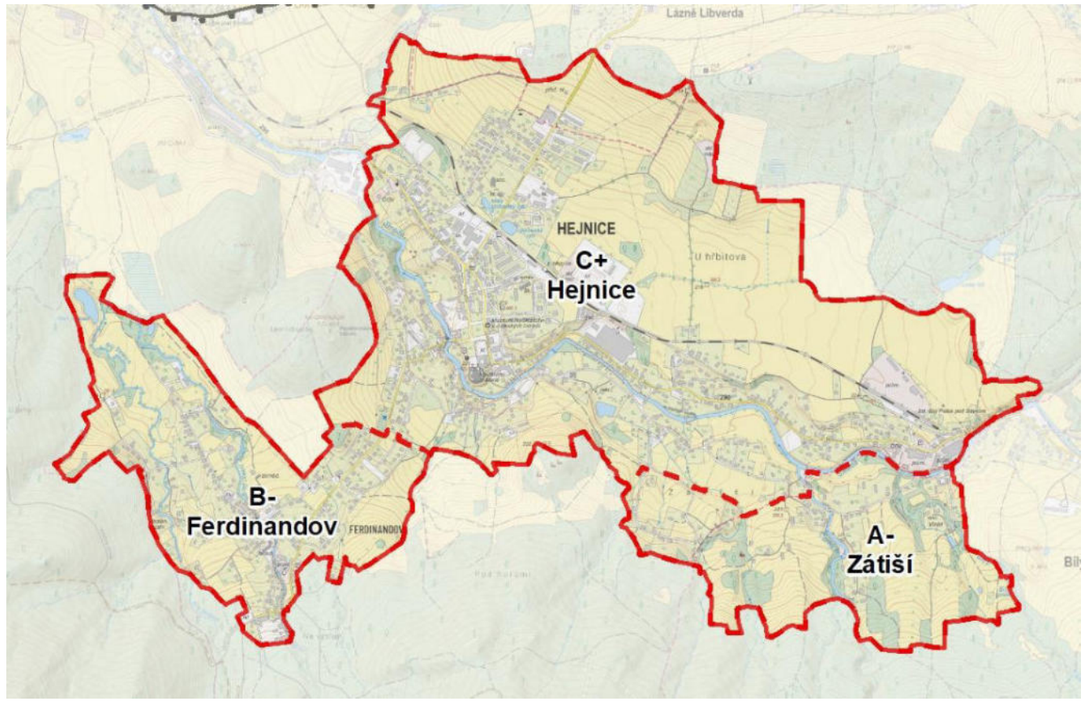
Odůvodnění		
Krajinný rámec sídla	Kvalita krajinného rámce	Krajinný rámec tvoří poměrně členitá krajina údolí Smědé sevřená Jizerskými horami a kopci Hejnické pahorkatiny. Tvoří ji mozaika zeleně, lesíků, luk, pastvin a polí (místy scelených do bloků). Podíl krajinné zeleně je v obrazu území spoluurčující. Významným návrším je zalesněný Vápenný nad Smědou, ovlivňující vnímatelný prostor velké části sídla i charakter obrazu velké části krajinného rámce. Kvalita krajinného rámce je vysoká.

	Vizuální projev sídla	Dílčí části Hejnice se v krajině projevují především z vyvýšených poloh v závislosti na místě pozorovatele. Nenápadnější jsou především prostor centra s dominantou kostela, bytové domy a vícepodlažní historické objekty, v dolní části sídla továrna. Nejcennější obraz tvoří historického centra poutní kostel Sídlo se díky umístění na dno údolí, modelaci terénu a díky krajinné a sídelní zeleni, která má pro harmonické zapojení sídla do krajiny mimořádný význam, v krajinném rámci projevuje v dílčích průhledech především z bližších míst (např. prostor v okolí nádraží Raspenava). V těchto průhledech se uplatňuje minimum rušivých prvků, zejména jde o panelové domy při Moskevské na opačném břehu Smědé (území mimo CHKO), nekvalitní zástavba se v krajinném rámci rušivě projevuje ojediněle.
	Zasazení sídla	Až na vystupující prostor zástavby při lázeňské ulici, lze říci, že si město udrželo převážně harmonické zasazení do krajiny s krajinným rámcem. Zástavba města je soustředěna především na dně údolí, ve dvou místech tuto polohu opouští při úbočí granitového vrchu Na Chatkách k Ferdinandovu a na opačné straně do svahů Hejnického hřebene v lokalitě při Lázeňské ulici. Ferdinandov je zasazen do jednoznačně vymezené protáhlé sníženiny, odlesněné enklávy potoků Černý a Bílý Štolpich pod severním úbočí Jizerských hor na jedné straně a granitovými vrchy oddělujícími prostor od hlavního údolí Smědé na straně druhé. Zastavěný prostor je významně podřízený prostorovému utváření místa, vyjma rozrůstání kobercové zástavby pod hřbitovem.
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	Půdorys města Hejnice se měnil v několika etapách a není jednoznačný, vyznačuje se poměrnou nepravidelností svého půdorysného obrazu, který ukazuje na neplánovanou výstavbu okolo středu města, kterým je poutní kostel a klášter. Převažují uliční formace, sledující hlavní ulice (Jizerská, P. Bezruče), místy se rozvíjely plošné formy (při Lázeňské ulici, sídliště s bytovými domy v centru. K cenným částem patří především soubor domů při Lázeňské ulici osově směrované k dominantě kostela a předprostor kláštera a poutního kostela s parkem a zahradami. Lze stále odhalit původní půdorys s atributy lánové vsi, centrum města se však liší. Půdorysná struktura Ferdinandova odpovídala řadové vsi s uliční formací domů sledujících páteřní cestu mezi Bílým a Černým Štolpychem s několika samostatnými usedlostmi mimo tuto formaci (včetně Ferdinandovského mlýna). Druhotná zástavba postupně zahustila prostor Ferdinandova tak, že v současné době nese spíše atributy kobercové nepravidelné zástavby sestávající z několika postupně srůstajících shluků.
	Prostorové uspořádání sídla	Prostorové uspořádání města Hejnice je třeba vnímat ve dvou rovinách. Historická venkovská zástavba chalup a několika zemědělských usedlostí sleduje levý břeh Smědé v rozvolněném uspořádání ve formaci s atributy lineární lánové vsi. Pod kostelem v místě Šolcova mlýna je mohutný objekt bývalé přádelny, a navazuje zástavba při cestě Zátiší sledující okraje říční terasy a dno údolí k Bílému potoku. Tato část sídla byla vlivem rozvoje města dostavována uličními formacemi (zejména pak při ulici Petra Bezruče, ulici Zátiší). Základem i těžištěm města je jeho původní historické centrum s městkou zástavbou domů, které vzniklo při ulici Klášterní a Jizerské, navazuje na prostor poutního kostela a kláštera a je uspořádáno podél čitelné osy směřující na dominantu kostela. Na centrální část bezprostředně navazuje sídliště s bytovými domy. Všechny tyto části sledují osu údolí. Odlišné řešení zástavby je především při Lázeňské ulici s kobercovou zástavbou domů v lokalitě Skřívánek, bytových domů, vily a areálu střední školy. Prostorové uspořádání zástavby v centru města i rozvolněné prostorové uspořádání venkovské zástavby sledující Smědou na půdorysu lánové vsi jsou stále dobře patrné i když narušené dostavbami. Ostatní části jsou spíše bez plánu (vyjma lokality Skřívánek, která byla záměrně pravidelně parcelována) a jejich rozvoj se jeví spíše živelný v závislosti na rozvojových aktivitách města. Základem Ferdinandova je uliční formace nízkopodlažních domů při páteřní cestě (jednostranně s orientací štítovou stranou, oboustranně orientace okapovou stranou). Tato formace je stále dobře čitelná. Další rozvoj probíhal nahodile bez jasného čitelného plánu v nepravidelném plošném, prostorovém uspořádání (kobercová zástavba s několika ohnisky)
Zástavba	Charakter zástavby	V Hejnici převládá různorodá městská zástavba, v níž se odráží překryv několika období rozvoje. Za nejcennější část města je třeba považovat soubor zástavby poutního kostela, kláštera s parkově upraveným předprostorem a klášterními zahradami a navazující zástavba historických domů při ulici Klášterní směřující ke kostelu. Navazující uliční formace v centru města tvoří městské patrové či přízemní domy s dobově upravenými fasádami. K nejcennějším lze řadit hrázděný dům čp. 175. Nemalá část historických domů byla přestavována nebo nevhodně upravována. Do centrální části je zcela necitlivě vsazeno sídliště s bytovými domy zaujímající prostor k nádraží. Právě tyto bytové domy se v obrazu města, zejména vůči obrazu kostela uplatňují rušivě. Určitou hodnotu si zachovává zástavba venkovských usedlostí podél Smědé, kde se zachovalo několik hodnotnějších domů. Významnými objekty v sídle jsou historické tovární budovy (zejména přádelna namístě mlýna pod kostelem, stará továrna při Jizerské ulici v západní části sídla apod.). Za cenný je třeba považovat areál vily Emila Simona se zahradou a oplocením při Lázeňské ulici. Prostor Ferdinandova je tvořen především přízemními chalupami a dělnickými domky, jen ojediněle s polopatrem. Patrové domy jsou výjimečné. Patrovými domy usedlostí a v západním okraji se dochovala budova bývalého mlýna. Dostavby tvoří rodinné domy různého stáří a architektonického ztvárnění bez výrazných architektonických kvalit. Za hodnotnou část lze považovat soubor chalup a domů při centrální páteřní cestě mezi potoky.
	Měřítko zástavby	Měřítko zástavby v prostoru města lze jen těžko jednotně určit, je závislé na charakteru zástavby daného místa. V centru lze měřítko odvodit od městského patrového domu, v okrajích města převažují přízemní domy. Měřítku zástavby se značně vymyká prostor s bytovými domy mezi centrální částí a nádražím. Logicky se měřítkem odlišuje zástavba průmyslových objektů továren. Měřítko zástavby sledující Smědou vychází z tradiční přízemní chalupy na protáhlém obdélníkovém půdorysu. Zástavba Ferdinandova si i před dostavby zachovává měřítko tradiční chalupy na obdélníkovém půdorysu a méně protáhlého a menšího dělnického domku. Nová zástavba se liší především v proporcích, měřítkem se zásadně od měřítka tradiční zástavby neodlišuje.

	Architektonická kvalita objektů	Architektonická kvalita zástavby města je poměrně rozporuplná. Nejcennější část města je soustředěna v jeho samém centru, kterému dominuje rozlehlý areál poutního kostela Navštívení Panny Marie s ambitem a přilehlým klášterem vytváří charakteristickou dominantu na jižním okraji města situovaném při úpatí Jizerských hor s řadou drobnějších staveb a kamenosochařských děl, a který je vyhlášen národní kulturní památkou. Za cennější je třeba považovat navazující řadu domů při Klášterní a Jizerské ulici, kamenný most přes Smědou. Určitou hodnotu je třeba spatřovat v rozvolněné zástavbě s vyšším podílem tradičních domů sledující Smědou v návaznosti na centrální část a v historických továrních budovách. K hodnotám je třeba řadit V kontrastu s tím je podoba bytových domů o 4 NP. Mimo centrum je k hodnotám třeba řadit vilu Emila Simona s parkem při Lázeňské ulici. I v ostatních částech města lze nalézt architektonicky kvalitní domy. Architektonická kvalita řady míst mimo centrum je spíše nižší. V prostoru Ferdinandova je kvalita tradiční zástavby místy až značně potlačena přestavbami, nevhodnými úpravami fasád a četnými dostavbami moderních domů.
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	Zelení nejbohatší jsou prostory Smědé, zeleň v centrální části významným způsobem dotváří především obraz poutního kostela. Významným prostorem se zelení je i parkově upravený prostor navazující na vilu Emila Simona. Zeleň ve Ferdinandově tvoří především zeleň doprovázející tradiční domy a zeleň zahrad. V obou částech převažuje poměrně vysoký podíl zeleně, vyjma prostorů s novou zástavbou.
	Charakteristické nezastavěné plochy	K nejvýznamnější nezastavěné ploše v centru města patří komponovaný předprostor kostela. V ostatních částech se veřejné prostory, jako jsou náměstí, nevyvinuly a za veřejné prostory je třeba považovat ulice a k nezastavěným plochám řadit především zahrady a v okolí Smědé typická volná místa vyplývající z rozvolněného uspořádání zástavby.
	Zeleň na okraji sídla	V jižní okraje Hejnice v prostorech při Smědé se sídelní zeleň v okraji prolíná s krajinou. Z této strany je její podíl poměrně vysoký. Obraz města ze severu významně dotváří zeleň na okraji zahrad, v pohledech z Lázeňské ulice se okraj města vyznačuje nízkou kvalitou díky absenci zeleně a existenci rušivých objektů bez začlenění do krajiny. Prostor Ferdinandova je uzavřen okraji lesů a v otevřených částech jej lemují pásy zeleně doprovázející potoky, v části v okolí hřbitova zeleň na okraji zahrad.

Segmentace a ochrana krajinného rázu:

Vzhledem k členitosti sídla, rozdílným přírodním podmínkám, struktuře sídla je sídlo z hlediska ochrany krajinného rázu rozděleno do tří segmentů.

S/F43F4/1-1	Hejnice	C

Charakter, hodnoty a narušení:

Hejnice představují město, jehož podoba se měnila v závislosti na významných etapách rozvoje. Z hlediska obrazu v krajině lze na město pohlížet v několika rovinách. První tvoří venkovská zástavba sledující Smědou s dochovanými usedlostmi a chalupami, která je však postupně zahušťována moderními domy, i přesto si zachovává specifický obraz. Druhou tvoří historická podoba centrální a nejcennější části v okolí kostela a kláštera a navazující uliční formace při ulicích Klášterní a Jizerská. Některé domy jsou mírně nebo více zanedbány i přesto však spolu s kostelem tvoří nejcennější část obrazu sídla v krajině. K tomuto prostoru je třeba řadit i navazující část strání svažujících se k řece se zelení a navazující zástavbou. Prostory pod poutním kostelem při Smědé poskytují cenné průhledy na tuto unikátní dominantu. Třetí lze vnímat především v zástavbě související s obdobím akcelerace rozvoje průmyslové výroby. Sem lze řadit dělnické domy, domy pro zajišťování veřejných služeb, obchodu apod., zejména však tovární areály s charakteristickými budovami historických továren. Čtvrtá je dána zástavbou vznikající v poválečném období a v současnosti. Pro tuto zástavbu je charakteristická určitá ignorance charakteristika funkčního provázání daného místa. Nejvíce kontrastní v tomto ohledu prostor sídliště bezprostředně navazující na centrální část města, bytové domy se uplatňují společně s dominantou poutního kostela v obrazu města v krajině. Jde celkově o největší narušení. Město v některých částech trpí četnými dostavbami, které se projevují rušivě především v hodnotných částech (např., při ulici Zátiší), zanedbaností, nevhodnými přestavbami a úpravami fasád některých historických objektů a ploch.

Cíl(e) ochrany:

- Zachování a zlepšování kvality obrazu centra s ikonickou dominantou poutního kostela a klášterem, nerušené uplatnění dominanty kostela v krajině
- Udržení venkovského charakteru prostorů s rozvolněnou zástavbou podél Smědé s množství sídelní zeleně
- Udržení zastavěného území sídla ve stávajícím rámci dna údolí a respektování dominantní říční osy dané Smědou

Podmínky ochrany:

- Zachovat a chránit přírodní a přírodě blízký charakter Smědé s doprovodnými břehovými porosty vzrostlé zeleně a volnými prostory danými urbanistickou formací

- Zamezit vzniku kompaktní zástavby v prostorech navazujících na Smědou, udržet zde rozvolněný charakter s respektem prostorů s historickými domy a chalupami
- Zamezit rozvoji zástavby do prostoru Zátiší (viz samostatný segment), nerozvíjet zástavbu do svahů vrchu Na Chatkách
- Respektovat a chránit obraz centra města s dominantou kostela, prostory kláštera a navazující prostory při Klášterní ulici, včetně části s kamenným mostem a navazující prostory Smědé, udržet v zeleni navazující stráně nad Smědou, zamezit výstavbě, která by svou výškou nebo charakterem mohla obraz centra narušit
- Chránit nerušené uplatnění dominanty kostela, zamezit umisťování výškových staveb narušujících tento cenný obraz
- Omezit zástavbu v nivních polohách v okolí ulice Zátiší, a to včetně staveb vedlejších u stávající zástavby dbát na zachování obrazu místa s vysokým podílem krajinné a sídelní zeleně
- U terénních úprav respektovat původní/typickou modelaci terénu
- Zamezit navyšování stávajících bytových domů mezi centrem a nádražím, v této lokalitě udržet nenápadné barvení fasád s ohledem na dominantu kostela (např. v případě zateplení)
- Zachovat a chránit množství a hodnotu sídelní zeleně spoluformující příznivé působení sídla v krajině, včetně doprovodné zeleně podél Smědé a jejích přítoků, chránit lokality vyznačující se přírodní charakteristikou, při cestách v okrajích sídla zachovávat a rozvíjet stromořadí

Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:

- Střídmě zástavbu umisťovat do vhodných volných poloh nad ulicí P. Bezruče ulicí v návaznosti na stávající zástavbu rodinných domů, nezastavovat navazující svahy nad železnicí v severní části sídla a v jižní části sídla omezit zástavbu
- Zástavbu podél Smědé podřídit převažujícímu charakteru domů a chalup v dané části, respektovat převažující orientaci domů, charakter zahrad i oplocení, udržet proporce, měřítko a výšku vycházející z tradiční zástavby, začlenit zástavbu vhodnými způsoby do krajiny, tak aby se udržel celkový malebný obraz bez rušivých prvků
- Nerozšiřovat kobercovou zástavbu v prostoru Lázeňské ulice, zamezit jejímu rozšiřování do svahu nad stávající okraje k severu, k západu udržet volný odstup od místní svahové komunikace směřující k Hejnickému hřebeni
- Jsou možné větší formy staveb pro individuální formy bydlení, avšak při zachování výškové hladiny (viz podmínky ochrany), nejsou přípustné kapacitní ubytovací zařízení či velké apartmánové domy o vyšším počtu bytových jednotek apod.
- V okrajích s dochovanými tradičními usedlostmi omezit zahradní úpravy v okolí zástavby (nepřiměřeně vysoké živé ploty omezující výhledy), regulovat (optimálně v územně plánovací dokumentaci) oplocení (nepřípustné formy neprůhledné skladby, omezit výšku oplocení)
- Zlepšování obrazu severních okrajů sídla při Lázeňské ulici, např. doplněním stromořadí
- Respektovat a zachovávat vysoký podíl krajinné zeleně

Pohled na prostor města Hejnice z vyhlídky Krásná Máří, vlevo Ferdinandov, vpravo Hejnice s dominantou poutního kostela

S/F3/F4/1-2	Ferdinandov	B-

Charakter, hodnoty a narušení:

Ves je pozdějšího založení, čemuž odpovídá její prostorové uspořádání i zástavba, jejíž obraz tvoří především chalupy a dělnické domky, později místy doplněné moderní zástavbou rodinných domů. Jádro vsi tvoří uliční formace domů a chalup v prostoru mezi potoky Černý a Bílým Štolpich. Ostatní části vznikaly nahodile v ohniscích, jejichž uspořádání je v současné době především plošné – kobercová zástavba. Zmíněné potoky tvoří zásadní osu celého území odlesněné enklávy na úbočí Jizerských hor. Současná podobě sídla je místy značně změněna četnými dostavbami moderních rodinných domků, zejména jde o prostor v okolí venkovského hřbitova. Sídlo je zasazeno do uzavřeného, malebného a svou charakteristikou poměrně specifického krajinného rámce.

Cíl(e) ochrany:

- Udržet charakter zástavby při páteřní komunikaci sledující potoční osu
- Udržet a posilovat celkový harmonický projev zastavěného území v jeho krajinném rámci

Podmínky ochrany:

- Zachovat a respektovat historickou formaci domů a chalup při páteřní komunikaci sledující potoční osu mezi potoky Bílý a Černý Štolpich, respektovat její historický obraz i kvalitu jednotlivých objektů
- Udržet dochovaný a charakter prostorového uspořádání zástavby při úbočí Jizerský hor, nepřipouštět zahušťování a rozvoj zástavby v kompaktních formách, zachovat volné prostory v okolí bývalého Ferdinadovského mlýna
- Udržet a chránit volné nezastavěné prostory v okolí rybníka Malý Štolpich a odstup stávající zástavby při cestách od prostoru rybníka, zamezit rozvoji sídla tímto směrem, nerozvíjet, stabilizovat prostor samoty penzionu Hubert (sousední prostor V Lukách)
- U novostaveb, přestaveb, rekonstrukcí obytných staveb řešit/respektovat místně typický ráz objektů – jednoduché hmoty, tvary (půdorys, tvar střechy, ap.) a proporce staveb (např. výšky podlaží), orientaci a osazení v terénu, nepřipouštět městské formy zástavby
- Oplocení zahrad řešit pohledově prostupnými formami oplocení s upřednostněním tradičních forem
- Vyloučit výstavbu výrazného oplocení pozemků narušujícího charakter volné formy zástavby s vazbou na krajinu, oplocení soustředit pouze na prostory zahrad
- Zachovat množství a hodnotu sídelní zeleně spoluformující příznivé působení sídla v krajině

Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:

- Případný rozvoj směřovat především do částí s převahou novodobé zástavby, novostavby umisťovat s ohledem na zachování prostorového uspořádání zástavby – rozestupy a orientaci objektů, rozvoj vést a cílit citlivě do jednotlivých shluků tak, aby se neprojevoval nápadně v obrazu dané části sídla
- U rekonstrukcí a přestaveb historických usedlostí a domů bránit nevhodným architektonickým zásahům u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys především původní obytné zástavby), v ÚPD regulovat množství doprovodných vedlejších staveb, v historické části sídla a zejména při páteřní cesta a u lokalit v okraji lesa zahrnout do podmínek prostorového uspořádání ÚPD podmínky ochrany (regulace oplocení, tvarosloví obytných staveb), podporovat pořízení ÚPD v podrobnosti regulačního plánu

S/F3/F4/1-3	Zátiší	A-

Charakter, hodnoty a narušení:

Segment tvoří zástavba soustředěná do několika rozptýlených ohnisek v harmonicky utvářeném prostoru Zátiší. Prostor se nachází v malebném koutě na okraji lesa při úpatí Ořešníku. Zástavbu tvoří tradiční usedlosti a chalupy zachovávající si svůj tradiční historický ráz. V prostoru se dochovalo několik cenných domů s hrázděným patrem. Krajinný rámec tvoří nepravidelná mozaika zatravněných, sečením udržovaných ploch lemovaná lesy a krajinnou zelení doprovázející drobné potoky stékající z úbočí Ořešníku. V dolní části (Vinkl) na území Bílého Potoka již dochází k necitlivým úpravám tradičních usedlostí a jejich nevhodnému přestavování bez ohledu na charakter tradiční zástavby v místě.

Rozvoj v rámci tohoto cenného místa se jeví jako nevhodný.

Cíl(e) ochrany:

- Zachovat obraz a vysokou hodnotu přírodní i krajinářskou celého prostoru
- Udržet přírodní charakter krajinné scenérie
- Zachovat architektonickou kvalitu usedlostí a jejich prostoru jako doklad historie regionálního lidového stavitelství

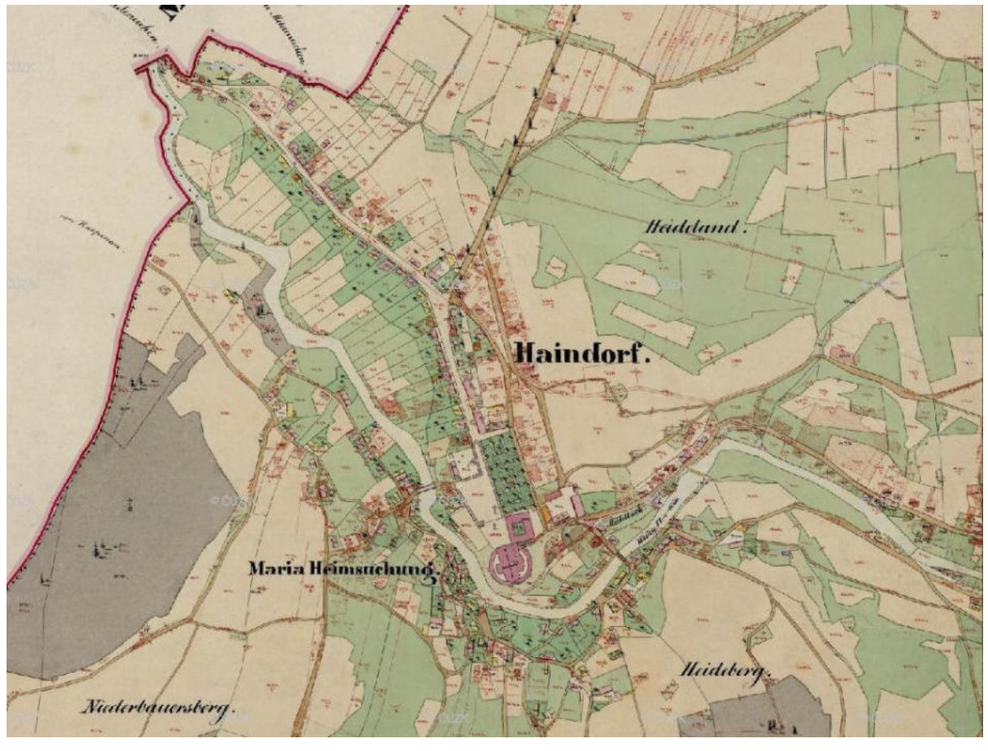
Podmínky ochrany:

- Stabilizovat a dále nerozvíjet
- Rekonstrukce tradičních objektů vést citlivě k zachování jejich historické podoby, udržet jejich ráz i obraz, zamezit nevhodným dostavbám
- Respektovat a zachovat obraz přírodního prostředí celého prostoru.
- Zamezit oplocování ploch v krajině mimo zahrady navazující bezprostředně na usedlosti
- Udržet stávající odstup zástavby od zastavěných částí při ulici Zátiší u Smědé

Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:

- Udržet dochovanou venkovský ráz obrazu místa v nerušeném přírodním prostředí, udržet venkovský charakter zahrad, zachovávat a rozvíjet zeleň a sady doprovázející jednotlivé usedlosti
- U rekonstrukcí a přestaveb historických usedlostí a domů bránit nevhodným architektonickým zásahům u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys především původní obytné zástavby), v ÚPD regulovat množství doprovodných vedlejších staveb (optimálně jedna stavba (garáž, zahradní domek atd.) ke stavbě hlavní)
- Respektovat místa s přírodními hodnotami, zeleň doprovázející vodní toky, fragmenty mezí

Pohled na Hejnice z vyhlídky Krásná Máří a Hejnice na Originální mapě stabilního katastru 1 : 2 880 z roku 1843

Obec:	Lázně Libverda	Katastr:	Lázně Libverda
S/F5/1	**Lázně Libverda** (*Bad Liebwerda*)		
Poloha:	**KC/F**		**KP/F6**

Charakteristika:

Lázně Libverda jsou lázeňským sídlem na severní straně Jizerských hor, jehož zástavba se rozkládá podél Libverdského potoka. Libverdský potok zde vytvořil krátké paralelní údolí k Smědé, do níž se vlévá na samém konci Hejnic u Lužce. Libverdské údolí je od údolí Smědé odděleno protáhlým Hejnickým hřebenem, který vymezuje krajinný rámec sídla z jižní strany, ze severní strany jej vymezuje svažitý hřbítek Přebytek. Potok pramení na úbočí nejvyšší hory Jizerských hor Smrk a poměrně rychle vytváří hluboký zářez, díky čemuž lze krajinný rámec sídla vnímat ve dvou úrovních. První na dně údolí se zástavbou sídla, která stoupá proti proudu do vyšších poloh pod Kočičími kameny poskytující spíše dílčí výhledy na sídlo a západním směrem na krajinnou scenérii vrchů Pekelského a Dubového. Druhá zahrnuje vyšší polohy, kdy se sídlo v krajinném rámci až na dílčí části prakticky neuplatňuje a pozorovatel tak může nerušeně vnímat přírodní krajinu zalesněných Jizerských hor. Celý odlesněný prostor sídla vytvářející bezprostřední část krajinného rámce sídla má tvar podkovy a v jeho nejvyšší části pod Kočičími Kameny se nachází dnes neužívaná Jizerská chata a pod ní moderní a architektonicky zdařilá stanice horské služby. Toto místo poskytuje malebné vyhlídky v ose údolí nejen na krajinu Libverdy, ale i na prostor sídla, jehož zástavba je zakryta zelení lemující okraje zastavěného území. Zeleň je významným činitelem obrazu sídla v krajině, a to jak uvnitř v podobě sídlení zeleně doprovázející domy, zahrady a parkově upravené prostory, tak i v okrajích pří záhumeních a polních cestách a na okraji zástavby v opuštěných partiích bývalých sadů nebo luk. Krajina v okolí sídla utvářena scelenými dnes zatravněnými bloky, které jsou udržovány sečením nebo pastvou (zejména v horních partiích v návaznosti na zemědělský areál v horní části sídla). Na hřbítku Přebytek se nachází pro své ztvárnění známý penzion Obří Sud.

První zmínka o obci pochází z roku 1381. Do 15. století zde byla pravděpodobně osada nebo malá ves ve formaci lánové vsi dle regionálních zvyklostí, zástavba byla rozložena podél potoční osy. Tento charakter si sídlo ve střední a v horní části ponechává do jisté míry dodnes. Sídlo významně proměnily lázně, které jsou známé a funkční dodnes. Samotné lázně začaly vznikat ve druhé polovině 18. století, kdy zde byla postavena první léčebná zařízení. Bylo zde podchyceno více než 5 pramenů a byly zde postaveny lázeňské budovy a také empírový zámeček. Zástavbu tvoří měřítkem od zbývajících částí obce se odlišující lázeňské budovy, hotely, penziony a obytné domy. Ve druhé polovině 20. století zde bylo postaveno několik moderních lázeňských domů a ubytovacích zařízení (např. hotel Nový Dům). Ani Libverdě se nevyhnula zástavba panelových domů, ty byly postaveny na okraji lázeňského areálu.

KATEGORIZACE	B-
SEGMENTACE	NE

Hlavní hodnotící kritéria			Vedlejší hodnotící kritéria			
Krajinný rámec	Kvalita krajinného rámce	+	Pozitivní			
	Vizuální projev sídla	+	Krajinná rámec		Sídlo	
	Zasazení sídla	+	Komponované části	ANO	Cenná urbanistická struktura	ANO
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	0*	Historické členění krajiny	NE	Přítomnost památkových zón či rezervací	NE
	Prostorové uspořádání sídla	0*	Přítomnost krajinné památkové zóny	NE	Kulturní památky (KP, NKP)	ANO
Zástavba	Charakter zástavby	-**			Přítomnost přírodních prvků akcentující obraz sídla	ANO
	Měřítko zástavby	-**	Krajinná dominanta	ANO	Kulturní dominanta	ANO
	Architektonická kvalita objektů	0**	Přítomnost ZCHÚ (maloplošných)	NE	Ikonické panorama/silueta	ANO
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	+	Negativní			
	Charakteristické nezastavěné plochy	0	Rušivá dominanta	NE	Rušivé objekty	ANO****
	Zeleň na okraji sídla	+	Snížení přírodní a estetické hodnoty	NE	Rušivá veřejná prostranství, zanedbanost	NE

Komentář:

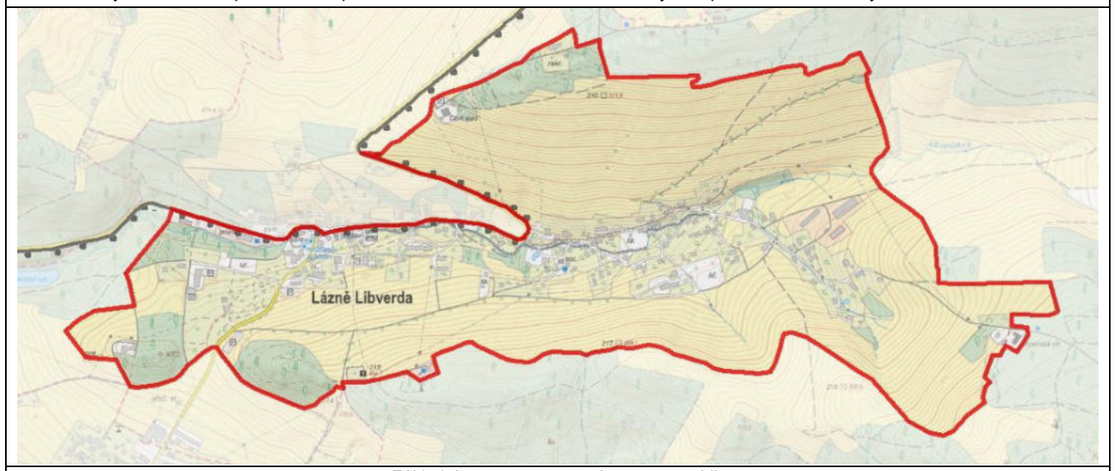
* Půdorys původního sídla je v dolní části prakticky setřen lázeňským areálem, jehož zástavba je uspořádána nepravidelně na dně údolí kolem centra s kolonádou. Horní a střední část sídla je existencí lázní do jisté míry ovlivněna především přestavbou budov na ubytovací penziony, základní obraz původního půdorysu sídla je stále čitelný.

** Zástavba ve střední a horní části sídla je svou hodnotou rozporuplná díky četným úpravám a zásahům do tradičních domů a nápadně rušivým dostavbám ve střední a horní části sídla, zástavba lázeňského areálu je různorodá v závislosti na době vzniku dané budovy, za nejcennější je třeba považovat střed lázní s kolonádou a navazujícími léčebnými budovami a dochovaný zámeček. I architektonická kvalita objektů sídla je poměrně rozporuplná, zatímco lázeňský areál lze z hlediska architektury považovat za cennou část sídla, ve střední a horní části je tomu spíše naopak především díky nevhodným zásahům a architektonicky cenné objekty jsou zde ojedinělé.

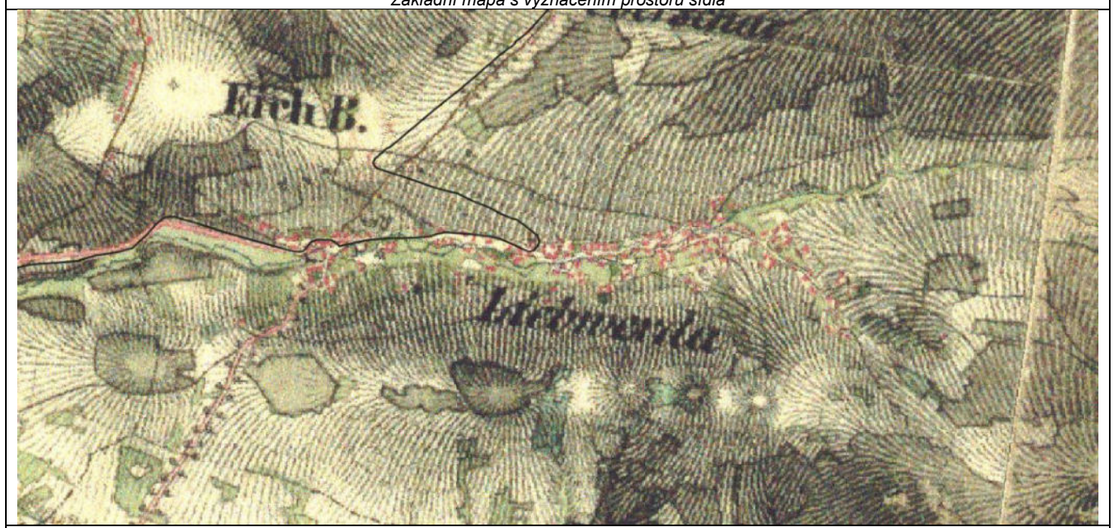
**** Nevhodné úpravy tradičních domů a dostavby ve střední a horní části sídla.

Celkové zhodnocení:

Obraz sídla, navzdory jeho současnému charakteru, změnám daným vznikem lázní a četným (avšak logickým) zásahům do obou částí původního sídla, si udržuje harmonii především díky dvěma skutečnostem. První je rozložení zástavby podél potoční osy v dolních partiích údolí a druhým sídelní a krajinná zeleň významně potlačující zásahy do obrazu sídla. Za pozitivní je třeba považovat i architektonicky kvalitní budovy lázeňského areálu. Současné sídlo lze rozdělit na tři části. První představuje centrum samotných lázní s kolonádou, lázeňskými domy, pavilony, zámečkem, parkem a hotely. Prostor centra lázní podléhá památkové ochraně. V regionu jde o unikátní soubor lázeňských staveb, který představuje výjimečně dochovaný, jednotně architektonicky pojatý areál, který je citlivě a přirozeně zasazen do krajinného rámce. Druhá část specifická tím, že zde dochází k prolínání lázní a samotného sídla, kde byla řada domů přebudována na penziony, byly zde umístěny panelové bytové domy o čtyřech patrech a horní část, kde se soustředila chalupnická zástavba a doposud je zde patrných několik zemědělských usedlostí v polohách typických pro lánovou ves. Lázeňskou část tvoří soubor zástavby většího měřítka, jde však převážně o solitérní domy obklopené zelení doplněné zástavbou domů určených k bydlení menšího měřítka. Středem prostoru je kolonáda s hotelem lázeňskými domy, zámečkem. Navazuje rozvolněná zástavba sledující hlavní komunikaci a prostor lázeňského parku s moderním vícepodlažním hotelovým domem, který této části svou výškou i hmotou jednoznačně dominuje. Střední část sídla si zachovává do jisté míry obraz původního sídla je však pozměněná dostavbami domů, bytových panelových domů a přestavbami původních usedlostí na penziony či jiné formy ubytování. Nejvíce se původní podobě sídla podobá horní část, kde se zachovaly zemědělské usedlosti (typicky položené do výhodných poloh se zajištěním dostupnosti plužiny) a chalupy. I zde však proběhlo mnoho úprav a též dostavby, které místy až nápadně rušivě potlačují tradiční tvář usedlostí a chalup. Specifické prostory Jizerské chaty s domem horské služby a prostor Obřího Sudu jsou odděleny od sídla a uzavřeny ve své místní scenérii. Díky zanedbanosti působí rušivě především Jizerská chata v místě na okraji lesa pod Kočičími Kameny.

Základní mapa s vyznačením prostoru sídla

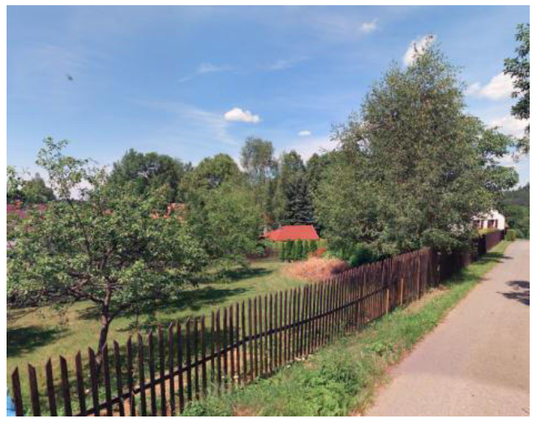

2. vojenské mapování 1842 - 1853

Odůvodnění		
Krajinný rámec sídla	Kvalita krajinného rámce	Krajinný rámec sídla tvoří harmonicky utvářený prostor odlesněné krajiny údolí Libverdského potoka rámovaný zalesněnými partiemi vrcholových částí krajiny Jizerských hor ve druhém plánu. Typické jsou četné nerušené výhledy na okraje Jizerských hor a krajinu v okolí Pekelského vrchu a Dubového vrchu, údolí pekelského potoka a údolí Smědé.
	Vizuální projev sídla	Sídlo se díky svému historickému zasazení do krajiny na dno údolí libverdského potoka, které je stále respektováno, v krajině uplatňuje i přes řadu zásahů a změn poměrně harmonicky.
	Zasazení sídla	Sídlo je zasazeno do údolí Libverdského potoka a je rozloženo podél potoční osy, což vytváří harmonický vztah a posiluje estetickou hodnotu v území. Toto zasazení sídla respektuje i prostor lázní, který je uspořádán v rozšířené části dna údolí a d bezprostředně navazujících svahů.
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	Původní ves byla založena na půdorysu lineární lánové vsi, lázeňská část představuje plošnou zástavbu soustředěnou v okolí centrálního prostoru s kolonádou a pavilony.
	Prostorové uspořádání sídla	Současné prostorové uspořádání sídla ve střední a horní části se stále do jisté míry drží půdorysu lánové vsi (zejména respektuje půdorysnou osu), které je tak stále částečně čitelné. Formace je mírně narušena dostavbami a pomístním zahušťováním zástavby. Lázeňská část je uspořádána volně, nepravidelně, avšak v určité citlivosti a harmonii s orientací k centrální části s kolonádou. Rozpor je třeba spatřovat především v centrální části sídla, kde došlo k nevhodným dostavbám a rušivým zásahům (např. bytové domy).
Zástavba	Charakter zástavby	V horní a střední části v zásadě stále převládá charakter původní zástavby chalup a zemědělských usedlostí, velká část domů však prošla modernizacemi, nevhodnými úpravami, původní tradiční podoba se zachovala spíše ojediněle (např. čp. 93), nebo jsou značně zanedbané.
	Měřítko zástavby	Měřítko zástavby v dolní lázeňské části je poměrně velké, avšak nejednoznačné a je dáno lázeňskými budovami a hotely, pavilony, ale i patrovým nebo dokonce vícepatrovými domy. Ve střední části sídla dochází k prolínání zástavby odpovídající měřítkem i pojetí lázeňské zástavbě a zároveň zástavby odpovídající původním tradičním usedlostem a chalupám. Nejvýznamnější zásah měřítka lze v této části vnímat u tří panelových domů ve stráni nad údolím. V horní části převažuje měřítko odpovídající tradiční zástavbě. Jsou zde větší zemědělské usedlosti, a zároveň menší chalupy v tradičním uspořádání hmot na výrazně podélném obdélníkovém půdorysu. I zde jsou však dostavby odlišného pojetí, avšak v zásadě se držící základních prvků tradičních domů (sedlová střecha, obdélníkový půdorys, orientace apod.).
	Architektonická kvalita objektů	Architektonická kvalita objektů je soustředěna především do prostoru lázní v dolní části sídla. Ve střední části, kde dochází k prolínání velkých patrových domů, bytových domů a původních chalup a usedlostí, je architektonická kvalita přítomna v ojediněle citlivě upravených historických objektech (např. zděný patrový dům čp. 5, roubená chalupa čp. 105, zděný dům čp. 7), řada budov je zde nevhodně modernizována nebo zanedbána, architektonická kvalita většiny dostaveb je spíše nižší. V horní části sídla převládá tradiční zástavba chalup a několika zemědělských usedlostí. I tato část je místy dostavována domy, které drží ve svém ztvárnění základní prvky tradiční architektury, avšak jsou nápadné svým půdorysem. K nejcennějším domům zde lze zařadit především roubená přízemní chalupa s podstávkou čp. 57, citlivě zrekonstruovaná zděná usedlost čp. 58, domek čp. 63, atypický architektonicky se vymykající patrový dům se zdobným bedněním a zdobením dřevěnými prvky čp. 64. Kvalitou je horní část cennější střední.
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	Sídelní zeleň zásadním způsobem ovlivňuje obraz dolní části sídla. Zeleň vytváří intimitu prostorů, je zde parkově upravený prostor určený k odpočinku a procházkám. Ve střední části sídla je zeleně nejméně, doprovází především zahrady a tradiční historické domy a usedlosti. Nižší podíl zeleně je v této části dána sídla je dán dostavbami, měřítkem a funkcí volných ploch. V horní části zeleň bohatě doprovází zahrady a tradiční usedlosti a akcentuje vnitřní i vnější obraz sídla v krajině.
	Charakteristické nezastavěné plochy	V lázeňském areálu tvoří nezastavěné plochy především veřejné prostory, místa k odpočinku, parky a prostoru související s lázeňským provozem. Dá se říci, že jsou významným součinitelem harmonie urbanistické formy dolní části sídla. Ve střední části jsou nezastavěné plochy především plochy určené k parkování, zahrady a předprostory některých ubytovacích zařízení. V horní části nezastavěné plochy tvoří zahrady, a v okrajích louky oddělující prostory jednotlivých usedlostí.
	Zeleň na okraji sídla	Sídlo je v podstatě ze všech stran lemováno zelení, která doprovází komunikace, záhumení cesty, a fragmenty mezí nebo remízky. Je poměrně zásadní pro obraz sídla v krajině, neboť do jisté míry tlumí některé nevhodně se uplatňující objekty. V krajině se uplatňuje nejvíce střední část sídla hasičské zbrojnice díky nižšímu zakrytí zelení a do jisté míry zeleň absentuje v prostoru s panelovými domy.

Ochrana krajinného rázu:

Cíl(e) ochrany:

- Udržet převažující harmonický, klidový obraz lázeňské části sídla a zajistit odpovídající ochranu této architektonicky a urbanisticky cenné části sídla
- Udržet harmonii sídla a krajinného rámce, ve střední a horní části sídla zachovávat rozvolněný charakter uspořádání zástavby, udržet stávající obraz hřbítku Přebytek s penzionem Obří Sud

Podmínky ochrany:

- Respektovat dochované čitelné prvky obrazu urbanistické formace lánové vsi ve střední a horní části sídla
- Zamezit rozšiřování zastavěného území sídla do strání mimo stávající hranice zastavěného prostoru
- Zamezit výstavbě kompaktní (plošné, kobercové, uliční) zástavby v celém prostoru sídla, respektovat rozvolněnou nepravidelnou formu uspořádání danou původní urb. formací ve střední a horní části sídla, v lázeňském areálu respektovat požadavky památkové péče
- Chránit ucelený obraz lázní daný kompozici budov a prostorů mezi nimi projevující se v krajině
- Chránit převažující venkovský obraz horní části sídla, zachovávat dominanci tradiční zástavby a zahrad
- Zachovat a chránit nenápadný a nerušivý obraz prostoru v okolí Jizerské chaty včetně zeleně a prostoru penzionu Obří Sud, prostory Jizerské chaty s domem horské služby a prostor Obřího Sudu stabilizovat a stavebně dále nerozvíjet
- Rekonstrukce tradičních objektů vést citlivě k zachování jejich historické podoby, udržet jejich ráz i obraz, zamezit nevhodným dostavbám, nebo úpravám snižujícím historickou kvalitu objektu
- Zachovat množství a hodnotu sídelní zeleně spoluformující příznivé působení sídla v krajině, včetně doprovodné zeleně podél Libverdského potoka a zeleně v okrajích sídla
- Respektovat nerušený pietní prostor venkovského hřbitova s vyhlídkou Hejnická Madona nad vsí
- Respektovat a zachovat zeleň v okrajích sídla
- Udržet převažující tradiční formu oplocení zahrad, požadovat pohledově prostupné formy oplocení, zamezit oplocování ploch v krajině mimo zahrady navazující bezprostředně na usedlosti

Ochranná doporučení:

- Rozvoj sídla směřovat do jeho střední a horní části, avšak pouze v ojedinělých a opodstatněných případech vhodným doplněním respektujícím obraz původní urb. formace
- Případný rozvoj lázní podmínit přísnou ochranou hodnot (památková ochrana souboru budov a ochrana jejich prostorů)
- Novostavby řešit s důrazem na měřítko, orientaci, výšku a uspořádání architektonických hmot okolních objektů tradiční zástavby
- Ochranu a regulaci hodnot sídla zajistit územním plánem s prvky regulačního plánu, zejména v části lázeňského areálu a navazujících míst střední části sídla
- Ve střední části sídla zajistit harmonizaci míst s bytovými domy potlačením jejich nevhodného projevu (architektonické úpravy, doplnění zeleně apod.)
- Vhodným způsobem (např. ke komunikaci a k tradičním mezím) doplnit zeleň v okrajích sídla v návaznosti na zástavbu panelových domů a ve střední části sídla

Obec:	Nové Město pod Smrkem	**Katastr:**	Ludvíkov pod Smrkem
S/F5/2	**Přebytek** (*Überschar*)		
Poloha:	**KP/F**		**KP/F8**

Charakteristika:

Přebytek je osadou rozkládající se na úbočí vrchu Závorník kolem silnice III/29015 spojující Lázně Libverdu s Ludvíkovem pod Smrkem v poměrně zajímavé terénní situaci prostoru nad údolím Pekelského potoka. Osada leží na samé Jizerských hor, konkrétně okraji Smrčské hornatiny. První zdejší domy se začaly stavět po roce 1750. K roku 1834 je zde již zaznamenán výskyt názvu osady Ueberschaar. V osadě pramení Přebytecký potok, který je levostranným přítokem Lomnice. Osadu tvoří tři ohniska zástavby. První je krátká řádka zemědělských usedlostí při vrstevnicové cestě (mimo území CHKO) s několika oddělenými samotami. Druhé tvoří krátká řádka domů pod lesem při silnici do Ludvíkova (poměrně cenná roubená chalupa s podstávkou). Třetí ohnisko se nachází při hranici CHKO a tvoří jej nepravidelně rozvolněná plošná zástavba sledující silnici do Ludvíkova. V okolí Přebytku se nacházejí dva pomníčky. Jihozápadně od osady je „Šafránkův kámen“. Krajina v okolí osady je výrazně ovlivněna modelací reliéfu. Dominuje vrch Závorník, s poměrně protáhlým snižujícím se hřbetem na Pekelským potokem, který zřetelně odděluje prostory údolí Libverdského a Pekelského potoka. Bezprostřední krajinný rámec tvoří převážně zatravněné a sečením či pastvou udržované scelené plochy členěné komunikacemi Přebyteckým potokem a drobnými zarostlými remízy. Osada v krajině tvoří typický venkovský obraz usedlostí a domů obklopených zahradami lemovaných humny se vzrostlými stromy a sady. Silnice je v celém prostoru lemována stromořadím.

KATEGORIZACE	**A-**
SEGMENTACE	**NE**

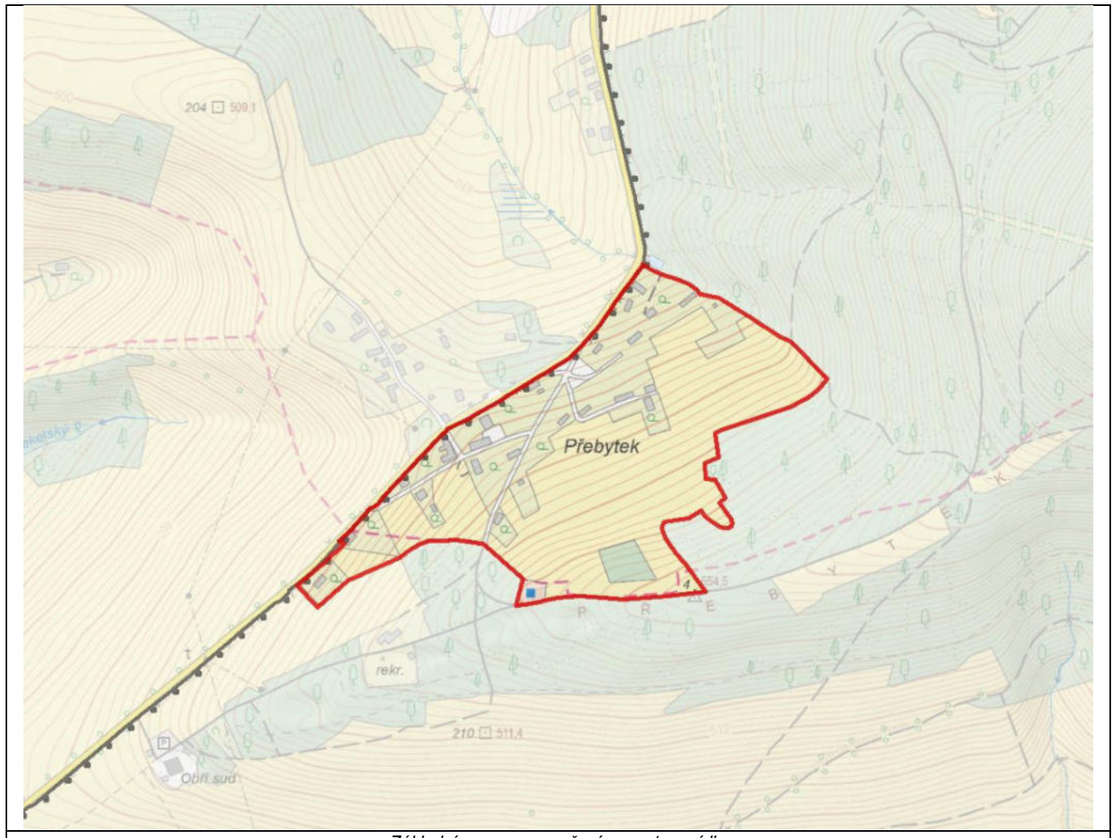
Hlavní hodnotící kritéria			Vedlejší hodnotící kritéria			
Krajinný rámec	Kvalita krajinného rámce	+	Pozitivní			
	Vizuální projev sídla	+	Krajinná rámec		Sídlo	
	Zasazení sídla	+	Komponované části	NE	Cenná urbanistická struktura	NE
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	+	Historické členění krajiny	NE	Přítomnost památkových zón či rezervací	NE
	Prostorové uspořádání sídla	+	Přítomnost krajinné památkové zóny	NE	Kulturní památky (KP, NKP)	NE
Zástavba	Charakter zástavby	+			Přítomnost přírodních prvků akcentující obraz sídla	ANO
	Měřítko zástavby	+	Krajinná dominanta	ANO	Kulturní dominanta	NE
	Architektonická kvalita objektů	+	Přítomnost ZCHÚ (maloplošných)	NE	Ikonické panorama/silueta	NE
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	+	Negativní			
	Charakteristické nezastavěné plochy	+	Rušivá dominanta	NE	Rušivé objekty	ANO
	Zeleň na okraji sídla	+	Snížení přírodní a estetické hodnoty	NE	Rušivá veřejná prostranství, zanedbanost	NE

Komentář:

Celkově si sídlo zachovává svůj historický ráz, a to včetně tradičních venkovských zahrad a sadů, rušivé objekty je třeba spatřovat v nevhodných dostavbách a úpravách tradičních domů, ale také v jejich částečné zanedbanosti.

Celkové zhodnocení:

Sídlo (část na území CHKO Jizerské hory) patří z hlediska krajinného rázu k těm cennějším nejen pro své zasazení do krajiny, ale především zachování obrazu jednotlivých usedlostí a chalup. I když zde nelze uplatnit přísné požadavky památkové ochrany, zaslouží si pozornost a přísnější pohled na případný rozvoj, který vzhledem k celkové malebnosti místa nelze doporučit. Obraz sídla určují jednotlivé často se lišící domy harmonicky se snoubící s nepřerušeným „kobercem zahrad a sadů obklopených zelení. Proto A, mínus za některé nevhodné úpravy a zanedbanost.

Základní mapa s vyznačením prostoru sídla

2. vojenské mapování 1842 - 1853

Odůvodnění		
Krajinný rámec sídla	Kvalita krajinného rámce	Krajinný rámec se vyznačuje zvýšenou kvalitou především pro své umístění pod hřebeny Jizerských hor do poměrně specifického místa nad údolím Pekelského potoka. Kvalita je dána i zelení v krajině a v okraji sídla.
	Vizuální projev sídla	Hodnocená část tvoří typický malebný venkovský obraz v krajině akcentovaný sady a zelení. Domy si udržely svou historickou podobu a tradiční venkovský ráz.
	Zasazení sídla	Sídlo je harmonicky zasazeno do poměrně specifické polohy a dotváří malebný obraz místa.
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	Jde o parcelační ves bez jednoznačného plánu uspořádané do tří uspořádáním ástavby odlišujících se ohnisek.
	Prostorové uspořádání sídla	Zástavba části osady na území CHKO je řešena nepravidelně v plošném uspořádání při svahových a vrstevnicových cestách.
Zástavba	Charakter zástavby	Převažují tradiční přízemní chalupy na protáhlém obdélníkovém půdorysu orientované okapovou stranou k vrstevnici. V prostoru je několik odlišných historických domů, které si však ponechaly tradiční venkovský výraz. Místy se dochovaly dřevěné stodoly nebo kolny.
	Měřítko zástavby	Měřítko odpovídá především tradičnímu přízemnímu venkovskému domu – chalupě. Převládá drobná parcelace vyplývající z pozdního založení sídla rozparcelováním zbytku niv, které nebyly při založení Ludvíkova rozparcelovány.
	Architektonická kvalita objektů	Domy jsou převážně zděné, jen místy si zachovaly roubení nebo bednění štítů či stěn. Jde o poměrně cennou ukázku venkovského bydlení určitého období, a i přes částečně nevhodné úpravy si drží kvalitu venkovského lidového stavitelství.
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	Usedlosti bohatě doprovází věkovité stromy a sady, které společně dotváří vnitřní obraz zahrad a prostorů mezi jednotlivými usedlostmi.
	Charakteristické nezastavěné plochy	Nezastavěné plochy tvoří zahrady, sady nebo sečením udržované louky akcentující hodnotu celkového obrazu sídla.
	Zeleň na okraji sídla	Okraje sídla tvoří sady a zeleň, která je obklopuje, prostor sídla je uzavřen ze tří stran lesy.

Ochrana krajinného rázu:

Cíl(e) ochrany:

- Udržení dochovaného obrazu sídla v krajině s typickými venkovskými usedlostmi v zahradách.
- Ochrana tradičního charakteru jednotlivých staveb při přestavbách a modernizacích

Podmínky ochrany:

- Rozvoj sídla se na území CHKO jeví jako nevhodný bez toho, že by byly zasaženy dochované hodnoty, z hlediska rozvoje je proto potřeba sídlo stabilizovat a ponechat bez dalšího rozvoje
- Rekonstrukce provádět vždy s ohledem na historický výraz a charakter daného objektu s cílem revitalizace jeho historické podoby, zamezit nevhodným úpravám fasád, střech či stavebních otvorů, jsou přípustné moderní prvky za předpokladu, že se neprojeví rušivě v obrazu stavby
- Zamezit dostavbám rušícím ráz dané usedlosti, přípustné jsou bedněné nebo jen částečně bedněné kolny
- Oplocení vždy řešit pohledově prostupnými ploty s důrazem na tradiční materiály, přípustné jsou drátěné ploty, intimitu zahrad řešit pouze zelení v zahradách (nikoliv však souvislými zelenými ploty)
- Zachovat venkovský charakter zahrad i prostorů se sady a navazujících částí v kontaktu s volnou krajinou
- Zachovávat sídelní zeleň i zeleň v okrajích sídla
- Chránit stromořadí doprovázející silnici do Ludvíkova
- Udržet stávající drobné měřítko místních komunikací
- Nepřipouštět rozsahem nápadné terénní úpravy měnící přirozenou modelaci trénu
- Respektovat nerušené výhledy do prostoru údolí Pekelského potoka a výhledy do „obecné krajiny“
- vyloučit fotovoltaické panely na objektech v pohledově exponovaných (fasádních) polohách, zejména z veřejných prostranství a krajiny

Ochranná doporučení:

- Podporovat pouze revitalizace domů zlepšující jejich historický ráz
- V ÚPD regulovat charakter zástavby a oplocení (viz podmínky ochrany), podporovat pořízení ÚPD v podrobnosti regulačního plánu
- Osvětou vést vlastníky nemovitostí k citlivému přístupu koncipování zahrad a udržení kvality historické zástavby, omezit zahradní úpravy v okolí zástavby (nepřiměřeně vysoké živé ploty omezující výhledy), regulovat (optimálně v územně plánovací dokumentaci) oplocení (nepřípustné formy neprůhledné skladby, omezit výšku oplocení), skladbu zeleně apod.
- Charakter přístupových cest k domům volit se zpevněným štětovaným nebo štěrkovým povrchem

Obec:	Bílý Potok	**Katastr:**	Bílý Potok pod Smrkem
S/F6/1	**Bílý Potok** (*Weißbach*)		
Poloha:	**KC/F**		**KP/F7**

Charakteristika:

Ves uzavírá výrazně protáhlou sídelní aglomeraci rozloženou v údolí Smědé (Frýdlant, Raspenava, Hejnice, Bílý Potok), je situována do závěrečné části odlesněných partií údolí Smědé zakončené dramatickými svahy Smědavské hory, Paličníku, Tišiny a Kočičích kamenů s charakteristickými skalními útvary. V prostoru vsi se stéká Smědá s Hájeným potokem a díky jeho vodnatosti nabírá na sídle, oba potoky se vyznačují v obdobích zvýšené hladiny divočením, proto je jejich koryto v prostoru vsi ohrazeno opevněním z kamenných zídek a dno je vyloženo velkými kameny. Dno údolí s navazujícími méně svažitými terasami je poměrně široké a dá se říci, že celé zastavěné. Na ves navazuje krajina členěná četnými fragmenty mezí s kamennými snosy, místy srostlých do drobných lesíků, původní obraz záhumenicové plužiny zůstává stále čitelný, původní pole jsou však zatravněna a udržována pasením nebo sečením. Prostor sídla je poměrně uzavřený, z vyšších partií prostoru sídla lze pozorovat především okolní hory se skalisky a průhledy severozápadním směrem prostory v okolí Hejnic.

Původní osada (lužických osadníků) v na nejhornějším úseku Smědé je datována 1594, a z hlediska doby založení jde o ranně novověkou ves. Ta byla pragmaticky založena na osvědčeném údolním principu lánových vesnic, nešlo však zpočátku výhradně o zemědělskou ves, obyvatelé se zaměřením soustředili na zemědělství a lesnictví (lesních dělníci a dřevaři – těžba, splavování dřeva). Tento princip se měnil až v 19. století, kdy akceleroval rozvoj sídla prosazováním textilního a sklářského průmyslu (jak tomu bylo v celém regionu). Ves se měnila především v dolní části, kde bylo postaveno největší množství výrobních podniků (dodnes dominuje vsi mohutný památkově chráněný komplex bývalé přádelny) a v návaznosti se měnila obytná zástavba. Na rozdíl od toho si horní ves, až na několik výjimek, ponechala svůj původní zemědělsko-řemeslný charakter (v obrazu sídla patrný až dodnes). Rozvoj sídla významně podpořila železnice (1900), která v Bílém potoce končí. V době největšího rozmachu průmyslové výroby zde byla tkalcovna, přádelna, zpracování bavlny mlýny, dřevařský průmysl, mlýny na obilí, brusírny skla apod. V obci bylo vybudováno na vodních tocích několik elektráren. Objem zemědělské výroby činil sídlo prakticky soběstačné. Rozvoj sídla v 19 stol. a na počátku 20. stol. je v charakteru i objemu zástavby dodnes dobře patrný. Po II. světové válce došlo i zde k odsunu německého obyvatelstva a následující nástup tzv. socialistického období vedl k útlumu a zanedbání řady staveb i výrobních podniků. Sídlu v dolní části mírně dominuje subtilní věž kostela Nejsvětější Trojice, který byl zbudován na místě původní dřevěné kaple na konci 19. stol. a výrazně se uplatňující tovární areál bývalé přádelny. V období socialismu zde bylo dostaveb realizováno poměrně málo, zejména jde o řadové domy a bytovku v dolní části a několik rodinných domků, podobně tomu je i po roce 1989.

KATEGORIZACE	**B-**
SEGMENTACE	**NE**

Hlavní hodnotící kritéria			**Vedlejší hodnotící kritéria**			
Krajinný rámec	Kvalita krajinného rámce	+	Pozitivní			
	Vizuální projev sídla	0	Krajinná rámec		Sídlo	
	Zasazení sídla	+	Komponované části	NE	Cenná urbanistická struktura	NE
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	0	Historické členění krajiny	ANO	Přítomnost památkových zón či rezervací	NE
	Prostorové uspořádání sídla	+	Přítomnost krajinné památkové zóny	NE	Kulturní památky (KP, NKP)	ANO*
Zástavba	Charakter zástavby	0			Přítomnost přírodních prvků akcentující obraz sídla	ANO
	Měřítko zástavby	0	Krajinná dominanta	ANO*	Kulturní dominanta	NE
	Architektonická kvalita objektů	0	Přítomnost ZCHÚ (maloplošných)	ANO	Ikonické panorama/silueta	ANO
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	+	Negativní			
	Charakteristické nezastavěné plochy	+	Rušivá dominanta	NE	Rušivé objekty	ANO**
	Zeleň na okraji sídla	+	Snížení přírodní a estetické hodnoty	NE	Rušivá veřejná prostranství, zanedbanost	NE

Komentář:

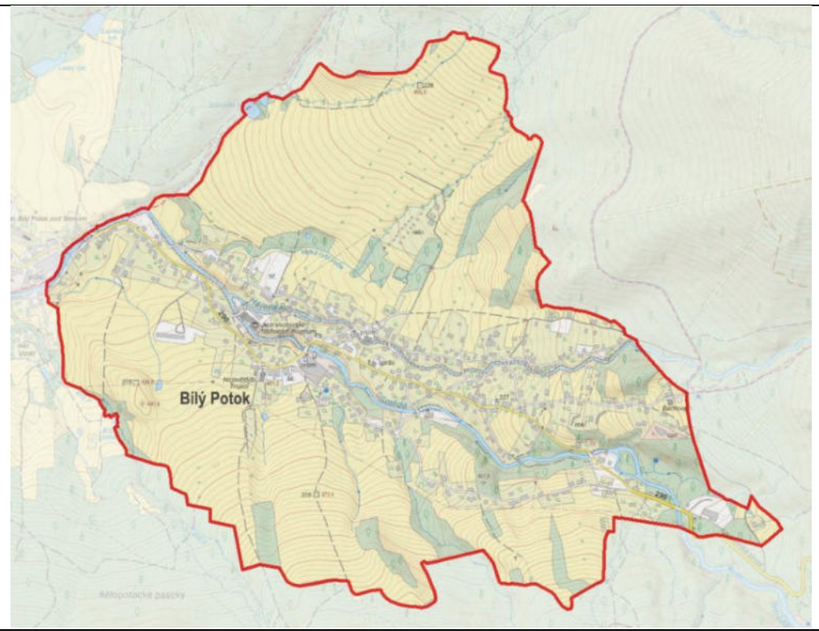
* hřbety a vrchy se skalními útvary – Jizerské hory

** rušivé objekty především díky zanedbanosti, dostavby se v sídle rušivě projevují jen lokálně

Celkové zhodnocení:

Vesnice Bílý Potok je pro návštěvníka určitým překvapením. Její ráz vycházející z tradiční podoby venkovského sídla, která v sobě nese prvky jak zemědělské a řemeslnické vsi, tak i prvky z období průmyslového rozvoje v malebném přírodním rámci Jizerských hor, a přitom se zdá, že jde o časy již dávno minulé díky určité „zašlosti" řady staveb, je v daném místě jedinečný. Celkový obraz sídla uvnitř i vně ruší především zanedbanost řady objektů tradičních forem. Žádný objekt lidového stavitelství zde však není kulturní památkou. Dostaveb bez kontextu je v sídle poměrně málo v poměru k přítomnosti dochované tradiční zástavby. Část usedlostí prošla nepříliš povedenou modernizací, ne však nenávratnou. Za vysokou hodnotu sídla je třeba považovat historické objekty továren, které svou architekturou rozhodně sílu dodávají specifický nádech dom sice minulých, ale dob, kdy sídlo rostlo a rozvíjelo se. Celkový obraz sídla navzdory různorodosti architektonického vzhledu zástavby lze přijmout převážně pozitivně vyjma zanedbaných částí.

Krajinu sídla tvoří stále viditelně členěný prostor původní záhumenicové plužiny s četnými dochovanými, zelení zarostlými mezemi (v horních opuštěných částech vlivem srůstání jsou součástí zapojených porostů do drobných lesíků), kamennými snosy, remízky. I zde však došlo ke scelování polí do bloků, zejména v severní části. Původní pole jsou dnes trvale zatravněna a udržována pasením a sečením. Sídlo je do krajiny zapojeno zahradami, sady a zelení lemující okrajové části při cestách nebo na okraji humen. Smědá i Hájený potok doprovází lemy vzrostlé zeleně tvořící břehové porosty, místy až zapojené porosty drobných lesíků.

Základní mapa s vyznačením prostoru sídla

2 . vojenské mapování 1842 - 1853

Odůvodnění		
Krajinný rámec sídla	Kvalita krajinného rámce	Krajinný rámec sídla tvoří malebný závěr údolí Smědé podél něhož se rozvíjela zástavba. Prostor je zřetelně vymezen dramatickými svahy hřbetů Jizerských hor s typickými dominantami. Odlesněná část původní záhumenicové plužiny si dodnes zachovává malebný obraz harmonicky utvářené venkovské krajiny typické pro danou oblast.
	Vizuální projev sídla	Vizuální uplatnění sídla lze vnímat z některých vyhlídek okrajů Jizerských hor (Frýdlantské Cimburí, Ořešník, Paličník) a z vyvýšených poloh odlesněné části krajinného rámce nad obcí. Obecně lze říci, že sídlo tvoří zejména ve své horní části malebný harmonicky vyvážený obraz společně s navazující krajinou.
	Zasazení sídla	Zástavba sídla je poměrně harmonicky rozložena podél údolní osy ve stopě lineární lánové vsi, v horní části zástavba reaguje na oddalující se Smědou a Hájený potok a větví se a roste na intenzitě. Tento jev se však neprojevuje rušivě.
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	Ves je založena na půdorysu lineární lánové vsi v typickém prostorovém uspořádání zástavby podél údolní osy. Toto uspořádání v základu zachovává dodnes čitelné, avšak díky rozvoji s doplněním zástavby s vyšší intenzitou a hustotou, než je u daného typu sídel obvyklé, je místy značně potlačené.
	Prostorové uspořádání sídla	Sídlo lze rozdělit do dvou částí odlišujících se především intenzitou a převažujícím charakterem zástavby. Dolní ves v okolí soutoku Smědé s Hájeným potokem, těžiště této části tvoří prostor kostela a školy, kde se vyvinulo drobné centrum. Uspořádáním tvoří zástavba dolní vsi nepravidelné řady rozložené podél komunikací na obou březích Smědé i Hájeného potoka a sleduje hlavní údolní osu. Horní ves se uspořádáním liší především v tom, že se nepravidelné řady domů rozdělují do dvou větví sledující potoční osu Hájeného potoka a na druhé straně Smědou. Prostor mezi říčkou a potokem vyplňuje zástavba při svahové cestě směřující k Bartlově boudě na samém koci vsi. V jižní části horní vsi díky zářezu Smědé zástavba v nepravidelné řadě vystupuje podél vrstevnicové cesty.

Zástavba	Charakter zástavby	Dolní část se vyznačuje různorodou zástavbou různého měřítka (patrové domy, přízemní domy, objekty historických továren, bytovka s oddělenými garážemi, tradiční chalupy s bedněnými štíty, částečně roubené domy s podstávkou aj.). Dominantou dolní vsi kromě kostela je památkově chráněný technický areál bývalé přádelny firmy Karl Bienert jun. Horní ves tvoří převážně přízemní chalupy a usedlosti, ojediněle s polopatrem, výjimečně patrové. Tato část vsi si zachovala poměrně hodnotný soubor domů, část z nich však prošla nepříliš zdařilou modernizací. V horní části vsi se zachovalo vysoké procento převážně přízemních chalup a usedlostí, jak zděných, tak roubených, vzácněji s podstávkou. Značná část z nich je však zanedbána. Dostavby v této části se neprojevují rušivě. Na severní straně nad vsí se nachází v zelení uzavřeném prostoru u potoka Velká Rybí voda tábořiště s chatkami.
	Měřítko zástavby	Měřítko zástavby v dolní vsi je různorodé především díky prolínání zástavby patrových domů, chalup, zemědělských usedlostí a továrních objektů. V horní části převládá harmonické měřítko dané tradičními přízemními zemědělskými usedlostmi a chalupami na výrazně protáhlém půdorysu.
	Architektonická kvalita objektů	Architektonická kvalita zástavby je významně potlačena zanedbaností a nevhodnými modernizacemi, převládá však pozitivní obraz tradičních domů a chalup (převážně zděných) s typickými regionálními prvky. V sídle se dochovalo poměrně velké procento roubených nebo poloroubených domů, výjimečně s podstávkou a zdobeným štítem. Dostavby se v sídle rušivě projevují jen lokálně (např, v dolní části bytovka a řadovky), ojedinělé moderní rodinné domy
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	Sídelní zeleň spoluurčuje malebnost a harmonii obrazu sídla v krajině, je poměrně bohatá, tvoří ji doprovod tradičních usedlostí a chalup a jejich zahrad, zeleň sadů a zahrad, a zeleň doprovázející Smědou i Hájený potok.
	Charakteristické nezastavěné plochy	Typické pro danou urb. formaci jsou především volné zatravněné prostory mezi domy, které se v tomto případě významně podílí na celkové kvalitě sídla z hlediska hodnot krajinného rázu a jsou akcentujícím jevem estetické hodnoty a harmonických vztahů. Dalšími nezastavěnými prostory jsou především zahrady a sady v okolí usedlostí a zejména v okrajích sídla a místy volné prostory bezprostředně navazující na vodní toky.
	Zeleň na okraji sídla	Zejména v horní části zeleň zásadní způsobem ovlivňuje obraz sídla v krajině, významným způsobem zakrývá zástavbu, ta je patrna jen dílčími průhledy nebo z vyhlídek z hřebenů Jizerských hor. Jedná se o zeleň na okraji zahrad, prostorů humen, v okrajích na mnoha místech dochází k prolínání sdílení a krajinné zeleně. Zeleň spoluurčuje celkový obraz sídla i krajinného rámce a vytváří tak nejen esteticky působivý obraz krajiny i sídla, ale zároveň posiluje harmonické vztahy sídla a krajiny.

Ochrana krajinného rázu:

Cíl(e) ochrany:

- Udržet dochovaný ráz venkovského sídla s rozvolněnou zástavbou v osnově lineární lánové vsi s vysokým podílem zeleně uvnitř i v okrajích
- Zachovat harmonické vztahy zastavěného území a navazujícího krajinného rámce

Podmínky ochrany:

- Zachovat a chránit dochované partie urbanistické struktury sídla, udržet rozvolněné prostorové uspořádání zástavby, nezahušťovat zastavování volných ploch typických pro danou urb. formaci
- Zamezit vzniku kompaktních zastavěných souborů (uliční, řadová, kobercová apod.)
- Nerozšiřovat zástavbu do okrajových poloh přechodu zástavby do volné krajiny
- Případný rozvoj sídla přednostně směřovat do dolní části vsi, s ohledem na charakter dané části sídla.
- respektovat a chránit zeleň v okrajích sídla, zachovat krajinářsky hodnotnou zeleň spoluformující příznivé působení sídla krajině a vytvářející příznivý obraz krajinného rámce, zejména s ohledem na strukturálně výrazné prvky zeleně členění historické plužiny
- U terénních úprav respektovat původní/typickou modelaci terénu, nepřipouštět výrazné úpravy terénu, stavby vhodně zasazovat do terénu, omezit zahradní úpravy, které nejsou místně typické
- Omezit výstavbu oplocení u rozptýlených forem zástavby, oplocení řešit pohledově prostupnými materiály, upřednostňovat tradiční nízkou formu oplocení, omezit zelené ploty
- Uplatňovat ochranu staveb s dochovaným výrazem tradičního lidového stavitelství; usilovat o vhodné opravy a údržbu a zachovat jejich historický ráz
- vyloučit fotovoltaické panely na objektech v pohledově exponovaných (fasádních) polohách, zejména z veřejných prostranství a krajiny

Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:
• Rozvoj sídla je možný, je možné připustit jednotlivé stavby do vhodných míst, kdy nedojde k nevhodnému zahušťování zástavby; rozvoj vždy provádět v rozsahu odpovídajícímu stávající struktuře zástavby (neumožňovat rozsáhlé zastavitelné plochy), za předpokladu zachování cenných partií s kvalitní zástavbou a hodnotných nezastavěných částí vizuálně podporující obraz vnitřní scenérie v dané části sídla • Novostavby řešit citlivě a individuálně s ohledem na zvolené místo, dbát na jejich architektonickou podobu, ta by měla vždy reagovat na tradiční zástavbu v okolí formou, charakterem, měřítkem, proporcemi, orientací, výškou i členěním architektonických hmot. • Regulovat v územně plánovací dokumentaci charakter staveb (hmotové uspořádání) a oplocení pozemků (materiálové řešení, výška, a v rozsahu pouze nezbytně nutné mezi jednotlivými vedle sebe stojícími stavbami nebo v případě potřeby oplocení bezprostředního okolí, neumožnit oplocení v nezastavěném území) • Rozvoj sídla řešit územním plánem s prvky regulačního plánu

Obec:	Nové Město pod Smrkem	Katastr:	Nové Město pod Smrkem
S/F7/1	**Nové Město pod Smrkem (Malá Strana, U Hřiště)** (*Neustadt an der Tafelfichtel*)		
Poloha:	**KC/F**		**KP/F8**

Charakteristika:

Nové Město pod Smrkem leží v malebné krajině členité Hejnické pahorkatiny při úpatí strmě zvedajících severních okrajů Jizerských hor. Prostor města je sevřený z jedné strany masivem Smrku s okrajovými vrchy Svinský a Měděnec a z opačné strany zalesněným Jindřichovickým hřebenem. Krajinný rámec je tak rámován lesy hornaté navazující krajiny, jíž dominuje nejvyšší hora Jizerských hor Smrk. Město bylo založeno v roce 1584 jako vrchnostenské město do pravidelného plánu s šachovnicovou ulicově blokovou zástavbu se středem ve čtvercovém náměstí. Historické centrum půdorysem připomíná saská horní města. Impulzem založení města byla především těžba rud. Do prostoru CHKJO Jizerské hory město zasahuje jižními okraji pravidelně uspořádaného historického jádra při Ludvíkovské ulici a navazujícími později se rozvíjejícími uličními formacemi bez pravidelného půdorysného plánu (vyjma části při Kmochově a Havlíčkově ulici). Zástavba na území CHKO představuje pozdější formace především přízemních domů, jen ojediněle patrových. Jižní část krajinného rámce sídla je vymezena dramatickými svahy Jizerských hor, ostatní části jsou omezeny hřbety a vrchy Hejnické pahorkatiny, prostor města je tak převážně uzavřený a představuje poměrně specifický kout při úpatí Jizerských hor. Vnitřní obraz krajinného rámce tvoří především navazující zemědělská krajina s převážně polí a pastvin scelených do velkých bloků. Krajinná zeleň je v celém území soustředěna především jako doprovod liniových objektů (drobné fragmenty mezí, komunikace, polní cesty) a vodní toky, především říčku Lomnici, která je doprovázena pásem zapojených porostů. Lomnice tvoří zároveň přirozenou přírodní osu krajiny, je doprovázena místy širokou nivou s mokřady a loukami a lesy. Specifické místo tvoří prostor v okolí hřbitova s architektonicky hodnotou hrobkou Klingerova mauzolea a navazující prostory samot obklopených pravidelnou mozaikou ploch k pěstování sadby lesních stromků.

Dominantami města jsou kostel sv. Kateřiny, který se uplatňuje v obrazu historické části sídla, je dobře nápadný především z vyvýšených míst s výhledy na město a v okraji Blahoslavovy ulice situovaný evangelický kostel v západním okraji města. Městu dále dominují tovární komíny, které do jisté míry ruší malebný obraz historického jádra (v řešeném území komín výrobního areálu při Husově ulici).

KATEGORIZACE	C+	B
SEGMENTACE	ANO	

Hlavní hodnotící kritéria			Vedlejší hodnotící kritéria			
Krajinný rámec	Kvalita krajinného rámce	+	Pozitivní			
	Vizuální projev sídla	0	Krajinná rámec		Sídlo	
	Zasazení sídla	0	Komponované části	NE	Cenná urbanistická struktura	ANO
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	-	Historické členění krajiny	ANO	Přítomnost památkových zón či rezervací	NE
	Prostorové uspořádání sídla	-	Přítomnost krajinné památkové zóny	NE	Kulturní památky (KP, NKP)	ANO
Zástavba	Charakter zástavby	0			Přítomnost přírodních prvků akcentující obraz sídla	ANO
	Měřítko zástavby	0	Krajinná dominanta	ANO	Kulturní dominanta	ANO
	Architektonická kvalita objektů	0	Přítomnost ZCHÚ (maloplošných)	NE	Ikonické panorama/silueta	NE
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	+	Negativní			
	Charakteristické nezastavěné plochy	0	Rušivá dominanta	ANO*	Rušivé objekty	ANO
	Zeleň na okraji sídla	+	Snížení přírodní a estetické hodnoty	ANO**	Rušivá veřejná prostranství, zanedbanost	ANO***

Komentář:

Hodnocení bylo provedeno pro část zasahující do prostoru řešeného území.

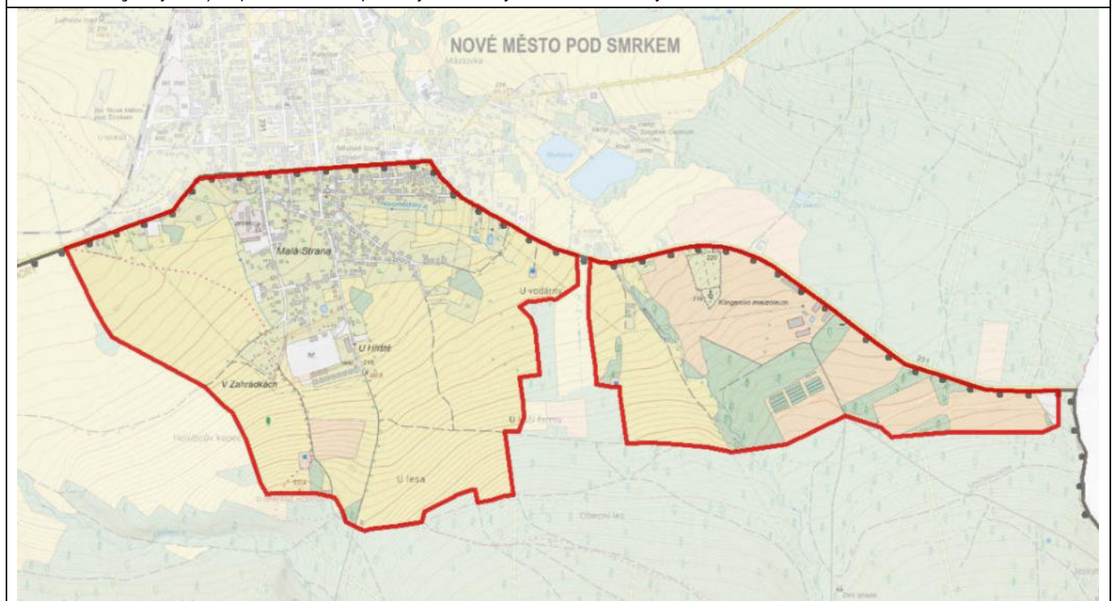
* tovární komín propisující se do celkového obrazu města v krajině (při Husově ulici a dále umístěný mimo řešené území u Vaňkovy ulice)

** zejména zanedbanost domů, přestavby a dostavby bez kontextu

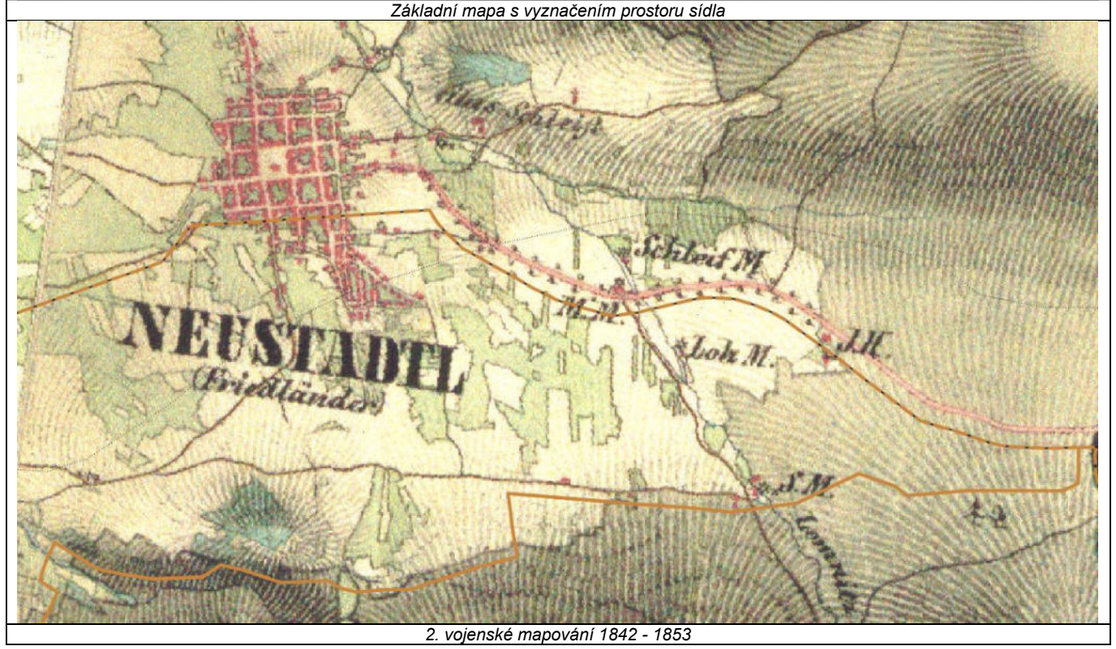
*** zejména prostor hřiště s „likusovými“ domky v okraji města

Celkové zhodnocení:

Obraz města v krajině, jho kvalita i vnitřní obraz jsou poměrně rozporuplné. Důvodem k tomu je kontrast průmyslové tváře, která je navíc postižena určitou formou „rozpadu“ a unikátní tváře historického jádra s dominantou kostela. Největší hodnotou města je tedy urbanistická podoba formace historického jádra jedinečné hodnoty ležící převážnou částí za hranicí CHKO. Problém je, že v rámci budování tzv. socialismu byla tato hodnota významně narušena a nevratně poničena (bytovky, panelové domy zcela bez kontextu. Část města zasahující do CHKO je po stránce urbanistických hodnot spíše nízká a to přesto, že vznikala v 19. století, bohužel bez plánu (vyjma ulic Kmochova a Havlíčkova). Z hlediska architektonické podoby zástavby je tato část rozporuplná a kontrastní. Převažují zde především strohé přízemní (dělnické) domy okapovou stranou orientované k ulici. Omezeně lze v území nalézt patrové domy či domy s polopatrem, nebo domy více zdobené a upravované, výjimečně starší domy s roubenou světnicí s podstávkou (pravděpodobně ze staršího období lokality). Při Husově se dochovává a stále využívá tovární areál. Celkový obraz města se jeví rozporuplně především díky nevhodně se uplatňujícím panelovým domům v obrazu historického jádra. Část města na území CHKO nemá v krajině žádnou jednoznačnou tvář a díky celkovému uspořádání zástavby je nepřehledná a nejednoznačná. Zástavba v této části trpí místy značnou zanedbaností, necitlivými přestavbami. Rušivě se uplatňuje v okraji zanedbaný tovární areál (jihovýchod) a sportoviště obklopené z jedné strany rekreačními domky.

Základní mapa s vyznačením prostoru sídla

2. vojenské mapování 1842 - 1853

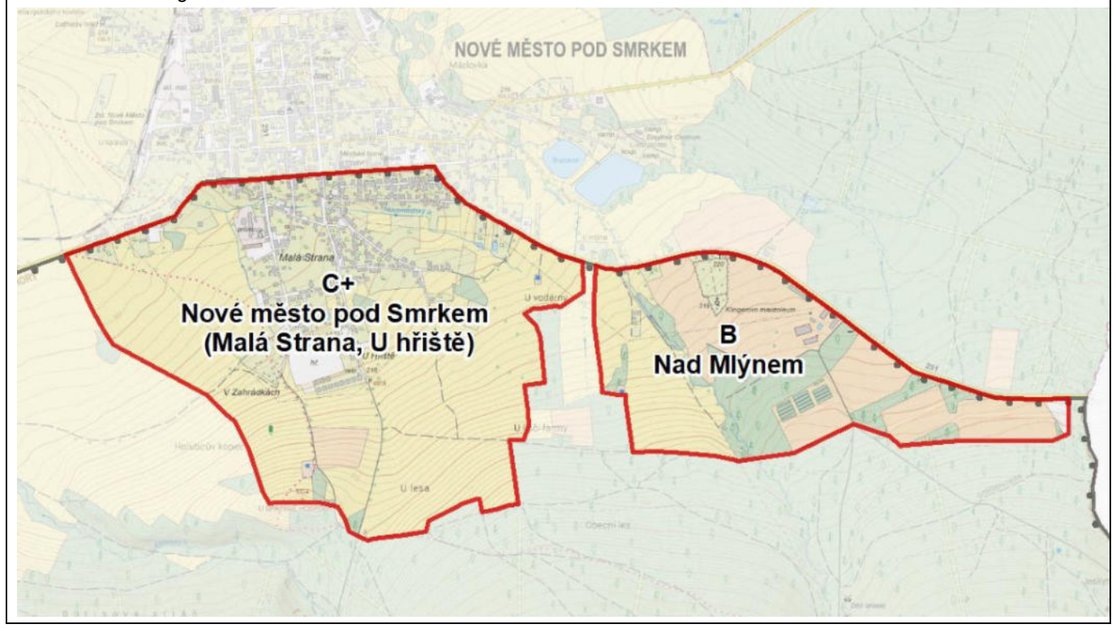

Odůvodnění		
Krajinný rámec sídla	Kvalita krajinného rámce	Celkový obraz krajinného rámce ovlivňuje panorama severní části Jizerských hor gradujících k jejich nejvyššímu vrcholu Smrku. Za pozitivní je třeba vnímat i prostor říčky Lomnice. Na straně CHKO tkví hodnota krajiny především v dochovaných fragmentech mezí (východní část) a v krajinné zeleni, které tyto fragmenty doprovází. Scelené bloky původních polí díky zatravnění nepůsobí rušivě, spíše naopak.
	Vizuální projev sídla	Vizuální projev lze vnímat jako kontrast hodnot se zásahy, které tyto hodnoty značně poničily. Číst na území CHKO se projevuje méně nápadně, než je tomu u centra, avšak se jeví nejasná a nepřehledná. Díky zelení v okrajích je tento projev pozorovateli do jisté míry zakryt.
	Zasazení sídla	Město samo je usazeno do mírně zvlněné krajiny při úpatí Jizerských hor do prostoru terasy říčky Lomnice a navazujících svahů Jizerských hor. Tato poloha se vůči původnímu plánu historického jádra jeví harmonická a ani současná podobě města nepůsobí zasazením do krajiny rušivě.
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	Původní pravidelný půdorys historického centra je značně poničen vestavbou sídliště s panelovými obytnými domy a bytovkami. Na území CHKO je půdorys nejasný a nečitelný, vznikal bez plánu na půdorysu nepravidelné kobercové zástavby vyjma ulic Kmochova, Havlíčkova a Ludvíkova, kde jsou bloky uliční zástavby.
	Prostorové uspořádání sídla	Zástavba části města zasahující do území CHKO je uspořádána v nepravidelné kobercové formaci bez jednoznačného plánu vyjma výše zmíněných ulic, což se projevuje i v obrazu této části sídla v krajině.
Zástavba	Charakter zástavby	Převládají především přízemní domy (pravděpodobně dělnická čtvrť. Starší domy (roubené světnice s podstávkou, domy s polopatrem) navozují podezření na starší zástavbu, její charakter je však nečitelný a nejasný a pokud byla, pak je setřený podobou současné čtvrti. Domy jsou uspořádány převáženě okapovou stranou k ulici. Ojediněle jsou zde přítomny domy patrové.
	Měřítko zástavby	Měřítko zástavby udávají především přízemní domky.
	Architektonická kvalita objektů	Domy jsou často spíše nevhodně upravované, přestavované a dostavované. Ani dostavby nevynikají vysokou architektonickou kvalitou. Ojedinělé historické domy s roubením, nebo polopatrem (převážně však zděné) jsou buď zanedbané, nebo nevhodně upravované. Architektonická kvalita se v celkovém obrazu se až na výjimky příliš neprojevuje,
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	V sídle převládá zeleň zahrad s ovocnými nebo vzrostlými stromy, vnitřní části ulic jsou spíše bez zeleně.
	Charakteristické nezastavěné plochy	Nezastavěné plochy uvnitř zastavěného prostoru tvoří především zahrady, v čtvrti se nerozvinuly veřejné prostory (náměstí, místa setkávání apod.).
	Zeleň na okraji sídla	Zeleň v okrajích sídla zásadním způsobem ovlivňuje výraz obrazu části sídla zasahujícího do CHKO. Jde o zeleň zahrad se sady a vzrostlými stromy, v některých částech dochází až k prolínání krajinné zeleně (především náletové dřeviny zaujímající upuštěné dříve obdělávané plochy a fragmenty mezí, polní a záhumení cesty).

Segmentace a ochrana krajinného rázu:

Vzhledem k členitosti sídla, rozdílným přírodním podmínkám, struktuře sídla je sídlo z hlediska ochrany krajinného rázu rozděleno do dvou segmentů.

S/F7/1-1	Nové město pod Smrkem (Malá Strana, U hřiště)	C+

Charakter, hodnoty a narušení:

Segment zahrnuje část města zasahující do území CHKO, kterou tvoří především druhotně vzniklá kobercová zástavba sledující nepravidelně vedené ulice v nejednoznačném plánu, vyjma Kmochovy a Havlíčkovy ulice paralelně vedenými s hlavní Ludvíkovou ulicí. Zástavbu prostoru tvoří uliční řady především přízemních zděných domků orientovaných okapovou stranou k ulicím. Převážná část zástavby trpí zanedbaností, dostavbami a nevhodnými úpravami, jen výjimečně lze nalézt patrové městské domy a zároveň původní historické chalupy s bedněnými štíty, některé s roubenou světnicí s tradiční podstávkou (často spíše znehodnocené). Hodnoty lze spatřovat dochovaných domcích, které si ponechávají do současné doby svou historickou podobu. Sídelní zeleň je soustředěna především do zahrad, ulice, díky tomu, že jsou poměrně úzké, nejsou ozeleněny. Významná je však zeleň v okrajích sídla, která bohatě lemuje jeho okraje, dochází zde až k prolínání krajinné zeleně se sídelní. Převážná většina okrajových částí do krajiny vstupuje zahradami se sady a vrostlou zelení. Obraz této části sídla se v krajině díky zeleni projevuje jen dílčími průhledy, je rušivý jen v prostoru sportoviště s rekreačními domky a staré továrny v severozápadním okraji této části sídla. V jihovýchodním okraji se nachází drobná zahrádkářská kolonie.

Cíl(e) ochrany:

- Zachování charakteru nízkopodlažní rodinné zástavby představující přechod z krajiny úpatí Jizerských hor k historickému jádru města
- Udržení zeleně v okrajích sídla a díky tomu zachování převážně nerušivého obrazu dané části sídla

Podmínky ochrany:

- Prostor zastavěného území dále nerozšiřovat podél Celní ulice do volné krajiny za koridor potoka Lomnice
- Měřítko, proporce, výšku zástavby řešit s ohledem na stávající zástavbu daného místa, zamezit výstavbě vícepodlažních nebo bytových domů a objektů velkých objemů (komerce, výroba)
- Rekonstrukci cenných objektů vést k obnově jejich tradičního výrazu, pakliže to je technicky možné, neumožnit rozvoj s nevhodnými architektonickými zásahy především u cenných stavebních objektů (přístavby narušující hmotu a půdorys především starší obytné zástavby v místech, kde je zachována)
- Novou výstavbou nezvětšovat měřítko zástavby, zachovat převažující formy obytných objektů, zachovávat a respektovat základní hmotové prvky tradičních staveb (sedlové střechy, podélný půdorys)
- Nerozšiřovat stávající výrobní areál v severozápadním okraji sídla, udržet zeleň zmírňující uplatnění tohoto prostoru v obrazu sídla v krajině
- Zachovávat a chránit zeleň v okrajích sídla a její zmírňující funkci ve vztahu k rušivým prvkům obrazu sídla v krajině
- Respektovat nerušené výhledy na město z vyhlídek z odlesněných partií svahů Jizerských hor
- vyloučit fotovoltaické panely na objektech v pohledově exponovaných (fasádních) polohách, zejména z veřejných prostranství a krajiny

Ochranná doporučení:

- Citlivě vytvářet obraz městského prostředí i v jeho okrajích s důrazem na kvalitu obrazu města v krajině
- Zamezit nadměrnému živelnému rozrůstání zastavěného území do volné krajiny, uzavřít město do kompaktního celku začleněného vhodným způsobem do krajiny (architektonicky kvalitní zástavbou, zelení apod.)
- Případný rozvoj soustředit tak, aby vznikla kompaktní uzavřená čtvrť s okraji začleněnými do krajiny zahradami a zelení v prostoru Malé Strany (např. podél přístupové cesty); je možné doplňovat volné plochy v prostoru Malé Strany logicky navazující na stávající zástavbu, nerozšiřovat však zastavěné území dále do krajiny
- Řešení protipovodňových opatření řešit v přírodě blízkých formách, přirozených tvarech a uspořádání, neumisťovat nápadné nevhodné formy vymykající se venkovské krajině v předpolí Jizerských hor

S/F7/1-2	Nad Mlýnem	B

Charakter, hodnoty a narušení:

Segment zahrnuje poměrně specificky utvářený kout v okraji lesa na východní straně odlesněné části krajinného rámce města v okolí hřbitova, jehož dominantou je památkově chráněná rodinná hrobka zakladatelů textilních továren Klingerovo mauzoleum. Specifickým prostor je především z překrytí způsobu jeho využití k pěstování sazenic lesních dřevin v oddělených plochách vytvářejících nápadně pravidelnou mozaiku, zastavění několika oddělenými samotami a pietním místem hřbitova umístěného do těžiště prostoru při Celní ulici. Obraz prostoru je tvořen pravidelnými plochami určených k pěstebním účelům, které jsou lemování zelení. Samoty představují domy různého stáří při celní ulici a dům na okraji lesa. Ve východním okraji území je několik zemědělských objektů souvisejících s pěstováním sazenic lesních dřevin. Hodnotou c území je především pietní prostor hřbitova, který je vymezen cihelnou zdí a jemuž dominuje již zmíněný objekt Klingerova mauzolea, který je viditelný pouze z bezprostředního okolí hřbitova. Architektonická kvalita samot je spíše nižší, domy jsou často zanedbané, k nejcennějším lze řadit dům s hrázděným štítem čp. 828. Narušení lze spatřovat především v charakteru staveb zmíněného areálu DENDRIA s. r. o. (lesní školky).

Cíl(e) ochrany:

- Zachovat krajinnou zeleň v západním okraji prostoru a udržet tak přirozené lemování celého prostoru
- Chránit nerušený obraz pietního místa hřbitova a obraz objektu Klingerova mauzolea

Podmínky ochrany:

- Respektovat pietní prostor hřbitova a zachovávat dostatečný odstup zástavby od okrajů hřbitova, zamezit zastavování prostorů navazujících na toto místo
- Nedoplňovat zástavbu soliterně rozložených objektů. Omezit vizuálně nápadné dostavby existujících objektů. Respektovat a zachovávat ozelenění hřbitova
- Respektovat a zachovávat krajinnou zeleň, respektovat místa s přírodními hodnotami
- vyloučit fotovoltaické panely na objektech v pohledově exponovaných (fasádních) polohách, zejména z veřejných prostranství a krajiny

Ochranná doporučení:

- Podporovat zlepšení obrazu areálu DENDRIA s. r. o.

Obec:	Nové Město pod Smrkem	Katastr:	Ludvíkov pod Smrkem
S/F7/2	**Ludvíkov pod Smrkem** (*Lusdofr*)		
Poloha:	**KP/F**		**KP/F8**

Charakteristika:

Ves Ludvíkov pod Smrkem leží na okraji širokého asymetricky utvářeného údolí Lomnice v horní bočního zářezu Ludvíkovského potoka. Místo se nachází na okraji Hejnické pahorkatiny při samém okraji Jizerských hor pod vrchy Závorník a Svinský vrch a uklání se k severu do lomnického údolí. Ludvíkov je připomínán od roku 1381 a patří tak k nejstarším sídlům v regionu, v současné době je správně přičleněn k Novému Městu pod Smrkem. Ves byla založena jako zemědělská, čemuž odpovídá i převažující charakter a upořádání zástavby na půdorysu poměrně krátké lánové vsi. Zemědělské dvory a usedlosti jsou rozloženy po obou stranách Ludvíkovského potoka do výhodných poloh na okraji údolíčka podél potoční osy. Druhotná zástavba chalup vznikala nepravidelně bez jasného plánu uvnitř sídla při páteřní cestě položené na dně údolíčka podél potoka. Vsi mírně dominuje gotický kostel sv. sv. Petra a Pavla, který je pravděpodobně nejstarší stavbou ve vsi.

Krajinný rámec je utvářen zemědělskou krajinou zahrnující téměř pravidelný prostor mírně rozčleněný přítoky Lomnice, která bezprostřední krajinný rámec vsi na severní ohraničuje. Původní členění krajiny odpovídalo tradiční záhumenicové plužině, dodnes je patrná jeho osnova, na mnoha místech potlačena scelením výrazně protáhlých záhumenic do bloků. Krajinu navazující na obec v současné době tvoří mozaika luk a pastvin členěná fragmenty mezí, úvozovými cestami a remízky. V území Ludvíkova probíhala těžba cínové rudy, o čemž svědčí pozůstatky důlních štol ve svahu Svinského vrchu. V okraji lesa při lesní cestě se nachází hájovna a ve stráni pod touto hájovnou samota (původně zemědělská usedlost), dva domy pak při cestě do Nového Města. Na návrší jsou kamenná boží muka Resselova kaplička při zaniklé cestě do Nového Města.

Ves zasahuje do území CHKO v horní a částí střední části s ubývající intenzitou zástavby a z hlediska kvality zástavby i jejího uspořádání se jeví kvalitnější, neboť si zde více zachovává svůj tradiční výraz.

KATEGORIZACE	B-
SEGMENTACE	NE

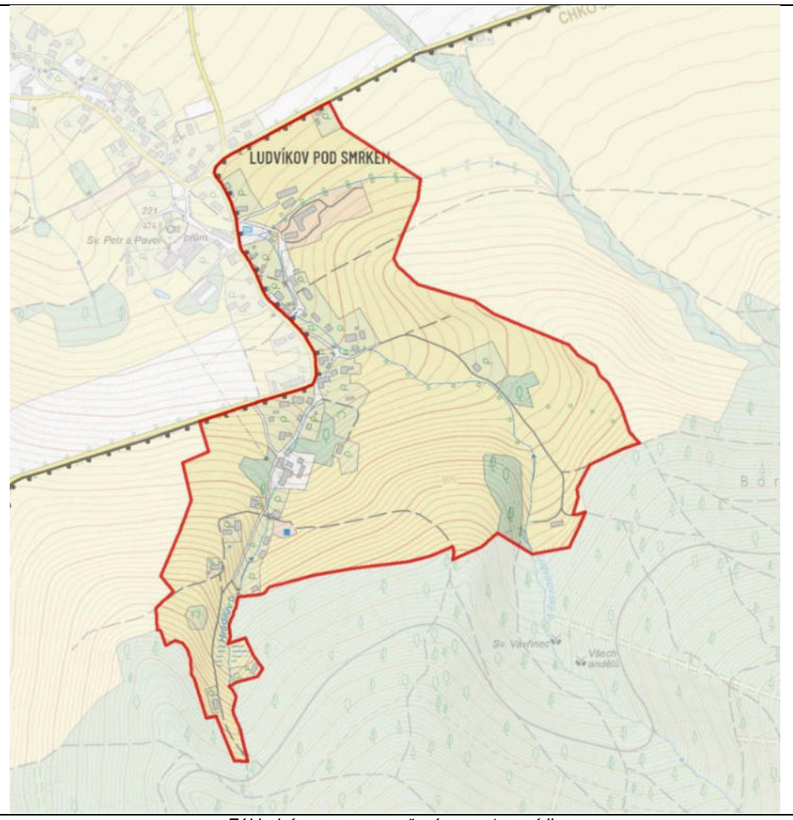
Hlavní hodnotící kritéria			Vedlejší hodnotící kritéria			
Krajinný rámec	Kvalita krajinného rámce	+	Pozitivní			
	Vizuální projev sídla	0	Krajinná rámec		Sídlo	
	Zasazení sídla	+	Komponované části	NE	Cenná urbanistická struktura	NE
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	+	Historické členění krajiny	NE	Přítomnost památkových zón či rezervací	NE
	Prostorové uspořádání sídla	0	Přítomnost krajinné památkové zóny	NE	Kulturní památky (KP, NKP)	ANO
Zástavba	Charakter zástavby	0			Přítomnost přírodních prvků akcentující obraz sídla	NE
	Měřítko zástavby	+	Krajinná dominanta	ANO	Kulturní dominanta	ANO
	Architektonická kvalita objektů	0	Přítomnost ZCHÚ (maloplošných)	NE	Ikonické panorama/silueta	NE
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	+	Negativní			
	Charakteristické nezastavěné plochy	0	Rušivá dominanta	NE	Rušivé objekty	ANO*
	Zeleň na okraji sídla	+	Snížení přírodní a estetické hodnoty	ANO*	Rušivá veřejná prostranství, zanedbanost	NE

Komentář:

* zemědělský areál na místě původního zemědělského dvora, kontaktní umístění výrobního areálu CiS systems, s.r.o. u kostela, necitlivé přestavby a dostavby v centrální části sídla, zanedbanost některých usedlostí

Celkové zhodnocení:

Dá se říci, že celé sídlo si v zásadě zachovalo ráz původní lánové vsi, trpí však (zejména v dolní části četnými přestavbami a nevhodnými úpravami tradičních usedlostí, nebo jejich zanedbaností. Moderních dostaveb v sídle je poskrovnu (zejména ve střední části sídla. Nejcennější se jeví horní ves, kde převládá tradiční zástavba zemědělských usedlostí a chalup při páteřní cestě. Rušivý a v obrazu sídla lokálně se projevující je kontrast výrobního areálu CiS systems s.r.o. a kostela stojícího uprostřed hřbitova se zdí a bránou (za hranicí CHKO). Sídlo se v krajině projevuje ojedinělými průhledy na domy převážná část zastavěného území je zakryta zelení v okrajích sídla na okraji humen a v navazující krajině. Část zasahující do CHKO se jeví architektonickou kvalitou domů hodnotnější, dochovalo se zde několik cenných staveb. Samostatně stojící domy u silnice a v krajině jsou různého stáří, zděné a různé kvality. Za cenné je třeba považovat i prostory dochovaných humen se sady a vzrostlou zelení.

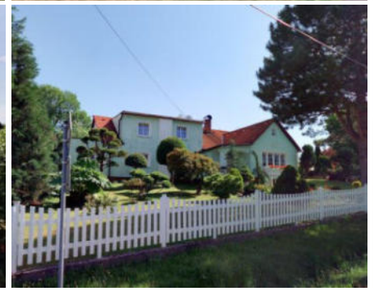

Základní mapa s vyznačením prostoru sídla

2. vojenské mapování 1842 - 1853

Odůvodnění		
Krajinný rámec sídla	Kvalita krajinného rámce	Obraz krajinného rámce sídla je významně ovlivněn okraji zalesněných hřbetů Jizerských hor. Území dominují zalesněné vrchy Závorník a Svinský vrch. Původní záhumenicová plužina se dochovala jen z části v patrných fragmentech mezí, polních cestách a hranicích kultur. Na území CHKO je krajinný rámec tvořen pastvinami scelenými do bloků, je výrazně zřetelně uzavřen okraji lesů a zeleň se soustředí především k potokům.
	Vizuální projev sídla	Sídlo se v krajině uplatňuje lokálně dominantou kostela (situovaného v centru mimo území CHKO) a dále dílčími průhledy na jeho zástavbu v okrajích. Na území CHKO, zejména v horní části se jeví obraz sídla v krajině velmi malebný.
	Zasazení sídla	Sídlo je rozloženo podél levostranného přítoku Lomnice Ludvíkovského potoka, tvoří s krajinou uspořádáním i charakterem harmonický vztah.
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	Sídlo je založeno na půdorysu lineární lánové vsi, půdorys je stále dobře čitelný.
	Prostorové uspořádání sídla	Prostorové uspořádání zástavby stále odpovídá tradičnímu rozmístění zástavby v lánových vsí, tj. zemědělské usedlosti jsou převážně umístěny do výhodné polohy na údolní hranu nebo do svahu nad potokem, zatímco menší chalupy a domky jsou především rozloženy na dně údolí při potoční cestě. Za cenné je třeba považovat dochovaná humna se sady navazující na zemědělské usedlosti a dvory. Tato struktura je ovšem doplněna novodobou zástavbou mimo stopy historického uspořádání.
Zástavba	Charakter zástavby	Vnitřní části sídla tvoří zástavba tradičních, převážně přízemních zděných chalup, jen výjimečně jsou odlišné objekty zejména modernější domy s čelním štítem vybíhající ze střední části domu. Ojediněle jsou zde tříkřídlé domy ve tvaru T. Zemědělské usedlosti jsou většího měřítka, převážně však přízemní nebo s polopatrem, doprovázené hospodářskými budovami. Dá se říci, že převládá tradiční historická zástavba, v části na území CHKO nesoucí vyšší kvalitu, avšak i zde prošla část domů úpravami a je zde několik nepříliš kvalitních dostaveb a přestaveb. Místy se projevuje významně zanedbanost jinak cenných staveb snižující celkový estetický dojem. Domy v krajině jsou převážně zděné přízemní často se středovým štítem.
	Měřítko zástavby	Měřítko zástavby uvnitř sídla tvoří především přízemní chalupy na protáhlém obdélníkovém půdorysu, v okrajích pak mohutnější zemědělské usedlosti přízemní či s polopatrem. Měřítku se vymykají halové objekty zemědělského areálu ve střední části vsi nad silnicí v prostoru bývalého zemědělského dvora.
	Architektonická kvalita objektů	Horní ves si zachovala poměrně dobře původní podobu tradičních domů a usedlostí, část z nich je však zanedbána a zasloužila by si citlivou rekonstrukci. Ve střední vsi v okolí kostela je zástavba více různorodá, jsou zde četnější úpravy tradičních domů a chalup i ojedinělé dostavby. K nejcennějším domům je možné řadit např dům s roubenou světnicí zaklopenou bedněním čp. 70, nasvislo obedněný dům s bedněným polopatrem čp. 65, trojkřídlý zděný dům čp 79, či bedněním krytý přízemní dům s podstávkou čp. 56.

Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	Zeleň je výrazným a důležitým prvkem v celém sídle. Jde především o zeleň doprovázející tradiční usedlosti a jejich zahrady. V některých částech se sídlení zeleň prolíná se zelení v okrajích sídla.
	Charakteristické nezastavěné plochy	Nezastavěné plochy tvoří především zatravněné, nebo zelení obsazené volné prostory typické pro danou urb. formaci a prostory zahrad.
	Zeleň na okraji sídla	Okraje sídla jsou prakticky celé lemovány zelení. Jde převážně o náletové dřeviny obsazující původní opuštěné okraje humen se sady, lemující úvozové cesty vycházející do volné krajiny. Významný podíl tvoří i sady, avšak ty jsou často zestárlé a neudržované. Zeleň zásadním způsobem ovlivňuje uplatnění sídla v krajině, pozorovatel z výhledových míst vidí především střešní partie a dílčími průhledy části domů v okrajích sídla a zeleň v okrajích sídla.

Ochrana krajinného rázu:

Cíl(e) ochrany:

- Udržení dochovaného obrazu urbanistické formace v jižní části původní lánové vsi s typicky uspořádanou a strukturovanou zástavbou podél potoční osy s harmonickým přechodem do krajiny
- Zachování tradičního architektonické formy a výrazu objektů v celé části zasahující do území CHKO Jizerské hory

Podmínky ochrany:

- Respektovat, chránit a zachovat obraz i strukturu dochované urbanistické formace lánové vsi v jižní části sídla, zamezit nevhodným dostavbám uvnitř sídla i v jeho okrajích nerespektujícím tuto formaci, horní část sídla od objektů čp. 79 a 70 jižně stabilizovat a dále nerozvíjet
- V případě ojedinělé výstavby nebo přestaveb (např, kdy nelze nemovitost zachránit) volit vždy formu, objemy a členění architektonických hmot vycházející s tradiční historické zástavby sídla
- Zamezit přestavbám s nevhodnými architektonickými zásahy především u dochovaných objektů chalup a zemědělských usedlostí (přístavby narušující hmotu a půdorys především starší obytné zástavby),
- Udržet měřítko a charakter komunikací uvnitř sídla i polních cest spojujících sídlo a volnou krajinu, zachovat dostupnost krajiny ze sídla
- Zachovat množství a hodnotu sídelní zeleně spoluformující příznivé působení sídla v krajině
- Oplocení zahrad volit z tradičních materiálů s důrazem na jeho pohledovou prostupnost, omezit oplocování velkých pozemků v sídle i v okrajích
- Respektovat nerušené výhledy na okolní partie Jizerských hor a chránit prvky historického členění krajiny

Ochranná doporučení:

- Rozvoj připouštět jen v ojedinělých výjimečných případech na vhodných místech v centrální nebo dolní části sídla, v rámci části zasahující do území CHKO sídlo stabilizovat a nerozvíjet, rozvoj regulovat územním plánem s prvky regulačního plánu nebo územní studií
- Stavby a přestavby staveb vždy řešit s ohledem na okolní zástavbu, s respektováním tradičního hmotového řešení – vhodné řešit regulací v ÚPD, zejména tvarosloví střech (přípustné formy – sedlová a polovalbová střecha větších sklonů), u zemědělských usedlostí klást důraz na zachování měřítka a obrazu hlavních i hospodářských budov
- Dbát o úpravu volných prostorů v sídle, vyhýbat se městským formám veřejných prostranství (chodníky se zámkovou dlažbou)
- Řešení protipovodňových opatření řešit v přírodě blízkých formách, přirozených tvarech a uspořádání, neumisťovat nápadné nevhodné formy vymykající se venkovské krajině v předpolí Jizerských hor
- V ÚPD regulovat charakter zástavby (viz podmínky ochrany), podporovat pořízení ÚPD v podrobnosti regulačního plánu, regulovat oplocení (nepřípustné formy neprůhledné skladby, omezit výšku oplocení)

Obec:	Kořenov	**Katastr:**	Rejdice
S/I1/1	**REJDICE** *(Reiditz,Počatek)*		
Poloha:	**KC/I**		**KP/I1**

Charakteristika:

Sídlo Rejdice je rozděleno na několik částí, a to především vlivem přírodní\ch podmínek – terénu a lesních porostů. Terénní amfiteátr pramenné oblasti Rejdického potoka a jeho pravostranného přítoku je ohraničen horskými lesnatými masivy Hvězdy (959 m), Bílé skály (968 m) a Rejdického kopce (816 m). V tomto krajinném segmentu se hluboko v údolí při Rejdickém potoku nachází soustředění rekreačních objektů a technických zařízení lyžařských vleků kolem největšího objektu – chaty Panorama. Tento střed sídla je doprovázen solitérními objekty různorodých forem ve svazích kolem pravostranného přítoku a skupiny zástavby rekreačních chalup kolem Rejdického potoka. V loukách, stoupajících k sedlu s kapličkou se nachází rozptýlená, poměrně různorodá zástavba tradičních forem a měřítka.

Velmi působivý ráz krajiny vzniká souladem rozptýlené zástavby kolem Kostelní cesty vysoko ve svahu Bílé skály v otevřených plochách luk s výhledy do Podkrkonoší i v menších skupinách v členitých okrajích lesních porostů. Krajinářsky velmi cennou polohou jsou Počátky v pramenné oblasti potoka Zlatník s rozptýlenou zástavbou tradičních forem, ohraničenu lesními prostoty. K východu od silnice II/290 až k hranicím CHKO v lokalitě Vystrkov a k terénnímu horizontu, oddělujícímu prostor Pasek, sídlo zahrnuje většinou otevřené plochy luk s několika osamocenými objekty a s objekty, rozloženými podél silnice a podél vrstevnicové cesty (Ptačí stezka). Zástavba je zde různorodá, většinou respektující tradiční formy a hmoty. První písemná zmínka pochází z 1577.

KATEGORIZACE	**B-**	**B-**	**A-**
SEGMENTACE	**ANO**		

Hlavní hodnotící kritéria			**Vedlejší hodnotící kritéria**			
Krajinný rámec	Kvalita krajinného rámce	+	Pozitivní			
	Vizuální projev sídla	+	Krajinná rámec		Sídlo	
	Zasazení sídla	+	Komponované části	NE	Cenná urbanistická struktura	ANO
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	+	Historické členění krajiny	NE	Přítomnost památkových zón či rezervací	NE
	Prostorové uspořádání sídla	+	Přítomnost krajinné památkové zóny	NE	Kulturní památky (KP, NKP)	ANO
Zástavba	Charakter zástavby	+/0			Přítomnost přírodních prvků akcentující obraz sídla	ANO
	Měřítko zástavby	+	Krajinná dominanta	ANO	Kulturní dominanta	NE
	Architektonická kvalita objektů	+/0	Přítomnost ZCHÚ (maloplošných)	NE	Ikonické panorama/silueta	NE
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	+	Negativní			
	Charakteristické nezastavěné plochy	+	Rušivá dominanta	NE	Rušivé objekty	ANO
	Zeleň na okraji sídla	+	Snížení přírodní a estetické hodnoty	NE	Rušivá veřejná prostranství, zanedbanost	NE

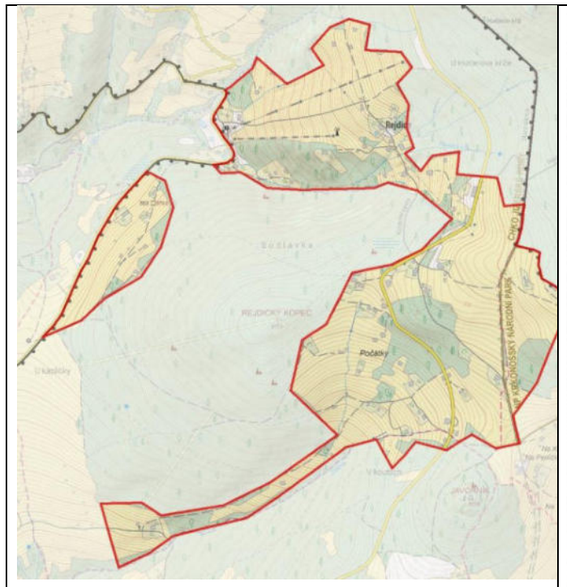
Komentář:

Krajinný rámec je cenný střídáním lesnatým svahů a odlesněných lokalit s převažující zástavbou chalup. Historické členění zemědělských ploch není patrné.

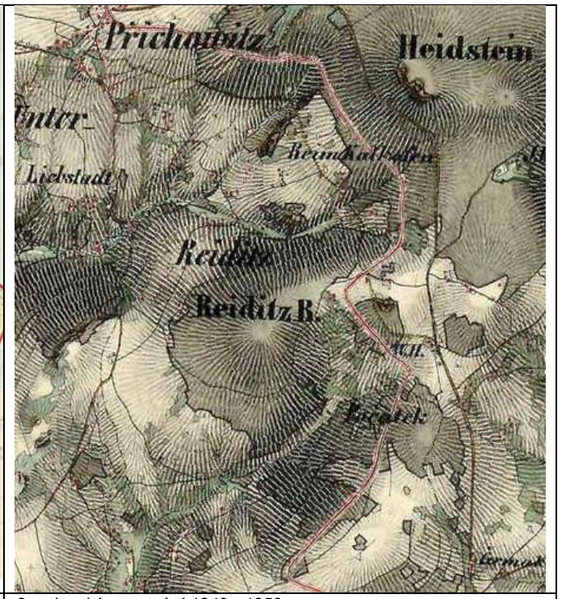
Dochovanost polohy četných objektů ve stopách historické urbanistické struktury, přítomnost několika památkově chráněných objektů představuji pozitivní hodnoty v různých částech území sídla. Velký objekt chaty Panorama a objekt U Pašeráka se sice vymykají z forem tradičních staveb, ale mají výraz, nevymykající se rekreačním objektům Jizerských hor a potvrzují tak rekreační charakter sídla.

Celkové zhodnocení:

Sídlo je ve výrazném krajinném rámci působivou a v krajině poměrně málo viditelnou lokalitou. Vyniká výraznou harmonií zástavby v loukách horských svahů ohraničených lesními porosty do jednotlivých částí. Sídlo vyniká působivou harmonií a navzdory některým rušivým objektům souvisejícím s lyžařskou lanovou dráhou působí v krajině mimořádně příznivě.

Základní mapa s vyznačením prostoru sídla

2. vojenské mapování 1842 - 1853

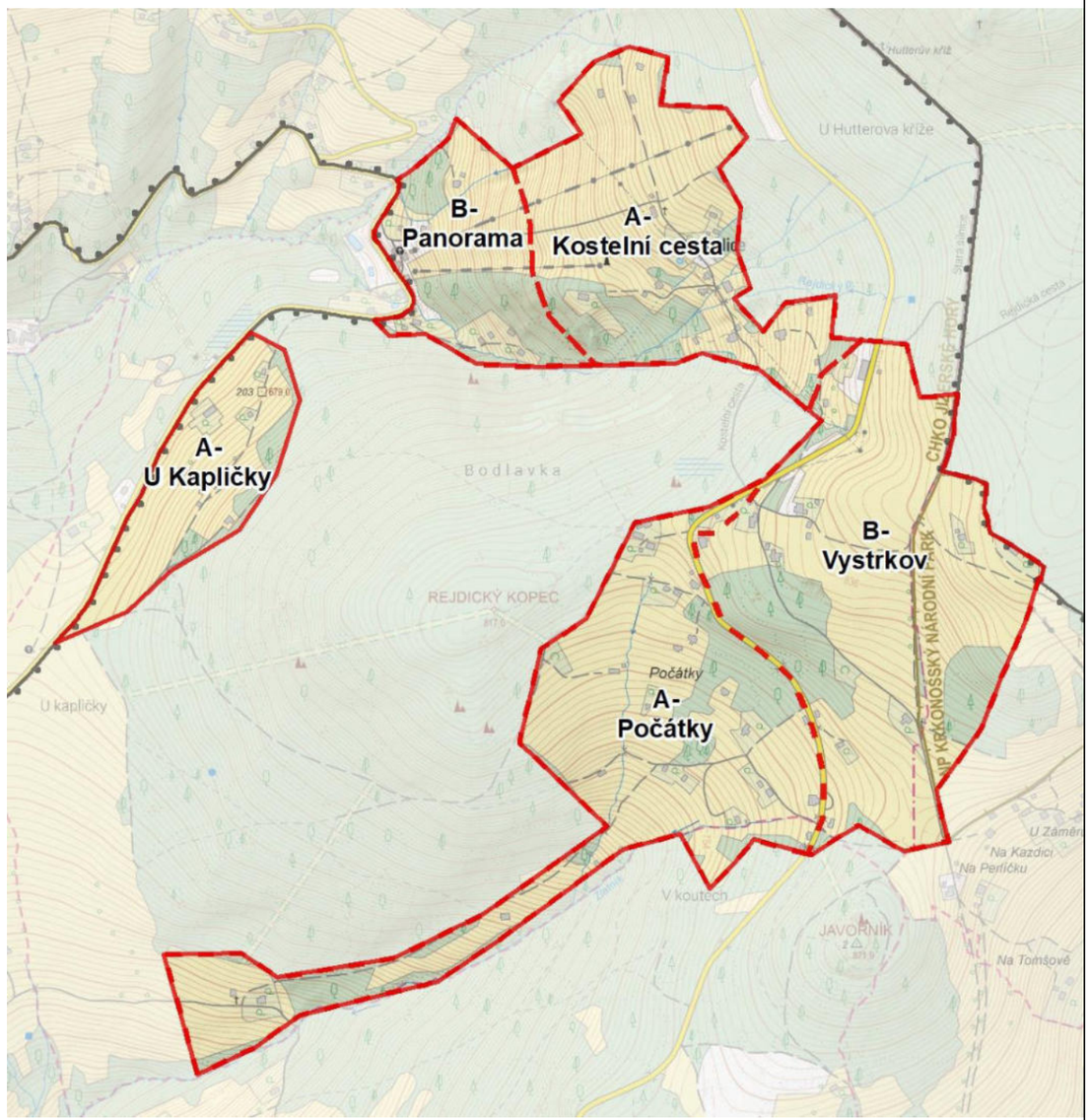

Odůvodnění		
Krajinný rámec sídla	Kvalita krajinného rámce	Krajinný rámec otevřených ploch svahu mezi lesnatými koridory Rejdického potoka a jeho pravostranného přítoku je neobyčejně působivý, a to proto, že krajina zde vytváří velký amfiteátr mezi svahy Rejdického kopce a svahy spadajícími od Příchovic. Tento amfiteátr se k jihozápadu zužuje do zahloubeného lesnatého údolí Rejdického potoka, který přijímá pravostranné přítoky ze svahů od Příchovic. Výrazná morfologie terénu a střídání otevřených svažitých poloh a souvislých lesních porostů je základem harmonických vztahů, měřítka a mimořádných estetických hodnot.
	Vizuální projev sídla	Vizuálně je území Rejdic poměrně uzavřené a partie rozptýlené zástavby jsou viditelné spíše v blízkých pohledech. Část zástavby v horní poloze luk v horní části Rejdické sjezdovky je pohledově exponovaná do západních směrů.
	Zasazení sídla	Sídlo, prostorově rozdělené na tři části, je mimořádně harmonicky zasazeno do krajinného rámce, ať se jedná o partii rozptýlené zástavby U Kapličky, o zástavbu v otevřených horních polohách nebo v sevřené části údolí Rejdického potoka a tak-též v mělkém terénním amfiteátru pramenné oblasti potoka Zlatník.
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	Rozptýlená zástavba objektů tradičních rozměrů a menšího měřítka kontrastuje se soustředěním objektů v dolní části sídla při silnici III/29053 ze Zlaté Olešnice do Příchovic. Řada objektů leží ve stopách historické zástavby, zejména v uspořádání podél historické Kostelní cesty.
	Prostorové uspořádání sídla	Prostorová struktura vyniká harmonickými vztahy zástavby tradičního charakteru a rámce okrajů souvislých lesních porostů svahů Rejdického kopce a Štěpánky. Významné jsou též prvky a struktury mimolesní zeleně, zejména v lokalitě Počátky. Navzdory měřítkově se vymykajícímu objektu Chata Panorama měřítko působí harmonicky a vyjadřuje spolu s technickými trasa lyžařských vleků rekreační charakter sídla.
Zástavba	Charakter zástavby	Zásadním rysem charakteru je převaha objektů tradičních dimenzí, měřítka a tradičních forem. Ani přestavby a rekonstrukce a některé novostavby nenarušují harmonii zástavby v jejím krajinném rámci. Charakter zástavby doplňují drobné sakrální prvky – památkově chráněná kaple Piety v dolní části sídla, podstavec sochy sv. Antonína Paduánského a socha sv. Jana Nepomuckého v odtržené lokalitě U Čermáků při potoku Zlatník. Sama tato lokalita se stopami zaniklé sklárny patří k působivým místům krajiny. Z tradičního charakteru se vymykají objekty Chata Panorama a U Pašeráka, které však svým výrazem potvrzují rekreační charakter lokality a nepotlačují převažující harmonický charakter zástavby.
	Měřítko zástavby	Převažuje harmonické tradiční měřítko rozptýlené zástavby, ze kterého se vymykají objekty Panorama a U Pašeráka umístěné při silnicích. Zástavba v lokalitě Vystrkov výše nad silnicí II/290 nenarušuje harmonické měřítko ani se nevymyká svými tradičními formami z převládajícího charakteru zástavby.
	Architektonická kvalita objektů	Zástavba horských chalup se vyznačuje v převaze běžným měřítkem, často i zachovalého tradičního vzhledu, především v jižní části Počátky. Větší hmoty reprezentují objekty pro hromadnou rekreaci (Chata u Pašeráka v horní části při silnici II/290, chata Panorama či další rekreační stavby v dolní části). V dolní části stojí pod lipami památkově chráněná kaple Piety.
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	Sídlo je ohraničeno členitými okraji lesních porostů, rozptýlená zástavba v otevřených plochách luk je doprovázena solitérní či skupinovou mimolesní zelení dotvářející působivý charakter prostředí s výrazně harmonickým měřítkem.
	Charakteristické nezastavěné plochy	Nezastavěné plochy sídla odpovídají charakteru rozptýlené zástavby volně rozložené ve svažitých polohách pod okraji lesních porostů. Louka přeťatá Kostelní cestou je využívána pro lyžování v rámci Alpine Pro areálu Rejdice s lanovou dráhou a vlekem.
	Zeleň na okraji sídla	Přechod rozptýlené zástavby s prvky mimolesní zeleně (zejména v lokalitě Počátky) do okrajů souvislých lesních porostů horských masivů je přirozený a harmonický.

Segmentace a ochrana krajinného rázu:

Území sídla je z hlediska charakteru krajinného rámce přirozeně rozčleněno na čtyři segmenty – lokalita U Kapličky ve svahu Rejdického kopce podél silnice III/29053, lokalita louky s lyžařským vlekem se zástavbou při silnici a kolem Kostelní cesty, lokalita Počátky s odloučenou polohou objektu č. p. 2 u potoka Zlatník a náhorní lokalitou Vystrkov východně od silnice II/290.

Z hlediska charakteru zástavby a jejího krajinného rámce s ohledem na jejich ochranu je však sídlo členěno jinak – na tři segmenty. Jedná se o segment dolní části sídla nad soutokem potoků „Panorama“, o části krajiny s výrazně harmonickou rozptýlenou zástavbou („U Kapličky“, „Kostelní cesta“, „Počátky“) a o otevřený a méně osídlený svah „Vystrkov“.

S/I1/1-1	Panorama	B-

Charakter, hodnoty a narušení:

Část sídla se zástavbou soustředěnou v dolní části Rejdic nad soutokem Rejdického potoka a jeho pravostranného přítoku. Zahrnuje jak objekty tradičních forem a výrazu, tak přestavěné a zrekonstruované objekty většinou s čitelným rekreačním využitím, tak i objekty ubytovací. Rekreační charakter lokality s dolní stanicí lanové dráhy a vleku nevyniká sice harmonickým a jednotným charakterem, avšak vyjadřuje rekreační charakter. Některé objekty a partie lokality jsou zanedbané včetně obklopujících ploch, a to i v návaznosti na památkově chráněnou kapličku Piety.

Cíl(e) ochrany:

- Udržení specifického charakteru horského sídla s drobnou kulturní dominantou kostela, s tradiční rozptýlenou strukturou zástavby v jedinečném horském krajinném rámci, s množstvím mimolesní rozptýlené zeleně, harmonickým měřítkem a harmonickými prostorovými vztahy

Podmínky ochrany:

- Nenarušovat částečně dochované měřítko a harmonický vztah zástavby a krajinného rámce
- Chránit dominantní uplatnění kostela
- Nelze zahušťovat partie rozptýlené zástavbu – respektovat rozestupy a orientaci objektů a jejich skupin
- U rekonstrukcí a přestaveb bránit nevhodným architektonickým zásahům (přístavby narušující hmotu a půdorys především starší obytné zástavby), neumožnit měřítkově vybočující zástavbu (bytové, apartmánové domy apod.)
- Neoplocovat pozemky v rozptýlené zástavbě
- Zachovat krajinářsky hodnotnou lesní i mimolesní zeleň spoluformující příznivé působení sídla
- Respektovat absenci uliční čáry, nepřipouštět uniformní typy, opakující se, katalogové městské zástavby
- U terénních úprav respektovat typickou modelaci terénu, a to i v případě umisťování staveb vedlejších
- vyloučit fotovoltaické panely na objektech v pohledově exponovaných (fasádních) polohách, zejména z veřejných prostranství a krajiny

Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:

- Možnosti doplňování rozptýlené zástavby v tomto segmentu jsou zásadně omezené, je nutno využít možnosti přestaveb včetně totální přestavby při zachování tradičního výrazu, půdorysných rozměrů, hmoty a barevnosti, ve výjimečných případech novostaveb objekty umisťovat ve vazbě na existující objekty s ohledem na zachování prostorového uspořádání zástavby
- Doporučuje se věnovat pozornost takovým přestavbám existujících objektů, které zmírní jejich rušivý vliv na charakter prostředí sídla, odstranění nevhodných a provizorních staveb, úpravě veřejných prostranství
- Pečovat o veřejná prostranství, zachovat jejich venkovský charakter
- Regulovat v ÚPD charakter zástavby a vyloučit oplocení, podporovat pořízení ÚPD v podrobnosti regulačního plánu

S/I1/1-2	U Kapličky, Kostelní cesta, Počátky	A-

Charakter, hodnoty a narušení:

Tři lokality se vyznačují harmonií a estetickou působivostí rozptýlené zástavby. Lokalita U Kapličky má charakter ně-kolika solitérních objektů mezi lesními okraji ve svahu Rejdického kopce. Lokalita Počátky má charakter ohraničené skupiny rozptýlené zástavby v pramenné oblasti potoka Zlatník. Lokalita Kostelní cesta má zástavbu, rozloženou v nelesní enklávě luk otevřeného prostoru i ve výběžcích členitých okrajů lesa kolem Rejdického potoka, kde je uspořádána podél vrstevnicové cesty, směřující ke kostelu sv. Víta v Příchovicích. Hodnoty tohoto rozčleněného segmentu spočívají v dochovanosti forem rozptýlené zástavby, tradičních forem jednotlivých objektů a jedinečných scenérií zástavby v krajinném rámci.

Cíl(e) ochrany:

- Udržení charakteru rozptýlené zástavby bez rozvoje do otevřených ploch luk, bez hmotově, charakterově a měřítkově se vymykající zástavby

Podmínky ochrany:

- Nenarušovat výrazně dochované měřítko a harmonický vztah zástavby a krajinného rámce
- Zachovat rozptýlený charakter zástavby bez možnost zahuštění, resp. zmenšení odstupů jednotlivých objektů a existujících skupin nahloučených objektů (zejména vzdálenost skupiny objektů mezi č. p. 53 a 49 od ostatních objektů)
- Zachovat krajinářsky hodnotnou lesní i mimolesní zeleň spoluformující příznivé působení sídla zejména v lokalitě Počátky a samoty č. p. 2, bránit nevhodným architektonickým zásahům u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys především starší obytné zástavby)
- U novostaveb, přestaveb, rekonstrukcí obytných staveb řešit/respektovat místně typický ráz objektů - jednoduché hmoty, tvary (půdorys, tvar střechy, ap.) a proporce staveb (např. Výšky podlaží), orientaci a osazení v terénu, typické (přírodní) materiály a barevnost fasády a střešní krytiny; měřítko přizpůsobit hodnotné okolní zástavbě
- Dostavby nebo novostavby v lokalitě U Kapličky nesmí vybočovat z charakteru, forem a rozměrů existující zástavby, zejména v kontaktu s dochovanými tradičními objekty
- Neoplocovat pozemky v rozptýlené zástavbě
- Vyloučit výstavbu bytových domů, vícepodlažních objektů a jinou účelovou zástavbu vybočující výrazně měřítkem z charakteru existující zástavby, omezit vedlejší stavby ke stavbám hlavním (rozsah, umístění) – nesmí narušovat vizuální uplatnění obytných objektů v krajině
- U terénních úprav respektovat typickou modelaci terénu, a to i v případě umisťování staveb vedlejších
- vyloučit fotovoltaické panely na objektech v pohledově exponovaných (fasádních) polohách, zejména z veřejných prostranství a krajiny

Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:

- Doporučuje se zásadně omezit možnosti doplnění zástavby, zejména v lokalitě Kostelní cesta
- Vyloučit umístění oplocení v ÚPD, podporovat pořízení ÚPD v podrobnosti regulačního plánu

S/I1/1-3	Vystrkov	B-

Charakter, hodnoty a narušení:

Charakter novodobé zástavby větších půdorysných rozměrů s řešením, nevybočujícím z tradičních forem obdélných půdorysů a sedlových střech. Velké odstupy korespondují s charakterem rozptýlené zástavby navazujících lokalit

Cíl(e) ochrany:

- Udržení charakteru zástavby v otevřených plochách luk, bez hmotově, charakterově a měřítkově se vymykající zástavby

Podmínky ochrany:

- Nenarušovat částečně dochované měřítko a harmonický vztah zástavby a krajinného rámce
- Nerozšiřovat výrazně zástavbu, udržet zástavbu ve stávajících konturách a při stávající cestní síti, zamezit zástavbě v solitérních exponovaných polohách
- U novostaveb, přestaveb, rekonstrukcí obytných staveb řešit/respektovat místně typický ráz objektů - jednoduché hmoty, tvary (půdorys, tvar střechy, ap.) a proporce staveb (např. Výšky podlaží), orientaci a osazení v terénu; měřítko přizpůsobit hodnotné okolní zástavbě
- Bránit nevhodným architektonickým zásahům u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys především starší obytné zástavby), vyloučit výstavbu měřítkově vybočujících staveb (apartmánové, bytové domy apod.)
- Dostavby nebo novostavby nesmí vybočovat z charakteru, forem a rozměrů existující zástavby
- Omezit možnost oplocení větších pozemků kolem soliterně stojících objektů, oplocení v bezprostředním okolí objektů z tradičních materiálů (plaňkový nebo laťový plot)
- U terénních úprav respektovat typickou modelaci terénu, a to i v případě umisťování staveb vedlejších
- vyloučit fotovoltaické panely na objektech v pohledově exponovaných (fasádních) polohách, zejména z veřejných prostranství a krajiny

Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:

- Doporučuje se vyloučit záměry výstavby opakovaných objektů nebo skupin novostaveb
- Novou obytnou zástavbu realizovat ve vazbě na strukturu zástavby stávající – proluky při stávající cestní síti
- Regulovat charakter zástavby a oplocení v ÚPD, podporovat pořízení ÚPD v podrobnosti regulačního plánu

Obec:	Zlatá Olešnice	**Katastr:**	Zlatá Olešnice Semilská, Zlatá Olešnice Navarovská
S/I1/2	**ZLATÁ OLEŠNICE** *(Woleschnitz)*		
Poloha:	**KC/I**		**KP/I1**

Charakteristika:

Sídlo je rozloženo v mohutném údolí potoka Zlatník a představuje výběžek krajiny Podkrkonoší mezi okrajem Západních Krkonoš a Jizerských hor. V hrancích CHKO leží pouze jeho východní část. Jedná se o údolní lánovou ves se stopami členění historické lužiny patrnými ze struktury liniové vegetace, vybíhající vysoko do svahů. Zobrazení na starých mapách ukazuje, že zástavba, zřejmě původně organizovaná podél dvou cest, vedených nad oběma břehy potoka, byla velmi složitá a vyplňovala nejenom celé údolí mezi těmito dvěma cestami, ale vybíhala také do svahů. V dnešní struktuře jsou původní stopy uspřádání sídla patrné, ale zástavba je mimořádně rozmanitá a nepřehledná. Je zapojená do živé struktury mimolesní zeleně. V území se vyskytují i četné objekty s dochovanými tradičními formami. S výjimkou některých objektů kolem středu obce jsou dimenze, měřítko i formy staveb příznivé a respektují rysy tradiční zástavby s množstvím novodobějších rodinných domů. Kulturní dominanta kostela sv. Martina, ležící mimo CHKO, se v krajinných panoramatech uplatňuje velmi omezeně.

První písemná zmínka: Zlatá Olešnice 1352.

KATEGORIZACE	**C**
SEGMENTACE	**NE**

Hlavní hodnotící kritéria			**Vedlejší hodnotící kritéria**			
Krajinný rámec	Kvalita krajinného rámce	+	Pozitivní			
	Vizuální projev sídla	0	Krajinná rámec		Sídlo	
	Zasazení sídla	+	Komponované části	NE	Cenná urbanistická struktura	ANO**
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	0	Historické členění krajiny	ANO*	Přítomnost památkových zón či rezervací	NE
	Prostorové uspořádání sídla	0	Přítomnost krajinné památkové zóny	NE	Kulturní památky (KP, NKP)	NE
Zástavba	Charakter zástavby	0			Přítomnost přírodních prvků akcentující obraz sídla	NE
	Měřítko zástavby	+	Krajinná dominanta	NE	Kulturní dominanta	ANO
	Architektonická kvalita objektů	0	Přítomnost ZCHÚ (maloplošných)	NE	Ikonické panorama/silueta	NE
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	+	Negativní			
	Charakteristické nezastavěné plochy	0	Rušivá dominanta	NE	Rušivé objekty	ANO***
	Zeleň na okraji sídla	+	Snížení přírodní a estetické hodnoty	NE	Rušivá veřejná prostranství, zanedbanost	NE

Komentář:

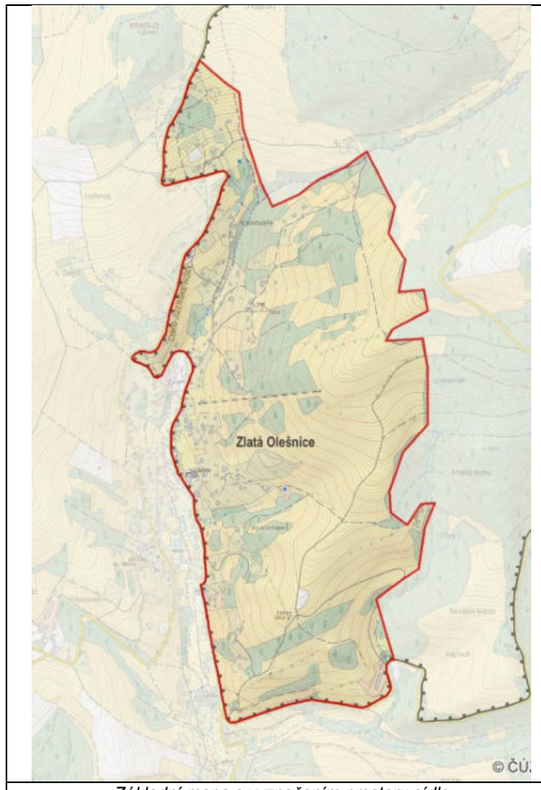
* Liniová zeleň ve svazích údolí představující výrazné stopy členění plužiny.

** Cennost urbanistické struktury nespočívá v dochovanosti půdorysu údolní lánové vsi, ale v soustředění zástavby v údolí poloze mezi dvěma historickými cestami a v návaznosti zástavby na krajinný rámec se stopami členění plužiny.

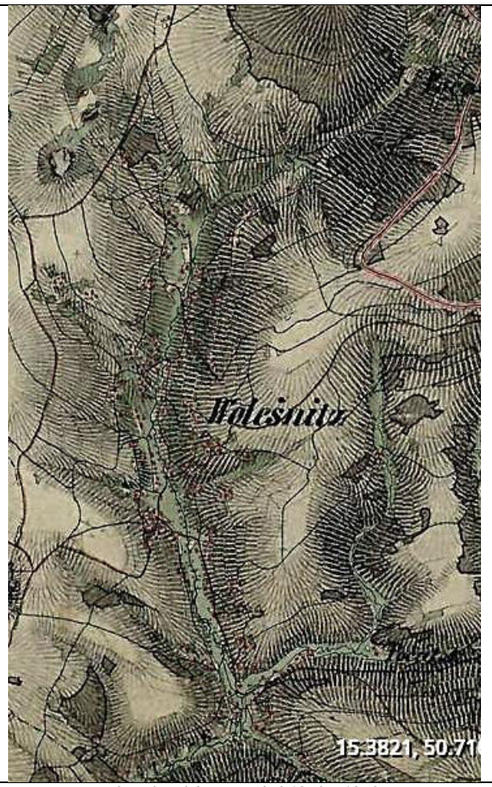
*** Některé přestavby a novostavby nerespektují tradiční formy zástavby a narušují charakter sídla.

Celkové zhodnocení:

I když je sídlo charakteristické poměrně rozmanitou zástavbou zahuštěnou podél toku potoka Zlatník, vyniká jedinečnou polohou v mohutném údolí vybíhajícím k severu mez okraje hornatin Západních Krkonoš (Kapradnická hornatina) a Jizerských hor (Černostudniční hřbet). Rozložení sídla v údolí a jeho zasazení do krajinného rámce lesních porostů, luk a mimo-lesní zeleně s výraznými stopami členění plužiny lesní lánové vsi představuje důležitou hodnotu krajinného rázu Zlaté Olešnice. Charakter zástavby má různorodou hmotovou skladbu a měřítkově a rozměrově se vymykajícími objekty, ale celkově zachovává harmonický vztah ke krajinnému rámci. Okrajové polohy zástavby a jejího přechodu do krajiny a přítomnost objektů s dochovaným tradičním výrazem vytváří působivé a harmonické scenérie. Do CHKO však patří pouze východní (levobřežní) část údolí ve svahu zhruba nad silnicí III/29058.

Základní mapa s vyznačením prostoru sídla

2. vojenské mapování 1842 - 1853

Odůvodnění		
Krajinný rámec sídla	Kvalita krajinného rámce	Krajinný rámec je velmi specifický: Jedná se o mohutné lesnaté údolí potoka Zlatník ohraničené na západě hřbetem výšiny Na Vrších (618 m) a na západě horským masivem Javorníku (822 m). Dochovaným rysem zemědělsky využívané krajiny jsou nejenom stopy členění plužiny liniovými vegetačními pásy, ale také zemědělské plochy i v náhorních polohách některých hřbetů, ohraničujících prostor údolí.
	Vizuální projev sídla	Poloha v hlubokém a široce rozevřeném údolí, vynořující se směrem k severu, umožňuje vnímání sídla v panoramatických pohledech z otevřených náhorních a svahových poloh okolních hřbetů, ohraničujících prostor údolí Zlatníka. Jedná se o pohledy z cyklostezky 3026 ze západu nebo od vesnice Stanový z jihovýchodu. Průhledy vlastním prostorem údolí jsou rovněž možné, ale jsou mezené množstvím zeleně zahrad a mimolesní zeleně.
	Zasazení sídla	Sídlo je harmonicky zasazeno do terénu, bez výrazně rušivých objektů či struktur, navazuje liniovou zelení členění plužiny na okraj lesních porostů Rejdického kopce (816 m) a hřbetu klesajícího od Javorníku (822 m) k jihu)
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	Sídlo je organizováno na základě historické struktury údolní lánové vsi uspořádané zřejmě podél dvou souběžných cest po obou březích potoka, a to v území středověké kolonizace. Zástavba během dalšího vývoje vyplnila celé údolí potoka Zlatník a vystoupala i do svahů nad cestu s původními usedlostmi, jak je zobrazeno na starých mapách. Těžištěm sídla je oblouk silnice z Velkých Hamrů na Jablonec nad Jizerou s křižovatkou silnic III/29053 a III/29058. Zde – pod kostelem sv. Martina, faro a školou je soustředěno několik mohutných dvoupodlažních objektů vybavenosti, třípodlažních bytových domů a historického objektu Strnádkova mlýna s při potoce
	Prostorové uspořádání sídla	V nepřehledné struktuře zástavby zahuštěného půdorysu původní údolní lánové vsi převládají objekty rodinných domů velmi různorodých hmot, avšak převažující jedno a dvoupodlažní výšky. Zástavba má tudíž z hlediska prostorového uspořádání poměrně stejnorodý novodobý výraz s množstvím tradičních hmotově drobnějších objektů. V zástavbě s nachází řada staveb, hmotově vybočujících a poutajících pozornost v prostorové struktuře, jakými jsou objekty při silnici pod kostelem nebo Penzion Pila. Výrazným rysem prostorového uspořádání jsou stopy členění historické plužiny lánové vsi ve svazích údolí potoka Zlatník.
Zástavba	Charakter zástavby	Charakter zástavby je mimořádně různorodý. Množství přestaveb a novostaveb vytváří již výrazně novodobý charakter zástavby jak s rekreační funkcí, tak zejména s trvalým bydlením. Zásadním rysem charakteru je převaha novodobých rodinných domů nebo nových přestaveb a dostaveb, zapojených do bohaté zeleně zahrad a do mimolesní zeleně údolí potoka Zlatník. Díky bohaté zeleni působí zástavby poměrně harmonicky v krajinném rámci. Charakter zástavby je silně změněn v těžišti sídla při silnici pod kostelem.
	Měřítko zástavby	Jednotlivé objekty jsou měřítkem poměrně jednotné, povětšinou se jedná o přízemní nebo patrové stavby převážně obdélného půdorysu, avšak s četnými dostavbami. Z takových forem se vymykají některé objekty v centru obce pod kostelem u silnice. Zcela excesivním měřítkem se vyznačuje průmyslový a skladový areál v lokalitě Na Vrších, který se projevuje v panoramatech sídla, ale který leží zcela mimo hranice území CHKO.
	Architektonická kvalita objektů	Architektonická kvalita objektů je rozdílná – v zástavbě se nachází větší množství dochovaných tradičních roubených nebo částečně zděných objektů, většinou však po rekonstrukcích a přestavbách. Žádná z chalup není zapsána mezi kulturní nemovité památky. Některé novostavby se přizpůsobují většinou tradičním hmotám, řada novostaveb či dostaveb však vlastnosti tradičních staveb nerespektuje. Tím vzniká vizuálně se projevující různorodost zástavby bez převažujících architektonických hodnot.
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	V sídle i jeho blízkém okolí se vyskytuje bohatá zeleň s významnou krajinotvornou funkcí. V rámci sídla je přítomno množství mimolesní zeleně.
	Charakteristické nezastavěné plochy	Charakteristickou nezastavěnu plochou je oblouk silnice na Jablonec nad Jizerou s křižovatkami navazujících silnic a cest. Jedná se o prostor architektonicky velmi nesourodý, bez zapojení do harmonického obrazu sídla. Neupravený prostor parkoviště u Ski areálu kontrastuje s upraveným prostorem okolí Obecního úřadu.
	Zeleň na okraji sídla	Odpovídá přechodu půdorysu údolní lánové vsi s liniovou zelení na hranicích pozemků historické lužiny a množstvím zeleně zahrad s návazností na mimolesní zeleň.

Ochrana krajinného rázu:

Cíl(e) ochrany:

- Udržení charakteru sídla rozvíjejícím se na osnově struktury lánové vsi s velmi různorodou zástavbou skrývající hodnotné tradiční objekty lidového stavitelství. Udržení forem zástavby rodinných domů úměrného měřítka, rozměrů a tradičních hmot
- Zachovat návazností zástavby na vegetační struktury dokládající členění historické plužiny, s množstvím sídelní zeleně a s harmonickým zapojením do krajiny

Podmínky ochrany:

- Nenarušovat dosud dochované měřítko a harmonický vztah zástavby a krajinného rámce
- Respektovat runaistickou strukturu sídla, zamezit zástavbě v solitérních exponovaných polohách
- Vyloučit výstavbu bytových domů, vícepodlažních objektů a jinou účelovou zástavbu vybočující měřítkem z charakteru existující zástavby
- Při plánování nové zástavby nerozvíjet zástavbu v kolmém směru k ose toku mimo zastavěné území sídla (výše do svahů) ve Zlaté Olešnici
- Neumožňovat zahušťování partií rozptýlené zástavby okrajových částech sídla
- U novostaveb, přestaveb, rekonstrukcí obytných staveb řešit/respektovat místně typický ráz objektů - jednoduché hmoty, tvary (půdorys, tvar střechy, ap.) a proporce staveb (např. výšky podlaží), orientaci a osazení v terénu; měřítko přizpůsobit hodnotné okolní zástavbě
- Bránit nevhodným architektonickým zásahům u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys především starší obytné zástavby)
- Dostavby nebo novostavby nesmí vybočovat z charakteru, forem a rozměrů existující zástavby, zejména v kontaktu s dochovanými tradičními objekty
- Uplatňovat důslednou ochranu dochovaných historických staveb
- U terénních úprav respektovat původní/typickou modelaci terénu, neosazovat zahrady cizorodými (exotickými) rostlinami a stromy

Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:

- Novou obytnou zástavbu realizovat ve vazbě na strukturu zástavby stávající – proluky při stávající cestní síti
- Chránit kulturní dominantu kostela sv. Martina před snížením jeho prostorového významu v zástavbě sídla i v nečetných výhledech z širšího okolí (kostel sám je mimo území CHKO)

Obec:	Paseky nad Jizerou	**Katastr:**	Paseky nad Jizerou
S/I2/1	**PASEKY NAD JIZEROU** *(Passek,Pasek, Makow)*		
Poloha:	**KC/I**		**KP/I2**

Charakteristika:

Sídlo je rozloženo v široce rozevřeném terénním amfiteátru hraničeném okraji lesních porostů masivu Mechovice (799 m) a vzdálenější Bílé skály (968 m) a klesajícím do údolí Makovského potoka. Zástavba je rozložena převážně ve stopách rozptýlené historické struktury. Dnešní struktura je charakteristická volným rozložením zástavby ve svažitém terénu a promísením zástavby množstvím mimolesní zeleně v podobě solitérních stromů, stromových skupin, méně častých prvků liniové vegetace podél cest a podél hranic pozemků a v obrazu krajiny velmi výrazné skvrnové struktury drobných remízů a lesíků na nelesních pozemcích. Drobná dominanta kostela sv. Václava je vizuálně skryta v mohutné zeleni a v pozadí lesích porostů a v panoramatech se projevuje minimálně (např. z Dolní Rokytnice). Sídlo má s ohledem na charakter a kvalitu zástavby dvě části – horní část (Hořensko) s harmonicky působící zástavbou tradičního výrazu a s výrazně rekreačním charakterem a údolí Makovského potoka od pily k pravému břehu Jizery. V této dolní části toku Makovského potoka se zástavba soustřeďuje do pásu podél silnice a převažují přestavěné objekty, dostavby a novostavby, postrádající tradiční charakter (včetně skupiny řadových domů). V zástavbě dolní části sídla /od cesty Planýrky níže ve svahu se vyskytuje větší počet dochovaných tradičních objektů, z nichž řada je zapsána jako kulturní nemovité památky (největší takovou stavbou je Makovský mlýn).

První písemná zmínka: Paseky nad Jizerou 1713.

KATEGORIZACE	**A**	**C+**
SEGMENTACE	**ANO**	

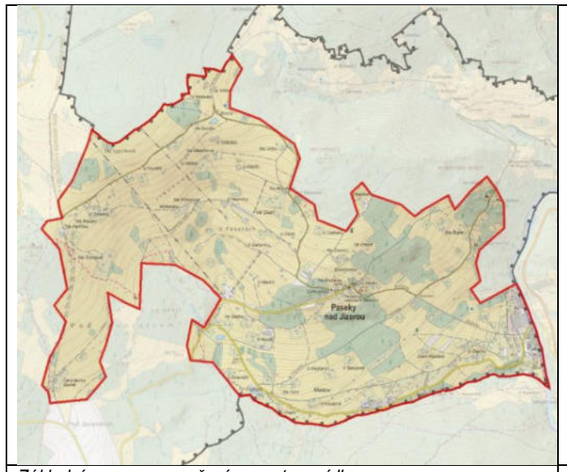
Hlavní hodnotící kritéria			Vedlejší hodnotící kritéria			
Krajinný rámec	Kvalita krajinného rámce	+	Pozitivní			
	Vizuální projev sídla	+	Krajinná rámec		Sídlo	
	Zasazení sídla	+	Komponované části	NE	Cenná urbanistická struktura	ANO
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	+/0	Historické členění krajiny	NE	Přítomnost památkových zón či rezervací	NE
	Prostorové uspořádání sídla	+/0	Přítomnost krajinné památkové zóny	NE	Kulturní památky (KP, NKP)	ANO
Zástavba	Charakter zástavby	+/0			Přítomnost přírodních prvků akcentující obraz sídla	ANO
	Měřítko zástavby	+	Krajinná dominanta	NE	Kulturní dominanta	ANO
	Architektonická kvalita objektů	+/0	Přítomnost ZCHÚ (maloplošných)	NE	Ikonické panorama/silueta	NE
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	+	Negativní			
	Charakteristické nezastavěné plochy	+	Rušivá dominanta	NE	Rušivé objekty	NE
	Zeleň na okraji sídla	+	Snížení přírodní a estetické hodnoty	NE	Rušivá veřejná prostranství, zanedbanost	NE

Komentář:

Dochovanost polohy objektů ve stopách historické urbanistické struktury, přítomnost řady památkově chráněných objektů, drobná kulturní dominanta kostela sv. Václava představuji pozitivní hodnoty především horní části území. Některé přestavby a novostavby v dolní části údolí nerespektují tradiční formy zástavby a narušují charakter sídla. Za rušivé objekty je nutno považovat zařízení lyžařského areálu – sedačkové lanovky a technické objekty u dolní stanice lanovek a u parkoviště.

Celkové zhodnocení:

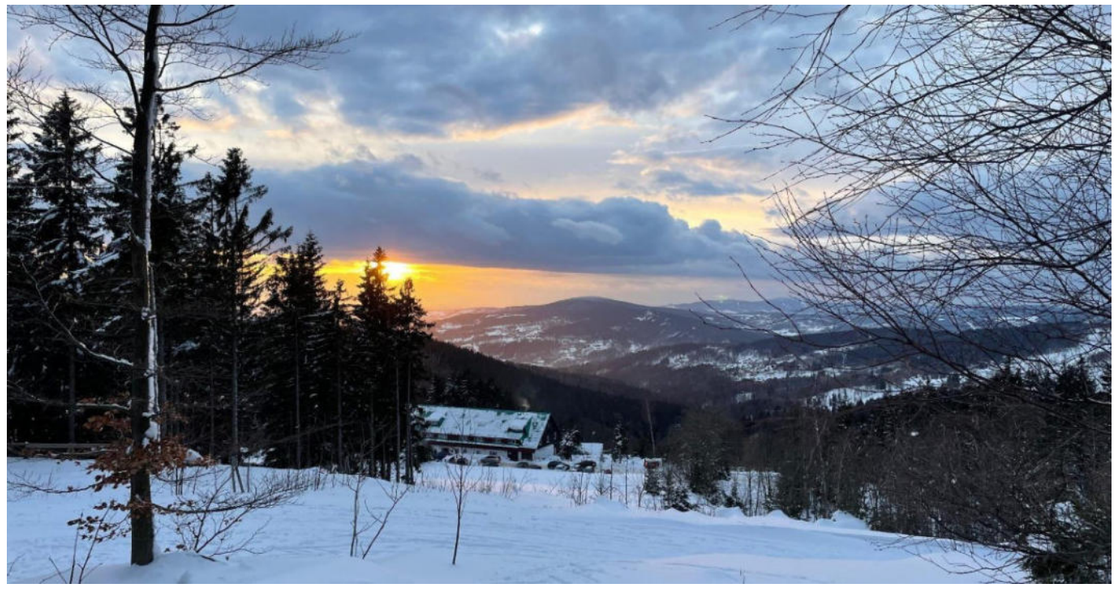
Sídlo je rozdělené na charakterově převažující horní část údolí Makovského potoka s rozptýlenou zástavbou přehledném terénním amfiteátru svahu Mechovice a na charakterově indiferentní dolní část údolí potoka. Jedná se o jedinečný obraz sídla ve výrazné krajinném rámci, vynikající harmonickým měřítkem a harmonickými vztahy, a to navzdory silnému rekreačnímu charakteru území.

Základní mapa s vyznačením prostoru sídla

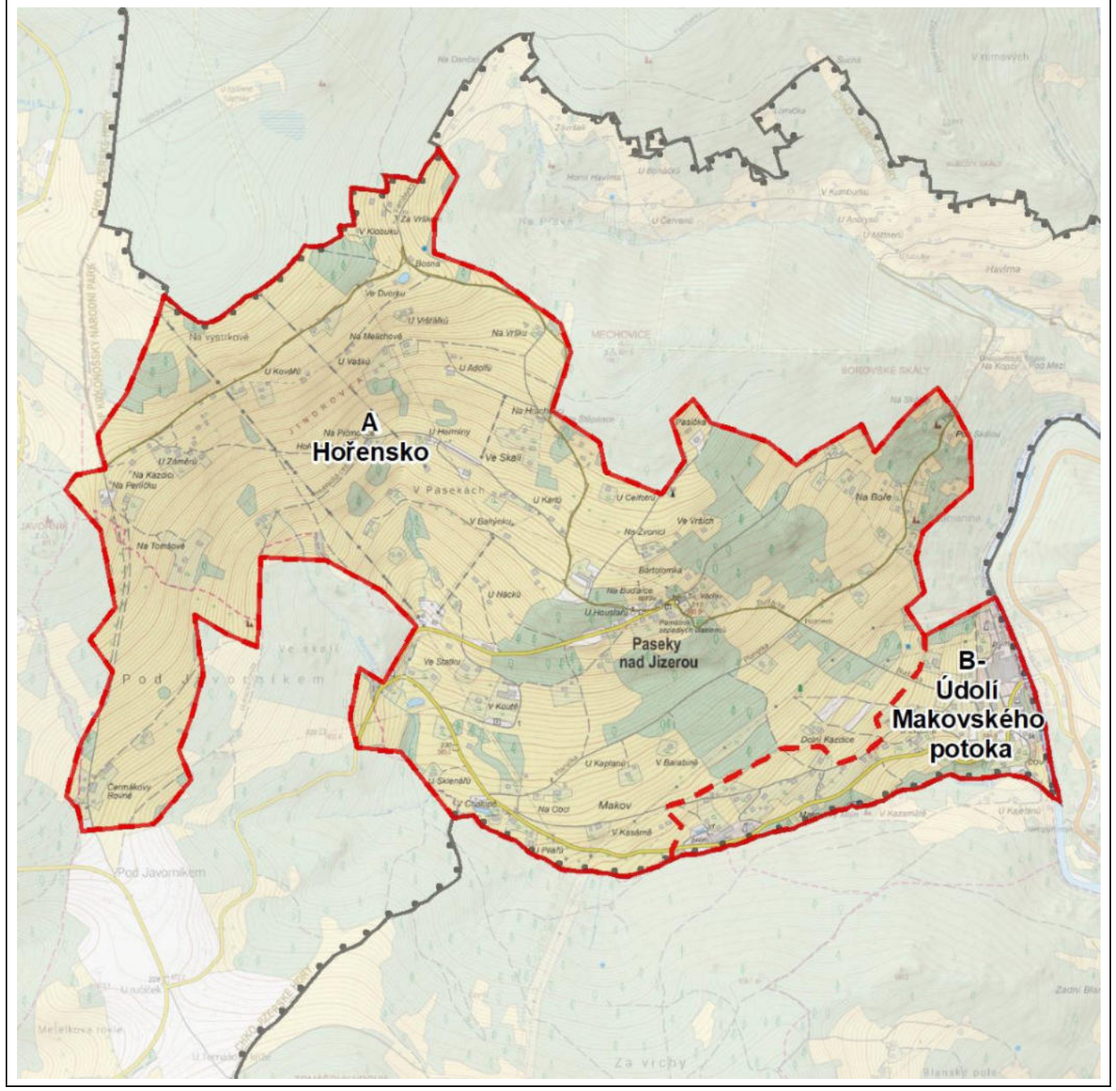

2. vojenské mapování 1842 - 1853

Odůvodnění		
Krajinný rámec sídla	Kvalita krajinného rámce	Krajinný rámec je neobyčejně působivý, a to proto, že protilehlé lesnaté svahy údolí Havírenského potoka jsou místy propojeny lesním porostem a vytvářejí na levobřežním svahu vzájemně pohledově oddělené enklávy s rozptýlenou zástavbou. V pramenné oblasti potoka vzniká terénem a lesními okraji vymezený široký a přehledný amfiteátr (lokalita Horní Havírna). Vzniká působivé prostředí s množstvím lesní a rozptýlené mimolesní zeleně, projevující se v dílčích scenériích. Na dolním toku potoka se krajina otevírá do mohutného údolí Jizery s průhledy do krajiny většího měřítka v průmyslové lokalitě Vilémov.
	Vizuální projev sídla	Celé údolí Makovského potoka je vnímatelné v rámci sídla, a to jak v horní, tak i v dolní části. Z výše položených míst se otevírají jedinečné daleké výhledy. Možnosti panoramatického pozorování sídla ze vzdálenějších míst krajiny jsou omezené.
	Zasazení sídla	Sídlo je harmonicky zasazeno do široce rozevřeného terénu, do lesních a mimolesních rozptýlených porostů, bez výrazně rušivých objektů či struktur. Z vyšších poloh sídla se otevírají jedinečné výhledy do krajiny rozhraní Západních Krkonoš a Podkrkonoší (Vysocka).
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	V rozptýlené struktuře zástavby horní části sídla lze nalézt logiku rozložení usedlostí po vrstevnicových cestách (např. Huťská cesta, Planýrka), někde přecházejících do diagonálně svahem stoupajícího směru (cesta Buďárka) s poměrně velkými odstupy (od 90 do 140 m). Tato půdorysná struktura je promísená množstvím mimolesní rozptýlené zeleně a drobných loch remízků a lesíků. Dolní část údolí se vyznačuje soustředěností zástavba podél silnice III/29056 a podél cesty vedoucí paralelně výše ve svahu.
	Prostorové uspořádání sídla	Prostorová struktura vyniká harmonickými vztahy zástavby tradičního charakteru a rozptýlené mimolesní zeleně včetně skvrnově rozložených drobných hmot lesíků a remízů. I když jsou jednotlivé objekty většinou přestavěné nebo se jedná o novostavby, jejich dimenze a měřítko působí harmonicky a vyjadřuje spolu s technickými trasa lyžařských vleků rekreační charakter sídla. Dolní část údolí Makovského potoka má prostorovou strukturu většinou novodobou – objekty přestaveb a novostaveb však mají sedlové střechy (s výjimkou řadových domů a průmyslových objekt na břehu Jizery). Zahuštěná zástavba rodinných domů sleduje silnici a ponechává volnými levobřežní svahy údolí, stoupající k cestě Planýrka. Tyto plochy luk jsou kříženy trasou VVN 110 kV a souběžnou trasou VN.
Zástavba	Charakter zástavby	Zásadním rysem charakteru je převaha objektů tradičních dimenzí, měřítka a tradičních forem. Ani přestavby a rekonstrukce a některé novostavby nenarušují harmonii zástavby v jejím krajinném rámci. Vynikají dochované tradiční objekty včetně památkově chráněných usedlostí ve svahu pod silnicí vedoucí ke kostelu. Množství přestaveb a novostaveb v dolní části údolí vytváří již výrazně novodobý charakter zástavby zejména s trvalým bydlením.
	Měřítko zástavby	I když jsou dimenze některých rekreačně využívaných objektů větší, než u běžných chalup a usedlostí, je měřítko horní části sídla výrazně harmonické, bez zásadněji rušivých staveb. Dolní část území se vyznačuje rozmanitostí objektů (novostaveb, přestaveb a dostaveb), nevyskytují se zde však měřítkově excesivní stavby. Ty se objevují až při břehu Jizery, kde se harmonické měřítko a harmonické vztahy vytrácejí.
	Architektonická kvalita objektů	Architektonická kvalita objektů s tradičním výrazem, zejména u dochovaných a rekonstruovaných roubených tradičních objektů je zřetelná. Cenné jsou dochované a památkově chráněné objekty chalup. V dolní části údolí se cenné objekty nacházejí výjimečně (např. jedinečný objekt Makovského mlýna), Převažující zástavba nemá cenné architektonické hodnoty.
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	V sídle se vyskytuje bohatá zeleň s významnou krajinotvornou funkcí. V rámci sídla je přítomno množství mimolesní rozptýlené zeleně a skvrnově rozložená struktura lesíků a remízů na nelesních pozemcích.
	Charakteristické nezastavěné plochy	Nezastavěné plochy sídla odpovídají charakteru rozptýlené zástavby volně rozložené ve svažitých polohách pod okraji lesních porostů. Louky jsou využívána pro lyžování v rámci Ski areálu Paseky s několika lanovými dráhami a vleky.
	Zeleň na okraji sídla	Přechod rozptýlené zástavby s množstvím mimolesní zeleně do okrajů souvislých lesních porostů horských masivů je přirozený a harmonický.

Segmentace a ochrana krajinného rázu:

Území sídla je z hlediska charakteru krajinného rámce a charakteru zástavby rozčleněno na dva segmenty – Hořensko v horní části údolí a v pramenné oblasti Makovského potoka a na dolní část údolí Makovského potoka. Za rozhraní tvořené měnícím se charakterem zástavby je možno povazovat lokalitu pily.

S/I2/1-1	Hořensko	A

Charakter, hodnoty a narušení:

Sídlo s převažující rozptýlenou zástavbou převážně rekreačních chalup v cenném krajinném rámci pramenné oblasti a údolí Makovského potoka. Sídlo vyniká působivou harmonií zástavby v krajinném rámci lesních porostů a mimolesní rozptýlené zeleně. Působivý charakter zástavby ve stopách historické urbanistické struktury tkví v dochovanosti měřítka a tradičního výrazu objektů včetně cenných dochovaných objektů. Harmonická struktura zá-stavby v krajině sice převládá, ale je narušena lyžařskými sedačkovými lanovkami a vleky včetně technického charakteru staveb u dolní stanice s parkovištěm.

Cíl(e) ochrany:

- Udržení specifického charakteru horského sídla s drobnou kulturní dominantou kostela, s tradiční rozptýlenou struk-turou zástavby v jedinečném horském krajinném rámci, s množstvím mimolesní rozptýlené zeleně, harmonickým měřítkem a harmonickými prostorovými vztahy

Podmínky ochrany:

- Nenarušovat výrazně dochované měřítko a harmonický vztah zástavby a krajinného rámce
- Nesnižovat prostorový význam dominanty kostela sv. Václava v zástavbě sídla i ve výhledech z širšího okolí
- Nelze zahušťovat rozptýlenou zástavbu s ohledem na zachování prostorového uspořádání zástavby – rozestupy a orientaci objektů a jejich skupin
- U přestaveb a rekonstrukcí obytných staveb řešit/respektovat místně typický ráz objektů - jednoduché hmoty, tvary (půdorys, tvar střechy, ap.) a proporce staveb (např. výšky podlaží), orientaci a osazení v terénu, typické (přírodní) materiály a barevnost fasády a střešní krytiny; měřítko přizpůsobit hodnotné okolní zástavbě
- U rekonstrukcí a přestaveb bránit nevhodným architektonickým zásahům u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys především starší obytné zástavby)
- Neoplocovat pozemky v rozptýlené zástavbě
- Vyloučit výstavbu bytových domů, vícepodlažních objektů a jinou účelovou zástavbu vybočující výrazně měřítkem z charakteru existující zástavby, omezit vedlejší stavby ke stavbám hlavním (rozsah, umístění) – nesmí narušovat vizuální uplatnění obytných objektů v krajině
- Zachovat krajinářsky hodnotnou lesní i mimolesní zeleň spoluformující příznivé působení sídla, u terénních úprav respektovat původní/typickou modelaci terénu, neosazovat zahrady cizorodými (exotickými) rostlinami a stromy
- vyloučit fotovoltaické panely na objektech v pohledově exponovaných (fasádních) polohách, zejména z veřejných prostranství a krajiny

Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:

- Možnosti doplňování rozptýlené zástavby v celém sídle jsou omezené, je nutno využít možnosti přestaveb včetně totální přestavby při zachování tradičního výrazu, půdorysných rozměrů, hmoty a barevnosti
- Regulovat charakter zástavby a oplocení v ÚPD, podporovat pořízení ÚPD v podrobnosti regulačního plánu

S/I2/1-2	Údolí Makovského potoka	C+

Charakter, hodnoty a narušení:

Charakter rodinné zástavby provázející silnici a souběžnou cestu – převážně nových přestaveb, dostaveb a celkových no-vostaveb s místy dochovanými tradičními objekty.

Cíl(e) ochrany:

- Udržení charakteru zástavby v pásu podél silnice a paralelní cesty bez rozvoje do otevřených ploch luk, bez hmo-tově, charakterově a měřítkově se vymykající zástavby

Podmínky ochrany:

- Nenarušovat částečně dochované měřítko a harmonický vztah zástavby a krajinného rámce
- Nerozšiřovat a nezahušťovat výrazně stávající zástavbu, zamezit zástavbě v solitérních exponovaných polohách, nevytvářet nové formy zástavby vyžadující založení cestní sítě, vyloučit kompaktní formy zástavby, Vyloučit výstavbu bytových domů, vícepodlažních objektů a jinou účelovou zástavbu vybočující měřítkem z charakteru existující zá-stavby
- Zachovat krajinářsky hodnotnou lesní i mimolesní zeleň spoluformující příznivé působení sídla
- Bránit nevhodným architektonickým zásahům u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys především starší obytné zástavby)
- U novostaveb, přestaveb, rekonstrukcí obytných staveb v kontextu s partiemi hodnotné tradiční zástavby řešit/respek-tovat místně typický ráz; měřítko přizpůsobit hodnotné okolní zástavbě
- vyloučit fotovoltaické panely na objektech v pohledově exponovaných (fasádních) polohách, zejména z veřejných prostranství a krajiny
- u terénních úprav respektovat původní/typickou modelaci terénu, neosazovat zahrady cizorodými (exotickými) rostli-nami a stromy

Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:

- Novou obytnou zástavbu realizovat ve vazbě na strukturu zástavby stávající – proluky při stávající cestní síti, zame-zit zástavbě v solitérních exponovaných polohách
- Regulovat charakter zástavby a oplocení v ÚPD, podporovat pořízení ÚPD v podrobnosti regulačního plánu

Obec:	Paseky nad Jizerou	Katastr:	Paseky nad Jizerou
S/I2/2	**HAVÍRNA** *(Passek, U Hawrskyho potoka)*		
Poloha:	**KC/I**		**KP/I3**

Charakteristika:

Nevelký tok Havírenského potoka vytváří v Kapradnické hornatině poměrně výrazné údolí, ohraničené lesními masivy hřbetu Hromovky (916 m n. m.) na severu a Mechovice (799 m) na jihu. Někdejší souvislé kulturní bezlesí v levobřežním svahu potoka se do současnosti proměnilo do soustavy nelesních enkláv se skupinami chalup provázenými bohatou strukturou mimolesní rozptýlené zeleně a oddělených lesními porosty, propojujícími lesy na protilehlých svazích údolí. Vniká charakter izolovaných částí rozptýlené zástavby. Místy uspřádané do určitých skupin. Dochované měřítko, formy a výraz tradiční lidové architektury vytvářejí v izolovaných polohách v živém a charakteristickém krajinném rámci jedinečné a proměnlivé scenérie s kulturními a historickými hodnotami stop historické urbanistické struktury i cennosti jednotlivých objektů (kulturní památka roubený dům čp. 196). Na dolním toku potoka se charakter tradiční zástavby vytrácí a častější jsou novostavby a rozsáhlé přestavby rodinných domů.

První písemná zmínka pochází z roku 1713.

KATEGORIZACE	A	B-
SEGMENTACE	ANO	

Hlavní hodnotící kritéria			Vedlejší hodnotící kritéria			
Krajinný rámec	Kvalita krajinného rámce	+	Pozitivní			
	Vizuální projev sídla	+	Krajinná rámec		Sídlo	
	Zasazení sídla	+	Komponované části	NE	Cenná urbanistická struktura	ANO/NE
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	0	Historické členění krajiny	NE	Přítomnost památkových zón či rezervací	NE
	Prostorové uspořádání sídla	+/0	Přítomnost krajinné památkové zóny	NE	Kulturní památky (KP, NKP)	ANO
Zástavba	Charakter zástavby	+/0			Přítomnost přírodních prvků akcentující obraz sídla	NE
	Měřítko zástavby	+	Krajinná dominanta	NE	Kulturní dominanta	NE
	Architektonická kvalita objektů	+/0	Přítomnost ZCHÚ (maloplošných)	NE	Ikonické panorama/silueta	NE
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	+	Negativní			
	Charakteristické nezastavěné plochy	+	Rušivá dominanta	NE	Rušivé objekty	ANO
	Zeleň na okraji sídla	+	Snížení přírodní a estetické hodnoty	NE	Rušivá veřejná prostranství, zanedbanost	NE

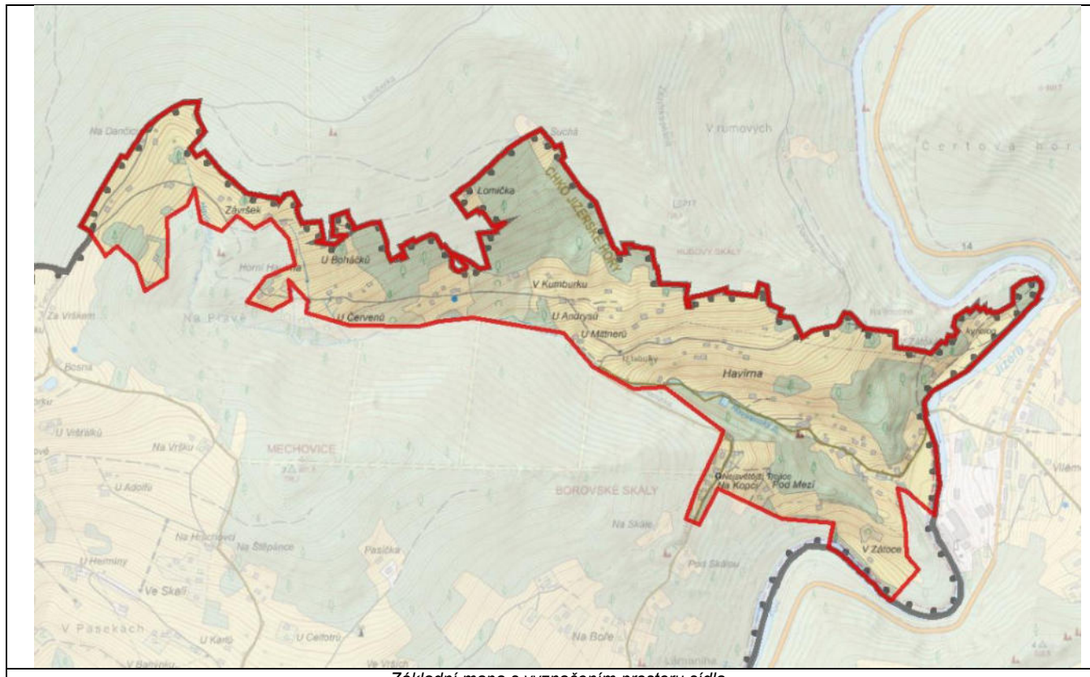
Komentář:

* Kulturní památkou je usedlost čp. 196

** Některé přestavby a novostavby nerespektují tradiční formy zástavby a narušují charakter sídla

Celkové zhodnocení:

Sídlo je charakterově rozdělené na západní část v sevřeném údolí, kde je rozložené ve vzájemně oddělených enklávách bezlesí s dochovanou urbanistickou strukturou, dochovanými tradičními objekty a zachovaným měřítkem, formami a tradičním výrazem zástavby a na východní část ovlivněnou blízkostí údolí Jizery a průmyslovou lokalitou Vilémov. Zde se objevují novostavby, přestavby a dostavby, vymykající se z rozměru a výrazu tradiční architektury a postrádající architektonické hod-noty, Tato část – navzdory působivému napojení údolí Havírenského potoka na údolí Jizery – postrádá působivost a harmonii zástavby a krajinného rámce.

Základní mapa s vyznačením prostoru sídla

2. vojenské mapování 1842 - 1853

Odůvodnění		
Krajinný rámec sídla	Kvalita krajinného rámce	Krajinný rámec je neobyčejně působivý, a to proto, že protilehlé lesnaté svahy údolí Havírenského potoka jsou místy propojeny lesním porostem a vytvářejí na levobřežním svahu vzájemně pohledově oddělené enklávy s rozptýlenou zástavbou. V pramenné oblasti potoka vzniká terénem a lesními okraji vymezený široký a přehledný amfiteátr (lokalita Horní Havírna). Vzniká působivé prostředí s množstvím lesní a rozptýlené mimolesní zeleně, projevující se v dílčích scenériích. Na dolním toku potoka se krajina otevírá do mohutného údolí Jizery s průhledy do krajiny většího měřítka v průmyslové lokalitě Vilémov.
	Vizuální projev sídla	Celé údolí je vnímatelné v jednotlivých uzavřených enklávách na horním toku a k východu se krajina vizuálně otevírá do údolí Jizery. Z vyšších poloh nad Dolní Rokytnicí je jediný možný výhled do prostoru údolí a částečně i na jednotlivé části zástavby.
	Zasazení sídla	Sídlo je harmonicky zasazeno do terénu, do lesních a mimo-lesních rozptýlených porostů, bez výrazně rušivých objektů či struktur. Dolní část sídla poskytuje volnější výhledy a průhledy do prostor většího měřítka – do Údolí Jizery.
Urbanistická struktura	Půdorys sídla	Sídlo je rozloženo ve stopách historické urbanistické struktury v rozptýlené formě místy se zřetelnými skupinami objektů. Struktura původních zemědělských ploch je dnes setřena zalesněním a projevuje se pouze v katastrálních hranicích pozemků původní rozptýlené zástavby. Ve východní části je hlavní část zástavby soustředěna podél silnice a v pravobřežním svahu potoka je v izolované poloze několik usedlostí (V Zátoce, Pod Mezí, Na Kopci).
	Prostorové uspořádání sídla	Cenná západní část Horní Havírna je charakteristická rozptýlenou zástavbou v bohaté struktuře lesní a mimolesní zeleně. Jednotlivé objekty jsou přízemní, s tradičními formami, měřítkem a dimenzemi. Dolní část údolí se vyznačuje velmi různorodou zástavbou organizovanou podél cest.
Zástavba	Charakter zástavby	Charakter zástavby připomíná někdejší hospodářský charakter sídla s objekty usedlostí, rozloženými v levobřežním svahu Havírenského potoka uprostřed zemědělských pozemků, čle-něných do drobných ploch. Zásadním rysem charakteru je převaha objektů tradičních dimenzí, měřítka a tradičních forem. Ani přestavby a rekonstrukce nenarušují harmonii zástavby v jejím krajinném rámci. Vynikají dochované tradiční objekty včetně památkově chráněné usedlosti čp. 196. Množství přestaveb a novostaveb v dolní části údolí vytváří již výrazně novodobý charakter zástavby zejména s trvalým bydlením.
	Měřítko zástavby	Měřítko západní části horního toku potoka je výrazně harmonické, bez rušivých staveb. Východní část území se vyznačuje větším podílem rozměrově a měřítkově větších objektů (přestaveb a dostaveb) takže harmonické měřítko se vytratilo.
	Architektonická kvalita objektů	Architektonická kvalita objektů je v západní části území (Horní Havírna) cenná, zejména u dochovaných a rekonstruovaných roubených tradičních objektů. V dolní části údolí se cenné objekty nacházejí výjimečně – např. zděný objekt čp. 255 se secesními prvky. Řada novostaveb či dostaveb však vlastnosti tradičních staveb nerespektuje. Tím vzniká vizuálně se projevující různorodost zástavby bez převažujících architektonických hodnot.
Zeleň, veřejná prostranství	Podíl vzrostlé zeleně v sídle	V sídle i jeho blízkém okolí se vyskytuje bohatá zeleň s vý-znamnou krajinotvornou funkcí. V rámci sídla je přítomno množství mimolesní zeleně.
	Charakteristické nezastavěné plochy	Nezastavěné plochy sídla odpovídají charakteru rozptýlené zástavy v západní části (Horní Havírna) – louky, vyplňující nevelké enklávy kulturního bezlesí s množstvím mimolesní rozptýlené zeleně. Tato sevřenost se ve východní části sídla vytrácí.
	Zeleň na okraji sídla	Odpovídá volnější struktuře zástavby a přírodě blízkému krajinnému rámci s bohatou nelesní krajinnou zelení s bohatou mimolesní rozptýlenou zelení.

Segmentace a ochrana krajinného rázu:

Území sídla je z hlediska charakteru krajinného rámce a charakteru zástavby rozčleněno na dva segmenty – Horní Havírna v západní části sídla a Havírna v jeho východní části. Hranice mezi segmenty vede vrstevnicové cestě zvané „Planýrka“, kte-rou je možno považovat za rozhraní rozdílných charakterů zástavby.

S/I2/2-1	Honí Havírna	A

Charakter, hodnoty a narušení:

Sídlo s převažující rozptýlenou zástavbou chalup v cenném krajinném rámci údolí Havírenského potoka. Sídlo vyniká působivou harmonií zástavby v krajinném rámci lesních porostů a mimolesní rozptýlené zeleně. Působivý charakter zástavby ve stopách historické urbanistické struktury tkví v dochovanosti měřítka a tradičního výrazu objektů včetně cenných dochovaných objektů.

Cíl(e) ochrany:

- Udržení charakteru horského sídla s tradiční rozptýlenou strukturou zástavby, s množstvím mimolesní zeleně, nenarušeným měřítkem a harmonickým vztahem k atraktivnímu přírodě blízkému krajinnému rámci.

Podmínky ochrany:

- Zachovat dosud dochované měřítko a harmonický vztah zástavby a krajinného rámce
- Možnosti doplňování rozptýlené zástavby v segmentu není vhodné, zejména nelze propojovat nahloučené skupiny objektů další výstavbou
- Zachovat charakter venkovského sídla, nezahušťovat výrazně zástavbu, nevytvářet nové formy zástavby vyžadující založení cestní sítě, vyloučit kompaktní formy zástavby, měřítkově vybočující objekty (apartmánové, bytové domy apod.)
- U přestaveb a rekonstrukcí obytných staveb řešit/respektovat místně typický ráz objektů - jednoduché hmoty, tvary (půdorys, tvar střechy, ap.) a proporce staveb (např. výšky podlaží), orientaci a osazení v terénu, typické (přírodní) materiály a barevnost fasády a střešní krytiny; měřítko přizpůsobit hodnotné okolní zástavbě
- Výstavbu směřovat k přestavbám a rekonstrukcím existujících objektů nebo novostavbám na místě odstraněných objektů, a to zásadně s respektováním objemů a forem tradiční architektury
- Omezit nebo vyloučit oplocení pozemků narušujícího charakter volné zástavby, omezit výstavbu vedlejších staveb
- Zachovat krajinářsky hodnotnou lesní i mimolesní zeleň spoluformující příznivé působení sídla
- vyloučit fotovoltaické panely na objektech v pohledově exponovaných (fasádních) polohách, zejména z veřejných prostranství a krajiny

Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:

- Pečovat o cennou krajinnou zeleň vytvářející příznivé vizuální uplatnění enklávy v krajině, novou výsadbu provádět s respektem k původnímu rozložení
- Volit vhodné materiály pro úpravu cestní sítě, volit šetrnější formy povrchových úpravy (např. mlat), zabránit městským detailům (obrubníky apod.)
- V ÚPD vyloučit oplocení, regulovat charakter staveb a rozsah staveb vedlejších, podporovat pořízení ÚPD v podrobnosti regulačního plánu

S/I2/2-2	Havírna	B-

Charakter, hodnoty a narušení:

Od vrstevnicové cesty Planýrka spadá terén do rychle se zahlubujícího údolí Havírenského potoka, které se pak rozevírá při soutoku potoka s Jizerou. Charakter zástavby se mění – zástavba je ovlivněna blízkostí průmyslových ploch Vilémova na druhém břehu Jizery a je pozměněna dostavbami a přestavbami málo respektujícími měřítko a formy tradiční zástavby. Zástavba postrádá až na výjimky architektonické hodnoty a mnohé objekty je možno považovat za rušivé.

Cíl(e) ochrany:

- Neposilovat přítomnost nadměrných a dostavovaných objektů velkých rozměrů bez architektonických hodnot. Omezit dostavby a přístavby excesivních rozměrů

Podmínky ochrany:

- Zachovat stávající působení sídla v krajinném rámci, nezhoršovat vizuální uplatnění rušivých objektů
- Omezení výstavby nových objektů nadměrných dimenzí, a to zejména ve vyšších polohách k cestě Planýrka.
- Vyloučit výstavbu bytových domů, vícepodlažních objektů a jinou účelovou zástavbu vybočující měřítkem z charakteru existující zástavby
- Nerozvíjet další zástavbu v lokalitě Na Kopci, eventuální novostavby v lokalitách Pod Mezí a V Zátoce řešit výhradně v kontaktu s existujícími objekt
- podél cesty Planýrka zachovat tradiční měřítko a formy dostaveb nebo novostaveb
- Zachovat krajinářsky hodnotnou lesní i mimolesní zeleň spoluformující příznivé působení sídla
- vyloučit fotovoltaické panely na objektech v pohledově exponovaných (fasádních) polohách, zejména z veřejných prostranství a krajiny

Ochranná doporučení včetně doporučení pro územně plánovací činnost:

- Novou výstavbu doplňovat v kontaktu s existující zástavbou
- Vhodnou formou doplnit mimolesní zeleň příznivě ovlivňující vizuální uplatnění rušivých objektů v sídle
- Podporovat vhodné úpravy stávajících rušivých objektů

SEZNAM PODKLADŮ

Odborné podklady

- CHKO Jizerské hory, Preventivní hodnocení krajinného rázu území, aktualizace studie (Klouda, 2017)
- CHKO Jizerské hory, Preventivní hodnocení krajinného rázu území (Brychtová, 2008)
- Krajiny kulturní a historické (Kupka, 2010)
- Metodiky hodnocení krajinného rázu (Bukáček, Vondráčková a Vorel, 2024)
- Metodika posouzení vlivu navrhované stavby, činnosti nebo změny využití území na krajinný ráz (Vorel et al, 2004)
- Územně analytické podklady dotčených obcí s rozšířenou působností (seznam viz kap. 1.4)
- Územní plány obcí (seznam viz kap. 1.4)
- Zákon o ochraně přírody a krajiny, komentář (Vomáčka, 2018)
- Zásady územního rozvoje Libereckého kraje

Další podklady

- Archiv – Geoprohlížeč – ČUZK (https://ags.cuzk.cz/archiv/)
- Geoportál INSPIRE (https://geoportal.gov.cz)
- Mapový portál Seznam.cz (http://www.mapy.cz), vč. vybraných fotografií
- Oficiální webové stránky obcí (seznam viz kap. 1.4)

Právní předpisy (ve znění pozdějších předpisů)

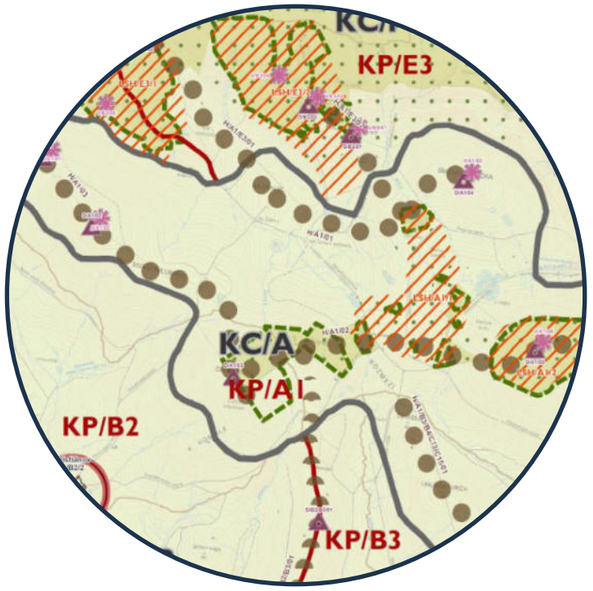
- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny
- Zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí)
- Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), *Pozn.: Zrušen k 1. 1. 2024*
- Zákon č. 283/2021 Sb., stavební zákon

POZNÁMKY

SIMONA VONDRÁČKOVÁ

GRAFICKÁ ČÁST

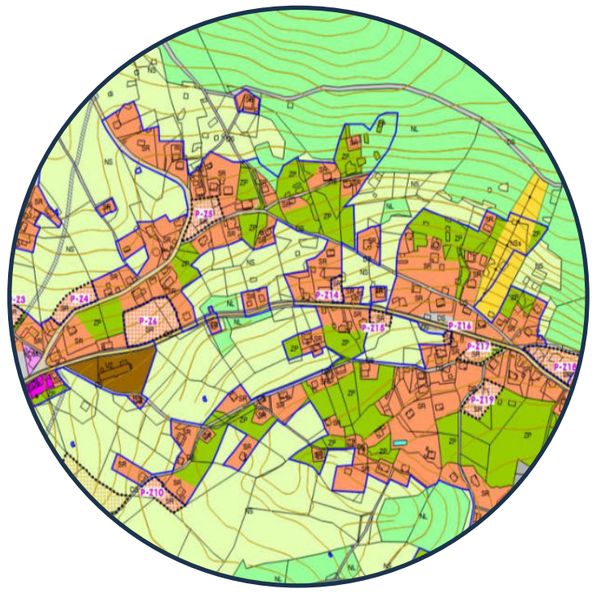

SIMONA VONDRAČKOVÁ

PŘÍLOHA 1

ÚZEMNĚ PLÁNOVACÍ DOKUMENTACE OBCÍ Z HLEDISKA KR

Příloha obsahuje zhodnocení územně plánovací dokumentace obcí na správním území Chráněné krajinné oblasti Jizerské hory, a to výhradně z hlediska ochrany krajinného rázu. Cílem je poukázat na možné střety s ochranou krajinného rázu, případně hrozby, které mohou vyplynout z naplnění koncepce stanovené územním plánem. Je uveden seznam analyzovaných ÚPD a dále jsou popsány pouze ty, ve kterých byl identifkován problém z hlediska ochrany krajinného rázu. Příloha slouží výhradně pro účely výkonu správy CHKO a má charakter doporučení z hlediska územního plánování.

Tabulka 12 Přehled analyzovaných územně plánovacích dokumentací obcí na území CHKO Jizerské hory

ÚZEMNÍ PLÁN (NÁZEV)	ÚČINNOST	POZNÁMKA
Územní plán obce Bedřichov	09.11.2012	odkaz na web obce
Územní plán Janov nad Nisou	03.11.2018	odkaz na web obce
Územní plán Josefův Důl po 1. změně	06.12.2024	odkaz na web obce
Úplné znění Územního plánu Lučany nad Nisou po vydání Změny č. 2	17.12.2022	odkaz na web obce
Územní plán Jablonec nad Nisou - úplné znění po Změnách č. 1, 2, 4, 7, a 8	25.09.2024	odkaz na web obce
Úplné znění ÚP Jiřetín p. B. po vydání Změny č. 1	26.07.2017	odkaz na web obce
Územní plán Smržovka	29.12.2020	odkaz na web obce
Úplné znění ÚP Tanvald po vydání Změny č. 3	01.01.2021	odkaz na web obce
Úplné znění ÚP Velké Hamry po vydání Změny č. 1	15.10.2020	odkaz na web obce
Úplné znění ÚP Zlatá Olešnice po vydání Změny č. 2	13.12.2023	odkaz na web obce
Úplné znění ÚP Albrechtice v Jizerských horách po vydání Změny č. 3	11/2024	odkaz na web obce
Úplné znění ÚP Desná po vydání Změny č. 2	24.06.2023	odkaz na web obce
Úplné znění ÚP Kořenov po vydání Změn č. 1, 2 a 3	11/2024	odkaz na web obce
ÚPO Bílý Potok připravuje se nový ÚP	2001	odkaz na web obce
Úplné znění ÚPO Dětřichov po změně č. 3	2021	odkaz na web obce
Územní plán Raspenava	13.03.2021	odkaz na web obce
Úplné znění Územního plánu Hejnice po Změně č. 1	23.01.2021	odkaz na web obce
Územní plán Frýdlant, úplné znění po změnách č. 1 a č. 2	11.11.2022	odkaz na web obce
Úplné znění Územního plánu Libverda po změnách č. 1, 2, 3, 4	12.01.2022	odkaz na web obce
Územní plán Nové Město pod Smrkem v úplném znění po Změně č. 1	28.03.2023	odkaz na web obce
Pořizován nový ÚP (opakované VP) – nevydaný *(původní není k dispozici)*	08/2025	odkaz na web obce
Územní plán Liberec - plné znění k 10. 5. 2025 po vydání změn Z1_B, Z1_C, Z1_G, Z1_A, Z1_H, Z5, Z19, Z6, Z1_F a Z4	10.5.2025	odkaz na web obce
Územní plán Mníšek – Úplné znění územního plánu po změně č. 1, 2 a 3	28.06.2024	odkaz na web obce
Územní plán Oldřichov v Hájích	10/2025	odkaz na web obce
Úplné znění územního plánu Paseky nad Jizerou po změně č. 1 a 2	20.3.2025	odkaz na web obce
Územní plán Rokytnice nad Jizerou - úplné znění po změně č. 4	12.10.2018	odkaz na web obce
Územní plán Vysoké nad Jizerou – úplné vydání po Změně č. 1	08/2025	odkaz na web obce

ÚP Albrechtice v Jizerských horách

- Zastavitelná plocha Z.38 – zpracovaná územní studie, v ÚP podmínka „respektovat ÚS“, v podmínkách prostorového uspořádání však jiné minimální výměry pozemků; z hlediska ochrany krajinného rázu vhodné v ÚP vymezit plochy zahrad (nezastavitelné území), stanovit pro Z38 minimální velikost stavebního pozemku odpovídající ÚS; podobně u Z.32

ÚP Bedřichov

- V návrhu Změny č. 3 je vymezena poměrně kompaktní rozsáhlá plocha Z/64 a Z/65 – v tomto segmentu je doporučeno nezahušťovat výrazně zástavu a nevolit městské kompaktní formy zástavby – doporučeno redukovat, stanovit podmínky prostorového uspořádání v souladu s podmínkami ochrany KR, případně podmínit zpracováním ÚS

ÚP Desná

- Zastavitelná plocha Z4 a Z5 – rozsáhlé zastavitelné plochy, pro Z5 dohledána ÚS. Podmínky prostorového uspořádání území pro BI (Z5) – stanovena minimální plochy pozemku pro RD 600 m2, max 22 RD, ÚS zpracována na 8 RD. Pro Z4 (SR) stanoven požadavek max. 12 RD. Zvážit rozsah a úpravu podmínek prostorového uspořádání. Zvážit redukci Z4 – max do výšky segmentu S/C15/1-1, případně striktně vyžadovat respektování podmínek ochrany pro segment S/C15/1-2, v obou případech nepřipouštět opakující se formy objektů, městské formy, objemné stavby, řadovou zástavbu a jiné formy netypické pro území Jizerských hor. Doporučeno respektování ÚS pro Z5, analogický rozsah pro plochu Z4.

ÚP Frýdlant

- Sídlo Albrechtice – vymezená nová centrální část – zastavitelné plochy SC2.1, SC2.2, SC2.4, SC2.7 – zvážit potřebu centrální části, nemá historický základ, narušení stávající dochované urbanistické struktury sídla; nad rámec kompetencí SCHKO chránit stávající alej podél cesty směřující k těmto plochám (DS.11) – jedná se o významnou panoramatickou cestu s výhledy do okolní krajiny
- Větrov – navrhovaný koridor obchvatu silnice I. třídy (DS.12) – ohrožení stávající krajinné struktury, blízkost cenných enkláv (přírodních i kulturních hodnot), zvážit jiné vedení trasy, případně

- důsledně chránit vizuální uplatnění bezlesých enkláv, neumožnit výrazné uplatnění komunikace v krajinné scéně

ÚP Hejnice

- Část Smědava – vymezena stabilizovaná plocha OM – občanské využití – komerční zařízení malá a střední, podmínky prostorového uspořádání nestanoveny – neobnovovat zástavbu, případně nastavit regulaci
- Zastavitelná plocha Z8 – v blízkosti cenné kompozice sídla, riziko městských forem pravidelné zástavby (viz okolní ulice), podmínka zpracování ÚS (X3 – nedohledána), citlivě řešit zástavbu s respektem k původní formaci sídla – jedná se o okrajovou část s významnou vazbou na okolní krajinu

ÚP Jablonec nad Nisou

- Rýnovice – zastavitelné plochy až k okraji lesa (pod vdj.) – BM1.31, BM2.27 (plochy městské) – v podmínkách ochrany KR stanovena ochrana nezastavěných exponovaných ploch, vizuálního uplatnění lesních porostů, zvážit potřebu a rozsah těchto ploch
- Vyšehrad – zastavitelná plocha BP1.143 – narušení polohy sídla vůči krajině, doporučeno redukovat (s ohledem na půdorysné uspořádání sídla), nepřipouštět příměstské formy (v ÚP vymezeny pouze plochy městského a příměstského bydlení)
- Mšeno – zastavitelné plochy v nižších polohách se i přes výšku 2NP a podkroví nebudou výrazně projevovat v krajinné scéně. Problematická může být podmínka u stávajících stabilizovaných ploch – u ploch BP2 ke je možné 2 NP a podkroví – v dnešní době je zde převažující nižší zástavba. V případě absence osazení v terénu může dojít k narušení krajinného panorama Jizerských hor.

ÚP Janov nad Nisou

- Z hlediska KR problematická zastavitelná plocha BV-U.18-ÚS (nad hřbitovem) – jedná se o exponované místo s výhledem na sídlo a protější svahy, zástavbu je doporučeno redukovat, případně zásadně zregulovat, aby se neuplatňovala v krajinných panoramatech negativně (vyloučit uniformní stavby, městskou zástavbu, omezit hustotu zástavby, zregulovat usazení stavby v terénu) – nutno s prvky regulačního plánu
- Nevhodná zastavitelná plocha BV-U.30-ÚS (Loučná nad Nisou – okolí hřbitova) – zastavitelná plocha obklopuje kostel, zasahuje do jeho prostředí, doporučeno plochu výrazně redukovat, ponechat pouze nejsevernější část, nezasahovat až k okrajům lesních porostů
- U ploch BV je nastavena max. plocha objektů 220 m^2 – neodpovídá velikostem tradičních objektů – v exponovaných polohách zvážit redukci této výměry
- U ploch BR (rozptýlené formy) – max. plocha objektů 180 m^2 – neodpovídá velikostem tradičních objektů v Hraničné – zvážit redukci této výměry
- Z hlediska KR problematická zastavitelná plocha BD-U.32-ÚS – poloha není exponovaná, ale je vhodné regulovat charakter zástavby – vyhnout se uniformním opakujícím se ztvárnění, nepřipouštět tradiční bytové domy s charakterem nenavazujícím na horské prostředí

ÚP Josefův Důl

- Zastavitelná plocha Z.J34 - bývalý zámeček, zastavitelná plocha za účelem rozšíření zázemí objektu. Pro OK ve IV. zóně stanovena výšková hladina max. 2 NP a podkroví – ohrožení dominantního postavení stávajícího objektu – doporučeno omezit, zachovat dominantní postavení zámečku.
- Zastavitelná plocha Z.J35 – podmínka ÚS – stanoveny požadavky na prověření prostorového uspořádání a dalších, chybí podmínka zachování stávající vzrostlé zeleně podél komunikací (v maximální možné míře) – ve vztahu k cenným objektům v blízkosti je žádoucí citlivý přístup k lokalitě, chybí podmínka respektování stávající cenné zástavby v okolí (muzeum, kostel), zejména dominantní uplatnění kostela (plochy SC mají výškovou hladinu 3 NP.

ÚP Kořenov

- Zastavitelné plochy SV (Z.C15, Z.C25, Z.C27, Z.P31, Z.P32, Z.P33, Z.P34) – při respektování min. velikosti stavební parcely 1000 m2 a koeficientu zastavění není územní plánem dostatečně regulován objem staveb (umožněny půdorysně rozměrné stavby); absence podmínky situování zahrady do volné krajiny, umístění pozemků vůči veřejnému prostranství, nutné regulovat v dalších stupních projektové dokumentace
- Koridor územní rezervy R.2 – obchvat obce – vyloučit při projednání zařazení do zastavitelných ploch výrazné rozšiřování zastavitelných ploch (bydlení, rekreace) vázaných na komunikaci – jedná se o exponované území, požadovat vedení obchvatu v provedení (vůči terénu), které se nebude negativně projevovat v krajinném rámci

ÚP Libverda

- Zvážit rozsah zastavitelných ploch na okraji sídla, z hlediska ochrany KR riziko narušení harmonického působení sídla v krajině, viz karta sídla. Případně trvat na vytvoření harmonického přechodu sídla do krajiny, dále do svahů nerozšiřovat.
- Zastavitelná plocha Z2 a Z4 – zástavba překračuje lokální vrch (odclonění sídla), vizuálně se zástavba může projevovat v pohledech ze západu
- Zastavitelné plochy přiléhající k obci Hejnice – negativně působící efekt srůstání sídel, doporučeno nepodporovat a dále zástavbu sídla Hejnice ve správním území Libverda nerozvíjet

ÚP Lučany nad Nisou

- Jindřichov – zastavitelná plocha A10-ÚS-BR – plocha s rozlohou více jak 2 ha, nejsou v ÚP stanoveny podmínky pro ÚS – např. respektování absence uliční čáry, nepřipouštět uniformní typy, opakující se, katalogové městské zástavby atd. Vhodné stanovit potřebu respektování podmínek ochrany stanovených HKR
- Lučany nad Nisou – rozsáhlé zastavitelné plochy na východní straně sídla, podmíněno studií, nejsou stanoveny požadavky pro ÚS. Nejproblematičtější zastavitelná plocha 104-BR – zasahuje až na lokální horizont – zástavba se bude vizuálně uplatňovat od sídla Horní Lučany (na horizontu). Doporučeno zvážit redukci plochy – max. hranice zástavby pod horizontem, nepřipouštět zástavbu až ke stávající cestě, případně stanovit požadavky na výškovou hladinu/usazení v terénu.

ÚP Mníšek

- Zvážit redukci zastavitelných ploch – zejména linka podél trati v západním okraji obce v blízkosti lokality Slovákov – rozvojem dochází v souvisle zastavěnému území, bez průhledů do okolní krajiny (svahů Jizerských hor), nepřirozený okraj zástavby přímkou železnice

ÚP Raspenava

- Zastavitelné plochy Z14, Z17, Z18 – doporučena redukce – viz podmínka zachování rozptýleného charakteru, nepřipouštění souvislého zastavění komunikace

ÚP Smržovka

- Zastavitelná plocha Z13 – plocha OV, podmínka zpracování územní studie, nedohledána. Nutno prověřit vizuální uplatnění lokality v krajině, zachovat zeleň příznivě omezující pohledovou exponovanost lokality

ÚP Tanvald

- Zastavitelná plocha Z4 – plocha OM, podmínka zpracování územní studie, nedohledána. Podmínky prostorového uspořádání území nejsou konkrétně stanoveny. Nutno zachovat stávající charakter, nepřipouštět opakující se formy objektů, městské formy, objemné stavby (viz podmínky ochrany KR segmentu S/C13/1-2)
- Zastavitelné plochy v lokalitě Žďár – v rozsahu umožňující souvislé zastavění podél komunikace, bez respektování struktury zástavby formou skupin objektů od sebe prostorově oddělených, zvážit redukci ploch, případně stanovit podmínky pro uspořádání zástavby v zastavitelných plochách